הספריה הלאומית
S 52 B 331

Sveto pismo Stare in Nove Zaveze :
Vol. 3 C.1

2316286-30

Z3G

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SVETO PISMO

stare in nove zaveze

z

RAZLAGANJEM

poleg nemškiga, od apostoljskiga Sedeža poterjeniga sv. pisma,
ki ga je iz Vulgate ponemčil in razložil

Dr. Jožef Franc Allioli.

Natisnjeno po povelji
prečastitljiviga Kneza
GOSPODA GOSPODA
ANTONA ALOJZIJA,
Ljubljanskiga Škofa.

(Tretji zvezek.)

V Ljubljani.
Natisnil Jožef Blaznik.

1858.

Digitized by Google

S 52 B 334
220.5 = 918.1

Digitized by Google

OBSEŽEK.

Jobove bukve. — Psalmi. — Pripovesti. — Pridigar. —
Visoka pesem. — Modrostne in Sirahove bukve.

Digitized by Google

Digitized by Google

VVOD

v

Jobove bukve.

Sveti Job, kteriga pobožnost, poskušnja, poterpežljivost in prelepo plačilo se v teh bukvah popisuje, je bil bogat pastirski knéz ali poglavar, ki je imel veliko družine in živine. Živel je, terdijo sveti očetje in imenitniši razlagavci svetiga pisma, tisti čas, ko so Izraelci v egiptovski sužnosti zdihovali, ter je prebival v tisti okrajini puste Arabije, ki je bila med deželama Edomam in Kaldejo. Deržal se je prave vere očaka Abrahama, môlil je namreč edino praviga Boga, ter mu je zvesto služil. De je Bog njegovo čednost poskusil, ter jo še bolj poterdil in očistil, iz tega namena, pa tudi še iz druzih nam skritih namenov je bil dopustil, de mu je satan veliko hudiga storil; naj poprej mu je vse pobral in pokončal, kar je imel, po tem pa ga je udaril s silno bolečimi turovi od temena do podplatov. Ko Jobovi prijatli zvedo njegovo nesrečo, ga pridejo tolažit; ko pa slišijo, kako britko se Job pertoži nad svojim revnim življenjem, ga zavoljo tega močno grajajo, ko bi ga mógli s krotko besedo svariti, ljubeznjivo opominjati in njegove presilne pertožbe njegovi prehudi bolečini perpisovati. Ti nadležni tolažniki namreč v Joba tišé, de naj svojo bolezen in svoje terpljenje spozná za kazen, ki mu jo je Bog poslal zavoljo njegovih grehov, in mu očitajo naj hujši pregrehe, ktere mu pa le zavoljo njegoviga terpljenja podtikujejo, ker namreč terdijo, de Bog po svoji pravičnosti pobožnim srečo pošilja, hudobne pa z nesrečo kaznuje. Job jim odgovarja v pogovoru, ki ga med seboj imajo; on sam ne taji, de Bog lahko nad vsakim človekam dovolj vzrokov najde, če ga hoče kaznovati, taji pa, de bi bil on taki grešnik, kakor si ga oni mislijo. Job zagovarja svojo nedolžnost, in žaluje zavoljo svoje nadloge, per tem pa, desiravno je vdan v Božjo voljo, vender le večkrat takó deleč zajde, de celó hoče, naj mu Bog odgovor da, zakaj de mu toliko terpljenja pošilja. Jobovi perjatli terdijo, de nadloge le hudobne zadevajo, ne pa pravičnih in pobožnih; Job pa nasprotno skazuje iz skušnje, de so hudobni velikokrat srečni na tem svetu, pobožni pa v mnozih nadlogah in britkostih. Job najde vzrok svoje nesreče v žalostni usodi človeškiga rodú sploh, poslednjič pa z gorečo in zmagovavno zgovornostjo dokaže, de ima Bog po svoji nerazumljivi modrosti skrivne namene, kadar pobožne

Digitized by Google

s terpljenjem obiskuje. Na to ne vedo njegovi trije prijatli, ki so dosihmal govorili, nič več nasproti reči; tode za njimi se oglasi doslej še neimenovan nov prepiravec, ter tudi dolži Joba doperne-senih grehov, s kterimi si je svoje terpljenje nakopal, in stavi Jobovim besedam, ktere mnogoterno presekuje, pa jih vender ne more ovreči, ravno tiste dokaze nasproti, kakor uni prijatli, samo de jih drugači zavija. Zato mu Job celó nič ne odgovorí, temuč Bog sam pride, de prepiru konec storí, in se ne zméni za to, kar je poslednji govoril. Bog sicer svarí Joba, ker se je bil prederznil, z njim se pravdati, in od njega odgovor térjati zavoljo terpljenja, ki mu ga je poslal; tode njegove prijatle še bolj graja, ter z nebeško zgovornostjo zaverne na neizvedljivo modrost in vsigamogočnost Božjo, ter s tem naznanuje, de ima svoje skrivne namene per terpljenji ljudi, in posebno pravičnih. Naposlednje poplača Jobovo zvestobo in poterpežljivost, ter ga postavi v veliko srečnejši stan memo poprešnjiga. To je zapopadek Jobovih bukev, ktere, kar visokost misel, mikavnost in lepoto besedí tiče, vse druge svetopisemske bukve presežejo, in njim ni enacih na svetu. Brezkončen zaklad njih resnic, in njih perserčno opominovanje k pobožnosti in čednosti jim je perdobilo visoko spoštovanje vsih časov, in nihče, ne jud ne kristjan, nikoli ni dvomil, de so delo svetiga Duha, in de imajo nezmotljivo, gotovo resnico v sebi. — Kar tiče besede Jobovih prijatlov v teh bukvah, terdijo, in sicer to po pravici, nekteri sveti očetje (Gregori, Avguštin, Krizostom), de so večkrat lažnjive; pa je treba dobro pomniti, de te laži le iz tega izvirajo, ker Jobovi prijatli resnične besede zvijajo in jih napak na Joba v terpljenji obračajo, zato de bi njegovo nedolžnost overgli. Samo na sebi in v drugim oziru je pa to res, kar pravijo, in je bilo po svetim Duhu vdihnjeno v naše podučevanje in boljšanje. — Kdo je te bukve pisal, in kdaj so bile pisane, učeni niso ene misli. Tudi če se je vsa povest ravno tako godila, in ali so bile vse besede ravno takó govorjene, kakor so v teh bukvah zapisane. Gotovo pa je, de je Job res živel, in vse to skusil, kar je v teh bukvah zapisano. Sam sveti Duh temu spričevanje daje, ker Joba kakor zgled poterpežljivosti z drugimi resničnimi osebami skupej stavi (Eceh. 14, 14. Tob. 2, 12. Jak. 5, 11.). Kar pa govore zadeva, je verjetno, de jih je ali Job sam, ali pa kaki drugi od Boga razsvetljen pisavec obširniši popisal, kakor so bili spervenja, in de je bukvam to podobo dal, v kteri jih zdaj imamo. Pisane so bile gotovo že, préden so Izraelci iz Egipta šli, ker se sicer v teh bukvah dela vsigamogočnosti in previdnosti Božje v misel jemljejo, ne pa tisti čudeži, ki jih je Bog ob izhodu Izraelcov delal; tudi Mojzesova postava se v njih nikjer ne vzame v misel.

Digitized by Google

JOBOVE BUKVE.

I. Poglavje.

Job je bil pravičen, bogaboječ in silno bogat mož. Satan ga dolži, de le zavoljo bogastva Bogu služi. Bog dopusti satanu, de Jobu škodo dela. Job pride ob vse svoje otroke in premoženje, pa to zgubo voljno prenaša.

1. Bil je mož v deželi Hus[1]) z imenam Job, in ta mož je bil priprost[2]) in pravičen,[3]) ter se je Boga bal, in hudiga zderževal.

2. In je imel sedem sinov in tri hčere.

3. In je posestval sedem tavžent ovac, in tri tavžent kamel, tudi pet sto jarmov volov, in pet sto oslic,[4]) in silno veliko družine; in ta mož je bil velik med vsimi jutrovci.[5])

4. In njegovi sinovi so hodili, ter so gostovanje po hišah napravljali, sleherni ob svojim dnevu.[6]) In so poslali, ter poklicali svoje tri sestre, de so z njimi jedle in pile.

5. In kadar so bili dnevi gostovanja zaporedama pretekli, je Job k njim poslal,[7]) in jih je posvečeval,[8]) ter je o svitu vstajal, in je žgavne daritve za vsaciga opravljal. Rekel je namreč: Morebiti so moji sinovi grešili, in Boga v svojih sercih blagoslovili.[9]) Takó je Job vse té dni delal.[10])

1. Dežela „*Hus*“ je bila med Edomam in Kaldejo v pusti Arabii, kar se kaže iz sosešine prijatlov iz edomskih krajev (spod. 2, 11.), in Kaldejcov (v. 17.); permeri 1. Mojz. 22, 21. Jer. 25, 20. Žalost. pesem 4, 21.
2. brez vse zvičaje in goljufije. V hebrejskim: „*popoln*“.
3. „*pravičen*“ ali pošten ali ravniga serca.
4. za nošo tovorov na popotvanji; tudi so jih zavoljo mleka radi imeli.
5. Arabljani (Sod. 6, 3.), ktere sveto pismo tudi jutrovce imenuje, ker jih je nekoliko na jutrovi strani Palestine prebivalo. Zastran Joboviga bogastva pravi sveti Avguštin: „Bog daje bogastvo dobrim in hudobnim; dobrim zato, de bi nihče ne mislil, de je bogastvo samo na sebi pregrešno; hudobnim pa, de bi ljudje ne mislili, de je bogastvo prava ali celó edina dobrota“.
6. ob rojstnim dnevu. Glej spod. 3, 1: 1. Mojz. 40, 20.
7. je Job poslal po nje, naj bi k njemu prišli.
8. z umivanjem, de jih je perpravil k spravni daritvi. Job je bil, ko glava svoje družine, tudi duhoven, kakor Abraham, Jakop i. t. d.
9. „*blagoslovili*“ pomeni tukaj: Bogu se odpovedali, mu slovó dali po skrivnih grehih v srcu, in ga ravno s tem preklinjali. Glej 3. Kralj. 21, 10. Job ne misli tukaj le zunanjih grehov, ampak tudi notranje hude misli in želje.
10. Job je tako delal po vsakim rojstnim dnevu.

Digitized by Google

6. Nekiga dne pa, kadar so sinovi Božji[11]) prišli, de so pred Gospodam stali,[12]) je bil tudi satan[13]) med njimi.

7. Temu je Gospod rekel: Od kod prideš? On pa je odgovoril in rekel: Šel sim okrog po zemlji, in sim jo obhodil.[14])

8. In Gospod mu je rekel: Si li premišljeval mojiga služabnika Joba, de mu ga ni enaciga na zemlji, de je priprost in pravičen človek, kteri se Boga boji, in hudiga zderžuje?

9. In satan mu je odgovoril in rekel: Se li Job zastonj Boga boji?[15])

10. Ali nisi ti z osipam ogradil njega,[16]) in njegove hiše, in vsiga njegoviga premoženja okrog nje? Dela njegovih rok si blagoslovil, in njegovo posestvo se je narastlo v deželi.

11. Stegni pa nekoliko svojo roko, in dotakni se vsiga, kar posede, če te ne bode v obraz blagoslovil.[17])

12. Gospod je tedaj satanu rekel: Glej, vse, kar ima, je[18]) v tvoji roci, samo čežnj ne stegaj svoje roke. In satan je šel spred Gospodoviga obličja.

13. Ko so pa nekiga dne njegovi sinovi in hčere jedli, in pili vino v hiši svojiga pervorojeniga brata,

14. pride oznanovavec k Jobu, in reče: Vôli so orali, in oslice so se pasle zraven njih,

15. in Sabejci[19]) so planili, in vse pobrali, in mladenče[20]) so potolkli z mečem, in jez sam sim ušel, de ti oznanim.

16. In ko je ta še govoril, pride drugi, in reče: Ogenj Božji[21]) je z neba padel, in je zadel in pokončal ovce in mladenče, in jez sam sim utekel, de ti oznanim.

17. Pa ko je tudi ta še govoril, pride drugi in reče: Kaldejci[22]) so se v tri trume razdelili, ter so na kamele planili, in so jih odgnali, in so tudi mladenče potolkli z mečem, in jez sam sim pobegnil, de ti oznanim.

18. Še je ta govoril, in glej, drugi je noter stopil, ter je rekel: Ko so tvoji sinovi in hčere jedli

---

11. to je, angelji. Spod. 2, 1: 38, 7. Kar se tukaj in v naslednjim od tega posvetvavskiga zbora perpoveduje, se ni res takó godilo, temuč se le v človeški podobi pred očí stavi, kakó Bog dobre angelje pošilja, de ljudi varujejo (Hebr. 1, 14.), pa tudi satanu perpuša, de jih skuša, ker se po skušnjavah njih čednost očišuje, uterduje in spopolnuje. Permeri 3. Kralj. 22. razl. 13.
12. ter so njegove svete povelja sprejeli.
13. to je, zopernik, sovražnik, tožnik. Glej 3. Kralj. 22. razl. 13.
14. Kakó satan okrog hódi, glej 1. Petr. 5, 8.
15. „*zastonj*“, to je, brez plačila, brez samoprida.
16. Ali nisi ti varoval njega in njegove hiše i. t. d.
17. in potem boš vidil, de ti bo naravnost slovó dal, ali se ti bo brez strahú odpovedal. Glej v. 5.
18. bodi v tvoji roci ali v tvoji oblasti.
19. ljudstvo v srečni Arabii. Glej 3. Kralj. 10, 1.; ali pa pomeni beseda „*Sabejci*“ Arabljane sploh, ki so bili zmirej roparji, kakor so še zdaj.
20. pastirje so pomorili z mečem.
21. „*Ogenj Božji*“ se imenuje v svetim pismu strela.
22. kterih dežela je bila na meji puste Arabije.

Digitized by Google

in vino pili v hiši svojiga pervorojeniga brata,

19. se je nanaglama silen vihar vzdignil od strani pušave, in je potresel štiri vogle hiše, ktera se je poderla, in je tvoje otroke poterla, ter so umerli, in jez sam sim ubežal, de ti oznanim.

20. Tadaj je Job vstal, in je svoje oblačila pretergal, in ko je bil glavo obril,[23]) je na zemljo padel, in molil,

21. ter je rekel: Nag sim prišel iz telesa svoje matere, in nag se povernem tje;[24]) Gospod je dal, Gospod je vzel; kakor je Gospodu dopadlo, takó se je zgodilo; bodi češeno Gospodovo imé.

22. V vsim tém Job ni grešil s svojimi ustnicami, in nič nespametniga ni zoper Boga govoril.

II. Poglavje.

Bog dovóli satanu, de Joba udari s hudo bolečino na životu. Njegova žena ga zasramuje zavoljo njegove pobožnosti, on pa jo svarí. Trije prijatli ga pridejo tolažit, žalujejo z njim sedem dni, in ne pregovoré z njim kar besedice.

1. Zgodilo se je pa, ko so nekiga dne otroci Božji prišli in stali pred Gospodam, de je tudi satan med njé prišel in je stal pred njegovim obličjem,

2. in Gospod je satanu rekel: Od kod prideš? On pa je odgovoril in rekel: Šel sim okrog po zemlji, in sim jo obhodil.

3. In Gospod je satanu rekel: Si li premišljeval mojiga služabnika Joba, de mu ga ni enaciga na zemlji, de je priprost in pravičen mož, ki se Boga boji in hudiga zderžuje, in še ohrani nedolžnost? Ti pa si me nadražil zoper njega, de sim ga zastonj stiskal.[1])

4. In satan mu je odgovoril in rekel: Kožo za kožo, in vse, kar človek ima, bo dal za svoje življenje;[2])

5. pa stegni svojo roko, ter dotakni se njegove kosti in mesa, in tedaj boš vidil, de te bo v obraz blagoslovil.

6. Gospod je tedaj satanu rekel: Glej, v tvoji roci je, vender ohrani njegovo življenje.

7. Satan je tedaj šel spred

---

23. v znamnje žalosti. Glej Izaija 15, 2.

24. Job spozna, de je Bog gospodar vsih rečí; zatorej se ne pertoži zavoljo svoje zgube nad roparji, tudi ne nad satanam, temuč pcrpisuje jo Božji previdnosti, ktera vse nam v prid obrača; zatorej jo hvali tudi v svoji nesreči.

1. „*zastonj*“, to je, brez vzroka, brez zadolženja. Prepustil sim ti ga, de si ga skušal in stiskal, tode tega si ni zaslužil s pregrešnim življenjem. — Bog govorí tukaj spet po človeško, pravi sv. Gregori.

2. Vse, tudi svojih nar ljubših življenje človek da, ako si s tem svoje življenje ohrani. Dokler Job na svojim življenji škode ne terpí, svojo zgubo lahko prenaša, in je pobožen.

Digitized by Google

Gospodoviga obličja, in je Joba z nar hujšimi turovi[3]) udaril, od podplatov do njegoviga temena.

8. In on je s čepino[4]) gnoj stergal, in je na gnojišu sedel.[5])

9. Njegova žena pa mu je rekla: Ali še ostaneš v svoji priprostosti?[6]) Blagoslovi Boga, in umri![7])

10. On pa ji je rekel: Kakor ktera zmed neumnih[8]) žén si govorila. Ako smo dobro iz roke Božje prejemali, zakaj bi hudiga ne sprejeli? V vsim tem Job s svojimi ustnicami ni grešil.

11. Ko so tedaj trije Jobovi prijatli vse hudo slišali, kar se mu je pergodilo, so vsakteri iz svojiga kraja prišli, Elifaz Temanejic, in Baldad Suhejic, in Sofar Naamatejic.[9]) Pogovorili so se bili namreč, de bi skupej prišli, ga obiskat in tolažit.

12. In ko so bili od deleč svoje oči povzdignili, ga niso spoznali, ter so vpili in se jokali; in ko so oblačila pretergali, so prah trosili čez svojo glavo proti nebu.[10])

13. In so sedeli z njim na zemlji sedem dni in sedem noči,[11]) in nihče ni besede z njim govoril; vidili so namreč, de je bolečina silno velika.

III. Poglavje.

Job si želi, de bi ne bil nikoli rojen, ali pa de bi bil precej po rojstvu umerl; blagruje mertve, in vpraša, zakaj je nadloga nad njega prišla.

1. Po tem je Job odperl svoje usta, in je preklinjal svoj dan,[1])

2. in je rekel:

3. Naj pogine dan, ob kterim

3. Sveti Krizostom in tudi drugi nekdanji in sedanji razlagavci terdijo, de je Job nar hujši gobe imel, ktere so bile v Egiptu navadna bolezen (5. Mojz. 28, 27—35.), in se slonovica (elephantiasis) imenuje, ker v ti bolezni zlasti noge takó močno otečejo, de so slonovim podobne. Bolečine te bolezni ne zadevajo samo života, ampak prepadajo tudi dušo, de človek koperni v grozi, v strahu, omedlevci in otožnosti.

4. S čepino je gnoj po životu stergal, ne pa s persti, ker so bili preslabi serbečico potolažiti, in torej je bilo v to treba terjiga in ostrejšiga orodja.

5. zavoljo žalosti. V hebrejskim .... „*je sedel v pepelu*,“ in pomeni ravno to; ker so pepel v nesnažni kraj metali.

6. v svoji nerazdeljeni popolni ljubezni do Boga?

7. mu je posmehovaje rekla: Le hvali svojiga Boga, ki te je zavoljo tvoje pobožnosti tako obilno poplačal, in pojdi k njemu. Drugi razlagajo: Daj slovó Bógu, odpovej se mu, in umori se!

8. brezbožnih, hudobnih žen. Neumnost pomeni v sv. pismu brezbožnost ali hudobnost (Ps. 13, 1.).

9. Kakor Teman (Jer. 49, 7. Ecch. 25, 13., permeri 1. Mojz. 36, 10. 11.), tako sta bila, pred ko ne, tudi Suah in Naama edomska kraja.

10. v znamnje, de tudi oni žalujejo. Glej žalost. pes. 2, 10.

11. Toliko časa je žalovanje terpelo (1. Mojz. 50, 10: 1. Kralj. 31, 13.); ta čas so žalovavci na zemlji sedeli, in le malo slabih jedí vživali. Sir. 22, 13.

1. svoj rojstni dan. Ko je bil satan pobožnimu Jobu vse njegovo premoženje poropal, in ga z nar hujšimi bolečinami na vsim životu udaril, de bi ga v

Digitized by Google

sim bil rojen, in noč, ob kteri se je reklo: Človek je spočet.[2]) Jerem. 20, 14.

4. Tisti dan naj se v temò spremeni, naj ga Bog od zgorej ne iše, in luč naj ga ne razsvetli.

5. Temota in smertna senca naj ga otemnite, temà naj ga pokrije, in z britkostjo naj se zagerne.

6. Tisto noč naj temen vihar obseže; naj se dnevam v letu ne peršteva, in tudi v mescih naj se ne šteje.

7. Tista noč naj bo samotna,[3]) in ne hvale vredna;

8. naj jo kolnejo, kteri dan preklinjajo, ki so perpravljeni levijatana zbuditi.[4])

9. Zvezde naj bodo z nje tamoto otemnjene;[5]) perčakuje naj svetlobe, in naj je ne vidi, in tudi ne izhoda vstajoče zarje;

10. ker ni zaperla vrat telesa, ktero me je nosilo, in ni vzela spred mojih oči nesreče.

11. Zakaj nisim v maternim telesu umerl, ali naglo poginil, ko sim iz telesa prišel?

12. Zakaj sim bil sprejet na kolena?[6]) zakaj dojèn na persih?

13. Zdaj bi namreč spal in molčal, in v svojim spanji bi počival,[7])

14. s kralji in svetovavci na zemlji, ki si zidajo pušave,[8])

15. ali s poglavarji, ki zlata imajo, in svoje hiše s srebram polnijo;[9])

---

nepoterpežljivost in bogokletstvo zapeljal, se je po tem tudi njegove duše lotil, in jo je v britke skušnjave pahnil, de je Job tudi nad svojim bitjem žaloval. Job tedaj začne tožiti nad nesrečo svojiga življenja, preklinja svoj dan, to je, ga imenuje nesrečniga (spod. 5, 3.) ter vpraša v silni skušnjavi, zakaj de živí, in čimu sploh revni živé. Une pertožbe in te vprašanja so izreki njegove notranje skušnjave, stokanje njegove natore, žalostni glas njegovih nižjih močí, ktere je satan nadražil. Njegova blaga duša, in njegova sveta volja ni pervolila v té britke občutljeje, tožbé in vprašanja. Njegova volja je bila z voljo Božjo vedno sklenjena, ako ravno se je njegova natora ustavljala. To se ne vidi le iz njegove blage lastnije (1, 22: 2, 10.) in iz spričevanj druzih svetih pisavcov, kteri njega v zgled poterpežljivosti stavijo (Tob. 2, 12. Jak. 5, 11.), ampak tudi iz njegovih lastnih besedí (6, 10. 26.), kjer pravi, de s svojimi tožbami ni bil Boga razžalil. (Krizostom., Hieron., Ambr.).

2. Dan mojiga rojstva je zgubljen, je nesrečen. Takó so tudi naslednje preklinjevanja razumevati le ko močno poterdovanje njegove prevelike nesreče in bolečine.

3. tista noč bodi nerodovitna in pusta.

4. vražarji, ki znajo beli dan v temo spreminjati, in imajo tudi nar strašnejši zverine v svoji oblasti. Glej spod. 40, 20: 41, 1. „*Levijatan*“ je strašni krokodil, ki v Nilu živí.

5. V hebrejskim: „*zvezde njeniga mraka naj bodo temne*“, to je, nje zvezde o mraku naj bodo temne.

6. Oče je sedé rojenčike na kolena vzel v znamnje, de bo za nje skerbel. Gl. 1. Mojz. 30, 3.

7. bi ne čutil telesnih bolečin. Smert se v svetim pismu velikokrat imenuje spanje v naznanilo prihodnjiga vstajenja od smerti.

8. to je, poslopja, ktere, naj so še takó lepe, vender sčasama razpadejo v puste razvaline.

9. ki so si hiše zidali in s srebram napolnili.

Digitized by Google

16. ali de bi kakor negodni porodek, ki se skrije, ne bival, ali kakor tisti, ki so bili spočeti, pa niso svetlobe vidili.

17. Tam[10]) hudobni jenjajo razgrajati, in tam zmamljeni počivajo;

18. in tisti, ki so bili nekdaj vklenjeni, so brez nadlege skupej, in ne slišijo perganjavcoviga glasú.

19. Mali in veliki sta ondi, in suženj je rešen svojiga gospoda.

20. Zakaj je revnimu dana luč, in življenje tém, ki so v dušni britkosti?

21. ki čakajo smerti, in ne pride, kakor tisti, kteri zaklad kopljejo,

22. in se silno veselé, kadar grob najdejo.

23. Možu,[11]) kteriga pot je skrita, in kteriga je Bog obdal s temoto?[12])

24. Preden jém, zdihujem;[13]) in kakor dereče vodé, takó je moje ječanje;[14])

25. ker strah, kteriga sim se bal, me je zadel; in kar me je skerbelo, se je zgodilo.[15])

26. Ali nisim bil poterpežljiv?[16]) Ali nisim molčal? Ali nisim bil pokojin? in serd je nad mé prišel.[17])

IV. Poglavje.

Elifaz očita Jobu nepoterpežljivost, in terdi, de nedolžniga ne zadeva nesreča. Neki glas mu pravi, de je Bog še celo v svojih angeljih hudobijo našel, koliko lože jo najde v slabim in grešnim človeku.

1. Elifaz Temanejic pa je odgovoril, in rekel:

2. Ako začnemo tebi govoriti, ti bode morebiti težko djalo; pa kdo se bo mogel zderžati perpravljenih besed?

---

10. na unim svetu v mertvaškim kraljestvu.
11. Čimu je dana luč „*možu*“ i. t. d.
12. kteri je peljan po temnih potih, in ne ve, kje ven kje noter, kakor popotnik, kteri je pot zgrešil, in mora v terdi noči tavati.
13. Ako hočem jesti, me bolečina zaderžuje, in sili zdihovati.
14. Moje stokanje se ne da ustaviti, enako povodnji.
15. Premenjenje sreče, česar sim se zmirej bal, je nastopilo. Morebiti je Bog sam dal Jobu ta strah, de bi ga nesreča neperpravljeniga ne zadela. In ko bi tudi to ne bilo, modri mož vender le ne stavi svojiga zaupanja v minljive dobrote tega življenja, temuč se v srečnih dnevih hudiga dné (Sir. 7, 5.) bojí.
16. v poprešnjih nesrečah, ob zgubi svojih čed i. t. d.
17. in vender le je serd nad me prišel, vender le me je strašna nadloga gob zadela! Job tukaj v ponižnosti ostermí, in se ošabno ne pravda. Drugi prestavljajo iz hebrejskiga v. 25. 26: „*Ako se strahú bojim, me zadene; in kar me straši, nad me pride; nimam mirú, ne pokoja, ne spanja, le strah prihaja*“. Po misli razlagavcov merijo te besede na okolišine gobove bolezni, v kteri je bolnik v vednim strahu, nepokoji in budenji. Po tem takim bi Job, kakor je bil začel, tudi jenjal s popisovanjem svoje nesreče.

Digitized by Google

3. Glej, veliko si jih podučeval, in utrudenim rokam si moč dajal;

4. njé, ki so omahovali, so tvoje besede pokrepčevale, in kolena, ki so se tresle, si poterdoval;[1])

5. zdaj pa je prišla nad te nadloga, in si obnemogel; zadela te je, in si zbegan.

6. Kjé je tvoj strah, tvoja moč, tvoja poterpežljivost, in popolnamost tvojih potov?[2])

7. Spomni se, te prosim, kdo je kdaj nedolžen poginil? ali kdaj so bili pravični pokončani?[3])

8. Veliko več sim vidil njé, ki hudobijo dopernašajo, in britkosti[4]) sejejo, in jih žanjejo,

9. de so, ko je Bog pihnil, poginili, in de so bili s sapo njegove jeze pokončani.

10. Rjovenje leva, in glas levinje, in zobje mladih levov so bili razdrobljeni;

11. tiger[5]) je poginil, zato ker ropa ni imel, in levovi mladiči so bili razkropljeni.

12. Dalje mi je bila skrivna beseda rečena,[6]) in kakor kradama je moje uho njé šeptanja glas vjelo.

13. V grozi ponočne perkazni,[7]) kadar terdo spanje čez ljudi navadno pride,

14. me je prepadel strah in trepet, in vse moje kosti so bile preplašene;[8])

15. in ko je neki duh vpričo mene memo šel, so lasje mojiga života po koncu vstali.

16. Neka podoba, ktere obraza nisim poznal, je stala pred mojimi očmi, in slišal sim glas kakor rahliga pihljanja.

17. Je li človek[9]) v permeri z Bogam pravičen, ali je li mož čistejši, kakor njegov stvarnik?[10]) Spod. 25, 4.

18. Glej, kteri njemu služijo,

---

1. Veliko nesrečnih si podučeval, tolažil, v poterpežljivosti poterdoval.
2. tvojiga življenja. Kjé je zdaj tvoja pobožnost, poterpežljivost, popolnamost, v kterih si hotel učenik biti? Drugi prestavljajo to versto iz hebrejskiga: *„Ali ni tvoj strah Bošji tvoja tolažba, ali ni tvojih potov popolnamost tvoje upanje?“* Oni te besede z naslednjimi zvežejo in sklenejo: „Saj moraš tolažbo in upanje imeti, ker hočeš pobožen biti“; pobožni namreč ne pogine, ampak le hudobni, če je še takó divji in močan.
3. To je res; pobožni ne morejo poginiti; zakaj če tudi tukaj terpé, bodo tam povzdignjeni; todo Elifaz to resnico napak oberne, ker, de bi Joba krivice prepričal, na nesrečo kaže, ktera hudobne na tem svetu zadeva, kar se le večkrat perméri, ne pa vselej.
4. in britkosti drugim napravljajo.
5. V hebrejskim: *„lev“*. Lev je v téh verstah podoba mogočnih hudobnežev.
6. Elifaz razklada zdaj razodenje Božje, ki ga je, kakor veči del očetov in razlagavcov misli, res od Boga prejel. S tem naznanuje, de ni nihče pravičen pred Bogam, kteri je celó nad svojimi angelji madeže najdel. S to resnico hoče Elifaz skazati, de Job zavoljo svojih grehov terpí.
7. V hebrejskim: *„Ob času misel, še pred ponočnimi perkaznimi* (sanjami)“. Elifaz prestreže tukaj ugovor, de bi bilo njegovo razodenje le navadno sanjo.
8. Začetek pravih perkazen je strah, njih konec pa je mir in pokoj. Glej Tob. 12, 16.
9. Tukaj se začnejo besede razodenja do Elifaza.
10. Pomen: Je mar človek pred Bogam pravičen in čist — brez vsiga greha — in takó nedolžen, de bi kazni ne zaslužil?

Digitized by Google

niso stanovitni,[11]) in v svojih angeljih je hudobijo našel;[12]) Spod. 15, 15: 2. Petr. 2, 4.

19. koliko bolj bodo oni, ki v ilovnatih hišah prebivajo, ki persteno podlago imajo, kakor po molji pokončani![13])

20. Od jutra do večera[14]) bodo posekani, in ker si nihče[15]) k sercu ne jemlje,[16]) bodo na vekomaj poginili;[17])

21. kteri pa ostanejo,[18]) bodo izmed njih vzeti; umerli bodo, pa ne v modrosti.[19])

V. Poglavje.

Elifaz še dalje Joba dolží krivice, ter ga opominja, naj se k Bogu spreoberne, in mu obeta, de se mu bode potem zopet dobro godilo.

1. Kliči tedaj,[1]) če je kdo, kteri bi ti odgovoril, in k kakimu svetniku se oberni.

2. Resnično togota umorí neumneža, in nevošljivost ubije maloserčniga.[2])

3. Jez sim vidil neumneža terdno vkoreninjeniga,[3]) in sim precej preklel[4]) njegovo lepoto.[5])

4. Njegovi otroci bodo od sreče oddaljeni, in per vratih[6]) bodo poterti, in ne bo ga, kteri bi otél.

5. Lačni bo jedel njegovo žetev, in oboroženi ga bo vzel,[7]) in žejni bodo njegovo bogastvo pili.

6. Nič se ne zgodí na svetu

---

11. to je, angelji niso stanovitni v dobrim, to je, po svoji notranji natori kakor Bog, ampak le po gnadi Božji so stanovitni v dobrim.
12. v satanu in v njegovih angeljih — v njegovih tovarših.
13. Če so mogli angelji grešiti, kolikanj lože pozemeljski (1. Mojz. 2, 7.) ljudje, ki ravno zato tudi toliko hitrejše poginejo.
14. v kratkim času bodo pokošeni.
15. Tukaj je govorjenje od neskerbnih grešnikov.
16. si k sercu ne jemlje minljivosti, in ne dela pokore.
17. V hebrejskim: ... *„bodo posekani in vekomaj poginili, ko nihče ne spozná“*.
18. njih otroci, ki niso boljši, kakor njih očetje.
19. Tukaj jenja razodenje do Elifaza.
1. Ker si tedaj grešnik, kakor se iz tega razodenja posname, nikar ne toži, de se ti krivica godí; tvojih tožba nihče ne bo poslušal, noben svetník ne bo tvoje pravičnosti spoznal.
2. Po svojih tožbah se razodevaš tudi bedaka; ker le bedak serčnost zgubi, in se huduje nad srečnejšimi hudobnimi, ne pa modri, kteri vé, de sreča hudobnežev (bedakov) dolgo ne terpi; kakor zdaj Elifaz iz svoje skušnje skazuje.
3. Vidil sim bedaka — grešnika — srečniga.
4. sim nesrečno imenoval njegovo lepoto, ker vém, de grešnikova sreča nima obstanka.
5. V hebrejskim: ... *„preklel njegovo prebivališe“*.
6. Njegovi otroci ne bodo sreče imeli, in per vratih, to je, pred sodbo bodo poterti. Stari so imeli navado per vratih soditi; torej se večkrat *„vrata“* imenujejo *„sodba“*.
7. ropar ga bode v sužnost vzel. V hebrejskim: *„Lačni bo njegovo žetev jedel, tudi zmed ternja jo bo izpulil, in ropar bo pošerl njih* (otrók) *bogastvo“*.

Digitized by Google

brez vzroka,[8]) in bolečina ne izhaja iz zemlje.[9])

7. Človek je za delo rojen,[10]) in ptica za letanje.[11])

8. Zavoljo tega bom Gospoda prosil, in obernil bom svojo besedo k Bogu,[12])

9. ki dela velike, in nezapopadljive, in čudovite rečí brez števila;

10. ki daje dež na zemljo, in[13]) vse z vodo móči;

11. ki ponižne povikšuje, in žalostnim pomaga v blager;

12. ki razdeva naklepe hudobnih, de ne morejo njih roke dopolniti, kar so bile začele;

13. ki vjema modre v njih zvijači in podéra svèt hudobnih.

14. Po dnevu bodo v temò zabredli, in o poldne bodo kakor po noči tavali.[14])

15. Revniga pa bo rešil meča njih ust,[15]) in uboziga iz silne roke.

16. In revni bo imel upanje, hudobija pa bo svoje usta zaklenila.[16])

17. Blagor človeku, ki ga Bog tepe; torej ne zametuj Gospodoviga strahovanja.[17])

18. Ker on rani in celi, on udarja, njegove roke pa ozdravljajo.

19. Iz šestih nadlog te bo rešil, in v sedmi te ne bo nič hudiga zadelo.[18])

20. V lakoti te bo otel smerti, in na vojski iz roke meča.

21. Pred šibo jezika boš obvarovan, in ne boš se bal nadloge, kadar pride.

22. Ob razdjanji in lakoti se boš smejal, in zveri na zemlji se ne boš bal;

23. temuč s kamnjem okrajin boš v zavezi,[19]) in zveri na zemlji bodo mirne s teboj.[20])

8. V hebrejskim: „*Ker hudo* (nesreča) *ne poganja iz prahú, in spačenost ne prihaja iz zemlje*“.

9. Pomen: Nič se ne zgodí po naključji, in tudi nesreča ne pride sama od sebe, kakor Tulika iz zemlje, temuč izvira iz nespameti, iz greha; človek sam je namreč kriv svoje nesreče, z grehom si jo nakoplje.

10. Človek je za trud, težavo in nadlogo rojen.

11. V hebrejskim: ... „*rojen, in iskre se kviško povzdigujejo*“; v greškim: ... „*rojen, mladi školičí pa prav spretno letajo*“.

12. V tem stanu naše grešne natore, ki je za terpljenje vstvarjena, se bom saj zaupljivo obernil k Bogu, ki je čudodelen, milostljiv, pravičen, moder Gospod vsih vstvarjenih rečí. Stóri tudi ti, Job, enako z menoj!

13. V hebrejskim: „*in pošilja rodé na pašnike*“.

14. To je popisovanje slepote, s ktero Bog kaznuje svojih sovražnikov posvetno modrost.

15. Revniga bo rešil obrekovanja. Ps. 30, 21.

16. hudobnež se bo osramoteniga čutil, in bo umolknil.

17. Ker je revnim tako častitljivo in veselo odrešenje odločeno, smemo srečne imenovati tiste, ktere Bog z revšino, nadlogo i. t. d. skuša in pokorí, ker jim tako pokorjenje veliko srečo pernese. Pripov. 3, 11. 12. Skriv. razod. 3, 19. Ne zametuj tedaj Gospodoviga pokorjenja, temuč obračaj si ga v prid, in spreoberni se k Bogu; ker on te bo rešil, in zopet oblagodaril.

18. v šestih, sedmih, to je, v mnozih nadlogah ti bo na strani stal (Pripov. 6, 16: 30, 15. Amoz 1, 3.), takó de ti ne bodo nič škodovale.

19. V noben kamen se ne boš spotaknil, brez nevarnosti boš hodil. Ps. 90. Drugi razlagajo: „*kamnje na tvoji njivi ne bo škodovalo tvoji žetvi*“.

20. ne bodo tvojiga posestva pokončale, in tudi tebe samiga se ne bodo lotile.

Digitized by Google

24. In vidil boš, de ima mir tvoja hiša, in gledé na svojo lepoto ne boš grešil;[21])

25. tudi boš vidil, de se bo množil tvoj zarod, in tvoja rodovina bo kakor trava na zemlji.

26. V veliki starosti pojdeš v grob, kakor se spravi pšenična kopa ob svojim času.[22])

27. Glej, to je takó, kakor smo preiskovali; in kar si slišal, premišljuj v sercu.[23])

VI. Poglavje.

Job kaže, de je veči njegovo terpljenje kakor zadolženje, in se pertožuje zavoljo nezvestobe svojih prijatlov, ki ga z očitanjem žalijo, in terdi, de svoje nadloge ni zadolžil z greham.

1. Job pa je odgovoril, in rekel:

2. O de bi bili moji grehi, s kterimi sim jezo zaslužil, in nadloga, ki jo terpim, na tehtnico položeni;[1])

3. kakor morski pesek bi se ta težji vidila; zato so tudi moje besede polne žalosti;[2])

4. ker Gospodove pušice tičé v meni, njih serd pije mojiga duha,[3]) in Gospodovi strahovi se vojskujejo zoper mene.[4])

5. Bo li divji osel rigal, kadar travo ima? ali vol mukal, kadar pred polnimi jaslimi stoji?[5])

6. Ali se more neslano jesti, kar ni s solijo osoljeno? ali more li kdo pokusiti, kar pokušeno smert pernese?[6])

7. Česar se moja duša po-

---

21. imel boš srečo, pa se ne boš v nji prevzel, in ne boš grešil. Nekteri prestavljajo hebrejsko: ... *„hiša, in ogledoval boš svoje stanovališe, in nič ne boš pogrešal“*. Drugi zopet drugači.

22. Drugi: *„kakor se snopovje vzdiguje ob svojim času“*.

23. To je tedaj, kar mi je Bog po moji prošnji (v. 8.) zastran tebe razodel; ohrani to v svojim spominu, in bodi pokojin, ter nespametno ne toži.

1. Elifaz je v svojim govorjenji skazoval, de terpljenje je nasledek greha, in je torej Joba pregrešnosti dolžil. Na to zdaj Job odgovorí, ter sicer spozna, de je grešnik, pa vender misli, de Bog po svoji navadni previdnosti ne kaznuje majhnih grehov z velikim terpljenjem. Kdor bi njegovo terpljenje in njegove grehe na tehtnico položil, bi vidil, de je terpljenje veliko teži, kakor grehi, in bi iz tega sklenil, de mu pravični Bog ni mogel tega terpljenja v kazen za njegove grehe naložiti. Za tega voljo naj se pa tudi nihče njegovim tožbam ne čudi. V hebrejskim je ta versta: *„O de bi se moja jeza z mojim terpljenjem stehtala!“* to je, ko bi se moje pertožbe z mojim terpljenjem zmerile, bi se ne zdele prevelike.

2. polne britkosti, takó hude. Drugi drugači.

3. Bolečina, ki mi jo je Gospod poslal, slabí mojo dušno moč.

4. strahota sedanjiga in prihodnjiga terpljenja me stiska.

5. Če ima človek dobre in tečne jedí, je lahko miren; kaj pa tadaj, kadar je bolečina in bolezen naša jed?

6. V hebrejskim: ... *„osoljeno? je mar slad v jajčnim beljaku?“* Pomen: Tvoje tolažbe so mi zoperne, kakor neslane in pljevke jedí.

Digitized by Google

prej ni hotla dotakniti, je zdaj v britkosti moja jed.[7])

8. Kdo bo dal, de se spolni moja prošnja, in de mi Bog podeli, česar perčakujem?[8])

9. On, ki je začel, naj me zatere; naj stegne svojo roko, ter naj me poseka.

10. In to bodi moja tolažba, de on, ki me z bolečino tepe, ne perzanaša, in de se jez[9]) besedam Svetiga ne ustavljam.[10])

11. Kakošna pa je moja moč, de bi prenašal?[11]) ali kaj moj konec, de bi poterpežljiv ostal?[12])

12. Moja moč ni moč kamnja, in moje meso ni iz brona.

13. Glej, zame ni pomoči v meni, in tudi moji prijatli so od mene pobegnili.[13])

14. Kdor svojimu prijatlu usmiljenje odtegne, zapusti Gospodov strah.

15. Moji bratje so šli memo mene, kakor potok, ki po dolinah naglo teče.[14])

16. Kteri se slane bojé, njé bo sneg zapadel.[15])

17. Ob času, kadar bodo razkropljeni, bodo poginili;[16]) in kadar bo perpekalo, se bodo na svojim mestu raztopili.[17])

18. Steze njih stopinj so zavite; v prazno bodo hodili in poginili.[18])

19. Prevdarite temanske steze, sabejske poti, in malo počakajte;[19])

20. sramovali so se, ker sim zaupal;[20]) prišli so tudi do mene,[21]) in s sramoto so bili pokriti.

---

7. Nihče nima rad zopernih jedí, jez pa bi vžival, česar se sicer nisim hotel dotakniti, namreč svoje gobe bi prenašal, in bi per tem molčal!
8. namreč smerti. — Zopet žalosten glas njegove natore.
9. in de se per vsim svojim terpljenji vender le besedam i. t. d.
10. zapoved Božjih ne prelomujem z zopergovoram, z nepoterpežljivostjo. Tukaj Job izreče spričevanje svoje vesti, de tudi v nar hujši skušnjavi k nepoterpežljivosti zapovedi Božje ni zatajil, temuč de je voljno terpel, in hvalil roko, ki ga je takó močno tepla. V Jobovim govorjenji je tedaj treba dobro razločiti občutljeje njegove natore od njegove volje. Ko so se občutljeji njegove natore pertoževali, je bila njegova volja Bogu vdana.
11. Vender če sim tudi dozdaj prebil, se li smem še dalje v svoje moči zanašati? zlasti ker sim popolnama zapušen, tudi od svojih prijatlov; ali bi ne bila smert nar boljši zame?
12. Kakošin bo moj prihodnji stan, de v njem močnejši nagibe k poterpežljivosti dobivam?
13. nimam je tolažbe v sebi, pa tudi per svojih prijatlih je ne najdem, ker so me zapustili; manjka mi tedaj notranje in zunanje tolažbe.
14. Moji prijatli so podobni hudourniku, ki po dolini naglo dere, in se v pesku kmalo posuši, de nima kaj popotnik piti.
15. Moji prijatli se bojé in ogibajo moje družbe, pa bodo še v veči nadloge padli.
16. Kmalo se bodo med seboj razperli, in bodo v svoje pogubljenje hiteli.
17. se bodo raztopili in zginili po ognji jeze Božje.
18. Njih življenje ni vravnano, njih vedenje je nečimerno in napčno, in njih konec je pogubljenje.
19. če kje ne pridejo odtod taki, ki so se nekdaj moji prijatli imenovali, me tolažit; — ni jih ne!
20. v njih pomoč. V hebrejskim: „*Ker je* (vsak zmed njih) *upal* (v mojo pomoč)“.
21. nekteri so prišli k meni. V hebrejskim: „*prišli so do njega*“, to je, do upanja, do mojiga stanovitno preneseniga terpljenja.

Digitized by Google

21. Zdaj ste prišli, in, ko vidite mojo nadlogo, se bojitè.[22])

22. Sim mar rekel: Pernesite mi, in podelite mi od svojiga premoženja?[23])

23. ali: Rešite me iz roke sovražnika, in iz roke močnih me potegnite?

24. Podučite me, in jez bom molčal; in ako morebiti nisim kaj vedil, me naučite.[24])

25. Zakaj kratite resnične besede,[25]) ko ni nobeniga zmed vas, kteri bi me mogel prepričati?[26])

26. Le v očitanje spletate besede, in v veter govoritè.[27])

27. V siroto se zaganjate, in si perzadevate svojiga prijatla preverniti.[28])

28. Vender le spolnite, kar ste začeli;[29]) nagnite uho, in glejte, če lažem.[30])

---

22. *„se bojitè“*, de bi mi ne mógli od svojiga premoženja kaj podeliti; ali pa: *„se bojitè“* moje bolezni. V hebrejskim: *„Zdaj ste prišli, kakor de bi ne bili prišli“*. Ves oddelek, od 15. do 21. verste, imajo razlagavci hebrejskiga svetiga pisma ko priliko, ter permerjajo Jobove prijatle s hudournikam, ki se spomladi po raztajanim ledu in snegu silno naraste, in obilno vode obeta, pa kmalo upade, in se po solnčni vročini v pesku popolnama posuši, takó de se popotniki s svojo živino močno ogoljufajo in žeje poginejo, ako gredo s pota k njemu vode zajemat. Prestavljajo pa se omenjene verste takole po sedanjim hebrejskim branji:

15. Moji bratje slepè kakor potok, kakor rèke v dolinah, ki memo derejo,
16. ki se valè kalne zavoljo ledú, in v njih se sneg skriva;
17. kmalo upadejo in zginejo na svojim mestu, ko prihaja vročina.
18. Popotniki se s pota umaknejo, gredo tje v pušavo, in poginejo.
19. Temanejci gledajo po njih, Sabejci vanje upajo.
20. Pa sram jih je, ker so upali; prišli so do njih, in so se sramovali.
21. Takó ste tudi vi podobni imenovanimu hudourniku; vidite (mojo) *potertost, in se bojitè.*

Pomen: Moji prijatli so podobni hudourniku, ki popotnikam obilno vode obeta, pa jim je ne da, ker je suhelj. Tudi jez sim upal, de mi bodo tolažbo dajali, pa mi je ne dajo, še britkosti mi napravljajo s svojim sovražnim očitanjem, in mi še bolj grené življenje; bojé se me kakor hudobniga človeka, ki ga Bog kaznuje in pokori.

23. Nič vas nisim prosil, in vender ste takó neusmiljeni do mene.

24. Iz mojiga terpljenja sklepate na moje grehe, to pa se ne pravi spričati; pokažite mi mojo pregreho (Krizostom)!

25. Zakaj prevračate resnico, de bi me po krivih dokazih obsodili?

26. greha. Nekteri prestavljajo to verste: *„Kakó sladke so razumljive besede, tode kaj dokašejo vaše spričbe?“* Drugi drugači.

27. Ako je vaše grajanje obernjeno le na besede, ki sim jih po silni telesni bolečini permoran izgovoril (zgor. 3, 1.), potem to grajanje ne zadeva mene — moje Bogu vdane volje; taka graja je namrèč prazna in v hlipu zginc. V hebrejskim: *„Mar mislite moje besede grajati? besede obupniga pa so veter“*, zginejo ko veter. Pomen: Pertožbe do obupnosti skušaniga človeka, ki svoje silne bolečine z besedami zmanjšuje, se ne smejo ostro presojevati, ker so le prazni glasovi, ki v hlipu zginejo in nikomur ne škodvajo.

28. si perzadevate, mene ko hudobniga človeka razglasiti.

29. Spričajte z dokazi, kar govoritè!

30. ko pravim, de tega nisim kriv, česar me dolžitè.

Digitized by Google

29. Odgovorite, prosim, brez prepira; in ko govoritè, sodite to, kar je prav;[31])

30. in ne bote našli krivice na mojim jeziku, in v mojih ustih se ne bo glasila neumnost.[32])

VII. Poglavje.

Job popisuje reve in nadloge človeškiga življenja, in svoje britkosti in bolečine, ter prosi Boga, de naj ga iz njih reši.

1. Vojska je človekovo življenje na zemlji; in njegovi dnevi so kakor najemnikovi dnevi.[1])

2. Kakor hlapec po senci hrepeni, in kakor najemnik konca svojiga dela željno čaka:[2])

3. takó sim tudi jez imel prazne[3]) mesce, in težavne noči sim si peršteval.[4])

4. Kadar grem spat, rečem: Kdaj bom vstal? in ko zopet večera čakam, sim napolnjen z bolečinami do temè.[5])

5. Moje meso je oblečeno v gnjilobo in v nesnažen prah;[6]) moja koža se je usušila in zgerbala.[7])

6. Moji dnevi so hitrejše pretekli, kakor tkavec nit odreže,[8]) in so brez vsiga upanja minuli.[9])

7. Spomni se,[10]) de je moje življenje veter, in de moje oko ne bo zopet vidilo dobrot.

8. Tudi človeško oko me ne bo vidilo; ozri se name, in ne bo me več.[11])

---

31. V hebrejskim: „*Vernite se vender, krivica se ne sme goditi; vernite se vender, še velja moja pravica v ti reči*“.

32. me ne bote dolžili krivice, in prav mi bote dali.

1. Ko je bil Job nehal tožiti nad svojimi prijatli, se poverne k svojim poprešnjim željam (zgor. 6, 8. 9.), de bi namreč umerl. Job kaže, de so te želje gledé na človeško revo sploh, zlasti pa v oziru na njegovo nadlogo prav natorne; ker čas tega življenja ni čas prostosti, mirú in pokoja, ampak je čas sužnosti, vojskovanja, skušnjav, nevarnost (Gregori Véliki). Kakor delavec še le na koncu dneva, in vojšak še le po zmagi počitek in plačilo dobiva, takó tudi človek še le na koncu svojiga življenja.

2. po dokončanim delu svojiga plačila željno čaka.

3. nepokojne, trudapolne, težavne mesce.

4. zatorej si želim tudi mirú in plačila.

5. Nič več ne pridem z ležiša. Noč in dan terpim bolečine. Nekteri prestavljajo iz hebrejskiga: ... „*Kdaj bom vstal? Noč se daljša, in sit sim valjanja do svita*“. Drugi drugači. Nočí so gobovim navadno silno nepokojne.

6. Moje meso je gnjilo, in je viditi umazano in persteno; táko je meso po navadi v gobovi bolezni.

7. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Moja koša se ozdravi, in se spet gnoji*“. Drugi drugači.

8. Eni prestavljajo: ... „*so hitrejši pretekli, kakor snovavnica, in so minuli brez vsiga upanja*“.

9. de bi se podaljšali in zboljšali.

10. o Bog! — Job zdaj prósi rešenja iz nadlog, ker si misli, de bo le še malo časa živel, in de ne bo več dosegel svoje poprešnje sreče.

11. Po smerti me ne bo nihče več na svetu vidil, ne človek, ne ti!

Digitized by Google

9. Kakor oblak mine in pride; takó tisti, kteri gre pred pekel,[12]) ne bo vstal,

10. in se ne bo vernil v svojo hišo, in njegov kraj ga ne bo nikdar več spoznal.

11. Za tega voljo tudi jez ne bom zanašal svojim ustam, govoril bom v stiski svojiga duha, in pogovarjal se bom v britkosti svoje duše.[13])

12. Sim mar morje, ali morski som, ker si me krog in krog z ječo obdal?[14])

13. Ako pravim: Moja posteljica naj me tolaži, in mi je lože, ko se na svojim ležišu sam seboj pogovarjam;[15])

14. me s sanjami strašiš, in po perkaznih z grozo pretresaš;[16])

15. za voljo tega je ljubši moji duši obešenje,[17]) in smert mojim kostém.

16. Obupal sim,[18]) nikakor ne bom več dalje živel; zanesi mi,[19]) ker nič so moji dnevi.

17. Kaj je človek, de ga poveličuješ? ali zakaj staviš nanj svoje serce?[20])

18. Zjutrej zgodaj ga obišeš,[21]) in naglo ga skusiš.[22])

19. Kakó dolgo mi ne boš zanesel in me pustil požérati svoje sline?[23])

20. Sim grešil, kaj ti bom storil,[24]) o človeški varh? zakaj si me postavil sebi nasproti,[25]) de sim sam sebi težak?

---

12. „*pekel*“ pomeni tukaj: grob, podzemeljski svet.

13. Ravno zato, ker je moje življenje takó kratko, se nočem več zderževati, de bi ne tožil. Job pade v skušnjavo, in spet vpraša: „***Zakaj?***“ kakor v 3. pogl. Tudi Kristus je od vsih zapušen vprašal: „***Zakaj?***“ desiravno je bila njegova volja z voljo njegoviga nebeškiga Očeta popolnama sklenjena. Enako si moramo od Joboviga vprašanja in pertoževanja misliti.

14. Sim li kakor morje, ali zver, ki se ne sme nikoli iz zaklenjeniga kraja izpustiti, de mi nič počitka ne dovoliš?

15. ter se z verskimi resnicami tolažim.

16. tadaj me strašijo sanje in grozovite perkazni. Glej razl. 5. Verjetno je, pravi sv. Krizostom, de je satan Jobu s temi perkaznimi znotrej strah in grozo delal.

17. ljubši mi je zadergnjenimu ali zadavljenimu biti, kakor takó strašno terpeti.

18. Drugi prestavljajo hebrejsko: „***Studi se mi***“. Drugi pa sklepajo to s poprešnjo verstjo: Zato me mika obesiti se (zadergniti ali zadušiti se), usmertiti se, s svojimi lastnimi kostmi; „***pa se mi studi***“ ali „***gnusi***“ (kaj taciga storiti); „***saj ne bom na večno živel***“, saj bo smert sama prišla ob svojim času.

19. v zadnjih trenutkih, ki so vender takó kratki, kakor bi jih ne bilo.

20. Zakaj zanj toliko maraš, zakaj ga (me) vredniga šteješ, de ga (me) imaš vedno pred očmi, in ga (me) skušaš?

21. kakor hišni oče že zjutrej za svoje skerbi.

22. zdaj s terpljenjem, zdaj s skušnjavami, ki jih dopušaš, de ga poskušaš.

23. Koliko časa me boš pustil še terpeti te vedne skušnjave, ki mi še toliko počitka ne dajo, de bi mogel sline požreti?

24. Ako sim se pregrešil, kakó mi je mogoče, te utolažiti, ker takó ostro na ljudi gledaš, in takó natanko njih djanje preiskuješ?

25. Zakaj me imaš za sovražnika, kar le misliti mi je že neprenesljivo? Neki učen razlagavec méni, de se Job s temi besedami nad poželjivostjo v sebi pertoži, ktere tudi pobožni ni prost, ki je zavoljo njé nekakošno nasprotnik

Digitized by Google

21. Zakaj ne odvzameš mojiga greha, in zakaj ne izbrišeš moje krivice?[26]) Glej, zdaj[27]) bom v prahu spal; in ako me boš zjutrej iskal, me več ne bo.

VIII. Poglavje.

Baldad obeta Jobu, de se mu bo bolje godilo, če se k Bogu spreoberne, in terdi, de Bog dobrim srečo, hudobnim pa nesrečo pošilja.

1. Baldad Suhejic pa je odgovoril, in rekel:

2. Kakó dolgo boš še takó govoril, in so ko velik piš besede tvojih ust?[1])

3. Je mar Bog kривičen v sodbi? ali Vsigamogočni overže, kar je prav?

4. Ako ravno so tvoji otroci zoper njega grešili, in jih je prepustil roki[2]) njih krivice;

5. ako se pa ti zgodej k Bogu vzdigneš, in Vsigamogočniga prosiš;

6. ako čisto in pravično živiš; se bo hitro k tebi zbudil, in mirno storil prebivališe tvoje pravice[3])

7. toliko, de bo tvoje poslednje silno pomnoženo, ako je tvojiga poprešnjiga malo bilo;[4])

8. le prašaj namreč poprešnji rod, in skerbno preiši spomin očakov;[5])

9. (zakaj včeranji smo, in ne vemo, de so kakor senca naši dnevi na zemlji).[6]) Spod. 14, 2. Ps. 143, 4.

10. in oni te bodo učili, povedali ti bodo, in besede iz svojiga serca bodo govorili.

11. More li[7]) ličje brez mokrote zelenéti? ali ločje brez vode rasti?[8])

12. Ko je še v cvetji, in ni

Božji. Ta poželjivost mu je nadležna, kakor aposteljnu, ki je zdihoval: „*Kdo me bo rešil od telesa tè smerti?*“ Rim. 7, 24.

26. sej bi ti bilo to lahko, in mojiga terpljenja bi bilo potem konec.

27. to je, kmalo. — Tedaj zavoljo mojiga kratkiga življenja mi dopusti, de se počijem!

1. Kakó dolgo boš še s toliko silo tožil in pihal zoper Boga, kakor de bi te po krivici tepel?

2. jih je Bog prepustil sili — hudim nasledkam njih krivice, ker so poginili pod razvalinami poderte hiše.

3. Bog, ki je dosihmal tako rekoč za te spal, ter ni nad teboj čul, in te varoval, se bo spet za te zbudil, bo tebe in tvojo pravično hišo — tvojo družino — varoval in osrečil.

4. Gospod ti bo vsiga obilniši podelil, kakor si poprej imel. Glej spod. 42, 10.

5. „*očakov spomin*“, to je, zgodbe starih očakov.

6. Mi ne doživimo let starih očakov, in torej tudi nimamo njih skušinj in vednost. Prašaj tedaj stare očake! Oni ti bodo povedali, de hudobni, če je tudi nekoliko časa srečen, vender le kmalo pogine; pravični pa, ako ravno ga Bog za storjene grehe tepe, se vender ne pogubi, temuč po kesanji in pokori zopet milost in srečo dobi.

7. Zdaj nasledvajo do 20. verste nauki starih.

8. Bičje in ločje raste le v močvirni, debeli zemlji; takó tudi hudobnež le v zunanji sreči, po zložnim življenji, hitro v hudobii raste. Hudobnež je tedaj v svoji sreči podoben rastlini, ki naglo iz močvirja zraste.

Digitized by Google

utergano z roko, usahne pred vsimi zeliši;[9])

13. take so pota[10]) vsih, kteri Boga pozabijo, in upanje hinavca[11]) bo zginilo.

14. Njegova nespamet[12]) mu ne bo dopadla, in njegovo zaupanje je kakor pajčina.

15. Na svojo hišo se naslanja, pa ne stoji; podpéra jo, pa po koncu ne ostane.[13])

16. Viditi je sočnat, préden solnce pride, in ob njega izhodu njegova berst poganja;[14])

17. na skalovji se njegove korenine zgošajo, in med kamni se razraša;[15])

18. ako se iztrebi z njegoviga mesta, ga zatají,[16]) in pravi: Ne poznam te![17])

19. To je namreč veselje njegoviga življenja,[18]) de zopet drugi poganjajo iz zemlje.[19])

20. Bog ne bo priprostiga[20]) zavergel, in hudobnim ne bo roke podal,

21. dokler tvoje usta niso smeha polne, in tvoje ustnice polne radosti.

22. Kteri so te sovražili, bodo s sramoto pokriti, in hudobnih prebivališe ne bo obstalo.

---

9. Te rastline, ko so še mlade, lepo zelené, pa, preden so za košnjo zrele, hitro zvenejo, pred ko vsaka druga trava; ravno takó hudobni, še preden je njegova sreča doveršena, hitrejši in poprej pogine, kakor drugi ljudje, ki se ne vidijo takó srečni.

10. taka je usoda vsih, takó se jim godí.

11. ki je zavoljo svoje sreče po zunanjim pobožen viditi, v sercu pa je hudoben, taciga hinavca sreča bo kmalo zginila.

12. Njegovo nespametno, prederzno upanje. Hudobniga sreča je nestanovitna, enaka je pajčini, ki se lahko in hitro razterga.

13. Hudobniga sreča je podobna hiši, ki se hoče podreti.

14. V hebrejskim: *„Zelen je pred solncam, in na njegovim vertu mladika poganja“*. Tako imajo enako s hebrejskim mnogoteri rokopisi naše latinske prestave.

15. Hudobni je podoben plevelu, ki hitro raste, in se po vsim vertu razširja, ter se tudi po grobljah in po ozidji razraša, naposlednje pa bo naglo iztrebljen.

16. ga mesto zatají; ga ni več na mestu dobiti.

17. Tako zaničevan je plevel, de se ga mesto sramuje, kjer je rastel, potem ko ga je vlastnik izroval. Enako bo tudi hudobnež zaničevan, če ga nadloga nanaglama zadene; celó njegovi nar bližnjiši ga nočejo več poznati, in ga zatajé.

18. To je njegoviga življenja veseli konec; to namreč posmehovaje reče. Ali pa: To je njegoviga veseliga življenja konec; takó naglo se spremeni hudobneževa sreča v strašno nesrečo.

19. de drugi, njemu enaki hudobneži, ki se kakor plevel razrašajo, na njegovo mesto stopijo, in njemu enako poginejo.

20. *„priprostiga“*, ki le Boga iše. V hebrejskim: *„pravičniga“*. Baldad tedaj sklene: Če hudobni tak žalosten konec imajo, in bodo zapušeni; vender Bog pravičnih ne zaverže, temuč jih reši iz njih nesrečc. Za tega voljo boš tudi ti, če se k Bogu verneš in poboljšaš, kakor je bilo zgorej rečeno, takó srečen, de bodo tvoje usta smeha polne, to je, de boš vesél.

Digitized by Google

IX. Poglavje.

Job spozna pravičnost, mogočnost, in modrost Božjo, in de Bog hudobnimu in nedolžnimu nadloge pošilja. Job zagovarja svojo nedolžnost.

1. Job pa je odgovoril, ter je rekel:

2. Resnično, vem, de je temu takó, in de človek permerjen z Bogam ni pravičen.[1])

3. Ako bi se hotel z njim prepirati, bi mu ne mogel na tavžent ene odgovoriti.[2])

4. On je modriga serca, in terdne moči; kdo se mu je ustavljal, in je mir imel?[3])

5. On goré prestavlja, oni pa,[4]) ki jih zverne v svojim serdu, ne vedo.[5])

6. On potresa zemljo z njé mesta, in njeni stebri se tresejo.

7. On zapové solncu, in ne izhaja; in zapéra zvezde kakor pod pečatam.[6])

8. On sam[7]) nebo razpenja, in hodi po valovih morja.[8])

9. On naredi[9]) voz, palice in gostosevce,[10]) in skrite zvezde v jugu.[11])

---

1. To je res, in ti prav dam, de v permeri z Bogam, in v sodbi pred njim nihče ni pravičen, ker neskončno čisti Bog tudi nad naj pravičnišim še madeže najde.

2. Ako bi pravični z Bogam v sodbo stopil, in bi mógel odgovor dajati od vsih svojih del, in odgovarjati na tavžent in tavžent Božjih tožbá, bi se še zavoljo eniga samiga očitanja ne mogel izgovoriti in opravičiti. Zakaj človek velikokrat greši, ko se tega še ne domisli. Kolikokrat so naše misli in želje ošabne in samopridne, pa še ne vemo! Kolikokrat lastna ljubezen naše tudi nar pobožniši dela oskruni! Kolikokrat kaj dobriga zamudimo! Kolikokrat se z jezikam pregrešimo! Glej Ps. 142, 2: 1. Kor. 4, 4. — Prepiranje z Bogam bi bilo toliko nespametniši, ker je on neskončno moder in vsigamogočen, kterimu nič ne more zoperstati, kakor se iz naslednjiga vidi.

3. „*in je mir imel*“, to je, in ni škode terpel v svoji zunanji sreči in v pokoji svojiga serca?

4. „*oni pa*“, to je, brezbožni, hudobni ljudje.

5. ki jih Bog konča v svoji pravični jezi; hudobni pa „*ne vedo*“, to je, ne providijo svojiga pokončanja, ki jih nanaglama in neprevidama zadene.

6. Bog zvezde otemní, kakor de bi jih v kaki hram zaperl, ali kakor de bi na njé pečat pertisnil.

7. Glej Ps. 103, 2. Iz. 40, 22. On je stvarnik neba, in ga ohrani, kakoršno je.

8. Kadar morski valovi šumé, in se kopičijo kakor goré, hódi Gospod po njih v silovitih viharjih, in jih tapta z vsigamogočno nogo. Po kaki reči „*hoditi*“, se tudi pravi: „*jo krotiti*“. Glej 5. Mojz. 33, 29. Amoz 4, 13.

9. Bog je vstvaril, in ohrani zvezde na nebu.

10. „*voz*“ ali „*borovš*“, sedem zvezd na severni strani; imenujejo se pa „*voz*“, ker so takó razstavljene, de imajo nekako podobnost z vojem per vozu; „*palice*“, tudi „*rimšice*“ ali „*rimske palice*“, v latinskim „*orion*“, sprelepe zvezde; „*gostosevce*“ ali „*gostoširce*“, ki niso deleč od „*palic*“, in se bolj medlo svetijo.

11. „*skrite zvezde*“, ktere se na Jutrovim, kakor tudi per nas, ne vidijo, ker so na spodnji nebni polovici; vidijo jih tedaj le prebivavci v spodnji polovici zemlje.

Digitized by Google

10. On dela velike, nerazumljive in čudovite reči, kterih ni števila.

11. Ko pride k meni, ga ne vidim; ko odide, ne čutim.

12. Ako bi naglo vprašal, kdo mu bo odgovoril?[12]) ali kdo more rêči: Zakaj takó delaš?

13. Bog je, čigar jezi se nihče ne more ustaviti, in pred njim se perklanjajo, kteri svet nosijo.[13])

14. Kolik sim tedaj, de bi se mu odgovarjal, in s svojimi besedami z njim govoril?[14])

15. Ako ravno bi kaj pravice imel, se ne bom odgovarjal, temuč bom svojiga sodnika prosil.[15])

16. In ako ga prosim, in ne sliši, ne verjamem, de moj glas posluša;[16])

17. zakaj v viharji me bo sterl, in bo pomnožil moje rane tudi brez vzroka,[17])

18. mojimu duhu ne da počitka,[18]) in polni me z britkostmi.

19. Ako se vpraša po môči, on je nar močnejši; ako po pravičnosti v sodbi, si nihče ne upa zame pričevanja dati.[19])

20. Ako bi se hotel opravičevati, me moje usta obsodijo;[20]) ako bi se nedolžniga delal, me bo prepričal, de sim hudoben.

21. Ako sim tudi priprost,[21]) ravno tega ne vé moja duša,[22]) in studi se mi moje življenje.[23])

22. Eno je, kar pravim, de on nedolžniga in hudobniga pokonča.[24])

23. Če tepe, naj bi le na en-

---

12. V hebrejskim: „*Če prime* (zgrabi), *kdo ga bo zaderževal?*“

13. ki svet vladajo, nar mogočniši, vladarji. V hebrejskim: „*pred njim se uklanjajo prederzni pomočniki*“; Bogu se morajo podvreči tisti prederzni ljudje, kteri bi radi njim pomagali, ki jih Bog stiska in tepe.

14. Kakó bi se prederznil jez siromak, s takó pravičnim, modrim, in vsigamogočnim Bogam pravdati se!

15. de bi me bolj po milosti, kakor po pravici sodil.

16. ne morem verjeti, de bi me zavoljo moje mile prošnje uslišal. To se vidi iz terpljenja, ki mi ga pošilja. Glej naslednje.

17. brez meni znaniga vzroka. Job je namreč veroval, de ima Bog veliko skrivnih vzrokov, zavoljo kterih človeka tepe; to se vidi iz druge verste.

18. Drugi prestavljajo: „*mi ne pusti oddahniti se*“.

19. Ko bi se hotel z Bogam pravdati, bi gotovo vselej zgubil. Zakaj ko bi se hotel k mogočnim pomočnikam oberniti, je on nar mogočniši, kterimu se nihče ne more zoperstaviti; ako bi hotel pravice iskati, je njegova pravičnost takó gotova, de se je vsak boji, in de bi se nihče ne upal me zagovarjati. V hebrejskim: ... „*v sodbi, kdo ga pokliče*“, de bi odgovor dal pred sodbo?

20. Ako bi se hotel v svoje opravičenje, ker nimam prič, na svojo vest sklicovati, me bodo moje lastne usta pogubile; zakaj Bog bo skrivne grehe mojiga serca razodel, de se bom sam mogel obsoditi.

21. Ako sim tudi le Bogu vdan, pravičen, nedolžen.

22. si vender svoje nedolžnosti nisim svest; ker nihče ne ve, ali je jezo ali ljubezni vreden; in apostelj pravi, desiravno mi vest nič ne očita, vender še nisim za tega voljo opravičen.

23. zavoljo negotovosti, v kteri tičim, si morem le smerti želeti.

24. Pravite, de sim zavoljo pregreh stiskan; jez pa le to rečem, de se iz tega, kar Bog na tem svetu človeku pošilja, ne sme na njegovo pravičnost ali pa

Digitized by Google

krat usmertil, in se ne smejal kaznim nedolžnih![25])

24. Hudobnimu je zemlja v roke dana,[26]) *(Bog)* zakriva obraz nje sodnikov;[27]) če ni on, kdo je tedaj?[28])

25. Moji dnevi so bili hitrejši, kakor tekar; pretekli so, in nič dobriga niso vidili.[29])

26. Memo so šli, kakor ladije, ki sadje nesejo;[30]) kakor orel, ki letí k jedi.

27. Kadar rečem: Kratko nikar ne bom takó govoril;[31]) premenim svoj obraz, ter me bolečina hudo vije.

28. V skerbi sim bil zavoljo vsih svojih del, ker vem, de grešniku ne zaneseš.[32])

29. Ako sim pa vender le takó hudoben, čimu sim se zastonj trudil?[33])

30. Ako bi bil takó, kakor s snežnico umit, in bi se moje roke ko nar čistejši svetile;

31. me boš vender v nesnago pogreznil, in mojim oblačilam se bo nad menoj gnusilo;[34])

---

krivičnost sklepati, ker Bog nedolžnimu in krivičnimu terpljenje pošilja, nedolžnimu v poskušnjo, krivičnimu pa v kazen.

25. Lože bi bilo na enkrat umreti, kakor neprenehama terpeti, kar nekakošno kaže, kakor de bi terpljenje nedolžnih Boga veselilo. Jobova natora, ki tožuje, tukaj veliko skrivnost izreče. Bog ima res dopadenje nad terpljenjem ljudi, če jim služi v njih očiševanje, in jim perložnost daje, de si zasluženje nabirajo, in čast Božjo povikšujejo.

26. Nedolžnih terpljenje izvira nekoliko od tod, ker imajo hudobni oblast na zemlji, ker hudobni nedolžnim nadlego delajo.

27. Bog zakrije sodnikam na zemlji obraz, to je, jih oslepí, de ne vidijo pravice, Bog dopusti, de sodniki oslepé (2. Kralj. 16, 10.). Kakor drugi mislijo, de beseda *„hudobnimu“* tukaj pomeni satana; kar pa je vse eno; ker hudobnih kraljestvo izhaja od satana.

28. Če ni Bog tega dopustil, kdo pa? Njegova previdnost skrivaj naredi, de se hudobnež radostuje, pobožni pa svoje dni v terpljenji preživí.

29. De imajo tudi nedolžni terpetí, in ne samo hudobni, kakor menijo Jobovi nasprotniki, dokazuje Job iz svojiga lastniga življenja, ker je takó minljivo in brez veselja.

30. Ladije s sadjem zato hitro peljejo, de sadje v njih ne zgnjije. V hebrejskim: ... *„so šli kakor bičnati čelni“*. Drugi drugači. Čelne iz terstja in ločja so imeli stari Egipčani na Nilu.

31. Moje terpljenje je takó veliko, de, ko bi tudi sklenil molčati, in od svojih bolečin nič ne govoriti, bi se naglo moj obraz spremenil, bolečina bi druge misli v meni zbudila, in me posilila tožiti.

32. Vse svoje dela sim opravljal v svetim strahu, de bi te ne žalil, ker dobro vem, de grešnika šiba čaka. Drugi prestavljajo hebrejsko 27. in 28. versto: *„Ako rečem, pozabil bom svojih pertožb, opustil bom svojo jezo in pokrepčal bom svoje serce; se bojim vsih svojih bolečin, ker vém, de me ne boš za nedolžniga obsodil“*.

33. Če se pa, desiravno sim se Boga bal, z menoj vender le kakor s hudobnežem ravná, čimu sim bil pobožen? Enako je tudi David govoril (Ps. 72, 13.). Svetniki dobro vedo, de bodo dobre dela plačane (Modr. 3, 15.); pa so tudi oni ljudje, in če jih skušnjava prenagli, pride iz njih ust glas natorniga človeka, ki terpljenje za nesrečo ima, in za pobožnost plačila čaka.

34. Job se v skušnjavi zopet poterduje z vero, ter ponižno spozná svoje slabosti: Grešnik sim, nisim čist pred Bogam.

Digitized by Google

32. ker ne bom odgovarjal človeku, kteri je meni enak, in tudi ne takimu, kteri bi mogel z menoj vred per sodbi zaslišan biti.[35])

33. Ni ga, de bi zamogel med nama[36]) razsoditi, in svojo roko na oba položiti.

34. Naj vzame svojo šibo od mene, in njegov strah naj me ne straši; *(potem)*

35. bom govoril, in se ga ne bom bal; zakaj v strahu ne morem odgovarjati.[37])

X. Poglavje.

Job želí od Boga zvediti vzrok svojiga terpljenja; méni, de se Bogu ne spodobi, ga v tolikim terpljenji pustiti; in se zopet pertoži, de je bil rojen.

1. Moji duši se studi moje življenje, svoje govorjenje bom zoper sebe[1]) izpustil, govoril bom v britkosti svoje duše.

2. Bogu porečem: Nikar me ne pogubljaj;[2]) povej mi, zakaj me takó sodiš?[3])

3. Se ti mar dobro zdi, de me raznašaš, in mene, delo svojih rok,[4]) tareš, in sklep hudobnih podpéraš?[5])

4. Imaš li mesene oči, ali tudi ti vidiš, kakor človek vidi?[6])

5. So li tvoji dnevi kakor človekovi dnevi, in tvoje leta kakor človeški časi,[7])

6. de prašaš po moji hudobii, in moj greh preiskuješ?[8])

7. Sej veš, de nič hudiga nisim storil, ker nikogar ni, kteri bi mogel rešiti iz tvoje roke.[9])

8. Tvoje roke so me naredile,

---

35. Bog ni enak slabimu človeku, de bi se smel z njim pravdati, ter ga pred sodbo klicati in vprašati, zakaj de takó z menoj ravná.

36. „*med nama*“, to je, med menoj in med Bogam, — ni sodnika, kteri bi bil zvišan čez obá.

37. Če pa Bog preneha, me tako strahovito tepsti, tedaj si bom upal z njim govoriti, in dokazati, de nisim takó hudoben, kakor moji prijatli in tožniki mislijo. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*bal; ker nisim takó hudoben per sebi* (po svoji misli, po svoji vesti), *kakor meniš*“. Drugi drugači.

1. Ker sim se že vsiga, tudi živeti, naveličal, bom prosto govoril zoper sebe ali per sebi, ter bom tožil brez zaderževanja zavoljo svojih nadlog.
2. Nikar me ne pogubljaj zavoljo tega, ako tožim!
3. kaznuješ. Ako bi se Job ne bil per vsih teh vprašanjih in tožbah v Božjo voljo vdal, bi bil svarila vreden; zakaj človek ne sme modrovati in Boga popraševati, zakaj de mu to ali uno nadlogo pošilja; temuč naj se mu vda brez zopergovora, ter naj bo prepríčan, de Bog srečo in nesrečo, veselje in žalost njemu v prid obrača.
4. in mene, svojo stvar — stvarnik svoje lastno delo — tareš.
5. ker perpustiš, de se hudobni veselé, nedolžni pa terpé.
6. ali si tudi ti takó kratkoviden, kakor človek?
7. Ali imaš takó malo spoznanja in skušnje, kakor človek?
8. de bi ne vedil, kaj sim storil, in de me s toliko bolečino skušaš?
9. Allioli prestavi, „*in de zveš, de nič*“ i. t. d., to je, de moraš še le po preiskovanji zvediti, de nisim hudobnež pred ijudmi, desiravno me za tega voljo nihče ne more izgovoriti, ker si vsigavedoč, in torej tudi moje skrivne madeže poznaš (Avg.)?

Digitized by Google

in so me vsiga okrog in okrog upodobile; in takó naglo me poderеš?[10])

9. Spomni se, prosim, de si me kakor ilovico izdelal, in me boš zopet v prah premenil.[11])

10. Me li nisi kakor mleko molzel, in me kakor sir zasiril?[12])

11. S kožo in z mesam si me oblekel, s kostmi in s kitami si me sklenil,

12. življenje in usmiljenje si mi podelil, in tvoje obiskanje[13]) je ohranilo mojiga duha.

13. Desiravno to v svojim sercu skrivaš, vender vem, de se vsiga spominjaš.[14])

14. Ako sim grešil,[15]) in si mi nekoliko časa perzanašal;[16]) zakaj me ne pustiš, de bi bil čist svoje hudobije?[17])

15. In ako bi bil hudoben, gorje meni; in ako sim pravičen, vender ne vzdignem glave, ker sim nasiten z britkostjo in revo;

16. in zavoljo napuha bi me kakor levinjo zgrabil, in bi me vnovič čudovito mučil.[18])

17. Ponavljaš[19]) svoje priče[20]) zoper mene, in množiš svojo jezo nad menoj, in nadloge se vojskujejo zoper mene.[21])

18. Zakaj si me iz materniga telesa izlekel? O de bi bil ukončan, de bi me ne bilo vidilo oko![22])

19. Bil bi, kakor bi me ne bilo, iz materniga telesa v grob prenesen.

20. Ne bo li malo mojih dni skorej konca? Pusti me tedaj, de nekoliko objokujem svojo bolečino,[23])

---

10. Umetnik ljubi svoje delo, in ti hočeš svoje lastno delo končati?

11. Drugi: „*in me hočeš v prah premeniti?*“ Ne zapusti, o Gospod, svojiga dela; tebe, svojiga stvarnika, prosim, druge pomoči ne išem; pomagaj mi s svojo roko, ki si jo stegnil, de si me vstvaril (Ambr.).

12. Ali nisi dal, de sim se spočel iz mokrote, ki se je v podobo sterdila, kakor se mleko usiri? Tukaj se popisuje človekovo spočetje kakor v Modr. 7, 2. in kakor so si ga nekdaj mislili. Kako de se človek spočne, tega tudi dan današnji ne more nihče razumeti in razložiti; zakaj spočetje je bilo, je in bo skrivnost, kakor veliko drugih reči na svetu.

13. tvoja roka, skerb, pomoč me je ohranila.

14. To svojo previdnost in milost zdaj pred menoj skrivaš, pa vender vem, de zame kakor za vse reči skerbiš. Drugi prestavljajo: „*In to* (terpljenje) *si imel v svojim sercu skrito, in vem, de je bil to tvoj sklep*“, to je, vem, de si mi bil terpljenje že poprej namenil in odločil po svoji previdnosti.

15. Ako sim grešil v svoji mladosti.

16. ter me nisi pred to nadlogo tepel.

17. zakaj se ti zdim nečist, in me pokoriš?

18. Vselej sim milovanja vreden! Ako sim kriv, za me ni rešenja; ako sim pa pravičen, me je moje terpljenje takó potlačilo, de si ne upam svoje glave vzdigniti, se zagovarjati, in kaj perčakovati; to bi bila tudi prevzetnost, in Bog bi me le še ostrejše kaznoval.

19. Ti bi po tem ponavljal ali pošiljal nove priče.

20. to je, terpljenje; zakaj po misli Jobovih prijatlov je bilo njegovo terpljenje gotovo spričevanje, de je grešnik.

21. Drugi prestavljajo: „*trume nadlog pridejo čez me*“.

22. O de bi bil že poprej umerl, preden sim na svet prišel!

23. Pervoši mi pred mojo smertjo še toliko časa in pokoja, de morem svoje

Digitized by Google

21. préden grem, in se ne vernem, v temno deželo in pokrito s smertno senco,

22. v deželo reve in temè, kjer je smertna senca, in ni redú, ampak večen strah prebiva.[24])

XI. Poglavje.

Sofar terdi, de Job zavoljo svojih grehov terpí, govori od nerazumljivosti Božjiga bitja, in de se bo Jobu zopet dobro godilo, če se spreoberne.

1. Sofar, Naamatejic, pa je odgovoril, in rekel:

2. Ne bo li, kdor veliko govorí, tudi poslušal? ali bo zgovoren človek opravičen?[1])

3. Bodo li tebi samimu ljudje molčali?[2]) In ko druge zasmehuješ, ali te ne bo nihče zavernil?

4. Rekel si namreč: Moje govorjenje[3]) je čisto, in čist sim pred tvojim obličjem.[4])

5. In o de bi Bog s teboj govoril, in odperl svoje ustnice proti tebi,

6. de bi ti pokazal skrivnosti modrosti,[5]) in kako mnoga je njegova postava,[6]) in de bi spoznal, de veliko manj od tebe térja, kakor tvoja krivičnost zasluži!

7. Boš li morebiti stopinje Božje zapopadel,[7]) in popolnama najdel Vsigamogočniga?

---

terpljenje obžalovati. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Ali ni malo mojih dni? Jenjaj od mene in pusti me, de nekoliko požívim svoje serce*“, to je, jenjaj me tepsti, de se nekoliko počijem. Drugi drugači.

24. V hebrejskim: „*v temno deželo, temno kakor smertna senca, in v nji ni redú, in mraci se kakor mrak*“. Job popisuje podzemeljski svet, kakor greški in latinski očetje in razlagavci večidel mislijo, namreč pekel, kjer pogubljeni večne kazni terpé. Job je sicer v mirnim stanu upal doseči večno zveličanje, v skušnjavi pa in pod težo njegoviga terpljenja ga je lahko tudi strah pred pogubljenjem obhajal, de je od njega govoril, kakor de bi ga imelo zadeti (Avg.). V peklu ni redú v tem pomenu, ker pogubljenih nagnjenja niso vredene, in ker njih duše v vednim razpertji seboj, z drugimi in z Bogam živé.

1. ali bo samo zato opravičen, ker veliko govorí?

2. V hebrejskim: „*Ali bodo tvoje prazne besede ljudi molčeče storile* (ljudem jezike zavezale)? *In ko druge zasmehuješ, ali ga ne bo, de bi te osramotil?*“

3. Moje besede in djanja so čiste, nesvarljive.

4. o Bog! — Sveti Gregori, Krizostom in drugi pravijo, de Job ravno nasprotno govorí (zgor. 9, 20.), in de svojih manjših grehov in skrivnih pregreškov ne tají, če tudi na več krajih svojo nedolžnost zagovarja, in pravi, de ni takošen grešnik, kakoršniga ga njegovi prijatli delajo.

5. de bi ti razodel skrite globočine svoje modrosti; kakó Bog svét modro vlada, in vsakterimu po zasluženji povračuje.

6. koliko povelj in zapoved njegova postava v sebi ima. Drugi prestavljajo hebrejsko: . . . „*modrosti*; *to bi te dvakrat k pokoju zavernilo*“. Drugi drugači.

7. Ali poznaš pota Božje, namene njegove previdnosti, vzroke svojih nadlog? Ali vsigamogočniga Boga popolnama poznaš?

Digitized by Google

8. Viši je kakor nebo, in kaj boš počel? Globokejši kakor pekel, in od kod *(ga)* boš spoznal?[8])

9. Daljši kakor zemlja je njegova méra, in širji kakor morje.[9])

10. Ako bi vse prevernil, ali v kepo stlačil, kdo bi mu zopergovoril?[10])

11. Zakaj on pozna nečimernost ljudi, in ko krivico vidi, mar ne preudari?[11])

12. Nečimerni človek se v napuh povzdiguje, in méni, de je prostorojen, kakor žebe divje oslice.[12])

13. Ti pa si svoje serce oterdil, in si k njemu svoje roke stegoval.[13])

14. Ako boš hudobijo, ki je v tvoji roci, od sebe spravil, in ne bo krivica v tvoji hiši ostala;

15. tedaj boš mogel vzdigniti svoj obraz brez madeža, in terden boš, in ne boš se bal.

16. Tudi nadloge boš pozabil, in se je spomnil ko vodá, ki so odtekle.

17. In kakor poldnevna svetloba se ti bo na večer zasvetilo; in ko boš menil, de si ukončan, boš izhajal kakor zgodnja danica,

18. in svest si boš, ker je upanje pred teboj,[14]) in ograjen[15]) boš varno spal.

19. Počival boš, in ne bo ga, kteri bi te strašil, in prav veliko jih bo tvoj obraz prosilo.[16])
3. Mojz. 26, 6.

20. Hudobnih oči pa bodo omagale,[17]) in zavetje[18]) bo od njih zginilo, in njih upanje bo gnusoba duši.[19])

8. Ali seže tvoja razumnost do tolike globočine? On je viši in globokejši, ko vse, kar more tvoj um razumeti.

9. Božja modrost je neizmerna in neskončna.

10. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Ako bi se perpeljal, in vklenil, in sodbo sklical, kdo bi mu branil?*“ Drugi drugači.

11. Bog vidi in kaznuje hudo, zato kaznuje tudi tvoje grehe.

12. Prevzetni človek, kteri svojih dolžnost in grehov ne pozna, misli, de je prost in de naloženih kazen ne zasluži, podoben je divjimu oslu, ki vsako berzdo sovraži, in hoče biti popolnama razberzdan in samopašen. Drugi prestavljajo: Nečimerni človek se mora spametovati, in mladi divji osel (prevzetni, razuzdani divjak) se mora v človeka preroditi, to je, tudi nar neumniši in divjiši človek bi se mogel zmodriti in podvreči, ako bi modrost Božjo razumel. Drugi drugači.

13. Ko terdovraten grešnik si svoje roke k njemu stegoval, torej je bila prazna tvoja molitev. Drugi prestavljajo to versto v zvezi z naslednjo iz hebrejskiga: „*Ako svoje serce perpraviš, in k njemu svoje roke povzdigneš*“ i. t. d.

14. terdno boš perčakoval nove sreče, ker srečna sedajnost že srečo prihodnjiga časa v sebi ima.

15. to je, s prekopam okrog hiše zavarvan.

16. prav veliko jih te bo milosti in pomoči prosilo.

17. ker se bodo neprenehama po pomoči ozérale, in je ne bodo ugledale.

18. perbežališe, nihče se ne bo za njé potegnil.

19. Rečí, v ktere so v življenji svoje zaupanje stavili, bogastvo, čast, slasti, so jim gnusoba ob smerti, ker spoznajo, de dobrote, ki so jih za take imeli, so vzrok njih večniga pogubljenja. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*njih upanje je izdihnjenje duše*“, (to je, smert). Drugi: „*njih upanje je sapa*“, to je, prazno. Drugi: „*njih upanje je dušna britkost*“.

Digitized by Google

XII. Poglavje.

Job svarí svoje prijatle zavoljo njih prederznosti, terdi, de so hudobneži večkrat srečni, kar iz skušnje dokazuje.

1. Job pa je odgovoril, in rekel:

2. Ste mar vi sami ljudje,[1]) in bo li z vami modrost umerla?

3. Tudi jez imam serce,[2]) takó dobro kakor vi, in nisim manjši memo vas; kdo namreč ne vé tega, kar vi veste?[3]) Spod. 13, 2.

4. Kdor je od svojiga prijatla zasmehovan, kakor jez, bo Boga klical, in ga bo uslišal; zakaj pravičniga priprostost je zasmehovana.[4]) Pripov. 14, 2.

5. Ona je v mislih bogatinov zaničevana svetilnica, pa perpravljena za odločeni čas.[5])

6. Roparjev hiše imajo obilnost,[6]) in prederzno Boga dražijo, ker jim je vse v roke dal.[7])

7. Prašaj namreč živino, in te bo učila; in ptice pod nebam, in ti bodo naznanile.

8. Ogovôri zemljo, in ti bo odgovorila; in ribe v morji bodo perpovedovale.[8])

9. Kdo ne vé, de je vse to Gospodova roka naredila?[9])

10. V njegovi roci je duša vsiga živiga, in duh vsiga človeškiga mesa.

11. Ali ne razloči uho besedí, in jedočiga usta okusa?[10]) Spod. 34, 3.

12. Per starih je modrost, in v dolgim času[11]) razumnost.

---

1. Mar ni razun vas nikogar, kteri bi kaj vedil?
2. Tudi jez imam pamet in razumnost.
3. Kar vi pravite, vsak vé, torej tudi jez vem.
4. mora zasmehovana biti, ker je svet ne pozna. Drugi prestavljajo: Pravični, pobožni mora zasmehovan biti.
5. „*Ona*“, namreč priprostost, to je, modrost pravičniga, kteri ima le Boga pred očmi, je svetilnica, ktero posvetni bogatini zaničujejo, ker se njih očem ne sveti pobožnost in čednost, ampak zlato in srebro in prazna učenost. Tode Bog bo storil, kadar čas pride, de bo svetilnica svetila. Takrat se bode posvetna modrost ko neumnost razodela, in skazalo se bo, de niso vsi hudobni, kteri so nesrečni, pa tudi ne vsi pobožni, kteri so srečni.
6. Drugi prestavljajo: „*Roparjev hiše so varne*“.
7. Job sedaj na to odgovorí, kar je Sofar naposlednje terdil, de se hudobnim slabo, pobožnim pa dobro godí. Job temu nasproti dokazuje z zgledi nekterih stvarí, ktere so hude in škodljive, pa so venderle bolj v miru in pokoji, kakor dobre in krotke stvarí.
8. Zemeljske rastline in ribe, hude zveri in divje, škodljive zeliša imajo več miru in sreče, kakor dobre. Lev varniši in srečniši prebiva kakor jagnje, jastrob mirniši kakor golob; ropavna riba v morji skrita leží; in ko se cvetlice tergajo, se ternje v miru razraša.
9. Vsakteri vé, de je to Bog napravil; čeravno nihče njegovih namenov ne pozna.
10. Ali se ne da to (ta Božja naredba) ravno tako lahko spreviditi, kakor ušesa besede, in usta jed razločujejo? (Krizost. in drugi).
11. po dolgi skušnji se razumnost dobiva.

Digitized by Google

13. Per njem je modrost in moč, on ima svèt in razumnost.[12])
14. Ako podere, nikogar ni, de bi postavil; ako človeka zapre,[13]) nikogar ni, de bi odperl. Iz. 22, 22.
15. Ako vodé zaderží, se vse posuší; in ako jih izpusti, zemljo preveržejo.
16. Per njem je moč in modrost; on pozna goljufa, in njega, ki je goljufan.
17. Svetovavce pelje k nespametnimu sklepu, in sodnike v zmotnjavo.[14])
18. Kraljem pas odveže,[15]) in njih ledja z vervjo opaše.
19. Duhovne[16]) pelje v nečast, in mogočne podere.
20. On premeni resničnih usta,[17]) in vzame starim nauk.
21. Čez oblastnike razlije zaničevanje, in vzdigne nje, ki so bili zaterti;[18])
22. ki razodene globočine iz temnic, in smertno senco na svetlo spravi;[19])
23. ki narode namnoži, in jih pokonča, in razkropljene v poprešnji stan postavi;[20])
24. ki spremeni serce[21]) vladarjev ljudstva na zemlji, in jih preslepi, de zastonj tam hodijo, kjer ni pota;
25. tavajo kakor v temoti in ne v svetlobi, in stori, de se motijo kakor pijani.[22])

XIII. Poglavje.

Job svarí svoje prijatle zavoljo njih lažnjiviga govorjenja, zagovarja svojo nedolžnost, in prósi, de bi ga Bog skorej rešil.

1. Glej, vse to je vidilo moje oko, in slišalo moje uho, in vse sim razumel.
2. Kar vi veste, tudi jez vém; in nisim manjši kakor vi.[1])
3. Vender pa bom z Vsiga-

12. Ta red izvira iz modrosti Božje, ktere se perletni ljudje vdeležujejo, per Bogu pa je zavoljo njegove večnosti (Dan. 7, 9.) neizmerna. Ta Božja modrost in previdnost se razodeva v vladanji vsiga sveta, in nezmožni človek se ne more ustavljati vsigamogočnosti Božji. Prijatli naj iz tega sklenejo, de prederzno in pregrešno ravná, kdor Božje naredbe prenaglo presojuje.
13. ako ga v nesrečo, v tesnobo perpravi in mu vse pota zapre.
14. Glej 2. Kralj. 15, 31.: 17, 14. Iz. 3, 3: 19, 12. Drugi prestavljajo iz hebrejskiga: „*Svetovavce ko rop odpelje, in sodnike oslepí*“. Drugi drugači.
15. to je, jim vzame lišp, čast in oblast.
16. kneze, pervake, služabnike, kteri kralju strežejo. Glej 2. Kralj. 8, 18.
17. Bog dopusti, de tudi resnični ljudje modrost popusté v škodo njim, kteri njih svèt poslušajo.
18. Drugi prestavljajo hebrejsko: *Čez kneze* (pervake) *razlije zaničevanje in moč močnih oslabí*“.
19. Njemu ni nič temniga in skritiga. Hebr. 4, 13.
20. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*pokonča, in narode razširja, in jih zopet odpodí*“. Drugi drugači.
21. Bog vzame hudobnim vladarjem pamet, de napčno ravnajo v svoj pogin.
22. Vladarji, kterim Bog iz pravičnih vzrokov pamet zmeša, so podobni takim, ki po temi tavajo, in pijanimu človeku, ki se opoteka.
1. Vem vsaj to, kar vi veste, torej se prav lahko z vami merim in se vas lotim.

Digitized by Google

mogočnim govoril, in želim z Bogam se prepirati;[2])

4. ko vam poprej pokažem,[3]) de laži pletete, in se krivih naukov deržite.[4])

5. In o de bi molčali, de bi za modre veljali!

6. Poslušajte tedaj moje svarjenje,[5]) in pazite na sodbo[6]) mojih ust!

7. Mar potrebuje Bog vaših laži, de zanj goljufije govoritè?[7])

8. Ali z njim vlečete, in si perzadevate za Boga soditi?

9. Ali bo li njemu dopadlo,[8]) kterimu se nič ne more skriti? ali se bo li dal goljufati, kakor človek, z vašimi goljufijami?

10. On sam vas bo posvaril, ker na skrivnim[9]) z njim vlečete.

11. Kakor hitro se bo vzdignil,[10]) vas bo zmešal, in njegov strah vas bo prepadel.

12. Vaš spomin bo podoben pepelu,[11]) in vaši zatilniki bodo djani v blato.[12])

13. Molčite nekoliko, de govorim, kar koli mi bo na misel prišlo![13])

14. Zakaj tergam svoje meso s svojimi zobmi, in nosim svojo dušo v svojih rokah?[14])

15. Ako bi me tudi umoril, bom vanj zaupal;[15]) vender pa

---

2. Desiravno se mi ni treba bati, de bi me vi premagali, se vender nočem z vami prepirati, temuč bom raji z Bogam govoril, ter ga bom po vzrokih svojiga terpljenja vprašal; zakaj on je modrost in ljubezen.
3. ko vas poprej ko izmišljevavce laží odkrijem.
4. Prijatli so Joba velikih pregreh dolžili; v tem pa so se lagali. Njih krivi nauk ali zmota je bila le v tem, de so vedno le od kazen hudobnežev govorili, de bi Joba krivice obdolžili. — V hebrejskim: *„vi se laši deržite in ste vsi malopridni zdravniki“*. Drugi drugači.
5. Drugi prestavljajo: *„moje branjenje“* ali *„zagovarjanje“*.
6. poslušajte moje dokaze ali spričbe!
7. Bo mar kaznovavna pravica Božja še le tedaj opravičena, ko se zlažete, in me grešnika razglasite?
8. Bo li njemu laž dopadla? Drugi prestavljajo hebrejsko: *„se vam bo li dobro godilo, ko vas bo sodil?“*
9. *„na skrivnim“*, to je, lažnjivo, goljufljivo. Glej razl. 4.
10. Kakor hitro bo svojo mogočnost in svoje veličastvo pokazal.
11. Vaš spomin se bo kakor pepel razkadil.
12. *„Zatilnik“* pomeni v svetim pismu večkrat *„ošabnost“*. Vaša ošabnost bo v prah ponižana. Drugi prestavljajo to versto iz hebrejskiga: *„Vaši izreki so pregovori iz pepela; vaše braniša* (spričbe) *so branišnice* (zasipi) *iz ilovice“*. Vse vaše govorjenje zoper mene je prazno in puhlo, ki se prav lahko overže.
13. Nar ljubši bi bilo Jobu, de bi mogel svoje bolečine razodeti, ker je človeku lože per sercu, ako svoje nadloge drugim potoži. V hebrejskim; *„Molčite nekoliko, de govorim; naj pride čez me, kar koli hoče“*.
14. Čimu bi si perzadeval svoje telesno življenje rešiti? Zveri, če hočejo svoj rop oteti, ga z zobmi primejo, popotniki svoje nar dražji blago pred roparji na rokah unesejo. Job hoče reči: Za telesno življenje mi nič ni, vender pa upam; le svoje življenje, svoje djanje in nehanje, hočem pred Bogam pokazati, kakor zdaj nasledva.
15. *„bom vanj zaupal“*, to je, bom upal novo življenje, ne le duhovno,

Digitized by Google

bom svoje pota[16]) pokazal pred njegovim obličjem.[17])

16. In on sam bo moj zveličar;[18]) ker noben hinavec ne pride pred njegovo obličje.[19])

17. Poslušajte moje govorjenje, in slišite uganke[20]) s svojimi ušesi.

18. Ako bom sojen, vém, de bom pravičen najden.[21])

19. Kdo je, de bi šel z menoj v sodbo? Naj pride; zakaj bi molčé pojemal?[22])

20. Samo dvojiga mi ne stóri,[23]) in potem se ne bom skrival pred tvojim obličjem.

21. Svojo roko deni deleč od mene, in tvoj strah naj me ne plaši;[24])

22. pokliči me, in jez ti bom odgovoril; ali vsaj naj govorim, in ti mi odgovôri.[25])

23. Kolike so moje krivice in pregrehe, moje hudobije in pregrešenja mi pokaži![26])

24. Zakaj skrivaš svoje obličje in me imaš za svojiga sovražnika?

25. Zoper list, ki ga veter odnese, kažeš svojo mogočnost, in suho bilko preganjaš;

26. ker zoper mene grenkosti pišeš,[27]) in me hočeš pokončati zavoljo grehov moje mladosti.[28])

27. Mojo nogo si v klado[29]) djal,[30]) nad vsimi mojimi ste-

---

ampak tudi telesno po vstajenji; zakaj Job je upal zoper upanje (Rimlj. 4, 18.), kakor Abraham (Hebr. 11, 19.). Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Naj me umori, nič ne upam“* (od tega življenja); tode stari in mlajši Judje to versto takó berejo, kakor je per nas prestavljena.

16. svoje obnašanje, svoje djanje in nehanje, svoje življenje.

17. bom očitno razložil, jih pogubil, ali pa tudi opravičil, kakor zaslužijo.

18. Nekteri prestavljajo hebrejsko: *„In to* (ta razložba) *bo moja bramba“.*

19. zakaj kdor se dobriga le kaže, pa ni v resnici dober, ne more pred njim obstati.

20. *„uganke“*, to je, skrivno modrost, vernim razodeto.

21. de bom čist pregreh, kterih me moji prijatli dolžé; zakaj glej zgor. 9, 21.

22. Čimu bi se pušal s tožbami zaterati, in bi v svojo branitev nobene besede ne rekel?

23. dvojiga mi ne stori, o Bog!

24. dve prošnji, de bi mu bolečine vzel, in strah pred Božjim veličastvam.

25. potlej me toži zavoljo mojih grehov, in jez se bom zagovarjal; ali pa me pusti, de se pertožim nad svojim terpljenjem, in mi skaži, de ga zaslužim. V tem Jobovim pogovoru z Bogam, in v njegovim obnašanji, kakó je namreč Job svojo nedolžnost zagovarjal, imamo zgled otročjiga, ljubeznjiviga zaupanja, s kterim pravični vse svoje misli, želje in skušnjave, vso ponatorno žalost, in vse nagibe serca Bogu odkriva, in vender dolžne časti do njega ne zgubí.

26. Moji prijatli me malopridniga hudodelnika imenujejo, kakoršen, mislim, de nisim; pa pokaži mi, če sim res tak.

27. kakor sodnji sklep, ki se ne da preklicati, ko je spisan.

28. me tepeš in pokoriš zavoljo grehov moje mladosti. Greški razlagavci po téh besedah sodijo, de je bil Job močno svet, ker se po svoji pervi mladosti nobene pregrehe ni zavedil.

29. *„v klado“*, ali v precep, t. j., moje noge si vklenil.

30. Ti ravnaš z menoj kakor s hudodelnikam do izpolnjene sodbe (3. Mojz. 24, 12.).

Digitized by Google

zami si čul, in stopinje mojih nog si ogledoval;[31])

28. ki bom kakor gnjiloba pokončan, in kakor oblačilo, ki ga molj razjé.[32])

XIV. Poglavje.

Job premišljuje človeško slabost, občuduje previdnost Božjo, perčakuje drugo življenje, in prerokuje prihodnje vstajenje.

1. Človek, od žene rojen, malo časa živí, in je z mnogimi nadlogami obdan.

2. Kakor cvetlica on izhaja, in se potapta, in beží kakor senca, in nikoli ne ostane v enim stanu.[1]) Zgor. 8, 9. Ps. 143, 4.

3. In taciga šteješ vredniga, de nad njim svoje oči odpreš, in ga seboj v sodbo pelješ?[2])

4. Kdo more očistiti spočetiga iz nečistiga semena? Nisi li ti sam?[3]) Ps. 50, 7.

5. Kratki so človekovi dnevi, število njegovih mescov je per tebi;[4]) postavil si mu mejé, ki se ne morejo prestopiti.

6. Odstopi malo od njega,[5]) de se počije, dokler ne pride njegov zaželeni dan, kakor najemnikov.[6])

7. Drevo ima upanje; če je posekano, zopet zeleni, in njegove mladike poganjajo.[7])

8. Akoravno se njegova korenina v zemlji postara, in njegovo deblo umerje v prahu,

9. vender ob vodenim hlapu

---

31. Allioli prestavi hebrejsko: „*in moje stopinje si ogradil*“, z okrogam obdal, ki ga ne smem prestopiti. — To je podoba naj veči tesnobe. Drugi prestavljajo: „*na glešnje mojih nog je vtisnjeno železje*“. Spet drugi: „*na podplate mojih nog si vtisnjen*“, t. j. tvoje ime je vtisnjeno. To podobo je Job posnel s stare navade, po kteri se je sužnjem imé njih gospodarja, hudodelnikam pa njih sodnika na noge vžigalo. Ko so v gobovi bolezni zlasti noge močno bolele, torej je Job rekel, de ga je Bog na nogah zaznamnjal.

32. ki sim že takó slab, minljiv in trohljiv človek.

1. ne na duši ne na telesu, ker sta oba spremenljiva.

2. Boš li takó slabiga in uboziga človeka takó natanko in ostro sodil? Glej zgor. 7, 17.

3. Z menoj, siromakam, greš zavoljo mojih grehov v sodbo; pa, ali nisim že po natori nečist, in v grehu spočet? Job razodene tukaj svojo vero v izvirni greh, iz kteriga vse telesne in dušne nesreče izvirajo (Klemen Aleks., Ciril, Avg., Bazili in drugi), zlasti pa huda poželjivost, ki je korenina vsih pregreh. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kje se najde kakošen čist iz nečistiga?*“ Ni ga ne eniga. Greški prestavljavci dodevajo začetek naslednje verste, ter prestavljajo: „*Kdo je namreč čist iz nečistiga? Gotovo nihče, ko bi bilo njegovo življenje tudi le en dan na zemlji.*“ Naj stareji keršanski učeniki dokazujejo iz teh besedi katoliški nauk od izvirniga greha.

4. število njegovih mescov si ti odmeril in določil.

5. Prenehaj nekoliko me tepsti. Glej zgor. 7, 19.

6. to toliko bolj, ker se pozemeljsko življenje nikdar več ne verne.

7. Posekano drevo poganja na deblu, ki še stoji.

Digitized by Google

poganja, in dela perje, kakor tadaj, ko je bilo vpervič vsajeno.

10. Človek pa, ko je mertev, in slečen, in ukončan, prosim, kjé je?[8])

11. Kakor, če voda iz morja izteče, in potok usahne in se posuší;

12. tako človek, kadar spi,[9]) ne bo vstal, dokler nebo ne preide;[10]) ne bo se zbudil, in ne bo vstal s svojiga spanja.

13. Kdo mi podelí to, de me v peklu varuješ,[11]) in me skrivaš, dokler tvoj serd ne preide, in mi ne odločiš časa, ob kterim se me spomniš?[12])

14. Meniš li, de mertev človek zopet oživí?[13]) Vse dni, ktere se zdaj vojskujem, čakam, dokler ne pride moje spremenjenje.[14])

15. Poklical me boš,[15]) in jez ti bom odgovoril; delu svojih rok boš podal desnico.

16. Ti si sicer preštel[16]) moje stopinje, pa zanesi mojim greham! Spod. 31, 4: 34, 21. Pripov. 5, 21.

17. Moje grehe si kakor v mošnjici zapečatil,[17]) tode mojo krivico si ozdravil.[18])

---

8. kjé je namreč na zemlji? Job govorí od pozemeljskiga bitja, kar prilika od drevesa očitno naznanuje. Človekovo bitje na zemlji ni kakor bitje drevesa! Permeri zgor. 7, 9. 10., kjer Job tudi kaže, de človekovo bitje po smerti telesa ne neha, temuč se le spremeni, in vekomaj ostane.

9. Kakor se voda nič več v morje ne verne, ko je iz njega iztekla, in se usušila; takó se tudi človek nič več na zemljo ne poverne, kadar umerje.

10. to je, nebo bo prešlo, ko se bo človek zopet zbudil. Job s tem izreče, de se bo človek zbudil, ko se bo nebo spremenilo. Glej Rimlj. 8, 19. 20. Hebr. 1, 11. Skriv. razod. 21, 1. (Krizost.). Job tedaj vstajenje prerokuje. Permeri spod. 19, 25. i. d. Iz. 26, 14. 19. Ps. 87, 11.

11. O de bi me v prebivališu mertvih terpljenja varoval in skrival do odločeniga časa, kadar me boš obudil, in mi spet življenje dal (Greg., Krizost.)!

12. ter me zopet v novo življenje obudiš.

13. Ali mar ni res takó? Job tukaj vprašaje terdi, de bo oživel, kar se vidi iz naslednjih besedí, kjer pravi, de je v tem vse njegovo upanje, de bo zopet živel.

14. dokler ne pride moje prihodnje vstajenje.

15. potem per oživljenji. Glej Jan. 5, 28.

16. Ti si sicer vse moje dela ojstro presodil, in mi zaslužene kazni zanje odločil.

17. Moje grehe si v maševanje dobro shranil kakor vedne tožnike.

18. desiravno si mojo dušo s terpljenjem že očistil krivice. V hebrejskim: „*Moje grehe in mojo hudobijo si zvezal*“. Drugi drugači. Hebrejske besede so tukaj, kakor tudi na več druzih krajih v teh bukvah temne in v branji negotove. Neki pismar je naslednje verste po drugim hebrejskim svetim pismu, ki so ga naj starejši prestavljavci pred seboj imeli, takole prestavil:

14. Ako človek umerje, bo vender spet ošivel. Vse svoje dni bom upal v svoj nov izhod, de pride čas, ko bom zopet ozelenel.

Pomen: Vse dni svojiga življenja se bom tolažil z upanjem svojiga prihodnjiga vstajenja; vstal bom iz groba, kakor rastlina, ki iz korenine požene in ozeleni.

15. Zakaj (potem) me boš poklical, in bom odgovoril; delu svojih rok boš podal roko.

Digitized by Google

18. Gora se podere in preide,[19]) in skala se prestavi s svojiga mesta.

19. Vodé kamne izdolbejo, in po pljuskanji se sčasama spere zemlja; ravno takó tedaj tudi človeka pokončaš.

20. Malo si mu dal moči,[20]) de bi za vselej prešel;[21]) njegov obraz boš spremenil,[22]) in ga boš izpustil.

21. Ali bodo njegovi otroci blagi, ali neblagi, ne bo vedil.[23])

22. Vender njegovo meso terpí bolečino, dokler živí, in njegova duša le nad njim žaluje.[24])

XV. Poglavje.

Elifaz Joba dolží, de je prevzeten, nepoterpežljiv, in de Boga preklinja, pred kterim nihče ni pravičen, ter popisuje hudobnih nesrečo.

1. Elifaz, Temanejic, pa je odgovoril in rekel:

2. Ali modri odgovarja, kakor de bi v veter govoril, ali svoj želodec z vročino napolnuje?[1])

3. Z besedami svariš njega, ki ni tebi enak,[2]) in govoriš, kar ti ni v prid.

4. Kolikor je v tvoji moči, si strah zaterl,[3]) in odpravil[4]) molitev spred Boga.

5. Tvoja hudobija namreč je

Pomen: Ti me boš iz groba poklícal, in jez bom pred te prišel in ti odgovoril; meni, svoji stvari, boš tako rekoč roko podal in me iz groba vzdignil.

16. Desiravno zdaj preštevaš moje stopinje, vender mojiga greha ne boš ohranil.

17. On je v preiskovavnih pismih zapečaten; moj dolg boš prebelil.

Pomen: Desiravno zdej na moje grehe gledaš, in me tepeš zavoljo njih; vender mi jih boš odpustil, in zbrisal boš moj dolg.

Ko je tedaj v svetim pismu veliko temniga, in kar berilo zadeva, marsikaj negotoviga, ker se kaka beseda lahko takó ali pa takó bere; zatorej dajajmo Bogu hvalo, de nas je iz te negotovosti rešil po svoji nezmotljivi cerkvi, ktera nam zapoveduje in nas uči, kakó besedo Božjo berímo in razumevajmo.

19. Job zdaj sklene svoje govorjenje s popisovanjem človeške omahljivosti in minljivosti. Saj se še goré poderajo, velike skale premikajo, in voda terde kamne zliže in zemljo odnese; koliko lože še le slabi in revni človek omahne in iznad zemlje zgine!

20. ali pa: *„le malo časa si mu dal moč“*. V hebrejskim: *„Podereš ga, de gre tje“*, namreč na uni svet. Drugi drugači.

21. de bi na tem svetu dolgo ne ostal.

22. ob smerti mu boš ves obraz spremenil.

23. človek umerje, in ne vé, kaj se bo godilo z njimi, ki jih je zapustil.

24. Na smertni postelji se človek druziga ne zavé, kakor svojih bolečin in težav.

1. ali pa takole: *„ali svoje oserčje s togoto napolnuje?“* V hebrejskim: *„ali svoj trebuh z vročim vzhodnjim vetram napolnuje“*. Mar ima modri prazne in serdite, škodljive pogovore?

2. Boga svariš. V hebrejskim: *„Mar se modri prepira z besedami, ki nič ne veljajo, in z govorjenjem, v kterim ni nič prida?“*

3. si ljudem strah božji vzel po nauku, de pobožnost in pregrešnost nimate v tem življenji nobeniga povračila (Zgor. 9, 22.).

4. in si odpravil in zadušil gorečnost v molitvi, ker se sam nočeš z molitvijo k Bogu oberniti.

Digitized by Google

tvoje usta podučila[5]), in posnemaš[6]) jezik preklinjavcov.

6. Tvoje usta te bodo obsodile, in ne jez; in tvoje ustnice ti bodo odgovorile.

7. Si bil mar ti pervi človek rojen, in vstvarjen poprej ko griči?[7])

8. Si mar slišal Božji sklep, in je li njegova modrost manjši kakor ti?[8])

9. Kaj veš, kar bi mi ne vedili? Kaj razumeš, kar bi ne spoznali?

10. Tudi sivi in stari so med nami, ki so veliko starejši kakor tvoji očetje. Sir. 18, 8.

11. Je li kaj veliciga,[9]) de te Bog tolaži?[10]) pa tvoje hudobne besede to zaderžujejo.[11])

12. Kaj te povzdiguje tvoje serce, in imaš ostermele oči, kakor de bi kaj veliciga mislil?

13. Kaj se tvoj duh napihuje zoper Boga, de iz svojih ust take besede govoriš?

14. Kaj je človek, de bi bil brez madeža, in de bi se pravičen vidil,[12]) ki je od žene rojen?[13])

15. Glej, med njegovimi svetniki ni nobeden nespremenljiv,[14]) in nebesa[15]) niso čiste pred njegovim obličjem. Zgor. 4, 18.

16. Koliko bolj ostuden in nepriden[16]) je človek, kteri pregreho kakor vodo pije.[17])

17. Pokazal ti bom, poslušaj me; kar sim vidil, ti bom povedal.[18])

18. Modri spoznajo, in ne skrivajo svojih očetov;[19])

19. kterim samim je bila dežela dana, in noben ptujic ni skozi njé hodil.[20])

20. Vse svoje dni se hudobnež

5. Iz obilnosti svoje hudobije govoriš. Drugi prestavljajo: „*Tvoje usta učé* (dokazujejo) *tvojo hudobijo*“.

6. V hebrejskim: „*in zvoliš si besedo zvijačnikov*,“ krivih sodnikov, ki postavo zvijajo in kazé.

7. Ali si starejši kakor vsi drugi ljudje, takó de si svoje znanje po dolgi skušnji perdobil (Krizost.)?

8. V hebrejskim: „*in si li modrost v sé popil*?“

9. Je li Bogu nemogoče, te tolažiti?

10. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*So ti mar tolažbe Božje premajhne*?“

11. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in skrita je beseda v tebi*,“ ali pa: „*in nekaj skritiga je v tebi*“. Drugi drugači.

12. de bi se pravičniga štel in kazal.

13. Žena je moža zapeljala, de je grešil. Kakó more biti čist, ki pride iz grešniga človeka?

14. ni nobeden nepremenljiv po svoji natori, ampak le po gnadi.

15. prebivavci v nebesih, angelji. Primeri zgor. 4, 17. 18.

16. „*nepriden*“, to je, spriden, spačen človek.

17. Človek je po svoji natori spačena, pred Bogam neprijetna stvar, ki po grehu in hudobii hrepení kakor bolnik v vročinski bolezni po vodi, in iz svoje slabosti greh na greh naklada.

18. Job je bil zgor. 12, 6. i. d. skazal, de se iz človekove sreče ali nesreče ne da z gotovostjo na njegovo bogaboječnost, ali pa pregrešnost sklepati; temu nasproti hoče sedaj Elifaz iz svoje in ptuje skušnje spričati, de so hudobni zmirej kaznovani, ali de vsaj nikoli niso dolgo srečni.

19. modri ne skrivajo naukov svojih očetov.

20. Leti modri sami so bili vladarji v moji domovini, in noben ptujic ni bil

Digitized by Google

napihuje,[21]) in število let njegove grozovitosti je negotovo.[22])

21. Šum strahú je zmirej v njegovih ušesih; in ko je mir, on vedno zalezovanje natolcva.

22. Ne verjame, de bi se mogel iz temè k luči verniti,[23]) in povsod gleda okrog sebe po meču[24]).

23. Kadar se vzdigne iskat kruha, vé, de je dan temè[25]) perpravljen per njegovi roci.[26])

24. Nadloga ga bo strašila, in britkost ga bo obdala, kakor kralja, ki se perpravlja v boj.

25. Zakaj zoper Boga je svojo roko iztegnil, in zoper Vsigamogočniga je obernil svojo moč;[27])

26. tekel je zoper njega s povzdignjenim vratam, in oborožil se je s tolstim zatilnikam.[28])

27. Debelost je pokrivala njegov obraz, in od njegovih straní mast visí.[29])

28. Prebival je v razdjanih mestih, in v zapušenih hišah, ki so v groblje sesute.[30])

29. Ne bo obogatel, in njegovo premoženje ne bo ostalo, tudi se ne bo na zemlji vkoreninil.[31])

30. Temi se ne bo umaknil,[32]) njegove mladike[33]) bo plamen ususil, in odnesen bo po sapi njegovih ust.[34])

31. S prazno pomoto ogoljufan ne bo verjel, de bi mogel s kako ceno odkupljen biti.[35])

32. Predenj se njegovi dnevi izpolnijo, bo poginil; in njegove roke[36]) bodo usahnile.

33. Poškodvan bo njegov grozd

---

sprejet med moje ljudstvo, de bi bil mogel pervotne nauke popačiti. Iz tega tedaj sodi, de je moj nauk čist in prav. Jutranjci čislajo modrost po nje starosti, in po čistim in nepopačenim izročilu.

21. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*je hudobneš v težavah*," ali pa: „*se trese*".

22. desiravno je število ... negotovo, in bi se mogel zato bati in tresti. Vse, kar Elifaz tukaj govori, je gola resnica, tode na Joba se napčno obrača.

23. Ne verjame, de bi mogel nesreči uiti.

24. hudobnežu se dozdeva, de so mu povsod meči nastavljeni.

25. „*dan temè*", t. j., njegova nesreča je blizo.

26. Ako živeža iše, iz svojiga prazniga perzadevanja lahko previdi, de se je njegova nesreča perbližala.

27. Grešnik se punta zoper Boga, in obrača svoje dušne in telesne močí zoper Boga, njegovi sveti volji nasproti.

28. Njegovo orožje ste bile prederznost in ošabnost.

29. Hudobnež je le to mislil, de bi dobro jedel in pil, svoje meso redil, in se debelil. Po misli svetiga Jakopa so taki pitani hudobneži perhranjeni pravici Božji v dan klanja. Jak. 5, 5.

30. S svojo roparsko derhalijo je mesta in hiše napadel, jih oropal in pokončal, in svoje stanišce ondi postavil.

31. se ne bo na zemlji uterdil in razširil.

32. Hudobnež ne bo nesreči odšel.

33. njegove otroke bo strela pobila.

34. po sapi Božjih ust. Z naglo smertjo bo umerl.

35. Obupal bo, ker od Božje milosti in Božjiga usmiljenja nič ne vé. V hebrejskim: „*Naj ne zaupa v nečimernost, kdor se moti; zakaj nečimernost bo njegovo plačilo*".

36. Njegova moč, njegove dela, kar zapusti, vse bo razdjano in pokončano. V hebrejskim: „*in njegova veja ne bo ozelenela*", to je, umerl bo brez otrók.

Digitized by Google

kakor vinograd v pervim cvetji;[37]) in kakor oljka, ki odverže svoje cvetje.[38])

34. Zakaj hinavcova družba je nerodovitna,[39]) in ogenj bo požerl bajte tistih, ki radi darove jemljejo.[40])

35. Bolečino je spočel, in hudobijo je rodil, in njegov trebuh[41]) perpravlja goljufijo.[42])

XVI. Poglavje.

Job toži nad govorjenjem svojih prijatlov, perpoveduje svojo veliko nesrečo, in poterduje svojo nedolžnost.

1. Job pa je odgovoril, in je rekel:

2. Take reči sim velikokrat slišal; vi ste vsi nadležni tolažniki!

3. Bo li konec praznih besedi? ali ti je li kaj težavniga, če govoriš?[1])

4. Tudi jez bi mogel kaj takiga govoriti kakor vi; in o ko bi bila vaša duša na mestu moje duše!

5. tolažil bi vas tudi jez z govorjenjem, in svojo glavo nad vami majal;

6. s svojimi ustmi bi vas poterdoval, in svoje ustnice bi majal, kakor bi vam zanašal.[2])

7. Pa kaj mi je storiti?[3]) Ako govorim, ne bo odjenjala moja bolečina; in če molčim, ne pojde od mene.

8. Zdaj pa me je poterla moja bolečina, in vsi moji udje so v nič djani.[4])

9. Moje gerbe[5]) zoper mé pričujejo, in kteri govorí laži, se zoper mé vzdiguje in me v obraz dolží.[6])

---

37. obletel bo njegov grozd v pervim cvetji.
38. Hudodelnik bo zgodej zgubil svoje otroke. Viditi je, de Elifaz tukaj Joba pika, ker je zgodej svoje otroke zgubil.
39. Hinavec, hudobnež ne bo imel otrók.
40. bajte hudobnih sodnikov, ki se dajo podkupiti.
41. „*njegov trebuh*“, t. j., njegov posvetni duh.
42. perpravlja sebi in drugim nesrečo. Glej Ps. 7, 15. i. d. Iz. 59, 4.

1. Bo li prazniga govorjenja skorej konec; ali ti je morebiti to, kar si govoril, kaj teže delalo? Sej ne more nič ložjiga biti, kakor tolažiti, kakor si ti (Elifaz) tolažil. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*ali kaj te takó žene, de zopergovoriš?*“
2. Ako bi bili vi na mojim mestu, bi vas tudi jez s praznimi besedami lahko tolažil, ter tudi z glavo majaje vas grajal, takó perzanesljivo, kakor vi. Gl. zgor. 15, 11.
3. Če je pa vaše tolaženje prazno, kaj mi je storiti, de se potolažim?
4. Zdaj sim brez tolažbe zunej in znotrej, in ležim pod težo svojih bolečin, kakor pokončan. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Zdaj pa me je poterla moja bolečina, in ti* (Bog) *si razderl vse, kar sim;*“ drugi: „*si pokončal vso mojo hišo*“. Drugi drugači.
5. „*gerbe,*“ ki se per gobovi bolezni kažejo, pomenijo tukaj gobe.
6. Na videz me obsodi moja bolezen, ter daje mojim nepoštenim prijatlam perložnost, de me v obraz hudobneža imenujejo.

Digitized by Google

10. Zbral je[7]) svoj serd nad me, in mi žuga, ter s svojimi zobmi zoper mene škriplje; moj sovražnik me je pogledal s strašnimi očmi.[8])

11. Odperli so zoper mé svoje usta[9]) in zasramovaje so bili moje lice,[10]) in nasitovali so se z mojimi bolečinami.[11])

12. Zaperl me je Bog k krivičnimu, in hudobnikam me je v roke dal.[12])

13. Jez, nekdaj tisti bogati, sim bil naglo potert; zgrabil je moj zatilnik, poterl me je, in me je postavil sebi kakor v znamnje.[13]).

14. Obdal me je s svojimi sulicami,[14]) ranil je moje ledje, ni perzanesel, in raztresel je po zemlji moje oserčje.[15])

15. Vsekal mi je rano za rano, planil je na mé kakor velikan.

16. Zakelj sim sošil čez svojo kožo,[16]) in zakril sim s pepelam svoje meso.[17])

17. Moj obraz je otekel[18]) od jokanja, in moje vejice so otemnéle.[19])

18. To sim terpel brez krivice svoje roke, ker je bila čista moja molitev[20]) k Bogu.[21])

19. Zemlja! ne pokrivaj moje kervi,[22]) in moje vpitje naj na

7. Moj sovražnik je ves svoj serd nad me zbral.

8. Job popisuje svoje neštevilne bolečine. Nekteri menijo, de je bil satan neusmiljeni sovražnik, od kteriga Job govori; bolj prav pa se umé vsa truma nadležnikov, ki so svetiga terpinca napadali in mu nadlego delali. Job govorí zdaj od eniga (v. 10.) zdaj od več (v. 11.) sovražnikov.

9. Svoje hude jezike so nad menoj brusili.

10. „*so bili moje lice*“ pomeni nar veči zasramovanje in zaničevanje (glej Mih. 5, 1. Ps. 3, 8.); in res je Joba bolj bolelo, de so mu njegovi prijatli po krivici hudobije očitali, kakor de bi ga bili v lice udarjali.

11. V hebrejskim: ... „*lice; vsi so se zbrali zoper me*“.

12. in mojim hudobnim prijatlam me je prepustil.

13. in me je postavil sebi v tarčo, de je v me streljal pušice nadlog in britkost.

14. Drugi prestavljajo: „*Obdal me je s svojimi strelci*“.

15. V hebrejskim: „*in razlil je po zemlji moj žolč*“. Te besede pomenijo boleče ranjenje sploh. Glej Žal. pesem 2, 11. Prip. 7, 23.

16. Oblačilo žalovanja (rasovnik) sim oblekel.

17. od besede do besede v hebrejskim: „*in svoj rog sim djal v prah*“, to je vso svojo moč sim zgubil. Glej 1. Kralj. 2, 1.

18. Nekteri prestavljajo: „*Moj obraz se je orudečil*“.

19. „*moje vejice*“ ali „*trepavnice*,“ to je, moje oči so otemnele po obilnih solzah.

20. ker je bila čista moja služba Božja; bila je namreč soglasna z mojim življenjem; ali pa: ker sim čiste roke — proste krivic — v svoji molitvi k Bogu povzdigoval.

21. Sveti očetje nam po pravici Joba ko predpodobo Jezusa Kristusa pred oči stavijo. Kakor je Jezus, desiravno ves čist in nedolžen, vender le grehe svetá nase vzel, in je sam sebe kakor grešnika storil, in je za nas grešnike terpel; takó je tudi Job terpel, čeravno ne takó nedolžen, kakor Kristus, vender pa mu je bil v tem podoben, ker je bil po krivici obrekovan in zaničevan, in ker je terpel ko pravični ves v voljo Božjo vdan in v zedinjenji z daritvijo Kristusovo za krivične.

22. mojiga terpljenja.

Digitized by Google

tebi ne najde kraja za perkrivanje.[23])

20. Zakaj glej, v nebesih je moja priča, in kteri me pozna, je na visokosti.

21. Moji prijatli so zgovorni;[24]) moje oko pa solzi k Bogu.

22. In o de bi človek z Bogam tako prišel v sodbo, kakor človekov sin v sodbo pride s svojim bližnjim![25])

23. Zakaj glej, kratke leta minejo, in grem po stezi, po kteri se ne bom vernil.

XVII. Poglavje.

Job sklepa po svojih velikih težavah, de bo mogel kmalo umreti, očita svojim prijatlam nespamet, de le od plačila na tem svetu govoré, in perčakuje prihodnjiga mirú.

1. Moj duh omaguje,[1]) moji dnevi se krajšajo, in sam grob mi ostaja.

2. Nisim grešil, in v britkostih se mudi moje oko.[2])

3. Reši me, Gospod! in deni me zraven sebe, in slednjiga roka naj se z menoj bojuje.[3])

4. Njih serce si deleč djal od nauka, zato ne bodo povikšani.[4])

5. Tovaršem rop obeta, oči njegovih otrók pa bodo omagale.[5])

6. Postavil me je kakor v pregovor ljudstvu, in zgled sim pred njimi.[6])

7. Moje oko je od nevolje[7])

---

23. moje nezadolženo terpljenje naj ne ostane skrito na zemlji; zvedo naj ljudje, de tega svojiga terpljenja nisim s svojimi grehi zadolžil.

24. V hebrejskim: „*Moji prijatli me zasramujejo*“.

25. O de bi se mogel človek z Bogam takó pravdati, kakor se človek s svojim prijatlam pravda!

1. V hebrejskim: „*Moja sapa je smerdljiva;*“ ker človeku v gobovi bolezni smerdí iz ust.

2. Nedolžen sim, pa vender mora moje oko gledati moje terpljenje in britkosti, ki mi jih moji prijatli delajo. V hebrejskim: „*Obdajajo me okrog in okrog zasmehovavci, in moje oko mora vedno gledati njih šaljenje*“.

3. sej me ti varuješ in braniš. V hebrejskim: „*Postavi, prosim, poroštvo, ti mi daj per sebi poroka; kdo drugi bi mi mogel dati roko?*“ to je, ti sam bodi moj porok; kdo drugi bi mogel biti moj porok? Kdo bi se sicer za me potegnil in mojo nedolžnost skazal, ker so me moji prijatli zapustili, in me hudodelnika imenujejo?

4. Perpustil si, de so se moji prijatli v mislih in naukih zmotili, torej tudi ne boš pustil, de bi me premagali.

5. Elifaz in njegovi tovarši si upanje delajo, de bodo zmagali, pa nesrečni bodo on in njegovi otroci. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kdor da v rop svojiga prijatla, njega otroci morajo obnemagati*“. Drugi drugači.

6. Bog je dopustil, de me je njih opravljanje zadelo. V hebrejskim: ... „*ljudstvu, in vsim se studim*,“ ali pa: „*vsak s studam na me pljuje;*“ to je, vsak me zaničuje in čerti ko hudodelnika.

7. Moje oko je po britkosti in joku zavoljo tacih zasramljivih besedi otemnelo, in ves moj život je takó usušen, de je (v hebrejskim) „*kakor senca*“.

Digitized by Google

otemnélo, in moji udje so kakor v nič storjeni.

8. Pravični bodo nad tem stermeli, in nedolžen se bo zoper hinavca vzdignil.[8])

9. In pravični se bo svojiga pota deržal,[9]) in čistim rokam bo moči dodal.[10])

10. Vernite se tedaj vi vsi, in pridite, in ne bom našel med vami nobeniga modriga.[11])

11. Moji dnevi so pretekli, moje misli so raztresene,[12]) in stiskajo moje serce.[13])

12. Noč so v dan preobernile,[14]) in po temi zopet upam luči.[15])

13. Če tudi preterpim, grob je moja hiša, in v temi sim svojo posteljico postlal.[16])

14. Strohljivosti sim rekel: Moj oče si! červam: Moja mati, in moja sestra ste![17])

15. Kje je tedaj zdaj moje upanje,[18]) in kdo gleda mojo poterpežljivost?[19])

16. Vse moje pojde v nar globokejši brezen;[20]) meniš li, de bom vsaj tam imel počitek?[21])

XVIII. Poglavje.

Baldad svarí Joba zavoljo nepoterpežljivosti in njegoviga prederzniga terjanja, de bi Bog zavoljo njega svét drugači vladal, in kaže iz kazen hudobnih, de Job zavoljo svojih grehov nadloge terpí.

---

8. Nedolžni, pobožni se bodo z menoj v pravični jezi vzdignili zoper moje nasprotnike, ki se v svoji sreči pobožni dozdevajo.
9. Pravični se ne bo dal zapeljati.
10. in njemu, ki po nedolžnim terpí, bo Bog vedno nove močí dajal. Pobožni po terpljenji močnejši prihaja v dobrim.
11. Ako ravno zmiram z noviga začenjate govoriti, me vender ne bote prepričali. Posebno bi ne imeli govoriti od njegoviga zdravja in njegove časne sreče, ker le smerti perčakuje, kar naslednje besede pričajo.
12. ker mi bolečina mir in pokoj jemlje.
13. V hebrejskim: *„misli, misli mojiga serca so raztresene“.*
14. Noč so v dan spremenile, ker nimam spanja.
15. Po trudapolnih nočéh, ki sim jih prebil, čakam luči; pa je ne dosežem. Drugi prestavljajo temne hebrejske besede: *„Noč bi radi v dan spremenili; luč naj bi bila, kjer je temà,“* to je, moji prijatli mi obetajo zdravje in časno srečo, ko vidim, de se mi smert bliža. Drugi drugači.
16. Ako bi tudi moje življenje še nekoliko časa terpelo, sta vender grob in temà moj delež.
17. Kar si nar bolj želim, je smert; z njenimi služabniki sim se popolnama soznanil (Permeri Prip. 7, 4: 18, 9.).
18. Kakó bi tedaj zdravja in časne sreče upal!
19. Kdo bi mogel verjeti, de bi se spolnilo tako upanje, ko bi ga tudi imel?
20. Vse to upanje, ki mi ga vi dajete, se bo pogreznilo v nar globokejši brezen, pojde z menoj v grob.
21. V hebrejskim: *„Vse moje pojde v nar globokejši brezen, in bo z menoj v prahu počivalo“.*

Digitized by Google

1. Baldad, Suhejic, pa je odgovoril, in rekel:
2. Kakó dolgo se bote še besedovali? [1]) razumejte poprej, in potlej bomo govorili!
3. Zakaj smo šteti ko živina, in smo umazani vpričo vas? [2])
4. Ki končuješ svoje življenje v svojim serdu, [3]) bo mar zavoljo tebe zemlja zapušena, in bodo skale s svojiga mesta prestavljene? [4])
5. Ne bo li ugasnila luč hudobniga, [5]) in ali se ne bo svetil plamen njegoviga ognja?
6. Luč bo v njegovim stanišu otemnela, in svetilo, ki je nad njim, bo ugasnilo. [6])
7. Stopinje njegove moči bodo v tesnobi, [7]) in njegov svèt ga bo vergel;
8. ker je svoje noge vtaknil v mrežo, in po nje zapletih hódi.
9. Njegova peta bo v verv vjeta, in žeja se bo zoper njega vnela. [8])
10. Nastava zanj je v zemlji skrita, in njegova past na stezi. [9])
11. Strahote ga bodo od vsih strani plašile, in ovijale njegove noge.
12. Oslabí naj njegova moč po lakoti, in strad naj napade njegove rebra;
13. smert, pervorojena, [10]) naj požre lepoto njegove kože, in povžije naj njegove roke. [11])
14. Od njegoviga staniša bodi odterganò njegovo upanje, [12]) in poguba naj po njem tapta, kakor kralj. [13])
15. V njega hiši naj njegovi tovarši prebivajo, kadar ga več ne bo, in žveplo [14]) naj se po njegovim šotoru raztrosi.
16. Od spodej naj se njegove

---

1. Kakó dolgo se bote še besedovali in prepirali ti, Job, in oni, ki so tebi enaki?
2. Zakaj nas zaničujete kakor neumne, nečiste živali, in zametujete naše govorjenje? Baldad blezo méri v Jobove besede pogl. 17. v. 10.
3. Ki se moríš v svoji nepoterpežljivosti.
4. bo mar Bog začel zavoljo tebe svét drugači vladati, ki vselej hudobnim, zmed kterih si ti, nesrečo pošilja?
5. „*luč hudobnih*," t. j., njegova čast, bogatija, imenitnost bo minila.
6. Baldad méri tukaj na navado, po kteri je svetilnica v hiši na strop obešena, de od zgorej doli sveti.
7. svojo moč bo zgubil in ne bo mogel spolniti svojih sklepov.
8. žeja hude poželjivosti ga razjeda. V hebrejskim: „*Njegova peta je v verv vjeta, in okrog njega se zaderga ovija*".
9. Hudobnež ne čuti nevarnosti, v ktero se po svojih lastnih naklepih podaja.
10. smert, ki je pervorojena hči iz greha. Drugi prestavljajo: „*nar strašnejši smert*," in si mislijo kugo.
11. „*njegove roke*," t. j., njegovo moč. Ps. 78, 11. Drugi prestavljajo: „*njegove mladike*," t. j., njegove otroke.
12. Vse, v kar je svoje zaupanje stavil, otroci, denarji in blago, i. t. d.
13. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in bo gnan k kralju strahov*," v podzemeljski svét. Drugi drugači.
14. žveplo spod neba. Glej 1. Mojz. 19, 24. 25. Nekteri si mislijo očiševanje po hiši z žveplenim soparam.

Digitized by Google

korenine usušijo, od zgorej pa naj se njegova žetev pomandrá.[15])

17. Njegov spomin naj zgine znad zemlje, in njegovo imé naj ne slovi na tergéh.[16]) Prip. 2, 22.

18. Pregnal ga bo[17]) iz svetlobe v temò, ter ga bo vzel s sveta.

19. Za njim ne bo zaroda, ne mlajšev med njegovim ljudstvam, in tudi ne nobeniga ostanka v njegovih krajih.

20. Nad njegovim dnevam[18]) bodo stermeli poslednji, in naj starejši bo strah prepadel.[19])

21. Take tedaj so hiše hudobniga, in tako je mesto tega, ki ne pozna Boga.[20])

XIX. Poglavje.

Job graja neusmiljeno ravnanje svojih prijatlov; pravi, de ne terpí zavoljo hudodelnosti, ampak zavoljo drugih vzrokov, in se tolaži s prihodnjim vstajenjem.

1. Job pa je odgovoril, in rekel:

2. Kakó dolgo še žalite mojo dušo, in me tarete z besedami?

3. Glej, desetkrat[1]) ste me zasramovali, in ni vas sram, me zaterati.

4. In če sim tudi nevéden, bo z menoj moja nevednost.[2])

5. Vi pa se zoper me vzdigujete, in mi mojo sramoto očitate.[3])

6. Saj zdaj spoznajte, de me Bog ni po sodbi pravice stiskal, in me s svojimi šibami obdal.[4])

7. Glej, kličem, ker silo terpim, pa me nihče ne sliši; vpijem, pa ga ni, kteri bi sodil.[5])

---

15. Ves njegov sadež (ves njegov zarod, vsa njegova družina) naj zvene, usahne in se posuší.
16. pred vratmi, kjer zbore imajo. Nobene časti naj mu ne skazujejo.
17. Pregnal ga bo Bog iz svetlobe v temo, t. j., iz zgornjiga sveta, kjer solnce sije, v spodnji svét, kjer je terda noč.
18. to je, nad njegovim sodnjim dnevam, ko bo poginil.
19. mladi in stari bodo nad njegovim pogubljenjem stermeli. Drugi prestavljajo: „*prebivavci vzhodnjih in zahodnjih krajev bodo stermeli*," t. j., vse ljudstva se bodo čudile in stermele.
20. Taka je usoda hudobnih. Takó hoče nepremenljiva postava previdnosti Božje; torej nikar ne toži!
1. „*desetkrat*," t. j., že večkrat ste me zasramovali.
2. Če sim se v svojih besedah, v zagovarjanji svoje nedolžnosti zmotil, je moja škoda, ne pa vaša.
3. Krivico mi delate, ker pravite, de sim si bolezen s hudobijami nakopal.
4. Spoznajte vender, de me Bog ni kakor sodnik zavoljo storjenih pregrch in krivic s terpljenjem obiskal, (temuč le ko vsigamogočni stvarnik, kteri s svojimi stvarmi po nerazumljivih namenih svoje večne modrosti ravná, in človek — njegova stvar — ga ne sme vprašati: Kaj delaš? V hebrejskim: „*Védite zdaj, de me je Bog poderl, in me je s svojo mrežo obdal*," t. j., Bog mi je poslal terpljenje, torej si ga nisim sam nakopal.
5. Vsaj poslušajte me, in imejte usmiljenje z menoj! Job zdaj popisuje svoje hudo terpljenje, in opominja svoje prijatle, de naj usmiljenje z njim imajo (v. 7—22.).

Digitized by Google

8. Mojo pot je ogradil, in ne morem čez iti, in na mojo stezo je temò postavil.[6])

9. Ob mojo čast me je perpravil, in krono mi je z glave vzel.[7])

10. Od vsih strani me je razdjal, in poginjam: in kakor izdertimu drevesu mi je upanje vzel.

11. Njegov serd se je zoper mene vnel, in takó me je imel kakor svojiga sovražnika. Zgor. 13, 24: 16, 9.

12. Njegovi roparji so skupej prišli,[8]) in so si napravili pot do mene, in so moj šotor okrog in okrog oblegli.

13. Moje brate je od mene deleč ločil, in moji znanci so ko ptujci od mene bežali.

14. Moji bližnji so me zapustili; in kteri so me poznali, so me pozabili.

15. Moji domači, in moje dekle so me ko ptujca imeli, in kakor ptujic sim bil v njih očeh.[9])

16. Svojiga hlapca sim klical, in ni odgovoril, z lastnimi ustmi sim ga prosil.

17. Moji ženi se je gnusilo nad mojo sapo,[10]) in sinove svojiga materniga telesa[11]) sim prosil.[12])

18. Tudi nespametni so me zaničevali, in kadar sim od njih odšel, so me opravljali.[13])

19. Mojim nekdanjim svetovavcam se je nad menoj studilo; in kteriga sim nar bolj ljubil, je bil moj zopernik.

20. Na moji koži visé moje kosti, ker je zginilo meso, in samo ustnice so okrog mojih zob ostale.

21. Usmilite se me! usmilite se me! vsaj vi, prijatli moji;[14]) ker Gospodova roka me je zadela.[15])

22. Zakaj me preganjate, kakor Bog, in se z mojim mesam nasitujete?[16])

23. Kdo mi da, de se moje besede zapišejo? kdo mi da, de se v bukve začerkajo

24. z železnim pisalam, in na

---

6. Bog me ima v tesnobi in temi, t. j., v stiskah in težavah, de ne vem, kam bi se djal.

7. „*Cast*“ in „*krona*“ pomenite tukaj vse, zavoljo česar so Joba njegovi rojaki spoštovali, t. j., bogastvo, družina, dobro imé.

8. V hebrejskim: „*Skupej so prišle njegove trume*;“ misli si: mnogo terpljenje je prišlo nadinj.

9. Misli si še: me imajo ko ptujca, in sim ko ptujic v njih očeh.

10. V gobovi bolezni ima človek tudi smerdljivo sapo.

11. sinove svoje matere, t. j., svoje brate, sim prosil. V greškim: „*sinove svojih postranskih žén sim lepo prosil*“.

12. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in otrokam svojiga materniga telesa smerdim*“. Drugi drugači.

13. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Celó otroci me zaničujejo; če se jim zoperstavim, me kolnejo*“.

14. Takiga duha so pravični, pravi sveti Gregori, de se ne jezé nad svojimi nasprotniki, ki z njimi po krivici ravnajo, temuč si jih s prošnjami išejo perdobiti.

15. Gospodova roka me je terdo zadela.

16. Drugi: in niste nikoli siti, me razmesarjati.

Digitized by Google

svinčeno plošico, ali de se z dletam vsekajo v skalo?[17])

25. Vem namreč, de moj odrešenik živí,[18]) in poslednji dan bom vstal iz zemlje;[19])

26. in zopet bom obdan s svojo kožo,[20]) in v svojim mesu bom vidil svojiga Boga.[21])

27. Jez sam ga bom vidil,[22]) in moje oči ga bodo gledale, in ne drugi;[23]) to upanje je hranjeno v mojim sercu.[24])

17. Perprava, na ktero so v nekdanjih časih pisali, je bilo perje rastlin, platno, živalske kože, svinčene plošice, in skale ali kamni. Besede, ki Job želi, de bi bile zapisane, je naslednje spoznanje njegove vere v neumerljivost duše in vstajenje mesa po prihodnjim odrešeniku.

18. Če tudi nimam upanja, de bi na zemlji zdravje spet zadobil, in če tudi svoji smerti ne uidem (pogl. 7, 7. 21: 17, 1. 15. 16: 30, 23.), imam vender upanje prihodnjiga vstajenja po odrešeniku, ki nam je bil obljubljen (1. Mojz. 3, 15. Permeri zgor. 16, 20. 21: 17, 3.). Hebrejska beseda *„goel,“* ki jo prestavljamo z besedo *„odrešenik,“* se prav za prav pravi *„kervni maševavec,“* t. j., nar bližnjiši sorodnik, ki je imel dolžnost, zavoljo smerti svojiga umorjeniga rodovinca se maševati nad ubijavcam (Glej 4. Mojz. 35: 3. Mojz. 25, 25. 26. Joz. 20, 2. 3.). S hebrejsko besedo *„goel,“* t. j., *„kervni maševavec,“* se kej prav zaznamnja naš odrešenik, Jezus Kristus, Sin Božji, ki je po svojim včlovečenji postal naj bližnjiši sorodnik vsiga človeškiga rodú, de se je maševal zavoljo umorstva, ki ga je bil satan dopernesel nad ljudmi.

19. Ker moj odrešenik živí, ker ga smert ne obderží, in on iz groba vstane, torej bom tudi jez po njem v neumerljivo življenje vstal iz zemlje (Hieron., Greg., 1. Kor. 15, 45. Rim. 6, 5.). V hebrejskim: *„in poslednjič bo vstal iz zemlje“*. Je ravno tisto; zakaj vstajenje pravičnih sodnji dan je (v tem pomenu) tudi Jezusovo vstajenje, ker je vstajenje pravičnih le po Jezusovim vstajenji mogoče (1. Kor. 15, 45.).

20. bom zopet v ravno tem telesu od smerti vstal, ki ga imam tukaj na zemlji (1. Kor. 15, 53. 54.). V hebrejskim: *„in potlej bo moja koša tole* (mojo osebo) *obdala“*. Je ravno to.

21. bom k Bogu prišel, in se bom njegove sreče vdeležil (Mat. 5, 8: 1. Kor. 13, 12. Jan. 3, 2.). Po misli sv. Avguština je Job s temi besedami tudi včlovečenje Sinú Božjiga prerokoval, kteri je v človeškim mesu na svét prišel, in izvoljeni so ga v njem spoznali.

22. V hebrejskim: *„Jez si ga bom vidil“*.

23. *„in ne drugi,“* prav za prav: ne ptujic, ne človek druzih misel, ne od Boga ločeni, ali Boga nevredni človek.

24. V hebrejskim: *„moje ledvice pojemajo* (omagujejo, koperné zavoljo hrepenenja) *v mojih persih“*. Doslej razlagane verste 25—28. so zavoljo njih nerazumljivosti stari in novi razlagavci mnogotero prestavljali in razlagali. Tudi v naj starejših časih so bili zastran njih mnogoterih misel, in to je bilo vzrok, de teh versta niso jemali med dokaze, s kterimi bi bili spričevali prihodnje vstajenje, ktero je v njih prerokovano; in res se te verste ne vzamejo v misel ne v novim zakonu, kjer je od vstajenja govorjenje, pa tudi ne per svetim Irenceji, ki je posebne bukve od tega spisal. Ko je pa poznejše nezmotljiva cerkev keršanske resnice in sveto pismo obširniši razlagala, je bila tudi té temne verste razjasnila. Prestava teh verstá po svetim Hieronimu je bila memo druzih za boljši spoznana, in sveti očetje so učili, de imajo v sebi dokaz za vstajenje od mertvih, in cerkev, ktera se na nauke svetih očetov opéra, jih je kakor take, ki imajo v sebi vero v vstajenje mesa, sprejela v svoje duhovne molitve, ktere za mertvimi opravlja. Zatorej smemo dano prestavo in razlago omenjenih verstá brez pomišljevanja in bolj brez strahú ko

Digitized by Google

28. Zakaj tedaj zdaj pravite: Preganjajmo ga, in najdimo koreninino besedo zoper njega?[25])

29. Bežite tedaj spred obličja meča;[26]) ker meč je maševavec krivic; in védite, de je sodba!

XX. Poglavje.

Sofar vnovič terdi, de so hudobni nesrečni.

1. Sofar, Naamatejic, pa je odgovoril, in rekel:

2. Za tega voljo[1]) me mnogotere misli sprehajajo, in moj duh je sem ter tje zaganjan.

3. Nauk, s kterim me svariš, bom poslušal,[2]) in duh moje pameti bo meni odgovoril.[3])

4. To vem od začetka, kar je bil človek na zemljo postavljen,

5. de je hudobnih hvala kratka, in veselje hinavca kakor trenutek.

6. Ako bi se tudi njegovi napuh vzdigoval do neba, in bi se njegova glava oblakov dotikala;

7. se bo naposlednje zgubil, kakor gnoj, in kteri so ga vidili, porečejo: Kjé je?

8. Kakor sanje bo zginil, in ne bo ga najti, prešel bo kakor ponočna perkazen.

9. Oko, ktero ga je gledalo, ga ne bo več vidilo, in njegovo mesto ga ne bo dalje gledalo.

10. Njegovi otroci bodo po uboštvu zaterti,[4]) in njegove roke[5]) mu bodo njegovo žalost povernile.[6])

11. Njegove kosti bodo s pregrehami njegove mladosti napolnjene,[7]) in v prahu bodo z njim počivale.[8])

12. Ker je bila namreč hudobija v njegovih ustih sladka, jo bo pod svoj jezik skril.[9])

13. Ohranil jo bo, in je ne bo

---

pravo sprejeti, kakor pa vsako drugo, ki jo je le eden ali drugi napravil, pa ni sploh sprejeta.

25. Per takim terdnim upanji se še prederznete, kako gotovo besedo, kaj uterjeniga zoper me na dan spraviti?

26. Bežite tedaj pred jezo Božjo!

1. Ravno zato, ker se na Božjo pravičnost sklicuješ (zgor. 19, 29.), ki nobeniga nedolžniga ne tepe, je moja duša polna misel, in se ne morem zderžati, de bi ti ne rekel, de si hudoben, ker te nadloga tepe.

2. Potlej, ko bom zgovoril, te bom poslušal, kaj moreš mojimu govorjenju pametniga nasproti staviti.

3. in moj bister um bo na to odgovoril.

4. Drugi prestavljajo: *„Revni tarejo njegove sinove“*. Drugi drugači.

5. *„njegove roke,“* t. j., hude dela njegovih rok.

6. mu bodo povernile žalost, ktero je on drugim napravljal. Njegove hudobne dela bodo pernesle britko povračilo njegovim otrokam. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Z lastno roko plačuje svojo hudobijo“*.

7. v njegove kosti se bodo vkoreninile pregrehe, kterih se je v svoji mladosti pervadil, in bodo ostale do njegove starosti, celó do smerti in groba (sv. Greg.).

8. in se bodo še v prahu njegoviga trupla deržale.

9. jo bo ko sladčico pod svoj jezik skril.

Digitized by Google

zapustil, in v svojim gerlu jo bo skrival.[10])

14. Njegov kruh se bo znotrej v njegovim želodcu v modrasov želč premenil.[11])

15. Bogatije, ki jih je požerl, bo izbljeval, in iz njegoviga trebuha jih bo Bog izlekel.[12])

16. Modrasov glavo bo sesal, in gadov jezik ga bo umoril.[13])

17. (Ne vidi naj potočnih vodá, rek medú in siroviga masla).[14])

18. Plačeval bo za vse, kar je storil, vender pa ne bo ukončan;[15]) kolikor hudiga je počel, toliko bo tudi terpel.[16])

19. Zakaj uboge je zatéral in slačil, hiše je poropal, kterih ni bil sozidal;

20. in njegov trebuh ni bil nasiten, in ako ima, kar je poželel,ne bo mogel obderžati. Sir. 5, 9.

21. Od njegove jedi nič ni ostalo,[17]) in zato ne bo nič ostalo od njegoviga premoženja.

22. Kadar bo sit, ga bo tišalo in mu vročino delalo, in vsaktera britkost bo nanj planila.[18])

23. O de bi bil napolnjen trebuh, de[19]) jezo svojiga serda nanj spusti, in svojo vojsko nanj dežuje![20])

24. Pred železnim orožjem bo bežal, in naletel bo na bronèen lok.[21])

25. Potegnjen je,[22]) in gre iz svojih nožnic, in se bliska v svoji grenkosti; pojdejo in bodo prišli nadinj strahoviti.[23])

26. Vsa tema je perkrita v njegovih skrivnostih;[24]) požerl ga

---

10. in jo bo imel v svojih ustih. To je takole razumeti: Kakor človek kake sladke reči iz ust ne verže, temuč jo prav počasu žveči, de delj časa njeno sladkost okuša; ravno takó tudi hudobnež ne verže iz sebe svoje hudobije, temuč vživa njeno sladkost, dokler mu je le mogoče.
11. „*v modrasov želč*," to je, v modrasov strup. Pomen v zvezi s poprešnjim je tale: Ako ravno mu je bila hudobija sladka in prijetna, mu bo venderle v pogubo.
12. Kakor strup bljevanje budí, takó bo greh storil, de bo hudobni krivično blago, ki ga je z greham perdobil, nanaglama zgubil.
13. Sladki strup greha bo pil, in v tem bo svojo smert najdel.
14. Potoki, in obilno mleka in medú so per Jutrovcih podobe nar veči sreče.
15. ne bo pokončan, ter bo mógel živeti sebi v terpljenje.
16. V hebrejskim: „*s trudam perdobljeno bo mógel dati, in ne bo pošerl; kakoršno premošenje, tako premenjenje* (povračilo); *in ne bo se veselil*; t. j., po krivici perdobljeno premoženje mu bo vzeto.
17. Od njegove jedi ni nič ostalo za uboge.
18. Če bo tudi vsiga zadosti imel, vender ne bo srečen, temuč strah mu bo nepokoj in skerb delal, de bi ne zgubil tega, kar ima.
19. de Bog svojo serdito jezo nanj spustí.
20. O de bi bil vender mero svojih grehov napolnil, de bi Božje maševanje nadinj prišlo! Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Ko bo imel svoj trebuh poln, bo Bog svojo serdito jezo nadinj poslal*". Drugi drugači.
21. Eni nevarnosti se bo ognil, pa bo v drugo padel.
22. Potegnjen je meč Božjiga maševanja.
23. „*strahoviti*", t. j., vse, kar je strašno, bolečine, kazni i. t. d.
24. Vsaka nesreča ima svoj skrivni vzrok v krivičnih zalogah hudobniga. Krivični bogatini bodo kaznovani.

Digitized by Google

bo ogenj, ki se ne užge,[25]) kdor ostane v njegovim šotoru, njemu se bo hudó godilo.

27. Nebesa bodo njegovo hudobijo razodele, in zemlja se bo zoper njega vzdignila.[26])

28. Zelenjad njegove hiše[27]) bo odperta, razvlečena bo v dan serda Božjiga.

29. To je delež hudobniga človeka od Boga, in dedina njegovih besedí[28]) od Gospoda.

XXI. Poglavje.

Job terdi nasproti, de so hudobni velikokrat na tem svetu srečni, ker so perhranjeni za dan maševanja.

1. Job pa je odgovoril, in rekel:

2. Poslušajte, prosim, moje govorjenje, in delajte pokoro.[1])

3. Poterpite z menoj, de govorim, in potem, ako se vam bo zdelo, se smejajte mojim besedam.

4. Je li zoper človeka moj prepir, de bi po pravici ne mogel žalovati?[2])

5. Glejte v mé, in ostermite, in položite perst na svoje usta![3])

6. Tudi jez, kadar se spomnim, se prestrašim, in trepet prešine moje meso.

7. Zakaj živé tedaj hudobni, so povzdignjeni, in si opomagajo z bogastvam?[4]) Jer. 12, 1. Habak. 1, 13.

8. Njih zarod ostane per njih,[5]) truma sorodnikov in vnukov pred njih obličjem.

9. Njih hiše so varne in pokojne, in Božje šibe ni nad njimi.

10. Njih goveja živina se uplemení[6]) in ne izverže; krava stori, in ne zgubi svojiga teleta.

11. Njih mali hodijo ven kakor čede, in njih otroci per igrah skačejo;

12. imajo boben in citre, in se veselé ob glasu pišal.[7])

---

25. ki ga ljudje ne užgejo, in ne ugasne, ogenj, ki je brez plamena in luči, peklenski ogenj (Krizost., Greg., Ciril).

26. Vse stvari v nebesih in na zemlji bodo pričale zoper hudobniga in ga bodo pogubile.

27. vse njegovo premoženje, in vsi njegovi prihodki ne bodo obvarovani.

28. to je, delež njegovih hudobnih misel in djanj.

1. V hebrejskim: *„Poslušajte, prosim, moje govorjenje, in to mi bodi namesti vaše tolažbe“.*

2. Pač imam vzrok tožiti, ker nimam z ljudmi opraviti, za ktere bi ne maral, temuč opraviti imam z Božjo previdnostjo, ki mi je poslala kazni, s kterimi dolženje mojih sovražnikov na videz poterduje (Sv. Greg.).

3. Glejte na mojo nadlogo, in strah naj vas spreletí; pa ne sodite prederzno, temuč molčé spoznajte svojo nevednost, ker vam nasproti morem pokazati, de so tudi hudobni na tem svetu srečni.

4. Ako jez, kakor ti (Sofar) praviš, zavoljo grehov terpim, zakaj so pa hudobni srečni? Ali ne priča to, de se zemeljska sreča ne ravná vselej po našim vestnim stanu ali po našim življenji?

5. Tudi njih otrokam in mlajšem se dobro godí.

6. in njih živina ne ostane jalova.

7. ne de bi se učenja poprijeli, in se pridno čednost vadili, se še razveseljujejo z godbo in plesam.

Digitized by Google

13. Svoje dni v dobrim preživé, in v hipu gredo v grob.[8])
14. Oni pravijo Bogu: Pojdi od nas, ter ne maramo za znanje tvojih potov![9])
15. Kdo je Vsigamogočni, de bi mu služili? in kaj nam pomaga, če ga mólimo?[10]) Malah. 3, 14.
16. Ker pa njih premoženje ni v njih rokah,[11]) bodi hudobnih svèt deleč od mene![12])
17. Kolikokrat bo hudobnih svetilo[13]) ugasnjeno, in pride nad njé povodenj! in *(Bog)* deli bolečine svojiga serda!
18. Bodo kakor pléve pred vetram, in kakor prah, kteriga piš raznese.[14])
19. Bog bo njegovim otrokam perhranil očetovo bolečino; in kadar bo povernil, takrat bo vedil.[15])
20. Njegove oči bodo vidile njegovo končanje, in od serda Vsigamogočniga bo pil.[16])
21. Kaj mu je namreč mar njegova hiša za njim, ko bi tudi število njega mescov polovico manjši bilo?[17])
22. Bo li kdo Boga modrosti učil, kteri visoke sodi?[18])

---

8. Dosežejo, kar v svoji slepoti želé: vedno srečno življenje do svoje visoke starosti, in naglo smert brez bolečine.
9. Očitni hudobneži so bili, ki niso tega skrivali, temuč so prederzno rekli, de nočejo od Boga in njegove volje nič véditi, in de se hočejo le po svojih željah ravnati.
10. Naša sreča je v naši roci, ne pa v previdnosti Božji (pravijo)!
11. ker le prederzno pravijo, de je njih sreča delo njih rok.
12. Job se s tem zavarva zoper ravno omenjene nauke hudobnih. Zraven tudi skazuje, kako lažnjiva je njih misel, de bi bila sreča v njih roci, ker mnogokrat že na tem svetu nanaglama v nesrečo pridejo.
13. Kolikokrat hudobnih sreča zgine!
14. Njih spomin se na zemlji zbriše in pozabi.
15. Kadar ga bo Bog pokoril, bo spoznal, de je v Božji oblasti, in de ni njegova delavnost vzrok njegove sreče.
16. in bo pil od serda vsigamogočniga Boga tudi po svoji smerti; zakaj njegova smert in nesreča njegovih zapušenih bi bila premajhna kazen, per kteri bi mogel nemarljiv biti.
17. ko bi tudi števila njegovih mescov konec bilo. Verste 16—21. prestavljajo nekteri poleg hebrejskiga takole:
16. Vender (govoriš ti Sofar): *„Glej, njih sreča ne terpi! Deleč od mene bodi svèt hudobnih!“* (Tù te vprašam).
17. Kolikokrat pa ugasne hudobnih svetilo, in pride nad nje pogubljenje in jim bo njih delež odločen v serdu?
18. Kdaj so kakor sternje na vetru, in kakor pleve, ki jih vihar pobere?
19. (Dalje praviš) *Bog perhrani njegovim otrokam njegov dolg!* (pa) *njemu samimu* (očetu) *naj poverne; on naj čuti!*
20. Njegove oči naj vidijo njegovo končanje, in od serda Vsigamogočniga naj sam pije;
21. kaj mu je namreč mar za njegovo hišo po smerti, če je število njegovih mescov dovèrjeno?“ Permeri 27, 13.
18. Takó ravna Bog s hudobnim, in s človekam sploh, ki ga kmalo s srečo, kmalo z nesrečo obiše, in nihče ne more Božje modrosti razsoditi, ktera vsaki um preseže (v. 23—27.).

Digitized by Google

23. Ta umerje močan in zdrav, bogat in srečen;
24. njegovo osercje je polno masti,[19]) in njegove kosti so z mozgam povlažene;
25. uni pa umerje v dušni britkosti brez vsiga bogastva;
26. in vender bota skupej v prahu spala, in červi ji bodo pokrivali.[20])
27. Resnično vém vaše misli, in krivične sodbe zoper mene.
28. Pravite namreč: Kjé je poglavarjeva hiša? in kjé so prebivališa hudobnih?[21])
29. Prašajte kteriga koli zmed popotnikov,[22]) in bote spoznali, de on ravno to vé,[23])
30. de bo hudobni perhranjen v dan pogubljenja, in perpeljan k dnevu serda.[24])
31. Kdo graja vpričo njega njegovo pot? in kdo mu poverne, kar je storil?
32. On je v grob peljan,[25]) in čuje na kupu mertvih.[26])
33. Prijeten je bil kremenam s Kocita,[27]) in za seboj vleče vsaciga človeka, in teh, ki so bili pred njim, je brez števila.[28])
34. Kakó bi me tedaj zastonj tolažili, ker je vaš odgovor, kakor je skazano, resnici nasproten?[29])

---

19. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Njegove čede imajo veliko mleka*“.
20. Bog deli ljudem srečo in nesrečo po svoji nerazumljivi previdnosti, torej se ne smé iz tega na njih véstni stan sklepati. Pravo povračilo pride še le v prihodnjim življenji (v. 30.).
21. Vém, kako krivično me sodite. Spominjate me nesreče hudobniga bogatina, in hočete reči, kakor se je drugim hudobnim bogatinam godilo, takó se je tudi tebi zgodilo.
22. Prašajte slednjiga popotnika, ki je veliko po svetu vidil, in slišal, in skusil.
23. Kar jez pravim, terdijo tudi popotniki, ki so povsod ravno to skusili. Drugi prestavljajo: „*Ali niste prašali popotnikov, in ali ne poznate njih znamenj* (njih skušenj)?“
24. Skušeni bodo povedali, de hudobni niso vselej v tem življenji kaznovani, temuč de bodo perhranjeni za maševanje v prihodnjim življenji. Hudobni za tega voljo pogostama brez kazni živí, še čast dobiva ob svoji smerti, kar naslednje dokazuje.
25. On je v grob peljan z veliko častjo, ter ga jih veliko spremlja.
26. „*in čuje*,“ to je, živi po veličastnim spominku, ki mu ga na grob postavijo, in njegovo imé nanj zapišejo.
27. Prijeten je bil kremenam (produ, pesku) s Kocita, in nasproti kremeni s Kocita so bili prijetni njemu; t. j., pesek ne leží težko, neprijetno na njem, desiravno je bil hudoben. Pesek pomeni tukaj grob. Nekteri Arabljani imajo v navadi na grobe nametati kup kremena ali peska iz potokov, poleg kterih so navadno napravljeni njih grobi. „*Kocit*“ se imenuje peklenski potok, kteriga so si stari ajdje mislili, de v peklu spodnji in zgornji svét loči. Tukaj „*Kocit*“ pomeni slehern potok sploh, per kterim so grobi. Permeri Judit. 16, 8. razl.
28. Njegova smert nobeniga ne spreoberne; njegov hudobni zgled jih veliko za seboj vleče v greh in v pogubljenje, pa tudi pred njim je že silno veliko hudobnežev živelo.
29. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kakó bi me tedaj zastonj tolažili? Vaši odgovori so in ostanejo laž*“. — Kakó me hočete s tém tolažiti,

Digitized by Google

XXII. Poglavje.

Elifaz dolží Joba mnogoterih pregreh, in mu obeta boljši prihodnje čase, ako se spreoberne in poboljša.

1. Elifaz, Temanejic, pa je odgovoril, in rekel:

2. Se more li človek Bogu permerjati, ko bi tudi imel popolno znanje?[1])

3. Kaj pomaga Bogu, ako si pravičen? ali kaj mu dodaš, ako je tvoje življenje neomadežano?[2])

4. Se bo li bal te svariti, in s teboj v sodbo priti?[3])

5. In ne zavoljo tvoje prevelike hudobije, in tvojih brezštevilnih krivic?[4])

6. Zakaj pobral si zastavo svojih bratov brez vzroka, in poropal si nagim oblačila;[5])

7. trudnimu nisi dal vodé, in lačnimu si kratil kruh;

8. z močjo svoje roke si se polastil zemlje, in si jo posedel ko naj mogočniši;[6])

9. vdove si prazne izpustil, in sirotam si roke polomil.[7])

---

de zavoljo svojih grehov terpim, ker je gotovo, de hudobni niso vselej na zemlji kaznovani, in de moje terpljenje ni nasledek mojih grehov.

1. Z Bogam se hočeš pravdati (zgor. 21, 4.); pa kako se hočeš z nar Modrejšim meriti? Ali on ne sprevidi bolje, kaj si zaslužil? Podverzi se torej poterpežljivo svoji nesreči ko nasledku svojih storjenih grehov. Ne misli, de te Bog zavoljo sebe pusti terpeti. Kakor mu čednost ljudi nič dobička, in njih pregreha nič škode ne pernese, takó jih tudi ne plačuje in ne kaznuje zavoljo sebe, ampak zavoljo njih samih. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*More li človek biti Bogu v prid? Modri sam sebi koristi!*“ Pomen: Praviš, de se moraš z Bogam pravdati (21, 4.), ker zavoljo Boga terpiš; tode ne terpiš zavoljo Boga, ampak zavoljo svojih grehov; kakor je namreč človek le sebi v prid, ne pa Bogu, ako je pravičen, in je v škodo sebi, ne pa Bogu, ako je krivičen; takó bo tudi le zavoljo sebe, ne pa zavoljo Boga obdarovan ali pa kaznovan.
2. Ravno takó tudi Bog ne pošilja tebi kazni zavoljo sebe, ampak pošilja jo zavoljo tvojih grehov.
3. ker terdiš, de te le zavoljo svojih vzrokov kaznuje.
4. Ali niso tvoje hudobije vzrok tvojiga terpljenja? Elifaz zdaj Joba dolži naj gerših pregreh, ne kakor bi mu bile znane iz Joboviga življenja (permeri nasproti zgor. 4, 3. 4. 6.), temuč ker so Joba stiskale posebne nadloge, ktere so po njegovih mislih mógle biti nasledki silno velike hudobije.
5. Elifaz si misli z „*zastavo*“ zgornje oblačilo, s kterim se ubogi Jutrovci tudi po noči odévajo. Job ni bil takó neusmiljen, de bi bil zgornje oblačilo od ubozih v zastavo jemal (permeri 2. Mojz. 22, 26. 27.), in jim še celó spodnje oblačilo slačil. „*Nagi*“ se dostikrat imenujejo taki, ki imajo samo spodnje oblačilo na sebi. Glej. 1. Kralj. 19, 24. Iz. 20, 2.
6. silo si delal. Drugi to s poprejšnjim sklepajo poleg hebrejskiga: „*Mošu z roko* (mogočnimu možu) *pa je bila dežela odperta, in imenitni je smel v nji prebivati*“, to je: Ko si lačnimu in žejnimu nar potrebniši poživitve kratil, si iz ošabnosti in samoprida mogočne in imenitne v svojo okrajino sprejemal, de so se v nji naselili.
7. in sirotam si vse podpore pobral.

Digitized by Google

10. Za tega voljo si z vervmi obdan, in nagel strah te bega;[8])
11. in mislil si, de ne boš vidil temè, in de te sila povodnji ne bo vtopila.[9])
12. Ali se ne spomniš, de je Bog viši kakor nebó, in nad verh zvezd povzdignjen?[10])
13. in praviš: Kaj namreč Bog vé? ki sodi kakor skozi meglo![11])
14. Oblaki so njegovo skrivališe, in našiga ne preudarja, ter se sprehaja med nebeškimi tečaji.[12])
15. Mar se hočeš deržati pota svetá, po kterim so hudobni ljudje hodili?[13])
16. ki so bili pobrani pred svojim časam, ter potok je podkopal njih stališe;[14])
17. ki so Bogu rekli: Pojdi od nas! in so si ga domišljevali, kakor bi Vsigamogočni nič ne mogel storiti;
18. desiravno je on njih hiše z blagam napolnil; tode njih misel[15]) bodi deleč od mene!
19. Pravični bodo vidili,[16]) in se bodo veselili, in nedolžni jih bo zasmehoval.[17])
20. Ali ni poderto njih poviševanje,[18]) in ni li ogenj požerl njih ostankov?
21. Podaj se mu tedaj, in mir iméj; in po tem boš nar boljši sad imel.[19])
22. Sprejmi iz njegovih ust postavo, in položi njegove besede v svoje serce.
23. Ako se verneš k Vsigamogočnimu, boš postavljen,[20]) in deleč boš odgnal hudobijo od svoje hiše.
24. Namesti zemlje bo dal kremen, in namesti kremena zlatih potokov.[21])
25. In Vsigamogočni bo zoper tvoje sovražnike, in srebro se ti bo kopičilo.
26. Takrat se boš nad Vsi-

8. zato je kazen nad te prišla.
9. mislil si, de ne boš prišel v nesrečo, in de te pravica Božja ne bo zadela.
10. Ali se ne prederzneš misliti: Bog je nad nebam in nad zvezdami, in mu ni mar za ljudi?
11. V toliki daljavi od ljudi ne vé vsiga natanjko, in torej ne more vsiga čisto razsoditi.
12. prav za prav se sprehaja po zadnjih krajih neba.
13. „*pota svetá*“, t. j., tacih naukov (v. 12—14.), kakoršnih so se hudobni ljudje deržali.
14. Tukaj méri na hudobne pred potopam (1. Mojz. 6.), ali pa na pokončanje sodomskiga mesta (1. Mojz. 18, 19.).
15. „*njih misel*“, t. j., čertim misli ali duha tacih, ki se Bogu ustavljajo.
16. Pravični bodo vidili tém hudobnežem persojene kazni (v. 16. 17.); ob enim pa tudi: so vidili persojene kazni.
17. Pravični in nedolžni se bodo veselili, in bodo krive misli in prazne dozdevke zaničevavcov Božjih zasmehovali, ko bodo vidili, de je previdnost Božja po kaznovanji hudobnih k časti povzdignjena, de je Bog svoje sovražnike premagal, in de so ljudje perložnost dobili, v kteri se učé, Boga bati se.
18. kakor se podere visoko poslopje, če se njegove podlage pogreznejo. Drugi prestavljajo: „*Ali ni pokončan naš zoperník?*“ so besede pravičnih.
19. Elifaz Joba opominja, de naj se spreoberne; in potem bo zadobil mir in vse dobro, kar iz mirú izhaja.
20. boš spet postavljen v poprešnji srečni stan.
21. Bog bo potem zemljo, na kteri tvoje prebivališe stojí, kakor skalo uterdil,

Digitized by Google

gamogočnim obilno veselil, in k Bogu boš povzdignil svoje obličje.[22])

27. Prosil ga boš, in te bo uslišal, in spolnoval boš svoje obljube.[23])

28. Sklenil boš réč, in se ti bo zgodila, in luč bo svetila na tvojih potih.[24])

29. Zakaj kdor se bo ponižal, bo v časti; in kdor bo oči obésil, on bo rešen.[25]) Prip. 29, 23.

30. Nedolžni bo otet, otet pa bo po čistobi svojih rok.[26])

XXIII. Poglavje.

Job želí, de bi Bog skorej svojo pravično sodbo nad njim sklenil, ter upa, de bo nedolžen spoznan, vender pa se boji njegovih sodbá.

1. Job pa odgovori, in reče:

2. Še zdaj je britko moje govorjenje, in roka, ki me tepe, je težji kakor moje zdihovanje.[1])

3. Kdo mi da, de ga spoznam in najdem, in pridem do njegoviga prestola?

4. Vpričo njega bi razložil pravdo, in svoje usta bi s pertožbami napolnil;[2])

5. de bi zvédil besede, ktere bi mi odgovoril, in de bi razumel, kar bi mi rekel.

6. Nočem, de bi se z veliko močjo z mano pravdal, in me tlačil s težo svoje velikosti.[3])

7. Naj pové, kar je prav, zoper mene, in moja pravda naj pride k zmagi![4])

8. Ako grem proti izhodu,[5]) se ne perkaže; ako proti zahodu, ga ne začutim;

---

in tvoji gorski potoki bodo namesti kamnov zlato nosili. Drugi prestavljajo težke hebrejske besede: „*Srebra boš več ko prahú, in nar čistejšiga zlata več kakor prodnih kamnov nakopičil*“. Drugi drugači.

22. kar si krivičnik, odertnik, in grešnik ne upa.

23. in boš svoje obljube spolnoval, ker si bil uslišan.

24. Vse se ti bo po volji godilo, in razsvetljen boš v dvomljivih pergodkih; ali pa: srečo boš imel per vsim svojim djanji in nehanji.

25. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*zakaj kteri se ponižujejo, té ov povikša, in kdor svoje oči obesi, ta bo ozdravel*“. Drugi drugači.

26. to je, rešen bo po svojih molitvah in dobrih delih.

1. Še zmiram moram tožiti, vender pa je moje terpljenje veliko večí, kakor moje tožbé.

2. svoje usta bi z dokazi napolnil; permeri Jer. 12, 5. Zgor. 13, 18.

3. Naj ne dela z menoj po svoji nepremakljivi ostrosti, ampak ravná naj po svoji milosti, in po svojim usmiljenji. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Vaj se ne pravda z menoj v svoji oblasti, ko bo name gledal*“. Drugi drugači.

4. moja pravica bo po tem zmagala, moja pravda bo dobljena. V hebrejskim: „*Potem bi se ko pošten ž njim pravdal, prost bi spred svojiga sodnika šel*“.

5. Pa kjé bi Boga najdel?

Digitized by Google

9. ako na lévo,[6]) kaj bi storil? ne dojdem ga; ako se na desno obernem, ga ne vidim.

10. On pa vé mojo pot,[7]) in me je poskušal kakor zlató, ki gre skozi ogenj.

11. Moja noga je hodila po njegovih stopinjah, njegove poti sim se deržal, in z nje se nisim umaknil.

12. Od zapoved njegovih ustnic se nisim ganil, in v svojim sercu sim ohranil besede njegovih ust.

13. Pa[8]) on sam je, in nihče ne more odverniti njegove misli, in njegova duša, kar koli hoče, to stori.

14. Kadar bo svojo voljo nad menoj dopolnil, ima še veliko druziga enaciga per rokah;

15. in za tega voljo sim prestrašen pred njegovim obličjem, in ko ga premišljujem, me strah sprehaja.

16. Bog je oméčil moje sercé,[9]) in Vsigamogočni me je zmešal;

17. nisim namreč poginil zavoljo nastajočih temin, in mrak ni pokril mojiga obraza.[10])

XXIV. Poglavje.

Job razklada mnoge hudobije na zemlji, ktere Bog ob svojim času kaznuje.

1. Vsigamogočnimu niso časi skriti, kteri ga pa poznajo, ne vedo njegovih dní.[1])

2. Nekteri[2]) so mejnike prestavljali, čede ropali, in jih pasli;[3])

---

6. ako grem na lévo, t. j., proti polnoči. Ako hoče Jutrovec zvediti čvetere kraje svetá, se oberne z obrazam proti jutru ali vzhodu, in potem mu je poldan ali jug na desni, polnoč ali sever na levi, večer ali zahod pa za herbtam.
7. On pozna moje djanje in nehanje, ali moje življenje. Če se mu tudi ne pokažem, vender vé, de sim nedolžen.
8. Pa per vsi svoji nedolžnosti me misel v Vsigamogočniga navdaja z velikim straham; on, ki je resničen, in ne spreminja svojih misel po ljudeh, mi lahko še kaj hujšiga pošlje.
9. Bog mi je serce poderl, ali serčnost vzel.
10. Pobitiga serca in klavern sim bil, ker nisim mogel umreti, preden me je terpljenje napadlo. Drugi dajo pomen: Zakaj mene ni moje nahajoče terpljenje v smertni strah perpravilo, ampak Bog.
1. Le Bogu je znan čas, kdaj de bo hudobne kaznoval; ljudje pa tega ne vedo, tudi taki ne, ki Boga poznajo, namreč dobri in pobožni. Job začne tukaj govoriti od tega, kar njegovi prijatli terdijo, de namreč Bog vsaciga hudobneža že tukaj na tem svetu prav gotovo kaznuje. To pa se že za tega voljo ne more terditi, hoče Job tukaj reči, ker nihče ne vé časa, ki ga je Bog v kaznovanje hudobnih odločil. Ta čas je prav lahko tudi v prihodnjim življenji. Job potem našteva več hudobnežev, ki na tem svetu brez kazni po svojih potih hodijo. — V hebrejskim: „*Zakaj nima Bog časa v kaznovanje pripravljeniga, zakaj ne vidi hudobneš dni maščevanja?*“ — Zakaj ne pride kazen nad hudobniga precej na tem svetu, kakor naslednje skušnje kažejo? Odgovorite na to, in sodite, ali je vaša terditev resnična. Pomen je ravno tisti, kakor zgorej.
2. Nekteri zmed hudobnih, ki so na zemlji brez kazni ostali.
3. so poropane čede na pašo gonili.

Digitized by Google

3. osla sirot so odgnali, in vola vdoviniga so v zastavo odpeljali;

4. pot ubozih so prevernili,[4]) in tudi krotke na zemlji so terli.[5])

5. Drugi hodijo k svojimu delu kakor divji osli v pušavi,[6]) prežé na rop, in otrokam kruha perpravljajo.

6. Njivo, ki ni njih, požanjejo, in obirajo vinograd tega, ki so ga zaterli s silo.

7. Ljudem oblačila jemljejo, in jih nage spušajo, kteri nimajo odéje v mrazu;[7])

8. ktere ploha z gorá móči, in ker nimajo ogrinjala, skale objemajo.[8])

9. Sirotam silo delajo, ter jim ropajo, in ubogo ljudstvo odérajo.

10. Nagim, in tistim, ki brez obleke hodijo,[9]) in lačnim klasje jemljejo.[10])

11. O poldne počivajo med kopicami tistih, ki žejo terpé, potem ko so tlačivnice tlačili.[11])

12. Možé v mestih perpravljajo v zdihovanje,[12]) in duša ranjenih vpije,[13]) Bog pa tega ne pusti brez maševanja.[14])

13. Oni so puntarji zoper luč, njé potov ne spoznajo, in se ne vernejo po njenih stezah.[15])

14. Zjutrej zgodaj vstane ubijavec, umori potrebniga in uboziga, po noči pa je kakor tat.[16])

15. Oko prešestnikovo gleda po temi,[17]) ter pravi: Ne bo me vidilo oko; in zakrije svoj obraz.[18])

16. Per temi v hiše lomi, ka-

---

4. uboge so s pota sovali, zlasti če so bili dolžniki.
5. V hebrejskim: *„ob enim se skrivajo siromaki po deželi“*.
6. Glej 1. Mojz. 16, 12. Job govori od roparjev.
7. v merzlih nočéh. Glej zgor. 22, 6. V hebrejskim: *„Vagi prenočujejo brez oblačila, in brez ogrinjala v merzloti“*.
8. se k skalam v streho pertiskajo, ali: si pod pečmi — v berlogih — strehe išejo.
9. Zastran *„nazih“* in *„zgornje obleke“* glej zgor. pogl. 22. razl. 5.
10. celó naj revnišim jemljejo klasovje, ki ga po njivah za žnjicami pobirajo. V hebrejskim: „(Oderuhi) *slačijo nage* (uboge, posle), *de hodijo brez oblačila*“ (brez zgornje obleke), *in lačni snope nosijo*“, t. j., svoji družini še naj potrebnejšiga oblačila in živeža ne dajo.
11. Gostijo se s pograbljenim premoženjem ubozih, kterim še potrebne pijače ne dajo, ko jim grozdje tlačijo. — Na Jutrovim so tlačivnice v skale vsekane votline ali pa v zemlji prav terdo ometane jame, v ktere grozdja namečejo, in ga z nogami tlačijo. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Med njih* (namreč oderuhov) *ozidjem izžemajo* (ubogi) *olje, tlačijo tlačivnice in jih žeja*“.
12. Ne le po deželi, ampak tudi v mestih delajo ubogim silo.
13. kri pobitih vpije v maševanje. Permeri 1. Mojz. 4, 10.
14. Ko bi tudi na tem svetu še dalje hudobije uganjali, vender Bog tega ne pusti i. d. Drugi prestavljajo: *„Ali Bog ne puša tega brez maševanja?“* — Ali ne vidiš, Elifaz! de na zemlji niso kaznovani? V hebrejskim se bere: *„In Bog se ne zmeni za milo prošnjo* (zatertih)“, to je, ne kaznuje na tem svetu!
15. Ugasnili so v sebi luč svoje pameti, in so ob spoznanje Božje prišli, in ne delajo pokore.
16. O belim dnevu morí, po noči pa krade, in ni kaznovan na zemlji.
17. Prešestnik si iše temé in skrivnih krajev.
18. in se preobleče, de bi ga kdo ne spoznal.

Digitized by Google

kor so se po dnevu zgovorili, in ne vedo za luč.[19])

17. Ako se zarja naglo perkaže, jo imajo za smertno senco;[20]) in hodijo tako v temi kakor v svetlobi.

18. Lahkejši je[21]) kakor pena na vodi; preklet bodi njegov del na zemlji, in naj ne hódi po potu vinogradov![22])

19. Iz snežnice naj pride v preveliko vročino,[23]) in do pekla *(naj grè)* njegov gréh![24])

20. Usmiljenje naj ga pozabi, červi naj bodo njegova sladkost, naj ne bo v spominu, temuč raztere naj se kakor nerodoviten les![25])

21. Zakaj redil je nerodovitno, ktera ne rodí,[26]) in vdovi ni storil dobriga;

22. poderl je mogočne s svojo mogočnostjo; in ko stoji, si ni svest svojiga življenja.[27])

23. Bog mu je dal časa za pokoro, in on ga je v napuh potratil;[28]) njega oči pa so na njegovih potih.[29]) Skriv. razod. 2, 21.

24. Malo časa so bili povzdignjeni, in ne bodo obstali, in ponižani bodo kakor vse, ter bodo pobrani, in kakor konci klasovja poterti.[30])

25. Ako ni temu takó, kdo me more laží prepričati, in moje besede pred Boga položiti?[31])

---

19. Tatje po noči v hiše lomijo, po dnevu pa so v svojih berlogih skriti, ter se bojé svetlobe.

20. Tatje imajo zarjo ali dan „*za smertno senco*“, t. j., za noč, ker bežé v svoje berloge spat, kakor hitro se zarja zazná. Tatje tedaj dan v noč, noč pa v dan spreminjajo; ker po dnevu ležé in spé, po noči pa delajo, t. j., kradejo.

21. Hudobnež je ložji kakor pena ali mehurci na vodi, t. j., njegova sreča hitrejše zgine kakor pena ali mehurci na vodi.

22. in naj ne hódi po deželi, kjer ljudje stanujejo, naj bo pahnjen v pušavo!

23. Iz teh besedí sklepajo nekteri s svetim Hieronimam, de pogubljeni vročino in mraz ob enim terpé. Na mraz méri tudi škripanje in klepetanje z zobmi, ki ga Kristus (Mat. 8, 12.) ko kazen pogubljenih imenuje.

24. V peklu bo kaznovan, ker na zemlji brez kazni živí. V hebrejskim po nekterih: „*Kakor suša in vročina snežnico požre, takó naj njega v njegovim grehu pekel sprejme*“.

25. njegova kazen bodi vekomaj nespremenljiva; od njegoviga veselja naj druziga ne ostane, ko grizenje vesti; njegov spomin bodi zaveržen. Vse to je zaslužil; „*zakaj redil je*“ i. t. d. glej naslednjo versto.

26. zakaj redil je žensko le zavoljo svoje poželjivosti, ne pa zavoljo zakona.

27. in ako si je tudi vse podvergel, se vender ne misli varniga zavoljo svoje hude vesti.

28. je bil po tem ošaben, in je v sé zaupal.

29. tode Bog gleda in pozná njegovo djanjè, in ga bo ob svojim času kaznoval.

30. Kakor klasje, kadar dozorí, požanjejo in razmanejo, takó Bog odreže nit življenja unih hudobnežev ob svojim času, in jih kazni prepusti.

31. Kdo mi more skazati, de so moje besede lažnjive in Božji previdnosti nasprotne? Ali ni Božja previdnost, njegova nerazumljiva vlada vesoljniga svetá taka, de hudobni na tem svetu svoje hudobije uganjajo, in de jih Bog še le po smerti kaznuje?

Digitized by Google

XXV. Poglavje.

Baldad terdi, de se ne more noben človek pred vsigamogočnim Bogam pravičniga imenovati.

1. Baldad, Suhejic, pa je odgovoril, in rekel:
2. Oblast in strah je per njem, ki edinost dela na svojih višavah.[1])
3. Se li morejo njegovi vojšaki prešteti?[2]) in nad kom ne izhaja njegova luč?
4. More li človek pred Boga postavljen[3]) opravičen biti, ali se čist perkazati rojeni od žene?
5. Glej, tudi luna se ne svéti, in zvezde niso čiste pred njegovim obličjem.[4])
6. Koliko bolj človek, ki je gnjiloba, in sin človekov, ki je červ!

XXVI. Poglavje.

Job kaže, de Bog ne potrebuje, de bi mu bil Baldad v pomoč s popisovanjem njegove vsigamogočnosti, ktera se da iz njegovih del spoznati, ki jo veliko lepše oznanujejo, kakor jo more človek popisati.

1. Job pa je odgovoril, in rekel:[1])
2. Čigav pomočnik si? mar slabotniga? ali podpéraš roko tega, ki ni močan?[2])
3. Komu si svèt dajal? morebiti temu, ki nima modrosti, in si skazoval svojo preveliko razumnost?
4. Koga si hotel učiti? ali ne njega, ki je sop vstvaril?[3])
5. Glej, velikani ječé pod vodami, in oni, ki ž njimi prebivajo.[4])

---

1. per Bogu, ki vsimu zapoveduje, in vse v red spravlja. Želiš, de bi te Bog sodil (zgor. 23, 3—7.); pa kakó moreš upati, de bi bil opravičen, ker nobena stvar ni pred Vsigamogočnim čista?
2. De je vsigamogočen, kaže neštevilna truma njegovih stvarí.
3. „*pred Boga postavljen*“ in v permeri z Bogam pravičen biti?
4. Tudi nebeške stvarí niso čiste pred njim. S temi že (zgor. 15, 14—17.) izrečenimi besedami sklene Baldad svoje govorjenje. Job njih resnice nikoli ni tajil, le tega ni pustil veljati, kar so njegovi prijatli iz njih posnemali, de bi zato velik grešnik bil, ker še nebeške stvarí niso dosti čiste.
1. Job na Baldadove besede (perm. sprednjo razl.) celó nič ne odgovori; to pa, kar je Baldad zastran vsigamogočnosti Božje omenil, mu da priliko, de jo še bolj veličastno popisuje, kakor Baldad.
2. Po združeni misli greških in latinskih razlagavcov Job Baldada graja, de se je prederznil Božjo reč zagovarjati, kakor de bi Bog zagovarjavca potreboval. Bog (pravi Job) tvoje pomoči ne potrebuje, ker je sam nar mogočniši in nar modrejši; ali je mar Bog slab in ni moder, de bi tebe potreboval?
3. ki je vse vstvaril, kar sope in diha, kar ima življenje in duha. Drugi: „*S kóm govoriš, in čigav duh je iz tebe šel?*“ kdo te je podučeval?
4. Job zdaj popisuje vsigamogočnost Božjo, in začne s tem, kako jo tudi pod-

Digitized by Google

6. Pekel je vpričo njega odkrit,[5]) in pogubljenje nima nobeniga pokrivala.

7. On razpenja sever nad praznoto, in zemljo na nič obeša.[6])

8. On veže vodé v svojih oblakih, de se skupej doli ne uderejo.

9. On derži obličje svojiga prestola,[7]) in razgrinja čeženj svojo meglo,[8])

10. daje okrog in okrog mejé vodam do tje, kjer se luč in tema končujete.[9])

11. Stebri nebeški se tresejo in trepečejo na njegov migljej.[10])

12. V njegovi moči so se nanaglama zbrale morja,[11]) in njegova modrost je prevzetniga pobila.[12])

13. Njegov duh je olepšal nebesa,[13]) in njegova pomagavna roka je naredila krivo kačo.[14])

14. Glej, to je bilo rečeno od eniga dela njegovih potov,[15]) in ker smo komej kapljico njegove besede zaslišali, kdo bo mogel gledati grom njegove velikosti?[16])

XXVII. Poglavje.

Job dokazuje svojo nedolžnost, ter kaže, de bodo hudobni po kratkim srečnim življenji o smerti kaznovani.

---

zemeljski svét, pekel, razodeva. Job doveršuje Baldadovo govorjenje, kteri je le (zgor. 25, 2. 5.) od Božjih višav, od nebeškiga veličastva Božjiga govoril. „*Velikani*“ so ostudni grešniki ob času vesoljniga potopa, prave puntarske pošasti (1. Mojz. 6, 4: 7, 21. Modr. 14, 6: 1. Petr. 3, 19. 20.), „*in oni, ki z njimi prebivajo*“, so pa drugi pogubljeni. Podzemeljski svét, pekel, so si mislili stari spodej pod morjem.

5. Drugi prestavljajo: „*Brezno je pred njim odkrito*“.

6. Polnočno nebo s svojimi zvezdami je razpeto na praznim prostoru, in ravno takó visí tudi zemlja brez podpore v praznoti.

7. Bog terdno derži planjavo svojiga prestola, t. j., nébez, na kterim ali za kterim je — v nebesih — per svojih svetnikih.

8. Po druzih: „*in pod njim razgrinja svoje oblake*“.

9. daje morju in sploh zemlji, ki jo morje obteka, ozračje ali obnebje, na kterim se noč in dan med seboj verstita.

10. „*Stebri nebeški*“ pomenijo, prej ko ne, goré, na kterih, se dozdeva, de nebo sloní, in ktere se začnejo tresti, kadar po oblakih germí. V hebrejskim: „*se tresejo in gibljejo, kadar se krega*“.

11. Po njegovi moči so se ulegli valovi.

12. in njegova modrost je pobila ali upokojila razdraženo, razburjano morje.

13. „*Vjegov duh*“, t. j., njegov vredovavni um, je djal zvezde ko lepotije na nebo. Glej Ps. 32, 6. Po misli nekterih razlagavcov govorí Job tukaj od vstvarjenja angeljev.

14. Bog je vstvaril na polnočnim nebu takó imenovaniga severniga zmaja, t. j., dve in trideset zvezd, ki se severni zmaj (drakon) imenujejo.

15. To je le nekoliko del njegove vsigamogočnosti.

16. Če je to, kar od vsigamogočnosti Božje vemo, le kapljica v morji njegovih čudežev, kakó bi še le stermeli, ko bi nam njegov gromoviti glas vse čuda vstvarjenih rečí odkril!

Digitized by Google

1. Job je še dodal, in svojo priliko povzel,[1]) ter je rekel:[2])

2. *(Kakor resnično)* Bog živi, ki je mojo pravico odlašal,[3]) in Vsigamogočni, ki je mojo dušo v britkost perpravil;

3. de, dokler je sapa v meni, in dihanje od Boga v mojih nosnicah,

4. ne bodo govorile moje ustnice krivice, in moj jezik ne bo zmišljeval laži.

5. Tega ne, de bi vas za pravične sodil; dokler ne umerjem, ne bom odstopil od svoje nedolžnosti;[4])

6. svojiga opravičenja, kteriga sim se poprijel, ne bom opustil; zakaj moje serce mi nič ne očita v vsim mojim življenji![5])

7. Moj sovražnik bodi kakor hudobnež, in moj zopernik, kakor krivičnik![6])

8. Kakošno upanje namreč ima hinavec, če lakomno grabi, in če Bog njegove duše ne reši?[7])

9. Bo li Bog njegovo vpitje slišal, kadar stiska nadnj pride?

10. Ali se bo li mogel v Vsigamogočnim veseliti, in v Boga klicati vsaki čas?

11. Učil vas bom po Božji roci,[8]) kaj ima Vsigamogočni,[9]) in ne bom perkrival.[10])

12. Glej, vi vsi veste; in zakaj govorite brez vzroka nečimerne reči?[11])

---

1. „*Prilika*“ se v svetim pismu imenuje vsaki govor, ki se da mnogotero razlagati, ki zraven bližnjiga pomena še kaj druziga naznanuje, in je mnogouméven.
2. Potem ko Jobovi prijatli nič več ne vedo odgovoriti, govori le Job sam, ter dokaže svojo nedolžnost, in v prepiru dobi zmago.
3. ki moje nedolžnosti in vzrokov mojiga terpljenja ni razglasil.
4. dokler ne umerjem, bom nedolžno živel, in svojo nedolžnost zagovarjal.
5. moje serce mi ne očita tiste krivice, ktere me vi dolžité. Enako govori sveti Pavel 1. Kor. 4, 4. Ako pa Job v druzim kraji spozná, de je grešil, govorí le od majhnih grehov, v ktere tudi pravični pada, dokler živí na zemlji (sv. Greg.).
6. Kdor dvomi nad mojo nedolžnostjo, tega moram krivičnim perštevati. Tudi ga bo usoda krivičnih zadela.
7. Kakó bi se namreč smel pravičniga imenovati, ko bi res ne bil? Kakošno upanje neki ima hinavec, ki je v tem življenji lakomno in po krivici zaklade na kupe spravljal, če Bog njegovo dušo zaverže? Kakó bi smel takó pred svojiga sodnika stopiti, in milosti perčakovati? Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kakošno upanje bi smel imeti hinavec, ako bi bil pograbljen, ako bi Bog njegovo dušo od njega térjal?*“ Drugi drugači.
8. Učil vas bom z Božjo pomočjo. Drugi: „*Učil vas bom roko Božjo,*“ njegovo modro previdnost.
9. kakó ravná vsigamogočni Bog per vladanji svetá.
10. Job se zdaj perpravlja, svoje prijatle podučiti, kteri so pravi vzroki njegoviga terpljenja. On jim da veljati, de Bog hudobneža kaznuje, graja jih pa, de to nanj obračajo.
11. Glejte, vi veste, de mora spoznanje moje nedolžnosti resnično biti: zakaj tedaj napak na mé obračate besede, de so hudobni kaznovani? Ker je oboje res, namreč de sim jez nedolžen, in de so hudobni kaznovani, bi mógli rajši iz tega skleniti, de mora biti nerazumljiva modrost Božja, ktera tudi pravične z nadlogami obiskuje. — Ko je bil Job spričal svojo nedolž-

Digitized by Google

13. To je delež hudobniga človeka per Bogu,[12]) in silovitih dedina, ki jo bodo od Vsigamogočniga prejeli.

14. Ako se bodo njegovi otroci množili, bodo za meč, in njegovi vnuki ne bodo s kruham nasiteni.

15. Kteri bodo ostali od njega, bodo v pogubljenji pokopani,[13]) in njegove vdove se ne bodo jokale.

16. Ako bi nanosil srebra kakor persti, in bi oblačil perpravil kakor blata;[14])

17. bo sicer perpravil, tode pravični se bo z njimi oblačil; in srebro bo delil nedolžni.

18. Napravil si je hišo kakor molj, in kakor čuvaj je naredil senčni šotor.[15])

19. Bogatin, kadar bo zaspal, nič ne ponese seboj; odperl bo svoje oči, in nič ne bo najdel.[16]) Ps. 48, 18.

20. Vboštvo ga bo zajelo kakor voda, po noči ga bo hudo vreme napadlo.[17])

21. Goreč veter ga bo vzdignil, in odnesel, in kakor piš ga bo pobral z njegoviga mesta.[18])

22. In poslal bo nadinj,[19]) in ne bo zanesel; iz njegove roke bo bežé béžal.[20])

23. S svojimi rokami bo nad njim ploskal, in žvižgljal bo nad njim, ko bo gledal njegovo mesto.[21])

XXVIII. Poglavje.

Job kaže, de človek veliko rečí vé in znajde, de prave modrosti, ki je nar več vredna, ni drugej najti, kakor per Bogu, in de človek modro ravna, če se Boga boji in hudiga varuje.*)

---

nost, potem tudi perpoveduje, de je hudobni res kaznovan, in začne v naslednjim poglavji govoriti od nerazumljive modrosti Božje.

12. delež hudobniga človeka, kakor zdaj nasledva v. 14—23.

13. potem ko v nesrečo pridejo. Drugi: *„umerjejo nepokopani“*. Drugi drugači.

14. in bi si prav veliko oblačil napravil.

15. Njegova hiša, ki si jo nareja, ne bo terdnejši, kakor moljeva hiša, ali čuvajev senčni šotor v vinogradih.

16. ob smertni uri. Ako hudobni bogatin ob svoji smertni uri, ko strasti v njem potihnejo, in ga svet zapuša, v sé pogleda in premišljuje, kaj je v resnici dobro, in kaj je v resnici hudo; tadaj še le prav spozna, de mu zmed vsiga njegoviga premoženja in djanja celo nič ne ostane, v čimur bi mogel tolažbo in veselje najti. Gl. Ps. 75, 6. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Bogat se spat uleže, in nič še ni pospravljeno* (s polja); *odpre svoje oči, in nič več ni tukaj,“* t. j., nanaglama mu je vse poropano. Drugi drugači.

17. ubožen in prazen bo pred Bogam stal, in nanaglama ga bo zadela kazen. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Kakor voda ga strahovi zajamejo, in po noči ga vihar vzame,“* t. j., strašna smert ga nanaglama pobere.

18. S tem se popisuje hudobneževa nagla smert.

19. Bog bo poslal nadinj pušíce svojiga serda.

20. hitro, hitro pojde na podzemeljski svet, v pekel.

21. Bog ravná s hudobnežem, kakor zmagovavec s svojim sovražnikam, ki ga spodí s hiše, in se mu posmehuje, ko gleda njegovo prazno hišo in posestvo, kjer je poprej ošabno gospodaril.

*) Permeri Prip. 3, 8. 9. Modr. 7. Sir. 1, 24. Jak. 1, 5. Obsežek tega poglavja se s poprešnjim lahko v tile zvezi misli: Če se hudobni, kakor je

Digitized by Google

1. Srebro ima začetke svojih žil, in zlato ima mesto, kjer se raztaplja;[1])

2. železo se iz zemlje jemlje, in kamen, v vročini razpušen, se v bron spremeni;

3. temi je čas postavil,[2]) in konec vsih rečí on vidi, tudi kamen v temi in smertno senco;[3])

4. potok loči od popotniga ljudstva tiste, kterih je noga uboziga človeka pozabila, in do kterih póta ni;[4])

5. zemlja, iz ktere je rastel kruh na svojim mestu, je z ognjem prerita;[5])

6. njé kamni so kraj safira, in njé kepe so zlato;[6])

7. za pot[7]) ni vedila ptica, in ni je vidilo jastrobovo oko;[8])

8. kupcov sinovi[9]) niso po nji hodili, in levinja je ni prehodila;

9. na kremen je stegnil svojo roko, goré je do dna preril;[10])

10. v skalah je presekal potoke,[11]) in vse drago je vidilo njegovo oko;[12])

11. tudi globočine potokov je preiskal,[13]) in skrite rečí je na svetlo spravil: —

12. pa modrost, kjé se naj-

---

bilo (pogl. 27, v. 13—23.) naznanjeno, z nesrečo kaznuje, bi torej mogel pravični vedno srečo vživati; ker pa tega ni vselej na zemlji najti, temuč se večkrat ravno narobe godi, de je namreč hudobnež srečen, pravični pa nesrečen, torej mora človek spoznati per vladanji svetá viši modrost, ktere pa ne premore razumeti (v. 12., 13.), akoravno se je učil v zemlji skrite dragotine na dan spravljati (v. 1—12.).

1. Človek je sicer do skritih žil srebra prišel, in se je učil zlato topiti in obdelovati, tode — (zadnji stavek k temu, in k drugim prednjim stavkam, glej v. 12.).
2. Človek, kot rudar, stavi temi mejnike, ker tudi naj globokejši jame v zemlji, kjer je ruda skrita, s svojo svetilnico razsvetljuje.
3. t. j., rude, ki so v terdi noči, v znotranji zemlji skrite.
4. Te temne besede blezo pomenijo: Zaderžek, nevarna jama, loči kakor vmes tekoči potok ljudi, kteri po zemlji hodijo, od rudarjev, kterih še siromak ne najde, ker ni nobene poti do njih. Še temnejši, kakor latinska prestava, so hebrejske besede, ktere se zato mnogotero prestavljajo. Nekteri jih takole prestavljajo: „*Potok iz dna gôre perteče, oni ga spraznijo, ki je zapušen od njih noge, oni, ki delcč od ljudi višé*“. T. j., v zemlji voda rudarjem nasproti teče, ki jo, ne stojéči, ampak na vervih viséči, zajemajo. Drugi drugači.
5. prav za prav: „*je kakor z ognjem prerita*“. Zemljo, ktera na svojim poverši sad obroduje, rudarji znotrej takó prerijejo, kakor de bi jo ogenj prežgal.
6. v nje kepah se najde zlató. V hebrejskim: „*in zlati prah najde tukaj človek*“. Drugi drugači.
7. za pot k tem zakladam ni vedila ptica.
8. Drugi: „*niso je vedile naj prederznejši živali*“. Drugi drugači.
9. ljudje niso po nji hodili.
10. Celó skozi kamnitne gore je jame skopal, in hribe je preril, de bi dobil drage rude.
11. skale je presekal, de je iz rudniških jam voda odtekala.
12. vse zaklade pod zemljo je vidil.
13. V hebrejskim: „*Solzé potokov ustavlja,*“ t. j., zamaši vodé, kjer iz zemlje solzijo ali vrejo.

Digitized by Google

de? in kjé je mesto razumnosti?[14])

13. Človek ne pozna nje cene, in ne najde se v deželi tistih, ki sladno živé.[15])

14. Brezen[16]) pravi: V meni je ni! in morje pravi: Per meni je ni!

15. Ne daje se zánjo nar čistejši zlato, in ne odtehtuje se srebro za njeno menjo; Modr. 7, 9.

16. ne da se permerjati rečem v Indii barvanim,[17]) tudi ne predrazimu kamnu sardoniku, ali safiru;

17. ni ji enako šteto zlato in steklo,[18]) in ne zamenjujejo zánjo zlatih posod;

18. visoko in veličastno se v permeri z njo ne imenuje; modrost pa se dobiva iz skrivnot;[19])

19. topas iz Etijopije ji ni enak, in naj čistejši barvi se ne permeri![20])

20. Odkod tedaj pride modrost? in kjé je mesto razumnosti?

21. Skrita je očem vsih živih, tudi pticam pod nebam je zagernjena.

22. Poguba in smert ste rekle: S svojimi ušesi sve slišale njeno slavo![21])

23. Bog pozna nje pot, in on vé za njeno mesto;

24. on namreč gleda pokrajine svetá, in vidi vse, kar je pod nebam;[22])

25. ki je naredil vetrovam težo, in je vodé na mero stehtal,

26. kadar je dal dežju postavo, in pot germečim nevihtam;

27. takrat jo je vidil,[23]) in oznanil,[24]) in perpravil,[25]) in preiskal.[26])

28. In je rekel človeku: Glej, strah Gospodov, to je modrost, in hudiga se varovati, je razumnost.[27])

---

14. „*Modrost*“ in „*razumnost*“ pomeni tukaj Božjo modrost, s ktero Bog svét in človeške pergodbe vlada. Te modrosti človek ne more zveditì, in nikjer ne najti, naj si še tolikanj perzadeva.
15. V hebrejskim: „*in ne najde se v deželi živih*“.
16. V besedi „*brezen*“ si nekteri mislijo nar globokejši prepade v zemlji, drugi pa véliko morje.
17. ne da se permerjati s pisanimi kamni v Indii. V hebrejskim: „*ne preseše je zlató iz Ofira*“.
18. Steklo je bilo v Jobovih časih še redka reč, zato se peršteva dragotinam.
19. modrost ima skriti izvirek. V hebrejskim se ta versta glasi: „*ne jemljejo se v misel korarde in derstan* (kristal)*; in posestvo modrosti preseše bisere*“.
20. V hebrejskim: „*naj čistejši zlató je ne preseše*“.
21. Kakor malo ljudje na zemlji spoznajo Božjo modrost per vladanji svetá, takó malo jo spoznajo v kraljestvu mertvih, pred peklam in v večnim pogubljenji; zakaj če so tudi duše, ktere so se na drugi svét preselile, od nje kaj slišale, vender le nje skrivnosti ne morejo razumeti.
22. Bog je namreč vsigavedoč.
23. Ko je Bog vse bitja vstvaril, je imel modrost pred seboj, in se je z njo tako rekoč posvetoval.
24. in jo je razodeval v svojih delih.
25. in jo je perpravljeno imel v vedno ohranjenje svetá.
26. in jo je torej prav popolnama poznal.
27. Bog je človeku rekel: Moja modrost, ktera svet vlada, in vse človeške rečí obravnava, ni za tvoj um, vedno ti bo nerazumljiva; je pa druga modrost

Digitized by Google

XXIX. Poglavje.

Job si svoj nekdanji srečni stan želí, in zopet zaterduje, de je nedolžen.

1. Job je še dodal, ter je svoj govor v prilikah povzel, in je rekel:[1])

2. Kdo mi da, de bi bil kakor v poprešnjih mescih, kakor v dnevih, v kterih me je Bog varoval,[2])

3. ko je njegova luč nad mojo glavo svetila, in sim per njegovi svetlobi po temi hodil,[3])

4. kakor sim bil v dnevih svoje mladosti,[4]) ko je bil Bog skrivši v moji hiši,[5])

5. ko je bil Vsigamogočni z menoj, in okrog mene moji otroci,

6. ko sim umival svoje noge s sirovim maslam, in mi je skala potoke olja lila,[6])

7. ko sim k mestnim vratam hodil, in so mi na tergu sedež perpravljali;[7])

8. mladenči so me vidili, in so se skrili;[8]) in stari so se vzdignili in so stali;

9. višji so prejenjevali govoriti, in so perst na svoje usta pokladali;

10. poglavarji so svoj glas zaderževali, in njih jezik je na njih nebu obtičeval;

11. uho, ki je poslušalo, me je blagrovalo, in oko, ki me je gledalo, mi je spričevanje dajalo;[9])

12. zato ker sim rešil vpijočiga siromaka, in siroto, ki ni imela pomočnika.[10])

13. Blagoslov tistiga, ki bi bil sicer poginil, je prišel nad me, in vdovi sim serce obveselil.

14. S pravičnostjo sim bil oblečen, in kakor s plajšem in krono sim se oblačil s svojo pravico.[11])

---

zate, ki je v tem, de se mene bojiš, de se moji volji podveržeš, de se moje postave deržiš, in se greha varuješ. Glej Ps. 110, 10. Prip. 1, 7.

1. Ker Jobovi prijatli na njegove poprešnje besede ne odgovoré, se on dalje prepusti svojim občutljejem. Ko svoj sedanji stan s svojo nekdanjo srečo permerja, si voši, de bi bil v poprešnji srečni stan prestavljen.

2. O de bi se povernil moj poprešnji srečni stan, v kterim me je Bog varoval slednje nesreče!

3. ko me je po svoji milosti vedno razsvetljeval, in me varno vodil po temnih nevarnih potih tega življenja.

4. V hebrejskim: „*kakor sim bil v dnevih svoje jeseni,*“ t. j., v nar lepšim času svojiga življenja. „*Jesen*“ je na jutrovim nar prijetniši letni čas.

5. ko je bil Bog kakor prijatel per meni, in me je vsiga zlega varval. Glej Ps. 24, 14. Prip. 3, 32. Amoz 3, 7.

6. ko sim imel obilno mleka, masla in olja.

7. ko sim s svojih pristav k mestnim vratam hodil, de bi se očitnih presojevanj vdeleževal, kjer so mi častni sedež perpravili.

8. so se skrili iz spoštovanja do mene.

9. vsi v mestu, ki so me vidili in slišali, so me blagrovali in hvalili.

10. Če Job tukaj govorí od svojih dobrih del, storí to le v bran svojiga dobriga imena (Greg.).

11. Pravica in pravičnost ste se mi takó oblegale, kakor moja obleka; bile ste vedne spremljavke in tovaršice mojiga življenja.

Digitized by Google

15. Slepimu sim bil oko, in kruljevimu noga.[12])

16. Oče sim bil ubozim, in reč, ktere nisim védil, sim prav pridno preiskoval.[13])

17. Krivičniku sim zdrobil kočnike, in iz njegovih zob sim rop iztergal.

18. In sim rekel: V svojim gnjezdcu bom umerl, in kakor palma bom množil svoje dni.[14])

19. Moja korenina je vodam odperta, in rosa bo ostajala na moji žetvi.[15])

20. Moja čast se bo vedno ponavljala, in moj lok bo v moji roki omočnel.[16])

21. Kteri so me poslušali, so čakali sklepa, in so pazili, ter so molčali k mojimu svétu.

22. Mojim besedam si niso upali nič perstavljati, in moje govorjenje je na njé rosilo.[17])

23. Čakali so me kakor dežja, in svoje usta so odpérali kakor po poznim dežji.[18])

24. Ako sim se jim kterikrat nasmejal, niso verjeli,[19]) in luč mojiga obraza ni padala na zemljo.[20])

25. Ako sim hotel k njim iti, sim pervi sedèl; in ako sim tudi sedèl kakor kralj med okrog stoječo trumo, sim bil vender tolažnik žalostnih.

XXX. Poglavje.

Job obžaluje naglo spremembo svoje srče, ter razlaga nadloge, ki so ga po Božjim dopušenji zadele.

12. S svetam in v djanji sim ubogim pomagal.

13. sim prav pridno presojeval po vsih pravdovskih postavah. Drugi prestavljajo: *„in pravdo neznaniga sim preiskoval,“* v sodbi sim bil pravičen do znanih in neznanih.

14. Mirno in tiho bom umerl v svoji hiši, ko sim že dolgo živel. *„Palma“* je podoba dolziga življenja in srečniga očeta, ki ima veliko srečnih otrók. Drugi prestavljajo hebrejsko: . . . *„umerl, in kakor pesek pomnožil svoje dni“*.

15. Rekel sim, mislil sim sam per sebi: Sočnato bo moje drevo ostalo, in rosa na moji žetvi, to je, bom per čverstim zdravji, in v ravno tistim blagim stanu ostal.

16. in moja moč se bo množila. *„Lok“* je podoba močí.

17. Sv. Gregori k temu pravi: Iz tega naj se pridigar učí, v svojih govorih po razumnosti svojih poslušavcov se ravnati; zakaj če so slabiga razuma, ne bodo visociga govora umeli. Učenik naj se torej ravná po zmožnosti tistih, ki ga poslušajo, de njegovo govorjenje ne bo baharija, temuč poslušavcam v prid.

18. po spomladanskim dežji, ki pride pred žetvijo. Glej 5. Mojz. 11, 14.

19. niso verjeli, de bi bilo mogoče, in so me per vsi moji perljudnosti ravno takó spoštovali.

20. moje oči niso temno na zemljo gledale zavoljo odrečeniga spoštovanja. Drugi: Moja perljudnost jih ni delala prederznih, vedno so me spoštovali, in niso nikoli kaj taciga govorili in storili, de bi jih bil zavoljo tega s temnim in ojstrim obrazam pogledal. Drugi drugači.

Digitized by Google

1. Zdaj pa me zasmehujejo, ki so mlajši v letih, kterih očetov nisim štel vrednih, de bi jih bil postavil k psam svoje čede;[1])

2. njih moč v rokah sim imel za nič, in celó življenja so bili nevredni spoznani;[2])

3. ki so po revšini in lakoti suhi, v pušavi glodali,[3]) po revi in nadlogi umazani;[4])

4. in jedli so zeliša in drevesne skorje,[5]) in njih jed so bile brinjeve korenine:[6])

5. ki so te reči po dolinah ropali, in ko so jih sem ter tje nahajali, so z vpitjem k njim tekali.[7])

6. Prebivali so v pušavah per potokih,[8]) in v pozemeljskih luknjah, ali na groblji;[9])

7. ki so se tacih reči veselili, in med ternjem prebivati so za radost imeli;[10])

8. otroci nespametnih in zaničljivih, in ki se v deželi nikdar niso pokazali.

9. Zdaj sim obernjen v njih pésem, in storjen sim jim v pregovor.

10. Gnusim se jim, in deleč bežé od mene, in ni jih sram, mi v obraz pljevati;[11])

11. svoj tul je[12]) namreč odperl, in me je poderl, in berzdo mi je djal v usta.[13])

12. Ko sim si bil opomogel, so moje nadloge na desni strani nanaglama vstale;[14]) moje nogé

---

1. ker so bili tatovi; to se iz tega vidi, kar spodej nasledva, tedaj so bili zavoljo nepoštenosti slabši kakor ovčarski psi, kteri so zvesti.
2. njih močne roke mi niso bile v prid, ter niso varovale mojih čed, bili so tatje in roparji, in torej niso bili vredni, de bi živeli. Job popisuje tukaj in v naslednjih verstah roparsko derhal, ki od nekdaj v pusti Arabii v nar veči revšini in razujzdano živi. Taki ljudje, pravi Job, me zasmehujejo, tedaj mora moja nadloga velika biti. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*tudi moč njih rok čimú mi je? per njih ni siviga lasú*," ali: „*oni ne učakajo starosti*," t. j., kmalo kje poginejo, ker hodijo krast in ropat. Drugi drugači.
3. kaj de so v pušavi glodali, glej v. 4.
4. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*glodali, v vekomaj pusti pušavi*". Drugi drugači.
5. V hebrejskim: „*kteri so koprive* (slano travo, ktere veršiči so bili živež naj revniših ljudi) *okoli germov tergali*".
6. namesti „*brinjeve korenine*" nekteri prestavljajo: „*lakotnikove korenine*" ali „*bodičevje*". Glej 3. Kralj. 19, 4.
7. V hebrejskim: „*ki so bili zmed ljudi pregnani, za kterimi so kakor za tatovi vpili*".
8. ali: „*Prebivali so v pustih dolinah*".
9. v berlozih in v skalnatih spoklinah ali votlinah.
10. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*kteri so po germovji tulili, in so pod ternjevcam nečistovali*". Drugi drugači.
11. Drugi: „*ni jih sram, pred mojim obličjem pljevati*," kar je bilo v jutrovi deželi zelo razžaljivo.
12. Bog je svoj tul odperl. „*Tul*" je posoda za pušice.
13. Bog me je namreč v terpljenje pogreznil, in mi zato ves izgovor vzel. V hebrejskim: „*Bog je mojo vajet razvezal, in me je uklonil* (poniżal), *zato so pred mojimi očmi berzdo preč vergli*," t. j., so bili razberzdani in nagajivi.
14. V hebrejskim: „*Na desnici stojé mladenči*," t. j., mladi ljudje zoper

Digitized by Google

so spodnašali,[15]) in so me po svojih potih kakor valovi napadali.

13. Razdjali so moje pota,[16]) zalezovali so me, in so premagali, in nikogar ni bilo, de bi bil pomoč pernesel.

14. Kakor skozi predert zid in odperte vrata so na mé planili, in k mojim nesrečam so se pervalili.

15. V nič sim bil djan; odnesel si ko veter moje želje;[17]) in kakor oblak je zginila moja sreča.

16. Zdaj pa moja duša v meni medlí,[18]) in dnevi britkosti so se me polastili.

17. Po noči prebadajo bolečine moje kosti; in kteri me grizejo,[19]) ne spé.

18. V njih obilnosti se ukončuje moje oblačilo,[20]) in kakor ovratnik per suknji me vežejo.[21])

19. Permerjen sim blatu, ter sim podoben prahu in pepelu.

20. Vpijem k tebi, in me ne uslišiš; stojim, in me ne pogledaš.

21. Premenil si se mi v neusmiljeniga,[22]) in mi nasprotvaš s svojo terdo rokó.

22. Povzdignil si me, in kakor na veter si me postavil, in močno si me trésil.

23. Vém, de me boš smerti izdal, kjer je vsakimu živimu hiša perpravljena.

24. Vender pa ne stegueš svoje roke v njih pokončanje; in ako bodo padli, boš sam pomagal![23])

25. Nekdaj sim jokal nad tistim, ki je bil stiskan, in moja duša je usmiljenje imela z ubogim.

26. Dobriga sim čakal, in hudo mi je došlo; luči sim se nadjal, in perderla je temà.

27. Moje oserčje je vrelo brez vsiga počitka,[24]) dnevi nadloge so me prehitéli.

28. Žalosten sim hodil brez

---

mene pričajo. Nekdaj so stali per sodbi tožniki in priče na desni strani zatoženiga.

15. storili so, de mi je spoderknilo, de sim prišel v nesrečo.

16. Razdjali so pota, po kterih bi bil mogel uiti.

17. V greškim: *„zginilo je moje upanje kakor veter“*. V hebrejskim: *„strah je razpodil kakor vihar mojo moč“*.

18. Serčnost me zapuša. V hebrejskim: *„Zdaj pa se topi moje serce“* (v žalosti).

19. *„me grizejo,“* morde: bolečine, britkosti.

20. Mnoge bolečine, ki me grizejo, pokončujejo moje telo, ktero je oblačilo duše.

21. takó tikama na meni ležé, in takó terdo se me deržé, kakor zgornji del mojiga spodnjiga oblačila, ki se prav tesno po životu oblega.

22. Kakor z menoj delaš, se mi neusmiljen zdiš. Zopet žalostna pertožba njegove natore!

23. Vem, de me pelje moje terpljenje v smert, za tega voljo pa vender ne zgubim upanja v tvoje usmiljenje; zakaj ako človeka z nadlogami obišeš, ni tvoj namen ga pokončati, ampak rešiti. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Vender pa* (Bog) *ne bo stegnil svoje roke po gomili* (po grobu), *in* (mertvi) *ne bodo vpili po pogubi* (po drugi smerti); *v smerti bo mir“*. Drugi drugači.

24. Moje serce je bilo v nepokoji.

Digitized by Google

serda, vstal sim, in med množico sim vpil.[25])

29. Zmajev brat sim bil,[26]) in štrucov tovarš.[27])

30. Moja koža je na meni očernéla, in moje kosti so se od vročine usušile.

31. Moje citre so se v žalost premenile, in moja pišel v glas jokajočih.

XXXI. Poglavje.

Job kliče Boga, nar višiga sodnika, za pričo svoje nedolžnosti, ter perpoveduje, kakó je bil že od mladosti in zmirej čednostim vdan.

1. Zavezo sim naredil s svojimi očmi, de bi celó ne mislil na devico![1])

2. Zakaj kakošen del bi imel Bog zgorej v meni, in kakošen delež Vsigamogočni z visokosti?[2])

3. Ali ne gré pogubljenje hudobnimu, in umaknjenje[3]) njim, kteri krivico delajo?

4. Ali ne ogleduje sam mojih potov, in ali ne prešteva vsih mojih stopinj?[4])

5. Ako sim v nečimernosti živel, in je moja noga k goljufii hitela;

6. naj me na pravični tehtnici pretehta, in spozna naj Bog mojo priprostost.[5])

7. Ako se je moja stopinja s pota ganila, in ako je moje serce nasledvalo moje oči,[6]) in ako se je prijel madež mojih rok;

8. bom sejal, in drugi naj pojé, in moj zarod bodi s korenino izdert!

9. Ako je bilo moje serce po ženi zapeljano, in ako sim per vratih svojiga prijatla prežal;[7])

10. naj bo moja žena kurba

---

25. Svoje bolečine sim poterpežljivo prenašal, pa sim mogel v družini velikokrat na glas zavpiti.

26. Nekteri prestavljajo: „*krokodilov brat*;“ drugi: „*kačji brat*;“ drugi: „*šakalov* (rumenih volkov) *brat sim bil*;“ drugi drugači.

27. „*štrucov*,“ t. j., ptičev, ki svoj glas žalostno zavijajo.

1. Job pravi, de je varoval svoje oči, de bi ne bil z neprevidnimi pogledi nečistih misel v sebi obudoval. Oči, kakor tudi drugi počutki, so vrata, skozi ktere se zunanji sovražniki v našo dušo vrivajo; de nas tedaj ne oskrunijo, de nam čistosti ne poropajo, jim moramo zapérati vrata do svojiga serca, to je, svoje zunanje počutke. Zlasti je treba, de radovidnost očí berzdamo, ako zares želimo čistost svoje duše in svojiga telesa ohraniti; zakaj ako je duša, pravi sv. Gregori, takó neprevidna in lahkovoljna, de to gleda, kar lahko poželjivost v nji zbudi, bo tudi poželela, kar je vidila.

2. Kako bi mogel Bog biti moj, in jez njegov, ko bi čistosti sercá ne imel?

3. ali ne gré umaknjenje ali ločenje od Boga njim, ki krivico delajo?

4. Ali nisim tega zmirej mislil, de me Bog vidi, in de vse moje stopinje šteje, de bi s tem svoje sercé vsih hudih misel čisto obvaroval?

5. t. j., „*ako sim v nečimernosti živel*,“ i. t. d., to naj premisli, in naj spozna moje priprosto perzadevanje, njemu dopasti.

6. Ako sim pot čednosti zapustil; ako sim poželel, kar sim vidil; ako sim s ptujim blagam svoje roke oskrunil: naj me Bog kaznuje!

7. Preseštnik preží per vratih, dokler ženin mož ne odide. Glej Prip. 7.

Digitized by Google

druziga, in drugi naj se nad njo sklanjajo;[8])

11. zakaj to je nesramnost, in silno velika hudobija;[9])

12. je ogenj, ki do pogube žre, in vse mladike s korenino izruje.[10])

13. Ako mi ni bilo mar iti v sodbo s svojim hlapcam in s svojo deklo, ko sta zoper me tožila;

14. kaj bom namreč počel,[11]) kadar bo Bog vstal, mene sodit? in ko bo prašal, kaj mu bom odgovoril?

15. Ali me ni v maternim telesu vstvaril, kteri je tudi njega naredil; me ni li sam upodobil v maternim telesu?[12])

16. Ako sim ubogim odrekel, kar so hotli, sim vdovine oči pustil čakati *(pomoči)*;

17. ako sim svoj grižljej sam pojedel, in ni jedel sirotej od njega;

18. (ker je od mojiga otroštva rastlo usmiljenje z menoj, in je z menoj prišlo iz telesa moje matere)[13])

19. ako sim zaničeval tega, ki je poginil, zato ker ni imel obleke, in uboziga brez odéje;

20. ako me ni blagoslovilo njegovo ledje,[14]) in ni bil ogret s kožami mojih ovec;

21. ako sim svojo roko čez siroto vzdignil,[15]) tudi kadar sim se višiga per vratih vidil;[16])

22. naj pade moja rama iz svojiga sklepa, in naj se zlomi moja roka s svojimi kostmi.

23. Zakaj Boga sim se vselej bal kakor čez me derečih valov, in njega teže nisim mogel nositi.[17])

24. Sim li imel zlato za svojo moč, in sim li rumeni rudi rekel: Ti si moje zaupanje?

25. Sim se li veselil svojiga obilniga bogastva, in ker je moja roka prav veliko perdobila?

26. Sim li gledal solnce, ko je sijalo, in luno, ko je hodila čista?[18])

27. in se je li moje serce na skrivnim veselilo, in sim li svojo roko s svojimi ustmi kuševal?[19])

---

8. De Bog večkrat prešestnike s tem kaznuje, se vidi iz 2. Kralj. 12, 12.
9. Prešestvanje, pravi sv. Krizostom, je roparija na cestah, in je še huji, kakor vsaka roparija.
10. Prešestvanje požre kakor ogenj vse prešestnikovo premoženje, in pokonča njegov zarod.
11. Kaj bi storil tačas, kako bi se mogel zagovarjati, ko bi me Bog prišel sodit?
12. Ali nismo bratje, sinovi eniga očeta?
13. V hebrejskim: „*On* (sirotej) *je rastel od svoje mladosti per meni, kakor per svojim očetu; za vdovo sim skerb imel še od materniga telesa*“ (že prav zgodej).
14. Nagi siromak se mi je zahvalil za kožo, ki sim z njo ogernil njegov život, de se je ogrel.
15. ako sim dal siroti občutiti svojo oblast.
16. tudi tistikrat, ko bi bil svojo oblast in imenitnost v sodbi lahko napčno obračal.
17. ni mi bilo mogoče, njegoviga veličastva spoštovati in častiti, zraven pa lahkovoljno ravnati.
18. „*čista*,“ svetla, lepa, polna. Sim li solnce in luno ko malike častil?
19. sim li jima (solncu in luni) kušljeje s svojo roko v čast podajal? Glej 3. Kralj. 19, 18.

Digitized by Google

28. kar je nar veči pregreha, in zatajenje Boga, Najvišiga.

29. Sim se li veselil pogube tistiga, ki me je sovražil? in sim se li radoval, de ga je nesreča zadela?

30. Nisim namreč dal v greh svojiga gerla,[20]) de bi mu bil s kletvijo smert pervošil.

31. Niso li možje moje hiše rekli: Kdo nam da od njegoviga mesa, de se nasitimo?[21])

32. Ptujic ni zunej ostajal, moje vrata so bile popotniku odperte.

33. Sim li svoj greh skrival po človeško,[22]) in svojo hudobijo v svojim sercu zakrival?

34. Sim se li bal prevelike množice,[23]) in me je strašilo zaničevanje sorodnikov; in nisim veliko več molčal,[24]) in skozi vrata šel?

35. Kdo mi da izpraševavca, de[25]) Vsigamogočni mojo željo sliši; in sam bukve piše, kteri sódi,[26])

36. de jih na svoji rami nosim, in si jih ovijem kakor krono?[27])

37. Per sleherni svoji stopinji jih bom oznanoval, in kakor višimu jih bom pomolil![28])

38. Ako moja dežela zoper mene vpije, in z njo vred njé brazde jokajo;[29])

39. ako sim njé sad brez pla-

---

20. Nisim grešil s svojim jezikam, de bi mu bil i. t. d.

21. Sv. Gregori, Krizostom, in drugi razlagavci menijo, de je Job s tem hotel popisati veliko ljubezen, ktero so njegovi domači do njega imeli, ki so tudi želeli, ga v svojim oserčji nositi. Tudi cerkev rabi té Jobove besede, de z njimi naznanja goreče želje, ki jih imajo njeni pravi otroci po presvetim mesu Božjiga Odrešenika. Novejši razlagavci prestavljajo hebrejsko: *„Kje je, kteri bi ne bil z njegovim mesam* (z njegovo hrano) *nasiten?“*

22. Nekteri prestavljajo hebrejsko: *„Sim li svoj greh skrival po Adamovo“* ali *„kakor Adam“*. Glej 1. Mojz. 3, 12.

23. Sim se mar ljudi bal in njih očitanja?

24. nisim veliko bolj molčal per nje očitanji? Drugi sklepajo to versto s poprešnjo: *„sim li svojo hudobijo v sercu zakrival, ker bi se bil prevelike množice zbal?“*

25. de namreč Vsigamogočni sliši mojo željo.

26. Ko bi pač Bog sam mene poslušal! Permeri zgor. 9, 32: 13, 22: 19, 23. Ko bi tudi Bog sam tožbo, pravdni list, zoper mene pisal, se za tega voljo ne bojim, de bi bil tistih pregreh prepričan, kterih me vi, moji prijatli, dolžité. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Kdo mi da izpraševavca? Tukaj je moje pismo* (zagovorni list, namreč spričevanje moje nedolžnosti): *Vsigamogočni naj mi odgovori, moj nasprotnik* (Bog) *naj spiše pravdni list“*.

27. de ta pravdni list kot zagovorsko pismo, kot spričevanje svoje nedolžnosti, kot častito in premagavsko znamnje očitno na rami nosim, in z njim svojo glavo kakor s kraljevim vencam lepšam. Častitne znamnja so stari na ramah nosili (Permeri Iz. 9, 6: 22, 20. 22.). Pisma, bukve, so bili zvitki.

28. Po tem bom tožbe zoper mene, eno za drugo, iz teh bukev, iz tega pravdniga lista bral, se bom zagovarjal, in bom razsodbo Bogu kot svojimu kralju zročil. — Ne preglej v vsim tem govoru terdniga zaupanja dobre vesti in ponižnosti, s ktero Job Bogu razsodbo svoje pravde zroči, ter noče verjeti, de bi bil opravičen, dokler ga Bog ne opraviči. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Rad bi mu število svojih stopinj spoznal, kakor knezu se mu bližal“* — t. j., brez strahu, z otročjim zaupanjem, in s ponižno vdanostjo.

29. *„jokajo“* nad tem, de sim jih po krivici v lasti imel. Job, svest si svoje

Digitized by Google

čila jedel,[30]) in sim dušo njenih obdelovavcov žalil:[31])

40. naj mi namesti pšenice osat raste, in namesti ječmena ternje.

Takó se končajo Jobove besede.

XXXII. Poglavje.

Eliu, mlad mož, ki je doslej prepir le poslušal, se jezi nad Jobam in njegovimi prijatli, in kot razumniši zabavljivo naznani svoje misli, de bi s pravično razsodbo pravdo končal.

1. Uni trije možje pa so jenjali Jobu odgovarjati, ker si se je pravičen zdel.[1])

2. In Eliu, Barahelov sin, Buzejic,[2]) iz Ramove rodovine, se je razjezil in razserdil; razjezil pa se je bil nad Jobam zato, ker je rekel, de je pravičen pred Bogam;[3])

3. dalje se je razserdil nad njegovimi prijatli, zato ker niso razumniga odgovora našli, temuč so Joba le pogubili.

4. Eliu je tedaj čakal Joba, ki je govoril; zato ker so bili starejši, ki so govorili.[4])

5. Ko je pa vidil, de uni trije niso mógli odgovoriti, se je silno razserdil.

6. In Eliu, Barahelov sin, Buzejic, je odgovoril, in rekel: Mlajši sim v letih, vi pa starejši, za tega voljo sim se s perklonjeno glavo bal, vam svoje misli povedati.

7. Upal sim namreč, de bi viši starost govorila, in množina let modrost učila.

8. Pa, kakor vidim, je duh v ljudéh, in navdihovanje Vsigamogočniga daje razumnost.[5])

9. Perletni niso modri,[6]) in tudi stari ne razumejo pravice.

10. Zato bom govoril: Poslušajte me, tudi jez vam bom svojo modrost pokazal!

11. Čakal sim namreč vaših besedi, poslušal sim vašo razumnost, dokler ste se z besedami prepirali;

12. in sim premišljeval, dokler sim menil, de vi kaj poveste; pa,

---

nedolžnosti, ne more nehati, de bi je še bolj ne spričeval, zatorej konec svojiga govorjenja še s persego svojo poštenost poterdi.

30. ako si nisim njive po pravičnim kupu perdobil.

31. z zaderževanjem najemšine, s pretežko službo.

1. ker ni nehal svoje nedolžnosti zagovarjati, in mu njegove krivičnosti niso mogli dokazati.

2. „*Buz*“ je imé druziga Nahorjeviga sina (1. Mojz. 22, 21.) in nekiga kraja v pusti Arabii (Jerem. 25, 23. 24.). Eliu tudi resnico govorí, todo jo napak na Joba obrača, in mu po krivici očita.

3. Eliu se je razserdil nad Jobam, ker je mislil, de se Job šteje popolnama pravičniga pred Bogam. Glej zgor. 4, 17: 9, 23.

4. ko mlajši je pustil, de Job in vsi drugi starejši poprej izgovoré.

5. Vidim, de leta ne delajo ljudí razumnih, ampak duh, ki jim ga Bog delí.

6. Kteri dolgo živé, niso zato že naj modrejši.

Digitized by Google

kakor vidim, ga ni med vami, kdor bi mogel Joba prepričati, in odgovoriti na njegove besede.

13. Nikar kje ne recite: Modrost smo našli, Bog ga je zavergel, ne človek![7])

14. Nič mi ni govoril,[8]) in jez mu ne bom odgovarjal po vaših besedah.[9])

15. Prestrašili so se, in niso dalje odgovarjali, ter umolknili so v govorjenji.

16. Ker sim tedaj čakal, in niso govorili; so stali, in niso dalje odgovarjali;

17. bom tudi jez svoje govoril, in bom pokazal svojo učenost.

18. Zakaj poln sim govorov, in sapa me tiší v mojim životu.

19. Glej, moj trebuh[10]) je kakor mošt brez duška, ki nove posode[11]) razžene.

20. Govoril bom, in se bom malo odahnil; odperl bom svoje ustnice, in bom odgovoril.

21. Ne bom gledal na človekovo osebo, in Boga ne bom človeku enaciga delal;[12])

22. zakaj ne vem, kako dolgo bom ostal,[13]) in če me čez malo časa moj stvarnik ne pobere.

XXXIII. Poglavje.

Eliu si perzadeva Jobu iz njegovih lastnih besedí skazati, de ni pravičen, ter razklada, kakó Bog učí, kaznuje in spokornim odpuša.

1. Poslušaj tedaj, Job, moje besede, in pazi na moje govorjenje!

2. Glej, odperl sim svoje usta, govorí naj moj jezik v mojim gerlu.

3. Iz mojiga priprostiga serca *(pridejo)* moje besede, in čisto resnico bodo govorile moje ustnice.

4. Božji duh me je vstvaril, in dih Vsigamogočniga me je oživil.[1])

5. Ako moreš, odgovôri mi, in ustavi se mojimu obličju nasproti.[2])

6. Glej, tudi mene je kakor tebe Bog vstvaril, in iz ravno tistiga ila sim tudi jez izdelan.

7. Vender pa naj te ne pre-

---

7. Prave vzroke Joboviga terpljenja smo naznanili, Bog nam jih je razodel; ni bil tedaj človek, ampak Bog sam, ki je zoper njega govoril.

8. Nič ni z menoj govoril zoper vzroke, ki jih bom povedal.

9. ne bom mu takó odgovarjal, kakor ste vi govorili.

10. „*moj trebuh*," to je, moje znotranje, moje serčje.

11. V hebrejskim: „*ki nove mehove razsène*". Moje navdihnjenje vrè po meni kakor novo vino, in me hoče razgnati.

12. ne bom Jobove pravičnosti pred Bogam zagovarjal. V hebrejskim: „*Ne bom gledal mošu na obraz, in nobenimu človeku se ne bom perlizoval*".

13. V hebrejskim: „*zakaj ne znam se perlizovati; moj stvarnik bi me kmalo pokončal, ako bi se perlizoval*".

1. Jez sim človek kakor ti, ni se ti treba mene bati. Glej v. 7. Zgor. 9, 34. 35: 13, 20. 22.

2. Ustavi se mi nasproti k prepiru.

Digitized by Google

straši moje čudo,[3]) in moja zgovornost ti ne bodi težka!

8. Govoril si namreč na moje ušesa; in glas tvojih besedi sim slišal:

9. Jez sim čist, in brez greha; neomadežan, in krivice ni v meni![4])

10. Ker je tožbe zoper mene najdel, zato je mislil, de sim mu sovražnik.[5])

11. Moje noge je v klado djal, čul je nad vsimi mojimi stezami.[6])

12. To je tedaj, v čemur nisi opravičen; odgovoril ti bom, de je Bog veči kakor človek.[7])

13. Se li pravdaš z njim, ker ti ni na vse besede odgovoril?[8])

14. Enkrat govorí Bog, in v drugo ravno tega ne ponavlja.[9])

15. V sanjah v ponočni perkazni, kadar terdo spanje čez ljudi pride, in spé v posteljici;

16. takrat odpre možem ušesa, in jih učí in podučuje z ukam,

17. de bi človeka odvernil od tega, kar dela, in bi ga rešil napuha;

18. de bi otel njegovo dušo pogubljenja, in njegovo življenje, de pod meč ne pride.

19. Svarí ga tudi z bolečino v posteljici, in stori, de se vse njegove kosti sušé.[10])

20. Gnusi se mu kruh v njegovim življenji,[11]) in njegovi duši jed, ktere je poprej želela.

21. Njegovo meso se suši, in kosti, ki so pokrite bile, bodo gole.

22. Njegova duša se bliža pogubljenju, in njegovo življenje smertnim težavam.[12])

23. Ako bi angelj, eden zmed tavžent, zanj govoril,[13])

---

3. Nisim tako strašen kakor Bog. Méri na pogl. 13. v. 21.

4. Job sicer enako govorí zgor. 10, 7: 13, 18: 16, 18; pa hoče s tem le rêči, de tistih hudobij ni kriv, kterih so ga njegovi prijatli dolžili. De se noben človek pred Bogam ne more popolnama opravičiti, to sam spozna 9, 2. 20. Eliu tedaj Jobove besede napčno razlaga.

5. Ker je Bog vzrok nad menoj najdel, zato me kaznuje. Glej zgor. 13, 24: 19, 11.

6. Dela z menoj, kakor z naj večim hudodelnikam, kakor ravná sodnik z naj nevarnišim jetnikam. Gl. zgor. 13, 27.

7. Nimaš prav, de se pertožiš; pokazal ti bom namreč, de Bog ni kakor človek, de bi nedolžnimu krivico delal.

8. Se boš mar z Bogam pravdal, de ti ne odgovorí, zakaj de s teboj takó ravná? Kakó smeš to upati?

9. Ali Bog ni že s teboj govoril, ter te znotrej opominjal? Ker njegoviga opominovanja nisi poslušal, ne govorí vdrugič s teboj. Eliu zdaj perpoveduje, kakó Bog človeka po mnozih prilikah svarí, in skesaniga sprejme. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Bog govorí enkrat, dvakrat; človek pa ga ne pogleda*," t. j., se zanj ne zméni.

10. V hebrejskim: „*de se sušé njegove kosti, če so tudi terdne*". Drugi, drugači. Če znotranje opominovanje in svarjenje per človeku nič ne opravi, mu Bog pošlje terpljenje, de bi ga z njim poboljšal. Eliu hoče s tem rêči, de je Bog tudi Jobu terpljenje poslal, zato de bi ga poboljšal, tedaj zavoljo njegovih grehov.

11. Bog mu je poslal takó hudo bolezen, de se mu celó nad kruham gnusi.

12. V hebrejskim: „*in njegovo življenje umorivcam*".

13. Ako bi bil angelj njegov srednik. Ako bi angelj, zlasti tisti, ki je v nje-

Digitized by Google

de bi oznanil človekovo pravičnost;[14])

24. se ga bo usmilil, in poreče:[15]) Reši ga, de ne pojde doli v pogubljenje; najdel sim, v čemur mu bom milostljiv.[16])

25. Njegovo meso je od britkost zmedlelo, poverne naj se k dnem svoje mladosti![17])

26. Prosil bo Boga,[18]) in mu bo milostljiv; in gledal bo njegov obraz v radosti, in spet bo dal človeku njegovo pravičnost.[19])

27. Ozerl se bo po ljudéh, in poreče: Grešil sim, in zares sim hudo storil, in nisim prejel, kakor sim bil vreden.[20])

28. Rešil je svojo dušo,[21]) de ne pride v pogubljenje, temuč de živí in gleda luč.[22])

29. Glej, to vse dela Bog po trikrat per slehernim;[23])

30. de njih duše od pogubljenja odverne, in razsvetli z lučjo živih.

31. Pazi Job, in me poslušaj; in molči, kadar jez govorim.

32. Ako pa imaš kaj reči, odgovôri mi, povej; želim namreč, de se pravičniga skažeš.

33. Ako pa nič nimaš, me poslušaj; molči, in učil te bom modrost.

XXXIV. Poglavje.

Eliu dolží Joba mnozih pregreh, dokazuje Božjo pravičnost, in kakó je mogočnosti in modrosti Božji vse podložno.

1. Tedaj[1]) je Eliu dalje govoril, in je tudi to rekel:

2. Modri, slišite moje besede, in učeni, poslušajte me!

---

govo varstvo odločen (Hebr. 1, 14.), per Bogu zanj prosil, in bi sam bolnimu vdihnil, kaj naj storí, de Boga utolaži; se ga bo (v. 24.) Bog usmilil, in mu bo zdravje dodelil. Tukaj je po nauku svetih Očetov govorjenje od angelja varha, ki ga ima vsaki človek.

14. de bi oznanil to, kar človeka opravičí, namreč pokoro.

15. in Bog poreče angelju.

16. najdel sim namreč njegovo pokoro in priprošnjo angeljevo, zavoljo tega mu bom zanesel.

17. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Potlej se bo njegovo telo pomlajeno zopet razcvetalo, povernil se bo v dní svoje mladosti*“. Drugi drugači.

18. Bolnik sam bo Boga prosil.

19. Bog mu bo njegovo zgubljeno pravičnost zopet dal.

20. ker sim prejel dobro za hudo.

21. Rešil je svojo dušo po pokori in molitvi.

22. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Rešil je* (Bog) *njegovo dušo*“ i. t. d.

23. Glej, takó dela Bog s človekam, de bi ga poboljšal; opominja ga ne enkrat, ampak večkrat, tode odločil je tudi, kolikokrat de ga bo opominjal. Ako človek opominovanj, ki mu jih je Bog odmenil, ni poslušal, zapade Božji kazni.

1. ker Job ni odgovoril. Job ni imel kaj odgovoriti, ker ni Eliu nič noviga povedal. De hoče Bog grešnike po nesreči, po bolezni k poboljšanju napeljati, so bili prijatli že večkrat opomnili, in Eliu jim je tudi v tem enak, de šteje Joba za veliciga grešnika, ki je take pokore potreben.

Digitized by Google

3. zakaj uho skuša besede, in gerlo jedi po okusu razsojuje. Zgor. 12, 11.

4. Sodbo si izvolímo, in poglejmo med seboj, kaj je bolje.[2])

5. Ker je rekel Job: Pravičen sim, in Bog je overgel mojo pravico;[3])

6. zakaj v moji sodbi je laž;[4]) silovita je moja pušíca[5]) brez vsiga greha.[6])

7. Kdo je mož, kakoršen je Job, kteri pije zasmehovanje[7]) kakor vodo?

8. Kteri se s hudodelniki pajdaši, in hódi s hudobnimi možmi?

9. Rekel je namreč: Mož ne dopade Bogu, tudi če po njegovih potih hódi.[8])

10. Torej, serčni možje, poslušajte me; deleč bodi od Boga hudobija, in od Vsigamogočniga krivica.[9])

11. Zakaj človeku bo njegovo delo plačal, in slehernimu bo povernil po njegovih potih.[10])

12. Zakaj v resnici Bog ne pogubí zastonj, in Vsigamogočni pravice ne preverže.

13. Kogá druziga je postavil čez zemljo?[11]) ali komu je dal oblast čez svét, ki ga je vstvaril?

14. Ako bi svoje serce nanj obernil, njegoviga duha in sapo nase potegnil;

15. na enkrat bi vse meso poginilo, in človek bi se v pepel vernil.[12])

16. Ako imaš tedaj razum, poslušaj, kar se govorí, in pazi na glas moje besede.

17. More li biti ozdravljen, kdor

---

2. Preišimo to pravdo, de zvemo, kdo ima prav!

3. in Bog je mojo pravico v krivico premenil, ker me kaznuje. Glej 13, 18: 19, 7: 27, 2.

4. krivično sim obsojen, to se vidi iz kazni, ktero terpim, ker je nisim zaslužil z greham. Drugi prestavljajo: „*Per vsi svoji pravici moram lagati*," ter se moram ko grešnik kazati, desiravno nisim. Drugi drugači.

5. silovita je moja nesreča, ali smertna je moja bolezen.

6. „*brez vsiga greha*," kteri bi bil kaj taciga zaslužil, je Job hotel rêči. Eliu terga Jobove besede iz njih zveze, in jih takó stika, de se morajo kakor preklinjevanje dozdevati; kar pa gotovo niso; zakaj permeri 17, 2: 19, 7: 23, 7: 27, 2.

7. kteri pije zasmehovanje, t. j., preklinjevanje, kakor vodo.

8. od besede do besede: „*tudi če s njim teče*," t. j., tudi če po njegovi volji živí. Tega Job nikoli ni terdil. Rekel je pa, de pobožniga večkrat nesreča zadene, in de je hudobni večkrat v tem življenji srečen; tega pa ni nikoli rekel, de bi pobožni Bogu ne dopadel, ker je včasih v terpljenji, in nasproti, de bi bil hudobni Bogu prijeten, ker je v sreči. Drugi prestavljajo iz hebrejskiga: „*Nič ne pomaga možu, če je v prijaznosti z Bogam*".

9. kteri, namreč hudobija in krivica, bi se mogle Bogu perpisovati, ko bi bil tacih misel, kakor si ga Job domišljuje.

10. slehernimu bo po njegovim djanji in nehanji povernil. Bog ne sovraži pravičniga, de bi mu zato terpljenje pošiljal. To je sicer sploh res; vender pa ne v tem tesnim pomenu, kakor si Eliu misli, de bi namreč dobriga na zemlji ne moglo nikoli terpljenje zadeti.

11. Ali mar misliš, de ne gospoduje sam na zemlji? de je komu druzimu vladarstvo izročil?

12. Ko bi ne bil sam s svojim duham per vsih rečeh pričujoč, in bi svoje oči

Digitized by Google

ne ljubi pravice? in kako ti takó prederzno obsodiš njega, ki je pravičen?[13])

18. Kteri pravi kralju: Odpadnik! kteri oblastnike hudobne imenuje;[14])

19. kteri ne gleda oseb poglavarjev, in ne spozná terdobneža, ko se z ubogim pravda;[15]) zakaj vsi so delo njegovih rók. 5. Mojz. 10, 17: 2. Kron. 19, 7. Modr. 6, 8. Sir. 35, 16. Djan. ap. 10, 34. Rim. 2, 11. Gal. 2, 6. Ef. 6, 9. Kol. 3, 25: 1. Petr. 1, 17.

20. Nanaglama pomerjejo,[16]) in opolnoči se ljudstva pretresejo, in gredo tje,[17]) in siloviti je pobran brez roke.[18])

21. Njegove oči namreč gledajo na pota ljudi, in vse njih stopinje ogleduje.

22. Ni je temote, in ni je smertne sence, de bi se tamkej skrili, kteri hudobijo dopernašajo.

23. Zakaj nič več ni v človekovi oblasti, de k Bogu v sodbo pride.[19])

24. Potere jih veliko, in brez števila,[20]) in postavi druge na njih mesto;

25. ker pozná njih dela, in za tega voljo pošlje noč,[21]) in poterti bodo.

26. Kakor hudobne jih je pobil na mestu, kjer se je vidilo;[22])

27. ki so kakor nalaš od njega odstopili, in niso hotli razumeti vsih njegovih potov,

28. de bi storili, de vpitje revniga do njega pride, in de bi glas ubozih slišal.

---

le z ojstrostjo na človeka obračal, ter bi mu zavoljo njegovih grehov življenje vzel; potem bi kmalo vsi ljudje pomerli, ker so vsi grešniki pred Bogam.

13. Kakó hočeš zdravje zadobiti, če takó krivično misliš, in pravičniga Boga takó hudo preklinjaš? Drugi prestavljajo hebrejsko: „*More li gospodovati, kdor sovraži pravico? Ali si v stanu pravičniga, mogočniga* (Boga) *obsoditi?*“ t. j., krivice obdolžiti? Drugi drugači.

14. Kakó moreš njega preklinjati, ki se ne boji mogočnosti kraljev in oblastnikov, temuč kaznuje hudobíjo, če jo nad njimi najde?

15. Kteri v sodbi nobeniga razločka med osebami ne dela, temuč vsakimu po zaslužnji ali plačilo ali pa kazen persojuje.

16. Nanaglama pomerjejo terdobneži, zateravci.

17. „*opolnoči*,“ t. j., nenadama, pride pokončanje (kuga, potres) nad cele ljudstva, in zginejo.

18. siloviti, terdobni mogočnik je pobran znad zemlje brez človeške roke, Božja roka ga namreč s sveta pobere, ter nanaglama umerje.

19. Ni več v človekovi oblasti, ali naj pred Božjo sodbo pride ali naj ne pride; Bog ga pozná in ga sodi, ako bi tudi ne hotel priti, in bi se hotel skriti. Besede „*de k Bogu v sodbo pride*“ nekteri razlagajo: de od Boga, ki ga je že obsodil, še enkrat k Bogu pride, de bi voljnejši sodbo zaslišal; todc poprešnja razlaga je bolj naravna. V hebrejskim: „*Božje oko ne gleda dolgo po človeku, de bi ga poklicalo pred svojo sodbo;*“ t. j., Bogu ni treba, človeka iskati, ga pred sodbo klicati in njegove dela preiskovati in presojevati, ker ga že brez tega pozna. Drugi drugači.

20. V hebrejskim: „*Potere jih veliko brez preiskovanja,*“ t. j., brez težavniga preiskovanja, ker je vsigavedoč.

21. za tega voljo perpravi pogubljenje.

22. „*kjer se je vidilo,*“ to je, na očitnim kraji, de so se lahko drugi nad njimi razgledovali.

Digitized by Google

29. Zakaj če on mir podeli, kdo je, de bi pogubljal?[23]) če skrije svoj obraz narodam ali vsim ljudém, kdo ga bo gledal?[24])

30. Kteri stori, de zavoljo pregreh ljudstva kraljuje hinavsk človek.[25])

31. Ker sim tedaj jez govoril Bogu, tudi tebi ne bom branil.[26])

32. Ako sim se zmotil, me ti poduči; ako sim krivico govoril, ne bom več tega storil.

33. Mar Bog od tebe térja,[27]) ker ti ni dopadlo? Ti si namreč začel govoriti, in ne jez; ako kaj boljšiga veš, govôri![28])

34. Razumni možje naj mi govoré, in moder mož naj me posluša!

35. Job pa je nespametno govoril, in njegove besede ne razglasujejo razumnosti.

36. Moj oče![29]) naj bo Job do konca skušan;[30]) ne jenjaj krivičnimu človeku;[31])

37. ker perdeva k svojim greham preklinjevanje; imejmo ga ta čas v klešah; in potem naj kliče Boga s svojimi besedami v sodbo.[32])

XXXV. Poglavje.

Eliu še dalje Jobove besede pregrizuje, ter kaže, de pobožnost ni v prid in hudobija ne v škodo Bogu, ampak človeku.

1. Tedaj je Eliu spet to govoril:

2. Se li tebi tvoja misel prava zdí, de si rekel: Pravičniši sim ko Bog?[1])

3. Rekel si namreč: Tebi[2])

---

23. Bog sliši tožbe ubozih, in če jih on zagovarja, kdo jih je v stanu pogubiti?

24. Ako se v jezi od ljudi odverne, kdo bo vidil njegov obraz?

25. Bog stori ljudem v kazen zavoljo njih pregreh, de hudoben vladar nad njimi kraljuje in jih zatéra. Permeri Iz. 3, 4. Jer. 15, 4. V hebrejskim: „*Kteri stori, de ne kraljujejo hudobneži, ne zapeljivci ljudstva*“. Drugi drugači.

26. V hebrejskim: „*Ali se tedaj sme* (ker Bog greh kaznuje) *Bogu rêči: Po nedolžnim sim tepen?*“ Drugi drugači.

27. Ali Bog od tebe odgovor térja zavoljo mojih besedi?

28. Drugi prestavljajo to temno versto iz hebrejskiga: „*Mar naj od tebe pride, kako naj povračuje?* (In ali naj Bog govorí:) *Ako ti to ni všeč, izvoli ti namesti mene. Ako veš kaj* (boljiga), *pa povej!*“ Drugi drugači.

29. Tukaj Boga nagovorí. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Moja želja je, naj bo Job*“ i. t. d.

30. dokler ne spozná, de je kriv, in dokler se ne spokori.

31. V hebrejskim: ... „*do konca skušan, zavoljo njegovih odgovorov po šegi krivičnikov*“.

32. Tačas ga še prav s svojimi besedami pestímo, potlej pa (ko bo premagan) naj se k Bogu oberne, ako se mu bo še ljubilo.

1. Tudi tega ni Job nikoli govoril; Eliu je to napčno posnel iz besedi, s kterimi je Job svojo nedolžnost zagovarjal, in zoper svoje nadloge tožil.

2. Tebi, o Bog! ne dopade, kar je prav.

Digitized by Google

ne dopade, kar je prav; ali kaj tebi pomaga, ako jez grešim?[3])

4. Zato bom odgovoril na tvoje besede, in tvojim prijatlam s teboj vred.[4])

5. Ozri se v nebo, in poglej, in premisli hlip, de je viši kakor ti!

6. Ako grešiš, kaj mu škodvaš? in ako se tvoje pregrehe množé, kaj storiš zoper njega?[5])

7. Dalje, ako pravično delaš, kaj mu daruješ, ali kaj prejme s tvoje roke?

8. Človeku, ki je tebi enak, škodva tvoja hudobija; in človekovimu sinu pomaga tvoja pravičnost.[6])

9. Zavoljo množice zatéravcov vpijejo, in zavoljo silne roke terdobnežev tulijo;[7])

10. in nobeden ne pravi: Kjé je Bog, ki me je vstvaril, ki je po noči hvalne pesmi dal?[8])

11. ki nas bolj učí kakor živino na zemlji, in nas modrejši dela kakor ptice pod nebam.

12. Ondi vpijejo, in jih ne usliši zavoljo napuha hudobnih.[9])

13. Bog tedaj ne bo zastonj poslušal in Vsigamogočni bo slednjiga reč pogledal.[10])

14. Če tudi praviš: Ni mu mar; sodi se vpričo njega,[11]) in ga čakaj!

15. Zdaj namreč ne izliva svo-

---

3. Čednost ti ne dopade, ker je ne poplačuješ, in tudi za greh ti ni mar, ker ga brez kazni pušaš. Vse eno ti je, kar počnem. Ne bom ne za čednost poplačan, ne za hudobijo kaznovan. — Tega Job ni govoril, ampak se je le pertožil, de ga Bog kaznuje, desiravno si iz vsih moči perzadeva hudiga se varovati. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Rekel si namreč: Kaj imam od tega, koliko mi bolj pomaga, kakor ko bi bil grešil?“*

4. Eliu zdaj dokazuje, de pravičnost ali pa tudi hudobija ni sicer Bogu ne v prid, pa tudi ne v škodo, ker je Bog še dalje od zemlje, kakor nebó, do kteriga obnašanje ljudí nima nobene moči; de pa ljudem pravičnost koristi, hudobija pa škodva, in de torej niste zanje enake vrednosti; pa tudi Bogu ni vse eno, ali ljudje pobožno, ali pa hudobno živé, ker mu je njih sreča per sercu.

5. Ako nebó zavoljo svoje visočine nad nami ne more nič dobriga in nič hudiga od nas prejeti, koliko manj Bog, ki je viši kakor vse nebesa!

6. Samo tebi, ali tebi enakim škoduje hudobija, in koristi pravičnost.

7. Desiravno pa dela ljudi Bogu niso ne v prid, ne v škodo, vender on zanje vé, in če ubogi stiskani zoper sílo mogočnežev k njemu vpijejo, gotovo pomoč dosežejo. Tode velikokrat se zgodí, de so ti ubogi ljudje svojimu stvarniku nehvaležni, de se ne spominjajo njegovih dobrot, in ga tudi iz serca na pomoč ne kličejo; torej zastonj kličejo, in Bog dopusti, de jih ljudje, kteri so še hujši kakor oni, stiskajo, in tako plačilo za svoje grehe prejemajo. To je blezo pravi pomen 10—12. verste.

8. ki je po noči gorečnost v molitvi dal.

9. ki se ne obernejo ponižno k Bogu. Drugi prestavljajo: ... *„jih ne usliši* (vpijočih) *zoper napuh hudobnih“*. Kolikokrat zatérani Boga prosijo maševanja, pa jih ne usliši!

10. Zavoljo tega pa, ker teh prevzetnih revežev ne posluša, se ne sme misliti, de celo ne sliši! Bog pregleda reč sleherniga človeka, in ako prav stanovitno prosimo, bomo uslišani. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Prazniga zdihovanja Bog ne usliši, in Vsigamogočni se nanj ne ozre“*.

11. sódi se sam vpričo njega, ponižaj se.

Digitized by Google

jiga serda, in se tudi ojstro ne mašuje zavoljo pregrehe.[12])

16. Job tedaj zastonj odpéra svoje usta in brez uma množí besede.[13])

XXXVI. Poglavje.

Eliu zagovarja Božjo pravičnost, ktera zato tepe, de bi poboljšala, in tudi Jobu srečo obeta, ako se spreoberne in poboljša.

1. Eliu je tudi dodal, in je tole govoril:

2. Poterpi majhno z menoj, in ti bom povedal; zakaj še nekaj imam za Boga govoriti.[1])

3. Svojo modrost bom vzel iz začetka,[2]) in bom skazal, de je moj stvarnik pravičen.

4. Zakaj v resnici brez laží so moje besede, in popolna učenost se ti bo dokazala.[3])

5. Bog mogočnih ne zametuje, ker je tudi sam mogočen;[4])

6. pa ne ohrani hudobnih, in ubogim pravico dela.

7. Ne obrača svojih očí od pravičnih, in ko kralje jih za vselej postavlja na prestol, in oni so povišani.[5])

8. In ako bi bili v železji, in z vervmi revšine zvezani;

9. jim naznani njih dela in njih pregrehe, ker so silo delali,

10. tudi jim odpre uho, de svarí; in pravi, de naj se vernejo od krivice.[6])

---

12. ker je še perzanesljiv in milostljiv.

13. V hebrejskim 15. in 16. versta: „*Zdaj pa, ko njegova jeza ne kaznuje, in zelo ne gleda obilnosti grehov, odpéra Job brez vzroka svoje usta, in veliko govorí brez uma*“. Pomen: Ker pravica Božja ne kaznuje grešnika precej po storjenim grehu, in ga zavoljo njegovih obilnih pregreškov ojstro ne sodi, ter ima z njim poterpljenje; zatorej Job veliko nespametniga govorí zoper pravico Božjo, ker terdi, de Bog grešnikov ne kaznuje. — Job ni nikoli tajil pravice Božje, temuč je le rekel, de marsikteri hudobnež na tem svétu v obilni sreči živí ves čas svojiga življenja. Iz tega pa se ne izhaja, de bi ne bil Bog pravičen, ako marsikteriga grešnika pusti v sreči živeti, in ga z nadlogami ne obiskuje, ker še le v prihodnjim življenji slehernimu povračuje po svoji ojstri pravici.

1. Eliu se hvali, de se le za Božjo čast poganja; takó jih dela veliko druzih njemu enacih prevzetnežev, ki pa s tem nič druziga ne išejo, kakor de bi jih ljudje raji poslušali, svojo modrost skazovali in si čast perdobivali.

2. Svojo modrost bom prav iz dna vzel.

3. V hebrejskim: ... „*in odkritoserčen govorí s teboj*“.

4. Bog ne zametuje mogočnih zavoljo njih mogočnosti, in ubozih zavoljo njih ubožnosti, samo hudobijo nad vsimi kaznuje; pa tudi to le iz tega namena, de bi jih poboljšal. V hebrejskim: „*Glej, Bog je mogočen, in vender nikogar ne zaverže; velik je v moči duha*“.

5. Bog pravične neprenehama osrečuje in povišuje. Ta pomen imajo, prej ko ne, besede te verste v zvezi s tem, kar nasledva. Drugi prestavljajo: „*Od pravičniga ne obrača svojih očí, in kralje postavlja sa vselej na prestol, in oni so povišani*“.

6. Ako so pa pravični venderle nesrečni, je to znamnje, de so v skrivne grehe padli. Iz teh skrivnih grehov jih Bog želí po nesreči in nadlogi k pokori in

Digitized by Google

11. Ako poslušajo in so pokorni, bodo svoje dni v dobrim in svoje leta v časti spolnili;
12. ako pa ne poslušajo, pojdejo pod meč, in bodo v neumnosti poginili.[7])
13. Hinavci in potuhnjenci dražijo jezo Božjo, in ne kličejo,[8]) ko so zvezani.[9])
14. Njih duša umerje v nevihti,[10]) in njih življenje med nečistniki.[11])
15. Uboziga bo rešil iz njegove nadloge, in njegovo uho bo odperl v britkosti.[12])
16. Tedaj te bo rešil iz tesniga žrela, ki nima dna pod seboj, na prav velik prostor; tvoja mirna miza pa bo polna mašobe.[13])
17. Tvoja pravda je bila sojena kot hudobneževa, pravda in sodba te zadene.[14])
18. Naj te tedaj jeza ne premaga,[15]) de bi koga zatéral; in tudi mnogi darovi naj te ne nagnejo.[16])
19. Zapusti svojo visokost brez nadloge,[17]) in vse močne korenjake.
20. Ne daljšaj noči, de ljudstva namesti njih gori pridejo.[18])
21. Varuj se, de se ne oberneš v hudobijo;[19]) zakaj začel si za njo hoditi po nesreči.[20])

čednosti perpeljati. Eliu je tedaj hotel od 5—10. verste Jobu rêči: Bog te ni zato zavergel, ker si bil mogočen, ampak zavoljo tvoje hudobije. Nekdaj ko si bil pravičen, te je povzdignil k kraljevi časti in k bogastvu; ko si se pa prevzel, te z nadlogami obiskuje, de bi te poboljšal, in nagnil k pokori.

7. bodo umerli ko neumni, ki se niso hotli po nadlogah, po Božjim opominovanji poboljšati, in kazni odverniti. Zgor. 4, 12. Iz. 5, 13. Oz. 4, 6.
8. in ne kličejo ponižno v Boga.
9. ko so v stiski in v nesreči.
10. „*v nevihti*," t. j., nanaglama, silama. V hebrejskim: „*v mladosti*".
11. umerjejo kakor nečistniki, mehkužniki, zgodej in v strašnih okolišinah.
12. po terpljenji mu bo uho odperl, de bo slišal Božje svarjenje.
13. Velik prostor in z mastnimi jedmi obložena miza je podoba prostosti in obilnosti srečniga človeka. Eliu oberne to na Joba. Kakor tega reveža, ki se je poboljšal, takó bo tudi tebe rešil, če pokoro storiš. Že si bil sojen, in kazen te je zadela (17.); verni se tedaj k Bogu, de se tudi tvoja sreča poverne (18.).
14. Ako se ne poboljšaš, Bog ne bo preklical sodbe, ki je sklenjena nad teboj.
15. Eliu Joba učí, kako naj svoje življenje vravna.
16. in tudi mnogi darovi naj te ne nagnejo k krivični sodbi, ali: ne daj se podkupiti z mnozimi darovi.
17. Prostovoljno, ne pa po nadlogi posiljen zapusti svojo visokost.
18. Ko se ozdraviš, zgodej vstajaj, de pastirski rodovi pred te k sodbi hodijo, namesti unih ošabnih mogočnežev, ktere rad okrog sebe imaš. Drugi drugači.
19. de bi Boga krivičniga imenoval, in sploh greh delal.
20. tudi potem, ko te je Bog z nesrečo obiskal. Verste 17—21. se dajo v hebrejskim mnogotero prestavljati in razlagati. Nekteri prestavljajo:

17. Pa če si poln pravde hudobniga, si bote pravda in sodba hitro nasledvale.

18. Togota! de te v pogubljenje ne pograbi! Tudi velika odkupnina te ne bo rešila.

19. Bo li na tvoje bogastvo gledal? Ne na zlato, ne na zaklade bogastva.

Digitized by Google

22. Glej, Bog je visok v svoji mogočnosti, in nihče mu ni enak med postavodajavci.[21])

23. Kdo more pregledati njegove pota? ali kdo mu je v stanu rêči: Krivico si delal?

24. Spomni se, de ne spoznaš njegoviga dela, od kteriga so možje peli.[22])

25. Vsi ljudje ga vidijo,[23]) vsakteri od deleč gleda.[24])

26. Glej, Bog je velik, in presega našo modrost, in število njegovih let je neizmerno;

27. ki gori jemlje deževne kaplje, in izliva ploho kakor potoke;[25])

28. ki tečejo iz oblakov, ki pokrivajo vse od zgorej.[26])

29. Ako hoče razpeti oblake kakor svoj šotor,

30. in od zgorej doli bliskati s svojo lučjo, tudi končnice morja pokrije.[27])

31. S tem namreč sodi ljudstva, in daje jedi mnogim umerljivim.[28])

32. V rokah skriva luč, in ji zapove, de naj zopet sveti.[29])

33. Oznanuje od nje svojimu prijatlu, de je njegova lastnina, in de more do nje gori priti.[30])

---

20. Ne hrepeni po tisti noči, de bi gori hodil k ljudstvam, ki spodaj prebivajo. (Ne želi k ljudstvam v mertvaškim kraljestvu, kjer se ti ne bo dobro godilo).

21. Varuj se, ne obračaj se k pregrehi; zakaj njo rajši zvoliš (jo rajši imaš) *kot nesrečo* (ali uboštvo). Drugi drugači.

21. Drugi prestavljajo: *„nobeden mu ni enak med učeniki* (ali) *vladarji“*. Eliu zdaj popisuje mogočnost in modrost Božjo, de bi se Job vklonil pod Božjo roko, de bi Boga pomoči prosil, in upal dobiti rešenje iz nadlog.

22. Pomisli, de ne spoznaš dela vstvarjenja, del Božje vsigamogočnosti in modrosti, ki se v starih pesmih hvalijo. V starih časih so bile imenitne pergodbe in pobožne povesti v pesmi zložene, in takó so se vedno v spominu ohranile in med ljudmi razširjale.

23. Vsi ljudje vidijo Boga v njegovih delih.

24. vsakteri le nekoliko, nepopolnama, temno spozna Boga in njegove dela. Perneri 1. Kor. 13, 12.

25. V hebrejskim: *„izliva ploho iz megle“*.

26. V hebrejskim: *„ki iz oblakov tečejo, in na veliko ljudi kapljejo“*.

27. pokrije v hudim vremenu, v silni uri s temò tudi zadnje bregove morja. Hebrejsko nekteri takole prestavljajo:

29. In kdo razumé razpenjanje oblakov, pokanje njegoviga šotora? *„Pokanje“*, t. j., germenje v oblakih, v kterih Bog kakor v šotoru prebiva.

30. Glej! on razširja okrog sebe svojo luč (svoj blisk), *in odkriva dno morja.* Drugi drugači.

28. S silno uro, z viharji in s povodnjimi Bog kaznuje mnoge narode, druge pa oblagodarja, ter jim pošilja pohlevniga dežja.

29. Po menitvi greških razlagavcov si Eliu tukaj misli verstenje dneva z nočjo; lahko si pa tudi misli blisk, ki se perkaže in zgine.

30. Bog razodeva njim, ki ga ljubijo, de prebiva v luči, ktere se bodo tudi oni kdej vdeleževali, ako ga ne jenjajo ljubiti. Zadnji versti ste v hebrejskim takó temni, de je več kakor šest in trideset različnih prestav in razlag. Nekteri ji prestavljajo:

Digitized by Google

XXXVII. Poglavje.

Eliu govorí še dalje od vsigamogočnosti, modrosti in pravičnosti Božje.

1. Tega se je moje serce ustrašilo, in se je s svojiga mesta premaknilo.[1])

2. Poslušajte don njegoviga strašniga glasú, in germenje, ki pride iz njegovih ust.

3. Pod vse nebesa on pogleduje,[2]) in njegova luč *(grè)* čez pokrajine zemlje.

4. Za njo[3]) rjove hrum, on germí z glasam svoje velikosti, in ne zvè se, ko se je bil njegov glas zaslišal.[4])

5. Bog čudno germí s svojim glasam, ki déla velike in neizvedljive réči;

6. ki snegu zapoveduje, de gre na zemljo, in zimskimu dežju, in plohi svoje mogočnosti;

7. ki na roci vsih ljudi zaznamnjuje, de slednji spozna njegove dela.[5])

8. Zver gre v skrivališe, in ostane v svojim berlogu.

9. Od znotranje dežele[6]) pride vihár, in od severja merzlota.

10. Kadar piha Bog, se naraša led, in zopet se vode prav široko razlivajo.[7])

11. Žito želí oblakov,[8]) in oblaki svojo luč razgrinjajo,[9])

12. ki se okrog vlačijo, kamor koli jih vladarjeva volja vodi, k vsimu, kar jim zapové po širjavi svetá;[10])

---

32. V obéh rokah derží ogenj, in ga pošilja nad puntarja. Bog ima v svoji oblasti blisk, in ga spuša v svoje sovražnike.

33. On naznanja svoj glas zoper ljudi, zoper čede in zoper rastline. Drugi drugači.

1. zavoljo velikosti Božje, ktera se razodeva v gromu in blisku in v vsi natori.

2. s svojim bliskam. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Pod vsim nebam ga* (Bog germenje) *razširja*“.

3. Za lučjo ali za bliskam grom germí.

4. To se ne da popolnama razjasniti ali razložiti. Nekteri prestavljajo iz hebrejskiga: „*z glasam svoje velikosti germí, in ne zaderšuje* (dežja, toče), *potem ko se je njegov glas slišal*“.

5. ki po zimi oratajem roke veže, de se človek učí spoznati, kako malo zamore iz lastne moči opraviti; ali: de se človek Božje dela, lepo naredbo v natori tudi po zimi uči spoznati.

6. od juga. Glej zgor. 9, 9. Odtod so v Palestini in Idumeji viharji hodili. Glej Ps. 77, 26. Cah. 9, 14.

7. kadar je odmeklo ali južno vreme. V hebrejskim. ... „*led, in široke vodè so v ožini*,“ so ozke.

8. Žito, setev, sadovje želí dežja.

9. razgrinjajo bliske, ki pred dežjem pridejo. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*In vedrost prežene oblak, njegova luč razkropí oblake*“. Drugi drugači.

10. Oblaki so v Božji roci; nektere pošilja sem, druge tje, kmalo zato, de solnce omračujejo in vročino pomanjšujejo; kmalo zato, de dežja dajejo, ali pa

Digitized by Google

13. bodi si v kakim rodu,[11]) ali v njegovi deželi,[12]) ali v kterim koli kraji svoje milosti jim ukaže, de naj se znajdejo.

14. Poslušaj to, Job: stoj, in premišljuj Božje čuda!

15. Véš li, kdaj Bog dežju zapové, de naj pokaže svitlobo njegovih oblakov?[13])

16. Véš li za velike pota[14]) oblakov, in *(imaš li)* popolno učenost?[15])

17. Niso li tvoje oblačila gorke, kadar jug po zemlji vleče?[16])

18. Si mar ti z njim nebesa delal, ki so prav terdne, kakor de bi bile iz brona zlite?[17])

19. Pokaži nam, kaj naj mu rečemo; mi smo namreč s temò obdani.[18])

20. Kdo mu bo povedal, kar govorim? Ko bi tudi človek govoril, bo požert.[19])

21. Zdaj pa ne vidijo luči;[20]) naglo je hlip posiljen v oblake,[21]) in veter, ki memo vleče, jih razpodí.[22])

22. Od severja pride zlató;[23]) in k Bogu hvala strahú polna.[24])

23. Po vrednosti ga ne moremo

---

de bliskov, viharjev in toče donašajo. Bog se kaže v njih vsigamogočniga Gospoda, kterimu je vse pokorno.

11. bodi v kaki rodovini. V hebrejskim: *„bodi si v kaznovanje“.*

12. v njegovi deželi sploh. Bog pošilja sem ter tje oblake, de s slabim vremenam, s točo in povodnjo ljudi tepe, ali pa de jim po pohlevnim dežji svojo milost in dobroto skazuje.

13. Ali razumeš, kdaj in kakó Bog zapoveduje, de z dežjem iz oblakov bliski pridejo?

14. Drugi prestavljajo: *„Poznaš li težo oblakov?“*

15. V hebrejskim: ... *„oblakov, in poznaš li čudeže tega, ki ima popolno modrost?“*

16. Tvoje oblačila te žgejo na životu, kadar jug vleče; ali pa tudi veš, zakaj ta veter vročino daje, in od kod de pride?

17. Hlip obdaja zemljo kakor terdnjava. Moč hlipa je res čudovitna, ako se začne gibati in sukati.

18. Mi drugi ne poznamo vzrokov teh čudežev, mi se le čudimo in mólimo; ti pa, ki hočeš moder biti, nas v tem poduči, de odgovorimo vprašanja, ki nam jih daje.

19. Že tega, kar sim rekel, bi mu nihče ne mogel povedati in kot resnico naznaniti, de bi si ne zaslužil s svojo prederznostjo nagliga pokončanja; koliko manj se sme prederzniti, globokejši vzroke unih natornih čudežev razlagati. Drugi drugači.

20. To pa se že ne more zgoditi, ker človek ne doseže praviga spoznanja na tem svetu.

21. Velikokrat mislimo, de kaj spoznamo, pa nanaglama se na jasnim nebu oblaki naredijo, in hitro moramo spet spoznati svojo nevednost.

22. Vender ta temota ne bo zmirej terpela, Bog jo bo enkrat pregnal, kakor veter oblake razžene.

23. *„zlato“*, to je, vedro ali jasno. Sever namreč razpodí oblake, ktere je jug pergnal. Vse to je v podobi rečeno, in pomeni: Kakor polnočni vetrovi nebo zvedré, takó bo tudi, ko bo kdaj Bog nebo našiga duha njegove temote očistil, tista luč persvetila, per kteri bomo natanko spoznali njegove čudeže, in vse, kar nam je zdaj zastran njegove previdnosti še temno in nerazumljivo.

24. Spoznanje Božje velikosti nas navdaja s hvalo in s straham.

Digitized by Google

najti; velik je v moči, in v sodbi, in pravici, in se ne more izreči.
24. Za tega voljo se ga bodo možje bali, in nobeden njih, ki se modre štejejo, si ne bo upal ga ogledovati.[25])

XXXVIII. Poglavje.

Bog pride končat pravdo, in kaže, de je njegova modrost v njegovih delih nerazumljiva.

1. Gospod pa je Jobu odgovoril iz viharja,[1]) in je rekel:
2. Kdo je tisti, ki z nespametnimi besedami sklepe zagrinja?[2])
3. Opaši kakor mož svoje ledje;[3]) vprašal te bom, odgovôri mi!
4. Kjé si bil, ko sim zemlji podlage stavil? Povej mi, ako um imaš.[4])
5. Kdo je njene mere naredil, če veš? ali kdo je čez njo verv potegnil?[5])
6. Na čem je njeno podnožje uterjeno? ali kdo je nje vogelni kamen vložil,

25. Nihče, ko bi bil še takó moder, ne bo zvedil nerazumljivih čudežev in potov njegove previdnosti; podaj se torej, Job, in vkloni se njegovim sodbam.
1. Bog pride kot sodnik, torej ob gromu in blisku.
2. Ker je v pervi versti rečeno, de govorí Bog z Jobam, in ker so besede od tretje verste dalje ravno tako na Joba obernjene, se prav lahko misli, de tudi svarjenje v drugi versti ne zadeva Eliuta, ampak Joba. Ta misel se opéra tudi na greško prestavo sedemdeseterih tolmačev, in jo terdijo sveti Krizostom, sveti Avguštin, in veliko druzih. Terdijo namreč, de Bog Joba s poprej imenovanimi besedami graja, pa ne kakor de bi se bil zoper resnico pregrešil, ali de bi ne bil prav od previdnosti in pravice Božje govoril (temu nasproti je v 28. poglavji popolnama prav učil, de je Božja modrost nerazumljiva, in de za tega voljo kratkovidni, slepi ljudje ne morejo presojevati potov njegove previdnosti), temuč le zato, ker je poglavitno misel tako rekoč zagrinjal z mnogimi drugimi besedami, ki so bile sicer vse tudi resnične, vender pa niso bile ravno potrebne, in so njegovim prijatlam le perložnost dajale, de so jih preskovali, napak obračali in iz njih krive sklepe delali. Bog tedaj pride, in izreče uno razločivno misel brez vsih okolišin, ktere bi jo utegnile zatemniti. Kaže namreč iz nerazumljivih čudežev vstvarjenih rečí, de je Božja modrost neskončna; iz tega pa se samo po sebi sklep izhaja, de se človek ne sme pravdati z Bogam zavoljo tega, kar mu pošilja, temuč de se mora vsim naredbam Božjim brez popraševanja po njih vzrokih podvreči. Bog ne pové, zakaj Job terpí, ali po čem de se ravná, kadar ljudem časno srečo in nesrečo pošilja, ker ne gre, de bi Bog človeku, ako se pertoži, od svojiga djanja odgovor dajal, in ker se človeku nar bolj spodobi, de se Bogu brez izgovora podverže, in v njegovo previdnost terdno zaupa brez vsiga pomišljevanja.
3. Perpravi se, de se boš z menoj pravdal, tode moško! Kadar se je jutrovec v boj napravljal, je svoje dolgo oblačilo podpasal.
4. Bog kaže, kakó majhen je človek, in kakó nezmožen je, de bi Božje sklepe sprevidil. *„Zemlji podlage staviti“*, se pravi, jo vstvariti.
5. Zemlja se permerja s poslopjem, kteriga deli so z vervjo natanko zmerjeni, de so vsi med seboj v pravi razmeri.

Digitized by Google

7. ko so me jutranje zvezde ob enim hvalile, in so vsi otroci Božji prepevali?[6])

8. Kdo je morje z durmi zaperl, ko je ven derlo, kakor de bi šlo iz materniga telesa?[7])

9. ko sim mu v oblačilo dal oblake, in sim ga s temò povil kakor otroke s plenicami?[8])

10. S svojimi mejniki sim ga obdal, in postavil sim zapah in vrata,

11. ter sim rekel: Do tukaj boš prišlo, in dalje ne pojdeš, in tukaj boš razbijalo svoje napete valove.

12. Si li kdaj po svojim rojstvu jutru zapovedoval, in zarji nje mesto odkazal?[9])

13. In si li zemljo za krajce deržal,[10]) in majal, in hudobne z nje otresel,[11])

14. de se spet upodobi[12]) kakor pečatni vosek,[13]) in stoji kakor oblačilo,[14])

15. de se hudobnim njih luč[15]) vzame, in visoka roka[16]) potare?

16. Si li šel v globočine morja, in si se na dnu brezna sprehajal?

17. So ti li odperte bile smertne vrata, in si li vidil temne duri?[17])

18. Si li ogledoval širjavo zemlje? Povej mi, ako veš, vse,

19. na kteri poti luč prebiva, in ktero je mesto temè;

20. de pelješ slednjo[18]) na nje pokrajine, in zveš steze do nje stanovanja.

21. Si li takrat[19]) vedil, de boš rojen, in si li spoznal število svojih dni?

22. Si li prišel v zaklade snega,[20]) ali si li vidil zaloge toče,

23. ki sim jih perpravil za čas

---

6. „*Jutranje zvezde*“, kakor tudi „*otroci Božji*“, pomenijo angelje, kterim se tako pravi, ker so bili pred našo zemljo, tako rekoč ob njé jutru vstvarjeni. Tukaj per vstvarjenji se stavijo pred oči, ko se radujejo, ko hvalijo in poveličujejo stvarnika. Glej 1. Ezdr. 3, 10. 11. Cahar. 4, 7.
7. Kdo je postavil morju per stvarjenji meje? Glej Ps. 103, 5—9.
8. Temni oblaki so bili kakor oblačilo, s kterim je bilo pokrito neizrečeno veliko dete, namreč morje.
9. Ali sta se kterikrat na tvoje povelje noč in dan verstila?
10. kakor jez po jutranji zarji delam?
11. Kadar jutranja zarja s svojo lučjo do zadnjih krajev zemlje persveti, primo tako rekoč zemljo kakor ruto na koncéh za vogle, in strese iz nje hudobne; zakaj oni zbežé v temò, ko se nje svitloba razširi.
12. de se zemlja spet upodobi, t. j., de spet dobí svojo poprešnjo podobo, potem ko teme in hudobni zginejo.
13. Kakor il ali vosek dobi podobo pečatnikovo, če se pečatnik nanj pertisne; ravno takó spet dobí zemlja zjutrej svojo podobo, ko jutranja zarja s svojo lučjo rečí spet razsvetli, de se lahko razločijo, kakor bi jim pečat vtisnila in jim podobo dala.
14. in stoji kakor oblačilo v blišeči lepoti.
15. Luč hudobnih, per kteri delajo, je noč. Njih luč ali njih dan zgine, kadar se svetloba pokaže. Glej zgor. 24, 17.
16. in de se roka prevzetnežev potare.
17. Poznaš li mertvaško kraljestvo pod zemljo?
18. de pelješ slednjo, namreč luč in temò, na njih pokrajine.
19. „*takrat*“, ko sim vse to vstvarjal.
20. Si li prišel v založnice ali sklade snega?

Digitized by Google

sovražnika, za dan boja in vojske?[21])

24. Po kterim potu se razširja luč, se razdeluje vročina po zemlji?[22])

25. Kdo je presilni plohi ték perpravil, in pot donečimu gromu,

26. de dežuje na zemljo brez ljudi v pušavi, kjer nobeden umerljivih ne prebiva,[23])

27. de se napije zapušena in pusta, in požene zeleno zeliše?

28. Kdo je dežju oče? ali kdo je rodil rosne kaplje?

29. Iz čigaviga telesa je prišel led? in slano spod néba, kdo jo je rodil?

30. Kakor kamen se vode uterdijo,[24]) in poveršina brezna je zvezana.[25])

31. Ali moreš leskéče zvezde gostosevce[26]) zvezati, ali si li v stanu kolo vozá potreti?[27])

32. Ali perpelješ gori danico ob njenim času, in ali storiš, de zvečernica izhaja čez otroke na zemlji?[28])

33. Ali poznaš red na nebu,[29]) in ali mu postavo daješ na zemlji?

34. Ali povzdigueš svoj glas v oblaku,[30]) in te bo sila vodá pokrivala?[31])

35. Mar pošiljaš bliske, in gredó, in, ko se povernejo, ti pravijo: Tukaj smo?

36. Kdo je v človekovo serce modrost položil? ali kdo je petelinu razumnost dal?[32])

37. Kdo pové ravnílo nebés,[33]) in kdo stori, de soglasje na nebu zaspi?[34])

38. Kdaj se je prah ulil v

---

21. ki sim jih perpravil, de bi ž njimi hudobne kaznoval. Glej 2. Mojz. 9, 19. Joz. 10, 11. Razod. 16, 21.
22. V hebrejskim: „*luč, vleče izhodnji veter po zemlji*“.
23. de bo rodovitna tudi dežela, v kteri ni ljudi, zavoljo žival, dreves in zelíš, ki so v nji.
24. Vodé zmerznejo, de so terde kakor kamen.
25. in poveršina nad globočino je zmerznjena, ali voda je po verhu zmerznjena.
26. Glej zgor. 9, 9. Ali moreš zvezde, kterim se „*gostosevci*“ ali „*gostošírci*“ pravi, in ktere v odločenih prostorih ena per drugi stojé, skupej pomakniti?
27. ali moreš zvezde, kterim se „*voz*“ (rimske kola ali borovž) pravi, z njih mesta premakniti, njih tek spremeniti?
28. V hebrejskim: „*Ali perpelješ severno ozvezdje ob pravim času, in vodiš medveda zraven njegovih otrók*?“ Drugi drugači. Govorjenje je od zvezd; medvedovi otroci se namreč imenujejo zvezde, ki so na polnočnim nebu okrog vélikiga medveda, kterimu se tudi véliki voz ali voznik ali voznikove kola ali borovž pravi.
29. Poznaš li red letnih časov in moč, ki jo nebo do zemlje sploh ima.
30. Ali moreš germeti, in dež poklicati iz oblakov?
31. in se bo li dež obilno čez te ulil na tvojo besedo?
32. de ob določeni uri s petjem dan naznanuje. Različno prestavljajo hebrejsko: „*Kdo je vložil modrost v njih* (bliskov) *zvijanje, kdo je dal bliskanju razum*?“ Drugi drugači.
33. Kdo izreče postave na nébu in njegovo gospodovanje čez zemljo?
34. Kdo razdéra red na nebu, kdo ustavlja premikanje zvezd? V hebrejskim: „*Kdo prešteva oblake po modrosti, kdo izliva mehove na nebu*?“ t. j., kdo daje dež?

Digitized by Google

zemljo, in so se kepe sprijele?[35])

39. Boš li levinji rop lovil, in žertnost njenih mladih nasitoval,

40. kadar ležé v berlogih, in prežé v luknjah?

41. Kdo krokarju njegovo jed perpravlja, kadar njegovi mladi k Bogu vpijejo, sem ter tje letaje, zato ker nimajo jedí?[36]) Ps. 146, 9.

XXXIX. Poglavje.

Bog dalje razkazuje čuda svoje vsigamogočnosti in Joba graja, de se je ž njim pravdal; Job pa se pred Bogam poniža, ter spozna svojo krivico.

1. Véš li čas, kdaj divje kozé v skalah mlade imajo, ali si li vidil košute, ko storjajo?

2. Si li štel mesce od tega, kar so se ubrejile, in si li vedil za čas, ko so storile?

3. Ključijo se proti mladiču, in storijo, ter zamukajo.

4. Njih mladi se ločijo, in gredo na pašo; gredo ven, in se k njim ne vernejo.

5. Kdo je izpustil divjiga osla prostiga, in kdo je razvezal njegove vezi?[1])

6. Kterimu sim dal v pušavi stanovanje, in na slani zemlji[2]) prebivališa.

7. Mestno množico zaničuje, vpitja perganjavca ne sliši.

8. Goré svoje paše ogleduje, in vse zelenjave preiskuje.

9. Ti li hoče nosorog[3]) služiti, ali se mudí per tvojih jaslih?

10. Boš li nosoroga s svojim

---

35. Kdaj je zemlja iz prahu postala? Véš li to? To mende pomenijo latinske besede. V hebrejskim se ta versta k poprešnji jemlje, in se takole veže: *„Kdo izliva mehove na nebu, kadar se prah steka v plavš, in se kepe sprejemajo?“*

36. Materna skerb previdnosti Božje ne obsega le kralja zverin, namreč leva, ampak tudi krokarja, to požrešno žival, ktere ljudje radi ne gledajo in ne poslušajo. Desiravno se krokarji zelo množijo, vender Bog za mladiče skerbi in jih z živežem previduje. Ps. 146, 9.

1. Bog je podvergel človeku v službo veliko močnejših in večjih živali, kakor je divji osel; divjiga osla je pa te podložnosti oprostil, in človek si ga ne more podvreči. Nima ne hleva, ne gospodarja, in dobiva delež od mestniga šuma po dobrotljivi previdnosti Božji svoj živež v pušavi, desi mu človek k temu nič ne perpomore. Sveti Gregori opomni, de je stvarnik s prostostjo te živali ob enim hotel naznaniti prostost tistih, ki se ne vdajo zunanjim opravilam, ktere apostelj človeško sužnost imenuje, temuč si le za spoznanje Božjih rečí perzadevajo, in za svoje lastno posvečenje skerbijo. Modrijani tega svetá take priproste zaničujejo, in jih neumne in zanikerne imenujejo; toda modrost tega svetá je pred Bogam nespamet. Bog sicer ne térja od vsih, de bi se v samotne pušave podali; pa kdor hoče zveličanje svoje duše zavarvati, mora saj prostost in samotnost serca ohraniti, in naj se službi, v ktero ga je Bog poklical, le zato vda, de v nji dolžnosti keršanske ljubezni spolnuje.

2. *„na slani zemlji“*, t. j., na nerodovitni zemlji. Glej 5. Mojz. 29, 23.

3. *„nosorog“* (žival z rogam na nosu) nekteri prestavljajo *„bivol“* ali *„divji vol“*.

Digitized by Google

jermenam pervezal k oranju? ali bo terl kepe razorov za teboj?[4])

11. Boš li zaupanje imel v njegovo veliko moč, in mu boš perpustil svoje dela?

12. Boš li njemu zaupal, de ti seme spet pernese,[5]) in ga spravi na tvoje gumno?[6])

13. Štrucovo perje je podobno štorkljinimu in jastrobovimu pérju.[7])

14. Kadar svoje jajca na zemlji popusti, jih boš mar ti v prahu ogreval?[8])

15. Pozabi, de jih noga potapta, ali poljska zver potare.

16. Terd je do svojih mladih, kakor de bi ne bili njegovi; zastonj je delal, ko ga noben strah ni silil.[9])

17. Bog mu je modrost vzel, in mu ni dal razumnosti.[10])

18. Kadar je pa čas, perutnice kviško vzdigne; zasmehuje konja in njegoviga jezdica.[11])

19. Boš li konju moč podelil, ali njegov vrat z razgetanjem obdal?[12])

20. Ga boš li obudil *(k skakanju)* kakor kobilice? Berhkota njegovih nosnic je strahota.

21. Z rogam zemljo koplje, derzno poskakuje, in gre oboroženim nasproti;

22. zaničuje strah, in se tudi meču ne umakne.

23. Tul na njem[13]) rožlja, sulica in škit[14]) se blisketata.

24. Zdivjan in peršeč požéra zemljo,[15]) in ne mara, če trobentin glas doni.[16])

---

4. ali bo vlačil (brano vlačil) za teboj?
5. s svojim delam na polji?
6. Pomen vsiga je: Glej, tudi nosorogova natora preseže tvojo moč; nič ne moreš persiliti! Bog nad vsim gospoduje, ti pa se podverzi vsim njegovim zapovedim in naredbam.
7. in vender ne more leteti (ferčati); si li v stanu njegovo natoro prenarediti? Štruc ima v svojih perutnicah in v repu velike bele in černe peresa, kakor štorklja in jastrob; pa ne more ferčati, temuč se le z razpetimi perutnicami spoganja, in prav hitro po zemlji teče. V hebrejskim: *„Ali ni enaka perut štruca, kteri veselo teče, štorkljinimu peresu in perju?“*
8. Štruc nima svojiga gnjezda na višavi, kakor drugi ptiči, temuč si ga v pesku izkoplje. Pozabivši pusti samica jajca v pesku ležati, dokler jih solnce ne izvali, ali se kaka druga štrucovka nanje ne usede. — Ali razumeš, zakaj Bog štrucu ni tolike ljubezni do mladičev dal, kakor štorklji, ktera svoje gnjezdo na visokim naredi? ali moreš njegovo natoro spremeniti?
9. Trud njegoviga plodenja je dostikrat prazen, ker svojih mladih ne varuje, in se nič ne boji, de bi jih ne zgubil. Ali razumeš, zakaj Bog to in toliko druziga nerodniga, hudobniga, na svetu terpi? ali zamoreš natoro prestvariti?
10. Bog per njem stori, de je pozabljiv in neumen.
11. Ob času, kadar se v beg podá, ali svoje sovražnike podí, prekosi konja in jezdica v hitrosti. Takó je Bog živalim različne darove podelil, in človek ne more vzroka vsiga tega spoznati.
12. Zamoreš li bojnimu konju dati razgetanje, ki se okrog njegoviga vratú razlega?
13. Tul (posoda s pušícami) nad njim, prav za prav na njegovim jezdicu rožlja.
14. Drugi prestavljajo: *„kopje* (špica) *in sulica se blisketate“*.
15. Ves nepokojin in penast koplje in perše v tla.
16. ne stoji in se ne da uderžati, ko sliši bučati trobento k odstopu.

Digitized by Google

25. Kadar trobento [17]) sliši, reče: Ala! od deleč voha boj, klicanje vojvodov, in vojskini krič.

26. Dobi li jastrob perje po tvoji modrosti, ki svoje perutnice proti jugu razteguje? [18])

27. Se li na tvoje povelje postojna vzdigne, in naredí na visokim svoje gnjezdo?

28. V skalah ostaja, in v stermih pečinah prebiva in na nedohodnih stenah.

29. Od ondod na živež pazi, in od deleč gledajo njene oči.

30. Nje mladiči kri serkajo, in kjer koli je merha, je hitro tam.

31. In Gospod je dalje govoril, in je rekel Jobu: [19])

32. Se li, kdor se z Bogam prepira, takó lahko umirí? [20]) V resnici! kdor Boga graja, mu mora odgovoriti.

33. In Job je Gospodu odgovoril, in rekel:

34. Ker sim nepremišljeno govoril, kaj morem odgovoriti? [21]) Svojo roko bom položil na svoje usta.

35. Eno sim govoril, o de bi ne bil rekel! in drugo, pa tega ne bom nikoli več storil! [22])

XL. Poglavje.

Bog še dalje skazuje Jobu svojo vsigamogočnost nad behemotam in levijatanam.

1. Gospod pa je odgovoril Jobu iz viharja, in je rekel:

2. Opaši kakor mož svoje ledja; vprašal te bom; in povej mi!

3. Boš li overgel mojo sodbo, in me obsodil, de bi se ti opravičil? [1])

4. Mar imaš roko kakor

---

17. Kadar zasliši trobento, ki kliče v boj, zaperše: Huj!

18. Ali moreš jastrobu perutnice dati, in ga učiti, de letí v južne kraje, kadar se zima bliža?

19. Bog je dozdaj Joba marsikaj vprašal zastran mnozih naredeb v natori, posebno pa zastran žival, de bi ga od svoje nedosegljive modrosti, kakor tudi od nevednosti in slabosti ljudi bolj prepričal, in ga perpravil, de bi se brez izgovora podvergel, in de bi molčal. Po kratkim premolkljeji Jobu ukaže, de naj odgovor da.

20. Se li da on, ki se prederzne, z Bogam se pravdati, takó lahko ugnati, de umolkne?

21. Ker sim brez vsiga premislika govoril, ter sim se občutljejem svoje bolne in razdražene natore prepustil.

22. Job se obtoži, de je enkrat in drujikrat, t. j., večkrat v svojim govorjenji mero prestopil, de je preveč govoril. Prej ko ne, govorí tukaj od tožbá svoje natore zavoljo terpljenja, ki ga je zadelo, in od svojih željá, de bi Bogu svojo nedolžnost razložil, in ga za vzrok svojiga terpljenja vprašal. V oboji reči je Job nepopolnama ravnal: zakaj bolje bi bilo, ako bi bil molčé terpel, in se naredbi Božji podvergel brez vsiga preiskovanja.

1. Ker je Job takó močno tožil zavoljo svojiga terpljenja, in ker si je tolikanj želel, pred Bogam zagovarjati in skazati svojo nedolžnost, se je iz tega pozdevalo, kakor de bi Boga imel za krivičniga, desiravno to ni bilo

Digitized by Google

Bog, in germiš z enakim glasam?[2])

5. Obdaj se z lepotijo, in na visoko se povzdigni, in bodi častitljiv, in obleci lepe oblačila![3])

6. Razkropi prevzetne v svojim serdu, ozri se na vse ošabne in ponižaj jih!

7. Poglej po vsih prevzetnih, in osramoti jih, in zateri hudobne na njih mestu!

8. Poskri jih vse skupej v prahu, in njih obličja pogrezni v jamo![4])

9. In jez bom spoznal, de te more rešiti tvoja desnica.

10. Glej, behemot,[5]) kteriga sim vstvaril s teboj,[6]) jé travo kakor vol.[7])

11. Njegova moč je v njegovih ledjih, in njegova krepkost v popku[8]) njegoviga trebuha.

12. Svoj rep raztega kakor cedrovo drevo, in kite njegovih jeder so zapletene.[9])

13. Njegove kosti so kakor pišali iz brona, njegov hrustanec kakor železne plošе.[10])

14. On je pervina Božjih potov;[11]) kteri ga je vstvaril, mu napravi meč.[12])

15. Njemu obrodujejo gore tra-

---

res, kar se sploh že iz tega vidi, ker večkrat Božjo modrost in pravičnost očitno spozna, in svojo pobožnost zaterduje, posebno pa, ker ga Bog sam na zadnje kot pravičniga in po krivici obdolženiga poplača. S tem pa, de je pred svojimi prijatli takó tožil, in jim perložnost dajal, de so ga napčno sodili, si je Božje svarjenje zaslužil. Bog mu je tukej hotel rêči: Čimu so tvoje tožbe, čimu tvoje želje, de bi svojo pravdo pred me položil? Ali se ne obnašaš na videz takó, kakor de bi hotel mene krivice dolžiti, svoje lastno djanje in nehanje pa hvaliti?

2. Ako bi hotel od moje pravičnosti z menoj govoriti, ali jo celo soditi ali grajati, bi mogel tudi vsigamogočen biti, t. j., mogel bi Bog sam biti. Spoznaj torej, kako nespametne so tvoje želje, de bi šel z menoj v sodbo.

3. Perkaži se v lepoti in v veličastni vsigamogočnosti! — Bog kaže (5—9.), kako bi Job mogel vsigamogočen biti, ko bi se hotel z njim pravdati, in si pravico persoditi.

4. Job je zgorej pogl. 24. krivico hudobnih prav ojstro popisoval; torej Bog zdaj hoče, de naj jih pokonča, in tako svojo mogočnost pokaže; ako mu je to mogoče, potem sme svojo pravdo prednj položiti, ter upati, de bo dobljena.

5. „*Behemot*“ je velika zver; nekteri menijo, de je slon, drugi, de je mamut, spet drugi, de je povodnji konj. Nekteri sveti očetje in razlagavci svetiga pisma na satana obračajo, kar Bog tukaj pravi. Potem ko je Bog Jobu zapovedal, de naj svojo mogočnost skaže, ako se hoče ž njim pravdati, začne sam dalje govoriti od del svoje vsigamogočnosti, in hoče s tem pokazati, de je ravno zato, ker je vsigamogočen, tudi nar modrejši in nar pravičniši, in de zoper njegove razsodbe nobena pertožba nič ne veljá.

6. „*s teboj*“, t. j., kakor tebe, z ravno tisto vsigamogočnostjo, kakor sim tebe vstvaril.

7. t. j., je neškodljiv per vsi svoji moči. Glej Iz. 11, 7: 65, 25.

8. „*v popku*“ ali v močnih delih njegoviga vampa.

9. Gosto spletene žile in kite njegoviga moštva so znamnje njegove moči sploh.

10. V hebrejskim: „*njegove kosti so kakor palice iz železa*“.

11. On je izverstno delo Božjiga vstvarjenja. Glej Prip. 8, 22.

12. Njegov stvarnik mu je (slonu ali povodnjimu konju) koso (serpaste zobé) dal, de z njo travo seče.

Digitized by Google

vo; vse poljske živali si tam igrajo.[13])

16. V senci spí skrit v terstji, in na močvirnih mestih.

17. Sence pokrivajo njegovo senco, verbe ob potoku ga obdajajo.

18. Glej, potok pije, in se ne čudi; in si misli, de mu Jordan[14]) teče v žrelo.[15])

19. Pred njegovimi očmi[16]) ga kakor s ternikam vjame, in s kolmi prebode njegove nosnice.[17])

20. Ali moreš levijatana[18]) s ternikam izvleči, in boš li z vervjo zvezal njegov jezik?

21. Mu boš li ternek v nosnice djal, ali mu boš s kaveljnam čeljust prebodel?[19])

22. Te bo li veliko prosil, ali ti mile besede dajal?[20])

23. Bo li s teboj zavezo[21]) storil, in ga boš li za večniga služabnika vzel?

24. Si boš mar ž njim kakor s ptico igral, ali ga boš pervezal svojim deklam?[22])

25. Ga bodo li prijatli razsekali, kupci ga razdelili?[23])

26. Boš li mreže z njegovo kožo napolnil, in ribnjak z njegovo glavo?[24])

27. Položi nanj svojo roko; spomni se boja, in nikar več dalje ne govôri!

28. Glej, njegovo upanje ga bo goljufalo,[25]) in ko bodo vsi vidili,[26]) se bo zvalil.

XLI. Poglavje.

Natančniši popisovanje levijatana.

---

13. Strašna zver je tako krotke natore, de se poljske živali okrog nje brez strahú radujejo.

14. „*Jordan*“ tukaj pomeni „*potok*“.

15. Povodnji konj ne živí le v vodi, ampak tudi na suhim. Tisti pa, ki si v ti zveri slona mislijo, menijo, de je tukaj lastnost njegoviga rivca naznanjena, v kteriga na enkrat veliko vode vzame. Drugi prestavljajo hebrejsko . . . „*in je brez skerbi, če tudi kak Jordan (potok) v njegovo žrelo dere*“.

16. ko sam vidi, ga s ternkam vjame lovec.

17. Per vsi svoji moči se da lahko vjeti. Kako čudno je to!

18. prej ko ne, krokodila. Permeri Ps. 73, 13. 14. Ps. 103, 26. Iz. 27, 1. Levijatan ali krokodil je tukaj ko kerviželjna zver krotkimu behemotu nasproti postavljen kot priča Božje vsigamogočnosti. Drugi mislijo, de je levijatan morski som.

19. Ga li moreš vjeti, in vjetiga na obroč ali kavelj obésiti? Egiptovski ribči še zdaj vjete ribe z okroglastim kaveljnam na Nilovim bregu v vodo obéšajo.

20. Meniš li, de imaš s krotko živalijo opraviti, kakoršen je behemot?

21. Bo li s teboj zavezo storil, de ti hoče pokoren biti? Glej 2. Mojz. 21, 6.

22. Jutrovci obdarujejo svoje dekleta s ptiči, ki jih na trakéh pervezane vodijo.

23. Ga bodo li kakor kako drugo morsko ribo razrezali in povžili?

24. Ne spraviš ga v nobeno mrežo in v noben ribnjak. V hebrejskim: „*Moreš li predreti njegovo kožo s strelo ali z ribiškimi ostmi njegovo glavo?*“

25. Upanje bo goljufalo njega, ki ga bo lovil.

26. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*ko ga* (levijatana) *vidi, pade na tla ob njegovim pogledu*“, ter se ga ustraši.

Digitized by Google

1. Ne bódem ga kot neusmiljeni budil; zakaj kdo more mojimu obličju zoperstati?[1])

2. Kdo mi je préd dal, de bi mu povernil?[2]) Vse, kar je pod nebam, je moje.[3])

3. Ne bom mu perzanašal, naj mogočno govorí, ali pa milo prósi.[4])

4. Kdo bo poveršje njegoviga oblačila razkril?[5]) in kdo bo šel v sredo njegoviga žrela?[6])

5. Kdo bo vrata njegoviga obličja odperl? Okrog njegovih zob je strah.

6. Njegov život je kakor vliti škiti, z gosto stisnjenimi luskinami obdan.

7. Ena je z drugo sklenjena, in še sapica skozi nje ne gre.

8. Ena na drugi tiči, in sprijete se nikakor ne ločijo.

9. Njegovo kihanje je ognjena svetloba, in njegove oči so kakor trepavnice jutranje zarje.

10. Iz njegoviga gobca gredo svetila, kakor peržgane ognjene baklje.

11. Iz njegovih nosnic se dim vali, kakor iz podkurjeniga in vreliga kotla.

12. Njegovo dihanje vnema žerjavico, in plamen šviga iz njegoviga žrela.[7])

13. V njegovim vratu moč prebiva, in pred njegovim obličjem hodi sirošina.[8])

14. Kite njegoviga mesa se skupej deržé; pošilja[9]) nadnj strele, in ne padajo na drugo mesto.

15. Njegovo serce je terdo kakor kamen, in zgosteno kakor kovaško naklo.[10])

16. Kadar se vzdigne, se angelji bojé,[11]) in prestrašeni se očišujejo.[12])

---

1. Ko bi hotel neusmiljen biti in terdo ž njim ravnati, bi ga lahko preplašil, kadar nasiten leží in spi; zakaj kdo se more meni zoperstavljati? Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Nihče ni takó prederzen, de bi si upal, ga draženi, in kdo je, kteri bi se meni zoperstavljal*“? Ako si nihče ne upa, moje stvari dražiti; kdo je, kteri se meni ustavlja? Kako nepremišljeno tedaj, Job, ravnaš!
2. Kdo je pred svojim opravičenjem kaj storil, kar bi bilo zaslužilo to opravičenje? Glej Rimlj. 11, 35.
3. Kdo je v stanu milost Božjo po pravici terjati, kakor de bi mu jo bil Bog za poprešnje službe dolžen? Po kakošni pravici tedaj zaslišbo terjaš?
4. Kdor se bo meni ustavljal, ali mojo milost kot pravico terjal, njega prederznost bom kaznoval, in mu ne bom perzanašal, naj si prederzno z menoj govorí, ali pa naj se s prošnjo k meni oberne, kadar vidi, de s prederznostjo nič ne opravi. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Ne molčim od njegovih* (levijatanovih) *udov, od njegovih moči in od lepote njegove zrasti*“.
5. Kdo je v stanu luskine od njegove kože vzeti, ki so kakor oklep.
6. Drugi prestavljajo: „*in kdo bo šel med njegove zobe*?“ Drugi drugači.
7. Vse to (v. 9—12.) so podobe njegove moči in grozovitosti.
8. pred njim hodi siromaštvo, ker vse pred seboj pokončuje. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*pred njim poskakuje strah*“.
9. Bog pošilja i. t. d. V drugi Vulgati pa se takole bere: „*Ako bi tudi strele vanj letele, bi se ne umaknil na drugo mesto*“.
10. V hebrejskim: ... „*terdo kakor spodnji mlinski kamen*“.
11. „*angelji*“, t. j., tudi nar močnejši ljudje.
12. delajo pokoro, in se z milimi prošnjami k Bogu obračajo, de bi jih varoval.

Digitized by Google

17. Ako ga zadene meč, nič ne premore, in tudi ne sulica, in ne oklep;[13])

18. za železo namreč toliko mara kolikor za slamo, in za bron kolikor za trohljivi les.

19. Lokar[14]) ga ne prepodí, kamni iz prače se mu premenijo v sternje.

20. Za kladvo[15]) toliko mara kolikor za sternje, in namerjeno sulico zasmehuje.

21. Pod njim so solnčni žarki,[16]) in z zlatam si postilja kakor z blatam.[17])

22. Globoko morje napravi, de vrè kakor kotel, in storí,[18]) *(de je tako)*, kakor de bi mazilo kipélo.

23. Za njim se sveti pot, vidi se starikasto[19]) valovje.[20])

24. Na zemlji ni oblasti, ktera bi se mu permerjala, ki je vstvarjen, de se nikogar ne bojí.[21])

25. Vse visoko pregleduje,[22]) on je kralj čez vse prevzetne otroke.[23])

---

13. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*se ga ne prime ne kopje* (špica), *ne sulica, ne šilo*“.

14. V hebrejskim: „*Njega ne prepodí lokov sin*“, t. j., pušica, ki se strelí iz loka.

15. Za kij, betíco ali gorjačo toliko mara, kolikor za slamo.

16. t. j., ojstri roglji so na njegovim spodnjim životu; to je, kratke, debele krokodilove tace, zmed kterih imate dve prednji po pet, zadnji pa po štiri perste ali ojstre in močne kremplje.

17. to je, ulega se na rumene, po solncu posušene in oterjene ilnate tla. Drugi drugači. V hebrejskim: „*njegova spodnja stran ima ojstre roglje, on ojstrine* (kremplje) *v blato rtika*“. Drugi drugači.

18. Ko se krokodil po vodi giblje, se okrog njega voda takó kopiči in peni, kakor oljnato mazilo, ki se v kotlu kuha.

19. „*starikasto*“, to je, sivkasto valovje.

20. Kadar krokodil po vodi plava, se za njim delajo pene, ki se svetijo, kakor siva glava stariga človeka. Drugi drugači.

21. Neki preiskovavec vstvarjenih rečí piše od krokodila: Ta velika zver, ki na suhim in v vodi živí, razodeva svojo moč nad prebivavci v morji in na suhim. V velikosti preseže vse živali svojiga plemena. Svoje samostalnosti ne delí ne z jastrobam kakor orel, ne s tigram kakor lev; torej krokodil mogočniši gospoduje kakor lev in orel. In to njegovo gospostvo je toliko terdnejši, pervič ker na suhim in v vodi živí, in torej zalezovanju lože uide; drugič ker njegove močí takó kmalo ne oslabé, in mu jih ni treba obnavljati, ko nima toliko vročine v svoji kervi; in poslednjič ker ni v boji zanj tolike nevarnosti, ko lahko delj časa lakoto terpí.

22. „*Vse visoko*“, to je, vse tudi naj večí, naj prederznejši in močnejši živali zaničljivo ogleduje, ki je med njimi kakor kralj.

23. Sveti očetje Ciril, Atanazi, Gregori in drugi greški in latinski razlagavci mislijo, de je tukaj sv. Duh sicer po čerki govoril od velike povodnje zveri, v višim pomenu pa je govoril od satana. Tudi sv. Hieronim, kakor se kaže, se je v naši prestavi te misli deržal, in ako se povedano z lastnostmi peklenskiga poglavarja permerja, se lahko spozná, de se povedano z njegovimi lastnostmi vjema; vemo pa tudi, de ima hudo in dobro svoje podobe v natori, ki naj nam bodo v spodbudo k dobrimu in v svarjenje pred hudim.

Digitized by Google

XLII. Poglavje.

Job spozna, de je nepremišljeno govoril od rečí, kterih ni razumel. Bog ga povzdigne vpričo njegovih prijatlov, za ktere prosi, in nadlog reši, in zavoljo pravičnosti obdaruje.

1. Odgovoril pa je Job Gospodu, in je rekel:

2. Vem, de vse premoreš, in de ti ni nobena misel skrita.[1])

3. Kdo je tisti, ki sklep brez razuma perkriva?[2]) Torej sim nespametno govoril, in to, kar moje znanje visoko presega.[3])

4. Poslušaj, in jez bom govoril; vprašal te bom, in odgovôri mi!

5. Z ušesam sim te poslušal, zdaj pa te vidi moje oko.[4])

6. Za tega voljo sam sebe svarím, in delam pokoro v prahu in pepelu.[5])

7. Potem pa, ko je Gospod te besede Jobu govoril, je rekel Elifazu, Temanejcu:[6]) Moj serd se je vnel zoper tebe in zoper tvoja dva prijatla,[7]) ker niste pred menoj prav govorili, kakor moj služabnik Job.[8])

8. Vzemite si tedaj sedem juncov in sedem ovnov, in pojdite k mojimu služabniku Jobu, in darujte žgavni dar za se; Job pa, moj služabnik, bo za vas prosil;[9]) nanj se bom ozerl, de vam ne bo neumnost peršteta; ker mi niste prav govorili, kakor moj služabnik Job.[10])

---

1. de ti ni nobeno delo nemogoče; zakaj očitna misel v Bogu je vstvarjeno delo, in kar Bog misli, to je. Job spozna Božjo vsigamogočnost, in ž njo Božjo nerazumljivo modrost in pravičnost.
2. Glej zgor. 38, 2. Job spozna, de so bile besede, ki jih je Bog zgorej izrekel, govorjene njemu v svarjenje. Job se obtoži, de je Božji sklep, razsodbo svoje pravde, iz neumnosti bolj perkril, kakor pa razjasnil. Glej zgor. pogl. 38. razl. 2.
3. „*in to*," kar se mi ne spodobi, to namreč, kar zdaj v četerti versti nasledva. Permer. zgor. 38, 4; 40, 7.
4. Le nepopolnama sim te poprej spoznal po nauku; zdaj pa te vidim, spoznam natanko tvojo modrost in previdnost. — De bi bil Job Boga po obličji vidil, ni tukaj misliti, ker Bog ni bil vidno, temuč le za oblakam pričujoč.
5. Zavoljo svoje nevednosti, in zavoljo tožbá, ki izvirajo iz moje nevednosti, in zavoljo nespodobnih željá sam sebe kaznujem s pokoro v prahu in pepelu.
6. ki je bil nar bolj milostljiv zmed Jobovih nasprotnikov.
7. Mladiga in prevzetniga Eliuta še ni vzel v misel.
8. Elifaz in njegova prijatla so iz terpljenja, ki na tém svetu večkrat hudobne zadeva, sklepali, de Job zavoljo storjenih velikih pregrch terpí. To sklepanje je bilo lažnjivo in celo neusmiljeno. Job je nasproti prav skazal, de je Božja modrost v vladanji svetá nerazumljiva, in se je le v tem motil, de te resnice ni zadosti natanko dokazal, de je preveč tožil, in de je nespametno Božjo razsodbo terjal.
9. Job pa, terpeči pravični, bo za vas prosil.
10. Božje besede, pravi sv. Gregori Nazianzenski, so bile zdravilo za Jobove rane, venec vojskovanja, plačilo za poterpežljivost.

Digitized by Google

9. Tedaj so šli Elifaz, Temanejic, in Baldad, Suhejic, in Sofar, Naamatejic, in so storili, kakor jim je bil Gospod rekel, in Gospod je sprejel Jobovo obličje.[11])

10. Gospod se je tudi k Jobovi pokori obernil, ko je on za svoje prijatle prosil.[12]) In Gospod je Jobu dal vsiga dvakrat toliko, kolikor je imel.

11. Prišli so pa k njemu vsi njegovi bratje,[13]) in vse njegove sestre, in vsi, ki so ga poprej poznali, in so jedli z njim kruh v njegovi hiši, in so nad njim z glavo majali,[14]) in so ga tolažili zavoljo vsiga hudiga, kar je bil Gospod čežnj poslal: in dali so mu sleherni eno ovco[15]) in en zlat uhan.[16])

12. Gospod pa je naposlednje Joba bolj oblagodaril, kakor v njegovim začetku. In on je dobil štirnajst tavžent ovec, in šest tavžent kamel, in tavžent jarmov volov, in tavžent oslic.

13. In je imel sedem sinov, in tri hčere.

14. In je imenoval imé perve Dnevka,[17]) in imé druge Dišavka,[18]) in imé tretje Lepotičnica.[19])

15. Ni pa bilo najti v vsi deželi takó lepih žén, kakor so bile Jobove hčere; in njih oče jim je dal delež med njih brati.[20])

16. Job pa je po tem živel sto in štirdeset lét, in je vidil svoje sinove, in sinove svojih sinov do četertiga rodú, in je umerl star, in poln dni.[21])

---

11. in Gospod je uslišal Jobovo prošnjo.

12. Pokora in ljubezni polna priprošnja za prijatle ste dobile pobožnimu terpinu milost per Bogu, de je nazaj dobil dvakrat toliko, kolikor je bil zgubil.

13. njegovi sorodniki. V nesreči so ga bili vsi zapustili (zgor. 19, 3.); potem pa, ko je bil spet dosegel veliko srečo, so ga spet obiskovali, in Job jih je ljubeznjivo sprejemal, kakor poprej.

14. so nad njim z glavo majali, ter so ga milovali zavoljo nadlog, ki jih je bil preterpel.

15. V hebrejskim: „*eno kesito*“. Nekteri mislijo, de je bila „*kesita*“ denar z jagnjetovo podobo. Gl. Mojz. 33, 19.

16. V jutrovi deželi imajo navado, de per obiskovanji darila dajejo. Gl. 1. Kralj. 9, 7.

17. Job je dal svojim trem hčeram prav lepe imena, ter jih je posnel od zalih reči. Perva hči se imenuje v latinskim: „*Dies*“, to je, dan; v hebrejskim: „*Jemimah*“, „*Jemina*“, to je, dnevna svetloba, zarja, zora, tedaj „*Dnevka*“ ali „*Zorka*“; v arabskim se pravi „*jemima*“ ali „*jemamoh*“, gerlica.

18. V latinskim: „*Kasia*“, v hebrejskim: „*Kesiah*“ ali „*Kesihah*“, to je, dišava, prijeten duh, dišeča skorja, dišeč les v Arabii, tedaj „*Dišavka*“.

19. V latinskim: „*Kornustibium*“, v hebrejskim: „*Keren-hafuk*“, ali „*Keren-hapuah*“, rog za lepotico, lepotična púšica, tedaj „*Lepotičnica*“ ali „*Zalika*“.

20. Tako so delali bogati očetje, ker je bila sicer šega, de so le sinovi dedovali. Glej 4. Mojz. 27, 8.

21. V greški, arabski in v stari latinski prestavi je ti versti perdjano: „*Pisano pa je, de bo s tistimi vstal, ktere bo Gospod obudil*“.

Greškimu svetimu pismu je še tole perstavljeno:

„*Iz sirskiga se posname, de je Job v Ausitidi na idumejski in arabski meji prebival, in bilo mu je imé Jobab. Ko se je bil pa ošenil z*

Digitized by Google

Arabljanko, mu je rodila sinú z imenam Emon. Sam pa je bil iz očeta Zareta zmed Ezavovih sinov, matere pa Bosore; takó de je bil peti od Abrahama. In ti so kralji, ki so kraljevali v Idumeji, kjer je tudi on (Job) *kraljeval: Pervi Balak, sin Beorjev, in imé njegoviga mesta* (je bilo) *Denaba; za Balakam pa Jobab, ki se imenuje Job; za njim pa Asom, ki je bil vojvoda iz temanejske pokrajine; za tem pa Adad, sin Baradov, ki je pokončal Madiam na moabskim polji, in imé njegoviga mesta* (je bilo) *Getem. Prijatli pa, ki so k njemu* (Jobu) *prišli, so: Elifaz, izmed Ezavovih sinov, kralj Temanejcov, Baldad, kralj Suhejcov, Sofar, kralj Minejcov*“. —

Ta perstavek je silno star, in mnogi greški in latinski očetje, ki so pred svetim Hieronimam živeli, so ga ohranili; sveti Hieronim pa ga ni bil sprejel v sveto pismo.

Digitized by Google

VVOD

v

Psalme.

Psalmi so nabirek svetih pesem, ki so jih, nekoliko David, nekoliko pa drugi sveti pisavci zložili, v poznešnjim času pa so bile v bukve zbrane in zverstene. Stari Judje so razdelili te psalme, kakor Mojzesovo postavo, v petere bukve, ker so ravno tistiga zapopadka kakor postava; v njih se namreč naznanja v svetih občutljejih ravno to, kar postava po svetih šegah in predpodobah v sveto premišljevanje pred oči stavi. Sveti očetje hvalijo te bukve ko neusahljiv studenec modrosti in čednosti, ter jih perporočajo v sveto branje pred vsimi drugimi svetimi bukvami. „Te bukve“, pravijo, „ako bi se tudi v misel ne jemalo toliko prelepiga in očitniga prerokovanja, ki zadeva Božjo natoro Jezusa Kristusa, njegovo rojstvo, njegove djanja, njegovo terpljenje, njegovo vstajenje in njegov sveti evangeli, so preobiln studenec Božjih resnic, zapopadek vsiga djanskiga nauka, splošen in neizmeren zaklad svetiga življenja, zdravilo prijetne zgovornosti, pesmi polne nebeškiga hladila, in prav perpravne v ozdravljanje vsake dušne britkosti, naj si bo kakoršna koli; bukve, v kterih je nauk z vso prijetnostjo združen, in kterih branja nobene druge bukve ne presežejo; bukve za vsaciga, kteri želi častiti in hvaliti Božje veličastvo, Božjo vsigamogočnost, modrost in previdnost, ali klicati v usmiljenje naj višiga Sodnika, ali pa sprositi pomoči v sleherni nadlogi, zahvaliti Boga za prejete dobrote, se podučevati in k dobrimu spodbudovati“. Zapopadek psalmov je tedaj mnogoter. V nekterih psalmih prepeva sveti pevec slavo Božjo, ter hvali Boga

Digitized by Google

za prejete dobrote; v druzih pa popisuje svojo revo in svoje nadloge, ter Boga ponižno prósi odpušenja grehov. Nekteri psalmi navdajajo človeka s tolažbo v sleherni nadlogi in z zaupanjem v previdnost Božjo. Spet drugi psalmi perporočajo mnoge čednosti, ter opominjajo, varovati se tovaršije hudobnih in grešniga življenja. V nekterih psalmih jemlje sveti pevec v spomin Božje dobrote, ki jih je Bog skazoval Izraelovimu ljudstvu; v druzih pa prerokuje prihodnjiga Odrešenika, njegovo rojstvo, djanje, terpljenje in vstajenje. — Greška in latinska prestava se ločite od hebrejskiga v štetvi psalmov, ker sklepate 9. in 10. psalm, in zatorej za hebrejskim za eno številko zad ostajate do 147. psalma, kteriga v dva psalma razdelujete, in tako spet imate s hebrejskim enako število psalmov; tudi sklepate 114. in 115. psalm, pa precej 116. psalm v dva razdelujete, in takó ta razloček zopet zgine.

Digitized by Google

BUKVE PSALMOV.

I. Psalm.

Srečen je, kdor koli Boga ljubi, ter se njegovih zapoved derží; nesrečni so pa vsi hudobni.

1. Blagor človeku, kteri ne hódi po svetovanji hudobnih,[1]) in ne postaja na potu grešnikov, in ne sedí na stolu kuge;[2])

2. temuč ljubi postavo Gospodovo, ter noč in dan premišljuje[3]) njegovo postavo!

3. In je enak drevesu, ki je zasajeno ob potocih,[4]) in daje sad ob svojim času;[5]) njegovo perje ne obléta, in vse, kar koli počenja, mu gre po sreči.[6])

4. Ne takó, hudobni, ne takó; temuč so ko prah, ki ga veter od zemlje vzdiguje.[7])

5. Zatorej hudobni ne bodo obstali v sodbi,[8]) in grešniki ne v zboru pravičnih;[9])

6. zakaj Gospod pozná[10]) pot pravičnih; pot hudobnežev pa zgine.[11])

1. kteri ne živí po svetovanji hudobnežev. Po besedi: „*kteri ni hodil,*“ kakor v hebrejskim, kjer se pretečeni čas tudi takrat rabi, kadar se za vse čase sploh govorí. V slovenskim se tedaj sedanji čas perlega.

2. na stolu hudobniga, napčniga, spačeniga nauka. V hebrejskim: „*na stolu zasmehovavcov*“ (prim. Prip. 9, 7. 8: 13, 1: 14, 6.), kteri Božji nauk zasmehujejo, ga kakor nespametniga zametujejo, ter svoje krive nauke, ki so res kakor kuga, na njegovo mesto stavijo (Atan. in Bazil.). — Sveti Avguštin in sv. Ambrož opomnita, de je v besedah te verste naznanjena zmirej viši stopinja hudobíje; hudobno namreč ravná že tisti, ki po svetovanji hudobnih na napčno pot stopi; še hudobniši dela tak, ki na ti hudobni poti ostane; nar hudobniši pa tisti počenja, ki tudi druge s svojim hudobnim naukam zapeljuje.

3. prevdarja, bere, na se obrača in si jo k sercu jemlje.

4. Pobožni človek je poln dobre močí, dobre terdne volje.

5. misli si, dobre dela pobožniga, in njegovo plačilo v večnosti. 1. Pet. 1, 7. (Hier.).

6. Vse, kar pravični dela, se mu v prid obrača. Gl. Rim. 8, 28.

7. V hebrejskim: „*kakor pleve so, ki jih veter raznaša,*“ kadar se žito veje.

8. per poslednji sodbi, ko bodo pravični od hudobnih ločeni (Avg.). Gl. Iz. 8, 14: 26, 8: 59, 18. Mal. 3, 5.

9. v sveti družbi, ki bo per sodbi odločena.

10. Bog pozná, ter tudi čisla in plačuje pobožno življenje pravičnih. Gl. Mat. 7, 23.

11. življenje hudobnih pelje v pogubljenje.

Digitized by Google

II. Psalm.

Sveti pevec govorí v tem psalmu od kraljestva Jezusa Kristusa, Sina Božjiga, in od njegovih sovražnikov.[1])

1. Zakaj hrumé narodi, in si ljudstva vmišljujejo prazne reči?[2])
2. Kralji zemlje se vzdigujejo, in pervaki se zbirajo zoper Gospoda, in zoper njegoviga Maziljeniga.
3. „Raztergajmo njih vezi,[3]) in verzimo s sebe njih jarem“.[4])
4. On, ki v nebesih prebiva, se jim smeja, in Gospod jih zasmehuje.
5. Takrat[5]) jim bo govoril v svoji jezi, ter jih bo prestrašil v svojim serdu.[6])
6. Jez pa[7]) sim od njega kralj postavljen čez Sion, njegovo sveto gôro,[8]) ter oznanujem njegovo povelje.[9])
7. Gospod mi je rekel: Moj Sin si ti; dans sim te rodil.[10])
8. Prôsi me, in dal ti bom narode v delež, in pokrajine zemlje v tvojo lastnino.[11])
9. Vladal jih boš z železno palico, in ko persteno posodo jih boš poterl.[12])
10. In zdaj umejte, kralji!

---

1. Takó razumejo ta psalm ne le aposteljni (Dj. ap. 4, 25: 13, 33. Hebr. 1, 5.), greški in latinski očetje, ampak tudi vsi stari judje. Kralja Davida, kterimu se ta psalm perlastuje, je bil Bog zastran Mesija posebno razsvetlil in podučil. Gl. 2. Kralj. 7. in 23. pogl.
2. prazne naklepe delajo, ter se mislijo vzdigniti zoper Mesija, tode ne bojo nič opravili. Vedi, de keršansko vero sicer napadajo, pa upaj v vsigamogočniga Boga, ki poklada vse njene sovražnike v podnožje svojih nog, to je, jih poniža in potare.
3. pravijo nasprotniki in sovražniki.
4. Tako so govorili Kristusovi sovražniki že ob njegovim času (Gl. Luk. 19, 14.)
5. ko bodo svoje hudobne naklepe izpeljali, ali ko bo čas kazni prišel.
6. namreč: bo s strašnimi čudeži skazal, de ima njegov Sin oblast in gospostvo.
7. To govori Mesija od sebe.
8. čez njegovo cerkev, njegovo sveto družbo, ki se tukej imenuje Sion, ker se je sveta cerkev v Jeruzalemu začela; gora pa se imenuje zavoljo svoje terdnosti in stanovitnosti (Avg.).
9. Po hebrejskim svetim pismu govorí Bog sam: „*Jez sim svojiga kralja* (Mesija) *maziłil na Sionu, svoji sveti gori. Jez* (zdaj govori Mesija) *bom oznanoval postavo*“ (novo postavo svete vere. Jan. 3, 16: 16, 9.). Je vse eno.
10. Tudi pozemeljski kralji (2. Kralj. 7, 14. Ps. 88, 27.) in angelji (Job. 38, 7.) so v časih imenovani sinovi Božji, tode ne v pomenu rojenih, ampak le posinovljenih sinov (Gl. Hebr. 1, 5.); torej se mora tukaj razumeti pravi Sin Božji, ki je rojen od Boga Očeta. Besedo „*dans*“ so razlagali sv. očeta Atanazi in Avguštin in z njima sv. cerkev od večnosti, ker večnost nima ne pretečenosti ne prihodnosti.
11. Ako prosiš, podveržem vse narode tvoji oblasti. — Glej, de celo Sin Božji dobí svoje kraljestvo le po prošnji; Božje kraljestvo se tedaj le po molitvi po svetu razširja; pa tudi v tebi bo rastlo le po molitvi in ponižnosti.
12. ako se ne podveržejo. Gl. Skriv. razod. 2, 27: 12, 5: 19, 15. „*Železna*

Digitized by Google

dajte se podučiti, ki ste sodniki na zemlji![13])

11. Služíte Gospodu v strahu, ter se ga veselíte s trepetam!

12. Sprejmíte svarjenje,[14]) de se kje ne razserdi Gospod, in ne zajdete v pogubljenje s praviga pota,

13. ker se bo njegova jeza v kratkim vnela.[15]) Blagor vsim, ki vanj zaupajo![16])

III. Psalm.

David toži zavoljo tolikanj sovražnikov, ki ga preganjajo; ko se pa spomni tolikanj dobrot Božjih, ki jih je pretekli čas prejemal, se z upanjem navdaja v Božjo pomoč, ter prósi Gospoda rešenja.

1. Psalm Davida, ko je bežal pred Absalomam, svojim sinam. 2. Kralj. 15, 14.

2. Gospod, kakó so se namnožili, ki me stiskajo: veliko se jih vzdiguje zoper mene.[1])

3. Veliko jih pravi moji duši:[2]) Zanjo ni pomoči per njenim Bogu.[3])

4. Ti pa, o Gospod! si moj sprejemnik,[4]) moja slava;[5]) in mi vzdigueš glavo.[6])

5. S svojim glasam sim v Gospoda klical,[7]) in uslišal me je s svoje svete gòre.[8])

6. Spal sim, terdo sim spal, in sim vstal,[9]) ker me je Gospod sprejel.[10])

7. Ne bojim se tavžentov zmed

---

palica" je podoba nepremagljive oblasti Kristusove. Dosihmal so bili vsi narodi, ki se niso podvergli kerščanski veri, zaterti ali pa razkropljeni.

13. Prerok se oberne na kralje in vladarje na zemlji, ker njih zglede več del podložni posnemajo.

14. nauk in strahovanje. Sprejmite njegov nauk, in si z vso skerbjo perzadevajte, de se tudi vaši podložni po njem ravnajo. V hebrejskim: „*Kušnite Sína*" (Božjiga), t. j., dajte mu čast. S kušljeji so na jutrovim čast in vdanost skazovali. Gl. 1. Kralj. 10, 1: 3. Kralj. 19, 18. Job. 31, 27.

15. zakaj dan maševanja hitro pride, kadar mine čas milosti Božje.

16. „*ranj.*" to je, v maziljenca in Sinu Božjiga; saj ni v nobenim drugim zveličanja (Dj. ap. 4, 12.).

1. Sveti očetje so spoznali v Davidu, ki ga je njegov lastni sin preganjal, podobo Jezusa Kristusa, ki so ga Judje preganjali, vjeli, nevernikam izdali ter križali, pa je spet častitljivo od smerti vstal.

2. Veliko jih pravi meni in od mene.

3. Veliko jih je, ki pravijo, de ne bom zadobil pomoči in milosti per svojim Bogu. Perm. Semejeve besede 2. Kralj. 16, 8.; tudi preklinjevanje zoper Kristusa Mat. 27, 40. 41. Celo veliko prijatlov Davidovih je zgubilo serčnost, on pa je zaupal v gotovo pomoč Božjo.

4. me sprejmeš v svoje varstvo.

5. ti si moja čast, to je: ti mi namestuješ čast, ali: ti si mi namestilo za mojo zgubljeno čast, ali pa: ti mi spet povračaš mojo zgubljeno čast.

6. in me z upanjem navdajaš. Žalostni, maloserčni nagne glavo, upajoči pa jo vzdigne.

7. v poprešnjih britkostih. Drugi: „*Gospoda kličem, in me usliši*".

8. Na sveti sionski gori je bila skrinja zaveze, na kteri je bil med kerubinama Bog pričujoč.

9. sim vstal v sredi med sovražniki.

10. v svoje varstvo. Po misli sv. Justina, Avguština, Evzebija, Teodoreta in

Digitized by Google

ljudstva, ki me oblega; vzdigni se, Gospod! reši me, moj Bog!

8. Ker ti si potegl vse, ki mi nasprotvajo brez vzroka; zobé grešnikov si zdrobil.[11])

9. Per Gospodu je pomoč; in tvoj blagoslov pridi nad tvoje ljudstvo.[12])

IV. Psalm.

David prósi Boga pomoči; opominja sovražnike, de naj se prostovoljno Božjimu ljubljencu vdajo; svoje serce zopet k Bogu povzdiguje.

1. K koncu med pesmimi.[1]) Psalm Davidov.

2. Ko sim klical, me je uslišal Bog moje pravičnosti;[2]) iz stiske si mi pomagal. Usmili se me, ter usliši mojo molitev!

3. Človeški otroci![3]) doklej bote še težkiga serca?[4]) Zakaj ljubite nečimernost, in išete laži?[5])

4. Vedite pa, de je Gospod čudo storil nad svojim svetim;[6]) Gospod me usliši, ko v njega kličem.

5. Ko se jezitè, ne grešite;[7]) kar pravite v svojih sercih, obžalujte na svojih ležiših.[8])

---

druzih učenikov je David te besede govoril kakor predpodoba Jezusa Kristusa, ki je od mertvih vstal; tudi sveta cerkev jih deva med molitve velikonočniga časa.

11. si jih storil neškodljive; divje zveri ne morejo nič več škodovati, ako se jim zobje starejo.

12. Tukej in večkrat se bere v hebrejskih psalmih beseda „*sela*," ktera po misli nekterih pomeni neko godbino orodje, po misli druzih pa je klic ali opomin k premišljevanju ravno poprej rečeniga, po misli druzih pa spet nekaj druziga pomeni.

1. Napisi psalmov so prav nerazumljivi, in zato jih prestavljavci svetiga pisma različno prestavljajo. Zastran pomena tega napisa se razlagovavci ne zedinjajo. Nekteri mislijo, de se ta psalm ni pel le v nekterih odločenih časih, ampak vsak dan k koncu posebnih psalmov. Po misli druzih to pomeni, de ta psalm zadeva Kristusa, ki je „*konec*" vsiga, in njegovo cerkev. V hebrejskim: (pesem) „*percu na strunah*". Drugi drugači.

2. Bog začetnik moje pravičnosti, ali zagovornik moje pravične reči (Avg.). Veči del postavljajo razlagavci tudi ta psalm, kakor poprešnjiga v dobo, ko je David bežal pred Absalomam.

3. ki se krivice deržite.

4. oterpnjeniga serca. V hebrejskim: „*Kako dolgo bo skrunjena moja čast?*"

5. Zakaj se slepite s praznim upanjem, in spletate laži, de bi nedolžniga obdolžili?

6. Vedite, de Bog pobožniga čudovito vodi; odstopite tedej od svojih hudobnih naklepov.

7. Ako vas jeza in nevolja premaga, ne grešite s tem, de bi jo dalje deržali; solnce naj med tem ne zajde (Ef. 4, 26.), in obžalujte jo na svoji postelji. V hebrejskim po nekterih: „*trepetajte, in ne grešite*".

8. Zbrisujte s solzami po noči greh, ki ste ga po dnevu storili (Hier.). V hebrejskim sklepajo: ... „*ne grešite; premislite v svojim sercu na svojim leišu, in utihnite*".

Digitized by Google

6. Darujte darove pravíce,[9]) in zaupajte v Gospoda. Veliko jih pravi: Kdo nam bo skazoval dobrote?[10])

7. Luč tvojiga obličja, Gospod, je zaznamnjana nad nami,[11]) dal si mi v serce veselje.

8. S sadam žita, vina in svojiga olja so obogatéli;[12])

9. v miru na to spim in počivam;[13])

10. zakaj ti, Gospod, si me posebno poterdil v upanji![14])

V. Psalm.

David prósi Boga, de naj ga brani sovražnikam, in upa, de bo uslišan, ker Bog Narsvetejši naklepov hudobnih ne more poterditi.

1. K koncu[1]) za njo, ki dežž prejme.[2]) Psalm Davidov.[3])

2. Zasliši, Gospod! besede moje; uméj moje vpitje.

3. Poslušaj glas moje prošnje; moj kralj, in moj Bog![4])

4. zakaj k tebi bom molil, o Gospod! zjutrej boš moj glas uslišal.[5])

5. Zjutrej bom pred tabo stal in premišljeval;[6]) ker ti si Bog, ki noče krivice.[7])

6. Hudobni pa ne prebiva zraven tebe,[8]) in krivični ne ostanejo pred tvojimi očmi.

7. Sovražiš vse, ki hudo delajo; pogubiš vse, ki lažnjivo govoré;[9]) kervi željniga in goljufniga Gospod studi.

8. Jez pa bom zavoljo tvo-

---

9. dar spreobernjenja in prave pobožnosti. Prim. 5. Mojz. 33, 19. Ps. 50, 19.
10. Veliko mojih prijatlov pravi: Kdo nam bo dal že enkrat boljših časov?
11. David odgovori svojim prijatlam z molitvijo k Bogu. Gnade, s kterimi si nas obdaroval, so gotova zastava tvoje božje previdnosti.
12. so obogatéli moji sovražniki, in imajo svoje veselje nad svojim bogastvam in nasiteno serce; zakaj notranjiga veselja v Bogu ne poznajo.
13. vse to me nič ne žali, de le Boga imam.
14. V hebrejskim: „*ker ti sam, Gospod, mi pomagaš, de varno prebivam*“.
1. Glej 4. Psalm 1. razl. zastran napisa.
2. za verno dušo, ki jo bo Bog poplačal. V hebrejskim je napis: „*Pevcu na pišalih*“.
3. Nekteri menijo, de misli David v tem psalmu preganjanje po Savlu ali pa po Absalomu; pozdeva pa se, de ga je bil zložil zoper sovražnike Božje sploh, ter spodbuda k zaupanju v Boga.
4. Bog je bil prav za prav kralj izraelski; pozemeljski kralj je bil le njegov namestnik.
5. zjutrej zgodej boš mojo molitev uslišal; zakaj, kteri tako zgodaj k Bogu čujejo, ga najdejo (Prip. 8, 17.).
6. Tako sveti Ciprijan. Drugi prestavljajo: „*stal in gledal*“, t. j., v te zaupal.
7. Ko zjutrej molim in premišljujem, me boš uslišal, ker ne ljubiš krivice hudobnih, ki me čertijo.
8. ni sklenjen z Bogam, ne Bog z njim, je brez Boga, brezbožen.
9. obrekovanje in druge laži spletajo.

Digitized by Google

jiga obilniga usmiljenja stopil v tvojo hišo;[10]) môlil bom proti tvojimu svetimu tempeljnu v tvojim strahu.[11])

9. Gospod! vodi me v svoji pravici;[12]) zavoljo mojih sovražnikov ravnaj mojo pot pred svojim obličjem;[13])

10. zakaj[14]) v njih ustih ni resnice; nečimerno je njih serce.[15])

11. Odpert grob je njih gerlo;[16]) s svojimi jeziki goljufno delajo,[17]) sodi jih, o Bog![18]) Stori v nič njih naklepe; izženi jih[19]) zavoljo obilnosti njih hudobij, ker so te dražili, o Gospod![20])

12. Veselé pa naj se, kteri v té zaupajo; vekomaj se bodo veselili, in ti boš v njih prebival.[21]) In hvalili se bodo s teboj vsi, ki ljubijo tvoje imé;[22])

13. zakaj ti blagosloviš pravičniga. Gospod! kakor s ščitam si nas kronal[23]) s svojo dobro voljo.[24])

VI. Psalm.

David zdihuje v hudi stiski, spozná svoje pregrehe, in kliče v milost Božjo. Svest Gospodove pomoči, se s serčnostjo navdaja, in sovražnikam velí odstopiti.

---

10. Jez se prederznem, pred te priti, in pred teboj se muditi, tode ne z zaupanjem v svoje zasluženje, ampak z zaupanjem v tvoje preobilno usmiljenje.
11. môlil bom tudi v svojim stanovanji v svetim strahu, obernjen proti tempeljnu, kjer si ti pričujoč. Hebrejci so se obračali per molitvi proti tempeljnu. Gl. Dan. 6, 10. „*Hiša*“ in „*tempelj*“ pomeni tukej sv. šotor, ki je imel ko prebivališe Božje to častitljivo imé, in to imé je bil poznejše Salomonov tempelj dobil.
12. vodi me po potih pravice. Bodi ti sam moj vodnik, de se ne spotaknem, ne omahnem ne na desno ne na levo.
13. Zavoljo mojih sovražnikov mi pomagaj hoditi po potu, in bodi vedno per meni.
14. David imenuje vzrok, zakaj naj ga Bog zavoljo sovražnikov ohrani v pravici, zato namreč, ker so silno hudobni.
15. njih govorjenje je zvijačno in lažnjivo, njih serce pa je hudobno.
16. Kdor pride njim v usta, pade v grob, t. j., zgubljen je.
17. imajo lepe, pa hinavske, perliznjene besede v ustih.
18. Ta želja ne izvira iz sovraštva, ampak iz gorečnosti za čast Božjo; in tudi ni prav za prav želja, temuč je le bolj napovedovanje tega, kar bo Bog storil s hudobnimi ob svojim času. Gl. 2. Ezdr. pogl. 4. razl. 2.
19. iz kraja, kamor so se po krivici vsilili.
20. V hebrejskim: „*ker so se zoper tebe vzdignili, Gospod!*“
21. ti boš večno prebival v pravičnih, kakor v tempeljnu, in oni bodo polni veselja in veličastva vekomaj. V hebrejskim: „*in ti jih boš varoval*“.
22. ki tebe ljubijo. Ime Gospodovo je Gospod sam.
23. kakor z brambo si nas obdal in obvaroval.
24. s svojo gnado; ker razsvetljena dobra volja ima gnado.

Digitized by Google

1. K koncu med pesmimi.[1]) Psalm Davidov za osmino.[2])

2. Gospod! ne svari me v svojim serdu, in ne tépi me v svoji jezi.[3])

3. Usmili se me, Gospod! ker sim slab;[4]) ozdravi me, Gospod! ker moje kosti se tresejo.[5])

4. In moja duša je silno omamljena; ti pa, o Gospod! doklej?[6])

5. Oberni se, Gospod! in reši mojo dušo; pomagaj mi zavoljo svoje milosti.

6. Ker ga ni ob smerti, de bi na te mislil; v peklu pa kdo bo tebe hvalil?[7])

7. Utrudil sim se v svojim zdihovanji,[8]) vse noci perem svojo posteljo; s svojimi solzami močim svoje ležiše.[9])

8. Od žalosti so moje oči otemnéle; postaral sim se med vsimi svojimi sovražniki.[10])

9. Poberite se spred mene vsi, ki hudo delate; zakaj Gospod je glas mojiga joka uslišal.[11])

10. Gospod je mojo prošnjo uslišal; Gospod je sprejel mojo molitev.

11. Naj se sramujejo, in silno prestrašijo vsi moji sovražniki; prav hitro naj se obernejo in sramujejo.

---

1. Glej Ps. 4. razl. 1. zastran napisa.
2. za neko orodje z osmimi strunami. V hebrejskim: „*Pevcu na osmerih strunah*“. David, zavoljo svojih grehov kaznovan po sovražnikih, prósi v tem psalmu milosti in rešitve, ter je zvesto upa.
3. David po storjenim grehu ne prósi, de bi ga Bog celo ne kaznoval, temuč prósi, de bi Bog po svoji milosti kazen zmanjšal.
4. prav za prav, kakor je v hebrejskim: „*ker sim zvenjen zavoljo žalovanja nad svojimi grehi*“.
5. se od žalosti in strahu gibljejo.
6. doklej mi še pomoč odlašaš? ali pa: doklej me boš še kaznoval? To vprašanje ne naznanuje nevolje, temuč je otročje zaupanje v Božjo dobroto.
7. Pomagaj mi, o Bog! zakaj ako moji sovražniki premagajo, in jez umerjem, te na spodnjim svetu, pred peklam ne bom takó spoznal in častil, kakor zdaj v življenji. „*Pekel, spodnji svet*“ (4. Mojz. 16, 30. 33.), kjer so se odmerli zbirali (Job. 30, 23.), preden je Kristus svoje rešivno delo dokončal, je bil sicer za hudobne v resnici pekel, kraj joka in terpljenja (Job. 26, 5.), vender pa tudi za pravične kakor „*predpekel*“ ni bil kraj veselja, ampak tihe žalosti (Ps. 29, 10: 87, 13. Iz. 38, 18. Prid. 9, 10.), in v tem oziru ni bil kraj češenja in hvale Božje, kakor je še zemlja. Še le po Kristusu je smert nehala biti žalostna, ker je On odperl nebesa, kraj češenja in hvale Božje. Kristjan v molitvi naj per ti versti misli na dušno smert po smertnim grehu in na večno smert v peklu, v kraji zaverženih, kjer ni več češenja in hvale Božje.
8. Drugi po hebrejskim: „*Truden sim po zdihovanji*“.
9. „*perem svojo posteljo*“ s solzami, ter se močno jokam. Glej tukej izraelcovo pokoro, kaj boš storil ti, ki si kristjan?
10. Silna žalost me je postarala pred očmi mojih sovražnikov, ki se bodo tega veselili. Spokorni kristjan naj per teh sovražnikih misli na strasti, skušnjave, slabe zglede in tovaršc, na priložnosti in na vse, kar mu je zaderžek v zveličanje. V hebrejskim: ... „*oči otemnele, starajo se zavoljo mojih sovražnikov*“.
11. Ko moli, zdajci čuti, de je njegova molitev uslišana.

Digitized by Google

VII. Psalm.

David prósi Boga pomoči zoper svoje sovražnike, priča svojo nedolžnost, in se zanaša v sodbo Božjo. Svest svoje nedolžnosti in pravice Božje preti sovražnikam pogubljenje, ako se ne spreobernejo; ter se nadja, de bo slavil pravico Božjo.

1. Psalm Davida, ki ga je pel Gospodu zavoljo besedí Kusa,[1]) Jeminitoviga sina.[2])

2. Gospod, moj Bog! v tebe upam; otmì me od vsih, ki me preganjajo, in reši me.[3])

3. De kjé ne zgrabi[4]) ko lev moje duše;[5]) ker ni nikogar, de bi me rešil; in nikogar, de bi me otél.

4. Gospod, moj Bog! če sim to storil,[6]) če je v mojih rokah krivica,[7])

5. če sim povernil njim, ki so mi hudo storili; po pravici padem brez pomoči pred svojimi sovražniki;[8])

6. naj preganja sovražnik mojo dušo, in naj zgrabi in potaptá na tleh moje življenje, in naj dene v prah mojo slavo.[9])

7. Vstani, Gospod! v svoji jezi;[10]) vzdigni se nad pokrajine mojih sovražnikov, in vstani, Gospod, moj Bog! po zapovedi, ki si jo dal;[11])

8. in zbirališe narodov te bo obdalo,[12]) in zavoljo njega se verni na višavo.[13])

---

1. t. j., ki ga je pel Gospodu zavoljo Kusa.
2. Kus, Benjaminovec ali iz Benjaminoviga rodú, je bil po misli nekterih razlagavcov Semej, ki je Davida preklinjal (2. Kralj. 16, 5.); drugi pa s svetim Hieronimam menijo, de je bil ta Kus Savel, ki se mu je zato reklo Kus (černi, zamurec), ker je bil želčeve, serdite, togotne natore.
3. reši me tovaršev Kusovih. Zastran tega, kaj naj si kristjan v molitvi misli per sovražnikih, od kterih je v psalmih govorjenje, glej 2. Kralj. 22. razl. 34.
4. ne zgrabi Kus, v. 15—17. Gl. Ps. 6. razl. 10.
5. de mi ne vzame življenja.
6. kar mi Kus očita in podtikuje.
7. če je krivica v mojih delih in opravilih. „*Roke*“ so tukej imenovane namesti del in opravil, ktere se z njimi opravljajo.
8. nisim vreden tvoje pomoči, in prav je, de me pokončajo moji sovražniki. V hebrejskim se bere ta versta: „*Ako sim hudo povernil svojimu prijatlu, ako sim poškodoval tega, ki mi je bil sovražin brez vzroka, naj preganja*“ i. t. d. v naslednji versti.
9. naj dene v nič mojo čast, to je, mene in vse, kar sim.
10. Ker sim pa nedolžen, pridi sodit, o Gospod, moje sovražnike.
11. Pridi sodit, ker si sam zapovedal, de se je treba poteguiti za nedolžniga in zatertiga, in mu pravico storiti. V hebrejskim: „*Vzdigni se per napuhu mojih sovražnikov, ter vstani, o Gospod, moj Bog, in napravi sodbo*“. Drugi drugači.
12. ljudstva se bodo zbrale, ter te bodo obdajale. David zdaj popisuje sodbo, ki jo bo Gospod imel. Bog se perkaže, in ljudstva, posebno njegovi sveti, so okrog njega.
13. „*Višava*“ tukaj ne pomeni nebés, ampak visoki sedež Božji na sionski gori, kakor Ps. 67, 19. Sveti pevec hoče reči: Verni se k sodbi na sionsko

Digitized by Google

9. Gospod sodi narode.[14]) Sodi me, Gospod! po moji pravici, in po moji nedolžnosti se mi zgodi.[15])

10. Pokončana bodi hudobija grešnikov, pravičniga pa vodi, Bog! ki pregleduje serca in obisti.[16])

11. Moja pravična pomoč je od Gospoda,[17]) kteri otéva njé, ki so pravičniga serca.

12. Bog je pravičen sodnik, močan in perzanašljiv; se mar serdí vsaki dan?[18])

13. Ako se ne spreobernete, bo on svoj meč zasukal; svoj lok je že napél, ter ga je perpravil.

14. Smertne strele je nanj položil, svoje pušíce je ognjene naredil.[19])

15. Glej! krivico je rodil;[20]) spočel je žalost, in je rodil hudobijo.[21])

16. Jamo je kopal in jo skopal, in je v jamo padel, ki jo je bil naredil.[22])

17. Njegova žalost[23]) se bo vernila na njegovo glavo, in na njegovo teme bo prišla njegova krivica.

18. Hvalil bom Gospoda po njegovi pravici,[24]) in imenu Gospoda, Narvišiga, bom hvalo pel.

VIII. Psalm.

David slaví Božje veličastvo, ki se na nebu in na zemlji razodeva, zlasti pa dobrotljivost Božjo, ker je Bog človeka po svoji podobi vstvaril, in v Kristusu prerodil, ter ga postavil gospodarja vsim stvarém.[1])

---

višavo; zakaj pozdeva se, kakor de bi jo bil zapustil, ker krivica tako mogočno gospoduje; verni se zavoljo tistih ljudstev, tistih svetih, ki te k sodbi perčakujejo.

14. Gospod je sodnik vsih ljudi, torej mi bo pravico storil.

15. Tukaj opomnijo grški očetje, de David s tem ne misli reči, de je popolnama pravičen in nedolžen, temuč le dokazuje svoje pravično djanje do Savla (gl. 1. Kralj. 24, 12.); zakaj drugod sam pravi, de so vsi ljudje grešniki in krivični pred Bogam (Ps. 142, 2.).

16. „*obisti*“ ali „*ledvice*“. Pomen: Per ti sodbi stori konec hudobii, ter pospeši reč pravičnih, kar ti je lahko, ker poznaš notranjiga človeka.

17. Terdno upam doseči pomoč od Gospoda ravno zato, ker moje notranje pozna.

18. Sveti pevec si zdaj odgovorí z naslednjimi besedami: Res, ako se ne spreobernete, je Bog zmirej perpravljen, vas pokončati. V hebrejskim: „*Bog je pravičen sodnik, Bog se serdí vsaki dan*“.

19. V vojski so v časih ovijali pušice z gorljivimi rečmi, ter so jih zažigali in izstreljali.

20. uni hudobni preganjavec si je krivico zmišljeval.

21. je delal hudobne naklepe bližnjimu v škodo, ter jih je tudi v djanji spolnoval.

22. Poln zaupanja v Božjo pomoč previdi sveti pevec nesrečni konec svojiga nasprotnika.

23. Žalost, ki jo je drugim namenil, bo njega zadela.

24. Hvalil bom Gospoda, kakor zasluži.

1. Kristus in aposteljni (Mat. 16, 16: 1. Kor. 15, 26—28. Hebr. 2, 8. 9.)

Digitized by Google

1. K koncu,[2]) za tlačivnice.[3]) Psalm Davidov.

2. Gospod, naš Gospod! kakó čudovitno je tvoje imé po vsi zemlji;[4]) ker tvoje veličastvo je zvikšano nad nebesa.[5])

3. Iz ust otrók in dojencov si si napravil hvalo zavoljo svojih sovražnikov, de odpraviš sovražnika in maševavca.[6])

4. Ko gledam tvoje nebo, delo tvojih perstov: luno in zvezde, ki si jih vstvaril;

5. kaj je človek, de se ga spominjaš; ali sin človekov, de ga obiskuješ?[7])

6. Le malo si ga znižal pod angelje;[8]) s slavo in častjo si ga ovenčal,[9])

7. ter si ga čez dela svojih rók postavil.[10])

8. Njega nogam si podvergel

---

so obračali ta psalm na veličastvo Mesijevo, in to se kaže tudi iz njegoviga zapopadka. V njem se sicer sploh popisuje veličastvo odrešeniga človeka, ki ga je Bog po storjenim grehu spet z gnadami obdaroval (v. 5.), s tem pa ob enim in sosebno se tudi popisuje veličastvo Jezusa Kristusa, ker so v njegovi novi človeški natori človeški otroci spet poveličani.

2. Glej Ps. 4. razl. 1. zastran napisa.

3. V hebrejskim: „*gitit*“, mende orodje, ki je bilo podobno vinski tlačivnici. V hebrejskim: „*Percu na gitit*“ ali „*tlačivnici*“.

4. kako čudoviten si v svojih delih po vsim svetu.

5. tvoje veličastvo se ne razodeva le na zemlji, temuč seže tudi nad vidne nebesa.

6. V hebrejskim: „*de k molčanju perpraviš sovražnika in maševavca*“. Otroci razglašajo v svoji nedolžnosti in ljubeznjivosti tvojo hvalo, de bi njé k molčanju ugnali, ki nočejo spoznati tvojiga veličastva, ali ki se zoper tebe vzdigujejo. Te besede so se posebno spolnile, ko so otroci v tempeljnu (Mat. 21, 16.) Kristusa poveličevali, ter so s tem njegove togotne, razkačene sovražnike osramotili.

7. David tukaj ne misli le natornih darov, ampak zlasti tudi darove gnade; zakaj beseda „*spomniti se*“, „*obiskati*“ v dobrim pomenu, pomeni v svetim pismu „*rešiti*“, „*oteti*“ (1. Mojz. 8, 1: 21, 1: 50, 24: 2. Mojz. 2, 25.); torej je tukaj posebno govorjenje od noviga, odrešeniga, z gnadami napolnjeniga človeškiga rodú. Pomen te verste je tedaj tale: Ako nebo in zvezde premišljujem, in vidim, kako si se ondi veličastniga skazal, se moram vprašati, kakó si se hotel veličastniga skazovati še s tem, de si se človeka v svoji milosti spomnil? — Ker je popolno in novo človeštvo prav za prav človeštvo Kristusovo, ker je on predpodoba, ter v njem vsi odrešeni gnado in pomoč per Bogu dobivajo, zato sv. aposteljni in očetje po pravici obračajo tukaj rečeno na njega še v posebnim pomenu.

8. Le malo si znižal človeško natoro pod angeljsko, namreč le tako dolgo, dokler je človek na zemlji; zakaj v prihodnjim življenji so ljudje, kakor angelji v nebesih (Mat. 22, 30.). Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Le malo si ga znižal pod Boga*,“ t. j., le nekoliko manjšiga od sebe si ga naredil.

9. odrešeniga človeka si s slavo, s častjo, z gnadami obdaroval. Natorni človek sam na sebi nima veličastva, ampak je ves nezmožen, poln sramote in slabosti.

10. Kakor si perviga človeka čez vse stvarí na zemlji postavil (1. Mojz. 1, 26.), takó tudi druziga, namreč Kristusa (Hebr. 1. pogl.) in v njem svojo sveto družbo, ki ne vživa le samo vstvarjenih rečí, temuč tudi velikokrat s čudovito močjo nad njimi gospoduje.

Digitized by Google

vse; ovce in goveda sploh vse, verh tega tudi živali na polji,

9. ptice pod nebam, in ribe v morji, ki se sprehajajo po stezah morja.

10. Gospod, naš Gospod, kakó čudovitno je tvoje imé po vsi zemlji![11])

IX. Psalm.

David hvali Boga, de njega in druge uboge brani sovražnikam. Prósi, de naj hudobne ovéra in bogaboječe varuje.[1])

1. K koncu, za skrivnosti sinove.[2]) Psalm Davidov.

2. Hvalil[3]) te bom, Gospod, iz vsiga svojiga serca; oznanoval bom vse tvoje čuda;

3. veselil se bom in radoval v tebi; tvojimu imenu, Narviši! bom hvalo pel.

4. Ko si moje sovražnike zavernil, so oslabeli in poginili pred tvojim obličjem;[4])

5. ker si razsodil mojo pravico in mojo pravdo; sedel si na sedežu, ki pravično sodiš.

6. Kregal si narode,[5]) in hudobnež je poginil; njih imé si zbrisal za vselej in vekomaj.[6])

7. Sovražnikovi meči[7]) so končani;[8]) njih mesta si razvalil; njih spomin je s hrupam zginil.[9])

8. Gospod pa vekomaj ostane, perpravil je svoj sedež k sodbi;

9. in on sodi svét po spodobi, sodi ljudstva po pravici.

10. Gospod je perbežališe siromaku,[10]) pomočnik o pravim času, v stiski.

11. In v te naj upajo, kteri tvoje imé poznajo; zakaj ti, Gospod! ne zametuješ njih, ki tebe isejo.

12. Pojte Gospodu, ki v Sionu[11]) prebiva; oznanujte narodam njegove dela.[12])

---

11. Kakó čudoviten si v svojih delih po vsim svetu!

1. Sveti očetje Avguštin, Krizostom in Hieronim si mislijo ta psalm ko zahvalno pesem keršanske cerkve za zmago, ki jo je dobila čez sovražnike človeškiga rodú in neverstvo (v. 6.); potem pa si ga tudi mislijo ko prosivno molitev svete cerkve za pomoč zoper prihodnje sovražnike. David je blezo ta psalm pel po kaki zmagi čez sovražnike.

2. t. j., skrivnosti Kristusove, kakor imenovani očetje mislijo. V hebrejskim: „*Percu ob sinovi* (Absalomovi) *smerti*". Drugi drugači.

3. Drugi prestavljajo: „*Slavil, častil te bom*".

4. tvojiga pogleda, tvoje močí niso mogli prenašati.

5. nevernike, sovražnike Bogá in svete vere.

6. Tak je konec vsih sovražnikov Bogá in njegove cerkve.

7. Drugi prestavljajo: „*sovražnikovo razdevanje je minilo*".

8. Sovražnikovi meči so zlomljeni ali počivajo.

9. njih spomin je zginil kakor glas. — Kristjan naj si tukaj misli svoje premagane hude navade in nagnjenja, ter naj Boga hvali za zmago.

10. perbežališe vernimu, kteri, če tudi ni vselej ubog v blagu, vender mora biti vselej ubog v duhu, ponižen in Bogu vdan.

11. v Jeruzalemu; v višim pomenu je Sion sveta cerkev (Avg., Hier.).

12. nevernikam dela njegove pravice in milosti.

Digitized by Google

13. Zakaj on, maševavec njih kervi,[13]) se jih je spomnil; vpitja ubozih ni pozabil.

14. Usmili se me, Gospod! glej moje ponižanje po mojih sovražnikih;[14])

15. ki si me spred smertnih vrat potegnil;[15]) de oznanujem vso tvojo hvalo med vratmi sionske hčere.[16])

16. Radoval se bom v tvojim rešenji.[17]) Narodi so se v jamo vderli, ki so jo bili napravili; v tisto mrežo, ki so jo bili nastavili, so se njih noge vjele.[18])

17. Gospod je spoznan, de pravico dela. Grešnik se v delih svojih rók vjame.

18. Grešniki naj se zvernejo v pekel, vsi narodi, ki Boga pozabijo.

19. Zakaj ubogi ne bo pozabljen do konca; poterpežljivost ubozih se ne zgubi do konca.[19])

20. Vzdigni se, Gospod! človek naj ne biva močen;[20]) sojeni naj bodo narodi pred tvojim obličjem.

21. Postavi jim, Gospod! zapovedovavca,[21]) de narodi spoznajo, de so ljudje.[22])

X. Psalm.

Po hebrejskim.

1. Zakaj si se, Gospod! deleč umaknil;[1]) zakaj gledaš preč[2]) o pravim času,[3]) v nadlogi?

---

13. Gospod se mašuje za preganjane pravične, ki zavoljo njega kri prelivajo (Hier.).

14. glej moje terpljenje, ki mi ga moji sovražniki napravljajo; zakaj niso še vsi pokončani.

15. iz ječe, iz smertne nevarnosti si me potegnil.

16. Pred vratmi je bilo zbirališe (5. Mojz. 21, 19: 22, 15.). Sionska hči je — Sion, t. j., Jeruzalem, kakor babilonska hči — Babilon. Mesta si namreč mislijo kakor ženske osebe.

17. Veselil se bom zmage, ki si mi jo dal čez sovražnike.

18. Hudobni poginejo v svojih lastnih naklepih, s kterimi pravičnim jamo kopljejo. Zato tedaj k Gospodu perbežimo in njegove pomoči perčakujmo, kadar nas sovražniki preganjajo in zalezujejo.

19. poterpljenje in upanje ni prazno vekomaj.

20. in ne dopusti, de bi bil človek preveč mogočen, prevzeten.

21. modriga učenika. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*prestraši jih*“. Drugi drugači.

22. de so slabi, nezmožni ljudje, ter naj se ponižujejo.

1. Sveti pevec, premagan po svoji občutljivosti, začne še bolj živo tožiti nad zgorej (9, 14.) imenovanimi novimi sovražniki, v kterih si mende misli roparske neverne narode (Filistejce, Arabljane), ki so v deželo vdarili. Toži nad njih silovitostjo in stiskanjem (1—11.), prósi rešenja (11—15.) in upa uslišanje (15—18.). Tisti, kteri tega psalma ne sklepajo s poprešnjim, mislijo nove sovražnike, kakor so bili popisani. — Kristjan misli per tem na mnogotere sovražnike svojiga zveličanja.

2. zakaj obračaš svoj obraz od mene? zakaj mi ne pomagaš? V hebrejskim: „*zakaj se skrivaš?*“

3. ko imaš lepo priložnost mi pomagati.

Digitized by Google

2. Ko se hudobni napihuje, gorí ubogi;[4]) vjeti so *(hudobni)* v svétih, ki si jih zmišljujejo;

3. zakaj grešnik se hvali v poželjivosti svoje duše; in krivični se blagoslavlja.[5])

4. Grešnik jezi Gospoda; za njegovo obilno jezo nič ne vpraša.

5. Nima Boga pred očmi; njegove pota so ognušene[6]) vsaki čas. Tvoje sodbe so mu zginile spred oči,[7]) nad vsimi svojimi sovražniki bi rad gospodoval.[8])

6. On pravi namreč v svojim sercu: Ne bom se premaknil, od roda do roda *(bom)* brez nesreče.[9])

7. Njega usta so polne kletve, grenkosti in zvijače;[10]) pod njegovim jezikam je težava in bolečina.[11])

8. On sedí v zalezbi z bogatimi na skrivnim,[12]) de bi nedolžniga umoril.

9. Njegove očí ogledujejo uboziga; on na skrivnim zalezuje, ko lev v svojim berlogu. On zalezuje, de bi siromaka zgrabil; on zgrabi siromaka, ter ga k sebi potegne.[13])

10. V svoji mreži ga na tleh derží,[14]) perpogne se, in pade nanj, ko uboge v pest dobiva.[15])

11. On namreč pravi v svojim sercu: Bog je pozabil; obernil je svoje obličje, de nikoli ne vidi.[16])

12. Vstani, Gospod Bog! tvoja roka naj se vzdigne; ubozih ne pozabi.

13. Zakaj je hudobni Boga razserdil? rekel je namreč v sercu: Ne bo se maševal.

---

4. t. j., je preganjan ubogi (Gl. 1. Mojz. 31, 36.), ali je ves v strahu (Iz. 13, 8.), koperní v stiski.

5. se blagruje ali se srečniga imenuje. Tu je prevzetnost popisana. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*ropar blagoslavlja* (to je, preklinja. Job. 1, 5.). *ter zaničuje Gospoda*“. Drugi drugači.

6. s hudobijami. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*njegove pota so krive*“. Drugi drugači.

7. jih ne prevdarja zavoljo svoje terdovratnosti in oterpnosti (Bruno).

8. V hebrejskim. „*piha zoper vse svoje sovražnike*,“ terdo namreč z njimi dela.

9. Ne bom se premaknil v svojim srečnim stanu, nikoli me ne bo nesreča zadela.

10. Drugi prestavljajo: „*polne krivih perseg, goljufije in sramote*“. Drugi drugači.

11. pod njegovim jezikam tiči nesreča in žalost, ki jo hudobni misli pravičnimu napraviti. „*Pod jezikam*,“ kakor per kačah; prim. Ps. 65, 17. Job. 20, 12.

12. „*Bogat*“ v sv. pismu večkrat pomeni toliko kolikor „*hudoben*“, „*ubog*“ pa toliko, kolikor pravičen. V hebrejskim: „*zalezuje po vaseh*“ — kakor roparski Arabljani še zdaj.

13. V hebrejskim: „*k sebi potegne v svoji mreži*“.

14. V svoji mreži uboziga na tla verže.

15. Kakor se lev in vsaka žival mačjiga plemena sključi in potuhne, kadar zalezuje, in potem hitro skoči in na plen plani, tako dela hudobni, kadar se pravičniga polastuje. V hebrejskim: „*se sključi in potuhne, in nesrečni padejo v njegove kremplje*“.

16. Bog ne misli na moje hudobije, in si je tako rekoč obličje ogernil, de tudi naslednjih ne vidi, in jih torej ne kaznuje.

Digitized by Google

14. Ti vidiš,[17]) ker gledaš težavo in bolečino, de jih v svoje roke dobiš.[18]) Tebi je izročen ubogi; ti si pomočnik sirot.

15. Poteri ramo grešniku in hudobniku, de, če se njegova pregreha iše, se ne najde.[19])

16. Gospod bo vedno kraljeval, in vekomej; poginili bote, narodi, z njegove dežele.[20])

17. Gospod je željo ubozih uslišal; perpravljanje njih serca je slišalo tvoje uho,[21])

18. de pravico persodiš zapušenimu in nizkimu; de se človek več ne poveličuje na zemlji.[22])

X. (11.) Psalm.

Prijatli bogaboječimu pevcu svetvajo bežati, de zalezovanju sovražnikov uide; on pa stavi svoje upanje v Boga, ki bo sovražne naklepe overgel. Nedolžni naj tedaj bodo mirniga serca, hudobni pa naj se bojé pogubljenja.

1. K koncu,[1]) psalm Davidov.[2])

2. V Gospoda upam, kakó pravite[3]) moji duši: Beži v goro, kakor vrabec.[4])

3. Ker glej! grešniki lok napenjajo, svoje pušice v tulu perpravljajo,[5]) de bi na skrivnim streljali njé, ki so pravičniga serca;

---

17. David govorí tukaj ravno temu nasproti, kar hudobni v 11. versti terdi.

18. Ti vidiš reve in težave, ter se jih spominjaš, in kaznuješ hudobne, kteri so jih krivi.

19. Vzemi oblast in moč hudobnimu, potem bo nehal njegov greh. Ako kaka reč zgine, Hebrejci to s temile besedami naznanjajo: *„Išе se, pa se ne najde“*. Ps. 36, 10. Job. 20, 7. 8. Skriv. razod. 16, 20.

20. *„Dežela“* v višim pomenu je kraljestvo Božje, iz kateriga so pahnjeni nevérniki v duhu, hudobneži.

21. še celo perpravljanje njih serca si slišal. Allioli prestavi to versto: *„Gospod je željo ubozih uslišal; perpravil si njih serce* (s svojo gnado si ga prenaredil, in k molitvi naklonil), *de ga sliši troje uho“*. Z gnado Božjo perpravljeno, čisto serce in gorečnost v dobrim daje pobožnim veliko zaupanja per molitvi. Zato pravi sveti Avguštin: „Molčiš (in nisi uslišan), če nehaš ljubiti. Merzlota ljubezni je molčečnost serca, gorečnost ljubezni je vpitje serca“.

22. Drugi prestavljajo hebrejsko; ... *„nizkimu, de se ljudje nič več ne ganejo iz dežele“*.

1. Glej Ps. 4. razl. 1. zastran napisa.

2. Veči del razlagavcov misli, de je bil David zložil ta psalm, ko ga je Savel preganjal (1. Kralj. 26, 1. i. d.). Njegovi prijatli so mu svetovali, de naj beži v hribe; on pa je odgovoril, de v Boga zaupa.

3. kako mi pravite, vi maloverni!

4. Kakor ptiči, ki so na ravnim preganjani, hitro v gojzd na hrib zbežé: takó béži tudi ti v goré, kjer ti bodo berlogi v perbežališe in v zavetje pred sovražniki, ki imajo na ravnim svoje staniše.

5. V hebrejskim: *„pokladajo svoje pušice na žilo,“* namreč na napeto struno.

Digitized by Google

4. zakaj kar si postavil, so razvalili.[6]) Kaj pa je pravični storil?[7])

5. Gospod je v svojim svetim tempeljnu; Gospod ima v nebesih svoj sedež; njegove očí gledajo uboziga; njega trepavnice preiskujejo človeške otroke.[8])

6. Gospod preiskuje pravičniga in hudobniga; kdor pa krivico ljubi, sovraži svojo dušo.[9])

7. Nad grešnike deží zadergе;[10]) ogenj, in žveplo,[11]) in viharji[12]) so njih delež.[13])

8. Zakaj Gospod je pravičen, ter ljubi pravico; pravičnost gleda njegov obraz.[14])

XI. (12.) Psalm.

David prosi pomoči zoper spridene ljudí tega svetá, kjer goljufija in hinavšina gospoduje, de ni ne pravičnosti ne zvestobe med ljudmi; ter želi, de bi Bog hinavce in bahače odpravil.

1. K koncu za osmino,[1]) psalm Davidov.

2. Pomagaj mi, Gospod! ker zmanjkuje svetih; ker resnica se zmanjšuje med človeškimi otroci.[2])

3. Nečimerno govoré,[3]) sleherni svojimu bližnjimu; njih ustnice so goljufne, z dvojim sercam govoré.[4])

4. Gospod naj konča vse goljufne ustnice, in bahaške jezike,

5. ki pravijo: Svoje jezike bomo poveličali;[5]) naše ustnice

---

6. kar si napravil vsim v prid, vse tvoje dobre naredbe so spet pokončali.
7. Drugi prestavljajo: ... „*Kaj naj pa pravični stori*“ v toliki stiski? Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Če so razdjane podlage* (postava in red), *kaj naj pravični stori?*“ Drugi drugači.
8. Sveti pevec odgovorí: Bog na visokim sedežu v nebesih vse vidi.
9. V hebrejskim: „*Gospod preiskuje pravične, njegova duša pa sovraži hudobne, in nje, ki pregrehe ljubijo*“.
10. Bog bo dopustil, de bodo v mnogoterih nevarnostih poginili. Drugi mislijo z besedo „*zadergе*“ strele.
11. kakor v Sodomi (1. Mojz. 19, 24.).
12. V hebrejskim: „*in vroči veter*“.
13. prav po besedi: „*so delež njih kupe*,“ to je: Gospod jim vse to nataka v pijačo, jim daje v delež. Prim. Job. 20, 23. Po mislih sv. Bazilija in Krizostoma sveti pevec s tem naznanja v podobi, kakó mnogotere, hitre in pokončevavne so sodbe Božje, ki hudobneže zadevajo.
14. t. j., na pravične, poštene se milostljivo ozéra. Drugi prestavljajo: „*Pravični gledajo njegovo oblíčje*“.
1. za neko orodje z osmerimi strunami.
2. resničnost, poštenost, zvestoba zginja zmed ljudí.
3. prazne reči in laži govoré.
4. govoré drugači, kakor mislijo, ter lažejo.
5. S svojimi jeziki bomo vse premagali. Tako so zmirej govorili krivoverci, ki so se ustili, de bodo s svojo puhlo učenostjo in zvito zgovornostjo premagali resnico nezmotljive cerkve.

Digitized by Google

so z nami;[6]) kdo je naš Gospod?[7])

6. Zavoljo reve siromakov, in zavoljo zdihovanja ubozih se bom zdaj vzdignil, pravi Gospod. Pomoč mu bom skazal, zaupljivo bom z njim ravnal.[8])

7. Besede Gospodove[9]) so čiste besede;[10]) ko srebro z ognjem skušeno, poterjeno za svét, sedemkrat očišeno.[11])

8. Ti, Gospod! nas boš ohranil, in nas obvaroval tega rodú[12]) vekomaj.

9. Hudobni hodijo okoli;[13]) po svojim visokim namenu si namnožil človeške otroke.[14])

XII. (13.) Psalm.

Sveti pevec v veliki nadlogi in nevarnosti prosi s perserčno molitvijo pomoči Božje, ter upa z vso svestjo, de bode uslišan.

1. K koncu, psalm Davidov.[1]) Doklej, Gospod! me boš popolnama pozabljal? Doklej boš obračal svoje obličje od mene?

2. Kakó dolgo se bom posvetoval v svoji duši;[2]) delal svojimu sercu žalost vsak dan?

3. Doklej se bo moj sovražnik povzdigoval čez mene?

4. Ozri se, ter me usliši, Gospod, moj Bog! Razsvetli moje očí,[3]) de kje smertno ne zaspim;

5. de kje moj sovražnik ne poreče: Užugal sim ga; kteri me nadlegvajo, se bodo veselili, ako bom omahnil.

6. Jez pa upam v tvojo mi-

---

6. nam pomagajo, naš zgovorni jezik nam pomaga.
7. Ker našim jezikam nihče ne more zoperstati, se nam ni nikogar bati, kteri bi nam mogel braniti, delati to, kar hočemo.
8. Rešil jih bom, ter se bom ž njimi prijazno pogovarjal in pečal. V hebrejskim: „*pravi Gospod. Pomagal bom tistim, zoper ktere pihajo,*“ t. j., varoval bom njé, ktere hudobneži preganjajo.
9. Besede Gospodove, zlasti njegove obljube, in zgorej v 6. versti dana obljuba.
10. so zveste brez zvijače. Prim. Prip. 30, 5. Ps. 118, 140.
11. poterjeno za ves svét, ali pa za deželo, namreč Palestino. Allioli prestavlja: „*poterjeno v persteni posodi;*“ stara prestava pa: „*od persti odločeno;*“ „sedemkrat,“ t. j., velikokrat očišeno. Prim. 3. Mojz. 26, 24. Prip. 24, 16.
12. tega spačeniga svetá, posvetnih ljudí in njih hudobij. Gl. Prid. 1, 4.
13. Hudobni so okrog pravičnih, in jim išejo škodovati.
14. Ti dopustiš po svojih nerazumljivih sklepih, de se hudobni množé. Mi ne razumemo neskončne poterpežljivosti, ki jo imaš s hudobnimi, pa molimo in terdno verujemo, de ravnaš vse v svojo čast in v zveličanje svojih izvoljenih.
1. O kteri priložnosti je bil ta psalm zložen, se ne vé. Nekteri mislijo tadaj, ko je Savel Davida preganjal.
2. Kakó dolgo se bom sam seboj posvetoval, kako de bi se rešil?
3. t. j., poživi me (1. Ezd. 9, 8.) ali okrepčaj me (1. Kralj. 14, 27.); zakaj trudnimu, zmamljenimu človeku oči otemné (Žal. pes. 5, 17.). Ali pa: Razsvetli moje oči, de najdem pot, de uidem in ne umerjem. Pobožni kristjan naj spet misli na sovražnike svoje duše, ter naj prósi Boga za razsvetljenje, de ne umerje njegova duša po smertnim grehu.

Digitized by Google

lost, moje serce se raduje v tvoji pomoči; pel bom Gospodu, ki mi je dobro storil; in hvalo bom pel imenu Gospoda,[4]) Narvišiga.

XIII. (14.) Psalm.

David zdihuje, ker je svet poln hudobnih, ki zatérajo uboge; unim napoveduje Božje kaznovanje, letém pa rešenje.

1. K koncu, psalm Davidov. Neumnež[1]) pravi v svojim sercu: „Ni Boga“.[2]) Spridení so, in ostudni so v svojih naklepih.[3]) Ni ga, de bi dobro delal, kar eniga ni.[4])

2. Gospod je z nebes pogledal na človeške otroke,[5]) de bi vidil, če je kdo razumen, ali po Bogu vpraša.[6])

3. Vsi[7]) so zašli; vsi so malopridni postali;[8]) ni ga, de bi dobro delal, kar eniga ni. Oddert grob je njih gerlo; s svojimi jeziki goljufno delajo; gadji strup je na njih ustnicah. Njih usta so polne kletve in grenkosti; njih noge hité kri prelivat. Na njih potih je zateranje in nesreča, ter mirne poti ne poznajo; pred njih očmí ni Božjiga strahú.[9])

4. Ali ne bodo vsi spoznali,[10]) ki hudobijo uganjajo, ki žrejo moje ljudstvo, kakor grižljej kruha?[11])

5. Gospoda niso klicali; ondi so trepetali od strahú, kjer ni bilo strahú;[12])

6. zakaj Gospod je per pra-

---

4. Ime Gospodovo je Gospod sam, t. j., Gospod, kolikor ga imenujemo in poznamo.
1. ki se krivih ukov in zmot drží, zraven tega pa tudi hudobno živí. Gl. Iz. 32, 6.
2. tedaj tudi ne Božjiga Sodnika.
3. v svojih mislih, namenih in delih.
4. med temi neumneži ali hudobneži.
5. na veči število človeških otrók. David ne misli, de bi bili vsi ljudje hudobni; zakaj v 6. versti govori od pravičniga zaroda, od majhniga števila pravičnih, ki še pobožno živé, ako ravno imajo še človeške slabosti nad seboj.
6. ali je kdo v Božjih rečeh podučen, ali se v svojim djanji Boga bojí, ter se po njegovih svetih postavah ravná.
7. Vsi uni hudobni neumneži so zašli.
8. Drugi prestavljajo: „*vsi so se spačili*“.
9. te verste ni v hebrejskim do besedí: „*njih gerlo*“. Po mislih več učenih razlagavcov so bile sem postavljene iz 3. pogl. Rimlj. Sv. Pavel jih je v tem listu, berž ko ne, sostavil iz različnih verstá svetiga pisma (Ps. 52, 2: 139, 4: 9, 7. Iz. 59, 7. Prip. 1, 16. Ps. 35, 2.).
10. Prerok govorí v imenu Božjim.
11. ki moje ljudstvo zaterajo in odérajo. Mih. 3, 3. Habak. 3, 14.
12. ti hudobneži so živeli brez molitve, ter so se bali časnih nadlog, ki so jih zadevale, ali so jim žugale, desiravno bi se teh nadlog prav za prav ne bilo treba bati, ker so človeku bolj v prid, kakor v škodo, in mu v poboljšanje služijo; tresli so se, ker jim ni dajala serčnosti misel v vsigapričujočiga Gospoda.

Digitized by Google

vičnim rodu,[13]) svèt uboziga[14]) ste zasmehovali, ker je Gospod njegovo upanje.[15])

7. Kdo bo dal s Siona Izraelu rešenje?[16]) Ko bo Gospod odvernil sužnost svojiga ljudstva,[17]) se bo Jakop radoval, in Izrael veselil.[18])

XIV. (15.) Psalm.

David učí, kteri so pravi služabniki Božji, in se smejo nadjati Božje prijaznosti.

1. Psalm Davidov. Gospod! kdo bo prebival v tvojim šotoru;[1]) ali kdo bo počival na tvoji sveti gori![2])

2. Kdor hódi brez madeža, in pravično dela;[3])

3. kdor resnico govori v svojim sercu;[4]) kdor s svojim jezikam ne goljufuje;[5]) tudi ne dela hudiga svojimu bližnjimu, in zasramovanja ne sprejema zoper svoje bližnje;[6])

4. pred njega obličjem hudobni nič ne velja;[7]) njé pa, ki se bojé Gospoda, čisla; kdor svojimu bližnjimu persega, pa ga ne goljufuje;[8])

5. kdor svojiga denarja ne daje na obresti,[9]) in ne jemlje daril zoper nedolžniga;[10]) kdor tako dela, ne omahne vekomaj.[11])

---

13. Gospod je per pravičnih, ter jih varuje.
14. zaupanje pravičniga ste zasmehovali.
15. V hebrejskim se berete versti 5., 6.: „*Gospoda ne kličejo. Potem* (ko k spoznanju pridejo) *se prestrašijo; zakaj Bog je per rodu pravičnih. Le zaničujte svèt uboziga! saj Gospod je njegovo zaupanje*“.
16. O de bi kmalo prišlo rešenje, Zveličar, Odrešenik iz Siona, ki nas bo rešil iz te spridenosti in nesreče!
17. nesrečo svojiga ljudstva (prim. Job. 36, 13.), ki ga stiskajo hudobni.
18. „*Jakop*“ in „*Izrael*“ ste imeni očaka tega ljudstva, ter pomenite ljudstvo samo.

1. Po mislih nar več razlagavcov je David pel ta psalm o priložnosti, ko je bila skrinja zaveze prenesena, in ko se je novi sveti šotor posvečeval (2. Kralj. 6, 1. i. d. 1. Kron. 15, 1. i. d.). Vender pa utegne biti ta psalm, brez ozira na te pergodbe, odgovor na vprašanje, kdo je deležen družbe in gnade Božje ter zveličanja v njem? Na to poslednje naj misli tudi pobožni kristjan.
2. kdo bo imel pokojno vest in večni mir v Bogu?
3. Kdor se varuje hudiga in dela dobro. Gl. Ps. 36, 27.
4. kdor pošteno misli, kakor govorí.
5. V hebrejskim: „*ne obrekuje*“.
6. obrekovanja in opravljanja ne posluša, ampak ga graja. V hebrejskim: „*ne govorí*“.
7. ako je tudi mogočen in bogat.
8. persego spolnuje. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*ki hudobnimu* (tudi svojimu sovražniku) *perseže*“.
9. Gl. 2. Mojz. 22, 25: 3. Mojz. 25, 36. Luk. 6, 35.
10. se ne da z darili podkupiti. Gl. 5. Mojz. 16, 19.
11. terdno stoji, je večno srečen.

Digitized by Google

XV. (16.) Psalm.

Ko je bil David k nevernikam zbežal, obljubi Bogu, de ne bo malikam služil. Le v Bogu najde David vso svojo srečo, in ga hvali za njega varstvo. Po besedah sv. aposteljnov Petra in Pavla govorí v tem psalmu Jezus Kristus od svoje pokoršine do nebeškiga Očeta, od svojiga terpljenja, od svoje smerti in od svojiga vstajenja.

1. Davidov napis.[1]) Obvaruj me, Gospod! ker v tebe upam.[2])

2. Rekel sim Gospodu:[3]) Moj Bog si ti, ter mojiga blaga ne potrebuješ.[4])

3. K svetim, ki so v njegovi deželi, je vse moje nagnjenje čudovito obernil;[5])

4. Namnožile so se njih nadloge,[6]) potem so hiteli.[7]) Njih shodov ne bom zbiral k kervavim kapljam,[8]) in njih imen[9]) ne bom izrekoval s svojimi ustnicami.[10])

---

1. t. j., ta psalm je David zložil. V hebrejskim: „*Zlata dragotina je Davidova*“. Tako se imenujejo zavoljo njih imenitniga in visokiga zapopadka tudi psalmi 56—60. Drugi prestavljajo: „*napis na spominek*“ ali „*na znamnje*“, na kak steber, ali „*grobni spominek Davidov*“. Drugi drugači. V tem psalmu govorí Mesija (gl. Ps. 2. razl. 1.), ki se ves vda Bogu (v. 1—8.) in na zadnje (8—11.) razodene vero, de ga bo Bog trohnobe varoval, ter ga peljal v novo veselo in častitljivo življenje. De ta psalm od Mesija govorí, in de David v njem ne popisuje sebe, sta naravnost učila sveta aposteljna Peter in Pavel (Djan. ap. 2, 22—31: 13, 35—37.; kar se tudi iz zapopadka kaže.

2. Kristus, piše sveti Pavel do Hebr. 5, 7., viši duhoven po redu Melkizedekovim, daruje svoje molitve v dnevih svojiga mesa, ter prosi njega, ki ga more otéti smerti (po vstajenji); pa ne le za se, ampak za celo svoje skrivnostno telo, za sveto cerkev, za vse verne móli k svojimu nebeškimu Očetu, de bi v njem vsi ostali. — Ker se mora slehern kristjan Bogu darovati, ter ima slehern svoje vstajenje v Kristusu in po Kristusu, naj torej občutljeje tega višiduhovskiga psalma v sebi obuduje.

3. Rekel sim tebi, Oče!

4. ker si moj Bog, me ohranuješ in varuješ, če ti tudi nič nimam dati; saj tudi nič ne potrebuješ, sam sebi si zadosti. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Moj Bog si ti, ni sreče za me zunaj tebe.*“

5. Ta versta se da tudi takole prestaviti: „*Nad svetniki, ki so v njegovi deželi, je čudovito dopolnil vso mojo voljo.*“ Pa zgornja prestava je bolji, ker se tudi v hebrejskim tako bere.

6. ko so bili še na napčnih potih in v grehih.

7. po nadlogah so se prebudili, in so hiteli k zveličanju.

8. Svetih ne bom zbiral k malikovavskim darovam.

9. „*njih imen*“, to je, imén kervavih darov.

10. še celo ne bom izrekoval, koliko manj opravljal. Ta versta se da tudi prestaviti: „*Pomnožile so se njih* (hudobnih) *slabosti* (maliki); *za njimi so hiteli* (jih molit). *Njih shodov* (namreč shodov pravičnih) *ne bom*“ i. t. d. Po hebrejskim: „*Oni, ki nekam drugam hité*“ (kakor k pravimu Bogu in njegovi postavi), *bodo imeli velike bolečine. Jez nočem darovati njih kervavih darov* (njih malikovavskih daritev), *tudi ne njih imén izrekovati.*“

Digitized by Google

5. Gospod[11]) je del mojiga deleža in moje kupe;[12]) ti si, ki mi boš dal nazaj moj delež.[13])

6. Vervi so mi sprelepo[14]) padle;[15]) zakaj moj delež mi je veličasten.

7. Hvalil bom Gospoda, ki mi je dal razumnost;[16]) k temu me opominjajo celo v noč moje ledvice.[17])

8. Vedno vidim Gospoda pred svojimi očmi; ker mi je na desni, de ne omahnem. Djan. ap. 2, 25.

9. Zató se moje serce veseli, in moj jezik se radúje; in tudi moje mesó bo počivalo v upanji;[18])

10. ker ne boš pustil moje duše[19]) v peklu,[20]) in tudi ne boš perpustil svojimu svetimu[21]) viditi trohnobe.[22]) Djan. ap. 2, 32: 13, 35.

11. Naznanil si mi pot življenja;[23]) z veseljem me boš navdajal pred svojim obličjem; razveseljevanje je na tvoji desni vekomej.[24])

---

11. Mesija imenuje Boga svojiga Gospoda, kakor Ps. 109, 1.
12. „*kupa*“ pomeni tukaj toliko, kolikor „*odloček*“, ali to, kar je človeku odločeno (Perm. Ps. 10, 7.). Pomen: Gospod je moja dedšina, on mi je odločen v delež, v njem imam vse svoje zaloge, vso svojo srečo.
13. To, česar sim se na svetu znebil, mi ti poverneš v višim načinu ali v viši stopinji. V hebrejskim: „*ki mi je perhranil moj delež*“. Besede te verste lahko vsak kristjan nase obrača, posebno pa duhoven, ki od altarja živí. Glej 4. Mojz. 18, 20. i. d.
14. v sprelepih ali v prav prijetnih krajih. Z merjevskimi vervmi, ko so namreč ž njimi deželo merili in jo delili (Joz. 14, 5. i. d.), so mi prav prijetne kraje odmerili.
15. Pomen te verste: Prav velika sreča mi je došla, ker mi je prav lepa dežela odločena, Bog sam mi je v delež dan.
16. de sim si zvolil ta lepi delež, Boga samiga.
17. Ledvice pomenijo tukaj notranji občutljej (Ps. 7, 10: 16, 3.), t. j., tudi do terde noči, dokler čujem, me opominja moj notranji občutljej k hvaležnosti za to gnado.
18. t. j., tudi moje telo, ko umerje, bo imelo upanje, de ne bo zmirej v smerti ostalo. V hebrejskim: „*bo varno prebivalo*“, t. j., obvarovano bo trohnobe in červov.
19. „*moje duše*“, t. j., mene ali mojiga trupla, kar tudi pomeni hebrejska beseda „*nefeš*“, 4. Mojz. 9, 6. 7. 10. in mora to tudi tukaj pomeniti, de 10. versta naznani vzrok, zakaj de meso (v. 9.) z zaupanjem in mirno počiva; zakaj če duša v grobu ne ostane, zato še truplo ni varno in nestrohljivo.
20. v grobu (Prip. 9, 18.), kakor se spet iz zapopadka posname.
21. Drugi berejo: „*svojiga svetiga*“; de se pa mora tako brati, kakor je zgorej prestavljeno, terdijo naj starejši in naj imenitniši priče.
22. tako so vsi stari prestavljavci prestavljali hebrejsko besedo. Tisti razlagavci pa, ki terdijo, de David besedi „*grob*“ in „*trohnoba*“ ni govoril v besednim, ampak v podobnim pomenu (prim. Eccl. 37, 5.), se motijo, in so nasproti vsim starim razlagavcam, ki so besedi „*grob*“ in „*trohnoba*“ prav po čerki razumeli.
23. me po mojim vstajenji osrečuješ.
24. Po vstajenji je šel Kristus pot življenja, ter se je usedel na desnico svojiga Očeta, t. j., prejel je Božje zveličanje in Božjo oblast (Gl. Ps. 109, 1.). Njegov delež zadobi ž njim ves prerojeni človeški rod, ko bo sodnji dan v njem od smerti vstal. Prim. 1. Kor. 15.

Digitized by Google

XVI. (17.) Psalm.

David prósi Boga pomoči zoper sovražnike, in upa doseči večno plačilo.

1. Molitev Davidova. Usliši, Gospod! mojo pravico,[1]) glej na mojo prošnjo. Poslúšaj mojo molitev iz negoljufnih ust.[2])

2. Spred tvojiga obličja naj pride moja sodba;[3]) tvoje očí naj gledajo pravičnost.[4])

3. Poskušal si moje sercé,[5]) in obiskoval po nôči;[6]) z ognjem si me skušal,[7]) in ni se najdla v meni krivica.[8])

4. De ne govoré moje usta od človeških dél,[9]) sim se deržal terde poti,[10]) zavoljo besedí tvojih ust.[11])

5. Poterdi mojo hojo na svojih stezah, de ne spodleté moje stopinje.[12])

6. Jez sim klical, ker me ti, o Bog! uslišiš; nagni mi svoje uhó, ter usliši moje besede.

7. Čudovitno skaži svoje usmiljenje, ki otévaš njé, ki v té upajo.

8. Vári me ko punčico v očesu njih, ki se v bran stávijo tvoji desnici;[13]) brani me pod senco svojih perut[14])

9. hudobnim, ki me nadlégvajo. Moji sovražniki so mojo dušo oblêgli;

10. svoje sercé so mi zaperli;[15]) njih usta so ošabno govorile.

11. Ki so me zavergli, me zdaj obdajajo; sklenili so, svoje očí obračati v tla.[16])

---

1. Gospod, usliši mojo pravično molitev.
2. ki pride iz resničnih ust in iz ravniga serca.
3. od tebe, iz tvojih ust naj pride moje obsojenje.
4. tvoje očí naj gledajo mojo nedolžnost.
5. namene in želje mojiga serca.
6. ter si na me gledal, če kje ne mislim kaj krivičniga in hudiga; zakaj noč je čas, v kterim človek rad premišljuje mnoge rečí. Ps. 15, 7: 4, 5.
7. z ognjem britkost in skušnjav si me skušal, če sim tudi poterpežljiv in zvest.
8. namreč tista krivica, zavoljo ktere me sovražniki preganjajo.
9. de celo ne govorim od hudobnih človeških djanj (Efež. 5, 3.).
10. poti ojstre čednosti, zatajevanja in mertvenja.
11. zavoljo tvoje svete postave. V hebrejskim se bere ta versta: „*Moje misli se ne umaknejo iz mojih ust* (kakor mislim, takó tudi govorim). *Per človeškim djanji sim se ogibal po besedi tvojih ust* (z njeno močjo) *pota hudobnih*“.
12. de odstopim od prave poti, od pravičniga življenja.
13. ko zerklo ali ko punčico v očesu, to je, varuj me kakor to, kar ti je nar ljubši (prim. 5. Mojz. 32, 10. Prip. 7, 2.), tistih, ki se ustavljajo tvoji moči, tvojim naredbam in sklepam.
14. kakor koklja svoje pišeta (Gl. 5. Mojz. 32, 11. Mat. 23, 37.).
15. po besedi: „*svojo mast so zaperli*“, to je, z mastjo so obdali svoje serce, to je, svoje serce so neobčutljivo storili. „*Mast*“ je v sv. pismu navadna podoba dušne oterpnosti in neobčutljivosti. Prim. Ps. 118, 70. Iz. 6, 10.
16. de bi moje nesreče ne vidili, de bi ne bili k usmiljenju naklonjeni. Drugi po hebrejskim: „*svoje očí obračajo v tla, de bi me vergli*“. Drugi drugači.

Digitized by Google

12. Popadli so me, ko lev, ki je na rop perpravljen; in ko mlad lev, ki preži v zatišji.

13. Vzdigni se, Gospod! prehiti ga,[17]) ter ga podêri; odtegni me hudobnimu, svoj meč sovražnikam tvoje roke.[18])

14. Gospod! lóči jih v njih življenji od njih, ki jih je malo na zemlji;[19]) s tvojimi skritimi zakladi je njih trebuh napolnjen,[20]) bogáti so z otroci in svojim mlajšem zapusté ostalo.[21])

15. Jez pa se bom v svoji pravičnosti perkazal pred tvojim obličjem;[22]) nasiten bom, ko se perkaže tvoja slava.[23])

XVII. (18.) Psalm.

David hvali Boga za prejete dobrote, zlasti ker ga je iz toliko in tolicih nevarnost rešil.

1. K koncu.[1]) Gospodovimu služabniku Davidu,[2]) ki je govoril besede te pesmi Gospodu tisti dan, ko ga je Gospod otel iz roke vsih njegovih sovražnikov in iz roke Savlove; ter je rekel:[3])

2. Ljubim te, Gospod, moja moč,

3. Gospod, moja terdnjava, moje perbežališe, in moj rešenik,[4]) moj Bog, moj pomočnik, in v njega bom zaupal; moj varh, in rog moje blagosti,[5]) in moj sprejemnik.[6])

4. Hvalil bom Gospoda in ga klical; in rešen bom svojih sovražnikov.

5. Smertne bolečine so me

---

17. poglavitniga sovražnika in njegove tovarše.

18. njim, ki so sovražniki po tvoji moči. Vzemi jim meč, ki si jim ga dal, ker brez tebe nič ne premorejo.

19. loči jih od majhniga števila pravičnih.

20. ki tvojih darov preobilno vživajo.

21. svoje bogastvo zapušajo otrokam. V hebrejskim: „*Gospod! loči jih od hudobnih s svojim mečem, od ljudi s svojo roko* (kterim si ti moč dal), *Gospod, od ljudi tega sveta, ki imajo svoj del v tem življenji; s svojimi zakladi napolnuješ njih trebuh, siti so sinovi* (njih sinovi), *in zapušajo svojim mlajšem*“ i. d.

22. Jez pa se bom hudiga varoval in dobro delal, de po svoji smerti pravičen pridem pred tvoje obličje.

23. takrat bom popolnama osrečen, ko bom tvoje veličastvo gledal in vžival. V hebrejskim: „*ko se zbudim po troji podobi*“, to je, ko bom vstal in spet zadobil Božjo podobo. David tukej z jasnimi besedami izreče vero v srečno neumerljivost.

1. Gl. Ps. 4. razlag. 1. V hebrejskim: „*Percu*“.

2. perlastena zahvalna pesem; ali pesem, ki jo je bil David zložil.

3. Permeri Ps. z 2. Kralj. 22, 2.

4. V hebrejskim: „*Gospod je moja skala, moja terdnjava, moj odrešenik*“.

5. „*rog*“ pomeni moč: kakor vol v boji z rogam premaga, tako tudi jez premagam z Bogam. Gl. 1. Kralj. 2, 1. Luk. 1, 69.

6. moj sprejemnik — moja podpora v nevarnosti.

Digitized by Google

obdale, in potoki hudobije so me prestrašili.[7])

6. Peklenske bolečine so me obdale;[8]) smertne zaderge so me prehitéle.[9])

7. V svoji stiski sim Gospoda klical, in vpil sim k svojimu Bogu; in uslišal je moj glas s svojiga svetiga tempeljna, in moje vpitje pred njegovim obličjem je prišlo do njegovih ušes.

8. Zemlja se je gibala in tresla;[10]) gorè so se do dna majale in tresle; ko se je nad njimi serdil.[11])

9. Dim se je vzdigoval v njegovi jezi;[12]) ogenj se je unél pred njega obličjem;[13]) oglje se je užgalo.[14])

10. Nagnil je nebó,[15]) ter je doli stopil; in temà je bila pod njegovimi nogami.[16])

11. In na kerubine[17]) se je usedel in je letel; letel je na perutah vetrov.[18])

12. In postavil je temo za svoje skrivališe, okrog njega je njegov šotor: temna voda v oblakih hlipa.

13. Pred svetlobo njegoviga obličja so šli oblaki, toča in ognjeno oglje.

14. In Gospod je germel z neba, in Narviši se je glasíl, toča in ognjeno oglje.

15. In je streljal svoje pušice, in jih je razkropil;[19]) strele je množil, in jih je prestrašil.

16. In perkazali so se studenci,[20]) in dno zemlje se je razgernilo[21]) zavoljo tvojiga hudovanja, o Gospod! zavoljo viharja tvoje jeze.

17. Poslal je z višave[22]) in me je sprejel, ter me je izlekel iz veliko vodá.[23])

18. Otél me je mojih nar močnejših sovražnikov, in njih, ki so me čertili, ker so bili močnejši kakor jez.

19. Planíli so name ob času moje nadloge; in Gospod je bil moj varh.

---

7. moji serditi sovražniki so me prestrašili.
8. V hebrejskim: „*peklenske vezi*“.
9. Pomen: Silne nevarnosti so mi pretíle pokončanje.
10. Zdaj popisuje David v podobi nevihte ali hude, silne ure Božjo serditost, ktera se je izlila na njegove sovražnike.
11. „*ko se je nad njimi*“, t. j., nad mojimi sovražniki.
12. V hebrejskim: „*dim se je valil iz njegoviga nosa*“.
13. V hebrejskim: „*in žerečˇ ogenj je švigal iz njegovih ust*“; podobe silne jeze Božje.
14. poslal je strele (podobe kazni.)
15. V silni uri se vidi, kakor de bi se nebo nagnilo, ker oblaki niže segajo.
16. černi oblaki so bili pod njim.
17. na vihar germečih oblakov. Prim. Eccli. 1, 5. razl. 14. „*Kerubini*“ pomenijo nekterikrat tudi natorne moči, kterih se Bog ko angeljev posluži, de po njih svoje sklepe spolnuje.
18. letel je, ker ga je veter nesel.
19. in je sovražnike razkropil ali razpodil.
20. dno, globočine morja, zavoljo potresa in viharja.
21. to je, dno morja se je odgernilo.
22. Stegnil je svojo roko z višave.
23. me je rešil iz veliko nevarnost.

Digitized by Google

20. In peljal me je na širjavo;[24]) otél me je, ker me je ljubil.

21. In Gospod mi bo povernil po moji pravici,[25]) in po čistosti mojih rók mi bo povernil;

22. ker sim se deržal potov Gospodovih, in nisim hudobno ravnal pred svojim Bogam.

23. Zakaj vse njegove sodbe sim imel pred svojimi očmi, in njegovih pravic nisim zametoval.

24. In neomadežan bom z njim, ter se bom varoval svoje hudobije.[26])

25. In Gospod mi bo povernil po moji pravici in po čistosti mojih rók pred njegovimi očmí.

26. S svetim boš svét, in z nedolžnim boš nedolžen.[27])

27. Z izvoljenim boš izvoljen, s hudobnim boš hud.[28])

28. Zakaj ponižnimu ljudstvu boš pomagal, in očí prevzetnih boš ponižal.[29])

29. Ker tí, Gospod! razsvetljuješ moje svetilo;[30]) moj Bog, razsvetli moje temé!

30. Zakaj po tebi bom rešen skušnjave; in s svojim Bogam zid preskočim.[31])

31. Pot mojiga Boga ni ognjušena; Gospodove besede so z ognjem očišene; varh je vsih, ki vanj zaupajo.

32. Zakaj kdo je Bog zunaj Gospoda? ali kdo je Bog zunaj našiga Boga?

33. Bog je, ki me je z močjo opasal, in je mojo pot neomadežano naredil;[32])

34. ki mi je noge napravil, ko jelenam,[33]) in me je postavil na višavo;[34]) 2. Kralj. 22, 34.

35. ki je učil moje roké za boj, in mi je dal ramé, ko žlezen lók.[35])

36. In dal si mi varstvo svoje pomoči, in tvoja desnica me je sprejela, in tvoje svarjenje me je poboljšalo do konca, in tvoje svarjenje me bo učilo.[36])

---

24. „*na širjavo*“, t. j., v prostost; me je rešil.
25. „*po moji pravici*“, t. j., zavoljo moje pravične reči.
26. „*svoje hudobije*“, t. j., spačenosti, ki je v meni, in greha, ki me nar bolj mika.
27. s pobožnim ravnaš pobožno, t. j., dobrotljivo: z nedolžnim pa nedolžno, t. j. tako, de mu nobeniga zadolženja in nobene kazni ne persojaš. V hebrejskim: „*Z usmiljenim boš usmiljen, s popolnim pa popoln*“.
28. V hebrejskim: „*s čistim* (z odkritoserčnim) *boš čist* (odkritoserčen), *s spridenim* (z nezvestim) *boš nezvest.*“ Slehernimu boš povernil, kakor se bo proti tebi obnašal.
29. prevzetne boš ponižal.
30. „*moje svetilo*“, t. j., mojiga duha.
31. Ako sim s teboj sklenjen, ubežim skušnjavam, in premagam vsako težavo na potu zveličanja. V hebrejskim: „*s teboj se zaletim proti trumam, in s svojim Bogam*“ i. d.
32. Bog me podpéra, de pravično živim.
33. Bog mi je dal hitre in urne noge.
34. kjer sim bil zavarovan svojih sovražnikov.
35. David je bil silno močan. V hebrejskim: „*in mojo roko je učil napenjati železni lok*“.
36. V hebrejskim: „*tvoja desnica me podpéra, tvoje poniževanje me*

Digitized by Google

37. Moje stopinje si pod menoj razširil;[37]) in moje stopinje niso opešale.[38])

38. Svoje sovražnike bom podil,[39]) in jih bom zagrabil; ter se ne bom vernil, dokler ne poginejo.

39. Poterl jih bom, in ne bodo môgli stati; popadali bodo pod mojimi nogami.

40. Z močjo si me za boj opasal, in njim noge spodbil, ki so se zoper mé vzdignili.

41. Moje sovražnike si mi v beg zagnal, in razkropil njé, ki me čertijo.

42. Vpili so k Gospodu, in nikogar ni bilo, de bi jih bil rešil; in jih ni uslišal.

43. Razmèl jih bom, kakor prah pred vetram, kakor blato na potu jih bom potrebil.

44. Rešil si me zopergovora ljudstva;[40]) postavil si me poglavarja narodám.[41])

45. Ljudstvo, ki ga nisim poznal, mi služi; berž ko je slišalo, mi je bilo pokorno.

46. Ptuji otroci[42]) so se mi lagali,[43]) ptuji otroci so se postarali,[44]) in so se na svojih stezah spotikovali.[45])

47. Gospod živí, in hvaljen bodi moj Bog, in poveličevan bodi Bog mojiga odrešenja.

48. Bog! ki mi daješ maševanje[46]) in pod me ljudstva spravljaš; moj rešenik od mojih serditih sovražnikov,

49. tí me boš povzdignil čez njé, ki se zoper me vzdigujejo; hudobniga človeka me boš rešil.

50. Zato te bom med narodi hvalil, Gospod! in tvojimu iménu bom hvalo pel; Rim. 15, 9.

51. ki poveličuješ blagost svojiga kralja, in milost skazuješ Davidu, svojimu maziljenimu, in njegovimu zarodu vekomaj.

---

poveličuje". — Ko me ponižaš, sim velik. Po poniževanji se pride k povikšanju. Efež. 4, 9. 10.

37. si mi naredil široko pot, de sim lahko in zložno hodil.

38. mi ni spodletovalo, se nisim opotekal.

39. kteri so tudi tvoji sovražniki, ker se vzdigujejo zoper tvojiga maziljeniga in zoper tvojo postavo. Pobožni kristjan misli per teh in enacih verstah, kjer se sovražniki v misel jemljejo, na svoje slabe navade in grehe, ktere mora kakor svoje nar hujši sovražnike premagovati in pokončevati; ali pa tudi misli na hudobne peklenske moči, ki se nikoli ne utrudijo, njegovo zveličanje v nevarnost postavljati, in celo podkopati.

40. Rešil si me podpihovavcov in razporov med mojim ljudstvam.

41. David, predpodoba Kristusova, govorí tukaj z besedami, ki se bolj Kristusu, kakor pa njemu perlegajo.

42. v prešeštvu spočeti in rojeni otroci, t. j., Izraelci, ki so Boga zapustili, svetu in posebno malikam služili, ter po nauku sveta svoje življenje ravnali, tedaj so bili tako rekoč od svetá rojeni (Mat. 12, 39.).

43. so se mi hlinili po zgolj vnanji službi.

44. so oterpnili v svoji hinavski službi. Prim. Heb. 8, 13.

45. po kterih so popred prav hodili. Drugi po hebrejskim: „*Otroci ptujšine* (neverniki) *se mi perlizujejo* (se mi podajajo), *otroci ptujšine hirajo* (pešajo), *in hitro bežé iz svojih gradov*" (ter vse popusté velikimu kralju). Drugi drugači.

6. „*maševanje*" se imenuje v hebrejskim vsako zadostovanje, zadobljena pravica.

Digitized by Google

XVIII. (19.) Psalm.

David slaví Božjo vsigamogočnost in modrost, ki se razodeva v prečudnim stvarjenji svetá in v Božji postavi.

1. K koncu. Psalm Davidov.
2. Nebesa perpovedujejo Božjo slavo,[1]) in dela njegovih rók oznanuje nébez.[2])
3. Dan dopoveduje dnevu, in noč daje noči na znanje.[3])
4. Ni ga jezika in ne besedi, de bi se njih glas ne slišal:[4])
5. po vsi zemlji se njih glas[5]) razlega, in njih besede do konca svetá.
6. V solncu je postavil svoj šotor;[6]) in ono gre kakor ženin iz svoje stanice;[7]) veselí se kakor velikan, ko po potu teče.
7. Od naj zadnjiga neba je njegov izhod, in do naj zadnjiga taistiga njegov tek; in nihče se ne more perkriti njegovi vročini.[8])
8. Gospodova postava[9]) je čista,[10]) ter spreobrača duše;[11]) Gospodovo spričevanje je zvesto,[12]) ter daje modrost malim.[13])
9. Pravice Gospodove so rav-

---

1. Nebesa spričujejo Božjo mogočnost in modrost.
2. Obširni nebez oznanuje, kaj je Bog naredil. V višim pomenu so po svetim Pavlu (Rim. 10, 18.) razumevali z nebezam — sveto cerkev, z nebési — aposteljne, s solncam — Kristusa, Solnce pravice, in začetnika postave, ktero David v 8. versti hvali.
3. vsigamogočnost in modrost Božjo. Noč in dan, t. j. neprenehama, doní hvala Božje mogočnosti in modrosti po vstvarjenim svetu.
4. Té po vstvarjenim svetu doneče besede niso take, de bi se ne slišale. Ali pa: Ker ni nobeniga jezika, de bi se ne slišal, ali: ker se vsak jezik sliši, torej se slišijo tudi te besede. Perm. 1. Kor. 14, 10. Drugi: Desiravno nimajo jezika in ne govoré, vender se sliši njih oznanovanje Božje vsigamogočnosti in modrosti.
5. „*njih glas*“, t. j., glas nebeza in nebes. V višim pomenu: glas cerkve in aposteljnov. Rim. 10, 18.
6. namreč: solnce je Bog postavil na svoje prebivališe (na nebesa), kakor se iz hebrejskiga vidi. Te besede, kakor jih ima Vulgata, razlagajo sveti očetje od velike skrivnosti, de Bog v Kristusu resnično prebiva (Kol. 2, 9.).
7. polno mlade močí in serčnosti, zjutrej zgodej.
8. Solnce gre neutrudljivo po svojim potu od vzhoda do zahoda, ter vse obseva in ogreva. Ob enim se o tem tudi popisuje zemeljsko življenje Kristusa in sleherne bogaboječe dušc. Kristus je bil rojen, je rastel, učil, terpel, je spet vstal in se vzdignil; je tekel, ni nikoli počival na svojim potu, pravi sveti Avguštin.
9. Kakor vstvarjeni vidni svet oznanuje veličastvo in modrost Božjo, tako tudi postava ali duhovno razodenje. Tudi se lahko misli, de je sveti pevec prestopil od vidniga solnca k nevidni duhovni luči, t. j., k postavi.
10. Drugi prestavljajo: „*je popolna*“.
11. Drugi prestavljajo: „*poživlja duše*“.
12. „*zvesto*“, t. j., resnično in nezmotljivo.
13. „*malim*“, t. j., priprostim, ponižnim. Prim. Mat. 11, 25.

Digitized by Google

ne,[14]) in serca razveseljujejo; Gospodova zapoved je svetla, ter oči razsvetljuje.[15])

10. Strah Gospodov je svét, in ostane vekomej; sodbe Gospodove so resnične, opravičene same v sebi.

11. Bolj so zaželene kakor zlató, in prav drag kamen; in slajši kakor méd in sat.

12. Tvoj služabnik se jih tudi derží;[16]) v njih spolnovanji je obilno plačilo.

13. Kdo spozná pregreho?[17]) Očísti me mojih skrivnih grehov in zavoljo ptujih zanesi svojimu hlapcu.[18])

14. Ako ne gospodujejo nad menoj, ne bom omadežan; in očišen bom nar večiga greha.[19])

15. In govorjenje mojih ust ti bo dopadlo; in zdihovanje mojiga sercá bo vedno pred tvojim obličjem.[20]) Gospod, ti si moj pomočnik in moj odrešenik.

XIX. (20.) Psalm.

Ljudstvo želí kralju, ki gre na nevarno vojsko, srečo in zmago, ter moli, de bi ga Bog ohranil.

1. K koncu. Psalm Davidov.[1])

2. Usliši te, Gospod! ob dnevu stiske; varuj te imé Jakopoviga Bogá.[2])

3. Pošlje naj ti pomoč s svetiša,[3]) in s Siona[4]) te obvari.

4. Spomni naj se vse tvoje daritve,[5]) in tvoja žgavna daritev[6]) bodi debela.[7])

---

14. „*ravne*“ ali prave. Tukej in v naslednjim omenjene besede namreč: „*pravice*, *sodbe*, *zapovedi*“ in potem „*strah*“ pomenijo vse eno, namreč: „*postavo*“.

15. dušne oči ali duha razsvetljuje.

16. V hebrejskim: „*tudi tvoj služabnik je bil s njimi poplačan.*“

17. Pa kdo spozna vsak greh, ko bi tudi še tako pazil, de bi Boga ne žalil?

18. zavoljo ptujih grehov, kterih sim jez kriv, de jih drugi delajo. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*zavoljo premišljenih* (prostovoljnih) *grehov mi zanesi*“. Še drugi: „*prevzetnežev varuj svojiga služabnika*“.

19. „*nar večiga greha*“, t. j, napuha (Avg.), ki izvira iz pomanjkanja spoznanja samiga sebe.

20. Nekteri prestavljajo hebrejsko 14. in 15. versto: „*Varuj svojiga hlapca prevzetnežev, ne pusti, de bi nad menoj gospodovali, potem bom nedolžen, in čist velike hudobije. Naj ti dopadejo besede mojih ust, in misli mojiga serca pred tvojim obličjem. Gospod*“, i. t. d.

1. V tem psalmu prósi ljudstvo Boga za kralja, ki so gá blezo peli, preden je šel na vojsko. Kristjan naj ta psalm obrača na svoje viši in njih potrebe, posebno pa na deželskiga poglavarja in papeža, očeta vsiga keršanstva.

2. varuje naj te rešivni in previdni Bog; zakaj taciga se je skazal Jakopu.

3. skrinje zaveze, kjer je bil Bog pričujoč.

4. s svetiga hriba, kjer je bil sveti šotor in skrinja zaveze.

5. Ozre naj se na tvoje nekervave daritve (Gl. 3. Mojz. 2.).

6. Živina žgavne daritve se je vsa sežigala na altarji (Gl. 3. Mojz. 1.).

7. „*bodi debela*“, t. j., bodi tebi dopadljiva; zakaj kolikor bolj debela je bila darovana živina, toliko prijetniši, so mislili, je Bogu.

Digitized by Google

5. Dodelí naj ti po tvojim sercu, in poterdi naj vse tvoje sklepe.

6. Radovali se bomo v tvoji blagosti,[8]) in poveličevali se bomo v imenu našiga Boga.[9])

7. Gospod naj spolni vse tvoje prošnje. Zdaj spoznam, de Gospod svojiga maziljeniga varuje;[10]) uslišal ga bo s svojih svetih nebes; v mogočnih delih je blagost njegove desnice.[11])

8. Eni se zanašajo v vozove, eni pa v konje;[12]) mi pa kličemo v imé Gospoda, našiga Boga.

9. Zamotajo se,[13]) in padejo; mi pa stojimo, in se deržimo po koncu.

10. Gospod! ohrani kralja; ter nas usliši ob dnevu, ko kličemo v tebe.

XX. (21.) Psalm.

Zahvalna pesem svete cerkve za zmage Jezusa Kristusa, njeniga kralja.[1])

1. K koncu. Psalm Davidov.

2. Gospod! v tvoji moči se kralj veseli,[2]) in zavoljo tvoje blagosti[3]) se močno raduje.

3. Željé njegoviga serca si mu spolnil;[4]) in prošnje njegovih ust[5]) mu nisi odrekel.

4. Ker si mu s sladkim blagodarovanjem[6]) naproti prišel;

---

8. Veselili se bomo sreče, ki jo sebi in nam zadobiš.
9. hvalili se bomo z Bogam, ki se nam je razodel.
10. O kako terdno zaupanje v Boga je imel David v svoji molitvi, ker previdi uslišanje svoje prošnje, kakor de bi bila že uslišana.
11. „*v mogočnih delih*“, to je, v čudoviti pomoči, ki jo daje njegova desnica, je blagost, sreča, rešenje, ohranjenje. Allioli prestavlja. . . . „*nebes; zakaj mogočna je blagost njegove desnice.*“ V hebrejskim: . . . „*nebés z močno pomočjo svoje desnice*“. Pomen: Bog ga bo uslišal s svojih svetih nebes, ter mu bo pomagal s svojo vsigamogočno roko.
12. Sovražniki se zanašajo na vojskine vozove in konjike.
13. V hebrejskim: „*se podveršejo in padejo*“.
1. Stari judje in sveti očetje so terdili, de David v tem psalmu od Kristusa govorí. To se tudi lahko iz besedí tega psalma posname, de namreč David ne govorí od sebe in tudi ne od kaciga druziga zemeljskiga kralja, ampak od Kristusa, prihodnjiga Mesija; ker mu takošno veličastvo perlastuje, kakoršniga ni bil dosegel ne on in ne kdo drugi zmed njegovih naslednikov. — Ker vsak kristjan s Kristusam kraljuje, in je v tem pomenu tudi kralj, ki ima svét pod svojimi nogami, naj se pobožni kristjan v svoji molitvi veseli oblasti, ki mu jo Bog daje zoper sovražnike; ter naj tudi druge besede v tem psalmu na se obrača.
2. vsak čas; zakaj Kristus je kraljeval, kraljuje in bo kraljeval vekomaj.
3. zavoljo tvoje pomoči, zavoljo tvojih gnad sploh.
4. Kaj si more kristjan boljiga želeti, kakor de bi se večno z Bogam sklenil?
5. tega, kar je v molitvi prosil, mu nisi odrekel.
6. ali s prijetnim blagodaram, z zmago, s pomočjo.

Digitized by Google

djal si mu na glavo krono iz draziga kamna.[7])

5. Za življenje te je prosil,[8]) in dal si mu veliko dní za vselej in vekomej.

6. Velika je njegova slava v tvoji blagosti;[9]) slavo in veliko lepoto boš nanj djal;

7. zakaj dal ga boš v blagodar na večno;[10]) z veseljem ga boš razveselil s svojim obličjem.[11])

8. Ker kralj v Gospoda upa, in v milosti Narvišiga ne omahne.

9. Tvoja roka[12]) naj dobí vse tvoje sovražnike; tvoja desnica naj dobí vse, ki te čertijo.

10. Naredil jih boš kakor ognjeno peč ob času svojiga prihoda;[13]) Gospod jih bo v svoji jezi prestrašil in ogenj jih bo požerl.

11. Njih sad[14]) boš[15]) potrebil z zemlje, in njih zarod zmed človeških otrók.

12. Ker so hudo na te zvračali; sklepe so si zmišljevali, kterih niso môgli izpolniti.

13. Zakaj djal jih boš za herbet;[16]) v svojih ostankih boš ohranil njih obráz.[17])

14. Vzdigni se, Gospod, v svoji moči; péli in prepevali bomo tvojo mogočnost.

XXI. (22.) Psalm.

David toži svoje britkosti in težave, v duhu pa previdi in popisuje terpljenje Jezusa Kristusa in njegovo kraljestvo.[1])

---

7. v ti zmagi si ga vnovič ko kralja poterdil, in si mu kraljevo krono, ki je bila v nevarnosti, na glavo djal.
8. za časno življenje te je prosil.
9. tvoji darovi mu dajejo veliko lepoto.
10. ki je sam oblagodarjen, in druge oblagodarja (1. Mojz. 12, 2. 3: 22, 18.). Ti oblagodarjaš njega, in po njem tudi druge.
11. s svojim milostljivim pogledam in z zveličanjem per sebi.
12. Tvoja roka, o kralj! Drugi: o Bog!
13. jih boš zavergel v ogenj, ko prideš k sodbi. Drugi: *„ob času svoje jeze“*.
14. *„Njih sad“*, to je, njih otroke.
15. boš ti, o kralj! — v kazen za hudo, ktero so ti namenjali (v. 12.).
16. storil boš, de bodo herbet obernili, t. j., de bodo bežali; v beg jih boš zapodil. Drugi mislijo: boš breme na nje djal; drugi drugači.
17. na njih, ki jih ostale pustiš, ali v ostankih izraelskiga ljudstva boš ohranil judovske obraze. Drugi: boš ohranil življenje, de jih boš vedno kaznoval zavoljo umorstva, ki so ga nad Sinam Božjim dopernesli. V hebrejskim: ... *„herbet; s svojo struno* (na loku) *boš meril v njih obraz“*.

1. De v naslednjim psalmu Mesija govorí, so spoznali že stari Judje, in to pričajo tudi aposteljni (Jan. 19, 24. Hebr. 2, 11. 12.) in Kristus sam (Mat. 27, 46. Mark. 15, 34.); pa tudi ves zapopadek tega psalma to naznanja, ker se ne da obračati ne na Davida, ne na kakiga druziga terpéčiga zmed Izraelcov, de bi se besedam sila ne delala, ter bi se jim drugi pomen podkladal; nasproti se pa popolnama vjema z življenjem in terpljenjem Kristusovim.

Digitized by Google

1. K koncu, za zjutranjo pomoč.[2]) Psalm Davidov.

2. Bog, moj Bog! ozrì se na mé; zakaj si me zapustil?[3]) Vpitje mojih grehov mi odteguje pomoč.[4])

3. Moj Bog! kličem po dnevu, in me ne uslišiš; in po noči, in mi ni v nespamet.[5])

4. Tí pa prebivaš v svetišu,[6]) hvala Izraelova![7])

5. V té so upali naši očetje; upali so, in si jih rešil.

6. V té so klicali, in so bili otéti; v té so upali, in niso bili osramoteni.

7. Jez pa sim červ, in ne človek;[8]) zasramovanje ljudi, in izveržek izmed ljudstva.

8. Vsi, ki me vidijo, me zasmehujejo; z ustnicami gibljejo,[9]) in z glavo majejo:[10])

9. „V Gospoda je zaupal, naj ga reši; otmè naj ga, ker ga ljubi“. Mat. 27, 43.

10. Zakaj tí si, ki si me izlekel iz telesa, moje upanje od pers moje matere.[11])

11. Tebi sim bil veržen iz materniga naročja;[12]) od materniga telesa si bil ti moj Bog.

---

2. Gl. Ps. 4, 1. Besede: „*za zjutranjo pomoč*“ nekteri razlagajo: Kristusova molitev za pomoč od nebeškiga Očeta ob dnevu njegove smerti, t. j., ob jutru njegoviga častitljiviga vstajenja. V hebrejskim: „*Percu ob začetku zarje*“, t. j., pevec naj da to pesem v tempeljnu peti, ko se jutranja zarja začenja; in to se prav perlega; zakaj vse prerokovanja so v duhovnim pomenu zarja, ki pride pred Solncam pravice. Drugi drugači.

3. Tako toži Kristus na križu (Mat. 27, 46.). Ker je Kristus hotel vse terpljenje preterpeti, tudi nar hujši dušno terpljenje, namreč občutljej, de ga je Bog zapustil; se je zgodilo, de je njegova Božja natora odtegnila človeški natori vso tolažbo, in jo je v njenim terpljenji pustila, in tako se je začelo nar hujši terpljenje, ki se imenuje zapušenje od Boga; to terpljenje pa le prav pobožne duše zapopadejo (Hier., Teod.).

4. Moji grehi zaderžujejo moje rešenje. Ktere grehe je pa imel Jezus? — On je storil naše grehe za svoje grehe (Jan. 1, 29.), de je kazen zanje terpel; zakaj ranjen je bil zavoljo naših hudobij, raztepen zavoljo naših pregreh (Iz. 53: 2. Kor. 5, 21.). Jezus tedej tukej toži v imenu vsiga grešniga človeškiga rodú. V hebrejskim: „*Deleč od moje pomoči so besede mojiga klicanja*“, t. j., kličem sicer, tode moja pomoč je še deleč.

5. „*po dnevu ... po noči*“, t. j., neprenehama kličem, in mi ni v nespamet šteto, ali: moja prošnja ni nespametna. Allioli prestavlja: ... „*po noči, ali ni zastonj za me?*“ Drugi prestavljajo: ... „*po noči, in brez svojiga zadolšenja*“ (nisim uslišan). Drugi: ... „*po noči, in tega ne delam sebi v nespamet*“ (ampak sebi v pomoč). V hebrejskim in v greški prestavi: ... „*po noči, in ne molčim*“.

6. od koder je vselej pomoč prišla, in bo tudi zdaj prišlo odrešenje, t. j., odrešenje človeškiga rodú, ne pa rešitev od smerti.

7. ti, Gospod, kteriga Izraelci hvalijo.

8. tedej sim res pomoči potreben. Kaldejska prestava ima: „*Jez sim nezmošen červ, nosim sramoto ljudi, sim v zasmehovanje ljudstvu*“.

9. ustnice navskriž vlečejo, ali se pačijo v znamnje zasramovanja. Ps. 34, 21. Job. 16, 11.

10. v znamnje zasmehovanja (gl. Mat. 27, 39.), ter govoré kakor nasledva.

11. ti si mi dal rojenimu biti; v te sim zaupal od svojih otroških lét. Drugi po hebrejskim: „*Si me pustil brez skerbi sloneti na persih svoje matere*“.

12. tebi sim popolnama izročen, ali tebi sim se izročil popolnama. Gl. Ps. 70, 6.

Digitized by Google

12. Ne hôdi od mene; zakaj stiska je prav blizo; ker nikogar ni, de bi pomagal.

13. Veliko telet[13]) me je obdalo; debeli junci so me obsuli.[14])

14. Režé v mé, ko zgrabljiv in rjoveč lev.

15. Ko voda sim razlit;[15]) in vse moje kostí so se razklenile.[16]) Moje serce je kakor raztopljen vosk v mojim telesu.[17])

16. Moja moč se je usušila kakor čepína, in moj jezik tiči na mojim nébu; in v smertni prah si me perpeljal.[18])

17. Ker veliko psóv me je obsulo; truma hudobnih me je oblegla. Moje roke in moje noge so mi prebodli,[19])

18. vse moje kosti so razšteli,[20]) oni pa so me premišljevali in gledali;[21])

19. moje oblačila so si razdelili, in za mojo suknjo so vadljali.[22]) Jan. 19, 23. 24.

20. Tí pa, Gospod! mi ne odteguj pomoči; glej na mojo branitev.[23])

21. Reši meča,[24]) Bog! mojo dušo in iz pasje roke mojo edino.[25])

22. Otmì me iz levoviga žrela, in mene ponižaniga od rogov enorogov.[26])

---

13. Veliko mladih juncov. V hebrejskim: „*veliko bikov*“.

14. Podoba močnih sovražnikov, viših duhovnov in ajdovskih vojšakov. V hebrejskim: „*junci iz Basana*“, dežele z rodovitnimi pašniki proti jutru od Jordana, kjer so se posebno močni divji junci pasli.

15. t. j., moje močí so se raztekle, kakor tekoča voda, ki se skupej ne derží, t. j., vse močí so me zapustile.

16. so skočile iz udov, kakor se je navadno zgodilo per tistih, ki so bili križani.

17. To je podoba groze in strahú. Gl. 2. Kralj. 17, 10.

18. na kraj groba si me perpravil.

19. Stari prestavljavci svetiga pisma in tudi naj imenitniši razlagavci sedanjiga časa razumevajo hebrejske besede te imenitne verste v pravim besednim pomenu. Sveti prerok popisuje posamezne okolišine, ko je bil Kristus križan.

20. t. j., lahko so šteli vse kosti, ker je bilo telo na križu razpeto. V hebrejskim: „*štejem vse sroje kosti*“.

21. V hebrejskim: „*so me z veseljem gledali*“.

22. Kristjan se per branji teh verstá lahko postavi v duhu na Kristusovo mesto, in si prilastuje v živi veri njegovo terpljenje; ali pa tudi lahko premišljuje svoje terpljenje, ter ga daruje v ljubezni in zaupanji s Kristusovim terpljenjem vred nebeškimu Očetu.

23. Tvoj milostljivi pogled naj me varuje mojih sovražnikov, de mi kaj hujšiga ne storé, kakor je po tvoji Božji volji. V hebrejskim: ... „*pomoči; moja moč, hiti mi pomagat*“.

24. „*Meč*“ pomeni sploh silovitost. Reši me silovitnih, kakor je tvoja volja.

25. mojo zapušeno dušo, ki je tudi edina, nar ljubši, ker človek nima nič ljubšiga, kakor svojo dušo. „*Pes*“ je podoba za hude sovražnike.

26. Nekteri prestavljajo namesti „*enorogov*“ (žival z enim rogam) „*bivolov*“ (divjih volov); še drugi: „*orig*“ (nekih divjih nevarnih koz z visokimi rogmi). Gl. 4. Mojz. 23, 22. Job. 39, 9. V hebrejskim: „*in reši me enorogov*“. Podoba sovražniga človeka in velike smertne nevarnosti. Po ti svoji prošnji začne obudovati zaupanje, de bode uslišan, in de bode njegovo terpljenje nehalo, in pove, kaj bo zato storil v zahvalo.

Digitized by Google

23. Oznanoval[27]) bom tvoje imé svojim bratam,[28]) v sredi zbora te bom hvalil.[29]) Hebr. 2, 12.

24. Ki se bojite Gospoda, hvalite ga; ves zarod Jakopov[30]) častite ga.

25. Boj se ga ves Izraelov zarod; ker ni zavergel in ne zaničeval prošnje uboziga, tudi ni obernil od mene svojiga obličja; in ko sim vanj klical, me je uslišal.

26. Per tebi je moja hvala[31]) v velikim zboru;[32]) svoje obljube bom spolnoval[33]) vpričo njih, ki se ga boje.

27. Jedli bodo[34]) ubogi,[35]) in bodo nasiteni, in hvalili bodo Gospoda, ki ga išejo;[36]) njih serca bodo živele vekomej.[37])

28. Vse pokrajine zemlje se bodo spomnile, ter se vernile k Gospodu;[38]) in vsi rodovi nevernikov bodo molili pred njega obličjem.

29. Zakaj Gospodovo je kraljestvo, in on bo gospodoval nad narodi.[39])

---

27. Oznanoval bom, kdo in kaj si ti; razširjal bom Božje spoznanje. Jezus še le je ljudi učil Boga ko Očeta spoznavati in ga ljubiti. Jan. 17, 3.
28. svoje brate imenuje Jezus ljudi, potem ko je bil svoje rešivno delo za nje dokončal, ter jih je bil s svojo smertjo na križu v otroke Božje prerodil. Mat. 28, 10. Jan. 20, 17. Gal. 4, 5.
29. v zbirališu, kjer sim jez pričujoč.
30. vi Izraelci, ki ste pervinci nove keršanske družbe.
31. to je, tebe hvalim v velikim i. t. d.
32. v cerkvi Božji, ki je zbrana iz Judov in nevernikov.
33. *svoje obljube*“, t. j., prav za prav „*svoje obljubljene daritve*“. Beseda „*obljuba*“ pomeni večkrat daritev (3. Mojz. 7, 16: 22, 18: 4. Mojz. 29, 39: 5. Mojz. 12, 6.), in mora tudi tukaj daritev pomeniti zavoljo naslednjiga, ker (v. 27.) je govorjenje od jedilnih daritev, za kterimi je vselej nasledovala obljubljena daritev, in sicer zahvalna daritev (Gl. Ps. 60, 9: 115, 14—18.). Per teh daritvah so mastne kosove na altarji sežgali; drugo pa potem, ko so duhovni svoj del prejeli, se je obernilo za daritvine pojedine, ktere so se vsi revni in potrebni vdeleževali. Sveti Avguštin in Hieronim pravita, de je s temi daritvami razumeti daritev svete maše, ker se Kristus vsak dan daruje po mašnikovih rokah nebeškimu Očetu v popolnama spoznanje Božjiga veličastva in v opravljanje neskončne zahvale za nezmerne dobrote, ki jih Bog Oče deli odrešenimu človeškimu rodu.
34. od zahvalne daritve. Zahvalna daritev (sveta maša) je tudi večerja (sveto obhajilo).
35. Tako se imenujejo udje nove občine ali srenje (Mat. 5, 3. 6. Luk. 12, 32: 4, 18.). Uboštvo v duhu je per ti večerji posebno potrebno; zakaj le ponižni podverže svojo pamet sveti veri v skrivnost Božjo.
36. Njih nasitenje jih osrečuje, in njih sreča jih perganja k Božji hvali za vse gnade, ktere jim Bog deli.
37. To je prečudna moč te večerje, de ne živi le duše za večno življenje, ampak daje tudi našimu truplu zastavo častitljiviga, neumerljiviga telesa, kakor Kristus uči Jan. 6, 55.
38. Vsi narodi na zemlji se bodo spomnili nar starejšiga razodenja, od kteriga so zašli v neverstvo, in se bodo vernili k Gospodu.
39. Ves človeški rod mora priti pod Gospodovo oblast, in se k njemu poverniti.

Digitized by Google

30. Jedli bodo in molili vsi debeli zemlje;[40]) pred njega obličjem bodo popadali vsi, ki pridejo na zemljo.[41])

31. In moja duša bo njemu živela,[42]) in moj zarod bo njemu služil.

32. Po Gospodu se bo imenoval prihodnji zarod;[43]) in nebesa[44]) bodo oznanovale njega pravico ljudstvu, ki bo rojeno; ktero je Gospod naredil.[45])

XXII. (23.) Psalm.

David prepeva v tem psalmu, de je Gospod njegov pastir in oskerbnik.

1. Psalm Davidov. Gospod me vodi,[1]) in nič mi ne bo manjkalo; Iz. 40, 11.

2. na pašnik, tje me je postavil; per vodi, ki poživlja, me je zredil;[2])

3. mojo dušo je spreobernil;[3]) na pot pravice me je peljal zavoljo svojiga imena.[4])

4. Torej, ako bi ravno po smertni senci[5]) hodil, se ne bom bal hudiga, ker si ti z menoj; tvoja šiba in tvoja palica ste me tolažile.[6])

---

40. „*debeli*“, t. j., bogati. Tudi bogati ne bodo v novim kraljestvu Boga zaničevali, ampak bogaboječi bodo. Besede: „*Jedli bodo in molili*“, kažejo, de se morajo darovi Božji pobožno vživati. Sveti Ciprijan misli, de je tukaj tudi naznanjena sveta daritev, ki jo vživamo, in jo tudi molimo.

41. t. j., vsi ljudje. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*pred njim se bodo perklanjali vsi, ki pridejo v prah*“, t. j., vsi umerljivi — vsi ljudje.

42. Po nekim hebrejskim berilu, ki ga naj imenitniši možje poterdijo, se prestavlja: „*In moja duša, ki si jo je obudil*“, tudi pade na tla.

43. Prihodnji rodovi se imenujejo kristjani po Kristusu (Dj. ap. 11, 26.). V hebrejskim: „*od Gospoda se bo perpovedovalo per prihodnjim rodu*“.

44. V hebrejskim: „*in ki pridejo, bodo oznanovali*“; po mislih svetih očetov: aposteljni bodo oznanovali.

45. ljudstvo, ki ga bo Gospod prerodil ali prestvaril. On je vse prav storil!

1. „*Gospod me pase*“ (Sv. Avg. in Hier.). V hebrejskim: „*Gospod je moj pastir*“. Sveti pevec primerja Boga pastirju, ki skerbí za vse potrebe svoje čede. Bog nam ne daje le pomoči za naše časne potrebe, ampak nas živí in nasituje tudi s svojo besedo in gnado.

2. s potoki svoje tolažbe — s svojimi obilnimi tolažbami me je poživljal. Gl. Jan. 4, 10: 7, 38.

3. kakor dober pastir svojo zgubljeno ovčico k svoji čedi pernese.

4. „*zavoljo svojiga imena*“, t. j., zavoljo samiga sebe; ali pa: ker je on Bog, kteri oskerbuje, varuje, reši; zakaj „*Jehova*“ je rešivni Bog (Gl. Tob. 13. razl. 8. Prim. Ps. 24, 11: 30, 4. Iz. 43, 22. 25.).

5. v telesni in dušni smertni nevarnosti.

6. ali pa: „*me tolažite*“; tvoja pastirska palica, tvoja voditev, je moja tolažba, moje upanje. Sveti Hieronim dela razloček med „*šibo*“ in „*palico*“, ter misli, de „*palica*“ pomeni modro oskerbovanje, „*šiba*“ pa potrebno strahovanje ovčic.

Digitized by Google

5. Mizo si napravil pred mojim obličjem, njim nasproti, ki me nadlegvajo.[7]) Glavo si mi mazilil z oljem;[8]) in moj upijanljiv kelih kako veličasten je![9])

6. In tvoja milost me spremlja vse dni mojiga življenja;[10])

7. de stanujem v hiši Gospodovi dolgo časa.[11])

XXIII. (24.) Psalm.

Naslednji psalm je David zložil tisti čas, ko se je nesla skrinja zaveze na sionsko goro. V njem imenuje Boga stvarnika zemlje in vsiga, kar je na nji; učí, kakošni morajo biti ljudje, ko bodo hodili na goro pred sveti šotor molit; opominja pervake, naj z veseljem sprejmejo skrinjo Božjo, ter naj ji odpró vrata v šotor.

1. Pervi dan po saboti.[1]) Psalm Davidov.[2]) Gospodova je zemlja, in kar jo napolnuje;[3]) vesoljni svet,[4]) in vsi, ki na njem prebivajo. 1. Kor. 10, 26.

2. Ker on ga je nad mórja vterdil,[5]) in nad vodé[6]) postavil.

3. Kdo pojde na Gospodovo goró? ali kdo bo stal na njegovim svetim kraji?[7])

4. Kdor je nedolžnih rók in čistiga serca;[8]) kdor ne obrača svoje duše v nečimerno,[9]) in ne persega krivo svojimu bližnjimu;

5. on bo prejel blagodar od

---

7. Ti si mi kakor postrežljiv prijatel napravil pojedino vkljub mojim sovražnikam, ki me zavidno gledajo, ter ne morejo podkopati moje sreče. Po misli sv. Ciprijana, Ambroža in druzih pomeni ta „*miza*“ mizo Gospodovo, per kteri dobivamo moč zoper svoje hude nagnjenja, skušnjave in druge sovražnike našiga zveličanja.
8. Maziljenje je bilo v navadi per pojedinah. Gl. Luk. 7, 46. Am. 6, 6. V duhovnim pomenu si misli z maziljenjem gnado svetiga Duha.
9. K pojedini gre tudi kozarec dobriga močniga vina. Gospod napolnuje dostikrat svoje služabnike z veseljem in srečo že na tem svetu.
10. Tvoja gnada pride moji volji naproti, jo spremlja in doverši z njo vsako dobro delo. Gnada Božja, pravi sveti Avguštin, pride človeku naproti, de hoče (t. j., de ima človek voljo, po Božjih zapovedih živeti), in spremlja njegovo voljo, de brez sadú ne hoče (t. j., de njegova volja ne ostane brez sadú dobrih del).
11. tvoja gnada me spremlja vekomaj.
1. t. j., pervi dan v tednu, našo nedeljo, naj se poje.
2. David je zložil ta psalm, ko se je skrinja zaveze iz Obededomove hiše na sionsko goro prenesla. Gl. 2. Kralj. 6. in 1. Kron. 15. Po splošni misli svetih očetov meri ta psalm tudi na Kristusov častitljivi vnebohod.
3. in kar na nji prebiva; vse je Gospodovo.
4. „*vesoljni svét*“ ali zemeljni krog, to je, vsa zemlja.
5. nad podzemeljske vode, ki so sklenjene z velikim morjem (1. Mojz. 7, 11.). Drugi prestavljajo: „*zraven morij*“.
6. nad podzemeljske potoke ali ob potocih.
7. v Gospodovim svetišu v nebesih. Pomeni nar prej sveti šotor, potem pa tudi Božje kraljestvo in nebesa.
8. ki je čist v mislih in v djanji.
9. ki ne hrepení po nečimernih rečeh, ampak po pravih zalogah (Avg.).

Digitized by Google

Gospoda, in usmiljenje od Bogá, svojiga rešenika.

6. Takošen je zarod[10]) njih, kteri ga išejo; ki išejo obličja Jakopoviga Bogá.

7. Odprite, pervaki! svoje vrata;[11]) in odpríte se, večne vrata,[12]) de pojde noter slavni kralj.[13])

8. Kdo je tisti slavni kralj? Gospod, močni in mogočni; Gospod, mogočni v vojski.

9. Odprite pervaki svoje vrata; in odprite se, večne vrata; de pojde noter slavni kralj.

10. Kdo je tisti slavni kralj? Gospod vojskinih trum, on je slavni kralj.

XXIV. (25.) Psalm.

David prosi, de naj ga Bog reši sovražnikov in naj mu odpusti grehe.

1. K koncu. Psalm Davidov. K tebi, o Gospod! povzdigujem svojo dušo;

2. moj Bog v te zaupam, naj ne bom osramoten,

3. in naj me ne zasmehujejo moji sovražniki; zakaj nihče ne bo osramoten, kdor tebe čaka.[1])

4. Osramoteni naj bodo vsi, ki krivíco delajo prederzno.[2]) Pokaži mi, Gospod, svoje pota,[3]) in uči me svoje stezé!

5. Vôdi me v svoji resnici,[4]) in uči me; zakaj tí, o Bog! si moj zveličar, in v tebe sim upal ves dan.[5])

6. Spomni se, Gospod! svojiga usmiljenja in svoje milosti, ki je od vekomej.

7. Ne pomni grehov moje mladosti,[6]) in moje nevednosti.[7]) Po svoji milosti se me ti spominjaj, zavoljo svoje dobrote, o Gospod!

8. Gospod je dober in pravičen, torej daje postavo njim, ki grešé na potu;[8])

9. vódi pohlevne v sodbi;[9]) in uči krotke svoje pota.

---

10. Takošni so, tako ravnajo, kteri ga i. t. d.
11. odprite, viši tempeljna (svetiga šotora), vrata. V višim pomenu: Odprite, angelji, vrata večnosti Sinu Božjimu, ki se častitljivo v nebesa verne. Tako vsi očetje in cerkev per svojih opravilih. Po drugim berilu v hebrejskim: „*Vzdignite, vrata, svoje glave*“ (vzdignite in razširite se)!
12. „*večne vrata*“ pomeni tudi močne vrata.
13. *slavni kralj*“, ki je sam slaven ali častitljiv in drugim slavo daje.
1. Zaupaj tedej v Boga v svesti poterpežljivosti per vsih britkostih, skušnjavah, potrebah.
2. „*prederzno*“; drugi prestavljajo: „*brez vzroka*“. Drugi: „*v prazni prevzetnosti*“. V hebrejskim: „*osramoteni bodo hudobni izdajavci*“. Zastran sovražnikov v psalmih gl. Ps. 17. razl. 39. tudi 2. Ezdr. 4. razl. 2.
3. Razodeni mi, Gospod, svoje zapovedi!
4. Vodi me s svojo resnico, s svojim ukam.
5. Vse svoje žive dni sim poterpežljivo upal v spolnovanje tvojih obljub.
6. „*mladosti*“ nekteri prestavljajo: „*otroških let*“.
7. „*moje nevednosti*“ ali „*pozabljivosti*“, ali „*nemarljivosti*“. V hebrejskim: „*mojih pregreh*“.
8. Učil bo grešnike, ki so s praviga pota zašli, kaj jim je storiti, de spet k njemu pridejo.
9. v pravičnosti. V hebrejskim: „*prav vodi siromake*“.

Digitized by Google

10. Vse pota Gospodove so milost in resnica njim,[10]) ki se deržé njegove zaveze in njegovih pričevanj.[11])

11. Zavoljo svojiga imena,[12]) Gospod, zanesi mojimu grehu; zakaj veliko ga je.

12. Kdo je, ki se boji Gospoda?[13]) Dal mu je postavo na potu, ki naj si ga izvoli.[14])

13. Njegova duša se bo mudila v dobrim,[15]) in njega zarod bo dedval zemljo.[16])

14. Gospod je terdnjava[17]) njim, ki se ga bojé; in njegova zaveza[18]) je, de se jim razodeva.

15. Moje očí so vedno v Gospoda *(obernjene)*; zakaj on bo rešil moje noge iz zaderge.[19])

16. Glej na mé, in usmili se me, ker sim sam in ubog.

17. Britkosti mojiga serca so se namnožile; iz mojih nadlog me reši.

18. Poglej moje ponižanje[20]) in mojo težavo; in odpusti mi vse pregrehe.

19. Poglej moje sovražnike, ker so se namnožili, in me s krivičnim sovraštvam čertijo. Jan. 15, 25.

20. Vari mojo dušo, in reši me; ne bom osramoten, ker sim v té zaupal.

21. Nedolžni in pravični se me deržé;[21]) ker sim tebe dočakoval.

22. Reši, Bog! Izraela[22]) iz vsih njegovih nadlog!

XXV. (26.) Psalm.

David spričuje svojo nedolžnost, in prósi Boga rešenja iz sprideniga svetá.

---

10. Vse Gospodove voditve so očitne znamnja njegove gnade in zvestobe, t. j., spolnovanja njegovih obljub. Gl. Ps. 25, 3.
11. ki njegovo vero in njegove zapovedi v časti imajo, in po njih živé.
12. Zavoljo samiga sebe. Glej Ps. 22. razl. 4.
13. Kakošna je sreča taciga človeka, ki se Boga boji? Odgovor nasledva v 13. versti.
14. Temu bogaboječimu je dal Bog postavo, kako naj živí. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Kdor se Boga boji, njemu on pokaže pot, ktero naj si zvoli“*.
15. Kdor se Boga boji in mu zvesto služi, bo napolnjen z dobrotami, z dušnimi in telesnimi; zakaj kdor iše Božjiga kraljestva, mu bo tudi potrebno časno dodeljeno. Mat. 6, 33.
16. bo srečen v deželi. Gl. 3. Mojz. 26, 4: 5. Mojz. 4, 1. 40.
17. terdna podpora. V hebrejskim: *„Gospod je prijatel“*.
18. jim bo znana. Jan. 17, 3. V hebrejskim: *„in svojo zavezo jih uči spoznavati“*.
19. on me bo iz nevarnosti greha rešil. Ako ravno svet in satan zaderge nastavljata, vender le pobožni človek per čuječnosti in molitvi zaupa v Božjo pomoč.
20. Glej, kako sim ponižan in reven.
21. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„nedolžnost in pravičnost me morate varovati“*.
22. izvoljeno ljudstvo, zdaj pa kristjane.

Digitized by Google

1. K koncu. Psalm Davidov. Sodi me,[1]) Gospod! zakaj hodil sim v svoji nedolžnosti;[2]) in ker upam v Gospoda, ne bom omagal.[3])

2. Preiši me, Gospod! in skušaj me;[4]) skusi z ognjem moje ledja in moje serce.[5])

3. Zakaj tvoje usmiljenje mi je pred očmi; in nad tvojo resnico imam dopadenje.

4. V zboru nečimernosti nisim sedel,[6]) in s hudodelniki nočem hoditi.[7])

5. Sovražim zbor hudobnežev, in z malopridnimi nočem sedeti.

6. Med nedolžnimi umivam svoje roke;[8]) in obdajam tvoj altar,[9]) Gospod!

7. de poslušam hvalni glas,[10]) in oznanujem vse tvoje čuda.

8. Gospod! ljubim lepoto tvoje hiše,[11]) in kraj, kjer prebiva tvoje veličastvo.

9. Ne pogubi s hudobnimi, o Bog! moje duše, in s kerviželjnimi mojiga življenja;

10. v njih rokah je krivica, njih desnica je polna daril.[12])

11. Jez pa sim hodil v svoji nedolžnosti; reši me, in usmili se me![13])

12. Moja noga je stala na ravnim;[14]) v zbiralih te bom hvalil, o Gospod!

---

1. Persodi ali stori mi pravico.
2. pravično sim živel (2. Kralj. 15, 11.). David je mogel to reči, vender pa se zavoljo tega ni imenoval čistiga vsih grehov.
3. v pravičnosti in v službi Gospodovi. V hebrejskim: „*ne bom omahoval*“.
4. deni me na skušnjo. Glej Ps. 16, 3.
5. natanko, ojstro preiši moje nar skrivnejši namene, in glej, ali bo tvoj očiševani ogenj napčnost v meni našel. Tako poterduje David svojo nedolžnost (de je namreč prost smertnih grehov) in pravičnost. Gl. Ps. 7, 10.
6. per nečimernih, lažnjivih ljudeh nisim sedel, nisim z njimi vlekel.
7. se nočem pečati. V hebrejskim: „*z lažnjivimi* (ali) *skritimi*“.
8. Z nedolžnimi umivam svoje roke, in s tem poterdujem, de sim vreden moliti in darovati. Judje so si pred molitvijo in daritvijo roke umivali (Hier.).
9. s takim nedolžnim, čistim, pobožnim sercam bom k tvojimu altarju hodil, in svoje darove nosil.
10. „*hvalni glas*“, t. j., hvalno petje levitov, in tudi jez z njimi prepevam vse tvoje čudovite dela. — Leviti in darovavec so med darovanjem svete pesmi prepevali.
11. lepoto tvojiga svetiga šotora, ki je tebi v čast lepo in drago olepšan.
12. se dajo z darili podkupiti, de nedolžne zatérajo.
13. Ko David govori od svoje nedolžnosti, sicer ne misli, de bi bil popolnama nedolžen in brez vsiga madeža, ampak misli in terdi, de je le v tistih rečeh nedolžen, zavoljo kterih ga njegovi sovražniki obrekujejo; de si pa neomadeževane nedolžnosti ni pripisoval, se vidi dovolj razločno, ker spoznava svojo lastno nevrednost (Gl. Ps. 24, 7. 18.). Tudi se ni zanašal na svojo nedolžnost, temuč je le toliko upal, kolikor sme dobra vest upati. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Jez pa hodim*“ i. t. d.
14. „*na ravnim*“, t. j., potu; pošteno, pravično sim živel. V hebrejskim: „*Moja noga stoji*“ i. t. d.

Digitized by Google

XXVI. (27.) Psalm.

David terdno upa v Boga, in hrepení po njem.

1. Psalm Davidov, preden je bil maziljen.[1]) Gospod je moja luč, in moja pomoč; koga se bom bal? Gospod je varh mojiga življenja; pred kom se bom tresel?

2. Ako se mi hudobni bližajo, de bi moje meso žerli;[2]) bodo oni, moji sovražniki, ki me stiskajo, oslabeli in padli.

3. Ako bi šotoriše meni nasproti stalo, se moje serce ne bo balo. Ako bi se boj vzdignil zoper mene, bom per tem zaupal.[3])

4. Eno sim Gospoda prosil, to ga bom še prosil, de bi prebival v Gospodovi hiši vse dni svojiga življenja;[4]) de bi gledal sladnost[5]) Gospodovo, in obiskoval njegov tempelj.[6])

5. Zakaj on me je skril v svojim šotoru, me varoval ob hudim dnevu v skrivališu svojiga šotora;[7])

6. na visoko skalo me je postavil,[8]) in zdaj mi je glavo povzdignil nad moje sovražnike.[9]) Okrog sim hodil,[10]) in sim daroval dar veselja v njegovim šotoru; prepeval bom, ter hvalo pél Gospodu.

7. Usliši, Gospod, moj glas, s kterim v tebe kličem; usmili se me, in usliši me!

8. Moje serce ti je reklo: Moje obličje te iše;[11]) tvojiga obličja išem, o Gospod![12])

---

1. Nekteri mislijo pervo maziljenje (1. Kralj. 16.); drugi mislijo drugo (2. Kralj. 2, 4.); še drugi mislijo tretje maziljenje (2. Kralj. 5, 3.).
2. de bi na me planili kakor zverine; ali pa: ... *„bližajo, de me vjedajo“*.
3. bom v Božjo pomoč zaupal. Čista vest oživlja upanje.
4. Pred svojim drugim maziljenjem je mogel David ubežen okrog hoditi, ker ga je Savel preganjal; ni imel sreče, de bi bil zmirej per svetim šotoru, ali de bi ga bil pogostama obiskoval. Prim. 1. Kralj. 26, 19. Drugi razlagavci pa, ki ne gledajo na Davidov beg, tako le vežejo: Per takim mogočnim Bogu, kakoršen si ti (1—3.), bi rad zmiram prebival.
5. lepoto, ljubeznjivost, prijetnost Gospodovo; — pomenljive svete šege in opravila per službi Božji.
6. Zastran tempeljna glej Ps. 5. razl. 11.
7. zakaj per njem v svetim šotoru sim bil obvarovan; tam me je skril pred vsako nevarnostjo, in tam me bo tudi v prihodnje varoval.
8. me je tako postavil, de sovražniki do mene niso mogli. Drugi prestavljajo v. 4—6: *„Eno Gospoda prosim“* ... *„on me skriva“* ... *„me varuje“* ... *„mi glavo vzdiguje“*.
9. Gospod me ni le sovražnikov otel, ampak mi jih je tudi podvergel.
10. okrog altarja per daritvi. V hebrejskim: *„In zdaj se je vzdignila moja glava nad moje sovražnike okrog in okrog, in jez darujem v njegovim šotoru daritev med trobentinim glasam, ter pojem in godem hvalo Gospodovo“*.
11. išem tvoje pričujočnosti nad skrinjo zaveze. Gl. Ps. 23, 6: 2. Mojz. 23, 17.
12. V hebrejskim se bere ta versta: *„Moje serce misli v tvojo besedo: Išite mojiga obličja; zato, Gospod, išem tvojiga obličja“*.

Digitized by Google

9. Ne obračaj svojiga obličja od mene; ne hodi v jezi od svojiga hlapca. Bodi moj pomočnik; ne zapusti me; in ne zaverzi me, o Bog, zveličar moj!

10. Zakaj moj oče in moja mati sta me zapustila;[13]) Gospod pa me je sprejel.

11. Daj mi, Gospod! postavo na svoj pot,[14]) in pelji me na pravo stezo zavoljo mojih sovražnikov.

12. Ne izdajaj me željam mojih stiskavcov; zakaj lažnjive priče so se zoper me vzdignile;[15]) in hudobija je sama sebi lagala.[16])

13. Verujem,[17]) de bom vidil Gospodove dobrote v deželi živih.[18])

14. Zaupaj v Gospoda, moško ravnaj; tvoje serce naj omočni, in čakaj Gospoda![19])

XXVII. (28.) Psalm.

David prósi Boga, de naj ga reši iz neke velike nevarnosti; móli, de bi ga s hudobnimi vred ne pogubil; hvali Boga za rešenje.

1. Psalm Davidov. V te, Gospod, kličem, moj Bog! ne molči od mene; de kje, ako molčiš od mene, ne bom enak njim, ki gredo v jamo.[1])

2. Usliši, Gospod! glas moje prošnje, ko molim k tebi; ko svoje roke vzdigujem k tvojimu svetimu tempeljnu.[2])

3. Ne poberi me z grešniki vred; in ne pogubi me ž njimi, ki hudobijo delajo;[3]) ki s svojim bližnjim mirno govoré, v njih sercu pa je hudo.

---

13. t. j., tisti, ki so mi nar bliže, so me zapustili; namesti njih se tukaj „*oče*“ in „*mati*“ imenujeta. Prim. Cah. 13, 3.

14. Gospod, uči me svoje pota, svoje zapovedi, ti me vodi!

15. tisti čas, ko me je Savel preganjal; morebiti se bodo spet vzdignili zoper mene.

16. hudobija je z lažjo sama sebi škodovala. V hebrejskim: ... „*vzdignili, ki po hudobii hlepé*“.

17. Verujem in upam, de bom i. t. d.

18. de bom vžival Gospodove dobrote že tukaj na zemlji, ki se tako imenuje (Iz. 53, 8. Ps. 51, 7: 114, 9.); pa tudi v prihodnjim življenji.

19. Sveti pevec opominja samiga sebe k poterpežljivosti in stanovitnosti.

1. ne molči obernjen od mene, kakor de bi me bil pozabil; ali pa: ne obračaj se od mene brez odgovora, brez uslišanja, kakor bi bil odločen za grob in večno pogubljenje, kjer ni več uslišanja.

2. V hebrejskim: „*k tvojimu nar svetejšimu*“. Hebrejci so molili obernjeni proti tempeljnu; s tempeljnam se pa lahko tudi nebesa razumejo (3. Kralj. 8, 22.).

3. Ne pusti, de bi nesrečno umerl, kakor grešniki, zlasti hinavci. Grešniki storé pravo in popolnama nesrečno smert tudi po telesu; zakaj ker bodo tudi njih telesa od smerti vstale, se bo to zgodilo le v njih večno terpljenje. Nasproti pa tacega človeka, ki umerje v gnadi Božji, smert prestavi v boljši življenje, v kterim bo duša s telesam vred poveličana. Gl. Skriv. raz. 20, 4. 5. 6.

Digitized by Google

4. Daj jim po njih delih, in po malopridnosti njih zmišljav. Po delih njih rok jim poverni, po njih zasluženji jim poplačaj.[4])

5. Ker niso spoznali del Gospodovih,[5]) in ne del njegovih rók;[6]) poderl jih boš, in ne postavil.[7])

6. Hvaljen bodi, Gospod! ker je uslišal glas moje prošnje.

7. Gospod je moj pomočnik in moj varh; moje serce je vanj upalo, in pomagano mi je bilo. In moje meso se je razcvetelo;[8]) in iz vse volje ga bom spoznaval.[9])

8. Gospod je moč svojiga ljudstva, in varh blagosti svojiga maziljeniga.[10])

9. Pomagaj, Gospod! svojimu ljudstvu, in blagoslovi svoj delež;[11]) ter jih vladaj[12]) in povišuj vekomej.[13])

XXVIII. (29.) Psalm.

David poveličuje Božjo slavo in mogočnost, ki se zlasti v gromu in blisku razkazuje. — Sedmeri gromi, sedmeri milostljivi glasovi Božji.

1. Psalm Davidov; po dode- | lani snidnici.[1]) Pernesite Gospodu,

4. S temi besedami sveti pevec ne želí hudobnim pogubljenja, temuč jim le po navdihovanji Božjiga Duha pred oči postavi njih prihodnjo sodbo, ktera jih bo gotovo zadela, ako se ne spreobernejo. Prim. tudi 2. Ezdr. 4. razl. 2.

5. Gospodoviga milostljiviga obiskovanja, stoterniga klicanja njegove gnade. Gl. Luk. 19, 41. 42.

6. in ga niso spoznali v delih njegove vsigamogočnosti — v njegovih stvarêh.

7. popolnama jih boš pokončal, in jim ne boš dal zaroda, pa tudi ne upanja, de bi bili kdaj rešeni.

8. Jez sim spet vnovič lepši oživel — v svetli luči njegove gnade.

9. ga bom častil in zahvalil. V hebrejskim: ... „*in pomagano mi je bilo. In moje serce se veseli, in spoznaval* (slavil, častil) *ga bom s svojo pesmijo*“.

10. „*varh blagosti*“, t. j., varh sreče, ohranjenja, zveličanja svojiga maziljeniga, namreč kralja Davida; Gospod pa je tudi varh zveličanja vsih kristjanov, kteri se deržé njegoviga Maziljeniga, namreč Kristusa, ker so ž njim vred maziljeni, in se po njem kristjani imenujejo.

11. „*svoj delež*“ t. j., svoje ljudstvo (5. Mojz. 9, 29.).

12. vodi jih, ter skerbi zanje ko pastir. Gl. Ps. 22, 1.

13. poveličuj jih vekomej. Drugi: „*nosi* (ali) *podpéraj jih*“.

1. David je dal za skrinjo zaveze nov šotor narediti (1. Kron. 15, 1.). Ko je bil dodelan, je blezo po tem napisu, ki je vzet iz greške prestave, ta psalm pel, de je v njem prepeval skrivnosti duhovniga šotora, svete cerkve, ktere predpodoba je bil pozemeljski šotor Davidov. Sveti pevec prepeva v njem nar popred veličastvo in moč glasú Božjiga (groma) v natori, misli pa zraven tudi veličastvo in moč glasú gnade Božje v kraljestvu gnade (svete cerkve); zakaj kakor je vsa natora podoba njegove Božje postave, tako utegne tudi veličastvo in mogočnost groma, ki je od njega govorjenje v tem psalmu, služiti v podobo močí in veličastva besede Božje.

Digitized by Google

sinovi Božji,[2]) pernesite Gospodu mladih ovnov![3])

2. Dajajte Gospodu slavo in čast; dajajte slavo Gospodu, njegovimu imenu;[4]) molite Gospoda v njegovim svetim dvoru.[5])

3. Gospodov glas je nad vodami;[6]) veličastni Bog germi; Gospod je nad veliko vodami.[7])

4. Gospodov glas je močen; Gospodov glas je veličasten.[8])

5. Gospodov glas polomi cedre; on Gospod razlomi cedre na Libanonu,[9])

6. in jih raztare ko tele na Libanonu;[10]) in Ljubljeni, ki je kakor mlad samorožec.[11])

7. Gospodov glas razdeli ognjeni plamen,[12])

---

2. Z besedo *„sinovi Božji“* se lahko mislijo angelji (Ps. 88, 7.), in ljudje (Ps. 81, 6.). Sveti pevec nagovori vse svetnike, de naj hvalijo Boga zavoljo njegoviga veličastva, ktero se razodeva v natori in v kraljestvu gnade.

3. *„mladih ovnov“*, t. j., darov sploh. V hebrejskim: *„Dajte Gospodu mladih ovnov; dajajte Gospodu slavo in moč“.*

4. *„njegovimu imenu“*, t.j., Gospodu, kakor se imenuje in je znan, kakoršniga se je razodel in poveličal.

5. Ljudstvo se je smelo le na dvoru svetiga šotora in tempeljna k molitvi zbirati. Tukej pomeni dvor sploh zbirališe. V hebrejskim: ... *„molite Gospoda v sveti lepotii“.*

6. nad oblaki (Prim. Ps. 17, 12: 103, 3.). Bog da germenje nad oblaki slišati.

7. Po misli svetih očetov je grom Gospodov v višim pomenu mogočna beseda njegove gnade. V sedmerim naznanovanji njegove močí, kakor se popisuje od 3. do 9. verste, se zazná nekaka podobnost s sedmerimi zakramenti nove zaveze. Nar popred zadoní Božja beseda nad vodo svetiga kersta, v kopeli prerojenja, kjer nas Bog prestvari iz grešnih stvari v otroke Božje. Drugi razumevajo z besedo *„nad vodami“* narode (Skriv.raz. 17, 15.), kterim se je Božja beseda oznanovala.

8. Božja beseda se razodeva posebno močno in veličastno v zakramentih svete birme in svetiga poslednjiga olja, v kterih prejme kristjan moč, v pervim, namreč per sveti birmi, stanovitnost v keršanski veri, v drugim, namreč v zakramentu svetiga poslednjiga olja, poterpežljivost v bolezni in v smertnih težavah. Drugi si mislijo tukaj moč Božje besede sploh. Gl. Heb. 4, 12.

9. Blisk, za kterim grom nasledva, razdrobí tudi nar viši drevesa, kakoršni so cedri na Libanonu. S cedri se primerja napuh hudobnežev (Ps. 36, 35.). Ta napuh se razdrobí z glasam Božjim v zakramentu svete pokore, kteriga le ponižni vredno prejemajo. Drugi razumevajo z besedo *„cedri“* učene in imenitne tega sveta, kteri so vklonili svojo pamet in svoje veličastvo pod resnico svetiga evangelija.

10. jih tako lahko raztare, kakor tele, ki se na Libanonu pase.

11. Gospod, ljubljeni, potare cedre, kakor jih mlad močen samorožec (žival z enim rogam) s svojim rogam izdere in podere. V hebrejskim se bere ta versta: *„in naredí, de* (cedri) *skačejo kakor teleta na Libanonu, in Sirion* (verh na Libanonu), *kakor mlad samorošec“.* Gospod pošlje večkrat z nevihto ali s silno uro tudi potres, de se cedri na Libanonu in njegov verh Sirion močno majejo in gibljejo.

12. t. j., trosi plamene (bliske). V duhovnim pomenu je to tista vsigamogočna beseda, ki spreminja kruh v sveto rešnje Telo, in ga deli vernim ko plamene ljubezni. — Drugi si mislijo gorečnost, ki jo vnema Božja beseda.

Digitized by Google

8. Gospodov glas pretresa pušavo;[13]) in Gospod pretresa kadeško pušavo.[14])

9. Gospodov glas nareja, de košute storijo,[15]) in razkrije gojzde;[16]) in v njegovim tempeljnu pravijo vsi: Čast![17])

10. Gospod naredi povodenj v prebivališe,[18]) in Gospod sedí ko kralj na vekomaj.

11. Gospod bo dal moč svojimu ljudstvu; Gospod bo svoje ljudstvo blagoslovil v miru.

XXIX. (30.) Psalm.

David hvali Boga, de ga je rešil iz nevarnosti, in slavi njegovo dobrotljivost.

1. Hvalni psalm. Ob posvečevanji Davidove hiše.[1])

2. Povzdigoval te bom, Gospod! ker si me sprejel; in nisi dal mojim sovražnikam se veseliti nad menoj.

3. Gospod, moj Bog! v te sim klical, in si me ozdravil.[2])

4. Gospod! izvlekel si mojo dušo iz pekla;[3]) rešil si me zmed njih, ki v grob gredó.[4])

5. Pojte Gospodu njegovi svetniki, in slavíte spomin njegove svetosti.[5])

6. Ker kazen *(pride)* iz njegoviga serda, življenje pa iz njegove dobrovoljnosti.[6]) Zvečer pride jok, zjutrej pa veselje.

---

13. potrese celó strašno pušavo, zverine, ki v nji živé.

14. nar strašnejši pušavo, kakoršna je pušava z imenam Kades, skozi ktero so Izraelci šli (5. Mojz. 1, 19.). Po mašnikovim posvečenji, ali po besedi, ki jo mašniki oznanujejo, se pušava prerahlja, de je rodovitna. Pušava tedej pomeni človeški rod, ki je bil v zmoti in grehu pust in nerodoviten, enak pušavi.

15. Košute (jelenke) se strašniga germenja ustrašijo, in iz strahu pred časam storijo. V duhovnim pomenu je ta glas Božji gnada zakramenta svetiga zakona, po kteri se otroci za Božje kraljestvo rodijo in zrejajo.

16. potrebi listje iz gošav, oklesti drevje, ga polomi in še celo s korenino zruje. Beseda Božja ljudstva omika in obdela, de so ljudje.

17. Po moči njegove besede mu dajejo vse stvari v nebesih in na zemlji čast in hvalo.

18. si naredí vodene oblake v prebivališe. Nekteri prestavljajo: *„Gospod napravi povodenj“*. V hebrejskim: *„Gospod je sedel na povodnji* (per vesoljnim potopu ko sodnik in kralj), *in sedel bo Gospod ko kralj rekomej“*.

1. blezo ob posvečevanji prostora za poznejši tempelj po veliki kugi (2. Kralj. 24, 25: 1. Kron. 21, 27.). Drugi mislijo per posvečevanji noviga snidniga šotora (2. Kralj. 6, 17.); spet drugi: per posvečevanji Davidove dvorne hiše.

2. si moje telo bolezni varoval, ali: si me v bolezni ozdravil.

3. si mojo dušo obvaroval, de ni šla na spodnji svet, pred pekel.

4. si me ločil od njih, ki jih je smert pobrala.

5. t. j., hvalite ga, de je njegova svetost v spominu, v časti. Gospodova svetost se je razodevala zlasti ob kugi, ker je od ene platí kaznovala, od ene pa milost, perzanesljivost skazovala.

6. V hebrejskim: *„zakaj kratko terpi njegova jeza, dolgo njegova milost“*.

Digitized by Google

7. Jez pa sim v svoji obilnosti rekel:[7]) Ne bom omahnil vekomej.[8])

8. Gospod, po svoji volji si dal moč moji slavi.[9]) Svoje obličje si obernil od mene, in bil sim zbegan.[10])

9. V te, Gospod! sim klical; in svojiga Boga sim molil.[11])

10. „Kak dobiček je v moji kervi; ako grem v trohnobo?[12]) Te bo mar prah hvalil, ali tvojo resnico oznanoval?“[13])

11. Gospod je slišal, in se me je usmilil; Gospod mi je pomagal.[14])

12. Moje žalovanje si mi spremenil v veselje; moj rasovnik si pretergal, in obdal si me z veseljem;

13. de ti poje moja slava,[15]) in de se ne žalim; Gospod, moj Bog! vekomej te bom slavil.

XXX. (31.) Psalm.

David v zadregi prósi Boga pomoči zoper svoje sovražnike, se mu popolnama zroči, ga hvali za rešenje, in spodbuja k serčnosti.

1. K koncu. Psalm Davidov,[1]) za zamaknjenje.[2])

2. V té, Gospod, zaupam, ne bom osramoten vekomej; po svoji pravici[3]) me reši!

3. Nagni mi svoje uho, hiti

7. dokler se mi je dobro godilo, sim rekel.
8. zdaj mi ne more nikakor spodleteti.
9. mojimu veličastnimu stanu, moji preveliki sreči. Ta obilnost (ta slavna premožnost) ima svojo moč (stanovitnost) po tvoji dobrotljivi milosti. V hebrejskim: „*Gospod, po svoji milosti si uterdil mojo goro*“, t. j., mojo visokost, moj veličastni stan.
10. „*zbegan*“ ali zmoten, de si nisim vedil pomagati.
11. Pa sim k Gospodu molil, dosegel sim pomoč. — V 10. versti nasledvajo besede njegove molitve.
12. Kaj ti pomaga, če umerjem? (Avg.). Kakošen dobiček imaš od moje kervi, ako jo prelješ? Smert za kugo je silovitna, je tako rekoč umorstvo.
13. Ali te more hvaliti v prah spremenjeni človek, ali tvojo resnico druge učiti? Ali ne bom pred peklam živel brez veselja, brez dela, in po tem takim ne bom dajal Bogu hvale, in ne bom oznanoval njegove resnice? Tako je mogel vprašati Izraelec (gl. Ps. 6. razl. 7.); kristjan pa naj misli v 7. versti na življenje gnade, v 8. versti na svoje spotikljeje na potu pravice, v 9. versti na svoje ponižno, skesano zdihovanje za pomoč, in v 10. versti naj ga opomnijo besede „*kri*“, „*trohnoba*“ in „*prah*“ večniga pogubljenja.
14. V hebrejskim: „*sliši, o Gospod, in usmili se me! Gospod, bodi moja pomoč*“!
15. moja duša v svojim častitljivim stanu. Drugi: „*de ti poje moje serce*“.
1. David je blezo zložil ta psalm v maonski pušavi, kjer ga je bil Savel skorej vjel (1. Kralj. 23, 24.). Kristjan ga utegne moliti v mnogoterih dušnih in telesnih potrebah.
2. ko je bil zavoljo strahú ves iz sebe (Talhofer). V hebrejskim: „*Percu, pesem Davidova*“. Sveti očetje najdejo v tem psalmu občutljeje Jezusa Kristusa ob času njegoviga terpljenja in preganjanja.
3. ker si takó pravičen, me reši.

Digitized by Google

me otét! Bodi mi Bog varh, in hiša perbežališa, de mi pomagaš!

4. Zakaj ti si moja moč in moje perbežališe; in zavoljo svojiga imena[4]) me boš vodil in živil;[5])

5. izpeljal me boš iz te zaderge, ki so mi jo nastavili; ker ti si moj varh.

6. V tvoje roke izročim svojiga duha; ti si me rešil, Gospod, resnični Bog! Luk. 23, 46.

7. Ti sovražiš njé, ki se nečimernosti deržé zastonj;[6]) jez pa sim v Gospoda upal.

8. Veselil se bom in radoval nad tvojo milostjo; zakaj ozerl si se na mojo revo, in iz težav si rešil mojo dušo;

9. in me nisi dal sovražniku v roke; postavil si moje noge na prostoren kraj.[7])

10. Usmili se me, Gospod! ker sim stiskan;[8]) pobito je od nevolje moje oko, moja duša in moje telo.[9])

11. Zakaj moje življenje zginja v žalosti, in moje leta v zdihovanji. Oslabela je po revi[10]) moja moč, in moje kosti so pretresene.

12. Zavoljo vsih svojih sovražnikov sim zelo v sramoto tudi svojim sosedam, znancam pa v strah.[11]) Kteri me zunaj vidijo,[12]) bežé pred mano.

13. Pozabljen sim, ko mertvi, v sercu; kakor zaverženа posoda sim;[13])

14. zakaj slišal sim zasramovanje dosterih, ki krog in krog prebivajo.[14]) Ko so se bili zoper me sošli, so se posvetovali, mi življenje vzeti.

15. Jez pa sim upal v té, Gospod! rekel sim: Ti si moj Bog;

16. v tvojih rokah je moje življenje! Iztergaj me iz roke mojih sovražnikov, in njih, ki me preganjajo.

17. Razsvetli svoje obličje[15]) nad svojim hlapcam; otmi me po svojim usmiljenji.

18. Gospod! ne bom osramoten, ker sim v tebe klical. Osramoteni naj bodo hudobni, ter naj se pogreznejo v pekel;[16])

19. goljufne usta naj umolknejo,

---

4. ker se imenuješ moč in perbežališe.
5. V hebrejskim: „*me boš vodil in peljal*“.
6. ki ljubijo prazne, nečimerne reči (Prid. 1, 2.), in se v nje zanašajo, če tudi zastonj. Večkrat so tudi maliki imenovani nečimerni (5. Mojz. 32, 21. Jer. 2, 5: 10, 15.). Kdor je nečimernosti vdan, je malikovavec.
7. si me rešil iz zadrege. Gl. Ps. 4, 2.
8. V življenji pravičnih je vedna sprememba, kmalo se jim dobro, kmalo pa slabo godí. Ravno tako se spreminjajo tudi dogodki cerkve Božje na zemlji.
9. ves sim pobit in omamljen na duši in na telesu.
10. „*po revi*“, ali: po nadlogi, po terpljenji. V hebrejskim: „*po moji kazni*“.
11. moji sosedje me zaničujejo zavoljo mojih sovražnikov, ter se bojé, se z menoj pečati.
12. Kteri me zunej na potu vidijo.
13. ki ni več celó za nobeno rabo.
14. V hebrejskim: ... „*dosterih, strah povsod*“.
15. Ozri se z milostljivimi očmi v svojiga hlapca, in skaži mu svojo milost. Gl. Ps. 4, 7.
16. David jim tega ne želí, temuč le napoveduje. Gl. Ps. 27. razl. 4.

Digitized by Google

ki zoper pravičniga krivico govoré iz napuha in zaničevanja.

20. Kako obilna je tvoja sladkost, Gospod, ki si jo perhranil njim, kteri se te bojé! Spolnuješ jo njim,[17]) ki upajo v te, vpričo človeških otrók.[18])

21. Perkrivaš jih v skrivnosti svojiga obličja[19]) strahu ljudí.[20]) Braniš jih v svojim šotoru[21]) zopergovorečim jezikam.

22. Hvaljen bodi, Gospod, ker mi je svojo milost čudovito razkazal v terdnim mestu.[22])

23. Jez pa sim rekel v strahu svojiga duha:[23]) Zaveržen sim spred tvojih oči! Zatorej[24]) si uslišal glas moje molitve, ko sim v tebe klical.

24. Ljubite Gospoda vsi njegovi sveti; zakaj Gospod iše resnice,[25]) in obilno vračuje njim, ki prevzetnost dopernašajo.

25. Junaško se deržite, in poterdi se serce vam vsim,[26]) ki v Gospoda upate!

XXXI. (32.) Psalm.

David spozna svojo hudobijo, in jo obžaluje; budí grešnike k pokori, pravične pa k veselju v Gospodu.

1. Podučevanje Davidovo.[1]) Blagor jim, kterim so hudobije odpušene, in kterih grehi so pokriti.[2]) Rim. 4, 7.

---

17. daješ jim svojo sladkost okušati.
18. daješ jo okušati očitno, vpričo ljudí.
19. Ti skrivaš svoje častivce, sam per sebi jih varuješ.
20. per sebi jih skrivaš ljudem, ki jih strašijo.
21. sam per sebi in sam po sebi opravljivim jezikam.
22. Terdno mesto je Bog sam, namreč njegovo varstvo; zakaj kdor je pod Božjim varstvam, je varn pred svojim sovražnikam, kakor de bi bil v mestu, ki je z zasipam obdano.
23. t. j., v maloserčnosti svojiga duha, kakor sv. Avguštin in rimski psalter hebrejsko prestavljata. V tolicih nevarnostih sim bil ves prestrašen in pobit, ker sim si mislil, de si me zapustil, ti pa si uslišal mojo molitev.
24. ker si vidil, kako sim zapušen in pobitiga serca.
25. zakaj resnične, zveste plačuje, prevzetne pa kaznuje. V hebrejskim: „*zveste Gospod varuje*“.
26. V hebrejskim: „*bodite serčni in potolaženiga serca*“. Drugi: „*poterdujte se, in poterdil bo Bog serce vam vsim*“ i. t. d.
1. Nekteri prestavljajo hebrejsko: „*Davidova podučljiva pesem*“. Po mislih nar več razlagavcov je David ta psalm zložil, ko je bil po svojim prešeštovanji, in po Urijevim umorjenji od Boga po preroku Natanu odpušenje zadobil (2. Kralj. 12.). Napis blezo pomeni: podučenje, ki ga David sebi in drugim daje.
2. de ni več sledú; zakaj Bog ne odpuša samo greha, ampak tudi odpravi v svoji vsigamogočnosti njegove nasledke (Teod.). Grehi so odpušeni in pokriti njim, ki imajo ljubezen do Boga, kakor učí sveto pismo 1. Pet. 4, 8. Luk. 7, 47.

Digitized by Google

2. Blagor človeku, kterimu Gospod greha ni zarajtal;[3]) in v kteriga duhu ni zvijače.[4])

3. Ker sim molčal,[5]) so se postarale moje kosti,[6]) ko sim vpil ves dan.[7])

4. Zakaj noč in dan me je težila tvoja roka;[8]) spreobernil sim se v svoji nadlogi,[9]) ko je ternik v meni tičal.[10])

5. Svojo pregreho sim ti naznanil, in svoje krivice nisim skrival. Rekel sim: Spoznal bom zoper sebe svojo krivico Gospodu; in ti si mi odpustil hudobijo mojiga greha.[11]) Iz. 65, 24.

6. Za to naj te prósi vsak sveti[12]) ob pravim času;[13]) in v povodnji veliko vodá, oné se mu ne bodo perbližale.[14])

7. Ti si moje perbežališe v nadlogi, ki me je obdala; ti, moje veselje, reši me njih, ki so me obsuli.[15])

8. „Dal ti bom modrost,[16]) in te učil na tem potu,[17]) po kterim hôdi; svoje očí bom v te vpéral“.[18])

9. Ne bodite[19]) kakor konj in mezeg, ki pameti nimata.[20]) Z uzdo in berzdo ukrôti čeljusti njim, ki se k tebi ne perbližajo.[21])

---

3. greha ni zarajtal za dolg, v kazen.
4. ki sam sebi ne zakriva, kaj je, in kaj je storil: ki sam sebe ne goljufuje s tem, de bi greh izgovarjal ali olepševal (v. 3.).
5. ko svojiga greha nisim poznal in spoznal.
6. je pešala moč mojiga življenja (Žalost. pes. 3, 4.).
7. ko sim se neprenehama jokal zavoljo notranje, serčne bolečine in grizenja vesti (v. 4.). Le notranje spoznanje in zunanje obtoženje grehov da človeku resnični mir.
8. „*Roka Božja*“ je bila blezo njega zadolžena vest, ki ga je noč in dan težila.
9. Drugi prestavljajo: „*sim se* (zavoljo žalosti) *sem ter tje obračal*“.
10. „*ternik*“ je bila njegova vest, ki ga je vedno zbadala. V hebrejskim: ... „*tvoja roka; in moj mozeg se je posušil, kakor v poletni suši*“.
11. Kakor hitro je bil David svoje grehe s skesanim sercam spoznal, so mu bili odpušeni.
12. vsi Izraelci, ki so bili imenovani sveti (2. Mojz. 19, 6.), poznejše pa vsi kristjani (Dj. ap. 9, 32. Rim. 1, 7.).
13. V hebrejskim: „*ob času najdenja*“, t. j., ob času, ko se Gospod da najti, namreč ob času milosti. Zakaj v časih kdo Boga iše, pa ga ne more najti, ker je namreč čas Božje prizanesljivosti in poterpežljivosti že minul. Gl. Jan. 7, 34—36.
14. Povodenj veliko vodá pomeni veliko nesrečo (Ps. 17, 17.), tukej pa zlasti Božjo kazen, ki za greham pride (v. 10.). Pomen: nesreča, kazen Božja ga ne bo zadela.
15. V hebrejskim se bere ta versta: „*Ti si moj varh, nadloge me obvaruješ; z veseljem in rešenjem me boš obdal*“.
16. Té besede govorí Bog po svetim spokorniku; po misli druzih pa podučuje David sam grešnike s temi besedami.
17. „*na tem potu*“ pokore in poboljšanja.
18. z milostljivim očesam se bom na té ozeral, ter ti svojo gnado delil. V hebrejskim: „*ti bom svetoval s svojim očesam*“.
19. Te besede govorí Bog ali pa David.
20. Ne bodite kakor nespametne živali, ki jih mora človek le z uzdo in berzdo k sebi vleči. Bližajte se Gospodu v zaupanji, vi grešniki!
21. Tiste, ki ne pridejo k tebi v ponižnosti in zaupanji (de bi svoje grehe spo-

Digitized by Google

10. Veliko šib *(pride)* nad grešnika; kdor pa v Gospoda upa,[22]) njega bo usmiljenje obdajalo.[23])

11. Veselite se v Gospodu, in radujte se, pravični, in ukajte vsi, ki ste ravniga serca![24])

XXXII. (33.) Psalm.

David spodbuda pravične, de naj hvalijo Boga zavoljo njegove vsigamogočnosti, dobrotljivosti in previdnosti.

1. Psalm Davidov.[1]) Radujte se, pravični, v Gospodu;[2]) poštenim se spodobi hvalno petje.

2. Slavite Gospoda s citrami;[3]) hvalo mu pojte na brenkljah[4]) deseterih strun.

3. Pojte mu novo pesem,[5]) lepo mu pojte, s hrumečim glasam.

4. Zakaj Gospodova beseda je prava,[6]) in vse njegove dela so v zvestobi.[7])

5. On ljubi usmiljenje in sodbo;[8]) zemlja je polna milosti Gospodove.[9])

6. Po Gospodovi besedi so nebesa uterjene,[10]) in po duhu njegovih ust[11]) vsa njih lepota.[12])

---

znali in se poboljšali), persili z nadlogami. V hebrejskim: ... *„nimata, nju čeljusti se morajo s berzdo in uzdo krotiti, ker se tebi ne bližata“*.

22. kdor se z zaupanjem k Bogu oberne.

23. njega bo Bog s svojo milostjo obdaroval.

24. Drugi prestavljajo: *„hvalite se, kteri ste dobriga serca“*.

1. Tega napisa ni v hebrejskim.

2. zavoljo Gospoda, zavoljo njegove vsigamogočnosti in ljubezni, od kterih ta psalm govorí.

3. V hebrejskim: *„kinor“*, orodje z dvanajsterimi strunami (1. Kralj. 16, 23: 18, 10.), njegova podoba pa ni bolj znana.

4. V hebrejskim: *„nebel“*, orodje z deseterimi strunami, ki je imelo tole podobo ▽.

5. ki se še ni nikoli poprej pela. Gl. Skriv. raz. 5, 9. Ps. 95, 1.

6. *„prava“*, t, j., resnična; kar Bog govorí je vse resnično.

7. in vse, kar obljubi, zvesto spolni (Hier.).

8. ali pa: *„On ljubi pravičnost in pravico“*, ter pravične plačuje, grešnike pa kaznuje.

9. Zemlja, pravi sv. Avguštin, je polna nadlog, pa tudi polna usmiljenja Božjiga. Na tem svetu Bog milostljivo kliče grešnike, spodbuda lene, tolaži žalostne, podučuje nevedne, pomaga tem, ki se vojskujejo, nikogar ne zapusti. Glejte čas velike milosti! za njim pa pride čas sodbe, kjer ni več nobeniga kesanja.

10. vstvarjene. Glej 1. Mojz. 1, 2. 3. in Jan. 1, 3. i. d.

11. z močjo Duha Božjiga (1. Mojz. 1, 2.). Glej per stvarjenji tri Božje osebe, Gospoda, Besedo in Duha! Po splošni misli svetih očetov je v teh besedah naznanjena skrivnost presvete Trojice.

12. Lepota na nebu je truma zvezd; drugi mislijo z besedo *„njih lepota“* tudi angelje v nebesih. V hebrejskim: *„vsa njih vojska“*, t. j., zvezde.

Digitized by Google

7. On zbira morske vodé kakor v mehu,[13]) in vodne brezna deva v shrambe.[14])

8. Boj se Gospoda vsa zemlja; tresejo naj se pred njim vsi, ki prebivajo na svetu.

9. Ker on je rekel, in je bilo; on je ukazal, in je bilo vstvarjeno.[15]) Judit. 16, 17.

10. Gospod razdera sklepe narodov, zametuje misli ljudstev, in zametuje sklepe poglavarjev.[16])

11. Gospodov sklep pa ostane vekomej; misli njegoviga serca od roda do roda.[17])

12. Srečno ljudstvo,[18]) kteriga Bog je Gospod; ljudstvo, ki si ga je v delež zvolil.

13. Z nebés gleda Gospod; on vidi vse človeške otroke.

14. S svojiga perpravljeniga prebivališa gleda na vse, ki prebivajo na zemlji.

15. On jim je vstvaril vsakterimu serce; on pozná vse njih dela.[19])

16. Noben kralj si ne pomaga z veliko vojsko, in velikan si ne pomaga s svojo obilno močjo.[20])

17. Goljufiv je konj za pomoč;[21]) v obilnosti svoje močí se ne reši.

18. Glej! Gospodove očí gledajo v njé, ki se ga bojé; in v njé, ki upajo v njegovo milost;[22])

19. de njih duše smerti reši, in jih živí v lakoti.[23])

20. Naša duša čaka Gospoda; ker on je naš pomočnik in varh.

21. Zakaj naše serce se bo v njem veselilo; ter upamo v njegovo sveto imé.[24])

22. Tvoja milost, Gospod! bodi z nami, kakor smo upali v te.

XXXIII. (34.) Psalm.

David hvali Boga, ker ga je rešil iz smertne nevarnosti, ter tudi svoje tovarše opominja, de naj Gospoda hvalijo, ker hudobne kaznuje, pravične pa oteva.

---

13. Bog je rekel per vstvarjenji, de naj se vodé stečejo v en kraj (1. Mojz. 1, 9.), in so še zdej ondi zbrane.

14. deva morje v posebne globočine; ali pa: deva podzemeljske vode (1. Mojz. 7, 11.) v votline v zemlji.

15. Gospod je tedaj vsigamogočni Bog.

16. Ta vsigamogočni Bog podéra naklepe narodov in poglavarjev, ki si jih zoper Božje kraljestvo zmišljujejo.

17. Bog izpeljuje svoje sklepe na tem svetu in v večnosti.

18. Od osramotenja nevernih narodov, kterih naklepe Bog v nič deva, se zdaj ozre sveti pevec na srečo ljudstva Božjiga, in popisuje Božjo previdnost (13—15.), potem ko je bil popred (6—11.) Božjo vsigamogočnost popisal.

19. in jim tek daje; zakaj (kakor dalje popisuje) ni človeška moč, ki oteva, ampak Bog.

20. junak si ne pomaga s svojo telesno močjo.

21. Kdor se na konje (na konjnike v vojski) zanaša, se goljufa.

22. Gospod gleda na vse, zlasti pa na svoje ljudstvo.

23. ob času lakote in dragine, in v vsaki sili.

24. t. j., upamo v njega samiga, ki ga imenujemo zvestiga Boga, ki pomaga.

Digitized by Google

1. *(Psalm)* Davidov, ko je bil spremenil svoj obraz pred Abimelekam,[1]) in ga je spustil, in je šel.

2. Hvalil bom Gospoda vsaki čas;[2]) njegova hvala bodi vedno v mojih ustih.

3. V Gospodu naj se hvali moja duša; naj poslušajo pohlevni,[3]) in naj se veselé.

4. Poveličujte z menoj Gospoda;[4]) in povišujmo skupej njegovo imé.

5. Iskal sim Gospoda,[5]) in me je uslišal, ter me je rešil iz vsih mojih nadlog.

6. Perstopite k njemu, in bote razsvetljeni;[6]) in vaši obrazi ne bodo osramoteni.[7])

7. Ta revni[8]) je klical, in Gospod ga je uslišal, ter ga je otél iz vsih njegovih nadlog.

8. Angelj Gospodov se bo vstopil okrog njih, ki se ga bojé, in jih bo otel.[9])

9. Pokusite in glejte, kako sladek je Gospod; blagor mu, kdor vanj zaupa.

10. Bojte se Gospoda vsi njegovi sveti;[10]) ker nič ne bo manjkalo njim,[11]) ki se ga bojé.

11. Bogati[12]) bojo pomanjkanje terpeli in stradali; njim pa, ki Gospoda išejo, ne bo nič dobriga pomanjkalo. Luk. 1, 53.

12. Pridite, otroci, poslušajte me; strah Gospodov vas bom učil. 1. Pet. 3, 10.

13. Kdo je človek, kteri si voši življenje, in rad vidi dobre dní?[13])

14. Vari svoj jezik hudiga, in tvoje ustnice naj ne govoré goljufno.[14])

15. Ogibaj se hudiga, in delaj dobro; iší mirú, in hiti za njim.[15])

---

1. prav za prav: pred Akisam (1. Kralj. 21.); „*Abimelek*“ je bilo splošno imé filistejskih kraljev.
2. v sreči in nesreči. Sveti Avguštin per tem opomni: Hvali Boga, ko ti tolažbo daje, hvali ga, ko ti jo vzame; zakaj on je, ki jo daje, on je, ki jo vzame; le samiga sebe ne vzame njemu, ki ga hvali.
3. V hebrejskim: „*siromaki*“ ali „*reveži*“. David jih opominja, de naj ž njim vred Boga hvalijo.
4. Poveličujte, častite njegovo veličastvo.
5. Gospoda sim pomoči prosil.
6. in bote oveseljeni; bote oprosteni vse temé, sleherne nesreče. V hebrejskim: „*ozrite se nanj* (upajte pomoč od njega, Iz. 31, 1.), *in vaši*“ i. t. d.
7. kakor de bi vam bil kaj odrekel; gotovo bote uslišani.
8. Sveti pevec tukaj sebe misli.
9. in jih bo rešil kakor mene. Pobožni so obdani z angelji, kakor s terdnjavo, de jim sovražniki nič ne morejo (Hebr. 1, 14.). Tako je varovala truma angeljev Jakopa, ko je šel iz Mezopotamije (1. Mojz. 32.).
10. vi vsi, ki ste zmed njegoviga ljudstva, zmed njegove srenje. Prim. Ps. 31. razl. 12.
11. ne bo manjkalo notranje gnade; tudi časno jim bo podeljeno. Mat. 6, 33.
12. „*Bogati*“ v slabim pomenu (1. Tim. 6, 17.); prevzetni (v hebrejskim je: „*levi*“), ki v svojo moč in v svoje blago zaupajo, nimajo dušnih dobrot, in velikokrat zgubé tudi časno srečo.
13. ki si želi dolziga in srečniga življenja in ga sme upati?
14. Varuj se hudiga, zlasti greha z jezikam, in boš srečen, ker po tem takim boš popoln (Jak. 1, 26: 3, 2.), in popolnamost dela človeka srečniga.
15. Prizadevaj si z vso močjo, de notranji serčni mir (Ps. 4, 9.) zadobiš, in s svojim bližnjim v miru živiš (Dionizi).

Digitized by Google

16. Oči Gospodove so *(obernjene)* na pravične, in njegove ušesa na njih prošnje.

17. Gospodovo obličje pa je zoper hudodelnike,[16]) de potrebi z zemlje njih spomin.

18. Pravični so klicali, in Gospod jih je uslišal, in jih je rešil iz vsih njih nadlog.

19. Blizo je Gospod njim, ki so potertiga serca, in ponižnim v duhu pomaga.

20. Veliko nadlog zadeva pravične, in iz vsih teh jih reši Gospod.

21. Gospod varuje vse njih kostí;[17]) kar ena zmed njih se ne bo sterla.

22. Smert grešnikov je silno huda; in kteri pravičniga sovražijo, se pregrešé.[18])

23. Gospod oteva duše svojih služabnikov; in vsi, ki v njega upajo, se ne bodo pregrešili.[19])

XXXIV. (35.) Psalm.

David prosi Boga, de naj ga varuje sovražnikov, ki ga po krivici zalezujejo in preganjajo, ter mu tudi obljubi, de ga bo za to dobroto vedno hvalil.

1. Samimu Davidu.[1]) Sodi jih, Gospod, ki mi škodvajo; preženi jih, ki me napadajo.[2])

2. Primi za orožje in škit;[3]) in vzdigni se meni v pomoč.

3. Izderi meč, in zapri jim,[4]) ki me preganjajo; reci moji duši: Tvoja pomoč sim jez!

4. Sramujejo naj se, in osramoteni naj bodo,[5]) kteri po moji duši strežejo.[6]) Vernejo naj se, in sram jih bodi, ki mi hudo mislijo.

---

16. t. j., Gospod se jim kakor sovražnik nasproti postavi.

17. *„njih kosti“*, t. j. njih osebe, njé same (1. Mojz. 2, 23. Ps. 34, 10.).

18. ali: *„se zadolšé“*, t. j. si zadolžé silno hudo smert. Allioli prestavlja: *„zajdejo“*; ter ne storé samo greha, temuč zgrešé tudi svoj namen (Belarm.). V hebrejskim: *„Grešnika umori nesreča, in kdor sovraži pravičniga, se mora pokoriti“*.

19. Drugi prestavljajo: *„se ne bodo zadolšili“*. Allioli: *„ne bodo zašli“*.

1. se perlastuje ta psalm. Po mislih svetih očetov in starih keršanskih razlagavcov moli v tem psalmu Mesija v svojim terpljenji, zastran kteriga so bili stari Izraelci (Iz. 53.) podučeni; in res se stan in okolišine tega nesrečniga, ki v tem psalmu zdihuje, močno vjemajo z življenjem Jezusa Kristusa.

2. To so očitni sovražniki, sovražniki kraljeve oblasti in zato tudi Božji sovražniki, zoper ktere ta nesrečni pomoči iše, in Božje maševanje nad nje kliče (Prim. Ps. 82, 13: 138, 21.). Svojim osebnim sovražnikam je David dobrote skazoval (1. Kralj. 24: 2. Kralj. 16.). Prim. zastran sovražnikov Ps. 17. razl. 39: 2. Ezdr. 4. razl. 2.

3. V hebrejskim: *„za veliki in mali škit“*. David tukaj stavi Boga pred oči v podobi vojšaka.

4. pot; zadelaj, zagradi jim pot.

5. po tvoji meni podeljeni pomoči in zmagi.

6. meni po življenji strežejo. Sovražnike, ki življenje jemljejo, imenujejo Izraelci očitne, narodove sovražnike. Prim. v. 4. z Jer. 19, 9: 21, 7: 34, 21. Kristjan misli na življenje svoje duše.

Digitized by Google

5. Naj bodo kakor prah na vetru;[7]) in Gospodov angelj jih stiskaj.[8])

6. Njih pot bodi temen in polzek;[9]) in Gospodov angelj jih preganjaj.

7. Zakaj brez zadolženja so mi skrivši nastavili svojo zadergo v pogin; zasramovali so mojo dušo brez vzroka.[10])

8. Zaderga naj mu pride, ki za njo ne vé; mreža, ki jo je skrivši nastavil, naj ga vjame, ter naj v ravno tisto zadergo pade.[11])

9. Moja duša pa se bo radovala v Gospodu, ter se veselila njegove rešitve.[12])

10. Vse moje kosti[13]) porečejo: Gospod! kdo ti je enak? Ki iztergaš uboziga mogočnim iz roke; siromaka in reveža njim, ki ga ropajo.

11. Krive priče so vstale, ter so me vpraševale, kar ne vém.[14])

12. Povračevali so mi hudo za dobro, pustoto[15]) moji duši.

13. Jez pa sim se v ojstro oblačilo oblekel, ko so mi nadležni bili.[16]) Ponižal sim s postam svojo dušo,[17]) in moja molitev se je vračala v moje persi.[18])

14. Kakor bližnjimu in kakor našim bratam, takó sim bil *(njim)* dobrovoljin; enako jokajočimu[19]) in prežaljenimu sim bil potert.

15. Oni pa so se veselili zoper me,[20]) in so se zbrali; šibe[21]) so bile nabrane zoper me, in nisim vedil.[22])

16. Bili so razkropljeni, pa ne skesani;[23]) skušali so me, za-

---

7. Drugi prestavljajo: „*kakor pleve na vetru*“.
8. Drugi prestavljajo: „*i h zapodi*“ namreč v beg.
9. V begu naj jih zaderžuje temna noč in slaba pot, de jih kazen dohiti.
10. V hebrejskim: ... „*v pogin; perpravili so moji duši jame brez vzroka*“.
11. V hebrejskim: „*vjame, ter naj pade v pogin*“. V arabski prestavi se bere ta versta v množnim številu: „*Zaderga naj jim pride, ki za njo ne vedo*“; i. t. d.
12. ali: „*ter se bo veselila svoje rešitve*“.
13. „*moje kosti*“, t. j., vse moje bitje, jez ves (Ps. 50, 10.).
14. so me obdolžile hudobij, kterih nisim poznal. Zastran krivih prič zoper Kristusa glej Mat. 26, 60.
15. „*pustolo moji duši*“, t. j., storili so, de je bila moja duša vsa klaverna, suha, prazna, enaka pustoti, ker so ji vso zunanjo tolažbo odrekli, in niso imeli z menoj celó nobeniga usmiljenja.
16. Jez tega (v. 12.) nisim zaslužil, ker sim se vse drugači do njih obnašal. Žaloval sim, ko jih je nesreča zadela, in ko so mi nadlego delali.
17. de bi s svojim postam, s svojim pokorjenjem Boga nagnil, de naj jim skaže svojo pomoč in milost.
18. t. j., per molitvi sim svojo glavo tako perklonil, de so moje usta molitev proti persim izrekovale; t. j., z veliko serčnostjo in pobožnostjo sim môlil. Tako ponižno, priklonjen in zbran je tudi Elija molil. Gl. 3. Kralj. 18, 42.
19. V hebrejskim: ... „*enak nemu, ki po svoji materi žaluje*“.
20. V hebrejskim: „*Oni pa so se veselili moje nesreče*“.
21. „*šibe*“ ali „*biči*“, t. j., opravljive, preklinjevavske besede.
22. „*nisim vedil*“ tega, kar so mi očitali.
23. Bili so razdvojeni, ali: niso bili zedinjeni v svojih tožbah, pa vender niso odstopili od svojih hudobnih naklepov. Takó je tudi Kristus tožil. Gl. Mark. 14, 56.

Digitized by Google

sramovali so me z zasmehovanjem, s svojimi zobmi so zoper mene škripali.[24])

17. Gospod! doklej boš gledal? otmi mójo dušo iz njih hudobnosti, zmed levov mojo samo.[25])

18. Slavil te bom v velikim zbiralu; med mogočnim ljudstvam te bom hvalil.

19. Naj se ne veselé nad mano, kteri mi hudobno nasprotvajo; ki me brez vzroka čertijo, in migajo z očmi.[26]) Jan. 15, 25.

20. Zakaj oni so se sicer z menoj mirno pogovarjali, pa so v jezi zemlje[27]) govorili in v goljufijo mislili.[28])

21. In so v me široko odperali svoje usta, in so rekli: Prav, prav![29]) naše očí so vidile.[30])

22. Vidil si, Gospod, ne molči; Gospod, ne hodi od mene!

23. Vzdigni se, in poglej na mojo pravico, moj Bog in moj Gospod, na mojo pravdo!

24. Sodi me[31]) po svoji pravici, Gospod, moj Bog! de se ne veselé nad mano.

25. De ne pravijo v svojim sercu: Prav, prav, po našim sercu! De ne pravijo: Požerli smo ga.

26. Sramujejo naj se in osramoteni naj bodo vsi, ki se moje nesreče veselé. Obdani naj bodo s sramoto in z zasramovanjem, ki se bahajo zoper mé.

27. Radujejo in veselé naj se, ki mi želé pravice,[32]) in ki želé mirú njegovimu služabniku,[33]) naj vedno pravijo: Poveličan bodi Gospod![34])

28. In moj jezik bo razglasoval tvojo pravico, ves dan tvojo hvalo.

XXXV. (36.) Psalm.

David popisuje hudobo ljudí in milost Božjo, poslednjič pa prosi za pomoč.

---

24. V hebrejskim se bere ta versta: „*S hinavskimi snedeši* (z ljudmi, ki za eno kosilo svojiga bližnjiga čast prodajo) *so s svojimi zobmi zoper mene škripali*“, v svoji togoti.

25. zmed levov mojo zapušeno dušo.

26. si migajo z očmi, si skrivne znamnja dajejo. Pomen: ne mislijo pošteno z menoj. Gl. Prip. 6, 13.

27. „*v jezi zemlje*“, t. j., z zaperto, skrito jezo. Drugi: v jezi pozemeljskiga hudobniga serca. Beseda „*zemlje*“ se pogreša v več starih rokopisih in tudi v greški prestavi.

28. V hebrejskim se bere ta versta: „*Zakaj oni niso govorili za mir, in zoper tihe* (pohlevne, ponižne) *v deželi* (ki nikomur nič žaliga ne storé) *so si zvijačo umišljevali*“.

29. Glasno, na vse gerlo, so se smejali moji nesreči, ter so rekli: Prav mi je!

30. kar smo že zdavnej želeli, namreč njegov pogin.

31. Stori mi pravico, ter skaži mojo nedolžnost!

32. ki želé, de bi se moja pravičnost in nedolžnost skazala.

33. „*njegovimu slušabniku*“, namreč Gospodovimu služabniku.

34. V hebrejskim: ... „*bodi Gospod! ki želi mir svojimu hlapcu*“.

Digitized by Google

1. K koncu, Gospodovimu služabniku, Davidu samimu.[1])

2. Hudobni pravi sam per sebi, de hoče grešiti; strahu Božjiga ni pred njegovimi očmi.[2])

3. Zakaj on goljufno dela pred njegovim obličjem;[3]) de se najde njegova hudobija in se sovraži.[4]) Ps. 13, 3.

4. Besede njegovih ust so hudobija in goljufija; noče razumeti, de bi dobro delal.

5. Krivico si zmišljuje na svojim ležišu; postaja na vsih malopridnih potih; hudiga pa ne sovraži.

6. Gospod! tvoja milost seže do neba;[5]) in tvoja resnica[6]) do oblakov.

7. Tvoja pravica je kakor goré Božje;[7]) tvoje sodbe so velike brezna; ljudi in živali ohraniš, Gospod!

8. Kako mnogo je tvoje usmiljenje, o Bog! človeški otroci pa upajo pod senco tvojih perut.[8])

9. Napili se bodo od obilnosti tvoje hiše;[9]) in s potokam svoje radosti jih boš napajal.

10. Zakaj per tebi je studenec življenja, in v tvoji svetlobi bomo gledali luč.[10])

11. Razteguj svojo milost na njé, ki te poznajo;[11]) in svojo pravico na njé, ki so ravniga serca.

12. Prevzetna noga naj nad mé ne pride,[12]) in roka krivičniga naj me ne premakne.[13])

13. Ondi[14]) popadajo, ki hudobijo počenjajo; izgnani so, in ne morejo obstati.[15])

---

1. se perlastuje ta psalm.
2. V hebrejskim: „*Izrek čez hudobijo krivičniga je na dnu mojiga serca* (zdaj nasledva izrek ali popisovanje hudobije): „*Strahú Bošjiga ni*“ i. d.
3. pred Božjim obličjem; se hlini pred Bogam, po zunanjim, na videz, opravlja dolžnosti do Boga, v sercu pa ima hudobijo.
4. de Bog in ljudje njegovo hudobijo spoznajo in jo zavoljo hinavšine še bolj sovražijo (Belarm.). Drugi prestavljajo to versto iz hebrejskiga: „*Se v svojih očeh sam sebi prilizuje* (ker si greh zakriva), *de svojiga zadolšenja* (svoje krivice) *ne najde in ne sovraži*“.
5. Gospod, velika je hudobija ljudi, pa neskončno veči je tvoja milost in ljubezen.
6. tvoja zvestoba v spolnovanji tvojih obljub.
7. Tvoja pravica je takó očitna kakor nar viši goré (kakor Ps. 79, 11.). Besedí: „*Pravica*“ in „*sodba*“ pomenite tukej, kakó modro Bog svet vlada, namreč previdnost Božjo. Tvoja previdnost je visoka, kakor goré, in globoka, kakor morje; neskončno radodarna je tvoja dobrotljiva roka.
8. pod varstvam tvoje ljubezni, pod tvojo previdnostjo.
9. vživali bodo preobilno veselje v nebesih.
10. ako nas ti razsvetliš, vidimo luč, spoznamo tvoje Božje skrivnosti.
11. in spoznavajo (kakor je v hebrejskim) po pokoršini in ljubezni.
12. Ne dopusti, de bi me poterl prevzetnež.
13. naj me ne premakne od dobriga k hudimu (Hier.).
14. ali pa: „*Potem* (ko se tvoja pravica tako v djanji kaže) *popadajo*“ i. d.
15. V hebrejskim: „*Potem popadajo hudodelniki, poderti so, in ne morejo vstati*“.

Digitized by Google

XXXVI. (37.) Psalm.

David uči v tem psalmu, de sreča hudobnih hitro zgine, sreča pravičnih pa vekomaj terpí.

1. Psalm Davidov. Ne serdi se nad hudobnimi; in ne vnemaj se nad hudodelniki.[1])

2. Ker se bodo kakor trava hitro posušili; in kakor zeleno zeliše naglo zvenili.

3. Upaj v Gospoda, in delaj dobro;[2]) in prebivaj v deželi, ter se živi od njé bogastva.[3])

4. Imej veselje nad Gospodam, in ti bo dal, kar želi tvoje serce.

5. Izroči[4]) Gospodu svojo pot,[5]) in upaj vanj; in on bo storil.[6])

6. In on bo odgernil tvojo pravičnost kakor luč; in tvojo pravico kakor poldan.[7])

7. Podverzi se Gospodu,[8]) in ga moli.[9]) Ne huduj se nad njim, kteri je srečen na svojim potu, nad človekam, ki krivice dela.

8. Jenjaj od jeze, in zapusti togoto; ne daj se vnéti, de bi hudo storil.[10])

9. Zakaj, kteri hudobno ravnajo, bodo iztrebljeni; kteri se pa v Gospoda zanašajo, bodo dedvali deželo.[11])

10. Še malo je, in več ne bo hudobniga; in iskal boš njegoviga mesta, pa ga ne boš našel.

11. Pohlevni pa bodo dedvali deželo; in veselili se bodo v obilnim miru. Mat. 5, 4.

12. Grešnik ogleduje pravičniga,[12]) in škriplje nad njim s svojimi zobmi.[13])

13. Gospod pa ga zasmehuje; ker previdi, de bo prišel njegov dan.[14])

---

1. „*ne vnemaj se*“ ali: „*ne huduj se*“ iz nevošljivosti, ako imajo srečo.
2. ter naj te nikar ne moti sreča hudobnih.
3. ne zapušaj dežele zavoljo hudobnih, ki zatérajo pobožne. V hebrejskim: „*ostani v deželi in živi se pošteno*“.
4. Prav po besedi: „*Razodeni*“, potoži Gospodu terpljenje.
5. svoje nadloge, težave, skerbi, terpljenje.
6. on bo že vse prav storil in obravnal. Gl. Ps. 21, 32.
7. Ako si v nesreči, in se zavoljo tega komu pozdevaš krivičen, bo Bog razodel tvojo nedolžnost; in tvoja pravica (tvoja pravična reč) bo tako svetla in očitna kakor opoldanska svetloba.
8. v tem terpljenji (v nadlogah), v opravilih (Tomaž). V hebrejskim: „*Molči Gospodu*“.
9. V hebrejskim: „*in vanj zaupaj*“.
10. Ne jezi se zavoljo sreče hudobnih; zakaj s tem bi le grešil sebi v škodo.
11. bodo deželo zmirej v lasti imeli, časno deželo, kjer jih hudobni ne bodo nadlegovali, in večno deželo, ki upajo vanjo priti (Hebr. 11, 13—16.).
12. V hebrejskim: „*Hudobneš misli zoper pravičniga*“, t. j., mu v svojih mislih hudo perpravlja.
13. iz jeze, ker želí, ga pokončati.
14. dan smerti in sodbe, kjer se mu bo povernilo.

Digitized by Google

14. Grešniki izderajo meč, napenjajo svoj lok, de bi poderli reveža in uboziga, de bi pomorili nje, ki so ravniga serca.

15. Tode njih meč bo presunil njih serce; in njih lok se bo zlomil.

16. Bolji je malo pravičnimu, kakor veliko bogastvo grešnikov.[15])

17. Ker rame grešnikov se bodo zlomile;[16]) pravične pa Gospod poterduje.[17])

18. Gospod pozna dni neomadežanih,[18]) in njih delež bode večen.

19. V hudim času ne bodo osramoteni;[19]) v dneh lakote bodo nasiteni;

20. zakaj grešniki poginejo, in sovražniki Gospodovi zginejo, kakor hitro so k časti povišani; kakor dim zginejo.[20])

21. Grešnik bo na posodo jemal, in ne bo poplačal;[21]) pravični pa se usmili in daje.

22. Zakaj, kteri ga[22]) hvalijo, bodo deželo dedvali; kteri ga pa preklinjajo, bodo poginili.[23])

23. Gospod vodi človeku stopinje;[24]) in njegova pot mu dopade.

24. Če pade, se ne pobije;[25]) ker mu Gospod podtakne svojo roko.

25. Mlad sim bil, in sim se postaral; pa nisim vidil pravičniga zapušeniga, in ne njegoviga zaroda, kruha prositi.[26])

26. Vsak dan se usmili,[27]) in posojuje; in njegov zarod je oblagodarjen.

27. Ogibaj se hudiga, in delaj dobro; in prebival boš vedno in vselej.

28. Ker Gospod ljubi pravico,

---

15. Mirna vest je vedna vesela gostija. Boljši je malo v Božjim strahu, kakor veliki zakladi, ki nikogar ne nasitijo. Prip. 15, 15.

16. „*rama*“, t. j., moč grešnikov (Ps. 10, 15.), ki ž njo bogastvo grabijo, in pravičniga odérajo, hitro zgine.

17. pravične Gospod podpéra, de si opomorejo.

18. Gospod skerbí za življenje pravičnih, vidi njih potrebe, jih tolaži, jim pomaga, ter jih večno plačuje. Prim. 1. Pet. 1, 4.

19. se ne goljufajo v svojim zaupanji, ki ga v Boga stavijo.

20. V hebrejskim: ... „*poginejo, sovražniki Gospodovi, kakor lepota po lokah zginejo, kakor dim*“ i. d.

21. Grešnik, ako ravno je bil spervenja bogat, bo obožal (v. 17.), ter bo na posodo jemal, pa ne bo mogel plačati pred svojo smertjo.

22. Boga hvalijo, časté in mu zvesto služijo.

23. Boga prav hvali in časti tisti, ki ga ne časti le z besedo, ampak tudi s svetim življenjem; tisti pa ga kolne, mu čast in hvalo jemlje, ki hudobno živí in tudi takó govorí. V hebrejskim se bere ta versta: „*zakaj oblagodarjeni Božji bodo prejeli deželo v delež, od njega prekleti pa bodo iztrebljeni*“.

24. stopinje pravičniga človeka, njegovo življenje.

25. Ako tudi pade v dušno ali telesno nesrečo, ga vender Gospod ne pusti poginiti.

26. Pravični je tukej tak pobožin misliti, ki tudi vbogajme daje, kar se iz naslednje verste skaže (Prim. Dan. 4, 24.). Tak ima obljubo tudi za sedanje življenje. Gl. 2. Kor. 9, 6—8.

27. V hebrejskim: „*Vsak dan podarja*“.

Digitized by Google

in ne bo zapustil svojih svetih; večno bodo ohranjeni. Krivični bodo kaznovani, in zarod hudobnih bo poginil;

29. pravični pa bodo zemljo v delež prejeli, in bodo zmiram in večno v nji prebivali.[28])

30. Usta pravičniga govoré modrost, in njegov jezik izrekuje, kar je prav. Prip. 31, 26.

31. Postava njegoviga Boga je v njegovim sercu; in njegove stopinje ne bodo spodletele.[29]) Iz. 51, 7.

32. Grešnik ogleduje pravičniga,[30]) ter ga želi umoriti;

33. Gospod pa ga ne pusti v njegovih rokah;[31]) in ga ne pogubi, ko je sojen.[32])

34. Čakaj Gospoda, in derži se njegoviga pota,[33]) in te bo povišal, de prejmeš deželo v delež; vidil boš, ko grešniki poginjajo.

35. Vidil sim hudobneža povišaniga in visociga kakor cedre na Libanonu.[34])

36. In sim memo šel, in glej! ni ga bilo; in iskal sim ga, in ni bilo najti njegoviga mesta.

37. Obvari nedolžnost, in glej, kar je prav; zakaj mirnimu človeku bo nekaj ostalo.[35])

38. Krivični pa bodo vsi skupej poginili; ostanki hudobnih bodo konec vzeli.

39. Pomoč pravičnih pa je od Gospoda; in on je njih varh ob času stiske.

40. Gospod jim pomaga, in jih reši; ter jih izterga grešnikam, in jih otmè, ker so v njega upali.

XXXVII. (38.) Psalm.

David popisuje v podobi hude in ostudne bolezni svoje pregrehe, nad njimi žaluje, in Boga prosi odpušenja.

1. Psalm Davidov, v spomin[1]) sabote.[2])

2. Gospod! ne svari me v svojim serdu; in ne tepi me v svoji jezi;[3])

3. ker tvoje pušice v meni

---

28. Gl. v. 9—11. Zdaj nasledva, kakó de pravični to srečo zasluži.
29. pravični terdno stoji na potu Božjim, na potu čednosti.
30. V hebrejskim: *„Hudobneš zalezuje“* i. t. d.
31. Drugi prestavljajo: *„ga ne prepusti njegovim rokam“*.
32. *„ko je sojen“* od hudobneža. Bog zaverže sodbo hudobnih zoper pravične. Drugi: *„ko je sojen“*, namreč od Boga.
33. Zaupaj v Gospoda in spolnuj njegove zapovedi.
34. V hebrejskim: *„Vidil sim hudobneša terdniga* (hebrejska beseda pomeni tudi *„bogatiga“* ali *„premošniga“*), *ki se košati kakor zeleno* (domače) *drevo“*.
35. ostali mu bodo njegovi mlajši, potem pa tudi njegovo premoženje.
1. V spomin grehov in nesreče, ki iz njih izvira.
2. t. j., zmed psalmov, ki se v saboto molijo. Drugi drugači.
3. Gl. Ps. 6. razl. 3. Sploh permeri oba psalma.

Digitized by Google

tičé,[4]) in perterdil si nad menoj svojo roko.[5])

4. Nič ni zdraviga na mojim mesu pred obličjem tvoje jeze;[6]) ni ga mirú v mojih kostéh zavoljo mojih grehov.[7])

5. Ker moje krivice so mi čez glavo zrastle;[8]) in me tlačijo kakor težko breme.

6. Moje rane gnjijejo, in so se usmradile zavoljo moje neumnosti.[9])

7. Reven sim, in ves potert;[10]) ves dan prežaljen hodim.

8. Zakaj moje ledje je polno zmotnjav;[11]) in nič zdraviga ni na mojim mesu.

9. Pobit sim, in silno sim ponižan;[12]) rjovem zavoljo zdihovanja svojiga serca.[13])

10. Gospod! pred teboj je vsa moja želja;[14]) in moje zdihovanje tebi ni perkrito.

11. Moje serce je zbegano, moja moč me je zapustila; in luč mojih očí, še ona ni z menoj.[15])

12. Moji prijatli in moji bližnji se proti meni bližajo, in stojé; in kteri so okoli mene bili, stojé od deleč;[16])

13. in kteri po moji duši strežejo, silo delajo.[17]) In kteri mi hudo želé, nečimerno govoré,[18])

---

4. „*pušice*“ so križi in težave, ki jih Bog pošilja.
5. „*perterdil*“, to je, pertisnil si na me svojo roko; ali težka je tvoja roka nad menoj; s težkimi križi si me obiskal.
6. Jez sim v nar veči revi pred tvojo jezo, t. j., zavoljo tvoje jeze, ki me kaznuje. David popisuje s tem posebno svoje dušno terpljenje, svojo dušno potertost, ki tudi vselej telesu škodva; zakaj greh konča dušo in telo.
7. Akó premišljujem svoje grehe, se celo kosti po meni tresejo.
8. S tem naznani David velikost svoje pregrehe.
9. Rane, ktere so mi moji grehí naredili, so se ognojile in so jele že gnjiti, tedaj smerdeti zavoljo moje neumnosti, t. j., svojo nesrečo sim si s svojo neumnostjo še pomnožil. Po misli naj več razlagavcov David žaluje tukej nad svojo neumnostjo, de je deset mescov v nespokornosti živel. — Ker je David toliko časa v grehu živel, so njegove dušne rane čedalje hujši prihajale, t. j., njegovo hudo nagnjenje in poželenje je bilo čedalje bolj sprideno in spačeno.
10. po teži svojih grehov, britkost in terpljenja.
11. poln sim goljufive poželjivosti, ki dobrote obeta, pa siromaštvo pernaša. Sveti Pavel govori od natorniga človeka: „*jez pa sim mesén, prodan pod greh; v meni, to je, v mojim sercu dobro ne prebiva.*“ Rim. 7, 14. 18. V hebrejskim: „*moje ledje je polno prisada*“.
12. V hebrejskim: „*Oslabljen sim in ves raztepen*“.
13. na glas zdihujem zavoljo notranje bolečine in britkosti.
14. tebi so odkrite vse moje želje.
15. zavoljo preveliciga žalovanja in joka so mi očí otemnéle.
16. Moji prijatli in bližnji se mi sicer bližajo, pa si ne upajo iz strahú pred sovražniki mi k pomoči perstopiti. V nesreči človeka dostikrat tudi prijatli zapustè, zato ne smemo nikoli v ljudi zaupati. V hebrejskim: „*Moji prijatli in bližnji so moji nesreči nasproti stali*“ i. t. d. David tukaj blezo méri na tiste prijatle, ki so se Absaloma bali, de mu niso bili k pomoči pertekli.
17. V hebrejskim: „*in kteri mi po življenji strežejo, mi zaderge nastavljajo*“, si namreč prizadevajo me pokončati.
18. „*nečimerno govoré*,“ namreč obrekovanje ali laži. David je imel veliko nasprotnikov, ki so se njegovi gorečnosti za Božjo čast zoperstavljali, in so

Digitized by Google

in si ves dan goljufije izmišljujejo.

14. Jez pa, gluhimu enak, ne slišim; in sim kakor mutec, ki ne odpéra svojih ust.[19])

15. In sim kakor človek, kteri nič ne sliši; in kteri nima zopergovora v svojih ustih.[20])

16. Ker v té, Gospod! zaupam; ti, Gospod, moj Bog! me boš uslišal.

17. Zakaj rekel sim: Naj se nikoli ne veselé zavoljo mene moji sovražniki,[21]) in če se mi nogé spotaknejo, zoper me mogočno govoré.[22])

18. Sej sim za šibe perpravljen;[23]) in moja bolečina mi je vedno pred očmi.[24])

19. Očitno spoznam svojo hudobijo, in mislim na svoj greh.[25])

20. Moji sovražniki pa živé, in so omočneli zoper me; in množé se, ki me po krivim sovražijo.

21. Kteri dobro s hudim povračujejo, me opravljajo; ker si za dobro perzadevam.

22. Ne zapusti me, Gospod, moj Bog! ne hodi od mene.

23. Misli v mojo pomoč, Gospod, Bog mojiga zveličanja!

XXXVIII. (39.) Psalm.

David popisuje svoje terpljenje, kratko pa težavno življenje, in prosi Boga pomoči, preden umerje.

1. K koncu, za Idituna samiga,[1]) Davidova pesem.

2. Rekel sim:[2]) Varoval bom svoje pota,[3]) de se ne pregre-

---

ga zato preganjali (v. 21.). Slebern, ki se trudi za Božje kraljestvo, je v enaki okolišini, in naj se zato z Davidam pripravi, de se bo stanovitno v bran stavil sovražnikam in nasprotvanju.

19. Storil sim se gluhiga in mutastiga, ko so me sovražniki obrekovali in preklinjevali; nisim jim dajal odgovora, kakor de bi jih ne bil slišal. Tako se je obnašal David, ko ga je Semej preklinjal. Gl. 2. Kralj. 16. razl. 9.

20. Blagor mu, pravi sv. Ambrož, ki se sam stori mutastiga, kakor David, ker molči svojim sovražnikam, in je zadovoljin, de se z Bogam pogovarja.

21. kar bi se zgodilo, ko bi bil nepotrpežljiv, ker bi me potem Bog zapustil, in bi me ne rešil iz mojiga terpljenja.

22. „*mogočno govoré*“, t. j., se bahajo z mojim zapušenjem. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Zakaj rekel sim* (prosil sim): *Ne pusti, de bi se moji sovražniki zavoljo mene veselili; in ako bi se moje noge spotaknile, bi se čez me porzdigovali*“, ter bi si mislili, de so me užugali.

23. Sej sim za terpljenje pripravljen; pustim se poniževati svojim sovražnikam, če tudi prosim, de bi me njih prevzetnost ne premagala.

24. bolečina zavoljo mojih grehov me ne zapusti.

25. kakó de bi zanj zadostil. — Spoznal bom svoje grehe, ter se jih bom vedno spominjal s skesanim sercam in s sadam pokore (Avgušt.).

1. „*Iditun*“ je ime nekiga pevca 1. Kron. 16, 41: 2. Kron. 5, 12. in je ravno tisti kakor „*Etan*“ 1. Kron. 6, 44. Po misli druzih je „*Jedutun*“ namesti svojih naslednikov sploh (1. Kron. 25, 3.).

2. Terdno sim sklenil, de se bom varoval greha.

3. Varoval se bom, de se ne bom pregrešil.

Digitized by Google

šim s svojim jezikam.[4]) Djal sim čujo na svoje usta, ko mi je hudobnež nasproti stal.

3. Omolknil sim, ter se ponižal, tudi dóbro sim molčal;[5]) in moja bolečina se je ponovila.[6])

4. Moje serce se je v meni vnélo; in v mojim premišljevanji se je ogenj užgal.[7])

5. Rekel sim s svojim jezikam:[8]) Naznani mi, Gospod! moj konec, in koliko je število mojih dni;[9]) de vem, kaj mi manjka.[10])

6. Glej, mero si dal mojim dnem,[11]) in moje bitje je kakor nič pred teboj! Res zgolj nečimernost je vsaki človek, ki živi![12])

7. Resnično! kakor *(senčna)* podoba gre memo človek; in je zastonj nepokojin;[13]) zaklade skupej spravlja; in ne vé, komu jih nabira.

8. In zdaj, kaj je moje upanje? ali ne Gospod?[14]) zakaj vse moje bitje je per tebi.[15])

9. Vsih mojih hudobij me reši; nespametnimu si me dal v sramoto.[16])

10. Umolknil sim, in nisim odperl svojih ust; ker ti si storil.

11. Odverni od mene svoje udarke!

12. Zavoljo močí tvoje roke sim omagal pod pokorjenjem. Zavoljo hudobije pokoriš človeka; in storiš, de skoperní ko pajik njegova duša;[17]) resnično, za-

4. v nadlogah in sploh v skušnjavah, in zlasti per toliki prevzetnosti hudobnežev, ki živé okrog mene. Prim. Ps. 36.

5. Nisim je zinil besede, tudi dobre ne; takó terdo sim molčal.

6. zavoljo hudobnežev, zavoljo spačenosti svetá.

7. Ko sim premišljeval hudobo svojih sovražnikov, se je v meni vnela sveta jeza. V hebrejskim: „*Moje serce je gorelo v meni; v mojim premišljevanji se je užgal ogenj*“.

8. Obernil sim se s prošnjo k Gospodu.

9. Razodeni mi, koliko časa bom še živel, de iz tega upanje dobivam v svojim terpljenji.

10. koliko časa mi še manjka do smerti, de bom po nji iz terpljenja rešen.

11. V hebrejskim: „*eno dlan dolge si naredil moje dní*“; to je, za silno kratko življenje si me vstvaril.

12. V hebrejskim: „*človek, če še takó terdno stoji*“, kmalo je po njem.

13. Človeško življenje hitro zgine kakor senca; zatorej je nečimerno, de si človek dela za takó kratko življenje toliko praznih skerbí s posvetnimi opravili, s hrepenenjem po časnim blagu in premoženji.

14. Sveti pevec učí sam sebe, kako kratko je njegovo in vsih ljudi življenje, in iz tega posname, de je treba, popolnama Bogu se vdati.

15. Gospod mora biti vse naše upanje, ker imamo vse svoje bitje in življenje v njem. Gl. Dj. ap. 17, 28. V hebrejskim: „*In zdaj kaj upam? Gospod! v tebe stavim svoje zaupanje*“.

16. „*nespametnimu*“, to je, grešnikam in brezbožnikam (Ps. 13, 1: 37, 6.). Reši me vsih mojih grehov; zakaj zavoljo njih me kaznuješ, in me takó ponižuješ, de sim svojim sovražnikam v zasmehovanje. V hebrejskim: ... „*reši, in ne dajaj me hudobnešem v smeh*“.

17. Kakor pajik, ko si pajčino prede, de si vanjo kaj živeža naloví, vse iz sebe izsnuje, in se posuši; ravno takó zgubé tudi posvetni in meseni ljudje vso dušno moč, ko hrepené po časnim blagu. Drugi razlagavci dajejo unim besedam tale pomen: Ako je človek grešil, ga udariš, in storiš, de njegova

Digitized by Google

stonj je nepokojin vsaki človek![18])

13. Usliši, Gospod, mojo molitev in mojo prošnjo; poslušaj moje solzé! Ne molči! zakaj potnik sim pred teboj in ptujic, kakor vsi moji očetje.[19])

14. Perjenjaj mi, de se odahnem; preden grem, in me več ne bo!

XXXIX. (40.) Psalm.

Zahvala in prošnja preroka Davida, ki je bil predpodoba Mesijeva.

1. K koncu, psalm samimu Davidu.[1])

2. Perčakovaje sim perčakoval Gospoda, in k meni se je nagnil,

3. in je moje prošnje uslišal, in me je izlekel iz brezna revšine in iz blata luže,[2]) in je postavil moje nogé na skalo,[3]) in moje stopinje je vladal,[4])

---

duša v bolečini in v terpljenji skoperni, kakor pajik v svoji mreži. Več sv. očetov obrača priliko od pajka na spokorno dušo, ki vsiga obropana in polna svete britkosti le Bogu živi.

18. zastonj si človek nepokoj dela s praznimi skerbmi za časno in posvetno, iz kteriga več del greh in kazen izvira. Ali pa: Nečimerno in prazno je, ako se človek vda nezmerni žalosti zavoljo svojiga terpljenja; boljši je, če se tvoji volji, o Gospod! podverže, in v poterpežljivosti miren in pokojin živi. V hebrejskim se bere ta versta: *„Po kazni tvoje roke sim oslabel. Ako človeka s kaznimi tepeš zavoljo njegoviga greha, zgine njegova lepota* (hebrejska beseda, ki jo Allioli z besedo *„lepota“* prestavlja, pomeni vse, kar je človeku prijetno in ljubo, tedaj: *„njegovo ljubo“*, življenje) *kakor molji. Zares minljiv je slehern človek!“*

19. reven seljak brez doma, ki nima stanovitniga stanovanja (3. Mojz. 25, 23: 1. Kron. 29, 15. razl. 7. Hebr. 11, 13.). Pomagaj tedej siromaku!

1. V tem psalmu se David zahvaluje za rešenje iz velikih nevarnost in za čudeže dobrote Božje; obeta, namesti daritev sam sebe v zahvalo dati, in svojo hvaležnost očitno spoznati (1—12.). Potem prosi pomoči zoper nove sovražnike, ter previdi v terdnim zaupanji v Božjo milost svoje rešenje. Po misli razlagovavcov je David molil ta psalm tisti čas, ko ga je Absalom preganjal, ali pa v kakih druzih stiskah, kakoršnih je bilo polno njegovo življenje. Pa če tudi v tem psalmu David moli, vender njegova molitev ni tolikanj njegova, ampak Mesijeva, ker je bil njegova predpodoba; zakaj vsa moč te prelepe zahvalne in prosivne molitve se lahko le na Jezusa Kristusa obrača, kar od nekterih verst sveti Pavel (Hebr. 10, 5—8.) uči, in kar tudi ves zapopadek tega psalma kaže. Ta psalm lahko moli tudi slehern kristjan, ki je bil v britkosti, in ima torej dovolj vzroka, Bogu se zahvaliti in ga prositi.

2. *„Blato“* in *„luža“* ste podobi nevarnosti. Gl. Ps. 68, 3.

3. *„Skala“* je podoba varnosti in rešitve. Ps. 17, 3. 34.

4. Takó je mogel moliti David, ko je bil Absaloma premagal, in Kristus, ko je bil rešen svojih sovražnikov. Po sv. Hieronimu in Avguštinu naj pobožni kristjan per tem misli na človeško natoro, ki je vzdignjena iz blata pregrehe in je postavljena na skalo Jezusa Kristusa.

Digitized by Google

4. in dal mi je v usta novo pesem, hvalno pesem našimu Bogu.[5]) To jih bo veliko vidilo, ter se bodo bali, in v Gospoda bodo upali.[6])

5. Blagor človeku, kteri zaupa v imé Gospodovo,[7]) in se ne ozéra po nečimernostih in po lažnjivih nespametih.[8])

6. Veliko svojih čudežev si ti, Gospod, moj Bog, naredil, in nikogar ni, de bi ti bil enak v tvojih mislih.[9]) Oznanoval sim jih, in pravil; namnožili so se brez števila.[10])

7. Klavnih in jedilnih darov nisi hotel; ušesa pa si mi perpravil.[11]) Žgavniga darú in darú za greh nisi térjal.[12])

8. Takrat sim rekel: Glej, pridem![13]) V glavici bukev[14]) je pisano od mene,[15])

9. de naj spolnim tvojo voljo. Moj Bog! to hočem, in tvoja postava je v sredi mojiga serca.[16])

10. Tvojo pravico[17]) sim oznanoval v velikim zbiralu. Glej, svojim ustnicam ne bom branil; Gospod, ti veš!

11. Tvoje pravice nisim per-

---

5. Gospod mi je skazal posebno dobroto, ker me je rešil iz smertne nevarnosti; s to dobroto pa je vnel k hvaležnosti moje serce, de mu zložim in zapojem novo pesem.

6. Moje rešenje jih bo veliko vidilo, in to jih bo nagnilo, de se bodo Gospoda bali, in ga bodo častili ter vanj zaupali.

7. „*v imé Gospodovo*“, v hebrejskim: „*v Jehova*“, t. j., v prihodnje bivajočiga Boga, ki svoje obljube dopolnuje.

8. in se ne ozéra po krivih bogovih, po malikih, po vražarjih, in sploh po tacih rečeh, ki jih hudobni za svoje bogove imajo. V hebrejskim: ... „*se ne zmeni za prevzetne in lažnjive*“.

9. v tvojih sklepih. Čudeži tvoje vsigamogočnosti in previdnosti presežejo vso človeško in angeljsko moč, in jih je brez števila veliko.

10. čudeži so se namnožili, de jih ni sošteti.

11. „*perpravil*“, prav za prav „*prebodel*“. Uho prebosti je pomenilo, koga voljniga storiti; zato so sužnjimu, ki je hotel v svojim stanu ostati, v znamnje pokoršine desno uho prebodli. Gl. 2. Mojz. 21, 5. 6. Pomen: Ne darov, ampak pokoršino, mene samiga si hotel v zahvalo. Gl. 1. Kralj. 15, 22. V Mesijevih ustih pomenijo te besede: V zahvalo, o nebeški Oče, nisi hotel daritev stare zavcze, ampak mojo vdanost, mojo pokoršino. V listu do Hebr. 10, 5. in v greški prestavi se bere: „*pa moje telo si perpravil*“; kar ravno to pomeni, in le še bolj očitno na Kristusovo darovanje kaže.

12. Zastran mnozih daritev glej 3. Mojz. 1.

13. pridem spolnovat tvojo voljo.

14. t. j., v zvitku bukev; postavske bukve so bile namreč zvite okrog palice, in na koncu palice je bila glavica, večidel prav draga iz zlata ali pa iz srebra. Tukaj se tedaj imenuje glavica namesti postavskiga zvitka. Pomen pa je tale: V svetim pismu, zlasti v postavi v Mojzesovih bukvah je pisano.

15. Po besedi v hebrejskim: „*je pisano zastran mene*“, t. j., za me in od mene. Pervo (za me) se lahko razumeva od Davida in vsaciga pobožniga; drugo (od mene) pa od Kristusa, čigar življenje, terpljenje in umerjenje je bilo prerokovano v svetim pismu. Gl. Luk. 24, 25—27. 44. Jan. 5, 39: 6, 38.

16. David in slehern pobožni lahko tako moli, zlasti pa Kristus. Gl. Jan. 4, 34: 5, 30.

17. tvoje pravice, t. j., tvoje meni dodeljene dobrote sim oznanoval v zahvalo.

Digitized by Google

krival v svojim sercu; tvojo resnico in tvojo pomoč sim pravil. Tvoje milosti in tvoje resnice nisim skrival v velikim zboru.[18])

12. Ti pa, Gospod! mi ne odteguj svojiga usmiljenja; tvoja milost in resnica[19]) ste me vselej ohranile.

13. Zakaj obdajajo me zlegi, kterih ni števila; moje pregrehe[20]) so me popadle, in nisim mogel gledati.[21]) Več jih je, ko las na moji glavi, in moje serce me je zapustilo.

14. Naj ti dopade, Gospod, de me rešiš; Gospod, glej, de mi pomagaš! Ps. 69, 2.

15. Sramujejo naj se, in osramoteni naj bodo vsi, ki strežejo po moji duši, de bi jo vzeli. Vernejo naj se, in sram jih bodi, ki mi hudo želé. Ps. 34, 4.

16. Zdajci naj nosijo svojo sramoto,[22]) ki pravijo: Prav! prav![23])

17. Veselé in radujejo naj se nad teboj vsi, ki te išejo; in kteri ljubijo zveličanje,[24]) naj vedno rekajo: Hvaljen bodi Gospod!

18. Jez pa sim revež in ubožec; Gospod skerbi za me; moj pomočnik in moj varh si ti; moj Bog, ne mudi se!

XL. (41.) Psalm.

David prósi Boga za svoje zveste prijatle, in toži zoper nezveste, ter popisuje njih hudobo.

1. K koncu, psalm samimu Davidu.

2. Blagor mu, kdor se spominja uboziga in potrebniga;[1]) njega bo Gospod rešil hudi dan.

3. Gospod naj ga obvaruje, in ga per življenji ohrani, in na zemlji osrečuje; in naj ga ne daje volji njegovih sovražnikov.

4. Gospod naj mu daje pomoč na postelji njegove bole-

V hebrejskim po besedi: „*Sim oznanoval veselo oznanilo* (evangeli) *v velikim zbirališu*“; govorjenje je tedej sosebno od Kristusoviga nauka.

18. Tukej jenja zahvala za prejete dobrote, in se začne prošnja za pomoč v prihodnjim terpljenji. V oziru na Kristusa se tukaj lahko misli ali njegovo poslednje terpljenje, ali pa terpljenje in preganjanje njegove cerkve, ki ga prerok v duhu previdi in ko svojiga popisuje.

19. „*resnica*“; drugi prestavljajo: „*zvestoba*“.

20. prav za prav kazni za pregrehe so me popadle, ali na mé planile. Prim. Ps. 30, 11. Mesija si je mislil naše grehe ko svoje.

21. zavoljo britkosti in žalosti; ali pa: „*jih nisim mogel več pogledati*“ zavoljo gnušenja; ali pa: „*jih nisim mogel pregledati*“ zavoljo obilnosti, kar je nar bolj verjetno.

22. V hebrejskim: „*Zdajci naj se ustrašijo svoje sramote*“.

23. Prav, prav mu je. Gl. Ps. 34, 21.

24. kteri ljubijo Mesija in zveličavno cerkev.

1. se zanj poganja, mu pomaga.

Digitized by Google

čine;[2]) in naj njegovo ležo v njegovi bolezni oberne.[3])

5. Jez sim rekel:[4]) Gospod! usmili se me; ozdravi mojo dušo, ker tebi sim grešil.

6. Moji sovražniki so hudo zoper mene govorili:[5]) „Kdaj bo umerl, in bo poginilo njegovo imé?“

7. In ako me je kdo ogledovat prišel, je nečimerno govoril;[6]) njegovo serce si je nabiralo hudobijo.[7]) Ven je šel, ter je govoril

8. zastran tega. Zoper me so šeptali vsi moji sovražniki; zoper mene so si hudo zmišljevali.

9. Hudobno besedo[8]) so zoper me sklenili: Mar ne bo on, ki leži, spet vstal?[9])

10. Tudi človek, ki sim z njim v miru živel;[10]) ki sim se nanj zanašal; ki je moj kruh jédel, je uganjal veliko zvijačo zoper mene.[11])

11. Ti pa, Gospod! se me usmili, in prebudi me, de jim povernem.[12])

12. Po tem spoznam, de me ljubiš, če se moj sovražnik ne bo veselil zavoljo mene.[13])

13. Mene pa si sprejel zavoljo moje nedolžnosti,[14]) in si me po-

---

2 ko leží na bolniški postelji.

3. oberne v dobro; posteljo bolečin mu Bog spremeni, kolikorkrat je bolan, v veselje (Avg.).

4. Sveti pevec perpoveduje svoje terpljenje, s kterim si morebiti kako bolezen misli, in kaže, de ni najdel taciga usmiljenja, kakoršno Bog oblagodarja.

5. Ko sim bil v nesreči, in sim svojo nadlogo Bogu tožil, moji bližnji niso imeli usmiljenja z menoj, ampak veselje nad mojo nesrečo.

6. „*je nečimerno govoril*“, t. j., drugači je govoril, kakor je mislil, tedaj prazne, zmišljene reči je govoril, ter se je hlinil, rekoč, de se mu smilim. V hebrejskim: „*hinavsko je govoril*“.

7. Sovražnik je popraševal, de bi od nesrečniga kaj slabiga zvedil, de bi potem drugim povedal.

8. „*Hudobno besedo*“, t. j., hudobno, malopridno djanje.

9. Ali bom pod njih naklepi omagal? Drugi po hebrejskim, kakor de bi sovražniki govorili: „*Hudobna reč je sklenjena zoper njega; on leži in ne bo več vstal*“. — Talhofer pa takole zlaga: Hudobno govoré zoper mene, ker pravijo: Se bo mar ozdravil? Gotovo ne.

10. Tudi moj prijatel.

11. V hebrejskim, po besedi: „*vzdiguje peto zoper mene*“ (ta podoba je vzeta od konja, ki tako napada svoje nasprotnike). Jezus oberne te besede (Jan. 13, 18.) na Judeža izdajavca. Gl. Dj. ap. 1, 16. Davidovo življenje je bilo prerokovavna predpodoba Kristusoviga terpljenja, zato se vjemajo Kristusovi občutljeji, okolišine njegoviga terpljenja z Davidovimi, in Jezus je lahko svoje pergodbe v zgodovini pobožniga kralja najdel.

12. „*prebudi me*“, t. j., vzdigni me iz bolniške postelje, pomagaj mi iz bolezni vstati, de jim povernem, kakor so si zaslužili in pravica terja. David ne želi, maševati se nad svojimi sovražniki; ko kralj pa je bil dolžan, sovražnike kraljeve časti in oblasti kot sovražnike Božje kaznovati drugim v strah. De David ni imel želje, maševati se nad svojimi sovražniki, se vidi iz njegoviga obnašanja do Semeja. Gl. 2. Kralj. 16.

13. če me ne bo moj sovražnik popolnama premagal.

14. Drugi prestavljajo: „*v moji nedolšnosti*“, ali „*v moji neomadešnosti*“.

Digitized by Google

terdil pred svojim obličjem vekomej.[15])

14. Hvaljen bodi Gospod, Izraelov Bog, od vekomej do vekomej; zgôdi se, zgôdi se![16])

XLI. (42.) Psalm.

David hrepení po Bogu in po službi Božji.

1. K koncu, poduk Koretovim sinovam.[1])

2. Kakor hrepení jelen po studenčni vodi, takó hrepení moja duša po tebi, o Bog!

3. Mojo dušo žeja po močnim, živim Bogu; kdaj bom prišel, in se perkazal pred Božje obličje?[2])

4. Moje solze so moj kruh noč in dan; ker mi vsak dan pravijo: Kjé je tvoj Bog?[3])

5. To mi na misel hódi, in izlivam v sebi svoje serce;[4]) ker pojdem[5]) na mesto prečudniga šotora, do hiše Božje, z glasnim veseljem, in s hvalo, s šumam kot gostovavec.[6])

6. Zakaj si žalostna, moja duša, in zakaj me motiš?[7]) Zaupaj v Boga; zakaj še ga bom hvalil; on je pomoč mojiga obličja,[8])

7. in moj Bog. Moja duša je žalostna v meni; zatorej na te mislim v jordanski deželi,[9]) in na Hermonu[10]) z male gore.[11])

8. Brezno kliče brezno[12]) per

15. si me postavil pred svoje obličje za vselej.

16. Tukej jenjajo perve bukve psalmov (Gl. Vvod). Z enakimi hvalivnimi besedami se končajo tudi druge bukve psalmov, namreč Ps. 71. 88. 105. 150.

1. t. j., psalm Davidov v poduk in petje Koretovim sinovam. Nasledniki levita Koreta so bili pevci. Gl. 4. Mojz. 16: 26, 11: 1. Kron. 9, 22: 2. Kron. 20, 19. Po splošni misli razlagavcov je David zložil ta psalm, ko je pred Absalomam bežal, ko so ga deleč od svetiga šotora njegovi sovražniki hudó stiskali.

2. pred Božje obličje v svetim šotoru.

3. Zasmehovaje so mu rekli sovražniki: „*Kje je tvoj Bog*?“ Kakó slabo ti Bog plačuje tvojo pobožnost! Ali ti noče, ali pa ti ne more pomagati!

4. zlivam v britki žalosti svoje serce, zato ker sim deleč od Gospodove hiše, v kteri bi rad po navadi svoje molitve opravljal.

5. pojdem čez Jordan. David je bil takrat na uni strani Jordana.

6. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*svoje serce* (žalovaje in sicer zato), *ko sim sicer v trumi tje hodil, in z njimi popotoval k hiši Gospodovi z veselim in hvalnim petjem pred praznično množico*“.

7. David se poterduje v zaupanji, ter svesto in terdno upa doseči pomoč Božjo. Prim. 2. Kralj. 15, 25.

8. on je moj rešeník in pomočnik (Ps. 79, 17.).

9. kamor je bil zbežal pred Absalomam. Gl. 2. Kralj. 17, 22.

10. Libanonsko gorovje na jutranji strani, ki se imenuje Hermon, seže deleč proti jugu v deželo na uni strani Jordana, kjer je David bival.

11. V hebrejskim: „*z gore Mizhar*“; tako se je blezo imenovala gora, kjer je David prebival. Pomen verste: Silno sim potert in prežaljen; zato mi je zlasti težko, de sim od tebe ločen, tukej v ptuji pusti deželi. Pobožni kristjan misli na deželo pregrehe in nadloge, ktero želí zapustiti.

12. nesreča je nesreči za petami.

Digitized by Google

šumenji tvojih slapov;[13]) vse tvoje povodnje in tvoji valovi so na mé perderli.[14])

9. Po dnevu je Gospod pošiljal svojo milost, in po noči hvala mu;[15]) notranja molitev Bogú mojiga življenja;

10. Bogu porečem: Ti si moj sprejemnik,[16]) zakaj si me pozabil? in zakaj prežaljen hodim, ko me sovražnik stiska?

11. ko se mi tarejo kostí,[17]) ko me zasramujejo moji sovražniki, ki me nadlegvajo, ko mi vsak dan pravijo: Kjé je tvoj Bog?[18])

12. Zakaj[19]) si žalostna, moja duša, in zakaj me motiš? Zaupaj v Boga; ker še ga bom hvalil; on je pomoč mojiga obličja in moj Bog.

XLII. (43.) Psalm.

David prósi Boga, de naj ga sodi in perpelje v sveto mesto.

1. Psalm Davidov.[1]) Sodi me, o Bog! in razsodi mojo pravdo zoper nesveto ljudstvo;[2]) krivičniga in zapeljiviga človeka me reši;

2. ker ti, o Bog! si moja moč; zakaj si me zavergel, in zakaj hodim žalosten, ko me sovražnik stiska?

3. Pošlji svojo luč in svojo resnico;[3]) de me peljete in perpeljete na tvojo sveto goro,[4]) in v tvoje šotorje.

4. In stopil bom pred Božji altar, pred Boga, ki razveseljuje mojo mladost.[5]) Hvalil te bom s citrami, o Bog, moj Bog!

5. Zakaj si žalostna, moja

---

13. V libanonskim gorovji izvira veliko vodá: Jordan, Abulak in drugi dereči potoki, ki se vlivajo čez visoke pečí v globočine z groznim šumenjem. Té dereče in šumeče vodé so podoba Božjih sodbá, ki so perveršele nad Davida.

14. t. j., vse svoje šibe nad me pošiljaš.

15. Sicer, ko sim bil še srečen, mi je Gospod pošiljal po dnevu svojo milost in me je obdaroval s svojimi dobrotami, tako, de sim bil potem dolžan, ga po noči hvaliti.

16. V hebrejskim: „*Ti si moja skala*“, t. j., moja moč.

17. ko pešajo vse moje močí.

18. Zdaj, v tem terpljenji, ko me moji sovražniki stiskajo, se moram toževaje k Bogu oberniti.

19. David se spet k serčnosti spodbuduje in si daje upanje (v. 6.).

1. Ta psalm je mende drugi del poprešnjiga, kakor se vidi iz 5. verste (Prim. Ps. 5, 6. 12.). Sveti pevec prósi Boga, de naj ga reši iz rok sovražnikov, in pelje v Jeruzalem k svetimu šotoru. Pobožni kristjan pa lahko v tem psalmu misli in Boga prósi, de naj ga loči od hudobniga svetá, reši vsih dušnih sovražnikov, in sprejme v družbo pravičnih.

2. Drugi prestavljajo: „*zoper sovražno ljudstvo*“ (Ps. 41, 11.). — Reši me!

3. „*luč*“, t. j., gnado, „*resnico*“, t. j., zvestobo v spolnovanji obljub.

4. na sionsko goro v Jeruzalemu, kjer je bilo svetiše. V višim pomenu: de me peljete v cerkev, na goro popolnosti.

5. ki me prenavlja ali pomladuje v duhu. V hebrejskim: „*ki je moje veselje in moja radost*“.

Digitized by Google

duša, in zakaj me motiš? Zaupaj v Boga; zakaj še ga bom hvalil; on je pomoč mojiga obličja[6]) in moj Bog.[7])

XLIII. (44.) Psalm.

Prerok prósi, de naj Bog pomaga svojimu ljudstvu v nadlogi, kakor mu je pomagal v nekdanjih časih.

1. K koncu, v poduk[1]) Koretovim sinovam.

2. Bog! s svojimi ušesi smo slišali; naši očetje so nam oznanovali delo, ki si ga storil njih dni in v nekdanjim času.[2])

3. Tvoja roka je narode razkropila, in si njé vselil;[3]) pokoril si ljudstva, in si jih izgnal.[4])

4. Niso namreč s svojim mečem dežele v last dobili, in njih rama jim ni pomagala; ampak tvoja desnica, in tvoja rama, in svetloba tvojiga obličja;[5]) ker si imel nad njimi dopadenje.

5. Ti sam si moj kralj in moj Bog, ki ukazuješ pomoč Jakopu.[6])

6. Po tebi z rogam razmetujemo,[7]) in v tvojim imenu zaničujemo njé,[8]) ki se zoper nas vzdigujejo.

7. Zakaj, ne zanašam se ne na svoj lok, in moj meč me ne bo otél;

8. temuč ti nam pomagaš zmed njih, ki nas stiskajo; in osramotuješ njé, ki nas čertijo.[9])

---

6. t. j., on je moja pomoč (*„mojiga obličja“*, t. j., moje osebe).
7. Sveta cerkev zapoveduje ta psalm moliti mašnikam, preden gredó po stopnjicah k altarju. Mašniki se tukaj mislijo na Davidovim mestu, in spoznajo, kakor on, de so zavoljo svojih grehov od svetiša ločeni; torej prosijo, de bi bili rešeni iz vesoljne spačenosti, de bi jim Bog dal luč in gnado, priti na gorò popolnosti, in poslednjič opominjajo sebe in vse verne k zaupanju v Boga, ki je zadosti mogočen, vsim iz njih spačenosti in reve pomagati.
1. Gl. Ps. 41. V hebrejskim: *„Pevcu. Psalm za Koretove sinove“*. Ta psalm je molitev pobožniga za pomoč po veliki zgubi, ki jo je zvoljeno ljudstvo v vojski z neverskimi sovražniki terpelo. Kdaj de so Izraelci to veliko zgubo terpeli, se ne ve; pa tudi to se po okolišini (v. 23.) ne da določiti, de je bila ta vojska za vero, ker so Izraelci svoje vojske z neverniki radi imeli za svete vojske ali za vero, ker je ljudstvo svojo reč imelo za Božjo reč. Morebiti je David zložil ta psalm po nesrečni Savlovi vojski zoper Filistejce (1. Kralj. 31.). — Ta psalm lahko molijo zlasti tisti, ki zavoljo vere preganjanje terpé.
2. Kar je Bog v nekdanjih časih Izraelcam storil, zlasti ko so kanansko deželo v last jemali, se je iz ust do ust oznanovalo. Gl. 5. Mojz. 4, 9. 10: 6, 21.
3. *„nje“*, to je, očete si vselil.
4. Drugi prestavljajo: ... *„in si une* (očete) *izgnal“*.
5. *„svetloba tvojiga obličja“*, t. j., tvoja gnada. Gl. Joz. 2, 9.
6. t. j., napravi pomoč Jakopovim naslednikam, pomagaj nam!
7. Drugi prestavljajo: *„bôdemo“* ali *„potéramo z rogam“*.
8. V hebrejskim: *„pohodimo“* ali *„pomandramo njé“*.
9. Takih misel moramo tudi mi biti, pravi sveti Krizostom, kar zadeva sovražnike našiga zveličanja; ne smemo se zanašati na svoje orožje, t. j., na svojo moč in pravico, ampak le samo na Božjo milost.

Digitized by Google

9. V Bogu se bomo hvalili ves dan, in tvoje imé bomo slavili vekomej.[10])

10. Zdaj pa si nas zavergel in osramotil; in nisi hodil z našo vojsko.

11. Obernil si nas, ko smo bili svojim sovražnikam za herbtam; in oni, ki so nas čertili, so si naropali.

12. Dal si nas, kakor ovce v jed, in med narode si nas razkropil.[11])

13. Prodal si svoje ljudstvo brez cene; in per njih prodajanji jih ni bilo veliko.[12])

14. Dal si nas v sramoto našim sosedam, v zaničevanje in zasmehovanje njim, ki so okoli nas.

15. Dal si nas narodam v pregovor, v majanje z glavami med ljudstvi.[13])

16. Ves dan je pred menoj moje zasramovanje, in sramota mojiga obraza me pokriva,

17. zavoljo glasú očitavca in opravljivca, zavoljo sovražnika in preganjavca.[14])

18. Vse to nas je zadelo; in te vender nismo pozabili, in nismo nezvesto ravnali v tvoji zavezi.[15])

19. Naše serce se ni umaknilo: in obernil si naše pota od svojiga pota.[16])

20. Zakaj poniževal si nas na kraji nadloge, in smertna senca nas je pokrivala.[17])

21. Ako pozabimo imena svojiga Boga, in ako svoje roke razpenjamo proti ptujimu bogu;

22. mar ne bo Bog tega preiskoval? On namreč pozna, kar je skrito v sercu. Zakaj zavoljo tebe smo morjeni ves dan, imajo nas kakor ovce v klanje.[18])

23. Vstani! zakaj spiš, Gospod? vstani, in ne zaverzi nas vekomej.

24. Zakaj preč obračaš svoj obraz, pozabljaš naše revšine in naše stiske?

---

10. „*troje*“, to je, tebe bomo slavili ali ti hvalo prepevali.

11. nas veliko si dal v sužnost.

12. de bi jih bili kupovali, zato so bili prav po ceni. Pomen: Ti si dopustil, de smo bili kakor sužnji podarovani, ali za majhno ceno prodajani. V hebrejskim: „*Prodal si svoje ljudstvo pod nič, in nisi zvišal njegove cene*“, t. j., dal si nas prodati za nizko ceno.

13. „*majanje z glavami*“ je znamnje zasmehovanja. Gl. Ps. 21, 8.

14. sramota me pokriva, ker moram neprenehama zaničevavce in preklinjevavce poslušati, sovražnike in preganjavce gledati.

15. smo tvojo postavo spolnovali.

16. pa si vender pustil, de smo zašli s tvojiga pota, s pota prave sreče. Drugi prestavljajo to versto takole: „*Naše serce se ni umaknilo, in nisi obernil naših potov od svojiga pota*“, t. j., nisi dopustil, de bi se bili obernili s tvojiga pota, od tvoje postave, ter si nam dal svojo gnado. V hebrejskim: „*Naše serce se ni umaknilo* (od tebe, ter se ni obernilo k malikam), *in naša noga se ni umaknila s tvojiga pota*“.

17. tema, strah, nesreča nas je obdajala.

18. Gl. Rim. 8, 36. Sveti Pavel obrača to versto na preganjanje, ktero so mogli pervi kristjani terpeti. Pomen: Ne, de bi Boga pozabili, se še velikoveč zanj in za njegovo vero v smert dajemo.

Digitized by Google

25. Zakaj ponižana v prah je naša duša; k tlam potlačen je naš trebuh.[19])

26. Vstani, Gospod! pomagaj nam, in nas reši zavoljo svojiga imena.

XLIV. (45.) Psalm.

Sveti pevec hvali kralja zavoljo njegove lepote, zgovornosti, resničnosti, pohlevnosti in pravice. Potem opominja nevesto, ki se bo s tem kraljem zaročila, de naj pozabi svoje domovine, ter ji bodo ptuji narodi pernašali darila. Poslednjič popisuje njeno lepoto, ter ji tudi obeta veliko otrók.*)

1. K koncu, njim, ki se bodo spremenili,[1]) Koretovim sinovam v poduk, pesem za ljubljeniga.[2])

2. Iz serca mi vre dobra beseda;[3]) svojo pesem pojem kralju.[4])

3. Moj jezik je kakor peró pisavca, kteri hitro piše.[5]) Lepši si podobe ko človeški otroci,[6]) prijetnost je izlita na tvoje ustnice;[7]) zatorej te je Bog oblagodaril vekomej.[8])

4. Prepaši se s svojim mečem okoli ledja, Vsigamogočni![9])

19. „*k tlam ... trebuh*“, t. j., mi smo vsi pobiti.

*) V vsim tem psalmu govori sveti pevec od prihodnjiga Mesija, Jezusa Kristusa, in od njegove neveste, svete cerkve. De si je sveti pevec v tem psalmu Mesija mislil, so že stari judje terdili; zlasti pa se to posname iz lista svetiga Pavla do Hebr. 1, 3. 9., kjer apostelj iz tega psalma dokazuje veličastvo Mesijevo, ki presega vse angelje; to poterduje tudi zapopadek tega psalma, ker se v njem temu kralju perlastujejo takošne lastnosti, kakoršne se ne morejo perlastovati nobenimu pozemeljskimu kralju.

1. ki se bodo spremenili v boljši ljudi, in ki bodo kdaj častitljivo spremenjeni (Gl. 1. Kor. 15, 51.). Ne bodo vsi častitljivo spremenjeni, ampak le tisti, ki so slekli stariga človeka z njegovimi deli, in so noviga oblekli (Hier.).

2. „*za ljubljeniga*“, ediniga Sina večniga Očeta (Hier.). V hebrejskim se bere ta versta: „*Percu na šošanim Koretovim sinovam, poduk in pesem ljubezni*“. „*Šošanim*“ je bilo blezo neko lilijam podobno orodje za muziko; tedaj: „*Pevcu na lilije*“.

3. Drugi prestavljajo: „*Moje serce kipí* (ali pa: „*vre*“) *od dobre besede*“; ali pa: „*Moje serce zaganja dobro besedo*“, t. j., lepo pesem. Sveti pevec gleda v duhu prihodnjiga Mesija, njegovo neskončno veličastvo in lepoto, njegovo ljubeznjivo zavezo s svojo sprelepo nevesto — sveto cerkvijo; per tem pogledu pa se mu vname serce, polno svete gorečnosti in pobožnih občutljejev je, in na to začne iz njega vreti lepa pesem, namreč naslednji psalm (Talhofer).

4. Drugi prestavljajo v tem pomenu: „*Posvečujem svojo pesem kralju*“. Drugi: „*Izrekujem svojo pesem pred kraljem*“.

5. moj jezik tako hitro govori, kakor pero hitriga pisavca piše. Preroki, ki jih je sveti Duh navdihoval, so hitro govorili, ter niso dolgo in s trudam premišljevali, kaj in kakó de bi govorili in pisali. Gl. Jer. 36, 18.

6. Naj lepši si med človeškimi otroci zlasti na duši (Kriz.). Prim. Hebr. 7, 26. Nar viši in prava lepota, pravi sveti Avguštin, je pravičnost.

7. Prijetna je tvoja beseda. Prim. Luk. 4, 22: 24, 19. Jan. 7, 46.

8. zavoljo tvoje dušne lepote, zavoljo tvojih čednost, te je Bog osrečil vekomej.

9. „*Meč*“ pomeni Božjo besedo (Ef. 6, 17.), ki gre iz Kristusovih ust (Skriv. raz. 19, 15.); pomeni pa tudi kraljévo oblast in čast; tedaj je tudi tale pomen: Pokaži svojo kraljevo oblast in veličastvo.

Digitized by Google

5. V svoji berhkoti in v svoji lepoti[10]) začni,[11]) srečno hôdi in kraljuj zavoljo resnice, in pohlevnosti, in pravice;[12]) in čudovitno te bo vodila tvoja desnica.[13])

6. Tvoje pušice so ojstre;[14]) narodi padajo pred teboj; *(pušice gredo)* v serca kraljevih sovražnikov.

7. Tvoj sedež, Bog![15]) je od vekomej do vekomej; palica tvojiga kraljestva je palica pravice.

8. Ti ljubiš pravico in sovražiš krivico; zatorej te je Bog, tvoj Bog mazilil z oljem veselja bolj ko tvoje tovarše.[16])

9. Mira in kaplja in kasija[17]) s tvojih oblačil iz slonokošenih hiš;[18]) ž njimi so te razveselile

10. hčere kraljev v tvojim veličastvu.[19]) Kraljica[20]) stoji na

---

10. v svoji dušni lepoti, v moči svojiga duha (v. 3.).

11. Drugi prestavljajo: „*napni lok*“, t. j., vojskuj se s svojimi sovražniki.

12. zakaj Kristusovo kraljestvo je kraljestvo resnice in čednosti, ne pa meča in sile. Gl. Iz. 11, 5.

13. s tako duhovno oblastjo boš čudeže delal. V hebrejskim 4. in 5. versta: „*Opaši meč okrog ledja, o junak! to je tvoja slava in tvoja lepota. V svoji lepoti srečno hôdi* (srečno premaguj), *vozi se* (hebrejski kralji so se na vojsko vozili, t. j., kaži se ko kralj) *zavoljo resnice in pravice! in učila te bo strašne reči tvoja desnica*“. Drugi drugači.

14. „*pšice*“ tvoje gnade. Taka pšica je zadela svetiga Pavla, ki se je spreobernil iz serditiga sovražnika v prijatla tega kralja (Kriz.).

15. Sveti Pavel (Hebr. 1, 8. 9.) dokazuje iz te verste, v kteri se Mesija imenuje Bog, njegovo visokost nad vsimi angelji. Drugi prestavljajo: „*Bog je tvoj sedež vekomej*“. Tode ta prestava ni le nasproti vsim starim razlagavcam in listu do Hebrejcov, ampak tudi samim besedam v tem psalmu. Drugi jemljejo besedo „*Bog*“ (v hebrejskim: „*elohim*“) v pomenu „*knez*“ ali „*poglavar*“, ker se v starim zakonu tudi knezi, sodniki in poglavarji „*bogovi*“ (v hebrejskim: „*elohim*“) imenujejo (prim. 2. Mojz. 21, 6. in 5. Mojz. 19, 17.); tode v psalmih, ki se perlastujejo Koretovim sinovam, pomeni ime „*elohim*“ le samo Boga; sicer se pa tudi drugej v psalmih Mesiju pripisujejo Božje lastnosti. Gl. Ps. 2, 109.

16. bolj kakor druge poglavarje; ali pa: bolj kakor vse tvoje tovarše, tvoje ženitvanske prijatle ali svate (Mat. 25, 1. Jan. 3, 29. 34.). Kakor se kralj imenuje Kristus, t. j., Maziljeni, tako se imenujejo vsi njegovi združniki — kristjani, t. j., maziljeni; vsi so maziljeni z gnado; tode Kristus bolj ko vsi, ker je glava vsih.

17. dišé s tvojih oblačil. „*Mira, kaplja*“ (v hebrejskim: „*aloe*“) so drage jutrovske dišave in podobe dobrih del.

18. ki so vzete iz slonokošenih shramb. Gl. 3. Kralj. 22, 39. Razlagavci pravijo, de oblačila pomenijo človeško natoro Jezusa Kristusa, ki je vzeta iz slonokošeniga, t. j., iz nar čistejšiga oserčja presvete Device. V lavretanskih litanijah se Marija imenuje: „*Turn slonokosteni*“.

19. S takimi dišavami so te izvoljene duše, ki so bile k ženitnini povabljene, razveselile ali obdarovale, ko so prišle na tvoj veličastni dvor. V hebrejskim: ... „*s tvojih oblačil. Iz slonokošenih hiš te razveseljuje igra na strune. Kraljeve hčere so v tvoji lepotii*“. Drugi drugači.

20. „*Kraljica*“ je nevesta, t. j., zmed nevernikov zbrana cerkev Jezusa Kristusa; v tesnejšim pomenu pa je nevesta Jezusa Kristusa vsaka sveta duša, ker to, kar veljá od svete družbe, veljá tudi od sleherniga njeniga živiga uda.

Digitized by Google

tvoji desnici v zlatim oblačilu,[21]) ogernjena s pisano obleko.[22])

11. Poslušaj, hči,[23]) in glej, in nagni svoje uho, ter pozabi svojiga ljudstva, in hiše svojiga očeta![24])

12. In kralj bo želel tvoje lepôte; zakaj on je Gospod, tvoj Bog, ter ga bodo molili.[25])

13. In hčere s Tira,[26]) vsi bogati zmed ljudstva, bodo z darili tvoj obraz prosili.[27])

14. Vse veličastvo kraljeve hčere je znotrej,[28]) v zlatih robovih,[29])

15. s pisanim oblačilam je ogernjena. Za njo so device k kralju peljane; nje družice so k tebi[30]) peljane;[31])

16. peljane so z veseljem in radovanjem; vpeljane so v kraljev tempelj.

17. Namésti tvojih očetov so ti rojeni sinovi;[32]) postavil jih boš poglavarje po vsi zemlji.

18. Spominjali se bodo[33]) tvojiga iména od roda do roda.

19. Zato te bodo narodi hvalili na večno, in od vekomej do vekomej.

XLV. (46.) Psalm.

Psalmist hvali Boga, de je obvaroval jeruzalemsko mesto v hudi vojski. Jeruzalemsko mesto je podoba katoliške cerkve.

---

21. V hebrejskim: *„stoji na troji desnici v zlatu iz Ofira“*, t. j., v nar boljšim zlatu (3. Kralj. 9, 28.). Z zlatam razumejo sveti očetje ljubezen, ki živí v cerkvi.

22. Pisane barve, ktere je imelo zlato oblačilo, pomenijo po misli svetih očetov mnogotere čednosti, ki se vse zedinijo v ljubezni.

23. Sveti pevec nagovorí cerkev (razl. 20.), in torej tudi sleherno verno dušo.

24. Poslušaj glas ženinov; glej, kaj je za te storil; bodi mu pokorna, pozabi svét, ki si ga zapustila, zatéraj v sebi meseno ljubezen, ki te veže na tvojo rodovino, in te zaderžuje, de ne moreš nebeškiga Očeta v resnici ljubiti.

25. V hebrejskim: *„lepoto; zakaj on je tvoj Gospod* (beseda *„Gospod“* je v hebrejskim takó pisana, de mora tudi Boga pomeniti); *njega moli!“*

26. *„hčere s Tira“* so ljudstva in mesta, ki so podveržene bogatimu in mogočnimu mestu Tiru. V hebrejskim: *„hči iz Tira“*, t. j., tirsko mesto, ali prebivavci v Tiru.

27. Nar bogatejši narodi, poglavarji in kralji bodo pernašali svoje darove ne le kralju, ampak tudi nevesti, ter jo bodo nje milosti prosili. Razlagavci si tukaj mislijo zaklad gnad, ki je v cerkvi shranjen, in verni zanj prosijo.

28. Lepota neveste Kristusove je notranja lepota serca (1. Pet. 3, 3. 4. Ef. 5, 27.). Notranja lepota, čisto serce Kristusu dopade.

29. Gl. zgor. v. 10. V hebrejskim: ... *„znotrej, ima z zlatam zarobljeno oblačilo. V pisanih oblačilih jo peljejo k kralju“*.

30. *„družice“*, t. j., neverski narodi; *„k tebi“*, o kralj!

31. V Kristusovo cerkev gredo polagama vsi narodi.

32. Namesti ranjcih očakov ti bodo ravno tako imenitni duhovni sinovi rojeni, kakor so oni bili. Ti duhovni Mesijevi sinovi ali otroci so vsi zmed judov in nevernikov v njegovo cerkev sprejeti in opravičeni kristjani, zlasti pa so bili njegovi sinovi aposteljni in učenci, ki so bili pervi sad njegoviga truda. Prim. Iz. 8, 18.

33. V hebrejskim: *„Jez bom spominjal“* i. t. d., to govori psalmist.

Digitized by Google

1. K koncu, Koretovim sinovam, za skrivnosti.[1])

2. Bog je naše perbežališe in moč, pomočnik v stiskah, ki so nas hudo zadele.

3. Zatorej se ne bomo bali, ako bi se tudi zemlja gibala,[2]) in se goré prestavljale[3]) v sredo morja.[4])

4. Naj si njega vodé šumé, in se valé, in se tresejo goré zavoljo njegove moči;[5])

5. natok vodá razveseljuje Božje mesto;[6]) Narviši posvečuje svoje prebivališe.[7])

6. Bog je v njegovi sredi, ne bo se premaknilo; Bog mu pomaga zjutrej zgodej.[8])

7. Narodi so razgrajali, in kraljestva so omahovale;[9]) on je dal svoj glas,[10]) zemlja se je tresla.

8. Gospod vojskinih trum je z nami; naš sprejemnik je Bog Jakopov.

9. Pridite in glejte dela Gospodove, kakošne čudeže je na zemlji storil,[11])

10. ki vojske vzema do pokrajine zemlje, ki potéra lok in lomi orožje, in sežiga škite z ognjem.[12])

11. Molčite in glejte;[13]) zakaj jez sim Bog; povikšan sim med narodi, in povikšan na zemlji.

12. Gospod vojskinih trum je z nami; naš sprejemnik je Bog Jakopov.

---

1. Z besedo „*skrivnosti*“, ki jih ta psalm obsega, si mislijo sveti očetje varstvo Božje, ktero daje Bog svoji cerkvi zoper zmote časov in preganjanje njenih sovražnikov. Drugi razumejo s hebrejsko besedo „*alamot*“ godbino orodje in prestavljajo: „*Pevcu, za Koretove sinove, pesem na alamotu*“. Drugi drugači. Gl. 1. Kron. 15, 20. — Kristjan utegne moliti ta psalm v sleherni sili, zlasti pa v silah in potrebah svete cerkve.
2. ako bi tudi svoj kraj spremenila.
3. ako bi se goré pogreznile.
4. Drugi prestavljajo: „*v sredi morja*“.
5. Drugi prestavljajo: „*zavoljo njegoviga zaganjanja*“.
6. Natok teh velikih vodá (nevarnost) Božjiga mesta (svete cerkve) ne bo prestrašil, ampak razveselil, ker bo potem skušena, očišena, posvečena. Drugi dajo tale pomen: V nasprotji zdivjaniga in zburjeniga morja (zdivjanih neverskih narodov, ki so sveto mesto napadali) pa teče tiha voda (tiha voda je podoba ljubiga mirú in gnade Božje) v sveto mesto, ter ga razveseljuje. Ta podoba je blezo vzeta od tihiga in mirniga potoka z imenam „*Siloe*“, ki je tekel skozi Jeruzalem. Drugi: potem razveseljuje per teh zunanjih nevarnostih potok Božjiga nauka (Iz. 12, 3. Ecch. 47, 1. Skriv. raz. 22, 1.), cerkev Božjo.
7. V hebrejskim: ... „*Božje mesto, sveto prebivališe Narvišiga*“.
8. „*zjutrej zgodej*“, t. j., hitro, kmalo. Bog ne puša svojiga ljudstva dolgo časa v sili. Gl. Ps. 29, 6.
9. in bili smo per tem v velikih nevarnostih.
10. Bog je zapovedal narodam mir, in bili so vsi pokorni. Gl. 1. Kralj. 2, 10.
11. med temi narodi, ko so bili umirjeni.
12. Gospod ob vsih časih in na vsih krajih vojskam mejo stavi.
13. te čudeže. Drugi prestavljajo: „*Jenjajte* (vi narodi) *in glejte*“.

Digitized by Google

XLVI. (47.) Psalm.

Veselje po zmagi Gospodovi.

1. K koncu psalm, za Koretove sinove.[1])

2. Pokajte[2]) z rokami, vsi narodi! ukajte Bogú z veselim glasam!

3. Zakaj Gospod Narviši je strašen; velik kralj čez vso zemljo.

4. Podvergel nam je ljudstva, in narode nam pod noge;[3])

5. zvolil nam je svoj delež,[4]) lepoto Jakopovo,[5]) ki jo ljubi.

6. Bog je šel gori[6]) z veselim glasam, in Gospod s trobentnim bučanjem. 2. Kralj. 6, 15.

7. Prepevajte našimu Bogu, prepevajte, prepevajte našimu kralju, prepevajte!

8. Ker kralj vesoljne zemlje je Bog; prepevajte razumno:[7])

9. Bog kraljuje čez narode; Bog sedí na svojim svetim sedežu.

10. Poglavarji ljudstev se zbirajo k Abrahamovimu Bogu;[8]) zakaj močni bogovi na zemlji so silno povzdignjeni.[9])

XLVII. (48.) Psalm.

Sveti pevec hvali Boga, de je jeruzalemsko mesto obvaroval, ko so ga sovražniki napadali.

---

1. Ta psalm je zahvalna pesem po neki zmagi ob priložnosti, ko je bila skrinja zaveze iz šotoriša spet na sionsko goro prenesena. V višim pomenu je ta psalm vesela pesem na Odrešenika, ki je zmagal, v nebesa šel, in kraljuje na desnici Boga Očeta.
2. Pokanje z rokami je znamnje veselja; tedaj je pomen: „*Veselite se*“. Gl. 4. Kralj. 11, 12.
3. Kar ta psalm govorí od dobljene zmage, veljá popolnama od Kristusove zmage. Z enajsterimi revnimi, nevednimi ribči je Kristus podvergel neverne narode svojimu kraljestvu, svoji cerkvi, ki se je v Judeji nar pred začela.
4. namreč Palestino. Drugi prestavljajo: „*zrolil nas je v svoj deleš*“, t. j., poterdil nas je v naši deželi, ki jo je zvolil sebi v sedež na zemlji.
5. „*lepoto Jakopovo*“, t. j., deželo Jakopovo ali Izraelovo, ki je posebno lepa, rodovitna in oblagodarjena; ali pa takole: zvolil je nas, častitljive naslednike Jakopove.
6. na sionsko goro, ko je bila skrinja zaveze nazaj prenesena. V višim pomenu veljá to Kristusu, ki je po svojim častitljivim vstajenji v nebesa šel, de je, sedé na desnici Boga Očeta, prevzel vladarstvo svojiga kraljestva. Prim. Ps. 67, 19.
7. „*razumno*“, t. j., z umevno besedo; ali: vse prav umevno izrekujte. V hebrejskim: „*Pojte mu z modro pesmijo*“, t. j., s pesmijo, ki je polna modrih in lepih naukov.
8. t. j., spoznajo praviga Boga, ter živé po pravi veri. V hebrejskim: „*se zbirajo k ljudstvu Abrahamoviga Boga*“. Ravno to pomeni.
9. „*močni bogovi*“, t. j., mogočni knezi, poglavarji, vladarji dosežejo visoko čast s tem, de gredo s svojimi narodi vred v Božje kraljestvo. V hebrejskim: „*zakaj glavé zemlje so Božje, on je visoko povzdignjen*“.

Digitized by Google

1. Psalm, pesem za Koretove sinove, drugi dan v tednu.[1])

2. Velik je Gospod, in vse hvale vreden v mestu našiga Boga, na svoji sveti gori.[2])

3. Vsi zemlji v veselje je uterjena sionska gora;[3]) na polnočni strani je mesto velikiga kralja.[4])

4. Bog je spoznan v njegovih hišah, ker ga je sprejel.[5])

5. Zakaj glej! kralji zemlje so se zbrali,[6]) sošli so se,[7])

6. in so vidili, ter so se zavzeli; bili so zmešani, pretresli so se,[8])

7. strah jih je prepadel; tukaj so bile bolečine, kakor per porodnici.

8. V močnim viharji[9]) si razbil ladije s Tarsa.[10])

9. Kakor smo slišali, tako smo vidili v mestu Gospoda vojskinih trum, v mestu našiga Boga; Bog ga bo uterdil vekomej.[11])

10. Sprejeli smo, o Bog! tvoje usmiljenje v sredi tvojiga tempeljna.[12])

11. Kakor tvoje imé, o Bog! takó je tudi[13]) tvoja slava do pokrajin zemlje; pravice polna je desnica tvoja.

12. Veseli se, sionska gora, in radujte se, Judove hčere,[14]) zavoljo tvojih sodbá, Gospod![15])

13. Obhodite Sion,[16]) ter ga

---

1. ki se poje drugi dan v tednu. Ta psalm je zahvalna pesem, de je bil Jeruzalem tako hitro rešen napadov mogočnih kraljev. Morebiti méri tukaj sveti pevec na zgodbo 2. Kron. 20.
2. Bog je veličasten in hvale vreden povsod, zlasti pa v svojim svetim mestu, ki je bilo predpodoba svete cerkve, po čudežih njegove milosti.
3. V hebrejskim: „*lepo moli kviško sionska gora v veselje vsi zemlji*“. Prim. žal. pes. 2, 15.
4. Proti severju sionske gore je bil zgornji del jeruzalemskiga mesta.
5. „*sprejel*“ v varstvo. V hebrejskim: „*Bog je v njih hišah znan ko varh*“.
6. proti Jeruzalemu. Glej razl. 1.
7. V hebrejskim: „*zbrali, vsi so zginili*“. Gl. 2. Kron. 20, 16—22.
8. V hebrejskim: „*in so bežali*“.
9. V hebrejskim: „*z burjo* (z vetram, ki od jutra vleče) *si razbil*“ i. t. d.
10. Ladije, ki so se v Tars (v Tartes na Španskim) vozile, so bile zmed nar večih, in se tukaj zato imenujejo kot podoba močí in velikosti. Pomen je tedaj: Ti si pokončal moč in mogočnost kraljev, ki so šli proti Jeruzalemu, svetimu mestu.
11. Kakor nam je bilo obljubljeno, de namreč mesto Božje večno terpí, takó zdaj vidimo.
12. kjer si uslišal našo molítev. V hebrejskim: „*Spomnimo se, o Bog, tvoje dobrote v tvojim tempeljnu*“.
13. Drugi prestavljajo: „*takó tudi sega*“, ali pa: „*takó tudi naj sega tvoja slava*“ i. t. d. Drugi dajo pomen: V ti meri, kakor se tvoje ime spoznava, se razširja tudi tvoja hvala.
14. „*Judove hčere*“, t. j., mesta na Judovim.
15. Vsa dežela naj se veseli velike zmage.
16. Sveti pevec kliče vse, de naj bi ogledovali lepoto in moč svetiga mesta, de bodo potem môgli to pripovedovati svojim naslednikam.

Digitized by Google

obdajajte;[17]) oznanujte na njegovih stolpih.[18])

14. Obračajte svoje serca na njegovo moč,[19]) in preštejte njegove hiše, de oznanujete naslednjimu zarodu,

15. de ta je Bog, naš Bog na vekomej in na vse večne čase; on nas bo vladal vekomej.[20])

XLVIII. (49.) Psalm.

Sveti pevec uči, kakó nespametni so hudobneži, ki se zanašajo na svoje bogastvo, ki je minljivo, in jih ne reši smerti; pobožne pa opominja, de naj se ne spotikajo nad srečo hudobnih, ker njih konec je večna smert in pogubljenje.

1. K koncu, psalm za Koretove sinove.[1])

2. Poslušajte to, vsi narodi: vlecite na ušesa vsi, ki prebivate na svetu,

3. vsi pozemljaki in človeški otroci,[2]) vsi skupej bogat in revež!

4. Moje usta bodo modrost govorile, in premišljevanje mojiga serca razumnost.

5. Nagnil bom svoje uhó k pripovesti;[3]) na citrah bom razodel svojo uganjko.[4]) Ps. 72, 2.

6. Zakaj bi se bal ob hudim dnevu,[5]) ako me obdaja hudobija mojih zalezovavcov,

7. kteri se zanašajo na svojo moč, in bahajo z obilnostjo svojiga bogastva?[6])

8. Brat ne reši; mar reši

---

17. V hebrejskim: „*Obdajajte Sion, ter ga obhodite*“, t. j., ogledujte sveto mesto, ter se sami prepričajte, de ni po sovražnikih celó nobene škode terpelo, ker ga je Bog varoval.

18. oznanujte z visocih krajev, kakó terdno in močno je naše mesto, pa tudi čudo, de ni nobene škode terpelo. — Na Jutrovim imajo namreč navado, de z visocih krajev oznanujejo in oklicujejo, kar je treba ljudstvu vediti. — V hebrejskim: „*štejte njegove stolpe*“ (turne), ter se prepričajte, de so vsi celi, ker jih je Bog varoval, de jih niso sovražniki poderli ali kaj poškodovali.

19. Drugi: „*na njegove zidove*“; ogledujte njegovo zidovje. V višim pomenu: Vdajte svoje serca moči kraljestva Božjiga.

20. Bog bo nad nami kraljeval do smerti in po smerti.

1. za Koretove mlajše, ki so bili pevci. Zapopadek tega psalma je zelo enak 36. in 72. psalmu.

2. „*pozemljaki*“, v hebrejskim: „*Adamovi otroci*“, t. j., pozemeljsko misleči ljudje, nizko ljudstvo; „*človeški otroci*“, v hebrejskim: „*moževi otroci*“, v greškim: „*Jakopovi otroci*“, t. j., ljudje imenitniga stanú. Pomen tedaj je tale: vsi nizki in visoki, premožni in ubogi.

3. k pomenljivi in skrivnostni besedi. Poslušal bom, kar mi sveto navdihovanje razodeva (Tomaž).

4. s pesmijo na citrah bom razložil navdihovanje, ali temno in težko vprašanje, zakaj de Bog dopuša, de se večkrat pravičnim slabo, krivičnim pa dobro godi.

5. „*ob hudim dnevu*“, t. j., ob času nesreče.

6. Se bom mar zato bal, me bo mar to motilo, de so moji hudobni sovražniki

Digitized by Google

človek?[7]) On ne da Bogu svoje spravšine,[8])

9. in ne rešivne cene za svojo dušo, ako bi se tudi večno trudil,[9])

10. in ko bi tudi zmiram živel.[10])

11. Ne vidi[11]) pogina, če tudi vidi modre mreti.[12])

12. Nespametni in neumni ob enim umerjejo, in ptujim zapušajo svoje bogastvo; njih grobi pa so njih hiše na večno, če tudi *(ostanejo)* njih prebivališa od roda do roda, in njih imena slové v njih deželi.[13])

13. Človek pa, ki je v časti, ne pomisli,[14]) enak je neumnim živalim, in je njim podoben.[15])

14. Ta njih pot jim je v spotikljej; in potem si dopadejo v svojih ustih.[16])

15. Kakor ovce se denejo v pekel, kjer jih pase smert;[17]) zgodej[18]) gospodujejo nad njimi pravični,[19]) in njih pomoč se

---

v sreči in bogati? To vprašanje si da psalmist. Odgovor je: Ne; zakaj ti bogatini umerjejo brez odrešenja od večne smerti. Psalmist imenuje odgovor priliko (Gl. 4. Mojz. 23. razl. 4.), ker zraven tega, kar z besedo pravi, še nekaj druziga pomeni. Naj popred učí bližnjo smert hudobniga bogatina, ki zgubi po smerti vse, kar ima; potem pa naznani, de hudobni bogatini umerjó brez odrešenja od večne smerti (v. 20.), pravični pa bodo oteti večniga pogubljenja (16.).

7. Saj še brat svojiga hudobniga bogatiga brata ne more oteti smerti, koliko manj kak drugi človek! Tacih mogočnih bogatinov ne more nihče oteti smerti, kako bi me tedaj mogla motiti njih sreča in bogatija?

8. Pa tudi hudobnež sam nima dati Bogu nobeniga taciga spravniga darú, de bi se ž njim rešil smerti in pogubljenja.

9. de bi se odkupil od smerti in pogube.

10. Drugi prestavljajo: ... „*za svojo dušo, in večno se bo trudil, in bo vender živel*“, t. j., večno bo terpel, vender pa bo zmiram živel (Hier.).

11. Ne vidi, ne pomisli svoje smerti nikdo zmed unih bogatinov, ki v se zaupajo.

12. če tudi vidi mreti modre, ki bolj zaslužijo živeti, kakor on. Ako tedej še modrost, nar veči dar Božji, ne more rešiti človeka smerti, koliko manj bogastvo.

13. Talhofer 10. 11. 12. in 13. versto takole razlaga: Ali bo morebiti hudobnež večno živel? ali ne bo umerl, ker tudi modri pravični pomerjejo? Gotovo, nespametni hudobnež tudi umerje, in mora svoje bogastvo drujim zapustiti, in s prebivališem v grobu zadovoljin biti; ako ravno je njegovo imé slovelo po vsi deželi, mu to po njegovi smerti nič ne pomaga. Pa žalostno je, de človek v svoji sreči tega ne pomisli, temuč živí kakor neumna žival tje v nemar, in se ne zmeni za poslednje reči, za večnost.

14. smerti, minljivosti in večnosti.

15. V hebrejskim: „*Človek pa, ki je v časti, nima stanovitnosti; enak je živini, ki jo davijo*“.

16. „*Ta njih pot*“, t. j., njih hudobno življenje, jim je v pogubljenje in vender se še bahajo s svojim hudobnim djanjem.

17. Ti neumneži merjejo v svoji slepoti, in so verženi v pekel, kjer je večna smert njih pastir.

18. „*zgodej*“, t. j., kmalo, zdajci, nenadama.

19. poslednjič venderle pravični veseli zmagajo, velikokrat že na tem svetu, vselej pa na unim. V hebrejskim: „*kmalo stopijo na nje* (njih grobe) *pravični*“.

Digitized by Google

stara[20]) v pekli, po njih slávi je.[21])

16. Tode Bog bo mojo dušo rešil iz rók pekla,[22]) ko me sprejme.[23])

17. Ne boj se, ako človek obogati,[24]) in ako se slava njegove hiše pomnoži;

18. zakaj ko umerje, nič seboj ne ponese, in njega slava ne pojde doli ž njim;[25])

19. ker je njegova duša blagrovana v njegovim življenji; hvali te, ko mu dobro storiš.[26])

20. On pojde k zarodu svojih očetov,[27]) in na vekomej ne bo vidil luči.

21. Človek, ki je v časti, ne pomisli, enak je neumnim živalim, in je njim podoben.[28])

XLIX. (50.) Psalm.

Sveti pevec učí v tem psalmu, de Bogu ne dopade sama zunanja služba Božja brez notranje; Bog sodnik namreč hoče zlasti pravično in pobožno življenje.

1. Psalm Asafov.[1]) Gospod, Bog bogov,[2]) govorí, in kliče zemljo[3]) od solnčniga vzhoda do zahoda.

2. Iz Siona[4]) *(sije)* svetloba njegove lepote.

3. Bog očitno pride; naš Bog ne molčí, ogenj se vnema pred

---

20. „*njih pomoč*“, njih rešenje zgine.

21. njih poprešnja slava mine. V hebrejskim: „*brez prebivališa so*“. Drugi: „*grob je njih prebivališe*“.

22. Bog me bo rešil „*iz rok pekla*“, t. j., iz oblasti časne in večne smerti, naj mi moji sovražniki še takó močno po življenji strežejo.

23. V hebrejskim: „*ko me bo sprejel*“ v svoje varstvo.

24. Ne daj se s tem motiti, ako obogaté, in te krivičniki stiskajo! Sveti pevec stori sklep, potem ko si je bil (v. 6.) vprašanje dal, in si ga je odgovoril (8–16.).

25. Tolaži se z minljivostjo teh bogatinov, ki morajo ob svoji smerti vse zapustiti, in celo nič ne nesejo seboj na uni svét.

26. saj je hudobni bogatinec že v svojim življenji vse svoje plačilo prejel, ko so ga ljudje blagrovali in častili; ali pa: ko se je samiga sebe blagroval ali srečniga štel enako bogatinu v svetim evangelii (Luk. 16, 25.); „*hvali te*“, namreč bogatin, ako mu ti, o Bog! (ali pa: ako mu ti, o človek!) dobro storiš; zakaj vživanje posvetnih dobrot je njegovo pervo in edino hrepenenje.

27. pojde v pekel, kjer so njegovi hudobni stari očetje, in ne bo iz njega rešen vekomaj. O de bi slepi človek to spoznal, in ne živel, kakor neumna živina! Glej 21. versto.

28. V hebrejskim: „*Ako je človek v časti, pa nima pameti, je enak živini, ki pogine*“.

1. Psalm, ki ga je zložil Asaf; po misli druzih pa ga je zložil David, ter ga je dal Asafu, pevcu (1. Kron. 16, 5: 25, 1. i. d.) za petje. Sveti očetje mislijo, de je ta psalm prerokovanje poslednje sodbe, ko se bo tudi Kristus perkazal v svojim veličastvu.

2. „*Bog bogov*“, t. j., Bog sodníkov, tedaj: Bog Sodnik sodnikov. Prim. 2. Mojz. 21, 6. 5. Mojz. 19, 17.

3. „*zemljo*“, namreč prebivavce na zemlji za priče, in k sodbi.

4. „*Iz Siona*“ se perlesketa i. d. S svoje svete gore, ki je podoba cerkve in nebeškiga Jeruzalema, se perkaže Bog v svojim veličastvu (Kriz.).

Digitized by Google

njegovim obličjem, in okoli njega je močen vihar.

4. Kliče doli nebó, in zemljo, de bi sodil svoje ljudstvo.[5])

5. Zberite mu njegove svete, ki z njim narejajo zavezo z daritvami.[6])

6. In nebesa bodo oznanovale njegovo pravico; zakaj Bog je sodnik.

7. Poslušaj, moje ljudstvo, ter bom govoril, Izrael! ter ti bom spričeval;[7]) Bog, tvoj Bog sim jez.

8. Zavoljo daritev te ne svarim;[8]) zakaj tvoje žgavne daritve so vedno pred mojim obličjem.[9])

9. Ne jemljem s tvoje hiše junčet,[10]) tudi ne kozlov zmed tvojih čed;

10. ker moje so vse zveri v gojzdu, živina v gorah in voli.[11])

11. Poznam vse ptice pod nebam, in lepota polja je moja.[12])

12. Ko bi bil lačen, bi ti ne pravil; moj je namreč svét, in kar ga napolnuje.

13. Bom mar jedel meso juncov, ali pil kri kozlov?

14. Daruj Bogu hvalno daritev,[13]) in opravi Narvišimu svoje obljube,[14])

15. in kliči me ob dnevu stiske; otél te bom, in me boš častil.

16. Grešniku pa pravi Bog:[15]) Zakaj ti oznanuješ moje pravice,[16]) in jemlješ mojo zavezo v svoje usta?[17])

17. Saj sovražiš moje svarjenje, in zametuješ mojo besedo.[18])

18. Ko si vidil tatú, si tekel z njim, in si se družil s prešestniki.

19. Tvoje usta so polne hudobije, in tvoj jezik goljufije spleta.

5. Kar je tukej nar poprej rečeno od Boga Izraelcov, de govorí z gore, in se perkaže, kakor strašen Sodnik, méri ob enim tudi v Jezusa Kristusa, ki pride iz nebeškiga Siona v očitnim veličastvu ob trobentnim glasu svojih angeljev, ter vse ljudi k sodbi kliče, de bi ločil dobre od hudobnih (Hier., Avg. in Ciril.).

6. Vi, služabniki Gospodovi, zberite mu ljudstvo njegove zaveze ali Izraelce (2. Mojz. 24, 8.), de zaslišijo sodbo in nauk od njega. Poklicani se imenujejo „*sveti*“, de bi bili s tem osramoteni, ter naj bi spoznali, de niso vredni tega imena (Kriz.). Po misli druzih so „*sveti*“ tisti pobožni Izraelci, ki so se zaveze Božje zvesto deržali, in so poklicani k sodbi za priče in sodnike; „*narejajo zavezo*“, t. j., ponavljajo, poterdujejo.

7. de sim bil s teboj posebno zavezo naredil.

8. kakor de bi mi jih ne bil opravljal.

9. saj ste mi zmirej opravljali svoje daritve.

10. Ne potrebujem daritevnih telet.

11. V hebrejskim: ... „*živina v gorah na tavšente*“.

12. V hebrejskim: „*in živina po polji je moja*“.

13. Drugi prestavljajo: „*zahvalno daritev*“.

14. Namesti svoje zgolj zunanje pobožnosti, namesti svojih brez znotranje pobožnosti opravljenih daritev bi mi bil mógel dajati odkritoserčno zahvalo, in dopolnovati svoje obljubljene sklepe, ako si hotel pridobiti moje dopadenje (Kriz., Evzeb.).

15. Takimu pa, ki te notranje službe Božje ne opravlja, in postave ne spolnuje, ampak jo le na jeziku ima, njemu, hinavcu pravi Bog i. d.

16. „*moje pravice*“, to je, moje zapovedi.

17. zakaj govoriš od moje zaveze in postave, ki je ne spolnuješ?

18. saj ne maraš za mojo besedo, za moje povelje?

Digitized by Google

20. Posédal si [19]) in govoril zoper svojiga brata,[20]) in si nastavljal zaderge sinu svoje matere.

21. To si delal, in sim molčal; krivo si mislil, de sim tebi enak;[21]) grajam te, in ti stavim pred oči.

22. Razumejte to, ki pozabite Boga; de kje ne zgrabi, in nikogar ni, de bi rešil.[22])

23. Hvalni dar me bo častil, in to je pot, na kterim mu bom pokazal Božje zveličanje.

L. (51.) Psalm.

David spozná svojo hudobijo in jo obžaluje, prósi Boga odpušenja in spreobernjenja, in de bi se zidali zidovi v Jeruzalemu.

1. K koncu, psalm Davidov,

2. ko je prišel k njemu prerok Natan, potem, ko je bil šel k Betsabeji.[1]) 2. Kralj. 12.

3. Usmili se me,[2]) o Bog, po svoji veliki milosti; in po obilnosti svojiga usmiljenja izbriši mojo hudobijo!

4. Operi me če dalje bolj od moje krivice; in očisti me od moje pregrehe.[3])

5. Ker spoznam svojo hudobijo,[4]) in moj greh je vedno pred menoj.[5])

6. Tebi samimu sim grešil, in vpričo tebe sim hudo storil;[6]) de si opravičen v svojih besedah, in premagaš, ko si sojen.[7]) Rim. 3, 4.

---

19. Posejal si po slabih družinah.

20. in si obrekoval svojiga brata.

21. de sim tebi enako krivičen, de mi je prav, kar ti počenjaš.

22. O neizrečena dobrotljivost Božja, kliče sveti Krizostom, ki nas še pred poslednjo sodbo opominja, naj bi prav preudarjali resnico, ki je v tem psalmu razodeta, de nas namreč pred Bogam ne opraviči nobena zunanja služba, ako z njo ne sklepamo notranje pobožnosti serca!

1. potem ko je bil grešil z Betsabejo. — Ta psalm je lepa molitev za spokorne grešnike.

2. Prerok Natan je odpustil v imenu Božjim kralju Davidu pregreho prešestva in umorstva, ker jo je bil s skesanim sercam spoznal (2. Kralj. 12, 13.); vender pa še prósi David usmiljenja, ker tudi po odpušenim grehu še veliko ostane, kar le Božja milost more pokončati, namreč hudo poželenje in nasledki greha sploh (Kriz., Teod.).

3. očisti vse ostanke greha iz moje duše, vse hude nagnjenja, ki so iz njega zrastle ali se pomnožile.

4. Spoznanje greha je dobro znamnje; zakaj, kjer se čuti bolečina, se čuti tudi življenje (Ambr.).

5. mi je vedno pred očmi. Drugi prestavljajo: „*moj greh je zmirej zoper mene*“, me vedno toži, ter me k pokori opominja.

6. Desiravno sim s svojimi grehi tudi bližnjiga žalil, vender ta njemu storjena krivica zgine proti uni, ki sim jo storil tebi, nar svetejšimu, in nar boljšimu Gospodu.

7. Sam spoznam hudobijo, ki sim jo storil zoper tebe; sam spoznam, de sim zavoljo té svoje pregrehe vreden tvoje kazni; tudi sam spoznam, de tvoja

Digitized by Google

7. Glej namreč,[8]) v hudobii sim spočet; in v grehih me je spočela moja mati.[9])

8. Glej, saj resnico ljubiš;[10]) neznane skrivnosti svoje modrosti si mi razodel.[11])

9. Pokropi me s hisopam, in bom očišen;[12]) operi me, in bolj bom bel, kakor sneg.[13])

10. Daj mi veselo in prijetno besedo slišati,[14]) in poterte kosti bodo od veselja poskakovale.[15])

11. Oberni svoj obraz od mojih grehov; in zbriši vse moje hudobije.

12. Čisto serce vstvari v meni, o Bog! in ponovi v mojim oserčji praviga duha.[16])

13. Ne zaverzi me spred svojiga obličja; in svojiga svetiga duha mi nikar ne vzemi.

---

sklenjena sodba, ki si mi jo po Natanu oznanil, ni preojstra in krivična; — vse to sam spoznam, „*de si* (ti, o Gospod!) *opravičen v svojih besedah*“, v svojih izrečenih sodbah v očeh svojih nasprotnikov, in jih „*premagaš*“, uženeš, ter jim jezike zavežeš, ako te sodijo zavoljo meni napovedane kazni, in pravijo, de je preojstra, in de si krivičen do mene. — Ali pa takole: Grehi, ki sim jih zlasti zoper tebe storil, imajo tole v nasledek, de se namreč tvoje obljube in pretenja, ki si jih zastran odpušanja in kaznovanja grehov govoril, resnične spoznajo, in de po tem premagaš tiste nasprotnike, ki se prederznejo, te krivice dolžiti (Tom.). Ali pa: Po mojim grehu pride tvoja pravica še bolj na dan (Kriz.), nekoliko po milosti, po kteri sim odpušenje zadobil, nekoliko pa po časnih kaznih, ki jih bom terpel, tako, de se res pravičniga, ojstriga in miliga ob enim svojim nasprotnikam kažeš.

8. Odpusti, o Gospod! saj veš, de sim grešen človek! — David našteva vzroke, zavoljo kterih naj mu Bog odpusti.

9. z greham omadežvaniga me je spočela moja mati, ki je že po natori sama grešnica; slab grešnik sim že na svét prišel, in to nekoliko izgovarja mojo storjeno hudobijo, torej mi jo odpusti! — Z besedo „*v grehih*“ si mislijo vsi stari judovski in keršanski razlagavci izvirni greh, s kterim so omadežvani vsi ljudje, ker so vsi po telesu iz rodú grešniga Adama (Jan. 3, 6.). Bere se v Vulgati: „*v grehih*“, ker je izvirni greh korenina vsih grehov; v hebrejskim pa je bolj določeno: „*v grehu*“.

10. Odpusti mi! saj si vedno ljubil resnično spoznanje, in si se mi posebno milostljiviga skazal s tem, de si mi razodel skrivnosti svoje modrosti, ki zadevajo prihodnjiga Mesija, in ravno to me poterduje v zaupanji v tvojo milost.

11. V hebrejskim: „*Glej, resnico ljubiš v sercu, úči me skrito modrost*“, t. j., kako de morem biti boljši človek.

12. Očisti me, in bom očišen. Besede: „*Pokropi me s hisopam*“ so podoba očiševanja, in so tukaj namesti besedi: „*očisti me*“, ker so gobove s hisopam očiševali. Gl. 3. Mojz. 14, 6: 4. Mojz. 19, 6. 18. Kropljenje s hisopam je bilo predpodoba očiševanja s krvjo Jezusa Kristusa. Hebr. 9, 10. 12. Kristjan naj tedej misli per ti versti v nar svetejši kri, v kteri spravo zadobiva.

13. „*sneg*“ je podoba očišene duše, in je nasproti škerlatu, ki je podoba greha. Gl. Skriv. raz. 7, 14.

14. Daj mi znotrej zaslišati, de so mi grehi odpušeni (Hier., Teod.).

15. in bom spet po veselji oživel, ko sim bil po žalosti ves potert.

16. „*praviga duha*“, v hebrejskim: „*terdniga duha*“, ki je stanoviten v svojih sklepih, in se ne da premakniti po hudim požélenji.

Digitized by Google

14. Daj mi spet veselje svojiga zveličanja;[17]) in z gospodovavnim duham[18]) me poterdi.

15. Krivične bom učil tvoje pota; in hudobni se bodo k tebi spreobernili.

16. Reši me dolgov kervi,[19]) o Bog, Bog mojiga zveličanja; in moj jezik bo z veseljem hvalil tvojo pravico.

17. Gospod! odpri moje ustnice, in moje usta bodo oznanovale tvojo hvalo.

18. Ako bi bil daritev hotel, se vé de bi ti jo bil dal; nad žgavnimi darovi nimaš dopadenja.[20])

19. Dar Bogu je prežaljen duh; potertiga in ponižaniga serca, o Bog! ne boš zaničeval.

20. Stori milost, Gospod! po svoji dobri volji Sionu, de se zidajo zidovi v Jeruzalemu.[21])

21. Tadaj[22]) boš sprejemal daritev pravice,[23]) darove in žgavne daritve;[24]) tadaj bodo pokladali na tvoj altar teleta.[25])

---

17. odrešenja, zveličavne gnade. Sveti Avguštin in sveti Hieronim pravita: Daj mi veselje svojiga Jezusa.

18. „s *gospodovavnim duham*“, t. j., s takim duham, ki gospoduje nad hudim poželenjem (Kriz., Teod.). Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in voljin duh* (ki ima veselje do vsiga dobriga) *me poterduj*“.

19. Odpusti mi pregreho in kazen, ki sim jo zadolžil s prelivanjem kervi. „*Dolgov kervi*“ je zato v množnim številu, ker David ni bil kriv le Urijeve smerti, ampak tudi njegovih tovaršev (2. Kralj. 11, 17.). Po misli sv. Avguština in Hieronima pomeni „*dolg kervi*“ greh, ker je greh zalega poželjivosti, ki je v kervi in mesu.

20. Darov bi ti lahko pernesel, toda ti ne dopadejo brez skesaniga in potertiga serca. Skesano serce ti bom daroval, in potem ti bodo prijetne tudi zunanje daritve, ki so znamnje pobožniga serca in predpodoba Mesijeve daritve.

21. „*Sion*“ pomeni večkrat izvoljeno ljudstvo (4. Kralj. 19, 21. Ps. 47, 12: 68, 36. Iz. 52, 8.), „*Jeruzalem*“ pa novo, izvoljeno srenjo (Iz. 60, 1.). Pomen: Ravno zato, ker ti dopade poterto serce, dodeli milost svojimu ljudstvu, de se iz njega napravi nova, sveta srenja, ki je taciga potertiga serca.

22. Potem, ko bo Jeruzalem sozidan, t. j., ko bo sleherna duša spremenjena in prestvarjena, boš sprejemal i. d.

23. „*daritev pravice*“, obljubljeno mirno daritev (prosivno zahvalno daritev); v višim pomenu daritev Jezusa Kristusa in sploh duhovne darove nove srenje.

24. V hebrejskim: „*žgavne daritve in cele daritve*“, kar je vse eno. Imenujejo se cele daritve, ker so se darovane živali popolnama sožigale. Cela daritev je bila daritev višiga duhovna 3. Mojz. 6, 22. 23., predpodoba Kristusove daritve. Rim. 12, 1.

25. za žgavne daritve. Po misli druzih imajo verste 18—21. ta le pomen: Po darovanji žival se ne daš utolažiti in spraviti, ampak s potertim sercam, ktero tudi v Odrešenika upa. Ne povračuj svetimu mestu zavoljo mojih grehov, temuč vterdi Jeruzalem, in stori, de se bo sozidal tempelj, kjer ti bodo daritve prijetne; še več, sozidaj duhovni Jeruzalem, sveto cerkev, ki opravlja pravo daritev pravice. — Drugi razumejo: Daritve nočeš, ker grehov, za ktere je smert odločena, ne zbriše nobena daritev, ampak le razterto serce. — Nekteri razlagavci mislijo, de ste zadnji versti perstavek nekiga pobožniga izraelca v babilonski sužnosti, ki je Davidovi prošnji za odpušenje grehov dodal še prošnjo, de bi se spet zidal razderti tempelj in Jeruzalem.

Digitized by Google

LI. (52.) Psalm.

David toži zoper hudobniga Doega, ki je bil nedolžne pomoril, in mu napové pogubo. Hudobnež se zanaša na svoje bogastvo, David pa v Gospoda upa.

1. K koncu, nauk Davidov.
2. Ko je prišel Doeg, Idumejic, in je Savlu naznanil: David je prišel v Ahimelekovo hišo.[1])
3. Kaj se hvališ s hudobijo, ki si mogočen v krivici?[2])
4. Ves dan tvoj jezik misli v krivico;[3]) kakor ojstra britev goljufijo uganjaš.[4])
5. Bolj ljubiš hudo kakor dobro; bolj krivično govorjenje, kakor kar je prav.[5])
6. Zgolj pogubljive besede ljubiš, goljufivi jezik![6])
7. Torej te bo Bog popolnama končal; izroval te bo, ter te bo izgnal iz tvojiga šotora; in tvojo korenino *(bo iztrebil)* iz dežele živih.[7])
8. Pravični bodo vidili, in se bali,[8]) in se mu bodo posmehovali, ter porečejo:
9. Glejte človeka! ki si ni zvolil Boga v pomočnika, temuč je zaupal v obilnost svojiga bogastva, in je bil mogóčen v svoji nečimernosti.[9])
10. Jez pa sim kakor rodovitna oljka v Božji hiši;[10]) upam v Božjo milost zmirej, in od vekomej do vekomej.
11. Slavil te bom na vekomej, ker ti si storil;[11]) in upal bom v tvoje imé,[12]) ker je dobro pred obličjem tvojih svetih.[13])

---

1. Glej 1. Kralj. 22. — Kristjan naj misli per branji tega psalma na sovražnike Božje in na sovražnike svoje cerkve in svojiga zveličanja.
2. V hebrejskim: ... „*s hudobijo, ti grozovitnež? Božja dobrota* (ki me varuje) *vedno terpi*“.
3. Tvoj jezik iše neprenehama z obrekovanjem in podpihovanjem nesrečo napraviti.
4. kakor je britev nevarna in hitro rani, tako ti z goljufijo, ki jo uganjaš. — Talhofer pa to versto takole prestavlja: „*Ves dan misli v krivico tvoj jezik, ki je enak ojstri britvi; goljufijo ti uganjaš*“; ojstra britev je namreč podoba nabrušeniga, hudiga jezika, ki z opravljanjem in obrekovanjem bližnjimu serce rani.
5. bolj ljubiš laž, kakor resnico. Doeg je namreč lagal, ko je rekel, de je Ahimelek za Davida vprašal Gospoda, 1. Kralj. 22, 10., kar pa ni bilo res, pogl. 21.
6. Vse do zdaj rečeno zadeva Doega (1. Kralj. 22, 6. i. d.), pa tudi take, ki so njegoviga duha, zlasti vse zvite sovražnike svete vere in cerkve.
7. te bo izroval s korenino, de ne boš imel zaroda.
8. bali Boga, de bi ga ne žalili.
9. Drugi prestavljajo: „*in se misli mogočniga v svoji hudobii*“. Doeg je bil viši oskerbnik kraljevih čed, in je bil močno obogatel.
10. Doeg, izdajavec, bo potrebljen, jez pa bom v službi Božji zelenel, kakor oljka. Oljka je podoba miru in krotkosti. V hebrejskim: ... „*kakor zelena oljka*“, tudi podoba vedne sreče.
11. „*ker si storil*“, de sim Doegu ubežal, de še živim.
12. „*v tvoje imé*“, v tvojo vsigamogočnost, stanovitnost; ker to pomeni imé „*Jehova*“.
13. zakaj tvoje imé je tolažljivo za tvoje služabnike.

Digitized by Google

LII. (53.) Psalm.

David toži, de je svét ves spačen, in se nadja pomoči Božje.

1. K koncu, na maeletu, poduučenje Davidovo.[1]) Neumnež pravi v svojim sercu: Ni Boga.

2. Sprideni so, in ostudni v hudobii; ni ga, de bi delal dobro.

3. Bog je z nebes pogledal na človeške otroke, de bi vidil, če je kdo razumen, ali po Bogu vpraša.

4. Vsi so zašli, vsi malopridni postali; nikogar ni, de bi dobro delal, kar eniga ni. Rim. 3, 12.

5. Ali ne bodo vsi spoznali, ki hudobijo uganjajo, ki žrejo moje ljudstvo, kakor grižljej kruha?

6. V Boga niso klicali, ondi so trepetali od strahu, kjer ni bilo strahu; zakaj Bog je raztrosil kosti njih, ki ljudem dopadejo;[2]) osramoteni so, ker jih je Bog zavergel.[3])

7. Kdo bo dal s Siona rešenje Izraelu? Ko bo Bog odvernil sužnost svojiga ljudstva, se bo Jakop radoval, in Izrael veselil.

LIII. (54.) Psalm.

David prósi Boga rešenja iz velike nevarnosti, in mu obeta darov v zahvalo.

1. K koncu. Med pesmimi poduk Davidov.[1])

2. Ko so bili Zifejci prišli in so Savlu rekli: Ali ni David per nas perkrit?[2])

3. Bog! v svojim imenu[3]) me reši; in v svoji moči mi persodi pravico!

4. Bog! usliši mojo molitev; poslušaj besede mojih ust.

5. Zakaj ptujci[4]) so se vzdignili zoper mene, in močni išejo moje duše,[5]) ter nimajo Boga pred svojimi očmi.

6. Zakaj glej,[6]) Bog mi po-

---

1. Davidov poduk, ki naj se poje in spremlja z nekim orodjem, ki se mu pravi *„maelet“*, v hebrejskim: *„mahalat“*. Morebiti je bilo to orodje neka pišal, postraníca. — Ta psalm je skorej enak 13. psalmu.
2. Bog vzame moč, naklepe, dela tistih, ki želé ljudem dopasti, ki iz samopridnosti in lastne ljubezni hrepené po hvali in dopadenji ljudí. Po pravim potu iskati ljudem dopasti, namreč s trudam jim k zveličanju pomagati, ni napčno in s tem ni zaverženo (1. Kor. 10, 32. 33.).
3. V hebrejskim: ... *„kosti njih, ki zoper tebe šotore postavljajo; osramotiš jih, ker Bog jih studi“*.
1. V hebrejskim: *„Pevcu, poduk Davidov, za petje na strunah“*.
2. David je per nas skrit! Gl. 1. Kralj. 23, 19: 26, 1.
3. *„v svojim imenu“*, t. j., v sebi, po sebi, v svoji milosti in vsigamogočnosti, v razodevanji svojiga bitja, svoje močí. Gl. Ps. 51, 11.
4. Zifejci so bili sicer iz domače dežele, pa po svojim sovražnim sercu so bili kakor ptujci, divjaki proti Davidu.
5. Savlovi služabniki mi strežejo po življenji.
6. David pové, zakaj de prósi (v. 3. 4.).

Digitized by Google

maga, in Gospod je sprejemnik moje duše.

7. Oberni hudo na moje sovražnike,[7]) in v svoji resnici jih pokončaj.[8])

8. Radovoljno ti bom daroval,[9]) in tvoje imé slavil,[10]) Gospod! ker je dobro;

9. zakaj iz slednje stiske si me rešil; in tje čez moje sovražnike je gledalo moje okó.[11])

LIV. (55.) Psalm.

David toži zoper nezveste prijatle.

1. K koncu, med pesmimi, poduk Davidov.[1])

2. Usliši, o Bog! mojo molitev, in ne zametvaj moje prošnje;

3. ozri se na me, ter me usliši. Prežaljen sim v svojim vojskovanji,[2]) in sim zbegan[3])

4. zavoljo glasú sovražnika in stiske grešnika, ker zvračata na mé krivice,[4]) in v jezi me nadlegvata.[5])

5. Moje serce se v meni trese, in smertna groza me prepada;

6. strah in trepet je prišel nad mé, in temote so me pokrile;[6])

7. in sim rekel: Kdo mi da

---

7. Nesrečo, ki jo meni perpravljajo, boš na nje obernil.

8. po resnici svojih obljub, svoje zvestobe pokončaj vse njih sovražne naklepe. V hebrejskim: „*Mojim sovražnikam boš hudo povernil, in po svoji zvestobi jih boš pokončal.*“ Ko je bil Bog Davidu razodel, de bo prišel na kraljevi sedež namesto Savla, torej je lahko govoril, de mu bo Bog s pota spravil njegove sovražnike. Tudi kristjan, opert na Božje obljube, lahko prerokuje, de bodo pokončani sovražniki svete cerkve in njegoviga zveličanja.

9. „*radovoljno*“, desi me ne bo vezala nobena obljuba, iz zgolj hvaležnosti ti bom daroval.

10. „*tvoje imé*“, t. j., tebe, tvoje razodeto bitje, bom hvalil.

11. David ima tako terdno vero in zaupanje v Božjo pomoč, de govorí od nje, kakor de bi jo bil že prejel, ter pravi: „*iz slednje stiske si me rešil*“; ali pa govorí od poprešnjih nevarnost, iz kterih ga je bil Bog rešil. Drugi prestavljajo: ... „*me reši ... gleda moje oko*“. David je lahko gledal svoje sovražnike odrinjati, ker je bil le grič z imenam „*Maon*“ med njim in njimi. Gl. 1. Kralj. 23, 26.

1. Glej poprešnji psalm. Po splošni misli razlagavcov toži David v tem psalmu zoper Absalomovo puntarijo in zlasti zoper nezvestiga Ahitofeljna. Gl. 2. Kralj. 15, 31. Kristjan naj si spet misli sovražnike svojiga zveličanja.

2. „*v svojim vojskovanji*“, prav po besedi: „*v svoji vaji*“, t. j., v svoji britkosti (sv. Avgušt.), ali pa: v premišljevanji svojih nadlog (sv. Hier.).

3. „*zbegan*“, ves sim zmešan, de ne vem, kaj bi počel. Drugi po hebrejskim: „*zamišljen sem ter tje hodim in zdihujem*“.

4. ves sim zmešan in zbegan, ker sovražni in hudobni ljudje zoper me vpijejo in me stiskajo, ter mi hudobije podtikujejo, in me s tem v nesrečo spravljajo.

5. v svoji togoti se zoper me vzdigujeta.

6. „*temote*“, t. j., britkosti, težave, nadloge so me obdale.

Digitized by Google

perute, kakor golobu, de bi zletel, in počival?[7])

8. Glej! deleč sim zbežal, in ostal v pušavi.[8])

9. Čakal sim njega, ki me je otél iz maloserčnosti in iz silne ure.[9])

10. Prekucni jih, Gospod! in razdeli njih jezike;[10]) ker sim vidil krivico in prepir v mestu.[11])

11. Noč in dan ga obdaja hudobija na njegovim zidovji,[12]) v njem je težava

12. in krivica; in z njegovih ulic se ne umakne odertija in goljufija.[13])

13. Pa ko bi me bil preklinjal moj sovražnik, bi bil, se ve de, prenašal; in ko bi bil on, ki me sovraži, veliko zoper me govoril, bi se bil kje skril pred njim.

14. Ti pa, človek z menoj ene misli,[14]) moj vodnik in moj znanec,[15])

15. ki si z menoj sladke jedi vžival,[16]) in sva v Božji hiši v edinosti hodila![17])

16. Smert naj pride na njé; in živi naj se pogreznejo v pekel;[18]) ker je hudobija v njih prebivališih, v njih sredi.

17. Jez pa kličem v Boga; in Gospod me bo otél.

18. Zvečer, in zjutrej, in opol-

---

7. „*de bi zletel*“, de bi zbežal v tak kraj, kjer bi bil varen pred svojimi sovražniki (Absalomam).
8. David je bežal pred Absalomam čez Jordan v pušavo. 2. Kralj. 15. i. d. V duhovnim pomenu so golobove perute gnade in darovi svetiga Duha, po kterih se odtegnemo stvarem in se podamo v samoto, kjer sta Bog in duša sama (Avg., Bern.).
9. „*iz silne ure*“ ali iz viharja, t. j., iz perve in nar veči nevarnosti. V hebrejskim: „*Glej, deleč bi rad bežal, v pušavi prebival, hitrejše bi rad zbežal, kakor veter in vihar*“. Drugi: „*hitro bi rad ubežal vetru in viharju*“, t. j., hrupu in puntarii.
10. „*Prekucni jih*“ v globočino, v brezno; „*razdeli njih jezike*“, razdvoji jih v njih svetih in sklepih. Hudobneži so zedinjeni v svojim govorjenji, in so tako rekoč eniga jezika, torej David Boga prósi, de naj jih razdvoji, in s tem njih moč oslabí. Gl. 2. Kralj. 15, 31.
11. Še preden je bil David ubežal iz Jeružalema, je lahko zvedil krivično šuntanje Absalomove derhali.
12. Hudobija obdaja mesto noč in dan, hudobneži ga obdajajo, kakor vojaki na straži.
13. Po mestu razgraja razuzdana derhal, ter razširja po njem krivico, goljufijo, zateranje in nesrečo. To so žalostni nasledki slednje puntarije!
14. Ti pa si človek i. t. d.; v hebrejskim: „*človek moje enakosti*“; drugi prestavljajo: „*človek, češen kakor jez*“; v arabski prestavi: „*Ti pa, o človek, enak moji duši*“.
15. „*vodnik*“, drugi prestavljajo: „*oskerbnik*“, „*svetovavec*“, „*prijatel*“. To je bil Ahitofelj. Sveti očetje, ki ta psalm na Kristusa obračajo, si mislijo tukej Judeža in druge izdajavce svete vere.
16. ki sva se prijazno pečala. Drugi: ki sva per dobri mizi skupej sedela: V hebrejskim: „*ko sva sladko skrivnost* (prijetno skrivno posvetvanje) *med seboj imela*“.
17. Drugi: „*in sva v Božjo hišo skupej hodila*“.
18. Glej 4. Mojz. 16, 33., zgodba s puntarji.

Digitized by Google

dan[19]) bom perpovedoval in oznanoval,[20]) in uslišal bo moj glas.

19. Rešil bo v miru mojo dušo njih, ki se mi bližajo;[21]) zakaj zmed veliko njih so bili z menoj.[22])

20. Bog bo uslišal, in jih bo ponižal, ki je od vekomaj;[23]) oni se namreč ne spreobernejo, in se ne bojé Boga,

21. ki stega svojo roko v povračevanje.[24]) Oni oskrunjajo njegovo zavezo.[25])

22. Njegov serditi obraz jih razdeli,[26]) njegovo serce se bliža.[27]) Njegove besede so voljnejši kakor olje; pa so vender le pušíce.[28])

23. Verzi svojo skerb na Gospoda,[29]) in on te bo preživil; nikdar ne bo pustil pravičnimu omahnitî.[30]) Mat. 6, 25: 1. Petr. 5, 7.

24. Ti pa, Bog! jih popelješ v vodnjak pogubljenja.[31]) Kervoželjni in goljufni možje ne bodo polovice svojih dni doživeli;[32]) jez pa bom zaupal v té, Gospod!

LV. (56.) Psalm.

David prósi Boga pomoči zoper svoje sovražnike, in se tolaži z Božjimi obljubami.

1. K koncu, za ljudstvo, ki | je bilo deleč od svetiša,[1]) Da-

19. t. j., neprenehama bom perpovedoval; ali pa: ob treh molitvenih urah. Gl. Dan. 6, 10. Hebrejci z večeram dan začenjajo.

20. tvojo hvalo in svojo revo, svoje težave. V hebrejskim: *„bom tožil in zdihoval“*.

21. ki se mi sovražno bližajo, ki so moji znanci, pa nezvesti prijatli.

22. *„so bili z menoj“* na vojski; ali pa: so imeli pred veliko drugimi per meni zaupanje. Drugi: zakaj veliko se jih vzdiguje zoper mene.

23. *„ki je od vekomej“*, prav po besedi: *„ki je pred veki“*, pred časi. V hebrejskim: *„ki sedí na sedežu od nekdaj“*.

24. Nekteri prestavljajo poleg hebrejskiga: ... *„se ne bojé Boga: stegajo svojo roko v maševanje, oskrunjajo“* i. t. d.

25. prelomljajo in tergajo njegovo zavezo.

26. *„Njegov* (Gospodov) *serditi obraz“*, ali: Gospod jih razdeli v svoji pravični jezi, ter stori, de se med seboj sprejo, in razpadejo na več straní.

27. *„njegovo* (Gospodovo) *serce se bliža“* zoper njé, t. j., zoper sovražnike. Po misli druzih pa: *„njegovo* (sovražnikovo) *serce se bliža“*, t. j., nezvesti prijatel se hinavsko bliža Davidu.

28. Besede Božje gredo nenadama v serce, pa vender le ranijo kakor pušice. *„Njegove besede so“* i. t. d. drugi obračajo na hinavskiga prijatla, ki sladko in perliznjeno govorí, ter svoje hudobne naklepe z lepimi pa hinavskimi besedami perkriva. V hebrejskim: *„Glajši kakor maslo so njegove usta, in vojska mu je v misli. Njegove besede so voljnejši kakor olje, pa so vender goli meči“*. To je popis hinavskiga človeka.

29. Sveti pevec opominja, v takim preganjanji le v Boga zaupati.

30. Bog ne bo dopustil, de bi pravični omagal v preganjanji in v nesreči.

31. jih boš pahnil v brezno pogubljenja.

32. ampak bodo zgodej kmalo umerli.

1. Ko je David od kralja Ahisa bežal v jamo z imenam *„Odolam“*, se je tam zbralo okrog njega več njegovih znancov in druziga ljudstva blizo 4000 móž.

Digitized by Google

vid, za napis na znamnje, ko so ga bili Filistejci vjeli v Getu.[2])
1. Kralj. 21, 12.

2. Usmili se me, o Bog! ker hódi po meni človek;[3]) ves dan se vojskuje in me nadlegva.

3. Taptajo me moji sovražniki ves dan; zakaj veliko se jih vojskuje zoper mene.

4. Bojim se visokosti dneva;[4]) tode v té upam.

5. V Bogu[5]) se hvalim s svojimi besedami,[6]) v Boga zaupam; ne bom se bal, kar koli naj mi stori mesó.[7])

6. Ves dan preklinjajo moje besede;[8]) zoper mene so vse njih misli v hudo.

7. Shajajo se in skrivajo; oni prežé na mojo peto. Kakor čakajo moje duše,

8. takó jih tudi ti nikar ne reši; v serdu poteri ljudstva!

9. O Bog! svoje življenje sim ti povedal;[9]) moje solze si djal pred svoje obličje, kakor si mi obljubil.

10. Takrat se vračajo nazaj moji sovražniki, kteri dan koli v tebe kličem; glej, spoznal sim, de si moj Bog.

11. V Bogu se hvalim z besedo, v Gospodu se hvalim z govoram;[10]) v Boga bom zaupal, ne bom se bal, kar koli naj mi stori človek.[11])

De bi tolažil té svoje tovaršc, ki so bili deleč od svetiga šotora, je bil blezo zložil ta psalm.

2. V hebrejskim se bere ta versta: „*Pevcu, do mutastiga goloba v daljnim kraji, Davidova skrivnostna pesem, ko so ga bili Filistejci popadli v Gatu*“. „*Mutasti golob*“ je David, ki je bil deleč od svojiga ljudstva in svetiša med Filistejci.

3. „*človek*“, t. j., ljudje, sovražniki, zlasti Filistejci, pa tudi Savel in njegovi tovarši me preganjajo in zatérajo. Pobožni kristjan naj per tem misli na spačeno človeško natoro, ki je z duham v vedni vojski.

4. Bojim se že zjutrej tega, kar bo poldan prinesel; drugi: Bojim se beliga dneva; drugi: Bojim se terpljenja; Talhofer: „*Bojim se visokosti*“, t. j., veličastva sodnjiga dneva (1. Kor. 4, 3.), vender pa v té zaupam. V hebrejskim: „*Ko se bojim, v te zaupam*“.

5. „*V Bogu*“, t. j., v zaupanji v Boga, ali pa: zavoljo Boga.

6. se hvalim z Božjimi obljubami; Bog je bil namreč Davidu razodel, de bo kralj po smerti Savlovi. David imenuje Božje besede ali obljube „*svoje besede*“, ker so bile njemu posebej dane.

7. „*mesó*“, t. j., umerljivi človek; ali pa: poželjiva mesena natora. Talhofer pa takole prestavlja: „*ne bom se bal, kaj mi nek more storiti mesó?*“

8. Vsak dan gledajo na vse, kar govorim in delam, ter mi vse na slabo obračajo.

9. svoje terpljenje sim ti razložil. Glej, o Bog, zdaj sim ti potožil svoje terpljenje, in ti si tudi precej vidil moje solze, uslišal si moje prošnje, kakor si bil obljubil. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga 7. versto: ... „*skrivajo; oni pazijo na moje stopinje, ker mi strežejo po življenji. Po hudobii bi radi ubežali. V jezi verzi doli ljudstvo, o Bog! Štej mojo pregnatev* (dni moje pregnatve). *Deni moje solzé v svoj meh* (spominjaj se jih); *ali niso v tvojih bukvah?*“

10. V zaupanji v Boga se hvalim z Božjo obljubo.

11. Talhofer takole prestavlja: ... „*ne bom se bal, kaj mi nek more storiti človek?*“

Digitized by Google

12. Na meni so, o Bog, tvoje obljube;[12]) spolnil jih bom, tebi v zahvalo,

13. ker si rešil mojo dušo smerti, in padca moje noge; de Bogú dopadem v luči živih.[13])

LVI. (57.) Psalm.

David prósi Boga rešenja, in mu obeta zahvalo za rešitev.

1. K koncu. Ne pokončaj![1]) David, za napis na znamnje,[2]) ko je pred Savlam v jamo bežal.

2. Usmili se me, Bog, usmili se me, ker v té zaupa duša moja; in pod senco tvojih perut bom upal, dokler ne prejde hudobija.[3])

3. Kličem v Boga, Narvišiga, v Boga, ki skazuje mi dobrote.

4. Z nebés pošlje,[4]) in me reši; dá v sramoto njé, ki me zatérajo; Bog pošilja svojo milost in resnico,[5])

5. in reši mojo dušo izmed mladih levov, ko v strahu spim.[6]) Človeških otrók zobje so orožje in pušice; in njih jezik ojster meč.[7])

6. Vzdigni se, o Bog, nad nebesa, in tvoja slava po vsi zemlji![8])

7. Zadergo so nastavili mojim nogam, in so mojo dušo potlačili; pred mojim obličjem so skopali jamo, in so vanjo padli.[9])

8. Perpravljeno je moje ser-

---

12. Moja dolžnost je, o Bog! de spolnim svoje obljube, in se ti zahvalim, ker si me rešil. Prerok previdi v svoji terdni veri, de ga bo Bog gotovo rešil; zatorej govorí v preteklim času, de ga je rešil.

13. V hebrejskim: ... „*noge; de pred Bogam hodim v luči živih*“, t. j., v tem življenji.

1. Besedi: „*Ne pokončaj!*“ mislijo nekteri, de naznanjate zapopadek tega psalma; drugi pa, de ste začetek neke pesmi, po kteri naj bi se tudi ta psalm pel.

2. David je bil pred Savlam dvakrat v jamo zbežal. Enkrat je bil zbežal v jamo, ki se ji pravi „*Odolam*“ (1. Kralj. 22, 1.), enkrat pa v jamo z imenam „*Engadi*“ (1. Kralj. 24, 2. 4.). Nekteri razlagavci mislijo, de je bil tukej zbežal v jamo „*Engadi*“, kjer je bil Savla v pest dobil. Perm. spod. 7. v.

3. dokler ne zgine hudobija in ž njo sklenjena nesreča; ali pa: dokler ne zgine nevarnost.

4. pošlje pomoč; ali: podá svojo roko.

5. t. j., Bog je usmiljen in zvest v spolnovanji svojih obljub.

6. Ko je David bežal, so ga vedno obdajale Savlove trume, torej je bil zmirej v strahu.

7. V hebrejskim se bere ta versta: „*Moja duša je med levi; ležim med ognjenimi, med človeškimi otroci, kterih zobje so kakor orožje in pušice, in njih jezik kakor ojster meč*“. Pomen: Živím med grozovitnimi, kervoželjnimi ljudmi, med preklinjevavci in obrekovavci, ki po moji kervi in smerti hrepené.

8. Pokaži, o Bog, de si nar viši in nar mogočniši.

9. po življenji so mi stregli, pa so meni v pest prišli. Gl. 1. Kralj. 24, 4. i. d.

Digitized by Google

ce,[10]) o Bog! perpravljeno moje serce; de pojem in prepevam hvalo.

9. Vstani, slava moja![11]) vstanite, brenklje ino citre! s svitam bom vstajal;

10. slavil te bom, Gospod! med ljudstvi, in hvalo ti prepeval med narodi;

11. zakaj velika do nebes je milost tvoja, in do oblakov resnica tvoja.[12])

12. Vzdigni se, o Bog, nad nebesa, in tvoja slava po vsi zemlji![13])

LVII. (58.) Psalm.

David popisuje hudobo in terdovratnost ljudí, zlasti pa krivičnih sodnikov, in njih hitri, nesrečni pogin. Pravični se veselé, ko vidijo, de se razodeva pravica Božja.

1. K koncu. Ne pokončaj! David za napis na znamnje.[1])

2. Ako tedaj za res pravico govoritè, sodite prav, človeški otroci![2])

3. Vi pa v sercu hudobije počenjate; vaše roke napravljajo krivice na zemlji.[3])

4. Sprideni so grešniki od rojstva,[4]) motijo se od materniga telesa,[5]) lažnjivo govoré.

5. Njih togota[6]) je enaka kačji, kakor gluhiga modrasa, ki maši svoje ušesa,

6. de ne posluša glasú zagovarjavcov, in vražarja, ki razumno zagovarja.[7])

7. Bog bo poterl njih zobé v njih ustih; kočnike levov bo Gospod razdrobil.[8])

8. Zginili bodo kakor voda,

---

10. Zato se napravljam, tebe hvaliti.
11. t. j., duša moja; zakaj duša, ki je podoba Božja, je naša slava.
12. „*resnica*“, drugi prestavljajo: „*zvestoba*“. Gl. Ps. 35, 6.
13. Gl. razl. 8. Poveličaj svojo mogočnost, dobroto, pravico in zvestobo po moji rešitvi iz rók sovražnikov.
1. Glej poprešnji psalm, 1. razlag.
2. Človeški otroci, zlasti sodniki! ako vam je res mar za pravico, ko tolikanj od nje govoritè, sklepajte tedaj tudi prav in po pravici svoje sodbé; zakaj pravica se mora zlasti v djanji razodevati. V hebrejskim: „*Ali res, vi sodniki! pravico izrekujete? ali po pravici sodite, vi človeški otroci?*“
3. V hebrejskim: . . . „*počenjate; pretehtujete krivico svojih rok po deželi*“, prodajate krivico svojih del za pravico.
4. ti hinavski hudobneži.
5. njih hudobija jim je tako rekoč prirojena.
6. „*togota*“, drugi prestavljajo: „*strup*“, „*hudobija*“.
7. Umetnija, s klicanjem, petjem in zagovarjanjem kače krotiti in jim strup jemati, je bila nekdaj močno razširjena med Jutrovci; vender pa tem zagovarjavcam niso bile vse kače pokorne, zlasti ne modrasi, torej so jih za tako petje in zagovarjanje gluhe imenovali. Ravno tako gluhi so bili Davidovi sovražniki do milih prošenj, do lepiga in krotkiga opominjevanja. Pomen tedaj je: Gluhi, terdovratni, oterpnjeni so, in se nočejo poboljšati.
8. Ako se zgrabljivim živalim zobje izderejo, se jim s tem vsa moč vzame. Pomen je tedaj: Bog bo tem grozovitim hudobnežem vso moč vzel.

Digitized by Google

ki odteče; svoj lok napenja, dokler ne omagajo.[9])

9. Kakor osk, ki se topi, bodo potrebljeni; ogenj pade *(nanje)*, in ne vidijo solnca.[10])

10. Preden zraste vaše ternje v germovje, jih takó požre v serdu, kakor žive.[11])

11. Pravični se bo veselil, ko bo maševanje vidil;[12]) umival bo svoje roke v grešnikovi kervi.[13])

12. In človek poreče: Za res ima sad pravični;[14]) za res je Bog, ki jih sodi na zemlji.[15])

LVIII. (59.) Psalm.

David prosi Boga, de naj ga reši iz rok sovražnikov.

1. K koncu. Ne pokončaj! David za napis na znamnje, ko je bil Savel poslal, in njega hišo obstopil, de bi ga umoril.[1]) 1. Kralj. 19, 11.

2. Otmi me mojih sovražni-

---

9. Ako lok tudi le napenja, že omagajo in na tla padejo. Že migljej njegove vsigamogočnosti jih pokonča. V hebrejskim: ... *odteče; oni napnó svoje pušice, pa se zlomijo*".

10. Ogenj pade na nje, de zginejo, kakor osk, ter se jim solnce, luč in življenje vzame (Hier., Hilar.). „*Voda*", ki odteče, in se posuši, in „*osk*", ki se na ognji raztopi, ste podobi zginljivosti.

11. Prav po besedi: „*Preden vaši terni spoznajo* (de so) *germ*", de so namreč že močni in bodeči, t. j., preden vi, hudobneži (terni), v svoji hudobi morete meni škodvati, mene pokončati, vas Bog ali pa ogenj (v. 9.) tako naglo in silovitno požre, pokonča, kakor žive, to je, take, ki so še polni življenja. Perm. 4. Mojz. 16, 32. (Talhofer). — Ali pa takole: V takim kratkim času, v kakoršnim zraste ternje v germ, pokonča Bog krivične v svoji pravični jezi. — Drugi: Preden vaši terni (hudobni, ki med vami prebivajo) v germ zrastejo (k vsi moči pridejo), jih hitro v cvetji njih življenja jeza Božja pokonča. — Drugi poleg hebrejskiga: „*Preden vaši lonci ternje* (s ternjem zakurjeni ogenj) *čutijo, bodi si* (ternje) *sirovo ali goreče, ga vihar odnese*", to je: Preden vaše lonce, o hudobneži! kadar na svojih potih v pušavi pod milim nebam kuhate, ogenj ogreje, potegne nanaglama vihar, in odnese še sirovo ali goreče ternje ali hosto. Vse to je v hebrejskim jeziku pregovor, in tole pomeni: Preden se vaši sklepi dopolnijo, so že poderti.

12. Pravični se ne bo veselil kazni hudobnih, kakor bi se želel maševati, ampak iz vneme za Božjo pravico; ali pa takole: Pravični se bo veselil, ko bo vidil, de se pravica Božja razodeva.

13. Pravica Božja bo toliko terdovratnih grešnikov pokončala, de bi si lahko pravični v njih kervi roke umivali. Sveti Avguštin pravi, de pravični umivajo svoje roke v kervi grešnikov v tem pomenu, ker si perzadevajo, svoje dela, ktere njih roke pomenijo, zmiram bolj in bolj popolnama opravljati, ko namreč vidijo, de se sodbe Božje nad hudobnimi ojstro in natanko dopolnujejo. V hebrejskim: „*svoje noge bo umival v kervi hudobnih*".

14. „*ima sad pravični*", to je, plačilo.

15. Resnično, pravični bo poplačan, in Bog krivice ne pusti brez kazni.

1. Še perstavi: David pa je v Najot zbežal, ko ga je bila Mihola skozi okno spustila. 1. Kralj. 19, 19.

Digitized by Google

kov, moj Bog! in reši me njih, ki se zoper me vzdigujejo.

3. Otmi me njih, ki hudobijo delajo; in reši me kervoželjnih mož.

4. Ker glej! lové mojo dušo;[2]) močni me napadajo;

5. saj ni moja hudobija, tudi ne moja pregreha *(tega zadolžila)*, o Gospod; brez hudobije sim hodil, in sim *(prav)* ravnal.[3])

6. Vzdigni se meni naproti, in glej;[4]) in ti, Gospod, Bog vojskinih trum, Izraelov Bog! glej in obiši vse narode; nikogar se ne usmili zmed vsih, ki hudo delajo.[5])

7. Vernili se bodo zvečer,[6]) in bodo lakoto terpeli, kakor psi, in po mestu hodili.[7])

8. Glej, z ustmi govoré,[8]) in meč je na njih ustnicah; zakaj kdo sliši?[9])

9. Ti pa, Gospod, jih zasmehuješ; v nič devaš vse narode.[10])

10. Svojo moč bom per tebi hranil,[11]) ker ti, o Bog! si moj sprejemnik.

11. Moj Bog je on; njegova milost me bo prehitela;

12. Bog mi bo pokazal *(svojo moč)* čez moje sovražnike;[12]) ne pomori jih, de kje ne pozabijo mojiga ljudstva.[13]) Razkropi jih v svoji moči; in poderi jih, Gospod, moj varh!

13. Greh njih ust je govorjenje njih ustnic;[14]) in vjamejo naj se v svojim napuhu, in zavoljo kletve[15]) in laži se jim bo napovedalo

---

2. radi bi me vjeli. V hebrejskim: *„me zalezujejo“*. Gl. razl. 1.
3. saj jim vender nisim nič žaliga storil; *„sim hodil“* po potu tvojih zapoved, *„in sim ravnal“* svoje stopínje po tvoji volji. V hebrejskim: *„brez mojiga zadolženja se zaganjajo in pripravljajo“*.
4. glej moje sovražnike, de jih ponižaš.
5. David ne kliče sodbe Božje le nad svoje sovražnike, ampak po svoji gorečnosti tudi nad vse krivične sploh, de bi se ves svét Boga bal, in de bi se Božje imé posvečevalo.
6. Moji preganjavci se bodo prazni vernili od svojiga zalezovanja (v. 4.).
7. Kakor psi, ki gospodarja nimajo, bodo lačni, ko se vernejo, in bodo po mestu letali, de bi me najdli. Več svetih očetov je, ki si tukej mislijo sovražnike Božje sploh, in potem še posebej Jude, ki so Kristusa zatajili, kteri se bodo še le konec časov k Gospodu vernili, potem ko bodo nepokojni na svetu za časnim blagam letali, in kruha večniga življenja stradali.
8. obrekovanje, preklinjevanje, vse hudo.
9. de bi se ga bilo treba bati, ker se tudi Boga ne bojé. Drugi: Kdo (pravijo) sliši, de bi se ga mi mogli bati?
10. V hebrejskim: ... *„zasmehuješ; zasramuješ vse narode“*. Prim. v. 6.
11. Svojo moč v té stavim; moja moč je le per tebi in v tebi; le na té se opéram. V hebrejskim: *„Zavoljo njih moči se tebe deržim“*.
12. V hebrejskim: *„Bog mi bo dal gledati* (maševanje) *nad svojimi sovražniki“*.
13. Ne pusti jih naglama umreti, de imajo moji podložni, moji tovarši zgled pravice Božje nad njih kaznijo. Kteri ta psalm na Kristusa obračajo, mislijo, de tukaj Jezus Kristus po ustih preroka Davida, ki je bil njegova predpodoba, Boga prósi, naj ne pokonča Judov, de bodo neprenehama kristjanam v svarivni zgled.
14. t. j., njih usta grešé, kolikorkrat njih ustnice govoré.
15. *„kletve“*, t. j., zavoljo njih preklinjevanja.

Digitized by Google

14. pokončanje, v jezi pokončanje, de jih več ne bo.[16]) In vedo naj, de Bog gospoduje nad Jakopam,[17]) in do pokrajin zemlje.

15. Vernili se bodo zvečer, in bodo lakoto terpeli kakor psi, in po mestu hodili.[18])

16. Oni se bodo razkropili jedil iskaje, in bodo godernjali, ako ne bodo nasiteni..[19])

17. Jez pa bom prepeval tvojo moč, in se zjutrej razveseljeval tvoje milosti; ker si moj sprejemnik in moje perbežališe ob dnevu moje stiske.

18. Moj pomočnik; tebi bom prepeval; ker si Bog moj sprejemnik, moj Bog, moje usmiljenje.[20])

LIX. (60.) Psalm.

David vzame v misel nadloge, s kterimi je bil Bog deželo in svoje ljudstvo obiskal, pa se je vender svojih ljubljenih usmilil, ter jim je pomagal premagati sovražnike. Potem pa prósi Boga, de bi jim pomagal še ostale sovražnike užugati, ter tudi terdno upa v Božjo pomoč.*)

1. K koncu.[1]) Njim, ki se bodo spremenili,[2]) za napis na znamnje po Davidu samim v poduk;[3])

16. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*v napuhu, zavoljo kletve in goljufije, ki jo govorè. Pokončaj jih v serdu, pokončaj jih, de jih nič več ni*“.

17. nad izraelskim ljudstvam. Imé očaka Jakopa je tukej namesti ljudstva.

18. kakor izstradani psi, ki gospodarja nimajo. Gl. zgor. 7. razl.

19. Kakor zgorej 7. versta, tako tudi v. 15. 16. v duhovnim pomenu obračajo na Jude, kteri se, od kar so Kristusa umorili, nestanovitno po svetu klatijo, po časnim blagu hrepenè, de bi pokoj našli, pa se ne morejo z njim nasititi. Tè besede zadevajo tudi sploh od Boga ločene, nepokojne, v svèt zaljubljene duše.

20. Polni hvaležnosti za Božje dobrote, pravi sveti Avguštin, David ne vé Boga z bolj primerjenim imenam imenovati, kakor de ga imenuje usmiljeniga, imé, per kterim dobiva sleherni tolažbo, in nihče ne obupa.

*) Po misli sv. Avguština in sv. Hieronima in druzih sv. očetov govorí prerok v tem psalmu od cerkve Božje, ki je v vedni stiski in vojski s svojimi sovražniki, pa vender terdno upa v Boga, de se bo po njegovi moči ohranila in razširjala po vsim svetu, in de bo poslednjič premagala vse svoje sovražnike. — Pobožni kristjan, ki je ud cerkve Božje, in se tudi njeniga vojskovanja vdeležuje, naj misli na kraljestvo svoje čednosti, ktero bo per vsih zaderžkih in nasprotljejih venderle z Božjo pomočjo in s svojo resnično voljo v sebi ustanovil in poterdil.

1. Zastran tega napisa glej Ps. 4. razl. 1.

2. Zastran tega glej Ps. 44. razl. 1.

3. Bila je navada, dajati narodske pesmi ljudem, de so se jih z glave učili in jih premišljevali. Gl. 2. Kralj. 1, 18: 5. Mojz. 31, 19. V hebrejskim: „*Pevcu, za petje po šušan edut, Davidov spominski list za učenje*“. „*Šušan edut*“ je bila ali neka pesem, ki se je s tema besedama začela, in po njé napevu naj bi se tudi ta psalm pel; ali pa je bilo neko godbino orodje, ktero pa nam je zdaj neznano.

Digitized by Google

2. ko je bil požgal sirsko Mezopotamijo in Sobal, in ko se je bil vernil Joab, in pobil dvanajst tavžent Idumejcov v solni dolini.[4])

2. Kralj. 8, 1: 10, 7: 1. Kron. 18, 1.

3. Ti, Bog! si nas zavergel, in razdjal;[5]) serdiš se, pa se nas usmiliš.[6])

4. Deželo si zmajal, in jo potresel; zaceli nje razpoke, ker je bila pretresena.[7])

5. Skazal si hudo svojimu ljudstvu; napajal si nas z vinam britkosti.[8])

6. Njim, ki se te bojé, si dal znamnje,[9]) de naj bežé pred lokam;[10]) de se rešijo tvoji ljubljeni.

7. Pomagaj s svojo desnico, in me usliši![11])

8. Bog je govoril v svojim svetišu:[12]) „Veselim se, de bom

4. Ko je bil David Sirjane in Edomljane srečno premagal (2. Kralj. 8.), še niso bili njegovi sovražniki popolnama ponižani, ampak bili so še zlo mogočni (2. Kralj. 10, 6.). Zato so morebiti v deželo ropili, in Izraelce terdo stiskali. V ti stiski móli psalmist k Bogu, ter jo popisuje (3—7.), in se nadja pomoči in zmage čez zunanje sovražnike (8—10.) v zaupanji v Boga, ki je bil dal tudi poslednjo zmago čez Edom (11—14.). Od te stiske se ne bere v kraljevih in v kroniških bukvah. To pa ne spričuje zoper napis tega psalma, kakor de bi ne bil pravi; zakaj imenovane bukve ne obsegajo vsih zgodeb, ker so le okrajšan zapopadek večih zgodovinskih bukev. Pa tudi to, kar se ondi bere, ni nasproti napisu tega psalma. Ako se v napisu tega psalma zmaga čez Edomljane ali Idumejce perpisuje Joabu, v druzih bukvah Kraljev (8, 13.) pa Davidu, in v pervih kroniških bukvah (18, 12.) Abisaju, ni to nikakoršno nasprotje; David je bil kralj, in v tem oziru je bila zmaga njegovih vojskinih trum njegova zmaga; Joab je bil vojvoda vsih vojskinih trum, Abisaj pa je bil viši le eniga dela vojskinih trum, ki je Idumejce potolkel, in se mu tedaj tudi lahko zmaga perpisuje. Ako se bere (2. Kralj. 18, 12. in 1. Kron. 18, 12.): „*osemnajst tavžent*“, zgorej v napisu pa: „*dvanajst tavžent*“, je bila ta številka ali popravljena v „*osemnajst tavžent*“, ali pa se je per pisanji pogrešek vrinil. Ta razloček pa celo nič ne oslabuje naše vere, ko terdimo, de je sveto pismo pisano po navdihovanji svetiga Duha.

5. si nas razkropil pred našim sovražnikam.

6. pa desiravno se serdiš, se nas vender le usmiliš. V hebrejskim: ... „*razdjal, si se serdil, oberni se spet k nam!*“ Drugi: „*spet nam na noge pomagaj!*“

7. Besede: „*Deželo zmajal*“ ... „*potresel*“ ... „*razpoke*“ ... „*pretresena*“ pomenijo zmešnjave, ki so po vojski deželo zadele, in rane, ki so bile deržavi vsekane.

8. Drugi: „*z grenkim vinam*“. V hebrejskim: „*z omótičnim vinam*“, t. j., s takim vinam, ki človeka omoti in omami. Beseda „*kozarec*“ ali „*vino*“ pomeni sploh odločeno usodo (Ps. 15, 5.), namreč to, kar je človeku usojeno in umerjeno; „*omótični kozarec*“ ali „*omótično vino*“ tedaj pomeni usodo ali umério omotice, omamljenja, strahú, zlasti ko pride sodba Božja. Ps. 74. 9. Iz. 51, 17. 22. Skriv raz. 14, 10.

9. „*si dal znamnje*“ ali bandero.

10. si vender postavil bandero, kamor so lahko moji zvesti po veliki nesreči bežali. V hebrejskim: ... „*bandero, de se vzdigne zavoljo resnice*“ tvojih obljub. Iz. 11, 10. Pomen: Ti si napravil, de je moglo moje meni zvesto ljudstvo sovražnikam ubežati.

11. Pomagaj nam s svojo mogočnostjo, in nas usliši!

12. ali pa: „*Bog je govoril v svoji svetosti*“, t. j., terdno, svetó je obljubil. —

Digitized by Google

razdelil Sihem, in premeril dolino šotorov.[13])

9. Moj je Galaad,[14]) in moj je Manase; in Efrajm je moč moje glave, Juda je moj kralj.[15])

10. Moab[16]) je pisker mojiga upanja;[17]) v Idumejo stegam svoj čevelj;[18]) ptujci[19]) so mi podložni".

11. Kdo me popelje[20]) v terdno mesto?[21]) Kdo me popelje v Idumejo?

12. Ali ne ti, Bog![22]) ki si nas zavergel?[23]) in ali ne pojdeš, Bog! z našimi trumami?[24])

13. Pomagaj nam iz stiske, ker nečimerna je pomoč človeška.

14. Z Bogam bomo močno delali, in on bo pokončal nje, ki nas stiskajo.

Zdaj nasledvajo besede, ki jih je Bog govoril, še preden je bil kanansko deželo Izraelcam v last dal, in pomenijo razširjanje judovskiga kraljestva, ki je bilo predpodoba cerkve Božje.

13. „*Sihem*" je Jakopovo mesto in se imenuje tukaj namesti dežele takraj Jordana; „*dolina šotorov*" (prav za prav polje mesta po imenu „*Sukot*") se imenuje namesti dežele unkraj Jordana. Pomen: Cez deželo takraj in unkraj Jordana gospodujem po svoji volji.

14. „*Galaad*", dežela unkraj Jordana.

15. „*Manase*", „*Efrajm*" in „*Juda*" so bili rodovi, in njim razdeljeni kraji takraj Jordana. Pomen: Jez ostanem gospod svoje dežele, ki jo dam svojimu ljudstvu v delež. — Bog, gospod svete dežele, se tukej pred oči stavi ko vojašk junak, dežela pa ko njegova bramba, zlasti Efrajm, ki je bil nar močnejši rod, ko njegova čelada, „*moč*" njegove „*glave*", in Juda, iz kteriga je imel priti kralj (1. Mojz. 49, 10.), ko vojvoda vojskinih trum. Bližnji neverski narodi pa morajo služiti Bogu-Kralju (in njegovimu ljudstvu), v znamnje sužnosti pa se permerjajo malovrednimu orodju: Moab piskru, Idumeja deski, kamor se čevlji mečejo, tudi „*ptujci*", t. j., Filistejci se mi bodo podvergli in me spoznali za svojiga kralja (10. v.). Takó Talhofer. — Pobožni kristjan si per branji 8. 9. 10. verste lahko misli obljube Božje, ki zadevajo varstvo in razširjanje svete cerkve.

16. „*Moab*" majhna deželica proti jutru od obljubljene dežele.

17. Moab si bom podvergel, in bo kakor mesa poln lonec moje želje utolažil. Drugi po hebrejskim: „*Moab je moj umivavski pisker*", t. j., se mi bo prav globoko podvergel, in mi bo nar niži službe sužnjev opravljal.

18. v Idumejo postavljam svojo nogo, ter si jo bom podvergel. V hebrejskim: „*v Edom bom svoj čevelj vergel*", tudi to je hebrejski pregovor, in pomeni: Edom si bom podvergel.

19. to so Filistejci, ki se zato ptujci imenujejo, ker so se v Palestino vselili.

20. Tukej vpraša David, kdo ga z vojskinimi trumami popelje v terdno mesto, in si da precej odgovor, de Bog sam, ker mu je obljubil.

21. v terdno edomsko mesto z imenam Bozra. Iz. 63, 1.

22. Ali nisi ti milostljivi, ki si nam pomagal in še pomagaš; ali nimamo tedaj vzroka, tudi v sedanji stiski v té zaupati?

23. v poprešnjih časih. Glej 3. 4. 5. versto.

24. V hebrejskim: ... „*ki si nas zavergel, in nisi hodil, o Bog, z našimi trumami*".

Digitized by Google

LX. (61.) Psalm.

David v begu pred Savlam ali pa pred Absalomam prósi Boga, de naj ohrani kraljevo čast njemu in njegovim naslednikam, zlasti pa njegovimu vélikimu nasledniku, prihodnjimu Mesiju.

1. K koncu, med pesmimi Davidovimi.[1])
2. Usliši, o Bog! mojo prošnjo; ozri se na mojo molitev.
3. Od pokrajin zemlje v tebe kličem,[2]) ko je v težavah moje serce; na skalo me postaviš,[3]) vodiš me;
4. ker si moje zaupanje, močen tabor zoper sovražnika.
5. Prebival bom v tvojim šotoru vekomej; obvarvan bom pod odejo tvojih perut.[4])
6. Ker ti, moj Bog! uslišiš mojo molitev; daš delež njim, ki se bojé tvojiga imena.[5])
7. Dni na dni dodajaš kralju,[6]) njegove leta od roda do roda;[7])
8. on ostane vekomej pred Božjim obličjem.[8]) Kdo bo izvedil njegovo milost in resnico?[9])
9. Tako[10]) bom prepeval tvojimu imenu zmiram in na vekomaj, de opravljam svoje obljube dan na dan.

LXI. (62.) Psalm.

David zaupa v Boga, ko ga nadlegvajo sovražniki.

---

1. V hebrejskim: „*Pevcu, psalm Davidov na strune*“. — Kristjan moli ta psalm v stiskah, ter upa prihodnjiga zveličanja in večniga kraljestva Božjiga.
2. Davida je bil ali Savel pregnal, ali pa je bežal pred Absalomam. — Kristjan naj misli, kadar ta psalm móli, na svoje popotvanje na zemlji, kjer je še ločen od svoje prave domačije, ali pa na kako drugo potrebo.
3. „*na skalo me postaviš*“, t. j., me rešiš, de sim na terdim.
4. Spet bom molil v svetišu neprenehama. Besede: „*pod odejo trojih perut*“ pomenijo posebno varstvo Božje. Glej Ps. 16, 8. Mat. 23, 27.
5. ki se bojé tebe. „*Imé*“ pomeni bitje, tedej je „*imé Bošje*“ Bog sam.
6. Dal boš kralju dolgo dolgo časa živeti in kraljevati.
7. „*njegove leta*“ podaljšuješ od roda do roda. David je živel in kraljeval, od roda do roda v tem pomenu, ker je zmirej ostal njegov kraljevi sedež, na kterim so kraljevali njegovi mlajši, zlasti pa je kraljeval, in kraljuje, in bo kraljeval vekomaj njegov véliki naslednik, Jezus Kristus; zakaj njegov sedež je sedež Davidov. Glej Luk. 1, 23. 33.
8. Kralj bo potem vedno per Bogu. — Ker je vsak kristjan v nekim pomenu kralj (Ps. 20, razl. 1.), lahko per tem misli na svoje večno zveličanje per Bogu.
9. Kdo more njegovo usmiljenje razumeti? Nihče ne, ker je neskončno. — V hebrejskim: ... „*obličjem. Gnado in usmiljenje bo ohranil*“.
10. Zato tedaj, ker boš spolnil moje upanje, te bom hvalil vekomaj.

Digitized by Google

1. K koncu, za Idituna, psalm Davidov.[1])

2. Ali ne bo Bogu vdana moja duša,[2]) ker od njega *(pride)* mi pomoč?

3. Zakaj on sam je moj Bog in moj pomočnik, moj sprejemnik, nič več ne bom omahoval.

4. Doklej se zaganjate v človeka, kakor v nagnjeno steno in v razvaljeno ozidje, de bi ga umorili vi vsi?[3])

5. Zares, mislijo mi vzeti ceno;[4]) žejin tečem;[5]) s svojimi ustmi blagoslavljajo, v svojim sercu pa preklinjajo.

6. Ti pa, moja duša! podverzi se Bogu, ker od njega *(pride)* moja poterpežljivost.

7. Ker on je moj Bog, in moj odrešenik; moj pomočnik; ne bom se premaknil.

8. V Bogu je moje zveličanje in moja slava; on je Bog, ki mi pomaga; in moje upanje je v Bogu.

9. Upajte vanj vse zbrane ljudstva; pred njim razgernite svoje serca; Bog je naš pomočnik vekomej.

10. Tode nečimerni so človeški otroci; lažnjivi so človeški otroci na tehtnici,[6]) de se vsi skupej goljufajo z nečimernostjo.[7])

11. Ne zanašajte se na krivico, in ropa ne želite; akoravno se namnoži bogastvo, ne navezujte nanj serca.[8])

12. Enkrat je Bog govoril.[9]) To dvoje sim slišal,[10]) de je per Bogu mogočnost,

13. in de je per tebi, Gospod! usmiljenje; zakaj ti povračuješ vsakterimu po njegovih delih. Mat. 16, 27. Rim. 2, 6: 1. Kor. 3, 8. Gal. 6, 5.

1. Gl. Ps. 38, 1. razl. 1. zastran „*Idituna*“.
2. Bo mar moja duša v britkostih nevoljna, bo mar godernjala zoper Boga, saj mi od njega pomoč dohaja? V hebrejskim: „*Moja duša tiho upa v Boga, ki mi pomaga*“.
3. Poleg hebrejskiga: „*Doklej vpijete v moža vsi, kakó dolgo ga išete podreti, kakor steno, ki se je nagnila, kakor ozidje, ki razpada?*“
4. „*ceno*“, plačilo za pobožnost in čednost, namreč čast, s ktero se navadno čednost poplačuje. Sv. Avg., Hilar. Drugi: „*mi mislijo vzeti nar boljši*“, namreč kraljevo čast.
5. tako hitro bežim, de, čeravno žejin, še piti ne utegnem. V hebrejskim: „*Se posvetujejo, kakó de bi ga z njegove visokosti pahnili* (mu kraljevo čast vzeli), *se pridno lažejo, s svojimi ustmi*“ i. t. d.
6. Človeški otroci se na pravični tehtnici goljufni pokažejo; na videz so namreč dobri, pošteni ljudje, ker se znajo hliniti, ako se pa prav pretehtajo, so lahki kakor pleve brez zerna, brez vse notranje vrednosti. — Drugi prestavljajo: ... „*lažnjivi so človeški otroci s tehtnico*“, t. j., goljufni in krivični so per tehtanji.
7. se goljufajo s svojim nečimernim, praznim upanjem, s svojimi krivimi naklepi. — Sprednje in naslednje se takole veže: Upajte v Boga (v. 9.), na ljudi pa se nikar ne zanašajte, ker so lažnjivi in goljufni, tudi ne upajte v krivico in v bogastvo, kar une mogočne dela.
8. saj vse pozemeljsko kmalo mine. 1. Kor. 7, 30. 31.
9. Enkrat je Bog obljubil pomagati; njegova beseda je za vselej dana, vedno je nespremenljiva.
10. namreč, kar nasledva, de je per Bogu mogočnost in usmiljenje. V hebrejskim: „*dvakrat sim slišal*“, t. j., večkrat.

Digitized by Google

LXII. (63.) Psalm.

David naznanuje svoje želje po svetišu in po Bogu.

1. Psalm Davidov, ko je bil v idumejski pušavi.[1] 1. Kralj. 22, 5.

2. O Bog, moj Bog! s svitam vred čujem k tebi; mojo dušo žeja po tebi, kakó dostikrat moje mesó po tebi.[2]

3. V pusti deželi, kjer ni pota, ne vode, takó se perkazujem v svetišu pred teboj,[3] de gledam tvojo moč in tvojo slavo.[4]

4. Zakaj bolje je tvoje usmiljenje, kakor življenje;[5] moje ustnice te bodo hvalile.[6]

5. Takó[7] te bom hvalil v svojim življenji, in v tvojim imenu bom povzdigoval svoje roke.[8]

6. Kakor z mastjo in mašobo bodi napolnjena moja duša,[9] in moje usta te bodo hvalile z veselimi ustnicami.

7. Ko se tebe spomnim na svojim ležišu, še zjutrej v té mislim;[10]

8. zakaj ti si moj pomočnik. In pod odejo tvojih perut se veselim;[11]

9. moja duša se tebe derži; tvoja desnica me podpéra.

10. Oni pa išejo zastonj moje duše, pod zemljo[12] pojdejo,

11. meču v roke bodo dani,[13] lesicam bodo v delež.[14]

12. Kralj pa se bo veselil v

---

1. ko je bil na idumejski meji, v južnim delu Judoviga rodú, blezo takrat, ko je pred Savlam bežal. 1. Kralj. 22, 5. V hebrejskim: *„ko je bil v Judovi pušavi“*.
2. t. j., moja duša in moje telo, ves človek hrepení po tebi, ter te želí gledati v svetišu.
3. Desiravno sim v pušavi — deleč od svetiga šotora, sim venderle v duhu v njem pred teboj, *„tako“* sim namreč navdan s svetim hrepenenjem po tebi, de mi je mogoče, v duhu s svojimi mislimi tje se preseliti.
4. de gledam z očmi vere tvojo mogočnost in tvoje veličastvo. — Kakor David, takó je tudi slehern pravični na zemlji ko v pušavi, kjer mu potoki tolažbe in praviga miru le takrat tečejo, kadar jih Bog daje.
5. boljši je tvoja gnada pred teboj biti v svetišu; boljši je, tebe nar svetejšiga blizo imeti, kakor življenje.
6. hvalil te bom v svetim šotoru.
7. *„Tako“* s svetim hrepenenjem navdan te bom hvalil vse svoje žive dni.
8. t. j., tvoje imé, tebe bom klical in prosil.
9. pomen: z nar boljšim Božjim daram bodi napolnjena moja duša. — *„Mast“* in *„mašoba“* je podoba nar boljšiga darú Božjiga; per darovanji se je namreč mast ko nar boljši del odločila in Bogu v čast na altarji sežgala.
10. Psalmist popisuje, kakó močno hrepení njegova duša po Bogu, ter pravi: Ako se po noči prebudím, in v te mislim, nič več ne zaspim, temuč premišljujem tvojo ljubezen in milost do jutra.
11. *„pod odejo tvojih perut“*, t. j., pod tvojim sosebnim varstvam se veselim.
12. *„pod zemljo“*, v pekel (v grob in pogubljenje).
13. *„meču v roke“*, t. j., maševavni pravici v roke.
14. *„lesicam“*, prav za prav šakalam, ki so mertve trupla izkopávali in žerli. Gl. Sod. 15. razl. 2.

Digitized by Google

Bogu; vsi se bodo hvalili, kteri per njem persegajo;[15]) zakaj usta so zamašene njim, ki hudo govoré.[16])

LXIII. (64.) Psalm.

David prósi Boga pomoči in varstva zoper sovražnike.

1. K koncu, psalm Davidov.
2. Usliši, Bog! mojo molitev, ko te prosim; strahú sovražnika reši mojo dušo.
3. Vari me zbora hudobnih;[1]) derhali njih, ki hudobijo delajo.
4. Ker svoje jezike brusijo, kakor meč; napenjajo svoj lok, grenko reč;[2])
5. de bi nedolžniga na skrivnim streljali.[3])
6. Nanaglim vanj streljajo, in se ne bojé; poterdujejo se v hudobnim naklepu; pogovarjajo se, de bi nastavili zaderge; pravijo: Kdo jih bo vidil?[4])
7. Preiskujejo hudobije, preiskovaje se utrudijo v preiskovanji,[5]) človek se perbliža visokimu sercu,[6])
8. Bog pa je povikšan.[7]) Njih rane so kakor pušíce otrók,[8])
9. njih jeziki oslabé zoper njé.[9]) Prestrašijo se vsi, ki jih vidijo;[10])
10. in vsi ljudje se bojé, in

15. per kralji persegajo; hvalili se bodo, ali pa: hvaljeni bodo, de so bili kralju zvesti, in de niso s puntarji vlekli.
16. ki me obrekujejo in laži trosijo.
1. Varuj me posvetovanja in sklepov hudobnežev.
2. prav za prav po hebrejskim: „*napenjajo pušico*“, t. j., obračajo v mé strupene pušíce, zbodljive, škodljive, obrekljive besede, in oné so „*grenka reč*“.
3. de bi nedolžniga na skrivnim obrekovali.
4. namreč zaderge. Mislijo, de so prav dobro skrite.
5. Moji sovražniki si neprenehama nove hudobije in krivice zoper me zmišljujejo, in preudarjajo, kakó de bi mi jih podtaknili, takó de se v tem premišljevanji in preudarjanji utrudijo in omagajo.
6. „*človek* (sovražen človek) *se perbliža visokimu sercu*“, t. j., v napuhnjenim, prevzetnim sercu prekanjeno zmišljenim naklepam, ki si jih je ali sam zmislil, ali pa so mu jih drugi svetvali, in se z njimi združi.
7. „*Bog pa je povikšan*“ čez prekanjeno zmišljene naklepe napuhnjeniga sercá; Bog se namreč pokaže v svoji visokosti, in dene v nič hudobne svete in sklepe mojih sovražnikov.
8. Rane, ki mi jih oni narejajo, so tako majhne, kakor de bi bile narejene po pušícah, ki jih slabi otroci mečejo.
9. „*njih jeziki oslabé*““ njim v škodo; ali pa: njih opravljivi jeziki govoré zoper sebe, ker si s tem pogin nakopavajo.
10. Prestrašijo se vsi, ki vidijo, de se nad njimi spolnujejo pravične sodbe Božje. — V hebrejskim 7. 8. 9. versta: „*Preiskujejo hudobije. Dokončali smo, zmislili smo si naklep* (pravijo). *In vsako serce in notranje je brezno* (se ne da preiskati in pregledati); *Bog pa jih nanaglama streli s pušico, de padejo. Njih jezik jih bo poderl* (se bodo med seboj sperli), *de bo majal z glavo, kdor jih vidi, in vsi ljudje*“ i. t. d. v. 10.

Digitized by Google

oznanujejo Božje dela, in spoznajo njegove djanja.

11. Pravični se veselí v Gospodu, in v njega upa, in hvaljeni so vsi, ki so praviga serca.

LXIV. (65.) Psalm.

Psalmist hvali in poveličuje Boga zavoljo dobrot, ki jih skazuje po vsi zemlji.

1. K koncu, psalm Davidov.[1]) Pesem Jeremijeva in Ecehielova za ljudstvo v sužnosti, ko se je jelo seliti.[2])

2. Tebi se spodobi hvalna pesem, o Bog! na Sionu; in tebi naj se opravi obljuba v Jeruzalemu.[3])

3. Usliši mojo molitev; k tebi naj pride vse meso.[4])

4. Hudobne dela[5]) so nas premagale; ti pa zanašaš našim greham.[6])

5. Blagor mu, kteriga ti izvoliš in sprejmeš; prebival bo v tvoji veži;[7]) napolnjeni bomo[8]) z dobrotami tvoje hiše;[9]) tvoj tempelj je svet,[10])

6. čudoviten v pravici.[11]) Usliši nas, Bog, naš Zveličar![12]) ti zaupanje vsih pokrajin zemlje, in na daljnim morji.[13])

7. Ki[14]) gore perpravljaš[15]) v svoji moči, in si z močjo opasan;

---

1. Glej zastran tega napisa Ps. 4. razl. 1.
2. Po misli nekterih razlagavcov je David zložil ta psalm ko zahvalno pesem za praznik žetve (2. Mojz. 23, 16.), v napisu imenovana preroka pa sta ga dala Judam, de naj ga bodo peli ko zahvalno pesem, kadar se bodo iz sužnosti vernili. Po misli druzih pa ga je zložil eden teh prerokov. Po misli več katoliških razlagavcov je ta psalm preroška zahvalna pesem za sveto iz nevernikov zbrano cerkev. Na sleherniga imenovanih namenov se ta psalm lahko obrača. Pobožni kristjan se ž njim zahvaluje za vse prejete dušne in telesne gnade. V hebrejskim je samo: „*Percu, psalm Davidov*“.
3. Tebi smo dolžni se zahvaliti z molitvijo in daritvijo na tvoji sveti gori v Jeruzalemu.
4. Vsi ljudje se obračajo k tebi, in kedej se bodo vsi neverniki k tebi spreobernili. Iz. 66, 23.
5. t. j., premagale so nas tiste hudobne dela, ktere smo sami storili, pa tudi tiste, s kterimi nas naši sovražniki stiskajo.
6. Sveti pevec začne svojo zahvalno in hvalno molitev s spoznanjem pregrešnosti, ker Bog zaverže vsako molitev, ki ne izvira iz ponižniga, spokorniga serca.
7. v veži tvojiga svetiga šotora.
8. izvoljeni in mi vsi bomo napolnjeni.
9. z gnadami, ki se delé v tempeljnu.
10. tvoj šotor je svet. Gl. Ps. 5. razl. 11.
11. ker si ti, Sveti in Pravični, v njem pričujoč.
12. V hebrejskim: „*čudoviten v pravici nas boš uslišal, Bog, naš Zveličar*“.
13. v té upajo vsi narodi po vsih deželah in otocih deleč na morji.
14. Potem, ko je sveti pevec ponižno (v. 3. 4.) uslišanja prosil, in hvalil srečo njega, ki je v molitvi pred Bogam, začne svojo hvalno pesem (7—14.).
15. goré perpravljaš za mnogotere potrebe. V hebrejskim: „*gorè oterdueš*“ ali „*ohraniš*“.

Digitized by Google

8. ki zburjaš globoko morje,[16]) in šumenje njegovih valov. Narodi se prestrašijo,

9. in oni, ki na pokrajinah prebivajo,[17]) se bojé tvojih znamenj;[18]) izhode jutra in večera razveseljuješ.[19])

10. Obiskuješ zemljo in jo napajaš;[20]) in jo silno obogatiš. Božja reka[21]) je polna vode; ti jim[22]) jed perpravljaš; zakaj taka je njena naprava.[23])

11. Napoji njene brazde,[24]) pomnoži njen sad;[25]) deževnih kapelj se veseli, in poganja.[26])

12. Blagoslavljaš okroglo léto; in tvoje polje je napolnjeno z rodovitnostjo.[27])

13. Lepote v pušavi so gnine,[28]) in hribci se ogrinjajo z veseljem.

14. Oblačijo se ovni in ovce,[29]) in doline imajo obilno žita; vse vpije in hvalo poje.

LXV. (66.) Psalm.

Psalmist vabi Izraelce in vse ljudi, de naj hvalijo Boga za prejete dobrote.

1. K koncu, hvalni psalm za vstajenje.[1]) Ukajte Bogu vse dežele,

2. pojte hvalo njegovimu imenu, dajajte čast njemu v hvalo.[2])

3. Recite Bogu: Kakó strašne

---

16. V hebrejskim: „*razburjeno morje umiriš*“.
17. prebivavci v daljnih deželah se bojé.
18. „*tvojih znamenj*“, t. j., tvojih prečudnih del.
19. po vsih krajih, kjer se začenja jutranja in večerna zarja, povsod, proti jutru in večeru razveseljuješ ljudi s svojim blagodarom.
20. zemljo močiš z obilnim dežjem.
21. „*Božja reka*“, t. j., dež in rosa, ki spod néba padata; sveti pevec si je blezo mislil neko veliko reko pod nebam, iz ktere gre dež na zemljo. Ta „*Božja reka*“ je podoba Božjih gnad.
22. „*jim*“, namreč ljudem perpravljaš živež.
23. takó je napravljena zemlja, de po dežji in rosi namočena obroduje žito — živež.
24. prav po besedi: „*Napóji njene roje*“; ako so brazde, razori, prógani na njivi po obilnim dežji z vodo napolnjeni, so zares „*roje*“.
25. V hebrejskim: „*poravnavaš njene kepe*“; drugi: „*razmočiš*“.
26. V hebrejskim: „*jo z dežjem polivaš, in blagoslavljaš njé rast*“.
27. prav po besedi: „*Blagoslavljaš venec léta*“; „*venec léta*“ so sadovi in perdelki, s kterimi Bog ovenča vsako leto. V hebrejskim: „*Venčaš leto s svojim blagodaram, in tvoje stopinje se cede mašobe*“. — „*Stopinje*“ pomenijo Božjo pričujočnost, „*mašoba*“ pa rodovitnost.
28. „*Lepote v pušavi*“ so trate, ki se sem ter tje v pušavah nahajajo; „*so gnine*“, t. j., prav dobre paše.
29. z mastjo in lepo ovno, ker imajo dobro pašo. V hebrejskim: „*Pašniki se oblačijo z drobnico*“, t. j., so pokriti z drobnico, ker jih je veliko.
1. V hebrejskim ni pristavka: „*za vstajenje*“. Pred ko ne, je bil zato narejen, de bi se po njem naznanjalo, de je psalm v višim pomenu zahvalna pesem za vse od Kristusa prejete dobrote, kterih zagotovilo in poterdilo je vstajenje. Ta psalm je sploh zahvalna pesem za rešenje, in zatorej ga kristjan lahko obrača na svoje zveličanje.
2. hvalite in častite ga veličastno.

Digitized by Google

so tvoje dela, o Gospod! zavoljo obilnosti tvoje moči se ti bodo lagali tvoji sovražniki.[3])

4. Vesoljna zemlja naj te moli in ti prepeva; tvojimu imenu naj hvalo poje.

5. Pridite, in glejte Božje dela; strahovíten je v sklepih[4]) nad človeškimi otroci.

6. On je spremenil morje v suho,[5]) peš so šli skozi reko; takrat smo se veselili v njem.

7. On gospoduje v svoji moči vekomaj, njega oči gledajo narode. Kteri ga dražijo, naj se ne povikšujejo per sebi.[6])

8. Hvalite, narodi, našiga Boga, ter razglasujte njega čast!

9. Ki je dal moji duši življenje,[7]) in ni pustil mojim nogam se spotakniti.[8])

10. Ker ti, Bog! si nas poskušal; z ognjem si nas očiševal, kakor se srebro očišuje;

11. v zadergo si nas peljal, težave si nam naložil na herbet,

12. ljudí si nam na glavo dal. Skozi ogenj in vodo smo hodili, pa si nas izpeljal v ohlajenje.[9])

13. V tvojo hišo pojdem z žgavnimi darovi;[10]) svoje obljube ti bom opravil,

14. ki so jih moje ustnice odločile, in moje usta izgovorile v moji stiski.

15. Tolste žgavne darove ti bom pernesel s kadilam ovnov;[11]) daroval ti bom vole s kozli vred.

16. Pridite, poslušajte vsi, ki se Boga bojite, ter bom perpovedoval, koliko je storil moji duši.

17. V njega sim s svojimi ustmi klical, in ga povikševal s svojim jezikam.

18. Ko bi bil v svojim sercu krivico[12]) vidil, bi me Gospod ne bil uslišal.

19. Zatorej je Bog uslišal, ter se je ozerl na glas moje prošnje.

20. Hvaljen bodi Bog, ki ni odvernil moje prošnje, in ne svojiga usmiljenja od mene.

---

3. Ker ti tvoji sovražniki ne morejo zoperstati, se ti bodo sicer podvergli, pa ne resničuo in z dobro voljo, ampak le po sili, le na videz, po hinavsko.
4. čudoviten je Bog v svojih delih proti ljudem.
5. Sveti pevec tukaj omeni, kako prečudno so šli Izraelci skozi rudeče morje (2. Mojz. 14.) in skozi Jordan (Joz. 3, 13. i. d.). Oboje je bilo podoba, kako gre kristjan skozi kerstno vodo, ali podoba svetiga kersta, kjer se kristjan odpové vsimu hudimu, kakor so bili Izraelci po teh čudovitnih prigodbah rešeni iz nesreče in egiptovske sužnosti (1. Kor. 10, 1.).
6. kakor de bi mógli ubežati njegovi kazni; zakaj on jih vidi in vse njih djanje.
7. mi je dal telesno in dušno življenje.
8. V hebrejskim: „*našim dušam ... našim nogam*“ ...
9. Ktero terpljenje izraelskiga ljudstva sveti pevec tukaj (v. 10—12.) v misli ima, se ne more prav določiti. Kristjan lahko per tem misli na preganjanje, ki ga je mogla terpeti sveta cerkev in njeni svetniki, posebno mučenci (Gl. 2. Kor. 12, 6. i. d.), pa tudi na britkosti in očiševanja, kterim se mora vsaka keršanska duša podvreči, de je Kristusu podobna.
10. ter ti jih bom dal v zahvalo.
11. „*s kadilam ovnov*“, t. j., z ovni, ki se kadé, ko se v daritev sežigajo. Drugi: ... „*ovne s kadilam vred*“.
12. „*krivico*“, laž, hinavšino in druge grehe.

Digitized by Google

LXVI. (67.) Psalm.

David prósi Boga, de naj se da vesoljnimu svetu spoznati.

1. K koncu, med hvalnimi pesmimi hvalin psalm Davidov.[1])
2. Bog se nas usmili, in nas blagoslovi; naj razsvetli svoj obraz nad nami,[2]) in se nas usmili;
3. de spoznamo tvojo pot[3]) na zemlji, nad vsimi narodi tvoje zveličanje.
4. Ljudstva naj te slavé, o Bog! slavé naj te vse ljudstva.
5. Veselé in radujejo naj se narodi; zakaj ti sodiš ljudstva po pravici, in vodiš narode na zemlji.
6. Ljudstva naj te slavé, o Bog! slavé naj te vse ljudstva.
7. Zemlja bo dala svoj sad.[4]) Blagoslovi naj nas Bog, naš Bog,
8. blagoslovi naj nas Bog, in bojé naj se ga vse pokrajine zemlje.

LXVII. (68.) Psalm.

Zahvala za dobljeno veliko zmago.

1. K koncu, hvalin psalm Davida samiga.[1])
2. Vzdigni naj se Bog, in razkropé naj se njega sovražniki, in

1. V hebrejskim: „*Pevcu, psalmska pesem za petje na strunah*“.
2. ozri se dobrotljivo na nas, in daj nam svoje gnade. Prim. Ps. 4, 7.
3. „*tvojo pot*“, tvoje zveličanske postave, tvojo vero.
4. ne le svojih zeliš, ki so ljudem v živež, ampak tudi njega, kteriga narodi pričakujejo (1. Mojz. 49, 10.), véliciga kralja, sinu človekoviga (Hier.). Po misli svetih očetov sploh ves ta psalm razodeva silno goreče želje po prihodu Mesijevim, v kterim bodo vsi narodi najdli svojo srečo in zato tudi svoje veselje.

1. Ta psalm je vesela pesem zavoljo dobljene velike zmage, ki se je pela o priložnosti, ko so skrinjo zaveze iz vojske, kamor so jo bili seboj vzeli (prim. 1. Kralj. 4, 4: 14, 18. Ps. 46, 6.), na sionsko goro (v. 16.) v slovesni versti (v. 25 - 29.) nazaj nosíli, ktero so tudi vjeti spremljali (v. 19.). — Misli si nasledvajo v ti težki pesmi takole: Sveti pevec začne s prošnjo in s spoznanjem, de pred Bogam bežé vsi sovražniki (v. 1—3.); zato opominja hvaliti Gospod Boga (v. 4. 5.), ki delí takó mnogotere dobrote (5—15.), posebno po svojim prebivališu na Sionu (16—19.), kamor se v časti in slavi verne, ter seboj vjete pelje (19.); dalje spodbuduje vse k hvali dobrotljiviga Boga, ki jih bo tudi dalje oteval vsih sovražnikov (20—24.); popisuje prelepo versto, v kteri se Bog raduje po zmagi čez svoje sovražnike (25—28.); prosi dolge sreče in premage nevernih ljudstev (29—32.) in kliče vse narode, naj hvalijo veličastniga Izraeloviga Kralja. — Po misli katoliških razlagavcov, ki se opérajo na veljavo svetiga Pavla (Ef. 4, 8.) in svetih očetov, se v tem psalmu ne prepeva le zmaga, ki je bila Izraelcam dodeljena, ampak prepeva se tudi zlasti zmaga Kristusova čez vse njegove sovražnike in njegov veličastni vnebohod. Sveti pevec je namreč v psalmu sedanje takó popisal, de

Digitized by Google

bežé naj spred njegoviga obličja, kteri ga sovražijo.[2])

3. Kakor zgine dim, naj zginejo; kakor se osk razstopí per ognji, takó naj poginejo grešniki pred obličjem Božjim.

4. Pravični naj se gostujejo in radujejo vpričo Boga; ter naj se razveseljujejo v veselji.

5. Pojte Bogu, prepevajte hvalo njegovimu imenu; pot perpravite njemu,[3]) ki pride od zahoda;[4]) Gospod mu je ime. Radujte se pred njegovim obličjem, kteriga se oni prestrašijo.[5])

6. Ki je oče sirot in sodnik vdov. Bog je v svojim svetim kraji;

7. Bog, ki daje prebivati njim, ki so enih misel, v hiši;[6]) ki z močjo izpelje vjete,[7]) tudi nepokornike, ki v grobéh prebivajo.[8])

8. O Bog![9]) ko si hodil pred svojim ljudstvam, ko si šel skozi pušavo,

9. se je zemlja tresla, nebesa so rosile pred obličjem sinajskiga Boga,[10]) pred obličjem Izraeloviga Boga.

10. Prostovoljno si, o Bog, od-

---

je s tem naznanil tudi prihodnje. Kristjan naj per branji psalmov vselej obrača judovske zadeve na keršanske, ter naj misli pri verstah, v kterih se Bogu hvala daje, na Kristusa, in naj rečeno obrača na njegovo kraljestvo na zemlji in v nebesih.

2. Te besede so vselej govorili, ko so skrinjo zaveze vzdigovali, in jo v drugi kraj prenašali. 4. Mojz. 10, 35. Tukaj pa povzame sveti pevec te besede z oziram na dobljeno zmago, kakor de bi rekel: Kakor se je Bog zdaj vzdignil in nam zmago dodelil, takó naj se vselej vzdigne, in razkropí naše sovražnike! — Kristjan prosi Kristusa, de naj položí svoje sovražnike za podnožje svojih nog.

3. poravnajte pot Bogu, ki gre nazaj na skrinji zaveze na sionsko goro. — Kristjanam pa se reče: Perpravite pot Kristusu, perpravite s ponižnostjo in pokoro svoje serca njegovimu prihodu!

4. Iz te vojske so prišli od zahoda proti Jeruzalemu; šli so tedaj skozi kraje, ki so bili proti zahodu od Jeruzalema, proti sionski gori. V hebrejskim: „*ki pride iz pušave*“, iz vojske skozi pušavo na Sion. — Kristus je prišel od zahoda (predpekla), ko je bil vstal iz groba z neumerljivim telesam. Takó govorí več svetih očetov.

5. „*oni*“, namreč grešniki. V hebrejskim ni besedi: „*kteriga se oni prestrašijo*“.

6. Bog da prebivati Izraelcam, ki so ene vere, v kananski deželi. — Kristus združi svoje v sveti cerkvi, in še bolj tesno v samostanih ali kloštrih.

7. iz njih sužnosti. — Kristus razveže vezi satana in greha.

8. terdovratne grešnike, ki nasproti ravnajo Božji volji, ki spé v smerti, v grobu svojih grehov; tudi njé reši, ako se spreobernejo. Gl. Luk. 1, 79. V hebrejskim: ... „*izpelje v srečo, nepokornike pa pusti v suhoti*“, v njih revi.

9. Tukaj sveti pevec ogovorí Boga, in ga opomni milosti, de je šel z Izraelci iz Egipta, jim s čudeži pot kazal, jih v obljubljeno deželo perpeljal, in jim veliko zmag dodelil.

10. „*zemlja se je tresla, nebesa so rosile*“, perm. Sod. 5, 4. 5.; „*nebesa so rosile*“, t. j., dež je spod neba lil; „*sinajskiga Boga*“, t. j., Boga, ki se je na Sinaji razodeval, kjer je zapovedi dajal. V hebrejskim: ... „*Sinaj se je tresel pred Bogam, pred Bogam Izraelovim*“. Bog se je dajal spoznati z veliko mogočnostjo in z velikim veličastvam po čudežih in znamnjih, zlasti ko je na Sinaji postavo dajal. — Ko je Kristus binkoštni praznik

Digitized by Google

ločil dež [11]) svojimu deležu; [12]) oslabel je bil, ti pa si ga poterdil.

11. Tvoje čede v nji [13]) prebivajo; perpravil si *(jo)* po svoji dobroti ubozimu, o Bog!

12. Gospod je dal besedo oznanovavcam veselja z veliko močjo, [14])

13. kralj vojskinih trum ljubljeniga, ljubljeniga; [15]) in hišni lepoti [16]) *(da)* deliti rop. [17])

14. Ko počivate v sredi deležnin, [18]) *(ste kakor)* golobove peruti, ki ste posrebernjene, njegov herbet zadej pa se sveti v bledorumenim zlatu. [19])

15. Ko razkropi Nebeški kralje po zemlji, [20]) bodo s snegam pobeljeni, [21]) kakor na Selmonu. [22])

16. Božja gora [23]) je rodovitna gora, [24]) terdna gora, [25]) rodovitna gora.

---

svojo postavo po svetim Duhu v serca zapisoval, se je zgodilo to z drugačnim pretresenjem, posebno znotrej s sprecobernjenjem in spremenjenjem serca.

11. Drugi prestavljajo: „*Pohleven* (ali: „*dobroten*“) *dež si odločil*“, t. j., poseben dež si dajal spod neba, namreč mano.

12. svojimu ljudstvu (5. Mojz. 9, 29. Ps. 27, 9.). — Kristus je dal pravi nebeški kruh, namreč svoj nauk in svoje presveto telo.

13. „*Tvoje čede v nji prebivajo*“, t. j., tvoje stvari, Izraelci prebivajo v deželi, ktero si dal svojimu deležu, svojimu ljudstvu.

14. To deželo je Bog dal svojimu revnimu ljudstvu (v. 11.) po zmagah, ktere mu je dodelil; te zmage da oznanovati. V naslednjih verstah (13—15.) nasledva oznanilo teh zmag. V hebrejskim: „*Gospod da besedo oznanovavkam veselja*“ i. d.; „*da besedo*“, t. j., oznanilo dobljene zmage. Pevke (2. Mojz. 15, 20: 1. Kralj. 18, 6.) so navadno oznanovale zmage. — Kristusovo zmago oznanujejo deviški oznanovavci.

15. Gospod je (v. 12.) kralj vojskinih trum ljubljeniga Izraeloviga ljudstva. Izrael se imenuje po hebrejskim: „*Ješurun*“, ljubčik Božji. V višim pomenu je „*Ješurun*“, ljubčik Božji, Mesija, Jezus Kristus, Sin nebeškiga Očeta.

16. „*hišni lepoti*“, t. j., gospodinji. Gl. Jer. 6, 2.

17. Gospodinja je družini delila rop, ki ga je nje mož z vojske domu pernesel. Cerkev, Kristusova nevesta, deli gnade, ki jih je Kristus pridobil, ktere je, kakor rop, vzel satanu in svetu. — V hebrejskim se bere ta versta: „*Kralji vojskinih trum bežé, bežé, in hišna mati deli rop*“.

18. Ko prebivate v sredi svojih pokrajin, ktere so vam po vadljanji došle, ko imate mir, ste enaki golobovim perutam.

19. tadaj se svetite v srebru in zlatu, podobni ste golobam, ki imajo srebru in zlatu podobno pérje; to je, silno bote obogateli. — Kadar bote vi, kristjani, dosegli svoj delež v luči (Kol. 1, 12.), tadaj bote v belim častitljivim oblačilu (Skriv. raz. 3, 4: 6, 11.) enaki belim golobam, in bogati v vsih gnadah.

20. Drugi: „*Ko Nebeški sodi kralje v deželi*“.

21. bodo s kostmi pobitih zmed njih vojskinih trum kakor s snegam pokriti.

22. Selmon je gora blizo Sihema, na kteri je mende pogosto sneg padal. V hebrejskim: „*Kadar razkropi Narvišji kralje, je s snegam pobeljeno kakor Selmon*“. Drugi: ... „*kralje, je vse v miru*“.

23. „*Božja gora*“ je Sion, kjer je imel Bog svoj sedež, in je delil z njega svoje gnade. — Kristjan si lahko misli z besedo „*Sion*“ cerkev Božjo.

24. prav po besedi: „*je debela* (tolsta) *gora*“. Sionska gora je v permeri z debelo basansko goro, kjer so dobre paše in se nareja obilno masla, tudi debela, rodovitna gora; tode le v duhovnih rečeh, v gnadah, ki jih Bog z nje ljudem deli.

25. prav po besedi: „*sosérjena gora*“, t. j., skupej deržeča gora.

Digitized by Google

17. Zakaj se zavidno ozérate na terdne goré? Gora je, ki Bogu dopade, na nji stanovati; zakaj Gospod bo *(na nji)* stanoval vekomej.[26])

18. Božji voz je z desetimi tavženti pomnožen,[27]) tavžente je njih, ki se veselé;[28]) Gospod je med njimi na Sinaji, v svetišu.[29])

19. Greš na višavo,[30]) vzameš seboj vjete,[31]) prejmeš darove zmed ljudi,[32]) celó njé, ki ne verujejo,[33]) de Gospod Bog *(tukaj)* prebiva.

20. Hvaljen bodi Bog vsak dan;[34]) dal bo nam srečno pot[35]) Bog, naš rešenik.

21. Naš Bog je Bog, ki otéva; in Gospodova, Gospodova je pot iz smerti.

22. Resnično! Bog potare glavé svojih sovražnikov, porašeno teme njih, ki živé v pregrehah.

23. Gospod pravi: Iz Basana[36]) jih bom vernil,[37]) vernil jih bom v globočino morja;[38])

24. de se pomoči tvoja noga v kervi, in jezik tvojih psov v kervi sovražnikov.

25. Vidi se tvoj prihod, o Bog!

---

26. Zakaj se ozérate, vi posvetni ljudje! na rodovitne (debele) terdne (sosérjene, sosedene, skupej deržeče) visoke goré, ter mislite, de bi bile oné bolj vredne, de naj bi na njih Bog stanoval? Poleg greškiga pa takole: „*Vé sosérjene goré! zakaj nevošljivo gledate na to goro, na kteri bo Bog prebival vekomaj*“? Bog bo prebival na sionski gori „*vekomaj*“ v tem oziru, ako si mislimo z besedo „*Sion*“ katoliško cerkev, ktere predpodoba je bil Sion.

27. „*Božji voz*“ je podoba zmagovavne moči Božje zoper vse sovražnike Božjiga kraljestva; ta Božji vojskini voz je pomnožen z desetimi tavženti tacih vojskinih vozov, t. j., Gospod, ki na Sionu prebiva, je obdan z veliko močjo in z velikim veličastvam.

28. tavženti njih, ki se veselé, so angelji Božji okrog Gospodoviga sedeža. Perm. 4. Kralj. 6, 17. Dan. 7, 10. Cahar. 14, 5. Sveti pevec popisuje imenitnost sionske gore s tem, de opomni nebeške družbe, ki Boga na Sionu obdaja.

29. Gospod je na Sionu v svetišu med angelji, kakor je bil nekdaj na Sinaji, ko je postavo dajal. 5. Mojz. 33, 2. Sion je zdaj Sinaj.

30. Ti, Gospod, greš na sionsko goro s skrinjo zaveze.

31. seboj slovesno pelješ vjete v vojski.

32. Drugi prestavljajo: „*prejmeš darove za ljudi, de jim jih deliš*“.

33. tudi malikovavce, kteri se ti vdajo in tvojo moč in oblast spoznajo. V hebrejskim: ... „*tudi puntarje, de bi tukaj* (na Sionu) *prebivali*“ (de bi službo Božjo tukaj opravljali). — Desiravno ta versta zlasti méri na slovesni prevod skrinje zaveze na sionsko goro, vender pa je prerok zvolil take besede, ktere ves svoj pomen še le potem dosežejo, ako se obračajo na Kristusov vnebohod, kteriga tukaj prerokuje, kakor uči sveti Pavel (Ef. 4, 8.). Ko je bil Kristus, Gospod, svoje delo dokončal, je šel v nebesa, je peljal nje, ki jih je na zemlji rešil sužnosti greha in satana, tako rekoč vjete v časti seboj, in delí od ondod svoje gnade, takó de se še neverni malikovavci k pravi veri spreobračajo in so prebivališe Božje in svetiga Duha.

34. Ko je sveti pevec naštel gnade Božje (5—19.), spet vabi vse, de naj Boga hvalijo in časté.

35. bo tudi še dalje z nami. V hebrejskim: „*Ako se nam naloži breme, nam bo Bog pomagal!*“

36. Basan je proti jutru od kananske dežele; tedaj od jutra sem sploh.

37. „*jih bom vernil*“, t. j., sovražnike Izraelcov.

38. Pomen: Iz Basana (od jutra sem) bom perpeljal sovražnike v Kanaan, kjer

Digitized by Google

prihod mojiga Boga; mojiga kralja, ki je v svetišu.[39])

26. Spredej gredo pervaki s pevci združeni,[40]) v sredi devic, ki bobnajo.

27. V zbirališih hvalite Gospod Boga, ki ste iz vira Izraeloviga![41])

28. Ondi[42]) je mladi Benjamin,[43]) v duhu zamaknjen,[44]) Judovi pervaki, njih vojvodi;[45]) Zabulonovi pervaki, Neftalijevi pervaki.[46])

29. Zapovej, o Bog! svoji môči;[47]) poterdi to, o Bog! kar si med nami storil,

30. s svojiga tempeljna v Jeruzalemu.[48]) Kralji ti bodo darove pernašali.

31. Ukroti zverí v terstji;[49]) truma juncov je med kravami ljudstev, de bi pregnali njé, ki so skušeni kakor srebro.[50]) Razkropi narode, ki vojske hočejo.

32. Poslanci naj pridejo z Egipta; Etiopija naj perva povzdiguje svoje roke k Bogu.[51])

---

bodo v morje pahnjeni. V hebrejskim: ... „*vernil jih bom iz globočine morja*“ (od morja, od zahoda sem). Pomen hebrejskiga: Od vzhoda in zahoda bom zbral izraelske sovražnike, de smert najdejo v kananski deželi (v. 24.). — Kristus pošilja strašne kazni svojim sovražnikam. Ps. 2, 9. Skriv. raz. 2, 27: 12, 5: 19, 15.

39. „*ki je v svetišu*“, t. j., ki je svet. Drugi prestavljajo: ... „*mojiga kralja v svetiše*“. Sveti pevec popisuje prihod Gospod Boga na sionsko goro.

40. za pevci gredo pervaki, knezi, poglavarji. V hebrejskim: „*Spredej gredo pevci, potlej godci v sredi*“ i. d.

41. „*ki ste iz vira*“, t. j., iz rodú Izraeloviga. Iz. 48, 1. To je del pesmi, ki so jo peli.

42. „*Ondi*“ med unimi pervaki (v. 26.).

43. Benjamin, nar mlaji Jakopovih sinov. Benjaminov rod je bil pervi med rodovi, ki so spremljali skrinjo Božjo. V njegovi okrajini je bil en del Jeruzalema in veči del tempeljna. Gl. 5. Mojz. 33, 12.

44. „*v duhu zamaknjen*“, t. j., nar bolj vnet. V hebrejskim: ... „*Benjamin in njegovi pervaki*“.

45. V hebrejskim: ... „*pervaki in njih trume*“.

46. Sveti pevec imenuje le nektere rodove namesti vsih, namreč Benjaminoviga in Judoviga, ki sta bila nar bolj proti jugu, Zabulonoviga in Neftalijeviga, ki sta bila nar bolj proti severju. — Veličasten je vhod Kristusov in njegove družbe v nebesa. Zmed vsih dvanajsterih Izraelovih rodov zbira svoje zveste (Skriv. raz. 7, 4. i. d.). Nar manjši dobé nar veči gnade, in gredo pervi za njim.

47. Pokaži svojo moč! V hebrejskim: „*Tvoj Bog zapoveduje* (o Izrael), *on, tvoja moč*“.

48. Drugi: „*zavoljo tempeljna v Jeruzalemu*“, zavoljo službe Božje, ki se ondi opravlja. Gl. Ps. 5, 8.

49. Zveri v terstji so behemoti, nilski konji in krokodili, pomenijo pa grozovitne, sovražne in mogočne Egipčane. Eccli. 29, 3.: 32, 2. Pomen: Premagaj mogočno kraljestvo Egipčanov in podverzi ga svojimu ljudstvu.

50. Med narodi, ki so prepušeni svojim poglavarjem kakor krave juncam, so razujzdani, serditi poglavarji, ki mislijo skušene služabnike Božje (Izraelce) pregnati iz njih deleža; tudi nje strahuj, o Gospod! V hebrejskim: „*Ukroti zvér v terstji, trume juncov med teleti narodov, de na tla popadajo s srebernjaki*“. Pomen: Ukroti Egipt, vso trumo razujzdanih pervakov med narodi, de dajejo srebernjakov za davek.

51. Egipt in Etiopija naj se podveržeta Bogu. Obe deželi ste bile perve zmed

Digitized by Google

33. Kraljestva po zemlji, pojte Bogu; prepevajte Gospodu, prepevajte Bogu!
34. ki se pelje na nebu neba proti vzhodu.[52]) Glej, dal bo svojimu glasu glas močí.[53])
35. Dajajte čast Bogu, ki je čez Izrael, njegovo veličastvo in njegova moč je v oblakih.
36. Čudoviten je Bog v svojih svetih;[54]) Izraelov Bog sam bo dal moč in krepkost svojimu ljudstvu. Hvaljen bodi Bog!

LXVIII. (69.) Psalm.

Mesija v terpljenji.

1. K koncu, za njé, ki se bodo spremenili. David.[1])
2. Pomagaj mi, o Bog! ker so vode pertekle do moje duše.[2])
3. Tičím globoko v blatu, in ni najti dnà;[3]) prišel sim v globočino morja, in vihar me je pogreznil.[4])
4. Trudim se z vpitjem, moje gerlo je zamolklo; moje oči pešajo,[5]) ko upam v svojiga Boga.
5. Več ko las na moji glavi jih je, ki me sovražijo brez vzroka; močni so moji sovražniki, ki me preganjajo krivično; kar nisim ropal, sim potem povernil.[6])
6. Bog! ti veš mojo nespamet; in moje pregrehe ti niso perkrite.[7])

---

nevernih narodov, ki ste keršansko vero sprejele. Gl. Iz. 19, 19. Sof. 3, 10. Djan. ap. 8, 39.

52. ki gre po dobljeni zmagi na Sion in v nebesa proti solnčnimu vzhodu! Rajda spremljavcov je prišla od večera. Gl. razl. 4. Prav popolnama veljajo te besede od Kristusa, ki je šel v nebesa z oljske gore, ki stoji proti jutru od Jeruzalema. Zato so cerkve (kjer je mogoče) proti jutru obernjene, in kristjani proti jutru obernjeni molijo. V hebrejskim: „*ki hodi po nebesih nebes od začetka*“, t. j., po naj viših nebesih.

53. močen glas bo zagnal, dal bo oznanovavcam svete vere v usta gromu enake močne, pretresljive besede svetiga evangelija, ki bodo ljudi iz grešniga spanja k pokori budile.

54. Čudoviten je Bog v milostljivi voditvi svojih svetih. Gl. Ef. 3, 10. V hebrejskim: „*Čudoviten v svojim svetišu*“, v svetim šotoru, od kodar prečudno deli pomoč svojimu ljudstvu.

1. V tem psalmu govorí terpeči David, predpodoba Jezusa Kristusa, z besedami, ki se popolnama Jezusu Kristusu perlegajo. Dc Jezus govorí iz Davidovih ust, so verovali tudi aposteljni, ki se na ta psalm ozérajo, in vsa cerkev pervih časov.
2. Jez sim v smertni nevarnosti utoniti, t. j., moje terpljenje me bo v smert spravilo. „*Voda*“ in „*blato*“ ste podobi velike nevarnosti.
3. ni terdiga dna, kjer bi terdno stal.
4. V hebrejskim: ... „*in porodenj me je zalila*“.
5. ker se toliko po pomoči ozéram. Gl. Ps. 118, 82. Žalost. pes. 4, 17.
6. česar nisim zadolžil, za to sim se mogel pokoriti. Enako govorí apostelj 2. Kor. 5, 21.
7. t. j., Bog, ti veš, koliko sim grešil! — Kristus je bil brez lastniga greha, pa je nosil grehe vsih ljudi.

Digitized by Google

7. Naj ne bodo osramoteni zavoljo mene, kteri v tebe upajo, o Gospod, Gospod vojskinih trum! Naj ne bodo osramoteni zavoljo mene, kteri tebe išejo, Izraelov Bog![8])

8. Ker zavoljo tebe prenašam zasmehovanje; sramota pokriva moje obličje.

9. Ptuj sim postal svojim bratam;[9]) neznan otrokam svoje matere.[10])

10. Ker gorečnost za tvojo hišo me jé;[11]) in zasramovanje njih, ki tebe zasramujejo, na mé pada.[12])

11. S postam pokrivam svojo dušo, in bilo mi je v zasmehovanje.[13])

12. Naredil sim si žimnato oblačilo,[14]) in bil sim jim v pregovor.[15])

13. Zoper me so govorili, kteri so sedeli per vratih;[16]) in od mene pojejo, kteri vino pijejo.

14. Jez pa, Gospod! k tebi molim; čas dopadenja je,[17]) o Bog! Po obilnosti svojiga usmiljenja me usliši, v resnici svoje blagosti.[18])

15. Potegni me iz blata, de ne obtičim; reši me njih, ki me čertijo, in iz globokih voda.[19])

16. Naj me ne vtopí sila vode, in globočina naj me ne požre; in jama naj nad mano ne stisne svojih ust.[20])

---

8. Ne pusti, de bi se tvoji častivci pohujšali nad mojim terpljenjem, de bi jim namreč moje terpljenje priložnost dajalo, mene zapustiti. Gl. Iz. 53, 1. Mat. 11, 25. Križ je Judam pohujšanje, nevernikam pa nespamet. Koliko jih je, ki bi radi hodili z Jezusam po prijetnim potu duhovne tolažbe, po križevim potu pa se branijo za njim hoditi!

9. celo moji učenci so me zapustili in zatajili.

10. „*otrokam*“, namreč Judam, ki imajo ravno tisto mater, kakor jez, shodnico. Prim. Jan. 7, 5: 1, 11.

11. Ves gorím za čast tvoje hiše, kjer se opravlja služba Božja, in zavoljo tega me sovražijo.

12. ki tebe zasramujejo, s svojimi deli zaničujejo, zaničujejo tudi mene, ker se tebe deržim. Gl. Jan. 2, 17. Rim. 15, 3.

13. S postam, z vednim zatajevanjem sim varoval svojo dušo skušnjav, in sim jo s teboj sklenjeno ohranil, zavoljo tega pa so me zasmehovali. V hebrejskim: „*Britko sim se jokal in postil*“ i. t. d.

14. Naredil sim si spokorno oblačilo.

15. bil sim svojim sovražnikam v smeh.

16. Per vratih, ali na prostoru pred vratmi so leno posedali za kratek čas. Ti leni postopači so me obirali in opravljali.

17. „*čas dopadenja*“, t. j., čas milosti in uslišanja.

18. daj, de se v resnici nad menoj spolni tvoje zveličanje. Drugi: usliši me po svoji zvestobi zastran obljubljeniga zveličanja ali rešenja.

19. „*iz globokih vodá*“, t. j., iz velikih nevarnost. Tudi Kristus je lahko tako molil; zakaj desiravno Bog, je bil vender tudi pravi človek, in je zato imel zunaj greha z nami vred vse slabosti naše natore, kakoršna je tudi groza pred terpljenjem.

20. „*jama*“, prav po besedi: „*vodnjak naj nad mano*“ i. t. d., t. j., naj se nad mano ne zapre, in naj me grob ne obderží. — Kristus je ko Bog dobro vedil, de bo dokončal svoje delo, in premagal smert, grob in pekel; vender pa prosi za to, ker nam je ko človek hotel dati zgled zaupljive in preserčne molitve.

Digitized by Google

17. Usliši me, Gospod! ker dobrotljivo je tvoje usmiljenje; in po obilnosti svojiga usmiljenja glej v mé!

18. Ne obračaj svojiga obličja od svojiga služabnika, ker sim v stiski; hitro me usliši!

19. Glej na mojo dušo, in reši jo; zavoljo mojih sovražnikov me otmi!

20. Znano ti je moje zasramovanje in osramotenje, in moja sramožljivost.

21. Pred tvojim obličjem so vsi, ki me stiskajo; moje serce perčakuje zasramovanja in reve.[21]) Perčakoval sim ga, de bi me miloval, pa ga ni; in de bi me tolažil, pa ga ne najdem.

22. In dajejo mi želča v jed, in v moji žeji me napajajo s kisam.[22])

23. Njih miza jim bodi v zadergo, in v povračilo, in v spotikljej.[23]) Rim. 11, 9.

24. Njih oči naj otemné, de ne vidijo;[24]) njih herbet zmirej uklanjaj.[25])

25. Izli na njé svojo jezo; in serd tvoje jeze naj jih zgrabi.

26. Naj bo pusto njih prebivališe, in nihče naj ne prebiva v njih šotorih.[26])

27. Zakaj, kteriga si ti udaril,[27]) ga preganjajo, in bolečinam mojih ran še perdevajo.[28])

28. Pusti jih padati iz greha v greh,[29]) in naj ne pridejo v tvojo pravico.[30])

29. Izbrišejo naj se iz bukev živih, ter naj se ne pišejo med pravične.

30. Jez sim reven in terpeč; tvoja blagost, o Bog! me bo sprejela.

31. Hvalil bom s petjem Božje imé; in ga poveličeval s hvalo;

32. in to bo Bogu bolj dopadlo,

---

21. Ker imam toliko hudih sovražnikov, torej še vse hujšiga zasramovanja in terpljenja perčakujem. V hebrejskim: ... „*stiskajo. Zasramovanje mi je serce poterlo, de kopernim*“.

22. „*s kisam*“, t. j., z jesiham. Gl. Mat. 27, 34. 48. Jan. 19, 29.

23. Ker mi dajejo toliko grenkiga vživati, ker mi neprenehama življenje grenijo; naj tudi oni nasproti grenko, škodljivo, zoperno vživajo, t. j., naj imajo grenek delež (Hier.). Te verste 23—30. niso želje maševanja, ampak prerokovanje Božjih kazen, ki bodo prišle nad vse judovsko ljudstvo, ki svojiga Mesija ni spoznalo, in ga je celó umorilo. V tem pomenu méri v to sv. Pavel v listu do Rim. 11, 9. 10. Enako govorí Jezus sam. Mat. 23, 37—39. Sicer pa te besede niso nasproti Jezusovi krotkosti in milosti, po kteri je bil zmirej pripravljen odpušati; ker pa Judje niso spoznali gnade obiskanja, jih je mógla, kakor vse terdovratne grešnike, zadeti kazen Božje pravice.

24. To se je spolnilo nad Judi, ker ne spoznajo tudi nar bolj očitnih prerokovanj, ki govoré od Jezusa Kristusa. Gl. 2. Kor. 3, 14.

25. de bodo pod jarmam in bremenam, in de bo njih pogled le v pozemeljsko obernjen.

26. Obljubljena dežela je dan današnji v primeri z nekdanjo, ko so Izraelci v nji prebivali, pušava, pa tudi nima pol toliko ljudi, kolikor nekdaj. Prim. Mat. 24, 2. Djan. ap. 1, 20.

27. kteriga si zavoljo zveličanja ljudi k terpljenju obsodil.

28. zaničevanje, zasmehovanje, prederzno grozovitnost.

29. To je nasledek terdovratnosti, v kteri Judje ostajajo. Gl. Rim. 1, 24.

30. in naj ne dosežejo opravičenja.

Digitized by Google

kakor mlado tele, ki mu rastejo rogovi in parklji.[31])

33. Reveži naj vidijo, in naj se veselé; išite Boga, in živela bo vaša duša;

34. ker Gospod usliši reveže, in ne zaničuje svojih jetnikov.[32])

35. Hvalite ga nebo in zemlja, morje in vse, kar v njem lazi.

36. Ker Bog bo Sionu[33]) pomagal, in mesta Judove se bodo stavile,[34]) in ondi bodo prebivali, in v delež ga dobili.[35])

37. In zarod njega služabnikov ga bo v lasti imel;[36]) in kteri ljubijo njegovo imé, bodo v njem prebivali.

LXIX. (70.) Psalm.

Molitev za hitro pomoč.

1. K koncu, psalm Davidov, v spomin, de mu je Gospod pomagal.[1])

2. O Bog! glej na mojo pomoč; Gospod, hiti mi pomagat!

3. Osramoteni naj bodo, in sramujejo naj se, ki mojo dušo zalezujejo.

4. Zavernejo naj se, in sram jih bodi, ki mi hudo želé; hitro naj se zavernejo osramóteni, kteri mi pravijo: Prav! prav![2])

5. Veselé in radujejo naj se vsi nad tabo, kteri te išejo; in kteri tvojo pomoč ljubijo, naj vedno rekajo: Hvaljen bodi Gospod!

6. Jez pa sim reven in ubožen; Bog, pomagaj mi! Moj pomočnik in moj odrešenik si ti; Gospod, nikar se ne mudi!

LXX. (71.) Psalm.

Molitev za pomoč zoper sovražnike.

1. Psalm Davida,[1]) Jonadabovih sinov in pervih vjetih.[2])

---

31. to bo bolj dopadlo, kakor daritve. Hvala Božja v revšini in v terpljenji je boljši, kakor daritve. — Telc, ki mu rogovi in parklji rastejo, je bilo živinče eniga leta do treh let; ako je bilo stareje, tadaj ni bilo perpravno za daritev.

32. „*svojih jetnikov*“, t. j., tacih, ki so zavoljo njega z britkostmi in terpljenjem obdani.

33. mestu Jeruzalemu, višimu Sionu, sveti cerkvi.

34. bodo spet bolj terdne. Tudi mesta nove vere se lahko imenujejo mesta Judove, t. j., mesta praviga spoznanja.

35. „*ga dobili*“, t. j., Sion. Gl. zgor. 33. razl.

36. „*ga bo v lasti imel*“, namreč Sion, mesto Jeruzalem; ali pa: „*jo bo v lasti imel*“, namreč deželo Palestino, ... *bodo v nji* (v deželi) *prebivali*“.

1. Ta psalm je skorej enak Psalmu 39, 14. i. d. V hebrejskim: „*Psalm Davidov, za petje v spomin*“.

2. „*Prav, prav*“ ti je!

1. David, ki je ta psalm zložil v visoki starosti (v. 9. 18.), prosi v njem pomoči zoper sovražnike; zaupa v Boga, in hvali njegovo dobrotljivost.

2. t. j., ki so ga peli sinovi Jonadabovi in pervi vjeti. Jonadabovi sinovi so

Digitized by Google

V te, Gospod! zaupam, naj ne bom osramoten vekomaj;

2. reši me po svoji pravici,[3]) in me otmi! Nagni mi svoje uhó, ter mi pomagaj.

3. Bodi mi Bog varh, in terden kraj, de mi pomagaš; zakaj moja terdnjava in moje prebivališe si ti.

4. Moj Bog! potegni me grešniku iz roke, in njemu, ki zoper postavo dela, in hudobnimu;

5. ker ti, Gospod! si moja poterpežljivost.[4]) Gospod, ti si moje upanje od moje mladosti.

6. Na te sim uterjen od svojiga rojstva; od telesa moje matere si ti moj varh. Od tebe je vedno moja pesem.

7. Ko čudo sim bil dosterim;[5]) in ti si bil moj terden pomočnik.

8. Moje usta naj bodo polne tvoje hvale; de prepevam tvojo slavo, ves dan tvoje veličastvo.

9. Ne zaverzi me ob času starosti; ko peša moja moč, me ne zapusti!

10. Ker moji sovražniki govoré od mene; in kteri mi po življenji strežejo, se posvetujejo,

11. rekoč: Bog ga je zapustil; derite za njim, in ga primite; ker nikogar ni, de bi ga otél.[6])

12. Bog, ne odteguj se od mene; moj Bog, glej na mojo pomoč!

13. Sramujejo naj se, ter naj zginejo,[7]) kteri me obrekujejo; z osramotenjem in s sramoto naj bodo obdani, kteri mi hudo želé.

14. Jez pa bom vedno upal, in bom množil vso tvojo hvalo.

15. Moje usta naj oznanujejo tvojo pravico, ves dan tvojo blagost. Ker ne poznam iz bukev učenosti,[8])

16. se bom podal v močí Gospodove;[9]) Gospod! le tvoje pravice se bom spominjal.

17. Bog! učil si me iz mla-

Rehabejci (4. Kralj. 10, 15. Jer. 35.), ki so bili blezo ob času perve sužnosti (4. Kralj. 24, 1. razl. 2.) z Danielam in Joakimam (v. 12.) peljani v Babilon.

3. reši me, ker si pravičen sodnik.

4. ti si moje poterpežljivo upanje.

5. ker me je Bog prečudno ohranil v tolikim terpljenji. — David je pač lahko to rekel; zakaj le po posebni, čudovitni pomoči Božji mu je bilo mogoče si življenje oteti, ker ga je Savel toliko let vedno zalezoval. Tudi slehern kristjan lahko to obrača na svojo dušo, ki je v vedni nevarnosti, in gotovo bi se pogubila, ako bi je Bog ne varoval.

6. Absalomova in Savlova stran niste bile popolnama zaterte. V visoki starosti Davidovi, ko je njegova moč pešala, ste si delale novo upanje, se kraljevanja polastiti.

7. „*Sramovali se bodo*“ i. t. d. S tem jim sveti pevec ne želí hudiga, ampak jim le hudo napoveduje in prerokuje.

8. „*tvojo blagost*“, t. j., tvojo pomoč, tvoje rešenje, tvoje zveličanje. „*Ker ne poznam*“ i. t. d., to je, ker se ne pečam z učenostjo in s pisarijo, de bi obširno popisoval veličastne dela Gospodove, jih bom le premišljeval. V hebrejskim: ... „*tvojo blagost; zakaj števílek ne poznam*“, t. j., števila tvojih dobrót ne vem, ker jih je silno veliko; ali pa: „*zakaj mére ne poznam*“, t. j., nimam nobene mére v tvoji hvali.

9. „*se bom podal*“ v premišljevanje Gospodove vsigamogočnosti in njegovih veličastnih del. V hebrejskim: „*Hodil bom v moči Gospodovi*“, t. j., hvalil bom Gospodovo mogočnost.

Digitized by Google

diga; in dosihmal oznanujem tvoje čuda;

18. in do starosti, do sive starosti, me, Bog! ne zapusti; de vsim rodovam, ki pridejo, oznanujem tvojo ramo,[10]) tvojo mogočnost,

19. in tvojo pravico, o Bog! do višav,[11]) kar si storil veliciga; Bog! kdo je tebi enak?

20. Kolike stiske, mnoge in hude, si mi pokazal! pa si se obernil, me požívil, in si me zopet speljal iz breznov zemlje.[12])

21. Pomnožil si svoje veličastvo;[13]) obernil si se, ter si me tolažil.

22. Zakaj tudi jez te bom slavil, na psalmskim orodji tvojo resničnost;[14]) prepeval ti bom na citrah, o Bog, ti Sveti v Izraelu!

23. Moje ustnice se bodo radovale, ko ti bom prepeval; in moja duša, ki si jo odrešil.

24. Pa tudi moj jezik bo ves dan oznanoval tvojo pravico; ker so osramoteni in zasmehovani, ki mi išejo hudo storiti.

LXXI. (72.) Psalm.

David prerokuje srečne čase, ko začne kraljevati véliki kralj.

1. Psalm do Salomona.[1])

2. Bog! daj kralju svojo sodbo,[2]) in svojo pravico kraljevimu sinu,[3]) de sodi tvoje ljudstvo po pravici, in tvoje uboge v sodbi.[4])

3. Naj prejmejo goré mir za ljudstvo, in griči pravico.[5])

4. Sodil bo uboge med ljudstvam, in bo pomagal otrokam revežev, in bo ponižal obrekovavca,[6])

5. in bo ostal s solncam in pred luno od rodú do roda.[7])

6. Prišel bo kakor dež na

10. „*tvojo ramo*“, to je, tvojo moč.
11. „*tvojo pravico*“, ki sega do nebeških višav.
12. „*iz breznov zemlje*“, t. j., iz velicih nesreč.
13. ker si mi pomagal. V hebrejskim: „*Pomnožil si moje veličastvo*“, mojo kraljevo čast.
14. „*tvojo resničnost*“ ali tvojo zvestobo.

1. to je, do moža mirú (1. Mojz. 49, 10. Iz. 9, 6.), ker to pomeni imé „*Salomon*“. Drugi prestavljajo: „*Psalm za Salomona*“. Ta psalm obsega hvalo véliciga kralja, večniga kralja mirú (3. 5. 6. 7. 16. 17.), prijatla ubozih (12. 15.), Gospoda vsiga svetá, ki oblagodarja vse narode (8. 11. 17.). De je ta kralj Mesija, se vidi, ne le iz lastnost, ki se mu prilastujejo, ampak tudi iz enoglasniga razlaganja starih Judov in svetih očetov. Kristjan lahko ta psalm móli za razširjanje svete katoliške cerkve.
2. Daj svojo sodbo, kakoršno sam imaš, Mesiju, t. j., sodbo čez vse narode, sodbo z oblastjo, jo sklepati ali obsojevati.
3. nasledniku kralja Davida. Gl. 2. Kralj. 7, 12. Jer. 33, 17. Prim. Jan. 5, 22.
4. „*tvoje uboge*“, t. j., tvoje pravične prav sodi. Iz. 11, 4.
5. Stori, de bo vsa dežela polna mirú in pravice.
6. „*obrekovavca*“, v hebrejskim: „*zatéravca*“.
7. bo ostal, dokler bo sijalo solnce z luno vred, t. j., vekomaj: Hebrejci so si mislili, de bo solnce in drugo ozvezdje večno terpelo.

Digitized by Google

kožo,[8]) in kakor deževne kaplje na zemljo.[9])

7. Ob njegovih dneh bo vzhajala pravica in obilnost mirú,[10]) dokler ne zgine luna.[11])

8. In bo gospodoval od morja do morja, in od reke do pokrajin zemlje.[12])

9. Pred njim bodo padali Etiopci,[13]) in njegovi sovražniki bodo zemljo lizali.[14])

10. Kralji s Tarsa[15]) in otoki mu bodo daril dajali; kralji Arabljanov in s Sabe darov pernašali.[16])

11. In molili ga bodo vsi kralji zemlje; vsi narodi mu bodo služili.

12. Ker rešil bo reveža od mogočniga, in uboziga, ki nima pomočnika.

13. Zanesel bo[17]) ubozimu in siromaku, in duše revežev bo rešil;[18])

14. iz odertije in krivice[19]) bo njih duše rešil, in častitljivo bo njih imé pred njim.[20])

15. In bo živel, in dajalo se mu bo od arabskiga zlata, in vedno bodo pred njim molili; vsak dan ga bodo hvalili.

16. In žito[21]) bo v deželi na nar viših gorah;[22]) njega sad se bo vzdigoval čez Libanon;[23]) in

---

8. Gedeonovo; čudovitno bo prišel Mesija, kakor je nekdaj čudovitno padla rosa na Gedeonovo kožo (Sod. 6, 37.). Tako več sv. očetov. Drugi: kakor dež na pokošeno senožet. Kar je dež pokošeni senožeti, ker jo namreč rodovitno dela, to bo Mesija svojimu ljudstvu.

9. Po misli več sv. očetov je v ti versti naznanjeno, de bo Odrešenik prišel iz nebes v naročje presvete Device tako, de nje devištva ne bo poškodoval.

10. Pravi mir, ki ga ima človek sam seboj, z Bogam in z drugimi, izvira iz pravice, iz pravičniga življenja, iz čednosti in svetosti. Ko je bil Kristus prišel na zemljo, so angelji mir oznanovali. Luk. 2, 14.

11. to je, neprenehama, večno. Glej zgor. 7. razl.

12. Srednje morje in reka Evfrat ne bo meja njegoviga kraljestva, kakor do zdaj, ampak nar zadnje okrajine zemlje; Mesija bo namreč gospodoval nad vso zemljo (v. 10. 11.).

13. Njemu se bodo uklanjali zamurci, v hebrejskim: „*prebivavci v pušavah*“, t. j., divjaki sploh.

14. bodo tla kuševali, ko se mu bodo do tal perklanjali iz pokoršine in spoštovanja. Iz. 49, 23.

15. „*s Tarsa*“, t. j., Tartesa na Španskim. To je bila zadnja Izraelcam znana dežela ob morji proti zahodu; pomen tedaj je tale: kralji iz nar daljniših dežel ob morji proti solnčnimu zahodu in otokov mu bodo daril dajali.

16. tedaj tudi kralji iz jutrovih dežel. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*kralji iz Sabeje*“ (v Arabii). Drugi mislijo „*Meroe*“ v Egiptu.

17. Zanesel bo per sodbi (v. 2.).

18. Kristus je blagroval uboge.

19. „*krivice*“, t. j., zatéranja. Gl. Ps. 54, 12.

20. V hebrejskim: ... „*rešil in njih kri* (njih življenje) *je draga pred njim*“.

21. „*žito*“, prav po besedi: „*moč*“ ali „*terdnost*“, nekaj taciga, kar daje telesnimu življenju moč in terdnost, in to je namreč žito. Pomen tega je tedaj: Obilno bo po vsi deželi žita.

22. še celó tudi po nar viših gorah bo obilno žita.

23. klasje se bo vzdigovalo čez Libanon, ker bo na njem žito rastlo. — Ob Mesijevim prihodu bo zemlja rodovitna. S kerščansko vero se je razširjalo po

Digitized by Google

pricveteli bodo iz mesta, kakor trava iz zemlje.[24])

17. Njega imé bodi hvaljeno na vekomej; kakor solnce ostane njegovo imé. In oblagodarjeni bodo v njem vsi rodovi zemlje;[25]) vsi narodi ga bodo poveličevali.

18. Hvaljen bodi Gospod, Izraelov Bog, ki čuda dela sam.[26])

19. In hvaljeno bodi imé njegoviga veličastva na vekomaj; in polna bodi vsa zemlja njegoviga veličastva. Zgôdi se, zgôdi se!

20. Jenjajo hvalne pesmi Davida, Jesetoviga sina.[27])

LXXII. (73.) Psalm.

Sreča grešnikov je minljiva, in njih konec je pogubljenje.

1. Psalm Asafov.[1]) Kakó dober je Bog Izraelu, njim, ki so praviga serca![2])

2. Moje noge pa bi se bile kmalo spotaknile; kmalo bi bile spoderknile moje stopinje.[3])

3. Ker sim se vnél zoper hudobne, ko sim vidil mir grešnikov.[4])

4. Ker ne mislijo na smert, in njih nadloge *(dolgo)* ne terpé.[5])

5. Niso v trudu, ko drugi ljudje, in niso tepeni z ljudmi vred.

6. Zato se jih je napuh polastil; zagernjeni so s svojo krivico in hudobijo.[6])

7. Njih krivica izhaja, kakor iz masti;[7]) hodijo za nagnjenjem serca.[8])

8. Izmišljujejo in govoré kri-

---

svetu tudi obdelovanje zemlje; sosebno so mnihi in pušavniki puste kraje s svojim trudam in potam v lepe verte, njive in travnike spremenili. — Misli si tudi obilnost duhovnih darov, ki jih je Kristus na zemljo pernesel.

24. tudi ljudje se bodo močno množili, zlasti prebivavci noviga Jeruzalema, t. j., svete cerkve.

25. Gl. 1. Mojz. 22, 18. Drugi prestavljajo: „*V njem se blagrujejo vsi rodovi*“ i. d., t. j., pravijo: O Bog! stori nas, kakor njega, stori nas njemu podobne.

26. S 17. versto se končajo druge bukve psalmov. Naslednje verste so hvala Božja, ki se je navadno perstavljala sklepu.

27. Sveti Hieronim tukaj pristavi: Ta psalm se imenuje konec Davidovih pesem, ker je v njem to popisoval, kar se bo poslednjič godilo, namreč čas Kristusov.

1. Ob Davidovim času je živel neki Asaf (1. Kron. 16, 7. Prim. Ps. 49.).
2. V hebrejskim: „*ki so čistiga serca*“.
3. bi bil kmalo v veri v Božjo previdnost omahnil.
4. Zavidil sim hudobne in sim se nad njimi hudoval, ko sim jih vidil v miru in sreči živeti.
5. če jih tudi kako terpljenje zadene, pa ne terpí dolgo, in so zato dobre volje, ker ne mislijo na smert.
6. Ker nimajo križev in težav kakor drugi ljudje, zato so se v svoji sreči prevzeli, prevzetnost pa jih je zapeljala v mnoge krivice in hudobije.
7. „*iz masti*“, t. j., iz obilnosti, ali pa: iz neobčutljiviga in zakerknjeniga serca. Gl. Ps. 16, 10.
8. živé po željah svojiga hudobniga serca.

Digitized by Google

vico; hudobijo govoré v svoji visokosti.

9. Svoje usta devajo v nebesa,[9]) in njih jezik hodi po zemlji.[10])

10. Zato se moje ljudstvo tje[11]) obrača, de bi se našli *(veselja)* polni dni per njih.[12])

11. In pravijo: Kakó Bog vé? Je li znano Narvišimu?[13])

12. Glej! grešniki so, pa imajo obilno, in perdobili so si bogastvo.

13. In sim rekel: Ali sim tedaj zastonj opravičeval svoje serce, in med nedolžnimi umival svoje roké?[14])

14. In sim tepen vsak dan, in pokorjen vsako jutro?[15])

15. Ako sim rekel: Takó bom govoril; glej! zavergel bi zarod tvojih otrók.[16])

16. Premišljeval sim, de bi to spoznal,[17]) pa bilo mi je težavno,

17. dokler nisim v svetiše Božje stopil,[18]) in spoznal njih konca.[19])

18. Pa zaderge si jim nastavil; vergel si jih, ko so se vzdigovali.[20])

19. Kakó so bili pokončani, hitro so zginili, poginili so zavoljo svoje hudobije!

20. Kakor sanje njih, ki se prebudé, Gospod! boš v nič storil njih podobo v svojim mestu.[21])

21. Ker se je bilo moje serce vnélo,[22]) in so se moje ledvice[23]) pretresle,[24])

---

9. Govoré od nebeških reči, tode zoper njé.
10. v svoji ošabnosti svoj jezik nad vsim brusijo, vse presojujejo, kar se godí na zemlji.
11. „*moje ljudstvo*“, to je, Izraelci se obračajo tje k hudobnežem.
12. Drugi: „*najdejo pa vender le britkost per njih*“.
13. Pravijo: se mar Bog pečá za svét?
14. rekel sim sam per sebi, ker me je napeljevala moja občutljivost (v. 21.): Ali sim zastonj pravično živel, ker moram zavoljo svoje pravičnosti toliko terpeti?
15. Tako tedej zastonj prenašam svoje nadloge od zgodnjiga jutra in ves dan?
16. Sveti pevec sam sebe zaverne, rekoč: Ako sim sam per sebi rekel: Takó bom tudi očitno govoril, kakor sim sam per sebi mislil; bi se s takim govorjenjem perdružil hudobnim, in bi zavergel tvoje prave služabnike. Ali pa: S takim govorjenjem bi zavergel djanje otrók Božjih, kteri so tudi v svoji nesreči, in per sreči hudobnih mirni in pokojni, ter se tiho vdajo v previdnost Božjo.
17. veliko sim se trudil, de bi bil spoznal skrivnost, zakaj de so pobožni v nesreči, hudobni pa v sreči.
18. dokler nisim v Božji šotor stopil, in v svoji molitvi, v tihim premišljevanji razumel Božjih sklepov.
19. dokler nisim spoznal nesrečniga konca hudobnih.
20. Sveti pevec zdaj uči, de je sreča hudobnih goljufna, ker so hitro derli v svoje pogubljenje.
21. Kakor zginejo sanje, ko se človek prebudí, takó bo zginila po tvojim povelji njih podoba, to je, njih bitje, njih življenje, ki je enako goli sanjski podobi; iztrebil jih boš iz svojiga mesta, namreč iz Jeruzalema.
22. je bilo nepokojno in razdraženo moje serce zavoljo sreče hudobnežev.
23. „*ledvice*“ pomenijo tukej sploh notranje občutljeje.
24. V hebrejskim: „*Ko je moje serce žalovalo, in me je bodlo v mojih ledvicah*“, ker sim hudobne vidil srečne.

Digitized by Google

22. sim bil tudi jez v nič storjen,[25]) in nisim razumél.[26])

23. Kakor žival sim bil pred teboj; vender pa sim bil vedno per tebi.[27])

24. Za desno roko si me deržal,[28]) in si me vodil po svoji volji,[29]) in v veličastvu si me sprejel.[30])

25. Kaj imam namreč v nebesih, in kaj ljubim na zemlji kakor tebe?

26. Moje mesó koperni, in moje serce, Bog mojiga serca in delež moj je Bog vekomej.

27. Ker glej! kteri se tebi odtegnejo, poginejo; vse pokončaš, kteri so ti nezvesti.

28. Za me pa je dobro, de se Boga deržim, in de stavim v Gospod Boga svoje zaupanje; de oznanujem tvojo hvalo med vratmi sionske hčere.[31])

LXXIII. (74.) Psalm.

Prošnja v sili, ko je bilo svetiše razdjano.

1. Poduk Asafov.[1]) Zakaj, o Bog! si nas popolnama zavergel, in se jezí tvoj serd nad ovcami tvoje paše?

2. Spomni se svoje občine, ki si jo v lasti imel od začetka,[2]) ki si jo odkupil ko palico svojiga deleža;[3]) sionska gora je, ki si na nji prebival.

3. Vzdigni svoje roke zoper njih napuh za vselej![4]) Koliko hudiga je sovražnik storil v svetišu![5])

4. Bahajo pa se, kteri te čertijo, v sredi tvojiga praznovanja.[6]) Postavili so svoje znamnja v znamnje[7])

5. na vrata in na višavo, in

---

25. sim bil tudi jez ob vso svojo dušno moč, ob pravo spoznanje, prišel.
26. nisim razumel tega, kar se je s hudobnimi godilo.
27. sim bil enak neumni živali, ki ne spozná Božjih namenov, vender sim bil s svojo voljo združen z Bogam.
28. me nisi pustil poginiti v mojih dvomih (v. 2.).
29. si me vodil po potu britkosti, kakor ti je dopadlo.
30. si me častitljivo sprejel v svoje varstvo.
31. de oznanujem tvojo hvalo v Jeruzalemu, v keršanski cerkvi.

1. Tako se imenuje ta psalm, ker je v sredi Asafovih psalmov, zakaj pred ko ne, je bil še le po babilonski sužnosti zložen, in meri ali na sužnost (2. Kron. 36.), ob kteri je bil tempelj požgan (v. 7.), ali pa na oskrunjenje svetiga tempeljna po Antiohu Epifanu (1. Mak. 1.). — Kristjan naj moli ta psalm v hudih stiskah svete cerkve.
2. „*od začetka*“, t. j., že od Abrahamovih časov.
3. ki si jo odkupil iz egiptovske sužnosti „*ko palico*“, t. j., ko odmerjen del svoje dedšine; s palico so se namreč deli odmerjali, psalmist tedaj imenuje merjavsko palico namesti odmerjeniga dela.
4. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Vzdigni svoje stopinje k razvalinam*“, pojdi in glej razvaline.
5. „*v svetišu*“, to je v tempeljnu.
6. v sredi kraja, kjer se opravlja služba Božja, t. j., v tempeljnu, ki je razdjan.
7. Ko so bili Kaldejci Jeruzalem premagali, so postavili na visocih mestih

Digitized by Google

niso spoznali.[8]) Kakor v logu les so s sekirami

6. posekali njegove[9]) vrata vse;[10]) s sekiro in s toporišem so ga razdjali,

7. z ognjem so požgali tvoje svetiše; po tleh so oskrunili prebivališe tvojiga imena. 4. Kralj. 25, 9.

8. Oni in vsa njih rodovina so rekli v svojim sercu: Odpravimo vse Božje praznike v deželi.[11])

9. Svojih znamenj ne vidimo,[12]) tudi ga ni preroka več;[13]) in on[14]) nas več ne pozna.

10. Doklej, Bog! bo sovražnik zasramoval, nasprotnik dražil[15]) tvoje imé neprenehama?

11. Zakaj odtegueš svojo roko in svojo desnico;[16]) *(stegni jo)* od svojih pers do konca.[17])

12. Vender je Bog naš kralj od nekdaj; pomoč skazuje v sredi dežele. Luk. 1, 68.

13. V svoji moči si morje uterdil;[18]) zmajem si poterl glave v vodah.[19])

14. Ti si zmaju glavo sterl; v jed si ga dal etiopiškim ljudstvam.[20])

15. Ti si storil, de so perderli studenci in potoki;[21]) ti si posušil reke etanske.[22])

16. Tvoj je dan, in tvoja je noč; ti si naredil zarjo[23]) in solnce.

17. Ti si postavil zemlji vse pokrajine; poletje in pomlad si ti vstvaril.

---

svoje bandera v znamnje svojiga gospostva čez Jeruzalem in vso deželo. Drugi prestavljajo: „*Svoje šege so perstavili judovskim šegam*“.

8. „*na višavo*“, morde verh vrat, ali verh strehe, ali pa verh kaciga hriba; „*in niso spoznali*“, de je Bog gospod in kralj vse dežele (Talhofer).

9. „*njegove vrata*“, t. j., vrata v tempelj, ali pa tudi v mesto.

10. V hebrejskim: „*so posekali njegove izrezane dela*“.

11. V hebrejskim: „*Rekli so v svojim sercu: Pokončajmo jih vse skupej; vse šotore Božje so požgali v deželi*“.

12. „*Svojih znamenj*“, t. j., svojih šeg per službi Božji ne vidimo. Té šege se pomenljivo imenujejo znamnja, ker so podobe viši keršanske resnice. — Talhofer razlaga; „*Svojih znamenj*“, t. j., svojih bander, ali pa: tempeljna, altarjev in več tacih svetih rečí ne vidimo, ker so jih sovražniki pokončali.

13. V sužnost odpeljani Izraelci so bili brez prerokov, ker se je bil Jeremija v Egipt podal. Jer. 43.

14. Bog nas mende več ne pozna. V hebrejskim ... „*ni ga preroka več, in nobeniga ni per nas, de bi vedil, kako dolgo bo terpelo.*

15. V hebrejskim je namesti „*dražil*“: „*preklinjal*“.

16. Zakaj nam odtegueš vso svojo moč in pomoč?

17. Drugi: Zakaj vedno odlašaš stegniti svojo roko od pers, kjer jo deržiš, de bi z njo pokončal naše sovražnike?

18. kakor suho zemljo si naredil rudeče morje, ko je ljudstvo skozi njega šlo. V hebrejskim: „*si razdelil morje*“.

19. „*zmajem*“, t. j., Egipčanam. 2. Mojz. 14, 21. V hebrejskim: „*levijatanam si poterl*“ i. t. d. Gl. zastran te zveri Job. 40, 20.

20. V hebrejskim: ... „*dal prebivavcam v pušavi*“, t. j., zverinam.

21. Glej 2. Mojz. 17, 6: 4. Mojz. 20, 8.

22. t. j., reke, ki vedno tečejo, in se samé nikoli ne posušé. Gl. Joz. 3, 15. 16.

23. „*zarjo*“, v hebrejskim: „*zvezde*“.

Digitized by Google

18. Spomni se tega:[24]) sovražnik zasmehuje Gospoda; in neumno ljudstvo[25]) draži tvoje imé.

19. Ne dajaj zverém duš njih, ki te poznajo;[26]) in duš svojih ubozih nikdar ne pozabi.

20. Ozri se na svojo zavezo,[27]) ker oni, ki so bili temni v deželi,[28]) imajo polno hiš krivice.[29])

21. Ponižani[30]) naj se ne verne osramoten; revež in ubožec bota hvalila tvoje imé.

22. Vzdigni se, Bog! razsodi svojo pravdo; spomni se svojiga zasramovanja, s kterim te neumni vsaki dan oklada.

23. Ne pozabi očitanja svojih sovražnikov; prevzetnost njih, ki te sovražijo, vedno veči prihaja.

LXXIV. (75.) Psalm.

Bog je sodnik.

1. K koncu. Ne pokončaj![1]) Hvalni psalm Asafov.[2])

2. Hvalimo te, o Bog! hvalimo in kličemo[3]) tvoje imé;[4]) oznanujemo tvoje čuda.

3. Ko čas dobim, bom po pravici sodil;[5])

4. *(tadaj)* se bo raztopila zemlja[6]) in vsi, ki na nji prebivajo;[7]) jez sim uterdil nje stebre.

5. Rekel sim[8]) hudobnim:[9]) Nikar hudobno ne ravnajte;[10]) in pregrešnim: Nikar rogá ne povzdigujte![11])

---

24. „*tega*“, kar je bilo zgorej povedano, in kar zdaj nasledva.
25. ljudstvo, ki Boga taji. Gl. Ps. 13, 1.
26. V hebrejskim: „*Ne dajaj sovražni derhali duše svoje gerlice*“. — „*Gerlica*“ je podoba pohlevniga, krotkiga, tihiga, nedolžniga človeka.
27. ki si jo storil z Izraelci, de jih boš rešil njih sovražnikov.
28. ki so bili nekdaj neznani v deželi, namreč Kaldejci.
29. imajo obilno hiš v lasti po krivici. V hebrejskim: ... „*zavezo, ker temni kraji* (skriti koti) *v deželi so prebivališe krivičnikov*“.
30. „*Ponižani*“, t. j., izraelsko ljudstvo, ki prosi.
1. Glej zastran tega Ps. 56, 1. razl. 1.
2. Psalmist se zahvali za prejeto pomoč (v. 2.), in ojstra sodba, ki je zadela hudobne (3. 4.), mu daje priliko, jih posvariti in opomniti še prihodnjih Božjih sodbá (5—9.).
3. te kličemo po imenu, ter te s tem častimo.
4. V hebrejskim: ... „*se zahvalimo, de je takó blizo tvoje ime*“, de si takó blizo s svojo pomočjo.
5. Ko pride čas, ki sim si ga odločil, govori Bog, bo zadela hudobne moja pravična sodba.
6. Ko pridem sodit, bo svét od strahú kopernel. V hebrejskim: „*se bo tresla zemlja*“.
7. Kerpke besede tih dveh verstá ne merijo tolikanj na posebno sodbo posameznih hudobnežev, ampak le bolj na poslednjo sodbo. Prim. 2. Pet. 3, 10.
8. Tukej govorí psalmist in sklene iz Božjih besedi, de naj se hudobneži bojé sodbe Božje.
9. Drugi prestavljajo: „*Rekel sim prevzetnim*“.
10. Drugi prestavljajo: „*Nikar prevzetno*“, ali pa: „*krivično ne delajte*“.
11. Nikar se ne zanašajte na svojo moč. „*Rog*“ je podoba močí. Ps. 17, 3.

Digitized by Google

6. Nikar ne povzdigujte na kviško svojiga rogá; nikar ne govorite krivice zoper Boga![12])

7. Zakaj ne od vzhoda, ne od zahoda, ne od pustih gorá...[13])

8. Ker Bog je sodnik; on tega poniža, in uniga povikša;

9. zakaj v Gospodovi roci je kelih poln močniga, namešaniga vina,[14]) in ga nagnuje[15]) sem ter tje; vender pa ni spraznjena njegova goša; pili ga bodo vsi grešniki po zemlji.

10. Jez pa bom oznanoval na vekomaj,[16]) pel bom Jakopovimu Bogu,

11. in vse rogove bom grešnikam polomil;[17]) povišani pa bodo rogovi pravičniga.[18])

LXXV. (76.) Psalm.

Zahvala za zmago.

1. K koncu, med hvalnimi pesmimi psalm Asafov.[1]) Pesem do Asirijanov.[2])

2. Znan je Bog v Judeji, veliko je njega imé v Izraelu.

3. In v miru[3]) mu je bil perpravljen kraj, in na Sionu njegovo prebivališe.

4. Ondi je poterl moč lokov, škit, meč in vojsko.[4])

5. Ko si prečudno svetil z večnih gorá,[5])

6. so se vsi prestrašili, ki so bili neumniga serca.[6]) Spali so v svojim spanji;[7]) in nič niso

---

Ali pa: Nikar se ne napihujte; ali pa: Nikar ne tišite svojevoljno, kakor vol s svojim rogam.

12. V hebrejskim: „*nikar ne govorite terdovratno zoper Boga*“; ali pa: „*s povzdignjenim vratam*“, t. j., ošabno.

13. Tukej si misli besede: „*ni pomoči zoper sodbo Božjo*“.

14. z močnimi, omamljivimi, omotljivimi rečmi namešaniga vina. Skriv. raz. 14, 10. Sveto pismo večkrat Boga pred očí stavi ko ojstriga sodnika s kozarcam v roci, ki ga v svojim pravičnim serdu grešnikam nataka, t. j., jim mnoge kazni pošilja. Ps. 59, 5.

15. „*ga nagnuje*“, t. j., ga piti daje.

16. namreč: de Bog hudobne kaznuje.

17. grešnikam bom napuh in moč poderl z oznanovanjem ojstre sodbe Božje.

18. pravični pa bodo serčni in močni prihajali.

1. V hebrejskim: „*Pevcu na strunah, psalm Asafov*“.

2. Več starih Judov, greška in latinska prestava obračajo ta psalm na veliko zgubo, ktero so terpele asirske vojskine trume pod Senaheribam (4. Kralj. 19.); drugi, kakor sv. Avguštin, mislijo sploh na neko zmago in zahvalo za njo. V hebrejskim ni pristavka: „*Pesem*“ i. d.

3. prav za prav „v *Salemu* (v Jeruzalemu); „*Salem*“ pomeni mir (1. Mojz. 14, 18.).

4. „*Ondi*“ per mestu mirú (per Salemu ali Jeruzalemu) je pokončal vso sovražno vojsko.

5. ko si nam poslal iz svojiga večniga prebivališa svojo prečudno pomoč.

6. prestrašili so se slepi neverniki. Gl. Ps. 13, 1.

7. v smertnim spanji (Ps. 12, 4.), ko jih je bil angelj pomoril (4. Kralj. 19.).

Digitized by Google

našli v svojih rokah vsi možje bogastva.[8])

7. Zavoljo tvojiga hudovanja, Bog Jakopov! so pospali, ki so na konje sedli.[9])

8. Ti si strašin, in kdo se ti bo zoperstavil, odkar *(se je vnela)* tvoja jeza?

9. Z neba si dal slišati svojo sodbo; zemlja se je tresla in je počivala,[10])

10. ko se je Bog vzdignil v sodbo, de bi otel vse pohlevne na zemlji;

11. zakaj človeška misel te slavi, in ostanki misli ti bodo obhajali praznik.[11])

12. Delajte in opravljajte obljube Gospodu, svojimu Bogu, vi vsi, ki ste okrog njega, in nosite darove strašnimu,

13. ki jemlje duha poglavarjem;[12]) ki je strašin kraljem na zemlji.

LXXVI. (77.) Psalm.

Psalmist toži in zdihuje zavoljo nadlog, pa se berž potolaži in v upanji poterdi, ko se spomni preteklih časov, v kterih je Bog svoje ljudstvo iz mnozih nevarnost rešil.

1. K koncu, za Idituna, psalm Asafov.[1])

2. S svojim glasam v Gospoda kličem, s svojim glasam v Boga; in se v me ozéra.

3. Ob dnevu svoje stiske išem Boga, svoje roke *(stegujem)* po noči k njemu, in se ne goljufam;[2]) moja duša se ne da potolažiti.[3])

4. Mislim v Boga,[4]) in se

---

8. *„možje bogastva“*, možje ropa željni še orožja niso imeli v rokah, de bi se bili z njim branili. V hebrejskim: *„Bolj si sloveč in veličasten kakor roparske gorè* (gradovi roparjev s svojimi poglavarji). *Oropani so junaki in spé v svojim spanji, in vsi vojaki nimajo* (moči) *v rokah“*.

9. so pospali konjniki. V hebrejskim: *„je zaspal konj in voz“*.

10. Germenje si dal slišati, in potres je bil, ko so sovražniki padali; *„zemlja je počivala“*, t. j., mir je bil v deželi, potem ko so bili sovražniki pokončani (Talhofer).

11. *„človeška misel“*, t. j., hudobni naklep Asirijanov, ki so mislili pokončati tvoje ljudstvo, ta sovražni naklep namreč, ki si ga razdjal, ti čast dela in te poveličuje; pa tudi *„ostanki misli“*, t. j., hudobni naklepi ostalih Asirijanov, ki so ubežali, ti bodo v čast, ker boš tudi njé pokončal (Talhofer). — V hebrejskim: *„Togota ljudi te slavi* (daje priliko, te slaviti), *ko se opašeš s poslednjim serdam“*, ko skleneš svojo poslednjo sodbo zoper sovražnike.

12. *„ki jemlje duhá poglavarjem“*, t. j., serčnost ali pa tudi življenje knezam, pervakam, vojvodam.

1. Perm. Ps. 4. 38. 72. Kristjan naj móli ta psalm v britkostih in težavah.

2. v svojim upanji, de bom uslišan. V hebrejskim: ... *„k njemu, in se ne utrudim“*.

3. Ravno zato, ker se moja duša ne da utolažiti, išem Boga i. d.

4. kakó milostljiv in dobrotljiv je bil v nekdanjih časih (v. 6. 7.).

Digitized by Google

veselim;[5]) vadim se,[6]) pa moj duh omaguje.

5. Moje oči prehitujejo ponočne straže; zbegan sim, in ne govorim.

6. Premišljujem dni nekdanje,[7]) in večne leta si jemljem k sercu,[8])

7. ter preudarjam po noči v svojim sercu,[9]) in se vadim, in pometam svojiga duha.[10])

8. Ali bo Bog vekomej zavergel, in se ne bo dal več potolažiti?

9. Ali bo vedno svojo milost kratil od rodú do roda?

10. Ali je Bog pozabil se usmiliti? Ali bo v svoji jezi perderževal svoje usmiljenje?

11. Rekel sim pa: Zdaj začnem![11]) Ta sprememba *(pride)* od desnice Narvišiga.[12])

12. Spominjam se del Gospodovih, ker premišljujem tvoje čuda spervenja,[13])

13. in preudarjam vse tvoje dela, in vadim se v tvojih naredbah.

14. Bog! tvoja pot je sveta; kteri bog je velik, kakor je naš Bog?

15. Ti si Bog, ki čuda delaš, oznanil si med ljudstvi svojo moč,

16. rešil si s svojo ramo svoje ljudstvo, Jakopove in Jožefove sinove.[14])

17. Vidile so te vode, o Bog![15]) vidile so te vode! bali in tresli so se brezni.

18. Velik je bil šum vodá; oblaki so dajali glas,[16]) in tvoje pušíce so memo letele.[17])

19. Glas tvojiga groma *(se je)* okoli *(razlegal)*, tvoji bliski so svetili po vsi zemlji; gibala in tresla se je zemlja.

20. Tvoja pot je bila v morji, in tvoje steze v velicih vodah;

---

5. ko se spomnim njegovih dobrot. V hebrejskim: „*in zdihujem*“.
6. v poterpežljivosti. V hebrejskim: „*in premišljujem*“.
7. Premišljujem nekdanje srečne čase.
8. V hebrejskim: „*Premišljujem nekdanje dni in zdavno pretekle leta*“.
9. V hebrejskim: ... „*po noči svoje hvalne pesmi*“.
10. preudarjam v svojim duhu, ali bi se moglo to zgoditi, kar v naslednjih verstah vpraša. V hebrejskim: ... „*premišljujem v svojim sercu, in moj duh preiskuje*“.
11. „*Zdaj začnem*“, terdno v Boga zaupati, in to naglo spremenjenje moje duše iz maloserčnosti v terdno, pokojno zaupanje pride od Boga (Talhofer).
12. V hebrejskim: „*Poslednjič sim rekel: Terpeti moram; roka Narvišiga more prenarediti*“.
13. Sveti pevec se poterduje v zaupanji v Boga, ker premišljuje njegove čudovitne dela in dobrote, ki jih je skazoval izraelskimu ljudstvu že precej v začetku.
14. Sveti pevec imenuje tukej Jožefa ko očaka, ker je Izraelce nekaj časa v Egiptu preživil.
15. Tukaj psalmist méri na pergodbe, ko so šli Izraelci skozi rudeče morje. Gl. Ps. 113: 2. Mojz. 14.
16. Vode so šumele, in v oblakih je germelo.
17. bliski so sem ter tje švigali.

Digitized by Google

in tvoje stopinje se ne poznajo.[18])

21. Kakor ovce vodiš svoje ljudstvo za roko Mojzesovo in Aronovo.[19]) 2. Mojz. 14, 29.

LXXVII. (78.) Psalm.

Kratka zgodovina izraelskiga ljudstva do Davidoviga časa.

1. Poduk Asafov.[1]) Poslušajte, moje ljudstvo! postavo mojo, nagnite svoje uho k besedam mojih ust.

2. Odperl bom v pripovestih svoje usta, govoril bom uganjke od začetka.[2])

3. Kar smo slišali in zvedili, in so nam naši očetje pravili,

4. ni skrito njih otrokam v naslednjim rodu. Perpovedovali so hvalo Gospodovo, in njegovo moč, in čudeže, ki jih je delal.

5. Saj je obudil spričevanje[3]) v Jakopu, in je dal postavo v Izraelu, de naj, kar je našim očakam zapovedal, svojim otrokam naznanujejo,

6. de zvé naslednji rod, de otroci, ki bodo rojeni, in ko zrastejo, perpovedujejo svojim otrokam;

7. de stavijo svoje upanje v Boga, in ne pozabijo Božjih del, in de prašajo po njegovih zapovedih,[4])

8. de ne bodo kakor njih očetje malopriden in dražljiv rod, rod, ki ni bil ravniga serca, in ki se njega duh ni deržal zvesto Boga,[5])

9. kakor Efrajmovi sinovi, ki lok napenjajo in ž njim streljajo, pa se vračajo ob dnevu boja.[6])

10. Oni se niso deržali Božje

---

18. t. j., morje se je razplatilo, ko so bili pa Izraelci skozi njega odšli, je spet skupej šinilo, in ni bilo sledú, kje jih je Gospod skozi peljal.

19. Zatorej se bom tudi jez kakor ovčica tvoji voditvi zročil, in v te zaupal, v veselji in žalosti, v luči in temoti.

1. Sveti pevec popisuje v tem psalmu, kakó je Bog vodil izraelsko ljudstvo do Davida, in ga je zlasti zato zložil, de svarí v njem Izraelce pred nepokoršino in terdovratnostjo, ter jih opominja, de naj se vsi zedinijo pod kraljem Davidam.

2. perpovedoval bom zgodbe od začetka. Psalmist imenuje zgodbe zato „*uganjke*“, ker je v njih dosti resnic skritih, ki so le v podobah naznanjene, ki so bile še le v novim zakonu bolj natanko razodete; zakaj vse, pravi sv. apostelj 1. Kor. 10, 11., kar se je Judam v podobah pergodilo, je pisano v naše podučevanje (to ima v sebi za naš poduk duha keršanske postave). Prim. Mat. 13, 55. Hebr. 8, 5.

3. Saj je dal zapovedi Jakopovim mlajšem.

4. Svoje upanje v Boga staviti, pravi sv. Avguštin, se ne pravi upati v svojo pravičnost, ampak v njegovo gnado. Božjih del ne pozabiti, se ne pravi, svoje lastne dela hvaliti, ampak Boga, ki je njih začetnik.

5. „*rod*“, ki ni obračal svojih misel priprosto v Boga, in se ni zvesto Boga deržal, in njemu služil.

6. Ti nezvesti, Bogu nepokorni očetje so enaki Efrajmovim mlajšem, ki so

Digitized by Google

zaveze,[7]) in niso hotli živeti po njega postavi,

11. in so pozabili njegovih dobrot, in čudežev, ki jim jih je kazal.

12. Vpričo njih očetov je delal čudeže v egiptovski deželi, na taniškim polji.[8])

13. Razdelil je morje, in jih je skozi peljal; postavil je vode, kakor v mehu.[9]) 2. Mojz. 14, 21. 22.

14. In vodil jih je po dnevu z oblakam, in vso noč s svetlim ognjem.[10])

15. Prederl je skalo v pušavi, in jih je napojil kakor v obilnim natoku. 2. Mojz. 17, 6. Ps. 104, 41.

16. In perpeljal je iz skale vodo,[11]) in ko reke je napeljal vode.

17. Vender so še dalje grešili zoper njega; dražili so k jezi Narvišiga v suhi okrajini.

18. In skušali so Boga v svojih sercih; ko so terjali jedil za svoje duše.[12])

19. In hudo so govorili od Boga, ter so rekli: Nam bo li mogel Bog napraviti mizo v pušavi?[13])

20. On je sicer skalo udaril, in vode so pertekle, in potoki so se uderli; mar tudi more kruha dati, ali napraviti mizo svojimu ljudstvu?

21. Zato je Gospod slišal, in odložil;[14]) in ogenj se je vnel v Jakopu, in serd se je vzdignil nad Izraelam;[15]) 4. Mojz. 11, 1.

22. ker niso vervali v Boga,[16]) in ne upali v njega zveličanje.[17])

23. In zapovedal je oblakam zgorej, in nebeške vrata je odperl,

24. in dežil jim je mano v jed, in jim je dal nebeški kruh.[18]) 2. Mojz. 16, 4: 4. Mojz. 11, 7.

25. Kruh angeljev[19]) je jedel človek; jedil jim je poslal v obilnosti.

26. Prestavil je južno sapo z neba, in perpeljal jug v svoji moči.[20]) 4. Mojz. 11, 31.

---

bili večkrat (Sod. 12, 1. i. d. 3. Kralj. 12, 13—16.) v vojski nestanovitni, in so iz nje bežali, desiravno so bili z orožjem dobro previdem.

7. „*Oni*“, t. j., nepokorni očetje se niso deržali i. d.

8. „*na taniškim polji*“, t. j., v taniški okrajini. „*Tanis*“, v hebrejskim: „*Zoan*“, je bilo sedliško mesto egiptovskih kraljev (4. Mojz. 13, 23. Iz. 19, 11. 13.).

9. V hebrejskim: „*je dal stati vodam, kakor kup*“, kakor zid.

10. Glej zastran tega 2. Mojz. 13, 21. 22.

11. Glej 2. Mojz. 17, 6: 4. Mojz. 20, 8.

12. „*za svoje duše*“, t. j., za svojo sprideno, poželjivo, požrešno natoro. Gl. 2. Mojz. 16, 3: 4. Mojz. 11, 4—6.

13. V hebrejskim: ... „*mogel Bog mesa dati v pušavi?*“

14. je odložil peljati neverne in poželjive Izraelce v obljubljeno deželo.

15. V hebrejskim: „*Ko je Bog to slišal, se je razserdil in ogenj se je vnel*“ i. t. d. Gl. 4. Mojz. 11, 33.

16. in ker niso terdno vanj zaupali.

17. in niso upali v njegovo pomoč.

18. desiravno so bili neverni, je vender dajal mane z nebes.

19. V hebrejskim: „*Kruh močnih*“, kteri so angelji, kakor Ps. 102, 29. Gl. Modr. 16, 20. Angeljski, nebeški kruh se imenuje mana, ker je bila predpodoba svetiga rešnjiga telesa. Jan. 6, 31. 49. 50: 1. Kor. 10, 3.

20. Bog je obudil pod nebam južno sapo, in po njegovi vsigamogočni volji je

Digitized by Google

27. Ter je dežil na njé meso kakor prah, in ptiče kakor pesk morja.

28. In so popadali v sredi njih šotoriša, okoli njih šotorov.

29. In so jedli, in bili so prenasiteni; ter jim je dodelil po njih želji;

30. in niso bili perkrateni v svojim poželjenji. Bila je še njih jed v njih ustih; 4. Mojz. 11, 33.

31. in serd Božji se je vzdignil nad njé, in je pomoril njih debele,[21]) in je zaderžal izraelske zvoljene.[22])

32. Per vsim tem so vender še grešili, in niso vervali njegovim čudežem.

33. Zato so se njih dnevi iztekli v nečimernosti; in njih leta v naglosti.[23])

34. Ko jih je pokončeval, so ga iskali, in so se vernili, ter so zgodej prišli k njemu,

35. in so se spomnili, de je Bog njih pomočnik, in Bog, Narviši, njih odrešenik.

36. Ljubili pa so ga le s svojimi ustmi, ter so se mu hlinili s svojim jezikam,

37. njih serce pa ni bilo ravno z njim, in niso bili zvesti najdeni v njega zavezi.

38. On pa je usmiljen, ter jim je zanesel grehe, in jih ni pokončal. In obilno je odvračeval svoj serd, in ni vnel vse svoje jeze,

39. in se je spomnil, de so mesó, ko sapa, ki memo gré, in se več ne verne.

40. Kolikokrat so ga razjezili v pušavi, k jezi nadražili v suhi okrajini,

41. ter so se obernili in skušali Boga, in razdražili Svetiga Izraeloviga?

42. Niso se spomnili njegove rôke[24]), ne dneva, ko jih je rešil iz roke stiskavcove,

43. kakó je delal v Egiptu svoje znamnja, in svoje čuda na taniškim polji,

44. ko je v kri spremenil njih reke,[25]) in njih deževnice, de bi ne bili pili, 2. Mojz. 7, 20.

45. ko je poslal nad nje muh, de so jih jedle; in žab, de so jih končevale, 2. Mojz. 8, 6. 24.

46. ko je dal gosencam njih sad, in njih delo kobilicam, 2. Mojz. 10, 15.

47. ko je s točo pokončal njih nograde, in njih murve s slano, 2. Mojz. 9, 25.

48. ko je dal njih živino toči, in ognju njih premoženje,[26])

49. ko je nad nje poslal jezo svojiga serda, serd in jezo in

---

od juga v pušavo vlekla. „*Južna sapa*“ in „*jug*“ v tej versti je en in ravno tisti veter. V hebrejskim: „*Dal je juterniku pod nebam vleči, in jug je perpelial v svoji moči*“.

21. „*debele*“, t. j., imenitne in bogate, kteri so blezo pervi mesa poželeli.

22. „*zvoljene*“, t. j., zbrane, močne, zdrave ljudi, de niso šli v obljubljeno deželo. V hebrejskim: „*je pokončal izraelske mladenče*“.

23. V hebrejskim: „*Zato je dal, de so zginili njih dnevi v sapi* (zato jim je dal naglo umreti), *in njih leta v hitrim poginu*“.

24. „*njegove roke*“, t. j., njegove moči, ktero je v delih skazal ob času, ko jih je rešil i. d.

25. „*njih reke*“, t. j., reke Egipčanov.

26. V hebrejskim: ... „*toči, in strelam njih čede*“.

Digitized by Google

stisko, pošiljanje hudobnih angeljev,[27])

50. ko je naredil pot svoji jezi, in ni zanesel s smertjo njih dušam,[28]) in je njih živino[29]) v smert zaklenil,

51. ko je pobil vse pervorojeno v egiptovski deželi, pervino vsiga njih truda[30]) v Kamovih šotorih,[31]) 2. Mojz. 12, 29.

52. ko je izpeljal kakor ovce svoje ljudstvo, ter jih je perpeljal kakor čedo v pušavo,

53. in jih je vodil v upanji;[32]) in se niso bali, in njih sovražnike je morje pokrilo, 2. Mojz. 14, 27.

54. ko jih je perpeljal do svoje svete gore,[33]) do gore, ki jo je perdobila njegova desnica, ko je izgnal spred njih obličja naróde, in vadljaje jim oddelil zemljo z delivno vervijo, Joz. 13, 7.

55. ko je dal prebivati v njih šotorih Izraelovim rodovam.[34])

56. In skušali so in dražili Boga, Narvišiga, in njegovih pričevanj se niso deržali,

57. in obernili so se preč, kakor njih očetje so se sprevernili v spriden lok.[35])

58. Dražili so ga k jezi s svojimi griči,[36]) in s svojimi podobami so ga klicali k sumljivosti.[37])

59. Bog je slišal, in *(jih)* je zavergel, in celó v nič je djal Izrael.

60. In zavergel je v Silu šotor, svoj šotor, kjer je nad ljudmi prebival,[38]) Jer. 7, 12. 14: 26, 6.

61. in dal je njih moč v sužnost, in njih lepoto sovražniku v roke,[39])

62. in je uklonil pod meč svoje ljudstvo, ter je zavergel svojo dedino.

---

27. Drugi prestavljajo: „*trume hudobnih angeljev*“.
28. „*njih dušam*“, t. j., njih življenju.
29. „*njih živino*“, v hebrejskim: „*njih življenje*“.
30. V hebrejskim: „*pervence njih moči*“, t. j., pervorojence (1. Mojz. 49, 3.).
31. v egiptovskih kočah; Egipt se še dan današnji v koptiškim jeziku imenuje „*Kemi*“, po „*Kamu*“, očaku Egipčanov.
32. Drugi prestavljajo: „*in jih je vodil varno*“.
33. „*do svoje svete gore*“, t. j., do Siona (Ps. 75, 3.); drugi mislijo, de pomeni „*sveta gora*“ vso obljubljeno deželo, ktera se zavoljo svojih obilnih gorá imenuje gora. Gl. 2. Mojz. 15, 17: 5. Mojz. 3, 25.
34. „*v njih šotorih*“, t. j., v šotorih narodov je dal prebivati Izraelcam.
35. so se sprevernili in spridili, ter so vso svojo dušno moč zgubili, in so podobni slabimu, pokaženimu loku, ki ni napet. Gl. Oz. 7, 16.
36. ker so na njih postavljali altarje malikam v čast. 3. Kralj. 3, 2.
37. Bog gorí za svojo čast, in ne terpí zraven sebe nobeniga malika. Kakor zakonski mož ne terpí nezveste žene, in ji ne zanaša (Prip. 6, 34.); ravno tako tudi Bog, ki gorí za svojo čast (2. Mojz. 20, 5.), ne zanaša svojimu nezvestimu ljudstvu, s kterim se je zaročil (Oz. 2, 19.).
38. Ker je bilo ljudstvo Bogu nepokorno, in ga je bilo zapustilo, torej ni več ostal pričujoč na skrinji zaveze v Silu, kjer je bil popred sveti šotor (Joz. 18, 1: 1. Kralj. 1, 3.), in tako se je zgodilo, de je prišla skrinja zaveze sovražnikam v roke (1. Kralj. 4, 17.).
39. „*Moč*“ in „*lepota*“ Izraelcov je bila skrinja zaveze (1. Kralj. 4, 21. Ps. 131, 8.).

Digitized by Google

63. Požerl je ogenj njih mladenče;[40]) in njih device niso žalovale.[41])

64. Njih duhovni so pod mečem padli, in njih vdove niso bile objokovane.

65. In Gospod se je zbudil kakor spijoč, kakor junak, ki je vinjen.[42])

66. In je udaril svoje sovražnike zadej;[43]) večno sramoto jim je navlékel.

67. In zavergel je šotor Jožefov,[44]) in Efrajmoviga rodú ni izvolil,

68. ampak Judov rod je izvolil, sionsko goro, ki jo je ljubil.

69. In postavil je kakor samorog svetiše v deželi,[45]) ki jo je uterdil vekomej.

70. In Davida, svojiga hlapca, si je izvolil ter ga vzel od drobnice, vzel ga je od doječih ovec,

71. de bi pasel Jakopa, njegoviga služabnika, in Izraela, njega delež.

72. In pasel jih je v nedolžnosti svojiga serca, in z razumnostjo svojih rok jih je vodil.[46])

---

40. ogenj v vojski. Gl. Sod. 14, 15: 15, 6.

41. „*niso žalovale*“ za mladenči, ki so bile z njimi zaročene, ker so se bale, de bi ne bile pomorjene.

42. Per tih nesrečah se je zdelo, kakor de bi Gospod spal. Ko so pa minule, in je bilo ljudstvo pokorjeno, se je tako rekoč prebudil, kakor junak, ki je bil vinjen zaspal. Tukaj je treba opomniti, de sveto pismo po človeško in v podobah z nami govorí. „*Vinjen junak*“, ki se po vinu k serčnosti in junaštvu vname, je bil nekdaj per starih podoba serčnosti, torej ni bila ta podoba zoper Božje veličastvo (Brentano).

43. „*zadej*“ na skritih delih (Gl. 1. Kralj. 5, 6.).

44. in hotel, de bi še dalje ostal njegov sv. šotor v Silu, v deležnini Efrajma, sinú Jožefoviga, v kazen temu rodu, ker mu je bil nezvest.

45. Napravil si je svetiše tako močno, terdno in lično kakor rog samorožcov. Samorožec je žival z enim rogam. Deželo in svetiše, ktero je v nji napravil, se imenujete „*večne*“ v tem pomenu, ker ste bile predpodobe svete cerkve in kraljestva Božjiga v nebesih.

46. Ako se zapopadek tega psalma preudarja, se pozdeva, kakor de bi sveti pevec ne bil hotel le zgodbe in voditve izraelskiga ljudstva perpovedovati; saj so te zgodbe že sicer vedili njegovi bravci; velikoveč se pozdeva, de je hotel, ker od uganjk govorí, naznanovati skrivnostne nauke, ki so v teh zgodbah skriti. Pred ko ne, je hotel učiti posamezne Izraelce, kako naj v voditvi vsiga ljudstva spoznajo zgodbo lastniga življenja, in kako naj se po tem ravnajo. Kakor je bilo namreč izraelsko ljudstvo po Mojzesu rešeno iz Egipta, iz dežele terde sužnosti, in je bilo peljano v obljubljeno deželo, tako je tudi tisti, ki v svojim notranjim zasliši glas Božji, peljan iz dežele sužnosti, namreč greha, ako je pokoren postavi, in v pušavi tega življenja ne zgubi vere v Boga. Njega živí in vodi Bog, kakor nekdaj Izraelce, po vsih svojih potih, ter ga perpelje v domačijo, kjer vživa pod mirno pastirsko palico svojiga nebeškiga Davida večni mir in pokoj.

Digitized by Google

LXXVIII. (79.) Psalm.

Sveti pevec toži Bogu, de so sovražniki tempelj oskrunili in mesto razdjali, in ga prosi, de naj se usmili svojiga ljudstva.

1. Asafov psalm.[1]) O Bog! narodi so prišli v tvojo deležnino, oskrunili so tvoj sveti tempelj; spremenili so Jeruzalem v čuvajnico v sadnim vertu.[2])

2. Dali so merliče tvojih služabnikov v jed pticam pod nebam; meso tvojih svetih[3]) zverinam na zemlji.

3. Izlili so njih kri kakor vodo okrog Jèruzalema; in ni ga bilo, de bi bil pokopoval.

4. K sramoti smo storjeni svojim sosedam, v smeh in zasramovanje njim, ki so okoli nas.

5. Doklej, Gospod! se boš jezil neprenehama? Bo li gorela kakor ogenj tvoja gorečnost?

6. Izli svojo jezo nad narode, ki te ne poznajo, in nad kraljestva, ki v tvoje ime ne kličejo; Jer. 10, 25.

7. ker so Jakopa pojedli, in njega kraj razdjali.

8. Ne spominjaj se naših starih krivic, kmalo nas prehiti tvoje usmiljenje,[4]) ker smo močno obožali. Iz. 64, 9.

9. Pomagaj nam, Bog, naš Zveličar! in zavoljo slave svojiga imena nas reši, o Gospod! in zanesi našim greham zavoljo svojiga imena;

10. de kje ne porečejo med narodi: Kje je njih Bog? in de se zvé med narodi pred našimi očmi maševanje za prelito kri tvojih služabnikov.

11. Pride naj pred tvoje obličje zdihovanje jetnikov; po velikosti svoje roke vzemi v last sinove pomorjenih;[5])

12. in poverni našim sosedam sedmero njim v naročje njih zasramovanje,[6]) s kterim so tebe zasramovali, o Gospod!

13. Mi pa, tvoje ljudstvo in ovce tvoje paše, te bomo slavili vekomej, od rodú do roda bomo oznanovali tvojo hvalo.

LXXIX. (80.) Psalm.

Sveti pevec prósi Boga, de naj ohrani izraelsko ljudstvo, ki so ga zatérali sovražniki.

---

1. Ta psalm je bil blezo, kakor 73. psalm zložen o priložnosti, ko sta bila Jeruzalem in tempelj razdjana.
2. Jeruzalem, véliko, veličastno mesto, je takó revno in zapušeno kakor čuvajska koča, ali pa kakor hram za sadje (Talhofer). V hebrejskim: „*Jeruzalem so djali v grobljo*“. — Kristjan naj móli ta psalm v hudih stiskah svete cerkve.
3. „*trojih svetih*“, t. j., Izraelcov, ki so bili izvoljeno ljudstvo Božje.
4. Prehíti nas s svojo ljubeznijo, ter nas prav kmalo, hitro reši, pred ko se tega smemo nadjati.
5. „*po velikosti svoje roke*“, t. j., s svojo vsigamogočno roko vzemi i. t. d. V hebrejskim: „*ohrani sinove smerti*“, t. j., ohrani smerti odmenjene Izraelce, ki so v sužnost odpeljani, ohrani ljudstvo, ki je že blizo pogina.
6. obilno poverni našim sovražnim sosedam, de bodo prav močno občutili.

Digitized by Google

1. K koncu, za njé, ki se bodo spremenili, Asafovo spričevanje, psalm.[1])

2. Izraelov vladar, poslušaj! ki vodiš Jožefa[2]) ko ovco, ki sediš na kerubinih,[3]) razodeni se[4])

3. pred Efrajmam, Benjaminam in Manasetam;[5]) zbudi svojo moč, in pridi nas otet!

4. O Bog! spreoberni nas,[6]) ter nam pokaži svoje obličje, in oteti bomo.

5. Gospod, Bog vojskinih trum! doklej se boš jezil per molitvi svojiga hlapca?

6. nas nasitoval s solznim kruham, in nas napajal s solzami v polni meri?

7. Dal si nas v prepir našim sosedam;[7]) in naši sovražniki nas zasmehujejo.

8. Bog vojskinih trum! spreoberni nas, ter nam pokaži svoje obličje, in otéti bomo.

9. Vinograd[8]) si prestavil iz Egipta; narode si pregnal, in si njega zasadil.

10. Vodnik na potu si bil pred njega obličjem,[9]) vsadil si njegove korenine, in napolnil je deželo,[10])

11. njegova senca je goré pokrivala, in njegove veje cedre Božje,[11])

12. svoje terte je razširjal do morja,[12]) in svoje mladike do reke.[13])

13. Zakaj si poderl njega ograjo, de ga obirajo vsi, ki hodijo mem po potu?[14])

---

1. Gl. Ps. 59, 1. V hebrejskim: „*Pevcu na šošanim edut, psalm Asafov*“. Kristjan naj moli ta psalm za ohranjenje sv. katoliške cerkve.
2. Sveti pevec imenuje tukaj Jožefa, Jakopoviga ljubljenca, namesti vsih njegovih bratov, namesti vsih Izraelcov. Gl. Ps. 76, 16: 80, 6.
3. ki si pričujoč nad skrinjo zaveze. Gl. 1. Kralj. 4, 4: 2. Mojz. 25, 22.
4. pokaži svojo pomoč, svoje veličastvo.
5. pred svojim ljudstvam. -- Ti trije rodovi so bili v stanišu nar bližej skrinje zaveze, in so za njo hodili. Gl. 4. Mojz. 2, 18. i. d. 10, 21—24.
6. Tvoja šiba nas tepe, ker nismo spreobernjeni; spreoberni nas, ker to le ti zamoreš; potem nam bo pomagano. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Pomagaj nam spet na noge*“.
7. zavoljo nas se prepirajo naši sosedje. Za Palestino so se velikokrat vojskovali Egipčani in Asirijani.
8. „*Vinograd*“ se imenuje tukaj izraelsko ljudstvo, kakor tudi sicer večkrat (Iz. 5, 2. Jer. 2, 21. Eceh. 17, 6.), ker je bilo predpodoba Jezusa Kristusa, kteri se je sam imenoval terto.
9. v ognjenim oblaku, ko angelj zaveze, Bog odrešenik. Mal. 3, 1.
10. Sveti pevec popisuje, kako se je izraelsko ljudstvo razširilo po kananski deželi (11. 12.); kar pomeni razširjanje sv. keršanske cerkve.
11. „*cedre Božje*“, t. j., nar viši drevesa.
12. „*do morja*“, namreč do srednjiga morja.
13. do Evfrata, do kteriga je segalo izraelsko kraljestvo ob času, ko je bilo naj bolj razširjeno (2. Kron. 9, 26.).
14. Zakaj si odtegnil izraelskimu ljudstvu svoje varstvo, de zgubi svojo nar veči dobroto, svojo prostost in pravico po svoji veri živeti? Varhi slednjiga ljudstva so pobožni, veri zvesto vdani vladarji, goreči pastirji in učeniki. Ako Bog dopusti, de tacih pomanjkuje, plane sovražnik med ljudstvo in mu vzame vse viši dobrote.

Digitized by Google

14. Divji prešič iz gojzda[15]) ga je razril, in samotna zver ga je objedla.

15. Bog vojskinih trum! oberni se; ozri se z nebes, ter glej, in obiši ta vinograd,

16. in obdelaj njega, ki ga je zasadila tvoja desna; in *(glej)* na sinú človekoviga, ki si ga poterdil sebi.[16])

17. Posmojen je z ognjem, in razkopan! Zavoljo hudovanja tvojiga obličja bodo poginili.[17])

18. Tvoja roka bodi nad možem tvoje desnice,[18]) in nad sinam človekovim, ki si ga poterdil sebi.

19. In ne bomo od tebe odstopili, poživil nas boš, in v tvoje imé bomo klicali.

20. Gospod, Bog vojskinih trum! spreoberni nas, ter nam pokaži svoje obličje, in otéti bomo.

LXXX. (81.) Psalm.

Sveti pevec spodbuduje ljudstvo k posvečevanju zapovedanih praznikov in k pokoršini.

1. K koncu, za tlačivnice,[1]) psalm Asafa samiga.

2. Radujte se Bogu, našimu pomočniku; ukajte Bogu Jakopovimu.

3. Vzemite psalm, in dajte boben,[2]) prijetne brenklje s citrami.[3])

4. Trobentajte o mlaji;[4]) ob slavnim dnevu svojiga praznovanja,[5])

5. ker je zapovedano[6]) v

---

15. Divji prešič z gojzda je Nabuhodonosor, ako meri ta psalm na prigodbo, ko so Kaldejci Jeruzalem v oblast dobili.

16. „*obdelaj njega*“, stori ga popolniga; „*sinú človekoviga*“, t. j., izraelsko ljudstvo, ki se zato tako imenuje (Oz. 11, 1.), ker je predpodoba Jezusa Kristusa, Sinu človekoviga. De je sveti pevec v tem psalmu tudi na Kristusa mislil, so stari judje s svetimi očeti vred terdili. Besede: „*ki si ga poterdil sebi*“, drugi prestavljajo: „*ki si ga terdno zvolil*“.

17. „*bodo poginili*“ naši sovražniki, ki nas zatérajo. Hiti tedaj jih pokončat!

18. „*nad možem tvoje desnice*“, t. j., nad izraelskim ljudstvam, ktero se zato tako imenuje, ker mu je Bog persegel s svojo desnico; ali pa, ker ga ž njo vodi; ali pa, ker mu je zmed vsih ljudstev naj bliže in naj ljubši, ki ga posebno varuje; zlasti pa zato, ker je predpodoba Sina Božjiga, ki sedi na desnici (Ps. 109, 1. Cah. 13, 7.).

1. Gl. zastran „*tlačivnice*“ Ps. 8, 1. razl. 3.

2. „*Vzemite psalm*“, t. j., pesem v roke, „*in dajte boben slišati*“.

3. Drugi prestavljajo: „*prijetne harpe s citrami*“.

4. Hebrejci so šteli mesce po luni. Pervi dan mlaja v vsakim mescu so praznovali, de bi začetek sleherniga mesca in sploh čas posvečevali s spominam v Boga (4. Mojz. 10, 10.). Tukej je blezo govorjenje od mlaja tistiga mesca, ki so mu rekli „*abib*“, v kterim so velikonoč praznovali.

5. Praznik, kteriga jim tukaj praznovati veleva, je bila mende velikanoč, ker se v 6. versti bere, de je bil v Egiptu ustanovljen (2. Mojz. 12, 1. i. d.).

6. „*ker je zapovedano*“, namreč praznovanje je zapovedano.

Digitized by Google

Izraelu, in postava Jakopoviga Boga.

6. Ko spričevanje[7]) ga je postavil v Jožefu,[8]) ko je šel iz egiptovske dežele; jezik, ki ga ni znal, je slišal.[9])

7. Odtegnil je *(Bog)* njegov herbet bremenam, ko so služile njega roke z jerbasam.[10])

8. V stiski si me klical,[11]) in sim te odrešil, v temnim viharji sim te uslišal;[12]) skušal sim te per vodi zopergovora.[13])

9. Poslušaj, ljudstvo moje! spričeval ti bom,[14]) o Izrael! ako me boš poslušal.

10. Ne imej per sebi nobeniga noviga boga, tudi ne moli nobeniga ptujiga boga.

11. Jez sim namreč Gospod, tvoj Bog, ki sim te izpeljal iz egiptovske dežele; razširi svoje usta, in jih bom napolnil.[15]) 2. Mojz. 20, 2.

12. Pa moje ljudstvo ni poslušalo mojiga glasú; in Izrael se ni na mé ozéral.

13. In prepustil sim jih željam njih serca; in hodili so po svojih izmišljavah. Djan. ap. 14, 15.

14. Ako bi me bilo moje ljudstvo poslušalo, ako bi bil Izrael po mojih potih hodil: Bar. 3, 13.

15. ko nič bi bil morde[16]) njih sovražnike ponižal, in bi bil na njih stiskavce stegnil svojo roko.

16. Gospodovi sovražniki bi se mu bili perlizovali,[17]) in njih čas bi bil večen,[18])

17. in živil bi jih bil s pšenično mašobo,[19]) in z medam iz skale bi jih bil nasitoval.[20])

---

7. prečudniga izhoda iz Egipta; ali pa: Ko postavo ga je dal Jožefu (Talhofer).
8. v izraelskim ljudstvu. Gl. Ps. 79. razl. 2.
9. namreč glas Božji je slišal, ki ga je vabil in rešil iz Egipta. Drugi mislijo egiptovski jezik, ki je bil Izraelcam neznan.
10. Bog je rešil ljudstvo iz terde sužnosti, v kteri je móglo nositi težke jerbase (2. Mojz. 1, 14.).
11. De bi sveti pevec ljudstvo tolikanj bolj spodbudil k hvaležnosti in k pokoršini, svojo pesem tukaj takó zasuče, ter jo takó napravi, de v nji Bog sam govorí, rekoč: „*V stiski*“ i. t. d. V hebrejskim začne Bog že v 7. versti govoriti, rekoč: „*Odtegnil sim njegov herbet*“ i. t. d.
12. iz viharja, temniga oblaka je Bog gledal na Egipčane, ter jih je pokončal. (2. Mojz. 14, 24. 25.).
13. kjer se je bilo jelo ljudstvo z Mojzesam prepirati (2. Mojz. 17, 2.).
14. razodel se ti bom, dal ti bom zapovedi. Talhofer prestavlja: „*zapričeval te bom*“.
15. De sim te iz Egipta peljal, je velika dobrota; pa še več térjaj od mene, in prejel boš, ako spolnuješ moje zapovedi.
16. Drugi prestavljajo: „*lahko bi bil kmalo njih sovražnike*“ i. t. d.
17. prav za prav „*bi se mu bili lagali*“, ali pa: hlinili. Gospodovi sovražniki bi sicer ne bili radovoljno in radi vdani izraelskimu ljudstvu, pa bi se ga bili bali, in se mu zato prilizovali. Ali pa: sovražniki bi se bili Izraelcam podvergli, in se jim prilizovali.
18. Izraelci bi bili večno v gnadi in v sreči. Gl. Prid. 37, 27.
19. „*s pšenično mašobo*“, t. j., z naj boljši pšenico.
20. „*z medam iz skale*“, t. j., tudi v tacih nerodovitnih, skalnatih krajih, kjer bučele nimajo paše, bi jih z medam, t. j., z obilno hrano, z obilnimi perdelki čudovitno oskerboval (Talhofer). Ko bi bili judje spoznali obiskanje Božje v Kristusovim času, bi vživali v hiši Božji sveto rešnje telo, in bi okušali

Digitized by Google

LXXXI. (82.) Psalm.

Bog je sodnik sodnikov.

1. Psalm Asafov. Bog je v zboru bogov,[1]) in v sredi sodi bogove.

2. Doklej bote sodili krivično, in obraz grešnikov sprejemali?[2])

3. Persodite *(pravico)* ubozimu in siroti; nizkiga in reveža opravičite!

4. Rešite reveža, in uboziga izderite grešniku iz roke. Prip. 24, 11.

5. Ne umejo, tudi ne spoznajo, v temi hodijo;[3]) tresejo se vse podlage zemlje.[4])

6. Jez sim rekel: Bogovi ste,[5]) in sinovi Narvišiga vsi,[6])

7. tode ko ljudje bote umerli, in kakor vsak poglavarjev padli.[7])

8. Vzdigni se, o Bog! sodi zemljo; ker ti dedvaš med vsimi narodi.[8])

LXXXII. (83.) Psalm.

Sveti pevec prósi Boga pomoči zoper sovražnike, ki nadlegvajo deželo.

---

sladkost keršanskih resnic. Bodi pokorn, o kristjan, de te Gospod nasiti s svojo pšenico in svojo nebeško modrostjo!

1. *„v zboru bogov“*, t. j., sodnikov in kraljev, ki se tako imenujejo (2. Mojz. 21, 6: 22, 8. 28.), ker so Božji namestniki na zemlji. Gl. 2. Kron. 19, 6. 7. Rim. 13, 1. 2. 3. Pomen: Bog je poglavar sodnikov in kraljev. Ta psalm je ojster nagovor Božji za tiste sodnike in kralje, ki svojo oblast napak obračajo.
2. *„obraz grešnikov sprejemali?“*, t. j., kakó dolgo bote v sodbi ljudem le na obraz, na njih osebe, na njih imenitnost in darila gledali, ne pa na njih pravdo, ako je pravična? (Talhofer.)
3. Oblastniki, viši gosposke nočejo spoznati, de je pravica do narodov podlaga mirú in sreče.
4. ravno zato, ker pravice ne spoznajo, gre vse skrižem, je vse zmedeno.
5. Jez sim sicer rekel, de ste bogovi, t. j., moji namestniki.
6. *„sinovi Narrišiga“*, t. j., otroci Božji. Kristus obrača (per sv. Jan. 10, 34—36) te besede na vse ljudi, ker so vsi iz Boga, vstvarjeni po njegovi podobi (1. Mojz. 1, 27.). Pravi Sin Božji pa je le Kristus, ki se zato imenuje edinorojeni Sin. Jan. 1, 14. 18: 3, 16. 18: 1. Jan. 4, 9.
7. desiravno ste moji namestniki, vas vender le ta vaša imenitnost ne more rešiti nagle smerti in kazni, ako krivično ravnate; pomerli bote kakor drugi nizki ljudje, in prišli bote pred mojo sodbo; saj še poglavarjem ne zanašam, ako krivično ravnajo (Talhofer).
8. Drugi prestavljajo: *„ker ti imaš v lasti vse narode“*, si vsih Gospod. Sv. pevec tukaj spet sam govorí, in prosi Boga, de naj prevzame sodbo, ker sodniki zanemarjajo svoje dolžnosti.

Digitized by Google

1. Pesem, psalm Asafov.[1])
2. Bog! kdo je tebi enak?[2]) ne molči, in ne daj se zaderževati,[3]) o Bog!
3. Ker glej! tvoji sovražniki, in kteri te čertijo, vzdigujejo glavo.
4. Zoper tvoje ljudstvo delajo hude naklepe, in zoper tvoje svete[4]) se posvetujejo,
5. rekoč: Pridite, in potrebimo jih zmed narodov, de se Izraelovo imé več ne bo imenovalo.
6. Ker sklenili so z enim glasam, in zoper tebe zavezo[5]) naredili
7. šotori Idumejcov in Izmaeličani, Moabljani in Agarenci,
8. Gebal in Amon, in Amalek,[6]) ptujci[7]) z njimi vred, ki prebivajo v Tiru.[8])
9. Tudi Asur[9]) je prišel z njimi, pomagali so Lotovim sinovam.[10])
10. Stori jim kakor Madijanam,[11]) in Sisaru,[12]) kakor Jabinu ob potoku Kisonu.[13])
11. Poginili so v Endoru, storjeni so bili kakor gnoj za zemljo.[14])
12. Stori njih poglavarje, kakor Oreba, in Zeba, in Zebeta, in Salmana,[15]) vse njih poglavarje,
13. ki so rekli: Ko delež si v last vzemimo svetiše Božje.[16])
14. Moj Bog! naredi jih, kakor kolo,[17]) in kakor pleve na vetru.
15. Kakor ogenj, ki gojzd

---

1. Ktero zgodbo sveti pevec v tem psalmu pred očmi ima, je težko določiti; zakaj to, kar se bere v bukvah 2. Kralj. 10. in 2. Kron. 20., se z njo ne zléga, ker ondi niso imenovani vsi narodi, ki se v tem psalmu (v. 7. 8. 9.) v misel jemljejo. Nar bolj prav je, ako si mislimo ta psalm ko splošno prošnjo za pomoč zoper sovražnike Izraeloviga kraljestva. V psalmu imenovani narodi pomenijo potem sovražnike sploh, kar je tudi permerno, ker so se vsi ti narodi večkrat sovražno obnašali proti izraelskimu ljudstvu. — Kristjan naj misli na sovražnike svete cerkve in vere.
2. kdo ti je enak v perzanašljivosti (v. 3.)?
3. ne daj se utolažiti, de bi ne kaznoval.
4. „*svete*“ v hebrejskim: „*skrite*“, ki skrito živé pod tvojim varstvam.
5. vsi sovražniki so se združili zoper tvoje kraljestvo, tedej zoper tebe, ker si ti njegov kralj.
6. Vsi ti narodi so prebivali v Arabii, in so od roparije živeli.
7. „*ptujci*“ so Filistejci, ker so se bili v Palestino preselili.
8. „*v Tiru*“, v bogatim, velikim mestu.
9. „*Asur*“, to je, Asirijani so prišli z njimi.
10. „*Lotovim sinovam*“, t. j., Moabljanam in Amončanam, ki so bili mlajši Lota, ki se je bil spečal s svojima hčerama (1. Mojz. 19, 37.).
11. Glej zgodbo z Madijani Sodn. 7. pogl.
12. Glej zgodbo s Sisaram Sodn. 4. pogl.
13. Glej zastran tega Sod. 5, 21.
14. Oní, ki so bili v Endoru, blizo Tabora, pokončani, so potaptani gnojili zemljo, ker niso bili pokopani. Perm. 4. Kralj. 9, 37. Jer. 8, 2: 16, 4.
15. Glej zastran téh knezov Sodn. 7, 25: 8, 21.
16. Premagajmo in v last vzemimo Jeruzalem in sveto deželo. — Enako bi radi gospodarili sovražniki svete vere po svoji volji v svetišu — v cerkvi Božji.
17. „*kakor kolo*“ nestanovitne. V hebrejskim: „*kakor vertinec*“, t. j., veter, ki prah, pesek in listje okrog verti. Ps. 1, 4. Iz. 5, 24.

Digitized by Google

požge, in kakor plamen, ki goré posmodí:[18])

16. tako jih pôdi v svojim viharji, in prestraši jih v svojim serdu.

17. Napolni jim obraz s sramoto, de vprašajo po tvojim imenu, o Gospod![19])

18. Sramujejo naj se, in zbegani naj bodo na vekomej; osramoteni naj bodo, in naj poginejo![20])

19. In naj spoznajo, de je tebi Gospod ime, de si ti edini Narviši po vsim svetu.

LXXXIII. (84.) Psalm.

Goreče želje po svetišu Božjim.

1. K koncu, za tlačivnice,[1]) Koretovim sinovam,[2]) psalm.

2. Kako ljube so mi tvoje prebivališa,[3]) Gospod vojskinih trum![4])

3. Moja duša hrepení in koperní po lopah Gospodovih.[5]) Moje serce, in moje meso[6]) se veselí v živim Bogu;[7])

4. vrabec si namreč najde hišo in gerlica svoje gnjezdo, ker izvali svoje mladiče; *(jez pa naj najdem)* tvoje altarje, Gospod vojskinih trum, moj kralj in moj Bog![8])

5. Blagor jim, kteri prebivajo v tvoji hiši, o Gospod! vekomej in vekomej te bodo hvalili.

6. Blagor človeku, kteri ima pomoč od tebe; v svojim sercu si napravlja stopnjice

7. po dolini solz k kraju, ki si ga je odločil.[9])

---

18. takó hitro jih pôdi v svojim serdu, kakor naglo se ogenj po suhim hribu razširja.

19. de po tebi vprašajo, tebe išejo, časté in po tvoji postavi živé. To je namen vsih Božjih kazen in sodbá na tem svetu, de bi se grešniki spreobernili; zlasti pa grešnike budí in k Bogu obrača nestanovitnost in zmota duha (v. 14.), ki povsod iše miru, pa ga nikjer ne najde kakor le v Bogu samim, v vesti pekoči ogenj Božji (v. 15.), in osramotenje pred svetam (17.).

20. *„naj poginejo“*, ako te ne išejo.

1. Gl. zastran *„tlačivnice“* Ps. 8, 1.

2. Gl. Ps. 41. Po misli razlagavcov je David zložil ta psalm, ko je pred Absalomam bežal, in je s svojimi zvestimi unkraj Jordana, deleč od svetiša, živel.

3. Sveti šotor je imel več razdelkov (2. Mojz. 26. razl. 1.).

4. *„vojskinih trum“*, t. j., nebeških močí, angeljev in zvezd.

5. Razdelki svetiga šotora se imenujejo preddvori, lope, veže.

6. duša in telo, ves človek se veselí.

7. v Bogu, ki se živiga skazuje s svojo gnado, ktera našo dušo oživlja.

8. Drugi prestavljajo: ... *„kjer izvali svoje mladiče, na tvoje altarje“* i. t. d. Pomen: Gospod, daj mi priti v tvoje svetiše, po kterim tolikanj hrepenim; saj pustiš še ptičem, nespametnim živalim, gnjezda narejati v tvoji hiši, tolikanj bolj meni dovoli ondi prebivati (Talhofer).

9. Blagor mu, kdor prejema pomoč v tvoji hiši; zakaj tak ne zapusti le greha, ampak ozaljša tudi svoje serce z vsimi čednostmi, ktere so mu ko stopnjice

Digitized by Google

8. Zakaj postavodajavec[10]) daje blagodar; hodijo od čednosti do čednosti; vidi se Bog bogov na Sionu.[11])

9. Gospod Bog vojskinih trum, usliši mojo molitev; poslušaj, Bog Jakopov!

10. Ozri se, Bog, naš varh, in poglej na obličje svojiga maziljeniga;[12])

11. zakaj bolji je en dan v tvojih lopah, kakor tavžent.[13]) Raji sim nar manjši v hiši svojiga Boga,[14]) kakor de bi stanoval v šotorih grešnikov.

12. Ker usmiljenje in resnico ljubi Bog;[15]) Gospod bo milost in slavo dal.

13. Dobrot ne bo kratil njim,[16]) ki živé nedolžno; Gospod vojskinih trum, blagor mu, kdor v te zaupa.

LXXXIV. (85.) Psalm.

Prošnja za posvečenje.

1. K koncu, Koretovim sinovam, psalm.[1])

2. Blagoslovil si, o Gospod! deželo svojo; odvernil si Jakopovo sužnost,

3. odpustil si krivico svojimu

---

iz tega težavniga življenja v nebeško domačijo, v ktero je namenjen (Avg. Hier.).

10. zakaj Bog, on, ki je pomagal (v. 6.), je postavodajavec, in zato tudi daje moč, postavo spolnovati; on vodi človeka od čednosti do čednosti, in se mu daje gledati in vživati.

11. V hebrejskim se bere 6., 7. in 8. versta: „*Blagor človeku, ki ima svojo moč v tebi; v njegovim sercu so narejene pota* (varno hodi). *Ako tudi gre skozi dolino solz, jo stori studenčno* (ako tudi joka, so mu solze v tolažbo in polajšanje); *in jesenski deš jo pokrije z blagosloram* (njegovo težavno življenje bo prejelo polajšanje). *Gredo od moči do moči, de pridejo pred Boga na Sion*“.

12. „*svojiga maziljeniga*“, t. j., svojiga kralja; usmili se ga! — Kristjan misli na veliciga maziljeniga, kteriga je Bog mazilil pred vsimi druzimi (Ps. 44, 8.), v kterim so vsi drugi maziljeni, de so kristjani; misli na srednika (1. Jan. 2, 1.), Jezusa Kristusa.

13. En dan v Božji hiši je boljši, srečnejši in zaslužljivši, kakor tavžent druzih dni, ki jih človek preživí v raztresenji pozemeljskiga življenja.

14. Rajši stojim zaničevan za vratmi v tvoji hiši, kakor de bi v časti in sreči med hudobnimi prebival. V hebrejskim: „*Veliko raji stojim za vratmi v hiši Božji*“ i. d.

15. Bog je usmiljen, in spolnuje svoje obljube, ako sim mu zvest; kaj mi bodo pa grešniki na poslednje dali? V hebrejskim: „*ker Bog, Gospod, je solnce in škit*“, t. j., Bog nas razsvetljuje in brani nesreče.

16. Drugi prestavljajo: „*Ne bo odrekel dobrot njim*“ i. t. d.

1. Gl. Ps. 41. Ta psalm obsega prošnjo nekiga Izraelca za ohranjenje gnade Božje, potem ko so bili Izraelci rešeni iz (berž ko ne, babilonske) sužnosti (1—8.), potem obljubo Božjo zastran te gnade, ako bodo Bogu zvesti (9—14.). — Kristjan naj prosi v tem psalmu za posvečenje svoje duše, potem ko je bil rešen iz sužnosti greha.

Digitized by Google

ljudstvu; zagernil si vse njih grehe,

4. potolažil si vso svojo jezo, odjenjal si od jeze svojiga serda.

5. Spreoberni nas,[2]) o Bog, naš zveličar, in odverni od nas svojo jezo.

6. Se boš mar vekomaj jezil nad nami? ali boš raztegal svojo jezo od roda do roda?[3])

7. O Bog! ako se *(k nam)* oberneš,[4]) nas oživiš, in tvoje ljudstvo se bo veselilo v tebi.

8. Pokaži nam, Gospod! svojo milost, in dodeli nam svoje zveličanje.

9. Poslušal bom, kar mi Gospod Bog govori;[5]) ker govori mir svojimu ljudstvu,[6]) in svojim svetim,[7]) in njim, ki se obernejo v serce.[8])

10. Res, njegova pomoč je blizo njim, ki se ga bojé;[9]) de prebiva slava[10]) v naši deželi.

11. Milost in resnica se srečate;[11]) pravica ino mir se objameta.[12])

12. Resnica poganja iz zemlje;[13]) in pravica gleda iz nebes.[14])

13. Zakaj Gospod deli dobro-

---

2. Ohrani nas k tebi obernjene v svoji gnadi. V hebrejskim: „*Postavi nas v poprešnji stan*“.
3. Ali nas boš mar še enkrat tepel, za očeti še njih otroke, in bo tako terpela tvoja jeza od roda do roda?
4. O Bog! ako nam deliš svojo gnado.
5. Poslušal bom, kaj mi bo Bog odgovoril na mojo prošnjo.
6. daje svojimu ljudstvu mir, pokoj, srečo, ako živí v svetim strahu (v. 10.). To prerokovanje zadeva tudi prihodnji čas, ki bo prinesel kralja mirú, Mesija (Jan. 14, 27.).
7. „*svojim svetim*“, t. j., pravim pobožnim Izraelcam. Gl. Ps. 78, 2. Mih. 7, 2.
8. ki v se gredo. V hebrejskim: ... „*svojim svetim, ako spet neumnosti ne počenjajo*“.
9. ki so potertiga serca. Ps. 33, 19. — Delajte pokoro, pravi Kristus, nebeško kraljestvo se bliža.
10. „*de prebiva slava v deželi*“, de se poverne k nam v deželo naša poprešnja čast in sreča, ki je zginila zmed nas, ko so nas naši sovražniki tolikokrat premagali; ali pa po misli druzih: de prebiva v deželi Bog-angelj nad skrinjo zaveze pričujoč (2. Mojz. 25, 22.), ki se bo ob svojim času vidama perkazal v Jezusu Kristusu (Jan. 1, 14.).
11. Bog govorí dalje (v. 9.): Milost in zvestoba v spolnovanji Božjih obljub bo zdajci očitna, zlasti ko pride Mesija, ker se bo potem milost posebno v poklicu nevernikov in zvestoba v sprejemanji Judov pokazala. Gl. Rim. 15, 8. 9.
12. pravica in mir se spravita, ker ljubezen kazen odverne. To nar bolj veljá od Kristusoviga prihoda, ob kterim ste se Božja pravica in ljubezen ob enim nar bolj popolnama razodevale.
13. Zvestoba v spolnovanji obljub se preobilno razodeva, zlasti pa spet v Kristusu, ki se je ko večna Resnica včlovečil.
14. pravica sega iz nebes na zemljo; nebeška pravica bo prišla na zemljo. — Zato poje sveta cerkev: Rosíte nebesa pravičniga, oblaki dežujte ga, zemlja rodi ga!

Digitized by Google

to;[15]) in naša zemlja daje svoj sad.[16])

14. Pravica gré pred njim,[17]) in hódi po svojim potu.

LXXXV. (86.) Psalm.

Prošnja za pomoč zoper sovražnike.

1. Molitev Davida samiga.[1]) Nagni, Gospod! svoje uho, in me usliši; ker sim siromak in revež.

2. Vari mojo dušo, ker sim svét;[2]) pomagaj, moj Bog! svojimu hlapcu, ki v tebe upa.

3. Usmili se me, Gospod! ker v tebe kličem vsaki dan.

4. razveseli dušo svojiga hlapca, ker k tebi, o Gospod! povzdigujem svojo dušo.

5. Ker ti, Gospod! si ljubeznjiv in milostljiv, in veliciga usmiljenja do vsih, ki v tebe kličejo. Joel 2, 13.

6. Zasliši, o Gospod! mojo molitev; in glej na glas moje prošnje.

7. Ob dnevu svoje stiske sim v tebe klical, ter si me uslišal.

8. Ni ga tebi, Gospod! enaciga med bogovi; in nič ni enaciga tvojim delam.

9. Vsi narodi, ktere koli si vstvaril, bodo prišli, in bodo pred teboj molili, Gospod! in slavili tvoje imé.

10. Ker ti si velik in čudodelen; ti edini si Bog.

11. Vodi me, Gospod! po svojim potu, in hodil bom v tvoji resnici; veseli naj se moje serce,[3]) de se boji tvojiga imena.

12. Hvalil te bom, Gospod, moj Bog! iz vsiga svojiga serca, in slavil bom tvoje imé vekomej.

13. Ker tvoje usmiljenje do mene je veliko; in si rešil mojo dušo iz naj spodnejiga brezna.

14. Bog! krivični so se vzdignili zoper mene, in derhal mogočnih mi streže po življenji, ter te nimajo pred svojimi očmi.

15. Ti pa, Gospod Bog! si usmiljen in milostljiv, poterpežljiv in veliciga usmiljenja in resničen;[4])

16. ozri se name, ter se me usmili; daj svoje gospostvo[5]) svojimu hlapcu, in pomagaj'sinu svoje dekle.[6])

---

15. Gospod deli svojo gnado, nar veči dobroto, resnico samo.
16. zemlja daje svoj navadni sad; v višim pomenu: Kristusa, Sinu človekoviga.
17. Ljudje bodo pravično, pred njim hodili.

1. Ta psalm je David blezo molil, ko ga je Savel preganjal. — Kristjan ga lahko moli, de zadobí pomoč zoper skušnjave in napade notranjih in zunanjih sovražnikov.
2. „*svét*“, t. j., tebi posvečen, ker sim tvoj.
3. „*veseli naj se moje serce*“, v hebrejskim: „*zberi moje serce*“ (vse občutljeje mojiga serca).
4. „*resničen*“; drugi prestavljajo; „*zvest*“.
5. „*svoje gospostvo*“, t. j., svojo moč svojimu hlapcu, de premaga svoje sovražnike.
6. pomagaj deklinimu sinu, ki je bil rojen v tvoji hiši, in je torej tvoj suženj, tvoja lastnina.

Digitized by Google

17. Stori nad menoj znamnje k dobrimu,[7]) de vidijo, in se sramujejo, kteri me sovražijo; ker ti, Gospod! si mi pomagal in me tolažil.

LXXXVI. (87.) Psalm.

Novi Jeruzalem.

1. Za Koretove sinove,[1]) pesemski psalm.[2]) Njega[3]) stalo je na svetih gorah;[4])

2. Gospod ljubi sionske vrata bolj kakor vse Jakopove šotore.[5])

3. Veličastno se govori od tebe, Božje mesto![6])

4. Spomnil se bom Rahaba[7]) in Babilona, de me spoznajo.[8]) Glej, ptujci,[9]) in Tirjan, in ljudstvo Etiopcov, oni so ondi.[10])

5. Ali se ne bo Sionu reklo: Človek in človek je bil rojen v njem,[11]) in Narviši sam ga je uterdil?

6. Gospod perpoveduje v popisovanji ljudstev in pervakov njih, ki so v njem.[12])

7. Vesélim[13]) so enaki vsi, ki prebivajo v tebi.[14])

---

7. Stori nad menoj tako delo, de moji sovražniki iz njega lahko spoznajo, de si ti z menoj; to delo pa je rešenje iz rók sovražnikov, ki je svetimu pevcu *„k dobrimu“*, t. j., v srečo (Talhofer.).
1. Mlajši levita Koreta so bili pevci. Gl. Ps. 41. razl. 1.
2. V tem psalmu sveti pevec prerokuje, de bo Sion, t. j., Jeruzalem, središe keršanske vere. V Jeruzalemu, kjer je Kristus svojo daritev na križu dokončal, se je začela sveta cerkev.
3. *„Njega“*, namreč Siona, Jeruzalema, svete cerkve.
4. Jeruzalem je stal na treh gričih; duhovni stebri svete cerkve so aposteljni in njih nasledniki. Gl. Ef. 2, 20.
5. *„sionske vrata“*, t. j., mesto Sion ali Jeruzalem. Ker se bo ob svojim času sveta cerkev v Sionu ali Jeruzalemu spočela, zato ga Gospod bolj ljubi, kakor druge prebivališa Jakopove, ktere judovsko shodnico pomenijo. Cerkev je ko terdno, nepremagljivo, večno mesto; judovska shodnica pa je, kakor trohljiva, minljiva bajta.
6. častitljive imenitne reči se prerokujejo od tebe. Gl. naslednje in Tob. 13, 13—17. Skriv. raz. 21, 9. i. d.
7. *„Rahaba“*, t. j., Egipta, ki se zavoljo svoje neukrotljive prevzetnosti in ošabnosti takó imenuje (Iz. 30, 7: 51, 9. razl.).
8. Obiskal bom (govorí Bog) s svojo gnado Egipt in Babilon, t. j., vse narode (te dve nar mogočniši kraljestvi ste imenovani namesti vse zemlje sploh), de se spreobernejo in se učé spoznavati mene, praviga Boga, in pravo vero.
9. *„ptujci“*, t. j., Filistejci, ker so se v Palestino vselili.
10. *„oni so ondi“* ko prebivavci noviga mesta. Tudi nar daljniši in nar sovražniši narodi bodo sprejeti v novi Sion, v sveto cerkev. — V hebrejskim: *„oni so ondi rojeni“*, t. j., oni bodo ondi v novo življenje prerojeni.
11. Človek za človekam, vsakoršni ljudje bodo zaporedama v njem rojeni za novo življenje.
12. Gospod perpoveduje ter zapisuje te novorojene v bukve, ki so namenjene za ljudstva in poglavarje, kteri v njegovim novim mestu dobé mestnjanske pravice.
13. *„Vesélim“*, v hebrejskim: *„pevcam“*, ki Boga hvalijo.
14. ki prebivajo v tebi, v mesto Božje!

Digitized by Google

LXXXVII. (88.) Psalm.

Molitev v britkosti in zapušenji.

1. Psalmska pesem, za Koretove sinove, k koncu, na maheletu za odgovarjanje,[1]) poduk Emana, Ezrahičana.[2])

2. Gospod, Bog mojiga zveličanja, po dnevu kličem, in po noči vpričo tebe.

3. Naj pride pred tvoje obličje moja molitev; nagni svoje uho k moji prošnji!

4. Ker moja duša je z nadlogami napolnjena, in moje življenje se peklu[3]) bliža.

5. Perštet sim njim, ki gredó v jamo, enak človeku, ki je brez pomoči,

6. med mertve sim spušen, kakor pobiti, kteri spijo v grehih, in se jih več ne spomniš, in oni so pahnjeni iz tvoje roke.[4])

7. Položili so me v nar globokejši jamo, v temo, in v smertno senco.[5])

8. Tvoj serd tiči terdo nad mano, in vse svoje valove si nad me navlekel.

9. Odvernil si od mene moje znance; imeli so me za gnusobo. Izdan sim, in ne morem uiti;

10. moje oči slabé zavoljo revšine; v tebe kličem, o Gospod! ves dan, proti tebi razpenjam svoje roke.

11. Boš mar nad mertvimi čuda delal? ali jih bodo zdravniki obudili, de te bodo slavili?[6])

12. Bo mar kdo v grobu perpovedoval tvojo milost, in tvojo resnico v pogubljenji?

13. Se bodo mar v temnicah spoznale tvoje čuda; in tvoja pravica v deželi pozabljivosti?

---

1. ki se poje in spremlja z nekim orodjem, ki se mu pravi „*mahelet*“ (Ps. 52, 1.); „*za odgovarjanje*“, ali odpevanje, pevci so namreč peli zaporedama v dveh verstah.
2. Nek „*Eman*“ se jemlje v misel 1. Kron. 15, 17. 19.
3. „*peklu*“, t. j., spodnjimu svetu, smerti. — V britkostih stiskani kristjan obrača to na svoj dušni stan.
4. tvoja mila roka mertvim nič več ne skazuje telesnih dobrot.
5. „*jama*“, „*temà*“, „*smertna senca*“ so podobe nar veči nesreče in reve
6. Sveti pevec prósi Boga, de naj ga reši iz smertne nevarnosti, ter naj ga še dalje ohrani v življenji, in sicer zato, de ga bo mogel častiti in hvaliti na tem svetu; svojo prošnjo pa takole podpéra: Ker z mertvimi po navadi čudežev ne delaš, in jih ne obujaš v življenje, pa tudi zdravniki jih ne morejo obuditi v življenje, de bi te potem obujeni spet častili in hvalili; torej tudi mene, ako umerjem (si misli sveti pevec), ne boš obudil, in tudi zdravniki me ne bodo môgli obuditi v življenje, de bi te potem še dalje častil in hvalil; v grobu, „*v pogubljenji*“, t. j., v trohnjenji pa nihče ne perpoveduje in ne poveličuje tvoje milosti in zvestobe v spolnovanji storjenih obljub (v. 12.), na spodnjim svetu nihče ne oznanuje tvojih čudežev, tvojih veličastnih del (v. 13.). Talhofer. — Kristjan v terpljenji misli tukaj (v. 11—13.) na svoje dušno zapušenje, na suhoto in otožnost svoje duše, ko namreč ne more, kakor bi si rad, z veseljem in z gorečnostjo Boga hvaliti in moliti; iz take dušne otožnosti in suhote pa more le sam Bog človeka rešiti.

Digitized by Google

14. Jez pa, Gospod! v tebe kličem, in zjutrej ti moja molitev naproti pride.

15. Zakaj, Gospod, zametuješ mojo molitev, in odvračaš svoje obličje od mene?

16. Revež sim, in v težavah od svoje mladosti; povišan pa, sim bil ponižan in prestrašen.[7])

17. Tvoja jeza se na me obrača, in tvoji strahovi me begajo,

18. obdajajo me ves dan kakor voda, obdajajo me vsi skupej.

19. Odpravil si od mene prijatla in bližnjiga, in moje znance od moje reve.[8])

LXXXVIII. (89.) Psalm.

Sveti pevec prósi Boga, de naj spolni svoje obljube.

1. Poduk Etana Ezrahičana.[1])

2. Gospodovo usmiljenje bom vekomej prepeval, od roda do roda bom oznanoval s svojimi ustmi resnico tvojo.[2])

3. Ker si rekel:[3]) Vekomej se stavi usmiljenje v nebesih,[4]) perpravljena je v njih resnica tvoja.[5])

4. Naredil sim zavezo s svojimi izvoljenimi, persegel sim Davidu, svojimu hlapcu:[6])

5. Do vekomej ti bom perpravljal zarod,[7]) in postavljal tvoj sedež od roda do roda.

6. Slavile bodo nebesa[8]) tvoje čudeže, Gospod, in tvojo resnico[9]) v zbirališu svetnikov.[10])

7. Zakaj, kdo v oblakih je enak Gospodu, zmed Božjih sinov Bogu podoben?[11])

8. Bog, ki je slavljen v zboru svetnikov, je veči in strašneji, kakor vsi, ki so okoli njega.

---

7. V hebrejskim se bere ta versta: „*Siromak sim in z mladiga umiram; prenašam tvoje strahove, in sim maloserčen*“.

8. v tem nesrečnim stanu si mi odtegnil moje prijatle, kteri bi mi imeli biti v tolažbo. V hebrejskim: „*moji znanci so v temi*“, t. j., se ne vidijo.

1. Dva Etana se imenujeta v svetim pismu, eden 1. Kron. 2, 6. 8., eden pa 3. Kralj. 4, 31.; nobeden nju pa, kakor se kaže, ni zložil tega psalma; zakaj sveti pevec je živel ob času, ko je bila Davidova hiša že razpadla (v. 39—46.), in zato Boga prósi, de naj po svojih obljubah (2—5: 20—38.) to hišo spet sozida, po tem takim je bil ta psalm blezo zložen v nesrečnim času kratko pred babilonsko sužnostjo. — Kristjan naj misli na razdjanje v Gospodovim vinogradu, ter naj Boga prósi, de naj spet poveliča svoje kraljestvo na zemlji, kakor je bil obljubil.

2. „*resnico*“, t. j., zvestobo v spolnovanji tvojih obljub.

3. V hebrejskim: „*Zakaj jez sim rekel*“ ali „*mislil*“.

4. Sveti pevec permerja tukaj usmiljenje Božje velikimu poslopju, ki se neprenehama stavi ali zida, in nikoli ne razpade. (Talhofer).

5. „*perpravljena*“, drugi prestavljajo: „*uterjena*“; tvoja zvestoba v spolnovanji obljub je takó uterjena in nepremakljiva, kakor nebesa.

6. Glej zastran storjene obljube Božje 2. Kralj. 7, 12. 13.

7. neprenehama bom ohranil tvoj zarod, tvoje mlajše na kraljevim sedežu.

8. „*nebesa*“, t. j., nebeški duhovi.

9. „*tvojo resnico*“, t. j., tvojo zvestobo v spolnovanji tvojih obljub.

10. angeljev (Job. 5, 1: 15, 15. Cah. 14, 5.).

11. „*v oblakih*“, t. j., v nebesih; „*zmed Božjih sinov*“, t. j., angeljev.

Digitized by Google

9. Gospod, Bog vojskinih trum! kdo ti je enak? mogočen si, Gospod! in tvoja resnica je okoli tebe.[12])

10. Ti gospoduješ nad močjo morjá, in vzdigovanje njegovih valov ti tolažiš.

11. Ti ponižaš prevzetnika, kakor ranjeniga;[13]) z ramo svoje močí razkropiš svoje sovražnike.

12. Tvoje so nebesa, in tvoja je zemlja; vesoljni svet, in kar ga napolnuje, si ti uterdil. 1. Mojz. 2, 1.

13. Sever in morje[14]) si ti vstvaril; Tabor in Hermon se radujeta v tvojim imenu.[15])

14. Tvoja rama je z mogočnostjo *(navdana)*. Bodi močna tvoja roka, in povzdigni se desnica tvoja![16])

15. Pravica in sodba je perprava tvojiga sedeža. Milost in resnica hodita pred obličjem tvojim.[17])

16. Blagor ljudstvu, ki zna hvalo peti;[18]) Gospod! v luči tvojiga obličja bodo hodili,[19])

17. in v tvojim imenu se bodo radovali vsaki dan, in v tvoji pravici bodo povišani.

18. Ker slava njih moči si ti,[20]) in po tvojim dopadenji se naš rog zvikšuje.[21])

19. Zakaj Gospod je naš sprejemnik,[22]) in Izraelov Sveti naš kralj.

20. Takrat[23]) si govoril v perkazni[24]) svojim svetim,[25]) in si rekel:[26]) Djal sim pomoč na močniga, in povišal sim izvoljeniga izmed svojiga ljudstva.[27])

---

12. tvoja zvestoba je okrog tebe; vse okrog tebe priča tvojo zvestobo.
13. tedaj z majhnim trudam. Talhofer: Ti si prevzetne Egipčane takó ponižal, de se niso mogli nič več ustavljati, kakor se ne more nič več ustavljati in braniti človek, ki je smertno ranjen.
14. „*Sever*“, t. j., polnočno stran, „*morje*“, t. j., rudeče morje, ki se razprostéra od Palestine proti jugu, tedaj južno stran si ti vstvaril.
15. „*Tabor*“, gora, ki stoji proti zahodu, pomeni tukaj zahodnjo stran; „*Hemon*“, tudi gora, ki stoji proti vzhodu, pa pomeni vzhodnjo stran svetá; tedaj: vse štiri dele sveta si ti vstvaril, in vsi tebe poveličujejo.
16. Pokaži svojo vsigamogočnost v ti pričujoči stiski. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Močna je tvoja roka, in tvoja desnica je povišana*“.
17. „*je perprava*“, t. j., podlaga tvojiga kraljestva. „*Milost*“, dobrota, „*resnica*“, zvestoba, se iz vsiga razodeva, karkoli delaš (Brentano).
18. ki zna hvalo Božjo oznanovati.
19. pod tvojim razveseljevavnim varstvam bodo prebivali, ki tebi, svojimu Bogu in kralju, hvalo prepevajo, t. j., ki tebe časté (Brentano).
20. To je njih močna slava, njih posebna čast, de si ti njih kralj, v tebi imajo moč.
21. po tvoji dobroti in milosti raste naša moč.
22. V hebrejskim: „*Gospod je naš škil*“, t. j., naša bramba, naš pomočnik, naš varh. „*Izraelov sveti*“, t. j., Bog je naš kralj.
23. ko si bil z Davidam zavezo naredil (v. 4. 5.).
24. „*v perkazni*“, t. j., v prerokovanji (2. Kralj. 7, 4.).
25. Natanu in Davidu. V hebrejskim: „*svojimu svetimu*“ (Natanu ali pa Davidu).
26. Svojo moč sim dal (govorí Bog do 38. verste) junaku, de z mojo pomočjo pomaga ljudstvu (Talhofer).
27. „*izvoljeniga*“, namreč Davida, kakor precej nasledva.

Digitized by Google

21. Najdel sim Davida, svojiga hlapca, s svojim svetim oljem sim ga mazilil.[28]) 1. Kralj. 16, 1. 12. Djan. ap. 13, 22.

22. Moja roka mu bo pomagala; moja rama ga bo poterdovala.

23. Sovražnik ga ne bo užugal; in sin krivice se ne bo prederznil njemu škodvati.[29])

24. In poterl bom pred njegovim obličjem njega sovražnike; in njé, ki ga čertijo, bom v beg zapodil.

25. Moja resnica pa[30]) in moja milost bote z njim; in v mojim imenu bo njega rog povišan.

26. In djal bom na morje njega roko, in na reke njega desnico.[31])

27. On bo klical v mene: Ti si moj Oče,[32]) moj Bog, in zavétnik mojiga zveličanja.

28. In jez ga bom postavil pervorojeniga, naj višiga med kralji zemlje.[33])

29. Vekomej mu bom ohranil svojo milost, in moja zaveza mu bo terdna.

30. In na vekomej bom postavil njega zarod, in njega sedež kakor dni na nebu.

31. Če bodo pa njegovi sinovi zapustili mojo postavo, in se ne bodo ravnali po mojih pravicah;

32. če bodo moje povelja oskrunili, in se ne bodo deržali mojih zapoved:

33. bom s šibo obiskal njih hudobije, in s tepenjem njih pregrehe.

34. Svoje milosti pa mu ne bom odtegnil, in svoji resnici ne bom škodoval,[34])

35. tudi ne bom razderl svoje zaveze; in kar je šlo izmed mojih ustnic, ne bom preklical.

36. Enkrat sim persegel per svoji svetosti; bom mar Davidu lagal?

37. Njega zarod bo vekomej ostal,

38. in njega sedež bo kakor solnce pred mojim obličjem, in kakor luna popolnama vekomej;[35]) in kakor zvesta priča na nebu.[36]) 2. Kralj. 7, 16.

39. Ti pa[37]) si zavergel in za-

---

28. Kralji in duhovni so bili maziljeni z oljem, v znamnje, de morajo biti previdení z viši močjo per opravljanji svoje imenitne službe. — To, kar prerok tukaj in v naslednjih verstah v podobi od Davida govorí, velja po čerki od Kristusa v njegovim povikšanji do 38. verste, in v njegovim ponižanji od 39. do 52. verste.

29. Njegovi krivični sovražniki naj ne dosežejo nobene oblasti do njega.

30. „*Moja resnica*“, t. j., moja zvestoba v spolnovanji obljub.

31. Dal mu bom gospostvo na vodi in na suhim.

32. Glej 2. Kralj. 7, 14. Ps. 2, 7. Jan. 1, 18.

33. Vsi kralji so moji sinovi (Ps. 81, 6.); on pa naj bo pervi pred vsimi.

34. po svoji zvesti obljubi mu ne bom nič odrekel.

35. tako svetla in stanovitna, kakor solnce in luna. Gl. Ps. 71, 5. 17.

36. Priča v nebesih je Bog sam, in zato spolni, kar priča ali obljubi. Drugi razlagajo besede: „*in kakor zvesta priča na nebu*“, t. j., kakor luna, ali kakor lepa mavrica (1. Mojz. 19, 9. 13.), ki je znamnje zaveze med Bogam in med ljudmi.

37. Sveti pevec zdaj primeri z dano obljubo žalostni pričujoči čas, kakó de je namreč vera opešala, in kraljestvo, ki ga je Bog ustanovil, razpadlo, de je kralj zasmehovan in zaničevan (39—46.). Potem pa še prosi Boga pomoči v ti sili in nadlogi.

Digitized by Google

ničeval, si odpravil[38]) svojiga maziljeniga,

40. si overgel zavezo svojiga služabnika,[39]) ponečastil si v deželi njega svetiše,[40])

41. poderl si vse njega ograje;[41]) djal si strah v njega terdnjavo;

42. ropali so ga vsi, ki so po potu mem hodili; bil je v zasramovanje svojim sosedam.[42])

43. Povišal si desnico njegovih zatéravcov; oveselil si vse njega sovražnike,

44. odvernil si pomoč njegoviga meča, in v vojski mu nisi pomagal,

45. poderl si njega čistoto, in njegov sedež si na zemljo trešil,[43])

46. okrajšal si dni njegoviga časa,[44]) s sramoto si ga pokril.

47. Doklej, Gospod! se boš odtegoval popolnama? se bo vnemala kakor ogenj tvoja jeza?

48. Pomisli, kaj je moje bitje; si mar zastonj vstvaril vse človeške otroke?[45])

49. Kdo je človek, ki živi, in ne vidi smerti, in reši svojo dušo iz roke pekla?[46])

50. Kje je tvoje nekdanje usmiljenje, Gospod! kakor si persegel Davidu v svoji resnici?[47]) 2. Kralj. 7, 15.

51. Spomni se, Gospod! zasramovanja svojih služabnikov (ki ga hranim v svojim sercu) *(zasramovanja)* od toliko narodov,[48])

52. ki ga očitajo tvoji sovražniki, Gospod! ki z njim zasme-

---

38. „*si odpravil*“ od sebe, si mu odrekel svojo pomoč. V hebrejskim: „*si se jezil nad svojim maziljenim*“, t. j., kraljem.

39. razderl si zavezo s svojim služabnikam.

40. dopustil si, de so sovražniki njegovo „*svetiše*“, t. j., tempelj s hudobijo in malikovanjem oskrunili; drugi pa pravijo, de „*njega svetiše*“ pomeni njegovo posvečeno krono, ki je prišla nevernikam v roke.

41. „*ograje*“, t. j., vse, kar je kralja varovalo in branilo; „*v njega terdnjavo*“, t. j., v mesto; vsi v mestu so se bali, ko se mu je sovražnik bližal; ali pa: vse je strah sprehajal, ko so vidili terdno mesto razvaljeno (Talhofer).

42. Poslednje čase pred babilonsko sužnostjo so mogočni bližnji kralji Palestino napadali, ter so kralja z ljudstvam vred zasmehovali in zaničevali.

43. „*njega čistoto*“, t. j., njegovo blišobo, njegovo veličastvo „*in njegov sedež*“, t. j., njegovo kraljevo oblast si razdjal in pokončal.

44. Kralji proti koncu judovskiga kraljestva so le po malo časa kraljevali. Gl. 4. Kralj. 33, 31. i. d.

45. Ne daj nas pokončati! Spomni se, de že sicer dolgo časa ne živimo; ali je mar človek „*zastonj*“, t. j., le za terpljenje rojen? Gotovo ni tega hotla tvoja ljubezen! — Sv. pevec se ne opéra le na zvestobo Gospod Boga v spolnovanji njegovih obljub, ampak tudi na njegovo ljubezen.

46. „*Pekel*“ pomeni tukej sploh smertno kraljestvo. Kdo more uiti smertnimu kraljestvu, t. j., smerti in grobu? Saj smo že tako umerljivi in revni ljudje, zanesi nam tedaj s svojo jezo!

47. „*v svoji resnici*“, t. j., per svoji zvestobi.

48. „*zasramovanja*“, ki ga je toliko narodov perzadevalo tvojim služabnikam, in zato ga nikdar ne pozabim.

Digitized by Google

hujejo spremembo[49]) tvojiga maziljeniga.

53. Hvaljen bodi, Gospod! vekomej; zgôdi se, zgôdi se![50])

LXXXIX. (90.) Psalm.

Sveti pevec premišljuje večnost Božjo in minljivost človeškiga življenja, ter prosi Boga, de naj vlada vse naše dela in opravila.

1. Molitev Mojzesa, moža Božjiga.[1]) Gospod! ti si nam perbežališe od roda do roda.

2. Preden so gorè postale, in je bila zemlja vstvarjena in njé okrog; si ti od vekomej do vekomej, o Bog!

3. Ne zaverzi človeka v pogubo, ki si rekel: Spreobernite se, človeški otroci.[2])

4. Ker tavžent let je v tvojih očeh kakor včerejšnji dan, ki je minil; in kakor straža po noči.[3])

5. Kar se za nič ima, to so njih leta.[4])

6. Zjutrej zvene kakor trava; zjutrej se razcvetí in zvene; zvečer pade, oterpne in se posuší.[5])

7. Zakaj po tvoji jezi omagujemo, in po tvojim serdu smo prestrašeni.[6])

---

49. „*spremembo*“, t. j., nesrečo, ki je vanjo prišel tvoj kralj, kterimu si bil obljubil svoj blagodar.

50. S temi besedami se končajo tretje bukve (Gl. vvod v psalme in Ps. 40, 14.).

1. služabnika stare zaveze (5. Mojz. 33, 1.) in preroka za novo zavezo (Hebr. 3, 5.). Po misli svetiga Hieronima in starih judov je blezo Mojzes ta psalm zložil, ko se je ljudstvo v pušavi puntalo zoper vhod v kanansko deželo, in jim je Bog zato napovedal kazen, de bodo vsi, ki so več ko dvajset let stari, v pušavi pomerli, ter ne bodo vidili dežele, razun Jozveta in Kaleba. Gl. 4. Mojz. 14.

2. Ne zaverzi ljudi, ker jih sam vabiš k pokori! — Vzrok, zakaj de naj Bog zanese, nasledva od 4. do 11. verste, kjer popisuje Božjo večnost (v. 4.) in človeško minljivost in slabost, ktera potrebuje Božje milosti. Potem nasledva prošnja za gnado, de bi ljudje svojo minljivost in revo spoznali ko kazen Božjo (11. 12.), poslednjič pa prosi sveti pevec za usmiljenje sploh (13—17.). V hebrejskim je vse do 11. verste popisovanje večnosti Božje in človeške minljivosti; od 11. verste do konca pa je, kakor v latinski prestavi. V 3. versti se bere: „*Ki človeka v prah razdrobiš, in praviš: Vernite se* (v prah), *ri človeški otroci!*“ 1. Mojz. 3, 19.

3. Sveti pevec tukej popisuje v podobi večnost Božjo. Pred Bogam, ki je večen, je tavžent lét toliko, kolikor en dan, in še krajši čas, namreč ena ponočna straža (Ps. 62, 7.).

4. Kar je prazen nič, kar naj hitrejši zgine na ljudéh, to so njih leta; tedaj prazen nič (Talhofer). V hebrejskim se bere ta versta: „*Ti jih plaviš* (kakor po dereči vodi) *tje*“, t. j., naglo jih pobereš; „*so kakor spanje*“.

5. „*Zjutrej*“, t. j., že v svoji mladosti zvene človek kakor trava; „*zjutrej se razcveti, in zvene*“, t. j., v cvetji svojiga življenja, v svojih mladih letih zvene človek, ter ga hitro smert pobere; „*zvečer*“, t. j., v starosti ga prav gotovo čaka smert, ter ga pokosi (Talhofer).

6. Jeza Božja je Izraelce v pušavi zavoljo njih nepokoršine z naglo smertjo kaznovala. Vender tudi brez ozéra na to je res, de jeza Božja, ali prav za

Digitized by Google

8. Naše hudobije devaš pred svoj obraz, čas našiga življenja pred luč svojiga obličja.[7])

9. Zakaj vsi naši dnevi zginjajo, in po tvoji jezi omagujemo; naše leta so misliti kakor pajčina;[8])

10. Dnevi naših let — v njih je sedemdeset, in per močnejših osemdeset let;[9]) in kar jih je več, so težava in bolečina;[10]) ker pride krotkota,[11]) in strahovani bomo.[12]) Sir. 18, 8.

11. Kdo pozna meč tvojiga serda? in *(zamore)* v strahu pred teboj tvojo jezo

12. mériti?[13]) Pokaži tedaj svojo desnico,[14]) in njé, ki so v sercu podučeni v modrosti.[15])

13. Oberni se *(k nam)*, o Gospod! Doklej še?[16]) in daj se sprositi zastran svojih služabnikov!

14. Napolnjeni smo zjutrej s tvojo milostjo,[17]) in radujemo se, ter se veselimò vse svoje dni,

15. veselimò se dni, ko si nas poniževal, in let, ko smo gledali nesrečo.

16. Ozri se na svoje hlapce, in na svoje dela,[18]) ter vladaj njih otroke.[19])

---

prav greh, ki jezo Božjo vnema (v. 8.), ljudém življenje krajša, in jih prezgodej iz tega sveta spravlja.

7. Ti, Gospod, sodiš naše hudobije, vse naše še tako skrivne dela vidijo tvoje očí, vse je tebi znano.

8. „*naše leta*“, t. j., naše življenje je takó rahlo kakor pajčina, ki se koj razterga. V hebrejskim: „*naše leta so kakor miset*“, hitro minejo.

9. „*per močnejših*“, t. j., per tacih, ki so zdravi in posebno močniga in terdniga života.

10. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in njih prevzetnost je težava in bolečina*“, t. j., zavoljo česar so prevzetni, ali s čemur bahajo, ravno to jim trud, težavo, bolečino dela.

11. „*krotkota*“, t. j., slabost, omamljenost v starosti, ko v človeku ogenj njegove mladosti že ugasne, ko si sam nič več ne more pomagati, temuč se mora vdati vsimu, kar druji z njim počenjajo (Talhofer).

12. „*in strahovani bomo*“, namreč v starosti, ker mladi s starimi gerdo ravnajo (Talhofer). V hebrejskim: „*ker hitro zgine* (življenje), *in mi letimo*“.

13. Kdo spozna v tem kratkim življenji tvojo jezo (v. 7.), in živí bogaboječe? Ali spoznajo ljudje kratki čas svojiga življenja ko kazen Božjo, in ali ravnajo svoje življenje po tem?

14. Daj nam tedaj spoznati tvojo mogočnost!

15. Daj nam poznati njé, ki so podučeni v tej tvoji ojstri pravici. V hebrejskim: „*uči nas šteti svoje dni, de zadobimo modro serce*“.

16. „*Doklej še*“ se ne boš obernil k nam, in nam ne boš skazal svoje milosti (Talhofer)?

17. V hebrejskim: „*Nasiti nas zjutrej s svojo milostjo, in mi se bomo radovali in veselili vse svoje žive dni*“. „*Nasiti nas*“ pomeni: Daj nam obilno; „*zjutrej*“ pa pomeni: kmalo (Brentano).

18. „*na svoje dela*“, t. j., na svoje hlapce ali služabnike, ker so delo tvojih rok, ti si jih namreč vstvaril; skaži jim tedaj svojo milost (Talhofer).

19. V hebrejskim: „*Pokaži svojim hlapcam svoje dela* (svojo čudodelno moč) *in svoje veličastvo njih otrokam*“.

Digitized by Google

17. In bodi svetloba[20]) Gospoda, našiga Boga, nad nami, | in dela naših rók vladaj nad nami, in dela naših rók vladaj![21])

XC. (91.) Psalm.

Kogar Bog varuje, njemu ne škodva nobena nevarnost.

1. Hvalna pesem Davidova. Kdor stanuje pod pomočjo[1]) Narvišiga, on prebiva pod varstvam nebeškiga Boga.

2. Poreče Gospodu: Ti si moj sprejemnik, in moje perbežališe; moj Bog! v tebe upam.

3. Ker on me je rešil iz zaderge lovcov,[2]) in iz terde reči.[3])

4. S svojimi perutnicami te[4]) bo obsenčeval; in pod njega perutami boš zaupal.

5. Kakor škit te obdaja njega resnica, ne boš se bal ponočniga strahú,

6. ne pušíce, ki po dnevu leta;[5]) ne reči, ki po noči hódi,[6]) ne napada poldanske hudobe.[7])

7. Naj jih pade tavžent na tvoji strani, in deset tavžent na tvoji desni; k tebi pa se ne bo perbližalo;

8. tode s svojimi očmi boš gledal, in povračilo grešnikov boš vidil.

9. Ker ti, Gospod! si moje upanje;[8]) Narvišiga si postavil sebi v perbežališe.

10. Hudo ne bo do tebe prišlo, in šiba se ne bo perbližala tvojimu šotoru.

11. Ker svojim angeljem je zapovedal zavoljo tebe, de naj te varujejo na vsih tvojih potih. Mat. 4, 6. Luk. 4, 10.

12. Na rokah te bodo nosili,

---

20. „*bodi svetloba*“, t. j., gnada Gospoda i. t. d.; ali: Gospod, glej s svojim svetlim milostljivim očesam na nas!

21. Sveta cerkev zapoveduje duhovnam besede poslednjih dveh verstá moliti vsak dan v dnevnicah ali dnevnih molitvah, ter prósi svojim služabnikam pomoči Božje, de z njo podpérani svojo sveto službo vredno opravljajo, in se trudijo za zveličanje njenih otrók.

1. „*pod pomočjo*“; drugi prestavljajo: „*pod varstvam*“ ali „*v zavetji*“.
2. iz zalezovanja zvitih, prekanjenih ljudí (Avg.). Moja lastna skušnja spričuje, de se v zavetji Božjim varno prebiva.
3. „*terde reči*“, prav za prav: „*terde besede*“; v hebrejskim in latinskim ravno tista beseda pomeni tudi „*reč*“. David morebiti misli s tem kugo, ki jo je Bog poslal v kazen njegovih grehov, ali pa Absalomov punt, ali pa obrekovanje, ali sploh kako drugo nesrečo. V hebrejskim: „*me je rešil ... in pokončevavne kuge*“.
4. „*te*“ je tukaj namesti „*ga*“ (v. 1. 2.). Osebe se v psalmih večkrat spreminjajo. -- Pomen: S svojo močjo te (ali ga) bo varoval v nevarnosti.
5. t. j., ne boš se bal očitnih napadov sovražnikov.
6. V hebrejskim: „*ne kuge, ki v temi lazi*“, t. j., ki neprevidama ljudí zalezuje in pobira.
7. ne hudičeviga zalezovanja v poldanski vročini.
8. Tukaj se sveti pevec vname, in nagovorí Boga, rekoč: „*Ti Gospod*“! i. t. d., potem pa pravičniga, rekoč: „*Narvišiga*“ i. t. d.

Digitized by Google

de kjé s svojo nogo v kamen ne zadeneš.

13. Po gadih in baziliskih [9]) boš hodil, in boš potaptal leva ino zmaja. [10])

14. „Ker je v me zaupal, [11]) ga bom otél; varval ga bom, ker je moje imé spoznal. [12])

15. V me bo klical, in jez ga bom uslišal; per njem sim v stiski; rešil ga bom, in ga poveličal.

16. Z dolzim življenjem ga bom napolnil, in mu bom pokazal svoje zveličanje".

XCI. (92.) Psalm.

Sveti pevec hvali Božje dela, sosebno pa pravičnost Božjo.

1. Hvalni psalm, sabotni dan. [1])

2. Dobro je, slaviti Gospoda, in prepevati tvojimu imenu, Narviši!

3. De se zjutrej oznanuje tvoja milost, in tvoja resničnost [2]) po noči,

4. na brenkljah z desetimi strunami, [3]) s pesmimi na citrah.

5. Ker me razveseljuješ, o Gospod! s svojimi stvarmi; in radujem se nad deli tvojih rók.

6. Kakó veličastne so tvoje dela, o Gospod! Pregloboke so tvoje misli.

7. Neumen človek tega ne spozná, in nespametnik tega ne razumé.

8. Kadar grešniki poženejo kakor trava, in ko se perkažejo vsi, ki delajo krivico (*tedaj se zgodi*), de poginejo na vse večne čase. [4])

9. Ti pa, Gospod! si Narviši vekomej.

10. Ker glej, tvoji sovražniki, Gospod! ker glej, tvoji sovražniki poginjajo, in razkropljeni so vsi, ki počenjajo krivico.

11. Moj rog pa se zvišuje, kakor samorogov, [5]) in moja starost je v obilni milosti. [6])

12. In moje oko gleda zaničljivo tje po mojih sovražnikih, in moje uho posluša nad hudobneži, ki so se zoper mé vzdigovali. [7])

---

9. „*baziliskih*", t. j., po nekih večih kačah.
10. Kristjan misli tukaj na sovražnike svojiga zveličanja, posebno na peklenske močí.
11. Zdaj govorí Bog, ter rečeno popolnama poterdi.
12. „*moje imé*", t. j., mene spoznal, de namreč pomoč od mene pride.
1. ki se poje v saboto. Ker ta psalm hvali vsigamogočnost Božjo, se je prav primerno prepeval v saboto, ki je bila odločena v praznovanje Bogu v čast in hvalo.
2. „*resničnost*" ali zvestoba v spolnovanji obljub.
3. V hebrejskim se imenuje to orodje „*nebel*". Gl. Ps. 32, 2. razl. 4.
4. Veličastvo Božjih del se posebno razodeva v kaznovanji hudobnežev.
5. „*Moj rog*", t. j., moja moč. Gl. Ps. 88, 18. Ps. 21, 22.
6. V hebrejskim: ... „*samorogov, in se oblivam z zelenim* (z novim, letašnjim) *oljem*", t. j., živím v obilnosti in veselji. Gl. Ps. 22, 5.
7. „*posluša*" nesrečo, ki hudobneže zadeva; ali pa: „*posluša*" jok in zdihovanje hudobnežev (Talhofer).

Digitized by Google

13. Pravični bo cvetel kakor palma, kakor ceder na Libanu bo rastel.[8])

14. Ki so vsajeni v hiši Gospodovi, bodo cveteli v preddvorih pred hišo našiga Boga.[9])

15. Še v obilni starosti bodo rastli, in prav v stanu bodo

16. oznanovati: de je Gospod, naš Bog, pravičen, in v njem ni krivice.[10])

XCII. (93.) Psalm.

Bog je kralj vsiga svetá.

1. Hvalna pesem Davidova, v dan pred saboto,[1]) ko je bila zemlja uterjena. Gospod kraljuje, veličastvo je oblekel; Gospod je moč oblekel, in se je opasal; zakaj uterdil je okroglo zemljo, ki ne omahne.[2])

2. Napravljen je tvoj sedež od tadaj;[3]) od vekomej si ti!

3. Vzdigujejo se reke, o Gospod! reke vzdigujejo svoj glas, reke vzdigujejo svoje valove

4. v šumenji veliko vodá, čudovitno je vzdigovanje morja, čudoviten je Gospod na višavi.[4])

5. Tvoje spričevanja so prav verjetne;[5]) tvoji hiši se svetost spodobi, o Gospod! na večne čase.[6])

---

8. „*Palma*“, ki od 30 do 100 čevljev visoka zraste in do 200 let terpí, prezalo drevo v Palestini, je s svojim zmirej zelenim verham podoba stanovitne in obilne sreče; ravno tako tudi „*ceder*“; „*cvetel*“, v hebrejskim: „*zelenel*“; „*zeleno*“ je podoba močí. Pomen je tedaj tale: Grešnik naglo zgine kakor trava, pravični pa je poln duhovne močí, in vživa neminljivo, stanovitno srečo (Talhofer).

9. Tisti, ki v tempelj hodijo, in Gospoda v njem prav častè, bodo ravno s tem dosegli stanovitno neminljivo življenje, večno srečo.

10. Pravični vedno v dobrim rastejo, in so živa priča, de je Bog pravičen in zvest v svojih obljubah, ker jih vedno oblagodarja, grešnike pa kaznuje.

1. se poje v petik, kteri dan je bilo končano stvarjenje s človekam. Ker je tudi drugič človeški rod po Kristusovi smerti v petik prerojen bil, zamore kristjan ta psalm moliti v zahvalo za častitljivo moč Jezusa Kristusa.

2. Gospod je s stvarjenjem tako rekoč zalo oblačilo oblekel, zato je kralj svojih stvari, ter jih ohrani. — Kristus, stvarnik noviga človeštva, je častitljiv, veličasten, v njem novo (po njem prerojeno) človeštvo ne omahne.

3. „*od tadaj*“, od vstvarjenja sem, celó od vekomej stojí terdno njegov kraljevi sedež (Talhofer).

4. Nar silniši perkazni v vstvarjenih rečeh, hrup in punt po svetu, vzdigovanje nar mogočnejših narodov, ki se zaganjajo zoper kraljestvo Božje, se morajo vdati čudovitni moči Gospod Boga, ki je kralj vsiga svetá; té perkazni in vzdigovanja narodov, sovražnikov Božjih, so sicer čudovitne, silno močne, toda Bog v nebesih je še čudovitnejši, še močnejši (Talhofer). — Kristus zapové viharju na morji, in utihne, on gospoduje nad svojimi sovražniki (Avg.).

5. S svojo čudovitno — vsigamogočno oblastjo in močjo, ki jo imaš čez vse vstvarjene močí, poterduješ svoje spričevanje — svoje besede in zapovedi, in so zavoljo tega prav verjetne, resnične in pravične.

6. „*tvoji hiši*“, t. j., tvojimu tempeljnu, ki bi ga tvoji sovražniki radi razdjali,

Digitized by Google

XCIII. (94.) Psalm.

Psalmist prósi Boga, de naj se mašuje nad krivičniki, ki ubogo ljudstvo stiskajo in odérajo, ter tudi upa, de jih bo Gospod iztrebil po svoji pravici.

1. Psalm Davidov, četerti dan v tednu.[1]) Bog maševanja je Gospod;[2]) Gospod maševanja prosto dela.[3])

2. Vzdigni se, ki sodiš zemljo; daj prevzetnim povračilo.[4])

3. Doklej se bodo grešniki, o Gospod! doklej se bodo grešniki hvalili,

4. se ustili in hudobno govorili, se bahali vsi, ki počenjajo krivico?

5. Tvoje ljudstvo, o Gospod! ponižujejo in tvoj delež stiskajo;

6. morijo vdovo ino ptujca, in pobijajo sirote,

7. ter pravijo: Gospod ne vidi, in Bog Jakopov ne vé.

8. Spoznajte, vi neumneži zmed ljudstva, in vi nespametni vender enkrat razumejte![5])

9. Mar on, ki je uho usadil, ne sliši? ali on, ki je oko naredil, ne vidi?

10. Mar on, ki narode pokori, ne bo kaznoval? Ki uči človeka vednost?[6])

11. Gospod vé misli človekove, de so nečimerne.[7])

12. Blagor človeku, kteriga ti podučuješ, o Gospod! in ga učiš svojo postavo;

13. de mu polajšuješ hude dni, dokler se grešniku ne skoplje jama;[8])

14. zakaj Gospod ne bo zavergel svojiga ljudstva, in svojiga deleža ne bo zapustil,

---

gre spoštovanje (Talhofer); Allioli: „*tvoja hiša*“, tvoji častivci naj si perzadevajo za svetost.

1. Tega napisa ni v hebrejskim.

2. Gospod Bogu gre maševanje (5. Mojz. 32, 35. Jer. 51, 56.). Nihče tedaj se ne sme sam maševati nad svojimi sovražniki.

3. „*prosto dela*“, t. j., nihče mu ne more braniti, hudobnih kaznovati. V hebrejskim: „*Bog maševanja, Gospod, Bog maševanja, perkaži se*“. Sveti pevec ne moli, kakor de bi škode želel, temuč, de bi se razodela Božja pravica, hudobnim v strah, pobožnim pa v tolažbo, in de bi se hudobni po kazni poboljšali. Le s takimi mislimi smé kristjan moliti zoper sovražnike vere. Lastnim sovražnikam ne smé nikoli hudiga želeti, veliko več mora moliti za njih blagor in spreobernjenje.

4. poverni „*prevzetnim*“, t. j., zatéravcam, oderuham svete srenje, ljudstva Božjiga.

5. „*neumneži*“ ... „*nespametni*“, t. j., vi prevzetni zatéravci Božjiga ljudstva, ki postavo Božjo zastran vdov, ptujcov in sirót v nemar pušate, spoznajte svojo krivico, svoje neumno, nespametno ravnanje.

6. „*Ki uči človeka vednost*“, mar ne bo vedil, kaj počenjate?

7. Gospod vé, de je človeška ošabnost prazna, in nič ne opravi.

8. Blagor človeku, kteriga ti, o Gospod, učiš svoje postave, ter ga ravno s tem svojim podukam poterduješ v veri in zaupanji v tvoje obljube, in ga z njimi tolažiš ob času stisk in težav, dokler ne poginejo hudobneži, kteri so mu jih napravljali (Talhofer).

Digitized by Google

15. dokler se pravica ne oberne v sodbo;[9]) in kteri se njé deržé, so vsi ravniga sercá.[10])

16. Kdo se bo vzdignil zame zoper malopridne? ali kdo bo stal z menoj zoper njé, ki počenjajo krivico?

17. Ko bi mi ne bil Gospod pomagal, bi blezo že v peklu[11]) prebivala moja duša.

18. Ko sim rekel: Moja noga omahuje;[12]) mi je pomagalo tvoje usmiljenje, Gospod!

19. Po obilnosti bolečin v mojim sercu so tolažbe tvoje razveseljevale mojo dušo.[13])

20. Se mar sedež krivice derži tebe, ki napravljaš trud v zapovedi?[14])

21. Življenje pravičniga zalezujejo, in nedolžno kri obsojujejo;

22. Gospod mi je perbežališe, in moj Bog v pomoč mojimu zaupanju;

23. in povernil jim bo njih krivico, in v njih hudobii jih bo pokončal; pokončal jih bo Gospod, naš Bog.

XCIV. (95.) Psalm.

David vabi Izraelce, de naj hvalijo in molijo Boga, ter naj vsi ginjeni točijo solzé veselja in hvaležnosti zavoljo prejetih dobrot, in naj ne bodo terdovratni, kakoršni so bili nekdaj njih očetje v pušavi.

1. Hvalna pesem Davida sa- | miga.[1]) Pridite, radujmo se v

---

9. dokler ne pride pravica Božja v sodbo, dokler ne pride pravični sodnik sodit hudobneže.

10. ko pride pravica Božja sodit in kaznovat grešnike, se bodo vsi pravični „*njé*“, namreč kaznovavne pravice Božje deržali; vsi pravični se bodo per sodbi z Bogam združili zoper hudobne, ter bodo tako rekoč priče njegove pravice (Talhofer). — Sveti pevec razodéva v ti in v naslednjih verstah svoje upanje, de bo Bog varoval njega in vse pravične prevzetnih hudobnežev.

11. „*v peklu*“, v hebrejskim: „*v tihoti*“, t. j., v tihim kraji mertvih. Pomen: Ako bi me ne bil Gospod varoval, bi bil že zdavno mertev, ter bi me bili moji sovražniki umorili. Ali pa po Menokii: Bi ne bil deleč od večne smerti.

12. Ali pa: „*Ako pravim*“, de sim v nevarnosti, de sim blizo pogina, me precej varuje dobrota Božja.

13. „*Po obilnosti bolečin*“, t. j., po méri britkost in težav mi tudi tolažbe daješ. Gl. 2. Kor. 1, 5.

14. Mar s krivičniki vlečeš, mar hudobneže v njih krivici in hudobii podpéraš, ki si dal toliko težavne zapovedi, kterih spolnovanje toliko truda perzadeva? Tega ne! ker ravno v teh svojih težavnih zapovedih se kažeš, de si svét in sovražnik sleherne krivice. — V hebrejskim: „*Mar ima sedeš krivice tebe seboj v zvezi, ki si umišljuje nesrečo zoper postavo?*“ Pomen: Si mar s hudobneži, s krivičniki v zvezi, ki si zmišljujejo in napravljajo toliko težav in terpljenja njim, ki se deržé postave? Nikakor ne! Naj tudi sovražniki nekoliko časa pravičnimu po življenji strežejo in ga zatérajo (v. 21.), Gospod ga bo varoval (v. 22.), njé pa bo poslednjič pokončal (v. 23.). Talhofer.

1. Cerkev moli ta psalm vsak dan v začetku juternic, pa po stari latinski prestavi, in nekoliko drugači kakor je v naši Vulgati.

Digitized by Google

Gospodu; ukajmo Bogu, svojimu zveličarju.

2. Prehitujmo[2]) njega obličje z zahvalo; in v psalmih mu ukajmo!

3. Ker Gospod je velik Bog, in velik kralj čez vse bogove.[3])

4. Zakaj v njega roci so vse pokrajine zemlje;[4]) in njegovi so verhovi hribov.

5. Ker njegovo je morje, in on ga je vstvaril, in suho so njegove roke naredile.

6. Pridite, molimo, in padimo na tla, in jokajmo pred Gospodam, ki nas je vstvaril.

7. Zakaj on je Gospod, naš Bog; in mi smo ljudstvo njegove paše, in ovce njegove roke.

8. Dans, ko njegov glas slišite, nikar ne zakerknite svojiga serca,[5]) Hebr. 3, 7.

9. kakor v razdraženji ob dnevu skušnje v pušavi,[6]) kjer so me skušali vaši očetje; skusili so me, in so vidili moje dela.

10. Štirdeset let sim imel težavo s tem rodam,[7]) in sim rekel: Oni se vedno v sercu motijo;[8]) 4. Mojz. 14, 34.

11. in oni niso spoznali mojih potov, de sim persegel v svoji jezi: Nikoli ne pojdejo v moj pokoj.[9]) Hebr. 4, 3.

XCV. (96.) Psalm.

Psalmist vabi vse narode, de naj hvalijo in poveličujejo Boga.

1. Pesem Davida samiga, ko se je hiša zidala po sužnosti.[1]) Pojte Gospodu novo pesem; pojte Gospodu vse dežele.

2. Pojte Gospodu, ter hvalite njega ime; oznanujte dan na dan njegovo blagost.

3. Oznanujte med narodi nje-

2. „*Prehitujmo*“, t. j., prav zgodej hodimo Gospoda molit in hvalit; to je znamnje velike gorečnosti za čast Božjo (Talhofer).

3. „*čez vse bogove*“, t. j., čez vse krive bogove nevernikov.

4. On je Gospod vse zemlje. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*so vsi brezni zemlje*“.

5. „*Dans*“ pomeni čas gnade in zveličanja, čas usmiljenja in odpušenja grehov, kteriga nam je Kristus zaslužil. Lahko pa tudi pomeni ta beseda „*dans*“ tisti le samimu Bogu znani čas, ko namreč Bog človeka zadnjikrat k pokori kliče, in ga potem, ako ga ne posluša, za vselej prepusti terdovratnosti njegoviga serca.

6. V hebrejskim: „*Kakor v Meribi, kakor v Masi v pušavi*“. Gl. 2. Mojz. 17, 2. 7: 4. Mojz. 14, 22.

7. V stari latinski prestavi je: „*Štirdeset let sim bil blizo* (s svojim navdihovanjem, opominjevanjem, svarjenjem, kaznovanjem) *temu rodu*“.

8. zmirej navezujejo svoje serce na druge stvari, ne pa na mene!

9. „*v moj pokoj*“, t. j., v obljubljeno deželo, v Kanaan, v večni mir in pokoj, v večno zveličanje.

1. V hebrejskim ni tega napisa. Iz njega se posname, de je bil ta psalm blizo složen za posvečevanje noviga tempeljna po babilonski sužnosti. Ako se primeri s 1. Kron. 16., se kaže, de je bil veči del vzet iz neke pesmi Davidove.

Digitized by Google

govo slavo, med vsimi narodi njegove čudeže.

4. Zakaj Gospod je velik in vse hvale vreden, bolj strašen kakor vsi bogovi.[2])

5. Zakaj vsi bogovi narodov so hudi duhovi;[3]) Gospod pa je nebesa vstvaril.

6. Slava in lepota je pred njega obličjem; svetost in veličastvo je v njega svetišu.[4])

7. Skazujte Gospodu domovine narodov! skazujte Gospodu slavo ino čast!

8. Skazujte Gospodu slavo, njegovimu imenu; vzemite darov,[5]) in pojdite v njegove dvore.[6])

9. Molite Gospoda v njegovim svetim dvoru;[7]) ves svet naj se trese pred njega obličjem.

10. Perpovedujte med narodi, de Gospod kraljuje; saj je on napravil svét,[8]) ki ne omahne; sodi ljudstva po pravici.

11. Veselite se nebesa, in raduj se zemlja; giblji se morje, in kar ga napolnuje;

12. Vesêli se polje, in vse, kar je na njem. Takrat se bodo radovale vse drevesa v gojzdih

13. pred obličjem Gospoda, ker pride sodit zemljo.[9]) Sodil bo okroglo zemljo po pravici, in ljudstva po svoji resnici.[10])

---

2. „*kakor vsi bogovi*“ nevernikov. Gl. Ps. 46, 3: 144, 3.

3. ki se dajo častiti ko bogovi, desi nimajo močí Božje. Sovražnik človeškiga rodú, namreč satan, in njegovi tovarši so se perkrili v malikovavsko službo, de so Bogu čast jemali, in sebe na njegovo mesto postavljali. Umorstvo v človeških daritvah, nečistost in goljufija, ki so bile od nekdaj sklenjene z malikovanjem, tudi dovolj pričajo, de je bil nečisti lažnjivi duh, ki je morivec od začetka, z malikovanjem združen.

4. „*v njegovim svetišu*“, t. j., v tempeljnu, zlasti v nebesih.

5. V hebrejskim: „*pernesite močnatih darov*“. Ko sveti prerok narode vabi v novo zidani tempelj, ki je bil predpodoba svete cerkve, méri s tem na nekervavo daritev naših altarjev, kjer se pod podobama kruha in vina daruje Jezus Kristus.

6. Tempelj je imel več zagrajenih prostorov, ki so se imenovali „*dvori*“, ali „*preddvori*“, ali „*veže*“, tudi „*lope*“, in so bili predpodobe vsih tistih poddružnih cerkvá, ktere so v veri in ljubezni sklenjene z eno rimsko-katoliško cerkvijo.

7. V hebrejskim: „*Molite Gospoda v sveti lepotii*“, t. j., v duhovskim oblačilu v tempeljnu, pa tudi s svetim sercam.

8. „*napravil svét*“, t. j., vstvaril svét in ga ohrani. Ob enim pa tudi sveti pevec meri tukaj na Kristusa, ki je s svojim naukam, križem in terpljenjem nesrečni grešni svet spet spravil v pravi duhovni red.

9. Vse stvarí naj se veselé kraljestva Gospodoviga, ki spet vse dene v pravi red.

10. Ob svojim pervim prihodu je Gospod svet sodil s svojim naukam, ker je pokazal, de je svet v hudobii zakopan, in de se mora spreoberniti; ob svojim drugim prihodu (Ps. 96, 2.) pa bo sodil s poplačevanjem dobrih in s kaznovanjem hudobnih.

Digitized by Google

XCVI. (97.) Psalm.

David hvali Božje veličastvo.

1. Temu Davidu, ko mu je bila dežela zopet dana.[1]) Gospod kraljuje, raduj se zemlja; veselé naj se mnogoteri otoki.

2. Oblaki in temà so okoli njega;[2]) pravica in pravičnost je terdnost njegoviga sedeža.[3])

3. Ogenj hodi pred njim,[4]) in požiga okrog sovražnike njegove.

4. Njega bliski svetijo vesoljni zemlji; vidi in se trese zemlja.

5. Goré se topé kakor osk pred Gospodovim obličjem, vsa zemlja pred Gospodovim obličjem.[5])

6. Nebesa oznanujejo njega pravico; in vse ljudstva vidijo njegovo slavo.[6])

7. Sramujejo naj se vsi, kteri molijo podobe, in se bahajo s svojimi maliki.[7]) Molite ga vsi njegovi angelji! 2. Mojz. 20, 4: 3. Mojz. 26, 1: 5. Mojz. 5, 8. Hebr. 1, 6.

8. To posluša Sion,[8]) in se veseli, hčere Judove se radujejo zavoljo tvojih sodbá,[9]) Gospod!

9. Ker ti, Gospod! si Narviši po vsi zemlji, visoko si povzdignjen nad vse bogove.

10. Kteri ljubite Gospoda, sovražite hudo; Gospod varuje duše svojih svetih, iz grešnikove roke jih otéva. Am. 5, 15. Rim. 12, 9.

11. Luč se je pokazala pravičnimu, in veselje njim, ki so ravniga serca.[10])

12. Veselite se v Gospodu, vi pravični! ter slavite spomin njegoviga posvečevanja.[11])

---

1. „*Temu Davidu*“ se perpisuje ta psalm, ko je bil spet vzel kos dežele malikovavskimu ljudstvu. Tega napisa ni v hebrejskim. — Besede tega psalma so vesela hvalna pesem zavoljo dobljene zmage Izraelcov; v višim pomenu pa merijo na zmago prihodnjiga Mesija, ki je s svojim terpljenjem in s svojo smertjo zemljo spet zadobil, vesoljno kraljestvo (v. 1.) postavil, in bo enkrat ko strašin sodnik zopet prišel (2—6.), ločit dobre od hudobnih (v. 7. 8.); zatorej moramo biti dobri (9—12.).
2. Kristus pride v drugič sodit v oblakih. Mat. 24.
3. Kraljestvo Božje je uterjeno na pravico in na pravično sodbo. Gl. Ps. 88, 15.
4. Prerok popisuje strašno sodbo Božjo, ki bo zadela grešnike. Gl. 2. Pet. 3, 12: 2. Tes. 1, 8.
5. Permeri to versto z 2. Petr. 3, 10. 12.
6. Ves vidni svet in nebeški duhovi bodo spoznali njegovo pravico, vsi narodi bodo vidili njegovo mogočnost in veličastvo.
7. Gorje takrat malikovavcam, ki strežejo svojimu trebuhu in hudimu poželenju, ki hrepené po posvetnim veselji in zložnosti, ki denar in blago ljubijo kakor Boga!
8. „*Sion*“, t. j., sveta srenja v Jeruzalemu, v višim pomenu: sveta cerkev.
9. „*hčere Judove*“, t. j., vse mesta v Judeji se veselé sodbe Božje, ki zadeva nevernike in grešnike, ker se po nji razodeva pravica in slava Božja (Talhofer).
10. „*Luč*“, t. j., viši spoznanje Božje, rešenje, gnada, zveličanje, mir, veselje poganja njim, ki so dobriga serca (Talhofer), zlasti po velikim Mesii.
11. Spomnite se, de vas posvečuje, in hvalite njegovo ljubezen. Drugi: mislite, de je svét, in zato ga hvalite.

Digitized by Google

XCVII. (98.) Psalm.

Sveti pevec hvali rešenika in sodnika.

1. Psalm Davida samiga.[1]) Pojte Gospodu novo pesem, ker je čuda storil. Pomagala si je njegova desnica in njegova sveta rama.[2])

2. Gospod je dal na znanje svojo pomoč; vpričo narodov je svojo pravico razodel.

3. Spominja se svojiga usmiljenja in svoje zvestobe do hiše Izraelove.[3]) Vse pokrajine zemlje gledajo zveličanje našiga Boga.[4]) Iz. 52, 10. Luk. 3, 6.

4. Ukajte Bogu vse dežele; pojte, ter se radujte, in prepevajte!

5. Prepevajte Gospodu na citrah, na citrah in z glasam psalmskim,

6. s trobentami in z bučanjem rogov. Razveseljujte se pred obličjem kralja, Gospoda!

7. Giblje naj se morje, in kar ga napolnuje, vesoljna zemlja, in kteri na nji prebivajo.

8. Reke naj ploskajo z roko, ob enim naj se goré radujejo

9. pred Gospodovim obličjem; ker pride sodit zemljo.[5]) Sodil bo okroglo zemljo po pravici, in ljudstva, kakor je prav.

XCVIII. (99.) Psalm.

David hvali Boga, zlasti pa njegovo pravico in svetost.

1. Psalm Davida samiga.[1]) Gospod kraljuje, ljudstva naj se hudujejo,[2]) on ki sedí na kerubinih;[3]) zemlja naj se trese.[4])

2. Gospod je velik na Sionu,[5]) in zvišan nad vse ljudstva.

3. Slavijo naj tvoje veliko imé,[6]) ker je strašno in sveto;[7])

---

1. V hebrejskim je le: „*Psalm*“. — Ta psalm je hvalna pesem po zmagi, kakor poprešnji; v njem spodbuduje sveti pevec k hvali Božji zavoljo prihodnjiga Rešenika in Sodnika.
2. Bog si je sam pomagal, s svojo lastno močjo je sovražnike premagal.
3. Bog ne pozabi svojih obljub, ki jih je oznanoval izraelskimu ljudstvu po svojih prerokih.
4. vsi prebivavci po zemlji gledajo Božjiga Zveličarja.
5. Ploskanje z rokami je znamnje veselja. — Pomen: Vse stvarí naj se veselé Božjiga Sodnika. Ker je Bog vso sodbo svojimu Sinu izročil, torej razlagavci to versto zlasti na Mesija obračajo (Brentano).
1. V hebrejskim je samo: „*Psalm*“ brez perstavka.
2. Gl. Ps. 2, 1. Drugi prestavljajo: „*narodi trepetajo*“.
3. „*sedi na kerubinih*“, t. j., kraljuje. Gl. Ps. 79, 2.
4. Drugi: „*sedi na kerubinih*, (t. j., kraljuje), *zato se trese zemlja*“.
5. Gospod je bil veličasten že po svoji pričujočnosti nad skrinjo zaveze v šotoru na sionski gori; še bolj veličasten je s svojo telesno pričujočnostjo v tabernakeljnih keršanske cerkve.
6. Ne, de bi se ljudstva zoper njega in njegovo postavo vzdigovale, naj velikoveč časté njegovo imé, ki je imé čez vse imena. Fil. 2, 9.
7. Še dvakrat, v 5. in 9. versti se s povdarkam ponavljajo besede: „*ker je svet*“, blezo nam v poduk in spodbudo, de moramo Boga častiti, sebe pa posvečevati zlasti zavoljo njegove svetosti.

Digitized by Google

4. in králjeva čast pravico ljubi.[8]) Ravnala ti perpravljaš,[9]) sodbo in pravico ti v Jakopu narejaš.

5. Povzdigujte Gospoda, našiga Boga, in molite pred podnožjem njegovih nog;[10]) ker je svét.

6. Mojzes, in Aron zmed njegovih duhovnov, in Samuel zmed njih, ki kličejo v njega imé, so klicali v Gospoda, in on jih je uslišal.[11])

7. Iz oblačniga stebra jim je govoril;[12]) ohranili so njegove spričevanja, in zapoved, ki jim jo je bil dal.

8. Gospod, naš Bog! ti si jih usliševal; Bog! ti si jim bil milostljiv, in si se maševal zavoljo vsih naklepov zoper njé.[13])

9. Povzdigujte Gospoda, našiga Boga, ter molite na njegovi sveti gori; ker je svét Gospod, naš Bog.

XCIX. (100.) Psalm.

Sveti pevec spodbuduje Izraelce, de naj hvalijo in molijo Boga, zlasti v njegovim tempeljnu.

1. Zahvalni psalm.

2. Ukajte Bogu vse dežele, služite Gospodu v veselji;[1]) pridite pred njega obličje z radostjo.

3. Vedite, de Gospod sam je Bog; on nas je naredil, in ne mi sebe;[2]) njegovo ljudstvo smo in ovce njegove paše.

4. Pojdite s hvaljenjem skozi njega vrata,[3]) v njegove dvore s pesmimi; slavite ga, hvalite njega imé;

5. ker prijeten je Gospod; vekomej terpí njegova milost, in od roda do roda njega resnica.

8. Bog ima svojo čast tudi v tem, de je pravičen (Teod.); zato moramo sveto živeti, de bomo po njegovi pravični sodbi opravičeni.

9. „*Ravnala*“, t. j., pravične zapovedi, povelja, postave (Hier.), po kterih se je treba ravnati, ti Izraelcam daješ, in se za njih pravice poganjaš, ter jih varuješ sovražnikov (Brentano). Pravične postave in Božja pravica v sodbi naj nam bodo tudi nagibi, ga častiti.

10. „*pred podnožjem njegovih nog*“, t. j., pred skrinjo zaveze, na kteri je bil Bog pričujoč, in je bila predpodoba našiga tabernakeljna.

11. Kdor Boga prav časti in vanj kliče, bo uslišan, kar učé prigodbe pobožnih služabnikov Božjih.

12. z Mojzesam in Aronam je Bog govoril iz oblačniga stebra.

13. in si se maševal nad njih sovražniki zavoljo hudobnih naklepov in krivic, ki so jim jih delali. Drugi prestavljajo: ... „*ti si jim bil milostljiv* (namreč Mojzesu, Aronu in Samuelu); *desiravno si se maševal nad njimi zavoljo njih pregreškov*“, ter si jih kaznoval. — Talhofer pa takole prestavlja: ... „*ti si jim bil milostljiv*“ (namreč Izraelcam); *pa si bil tudi maševavec vsih njih naklepov*“; ker mišli, de te besede: „*ti si jim bil milostljiv*“ i. t. d., ne zadevajo več imenovanih svetih mózˊ, ampak izraelsko ljudstvo, ki se je tolikokrat pregrešilo zoper Boga.

1. Človek more pravo in stanovitno veselje imeti le v službi Božji. Pa Bogu služiti, pravi sveti Pavel, je kraljevati; ker le potem je človek gospod čez se in čez svet, ako živí po Božji volji. Sveti Avguštin pravi: Človeška služba (ako ni obravnana po Božji volji) je polna grenkosti in zopernosti; v službi Božji pa je prostost in veselje, ker v nji ne služi persiljava, ampak ljubezen, ki izvira iz resnice, t. j., iz Kristusa.

2. Bog nas je vstvaril, torej nismo sami svoje stvari, ampak Božje stvari smo.

3. „*skozi njega vrata*“, t. j., skozi vrata v tempelj.

Digitized by Google

C. (101.) Psalm.

David dela sklepe, de bo pravično živel, de se s hudobnimi ne bo pečal, de bo le pravične jemal v svojo službo, hudodelnike svoje dežele pa bo s smertjo kaznoval.

1. Psalm Davida samiga. Usmiljenje in sodbo[1]) ti bom prepeval, o Gospod!

2. Hvalo *(ti)* bom pel in gledal na neomadežano pot, kadar k meni prideš;[2]) hodil bom po svoji hiši v nedolžnosti svojiga serca.

3. Ne bom si pred oči jemal krivične reči;[3]) prestopovavce bom sovražil.[4]) Naj se me ne derži

4. sprideno serce; hudobniga, ki se od mene loči,[5]) nočem poznati.

5. Kdor skrivaj svojiga bližnjiga obrekuje, njega bom pregnal;[6]) s prevzetnim očesam in z nenasitenim sercam, z njim ne bom jedel.[7])

6. Moje oči so obernjene na zveste v deželi, de naj sedijo z mano:[8]) kdor po neomadežanim potu hodi, on mi bo služil.[9])

7. Ne bo prebival v moji hiši, kdor prevzetno dela;[10]) kdor krivično govorí,[11]) pred mojimi očmi ne bo nič opravil.

8. Zarano[12]) bom pokončeval vse grešnike v deželi, de potrebim iz mesta Gospodoviga vse, ki hudobno delajo.

CI. (102.) Psalm.

Sveti pevec toži Bogu svojo revo v sužnosti, ter ga prosi iz nje rešenja; upa, de se bo Sion zopet zidal, in de bodo Izraelci zopet prebivali v obljubljeni deželi.

---

1. prepeval bom milost, dobrotljivost in pravico, ki si jo bom sosebno perlastoval.
2. Varoval se bom greha, ko me obišeš, skušaš.
3. Nič krivičniga si ne bom umišljeval in počenjal.
4. s prestopovavci se ne bom pečal, njih dela pa bom sovražil.
5. „*Naj se me ne derži sprideno serce*“, t. j., človek sprideniga, hudobniga serca naj se me ne derží, njega ne terpim per sebi v svoji službi ali družbi; ali pa: sprideno serce naj ne tiči v meni (Talhofer); „*hudobniga, ki se od mene loči*“, ki se od moje vere loči, ki mi je nezvest, nočem za svojiga spoznati.
6. „*njega bom pregnal*“, t. j., spodil iz svojiga dvora.
7. prevzetnih, častiželjnih in lakomnih ne bom terpel okrog sebe.
8. Za svoje svetovavce bom le take zvolil, ki so zvesti Bogu in svojimu vladarju. — Zvestoba do Boga je vedno sklenjena z zvestobo do kralja; nasproti pa služabniki, ki nimajo strahú Božjiga, ki niso zvesti Bogu, ker po veri ne živé, tudi nikoli niso zvesti služabniki svojih vladarjev.
9. kdor po veri živí, njega bom imel v svoji službi.
10. „*kdor prevzetno dela*“, v hebrejskim: „*kdor goljufijo počenja*“.
11. V hebrejskim: „*kdor lažnjivo govorí*“.
12. „*Zarano*“ ali „*zjutrej sgodej*“, t. j., o pravim času, kmalo, brez odlašanja; v hebrejskim: „*Vsako jutro*“. Na jutrovskim so večidel zjutrej sodbe sklepali.

Digitized by Google

1. Molitev uboziga, ki je v stiski, in izliva svojo molitev pred obličjem Gospodovim.[1])

2. Gospod, usliši mojo molitev, in moje vpitje naj do tebe pride!

3. Ne obračaj svojiga obličja od mene; kteri koli dan sim v stiski, nagni svoje uho k meni. Kteri koli dan te bom klical, naglo me usliši!

4. Ker moji dnevi zginjajo kakor dim, in moje kosti se sušijo kakor terstje.[2]) Ps. 36, 20: 67, 2.

5. Pobit sim[3]) kakor trava, in moje serce se suši;[4]) ker pozabil sim svoj kruh jesti.[5])

6. Od glasú mojiga zdihovanja mi kosti tičé na mojim mesu.[6])

7. Enak sim pelikanu v pušavi;[7]) sim kakor sôva v (*podertim*) domu.[8])

8. Čujem, in sim kakor samoten vrabec na strehi.[9])

9. Vsaki dan me zasramujejo moji sovražniki, in kteri so me hvalili, se zoper mé rotijo.[10])

---

1. Nek silno žalostni Izraelec toži Bogu svojo veliko nesrečo (2—12.), se nadja, de se bo razderti Sion spet sozidal (12—24.), ter v tem upanji prosi Boga sebi daljšiga življenja, vsimu Izraelovimu zarodu pa vedniga stanovanja v kananski deželi (25—29.). Kristjan naj moli ta psalm ob času, ko vera in pobožno življenje peša, ali pa tudi v drugih britkostih; tudi ga lahko móli ko spokorno molitev, ter naj od 2. do 12. verste Bogu toži svojo dušno revo in merzloto v dobrim, od 13. do 24. verste pa naj obuduje upanje, de se bo on in ves človeški rod prenovil v boljši življenje po milosti Božji, v tem upanji pa naj prósi sebi daljšiga življenja, vsimu odrešenimu človeškimu rodu pa vedne stanovitnosti (26—29.).

2. „*kakor terstje*“, kakor hosta ali dračje; v hebrejskim: „*kakor glavnja*“, kakor osmojeno ali ožgano poleno, kakor ogorek so suhe naše kosti, brez mozga in moči. Pomen: Jez in moji rojaki hitro zginjamo kakor dim, ki ga veter razpodi, enaki smo suhimu terstju ali glavnji, brez vse moči, t. j., pešamo in hiramo ter smo že blizo smerti, zavoljo prevelike žalosti in težav, ki jih tukaj v terdi sužnosti prenašamo (Talhofer). — Sveti pevec popisuje v teh in naslednjih podobah žalostni stan izraelskiga ljudstva v babilonski sužnosti, kjer je že blizo svojiga pogina (v. 4.), zdihovaje v samoti (v. 7. 8.), preganjano in zaničevano (v. 9.), v silnih stiskah in težavah (v. 10.) kopernelo in poginjalo (v. 11. 12.).

3. Ves sim pobit zavoljo nesreče, ki me zadeva; enak sim travi, ki jo solnce osmodi, ali pa červ spodjé.

4. „*moje serce se suši*“ po vročini toliciga terpljenja; ker je „*serce*“ sredíše telesniga življenja, torej je pomen teh besedí tale: moč mojiga življenja peša, omaguje zavoljo toliciga terpljenja (Talhofer).

5. jed bi mi še moč dajala, pa moje britkosti in težave so tolike, de mi jed nič več ne hodi na misel, mi nič več ne diši, enak sim bolnimu človeku (Talhofer).

6. Po tolikim zdihovanji sim takó shujšal, de me ni druziga kakor kost in koža. Gl. Ps. 21, 18. Job. 19, 20.

7. „*pelikan*“ je ptič, ki živi v močvirnih samotah. Iz. 34, 11.

8. sim takó samotin, kakor sova v podertim ozidji.

9. sim takó zapušen, takó slab, takó nezmožin kakor ptica na strehi, ki čivka po mladičih, ki so ji bili vzeti (Talhofer).

10. Ki so nekdaj, pred sužnostjo, od mene (od Izraeloviga ljudstva) slavno govorili, ki so me zavoljo čudovitniga varstva Božjiga slavili in blagrovali, me zdaj preklinjajo per svojih bogovih.

Digitized by Google

10. Ker pepel[11]) jém kakor kruh, in svojo pijačo s solzami mešam,
11. zavoljo tvoje jeze in tvojiga serda, ker si me vzdignil ino ob tla trešil.[12])
12. Moji dnevi so se nagnili kakor senca, in kakor trava se sušim.
13. Ti pa, Gospod, ostaneš vekomaj, in tvoj spomin od roda do roda.
14. Vstal boš, in se Siona usmilil; zakaj čas je, se ga usmiliti, ker prišel je čas.[13])
15. Ker tvojim služabnikam so všeč njegovi kamni,[14]) in milujejo njegovo perst.[15])
16. In bale se bodo ljudstva tvojiga imena, o Gospod! in vsi kralji zemlje tvojiga veličastva.
17. Zakaj Gospod bo sozidal Sion, in kazal se bo v svoji časti,
18. gledal bo na molitev ponižnih, in ne bo zaničeval njih prošnje.
19. Zapiše naj se to prihodnjimu zarodu,[16]) in ljudstvo, ki bo vstvarjeno,[17]) bo hvalilo Gospoda,
20. ker on gleda s svojiga visociga svetiša; Gospod z nebés na zemljo gleda,
21. de bi slišal zdihovanje vjetih, de bi rešil sinove pobitih;[18])
22. de bodo oznanovali v Sionu imé Gospodovo, in njegovo hvalo v Jeruzalemu,
23. kadar se bodo narodi zedinili, in kralji, de bi služili Gospodu.
24. Odgovoril mu je na potu svoje moči: Malo *(število)* mojih dni mi naznani.[19])
25. Ne pokliči me v sredi mo-

Jan. 1, 14.

---

11. „*pepel*“ pomeni tukej žalost, ker so nekdaj v žalosti s pepelam glave potresali. Pomen tega je tedaj tale: Žalost, britkost, nesreča je moj vsakdanji kruh, mi je takó navadna, kakor vsakdanja jed (Talhofer).
12. tí si mene in moje ljudstvo visoko povzdignil, ker si nas zmed vsih narodov izvolil, se nam razodeval, nas s svojo vsigamogočno roko varoval i. t. d.; zdaj pa si nas „*ob tla trešil*“, t. j., globoko ponižal, v toliko nesrečo pahnil (Talhofer).
13. „*prišel je čas*“ Božjiga usmiljenja, ker je ljudstvo zmožno prejemati Božje gnade, je po nadlogah omečeno, spozná svoje krivice, in hrepení po službi Božji v Jeruzalemu (Talhofer). — Več razlagavcov misli, de ima sveti pevec pred očmi tisti „*čas*“, ki ga je prerok Jeremija (29, 10.) prerokoval (4. Kralj. 24. razl. 1.), in de je bil ta psalm zložen proti koncu babilonske sužnosti.
14. tvoji služabniki bi spet radi sozidali razvaljeno sveto mesto, njega kamni so jim ljubš, kakor naj lepši poslopje v Babilonu (Talhofer).
15. „*milujejo njegovo perst*“, t. j., žalujejo, de je Sion v grobljo razvaljen.
16. „*prihodnjimu rodu*“ v spomin naj se zapiše to čudovitno rešenje.
17. To „*ljudstvo*“ ni samo judovski rod, ki bo molil v novo sozidanim Jeruzalemu, ampak iz vsih narodov zbrana (v. 23.) družba, namreč kristjani, ki so prerojeni po svetim kerstu (Gl. 1. Pet. 1, 23. Jak. 1, 18.).
18. „*sinove pobitih*“, v hebrejskim: „*otroke smerti*“. „*Otroci smerti*“ namenjeni so Izraelci v babilonski sužnosti; v daljnim pomenu pa so sploh vsi ljudje, ki zdihujejo v sužnosti greha, in so zavoljo izvirniga greha otroci smerti. Gl. Iz. 61, 1. Luk. 1, 74. Hebr. 2, 15.
19. Po tem tolažbe polnim pogledu v prihodnji čas, ki ga Bog odpre pevcu, se oberne on, ki je bil „*na potu svoje moči*“, v svojih nar boljših letih,

Digitized by Google

jih dni;[20]) tvoje leta so od roda do roda.[21])

26. V začetku si ti, Gospod, zemljo uterdil, in delo tvojih rók so nebesa.

27. Oné preidejo, ti pa ostaneš; in vse se starajo kakor obleka, in kakor oblačilo jih spreminjaš, in so spremenjene;

28. ti pa si ravno tisti, in tvoje leta se ne manjšajo.

29. Sinovi tvojih hlapcov bodo stanovali, in njih zarod bo obstal na vekomaj.

CII. (103.) Psalm.

Hvala in zahvala za prejete dobrote Božje.

1. Davidu samimu. Hvali, moja duša, Gospoda, in vse, kar je v meni,[1]) njegovo sveto imé.

2. Hvali, moja duša, Gospoda, in nikar ne pozabi vsih njegovih dobrot;

3. ki ti odpuša vse pregrehe, ki ti ozdravlja vse slabosti;

4. ki oteva pogina tvoje življenje, ki te venča z milostjo in usmiljenjem;

5. ki tvojo željo z dobrotami napolnuje,[2]) de se tvoja mladost obnovi, kakor orlu.[3])

6. Gospod dela usmiljenje, in sodbo vsim, ki delajo krivico.

7. Oznanil je Mojzesu svoje pota, Izraelovim sinovam svojo voljo.[4])

8. Milostljiv in usmiljen je Gospod, poterpežljiv in obiln usmiljenja. 4. Mojz. 14, 18.

9. Ne serdí se večno, tudi ne žuga vekomaj.

10. Ni nam storil po naših grehih, in ni nam povračeval po naših hudobijah.

11. Ker kakor visoko so nebesa od zemlje, tako močno je njegovo usmiljenje nad njimi, ki se ga bojé.

12. Kakor deleč je vzhod od zahoda, tako deleč dene naše hudobije od nas.

---

k Bogu, in ga prósi, de naj mu razodene, koliko časa bo še živel, de bi vedil, ali bo dneve te tolažljive in vesele pergodbe sam doživel, kar si želí in prósi. V hebrejskim: „*Vklonil je* (Gospod) *mojo moč* (opešala je moja moč), *okrajšal je moje dneve*“.

20. Ne daj mi zdaj umreti, ampak daj rešenja učakati.

21. ti, ki večno živiš, ohrani mi življenje!

22. Nebo in zemlja ne bote ukončane, ampak le spremenjene, prenovljene. Gl. 2. Pet. 3, 10—13. Rim. 8, 20. 21.

1. „*Davidu samimu*“ se perlastuje ta psalm; „*vse, kar je v meni*“, t. j., vse moje znotranje naj njega hvali.

2. „*ki tvojo željo*“ i. t. d., prestavlja sveti Hieronim „*ki lepoto*“ i. t. d., psalmist si navadno s to besedo dušo misli. Pomen: Ki obdaruje tvojo dušo z gnadami.

3. Kogar Bog s svojimi dobrotami, s svojimi gnadami napolnuje, se njega dušna moč pomladuje, t. j., močneji prihaja, kakor se pomladuje orel, ko mu po opipanji ali musanji novo perje raste (Talhofer).

4. Priča Božjiga usmiljenja je postava, ki jo je Gospod po Mojzesu Izraelcam dal.

Digitized by Google

13. Kakor se oče otrók usmili, se Gospod usmili njih, ki se ga bojé;
14. ker on vé, kakošne stvarí de smo; pomni, de smo prah.
15. Človek, njega dnevi so kakor trava, kakor cvetica na polji takó izcvetè; Job. 7, 10.
16. ker veter[5]) memo njé potegne, in ne obstane, in ne zná se več njeno mesto.
17. Usmiljenje Gospodovo pa je od vekoma, in do vekoma nad njimi, ki se ga bojijo; in njegova pravica nad otrók otroci,
18. nad njimi, ki njegovo zavezo ohranijo, ter pomnijo njegove zapovedi, de jih spolnujejo.
19. Gospod si je v nebesih pripravil sedež, in njega kraljestvo bo nad vsimi gospodovalo.
20. Hvalite Gospoda vsi njegovi angelji; ki, mogočni v moči, spolnujete njegovo voljo, ki poslušate glas njegoviga govorjenja.
21. Hvalite Gospoda vse njegove močí,[6]) njegovi služabniki, ki spolnujete njegovo voljo.
22. Hvalite Gospoda vse njegove dela; po vsih krajih njegoviga gospostva hvali, moja duša, Gospoda!

CIII. (104.) Psalm.

Sveti pevec hvali Božjo vsigamogočnost, modrost in dobrotljivost v vstvarjenji in ohranjenji vsiga sveta.

1. Davidu samimu.[1]) Hvali, moja duša, Gospoda! Gospod, moj Bog, ti si silno poveličan! slavo[2]) in lepoto si oblekel,[3])
2. opasan z lučjo kakor z oblačilam,[4]) razpenjaš nebo kakor kožo,[5])
3. ki ga zgorej z vodo kriješ,[6]) ki narejaš oblake v svoj voz, ki hodiš po perutih oblakov,[7])

---

5. ko pa vroči veter memo njé i. t. d. Drugi prestavljajo: „*ako veter memo njega* (memo človeka) *potegne, in ni ga več, in ne vé se več njegovo mesto*“. Ko človek umerje, ni za njim sledú, kmalo je pozabljen.
6. „*vse njegove moči*“, drugi prestavljajo: „*vse njegove vojskine trume*“, t. j., vsi njegovi angelji.
1. „*Davidu samimu*“ se perlastuje ta psalm, v hebrejskim pa ni tega napisa.
2. „*slavo*“, drugi prestavljajo: „*poveličanje*“, ali „*veličastvo*“.
3. Pomen: svoje veličastvo, svojo vsigamogočnost in modrost kažeš v sprelepih delih svojiga stvarjenja.
4. Sveti apostelj pravi, de Bog prebiva v nedohodljivi luči. 1. Tim. 6, 16.
5. „*kakor kožo*“, v hebrejskim: „*kakor odejo, ki se razgrinja nad šotoram*“.
6. ki nebo, t. j., nébez ali terdíno nad oblaki, „*zgorej*“, t. j., prostor nad nébezam ali nad terdíno, „*z vodo kriješ*“; Hebrejci so si namreč nebez ko terdíno (ko terd strop) mislilj. V hebrejskim: „*ki svoj zgornji hram iz vodé narejaš*“, t. j., si nad nébezam ali nad terdíno prebivališe napravljaš. — Zgornji hram je bil v jutrovski deželi narejen na hišni strehi (gl. 3. Kralj. 17, 19.), in se zato permerja z Božjimi nebesi, ki so nad nébezam ali nad terdíno.
7. ki se voziš po oblakih, t. j., ki imaš ves stvarjeni svét v svoji oblasti.

Digitized by Google

4. ki delaš svoje angelje vetrove, in svoje služabnike žgeč ogenj,[8])

5. ki si vstavil zemljo na njeno terdnjavo,[9]) de se nikoli in nikoli ne premakne.

6. Brezno je bilo njeno ogrinjalo kakor oblačilo; na hribih so vode stale.[10])

7. Pred tvojim žuganjem so bežale;[11]) pred glasam tvojiga groma so trepetale.[12])

8. Gore so se vzdignile, in doline so se usedle na mesto, ki si jim ga vstanovil.

9. Mejo si jim postavil, ki je ne prestopajo; in se ne povračujejo, de bi pokrile zemljo.[13]) Job 38, 10.

10. Ti pošiljaš studence po dolinah, de med gorami vode tečejo.

11. Pije jih vsa poljska živina; divji osli čakajo v svoji žeji.[14])

12. Ob njih stanujejo ptice spod neba; zmed pečevja[15]) se glasijo.

13. Ti namákaš goré od zgorej;[16]) s sadam tvojih dél se prenapolnuje zemlja.

14. Daješ travo živini rasti, in zeliša ljudem v postrežbo, de kruh perpravljaš iz zemlje,

15. in vino razveseljuje serce človeku; de razvedruje obličje z oljem,[17]) in kruh človeku serce poterduje.

16. Nasituje se[18]) drevje na polji, in cedri na Libanu, ki jih je zasadil;

17. ondi vrabci gnjezdijo; čapljina hiša gospoduje nad njimi.[19])

---

8. ki delaš svoje angelje hitre kakor veter in močne kakor ogenj, kadar jih pošiljaš spolnovat tvoje povelja. Gl. Hebr. 1, 7.

9. „*na njeno terdnjavo*“, na nič zunaj njé (Job 26, 7.), le na svojo vsigamogočnost.

10. Sveti pevec popisuje, kako se je zemlja iz vode odločila (1. Mojz. 1, 2. 6. 7.).

11. po tvojim vsigamogočnim povelji so bežale.

12. „*so trepetale*“, v hebrejskim: „*so se iztekle*“, namreč v globočine po tvoji vsigamogočni besedi.

13. V kaldejski prestavi: „*Mejo si postavil vodam v morji*“.

14. „*vsa poljska živina*“, t. j., vsa domača živina; „*divji osli*“ se imenujejo tukaj namesti vse zverine sploh. V prestavi svetiga Hieronima: „*divji osli si gasijo žejo*“.

15. „*zmed pečevja*“ ali skalovja, v hebrejskim: „*med rejami*“.

16. „*od zgorej*“, v hebrejskim: „*iz gornjiga hrama*“, t. j., z vodo, ki je nad nébezam ali terdino.

17. Olje, kakor vsaka mašoba, dela reč gladko in lepo. Prerok hvali radodarnost Božje previdnosti, ki ljudem ne daje le nar potrebnišiga, namreč kruha in sočivja, ampak tudi to, kar ga razveseljuje in lepša, namreč vina in olja (Teod.). — Poleg hebrejskiga: „*de kruh perpravljaš iz zemlje* (v. 14.) *in vino, ki razveseljuje serce človeku, de razsvetljuje obličje bolj ko olje*“, t. j., razvedruje obraz človeku, de se mu bolj sveti, kakor ko bi bil z oljem maziljen. Hebrejci so imeli v navadi se maziliti per gostijah in ob druzih veselih prilikah (Talhofer).

18. „*Nasituje se*“ z dežjem drevje na polji.

19. „*čapljina hiša*“, t. j., čapljino gnjezdo. Čaplja ali rangar ali skolič si naredi gnjezdo više kakor drugi ptiči, in v tem pomenu nad njimi gospoduje (Talhofer). — Allioli pa prestavlja: „*čapljina hiša gré pred njimi*“ s

Digitized by Google

18. Visoke goré so jelenam,[20]) skalovje ježem perbežališe.[21])

19. Vstvaril je luno za čase;[22]) solnce vé, kje zahajati.

20. Ti narediš temo, in je noč; tadaj so vse gojzdne zverine na nogah.

21. Mladi levi rjovejo po ropu, in išejo od Boga svoje jedí.

22. Kadar pa solnce izide, se zberó, in v svoje berloge uležejo.

23. Človek gre na svoje delo, in po svojim opravilu do večera.

24. Kako veličastne so tvoje dela, o Gospod! vse si v modrosti naredil; napolnjena je zemlja s tvojo lastino.

25. Letó veliko in široko morje, v kterim gomazé živali brez števila; živali majhne z velikimi vred;

26. tam ladije hodijo, *(tam je)* tisti zmaj,[23]) ki si ga vstvaril, de ga zasmehuješ.[24])

27. Vse pričakujejo od tebe, de jim daješ jed o pravim času.

28. Ko jim daješ, pobirajo; ko odpéraš svojo roko, se vse nasitujejo z dobroto.

29. Ako pa svoj obraz preč oberneš, se prestrašijo; ako jim sapo vzameš,[25]) poginejo, in zopet se v prah[26]) povernejo.

30. Izpošiljaš svojiga duha, in so vstvarjene, in obnavljaš obličje zemlji.[27])

31. Čast bodi Gospodu vekomaj; veselil se bo Gospod v svojih delih,[28])

32. ki pogleda zemljo, in ona se trese; ki se gorá dotakne, in se kadijo. 2. Mojz. 19, 18: 20, 18.

33. Pel bom Gospodu, dokler bom živel; prepeval bom svojimu Bogu, dokler bivam. Ps. 145, 2.

34. Prijetno bodi njemu moje govorjenje; jez pa se bom veselil v Gospodu.

35. Zginejo naj z zemlje grešniki, in hudobni, takó de jih več ne bo! Moja duša, hvali Gospoda![29])

---

svojim zgledam, ker si poprej gnjezdo nareja, kakor vrabci. — V hebrejskim: „*čaplji so smreke hiša*“.

20. „*jelenam*“, drugi prestavljajo: „*divjim kozlam*“.

21. „*ješem*“, v hebrejskim: „*gorskim mišim*“.

22. „*za čase*“, t. j., de se po njenim spreminjanji časi merijo in določujejo. Naj stareji narodi, n. p., Hebrejci, so leta po luni šteli. Gl. Sir. 43, 6.

23. „*zmaj*“, silno velika morska žival, v hebrejskim: „*leviatan*“, ki se tukaj imenuje namesti velike zveri sploh. Gl. Ps. 73, 14.

24. Bog je vstvaril neznano veliko in močno morsko zvér, de zasmehuje njeno velikost in moč, ker namreč kaže, de je on še veči in močnejši, kakor ta zvér, ker jo lahko ukroti in pokonča (Talhofer).

25. Ako jim svojo mílost, svojo dobroto odtegneš, jih prepade smertni strah; ako jim „*sapo*“, t. j., ako jim to, kar jih oživlja, vzameš, poginejo. Vse življenje izvira le od Boga. Gl. 1. Mojz. 2, 7. Prid. 12, 7.

26. „*v prah*“, t. j., v zemljo, iz ktere so bile vzete.

27. Ko izpošiljaš svojiga duha, ki vse oživlja, se namesti v prah spremenjenih stvarí druge nove stvarí spočenjajo, in s tem vedno obnavljaš zemljo (Talhofer). Sveta cerkev spremení te besede v prošnjo: „*Izpošlji svojiga Duha*“, i. t. d., de naj nam naše serca spreoberne in obnoví.

28. „*v svojih delih*“, t. j., v svojih obnovljenih stvaréh, ker so dobre. Gl. 1. Mojz. 1, 31.

29. V hebrejskim je še perstavljeno: „*Aleluja!*“ t. j., hvalite Boga. Tukej se pervikrat bere „*aleluja*“, in je blezo sklep po petji v koru.

Digitized by Google

CIV. (105.) Psalm.

Sveti pevec opominja svoje rojake, de naj hvalijo Boga, ter jim jemlje v misel dobrote, ki jih je Gospod skazoval Izraelovimu ljudstvu, ko ga je peljal iz Egipta v obljubljeno deželo.

1. Aleluja![1]) Slavite Gospoda, in kličite v njegovo imé; oznanujte med narodi njegove dela.
2. Pojte mu, in mu brenkajte; perpovedujte vse njegove čuda.
3. Hvalite se z njegovim svetim imenam; vesêli se serce njih, ki Gospoda išejo!
4. Išite Gospoda, in se poterdujte; išite njegoviga obličja vselej.[2])
5. Spominjajte se njegovih čudežev, ki jih je storil, njegovih znamenj in sodbá njegovih ust,[3])
6. Abrahamov zarod, njegovi hlapci, Jakopovi sinovi, njegovi izvoljeni!
7. On je Gospod naš Bog; po vsi zemlji so njega sodbe.
8. Večno pomni svojo zavezo, besedo, ki jo je zapovedal na tavžent rodov,
9. ktero[4]) je naredil z Abrahamam, in svojo persego z Izakam.
10. Tudi Jakopu jo je dal v postavo, in Izraelu v večno zakonilo,
11. rekoč: Tebi bom dal kanansko deželo, ko verv vaše dedine;[5])
12. ko jih je bilo malo po številu, prav malo, in ptujci v nji.
13. In ko so hodili od naroda k narodu, iz kraljestva k druzimu ljudstvu,
14. ni perpustil nikomur, jim škodvati, in zavoljo njih je kralje strahoval.
15. „Ne dotikujte se[6]) mojih maziljenih, in nad mojimi preroki se nikar ne pregrešujte!“[7])
16. In je poklical lakot v deželo,[8]) ter je kruhu vso podporo sterl.[9])
17. Poslal je moža pred njimi; v sužniga je Jožef bil prodan.
18. Z vezmí so poniževali njegove nogé; železo je presunilo njegovo dušo,[10])

---

1. ni v hebrejskim. Perve petnajstere verste so vzete iz 1. Kron. 16, 8. i. d. Prim. tudi Psalm 95, 7.
2. Obiskujte Gospoda, njegov tempelj, kjer kraljuje nad skrinjo zaveze. Gl. 1. Kron. 16. razl. 6.
3. „*njegovih znamenj*“, t. j., čudovitih znamenj ali čudežev, ki jih je Bog delal; „*sodbá njegovih ust*“, t. j., sodnjih sklepov, ki jih je Gospod izrekoval zoper sovražnike, njim v kaznovanje (Talhofer).
4. „*ktero*“, namreč zavezo ... „*ta*“ pomni „*svojo persego*“ i. d.
5. „*ko verv*“, ko merjevsko verv, tedaj to, kar se z vervjo odmerja, tedaj odmerjeni delež. Gl. 5. Mojz. 32, 9. Ps. 77, 54.
6. „*Ne dotikujte se*“ i. d., je Bog govoril.
7. Očaki so bili kralji in preroki, zato se imenujejo maziljeni. Gl. 1. Kron. 16. razl. 11.
8. Glej zastran lakote 1. Mojz. 41, 54: 42, 1.
9. vzel jim je ves živež; kruh je bil na Jutrovim perva podpora telesniga življenja.
10. železo je obdajalo njegovo dušo, njega samiga. V hebrejskim: „*v železji je bila njegova duša*“, t. j., Jožef je bil v železje vklenjen v ječi.

Digitized by Google

19. dokler se ni spolnila njega beseda.[11]) Gospodovo govorjenje ga je bilo razsvetilo.[12])

20. Kralj je bil poslal, in ga je bil odklenil; poglavar ljudstev ga je spustil.

21. Postavil ga je gospodarja svoji hiši, in oblastnika vsiga svojiga premoženja;

22. de bi podučeval njegove pervake kakor sebe,[13]) in njegove starašine učil razumnost.

23. In Izrael je bil stopil v Egipt, in Jakop je bil ptujic v Kamovi deželi.[14])

24. In močno je namnožil svoje ljudstvo, in ga je močnejiga storil od njega sovražnikov. 2. Mojz. 1, 7.

25. Preobernil jim je serce, de so čertili njega ljudstvo, in goljufovali njega hlapce.[15])

26. Poslal je Mojzesa, svojiga hlapca; Arona, ki ga je bil izvolil. 2. Mojz. 3, 10: 4, 29.

27. Dal je njima besedo svojih znamenj in čudežev v Kamovi deželi.[16]) 2. Mojz. 7, 10. i. d.

28. Poslal je temo, in je otemnelo; in si ni ogrenil svojih besedi.[17]) 2. Mojz. 10, 21.

29. Njih vode je v kri spremenil, in njih ribe je pobil. 2. Mojz. 7, 20.

30. Njih dežela je rodila žabe *(še celo)* v stanicah kraljev. 2. Mojz. 8, 6.

31. Rekel je, ter so prišle muhe, in komarji po vsih njih okrajinah. 2. Mojz. 9, 16.

32. Dež jim je naredil v točo, požigajoč ogenj po njih deželi. 2. Mojz. 8, 24.

33. Potolkel je njih nograde in figove drevesa, in polomil drevje po njih pokrajinah.

34. Rekel je, in prišle so kobilice in kebri, ki jih je bilo brez števila, 2. Mojz. 10, 12.

35. in so požerli vso travo v njih deželi, in so požerli ves sad njih zemlje.

---

11. „*njega beseda*“, t. j., njegovo prerokovanje, ktero je razodel sojetnikama, kraljevimu točaju in peku. Gl. 1. Mojz. 40, 22. 23.

12. Gospod ga je bil razsvetlil, de je znal sanje razlagati. Drugi prestavljajo: „*Gospodovo govorjenje ga je poskusilo v ognji*“ (terpljenja, de je prijatel Božji).

13. „*kakor sebe*“, t. j., po svoji učenosti, kakor je sam vedil in znal. Allioli pa prestavlja: „*kakor njega samiya*“, namreč kralja.

14. Jakop je živel ko naseljnik v Egiptu.

15. Bog ni vdihoval Egipčanam sovraštva in zvijače do Hebrejcov; pa ko je svoje ljudstvo množil in ga oblagodarjal, jim je to dajalo priliko, sovražiti in preganjati Izraelce. Sveti Avguštin pravi: Bog ni vdihoval sovraštva v njih serca, pa previdil je to sovraštvo, in ga je dopustil, de je spolnil svoje namene in sodbe.

16. Dal je njima moč, čudeže delati v Egiptu.

17. „*si ni ogrenil svojih besedi*“, t. j., svojih obljub, de bi mu bilo zoperno, jih spolniti, temuč je vse natanko spolnil. V hebrejskim: ... „*otemnelo; in nista* (Mojzes in Aron) *zopervala*“ (se ustavljala) *njegovim besedam*“ (perm. 4. Mojz. 27, 14.); drugi prestavljajo: „*nista nič več dvomila nad njegovimi besedami*“. — V greški prestavi in v nekterih latinskih starih prestavah pa se bere: „*in so zopervali njegovim besedam*“, t. j., Egipčani so se ustavljali Božjimu povelju, ter niso hotli spustiti ljudstva (Talhofer).

Digitized by Google

36. In udaril je vse pervence v njih deželi, pervine vsiga njih dela. 2. Mojz. 12, 29.

37. In izpeljal jih je s srebram in z zlatam vred; in ni ga bilo bolniga med njih rodovi. 2. Mojz. 12, 35.

38. Egipt se je veselil ob njih izhodu; ker njih strah ga je prepadel.[18])

39. Oblak je bil razgernil njim v varstvo, in ogenj, de jim je po noči svetil. 2. Mojz. 13, 21. Ps. 77, 14: 1. Kor. 10, 1.

40. Prosili so, in so prišle prepelice; in z nebeškim kruham jih je nasitoval. 2. Mojz. 16, 13.

41. Prederl je skalo, in tekle so vodé; tekli so potoki po suhim. 4. Mojz. 20, 11.

42. Ker je pomnil svojo sveto besedo, ki jo je govoril Abrahamu, svojimu hlapcu. 1. Mojz. 17, 7.

43. In peljal je svoje ljudstvo z radostjo, in svoje izvoljene z veseljem.

44. In dal jim je okrajine narodov; in delo ljudstev so v last dobili,

45. de bi se deržali njega pravic, in prašali po njega postavi.

CV. (106.) Psalm.

Sveti pevec opominja Izraelce, de naj hvalijo Boga zlasti zavoljo njegoviga usmiljenja, ker je nekdaj njih očetam perzanašal toliko hudobij.

1. Aleluja![1]) Slavite Gospoda, ker je dober; ker vekomej (*terpi*) njegova milost. Jud. 13, 21.

2. Kdo more dopovedati Gospodove mogočne dela, naznaniti vso njegovo hvalo? Sir. 43, 35.

3. Blagor jim, ki se deržé pravice,[2]) ter pravično delajo vsaki čas.

4. Spomni se nas, Gospod! iz dobrovoljnosti do svojiga ljudstva;[3]) obiši nas s svojo pomočjo,

5. de vidimo srečo tvojih izvoljenih, de se veselimo veselja tvojiga naroda; de si hvaljen s svojim deležem vred.[4])

6. Grešili smo s svojimi očeti vred; krivično smo delali, hudobijo smo počenjali. Jud. 7, 19.

7. Naši očetje v Egiptu niso spoznali tvojih čudežev; niso pomnili obilnosti tvoje milosti, temuč so te dražili, gredé k morju, k rudečimu morju.

8. On pa jih je otél zavoljo svojiga imena,[5]) de je svojo moč pokazal.

18. Egipčani so se veselili ob izhodu Izraelcov, ker so bili po njih vsi prestrašeni.

1. Hvalite Boga! Prim. ta psalm s Ps. 77, 104.

2. „*pravice*“, v hebrejskim: „*postave*“.

3. „*iz dobrovoljnosti*“, ali pa: „*po dopadenji, ki si ga zmirej imel nad svojim ljudstvam*“.

4. de si hvaljen zavoljo svojiga ljudstva (Ps. 73, 2.), zavoljo velikih rečí, ki si mu jih storil.

5. „*zavoljo svojiga imena*“, t. j., zavoljo svojiga bitja, ki je usmiljenje in ljubezen, zavoljo samiga sebe. Drugi: zavoljo svoje časti.

Digitized by Google

9. In zarotil je rudeče morje,[6]) in se je posušilo; ter jih je peljal po globočini, kakor po pušavi. 2. Mojz. 14, 21.

10. In otél jih je iz roke čertivcov, in rešil jih iz roke sovražnikov.

11. In voda je pokrila njih stiskavce; kar eden izmed njih ni ostal. 2. Mojz. 14, 27.

12. Tadaj so verjeli njega besedam, in so peli njemu hvalo.

13. Hitro pa so pozabili njegovih del, in niso čakali njega sklepa.[7])

14. In poželeli so po poželjivosti v pušavi, in skušali so Boga v kraji, kjer ni bilo vode. 2. Mojz. 17, 2.

15. In dal jim je po njih želji, ter jim je poslal do presitosti.[8]) 4. Mojz. 11, 31.

16. In dražili so Mojzesa v šotorji, Arona, posvečeniga Gospodu.

17. Odperla se je zemlja, in je požerla Datana; in je pokrila Abironovo derhal. 4. Mojz. 16, 32.

18. In ogenj se je vnel v njih zboru, plamen je grešnike požgal.

19. Tudi so naredili tele na Horebu, in podobo so molili. 2. Mojz. 32, 4.

20. Zamenjali so svojo slavo[9]) s podobo teleta, ki travo jé.[10])

21. Pozabili so Boga, ki jih je otel, ki je delal veličastne reči v Egiptu,

22. čudovitne v Kamovi deželi, strašne v rudečim morji.

23. Rekel pa je, de jih bo potrebil; ako bi ne bil Mojzes, njegov izvoljeni, stopil v predertijo pred njega obličje,[11]) de bi odvernil njegovo jezo, de bi jih ne potrebil.

24. Oni pa so za nič imeli zaželeno deželo;[12]) niso verovali njegovi besedi,

25. in so godernjali v svojih šotorih; niso poslušali Gospodoviga glasú.

26. Tadaj je vzdignil svojo roko zoper njé,[13]) de bi jih poderl v pušavi;

27. de bi razvel njih zarod med

6. zapovedal je rudečimu morju z besedo svoje vsigamogočnosti.

7. niso poterpežljivo čakali spolnjenja Božjih sklepov, so se dali zmotiti po zaderžkih, in niso spoznali, de Božje pota po zaderžkih in britkostih k koncu peljejo. — V poterpežljivosti sad obrodujemo.

8. V hebrejskim: ...„*po njih želji, ter jim je poslal sušico*“ (ali jetko), sploh hudo bolezen, ker so se bili prenajedli prepelic. Gl. Ps. 77, 18. 20.

9. „*svojo slavo*“, t. j., veličastniga, neskončniga Boga. Gl. Rim. 1, 23.

10. To se sme v nekim pomenu reči tudi od tacih kristjanov, ki se od Boga obračajo, in svoje serce na svet, na njegovo sladnost, bogastvo in čast natvezujejo.

11. ako bi ne bil Mojzes s prošnjo pred Boga stopil. Ta podoba: „*stopil v predertijo*“, je vzeta od zidú, ki ga sovražnik s silo predere, in skozi to predertijo, ali skozi prederti zid v mesto sili; kak junak pa se v to predertijo vstopi, in sovražniku v mesto brani. Gl. Eccl. 13; 5: 22, 30. Tukaj je Bog sovražnik, ki hoče v svoji pravični jezi v šotoriše Izraelcov planiti in jih pokončati; Mojzes pa je junak, ki se v predertijo pred Boga vstopi, ter ga milosti in perzanašljivosti prósi. Gl. 2. Mojz. 32, 10. 32. — Glej in pomisli, koliko moč ima molitev svetnikov! (Avg.)

12. Oni pa so zaničevali zaželeno deželo. 4. Mojz. 33, 14.

13. je vzdignil svojo roko in je persegel zoper njé. Gl. 4. Mojz. 14, 28. 30.

Digitized by Google

narode, in jih razkropil po deželah.[14])

28. Tudi so se spečali s Belfegorjem,[15]) in so jedli daritve mertvih,[16])

29. in so ga serdili s svojimi umišljavami, in pomnožil se je pogin med njimi.[17])

30. Tadaj je vstal Finees, in je storil spravo, in morija je nehala. 4. Mojz. 25.

31. In šteto mu je bilo v pravičnost, od roda do roda do vekomaj.

32. Dražili so ga tudi per vodi zopergovora; in zavoljo njih je prišel Mojzes v zamero;

33. ker so razdražili njegoviga duha, de je nepremišljeno govoril.[18])

34. Niso potrebili narodov, ktere jim je bil Gospod ukazal.

35. In pomešali so se med narode, in so se njih del naučili,

36. in so služili njih podobam, in bilo jim je v spotikljej.[19])

37. Tudi so darovali svoje sinove in svoje hčere hudičem.[20])

38. In so prelivali nedolžno kri, kri svojih sinov in svojih hčer, ki so jih darovali kananskim malikam, in zemlja je bila s kervjo ognušena,

39. in omadežana je bila z njih deli, in so nečistovali po svojih umišljavah.[21])

40. Tadaj se je Gospod razserdil v svoji jezi nad svojim ljudstvam, in je studil svojo deležnino.

41. In dal jih je narodam v roke; ter so gospodovali z njimi, ki so jih čertili.

42. In stiskali so jih njih sovražniki, in poniževani so bili pod njih rokami.

43. Velikokrat jih je otél, oni pa so ga togotili s svojim sklepam; in ponižani so bili v svojih hudobijah.[22])

44. Ko pa je vidil, de so bili stiskani; je slišal njih molitev.

45. In spomnil se je svoje za-

14. Glej Božje žuganje in pretenje 3. Mojz. 26, 33.

15. „z *Belfegorjem*“, z nečistim malikam. Gl. 4. Mojz. 25. razl. 2.

16. so jedli od daritev mertvih malikov, ne pa od daritev živiga Boga.

17. „*pogin*“, kazen. V hebrejskim: „*in prišla je nad nje velika nadloga*“, kuga.

18. „*de je nepremišljeno govoril*“, drugi prestavljajo: „*de je dvomil s svojimi ustnicami*“, če je Bogu mogoče, dati vode iz skale. Gl. 4. Mojz. 20, 10. razl. 8. — Ker so Izraelci s svojo nepokoršino in terdovratnostjo Mojzesu veliko nadlego in silo delali in ga dražili, ter s svojo nevero tudi v njem vero in zaupanje v Boga slabili; so bili oni kriví, de je Mojzes v svoji nevolji iz naglosti marsikaj taciga govoril, kar bi ne bil smel govoriti, in de je bil nekoliko v svojim zaupanji v Boga omahnil, ter se s tem zavoljo njih Bogu zameril (v. 32), de jih ni peljal v obljubljeno deželo (Brentano).

19. „*v spotikljej*“, t. j., v zapeljevanje k malikovanju.

20. Gl. Ps. 95, 5: 5. Mojz. 32, 17. Sveti pevec misli tukaj zlasti Moloha, kterimu v čast so lastne otroke sožigali. Gl. 3. Mojz. 18, 21.

21. ločili so se od Boga, s kterim so bili zaročeni, in so se spečali z zmišljenimi bogovi — z maliki, ter so njim v čast nečistost uganjali. Gl. 2. Mojz. 34, 16: 3. Mojz. 17, 7. razl. 4. Prim. 10. razl. tega psalma.

22. v nesrečo, v revo so zašli po svojih hudobijah. Drugi: hirali so v svojih hudobijah.

Digitized by Google

veze, ter mu je bilo žal po obilnosti njegove milosti. 5. Mojz. 30, 3.

46. In dal jim je najti usmiljenje pred njimi, kteri so jih bili vjeli.[23])

47. Pomagaj nam, Gospod, naš Bog! in zberi nas zmed narodov,[24]) de častimo tvoje sveto imé, in se hvalimo s tvojo hvalo.

48. Hvaljen bodi Gospod, Izraelov Bog, od vekomaj do vekomaj; in vse ljudstvo naj pravi: Zgôdi se, zgôdi se![25])

CVI. (107.) Psalm.

Zahvalna pesem rešenih.

1. Aleluja![1]) Hvalíte[2]) Gospoda, ker je dober; ker vekomej *(terpi)* njegova milost.

2. Takó naj rekajo, kteri so rešeni po Gospodu, ktere je on rešil iz sovražnikove roke, in jih zbral iz dežel,

3. od solnčniga vzhoda in zahoda, od severja in morja.[3])

4. Potikali so se po pušavi, kjer ni vode;[4]) pota v mesto prebivališa niso našli[5]).

5. Bili so lačni in žejni; njih duša je opešala v njih.

6. Klicali so pa v Gospoda, ko so bili stiskani; in otel jih je iz njih potreb.

7. In jih je peljal na pravo pot, de so šli v mesto prebivališa.

8. Naj hvalijo Gospoda zavoljo njegove milosti, in *(naj oznanujejo)* njegove čuda človeškim otrokam,[6])

---

23. usmiljenje so našli n. pr. pred Ciram, Darijem in drug. Gl. bukve Ezdrove.

24. ki nas zdaj v sužnosti imajo. Ta psalm je bil blezo zložen v babilonski sužnosti. — Kristjan lahko per njegovim branji misli na svoje brate, ki si jih bo Bog ob svojim času perpravil izmed vsih narodov, de bo en hlev in ena čeda.

25. S to hvalno molitvico jenjajo četerte bukve psalmov. Gl. Ps. 40, 14.

1. ni v hebrejskim. V tem psalmu se pred vsim zahvaljujejo Judje, ki so se bili vernili iz babilonske sužnosti, svojimu Bogu, de je otel nje, ki so bili pregnani (v. 4—7.), vjeti (v. 10—14.), blizo smerti (v. 18—20.), po viharji zaneseni (v. 23—30.), in de je spet oblagodaril njih deželo (v. 33—43.). — V višim pomenu se tukaj zahvaljujejo Bogu kristjani, ki so bili rešeni po Kristusu iz nesreče greha. — Ta psalm je zahvalna pesem iz več stavkov; verste 1—3. so vvod v to pesem, verste 4—7: 10—14: 18—20: 23—30 so njeni stavki, verste 8. 9. 15—17. 21. 22. 31. 32. so vmesne verste, in verste 32—43. so splošni sklep té pesmi.

2. tudi: *„slavite, častite, poveličujte Gospoda“*, ali pa: *„zahvaljujte se Gospodu“*.

3. *„morja“*, t. j., od južniga morja, ali od juga.

4. Po pušavi se potikati, žejo in lakoto terpeti, pomeni veliko revo in nadlogo.

5. t. j., niso našli pota v mesto, kjer bi prebivali. — Človek hodi tako dolgo v zmotah po tem svetu, dokler ne najde mesta Božjiga, mesta vere, upanja in ljubezni, svete cerkve, ki le sama zamore utolažiti lakoto in žejo njegove duše.

6. S to versto se končá pervi stavek té zahvalne pesmi. Beseda *„oznanujejo“* se bere v kaldejski prestavi, enako tudi v 15., 21. in 31. versti.

Digitized by Google

9. ker je napolnil prazno dušo, in lačno dušo z dobrotami nasitil.

10. *(Vidim)* jih sedeti v temi in smertni senci,[7]) vjete v uboštvu in železji,

11. ker so nasprotvali besedam Božjim, in so sklep Narvišiga zavergli.

12. In njih serce je bilo ponižano v trudu; omagali so, in ni ga bilo, de bi bil pomagal.

13. Klicali so pa v Gospoda, ko so bili stiskani; in otél jih je iz njih potreb,

14. ter jih je izpeljal iz temè in smertne sence, in njih vezí raztergal.

15. Naj hvalijo Gospoda zavoljo njegove milosti, in *(naj oznanujejo)* njegove čuda človeškim otrokam;

16. ker je razbil bronaste vrata, in razlomil železne zapahe.

17. Sprejel jih je s pota njih hudobije; zakaj zavoljo svojih krivic so bili poniževani.[8])

18. Vsaka jed se je studila njih duši,[9]) in perbližali so se do smertnih vrat.

19. Klicali so pa v Gospoda, ko so bili stiskani; in jih je otél iz njih potreb.

20. Poslal je svojo besedo,[10]) in jih je ozdravil, ter jih je potegnil iz njih pogina.

21. Naj hvalijo Gospoda zavoljo njegove milosti, in *(naj oznanujejo)* njegove čuda človeškim otrokam,

22. ter naj darujejo hvalno daritev, in naj oznanujejo z radostjo njegove dela.

23. Kteri so šli na morje v ladijah, in so opravljali dela v veliko vodah,[11])

24. oní so vidili Gospodove dela, in njega čuda v globočini.[12])

25. Rekel je, in vihar je vstal, in njega valovi so se nakopičili.

26. Vzdignili so se do nebá, in so padli v brezno; njih duša je kopernela v hudim.[13])

27. Opotekali so se in omahovali kakor pijani, in vsa njih modrost je zginila.

28. Klicali so pa v Gospoda, ko so bili stiskani, in otél jih je iz njih potreb.

29. Premenil je vihar v sapo; in njega valovi so utihnili.

30. Oni pa so se veselili, de so bili utihnili; in peljal jih je v brodiše njih željá.

31. Naj hvalijo Gospoda za-

---

7. „*sedeti v smertni senci*“ je podoba terde sužnosti.

8. V hebrejskim: „*Neumneži! ki so terpeli zavoljo svojiga hudobniga življenja, zavoljo svojih pregreh*“.

9. „*njih duši*“, t. j., njim se je studila vsaka jed. Zavoljo težav in britkost niso mogli jesti, ter so bili za smert bolni.

10. „*svojo besedo*“, t. j., svoje povelje. Ob enim mislijo sveti očetje večno Besedo, drugo osebo v presveti Trojici, ki jo je Bog Oče poslal v naše odrešenje. Gl. Modr. 16, 12. Mat. 8, 8. Jan. 1, 14.

11. Bili so ko brodniki, ki imajo na morji veliko opraviti s svojimi ladijami, in so v veliki nevarnosti. — Vsi smo enaki mornarjem ali brodnikam na morji, ki smo v velicih nevarnostih na viharnim morji tega življenja, dokler ne pridemo na brodiše večniga zveličanja.

12. Na morji so vidili Božjo vsigamogočnost, kakor dalje pravi: namreč njegovo moč, ki ž njo zapoveduje viharju, de naj se vzdigne, ali pa potihne.

13. Drugi prestavljajo: „*njih serčnost je zginila v sili*“.

Digitized by Google

voljo njegove milosti, in *(naj oznanujejo)* njegove čuda človeškim otrokam,

32. in naj ga povišujejo v zboru ljudstva, in v seji starašin[14]) naj ga hvalijo.

33. Reke je spremenil v pušavo, in studence v žejno zemljo,

34. rodovitno zemljo v solino[15]) zavoljo hudobije nje prebivavcov.

35. Naredil je pušavo v stoječo vodo, in zemljo brez vode v studence.[16])

36. In je tje vselil lačne, in sozidali so mesto v prebivališe,

37. ter so posevali njive, in zasajali vinograde, de so perdelovali sad od tega, kar raste.[17])

38. In jih je oblagodarjal, in silno so se množili; pa tudi njih živine ni zmanjševal.

39. In bili so pomanjšani[18]), ter so bili terti po stiski zlegov in po bolečini.

40. Zasramovanje se je zlilo na pervake,[19]) ter jim je dal se potikati po nehodljivih krajih, kjer ni pota;[20])

41. revežu pa je pomagal iz uboštva, in je pomnožil rodovine kakor ovce.[21])

42. To vidijo pravični in se veselé; vsa hudoba pa zapéra svoje usta.[22]) Job 22, 19.

43. Kdo je moder in to ohrani, in razumé milosti Gospodove?[23])

---

14. „*v seji starašin*“, t. j., v zboru starašin, kjer so sedeli.
15. „*v solino*“, t. j., v solnato nerodovitno zemljo. Gl. 5. Mojz. 29, 23; 1. Mojz. 13, 10. Sod. 9, 45.
16. Pomen verstá 33—35: Zavoljo naših grehov je Bog našo deželo storil pusto in prazno, zdaj pa jo je spet z ljudmi napolnil. Sveti Avguštin in Hieronim obračata to versto na judovsko shodnico in na keršansko cerkev. Shodnica je bila od začetka obrošena z vodo Božje milosti, poznejše pa se je usušila, in je bila nerodovitna; nasproti je bila cerkev spervenja majhna in ne očitna, sčasama pa je bila močno rodovitna in polna žive vode. Mi živimo v ti z vodo Božjo (Jan. 4, 10.) obrošeni cerkvi; tode skerbno se varujmo, de po lastnim zadolženji ne zajdemo v suhoto in nerodovitnost, kakor Judje; ako je pa spačenost našiga serca branila, de se živa voda svetiga Duha ni mogla po nas razlivati, obračajmo svoje očí v dobroto in mogočnost njega, ki more spremeniti pušave v jezera in suho zemljo v studence!
17. V hebrejskim: „*de so perdelovali vsakoletni sad*“.
18. Ob času sužnosti po mnozih stiskah in nadlogah.
19. ki so tudi v terdi sužnosti zdihovali.
20. Bog je storil, de so se potikali po ptujih deželah.
21. tako obilno je pomnožil družine kakor drobnico (Avg. in Teod.).
22. Vsi hudobni umolknejo, ker so osramoteni.
23. Kdo preudarja previdnost Božjo, ki se očitno kaže v zgodbah vsih narodov in lastniga življenja? — Kdor to dela, mora velikost Božje milosti in gnade spoznati, in se ji čuditi.

Digitized by Google

CVII. (108.) Psalm.

Hvala Božja zavoljo razširjanja Mesijeviga kraljestva.

1. Psalmska pesem Davida samiga.[1])

2. Perpravljeno je moje serce, o Bog! perpravljeno moje serce; pel bom in prepeval v svoji slavi.[2])

3. Vstani, slava moja! vstanite, brenklje ino citre; s svitam bom vstajal!

4. Slavil te bom, Gospod! med ljudstvi, in hvalo ti prepeval med narodi;

5. ker veči ko nebesa je tvoja milost, in do oblakov seže resnica tvoja.

6. Povzdigni se, o Bog! nad nebesa, in tvoja slava po vsi zemlji;

7. de bodo rešeni tvoji ljubi. Pomagaj s svojo desno, in me usliši![3])

8. Bog je govoril v svojim svetišu: Veselim se, de bom razdelil Sihem, in dol šotorov premeril.

9. Moj je Galaad, in moj je Manase, in Efrajm je moč moje glave, Juda je moj kralj;

10. Moab je pisker mojiga upanja; v Idumejo stegam svoj čevelj; ptujci so mi prijatli.

11. Kdo me popelje v terdno mesto? Kdo me popelje v Idumejo?

12. Ali ne ti, o Bog! ki si nas zavergel? in ali ne pojdeš, o Bog! z našimi trumami?

13. Pomagaj nam iz stiske; ker nečimerna je pomoč človeška.

14. Z Bogam bomo močno delali; in on bo pokončal naše sovražnike.

CVIII. (109.) Psalm.

Sveti pevec napoveduje nesrečo svojim sovražnikam, ker ga po krivim preganjajo.

1. K koncu,[1]) psalm Davidov.[2])

2. O Bog! ne zamolči moje hvale;[3]) ker so usta grešnikov in usta goljufove zoper mene odperte.

1. Ta psalm je sostavljen iz Ps. 56, 8—12. in Ps. 59, 7—14. z malimi premembami. Sveti pevec obeta Boga hvaliti za rešenje (v. 7.) vsih narodov (v. 4.) po usmiljenji in resnici (v. 5.); to rešenje se bo zgodilo, ker je Bog obljubil združiti vse narode (v. 10.) s svojim ljudstvam (v. 8. 9.), malikovanje (v. 11.) pa potrebiti.

2. *„v svoji slavi“*, v svoji duši, t. j., s svojo dušo. Gl. Ps. 65, 9.

3. Po drugim berilu: *„in nas usliši“*.

1. Zastran tega napisa glej Ps. 4.

2. Kar David v tem psalmu prerokuje zoper svoje sovražnike, zlasti pa zoper eniga zmed njih (morde zoper Doega 1. Kralj. 21, 7.), je v višim pomenu prerokovanje Kristusovo zoper sovražnike njegoviga kraljestva, posebno zoper Judeža (Djan. ap. 1, 20. Jan. 17, 12.). Avg. in Teod. — Kristjan lahko móli ta psalm v imenu svete cerkve, ter naj ž njim hvali pravične sodbe Božje, ktere zadevajo njegove terdovratne sovražnike.

3. *„moje hvale“*, t. j., moje nedolžnosti. Pokaži jo očitno! Drugi poleg hebrejskiga: *„O Bog! ti moja slava, ne molči!“*

Digitized by Google

3. Govorijo zoper mene z lažnjivim jezikam, s sovražnim govorjenjem me obkladajo, in se bojujejo z menoj brez vzroka.

4. Ne de bi me ljubili,[4]) me še obrekujejo;[5]) jez pa molim.[6])

5. In povračujejo mi hudo za dobro, in sovraštvo za ljubezen mojo.

6. Postavi čeženj[7]) grešnika,[8]) in hudič naj stojí na njega desni.[9])

7. Ko je sojen, naj gre ven obsojen, in njega molitev mu bodi v greh.[10])

8. Njegovih dni bodi malo, in njegovo čujsko službo naj prejme kdo drugi.[11])

9. Njega otroci naj bodo sirote, in njega žena vdova.

10. Ubežni naj se potikajo njega otroci, ter naj beračijo, in palmjeni naj bodo iz svojih prebivališ.[12])

11. Odertnik[13]) naj preiše[14]) vse njegovo premoženje, in ptujci naj poropajo njegove dela.[15])

12. Nihče naj mu ne pomaga, nihče naj se ne usmili njegovih sirot.

13. Njega otroci naj bodo pokončani; v pervim rodu bodi njega ime izbrisano.

14. Hudobija njega očetov naj se verne v spomin pred Gospodovim obličjem, in greh njegove matere ne bodi zbrisan.

15. Vedno naj bodo pred Gospodam,[16]) in njih[17]) spomin bodi potrebljen z zemlje,

16. za to, ker si ni domislil skazovati usmiljenja,

17. in je preganjal uboziga[18])

---

4. V hebrejskim: „*Za to, ker sim jih ljubil, me sovražijo*“.
5. Za mojo ljubezen mi sovraštvo povračujejo.
6. „*molim*“ namreč za nje. Tako je storil David; tako je storil Kristus še na križu, ter nas s tem učí, kako moramo obrekovanje in sovraštvo s ponižno in serčno molitvijo povračevati, de nas hudo ne premaga, temuč de mi premagamo hudo z dobrim.
7. „*Postavi*“ čez vsaciga zmed njih, zlasti čez nar hujšiga zmed njih.
8. „*grešnika*“, t. j., terdiga, mogočniga oblastnika. Naslednje verste 6—19. nimajo v sebi preklinjevanja, ki izvira iz maševanja željniga serca, ker tega ni imel ne David, ne Kristus (v. 4. 5.), temuč so prerokovanje, de bo Bog gotovo poslal kazni, ki jih je v postavi žugal svojim terdovratnim sovražnikam. Nekteri razlagavci naštevajo v teh verstah trideset kazen, permerno trideset srebernikam, za ktere je Judež Gospoda prodal.
9. hudič naj ga toži per sodbi. Gl. Zah. 3, 1.
10. njegova prošnja za odpušenje (ki jo razklada brez gnade Božje, brez prave ponižnosti in resničnosti) še bolj zdraži sodnika. Tako se je zgodilo Judežu po Mat. 27, 4.
11. Doeg je bil viši čujnik Savlovih pastirjev. Perm. Djan. ap. 1, 20.
12. V hebrejskim: ... „*beračijo in* (kruha) *prosijo deleč od svojih razdertih pohištev*“.
13. „*Odertnik*“, ki jim je posodil denarja na obrest.
14. „*naj preiše*“, t. j., naj zarubi njegovo premoženje.
15. „*njegove dela*“, t. j., vse kar si je perdelal.
16. grehi staršev naj bodo vedno pred Gospodam.
17. „*njih*“ namreč grešnikov spomin in spomin slcherniga zmed njih (razl. 7.).
18. „*uboziga*“, namreč svetiga pevca in druge njemu enake; v višim pomenu Kristusa, ki je bil sam reven, in je revnim evangeli oznanoval.

Digitized by Google

in revniga človeka, de bi usmertil njega, ki je potertiga serca.[19])

18. Ljubil je prekletev, in ga bo zadela[20]); ni hotel blagoslova, torej se od njega odmika. Oblekel je prekletev kakor oblačilo, in šla je kakor voda v njegovo notranje, in kakor olje v njega kosti.[21])

19. Bodi mu[22]) kakor oblačilo, ki je z njim odet; in kakor pas, ki je zmiram z njim opasan.

20. To je plačilo mojih obrekovavcov per Gospodu ino njih, ki hudo zoper mene govorijo.

21. Ti pa, Gospod! Gospod! bodi z mano zavoljo svojiga imena; ker prijetna je milost tvoja. Reši me,

22. ker sem reven in ubožen, in moje serce je prežaljeno v meni.[23])

23. Kakor senca, ko se nagne, zginjam; in otresen sim kakor kobilice.[24])

24. Moje kolena so oslabele od posta; in moje meso je shujšalo zavoljo *(pomanjkanja)* olja.[25])

25. Tudi sim jim v zasramovanje, gledajo me, in majajo s svojimi glavami.[26])

26. Pomagaj mi, Gospod, moj Bog! reši me po svoji milosti,[27])

27. ter naj spoznajo, de je to tvoja roka, in de si ti, Gospod! to naredil.

28. Oni bodo rotili, ti pa boš blagosljavljal; kteri se zoper mé vzdigujejo, bodo osramoteni; tvoj hlapec pa se bo veselil.

29. Sramota naj odene nje, ki me obrekujejo; in z osramotenjem naj bodo ogernjeni kakor s plajšem.

---

19. je revniga človeka do smerti žalil, v smert prodal, kakor Judež Gospoda.

20. Rad me je preklinjal; pa ravno to preklinjanje, ki ga je zoper mene izrekoval, bo njega zadelo (Talhofer).

21. „*Oblekel je prekletev kakor oblačilo*“, t. j., prekletje ga bo vsiga obdalo in ogernilo kakor kako oblačilo; „*in šla je kakor voda v njegovo notranje*“, sveti pevec tukaj meri na prekleto vodo, ki jo je mogla spiti žena, ktera je bila prešeštovanja dolžena (glej 4. Mojz. 5, 22.); „*kakor olje*“, ki mozeg in kosti prešine, ako se vanje vžene (Talhofer). S podobami: oblačilo, ki se obleče, voda, ki se spije, olje, ki se v kosti vžene, sveti pevec pred oči stavi moč prekletja, ki hudobneža zadene, ga vsiga prešine, se tako rekoč v njegovo meso in kri zarije, in ga nikoli ne zapusti (Kriz. in Teod.).

22. „*Bodi mu*“ namreč prekletstvo kakor oblačilo.

23. „*prežaljeno*“, drugi prestavljajo: „*pobito*“ ali „*ranjeno*“. Gl. Mat. 26, 38.

24. „*kakor kobilice*“, ki jih vihar z drevja otrese; ali pa: „*kakor kobilice sim izsut*“, ali pa: „*prepoden*“. Pomen: nikjer me ne terpé, kakor kobilice me preganjajo (Talhofer).

25. „*moje meso je shujšalo*“, prav po besedi: „*moje meso se je spremenilo*“, ter je zmedlelo. — Z oljem se maziliti, je bilo per Hebrejcih znamnje veliciga veselja, z oljem pa se ne maziliti, je bilo znamnje žalosti, reve, posta, pokore; „*moje meso je shujšalo zavoljo pomanjkanja olja*“ tedaj pomeni: zmedlel sim zavoljo svoje žalosti, reve in nadloge (Talhofer).

26. „*majajo s svojimi glavami*“, t. j., me zasmehujejo.

27. Kristus je prosil rešenja iz groba. Hebr. 5, 7.

Digitized by Google

30. Močno bom slavil Gospoda s svojimi ustmi, in v sredi mnogotérih ga bom hvalil.

31. Ker stoji revežu na desni,[28]) de reši mojo dušo zmed preganjavcov.

CIX. (110.) Psalm.

Veliki kralj, duhoven po redu Melkizedekovim in sodnik.

1. Psalm Davidov.[1]) Gospod je rekel[2]) mojimu Gospodu:[3]) Usedi se na mojo desno;[4]) dokler ne denem tvojih sovražnikov v podnožje tvojih nog.[5])

2. Palico tvoje moči[6]) bo Gospod poslal s Siona.[7]) Gospoduj v sredi svojih sovražnikov![8])

3. S tabo[9]) je gospostvo[10]) ob dnevu tvoje moči[11]) v svetlobi

---

28. se za reveža poganja, kakor zagovornik per sodbi.

1. V tem psalmu sveti pevec prepeva častitljiviga, veličastniga kralja, ki ga je Bog sprejel za svojiga sovladarja (v. 1. 2.), ki, obdan s svetimi vojšaki (v. 3.), nima le kraljeve, ampak ima tudi viši duhovsko oblast po redu Melkizedekovim (v. 4.), in tiste, ki se njegovi oblasti nočejo podvreči, s svojo silno močjo, ki jo v revšini in britkosti perdobiva (v. 7.), premaga in podere (v. 5. 6.). De je ta častitljivi kralj — Mesija, so stari Judje vsi enoglasno verovali, kakor se vidi iz Mat. 22, 43. Mark. 12, 36. Luk. 20, 42., kjer Jezus to vero Judam svojiga časa prilastuje, in jim iz tega psalma nadčloveško natoro Mesijevo dokazuje. — Kakor Jezus v zgorej naznanjenih verstah, so tudi aposteljni Dj. ap. 2, 34. 36: 5, 31: 1. Kor. 15, 25. Ef. 1. 20. Hebr. 7, 17., potem tudi sveti očetje in vsa keršanska cerkev od nekdaj ta psalm od Mesija razumevali.

2. „*Gospod*“, t. j., Bog je rekel i. t. d.

3. „*mojimu Gospodu*“, t. j., Mesiju. Ako je David zložil ta psalm, kakor napis pravi, in on, ki je bil na nar viši stopinji človeške imenitnosti, tedaj sam gospod, imenuje tukaj nekiga druziga svojiga Gospoda, torej ne more ta Gospod noben drugi biti, kakor Mesija (Teod.).

4. Na Jutrovim je šega, de kralji posajajo na svojo desnico tiste, kterim svojo oblast dajo. Kdor tedaj sedí na desnici Božji, ima oblast Božjo.

5. Kraljuj z mojo popolno oblastjo, dokler ti ne podveržem vsih tvojih sovražnikov. Gl. 1. Kor. 15, 25. Hebr. 10, 12. 13. Premagane sovražnike so devali pod noge, in so si jih tako rekoč narejali za podnožje. Gl. Joz. 10, 24. 25.

6. Tvojo kraljevo oblast, o Mesija! bo Bog razširil po vsim svetu.

7. „*s Siona*“, t. j., z Jeruzalema. Gl. Iz. 2, 3. Mih. 4, 2.

8. Ker ti je Bog svojo oblast in moč dodelil, pokaži jo tedaj svojim sovražnikam, ter gospoduj nad njimi (Talhofer). — Vsi naklepi, zvijače in preganjanja, ki si jih Kristusovi sovražniki zmišljujejo in napravljajo, ne morejo škodovati njegovimu kraljestvu, temuč ga še le razširjati pomagajo (Avg.). Drugi razlagajo: „*Gospoduj v sercu svojih sovražnikov*“.

9. „*S tabo*“, o Mesija! govori spet Bog Mesiju.

10. Latinska beseda „*principium*“ tukaj pomeni toliko, kolikor „*principatus*“, gospostvo (Avg.).

11. „*ob dnevu*“, t. j., ob času, ko kažeš svojo moč. S tem časam si nekteri mislijo čas Kristusoviga prihoda na svet, drugi njegovo vstajenje, drugi prihod svetiga Duha, drugi poslednjo sodbo.

Digitized by Google

svetih;[12]) iz sebe sim te rodil pred zgodnjo danico.[13])

4. Gospod je persegel, in se ne bo kesal: Ti si duhoven[14]) vekomaj po Melkizedekovim redu.[15])

5. Gospod na moji desni bo poterl kralje ob dnevu svoje jeze.[16])

6. Sodil bo narode, dopolnil bo pogin, razdrobil glave po deželi mnogoterih.[17])

7. Iz potoka bo pil na potu; torej bo povzdignil glavo.[18])

CX. (111.) Psalm.

Sveti pevec hvali Gospoda, ki je tolikanj dobrot dodelil svojimu ljudstvu.

1. Aleluja![1]) Hvalil te bom, | Gospod, iz vsiga svojiga serca,

---

12. „*v svetlobi svetih*“, t. j., v časti tvojih svetnikov, ki te obdajajo ko premagovavci mesá, svetá in hudiča, in pridejo s teboj k sodbi poslednji dan.

13. Te besede obračajo nekteri sveti očetje na večno rojstvo Sinú Božjiga iz večniga bitja Boga Očeta pred vsim stvarjenjem (Hier. in Avg.), prim. Hebr. 1, 5. Drugi na človeško rojstvo Jezusa Kristusa iz presvete Device pred jutranjo zarjo (Avg. in Tert.). V hebrejskim se bere ta versta: „*Ob dnevu tvoje moči pride voljno tvoje ljudstvo v sveti lepotii: kakor rosa iz naročja jutranje zarje pride k tebi mlado moštvo*“. Pomen: Ko se pokažeš v svoji moči (ko greš v boj), se voljno zberó tvoji zvesti okrog tebe v lepoti svetih misel in djanj. Kakor rosa pada ob zgodnjim jutru, tako obilno se zbira pomlajeno novo človeštvo, de bi se s teboj vojskovalo zoper tvoje sovražnike.

14. Ti nisi le kralj mojiga kraljestva, ampak tudi moj večni viši duhoven.

15. ne kakor Aron, ki je živino daroval, in je bil le duhoven, ampak kakor Melkizedek, ki je daroval kruh in vino, in je bil ob enim kralj in duhoven. Gl. Hebr. 5, 6: 6, 20: 7, 1. i. d.

16. Mesija, o Bog, na tvoji desnici, bo poterl. i. d. Njega, ki sedí na desnici Gospodovi, si moremo le Mesija misliti, ker se mu perlastuje oblast in moč, de si bo podvergel kralje. Gl. Ps. 2, 9. V hebrejskim je beseda „*Adonaj*“ t. j., „*Gospod*“, pisana ko imé Božje, in naznanuje Božjo natoro Mesijevo.

17. „*dopolnil bo pogin*“ svojih sovražnikov, v hebrejskim: „*napolnil bo vse z merliči*“, t. j., doveršil bo število merličev, to je, Mesija bo pokončal vse svoje sovražnike; „*po deželi mnogoterih*“, t. j., po deželah, kjer jih dosti ali veliko prebiva (Talhofer). Prim. Ps. 2, 9. Kristus premaga vse svoje sovražnike. Ker so pa mnogoteri, jih torej tudi udarja z mnogoterim orožjem. Sovražnike luči udarja z močjo svoje luči; sovražnike, ki se vzdigujejo s pozemeljsko močjo zoper njega in njegove naslednike, udarja tudi s posvetno močjo, kar velja posebno od poslednjih časov. Gl. Skriv. raz. 19, 11—21.

18. Mesija „*bo pil na potu*“ svojiga zemeljskiga življenja „*iz potoka*“, iz hudournika kalno, grenko vodo britkost in težav; po tem britkim, težavnim življenji pa „*bo povzdignil glavo*“, t. j., bo povišan, ter pojde po terpljenji v svojo čast. Gl. Ps. 21, 23. Ps. 68, 15. Mat. 26, 39. Luk. 24, 26. (Kriz., Teod. in Avg.).

1. Ta psalm se v hebrejskim per vsaki versti začne z drugo čerko iz abecednika, in se zato imenuje abecedniški psalm.

Digitized by Google

v zboru in v shodu pravičnih.[2])

2. Velike so dela Gospodove, zbrane po vsi njegovi volji.[3])

3. Slavno in častito je njegovo delo, in njega pravica ostane vekomaj.

4. Spomin svojih čudežev je naredil milostljivi in usmiljeni Gospod.[4])

5. Dal je jesti njim, ki se ga bojé,[5]) vekomaj se spominja svoje zaveze;

6. svoje mogočne dela je oznanil svojimu ljudstvu,

7. de jim je dal dedino narodov.[6]) Dela njegovih rók so resnica in pravica;[7])

8. zveste[8]) so vse njegove zapovedi, poterjene vekomej in vekomej, narejene po resnici in pravici.[9])

9. Rešenje je poslal svojimu ljudstvu, svojo zavezo je naredil vekomej. Sveto in strašno je njegovo imé.

10. Začetek modrosti je strah Gospodov. Pravo razumnost imajo vsi, ki se po njem ravnajo; njega slava ostane vekomej in vekomej.[10]) Prip. 1, 7: 9, 10. Sir. 1, 16.

CXI. (112.) Psalm.

Blagor njim, ki se Boga bojé.

1. Aleluja! Ob vernitvi Age- | jevi in Zaharijevi.[1]) Blagor mu,

---

2. hvalil te bom s pobožnimi v tempeljnu.
3. Božje dela so zato take, kakoršne so, ker jih je Bog naredil po svoji vsigamogočni volji (Teod). Drugi prestavljajo hebrejsko: „*zbrane njim vsim* (pobožnim) *v veselje*“; so tako zbrane, de si pobožni ne morejo nič boljšiga želeti.
4. Večen spominek si je Gospod postavil po svojih čudovitnih delih.
5. Jed je dajal svojim častivcam, Izraelcam, čudovitno mano v pušavi, ki je bila predpodoba presvetiga rešnjiga telesa. Kristjan tukaj misli na to sveto skrivnost ter za njo Boga hvali, posebno ker so v nji skrite Božje skrivnosti rojstva, terpljenja in smerti Jezusa Kristusa, in je bila nova zaveza gnade ž njo poterjena (Avg. in Teod.).
6. je pokazal svoje veličastno delo v tem, de je dal Izraelcam posestva Kananejcov, še bolj pa s tem, de je nevernike Judam pridružil, in vse v eno družino Božjo zedinil.
7. Vse, kar Bog stori in govorí, je resnično in pravično.
8. „*zveste*“, t. j., resnične so njegove zapovedi.
9. Vse Božje zapovedi, verske in djanske povelja, so nepremenljive, so narejene in dane po nespremenljivih postavah Božje resnice in pravice.
10. Pravo modrost imajo le oní, ki se Boga bojé, in njegovo sveto voljo zvesto spolnujejo; „*njega slava*“, t. j., hvala Gospod Boga terpi vekomej, ker je nad svojim ljudstvam storil toliko čudežev, in mu je dal postavo (Talhofer).
1. Ta napis se bere le v latinski prestavi, in blezo izvira iz pobožniga zročila, de sta morde preroka Hagej in Zaharija, ki sta se bila z Judi iz babilonske sužnosti vernila, ta psalm ljudstvu perporočala, de naj ga pogostama prepeva.

Digitized by Google

kdor se boji Gospoda; on bo imel prav veliko dopadenje nad njegovimi zapovedmi.

2. Mogočen bo na zemlji njega zarod; rod pravičnih bo oblagodarjen.

3. Slava in bogastvo bo v njega hiši, in njega pravica bo ostala vekomej.

4. Luč je zasvetila v temi pravičnim; milostljivi in usmiljeni in pravični.[2])

5. Prijeten je človek, kteri se usmili in posojuje,[3]) obravnal bo svoje reči v sodbi;[4])

6. zakaj vekomej ne bo omahnil.

7. V večnim spominu bo pravični, ne bo se bal hudiga oznanila.[5]) Perpravljeno je njega serce,

8. poterjeno je njega serce; on ne omahne, dokler ne vidi svojih sovražnikov *(ponižanih)*.

9. On trosi, daje ubogim; njega pravica[6]) ostane vekomej; njegov rog[7]) se zvišuje v slavi[8]).

10. Grešnik bo to vidil, in se serdil; z zobmi bo škripal, in kopernel; želje grešnikov bodo zginile.

CXII. (113.) Psalm.

Sveti pevec opominja Izraelce, de naj hvalijo Boga, ker ponižne povišuje, in jim skazuje svojo milost.

1. Aleluja! Hvalite, služabniki,[1]) Gospoda; hvalite imé Gospodovo!

2. Bodi hvaljeno Gospodovo imé; od zdej in na vekomej!

3. Od solnčniga vzhoda do zahoda bodi hvaljeno Gospodovo imé!

4. Povišan čez vse narode je Gospod, in čez nebesa njegovo veličastvo. Malah. 1, 11.

5. Kdo je enak Gospodu,

---

2. „*Luč*“ je podoba pomoči, rešenja, blagosti ali zveličanja, „*tema*“ pa je podoba nesreče (Ps. 96, 11. Iz. 58, 7. 8: 60, 1. i. d.); ta „*luč*“, namreč pomoč, rešenje, tolažba „*v temi*“, v nesreči je Bog sam, on „*milostljivi*“ i. t. d. (Talhofer). Pobožni človek v nesreči najde potrebno tolažbo v premišljevanji usmiljeniga in pravičniga Boga; zakaj akoravno so mu nektere permere težavne, vender le vé, de mu Bog ne more nič taciga poslati, česar bi ne bil s svojimi grehi zaslužil, ali kar bi mu ne bilo v zveličanje, ker je Bog zgolj ljubezen in pravica.

3. Gl. 5. Mojz. 15, 8. „*Prijeten*“ (v hebrejskim: „*Srečen*“) Bogu in ljudem je človek, kteri je usmiljeniga serca in rad posojuje (Talhofer).

4. dosegel bo pred sodbo svoj namen zoper svoje sovražnike. Talhofer pa takole: „*svoje besede tako previdno obravnava pred sodbo*“, de nikomur ne škodva s svojim prenaglim in nepremišljenim govorjenjem.

5. „*hudiga oznanila*“, t. j., obrekovanja.

6. „*njega pravica*“, t. j., plačilo za pravico ostane.

7. „*njegov rog*“, t. j., njegova moč se zvišuje k časti.

8. slavno premaga vse svoje sovražnike (Talhofer).

1. „*služabniki Božji*“ (Hier.). Sveti Avguštin, Atanazi, in drugi prestavljajo: „*Hvalite, otroci!*“ in mislijo kristjane, kteri so ko novorojeni (1. Pet. 2, 2.) tukaj opominjani, de naj hvalijo začetnika svoje sreče, Gospoda Jezusa Kristusa.

Digitized by Google

našimu Bogu? ki prebiva na višavi,

6. in gleda na nizko v nebesih in na zemlji,[2])

7. ki vzdigne iz prahu uboziga, in potegne iz luže reveža;

8. de ga postavi med pervake svojiga ljudstva;[3])

9. ki daje prebivati nerodovitni v hiši ko veseli materi otrók.[4])

CXIII. (114.) Psalm.

Bog je z nami, zatorej gre njemu čast, ne pa nam.

1. Aleluja![1]) Ob izhodu Izraela iz Egipta, Jakopove hiše izmed ptujiga ljudstva,[2]) 2. Mojz. 13, 3.

2. je bila Judeja njega svetiše,[3]) Izrael njega gospostvo.[4])

3. Morje je vidilo,[5]) in je bežalo; Jordan se je vernil.[6])

4. Hribi so poskakovali kakor ovni, in griči kakor jagnjeta.[7])

5. Kaj ti je, morje! de bežiš, in tebi, Jordan! de si se vernil?

6. vam, goré! de poskakujete kakor ovni, in vi griči kakor jagnjeta?

7. Pred Gospodovim obličjem se je tresla zemlja, pred obličjem Jakopoviga Bogá,

8. ki je preobernil skalovje v stoječe vode, in kamnje v studenčnice.[8])

Tukaj se začne v hebrejskim 115. Palm.[9])

9. (1.) Ne nam, Gospod! ne nam, ampak svojimu imenu daj čast,

2. ki se tako poniža, de se ozéra na vse nizko. Ponižnim v nebesih in na zemlji, ki svoj nič spoznajo, in zato vse le od Boga pričakujejo, daje Bog svojo gnado.

3. Tako so bili Jožef, Mojzes, David, Daniel in toliko druzih iz nar veči nizkote povzdignjeni k nar viši časti. Tako povzdiguje Bog nas vse iz blata pregreh do angeljskih sedežev (Hier., Teod.).

4. Tako se je zgodilo Sari, Rebeki, Ani in drugim. V hebrejskim: ... „*otrok*, *Aleluja!*“ t. j., hvalite Boga!

1. Ni v hebrejskim. Sveti pevec popisuje v tem psalmu pomoč, ktero je Bog delil Izraelcam ob izhodu iz Egipta (1—8.), in na to opéra prošnjo, naj bi jim Bog še dalje zavoljo svoje lastne časti pomagal, ter s tem pokazal, de je živi Bog, ne pa mertev, kakor so maliki (9—16.); poslednjič tudi zvesto upa to pomoč doseči (17—26.). Prim. Ps. 115, 9—18.

2. „*zmed ljudstva*“, ki ptuj jezik govorí.

3. „*Judeja*“, t. j., kananska dežela, se tukaj imenuje namesti njenih prebivavcov, namreč Judovih mlajšev, ki so bili „*njega svetiše*“, t. j., Bogu posvečeno (Talhofer), sveto ljudstvo, ki si ga je Gospod zmed nevernikov odločil, de bi ga posvetil, in v njem odrešenje vsiga človeškiga rodú perpravljal. Gl. 2. Mojz. 19, 5. 6.

4. Izrael je ljudstvo njegoviga gospostva, njega kralj je Bog sam.

5. Morjé je vidilo njega izhod iz Egipta. 2. Mojz. 14.

6. Glej zastran tega čudeža Joz. 3. pogl.

7. Vsa zemlja se je tresla (prim. Nahum. 1, 5. Hab. 3, 6.), posebno pa Sinaj (2. Mojz. 19, 18.). Hier. in Teod.

8. Sveti pevec meri na zgodbo 2. Mojz. 17, 6: 4. Mojz. 20, 8. 10.

9. Vender pa je v več dobrih hebrejskih rokopisih naslednje sklenjeno s poprešnjim v en psalm.

Digitized by Google

10. (2.) zavoljo svoje milosti in resnice,[10]) de kje narodi ne rečejo: Kje je njih Bog?

11. (3.) Naš Bog je v nebesih; vse karkoli hoče, stori.

12. (4.) Maliki narodov so srebro in zlato, delo človeških rok. Ps. 134, 15.

13. (5.) Usta imajo, pa ne govoré; oči imajo, pa ne vidijo; Modr. 15, 15.

14. (6.) ušesa imajo, pa ne slišijo; nos imajo, pa ne duhajo;

15. (7.) roké imajo, pa ne tipajo; noge imajo, pa ne hodijo; ne dajo glasú iz svojiga gerla.

16. (8.) Njim enaki naj bodo, kteri jih narejajo, in vsi, kteri v njé zaupajo.[11])

17. (9.) Iliša Izraelova v Gospoda upa; on je njih pomočnik in varh.

18. (10.) Aronova hiša[12]) v Gospoda upa; on je njih pomočnik in varh.

19. (11.) Kteri se bojé Gospoda, upajo v Gospoda; on je njih pomočnik in varh.

20. (12.) Gospod se nas spominja, in nas oblagodarja; oblagodarja Izraelovo hišo, oblagodarja Aronovo hišo,

21. (13.) oblagodarja vse, ki se bojé Gospoda, majhne z velikimi vred.

22. (14.) Naj vam dodá Gospod *(še več blagodara)*, vam in vašim otrokam.

23. (15.) Bodite oblagodarjeni po Gospodu, ki je nebo in zemljo vstvaril.

24. (16.) Nebó nebá[13]) je za Gospoda, zemljo pa je dal človeškim otrokam.

25. (17.) Mertvi te ne bodo hvalili, o Gospod! in ne vsi oni, ki gredo v pekel;[14]) Baruh 2, 17.

26. (18.) mi pa, ki živimo, hvalimo Gospoda od zdej do vekomej.[15])

CXIV. (116.) Psalm.

Sveti pevec hvali Boga, ki ga je iz hude nevarnosti otél.

1. Aleluja![1]) Ljubim Gospoda, ker je uslišal glas moje prošnje.[2])

2. Ker mi je svoje uho nagnil; torej bom v njega klical svoje žive dni.

10. Ti, o Bog, si napravil naš izhod iz Egipta s svojimi čudapolnimi deli; zatorej bodi tudi zdaj naša pomoč, ne zavoljo nas, ki nič ne zaslužimo, ampak zavoljo svojiga imena, zavoljo sebe samiga, de bodo ljudje spoznali tvojo milost in zvestobo v spolnovanji obljub, in de te bodo poveličevali ko živiga Boga, mertvim malikam nevernikov nasproti.

11. Vsi, kteri malike narejajo in jih časté, naj bodo brez močí, kakor maliki, ter naj nič ne premorejo zoper izraelsko ljudstvo (Talhofer). Gl. Modr. 13, 10. i. d.

12. Aronova hiša pomeni duhovski stan, Izraelova pa neduhovski stan. V pravi cerkvi je bil zmirej ta razloček.

13. „*nebó nebá*“, t. j., nar viši nebesa.

14. „*v pekel*“; t. j., na spodnji svét. Pomen: Zato nas ne pusti poginiti, ker na spodnjim svetu te ne hvalijo. Gl. Ps. 6, 6. razl. 7.

15. V hebrejskim: ... „*vekomaj. Aleluja!*“, t. j., hvalite Boga!

1. ni v hebrejskim. — Kakošne so bile nevarnosti, iz kterih je bil pevec rešen, se iz psalma ne razvidi. Kristjan misli na nevarnosti svojiga zveličanja.

2. Drugi prestavljajo: „*Ljubezen* (drugi: „*veselje*“) *me napolnuje, ker je Gospod uslišal*“ i. d.

Digitized by Google

3. Smertne bolečine so me obdale, in peklenske nevarnosti[3]) so me zadele; stisko in britkost sim najdel;

4. tadaj sim klical v ime Gospodovo: o Gospod, reši mojo dušo!

5. Gospod je milostljiv in pravičen, in naš Bog je usmiljen.

6. Gospod varuje majhne; ponižan sim bil, in me je rešil.

7. Poverni se, duša moja! v svoj pokoj;[4]) ker Gospod ti je dobro storil;

8. zakaj rešil je mojo dušo od smerti, moje oči od solz, moje noge od padca.

9. Gospodu bom dopadel v deželi živih.[5])

V hebrejskim je s tem psalmam tudi naslednji sklenjen.

CXV. Psalm.

Sveti pevec še dalje hvali Boga, ki ga je bil otel.[6])

1. (10.) Aleluja! Veroval sim,[7]) zatorej sim govoril;[8]) tode silno sim bil ponižan.

2. (11.) Rekel sim v svoji težavi: Vsak človek je lažnjiv.[9]) Rim. 3, 4.

3. (12.) Kaj čem verniti Gospodu za vse, kar mi je dodelil?

4. (13.) Kelih zveličanja bom vzel,[10]) in imé Gospodovo bom klical.

5. (14.) Svoje obljube bom Gospodu opravljal vpričo vsiga njegoviga ljudstva.

6. (15.) Draga je pred Gospodovim obličjem smert njegovih svetih.[11])

---

3. *„peklenske nevarnosti“*, ali: *„nevarnosti spodnjiga svetá“*; pomen: v silno veliki nevarnosti sim, zgubiti življenje (Brentano).

4. bodi spet mirna, moja duša, po premagani nevarnosti.

5. Zdaj, ko sim rešen, želim Gospodu dopasti v svojim življenji na zemlji. V hebrejskim: *„Hodil bom, o Gospod! v deželi živih“*, t. j., mirno ti bom služil na zemlji. Ps. 55, 13.

6. V hebrejskim je ta psalm s poprešnjim sklenjen.

7. Veroval sim Bogu, ki je obljubil pomagati svojim zvestim častivcam.

8. zatorej sim pravil, de mi bo Bog pomagal, posebno iz nevarnost, ki so se mi bližale. Veroval sim, ter sim svojo vero z besedo razodeval. — Sveti apostelj Pavel obrača te besede na očitno spoznovanje svete vere. 2. Kor. 4, 13. Rim. 10, 10. Prim. Luk. 12, 8. — Drugi: Veroval (upal) sim, desiravno sim rekel: Veliko moram terpeti.

9. Rekel sim v britkosti svojiga duha (Hier.), ko sim bil zavoljo strahú, žalosti in rev ves sam iz sebe (Talhofer): Vsa človeška pomoč je lažnjiva, prazna, negotova; zato se bom zanašal na zvestiga, zanesljiviga Boga (Baz., Hier., Avg.).

10. Zahvalno kupo bom vzel, ter jo bom Bogu v čast in hvalo pil. Per pojedinah, ki so jih imeli po opravljenih zahvalnih daritvah (v. 14.), so si okrog podajali zahvalno kupo, ki so jo izpivali Bogu v čast in hvalo. Kristjan s temi besedami obeta opravljati nar prijetniši zahvalno daritev, daritev svete maše, in ž njo hvaliti Boga za prejete dobrote.

11. *„smert njegovih svetih“*, t. j., pobožnih Izraelcov ni kaka majhna reč v

Digitized by Google

7. (16.) O Gospod![12]) saj sim tudi jez tvoj hlapec; tvoj hlapec sim, in sin tvoje dekle.[13]) Ti si raztergal moje vezi.[14])

8. (17.) Tebi bom daroval hvalni dar, in ime Gospodovo bom klical.

9. (18.) Svoje obljube bom Gospodu opravljal vpričo vsiga njegoviga ljudstva,

10. (19.) v lopah Gospodove hiše, v sredi tebe, Jeruzalem![15])

CXVI. (117.) Psalm.

Hvalíte Boga!

1. Aleluja![1]) Hvalite Gospoda, vsi narodi! hvalite ga, vse ljudstva!

2. ker poterjena je nad nami njegova milost, in Gospodova resnica ostane vekomej.[2])

CXVII. (118.) Poglavje.

Zahvala za veliko zmago.

1. Aleluja![1]) Slavite Gospoda, ker je dober; ker vekomej terpí njegova milost.

2. Reci zdaj, Izrael, de je dober; ker vekomej terpí njegova milost.

Božjih očeh, de bi se namreč Bog še zato ne zmenil, če tudi hudobneži moré pravične; temuč njih smert je nekaj prav imenitniga in draziga v Božjih očeh (Talhofer).

12. „*O Gospod*“, ozri se milostljivo na mé!

13. „*sin*“ ene izmed tvojih dekel, in v gospodarjevi hiši rojen, tedaj veden hlapec; zakaj v gospodarjevi hiši rojeni sinovi iz suženj so bili vedni hlapci hišniga gospodarja. Gl. Ps. 85, 16.

14. Ti si me sužnosti rešil. Sveti pevec si tukaj misli ali babilonsko sužnost ali pa tudi drugo terpljenje sploh, n. pr. sužnost greha, na ktero naj kristjan misli.

15. V hebrejskim: ... „*Jeruzalem! Aleluja*“! t. j., hvalite Boga!

1. V hebrejskim je „*Aleluja*“ na koncu psalma. Ta psalm je blezo vse ljudstvo pelo v začetku ali na koncu službe Božje, ali pa vmes med drugimi pesmimi in duhovnimi opravili. Sveti pevec vabi vse narode, de naj hvalijo Boga za rešenje. Gl. Rim. 15, 11.

2. „*Milost*“ je bila nevernikam podeljena, „*resnica*“ (t. j., zvestoba v spolnovanji obljub) pa Judam; zakaj neverniki so bili poklicani iz zgolj milosti, Judje pa tudi zavoljo njim danih obljub, kakor uči sveti Pavel v listu do Rim. 15, 8—12.

1. ni v hebrejskim: Ta psalm je po misli starih judov (Mat. 21, 9.), po misli Jezusa in aposteljnov (Mark. 12, 11. Luk. 20, 17. Djanj. ap. 4, 11.), in svetih očetov zahvalna pesem Mesijeva zavoljo častitljive rešitve iz njegoviga terpljenja. V začetku tega psalma spodbuja sveti pevec vse k hvaležnosti (v. 1—4.), potem pové, de njegovo zaupanje ni bilo osramoteno (v. 5—18.), de gre kakor zmagovavec v hišo Gospodovo (v. 19—21.), kjer ga njegova

Digitized by Google

3. Rêci zdaj Aronova hiša: Ker vekomej terpí njegova milost.

4. Rečejo naj zdaj, kteri se bojé Gospoda: Ker vekomej terpí njegova milost.

5. V stiski sim klical v Gospoda; in Gospod me je uslišal, *(ter me peljal)* na širjavo.[2])

6. Gospod mi je pomočnik; ne bom se bal, kar koli bi mi storil človek.[3]) Hebr. 13, 6.

7. Gospod mi je pomočnik; in jez bom svoje sovražnike pod sabo gledal.

8. Bolje je upati v Gospoda, kakor upati v človeka.

9. Bolje je upati v Gospoda, kakor upati v pervake.[4])

10. Vsi narodi so me obdali; v Gospodovim imenu pa sim se maševal nad njimi.[5])

11. Obsuli so me in oblegli; v Gospodovim imenu pa sim se maševal nad njimi.

12. Obsuli so me, ko bučele,[6]) in so se vneli kakor ogenj v ternji;[7]) v Gospodovim imenu pa sim se maševal nad njimi.

13. Sovan sim omahoval, de bi bil *(kmalo)* padel; Gospod pa me je sprejel.[8])

14. Moja moč in moja hvala je Gospod; in on mi je bil v rešenje. 2. Mojz. 15, 2.

15. Glas veselja in rešitve *(se razlega)* v šotorih pravičnih.

16. Gospodova desnica je moč skazala, Gospodova desnica me je povišala, Gospodova desnica je moč skazala.

17. Ne bom umerl, ampak živel bom, in oznanoval dela Gospodove.

18. Gospod me je pokoril in tepel, smerti pa me ni izročil.[9])

---

sveta družba z veseljem sprejme (v. 22—26.), in praznični dan z daritvami in zahvalno molitvijo praznuje (v. 26—29.). Ker vsak kristjan Kristusovo življenje bolj ali manj popolnama v sebi ponavlja, lahko slehern ta psalm tudi na se obrača, in svete misli Božjiga Učenika v sebi obuduje.

2. Gospod me je izpeljal iz tesnobe, iz nevarnosti *„na širjavo“*, t. j., v prostost (Talhofer). — Gl. Ps. 17, 19. Kristus je šel iz terpljenja v veselje.

3. Talhofer pa takole prestavlja: ... *„nič se ne bojim; kaj mi nek more storiti človek?“* — Ako je Bog z menoj, kaj mi morejo ljudje storiti? Kristjan lahko per tem tudi misli na popačeno človeško natoro.

4. *„pervake“*, kneze, poglavarje; zakaj okolišine, misli še tako mogočniga človeka se lahko spremené, ne pa Bog, ki je nespremenljiv (Teod.).

5. v moči Gospodovi sim jih premagal. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„V imenu Gospodovim sim jih potrebil“*. — Med vsimi narodi je Kristus nasprotnike najdel, pa je vse premagal in jih bo še dalje premagoval. Vsak pobožni kristjan premaga v imenu Gospodovim vse svoje sovražnike.

6. *„Bučele“* so podoba nar hujšiga preganjanja; če jih človek bolj od sebe goni, tolikanj bolj vanj tišé. Gl. 5. Mojz. 1, 44.

7. so me preganjali z velikim hrupam, pa ne dolgo; podobni so ognju v ternji, ki se hitro vname, in močno poka, pa tudi hitro ugasne.

8. Vse terpljenje, ki so ga sovražniki Kristusu napravljali, mu ni bilo v pogin, ampak v njegovo povišanje per Očetu. Tako tudi sveta cerkev, ki je duhovno telo Jezusa Kristusa, častitljivo premaguje vse skušnjave in preganjanja, enako premaguje svoje dušne sovražnike slehern pravi kristjan, ker je ud Kristusoviga telesa.

9. Bog me je tepel, zavoljo grehov mojih bratov me je tudi s smertjo udaril,

Digitized by Google

19. Odprite mi vrata pravice,[10]) stopil bom skozi njé, in slavíl Gospoda.

20. To so vrata Gospodove, pravični pojdejo skozi njé.

21. Slavíl te bom, ker si me uslišal, in si mi bil v pomoč.

22. Kamen, kteriga so zvergli zidarji, on je postal vogelni kamen.[11])

23. Gospod je to storil, in je čudoviten v naših očéh.

24. To je dan, ki ga je Gospod naredil; radujmo se, in veselimo se v njem.[12])

25. O Gospod,[13]) reši me![14]) o Gospod, daj dobro srečo!

26. Hvaljen bodi, kteri pride v Gospodovim imenu! Blagoslavljamo vas iz hiše Gospodove.[15])

27. Bog je Gospod, in nam sveti.[16]) Napravite praznični dan z gošavo do altarjevih rogov.[17])

28. Moj Bog si ti,[18]) tebe bom tedaj slavíl; moj Bog si ti, tebe bom tedaj povzdigoval. Slavíl te bom, ker si me uslišal, in si mi bil v pomoč.

29. Slavíte Gospoda, ker je dober, ker vekomej terpí njegova milost!

---

tode me ni za vselej smerti prepustil, ampak častitljivo me je obudil. — Kristjan lahko misli na svoje duhovno vstajenje.

10. Odprite mi, vi duhovni, vrata v tempelj! Imenujejo se pa zato „*vrata pravice*“, ker je pravični Bog v tempeljnu prebival in svojimu ljudstvu pravico delal (Talhofer). — Kristus je odperl v trojnim pomenu „*vrata pravice*“. Šel je vidama v jeruzalemski tempelj (Mat. 21, 9.); to je bila le predpodoba njegoviga vhoda v dva viši tempeljna. Z delam svojiga odrešenja je namreč odperl tempelj prave čednosti in pravice, v kteriga zdajci vsi ljudje lahko gredo; s tem Božjim delam je odperl tudi nebeške prebivališa svojiga Očeta. — Ako kristjan te besede na se obrača, si lahko misli stan gnade Božje, v kteriga je stopil po vstajenji iz greha, ali pa si tudi lahko misli večno plačilo v nebesih, ki ga upa, ker ga je Kristus zaslužil in obljubil (Hier.).

11. Verste 22—27 so besede, ki jih je govorilo ljudstvo, ko je Kristusa ob njegovim prihodu v tempelj z veseljem pozdravljalo. — „*Kamen*“ Kristus (Mat. 21, 42. Ef. 2, 20.), kteriga so zidarji, viši duhovni in judovski pismarji zavergli, je postal vogelni kamen, t. j., kamen, ki dva zida ali dve steni sklepa in nosi, namreč Jude in nevernike, ljudi in angelje veže v eno družino Božjo. Tako sveti očetje. Gl. Iz. 28, 16. Mat. 21, 42. Djanj. ap. 4, 11: 1. Pet. 2, 6.

12. Dan, ko je Kristus po svojim terpljenji častitljivo od smerti vstal, je nar bolj veseli in praznični dan za človeški rod; ker takrat je bil rešen iz sužnosti satana in sveta po Jezusovim zasluženji.

13. Tako govori slehern zmed svete srenje Kristusu, svojimu Gospodu.

14. V hebrejskim: ... „*odreši*“! t. j., „*hošiana*“, „*hosiana*“, od tod „*hosana*“, kakor so zares klicali Mesiju, ko je šel v tempelj. Mat. 21, 9.

15. Tako je v tempeljnu zbrano ljudstvo pozdravljalo Mesija, hvalilo in častilo ž njimi vred, ki so ga spremljali.

16. „*nam sveti*“, nam daje svojo pomoč in milost.

17. Napovejte praznik in ozaljšajte tempelj z gostimi vejami, z drevjičem (z maji) in z venci, de sežejo do voglov daritevniga altarja. Gl. 3. Mojz. 23, 40. — Tako se je zgodilo, ko je Kristus našo cvetno nedeljo v tempelj šel.

18. Te besede in naslednje do konca tega psalma si lahko mislimo besede Mesijeve do Boga Očeta, ali pa tudi besede svete srenje do Mesija.

Digitized by Google

CXVIII. (119.) Psalm.

Srečni so, kteri zapovedi Božje prav spoznajo, in jih natanko dopolnujejo.

Aleluja![1]

Alef.[2]

1. Blagor nedolžnim na potu,[3] ki hodijo po Gospodovi postavi.
2. Blagor jim, kteri preiskujejo njegove spričevanja,[4] ga išejo iz vsiga sercá;
3. zakaj kteri hudobijo delajo, ne hodijo po njegovih potih.
4. Ti si ukazal spolnovati prav natanko tvoje zapovedi.
5. O de bi bile moje pota obernjene v ohranjenje tvojih pravic![5]
6. Tadaj ne bom osramoten, ako gledam na vse tvoje zapovedi.
7. Slavil te bom z ravnim sercam zato, ker sim se učil sodbá tvoje pravice.[6]
8. Tvoje postave bom ohranil; nikar me ne zapusti popolnama![7]

Bet.

9. S čem mladeneč popravi svojo pot? Z ohranjenjem tvojih besedi.[8]
10. Z vsim svojim sercam te išem; ne zaverzi me od svojih zapoved.
11. V svojim sercu hranim tvoje govorjenje,[9] de zoper tebe ne grešim.[10]
12. Hvaljen bodi, Gospod! uči me svoje postave.

---

1. t. j. „*hvalite Boga*“! tega pa ni v hebrejskim.
2. To je perva čerka v hebrejskim abecedniku. Ta psalm je abecedniški, po osem verstá se začenja s sleherno zmed dve in dvajset hebrejskih čerk, zato se imenuje véliki abecednik. Ta psalm obsega mnogotere misli in občutljeje zastran besede Božje, ki niso v nobeni tesni zvezi med seboj. V vsaki versti je taka beseda, ki pomeni Božjo besedo. Po mislih sv. Ambroža in Hilarija so te misli zastran besede Božje v abecedniško versto postavljene ljudem v opomin, de naj si besedo Božjo ravno tako globoko v spomin vtisnejo, kakor čerke v abecedniku. Sveta cerkev zapoveduje svojim služabnikam ta psalm moliti v vsakdanjih dnevnicah, de bi se v ljubezni do Božje postave in v njenim spolnovanji od dne do dne bolj poterdovali.
3. „*na potu*“ tega življenja; ali pa: Blagor njim, ki nedolžno živijo, in spolnujejo Gospodovo postavo.
4. Blagor njim, ki premišljujejo njegove zapovedi, de jih prav natanko spolnujejo tudi v naj manjših rečeh. Božja beseda se imenuje „*spričevanje*“ ker spričuje svetost in ljubezen Božjo.
5. O de bi bilo vse moje djanje in nehanje tako obravnano, de bi bilo vedno po tvojih postavah (Brentano), Božja beseda se imenuje „*pravica*“, ker ima Bog pravico, jo dajati, ko nas je za svetost vstvaril.
6. „*sodbá tvoje pravice*“, ali: „*tvojih pravičnih sodbá*“, t. j. tvojih pravičnih postav. Vsaka postava je ob enim tudi „*sodba*“; ker po nji se razsodi, ali človek dobro ali hudo dela, ali plačilo ali kazen zasluži.
7. pomagaj mi jih spolnovati s svojo gnado.
8. „*svojo pot*“, t. j., svoje življenje? Ako se ravná po tvojih besedah.
9. „*tvoje govorjenje*“, t. j., tvojo Božjo besedo hranim v svojim sercu kakor zaklad.
10. de se ž njo v skušnjavah poterdujem.

Digitized by Google

13. S svojimi ustnicami oznanujem vse pravice tvojih ust.

14. Pota tvojih spričevanj se veselím kakor vsih zakladov.

15. V tvojih zapovedih se bom vadil, in prevdarjal tvoje pota.

16. Tvoje postave bom premišljeval; tvojih besedi ne bom pozabil.

Gimel.

17. Poverni svojimu hlapcu, oživi me;[11]) in deržal se bom tvojih besedi.

18. Odgerni mi oči, de vidim čuda v tvoji postavi.

19. Ptujic sim na zemlji; ne pokrivaj mi svojih povelj.[12])

20. Moja duša želí in hrepení po tvojih postavah vsaki čas.[13])

21. Huduješ se nad prevzetnimi; prekleti so, kteri odstópijo od tvojih povelj.[14])

22. Vzemi od mene zasmehovanje in zaničevanje; ker išem tvojih spričevanj.[15])

23. Zakaj pervaki sedé in govoré zoper mene; tvoj hlapec pa se vadi v tvojih postavah;[16])

24. zakaj tvoje spričevanje so moje premišljevanje, in tvoje postave so moj svèt.

Dalet.

25. Na tleh tičí moja duša; oživi me po svoji besedi.[17])

26. Svoje pota[18]) perpovedujem, in me uslišiš; uči me svoje postave.

27. Pot svojih postav mi po-

11. „*ožívi me*“ s svojo posvečujočo gnado, daj mi dušno življenje!

12. „*Ptujic sim na zemlji*“, t. j., v Božjih rečeh nevéden popotnik sim na tem svetu, torej sim tvojiga poduka v postavah močno potreben (Talhofer). — Popotnik v ptuji deželi, ki je ne pozná, je večkrat v veliki nevarnosti, na krive pota zaiti in v nesrečo priti. Tudi kaka na videz majhna stvarica, ko njenih nasledkov ne sprevidi, mu je lahko v veliko škodo, de po nji zgubí svoje zdravje, svoje ude, svojo prostost, ali celó svoje življenje. Kako srečen je tedaj, ako ima zvestiga, znajdeniga prijatla per sebi, kteri mu pot kaže po ptuji deželi, ter ga učí in svarí! Ravno taka je z nami na zemlji. Ptujci, popotniki smo, v vedni nevarnosti zaiti na krive pota pregreh, in zgubiti dušno življenje. Božje zapovedi so nam tedaj v teh okolišinah nar zvestejši prijatel, ki nam daje nar boljši svèt, kako popotvajmo skozi to neznano in ptujo deželo, de ne bomo kake škode terpeli.

13. V hebrejskim: „*Moja duša je poterta hrepené po tvojih pravicah vsaki čas*“.

14. Prekletje bo zadelo njé, ki tvojih zapoved ne spolnujejo. Gl. 5. Mojz. 27, 26.

15. Vzemi od mene sramoto, ki jo po nedolžnim terpim, ker zvesto spolnujem tvoje zapovedi. Tako tudi mi molimo, ako nas nezadolženo zaničevanje zadeva; še bolj popolnama in po Jezusovim zgledu pa delamo, ako zaničevanje voljno in z veseljem prenašamo.

16. „*sedé*“ v zborih. Tudi imenitni, mogočni se posvetujejo zoper mene; jez pa sim per tem miren in pokojin, ter se ne dam motiti v spolnovanji tvojih zapoved, in si mislim, de mi zoper tvojo voljo nič ne morejo škodovati.

17. Po terpljenji sim v prah potlačen, zavoljo težav in britkost sim blizo smerti; pomagaj mi ti spet kviško, kakor si obljubil. — Po misli sv. Avguština toži prerok čez postavo mesá, t. j., čez svoje hudo poželenje, ki ga na zemljo tlači, ali k posvetnim rečem vleče, in prosi za življenje gnade Božje, v kterim je postava mesa podveržena postavi duha.

18. „*Svoje pota*“, t. j., svoje potrebe, prošnje, želje.

Digitized by Google

kaži; in vadil se bom v tvojih čudežih.[19])

28. Moja duša dremlje zavoljo otožnosti;[20]) poterdi me po svoji besedi.[21])

29. Krivično pot[22]) odpravi od mene, in po svoji postavi se me usmili.[23])

30. Pot resnice sim si zvolil; tvojih pravic nisim pozabil.

31. Deržim se tvojih spričevanj, o Gospod! nikar me ne osramoti.

32. Po potu tvojih zapoved tečem, ko mi serce razširjaš.[24])

He.

33. Za postavo mi daj, Gospod! pot svojih postav; in vedno je bom iskal.[25])

34. Daj mi pamet, in preiskoval bom tvojo postavo, ter jo spolnoval iz vsiga serca.

35. Pelji me na stezo svojih povelj, ker je želim.

36. Nagni moje serce k svojim spričevanjem, in ne k lakomnosti.

37. Odverni moje oči, de ne gledajo nečimernosti; oživi me na svojim potu.[26])

38. Poterdi svojimu hlapcu svojo besedo, v tvojim strahu.[27])

39. Odverni mi zasramovanje, ki se ga bojim; ker tvoje pravice so prijetne.[28])

40. Glej! želim tvoje zapovedi; oživi me v svoji pravici.[29])

Vav.

41. In tvoja milost pridi nad me, Gospod! tvoja pomoč po tvoji besedi.[30])

42. In odgovoril bom besedo njim, ki me zasramujejo; zakaj v tvoje besede upam.[31])

43. Ne vzemi nikdar iz mojih

---

19. Pelji me na pravo pot, in po nji bom hodil. Talhofer pa takole: Uči me v mojim notranjim spolnovati tvoje postave, potem bom še le mogel spoznati čudeže tvoje modrosti v postavi.
20. Jez sim ves suh, zaspan, otožen v dobrim, brez vse gorečnosti.
21. Drugi prestavljajo: „*poterdi po svoji obljubi*“.
22. V hebrejskim: „*Goljufno* (ali napčno) *pot*“.
23. V hebrejskim: „*mene, in podeli mi svojo postavo*“.
24. Tvoje zapovedi bom rad in urno spolnoval, ker mi ti z veseljem, s tolažbo in serčnostjo napolnuješ serce.
25. „*in vedno bom*“ po nji hodil. Drugi prestavljajo: „*in se je bom do konca deržal*“, t. j., tvoje zapovedi bom neprenehama, do konca svojiga življenja spolnoval.
26. Odverni svoje oči od minljivih, nečimernih rečí, tudi od praznih naukov; v tvojih zapovedih mi daj najti moč, življenje, večno življenje.
27. Spolni svojimu služabniku obljubo, ki je uterjena na tvoj strah, ki je dana njim, ki živé v tvojim strahu; ali pa takole: Spolni svojo obljubo svojimu služabniku, ki je v tvojim strahu (Talhofer).
28. „*ki se ga bojim*“, de bi me še uteguilo zadeti; vender pa tega ne boš perpustil, ker tvoja beseda je tolikanj prijetna, tolikanj dobra, tolikanj tolažljiva!
29. „*oživi me*“, daj mi moč, de živim po tvoji pravici.
30. „*tvoja pomoč*“ mi dojdi po tvoji obljubi!
31. de morem odgovoriti svojim zasmehovavcam, ki mi pravijo, de si me zapustil, zakaj zanesem se na tvojo besedo.

Digitized by Google

ust resnične besede; zakaj na tvoje pravice se popolnama zanesem.[32])

44. In tvoje postave se bom vedno deržal, vekomej in vekomej.

45. In bom hodil po širjavi;[33]) ker tvojih zapoved išem.

46. In govoril bom od tvojih spričevanj vpričo kraljev; in ne bom osramoten.

47. In premišljeval bom tvoje zapovedi, ker jih ljubim.

48. In povzdigoval bom svoje roke k tvojim zapovedim,[34]) ki jih ljubim; in vadil se bom v tvojih postavah.

Zajn.

49. Spomni se svoje besede do svojiga hlapca,[35]) po kteri si me z upanjem navdal.

50. To me tolaži v moji nizkoti; zakaj tvoja beseda me oživlja.

51. Prevzetneži ravnajo ven in ven hudobno; jez pa od tvoje postave ne odstopim.

52. Spominjam se tvojih sodbá od nekdaj, in se tolažim.[36])

53. Groza me obhaja[37]) zavoljo grešnikov, ki zapušajo postavo tvojo.

54. Tvoje postave so mi pesmi v kraji mojiga popotvanja.[38])

55. Spominjam se po noči tvojiga imena, o Gospod,[39]) in se deržim tvoje postave.

56. To je moj delež, de tvoje postave išem.[40])

Het.

57. Moj delež, o Gospod, pravim, je: deržati se tvoje postave.

58. Mólim pred tvojim obličjem iz vsiga serca; usmili se me po svoji besedi!

59. Premišljujem svoje pota,[41]) in obračam svoje noge k tvojim spričevanjem.[42])

60. Perpravljen sim, in nisim zbegan,[43]) se deržati tvojih povelj.

61. Zaderge grešnikov[44]) me obdajajo; tvoje postave pa ne pozabim.

62. O polnoči vstajam, tebe hvalit, zavoljo tvojih pravičnih postav.[45])

---

32. Ne pusti, de bi kdaj pozabil tvojih resničnih obljub; vanje se zanesem.
33. „*po širjavi*“, t. j., prosto in brez strahú pred ljudmi (Kriz.).
34. Tvojih zapoved sé bom z veseljem poprijel, in jih zvesto dopolnoval.
35. Spomni se svoje obljube, de mi boš pomagal.
36. Ako premišljujem, kako si od nekdaj sodil, nedolžne varoval, krivične kaznoval, sim ves pokojin.
37. Drugi prestavljajo: „*Omedlevam*“, močno me bolí, de mi je umreti, ko vidim grešnike ravnati zoper tvojo postavo (Talhofer).
38. Tvoje postave so moje nar veči veselje v mojim življenji (Talhofer).
39. Tudi po noči molim, o Gospod!
40. To je moje edino in moje vse, de ljubim in spolnujem tvoje zapovedi.
41. Preiskujem, prevdarjam svoje dozdanje življenje (Hier.).
42. Neprenehama pregledujem svoje življenje, in ga obravnavam po tvojih zapovedih (Talhofer).
43. hitim in se ne abotavljam spolnovati tvojih zapoved.
44. slabi zgledi, zalezovanje sveta in pekla (Avg., Teod.).
45. Desiravno sim od znotrej in od zunej zalezovan, vender tudí v nar veči nevarnosti mislim v tvojo postavo (v. 61.); še celó po noči vstajam, tebe,

Digitized by Google

63. Združen sim z vsimi,[46]) ki se te bojé, in tvoje zapovedi dopolnujejo.

64. Zemlja je polna tvoje milosti, Gospod! svoje postave me uči.

Tet.

65. Dobro si storil, o Gospod! svojimu hlapcu po svoji besedi.[47])

66. Dobrotljivost in strah in spoznanje me uči; ker tvojim zapovedim verjamem.

67. Preden sim bil ponižan, sim grešil; zatorej se deržim tvoje besede.[48])

68. Ti si dober, in po svoji dobroti me uči svoje postave.

69. Namnožila se je zoper me krivica prevzetnežev; jez pa bom iz vsiga serca tvoje zapovedi prevdarjal.[49])

70. Zasirilo se je kakor mleko njih serce;[50]) jez pa premišljujem tvojo postavo.

71. Dobro mi je, ker si me ponižal;[51]) de se učim tvoje postave.

72. Bolji[52]) mi je postava tvojih ust, kakor tavženti zlata in srebra.

Jod.

73. Tvoje roke so me naredile in upodobile; daj mi pamet, de se učim tvojih povelj.

74. Kteri se te bojé,[53]) me bodo vidili, in se veselili; ker se na tvoje besede terdno zanašam.[54])

75. Spoznam, Gospod! de so tvoje sodbe pravične, in de si me v svoji resnici ponižal.[55])

76. Zgodi se tvoja milost, de me tolaži, po tvoji obljubi tvojimu hlapcu.

77. Dojdi mi tvoje usmiljenje, in bom živel; ker tvoja postava je moje premišljevanje.

78. Osramoteni naj bodo prevzetni, ker so mi po krivim hudo

svojiga zapovedovavca in sodnika molit in častit (Talhofer). — Po mislih več svetih očetov so že aposteljni ponočno molitev vernim naročevali; sveti Duh jo je vpeljal po samostanih ali kloštrih, in vsak pobožni kristjan čuti v sebi nekaj, kar ga spodbuja k ponočni molitvi.

46. Jez sim v družbi svetih, vsih, ki te ljubijo in časté. — Razlagavci mislijo na občinstvo (gmajno) svetnikov, po kterim so vsi otroci Božji ena duhovna družba, v kteri se vsi vdeležujejo duhovnih dobrot in zasluženja.

47. *„po svoji besedi“*, t. j., po svoji obljubi.

48. Popred sim grešil, potem sim bil pa ponižan po mnozim terpljenji, po mnozih nadlogah in težavah; zatorej bom tvoje zapovedi zvesto spolnoval, in ne bom več grešil. Gl. v. 71. 76.

49. Prevzetniki, ki me zavoljo moje nizkote in reve zaničujejo, mi veliko hudiga perzadevajo; jez pa spolnujem tvoje zapovedi iz vsiga serca.

50. Njih serce je zakerknjeno, de ga ne presune nobeno svarjenje, noben žark Božje gnade. V hebrejskim: *„Njih serce je debelo* (neobčutljivo), *kakor mast“*. Gl. Iz. 6, 10.

51. de si me ponižal po mnozih nadlogah in težavah. Gl. v. 67.

52. *„Bolji“*, t. j., ljubši, dražji mi je tvoja postava.

53. *„Kteri se te bojé“*, t. j., tvoji častivci.

54. Tvoji častivci se bodo veselili moje čednosti in moje sreče, ki si mi jo ti dodelil, ker bodo vidili, de plačuješ moje upanje v tvoje obljube (Talhofer).

55. *„de si me v resnici“*, t. j., iz resničniga namena, v zvesti ljubezni, meni v prid ponižal.

Digitized by Google

storili; jez pa se vadim[56]) v tvojih zapovedih.

79. K meni naj se obernejo,[57]) kteri se te bojé; in kteri poznajo tvoje spričevanja.

80. Moje sercé bodi čisto po tvojih postavah, de ne bom osramoten.

Kaf.

81. Moja duša koperni po tvoji pomoči, in v tvojo besedo upam.

82. Moje oči koperné po tvoji besedi,[58]) rekoč:[59]) Kdaj me boš potolažil?

83. Zakaj postal sim kakor meh na slani;[60]) tvojih postav nisim pozabil.

84. Koliko dni je tvojimu hlapcu; kdaj boš sodbo storil nad njimi, ki me preganjajo?[61])

85. Krivični mi perpovedujejo zmišljave; tode niso kakor tvoja postava.

86. Vse tvoje zapovedi so resnica; po krivim me preganjajo, pomagaj mi!

87. Skorej so me pokončali na zemlji; jez pa nisim zapustil tvojih zapoved.

88. Po svoji milosti me požívi;[62]) in ohranil bom spričevanja tvojih ust.

Lamed.

89. Vekomej, o Gospod! ostane tvoja beseda v nebesih,[63])

90. od roda do roda tvoja resnica; zemljo si uterdil, in ostane.[64])

91. Po tvoji naredbi ostane dan;[65]) zakaj vse tebi služi.

92. Ako bi ne bila tvoja postava moje premišljevanje, tadaj bi morde poginil v svoji revi.

93. Nikdar ne bom pozabil tvojih postav; ker si me po njih požívil.

94. Tvoj sim jez, pomagaj mi; ker išem tvojih postav.

95. Grešniki na mé prežé, de bi me pokončali; jez pa razumevam tvoje spričevanje.

96. Sleherne popolnamasti vidim konec;[66]) tvoja postava pa je neskončna.[67])

---

56. *„jez pa se vadim“*, v hebrejskim: *„jez pa premišljujem tvoje zapovedi“*.
57. Z menoj naj se združijo v spolnovanji tvojih zapoved.
58. Željno gledajo moje oči po tvoji obljubi, kdaj de jo boš spolnil, ter me rešil mojih sovražnikov.
59. Iz očí govori duša, ter pravi: *„Kdaj“* i. d.
60. V hebrejskim: ... *„sim kakor meh v dimu“*. Pomen: Zavoljo veliciga terpljenja, britkost in težav sim ves gerbast in suh kakor meh na mrazu ali pa v dimu, kjer se suší. — Hebrejci so vodo in vino v mehove devali.
61. Kristjan misli na sovražnike svoje duše, svoje hude navade, nagnjenja i. d. Sveti Avguštin tukaj opomni, de je to glas mučencov, kterim je zapovedano poterpeti, dokler ne bo polno njih število. Skriv. raz. 6, 11. V hebrejskim: *„Jame mi kopljejo prevzetniki, ki ne delajo po tvoji postavi“*.
62. Po svoji milosti in dobroti mi ohrani življenje.
63. *„tvoja beseda“*. t. j., tvoja obljuba je nespremenljiva, ter tako terdno in nepremakljivo stoji kakor nebesa (Talhofer).
64. Tvoja resnica ostane na zemlji, dokler bo zemlja stala.
65. Drugi prestavljajo: *„Po tvoji naredbi še dans vse stoji“*.
66. Vsake reči, bodi si še tako popolnama, vidim konec, vse namreč mine.
67. tvoja postava pa nima konca, ampak večno terpi.

Digitized by Google

Mem.

97. Kakó ljubim tvojo postavo, o Gospod! vsak dan jo premišljujem.

98. Bolj razumniga, kakor moje sovražnike si me naredil s svojo zapovedjo, ker mi je večna.[68])

99. Bolj umém, kakor vsi, ki me učijo;[69]) ker so tvoje spričevanja moje premišljevanje.

100. Bolj umém, kakor stari; ker išem tvoje zapovedi.

101. Od vsake hude poti zaderžujem svoje nogé; de se deržim tvoje besede.

102. Od tvojih pravic ne odstopim; ker si mi ti postavo dal.

103. Kakó sladke so tvoje besede mojimu gerlu, bolj ko med mojim ustam!

104. Po tvojih zapovedih sim razumen; torej sovražim vsako krivično pot.

Nun.

105. Tvoja beseda je svetilo mojim nogam, in luč mojim stezam.

106. Persegel in sklenil sim, deržati se tvojih pravičnih sodbá.

107. Ponižan sim prav močno, o Gospod![70]) požívi me po svoji besedi.[71])

108. Prostovoljne daritve mojih ust naj ti dopadejo,[72]) o Gospod! in svoje sodbe me uči.

109. Moja duša je zmiram v mojih rokah;[73]) tvoje postave pa ne pozábim.

110. Grešniki mi nastavljajo zadergo; od tvojih zapoved pa ne zajdem.

111. V delež sim perdobil tvoje spričevanja vekomej; ker so veselje mojiga serca.

112. Nagnil sim svoje serce ravnati po tvojih postavah vekomej; zavoljo povračila.[74])

Sameh.

113. Krivične sovražim,[75]) tvojo postavo pa ljubim.

114. Moj pomočnik in varh si ti, in v tvojo besedo terdno upam.

115. Poberíte se od mene, malopridni! ker prevdarjam zapovedi svojiga Boga.

116. Sprejmi me po svoji besedi,[76]) de živim, in ne osramoti me v mojim upanji.

117. Pomagaj mi, in bom otét; in premišljeval bom tvoje postave neprenehama.

118. Ti zaveržeš vse, kteri odstopijo od tvojih pravic; ker njih misli so krivične.[77])

119. Za prelamljavce štejem vse

---

68. „*ker mi je večna*“, t. j., ker me nikoli ne zapusti.
69. Sveti pevec tukaj misli učenike, ki so ga podučevali v druzih rečeh, ne pa v veri.
70. zakaj kdor hoče pobožno živeti, mora terpeti. Gl. 2. Tim. 3, 12.
71. reši me mojiga terpljenja po svoji obljubi.
72. Naj ti dopadejo moji sklepi, ki jih delam.
73. t. j., moje življenje je v vedni nevarnosti. Gl. 1. Kralj. 19, 5. Job. 13, 14.
74. V hebrejskim: ... „*vekomej, vedno in večno*“.
75. V hebrejskim: „*Hude misli sovražim*“ (Brentano).
76. „*Varuj me*“. Drugi: „*ohrani me*“. Drugi: „*podpéraj me*“ po svoji obljubi.
77. „*ker njih misli so krivične*“, v hebrejskim: „*ker njih goljufija je prazna*“, t. j., jim nič ne nese, samí so ogoljufani.

Digitized by Google

grešnike na zemlji;[78]) torej ljubim tvoje spričevanja.

120. Presuni moje meso s svojim straham;[79]) zakaj tvojih sodbá se bojim.

Ajin.

121. Prav in po pravici delam; ne prepušaj me njim, ki me obrekujejo.[80])

122. Sprejmi svojiga hlapca *(njemu)* v prid, de me ne obrekujejo prevzetniki.[81])

123. Moje oči koperné po tvoji pomoči, in po besedi tvoje pravice.

124. Delaj s svojim hlapcam po svoji milosti, in svoje postave me uči!

125. Tvoj hlapec sim; daj mi pamet, de spoznam tvoje spričevanja.

126. Čas je delati, o Gospod;[82]) tvojo postavo so razdjali.[83])

127. Torej ljubim tvoje povelja, bolj kakor zlato in bisere.[84])

128. Zatorej se ravnam po vsih tvojih zapovedih, čertim vsako krivično pot.

Fe.

129. Čudovitne so tvoje spričevanja, zato jih prevdarja moja duša.

130. Razlaganje tvojih besedi razsvetljuje,[85]) in daje spoznanje malim.[86])

131. Svoje usta odpéram in sopem po duhu;[87]) ker želim tvojih povelj.

132. Ozri se na mé, ter se me usmili po pravici njih,[88]) ki ljubijo tvoje imé.

133. Vladaj moje stopinje po svoji besedi, in nobena krivica naj ne gospoduje z mano.

134. Reši me obrekovanja ljudi, de spolnujem tvoje zapovedi.[89])

135. Razsvetli svoje obličje nad svojim hlapcam,[90]) in uči me svoje postave.

136. Moje očí točijo potoke vodá, ker se ne deržé tvoje postave.[91])

---

78. *„prelamljavce“* ali *„prestopovavce“* Božje zapovedi. V hebrejskim: *„Kakor žlindro zaveržeš vse hudobneže na zemlji“.*

79. *„Presuni“*, drugi prestavljajo *„križaj“*. — *„Kteri so pa Kristusovi“*, pravi sveti Pavel, *„so svoje meso križali z grehi in željami vred“*. Gal. 5, 24.

80. ne prepušaj me sovražnikam mojiga zveličanja.

81. Vzemi me v svoje varstvo, de me hudobneži ne zatarejo.

82. *„Čas je“*, mi pomagati, o Gospod!

83. Drugi prestavljajo: *„tvojo zavezo so raztergali“.*

84. *„bisere“*, drage kamne; v hebrejskim: ... *„bolj kakor zlató in čisto zlató“.*

85. *„Razlaganje“*, t. j., razodenje (Talhofer), natančno spoznanje tvoje besede.

86. *„malim“*, t. j., ponižnim, priprostim ljudém.

87. *„po duhu“*, t. j., po spoznanji Božjih rečí prav močno hrepenim.

88. *„po pravici“*, ki jo oni imajo, kteri tebe ljubijo.

89. Reši me zatéravcov, de lože spolnujem tvoje zapovedi, in de se zoper nje ne pregrešim z nevoljo in jezo.

90. Ozri se na me s svojim milostljivim očesam.

91. Močno žalujem, ker ljudje tvojih zapoved ne spolnujejo, ker ti nečast delajo, ker sebi in drugim nesrečo nakopavajo (Brentano).

Digitized by Google

Sade.

137. Pravičen si, Gospod! in prava je tvoja sodba.

138. Zapovedal si svoje pravične spričevanja in svojo resnico prav ojstro.[92])

139. Moja gorečnost me suši, ker tvoji sovražniki pozabljajo tvojih besedi.

140. Tvoja beseda je v ognji močno očišena,[93]) in tvoj hlapec jo ljubi.

141. Jez sim mlad[94]) in zaničevan, tvojih postav pa ne pozabim.

142. Tvoja pravica je pravica vekomej, in tvoja postava je resnica.

143. Stiska in zadrega ste me zadele; tvoje zapovedi so moje premišljevanje.

144. Pravične so tvoje spričevanja vekomej; daj mi spoznanje, in bom živel.

Kof.

145. Kličem iz vsiga serca, usliši me, Gospod! tvojih postav bom iskal.

146. V tebe kličem, pomagaj mi, de se deržim tvojih povelj.

147. Vstajam pred svitam ino kličem; ker se na tvoje besede[95]) prav zanašam.

148. Moje oči te prehitujejo pred svitam,[96]) de premišljujem tvoje besede.

149. Poslušaj moj glas po svoji milosti, o Gospod! in po svoji pravici me oživljaj.[97])

150. Kteri me preganjajo, se bližajo krivici; od tvoje postave pa so se deleč odtegnili.

151. Blizo si ti, Gospod! in vse tvoje pota so resnica.[98])

152. Zdavno sim spoznal iz tvojih spričevanj, de si jih na vekomej uterdil.

Reš.

153. Glej mojo nizkoto, in me reši; ker tvoje postave nisim pozabil.

154. Razsodi mojo pravdo, in me reši; po svoji besedi me oživljaj.

155. Deleč od grešnikov je zveličanje, ker ne prašajo po tvojih postavah.

156. Tvoje usmiljenje je obilno, o Gospod! po svoji pravici[99]) me oživljaj.

157. Veliko jih je, ki me preganjajo in stiskajo; od tvojih spričevanj ne odstopim.

158. Vidim prestopovavce, in kopernim,[100]) ker se tvojih besedi ne deržé.

92. Ti si spoznanje in spolnovanje tvojih pravičnih in resničnih besedi močno zaterdil.

93. Tvoja beseda je resnična, čista kakor v ognji očišeno zlató (Talhofer). Gl. Ps. 11, 7. Ps. 18, 9.

94. „*mlad*“, v hebrejskim: „*majhen*“. Desiravno moji sovražniki z menoj ravnajo kakor s priprostim otrokam, vender tvoje postave ne pozabim (Talhofer).

95. „*na tvoje besede*“, t. j., na tvoje obljube se zanašam.

96. V hebrejskim: „*Moje oči prehitujejo ponočne straže*“, t. j., zjutrej zgodej se zbujam, še pred svitam, še preden ponočne straže minejo.

97. „*po svoji pravici*“, t. j.. po svoji pravični besedi, po svoji obljubi.

98. „*vse tvoje pota*“, t. j., vse tvoje postave so resnične.

99. „*po svoji pravici*“, t. j., po svoji obljubi, po svoji milosti.

100. močno me serce boli, me grize in peče, ker moji sovražniki tvojih zapoved

Digitized by Google

159. Glej, Gospod! de ljubim tvoje zapovedi, po svoji milosti me oživljaj.
160. Tvoje besede so na resnico uterjene; večne so vse sodbe tvoje pravice.

Sin.

161. Poglavarji me preganjajo brez vzroka; pa le tvojih besedi se boji moje serce.[101])
162. Veselim se tvojih besedi, kakor kdor veliko ropa najde.
163. Krivico sovražim, in jo studim; tvojo postavo pa ljubim.
164. Sedemkrat[102]) na dan te hvalim zavoljo sodbá tvoje pravice.
165. Velik mir imajo, kteri ljubijo tvojo postavo; in nič jim ni v spotikljej.[103])
166. Čakam tvoje pomoči, o Gospod! in ljubim tvoje zapovedi.
167. Moja duša hrani tvoje spričevanja, in jih močno ljubi.
168. Spolnujem tvoje zapovedi in tvoje spričevanja; ker vse moje pota so pred tvojim obličjem.

Tav.

169. Bliža naj se moja molitev tvojimu obličju, o Gospod! po svoji besedi mi daj spoznanje.
170. Pride naj moja prošnja pred tvoje obličje; po svoji besedi me reši!
171. Izmed mojih ustnic bo vrela hvalna pesem, ko me boš učil svoje postave.
172. Moj jezik bo perpovedoval tvojo besedo;[104]) ker vse tvoje zapovedi so pravične.
173. Tvoja roka mi pridi na pomoč; ker tvoje zapovedi sim izvolil.
174. Hrepenim po tvoji pomoči, o Gospod! in tvoja postava je moje premišljevanje.
175. Moja duša bo živela, in te hvalila; in tvoje sodbe me bodo podpérale.
176. Potikam se kakor zgubljena ovca; poiši svojiga hlapca, ker tvojih zapoved nisim pozabil.

CXIX. (120.) Psalm.

Psalmist toži zoper obrekljive, prepirljive in goljufne ljudi, in prosi Boga, de naj jih ga reši.

1. Pesem stopnjic.[1]) V Gospoda kličem, ko sim stiskan, in me usliši.
2. Gospod! reši mojo dušo krivičnih ustnic in goljufniga jezika.

---

ne spolnujejo (Talhofer). V hebrejskim: *„Vidim nezvestnike, in se mi studi, ker“* i. t. d.

101. Poglavarji, mogočni ljudje, me po krivim preganjajo, vender se po njih ne dam odverniti od spolnovanja tvojih zapoved; zakaj ne ljudí, ampak tebe se bojim (Talhofer).

102. prav velikokrat (Belarm.). Po misli druzih méri sveti pevec v preroškim duhu na sedmere dnevne čase, ob kterih sveta cerkev hvalo Božjo oznanuje po ustih duhovnov.

103. *„v spotikljej“*, t. j., v pohujšanje; ker jih Bog varuje, de v greh ne zabredejo (Brentano).

104. Rad se bom pogovarjal od tvoje besede in postave.

1. Ni gotovo določeno, ali napis tega in naslednjih štirnajst psalmov pomeni kak poseben napev; ali pa če se zato tako imenujejo, ker so jih leviti peli

Digitized by Google

3. Kaj se ti bo dalo, ali kaj se ti bo dodalo za goljufni jezik?[2])

4. Ojstre pušice mogočniga s požigavnim ogljem vred.[3])

5. Gorjé meni, de se moje popotovanje podaljšuje! Med cedarskimi prebivavci stanujem.[4])

6. Dolgo je ptuja moja duša.[5])

7. Z njimi, ki mir sovražijo, sim miren; ako z njimi govorim, se vojskujejo z menoj brez vzroka.[6])

CXX. (121.) Psalm.

Nek Izraelec v sužnosti obrača svoje oči na goré proti Jeruzalemu, in se nadja pomoči Božje.

1. Pesem stopnjic.[1]) Svoje oči vzdigujem na goré,[2]) od kodar mi pomoč dohaja. 2. Kron. 20, 17.

2. Moja pomoč je od Gospoda, ki je nebo in zemljo vstvaril.

---

na petnajstih stopnjicah, ktere so bile iz ženskiga preddvora v moškiga narejene; ali pa če se mora prestavljati: *„Pesem ob hoji“*, namreč v Jeruzalem, ker so jo Judje peli, ko so v Jeruzalem hodili ali iz sužnosti, ali pa vsako leto k trem praznikam.

2. S temi besedami ogovorí sveti pevec svoje lažnjive sovražnike. V hebrejskim: *„Kaj ti bo dal“*, namreč Bog, kakošno kazen ti bo odločil, o goljufni jezik?

3. *„Ojstre pušice“*, t. j., ojstre kazni vsigamogočniga Bogá te bodo zadele; *„s požigavnim ogljem vred“*, t. j., z živim ogljem vred, ki vse požge in pokončá, pomen: v žerjavici britkost boš gorel. Drugi dajo tale pomen: Božja pušica, nagla, neprevidena smert te bo zadela, po smerti pa te bo žgal peklenski ogenj. Nekteri prestavljajo hebrejsko takole: *„On* (namreč obrekovavcov jezik) *je kakor ojstre pušice močniga in kakor brinjevo* (smrinjevo) *oglje“*; drugi: *„kakor bodičevo oglje“*. Ogljе iz brinja (smrinja) ali iz bodičevja dolgo tli, in je zato podoba dolgo terpečiga sovraštva.

4. *„Med cedarskimi prebivavci“*, t. j., med divjimi, sovražnimi ljudmi. Cedarji ali Kedarji so bili roparski rod v Arabii, in se tukaj imenujejo namesti divjakov sploh. Gl. 1. Mojz. 25, 13. Iz. 42, 11: 60, 7. V hebrejskim: *„Gorje meni, de sim ptujic med Mešeki* (1. Mojz. 10, 2., blezo med Mošerji ob kaspiškim morji), *in moram prebivati pod kedarskimi šotori“*. Sveti pevec ni prebival med tema narodama, temuč le hoče reči, de so njegovi sovražniki ravno takošni divjaki, kakoršna sta ta dva naroda. — Kristjan si per tem lahko misli spačenost tega svetá, kjer mora še dalje popotvati, in zdihuje po prebivališu večniga mirú.

5. Dolgo časa že živim med ptujci, med sovražnimi ljudmi.

6. Drugi prestavljajo 6. in 7. versto iz hebrejskiga: *„Dosti dolgo že prebivam med njimi, ki mir sovražijo. Rad bi mir imel; pa če* (mirno) *z njimi govorim, že boj* (prepir) *začnejo“*.

1. Zastran tega napisa glej zgor. 1. razlag.

2. *„na goré“* proti Jeruzalemu. Izraelci v sužnosti so se per molitvi proti Jeruzalemu obračali (Dan. 6, 10.). Talhofer. — Kristjan naj si misli nebeški Jeruzalem, ter naj se proti njemu ozéra. Gl. 5. Mojz. 33, 15. Ps. 124, 2.

Digitized by Google

3. Naj ne da tvoji nogi spoderkniti, in naj ne dremlje, kteri te varuje.[3])

4. Glej! ne dremlje, in ne spi, kteri varuje Izrael.[4])

5. Gospod te varuje, Gospod je tvoja bramba na tvoji desni roci.[5])

6. Po dnevu te solnce ne bo peklo, tudi ne luna po noči.[6]) Skriv. raz. 7, 16.

7. Gospod te varuje vsiga hudiga; Gospod naj varuje tvojo dušo.

8. Gospod naj varuje tvoj vhod in tvoj izhod[7]) odslej in na vekomej.

CXXI. (122.) Psalm.

Sveti pevec hvali Jeruzalem, in mu srečo voši.

1. Pesem stopnjic.[1]) Veselim se tega, kar mi pravijo: „V Gospodovo hišo pojdemo“.

2. Naše noge stojé[2]) v tvojih preddvorih,[3]) o Jeruzalem!

3. Jeruzalem, ki je zidan kakor mesto;[4]) njegova zveza je v njem.[5])

4. Tje namreč hodijo rodo-

---

3. Gospod, tvoj Bog, o Izrael, naj te ne pusti poginiti, tvoj varh *„naj ne dremlje“*, t. j., ne bodi neskerben za tvojo srečo, naj se za té pečá (Talhofer).

4. Gospod, tvoj varh čuje nad teboj, in skerbí za té (Talhofer).

5. Gospod varuje in podpéra tvojo desno roko. — Junak se vojskuje z desno roko, in ako jo Bog varuje in podpéra v boji, bo z njo sovražnika gotovo premagal.

6. Ne bo ti škodvala prevelika vročina po dnevu, ne prevelik mraz po noči. Mraz po noči Jutrovci perpisujejo luni. Sveti pevec je hotel s tem reči: V nobeni nevarnosti in težavi ne boš obnemagal.

7. *„tvoj vhod“* v hišo, *„in tvoj izhod“* iz hiše, t. j., kjer hodiš, stojiš ali sediš, povsod naj te varuje (Talhofer), vse tvoje djanje in nehanje, življenje in smert.

1. V hebrejskim: *„Psalm Davidov“*. Ta psalm je pred vsim popotna pesem romarjev, ki so v Jeruzalem hodili k praznikam, ali pa vjetnikov, ki so se iz sužnosti vračali, in so jo po potu gredé prepevali, ter Jeruzalem sveto mesto slavili in blagrovali. Sveti pevec pa si tudi lahko misli v preroškim duhu sveto cerkev in nebeški Jeruzalem (Skriv. raz. 21, 2.). Kristjan naj si misli sveto cerkev in nebeški Jeruzalem, ter naj moli ta psalm zlasti za blagor keršanske cerkve.

2. Naše noge že stojé. Sveti pevec se misli v duhu že na svetim kraji. Drugi pa prestavljajo: *„Naše noge bodo* (kmalo) *stale“*.

3. prav za prav: *„pred tvojimi vratmi“*, kjer so bili preddvori, posebni mestni prostori.

4. Jeruzalem je terdno in močno zidan, kakor se tacimu imenitnimu mestu spodobi. Sveti pevec ima tukaj zlasti pred očmi sveto cerkev in nebeški Jeruzalem, ki sta podobna mestu. Glej naslednje.

5. Ali pa takole: ... *„kakor mesto, zvezano v sebi“*, kjer je hiša s hišo zvezana, kjer so vse hiše sklenjene v eno celoto, kjer vsi mestnjani mirno skupej prebivajo, kamor tudi drugi Izraelci hodijo, in se ondi duhovnih dobrot

Digitized by Google

vi,[6]) rodovi Gospodovi po Izraelovim spričevanji hvalit Gospodovo imé.[7])

5. Zakaj ondi stojé stoli v sodbi,[8]) stoli čez Davidovo hišo.[9])

6. Prosite, kar je Jeruzalemu v mir;[10]) in obilnost bodi njim, kteri tebe ljubijo.[11])

7. Mir bodi v tvoji terdnjavi,[12]) in obilnost v tvojih stolpih.[13])

8. Zavoljo svojih bratov in svojih bližnjih ti vošim mir;[14])

9. zavoljo hiše Gospoda, našiga Boga,[15]) ti vošim dobro.

CXXII. (123.) Psalm.

Sveti pevec prósi pomoči v splošni potrebi in stiski.

1. Pesem stopnjic.[1]) Svoje oči vzdigujem k tebi, ki prebivaš v nebesih.

2. Glej! kakor oči hlapcov na roke svojih gospodarjev, kakor oči dekle na roke svoje gospodinje: takó gledajo naše oči na Gospoda, našiga Boga, dokler se nas ne usmili.[2])

3. Usmili se nas, Gospod!

---

vdeležujejo (Talhofer). Sveta cerkev, telo Kristusovo (Efež. 4, 16.), je sklenjena v eno celoto po veri, po ljubezni in po vdeleževanji vsih duhovnih dobrot, do kterih imajo vsi njeni udje pravico; ravno tako je tudi sklenjen nebeški Jeruzalem, zmagovavna cerkev v nebesih po gledanji in po ljubezni.

6. *„Tje“* v zemeljski Jeruzalem hodijo Izraelci k praznikam, poklicani v cerkev Kristusovo (Gl. Iz. 11.) hodijo v cerkev Božjo, mestnjani nebeškiga Jeruzalema pa v nebesa.

7. *„po Izraelovim spričevanji“*, po zapovedi, ki je bila Izraelcam dana, de naj se trikrat v letu snidejo per sv. šotoru. Gl. 5. Mojz. 16, 16. (Teodor.). *„Spričevanje“* se imenuje postava ali zapoved. Gl. Ps. 118, 2. — Drugi prestavljajo: *„v spričevanje Izraelu“*, de je Gospodovo ljudstvo. Drugi: *„k šotoru spričevanja“*.

8. ondi so nar viši sodnije in vladije. Gl. 5. Mojz. 17, 9.

9. čez Davidove podložne, namreč Izraelce; v višim pomenu: čez podložne Sinu Davidoviga, Mesija (Avg.).

10. kar je Jeruzalemu v blagost, v prid, v srečo.

11. Prosite, vi pravični Božji, de Bog da svetimu mestu, njegovim prebivavcam, mir in pokoj. Obilnost v vsih zalogah naj imajo tvoji prebivavci, o Jeruzalem, ki radi prebivajo v tebi.

12. *„v tvoji terdnjavi“*, v tvojim terdnim mestnim ozidji, ali pa tudi v terdnjavi, ki se ji pravi *„milo“* (Talhofer). Allioli pa prestavlja: *„Mir bodi v tvoji moči“*, t. j., mir, sreča, blagor dojdi tvojim obilnim prebivavcam; ker latinska beseda *„virtus“* večkrat pomeni v sv. pismu vojskino trumo, množico ljudi. Gl. Ps. 23, 10: 67, 13. V hebrejskim: *„Mir bodi* (prebivavcam) *v tvojim ozidji“*.

13. *„v tvojih stolpih“*, t. j., v tvojih turnih; drugi: v tvojih visocih hišah.

14. Srečo ti vošim, o mesto Božje! ker so vsi tvoji prebivavci moji bratje in moji bližnji, z menoj sklenjeni po ravno tisti veri in ljubezni.

15. zavoljo tempeljna, v kterim Bog prebiva, ti vošim srečo.

1. Zastran tega napisa glej Ps. 119. razl. 1.

2. Kakor hlapci in dekle gledajo na svoje gospodarje in gospodinje, ker vse

Digitized by Google

usmili se nas; ker silno smo napolnjeni z zaničevanjem,
4. res, prenapolnjena je naša duša. Zasramovanje premožnim in zaničevanje prevzetnim![3])

CXXIII. (124.) Psalm.

Zahvala za rešenje.

1. Pesem stopnjic. Ako bi Gospod ne bil z nami, reci zdaj Izrael:
2. Ako bi Gospod ne bil z nami, ko so se ljudje vzdigovali zoper nas,
3. bi nas bili morde žive požerli;[1]) ko se je njih jeza togotila zoper nas,
4. bi nas bila morde voda požerla;[2])
5. ko je naša duša skozi derečo vodo hodila, morde bi bila šla naša duša skozi neprenesljivo vodo.[3])
6. Hvaljen bodi Gospod, ki nas ni dal v rop njih zobém!
7. Naša duša je bila oteta kakor vrabec iz zaderge lovcov; zaderga je pretergana, in mi smo rešeni.
8. Naša pomoč je v imenu Gospoda,[4]) ki je nebo in zemljo vstvaril.

CXXIV. (125.) Psalm.

Kteri v Gospoda upajo, ne bodo osramoteni.

1. Pesem stopnjic.[1]) Kteri v Gospoda upajo, so kakor sion-

---

iz njih rok perčakujejo, tako se tudi mi ozéramo zaupljivo v te, o Gospod! ter te pomoči prosimo.

3. jim dojdi, ali jih zadeni, ker so nas zasramovali in zaničevali! Talhofer. Drugi pa prestavljajo: ... *„naša duša; v zasramovanje smo premožnim* (ošabnim) *in v zaničevanje prevzetnim“*.

1. *„reci zdaj“*, o Izrael! po dobljeni zmagi: Ako bi Gospod ne bil z nami, z našimi vojskinimi trumami, bi nas bili naši sovražniki res žive požerli (Talhofer), t. j., naglo pokončali.

2. bi nas bili naši sovražniki požerli kakor voda (Talhofer).

3. *„dereča voda“* ali *„hudournik“* (suhelj), ki po plohi nanaglama perdere, je podoba naglih, sovražnih napadov, ki so jih Izraelci pogostama terpeli; *„skozi neprenesljivo vodo“*, t. j., skozi tako vodo, ki se ne da uderžati v brodu, ki močno terga in vse seboj pobere; tudi to je podoba sovražnikov, ki v deželo perderejo. Pomen tega je tedaj tale: Ko so nas sovražniki napadali, bi se jim ne bili mógli ustavljati, ako bi nam ne bil Gospod pomagal (Talhofer). V hebrejskim 4. in 5. versta: *„tadaj bi nas bile vodé pokrile, hudournik bi bil šel čez našo dušo, tadaj bi bila šla čez našo dušo prevzetna voda“*, t. j., prevzetni sovražniki bi bili nad nas perderli, ako bi Gospod ne bil z nami (2. v.).

4. Naša pomoč je per Bogu, ki oteva. Gl. Ps. 19, 2. *„Imé Gospodovo“* je imenovani Bog, Beseda Božja, ki je vstvarila nebo in zemljo.

1. Ta psalm je blezo zložen v babilonski sužnosti, ko so neverniki Jude zatérali (v. 3.). Kristjan ga lahko móli v nadlogah in stiskah svete cerkve.

Digitized by Google

ska gora; ne omahne vekomej, kdor prebiva

2. v Jeruzalemu.[2]) Goré so okoli njega, in Gospod je okrog svojiga ljudstva od slej in do vekomej.[3])

3. Zakaj Gospod ne bo pušal šibe grešnikov nad deležem pravičnih,[4]) de pravični ne stegajo svojih rok k krivici.[5])

4. Stori dobro, o Gospod! dobrim in njim, ki so ravniga serca.[6])

5. Njé pa, ki se obernejo na krive pota,[7]) Gospod popelje z njimi vred, ki delajo krivico.[8]) Mir bodi Izraelu![9])

CXXV. (126.) Psalm.

Sveti pevec prosi Boga, de naj vse Izraelce reši iz sužnosti.

1. Pesem stopnjic.[1]) Ko je Gospod obernil sionske vjete,[2]) smo bili enaki potolaženim.[3])

2. Takrat so bile napolnjene z veseljem naše usta in naš jezik z radostjo; takrat so rekli med narodi: Gospod je velike reči storil z njimi.

3. Gospod je velike reči storil z nami; oveseljeni smo.[4])

---

2. *„kdor v Jeruzalemu prebiva“*, t. j., kdor je zmed svetiga ljudstva, in v varstvu Božjim živí, se mu ni nikogar bati.
3. Kakor so goré okrog Jeruzalema in ga varujejo sovražnikov, ravno tako je tudi Bog okrog svojiga ljudstva in ga varuje. V hebrejskim: ... *„sionska gora, ki se ne gane, vekomaj stoji. Kakor so okoli Jeruzalema goré, tako je Gospod okrog svojiga ljudstva“*.
4. *„šibe grešnikov“*, t. j., terdiga gospostva nevernikov nad Palestino, ki je bila izvoljenimu ljudstvu podeljena (Talhofer).
5. de ne bodo po hudobnih sovražnikih v greh zapeljani.
6. *„ki so ravniga serca“*, ki so ti zvesti in ti s pobožnim sercam služijo.
7. Njé pa, ki se dajo zapeljati. Talhofer pa takole prestavlja: *„Njé pa, ki se obernejo zaderge nastavljat“*, t. j., ljudi, ki se obernejo k zvijačam in goljufijam.
8. *„Gospod popelje“* z neverniki vred v pogubljenje.
9. *„Mir“*, sreča, blagor Bog daj Izraelcam!
1. Glej Ps. 119. razl. 1. Kristjan prosi v tem psalmu rešenja vsih svojih bratov.
2. Ko nas je Gospod peljal iz babilonske sužnosti.
3. nam je bilo per sercu kakor njim, ki jih veselo naznanilo nanaglama razveseli in utolaži; vsi smo bili iz sebe. — V hebrejskim: *„smo bili, kakor de bi se nam sanjalo“*; — smo imeli ko sanje srečo, ki nam je bila došla.
4. Ker v hebrejskim jeziku besede, ki čas naznanjajo, lahko pretekli, sedanji in prihodnji čas pomenijo; zatorej si nekteri razlagavci mislijo, de psalmist od prihodnjiga časa govori, in te verste takole prestavljajo: *„Ko bo Gospod obernil ... bomo enaki* (1. v.) ... *Takrat bodo napolnjene ... takrat porečejo ... Gospod bo ... storil* (2. v.) ... *velike reči bo storil ... oveseljeni bomo“* (3. v.). Ako se tako prestavlja, si moramo misliti, de je bil ta psalm v sužnosti zložen.

Digitized by Google

4. Oberni, Gospod! našo sužnost,[5]) kakor potok v južni deželi.[6])

5. Kteri sejejo s solzami, žanjejo z veseljem.[7])

6. Hodijo in jokajo, kteri svoje seme sejejo; pridejo pa z veseljem, ter nesejo svoje snope.

CXXVI. (127.) Psalm.

Prazen je trud človeški, ako ga Bog ne oblagodarja.

1. Salomonova pesem stopnjic.[1]) Ako Gospod ne zida hiše, se zastonj trudijo, kteri jo zidajo; ako Gospod ne varuje mesta,[2]) zastonj čuje, kdor ga varuje.

2. Zastonj vstajate pred svitam;[3]) le vstajajte, potem ko ste sedeli, ki jeste kruh britkosti![4]) Ko svojim ljubim spanje daje,

3. glej, delež Gospodov so otroci; plačilo je telesni sad.[5])

4. Kakor pušice v roki mogočniga, takó so otroci pregnanih.[6])

---

5. Reši naše brate iz sužnosti, ki so še v nji ostali.

6. Potoki v južnih krajih judovske dežele se po leti večkrat popolnama posušé. Jeséni pa, ko pride deževni čas, se vnovič napolnijo z vodo, in se razlivajo po pusti in razsušeni zemlji, in potem začne spet zelenéti. Enako tem potokam, želí sveti pevec, naj se kmalo vernejo še v sužnosti ostali Izraelci, ter naj pridejo pusto in prazno zemljo obdelovat.

7. Sejavec seje svoje, večkrat morebiti poslednje, seme v skerbi, v trudu, in z žalostjo, ker ne vé, če bo tudi žel; ko pa pride čas obilne žetve, se veselí perdelka. Takó tedaj se na svetu vse spreminja: za nesrečo nasledva sreča, za žalostjo veselje, za časam naše skušnje čas našiga veselja.

1. Drugi prestavljajo: *„Pesem stopnjic do Salomona“*. Tega imena naj berž ni bilo v nar starejših hebrejskih rokopisih, ker ga nima nar starejši greška prestava sedemdeseterih tolmačev, ki se ji pravi *„Septuaginta“*. Po verjetni misli je bil ta psalm zložen po babilonski sužnosti, v kterim sveti pevec uči, de je prazen ves človeški trud, ako ga Bog ne oblagodarja.

2. *„Hiša“* in *„mesto“* pomeni tukaj vse, kar osrečuje kako družino, namreč: otroci, premoženje, čast. Gl. 2. Mojz. 1, 21: 2. Kralj. 7, 11.

3. *„pred svitam“* k delu, ako Bog vam ne pomaga.

4. le vstajajte k delu, ko se komaj usedete, ko se komaj utegnete nekoliko počiti, ki si v trudu in potu, z velikimi skerbmi in z britkostjo kruh služite; saj vam ne bo vse to nič pomagalo, ako Bog ni z vami, ako vam Bog dela ne oblagodarja! (Talhofer).

5. Ko Bog svojim ljubim, svojim zvestim služabnikam *„spanje“*, t. j., počitek, mir in pokoj, pokojne, srečne čase daje; glej, potem jim daje Gospod tudi otroke v delež, *„telesni sad“*, t. j., zarod ko plačilo za sedanje terpljenje (Talhofer).

6. *„pregnanih“* Izraelcov, ki so bili nekdaj iz dežele pregnani, in v sužnost odpeljani. Kakor so pušice vojaku koristne za boj in brambo, tako so otroci svojim staršem v varstvo in podporo. V hebrejskim: ... *„močniga, tako so sinovi mladosti“*, t. j., mladi, močni otroci. Talhofer daje tale pomen: Kar so pušice junakam, namreč v brambo in za boj, to bodo zdaj še stiskanim in ponižanim Izraelcam njih otroci.

Digitized by Google

5. Blagor človeku, kterimu so želje spolnjene po njih;[7]) ne bo osramoten, ko s svojimi sovražniki per vratih govorí.[8])

CXXVII. (128.) Psalm.

Sreča pobožne hiše.

1. Pesem stopnjic.[1]) Blagor vsim, ki se bojé Gospoda; ki hodijo po njegovih potih.

2. Zakaj delo svojih rók boš vžival;[2]) blagor tebi, in dobro ti bode.

3. Tvoja žena je kakor polna vinska terta ob steni tvoje hiše;[3]) tvoji otroci so kakor mlade oljke okoli tvoje mize.[4])

4. Glej! takó bo oblagodarjen človek, kteri se boji Gospoda.

5. Blagoslavljaj te Gospod iz Siona,[5]) in glej srečo Jeruzalema vse dni svojiga življenja,[6])

6. in glej otroke svojih otrók, mir Izraelov![7])

CXXVIII. (129.) Psalm.

Gospod Bog, ki je stiskanim Izraelcam že tolikokrat pomagal, jih bo tudi iz té nadloge rešil.

1. Pesem stopnjic.[1]) „Večkrat so me stiskali od moje mladosti“, zdaj reci Izrael,[2])

2. večkrat so me stiskali od moje mladosti; in vender mi niso môgli kaj.[3])

---

7. „*po njih*“, t. j., po otrocih; pomen: Blagor človeku, kterimu je dal Gospod po njegovi želji obilno otrók.

8. oni ga bodo varovali, branili, ako ima pravde s svojimi sovražniki pred sodbo; „*per vratih*“, t. j., pred sodbo (ali pa na vojski), Izraelci so namreč pred mestnimi vratmi sodbe sklepali. Perm. 1. Mojz. 22, 17.

1. Sveti pevec popisuje v tem psalmu srečo pobožne družine.

2. sam boš užival perdelke svojih rok, nihče ti jih ne bo s silo jemal, kar je zažugano zaničevavcam Božje postave. Gl. 3. Mojz. 26, 16: 5. Mojz. 28, 33.

3. „*polna*“, t. j., rodovitna vinska terta. V hebrejskim: „*v notranjim tvoje hiše*“. Poštena žena živi spodobno v svoji hiši (Ps. 67, 13.), razujzdana pa nasproti dela. Gl. Prip. 7, 11.

4. „*mlade oljke*“, ki v Palestini lepo rastejo, so permerna podoba obilno lepih in čverstih otrók (Talhofer).

5. „*iz Siona*“, kjer prebiva v sv. šotoru.

6. „*srečo Jeruzalema*“, blagor kraljestva Božjiga.

7. Drugi prestavljajo: „*otrók. Mir bodi Izraelu!*“

1. Nek Izraelec, ki se je bil iz babilonske sužnosti vernil, se ozéra v tem psalmu na prestano terpljenje svojiga naroda in na Božjo pomoč, ter prerokuje pogin sovražnikam izraelskiga ljudstva.

2. „*zdaj*“, po zgubljenim rešenji reci Izrael.

3. „*mi niso môgli kaj*“, t. j., me niso mogli premagati.

Digitized by Google

3. Na herbtu so mi kovali grešniki,[4]) podaljševali so svojo hudobijo;[5])

4. pravični Gospod pa je poterl zatilnike grešnikam.[6])

5. Sramujejo naj se, ter naj se vernejo vsi, ki sovražijo Sion.

6. Bodo naj ko trava na strehah, ki usahne, preden se izdere,

7. ki z njo ne napolnuje ženjic svoje roke, in ne svojiga naročja, kdor snope veže;[7])

8. in kteri memo hodijo, ne pravijo:[8]) Gospodov blagoslov bodi z vami; blagoslovimo vas v Gospodovim imenu".

CXXIX. (130.) Psalm.

Prošnja za odpušenje.

1. Pesem stopnjic.[1]) Iz globočine[2]) vpijem k tebi, o Gospod!

2. Gospod, usliši moj glas! Naj poslušajo tvoje ušesa glas moje prošnje!

3. Gospod! ako boš na pregrehe gledal, kdo bo obstal, o Gospod![3])

4. Tode per tebi je sprava,[4]) in zavoljo tvoje postave[5]) čakam tebe, o Gospod! Moja duša čaka njegove besede;[6])

5. moja duša v Gospoda upa.

---

4. V hebrejskim: *„Na herbtu so mi orali oračі"*, t. j., po herbtu so me pretepali; psalmist meri tukaj na egiptovsko sužnost, kjer so Izraelce ko sužnje z biči pretepali (Brentano).

5. podaljševali so svojo hudobijo, t. j., delj časa so tako grozovito in krivično z Izraelci ravnali (Talhofer). V hebrejskim: *„so narejali dolge brazde"*, t. j., so mi delali z jermeni globoke rane.

6. *„zatilnike grešnikov"*, t. j., Gospod je pokončal naše prevzetne zatéravce, Egipčane, Filistejce, Kaldejce. Kaldejsko kraljestvo je razdjal kralj Cir, in je dovolil Judam, se verniti v Palestino.

7. Na Jutrovim so strehe ravne, zatorej na njih lahko trava požene; ker pa nima globokih korenín, se naglo posuši. Za to travo nihče ne mara, nihče je ne požanje, ne pokosí ali ne poseče. Ta trava je podoba hitro minljive sreče hudobnežev.

8. kakor je navada, ženjce in ženjice pozdravljati. Gl. Rut. 2, 4.

1. Po misli več razlagavcov so molili Izraelci ta psalm v dan vesoljne pokore, ki ga je bil Ezdra zapovedal. Gl. 1. Ezdr. 9, 5. i. d. Sveta cerkev ga moli ko spokorno molitev živih in tistih mertvih, ki so se sicer v sveti ljubezni ločili iz svetá, pa so še zaderžani v kraji očiščevanja zavoljo svojih nepopolnost in pregreškov, dokler tega, kar so Bogu dolžni, ne poravnajo, in dolgá, kakor Kristus pravi, do zadnjiga venarja ne poplačajo.

2. iz globokiga brezna svoje reve, iz ječe, sužnosti, nadloge, pregrehe.

3. ako bi hotel hudodelnika natanko in ojstro soditi, ga tako kaznovati, kakor zasluži, kakó bi mogel obstati?

4. *„per tebi je sprava"*, t. j., per tebi je odpušenje grehov.

5. *„zavoljo postave"*, ktera spokorniku odpušenje obeta.

6. *„njegove besede"*, t. j., njegove obljube. V hebrejskim: ... *„sprava, de se te boje* (de te ljudje zavoljo tvoje dobrote in milosti čedalje bolj časté (Talhofer).

Digitized by Google

6. Od jutranje straže do noči naj Izrael[7]) v Gospoda upa;[8])
7. ker per Gospodu je usmiljenje, in per njem je obilno odrešenje.[9])
8. In on bo rešil Izrael vsih njegovih hudobij.

CXXX. (131.) Psalm.

Sveti pevec pravi, de ne sega po velicih rečeh, in de je vdan v Božjo voljo.

1. Davidova pesem stopnjic.[1]) Gospod! moje serce se ne napihuje, in moje očí se ne povzdigujejo, tudi ne hodim po velicih in čudovitih rečéh, ki so mi previsoke.[2])
2. Če nisim ponižno mislil, temuč če sim povzdigoval svojo dušo,[3]) ... Kakor je odstavljeno dete per svoji materi, takó je plačilo v moji duši.[4])
3. Izrael naj v Gospoda upa, od slej in na vekomej!

Čakam Gospoda, moja duša čaka, in njegove besede čakam", v njegovo obljubo se zanašam.

7. „*naj Izrael*", in slehern pravoverni v Gospoda upa.

8. Vsak čas naj pravoverni v Gospoda upa. V hebrejskim 5. in 6. versta: „*Moja duša čaka Gospoda bolj kakor čuvaji zjutrej, čuvaji zjutrej* (dneva). *Izrael v Gospoda upaj! ker*" i. t. d. — Čuvaji, ko po noči na straži ne spijo, prav željno dneva čakajo, de se potem k počitku podajo. Ta prilika tedaj naznanja močno željo po Gospodu (Brentano).

9. Kristjan si tukaj misli, de ni odkupljen s srebram ali zlatam, ampak z drago kervjo Gospodovo, in ne le za en čas, ampak za vso večnost.

1. Greška prestava „*Septuaginta*" nima Davidoviga imena. Po misli nekterih razlagavcov je David zložil ta psalm, in v njem zatersuje, de je z malim zadovoljin in ne sega po velicih rečéh, česar so ga dolžili Savel in njegovi dvorniki. (1. Kralj. 24, 10. 11: 26, 19.). Po misli druzih pa je bil zložen v zagovarjanje tistih Judov, ki so bili iz sužnosti prišli, in so bili nezvestobe do perzijanskiga kralja obdolženi (2. Ezdr. 6, 5—7.).

2. ne hrepenim po rečeh, ki moje zmožnosti presegajo.

3. tukaj si misli in dostavi: „*naj mi Bog to in to stori*", ali pa: „*naj me tako in tako kaznuje*"; take besede po navadi nasledvajo po persegah, ki se z besedico „*če*" začenjajo. Gl. 1. Kralj. 3, 17. Drugi pa prestavljajo: „*Ali nisim bil ponižen, ali sim mar povzdigoval svojo dušo?*"

4. Kakor zatoljeno dete tiho, pokojno, zadovoljno na persih svoje matere počiva, in nima želje po maternim mleku; takó sim tudi jez tih, pokojin, z vsim zadovoljin in ves v Božjo voljo vdan, ter nimam nobene želje po velicih rečeh; in to, de sim kakor odstavljeno dete, je „*plačilo*", je posebni dar Božji, „*v moji duši*". — Drugi pa takole: Če nisim ponižen, če se napihujem in po kraljevanji segam, naj se mi godí kakor odstavljenimu otroku, kteriga mati od svojih pers dene in mu odreče svoje mleko; ravno tako naj tudi Bog mene odstavi od svojiga ljubeznjiviga serca, in naj mi vso svojo milost in tolažbo odreče (Talhofer).

Digitized by Google

CXXXI. (132.) Psalm.

Sveti pevec prósi Boga, de naj spolni svoje, Davidu dane obljube, ter naj prebiva v svojim svetim šotoru na sionski gori, in ohrani Davidove mlajše na kraljévim sedežu.

1. Pesem stopnjic.[1]) Spomni se, Gospod! Davida in vse njega krotkosti,[2])

2. kakor je Gospodu persegel, obljubo storil Jakopovimu Bogu:[3])

---

1. Ta psalm je bil, pred ko ne, složen v imenu Salomonovim per posvečevanji jeruzalemskiga tempeljna (2. Kron. 6.). Sveti pevec hvali nar popred Davidovo prizadevanje, de je bil zvolil kraj za skrinjo zaveze (v. 1—6.), potem vabi svoje brate k obiskovanju tega njeniga noviga sedeža (v. 7.), prosi Boga, de naj ga v last vzame (v. 8.), kralja in ljudstvo blagoslavlja (v. 9—12.); kar tudi upa, ker je Bog obljubil (v. 13—18.). — Talhofer pa misli, de je bil ta psalm blezo tisti čas složen, ko je bila kraljéva Davidova hiša močno opešala, in se je dozdevalo, kakor de bi bil Bog pozabil svoje obljube, ki jo je bil naredil Davidu in njegovim mlajšem (2. Kralj. 7, 12.). Smemo si tedaj misliti, de je bila ta pesem v sužnosti složena, in je ponižna prošnja, de naj Bog reši iz sužnosti vjetiga kralja Jekonija, ter naj ga spet posadí na kraljévi Davidov sedež. Zapopadek in pomen tega psalma je po tem takim tale: Sveti pevec naj popred spomni Boga Davidove ponižnosti, ker ta pobožni kralj ni skerbel naj popred za sé, ampak za to, de bi Gospodu napravil permerno prebivališe, ter je persegel in obljubil, de si ne bo dal poprej mirú in pokoja, dokler mu ne napravi spodobniga prebivališa (v. 1—5.), po tem pa perpoveduje sveti pevec, kaj je David govoril ob tisti perložnosti, ko se je skrinja Božja prenašala na sionsko goro v narejeni šotor; rekel je namreč svojim rojakam: Ko sim bil še doma v Efrati — v Betlehemu — sim slišal od te skrinje govoriti, zdaj pa sim jo v gojzdnim mestu — v Kirjat-jearimu — našel (v. 6.); posihmal pa, ko bo prenesena na sionsko goro, bomo na njo hodili in Gospoda molili v njegovim šotoru (v. 7.); potem pa zakliče David: Vzdigni se, Gospod, in pojdi — nad skrinjo pričujoč — na sionsko goro v svoje prebivališe (v. 8.), kjer naj ti duhovni služijo v svetosti, kjer naj te tvoje ljudstvo poveličuje z velikim veseljem (v. 9.). — Potem ko je sveti pevec to povedal, kar je David v svoji gorečnosti govoril, prosi Boga, naj se zavoljo Davida usmili *„svojiga maziljeniga“*, namreč kralja Jekonija, ter naj usliši njega prošnjo, in ga spet posadí na kraljevi sedež (v. 10.). Saj je Davidu persegel, de bodo njega mlajši neprenehama sedeli na njegovim kraljevim sedežu, če bodo spolnovali Božje zapovedi (v. 11. 12.). V 13. versti pa pove sveti pevec še drugi vzrok, zakaj naj Bog *„maziljeniga“* iz sužnosti reši, zato namreč, ker si je Sion v prebivališe zvolil, ter je rekel: Ondi bom vekomaj prebival, od ondod bom ljudstvo in duhovne oblagodarjal (v. 13—16.), ter je tudi obljubil, de bo ondi dal Davidu mogočniga naslednika, namreč Mesija (v. 17.); de se bo pa vse to móglo zgoditi, se morata mesto in tempelj spet sozidati, poprej pa se mora vjeti kralj s svojim ljudstvam iz sužnosti v Jeruzalem verniti. —

2. *„krotkosti“*, s ktero je prenašal svoje terpljenje. Drugi: *„vse njegove ponižnosti“*; še drugi: *„vse njegove britkosti“*.

3. Spomni se njegove persege in obljube. Zdaj nasledva obljuba.

Digitized by Google

3. Ne pojdem v šotor svoje hiše, ne bom stopil v ležiše svoje postelje,

4. ne bom dovolil svojim očém spanja, in svojim trepavnicam dremanja,

5. in svojim sèncam pokoja;[4]) dokler ne najdem kraja Gospodu, šotora Jakopovimu Bogu.[5])

6. Glej! slišali smo od njé v Efrati;[6]) našli smo jo na gojzdnim polji.[7])

7. Pojdemo v njegov šotor, molili bomo na kraji, kjer stojé njega nogé![8])

8. Vzdigni se, Gospod! v svoj počitek; ti in skrinja tvoje svetosti.[9]) 2. Kron. 6, 41.

9. Tvoji duhovni naj se oblečejo v pravičnost, in tvoji sveti naj se radujejo.[10])

10. Zavoljo Davida, svojiga hlapca, ne odverni obličja svojiga maziljeniga.[11])

11. Gospod je Davidu persegel resnico, in ne bo od njé odstopil: Od sadú tvojiga telesa bom posadil na tvoj sedež.[12]) 2. Kralj. 7, 12. Luk. 1, 55. Djan. ap. 2, 30.

12. „Če bodo tvoji sinovi ohranili mojo zavezo, in té moje spričevanja, ki jih učim; bodo tudi njih sinovi ven in ven sedeli na tvojim sedežu".

13. Zakaj Gospod je zvolil

---

4. Ne bom si dal mirú in pokoja, *„dokler ne najdem"* i. t. d.

5. Prav po besedi se prestavljajo 3—5. versta: *„Ako pojdem v šotor svoje hiše, ako bom šel v posteljo svojiga ležiša, ako bom dal spanje svojim očém, in svojim trepavnicam dremanje in svojim sèncam počitek; dokler ne najdem kraja Gospodu, šotora Bogu Jakopovimu"*, zdaj si misli tale sklep judovske persege: *„naj mi stori to in to Bog"*, ali pa: *„naj me Bog takó in takó kaznuje"*. Gl. Ps. 130, 2.

6. *„od nje"*, t. j., od skrinje zaveze, *„v Efrati"*, t. j., v Betlehemu (Mih. 5, 1.), kjer je bil David rojen, in je ko deček in mladeneč marsikaj slišal od skrinje Božje perpovedovati (Talhofer).

7. *„na gojzdnim polji"*, t. j., v okrajini mesta z imenam *„Kirjat-jearim"* v našim jeziku: *„v gojzdnim mestu"*, kjer je bila skrinja hranjena, odkar so jo bili Filistejci nazaj dali. Gl. 1. Kralj. 7, 1. i. d.

8. Zdaj pa, ko je sedež sveti skrinji že narejen na sionski gori, *„pojdemo v njegov"*, t. j., v Božji šotor, in molili bomo pred sveto skrinjo. Kraj, *„kjer stojé Božje noge"*, je skrinja zaveze, nad ktero so si Izraelci Boga pričujočiga mislili (Talhofer). V hebrejskim: ... *„molili bomo pred podnožjem njegovih nog"*.

9. V ti versti je zaklical David, rekoč: *„Vzdigni se, Gospod!"* i. t. d., ko so skrinjo vzdigovali, de so jo iz Kirjat-jearima prenesli na sionsko goro; *„skrinja tvoje svetosti"*, ali pa: *„skrinja tvojiga posvečevanja"*, t. j., skrinja, nad ktero tvoja svetost prebiva, kjer ti, Sveti in Posvečevavni, kraljuješ (Talhofer). V hebrejskim: *„skrinja tvojiga veličastva"*.

10. *„tvoji sveti"*, t. j., tebi posvečeni, v kaldejski prestavi: *„leviti naj hralo prepevajo"*.

11. ne zaverzi molitve svojiga maziljeniga kralja; namreč Salomona, ki je tempelj zidal (prim. 3. Kralj. 1, 39.), ali pa kralja Jekonija, ki v sužnosti zdihuje in rešenja prosi. — Kristjan si z *„maziljenim"* lahko misli sebe in vsaciga kristjana, ker se vsi pravi kristjani vdeležujejo Kristusoviga maziljenja, njegoviga duha, njegovih misel.

12. Bog je Davidu s persego obljubil, de bodo njegovi mlajši neprenehama za

Digitized by Google

Sion,[13]) izvolil si ga je v prebivališe.

14. To je moje počivališe vekomej in vekomej;[14]) tukaj bom stanoval, ker sim ga izvolil.

15. Njegove vdove[15]) bom obilno blagoslavljal, njegove uboge bom s kruham nasitoval,[16])

16. njegove duhovne bom oblačil v blagost,[17]) in njega sveti se bodo z radovanjem radovali.[18])

17. Tam bom dal Davidu zrasti rog,[19]) perpravil bom svetilo svojimu maziljenimu.[20]) Malah. 3, 1.

18. Njega sovražnike bom oblekel v sramoto; nad njim pa bo cvetelo moje posvečenje.[21])

CXXXII. (133.) Psalm.

Sveti pevec hvali edínost in bratovsko ljubezen.

1. Davidova pesem stopnjic.[1]) Glej! kako dobro, in kakó prijetno je, ako bratje skupej prebivajo.

2. *(Letó je)* kakor mazilo na glavi,[2]) ki se cedí na brado, na Aronovo brado,[3]) ki se cedí na rob[4]) njegoviga oblačila;

---

njim kraljevali, dokler ne pride iz njegoviga rodú njegov véliki naslednik Mesija.

13. „*Gospod je zvolil Sion*“, prav za prav „*Morijo*“, goro, ki je del sionske gore.

14. „*To moje prebivališe*“, govorí Gospod, „*to moje prebivališe*“ i. t. d.

15. V hebrejskim: „*Njegovo* (Sionovo) *hrano bom*“ i. t. d.

16. S Siona bom blagoslavljal vse perdelke, de ne bodo vdove in ubogi stradali.

17. „*bom oblačil v blagost*“, jih bom obdarjal z gnadami, s čednostjo in s pobožnostjo.

18. „*njega sveti*“, t. j., pobožni, pravični se bodo močno veselili, ter mu hvalo prepevali.

19. „*rog*“, t. j., moč; pomen: dal bom Davidu in njegovimu zarodu moč na kraljévim sedežu, poslal mu bom mogočne naslednike, zlasti pa veliciga naslednika, Mesija, kteri bo premagal vse sovražnike. Perm. Luk. 1, 69.

20. „*svetilo*“, t. j. svetle (častitljive, srečne) naslednike (gl. 3. Kralj. 11, 36.), zlasti pa véliko „*Luč*“, ki razdení vse temote, namreč Jezusa Kristusa (Talhofer). Perm. Jan. 1, 9: 8, 12. V višim pomenu: „*svojimu maziljenimu*“, svojimu Sinu, Jezusu Kristusu bom perpravil razsvetljenje, duhovne otroke.

21. nad Mesijem, vélikim kraljem in višim duhovnim, se bo svetila Božja svetost (Talhofer).

1. Po misli nar več razlagovavcov je zložil David ta psalm ob svojim drugim maziljenji, ko so se vsi izraelski rodovi po dolgi ločitvi med seboj zedinili pod njegovo oblastjo. Po misli druzih pa perporoča sveti pevec edinost Izraelcam, ko so se bili iz babilonske sužnosti vernili, ali pa (Talhofer), ko so k praznikam v Jeruzalem hodili.

2. Nar boljši rečí Jutrovci radi permerjajo z mazilam. Pomen tega je tale: Bratovska ljubezen je tako draga, kakor sveto, iz drazih reči napravljeno mazilno olje, s kterim so duhovne mazilili, ko so jih posvečevali. Gl. 2. Mojz. 30, 30.

3. Ko je Mojzes svojiga brata Arona v višiga duhovna posvečeval, mu je v znamnje, de prejme popolnost duhovske oblasti, svetiga olja na glavo zlil (3. Mojz. 8, 12.) in sicer, po besedah svetiga pevca, v toliki obilnosti, de se mu je na brado in na rob njegoviga oblačila cedilo (Talhofer).

4. „*na rob*“, t. j., na zgornji rob njegoviga oblačila okrog vratú. Gl. 2. Mojz. 28, 22.

Digitized by Google

3. kakor rosa na Hermonu,[5]) ki pada na sionsko goro.[6]) Ker tje[7]) Gospod pošilja blagoslov in življenje vekomej.[8])

CXXXIII. (134.) Psalm.

Opominovanje k hvali Božji.

1. Pesem stopnjic.[1]) Glejte! zdej hvalite Gospoda vsi služabniki Gospodovi, ki stojitè v hiši Gospodovi,[2]) v hišnih preddvorih našiga Boga.

2. Po noči povzdigujte svoje roke proti svetišu, in hvalíte Gospoda!

3. Gospod te blagoslovi iz Siona,[3]) ki je nebo in zemljo vstvaril!

CXXXIV. (135.) Psalm.

Hvalíte Gospoda zavoljo njegove vsigamogočnosti!

1. Aleluja! Hvalíte Gospodovo imé; hvalíte, služabniki Gospodovi,

2. ki stojite v Gospodovi hiši, v hišnih preddvorih našiga Boga,[1])

3. hvalíte Gospoda, ker Gospod je dober; prepevajte njegovimu imenu, ker je sladko.

4. Zakaj Gospod si je Jakopa izvôlil, Izraela v svoje posestvo.

5. Saj vem, de je Gospod velik, in de je naš Bog čez vse bogove.[2])

6. Vse, kar koli hoče, stori Gospod na nebu in na zemlji, v morji in v vsih breznih;

7. ki perpelje oblake od pokrajin zemlje,[3]) ki dela bliske v dež,[4]) ki jemlje vetrove iz svojih shramb,[5])

---

5. *„rosa na Hermonu“*, na gori proti severju je posebno velika, ter zelišem vlago daje, de morejo rasti.
6. Posebno dobre reči Jutrovci radi permerjajo tudi z roso, ki je na Jutrovim po leti edina vlaga rastlinam. — Bratovska ljubezen je tako dobra, prijetna, hladivna kakor rosa na Hermonu in na Sionu.
7. *„tje“*, kjer bratje mirno in pokojno skupej živé.
8. Gospod pošilja blagodar in srečo neprenehama.
1. Po misli razlagavcov je ta psalm stražna pesem, s ktero so se leviti po noči spodbudovali k čuječnosti in molitvi.
2. *„ki stojte“* na straži, ki svojo službo opravljate (Talhofer).
3. Ako to storite, vas bo Gospod blagoslovil s Siona.
1. Hvalite ga vsi, duhovni in ljudstvo! — Kristjan si per branji tega psalma lahko misli izvoljene sploh (v. 4.), ter jih vabi k hvali Božji; hvalijo naj pa Boga za vse čudeže, zlasti pa za to, ker vse po svoji modri previdnosti vlada.
2. Bog je čez vse zmišljene bogove praznovercov.
3. ki perpelje oblake od daljnih krajev.
4. ki nevihto, silno uro, v dež spreminja.
5. *„iz svojih shramb“*, v kterih ima Bog vetrove tako rekoč zaperte. Gl. Jer. 10, 13: 51, 16.

Digitized by Google

8. ki je udaril pervorojeno v Egiptu, od človeka do živine, 2. Mojz. 12, 29.

9. ki je poslal znamnja in čudeže[6]) v tvojo sredo, o Egipt! nad Faraona in nad vse njegove hlapce,

10. ki je udaril veliko narodov, in je pokončal mogočne kralje: Joz. 12, 1. 7.

11. Sehona, kralja amorejskiga, in Oga, kralja basanskiga, in vse kananske kraljestva, 4. Mojz. 21, 24. 35.

12. in je dal njih deželo v delež, v delež Izraelu, svojimu ljudstvu.

13. Gospod! tvoje imé je vekomej; Gospod! tvoj spomin je od roda do roda.[7])

14. Ker Gospod sodi svoje ljudstvo,[8]) in svojim hlapcam se da sprositi.

15. Maliki narodov so srebro in zlato, delo človeških rok.[9])

16. Usta imajo, pa ne govoré; oči imajo, pa ne vidijo. Modr. 15, 15.

17. Ušesa imajo, pa ne slišijo; tudi ni namreč sape v njih ustih.

18. Njim enaki naj bodo, kteri jih narejajo, in vsi, kteri v njé zaupajo.

19. Hiša Izraelova! hvalite Gospoda; hiša Aronova! hvalite Gospoda.[10])

20. Hiša Levijeva! hvalite Gospoda; kteri se bojitè Gospoda, hvalite Gospoda!

21. Hvaljen bodi Gospod iz Siona,[11]) ki prebiva v Jeruzalemu.[12])

CXXXV. (136.) Psalm.

Hvalíte Gospoda zavoljo njegove milosti.

1. Aleluja! Hvalíte Gospoda, ker je dober; ker vekomej *(terpi)* njegova milost![1])

2. Hvalíte Boga bogov; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

3. Hvalíte Gospoda gospodov; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

4. Kteri[2]) dela sam velike čudeže; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

5. Kteri je nebesa z umnostjo[3])

---

6. ki je delal znamnje in čudeže po Mojzesu v sredi tebe.
7. „*spomin*“ tvojih dobrot se ohranuje od roda do roda.
8. Gospod dela pravico svojimu ljudstvu. Gl. 5. Mojz. 32, 36.
9. Kakor je Gospod hvale vreden zavoljo svojih prečudnih del (v. 6—14.), tako tudi zavoljo svojih spredkov pred maliki. To poslednje, ki je posneto iz 113. psalma, sveti pevec razklada do konca tega psalma.
10. Vi vsi, ljudstvo in duhovni, hvalite Gospoda!
11. Kristjan naj si misli sveto cerkev.
12. V hebrejskim je še perstavljeno: „*Aleluja*“, kar ima naša latinska prestava v začetku naslednjiga psalma.
1. Ta psalm so blezo v tempeljnu zverstama prepevali, takó de so na koncu sleherne verste perstavljeno verstico odpevali ali leviti v drugim redu, ali pa ljudstvo; enako odgovarja ljudstvo per naših litanijah.
2. Pred besedo: „*Kteri*“ si misli: „*Hvalite Gospoda*“.
3. „*z umnostjo*“, t. j., z modrostjo ali po svoji modrosti.

Digitized by Google

vstvaril; ker vekomej *(terpi)* njegova milost! 1. Mojz. 1, 1.

6. Kteri je zemljo uterdil nad vodami,[4]) ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

7. Kteri je vstvaril velike luči; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

8. solnce v gospodovanje dneva; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

9. luno in zvezde v gospodovanje noči; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

10. Kteri je udaril Egipt z njega pervenci vred; ker vekomej *(terpi)* njegova milost! 2. Mojz. 12, 29.

11. Kteri je Izrael izpeljal izmed njih; ker vekomej *(terpi)* njegova milost, 2. Mojz. 13, 17.

12. z močno roko in z vzdignjeno ramo; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

13. Kteri je razdelil rudeče morje v dela; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

14. in je peljal Izrael skozi njega sredo; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

15. in je poderl Faraona in njegovo moč v rudečim morji; ker vekomej *(terpi)* njegova milost! 2. Mojz. 14, 28.

16. Kteri je svoje ljudstvo skozi pušavo peljal; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

17. Kteri je potolkel velike kralje; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

18. in je pobil mogočne kralje; ker vekomej *(terpi)* njegova milost: 4. Mojz. 21, 24.

19. Sehona, kralja amorejskiga; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

20. in Oga, kralja basanskiga; ker vekomej *(terpi)* njegova milost, 4. Mojz. 21, 33.

21. in je dal njih deželo v delež; ker vekomej *(terpi)* njegova milost, Joz. 13, 7.

22. v delež Izraelu, svojimu hlapcu; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

23. Ker se je spomnil nas v naši nizkoti; ker vekomej *(terpi)* njegova milost,

24. ter nas je rešil naših sovražnikov; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

25. Kteri daje živež vsimu mesu; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

26. Hvalite nebeškiga Boga! ker vekomej *(terpi)* njegova milost! Hvalite Gospoda gospodov; ker vekomej *(terpi)* njegova milost!

CXXXVI. (137.) Psalm.

Žalostna pesem vjetih.

1. Psalm Davidov *(ali pa)* | Jeremijev.[1]) Ob babilonskih re-

4. *„nad vodami“*, ki so pod zemljo. Gl. Ps. 23, 2.

1. t. j., psalm zložen po načinu Davidovih ali pa Jeremijevih žalostnih pesem. V hebrejskim ni tega napisa. — Ta psalm je zložil nek Izraelec, ki se je bil pred kratkim iz babilonske sužnosti vernil, in toži v njem, de takrat, ko

Digitized by Google

kah,[2]) ondi smo sedeli ter se jokali, ko smo se Siona spominjali.

2. Na verbe,[3]) v sredi njega,[4]) smo obesili svoje citre.[5])

3. Ker tam so nas popraševali, kteri so nas vjete peljali, po pesmih, in kteri so nas bili odpeljali *(so rekli)*: „Pojte nam ktero sionskih pesem“.

4. Kakó bomo peli Gospodovo pesem v ptuji deželi?

5. Ako tebe pozabim, o Jeruzalem![6]) bodi pozabljena moja desnica![7])

6. Moj jezik naj mi obtiči na nebu,[8]) če se ne spomnim tebe, če ne denem Jeruzalema v pervo svojiga veselja.

7. Pomni, o Gospod, edomskim sinovam, ki so ob dnevu Jeruzalema[9]) vpili: Razdenite, razdenite ga do dna!

8. Hči babilonska![10]) reva![11]) Blagor mu, kdor ti bo vernil tvoje plačilo, ktero si nam dala![12])

9. Blagor mu, kdor bo tvoje otroke zgrabil in na skalo trešil![13])

---

so bili Izraelci še v Babilonu, ni bilo slišati svetiga petja. K koncu se grozi nad jeruzalemskimi sovražniki, ki so tudi Božji sovražniki. Kristjan naj žaluje z besedami tega psalma zavoljo marsiktere sužnosti, v ktero je zašel na zemlji.

2. *„Ob babilonskih rekah“*, Evfratu, Tigridu, Kaboru i. d. Ob vodah so Judje radi prebivali, de so imeli za zapovedane očiševanja in umivanja potrebne vode; zato so bile tudi njih shodnice veči del per vodah.

3. *„Na verbe“*, ki se proti tlam obešajo, in jim pravijo žalujke.

4. *„v sredi njega“*, t. j., Babeljna, ali babilonske dežele.

5. *„svoje citre“*, drugi prestavljajo: *„svoje harpe“*.

6. *„Ako tebe pozabim“*, ako tebe zatajim, kar bi se zgodilo, ko bi svete, za službo Božjo namenjene pesmi pel v omadeževani deželi, *„bodi pozabljena“* i. d.

7. *„bodi pozabljena moja desnica“*, naj na me, nekdaj slovečiga igravca na strunah, nihče več ne misli (Talhofer); ali pa: naj sama sebe pozabi; naj pozabi igrati; naj oterpne.

8. Moj jezik naj oterpne v ustih, naj umolkne.

9. Kaznuj, o Gospod, Idumejce, ki so se veselili ob času nesreče, ki je bila nad Jeruzalem prišla. Idumejci so se bili združili s Kaldejci, ki so Jeruzalem razdevali. Gl. Eccli. 25, 12. i. d. Abd. 10. i. d.

10. Babilonsko mesto! — Mesta so tako rekoč hčere kraljestev in srenj, ktere so jih sozidale. Mesta se tudi večkrat imenujejo namesti kraljestev in njih prebivavcov, kakor se tukaj imenuje babilonsko mesto namesti babilonskiga kraljestva, ali Babilon namesti Babilonije.

11. V hebrejskim: *„ti razdjana“*, ali *„pokončana!“* Sveti pevec previdi v duhu nesrečo, ki bo Babilon zadela. Gl. Jer. 50, 9. 41. (Brentano).

12. Blagor Božjimu maševavcu! — Ta maševavec je bil kralj Cir, kteri je Babilonu to povernil, kar je bil on Jeruzalemu storil, ter je na babilonskih razvalinah ustanovil perzijansko kraljestvo.

13. Blagor mu, kdor bo prišel z vojsko nad té! — Nekdaj so imeli v vojskah to grozovitno navado, de so otročiče premaganih narodov na kamnji razterali (4. Kralj. 8, 12.); to divje ravnanje z otroci je prerok Izaija (13, 16. 18.) Babiloncam napovedoval, tukaj pa se imenuje namesti vojske sploh.

Digitized by Google

CXXXVII. (138.) Psalm.

Sveti pevec hvali Boga, in ga pomoči prosi.

1. Psalm Davidu samimu.[1]) Hvalim te, Gospod! iz vsiga svojiga serca; ker si uslišal besede mojih ust.[2]) Vpričo angeljev ti bom prepeval,[3])

2. môlil bom proti tvojimu svetimu tempeljnu, in bom slavil tvoje imé zavoljo tvoje milosti in resnice;[4]) zakaj poveličal si čez vse svoje sveto imé.[5])

3. Kteri koli dan te kličem, me usliši; pomnoži moč v moji duši!

4. Tebe, Gospod! naj slavé vsi kralji po zemlji; ker so slišali vse besede tvojih ust,[6])

5. in naj pojejo od potov Gospodovih;[7]) ker velika je slava Gospodova.

6. Zakaj Gospod je visok, in na nizko gleda, in visoko pozna od deleč.[8])

7. Ako ravno hodim v sredi stiske, me poživljaš, in nad jezo[9]) mojih sovražnikov stegueš svojo roko, in tvoja desnica me otéva.

8. Gospod bo povračeval namesti mene;[10]) Gospod! tvoja milost je večna; del svojih rok ne zaverzi![11])

---

1. Veči del razlagavcov misli, de je David zložil ta psalm v zahvalo, ko je bil rešen vsih svojih sovražnikov, ko so ga bili vsi rodovi kralja spoznali, in ko je bil prejel Božjo obljubo zastran svojiga vélikiga naslednika in njegoviga večniga kraljestva (2. Kralj. 7.). Kristjan se zahvaluje z besedami tega psalma posebno za gnado rešenja, in se še dalje nadja Božje pomoči zoper vse sovražnike svojiga zveličanja.
2. Besedi: *„ker si slišal besede mojih ust“*, ni v hebrejskim.
3. Kakor kristjani so verovali tudi Judje, de so angelji pričujoči per molitvi vernih (Skriv. raz. 8, 3.).
4. zavoljo *„resnice“*, t. j., zvestobe v spolnovanji obljub.
5. bolj kakor vse si poveličal svoje sveto imé z veliko obljubo (2. Kralj. 7.), ktero boš tudi spolnil.
6. *„vse besede tvojih ust“*, t. j., tvoje obljube, tvoje tolažljive resnice, ki si jih razodel v zveličanje vsiga sveta.
7. *„od potov Gospodovih“*, t. j., od Gospodovih ljubeznjivih vodstev (Teod.).
8. Desiravno je Bog neskončno visok Gospod, vender milostljivo gleda na ponižne, jim deli svoje gnade; visoke, ošabne pa zaničuje, ter jim svojo milost odrekuje (Talhofer).
9. *„nad jezo“*, t. j., zoper jezo i. t. d., to je, moje serdite sovražnike krotiš in kaznuješ.
10. Gospod bo vse moje sovražnike ponižal. Drugi poleg hebrejskiga: *„Gospod bo vse dognal namesti mene“*, kar je začel delati.
11. mene, ki sim delo tvojih rok, in moje rečí, ki je tudi delo tvoje vsigamogočnosti, nikar ne zametuj (Talhofer); dela, ki si ga nad menoj začel, ne pušaj nedokončaniga!

Digitized by Google

CXXXVIII. (139.) Psalm.

Sveti pevec slavi vsigavednost Božjo.

1. K koncu, psalm Davidov.[1]) Gospod! preiskuješ me, in me poznaš;

2. ti poznaš mojo sejo in moje vstajanje.[2])

3. Ti pregledueš moje misli od déleč; mojo stezo in mojo verv[3]) si preiskal,

4. in vse moje pota si previdil; zakaj ni je besede na mojim jeziku[4]) ...

5. Glej, Gospod! ti veš vse, novo in staro; ti si me upodobil,[5]) in si položil na me svojo roko.[6])

6. Čudovitna je za me tvoja vednost;[7]) previsoka je, ne morem do njé.

7. Kam pojdem pred tvojim duham? in kam pobežim pred tvojim obličjem?

8. Ako bi šel v nebó, si ti ondi; ako bi se podal v pekel,[8]) si tukaj. Amoz 9, 2.

9. Ako bi vzel zarjine perute in bi prebival na kraji morja:[9])

10. bi me tudi tje[10]) peljala tvoja roka,[11]) in me deržala tvoja desnica.

11. In ko bi rekel: Morebiti me bo tema pokrila; tudi noč bi mi bila luč v mojih sladnostih;[12])

---

1. Gl. Ps. 4. razl. 1. V tem lepim psalmu popisuje sveti pevec vsigavednost Božjo. Temu svojimu spoznanju pa še perdene sklep, de bo čertil sovražnike Božje (kteri s svojimi deli tajé vsigavedniga Boga), ter tudi poslednjič prosi, naj mu Bog razodene pravo pot, de mu bo mogel dopasti.
2. „*mojo sejo*“, t. j., moj počitek, „*moje vstajanje*“ k delu; pomen: ti veš vse, kar per svojim počitku in delu mislim, čutim, želim, govorim i. t. d. (Talhofer), ti poznaš moje djanje in nehanje.
3. „*od deleč*“, t. j., s svoje visokosti; ti veš moje misli, desiravno je med teboj v nebesih in menoj na zemlji nezmiren prostor (Talhofer); „*mojo verv*“, t. j., mojo z vervjo meni odmerjeno deželo, moj delež, kjer stanujem in počivam, tedaj moje počivališe. Enako tudi v hebrejskim: „*mojo hojo in mojo ležo*“; v greškim: „*mojo pot in moje ležiše si preiskal*“, t. j., ti me povsod vidiš, kjer hodim in počivam; ti pregledueš vse moje dela in opravila, vse moje nehanje in opušanje (Allioli in Talhofer).
4. per pikah si misli: „*de bi je ti ne vedil*“ (Talhofer).
5. „*novo in staro*“, t. j., vse sedanje in preteklo; „*si me upodobil*“, v hebrejskim: „*me obdajaš*“.
6. me varuješ s svojo vsigamogočno roko.
7. Čudovitna se mi zdí tvoja vsigavednost, nezmožin sim, jo razumeti.
8. „*v pekel*“, t. j., na spodnji svét, v kraj mertvih. V hebrejskim: „*ko bi si postlal v peklu*“ i. d.
9. Ali pa takole: „*Ako bi si vzel perute ob zori*“ i. t. d. „*Zora*“ ali „*zarija*“ pomeni vzhod ali jutranjo stran, „*morje*“ pa zahod ali večerno stran. Pomen: Ko bi tako hitro tekel kakor zarija od vzhoda do zadnjiga zahoda, bi me ti spremljal, ter bi bil povsod per meni.
10. „*tje*“, namreč do zahoda; drugi prestavljajo: „*bi me tudi tukaj*“ i. t. d.
11. bi bil ti tudi ondi vedno pričujoč, ter bi za me vedil.
12. Ko bi si mislil: Tema me zamore skriti pred teboj, skrito bo ostalo, kar

Digitized by Google

12. ker temà ni pred teboj temna, in noč je svetla kakor dan; tema je njemu kakor luč.

13. Ker ti imaš v lasti moje ledvice;[13]) sprejel si me od telesa moje matere.[14])

14. Hvalim te, ker si strašno velik;[15]) čudovitne so tvoje dela, in moja duša jih spozna prav dobro.

15. Niso ti perkrite moje kosti, ki si jih na skrivnim naredil,[16]) in ne moje bitje v zemeljski globočini.[17])

16. Moje nedopolnjenje[18]) so vidile tvoje oči, in v tvojih bukvah so vsi zapisani;[19]) dnevi so odmenjeni, preden je kdo v njih.[20])

17. Meni pa so prečastitljivi tvoji prijatli, o Bog! Njih gospostvo je zelo poterjeno.[21])

18. Ko jih štejem, jih je več ko peska;[22]) ko vstanem, sim še per tebi.[23])

19. De bi le pokončal grešnike, o Bog! Kervi željni možje,[24]) odstopíte od mene!

---

v temi pregrešniga storim, bi celo tema razodela moje sladnosti, moje pregrešne misli, želje in dela, „*ker tema*“ i. d. (v. 12.). V hebrejskim: ... „*tudi noč bi bila luč okrog mene!*“

13. „*moje ledvice*“, t. j., moje notranje. Gl. Ps. 7, 10. V hebrejskim: „*Ker ti si naredil moje ledvice*“.

14. Ker si me vstvaril in me ohraniš od materniga telesa, torej tudi lahko vse veš.

15. V hebrejskim: „*Hvalim te, ker sim grozno čudovitèn*“ vstvarjen.

16. „*na skrivnim*“, t. j., v maternim telesu.

17. „*v zemeljski globočini*“, t. j., v maternim telesu, kjer je tako temno, kakor pod zemljo.

18. „*Moje nedopolnjenje*“, t. j., mene še nedopolnjeniga, ne še upodobljeniga, še v spočetku so me vidile tvoje oči.

19. „*v tvojih bukvah*“, v tvojim duhu so vsi ljudje zapisani, še preden so spočeti; ti za vse veš, kteri bodo kdej na svet prišli (Talhofer).

20. ker so vsi ljudje v tvojih bukvah zapisani, še preden so spočeti, zatorej so vsakterimu dnevi odmerjeni, še preden kdo v njih živí. V hebrejskim: „*dnevi so odmenjeni* (ali) *odločeni, ko ni še tù nobeniga zmed njih*“.

21. Potem ko je sveti pevec popisal Božjo vsigavednost, zaterduje, de častí prijatle Božje, pobožne Izraelce (ki per svojih delih vsigavedniga Boga pred očmi imajo, ki so silno močni, in jih je grozno veliko), in de sovraži sovražnike Božje.

22. „*več ko peska*“, t. j., jih je silno veliko. Gl. Skriv. raz. 7, 9.

23. Ko zjutrej vstanem, potem ko sim vso noč premišljeval njih število in njim dodeljene dobrote, še nisim dokončal svojiga premišljevanja, „*sim še per tebi*“ s svojimi mislimi, ter še premišljujem tvoje dobrote, ki jih skazuješ svojim služabnikam. — V hebrejskim 17. in 18. versta: „*Kako nerazumljive so mi tvoje misli, o Bog!* (tvoja vsigavednost in modrost). *Koliko število jih je!* (Ves svét je ž njimi napolnjen). „*Ako jih preštevam* (te misli vsigavednosti in modrosti), *jih je več, kakor peska: ko vstanem* (potem, ko sim vso noč njih število premišljeval), *sim* (zjutrej) *še per tebi*“ (v njih premišljevanji).

24. Desiravno je v Izraelu veliko veliko pravičnih, pa se tudi hudobnih ne manjka; v spričevanje, de sveti pevec ž njimi ne vleče, želí, de bi jih Bog pokončal, ker si perzadevajo, pravičnim moč vzeti (v. 20.). Z besedami: ... „*grešnike*“ ... „*Kervi željni možje*“ ... misli David zlasti tiste tolovajske zunanje sovražnike, ki so prežali na pogin Izraelcov, in so se tako

Digitized by Google

20. Ki pravite v mislih: „Zastonj se polastujejo tvojih mést!“[25])

21. Mar ne sovražim njih, kteri tebe, Gospod, sovražijo, in ne kopernim zavoljo tvojih sovražnikov?

22. S popolnim sovraštvam jih čertim, in sovražniki so mi.

23. Skusi me, Bog! in preglej moje serce; izprašuj me, in spoznaj moje stezé![26])

24. ter glej! če je v meni pot krivice, in me pelji po večnim potu.[27])

CXXXIX. (140.) Psalm.

Svéti pevec prósi Boga, de naj ga reši iz zalezovanja sovražnikov.

1. K koncu, psalm Davidov.[1])

2. Reši me, Gospod! hudobniga človeka,[2]) krivičniga moža me otmi.

3. Oni mislijo hudo v sercu, vsaki dan boj napravljajo;[3])

4. svoje jezike brusijo kakor kača; gadji strup je pod njih ustnicami.[4]) Ps. 5, 11. Rim. 3, 13.

5. Obvari me, Gospod! grešnikove roke; reši me krivičnih ljudi, ki mi mislijo spodnesti stopinje.

6. Prevzetniki mi nastavljajo zadergo, in vervi razpenjajo v mrežo, na potu mi pokladajo spotiko.[5])

7. Rekel sim Gospodu: Moj Bog si ti; usliši, Gospod, glas moje prošnje!

8. Gospod, Gospod, moč mojiga zveličanja! glavo mi obsenčiš ob dnevu vojske.[6])

9. Ne prepusti me, Gospod! grešniku zoper mojo voljo,[7]) zo-

---

skazali posebne sovražnike Božje. — Kristjan misli na prekanjene sovražnike svete vere.

25. Vi, hudobneži, vi, roparji, pravite: Ako tudi Izraelci tvoje mesta, o Jehova! v lasti imajo, saj je vender le zastonj, saj jim to nič ne pomaga, ker jih ne bodo dolgo imeli, temuč jih bodo per vsim tvojim varstvu kmalo spet zgubili. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Ker od tebe govoré s preklinjevanjem, in krivo persegajo per tvojih mestih*“ (persegajo n. pr. per svetim mestu. Gl. Mat. 5, 35.). Po ti prestavi misli sveti pevec domače hudobneže.

26. Preglej, Gospod, vse moje misli in želje, vse moje djanje in nehanje, in vidil boš, de sim resnico govoril, de namreč vse dobro ljubim, hudo pa sovražim (Talhofer).

27. „*po večnim potu*“, po potu, ki večno terpí, in v večno življenje pelje.

1. Po misli nar več razlagavcov je zložil David ta psalm in sicer tisti čas, ko ga je Savel s svojimi služabniki preganjal. Drugi pa mislijo, de je ta psalm žalostna pesem iz babilonske sužnosti rešenih Judov zoper sovraštvo in čertenje Samarijanov in druzih sovražnikov. Gl. 2. bukve Ezdr. Potem ima napis tale pomen: „*Psalm po Davidovim*“.

2. „*hudobniga človeka*“, drugi prestavljajo: „*silniga človeka*“.

3. živé v vednim prepiru in nepokoji z menoj.

4. hudobno govoré, imajo sovražne pogovore zoper mene.

5. Pomen: Moji prevzetni sovražniki me z mnogimi zvijačami zalezujejo (Brentano).

6. „*obsenčaš*“, v hebrejskim: „*pokrivaš*“, t. j., ti me varuješ.

7. Drugi prestavljajo: ... „*grešniku, kakor me želi*“. V hebrejskim: „*Ne spolnuj, o Gospod! želj grešnikam*“.

Digitized by Google

per me naklepajo; ne zapusti me, de se kje ne povikšujejo.

10. Poglavitno njih zvijač,[8]) perzadevanje njih ustnic jih bo pokrilo.[9])

11. Oglje[10]) bo na nje padlo, v ogenj jih boš vergel, v nadlogah ne bodo sterpeli.[11])

12. Jezičnimu človeku se ne bo dobro godilo na zemlji; krivičniga moža bo nesreča zadela v poginu.

13. Spoznam, de bo Gospod pravico napravljal siromaku, in maševanje revežem.[12])

14. Vender pa bodo pravični slavili tvoje ime; in pošteni stanovali pred tvojim obličjem.

CXL. (141.) Psalm.

David prosi Boga, de naj varuje njegov jezik greha; dela sklepe, de se ne bo vdeleževal sladnost hudobnežev; njim pa napoveduje nesrečen konec.

1. Davidov psalm.[1]) Gospod! v tebe kličem, usliši me; poslušaj moj glas, ko v tebe kličem.

2. Moja molitev pridi ko kadilo[2]) pred tvoje obličje, vzdigovanje mojih rok bodi ko večerna daritev.[3])

3. Deni, Gospod! stražo na moje usta in terdne vrata[4]) na moje ustnice.[5])

4. Ne nagibaj mojiga serca k hudobnim besedam v zagovarjanje izgovorov v grehih[6]) enako ljudem, ki krivico delajo;

---

8. Poglavitna reč njih zvijač je obrekovanje in laž (Talhofer).
9. „*perzadevanje*“ ali „*trud*“ ali „*delo njih ustnic*“ ali njih jezikov je, me z lažmi počerniti in v nesrečo spraviti; pa ravno ta nesreča, ki jo hudobni jeziki meni nakopujejo, bo njé zadela (Talhofer).
10. „*Oglje*“, goreče oglje, ogenj spod neba, blisk. Gl. Ps. 17, 13.
11. V hebrejskim: ... „*vergel in v jamo, de ne vstanejo*“.
12. Gospod dela pravico pobožnim in se zanje mašuje nad hudobneži (Talhofer).
1. V hebrejskim: „*Pevcu, psalm Davidov*“. — Po misli nar več razlagavcov je David zložil in molil ta psalm v enaki okolišini kakor poprešnjiga. Po misli druzih pa je ta psalm žalostna pesem, kakor se je v poprešnjim psalmu opomnilo. Gl. Ps. 139. razl. 1. — Kristjan naj moli ta psalm zoper zapeljivost.
2. Gl. zastran kadila in kajenja 2. Mojz. 30, 7. 8.
3. Moja molitev ti bodi takó prijetna kakor večerna jedilna ali nekervava daritev. — Izraelci so vsak dan dvakrat, zjutrej in zvečer Bogu darovali moko in vino (2. Mojz. 29, 38—42 : 4. Mojz. 28, 3—8.). Nekteri razlagavci mislijo, de je David to molitev zvečer opravljal, ko je pred Savlam bežal, ker ni mogel biti pričujoč per večerni daritvi v svetim šotoru. Po misli več svetih očetov prerok zato ni vzel v misel jutranje daritve, ampak le večerno, de je ž njo naznanil daritev nove zaveze, ktera je bila kervavo opravljena proti večeru, nekervavo pa zvečer postavljena.
4. „*terdne vrata*“, prav po besedi: vrata terdnjave, ali terdnjavine vrata, tedaj močne, terdne vrata (Talhofer).
5. Pomen: Gospod! prav močno me varuj, de se ne bom togotil in preklinjal zavoljo obrekovanja in preganjanja svojih sovražnikov.
6. Ne perpusti, de bi se moje serce nagnilo k malopridnim besedam, de bi namreč izgovarjal in zagovarjal svoje pregrehe.

Digitized by Google

in tega se ne bom vdeleževal, kar so si oni izvolili.[7])

5. Pravični naj me svari po milosti, in naj me krega; olje grešnikovo pa naj ne mazili moje glave; zakaj moja molitev je tudi še zoper njih sladnosti.[8])

6. Požerti bodo — tik skale[9]) — njih sodniki;[10]) *(potem)* bodo slišali moje besede, ker so močne.[11])

7. Kakor se debela perst razkoplje[12]) po zemlji,[13]) so naše kosti raztresene pred peklam.[14])

8. Ker so v té, Gospod, Gospod! *(obernjene)* moje oči, *(ker)* v té zaupam, ne poberi moje duše![15])

9. Vari me zaderge, ki so mi jo nastavili, in spotikljejev njih, ki krivico delajo.

10. Grešniki bodo padli v njegovo[16]) mrežo;[17]) jez pa sim sam,[18]) dokler ne odidem.[19])

---

7. se ne bom vdeleževal njih veselic, sladnost in pregreh, kterim so oni vdani. V hebrejskim se bere ta versta: „*Ne naklanjaj mojiga serca k hudimu, de bi hudodelstvo počenjal s hudodelniki, de ne jem tega, kar se njim poljubi*“; ali pa: „*de ne vživam njih sladčic*“.

8. Sveti pevec hoče reči ob kratkim: Gospod! ne daj, de bi zgubil poterpežljivost zavoljo tega, kar mi sovražniki perzadenejo (v. 3. 4.), tudi ne pusti, de bi za njimi potegnil zavoljo njih veselja (4.), to pač lahko pogrešam; zakaj ljubši mi je še modro posvarjenje pravičniga človeka, bodi si mehko ali ojstro, kakor nar veči veselje, ki ga mi grešniki ponujajo; nasproti pa molim zoper to veselje, de mi ne bode v zadergo. V hebrejskim se bere ta versta: „*Pravični naj me tepe v ljubezni, in naj me kaznuje, to je mazilo glavi* (meni prav prijetno), *moja glava se ne brani; pa še molim zoper hudobijo unih*“.

9. „*Požerti bodo*“ v brezno, „*tik skale*“, t. j., terdo per skali bodo požerti, ali se bodo prekucnili v brezno, t. j., žalostno bodo poginili (Talhofer).

10. „*njih sodniki*“, t. j., njih poglavarji: Savel, Doeg in drugi viši (Talhofer). V hebrejskim: „*Njih sodniki se bodo prekucnili s skale*“.

11. „*ker so močne*“, ali krepke, v hebrejskim: „*ker so ljubeznjive*“. Poglavarji mojih sovražnikov bodo s smertjo kaznovani; potem se bo verjelo mojim besedam.

12. „*razkoplje*“ per oranji, in raztrese po njivi.

13. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kakor se zemlja razkoplje in razorje*“.

14. „*pred peklam*“, t. j., pred grobam ali na kraji ali blizo mertvaškiga kraljestva, — takó smo mi blizo smerti, ali tako nas davijo naši sovražniki.

15. „*ne poberi*“ i. d., t. j., ne vzemi mi življenja.

16. „*v njegovo*“, namreč v Božjo mrežo, t. j., prišli bodo Bogu v roke.

17. Drugi prestavljajo: „*Grešniki bodo padli vsakteri v svojo mrežo*“.

18. „*jez pa sim sam*“ obvarovan njih zalezovanja. Drugi po hebrejskim: „*Grešniki padejo vsi ... de jez odidem*“.

19. „*dokler ne odidem*“ nevarnosti; ali pa takole: Grešniki, moji sovražniki, popadajo, desiravno jih je veliko; jez pa sim sam, in vender vsaki nevarnosti odidem, ker me Bog varuje (Talhofer).

Digitized by Google

CXLI. (142.) Psalm.

David prósi Boga pomoči v smertni nevarnosti.

1. Poduk Davidov. Molitev, ko je bil v jami.[1]) 1. Kralj. 24.

2. S svojim glasam v Gospoda kličem, s svojim glasam Gospoda prošim. Ps. 76, 2.

3. Pred njega obličjem izlivam svojo molitev, in pred njim oznanujem svojo stisko.

4. Ko moj duh v meni pojema, ti poznaš moje steze.[2]) Na potu, po kterim hodim, so mi skrivej nastavili zadergo.

5. Ozéram se na desnico, in gledam, pa ga ni, de bi me poznal.[3]) Bég je od mene zginil,[4]) in ni ga, de bi se pečál za mojo dušo.[5])

6. V tebe kličem, o Gospod! ter pravim: Ti si moje upanje, moj delež v deželi živih.[6])

7. Ozri se na mojo prošnjo; ker sim zelo ponižan. Reši me njih, ki me preganjajo; ker so močnejši od mene.

8. Pelji me iz ječe, de slavim tvoje ime; pravični me perčakujejo, dokler mi ne poverneš.[7])

CXLII. (143.) Psalm.

Sveti pevec prósi Boga pomoči v smertni nevarnosti.

1. Psalm Davidov, ko ga je preganjal njegov sin Absalom.[1]) 2. Kralj. 17.

Gospod! usliši mojo molitev; poslušaj mojo prošnjo po svoji resnici;[2]) usliši me po svoji pravici,[3])

2. in ne hôdi v sodbo s svojim hlapcam; ker pred tvojim obličjem ni noben živih pravičen;[4])

3. zakaj sovražnik preganja mojo dušo,[5]) tlači k tlam moje življenje, postavlja me v temoto, kakor nekdanje merliče;[6])

1. David upa v svoji stiski pomoč le od Boga.
2. Ako moj duh serčnost zgubi, ti poznaš moj nevarni stan, in mi pomagaš.
3. „*Ozéram se na desnico*“, t. j., gledam po pomočniku (ker je zagovarjavec njemu, ki ga je zagovarjal, na desnici stal), pa ga ni, de bi mi pomagal (Talhofer).
4. Ne morem ubežati svojim zalezovavcam.
5. nikogar ni, de bi se za me pečal.
6. ti si moj delež v tem in unim življenji.
7. „*iz ječe*“, t. j., iz stiske. Pravični željno čakajo časa, ko me boš rešil, de te bodo z menoj vred hvalili.

1. Kristjan naj moli ta psalm v veliki stiski, in ko spokorno molitev za odpušenje svojih grehov.
2. „*po svoji resnici*“, t. j., ker si resničen in zvest v svojih obljubah.
3. „*po svoji pravici*“, ali po svoji milosti; pravica pomeni v svetim pismu velikokrat toliko, kolikor milost in usmiljenje. Gl. Ps. 21, 32: 39, 10. Sod. 5, 11. (Kriz.).
4. Ne preiskuj ko ojster sodnik, ker nihče ni čist pred teboj.
5. Kristjan naj misli na sovražnike svojiga zveličauja.
6. „*kakor nekdanje merliče*“, t. j., kakor njé, ki so že davno umerli. David

Digitized by Google

4. in moj duh je v meni stiskan, moje serce je v meni prestrašeno.

5. Spominjam se starih časov,[7]) vse tvoje dela premišljujem; naredbe tvojih rok preudarjam.

6. Svoje roke proti tebi stegujem; moja duša je kakor suha zemlja pred teboj.[8])

7. Hitro me usliši, o Gospod! moj duh omaguje;[9]) ne obračaj svojiga obličja od mene, sicer bom enak njim, ki v grob gredó.

8. Daj mi zgodej[10]) slišati tvoje usmiljenje; ker v té zaupam. Stori mi znano pot, po kteri naj hodim;[11]) ker k tebi povzdigujem svojo dušo.[12])

9. Reši me mojih sovražnikov, Gospod! k tebi perbežim.

10. Uči me spolnovati tvojo voljo, ker moj Bog si ti; tvoj dobri duh[13]) naj me vodi po ravnim potu.[14])

11. Zavoljo svojiga imena, Gospod, me oživljaj po svoji pravici;[15]) izpelji mojo dušo iz nadloge,

12. in po svojim usmiljenji razkropi moje sovražnike, in pokončaj vse, kteri mojo dušo stiskajo; ker sim tvoj hlapec.

CXLIII. (144.) Psalm.

Prošnja po dobljeni zmagi.

1. Psalm Davidov, zoper Golijata.[1]) Hvaljen bodi Gospod, moj Bog, ki uči mojo roko za boj, in moje perste za vojsko,

2. on, moja milost, in moje perbežališe, moj sprejemnik in moj odrešenik, moj varh, ki vanj zaupam, ki mi podložno dela moje ljudstvo.[2])

3. Gospod! kaj je človek, de

---

hoče reči: Usliši me; ker moji sovražniki so me preganjali do smerti. Brentano misli, de David popisuje svoje zapušenje v jami, kjer je bil pozabljen kakor ljudje, ki so že davno umerli.

7. v kterih si tolikokrat skazal svojo milost.

8. Kakor suha zemlja zeva po dežji, ravno tako hrepení moja duša po tvoji pomoči (Brentano).

9. moj duh omaguje zavoljo hrepenenja po tvoji pomoči.

10. „*zgodej*“, t. j., kmalo mi skaži svojo milost.

11. de odidem vsim nevarnostim svojiga zveličanja.

12. ker po tebi močno hrepenim.

13. tvoj sveti Duh, tvoja gnada. Gl. Ps. 50, 13.

14. „*po ravnim potu*“ čednosti in pravičnosti.

15. „*po svoji pravici*“, t. j., po svoji milosti. Gl. zgor. 3. razl.

1. Besedí: „*zoper Golijata*“ ni v hebrejskim. Po misli več razlagavcov je David zložil ta psalm po svoji zmagi zoper Absaloma, ko mu je bil spet ves Izrael podložen (v. 2.). Drugi pa mislijo, de ga je David zložil po svoji zmagi zoper Golijata, tode ti misli je nasproti druga versta, kjer David pravi, de mu je bilo podložno vse ljudstvo. -- Kristjan naj v tem psalmu hvali Boga za prejete gnade in naj prosi nove pomoči.

2. Tako je David lahko govoril po zmagi zoper Absaloma.

Digitized by Google

se mu razodevaš;[3]) ali sin človekov, de ga čislaš?

4. Človek je enak nečimernosti;[4]) njega dnevi zginejo kakor senca. Job 8, 9: 14, 2.

5. Gospod![5]) nagni svoje nebesa,[6]) ter stopi doli; dotakni se gorá, de se kadijo.

6. Posvéti z bliskam, de jih razpodiš;[7]) pošlji svoje pušice, de jih prestrašiš.

7. Stegni svojo roko iz visokosti, potegni me, in reši me iz obilnih vodá, iz roke ptujih sinov![8])

8. Njih usta govoré nečimerno,[9]) njih desnica je krivična desnica.[10])

9. Bog! novo pesem ti bom pel, na brenkljah z desetimi strunami ti bom igral.

10. Ki daješ blagost[11]) kraljem; ki si rešil svojiga hlapca Davida meča malopridniga;

11. potegni me,[12]) in izderi me iz roke ptujih sinov, kterih usta govoré nečimerno, in kterih desnica je krivična desnica,

12. kterih sinovi[13]) so kakor mlade vsajenke v svoji mladosti. Njih hčere so napravljene, nališpane, enako tempeljnu.

13. Njih žitnice so polne, ki izsipajo iz tè v uno;[14]) njih ovce so plemenitne, obilno jih je v njih izhodiših;[15])

14. njih goveja živina je debela. Podertije ni v zidu, ne prehodiša, tudi ne vpitja na njih ulicah.[16])

---

3. „*se mu razodevaš*“ po svojih podukih, zlasti pa po svojih dobrotah.
4. „*nečimernosti*“, t. j., nečimernim, minljivim rečem. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*enak soparu*“ ali „*sapi*“.
5. Po ti zahvali David prosi Boga, de naj ga reši še druzih silnih sovražnikov (5—12.).
6. Versti 5. 6. pomenite: O Bog! pokaži se v svojim strašnim veličastvu in me reši!
7. razpodiš vse sovražnike, ki so še ostali na Absalomovi strani.
8. „*iz roke*“ izverženih, malopridnih otrók, ki so se z mojim sinam Absalomam zoper mene vzdignili. Drugi si mislijo zunanje sovražnike.
9. „*nečimerno*“; drugi prestavljajo: „*laž*“.
10. oni so krivični, ker se ne deržé zvestobe, ki so mi jo persegli. O Bog, vnovič te prosim, reši me tacih nezvestnikov!
11. „*ki daješ blagost*“, t. j., zmago, pomoč, srečo.
12. ki si me tolikokrat rešil pogina, reši me še dalje.
13. Od 13. do 15. verste razklada sveti pevec srečo svojih nezvestih sovražnikov, blezo zato, de bi s tem pokazal, kako brez vzroka so se spuntali zoper svojiga kralja. — Tisti razlagavci, ki si tukaj mislijo zunanje sovražnike (razl. 8.), pa menijo, de sveti pevec s temi besedami popisuje časno srečo hudobnežev sploh, de je mogel ob koncu tega psalma (v. 15.) skleniti in reči: Prava sreča je le v Bogu. Ta nauk naj si kristjan posname!
14. Njih žitnice so takó do verha napolnjene z žitam, de bi ga žitnica rada v drugo žitnico izsula, de se per verhu že iz nje usipa; ali pa: njih žitnice so takó napolnjene, de žito iz tega leta v drugo leto vsipajo; njih žitnice tedaj niso nikoli izpraznjene (Talhofer).
15. „*v njih izhodiših*“, t. j., v njih tamorih in hlevih.
16. Mestno zidovje je terdno, ni nikjer prederto, de bi sovražnik mogel v mesto priti, v njem je vse tiho in mirno. Vse je v dobrim stanu.

Digitized by Google

15. Blagrujejo ljudstvo, čigar je to; srečno *(pa je le)* ljudstvo, ki je Gospod njegov Bog.[17])

CXLIV. (145.) Psalm.

David hvali vsigamogočniga, pravičniga in dobrotljiviga Boga.

1. Hvalna pesem Davida samiga. Povzdigoval te bom, o Bog, moj kralj! in hvalil tvoje ime ven in ven, vekomej in vekomej.

2. Vsak dan te bom hvalil, in častil tvoje ime ven in ven, vekomej in vekomej.

3. Velik je Gospod in prav častitljiv, in njegovo veličastvo je nezmerno.[1])

4. Rod in rod bo hvalil tvoje dela, in oznanovali bodo tvojo mogočnost.

5. Perpovedovali bodo slavno veličastvo tvoje svetosti, in naznanovali bodo tvoje čuda,[2])

6. in govorili bodo od moči tvojih strašnih del, in perpovedovali tvojo velikost;

7. spomin tvoje obilne prijetnosti bo iz njih vrel,[3]) in zavoljo tvoje pravice se bodo radovali.

8. Milostljiv in usmiljen je Gospod, poterpežljiv in prav milostljiv.

9. Dober je Gospod vsim, in njega usmiljenje je do vsih njegovih del.

10. Slavé naj te, Gospod! vse tvoje dela, in tvoji sveti naj te hvalijo.

11. Slavo tvojiga kraljestva

---

17. Ljudje blagrujejo tako ljudstvo, ki vse to ima; vender pa je v resnici srečno le samo Božje ljudstvo. — V hebrejskim se verste (12—15.) nekoliko drugàči glasé, in se z 11. versto takole vežejo: V 11. versti prosi David Boga, de naj ga reši vsih njegovih sovražnikov; de bi pa Gospod toliko bolj gotovo uslišal njegovo prošnjo, začne perpovedovati v naslednjih verstah, koliko srečo de Gospod daje Izraelovimu ljudstvu, namreč:

12. de so naši sinovi zrastli kakor mladike v svoji mladosti, naše hčere so kakor lepo obdelani vogelni stebri per velicih hišah;

13. naše žitnice so polne, in dajejo založbo za založbo; naša drobnica se množí tavžentero in deset tavžentero na naših gninah;

14. naša goveja živina je debela; ni škode, ne pomanjkanja, ne vpitja po naših ulicah.

15. Blagor ljudstvu, kterimu se takó godí; blagor ljudstvu, ki je Gospod njegov Bog!

Sveti pevec hoče reči v teh verstah: Naša sreča je sicer velika, tode naša nar veči sreča je zlasti ta, de je pravi, živi Bog — po posebni zvezi z nami — naš Bog (Brentano).

1. Drugi prestavljajo: „*njegovo veličastvo je nezapopadljivo*“.

2. V hebrejskim: „*Perpovedoval bom ... in oznanoval ...*. (v. 6.), *de bodo govorili ... spomin*“ i. t. d.

3. Sveti pevec hoče s tem rêči: Kakor voda neprenehama vrè iz studenca, ravno tako bo tudi spomin tvoje velike dobrotljivosti iz njih hvaležniga serca vrel, ter ne bodo nehali razglasovati tvojih obilnih dobrot, in jih s hvalnimi pesmimi slaviti (Brentano).

Digitized by Google

bodo oznanovali, in od tvoje močí govorili,

12. de oznanijo človeškim otrokam tvojo mogočnost, in veličastno slavo tvojiga kraljestva.

13. Tvoje kraljestvo je kraljestvo za večne čase in tvoje gospostvo za vse rodove. Gospod je zvest v vsih svojih besedah,[4]) in svet v vsih svojih delih.

14. Gospod vzdigne vse, kteri padejo, in pomaga kviško vsim potertim.

15. Oči vsih upajo v té, Gospod! in ti jim daješ jed ob perpravnim času.

16. Ti odpéraš svojo roko, in nasitiješ vse živo z blagodaram.

17. Pravičen je Gospod na vsih svojih potih, in svet v vsih svojih delih.

18. Blizo je Gospod vsim, ki ga kličejo, vsim, ki ga kličejo v resnici.[5])

19. Spolnuje voljo njim, ki se ga bojé, ter njih prošnjo usliši, in jih reši.

20. Gospod varuje vse, ki ga ljubijo, potrebi pa vse grešnike.

21. Hvalo Gospodovo bodo moje usta oznanovale, in vse mesó[6]) naj hvali njega sveto ime ven in ven, vekomej in vekomej.

CXLV. (146.) Psalm.

Sveti pevec perporoča zaupanje v Boga.

1. Aleluja! Agejeva in Zaharijeva.[1])

2. Hvali Gospoda, moja duša! hvalil bom Gospoda svoje žive dni; prepeval bom svojimu Bogu, dokler bom. Ne zanašajte se v poglavarje,

3. v človeške otroke, per kterih ni pomoči.

4. Njih duh gre iz njih, in se vernejo v svojo zemljo; tisti dan zginejo vse njih misli.

5. Blagor njemu, kteriga pomočnik je Jakopov Bog, kteri zaupa v Gospoda, svojiga Boga, Djan. ap. 14, 14. Skr. raz. 14, 7.

6. ki je naredil nebo in zemljo, morje in vse, kar je v njih,

7. ki ohrani resnico[2]) vekomej, pravico dela njim, kteri terpé krivico, lačnim daje jed. Gospod oklepa jetnike,

8. Gospod razsvetljuje slepe, Gospod vzdiguje poterte, Gospod ljubi pravične.

9. Gospod varuje ptuje, sprejema siroto in vdovo, pota grešnikov pa pokončuje.[3])

10. Gospod bo kraljeval vekomej, tvoj Bog, o Sion! od roda do roda.

---

4. „*v vsih svojih besedah*“, t. j., v vsih svojih obljubah. — Besedí: „*Gospod ... delih*“, ni v hebrejskim.

5. „*v resnici*“, t. j., resnično, odkritoserčno. Jan. 4, 23.

6. „*vse meso*“, t. j., vse, kar živí (Brentano).

1. pesem. — Po izročilu sta preroka Hagej in Zaharija ta psalm pela ob vernitvi iz babilonske sužnosti.

2. „*resnico*“; drugi prestavljajo: „*zvestobo*“.

3. „*pota grešnikov*“, t. j., naklepe grešnikov pa razdeva.

Digitized by Google

CXLVI. (147.) Psalm.

Sveti pevec opominja vse, de naj hvalijo Boga zavoljo njegovih dobrot.

1. Aleluja! Hvalite Gospoda, ker je dobro hvalo peti; prijetna in lepa bodi hvala našimu Bogu!

2. Gospod zida Jeruzalem,[1]) in zbira Izraelove razkropljene.

3. On ozdravlja tiié, ki so potertiga serca, in njih rane obezuje.

4. On šteje množino zvezd, ter jih kliče vse po imenu.

5. Velik je naš Gospod, in velika je njegova moč, in nezmérna je njega modrost.[2])

6. Gospod vzdiguje pohlevne;[3]) grešnike pa do tal ponižuje.

7. Pojte Gospodu z zahvalo,[4]) prepevajte našimu Bogu na citrah.

8. On zagrinja nebo z oblaki, in perpravlja zemlji dež. On daje, de trava raste po gorah in zeliše ljudem v službo.[5])

9. On daje živež živini in mladim vranam, ki ga kličejo.[6])

10. Nima veselja nad konjevo močjo,[7]) tudi ne dopadenja nad moževimi nogami.[8])

11. Gospod ima dopadenje nad njimi, ki se ga bojé, in nad njimi, ki v njegovo milost upajo.

CXLVII. Psalm.

Sveti pevec še dalje opominja Izraelce, de naj hvalijo Boga zavoljo njegovih dobrot.[9])

1. (12.) Aleluja! Hvali, Jeruzalem! Gospoda; hvali, Sion! svojiga Boga;

2. (13.) ker je zapahe tvojih vrat poterdil, tvoje otroke v tebi oblagodaril.

3. (14.) On ti daje mir na pokrajinah, in te nasituje s pšenično mašobo.[10])

4. (15.) On pošilja svojo besedo[11]) na zemljo; hitro teče njegovo govorjenje.

---

1. Iz teh besedi sklepajo razlagavci, de je bil ta psalm zložen po vernitvi iz babilonske sužnosti. — Kristjan misli na viši Jeruzalem, na sveto cerkev, zbrano zmed nevernikov in Judov. Gl. Jan. 11, 52.
2. Po besedi: „*njega modrosti ni števila*“, je tedaj neskončna.
3. „*pohlevne*“, krotke, poterte, Bogu vdane.
4. Drugi prestavljajo: „*Pojte Gospodu zverstama*“.
5. „*in zeliša ljudem v službo*“, ni v hebrejskim.
6. Gl. zastran previdnosti Božje Job. 38, 41.
7. nad močjo konjnikov, t. j., Bog ne potrebuje konjnikov.
8. nima dopadenja nad pešci, sploh nad zemeljsko močjo. Drugi: On ne potrebuje ne konjnikov, ne peščov, de bi koga rešil.
9. V hebrejskim je ta psalm drugi del poprešnjiga, tako de se število hebrejskih psalmov spet vjema z Vulgato.
10. „*s pšenično mašobo*“, t. j., s cvetam, z nar boljši pšenico.
11. „*svojo besedo*“ drugi prestavljajo: „*svoje povelje*“.

Digitized by Google

5. (16.) On daje sneg kakor volno; raztresa meglo[12]) kakor prah.

6. (17.) Meče svojo točo kakor koščke;[13]) kdo bo preterpel njegov mraz?

7. (18.) Pošlje svojo besedo, in jo raztopí; njegova sapa piše, in vodé tečejo.

8. (19.) On oznanuje svojo besedo Jakopu, svoje postave in pravice Izraelu.

9. (20.) Ni storil tako vsim narodam, in svojih pravic jim ni oznanil.[14]) Aleluja.

CXLVIII. Psalm.

Sveti pevec vabi vse stvarí, de naj hvalijo Boga.

1. Aleluja! Hvalite Gospoda z nebes;[1]) hvalite ga na višavah!

2. Hvalite ga vsi njegovi angelji; hvalite ga, vse njegove vojskine trume!

3. Hvalite ga, solnce ino luna; hvalite ga, vse zvezde ino luč!

4. Hvalite ga, nebés nebesa,[2]) in vse vodé, ki so nad nebesi![3]) Dan. 3, 59. 60.

5. Naj hvalijo ime Gospodovo; zakaj on je rekel, in bile so storjene; on je ukazal, in bile so vstvarjene.

6. Postavil jih je za vselej in na večne čase; dal je postavo, in ne bo prešla.[4])

7. Hvalite Gospoda na zemlji, zmaji[5]) in vsi brezni!

8. Ogenj, toča, sneg, led, vihar, ki njega povelje spolnujejo!

9. Hribi in vsi griči, rodno drevje in vsi cedri!

10. Zverine in vsa živina, laznína in perutnína![6])

11. Kralji zemlje in vse ljudstva; poglavarji in vsi sodniki zemlje!

12. Mladenči in device, stari in mladi naj hvalijo ime Gospodovo!

13. ker njegovo ime samó je visoko.

14. Njegova slava[7]) *(seže)*

---

12. „*meglo*“ drugi prestavljajo: „*slano*“.
13. Meče spod neba na zemljo debelo točo.
14. Nevernikam je Bog pustil le natorno postavo njih pameti, ter jim ni dajal naukov v posebnim razodenji. To razodenje so prejemali po večnim sklepu Božjim nar popred Judje, potem po Judih sčasama tudi drugi narodi po svetu. — Drugi po hebrejskim: ... „*narodam, in njegovih pravic ne poznajo*“.
1. „*z nebes*“, t. j., vi nebeški prebivavci!
2. Hvalite ga, vi prebivavci nar viših nebes!
3. „*nad nebesi*“, t. j., nad podnebjem, kjer so si mislili vode.
4. „*postavo*“, namreč natorno postavo, ki ostane.
5. „*zmaji*“, velike morske živali, morski somi, levijatani.
6. „*laznína in perutnína*“, drugi prestavljajo: „*kače in ptiči s perutami*“.
7. „*slava*“, drugi prestavljajo: „*Njegovo veličastvo*“.

Digitized by Google

nad nebesa ino zemljo; saj je povišal rog svojimu ljudstvu.[8]) Hvala vsim njegovim svetim, sinovim Izraelovim, ljudstvu, ki se njemu bliža.[9]) Aleluja!

CXLIX. Psalm.

Zahvala za zmago.

1. Aleluja! Pojte Gospodu novo pesem;[1]) njega hvala *(naj se razlega)* v zbirališi svetih.

2. Izrael naj se veseli v svojim stvarniku;[2]) in sionski otroci naj se radujejo v svojim kralji.

3. Naj hvalijo njegovo ime v verstéh; z bobni in brenkljami naj mu igrajo;

4. zakaj Gospod ima dopadenje nad svojim ljudstvam, ter povišuje krotke k zveličanju.[3])

5. Sveti se radujejo v slavi,[4]) veselé se na svojih ležiših.[5])

6. Poviševanje Božje je v njih gerlih, in na dve plati ojstri meči so v njih rokah,[6])

7. de se mašujejo nad narodi, in ljudstva kaznujejo;[7])

8. de zvežejo njih kralje z verigami, in njih plemenitnike z železnimi vezmi;

9. de jim storé po zapisani pravici.[8]) Ta slava bodi vsim njegovim svetim! Aleluja!

---

8. „*saj je povišal rog*“, t. j., saj je pomnožil moč Izraelu.
9. Hvala svetimu, Bogu posvečenimu, duhovskimu ljudstvu, ki je v posebni zvezi z Bogam, in se mu sme bližati (Talhofer).
1. Pojte Gospodu zahvalno pesem za veliko zmago. Ktera je bila ta zmaga, se ne vé. Kristjan naj si misli zmago svojiga Odrešenika zoper sovražnike svojiga zveličanja.
2. V hebrejskim po besedi: „*Izrael naj se veseli v njih, ki so ga vstvarili*“, t. j., v svojih stvarnikih; s tem naznanuje sveti pevec tri Božje osebe v presveti Trojici.
3. „*krotke*“, poterte, Bogu vdane (Talhofer). V hebrejskim: „*venca ponižane z blagostjo*“, s pomočjo. Izraelsko ljudstvo je bilo veliko let zatérano in poniževano (Brentano).
4. Izraelci se močno veselé v svoji sreči po dobljeni zmagi.
5. veselé se v pokoji, ker so mir dosegli.
6. perpravljeni so za novo vojsko, ako bi se sovražniki spet prederznili, jih zatérati. — Kristjan si misli z besedami: „*na dve plati ojstri meč*“ besedo Božjo. Gl. 2. Kor. 10, 4. Ef. 6, 17. Hebr. 4, 12.
7. ako jih bodo spet napadali.
8. „*po zapisani pravici*“, t. j., po zapisani postavi (5. Mojz. 7.) naj malikovavske ljudstva v deželi pokončajo. Narodi, ktere pokončati so Izraelci povelje imeli, so bili predpodobe sovražnikov našiga zveličanja, ki nas nadlegvajo na potu čednosti in pobožniga življenja. — Kristjan naj zato misli na povelje Božje, de naj si s pota spravlja vse zaderžke in opovére svojiga zveličanja.

Digitized by Google

CL. Psalm.

Vabilo k hvali Božji.

1. Aleluja! Hvalite Gospoda v njegovih svetih;[1]) hvalite ga v njegovi močni terdnjavi![2])

2. Hvalite ga v njegovih močéh;[3]) hvalite ga po njegovi mnogoteri velikosti.

3. Hvalite ga s trobentinim glasam; hvalite ga z brenkljami ino citrami!

4. Hvalite ga z bobni in v verstéh; hvalite ga s strunami in pišalmi!

5. Hvalite ga s prav glasnimi cimbali; hvalite ga z veselimi cimbali![4])

6. Vse, kar sope, hvali Gospoda! Aleluja![5])

---

1. „*v njegovih svetih*“, ki jih s svetostjo obdaruje. — Talhofer pa takole: „*v njegovih svetih*“, namreč lopah, v svetišu na Sionu. V hebrejskim: „*v njegovim svetišu*“, v tempeljnu.
2. „*v njegovi močni terdnjavi*“, t. j., v nebesih, kjer prebiva.
3. „*v njegovih močéh*“, t. j., v njegovih mogočnih delih.
4. Izraelci so imeli dvoje cimbale, male in vélike, to je, orodje, podobno dvema plitvima skledama, ali pa renama, ki so z njima skupej udarjali in šum narejali. Temu enako orodje se vidi per turški muzîki.
5. Prav permerno se končajo bukve hvalnih pesem z besedo: „*Aleluja!*“ t. j., hvalíte Boga! O de bi vsi, ki to besedo tolikokrat izrekujemo v duhovskih molitvah, tudi v nebeškim Jeruzalemu vekomaj prepevali: Aleluja!

Digitized by Google

VVOD

v

Salomonove pregovore ali pripovesti.

Bukve, ki se jim pravi „*Salomonovi pregovori*“ ali „*Salomonove pripovesti*“, obsegajo mnoge nauke in pregovore Salomonove modrosti in razumnosti, pa tudi pregovore in opominovanja druzih modrih mòž, ki jih je bil Bog razsvetlil. Razdelijo se té bukve v dva dela, namreč v vvod in podučevanje. V vvodu (od 1. do 9. pogl.) perporoča modri, berž ko ne Salomon, modrost, ter hvali njeno imenitnost in vrednost, vmes pa tudi že vpleta nektere daljši ali krajši poduke. Poduki in pregovori, ki nasledvajo od 10. pogl. do konca, in so zdaj bolj zdaj manj v zvezi med seboj, se dajo po času njih nabire v tri dele razločiti. Nekoliko namreč (od 10. do 24. pogl.) jih je že Salomon nabral ali sostavil; nekoliko (od 25. do 29. pogl.) jih je bilo nabranih pod pobožnim kraljem Ezekijem (4. Kralj. 18.); vsim tem so bili poslednjič perdjani Agurjevi pregovori in nauki neke bogaboječe matere, ki jih je dajala svojimu sinu Lemuelu (pogl. 30. 31.). Lepi nauki, ki jih Božja modrost v teh bukvah v toliki obilnosti daje, so za slehern stan in za vsaciga človeka, zlasti pa za odrašeno mladost, ktera v njih najde krepke svarila, varovati se greha, in močne nagibe, se pota čednosti stanovitno deržati. Po mislih svetiga Hieronima je Salomon v svojih pregovorih razlagal perve podlage prave modrosti, t. j., prave čednosti in pobožnosti; v naslednjih bukvah, namreč v pridigarjevih, je učil človeka, po potu čednosti in pobožnosti še dalje hoditi, in kakó naj vse minljivo zaničuje; poslednjič v visoki pesmi pa je pokazal popolno, doveršeno pobožnost, ko se duša popolnama z Bogam združi po sveti, čisti ljubezni.

Digitized by Google

BUKVE PREGOVOROV,

ali

PRIPOVEST,

v hebrejskim:

MISLE.

I. Poglavje.

Modri hvali korist pregovorov; opominja sina, de naj posluša nauke svojih staršev, in de naj se ne vdaja vabljenju grešnikov; modrost vabi ljudi, de naj jo sprejemajo, in žuga pogin svojim zaničevavcam.

1. Pregovori [1]) Salomona, Davidoviga sina, Izraeloviga kralja

2. za spoznávanje [2]) modrosti [3]) in krotitve, [4])

3. za umevanje razumnih besedi, in za sprejemanje poduka v nauku, [5]) pravičnosti in pravice in spodobnosti; [6])

4. de bi se dajala malim pre-

1. Po hebrejsko „*mešalim*“. To so govori v prilikah in podobah, ki vse kaj več povedó, kakor kar beseda pomeni (4. Mojz. 23, 7. razl. 4.); potem sploh modre pravila za življenje v prilikah in podobah. V 3. bukv. Kralj. 4, 32. se bere, de je bil Salomon tri tavžent tacih pregovorov zložil, ki jih je zgodovinar (3. Kralj. 4, 3.) v deržavne letnike vse ravno tako zapisal (3. Kralj. 11, 41.), kakor jih je modri kralj pravil. Kar jih je v teh bukvah od 10. do 24. pogl. in kar jih je že v vvod (od 1. do 9. pogl.) vpletenih, jih je berž ko ne Salomon sam iz deržavnih letnikov spisal pobožnim v poduk in boljšanje; še nekoliko jih je bilo pod kraljem Ezekijem odbranih in poprešnjim pridjanih. Vsa nabira tacih pregovorov je bila še poznejše z Agurjevimi pregovori in z nauki do Lemucla dokončana (Glej vvod).
2. Od 2. do 7. verste se naznanja namen, iz kteriga so bili pregovori na svitlo dani.
3. djanske modrosti, kako de se prav dela in živí (Bazili).
4. kako de se morajo krotiti strasti in hudo poželenje.
5. kakó de bi človek pravo umnost dosegel, ktera ga k pametnimu življenju napeljuje, in se iz lepiga obnašanja kaže.
6. de bi človek spoznal, kaj je res in prav; temu nasproti je zmota uma in spačenost serca. Glej spod. 4, 24. i. d.

Digitized by Google

kanjenost,[7]) mladim vednost in razumnost.

5. Ako jih posluša modri, bo *(še)* modrejši, in umni dobí vajet.[8])

6. Pazil bo na pregovor in razlago, na besede modrih in na njih uganjke.[9])

7. Strah Gospodov je začetek modrosti;[10]) neumni[11]) modrost in poduk[12]) zaničujejo. Ps. 110, 10. Sir. 1, 16.

8. Poslušaj, moj sin! nauk svojiga očeta,[13]) in ne pušaj v nemar postave svoje matere;

9. de se ti dá lišp na glavo, in verižica okrog tvojiga vratú.[14])

10. Moj sin! ako te grešniki vabijo, ne vdaj se jim.

11. Ako pravijo: Pojdi z nami! na krí prežímo, nedolžnimu mreže skrivej nastavljajmo brez vzroka;

12. požrímo ga živiga kakor pepel, in celiga[15]) kakor de bi se bil v jamo pogreznil;[16])

13. našli bomo vse drago premoženje, svoje hiše bomo s plenam napolnili.

14. Poskusi srečo z nami,[17]) ena mošnja bodi nas vsih!

15. Moj sin! ne hodi z njimi, zderži svojo nogo od njih potov;

16. zakaj njih noge v hudo tekó, in oni hité kri prelivat. Iz. 59, 7.

17. Pa zastonj se razgrinja mreža ptičem pred očmi.

18. Tudi oni na svojo lastno kri prežé, in svojim dušam zaderge nastavljajo.[18])

---

7. *„prekanjenost“*, t. j., kačja razumnost, prebrisana glava, previdnost v vsih delih in opravilih, de jih kdo ne prekani, ne ogoljufa (Glej Mat. 10, 16.).
8. *„dobí vajet“* v roke, t. j., zmožnost, sebe in druge vladati. V hebrejskim: *„dobí ladjino verv“*.
9. Razumeval bo ... *„njih uganjke“*, t. j., skriti pomen njih govorjenja. — S tem se začne opominovanje k modrosti.
10. Ta modri pregovor ima več pomenov. — Sleherna čednost se perčne s straham Božjim, t. j., s straham pred sodbo Božjo; po tem še le nasledva čednost iz ljubezni (Avguštin). Ali pa: Strah Gospodov je poglavitni del modrosti (čednosti), ako namreč strah Gospodov pomeni otročjo boječnost, ktera iz ljubezni izhaja, in se človek boji Boga razžaliti, ker je naš nar boljši oče. Nekterim pa pomeni strah Gospodov toliko, kolikor vera, in ta pregovor takole razlagajo: Vsaka modrost (učenost in čednost) mora iz vere izvirati, in po nji se poterdovati.
11. Hudobni, ki se Boga ne bojé, ampak ga z besedo in z djanjem tajé.
12. *„poduk“* drugi prestavljajo: *„krotilev“*, t. j., tako ravnanje s človekam, po kterim se v njem hudo poželenje krotí, se takó v vojnicah derži, de ne živí po svoji spačeni volji, ampak po danih postavah lepe in spodobne obnaše.
13. Otroci naj se deržé naukov svojih staršev, kteri so se že po lastnih skušnjah zmodrili.
14. Pomen te verste je: To te bolj lepša, kakor dragi kamni in vsaka druga lepotija.
15. Spravimo ga s sveta, kakor de bi ga bila zemlja požerla. Glej 4. Mojz. 16, 30.
16. kakor de bi se bil v grob, v zemljo uderl.
17. Naše sreče se vdeleži! Z nami jo potegni!
18. Pomen 17. in 18. verste je: Kakor ptičar zastonj mrežo razgrinja ptičem pred očmi, ker ptiči nevarnost vidijo in se je varujejo: tako tudi uni zapeljivci ne bodo dosegli svojiga namena, temuč bodo sami sebe pogubili, ko mislijo druge pogubiti; ko drugim jamo kopljejo, bodo sami vanjo padli.

Digitized by Google

19. Takošne so pota[19]) slehernega lakomnika;[20]) one posestnikam življenje jemljejo.[21])

20. Modrost zunej uči,[22]) na ulicah povzdiguje svoj glas.[23])

21. Pred množicami vpije, per mestnih vratih[24]) govori svoje besede, rekoč:

22. Otročaji! doklej bote ljubili otročarijo,[25]) doklej bodo neumneži[26]) želeli, kar jim je škodljivo,[27]) in nespametniki vednost sovražili?

23. Spreobernite se na moje svarjenje! glejte! svojiga duhá vam bom razodela, in svoje besede vam bom oznanila.[28])

24. Ker sim vas klicala, pa ste se branili; sim stegovala svojo roko, pa ga ni bilo, de bi se bil ozerl; Iz. 65, 12: 66, 4. Jer. 7, 13.

25. ker ste ves moj svèt zaničevali, in moje svarjenje zanemarjali:

26. se bom tudi jez k vaši pogubi[29]) smejala, in posmehovala, kadar vas zadene, česar se bojite.

27. Kadar nadloga nanaglama perdere, in poguba kakor vihar perveršî; kadar stiska in težava nad vas pride:

28. tadaj me bodo klicali, pa jih ne bom uslišala; zgodej bodo vstajali,[30]) pa me ne bodo našli;

29. zato, ker so krotitev sovražili, in za Gospodov strah niso marali,

30. ker se niso mojimu svetu vdali, in so vse moje svarjenje zaničevali.

31. Naj tedaj vživajo sad svojiga obnašanja, in s svojimi sveti naj se nasitujejo.[31])

32. Otročaje bo njih odvernitev[32]) pokončala, in nespametne bo njih sreča[33]) pogubila.

---

19. Taka nesreča zadeva lakomnike in samogoltnike.
20. V hebrejskim: ... *„pota tistih, kteri hrepené po kriviènim dobièku“*.
21. Krivično blago pernaša nesrečo, in večkrat še telesno smert, kakor Nabotu. Glej 3. Kralj. 21.
22. *„zunej“*, t. j., očitno, vpričo ljudí uči modrost.
23. Pomen te verste: Kdor gleda na početje ljudi in pazi na nasledke njih početja, si povsod modrost perdobiva, ker se uči spoznavati, iz kakošnih del sreča, iz kakošnih pa nesreča izhaja.
24. kjer je bila navada, de so se ljudje na smenj in pa tudi k sodbam shajali. Pomen je: Slehernimu govorí.
25. Neumneži, doklej bote ljubili greh in hudobijo?
26. *„neumneži“*, v hebrejskim: *„zasmehovavci“*, namreč zasmehovavci vere.
27. V hebrejskim: *„doklej bodo zasmehovavci nad zasmehovanjem dopadajenje imeli“?*
28. Modrost zdaj pričakuje, de se bodo neumneži po njenim vabljenji za njo podali. Pa nobeniga ni. Tedaj vsa nevoljna dalje govori: Ker vi moje vabljenje vnemar pušate in ga zasmehujete, se bom tudi jez vam smejala, kadar nesreča nad vas pride.
29. *„k vaši pogubi“*, t. j., k vaši nesreči.
30. ter me bodo hodili iskat, pa me ne bodo našli.
31. naj žanjejo, kar so sejali. Glej Gal. 6, 8.
32. *„Otročaje“*, t. j., neumneže bo njih odvernitev od modrosti pokončala; nesrečni bodo, ker so modrost zapustili.
33. *„njih sreča“*, drugi prestavljajo: *„njih* (domišljena) *varnost“*, njih goljufni mir.

Digitized by Google

33. Kdor pa mene posluša, bo počival brez strahú, in bo obilnost užival, in se mu ne bo nič hudiga bati.[34])

II. Poglavje.

Modri pred očí stavi, koliko dobriga človek po modrosti zadobí, in v kolike zadrege pride, kdor jo v nemar pustí.

1. Moj sin! ako sprejemaš moje besede, in moje zapovedi per sebi hraniš,

2. de tvoje uho modrost posluša: nakloni svoje serce k spoznanju razumnosti.[1])

3. Ako namreč modrost kličeš, in svoje serce k razumnosti naklanjaš;

4. ako je kakor denarjev išeš, in jo kakor zaklade izkopavaš:

5. tadaj boš strah Gospodov razumel, in spoznanje Božje našel.[2])

6. Zakaj Gospod daje modrost, in iz njegovih ust pride razumnost in spoznanje.[3])

7. On pravičnim blagost hrani, in varuje nje, ki priprosto hodijo,[4]) Rimlj. 12, 16.

8. varuje steze pravice, in pota svetih brani.[5])

9. Takrat[6]) boš spoznal pravičnost in pravico in spodobnost in vsako dobro pot.[7])

10. Ako pride modrost v tvoje serce, in znanje tvoji duši dopade:

11. te bo dober svèt obvaroval, in razumnost te bo branila,[8])

12. de boš obvarovan hudobne

---

34. V hebrejskim: *„Kdor je meni pokoren, bo varno prebival, in brez strahu pred nesrečo počival“.*

1. Moj sin! — govori modri pisavec — de si boš moje besede k sercu vzel in v sercu ohranil, ter vedno po njih živel, si prizadevaj, modrost dobro spoznati; potem jo boš gotovo ljubil, jo boš rad poslušal, in njene besede ohranil.

2. Ako serčno po modrosti hrepeniš in je željno išeš, boš strah Božji zadobil, ki je začetek modrosti (glej zgor. 1, 7.), je nekako že sam modrost (Glej razl. 10. v 1. pogl. Modr. 10, 10.).

3. Verste 6., 7., 8. naznanjajo vzrok 3. verste, zakaj de je namreč treba v modrost klicati, in so vmes djane, takó de se 5. versta z 9. sklepa.

4. *„priprosto hodijo“*, drugi prestavljajo: *„brez zadolženja hodijo“*; še drugi pa: *„ki pobožno žive“.*

5. Bog po svoji modrosti pravične varuje, in jih perpelje k večnimu počitku, ker jim daje moč, de skušnjave premagajo, in nevarnostim odidejo, ki nespametni v njih poginejo. Bog jih pelje k njih večnimu namenu, ker jih varuje, de od pota pravičnosti in svetosti ne odstopijo.

6. *„Takrat“*, kadar boš Boga prosil modrosti (v. 3.).

7. Vse te besede so eniga pomena, namreč: Takrat boš spoznal in storil, kar je prav.

8. Če prava modrost tvoje serce prevzame, imaš modriga svetovavca, kteri ti vse nevarnosti kaže, in poveˊ, kakó se jih ogibaj.

Digitized by Google

poti,[9]) in človeka, kteri napčno govori,[10])

13. njih, ki pravo pot zapušajo, in po temnih potih hodijo,

14. kteri se veselé, kadar kaj hudiga storé, in se nad nar hujšimi rečmi radujejo,

15. kterih pota so hudobne, in njih stopinje nepoštene;[11])

16. de boš obvarovan ptuje žene,[12]) in ptujke, ktera sladko govori,[13])

17. in vodníka svojih mladih let zapusti,[14])

18. in zaveze svojiga Boga pozabi;[15]) zakaj njena hiša se je k smerti[16]) nagnila, in njene pota proti peklu.

19. Vsi, kteri k nji hodijo, se ne vernejo, in se pota življenja ne poprimejo:[17])

20. de[18]) po dobrim potu hodiš, in se deržiš stezá pravičnih.

21. Zakaj pravični bodo v deželi[19]) prebivali, in priprosti bodo v nji ostali;

22. hudobni pa bodo iz dežele potrebljeni, in kteri krivično delajo, bodo iz nje pregnani. Job. 18, 17.

III. Poglavje.

Modri perporoča modrost zavoljo njenih dobrih nasledkov, kteri so zlasti tile: dobrotljivost, poterpežljivost in zaupanje v Boga, potem pa še tudi zdravje, dolgo življenje, bogastvo in čast.

1. Moj sin! ne pozabi moje postave, in tvoje serce naj ohrani moje zapovedi;

2. zakaj dolgo življenje, dobre leta[1]) in pokoj ti bodo pernesle.

---

9. *„hudobne poti“*, t. j., greha in vsakoršne nesreče.

10. zvitiga, prekanjeniga človeka, kteri pobožnim zaderge stavi in jih zapeljuje.

11. V hebrejskim: ... *„in njih steze ovinkaste“*, t. j., niso po postavi.

12. de boš obvarovan nečistosti in prešestva. Drugi menijo, de *„ptuja žena, ptujka“* pomeni vsak hudoben, kriv, zapeljiv nauk. Perm. 7. pogl. Kakor modri pisavec zgorej v 1. pogl. Božjo modrost pred očí stavi ko osebo, ki je človeku zaročena; ravno tako tudi tukej popisuje nespamet, zapeljiv, hudoben nauk, krivo vero ko osebo, namreč ko *„ptujo ženo“*, ki je svojiga moža zapustila, in ko *„ptujko“* ali nečistnico (očitne nečistnice so bile ptujke), ki se z drugim spolam pečá. Kdor tedaj Božjo modrost — pravo vero — zapusti, in se kriviga uka — krive vere prime, on zapusti svojo pravo zaročnico, ki mu jo je Bog dal, in se s prešestnicami, z vlačugami pečá.

13. ki zna perliznjeno, zapeljivo govoriti. Glej Ps. 5, 11.

14. ki svojiga moža zapusti. Drugi razlagajo: ktera resnico zapustí. Učeniki krivih naukov, krivoverci zapustè resnico, ktera jim je bila poprej vodníca po potu v večnost.

15. zakonske zaveze pozabi. 1. Mojz. 2, 24. Drugi razlágajo: pozabi svoje zaveze z vero.

16. njena hiša je blizo smerti, derží v smert in pogubljenje.

17. Nečistniki se težko poboljšajo, in so malokdaj stanovitni. Tudi krivoverci malokdaj k spoznanju resnice pridejo.

18. Ta versta je z 11. v zvezi, ravno tako tudi 12. in 16.

19. v obljubljeni deželi; misli si pa tudi nebesa, ker obljubljena dežela je bila predpodoba nebes. Glej Mat. 5, 4.

1. *„dobre leta“*, prav po besedi: *„leta življenja“*.

Digitized by Google

3. Usmiljenje in resnica[2]) naj te ne zapustite; na vrat si ji obesi, in na table svojiga serca ji zapiši:[3])

4. in našel boš milost in prijaznost per Bogu in per ljudeh.[4])

5. Zaupaj v Gospoda iz vsiga svojiga serca, in ne zanašaj se na svojo razumnost.[5])

6. Na vsih svojih potih misli v njega, in on bo tvoje stopinje vodil.[6])

7. Ne bodi sam per sebi moder; Boga se boj, in hudiga se vari.[7]) Rimlj. 12, 16.

8. Zakaj to bo zdravo za tvoj život, in bo poterdovalo tvoje kosti.[8])

9. Časti Gospoda s svojim premoženjem, in dajaj mu pervine vsih svojih perdelkov;[9])

10. in tvoje žitnice bodo z obilnostjo napolnjene, in tvoje tlačivnice bodo prepolne vina.

11. Tepenja Gospodoviga,[10]) moj sin, ne otresuj od sebe; in naj ti ne upada serce, kadar te on strahuje; Hebr. 12, 5.

12. zakaj kogar Gospod ljubi, ga tepe, in ima nad njim dopadajenje, kakor oče nad sinam.[11])

13. Blagor človeku, kteri modrost najde, in ima obilno razumnosti.[12])

14. Nje perdobitev je boljši, kakor kupčija s srebram, njen sad boljši, kakor nar boljši in nar čistejši zlato.

15. Ona je dražji, kakor vse bogastvo,[13]) in kar koli si kdo želi, se ne more nji permerjati.

16. Dolgo življenje je v njeni

2. Dobrotljivost in pravičnost, to je, vsa modrost.

3. Vedno ji imej pred očmi, in globoko si ji vtisni v serce. Glej 2. Mojz. 13, 9: 5. Mojz. 6, 8.

4. Bog in ljudje ti bodo dobri. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in prijaznost in dobro srečo boš našel per*“ i. d.

5. Le v neskončno modriga Boga zaupaj, ne pa v svojo modrost! Pred vsim bodi ponižen! Ponižnost, pravi sveti Bazili, je nepotekljiv zaklad vsih čednost, in kolikor manjšiga človek dela sebe, toliko bolj zaupa v Boga.

6. Kdór ima Boga pred očmi, lahko z Davidam reče: Gospod je moj pastir, nič mi ne bo manjkalo. Ps. 22, 1.

7. Ne tvoja, ampak tista modrost, ki se imenuje strah Božji, naj bo vodilo tvojiga djanja.

8. po besedi: „*to bo zdravo za tvoj popek, in bo močilo tvoje kosti*“. — Popek in kostí pomenijo dušo in telo. Glej Job. 21, 24. Modrost berzda počutno poželenje; s tem pa raste dušna moč in prostost, in život, kteriga strasti ne slabé in ne razdevajo, je tudi bolj terden in zdrav.

9. Spolnuj vse dolžnosti svete vere; zakaj to je modrosti podlaga in začetek (zgor. 1, 7.). Pervine Bogu darovati je vera zapovedovala. Glej 2. Mojz. 23, 19: 3. Mojz. 2, 12. 14. Modrost se po mnozih straneh perporoča.

10. Terpljenja, ki ti ga Bog pošilja, ne sprejemaj z nevoljo ali z jezo; križev, ki ti jih Bog naklada, ne meči s sebe! Le prositi smeš, de bi ti jih Bog preložil ali odvzel. Tudi od te strani modri modrost perporoča; zakaj kdor težave voljno terpí, je moder, ker spozná, de mu v duhovno boljšanje k popolnamosti pomagajo.

11. Greška prestava ima: „*in je kakor oče, ki sina tepe, kteriga ljubi*“. Glej Hebr. 12, 6.

12. kteri ima pravo razumnost. Drugi: kteri modrost od sebe daje, razširja.

13. „*kakor vse bogastvo*“, drugi prestavljajo: „*kakor biseri*“. Drugi: „*kakor*

Digitized by Google

desnici, in v njeni levici bogastvo in čast.[14])

17. Njene pota so lepe pota, in mirne vse njene steze.[15])

18. Drevo življenja je njim, kteri jo sprejmejo, in kdor jo obderži, je srečen.[16])

19. Gospod je z modrostjo zemljo postavil, in z razumnostjo je nebesa uterdil.[17])

20. Po njegovi modrosti so se brezni odperli,[18]) in oblaki se narejajo v roso.[19])

21. Moj sin! naj ne zgine to[20]) spred tvojih očí, ohrani postavo in dober svèt;[21])

22. in tvoja duša bo življenje imela, in tvoje govorjenje bo prijetno.[22])

23. Tadaj boš varno hodil na svojim potu, in tvoja noga se ne bo spotikala.

24. Kadar boš spal, se ne boš bal; počival boš, in tvoje spanje bo sladko;[23])

25. de[24]) se ne boš bal nagliga strahú in perhrumeče sile hudobnih;[25])

26. zakaj Gospod ti bo na strani, in bo tvojo nogo varoval, de se ne vjameš.

27. Ne brani mu storiti dobriga, kdor more; če moreš, tudi sam dobro stori.[26])

28. Ne reci svojimu prijatlu: „pojdi in zopet pridi, jutri ti bom dal!“ ako moreš precej dati.[27])

29. Ne naklepaj kaj hudiga

---

koravde“. Z zlatam, srebram, drazimi kamni si moremo le časne, minljivę dobrote kupiti; modrost pa nam perdobiva večne, neminljive zaloge.

14. Modrost še celo tudi časne dobrote z obema rokama deli. Glej 3. Kralj. 5.

15. Pota, ki jih ona kaže, peljejo k prijetnimu, mirnimu življenju.

16. Enako drevesu življenja v raji (1. Mojz. 2, 9: 3, 22.) podeluje zdravje in neumerjočnost.

17. Iši modrosti, ker je tako imenitna, de je še Bog po nji nebo in zemljo vstvaril.

18. Po njegovi modrosti so se v globočine vode stekle, ki so v začetku zemljo pokrivale (1. Mojz. 1, 2.). Drugi prestavljajo hebrejsko: „*so se brezni ločili, ter se razločili v spodnje in zgornje vode*“ (1. Mojz. 1, 7.).

19. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*in oblaki rosljajo roso*“.

20. teh naukov ne spušaj spred očí, vedno jih pomni.

21. Drugi: Ohrani razumnost in prevdarnost. Drugi: stanovitnost in previdnost.

22. tvoje govorjenje bo vsim prijetno. Drugi prestavljajo: ... „*življenje imela, in tvoj vrat lepotijo*“. Glej zgor. 1, 9.

23. Z zaupanjem v Božje varstvo se boš spat ulegel, ter boš mirno in sladko spal v naročji Božje previdnosti.

24. in se ne boš bal, de bi te kak hudobnež nanaglama napadel.

25. Modri mirno zaspí in pokojno spí; tudi v nevarnih časih se ne boji napada hudobnih: „*se ne boš bal ... tudi ne viharja hudobnih, kadar pride*“, t. j., viharja, ki ga ali hudobni vzdignejo, ali pa, ki nad hudobne pride.

26. Od te do 31. verste nasledvajo djanski nauki ali pravila, ki zadevajo ljubezen do bližnjiga, in so postavljeni namesto splošniga opominovanja: „*bodi moder v obnašanji do bližnjiga!*“ V greški prestavi: „*Ne brani se, revežu dobro storiti, kadar si mu v stanu pomagati*“. Revež ima pravico do obilnosti bogatinove, ker bogatin ni prav za prav lastnik, ampak le oskerbnik Božjih darov (1. Pet. 4, 10.). Zatorej pravi sveti Krizostom: „Zakaj si nevoljin, če reveži od tebe kaj hočejo? Očetov dar hočejo, ne tvojiga!“

27. V hebrejskim: „*ako imaš*“. — Dobro storiti ne odlašaj!

Digitized by Google

svojimu prijatlu, kadar ima v tebe zaupanje.[28])

30. Ne prepiráj se z nikomur brez potrebe, kadar ti ni nič žaliga storil.

31. Ne zavidaj krivičniga človeka,[29]) in ne posnemaj njegovih potov; Ps. 36, 1.

32. zakaj gnusoba pred Gospodam je vsak zasmehovavec,[30]) s priprostim pa se pogovarja.[31])

33. Revšina v hiši hudobniga je od Gospoda, prebivališa pravičnih pa so oblagodarjene.[32])

34. On zasmehovavce zasmehuje, krotkim[33]) pa milost daje.

35. Modri bodo slavo posedli, nespametnih poviševanje je sramota.[34])

IV. Poglavje.

Modri še dalje opominja, hrepeneti po modrosti, ter razklada nje korist. Vari se hudobnih, poslušaj lepe nauke, in čuj nad vsimi svojimi počutki.

1. Poslušajte, otroci! očetovsko krotitev,[1]) in glejte, de se naučite razumnosti.[2])

2. Dober dar vam dajem, moje postave ne zapušajte!

3. Zakaj tudi jez sim bil sin svojiga očeta, perserčni otrok in edinorojeni[3]) svoje matere;[4])

4. in me je učil, ter je rekel: Naj sprejme tvoje serce moje

---

28. in če kaj hoče od tebe. Glej v. 28. V hebrejskim: „*če zaupljivo per tebi stanuje*“, če je tvoj gost. Glej 1. Mojz. 19, 8. Sodn. 19, 24. Ali pa: „*če zraven tebe stanuje*“, če je tvoj sosed.

29. Ne bodi žalosten, če vidiš, de se hudobnimu boljši godí, kakor tebi, in nikar si po enakim potu ne iši sreče; zakaj desiravno je tukej srečen, bo po smerti pogubljenju zapadel. Glej Ps. 36, 1 : Spod. 24, 19. 20. Ako bi Bog, pravi sveti Krizostom, na tem svetu vse hudobne kaznoval, bi nihče ne upal v prihodnje življenje, ker bi se povračilo že tukej spolnovalo; zato Bog večiga dela hudobnih ne kaznuje v tem življenji.

30. Zasmehovavci so tukej imenovani vsi hudobni, kteri Božje nauke, čeravno ne vselej z besedo, vender pa s svojimi deli zasmehujejo in zaničujejo. Drugi prestavljajo: „*brezbožni*“. Drugi: „*odpadniki*“, namreč od vere.

31. s pobožnimi se Bog pečá, jih ljubi. Drugi: „*pobožnim je prijatel*“.

32. V hebrejskim: „*V hiši hudobniga je prekletstvo Gospodovo*“ i. d. Akoravno ima hudobnež veliko bogastvo, je vender le revež v primeri s pravičnim, kterimu Bog ne daje le, česar potrebuje za telo, ampak mu pošilja tudi duhovne dobrote.

33. „*krotkim*“, drugi prestavljajo: „*ponižnim*“, kar je vse eno.

34. Drugi: „*nespametni pa sramoto, desiravno jih povzdigujejo*“. Drugi: Sramota bo nespametne sloveče delala.

1. Beseda „*krotiter*“ pomeni tudi poduk, opominovanje, svarjenje, grajanje.

2. Poslušajte moj poduk, ki vam ga poln ljubezni dajem, kakor bi bil vaš oče.

3. „*edinorojeni*“ pomeni toliko, koliker „*ljubčik*“; zakaj Salomon je imel po 1. Kron. 3, 5. še tri brate.

4. Poslušajte me, zakaj jez sim bil ljubčik svojih staršev; torej sim prav lepe nauke prejel od njih.

Digitized by Google

besede; ohrani moje zapovedi, in boš živel.[5])

5. Perdobivaj si modrost, perdobivaj si razumnost;[6]) ne pozabi, in ne odstopi od besedí mojih ust.

6. Ne zapusti je,[7]) in te bo ohranila; ljubi jo, in te bo varovala.[8])

7. Začetek modrosti je: perdobivaj si modrost, in za vse svoje premoženje si kupi razumnost.[9])

8. Primi se je, in te bo povišala;[10]) s častjo te bo obdala, kadar jo boš objel.[11])

9. Na tvoji glavi bo lepoto množila, in s častitljivo krono te bo pokrivala.[12])

10. Poslušaj, moj sin, in sprejmi moje besede, de se ti množé leta življenja.

11. Pot modrosti ti bom pokazal, in po stezah pravice te popeljem.[13])

12. Če jih boš nastopil, tvoje stopinje ne bodo tesnobne, in če boš po njih tekel, se ne boš spotikal.[14])

13. Derži se poduka, ne odstopi od njega, ohrani ga, ker on je tvoje življenje.

14. Ne vesêli se stezá hudobnih, in pot malopridnih naj ti ne dopade.

15. Beži pred njo, in ne hodi po njej; ogni se je, in zapusti jo![15])

16. Zakaj oni ne zaspé, dokler kaj hudiga ne storé; in spanje jim je vzeto, dokler komu ne spodnesejo.[16])

17. Oni jedó kruh malopridnosti,[17]) in pijó vino krivice.[18])

18. Pot pravičnih pa je kakor svetla luč,[19]) nahaja in raste do polniga dné.[20])

---

5. *„in boš živel“*, t. j., imel boš pravo, dušno življenje, gnado Božjo; zraven pa boš tudi še dolgo in srečno živel.
6. Nič boljšiga si nisi v stanu perdobiti, kakor je modrost. Glej zgor. 3, 14.
7. Ne zapušaj modrosti, in te bo ohranila v gnadi Božji.
8. te bo varovala greha in njegovih žalostnih nasledkov.
9. Modrosti iskati, po nji hrepeneti, je začetek modrosti. Modrost je tisti drag biser, ki je kupec zavoljo njega vse prodal, kar je imel, de ga je kupil. Mat. 13, 46.
10. Popolnama se ji vdaj, in pravo vrednost in imenitnost ti bo pridobila. V hebrejskim: *„Povzdiguj jo, in tudi ona bo tebe povzdigovala“*.
11. S častjo te bo obdajala per Bogu in per ljudeh. Roke, ki ž njimi modrost objemajmo, so premišljevanje in prizadevanje.
12. Modrost te bo lepšala, zaljšala, de boš vsim ljub in prijeten.
13. Drugi prestavljajo: *„in po pravim potu te bom vodil“*.
14. Če pojdeš po potu, ki ti ga modrost pokaže, te ne bodo nobene nevarnosti ustavljale, nič te ne bo zaderževalo na tvojim popotvanji, urno potečeš tje, kamor si se namenil, ničesar se ti ne bo treba bati.
15. *„zapusti jo“*, v hebrejskim: *„pojdi memo“*.
16. Pomen te verste je ta: Beži pred hudobnimi, zakaj nesrečni so; njih hudobija jim še spati ne pustí, če niso nasitili svojih hudih želj.
17. *„kruh malopridnosti“*, t. j., z greham, po krivici perdobljeni kruh.
18. Drugi prestavljajo: *„Jedó hudobijo kakor kruh, in pijó krivico kakor vino“*. — Z vsim svojim bistvam so tako grehu vdani, de tako rekoč od njega živé, kakor drugi ljudje od jedí in pijače. Glej Job. 15, 16: 34, 7.
19. *„kakor svetla luč“*, drugi: *„kakor luč zjutranjiga svíta“*.
20. Luč pomeni v sv. pismu spoznanje in blagovitnost ali srečnost (Ps. 98, 11:

Digitized by Google

19. Pot hudobnih je temna; ne vedó, kje padejo.[21])

20. Moj sin, poslušaj moje govorjenje, in k mojim besedam nagni svoje uhó.

21. Naj ti ne zginejo spred očí; hrani jih v sredi svojiga serca.

22. Zakaj življenje so njim, kteri jih najdejo, in zdravje vsimu mesu.[22])

23. Z vso skerbjo vari svoje serce;[23]) zakaj iz njega izvira življenje.[24])

24. Odpravi od sebe hudobne usta, in opravljive ustnice naj bodo deleč od tebe.

25. Tvoje očí naj naravnost gledajo, in tvoje trepavnice naj hodijo pred tvojimi stopinjami.[25])

26. Poravnaj cesto pred svojimi nogami, in vse tvoje pota bodo uterjene.[26])

27. Ne zakreni ne na desno ne na levo, odverni od hudiga svojo nogo;[27]) zakaj pota, ktere so na desni,[28]) so Gospodu znane; pota na levi pa so napčne. On sam pa bo tvoje tekališe poravnal, in bo v miru vodil tvoje pota.[29])

V. Poglavje.

Ogibaj se nečistnice, de te ne zapelje v greh, iz kteriga toliko hudiga izvira; bodi zvest svoji ženi in ljubi jo; Bog vidi tudi skrito nezvestobo; nezvestnik pogine v svoji hudobii.

116, 105. Job. 18, 5: 22, 28.). Pravični rastejo v spoznanji resnice, v pravičnosti, v notranji blagovitnosti ali srečnosti, v notranjim miru in veselji do svoje doveršene popolnamosti.

21. Hudobni so brez praviga spoznanja, so slepi, gredó svojimu pogubljenju naproti, ker nevarnosti ne vidijo in ne čutijo.

22. Moje besede so zdrave „*vsimu mesu*“, t. j., vsimu človeku, duši in telesu.

23. V hebrejskim: „*Bolj kakor vse drugo vari svoje serce*“.

24. vse dobro izvira iz dobriga, vse hudo iz hudiga serca. Glej Mat. 15, 19. De svoje serce (hudiga) obvaruješ, pravi sv. Bernard, naj ti služi zoper poželjivost mesa ojstra pokora; zoper sodbo Božjo sodba ponižniga obtoženja samiga sebe; zoper veselje nad storjenimi grehi večkratno branje Božje besede; zoper hude skušnjave stanovitna molitev; zoper sitnosti tvojih bratov poterpežljivost in usmiljenje.

25. Glej, kam boš stopil, in ne obračaj očí radovedno zdaj na levo, zdaj na desno stran na cesti; zakaj neberzdana prostost očí odpre sovražniku vrata v serce. Drugi tako razlagajo: Tvoje okó ne bodi potuhnjeno, ampak priprosto, na eno samo potrebno bodi obernjeno, namreč na svetost in pravičnost.

26. Bodi resničen, odkritoserčen in brez zvijač v vsim svojim djanji in nehanji, in obvaroval se boš vsaktere škode.

27. Varuj se ovinkov, stranskih potov, goljufije in zvijač.

28. „*pota, ktere so na desni*“ pomenijo v ti versti srednjo pot, in ta je prava; kar jih je na obeh straneh, so krive.

29. Besedí: „*zakaj pota, ktere ... vodil tvoje pota*“ ni v hebrejskim, so pa v greški prestavi.

Digitized by Google

1. Moj sin! glej na mojo modrost, in nagni svoje uho moji razumnosti,

2. de varuješ misli, in de tvoje ustnice poduk[1]) obranijo. Ne glej zapeljive ženske;[2])

3. zakaj kakor satovje, ki se méd iz njega cedí, so kurbine ustnice, in glajši kakor olje je njeno gerlo;[3])

4. nje konec[4]) pa je grenek kakor pelin, in ojster kakor na oba kraja nabrušen meč.[5])

5. Njene noge gredó v smert, in njene stopinje peljejo v pekel,[6])

6. ne hodijo po potu življenja; nje stopinje so nestanovitne, in nezasledljive.[7])

7. Poslušaj me tedaj, moj sin! in ne odstopi od besedí mojih ust.

8. Deleč od njé si naredi pot, in ne bližaj se durim njene hiše;

9. ne dajaj ptujim[8]) svoje častí,[9]) in grozovitimu svojih let;[10])

10. de se kje ptuji ne bodo nasitovali s tvojim premoženjem, in de tvoj trud ne pride v ptujo hišo;[11]) Spod. 23, 21.

11. de ne boš poslednjič, ko boš svoje mesó in svoj život oslabil,[12]) zdihoval, rekoč:

---

1. Modri se varuje slabih misel, in pomisli, kaj govorí, de nikogar ne razžali. Drugi prestavljajo: *„de zavest ohraniš, in de tvoje ustnice nauk obderžé“*, t. j., de se zavéš, de si razumen in previdin v vsim svojim djanji in govorjenji.

2. Mesena poželjivost je nevednimu, neskušenimu mladenču nar nevarniši skušnjava; zato modri pisavec večkrat svari, de se je treba varovati zaderg sprideniga ženstva. Glej zgor. 2, 16. Po misli druzih, kakor tudi po misli sv. Hieronima, pomeni zapeljiva ženska nespamet in sicer zlasti krivi nauk — krivoverstvo; čista zvesta zakonska žena pa jim pomeni modrost. Besedi: *„Ne glej zapeljive ženske“* ni v hebrejskim, treba si jih je pa tukej misliti, sicer bi bile nasledne verste brez vse zveze s poprešnjimi.

3. Malopridna ženska sladko, perliznjeno govorí, je prav zgovorna in jezična; jezik ji teče, kakor bi imela gerlo z oljem namazano. Drugi tako razlagajo: Bolj ko olje so prešinljive njene besede — tolika zapeljivost tiči že v kurbinih besedah, pravi sveti Ambrož. Vlačugo le poslušati je že hudobija, ako te misli zapeljati.

4. Drugi prestavljajo: *„nje poslednje“*, namreč slad ali okús, ki v ustih ostane.

5. ima hude nasledke. Že neki ajdovski modrijan vpraša in si odgovori: Kaj je kurba? — Potop možá, pogin družine, rop prostosti v življenji, zgrabljiva levinja, ozaljšano brezno, dereča zver!

6. *„v pekel“*, t. j., v pogubljenje časno in večno. Nečístost pospeši telesno smert, in dušo pahne v večno pogubljenje; zato pravi sveti Ciprijan: Nečista ljubezen ima več kakor eno smert med svojimi spremljavci.

7. V hebrejskim: ... *„so nestanovitne, in ona se ne zmeni“* za slabe, strašne nasledke, ter gre brez skerbi svojimu pogubljenju naproti.

8. *„ptujim“* ali *„ptujkam“*, t. j., vlačugam (Glej zgor. 2, 16.).

9. ne skruni svoje časti s tem, de bi se z vlačugo pečal.

10. ne dajaj svojiga življenja smerti in hudiču v oblast.

11. Sveti Krizostom vlačuge imenuje brezna, ki očetovo dedišino požerajo, kakor se je zgodilo zgubljenimu sinu. Glej Luk. 15, 17.

12. ko bo tvoj život zavoljo razujzdaniga življenja hiral. — Koliko nesreč, koliko rev, pravi sveti Avguštin, spremlja že na tem svetu nečisto ljubezen! Od pekla še nič ne rečem. Glej, de si sam ne boš pekel že v tem življenji!

Digitized by Google

12. Zakaj sim sovražil krotitev, in se ni vdalo moje serce svarjenju?

13. zakaj nisim poslušal glasú svojih podučevavcov, in nagnil svojiga ušesa učenikam?

14. Skorej vsaki nesreči sim zapadel v sredi srenje in zbirališa.[13])

15. Pi vodo iz svojiga vodnjaka, in tekočino svojiga studenca.[14])

16. Tvoji viri naj ven tečejo, in na tergih deli svoje vodé;[15])

17. imej jih[16]) ti sam, in ptujci naj se ne delé s teboj.[17])

18. Bodi blagoslovljena tvoja žila,[18]) in vesêli se z ženo svoje mladosti.[19])

19. Ona je spreljuba kakor košuta, in kaj prijetna kakor serna;[20]) njena nježnost te naj napaja vsaki čas, in v njeni ljubezni se vedno vesêli.

20. Čemu, moj sin! bi se dajal ptujki zapeljevati, in bi počival drugi v naročji?[21])

21. Gospod vidi pota človekove, in vse njegove stopinje gleda.[22]) Job. 14, 16.

22. Hudobniga vjamejo njegove hudobije, in vezi njegovih grehov ga zvežejo.[23])

23. On bo umerl, ker ni sprejel krotitve, in po obilnosti svoje nespameti bo ogoljufan.

VI. Poglavje.

Ne bodi za vsaciga porok; vari se lenobe; ohrani nauke svojih staršev; vari se prešestva.

1. Moj sin! ako si se poroka storil za svojiga prijatla, si ptujcu v roko segel,[1])

2. si se z besedami svojih ust zavezal, in vjel z lastnim govorjenjem.

---

13. Vsi ljudje so priča moje nesreče, kakor je tudi vsim znana moja hudobija.
14. Bodi zadovoljin s svojo ženo, ki si po zakonu ž njo sklenjen s čisto ljubeznijo. — V podobinim pomenu: Bodi z živo vodo modrosti zadovoljin.
15. Iz poštene in svete zakonske zveze naj ti izvira veliko otrók, de bodo človeški družbi v prid in v lepoto, tebi in tvoji ženi pa v veselje ino čast.
16. „*jih*“, namreč vire ali studence, t. j., svojo ženo sam imej.
17. Tako živi s svojo ženo, de ti ne bo nezvesta; ko njena glava, ko nje gospod jo vodi in vari; bodi sam moder, pobožen in čist, in tudi njo uči, de bo modra in pobožna, in de bo ljubila zakonsko čistost.
18. „*tvoja žila*“, tvoj studenec, t. j., tvoja žena.
19. ktero si si zbral v svojih mladih letih.
20. „*serna*“, drugi prestavljajo: „*divja koza*“.
21. Modri perporoča zakon ko pomoček zoper nečistost; ravno tako tudi sveti Pavel od zakona govorí v 1. Kor. 7. in ga svétuje njim, ki jih ni Bog v popolniši — v deviški stan poklical.
22. Ko bi ravno tvoje prešestvanje pred svetam skrito bilo, bi Bog vender le vse vidil in vedil; „*zakaj Gospod vidi pota*“ i. d.
23. Grešnik je suženj svoje poželjivosti in hudobniga duha. Glej 2. Tim. 2, 26.
1. ako si mu kaj obljubil, de boš zanj storil ali plačal. Modri svari, de se ne

Digitized by Google

3. Stori tedaj, kar pravim, moj sin! in reši sam sebe, ker si svojimu bližnjimu v roko padel.[2]) Teci, hiti, zbudi svojiga prijatla,[3])

4. ne dajaj spanja svojim očem, in naj ne dremljejo tvoje trepavnice,

5. iztergaj se iz rok kakor mlada serna, in kakor ptica iz ptičarjeve roke.[4])

6. Pojdi k mravlji, o lenuh! in ogleduj njene pota,[5]) ter se uči modrosti.[6])

7. Ona nima vojvoda, ne učenika, ne oblastnika,[7])

8. pa si vender po leti hrano perpravlja, in ob žetvi nabira, kar vživa.

9. Lenuh, doklej boš spal? kdaj boš vstal iz svojiga spanja?

10. Nekoliko boš spal, nekoliko dremal, nekoliko roke križem deržal, de bi spal; Spod. 24, 33.

11. in pomanjkanje bo prišlo k tebi kakor popotnik,[8]) in revšina kakor orožen človek. Če pa ne boš len, bo prišla tvoja žetev kakor studenec,[9]) in pomanjkanje bo deleč od tebe bežalo.[10])

12. Odpadnik[11]) ni nič prida človek,[12]) hódi s spačenimi ustmi.[13])

13. Z očmi miga, z nogo terka, s perstam govorí,[14])

14. s hudobnim sercam si hudo

---

prenagli, za koga porok biti ali obljube delati. V višim pomenu slehernimu tukej nauk najde, de naj ne prevzema službe, ki ni zmožen nje dolžnosti spolnovati; viši, poglavarji in duhovni pastirji pa, de naj dolžnosti, ki so jih prevzeli, zvesto spolnujejo.

2. ako si se mu za poroka ponudil, de boš zanj kaj storil.

3. K njemu hitro teci, za kogar si porok, ter ga naganjaj, de naj svoj dolg plača, sicer boš ti mogel zanj plačati. — Duhovni pastir bo sam sebe rešil, ako svoje ovčice z vso močjo perganja, de naj svoje dolžnosti do Boga spolnujejo. Če v ti reči kaj zamuja, njega dolg in kazen zadeva.

4. Stori, kar te živali delajo, kadar komu v roke pridejo: prizadevaj si z vso močjo, de se rešiš. To se bo zgodilo, če boš prijatla, za kteriga si porok, neprenehama k spolnjenju njegove dolžnosti perganjal.

5. *„ogleduj njene pota“*, t. j., njene početja, njene dela.

6. Mravljina pridnost in previdna skerb naj človeka uči, de naj se v mladih letih za starost preskerbuje, in de naj si v tem življenji zaloge dobrih del za prihodnjo življenje nabira (Ciril Jeruz). Kristjan naj namreč zmirej misli, de pride noč, ko nihče ne more delati. Jan. 9, 4.

7. Mravlja nikogar nima, kteri bi jo k delu perganjal.

8. *„kakor popotnik“*, t. j., kakor roparski popotnik, ki ob cesti preží in memogredoče nanaglama napada.

9. bo tvoja žetev tako obilna, kakor dober studenec, ki nikoli v njem vode ne zmanjka.

10. Besedí: *„Če pa ne boš ... bežalo“* ni v hebrejskim, so pa tudi v greški prestavi.

11. V hebrejskim: *„Belialovi sinovi“*, satanovi sinovi (5. Mojz. 13, 13.), t. j., taki, ki se zoper Boga in njegovo postavo upérajo, kakor satan, razujzdani ljudje, ljudje brez vsiga jarma, kakor prestavlja sveti Hieronim.

12. je spriden, hudoben človek. Glej Job. 15, 16.

13. drugači govorí, in drugači misli. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Zaverženi človek je lažnjiv mož, ki s spačenimi ustmi hodi“*, ki hinavsko govorí.

14. Ko goljuf s priprostim človekam govorí, ter ga s svojimi zvitimi besedami

Digitized by Google

zmišljuje, in vsaki čas prepir seje.

15. Nad taciga bo nanaglama prišel njegov pogin, in hitro bo zatert, de ne bo več zdravila zanj.

16. Šest reči je, ki jih Gospod sovraži, sedmo pa studi njegova duša:

17. Visoke oči,[15]) lažnjivi jezik, roke, ktere nedolžno kri prelivajo,

18. serce, ki prehudobne misli pase, noge, ki hitro tečejo v hudo,

19. krivo pričo, ki lažnjivo govori, in njega, ki med brati razpertije trosi.

20. Obrani, moj sin! zapovedi svojiga očeta, in ne zapusti postave svoje matere.[16])

21. Navezuj jih vedno na svoje serce, in obešaj jih na svoj vrat.

22. Kadar si na potu, naj te spremljajo,[17]) kadar spiš, naj te varujejo, in kadar se zbudiš, se ž njimi pogovarjaj;[18])

23. zakaj zapoved je svetilo, in postava je luč, in podučljivo svarjenje je pot življenja;

24. de te varujejo hudobne ženske in perliznjeniga jezika ptujke.[19])

25. Naj ne želi tvoje serce nje lepote, in ne daj se vjeti po njenih migljejih;

26. zakaj kurba je komej eniga hlebčika vredna, in taka ženska vjame moževo drago dušo.[20])

27. More li človek skriti ogenj v svojih nederjih, de bi se njegovo oblačilo ne vnelo?

28. ali po žerjavici hoditi, de bi se mu podplati ne ožgali?

29. Tako on, ki gre k ženi svojiga bližnjiga, ne bo čist, če se je dotakne.[21])

---

v zanjke loví, daje unim, ki so ž njim zmenjeni, z očmí, z nogami in s persti znamnja, de ga bo ogoljufal.

15. „*Visoke oči*“, t. j., prevzetne, ošabne misli.

16. Če sveti Duh v svetim pismu tolikrat opominja, de naj otroci nauke staršev spolnujejo, se vé, de se morajo dobri starši misliti, kteri vero in čednost spoštujejo in spolnujejo, in nimajo imenitniši skerbi, kakor de otroke v veri podučujejo in k čednosti napeljujejo. Blagor otrokam, kteri imajo take starše! Pa kolikokrat se zgodi, de starši svojim otrokam ne perporočajo prave modrosti in strahú Božjiga, temuč jih še celo z besedo in svojim zgledam učé nespametne šege, poželjivost in ljubezen do sveta!

17. Modri tukej méri na 5. Mojz. 6, 6—8.

18. Permérjaj ž njimi svoje obnašanje, in iz njih posnemaj, kaj de delaj, kaj pa opušaj.

19. Sveti Duh pogosto svari pred nečisto ljubeznijo, ker skušnja učí, de se na tem kamnu nar več ljudi, zlasti pa neumna mladost spotikuje in v nesrečo pada, in ker nobena reč ljubezni do prave modrosti in spolnovanja čednosti tako ne ovéra, kakor ta ostudna in škodljiva strast.

20. Ne daj se po telesni lepoti kake nečistnice zapeljati; zakaj ona je kaj zaničljiva stvar, komej grižljej kruha vredna, in vender moža ob naj dražji reč perpravi, ob zveličanje njegove duše. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*zakaj kurba perpravi človeka ob kruh, žena* (prešestnica) *pa vjame drago dušo*“ (je še veliko bolj škodljiva, ker mu dušno in telesno življenje vzame, ko se mož prešestljive žene nad njenim ljubejem zavoljo njegove nesramnosti z umorstvam mašuje.

21. V hebrejskim: „*ne bo brez kazni, če*“ i. t. d. Kakor ni mogoče, ognja v nederjih nositi, de bi se obleka ne vnela, ali po žerjavici hoditi, de bi se pod-

Digitized by Google

30. Ni tolik greh,[22]) če kdo kaj ukrade; saj le ukrade, de svojo lačno dušo nasiti,

31. in vender more, če je zasačen, sedmerno[23]) poverniti, in[24]) vse premoženje svoje hiše dati.

32. Kdor pa je prešestnik, pogubi zavoljo neumnosti svojiga serca[25]) svojo dušo.[26])

33. Nečast in sramoto si nabira, in njega gerdoba se ne bo izbrisala;

34. zakaj sumni in serditi mož ne bo zanesel v dan maševanja,[27])

35. in se ne bo nikogar prošnji vdal, in ne bo vzel še tolikih darov v zadostenje.[28])

VII. Poglavje.

Modri popisuje prekanjenost in perliznjenost zapeljive nečistnice, ki neprevidniga mladenča v greh zapeljuje.

1. Moj sin! obvari moje besede, in moje zapovedi si hrani.

2. Sin! obvari moje zapovedi, in mojo postavo kakor punčico svojiga očesa,[1]) in boš živel.

3. Naveži jo na svoje perste,[2]) zapiši jo na table svojiga serca.

4. Reci modrosti: Ti si moja sestra![3]) in razumnost imenuj svojo prijatlico,

5. de te varuje zunanje žene in ptujke, ktera sladke besede govori.[4])

6. Gledal sim namreč z okna svoje hiše skozi omrežje,[5])

7. in sim vidil mlade ljudi,

---

plati ne ožgali, ravno tako se ni v stanu nobeden z nesramno nečistnico pečati, de bi v nesrečo ne prišel. Naj bi si to posebno mladost k sercu jemala, ki večkrat lahkovoljno z drugim spolam znanje dela, in se neprevidno ž njim peča. Nekteri se sicer na svojo moč zanašajo, de bodo skušnjavo premagali; ali ravno ti bodo toliko prej padli, in norec je, kdor pravi: V ogenj bom skočil, pa ne bom gorel!

22. „*Ni tolik greh*“ v perméri s prešestvanjem in z nečistostjo. Tudi je tukaj govorjenje le od tatvine v veliki sili in potrebi, kadar kdo le toliko vzame, de si lakot utolaži.

23. „*sedmerno*“, t. j., sedemkrat več kakor je ukradena reč vredna. Glej 2. Mojz. 22.

24. t. j., in ko bi to bilo vse premoženje njegove hiše. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Tatú ne puste brez kazni, če tudi le zato krade, de svojo lačno dušo nasiti; sedmerno mora poverniti*“ i. d.

25. „*zavoljo neumnosti*“, po besedi: „*zavoljo revšine svojiga serca*“.

26. Tatvino je še mogoče poverniti; prešestnik mora pa zavoljo svoje hudobije življenje dati.

27. mož nezveste žene se bo maševal z umorstvam nad njenim ljubejem.

28. V hebrejskim: „*Ne vzame odkupnine, in ni zadovoljin, ko bi mu tudi veliko podaril*“.

1. Kaj človek bolj varuje, kakor punčico svojiga očesa?

2. Glej zastran tega 2. Mojz. 13, 26: 5. Mojz. 6, 8.

3. Ljubim te, kakor ljubi brat svojo sestro. Modri modrost imenuje sestro in prijatlico morde zato, de s tem njeno čisto in sveto zvezo s človeško dušo naznanja.

4. de te varuje nečiste ženske, ki perliznjeno govorí.

5. Gledal sim skozi omreženo okno. Salomon perpoveduje neko pergodbo, iz

Digitized by Google

ogledoval sim nespametniga mladenča,

8. ki je po ulicah memo šel poleg vogla,[6]) in je blizo pota njene hiše hodil[7])

9. v mraku, ko se je bil dan nagnil, v temni noči in v temi.[8])

10. In glej, naproti mu je prišla ženska v kurbinim lišpu,[9]) vajena duše zapeljevati,[10]) jezična, vlačuga,

11. ki nima pokoja,[11]) in ne more s svojimi nogami doma biti,

12. ki zdaj zunaj, zdaj na cestah,[12]) zdaj ob voglih zalezuje.

13. Oklene se mladenča in ga kušuje, ter se s prederznim obrazam perlizuje, rekoč:

14. Klavnih darov[13]) za srečo sim bila obljubila, dans sim svojo obljubo spolnila,[14])

15. zato sim ti naproti šla, ker sim te želela viditi, in sim te našla.

16. Svojo posteljo sim s trakmi prepletla,[15]) in s pisanimi egiptovskimi odejami ogernila,

17. svojo spalnico sim z miro in z aloo in s cimetam poškropila.[16])

18. Pridi, upijaniva se z ljubeznijo, in objemajva se po željah, dokler se dan ne zazná;

19. zakaj moža ni domá, podal se je na prav dolgo pot,[17])

20. mošnjo z dnarji je seboj vzel, in še le o polni luni[18]) se bo domu vernil.

21. Tako ga je z mnogim govorjenjem zapletla, in s perliznjenimi ustmi seboj vlekla.

22. Berž gre za njo, kakor vol, ki se v mesnico pelje, in kakor prešerno jagnje, in neumnež ne vé, de ga v železje vleče,[19])

23. dokler mu pušica jeter ne

---

ktere se vidi, kako se neumna mladost sama prostovoljno v bližnjo priložnost podaja, in kako jo verh tega hudobni in sprideni svet zalezuje in v greh vabi. Drugim je ta pergodba podoba ali prilika, kako posvetna modrost človeka k sebi vabi in zapeljuje.

6. „*poleg vogla*“ njene hiše. Ona je imela hišo na voglu ulic, de je memogredoče od več strani vidila, in jih k sebi vabila.

7. je sem ter tje hodil, ter se je sam v skušnjavo podal.

8. „*mrak*“, „*temna noč*“, „*tema*“ pomeni dušno slepoto, v ktero oslepljeni mladeneč sčasama zabrede.

9. „*ženska v kurbinim lišpu*“, t. j., v nesramni obleki.

10. V hebrejskim: ... „*skritiga serca*“, ki svoje nesramne namene skriva.

11. „*nima pokoja*“, dokler koga v svoje mrežę ne vjame.

12. V hebrejskim: „*ki zdaj na terzih, zdaj na ulicah*“, i. t. d.

13. mirnih (hvalnih) darov, od kterih so en del domá per pojedinah povžili (Glej 3. Mojz. 7, 15.). Po hinavsko ga na pojedino vabi; in ravno njega je svoji poželjivosti namenila v klavni dar (v. 22.).

14. dans sim obljubljene darove darovala; zato bom ravno dans gostje napravila.

15. Drugi prestavljajo: „*Svojo posteljo sim na pasove obesila*“.

16. V hebrejskim: ... „*pokadila*“. To troje se tukaj imenuje namesti drazih dišav sploh. — Glej 4. Mojz. 24, 6. Ps. 44, 9. Vis. pesem 3, 6.

17. mojiga moža dolgo časa ne bo domu.

18. „*o polni luni*“, drugi: „*o mlaji*“; drugi: „*ob odločenim času*“; drugi: „*k prazniku šotorov*“. Glej Ps. 80, 4.

19. Drugi poleg hebrejskiga: „*de ga v železje vleče, kakor v vezi, ki so za tepenje norcov*“.

Digitized by Google

presune,[20]) ravno tako, kakor če ptica v zadergo teče, in ne vé, de ji gré za življenje.

24. Zdaj tedaj, moj sin, poslušaj me, in glej na besede mojih ust.

25. Tvoje serce naj se ne da potegniti na njene pota, in ne pusti se goljufati po nje stezah;

26. zakaj veliko jih je ranila in vergla, in tudi nar močnejši je umorila.[21])

27. Njena hiša je pot v pekel, ki pelje v smertno brezno.

VIII. Poglavje.

Modrost vabi ljudí k sebi, ter se jim perporoča, de naj jo sprejemajo; njim, ki jo sprejmejo, obeta srečo; unim pa, ki jo zaničujejo, žuga nesrečo.

1. Ali ne vpije modrost, in ali ne daje razumnost od sebe svojiga glasu?

2. Na višavah in na visocih verhéh nad potjo v sredi cest stoji,

3. per mestnih vratih med vratmi samimi[1]) govorí, rekoč:[2])

4. O možje! k vam vpijem, in moj glas *(doni)* k človeškim otrokam.

5. Vi mladi,[3]) učite se razumnosti, in vi nespametni, umejte!

6. Poslušajte, ker govorim od visocih rečí,[4]) in moje ustnice se odpérajo, de oznanujejo, kar je prav.

7. Moje gerlo s premislikam govorí resnico, in moje ustnice studijo, kar je hudobno.

8. Vsi moji govori so pravični,[5]) nič kriviga in nič napačniga ni v njih.

9. Pametnim so resnični, in pravi[6]) njim, kteri so spoznanje našli.[7])

10. Sprejmite moj nauk, in ne denarja; zberite raji poduk kakor zlató.[8])

11. Zakaj modrost je boljši

---

20. pušíca hude vesti, in dušne in telesne nesreče.
21. V hebrejskim: *„in prav veliko jih je, ki jih je umorila“*.
1. t. j., modrost povsod in očitno govori.
2. Božja modrost govorí tukaj kakor oseba ali peršona, in vabi ljudi, de naj hodijo za njo. Kar se tukej od modrosti govorí, se lahko uméva od nevstvarjene Božje in od vstvarjene človeške modrosti, ki je Božje deležna; torej se lahko vse na Jezusa Kristusa obrača, ki je v svoji osebi zedinil nestvarjeno in stvarjeno modrost, zato sv. Atanazi, Gregori Nazianzenec, Avguštin, Beda in drugi cerkveni očetje in učeniki vse, kar je v tem poglavji pisano, na Jezusa Kristusa obračajo.
3. Vi neskušeni, nevedni, abotni, nespametni.
4. ker govorim od imenitne rečí umevno, jasno, razložno.
5. *„so pravični“*, t. j., resnični, in se razločijo od posvetne modrosti, ktera zmoto med resnico meša, kar se vidi iz vsih modrijanskih sostav.
6. Pametnim so moji govori, moji nauki, lahki in umevni.
7. Le terdovratni slepec je v stanu reči, de so besede Božje modrosti, t. j., nauki svete vere, krive; razsvetljeni človek pa spozna, de so resnične in jasne, če si le perzadeva, jih spoznavati.
8. Bolj si perzadevajte za zaklade Božje modrosti, kakor za zaloge srebrá in zlatá.

Digitized by Google

kakor vse naj drajši reči,[9]) in vse doželjivo se ji ne more permérjati.

12. Jez, modrost, prebivam v svetvališu,[10]) in sim pričujoča per umnih mislih.

13. Gospodov strah sovraži hudo: prevzetnost in napuh in hudobno pot, in dvojezične usta so mi gnusoba.

14. Per meni je svèt in pravica,[11]) per meni je razumnost, per meni je moč.

15. Po meni kralji kraljujejo, in zapovedniki določujejo, kar je pravično.

16. Po meni poglavarji gospodujejo, in mogočni pravico določujejo.[12])

17. Jez ljubim njé, kteri mene ljubijo, in kteri zgodej na me čujejo,[13]) me bodo našli.

18. Per meni je bogastvo in čast, preobilno premoženje in pravica;[14])

19. zakaj moj sad je boljši, kakor zlato in drago kamnje, in moji izrastki[15]) so boljši kakor zbrano srebró.

20. Hodim po potih pravice, in po sredi pravičnih stezá,

21. de jih bogatim, kteri mene ljubijo, in njih zaklade napolnujem.

22. Gospod me je imel v začetku svojih potov,[16]) preden je kaj storil od začetka.

23. Od vekomej sim postavljena,[17]) in od nekdaj, preden je bila zemlja.

---

9. „*naj dražji reči*“, drugi prestavljajo: „*koravde in biseri*“.

10. „*v svetvališu*“, kjer je dober svèt, kjer so dobre misli, ondi sim jez; zakaj oboje, dober svèt in dobre misli, jez vdihujem.

11. Per meni je pravi svèt in pravo djanje, per meni se človek učí, spoznavati resnico, in po nji živeti.

12. V hebrejskim: „*Po meni gospodujejo poglavarji in pervaki in vsi sodniki zemlje*“.

13. kteri me zgodej išejo, kteri me želé, po meni hrepené.

14. Per meni so zakladi pravice (Jan. 1, 16: 2. Kor. 8, 9.), prava čast in slava. V hebrejskim: „*čast, bogastvo, prostost in pravičnost*“.

15. „*moji izrastki*“, t. j., kar iz mene zraste, izvira, izhaja, je boljši kakor čisto srebró.

16. Bog me je per sebi imel v začetku svojiga bitja, t. j., od vekomej. Te besede naznanjajo, de je bil Oče zmirej v Sinu, in Sin zmirej v Očetu (Hieron.). Nar lepši pa govori od tega sveti Janez 1, 1. V začetku je bila Beseda (Modrost), in Beseda je bila per Bogu, in Bog je bila Beseda. Hebrejska beseda, ki je zgorej z besedami „*me je imel*“ prestavljena, se lahko tudi prestavlja: „*me je vstvaril*“. Tako prestavljajo sedemdeseteri prestavljavci (Septuaginta), in po tej prestavi obrača več cerkvenih očetov te besede na Jezusa Kristusa po njegovi človeški natori, po kteri je imel pravo človeško dušo, ki je bila vstvarjena. Po njih misli je bila Jezusova človeška duša nar popolniši izmed vsih vstvarjenih bitij. Ker je človek sploh krona vstvarjenih rečí, se lahko ne le Jezus po svoji človeški natori, ampak vsak popolnama človek bolj ali manj zgled vstvarjenih rečí imenuje, in torej se ne sme katoliški cerkvi očitati, če besede od 22. do 32. verste na preblaženo, prečisto Devico Marijo obrača, ktera je bila brez vsaciga greha in madeža.

17. V hebrejskim: „*Od vekomej sim maziljena na glavi*“ (ko kraljica).

Digitized by Google

24. Ni še bilo breznov,[18]) in jez sim bila že spočeta; tudi studenci vodá še niso izvirali;

25. tudi gore s svojo silno težo še niso stale; preden so bili hribi, sim se jez rodila;

26. ni še bil naredil zemlje, ne rek, ne tečajev okrogle zemlje.[19])

27. Ko je nebesa narejal, sim bila zraven; ko je s stanovitno postavo in z okrogam ograjal brezne;[20])

28. ko je zgorej uterdoval hlipiše, in vodá studence tehtal;[21])

29. ko je okoli morjá mejé postavljal, in vodam dajal postavo, de naj ne prestopajo svojih bregov; ko je zemlji dno pokladal:

30. sim per njem bila, in vse ž njim ravnala,[22]) in sim se veselila vsaki dan, in sim ves čas pred njim igrala,[23])

31. sim si igrala na okrogli zemlji, in moje veselje je bivati s človeškimi otroci.[24])

32. Zdej tedej, otroci! poslušajte me: Blagor jim, kteri ohranijo moje pota!

33. Poslušajte nauk, in bodite modri, in nikar ga ne zametujte!

34. Blagor človeku, kteri me posluša, in čuje per mojih vratih vsaki dan, in na me streže per podbojih mojih dur.[25])

35. Kdor mene najde, najde življenje, in prejme zveličanje od Gospoda;

36. kdor pa se zoper mene pregreší, rani svojo dušo. Vsi, kteri mene sovražijo, smert ljubijo.

---

18. Preden je Bog prazno, pusto, z vodo pokrito, v temo zavito zemljo lepo vredil (1. Mojz. 1, 2. Primeri v. 27.).

19. Z besedami „*tečajev okrogle zemlje*“ si mislijo razlagavci oba zemljina verha, namreč severniga in južniga, t. j., zgornjiga in spodnjiga, ali pa štiri kraje svetá. V hebrejskim: „*Še ni bil naredil zemlje, ne nje planjav, ne glave zemeljskiga prahu*“, t. j., človeka.

20. t. j., ko je dajal zemlji stanovitno postavo in okroglo podobo, ter ji je stavil mejé, de bi bila tako okrožena in napravljena, kakoršna je zdaj, de se v vesoljni svét perlega.

21. „*hlipiše*“, t. j., prostor pod nebesi, kjer je hlip (luft), in je vodé postavljal v pravo permero k suhi zemlji. V hebrejskim: ... „*in je uterdoval brezne studencov*“.

22. „*Vse je po nji storjeno, in brez nje ni nič storjeniga, kar je storjeniga*“. Jan. 1, 3. Drugi: „*sim bila njegova rejenka*“ (ljubljena). Glej Jan. 1, 18.

23. sim se radovala nad svojimi stvarmi, ker so bile vse dobre (Glej 1. Mojz. 1, 10. 12. 18. 31: Mat. 3, 17: Jan. 17, 24.), in sim svoje delo urno in lahko delala, kakor de bi si bila igrala, ali pa: moje delo mi je bilo lahko, kakor igrača.

24. Celo včlovečila se je Modrost, t. j., Sin Božji. Glej 5. Mojz. 33, 3: Hebr. 2, 16: Tit. 3, 4.

25. t. j., kdor me vselej in v vsih okolišinah za svèt vpraša. Le komur je prava skerb za modrost, in je ponižen in poterpežljiv in stanoviten, si jo bo perdobil.

Digitized by Google

IX. Poglavje.

Modrost vabi k sebi, ter obeta v podobi gostovanja veliko veselje njim, ki se nje vabljenju vdajo. Tudi prešestnica vabi k sebi; nesrečen je, kdor v njeno hišo stopi.

1. Modrost[1]) si je hišo sozidala, in je sedem stebrov izsekala.[2])

2. Svoje klavne darove[3]) je darovala, je vina zmešala,[4]) in svojo mizo perpravila.[5])

3. Poslala je svoje dekle[6]) vabit v grad in v mestno zidovje:[7])

4. „Kdor je majhen,[8]) naj k meni pride“. In nespametnim je rekla:

5. Pridite, jejte moj kruh in pite vino, ki sim vam ga namešala.

6. Popustite otroštvo,[9]) in živite, in hodite po potih razumnosti.

7. Kdor zasmehovavca uči, sam sebi krivico dela, in kdor hudobniga svari, sam sebi madež napravi.[10])

8. Ne svari zasmehovavca,

---

1. Hebrejska beseda je tukaj v množnim številu kakor beseda Elohim, Bog.
2. Modrost, ki je bila od vekomej, per Bogu (zgor. 8, 22.), si je lepo s sedmerimi, t. j., mnogimi stebri ozaljšano in uterjeno hišo na zemlji naredila, de bi v nji ljudi gostovala. Ta hiša pomeni vse naprave, po kterih je Bog ljudi učil in k svetosti napeljeval. Iz znamenj te hiše in iz gostovanja v nji se pa tudi lahko razvidi, de je Salomon tukej še posebno sveto cerkev Božjo v preroškim duhu popisal, ki je s svojimi stebri, z nauki in zakramenti, od Boga postavljena, de naj bi se ljudje v nji zbirali, Božjo modrost poslušat, in se nasitovat z njenimi dobrotami. Tako razlagajo sploh sveti očetje. Nekterim zmed njih pa ta hiša pomeni Jezusovo človeško natoro in pa prečisto devico Marijo, ktero si je Božja Beseda v prebivališe izvolila.
3. Po opravljenih mirnih (hvalnih) daritvah so bile gostí v navadi (Glej 3. Mojz. 7, 15.). Božja Modrost deli v svoji cerkvi nebeško hrano po končani daritvi svete maše.
4. V južnih deželah mešajo svoje góste in močne vina pred gostmi z vodo. Tudi per naši daritvi se vino z vodó zmeša, kar pomeni, de ste v Kristusu Božja in človeška natora sklenjene, in pa de se Božja modrost k človeški pameti ponižuje.
5. Misli si nauke in sveto obhajilo.
6. Misli si aposteljne, cerkvene učenike in vse goreče duše.
7. Grad in mestno zidovje pomeni ravno to, kar hiša v 1. versti.
8. „*majhen*“ pomeni taciga, ki je le malo, še le v pervih naukih podučen, in pa taciga, kteri je ponižen.
9. t. j., zapusti stan otrók, ki so še slabi v spoznanji in v dobrim, in perzadevajte si za popolnamost.
10. sam sebi sramoto in zaničevanje perpravlja. Ta versta je s poprešnjimi takole v zvezi: Vas, majhne, mlade, ki ste sicer nevedni, imate pa vender dobro voljo, de bi se kaj dobriga naučili — vas bom učila, ne pa zaničevavcov in zasmehovavcov svete vere, kteri kratko in malo modrosti nočejo spoznati, ampak jo še zasmehujejo in ogerdujejo; zakaj kdor take učí, ne stori nič dobriga, temuč še sam v sramoto pride. „*Ne dajajte svetiga psam, in ne metajte svojih biserov pred svinje*“, pravi Kristus Mat. 7, 6. — „*de jih*

Digitized by Google

de te ne bo sovražil; svari modriga, in te bo ljubil.[11])

9. Daj modrimu perložnost, in bo v modrosti rastel; uči pravičniga, in naglo bo sprejel.

10. Gospodov strah je začetek modrosti, in spoznanje svetih[12]) je razumnost. Ps. 110, 10: Zgor. 1, 7. Sir. 1, 16.

11. Zakaj po meni se bodo namnožili tvoji dnevi, in leta življenja ti bodo dodane. Zgor. 3, 8.

12. Ako boš moder, boš sam sebi *(moder)*; ako boš pa zasmehovavec, boš sam škodo terpel.

13. Neumna in klepetavna ženska,[13]) ki je polna zapeljivosti, in celo nič ne ve,

14. sedí med durmi svoje hiše, na stolu, na visokim kraji v mestu,[14])

15. de kliče nje, ki memo hodijo po potu, in ki gredo svojo pot:

16. „Kdor je majhen,[15]) k meni stopi“; in nespametnimu pravi:

17. „Ukradena voda je slajši, in skriti kruh[16]) je slastniši“.[17])

18. In on[18]) ne vé, de so tam velikani,[19]) in njeni gosti v peklenski globočini.[20])

---

kje ne potaptajo s svojimi nogami, in de se ne obernejo in vas ne raztergajo“. Glej Sir. 32, 6.

11. Nikar si ne perzadevaj poboljšati zaničevavca svete vere; zakaj nič ne boš opravil, še sovražil te bo; modriga pa le posvari, če ga vidiš, de napčno dela, ker tak bo svarjenja in opominovanja vesel, in ti bo zanj hvaležen.

12. Modrost svetih ljudi, ki se Boga bojé in njega ljubijo, je prava modrost. Drugi prestavljajo: „*Spoznanje svetih* (Božjih) *reči je razumnost*“.

13. t. j., neumnost, hudobija, krivoverstvo, ki z lepimi pa praznimi besedami veliko govori, in ljudi slepí.

14. Drugi prestavljajo: „*na visocih mestnih tergih*“.

15. „*majhen*“, t. j., priprost, neveden, ki ni še nič skusil.

16. „*skriti kruh*“, ki ga je treba skrivati, ker si ga človek ni po pravici perdobil.

17. Nespamet vabi ljudi v gostje, kjer se le ukradene, t. j., prepovedane jedí in pijače na mizo nosijo.

18. Neumen človek, ki se vda nje vabljenju.

19. „*velikani*“, t. j., strašne, velike hudobije; drugi mislijo: hudi duhovi.

20. Strašna gostija! Per mizi neumnosti, hudobije in krivoverstva boš le s peklenskimi otroci v tovaršii!

Digitized by Google

Salomonovi Pregovori.

X. Poglavje.

Modri in nespametni, pravični in hudobni, pridni in leni, priprosti in zviti, ljubezen in sovraštvo, dobrih in hudobnih jezik.

1. Modri sin razveseljuje očeta, nespameten sin pa je žalost svoje matere.[1])

2. Krivični zakladi nič ne koristijo, pravica pa reši smerti.[2]) Spod. 11, 4.

3. Gospod ne stiska z lakoto duše pravičniga,[3]) zalezovanje hudobnežev pa odvrača.[4])

4. Lena roka revšino dela, roka močnih[5]) pa bogastvo perpravlja.[6]) Kdor se na laži zanaša, vetrove pase, ravno ta tudi za letečimi pticami teče.[7])

5. Kdor ob žetvi spravlja, je moder sin; kdor pa po leti[8]) spí, je otrok sramote.[9])

6. Gospodov blagodar je nad glavo pravičniga,[10]) usta hudobnih pa pokriva hudobija.[11])

7. Spomin pravičniga bo častitljiv, ime hudobnih pa bo gnjilo.

---

1. Beseda „*oče*“ pomeni tudi mater ali starše, ravno tako nasproti beseda „*mati*“ tudi očeta ali starše.
2. Iz krivice, bodi si kakoršna koli, ne izvira nič dobriga, pravica in čednost pa obváruje smerti, in sicer večne, včasu tudi časne, kakor na pr. Noeta, Lota in še druge.
3. Kteri si za čednost in pravičnost perzadevajo, njim Bog daje, česar za življenje potrebujejo; če jim kaj časniga perterguje, de jih poskuša, in k večí popolnosti pelje, jim pa z duhovnimi dobrotami, z gnadami in z notranjimi tolažbami namestuje, de se po tem takim zgornje besede: „*Gospod ne stiska*“ i. t. d. vselej spolnujejo; zakaj kdor namesti obljubljene reči kaj boljšiga dá, kakor se jé kdo nadja, on spolni svojo obljubo, pravi sv. Hieronim.
4. Po hebrejskim: „*želj hudobnih pa ne spolni*“.
5. „*roka močnih*“, t. j., pridnih, delavnih ljudí.
6. To veljá od časniga bogastva, in pa tudi od dušniga bogastva — od dobrih, za večno življenje zaslužljivih del.
7. tak sam sebe goljufá. Besedí: „*Kdor se na laži ..... za ptícami teče*“, ni več v hebrejskim.
8. „*kdor po leti*“, t. j., ob času žetve spí, si sramoto nakopava.
9. Čas žetve tukej pomeni sedanje življenje.
10. Gospod pravičnimu srečo daje.
11. Hudobija in njeni nasledki, Božje kazni, obdajajo obraz hudobniga, t. j., hudobni bo nesrečen.

Digitized by Google

8. Kdor je modriga serca, zapovedi sprejema; nespametni se z ustnicami tepe.[12])

9. Kdor naravnost hodi, varno hodi; kdor pa svoje pota pači, bo na dan prišel.[13])

10. Kdor z očesam pomiguje, žalost napravlja, in nespametni se z ustnicami tepe.[14]) Sir. 27, 25.

11. Vir življenja so usta pravičniga; usta hudobnih pa pokrivajo krivico.[15])

12. Serd obuja boje, ljubezen pa vse pregreške pokriva.[16]) 1. Kor. 13, 4: 1. Pet. 4, 8.

13. Na ustnicah modriga se modrost najde, šiba pa na herbtu njega, ki mu pameti manjka.[17])

14. Modri učenost skrivajo, usta nespametniga pa so prav blizo sramote.[18])

15. Premoženje bogatinovo mu je terdno mesto, revšina ubozih jim je strah.[19])

16. Pravični se trudi za življenje, hudobni pa zaslužek v greh obrača.[20])

17. Kdor podučenje ohrani, je na potu življenja; kdor pa svaritev vnemar pusti, zajde.[21])

18. Lažnjive ustnice zakrivajo sovraštvo; kdor očitno zasramuje, je neumen.[22])

19. Veliko govoriti ni brez greha: kdor pa svoje ustnice kroti, je prav moder.[23])

---

12. nespametnik s svojim neumnim govorjenjem samiga sebe tepe.

13. Kdor odkritoserčno, brez zvijač in nevošljivosti ravná, njemu se ni ničesar bati; kdor pa ima napčne namene per svojih delih, se poslednjič sam izda in vjame, in ne doseže svojiga namena.

14. Kdor v sercu hudo misli, in po migljejih zvito govorí (glej zgor. 6, 13.), drugim britkost napravlja; neumni jezičnik pa (v. 19.) sam sebi škoduje.

15. Iz ust pravičnih pridejo le besede zveličanskiga nauka; usta hudobnih pa imajo hudobijo, zvijačo skrito, desiravno je ne povedó vselej.

16. Kdor bližnjiga sovraži, se prepira ž njim za vsako malo reč; kdor ga pa resnično ljubi, njegove pregreške izgovarja, in jih ljudem zakriva.

17. Modri nosi na svojih ustnicah modre nauke; neumnež nosi pa šibo na herbtu, t. j., neumnost, hudobijo, ki šibo zasluži, in večkrat tudi ž njo dobí.

18. Modri ne kaže svojih vednost, razun kadar vidi, de bo kaj dobriga storil; neumnež pa nepremišljeno blebetá, in si sramoto in zaničevanje napravi.

19. Bogatimu se ni pomanjkanja bati, ker je z vsim založen; revež pa je zmirej v strahu, de mu bo to malo, kar ima, prezgodej pošlo; torej si nabiraj zaklade, de boš živel brez skerbí, vender ne toliko za časno, minljivo življenje, kakor za večnost.

20. Pravični dela in se trudi, de pošteno živi na svetu; hudobni tudi dela in gleda, kako bi si kaj perdobil, de bi z zaslužkam svojimu hudimu poželenju stregel. V hebrejskim: „*Plačilo pravičnosti* (pravičnih) *je življenje; žetev hudobnih je greh*“.

21. Kdor svarjenje in lepo opominovanje sprejema, je na potu proti večnimu življenju; kdor pa lepe nauke zaničuje, je pravo pot zgrešil.

22. Oba sta hudobna in brez ljubezni, on ki svoje sovraštvo s perliznjenimi besedami zakriva, in tisti, ki v jezi zmérja in preklinja, pervi je verh tega še hinavec.

23. Kdor rad veliko govori, tudi večkrat laže, komu kaj čez čast reče, kvantá, klafá, baha i. t. d. Glej Jak. 3, 2. Sir. 27, 29.

Digitized by Google

20. Jezik pravičniga je čisto srebro, serce hudobnih pa nič ne veljá.[24])

21. Ustnice pravičniga njih veliko podučujejo;[25]) kteri se pa ne dadó podučiti, bodo v dušni revšini umerli.[26])

22. Gospodov blagoslov jih obogati, in britkost se jim ne perdruži.[27])

23. Kakor v smehu nespametni počenja hudobijo, modri človek pa je preudaren.[28])

24. Hudobniga bo zadelo, česar se boji; pravičnim se bo njih želja dopolnila.

25. Kakor ploha bo prešel hudobni; pravični pa bo kakor večna terdnjava.[29])

26. Kar je zobem kis in očem dim, to je lenuh njim, kteri ga pošljejo.[30])

27. Gospodov strah dodaja dneve; leta hudobnih bodo pa okrajšane.[31])

28. Perčakovanje pravičnih je veselje; upanje hudobnih pa bo zginilo.

29. Pot Gospodova je moč pobožnimu,[32]) groza pa njim, kteri hudo delajo.[33])

30. Pravični nikdar ne omahne; hudobni pa ne bodo v deželi prebivali.[34])

31. Usta pravičniga govoré modrost;[35]) jezik hudobnih bo poginil.[36])

32. Ustnice pravičnih gledajo na dopadljive reči;[37]) usta hudobnih pa na spačene.

---

24. Serce in jezik pravičniga sta čista kakor srebro; serce in jezik hudobniga sta nagnusna; jezik se ravna po sercu; zakaj iz obilnosti serca usta govoré, pravi Kristus.

25. podučujejo namreč sebe in druge v tem, kar je v zveličanje potrebno.

26. Kteri se ne dadó podučiti, umerjejo v svoji slepoti, in še druge za seboj potegnejo v pogubljenje.

27. Le tisto časno blago človek z veseljem vživa, ki je dar Božji, ki si ga pošteno, s pridnimi rokami pridobí; bogastva pa, ki se ne more reči, de je Božji dar, ker je z lakomnostjo in krivico perdobljeno, človek ne vživa v miru, huda vest mu ga grení.

28. Tako rekoč v smehu, s prav lahko voljo, tudi iz norčije, neumnež počenja hudobije; modri pa dela vse s premislikam, in se posebno greha varuje.

29. Sreča in početje hudobniga je nestanovitno kakor vreme; sreča in življenje pravičniga je večno, ker se opéra na Boga.

30. Kakor je zobem jesih in očem dim neprijeten in škodljiv, ravno tako lenuh njim, ki ga v službo vzamejo.

31. Gl. zgor. 3, 2. 8. 9. 11. Job. 8, 13: 11, 20. Ps. 111, 10.

32. Božja postava, vera je pobožnimu, ponižnimu podpora.

33. V hebrejskim: „*hudobni pa so boječi*“ (maloserčni).

34. „*v deželi*“, t. j., v obljubljeni kananski deželi, v nebesih.

35. V hebrejskim: „*Iz ust pravičniga modrost poganja*“.

36. Modri govori kaj koristniga, sprideni pa kaj malopridniga sebi in drugim v škodo in pogubljenje. Drugi razlagajo: Usta pravičniga rodé moder sad, kakor zdravo, zeleno drevo; jezik hudobniga molči, kakor veja usahne na usušenim drevesu.

37. „*gledajo*“, t. j., izrekujejo dopadljive reči.

Digitized by Google

XI. Poglavje.

Čednost stori človeka srečniga, greh pa nesrečniga.

1. Goljufna tehtnica je gnusoba pred Gospodam, pravična teža pa je po njegovi volji.

2. Kjer je napuh, ondi je tudi sramota;[1]) kjer je pa ponižnost, tam je tudi modrost.[2])

3. Pravične njih priprostost prav vodi; hudobne pa njih podlezovanje pokončá.[3])

4. Bogastvo ne bo nič pomagalo na dan maševanja;[4]) pravičnost pa bo rešila smerti.[5])

5. Priprostimu njegova pravičnost pot ravná;[6]) hudobnež bo pa v svoji hudobii poginil.

6. Pobožne oteva njih pravičnost;[7]) hudobni pa se vjemajo v svoje zalezbe.[8])

7. Kadar hudobni umerje, ni več nobeniga upanja;[9]) in čakanje preskerbnih[10]) zgine.[11])

8. Pravični bo rešen iz tesnobe, namesti njega pa bo izdan hudobni.[12])

9. Hinavec goljufa z ustmi svojiga prijatla; pravične pa modrost otmè.[13])

10. Zavoljo sreče pravičnih se mesto veselí; nad pogubo hudobnih pa je hvala.

11. Po blagoslovu pravičnih[14])

---

1. Napuhnjeniga, ošabniga človeka namreč vse zaničuje.
2. zakaj modrost je resničnost; resničen pa je le ponižni, ker svojo revšino spozna, in je ne skriva.
3. Priprosti in nedolžni hodijo po pravim potu; zviti prekanjenci pa in dvojezičniki se pogubé, ker Bog dopusti, de se v lastne zaderge vjamejo.
4. „*dan maševanja*“ je dan sodbe Božje.
5. pravičnost bo namreč večne smerti obvarovala.
6. mu vse zaderžke zveličanja s pota spravlja.
7. „*pravičnost*“, poštenost varuje pobožne, de ne zabredejo v greh.
8. V hebrejskim: „*hudobni pa se vjamejo po svoji hudobii.*“
9. nima več kaj upati, s smertjo mu zgine vse upanje.
10. „*čakanje preskerbnih*“ drugi prestavljajo: „*čakanje hudobnih*“.
11. vse upanje, vsi nameni preskerbnih posvetnjakov zginejo ob smertni uri.
12. „*iz tesnobe*“, t. j., iz stiske, iz nadloge, iz terpljenja; na njegovo mesto pa hudobni pride. To se večkrat zgodi že v sedanjim življenji. Tako n. pr. je bil Aman na vislice obešen, ki jih je bil za Mardoheja pripravil; enako se je godilo Danielovim sovražnikam. Še bolj pa se ta resnica spolnuje v prihodnjim življenji. Za kratko terpljenje prejema pravični tam večno veselje; hudobni pa, ki je tukej časno veselje užival, tam večno terpí. „*Sin!*“ — je Abraham rekel bogatinu — „*pomisli, de si prejel dobro v svojim življenji, in ravno tako Lazar hudo; zdaj pa je ta oveseljen, ti pa terpiš*“. Prim. spod. 21, 18.
13. Hinavski hudobnež svojimu prijatlu prijaznost hlini, de ga lože gane; in če je ta moder, njegove hudobne naklepe previdi, in se ga varuje; ali pa tako: ktere bi hinavski hudobneži utegnili zapeljati, nje modri opomnijo, posvarè, in tako nesreče obvarujejo.
14. po njih dobrih svetih, svarilih, zgledih, molitvah.

Digitized by Google

se mesto povzdiguje; po ustih hudobnih pa se razdeva.[15])

12. Kdor svojiga prijatla[16]) zaničuje,[17]) mu pameti manjka; razumen človek pa molči.[18])

13. Kdor nezvesto ravná,[19]) skrivnosti razodeva; kdor pa je zvestiga serca, skriva, kar mu je prijatel zročil.

14. Kjer ni vladarja, razpade ljudstvo; sreča pa je, kjer je dosti svetov.

15. Kdor je porok za ptujca,[20]) se mu bo hudo godilo; kdor se pa zaderg ogiblje,[21]) varno živí.

16. Ljubeznjiva žena[22]) najde čast, močni pa si perdobé bogastvo.[23])

17. Usmiljeni človek dela dobro svoji duši;[24]) kdor je pa neusmiljen, celo sorodnike zaverže.[25])

18. Kar stori hudobni, nima obstanka;[26]) kdor pa pravico seje, je njega plačilo gotovo.

19. Usmiljenje[27]) perpravlja življenje, hoja za hudobnimi pa smert.

20. Spačeno serce se Gospodu gnusi; kteri pa priprosto ravnajo, ima dopadajenje nad njimi.

21. Akoravno si gredo hudobni na roke, ne bodo brez kazni;[28]) rod pravičnih pa bo otet.[29])

22. Lepa pa abotna[30]) ženska je kakor prasica z zlatim ternkam v rivcu.[31])

23. Pravični želé vse dobro; hudobne čaka serd.[32])

24. Nekteri svoje razdajajo, in

---

15. po njih hudobnim govorjenji, kletvini in djanji.
16. „*svojiga prijatla*“, t. j., svojiga bližnjiga, kar je vsak človek.
17. z zasramovanjem in zmerjanjem obklada.
18. „*molči*“ ob pravim času, ker se večkrat z molčanjem več opravi, kakor z govorjenjem.
19. Kdor ni do prijatla (bližnjiga) odkritoserčen, kdor je potuhnjeniga serca. Drugi poleg hebrejskiga: „*Kdor rad opravlja*“.
20. „*za ptujca*“, t. j., človeka, ki ga ne pozna. Glej zgor. 6, 1. i. d.
21. kdor se ne prenagli, biti komu porok.
22. v resnici, zavoljo lepih čednost ljubeznjiva žena.
23. „*močni*“, t. j., delavni, pridni, si perdobé bogastvo.
24. „*svoji duši*“, t. j., sam sebi dobro dela.
25. je do sebe in do svojih sorodovincov neusmiljen.
26. „*nima obstanka*“, nima téka, nima dobriga sadú. Glej Gal. 6, 8.
27. „*Usmiljenje*“ drugi prestavljajo: „*Pravičnost*“.
28. Akoravno si hudobni pomagajo, vender ne bodo kazni ušli.
29. Drugi prestavljajo: „*Roka v roko* (stavim), *de hudobni ne bo brez kazni*“. Še drugi pa takole: „*Rod za rodam hudobniga* (človeka) *ne bo brez kazni, rod pravičnih pa se bo otel*“.
30. „*abotna*“ ali trapasta, t. j., hudobna, razujzdana ženska.
31. Ženske nosijo v jutrovih deželah nosáne ali rinke v nosnicah (1. Mojz. 24, 47.). Razujzdana ženska se torej prav lahko imenuje svinja z zlatim ternkam v nosnicah. Brentano pa takole razlaga: Kakor se zlat ternek svinji v rivcu, ki ž njim po luži brodi in rije, nič ne pristuje, ravno tako tudi ne lepota ženski, ako je razuzdana in nečista.
32. Pravični smejo le dobro upati od Boga; hudobni pa se morajo le jeze Božje in kazni bati.

Digitized by Google

se še bolj bogatijo; nekteri grabijo, kar ni njih,[33]) in so zmirej v potrebi.

25. Duša, ktera blagoslavlja,[34]) se debeli, in kdor napaja, bo tudi sam napojen.[35])

26. Kdor žito skriva,[36]) je preklinjevan med ljudstvam; blagoslov pa bo nad glavo prodajavcov.

27. Kdor si za dobro perzadeva, zjutrej zgodej vstaja;[37]) kdor pa hudobij iše, ga bodo poterle.

28. Kdor se na svoje bogastvo zanaša, bo padel; pravični pa zelené kakor zeleneče peró.[38])

29. Kdor v svoji hiši zmešnjavo dela,[39]) bo imel vetrove,[40]) in kdor je neumen, bo sužen modrimu.[41])

30. Sad pravičniga je drevo življenja;[42]) in kdor duše sprejema,[43]) je moder.

31. Ako pravični na svetu terpí, koliko bolj hudobni in grešnik![44])

XII. Poglavje.

Modri govorí od krotitve, od usmiljenja do žival, od plačila za dobro in od kazni za hudo.

1. Kdor ljubi krotitev,[1]) ljubi modrost; kdor pa svarjenje sovraži, je nespameten.

2. Kdor je dober, bo prejemal milost od Gospoda; kdor se pa na svoje misli zanaša,[2]) hudobno dela.[3])

3. Hudobija človeka ne uter-

---

33. V hebrejskim: ... „*nekteri so skopi, kjer bi ne smeli biti, in so vender le zmirej revni*“.
34. Človek, kteri dobrote skazuje, v obilni meri dobrote prejema.
35. Kdor drugim dobrote skazuje, mu bodo tudi oni dobrote skazovali. Glej Luk. 6, 38.
36. Žitnika, ki spravljeno žito taji, de ga ima, ter ž njim dragine čaka, ljudje kolnejo.
37. V hebrejskim: ... „*perzadeva, iše dopadenja* (Božjiga); *kdor pa hudo iše, mu bo prišlo*“, t. j., bo hudo našel.
38. „*pravični zelené*“, t. j., imajo srečo, se jim dobro godí.
39. „*zmešnjavo dela*“ s svojim razuzdanim življenjem, s potrato, z zapravljivostjo, s pravdami i. t. d. V hebrejskim: „*Kdor ptuje blago v svojo hišo nosi, bo vetrove zapustil*“.
40. si ne bo nič perdobil, ne bo sreče imel, bo ob vse prišel.
41. Blago tacih neumnežev bo modrim v roke prišlo, in neumnež bo mogel modrimu služiti.
42. „*Sad*“, t. j., dobre dela pravičnih so kakor drevo življenja v raji (1. Mojz. 2, 9: 3, 22.); ker ne perpravljajo le njim, ampak tudi drugim večno življenje.
43. „*sprejema*“, t. j., perdobiva, k Bogu pelje.
44. Ako že pravični zavoljo greha terpí, koliko bolj i. t. d. Primeri 1. Pet. 4, 18.

1. Kdor se rad dá podučiti, posvariti, k dobrimu nagníti.
2. na svojo občutnost, pamet, vednost, učenost zanaša.
3. V hebrejskim: ... „*kdor pa prepire dela, njega* (Gospod) *kaznuje*“.

Digitized by Google

di;[4]) korenina pravičnih pa se ne omaje.

4. Pridna žena[5]) je krona svojimu možu; gnjiloba pa njegovim kostem,[6]) ktera nesramne reči počenja.

5. Misli pravičnih so prave; svéti hudobnih pa goljufni.

6. Besede hudobnih prežé na kri;[7]) usta pravičnih jih rešijo.[8])

7. Oberni hudobne, in jih ne bo;[9]) hiša pravičnih pa bo ostala.

8. Mož se spozna po njegovim nauku;[10]) kdor je pa nečimern in nespameten, je zaničevan.

9. Gorši je ubožec,[11]) ki je pa zadovoljin, kakor bahač, pa mu kruha manjka. Sir. 10, 30.

10. Pravični skerbí tudi za svojo živino; hudobni pa je neusmiljeniga serca.[12])

11. Kdor svojo zemljo obdeluje, bo kruha sit; kdor pa lenobo pase, je pravi neumnež.[13]) Kdor je vesel per vinskih sedíših,[14]) v svoji hiši sramoto zapuša.[15]) Sir. 20, 30.

12. Hudobni želí, de bi se prehudobni uterdili;[16]) pravičnih korenina pa bo rastla.[17])

13. Zavoljo ustnih grehov se hudobnimu poguba bliža; pravični pa bo stiski ubežal.[18])

14. Od sadu svojih ust bo sleherni napolnjen[19]) z dobrim, in po delih njegovih rok se mu bode povernilo.

15. Bedaku se njegova pot prava zdi; kdor pa je moder, svèt posluša.

16. Abotnik svojo jezo zdajci razodeva; kdor pa molčé terpí krivico, je razumen.

17. Kdor govorí, kar vé, govorí resnico; kdor pa laže, je goljufna priča.[20])

18. Nekteri kaj obljubi, in vest ga zbada kakor meč;[21]) jezik modrih pa je zdrav.[22])

19. Resnične ustnice so zmirej

---

4. Hudobni človek nima stanovitne sreče.
5. „*Pridna*“, v hebrejskim: „*serčna*“, ali „*junaška žena*“.
6. je možu tako škodljiva, kakor gnjiloba v kosti.
7. bližnjimu po življenji strežejo.
8. jih rešijo iz nevarnosti s podučenjem in svarjenjem.
9. kakor ko bi jih obernil, tako hitro zginejo hudobni in njih sreča.
10. Poleg hebrejskiga: „*Moža hvalijo* (ljudje) *po njegovi pameti*“, po njegovi modrosti.
11. „*ubožec*“, ki se z rokami živí.
12. Drugi prestavljajo: „*usmiljenje hudobnih pa je grozovito*“.
13. nima kaj jesti; mu res tudi pameti manjka.
14. Kdor rad k veselicam zahaja, popiva in je dobre volje.
15. on svoji hiši, svojim domačim nečast dela.
16. Hudobni želí, de bi se hudobija uterdila in razširila, čednost pa zaterla.
17. pravični pa si bodo vender le pomagali, in njih dobra reč bo speh imela.
18. Hudobni se v lastnih lažnjivih besedah vjame; pošteni, pravični človek pa se s svojo poštenostjo obvaruje nesreče.
19. Kdor modro govorí, bo imel od tega obilno dobriga sadu.
20. Kdor je za pričo poklican, in po svoji vednosti govorí, spolni svojo dolžnost; kdor pa drugači govorí, kakor misli, ni pravičen in resničen, ampak goljuf.
21. kadar namreč kaj nespametniga ali celò pregrešniga obljubi.
22. se v obljubah ne prenagli. V hebrejskim se ta pregovor tako glasí: „*Ne-*

Digitized by Google

stanovitne;[23]) kdor je pa prenagla priča, laží z jezikam plete.[24])

20. Kteri hudo mislijo, je v njih sercu goljufija;[25]) kteri pa mir svétujejo, jih veselje spremlja.[26])

21. Pravičniga nič ne žali, naj se mu pergodi karkoli si bodi; hudobni pa so z nadlogo napolnjeni.[27])

22. Lažnjive ustnice so Gospodu gnusoba; kteri pa zvesto ravnajo, mu dopadejo.

23. Pameten človek skriva učenost; serce nespametnih pa neumnost oklicuje.

24. Roka močnih[28]) bo gospodovala;[29]) lena pa bo davek dajala.[30])

25. Žalost v sercu človeka tare; dobra beseda pa ga razveseljuje.

26. Kdor zavoljo prijatla[31]) škode ne čisla, je pravičen; pot hudobnih pa jih goljufa.[32])

27. Goljuf ne bo našel dobička; premoženje človekovo[33]) pa bo zlata vredno.[34])

28. Na stezi pravičnosti je življenje; kriva pot pa pelje k smerti.

---

prevdarin jezičnik je kakor prebadajoč meč, jezik modriga pa je zdravilo". Nepremišljeno govorjenje, ko se nič ne gleda na okolišine in na pričujoče, v serce zbada nje, ki so zadeti; nasproti pa se premišljena beseda modriga sercu perlega, posebno če popravlja, kar je neprevdarin jezik skazil.

23. „*so zmirej stanovitne*", namreč v svoji besedi.

24. Kdor prav ne pomisli, kaj priča, se v laži zaplete, ker svojo pervo laž z novimi lažmi poterduje.

25. Kdor svojimu bližnjimu kaj hudiga podtika, večidel to dela zavoljo lastniga dobička; tode se ogoljufa, ker zabrede po tem v nesrečo.

26. Kdor drugim k miru, t. j., k sreči perpomore, s tem tudi sebe srečniga stori, ker mu to zmirej veselje dela.

27. Pravični se v vsih okolišinah v Božjo voljo vdá, ker vé, de mu Bog vse v dobro obrača; torej je tudi v nesreči miren in pokojin; hudobni pa nima take tolažbe, in zato svojo nesrečo dvakrat huje čuti. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Nič hudiga se pravičnimu ne pergodi; hudobni pa bodo polni nesreče*".

28. „*Roka močnih*", t. j., pridnih, delavnih ljudí.

29. Priden, delaven človek si kmali kaj persluži, de je potem sam svoj gospodar.

30. Len človek bo zmirej drugim podložen.

31. „*zavoljo prijatla*", t. j., zavoljo bližnjiga svoje škode ne porajta.

32. Ne le de bi pravični komu kakošno škodo ali krivico storil, še sam rajši škodo za bližnjiga terpí; hudobni pa se s ptujo škodo želí obogatiti; tode se večkrat v svojih namenih ogoljufá, ker mu Bog stanovitne sreče ne pustí. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Pravični svojiga prijatla prav vodi; pot hudobnih pa zapelje*".

33. „*premoženje človekovo*", t. j., premoženje pravičniga človeka.

34. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Lenuh ne vjame, kar loví; plačilo pridniga moža pa je bogastvo*".

Digitized by Google

XIII. Poglavje.

Modri govorí od poslušanja in zaničevanja naukov, od varvanja jezika, od lenuha in pridniga, od bogatiga in reveža, od pečanja z dobrimi in s hudobnimi, od strahovanja otrók, od sreče pravičniga in nesreče hudobniga človeka.

1. Moder sin je očetov nauk;[1]) zasmehovavec pa ne posluša, kadar je svarjen.[2])

2. Od sadu svojih ust človek dobro prejema;[3]) duša grešnikov pa je hudobna.[4])

3. Kdor svoje usta varuje, varuje svojo dušo;[5]) kdor pa je nepremišljen v govorjenji, se mu bo hudo godilo.

4. Lenuh hoče, in noče;[6]) duša delavnih pa se debelí.[7])

5. Pravični lažnjivo besedo čerti;[8]) hudobni pa zasramuje,[9]) in je zasramovan.

6. Pravičnost varuje pot nedolžniga; hudobija grešnikov pa spodnaša.[10])

7. Nekteri se zdí bogat, ko nič nima; nekteri pa se zdí ubožen, ko ima veliko bogastvo.[11])

8. Nekteri si z bogastvam življenje odkupi; kdor je pa reven, mu nevarnost ne pretí.[12])

9. Luč pravičnih oveseljuje; svetilnica hudobnih pa bo ugasnila.[13])

10. Med prevzetnimi so vedni prepiri; kteri pa vse s svetam delajo, jih modrost vlada.[14])

---

1. kaže očetov nauk v svojim obnašanji; iz njegoviga lepiga, modriga vedenja se namreč kaže, de so ga oče lepo in prav učili.
2. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Moder sin posluša očetov nauk, zasmehovavec pa ne mara za nobeno svarjenje*“.
3. Modro govorjenje človeku veliko dobriga pernese.
4. in more zavoljo tega mnogo hudiga terpeti. V hebrejskim: ... „*prejema; hudobni pa hrepené po hudobii*“, torej tudi hudo prejemajo.
5. „*váruje svojo dušo*“ mnozih grehov in zlegov.
6. Lenuh nima prave terdne volje, vedno pomišljuje, ali bi to in uno storil, se nobeniga dela ne poprime, in je zato zmirej siromak.
7. delaven, priden človek obogatí.
8. Pravični čerti laž in obrekovanje.
9. druge z obrekovanjem v sramoto pripravlja; pa kmalo ga ljudje spoznajo, in per njih ob vse poštenje pride.
10. Pravični srečno živi; grešnike pa greh v nesrečo pahne.
11. Nekteri se komu zdí bogat i. t. d. Oči včasih goljufajo. — Drugi prestavljajo: „*Nekteri se bogatiga dela, ko ...; nekteri pa se revniga dela, ko ...*
12. Modri prevdarja v tem pregovoru, kaj de človeku več dobička pernese, bogastvo ali revšina? Bogatin ima sicer tale dobiček od svojiga bogastva, de se ž njim odkupi, ako pride njegovo življenje v nevarnost; revež pa ima nasproti še veči dobiček, ker mu nihče po življenji ne strežé, de bi se polastil njegoviga premoženja, ker ga nima; torej ni v toliki nevarnosti kakor bogatin.
13. Sreča pravičniga je enaka luči (Job. 18, 5.), ktera veselo gorí; sreča hudobnih pa je enaka luči, ktera kmalo ugasne.
14. Kdor je ošaben in druge zaničuje, živí v vednim prepiru; kdor pa rad druzih svete posluša, in se jim vdá, v miru živi in se vsih kregov ogne.

Digitized by Google

11. Naglo nagrabljeno bogastvo se manjša;[15]) počasu z rokami nabrano pa se množi.

12. Upanje, ki se odlaša, teži dušo; spolnjene želje pa so drevo življenja.

13. Kdor od kake reči zaničljivo govorí, sam sebe vprihodnje zaveže; kdor se pa zapovedi boji, bo v miru živel.[16]) Prekanjene duše[17]) v grehih tavajo;[18]) pravični so pa usmiljeni in usmiljenje skazujejo.[19])

14. Modriga postava je vir življenja, de se ogne smertnimu poginu.

15. Dober nauk perdobiva perkupljivost;[20]) na potu zaničevavcov je brezen.[21])

16. Razumni dela vse s premislikam;[22]) kdor pa je aboten, svojo neumnost razodeva.

17. Poročnik hudobniga v nesrečo pade; zvest poslanec pa pernese srečo.[23])

18. Kdor se krotitvi odtegne, pride nadenj revšina in sramota; kdor se pa svarjenju vdá, pride k časti.

19. Želja, ako se spolni, razveseljuje dušo; nespametni studijo nje, ki se hudiga ogibljajo.[24])

20. Kdor hódi z modrimi, bo moder; prijatel nespametnih bo njim enak.[25])

21. Grešnike nesreča preganja; pravičnim pa se dobro vračuje.

22. Dobri zapustí otroke in vnuke ko déde;[26]) grešnikovo premoženje pa je pravičnimu perhranjeno.[27])

23. Veliko živeža obroduje vnovič obdelano poljé očetov; drugi pa spravljajo brez pravice.[28])

---

15. ker je navadno po krivici pridobljeno.
16. Kdor od kake Božje zapovedi zaničljivo govorí, bo mogel odgovor dajati pred prihodnjo sodbo Božjo; kdor se pa zapovedi bojí, bo mir imel tù in tam (Beda). Po misli druzih: Kdor od koga zaničljivo govorí, se zaveže spričati, kar je govoril, ali pa ko očiten lažnik svojo besedo preklicati. V hebrejskim: „*Kdor besedo* (zapoved) *zaničuje, bo poginil; kdor se pa zapovedi boji, mu bo povernjeno*“.
17. ki druge zalezujejo in jim zaderge nastavljajo.
18. tavajo v grehih in v nesreči.
19. Besedi: „*Prekanjene ... skazujejo*“ ni v hebrejskim.
20. Drugi: „*Pamet z dobrotljivostjo se perkupuje*“.
21. Ravnanje zaničevavcov, ki nevednih ne podučujejo, ampak jih še zaničujejo, pelje v pogubljenje. V hebrejskim: „*Pot zaničevavcov pernese gorjé*“.
22. dela vse po pameti. Drugi: dela vse s previdnostjo.
23. Kdor hudobnimu človeku služi, ter njegove krivične opravila vravnava, in njegove naklepe doganja, ga Bog z nesrečo kaznuje; kdor je pa poštenimu, pravičnimu možu zvest in pošten oskerbnik, sebi in svojimu gospodarju — naročniku — k sreči pomaga.
24. Želje si spolniti, poželjivosti dobro dé. Nespametni, hudobni ljudje strežejo svoji poželjivosti, torej sovražijo vse, ki svoje počutke berzdajo, poželenje v sebi kroté, in se greha varujejo.
25. „*bo njim enak*“, v hebrejskim: „*bo nesrečen*“.
26. Pravični, pobožni zapusti svoje premoženje otrokam in vnukam.
27. Premoženje, ki ga hudobni po krivici pograbijo, nima teka, temuč ga ali uže oni sami, ali pa njih dediči zapravijo, in pride bolj vrednim ljudém v roke.
28. Pravično dedišino vsakteri z dobro vestjo vživa; vender pa večkrat premo-

Digitized by Google

24. Komur se šibe škoda zdi, sovraži svojiga sina; kdor ga pa ljubi, ga vedno strahuje. Spod. 23, 13.

25. Pravični jé, in nasituje svojo dušo; trebuh hudobnih pa ni nikdar sit.

XIV. Poglavje.

Razumnost je v hiševanji potrebna in sploh v družbinim življenji. Ravnanje pravičniga in hudobniga človeka.

1. Modra žena si hišo zdela;[1]) nespametna tudi zdelano podere s svojimi rokami.[2])

2. Kdor po pravim potu hódi, in se Boga boji, ga zaničuje uni, ki po nesramnim potu hódi.[3]) Job. 12, 4.

3. V ustih nespametniga je šiba prevzetnosti;[4]) modre pa varujejo njih ustnice.[5])

4. Kjer ni volov, ondi so prazne jasli;[6]) kjer je pa veliko žita, tam je očitna moč volova.[7])

5. Zvesta priča ne laže; goljufna priča pa laži plete.

6. Zasmehovanje iše modrosti, in je ne najde; modrim je spoznanje lahko.[8])

7. Ustopi se neumnimu človeku nasproti, in ne bo spoznal razumnih ustnic.[9])

8. Modrost razumniga je, spoznati svojo pot;[10]) neumnost abotnih je polna zmot.[11])

9. Abotnik se norčuje z gre-

ženje takim v roke pride, ki nimajo nobene pravice do njega. V hebrejskim: „*Vnovič obdelano polje siromakov obroduje dosti živeža; kjer pa krivica gospodari, bogastvo zgine*“, t. j., siromak, pa pobožen človek se lahko živí, če ima le kaj polja, naj bi bila tudi starina, jo že obdela, de mu sad rodi; krivičen bogatin pa bo bogastvo zgubil in stradal.

1. Dobra, prava gospodinja hišo v dober stan perpravi. Glej Tit. 2, 5.
2. „*s svojimi rokami*“, t. j., z neumnim ravnanjem, ker ne zna gospodinjiti.
3. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Kdor po pravim potu hodi, se Boga bojí; kdor pa po krivih potih hodi, ga zaničuje*“, t. j., vérni človek je tudi pobožen, neverni tudi pobožen ni, nima nič strahu Božjiga; in nasproti: kdor pobožno živí, ima tudi vero v Boga in v njegove obljube; kdor pa hudobno živí, tudi vere nima.
4. „*šiba prevzetnosti*“, t. j., nespameti. Neumnež nosi v svojih ustih šibo, ki ga tepe, ker ga njegove nespametne in prevzetne besede tepejo; neumno govorjenje nakopuje človeku kazen in nesrečo.
5. njih modro, pametno govorjenje jih obvaruje hudiga.
6. ondi ni nič pridelkov, nič prihodkov.
7. ondi so z veliko volmi in pridno polje obdelovali. Drugi: Kjer se veliko volov vprega, tam se veliko pridela. Kdor se ne trudi, nič ne grudi. Kjer ni delavcov v Gospodovim nogradu, ondi ni spreobernjenja.
8. Kdor modrosti iše, zraven pa zaničuje razodeto resnico, zlasti kakor jo nezmotljiva učenica, sveta cerkev, uči, ne bo modrosti našel, in sicer za to ne, ker je ne iše ondi, kjer je. Pameten človek pa, ki resnico tam iše, kjer je, jo lahko zve, in se je naučí.
9. Če se z abotnikam pogovarjaš, ne slišiš pametne besede iz njegovih ust; in še razumel ne bo, kar mu ti modriga poveš.
10. spoznati sam sebe je prava modrost.
11. abotni, neumni ljudje so polni zmot.

Digitized by Google

ham; med pravičnimi pa milost biva.[12])

10. Serce vé za britkost svoje duše; tudi njegoviga veselja ptujic ne umé.[13])

11. Hiša hudobnih bo potrebljena; šotori pravičnih pa bodo zeleneli.

12. Je pot, ki se človeku prava zdi, tode nje konec pelje v smert.[14])

13. Smeh se meša z žalostjo, in za veseljem pride žalost.

14. Abotnik se nasituje na svojih potih, še bolj pa dober človek.[15])

15. Priprosti verjame vsaki besedi; razumni pa prevdarja svoje stopinje.[16]) Zvijačen sin se nima nič dobriga nadjati; moder hlapec pa bo srečen v svojih delih, in njegova pot bo ravna.[17])

16. Modri se boji, in se ogiba hudiga; abotnik za to ne mara, in se misli varniga.

17. Nepoterpežljivi[18]) neumnost dopernaša, in zvijačen človek je sovražen.[19])

18. Nespametni si neumnost perlastujejo; razumni pa modrosti perčakujejo.[20])

19. Hudobni bodo pred dobrimi ležali, in krivični pred durmi pravičnih.[21])

20. Ubožniga celo njegov bližnji sovraži; bogati pa imajo veliko prijatlov.

21. Kdor svojiga bližnjiga zaničuje, greši; kdor se pa uboziga usmili, bo srečen. Kdor v Gospoda véruje, ljubi usmiljenje.[22])

22. Kteri hudo delajo, zajdejo; usmiljenje in resnica dobro pernašate.[23])

23. Kjer se veliko dela, ondi je obilnost; kjer je pa preobilno besedi, tam je pogosto revšina.[24])

---

12. Nar veči grehe dopernašati je neumnežu igrača; pravični pa gnado ohranijo, in se greha varujejo. Drugi poleg hebrejskiga: „*Abotniki se z greham norčujejo; pravični pa imajo veselje nad pobožnimi*“.

13. Žalost le tisti prav občuti, ki ga zadeva, ravno takó tudi veselje.

14. Je napčna modrost, napčna čednost, napčna pobožnost, napčna gorečnost, napčna pokora, ktere se na videz prave zdé; zato je treba v teh rečeh skerbno čuti, in ne svojih misel terdovratno se deržati, ampak nauk svete cerkve poslušati in se njenim razsodbam podvreči, ker le resnica, pravi Kristus, smerti reši.

15. Bedák, hudobnež najde veselje v svoji krivičnosti, še veči veselje pa pobožni v svoji pravičnosti.

16. „*svoje stopinje*“, svoje djanje; dobro premisli, kakó de ravnaj.

17. Besedí: „*Zvijačen ..... pot*“ — ni v hebrejskim.

18. „*Nepoterpežljivi*“ drugi prestavljajo: „*Naglo togotni*“.

19. Kogar vsaka krivica naglo razkači, je nespameten; kdor pa zvijačno na maševanje misli, je verh tega še sovražen.

20. Mogoče je človeku rasti v modrosti, lahko pa tudi v neumnosti.

21. Hudobni bodo ponižani pred dobrimi, in krivičniki bodo pravične še kruha prosili.

22. Besedí: „*Kdor .... ljubi*“, ni v hebrejskim.

23. V hebrejskim: „*Se li ne motijo, kteri hudo delajo; ni li usmiljenje in zvestoba per tistih, kteri dobro delajo?*“

24. Kdor veliko govori, in malo ali nič ne dela, bo reven. To velja tudi njim, kteri veliko od čednosti in od Božjih reči govoré, pa le malo tega ali nič ne spolnujejo; tacih zasluženje bo zmirej le pičlo.

Digitized by Google

24. Modrih krona je njih bogastvo;[25]) abotnih neumnost je njih nespamet.[26])

25. Zvesta priča duše reši;[27]) zvijačnik pa laži plete.[28])

26. V Gospodovim strahu je močno zaupanje, in njegovi[29]) otroci imajo upanje.

27. Gospodov strah je vir življenja, de se odide smertnimu poginu.

28. Obilno ljudstva je kralju v čast; malo ljudstva je vladarju v sramoto.[30])

29. Kdor je poterpežljiv, ga vodi obilna razumnost; kdor je pa nepoterpežljiv, zvišuje svojo neumnost.[31])

30. Zdravo serce je telesno življenje; nevošljivost je gnjiloba v kosteh.[32])

31. Kdor uboziga zaničuje, njegoviga stvarnika zasramuje; časti ga pa, kdor se revniga usmili.[33]) Spod. 17, 5.

32. Hudobni bo zavoljo svoje hudobije zaveržen; pravični pa zaupa ob svoji smerti.

33. V sercu razumniga modrost prebiva, in on vse nevedne podučuje.[34])

34. Pravičnost narod povzdiguje;[35]) greh pa ljudstva nesrečne dela.

35. Umen služabnik je prijeten kralju; nepriden pa bo njegovo jezo čutil.

XV. Poglavje.

Mehka in terda beseda, jezik modriga in nespametniga, moč v pravični hiši, darovi hudobnih so neprijetni, Bogu je vse znano, veselo serce, terpljenje ubozih, dobra vest, malo v ljubezni je boljši kakor obilno v sovraštvu, togoten in poterpežljiv človek, pot lenih, hiša prevzetnih, usmiljenje zbrisuje grehe, zametovavec krotitve, hvala strahú Gospodoviga in ponižnosti.

---

25. „*bogastvo*“ v vednostih, v spoznanji. Pa tudi časno bogastvo vé modri prav obračati, de mu je v čast.

26. Nasledek nespameti je neumno ravnanje; in za tem nasledva sramota in nesreča.

27. Resnična priča reši človeka iz zadrege in nesreče.

28. in po krivim zatoženiga človeka v nesrečo spravi.

29. „*njegovi*“, t. j., Gospodovi otroci imajo upanje.

30. V hebrejskim: ... „*in kadar ni ljudstva, je vladarjev pogin*“.

31. V hebrejskim: „*Počasni k jezi kaže veliko razumnost; hitri k jezi pa zvišuje svojo neumnost*“.

32. Mirno serce veliko pomore k telesnimu zdravju; nevošljivost in druge strasti pa zdravje podkopujejo.

33. Uboštvo in bogastvo — oboje je od Boga. Kdor tedaj revniga žali, Bogu krivico dela, kteri je revšino naredil, in tudi reveža po svoji podobi vstvaril (Job. 31, 13—16.). Bog je tudi vselej revne posebno ljubil, in jih je v svoje varstvo jemal; njegov sin Jezus pa je revšino popolnama k časti povzdignil, ker je hotel v revšini živeti in umreti.

34. V hebrejskim: „*V sercu modriga modrost počiva; v oserčji neumnih pa se razglaša*“. Modri perkriva svojo modrost; nespametni pa se baha s tem, kar vé. Glej zgor. 12, 23.

35. Pravičnost ljudstvo v dober stan pripravi.

Digitized by Google

1. Rahel odgovor jezo utolaži; terda beseda serd vnema.[1] Spod. 25, 15.

2. Modrih jezik zaljša učenost;[2] usta nespametnih neumnost bruhajo.[3]

3. Na vsakim kraji gledajo Gospodove oči na dobre in na hudobne.

4. Miren jezik je drevo življenja; neukroten pa duhá zatéra.[4]

5. Nespameten se posmehuje krotitvi svojiga očeta; kdor pa svarjenje ohrani, bo razumnejši. V obilni pravičnosti je prav velika moč; hudobnih misli pa bodo izrovane.[5]

6. V hiši pravičniga je prav obilno moči;[6] v prihodkih hudobniga pa je zmešnjava.

7. Ustnice modrih sejejo modrost; serce nespametnih ni táko.[7]

8. Darovi hudobnih so Gospodu nagnusni; obljube pravičnih so mu dopadljive.[8] Spod. 21, 27. Sir. 34, 21.

9. Pot hudobniga je Gospodu gnusoba; kdor za pravico hódi, ga on ljubi.

10. Kdor pot življenja zapusti, mu je nauk nadležen; kdor svarjenje sovraži, bo umerl.[9]

11. Pekel in pogubljenje[10] sta vpričo Gospoda, koliko bolj serca človeških otrók!

12. Spačeni človek[11] ne ljubi njega, kteri ga svarí, tudi ne hódi k modrim.

13. Veselo serce obraz razvedruje, dušna žalost serce poděra.[12] Spod. 16, 24: 17, 22.

---

1. Dokaze tega najdeš v 3. Kralj. 12. Sodn. 8, 1—3.
2. Modri tudi lepo, prijetno perpoveduje svoje modre nauke.
3. Neumnež sicer veliko govorí in kvasi, pa je vse prazno in zmedeno; njemu neumno govorjenje iz ust vrè.
4. Kdor mir ljubi, si ga prizadeva med ljudmi in z ljudmi ohraniti, in govori le kar ljubezen in edinost podpéra; razujzdan in nepreudaren jezik pa, ki razpertje dela, sebi in drugim žalost napravlja, sebe in druge v duhovnim življenji moti, in ovéra.
5. Kolikor človek v pobožnosti raste, toliko močneji v dobrim prihaja, in toliko več dobriga stori. Hudobni nobene reči s pravo stanovitnostjo ne dela, in njegove misli in početja se poslednjič razkadé. Besedí: ... „*V obilni ... izrovane*“, ni v hebrejskim.
6. je prav veliko modrosti v hiševanji, v gospodarstvu.
7. „*ni táko*“, ampak je polno neumnosti, in neumnost iz sebe daje.
8. Glej Ozej. 6, 6. Iz. 1, 11. i. d. Dar, ki ga grešnik brez kesanja nad grehi in brez poboljšanja pernese, ne more Boga utolažiti, temuč ga še bolj razserdi. Tudi nar svetejši daritev svete maše pernese duhovnu, ki jo v smertnim grehu opravi, le pogubljenje, desiravno je v prid pričujočim in njim, za ktere jo daruje.
9. Grešnik mora ojstro svarjenje slišati in kazen terpeti; če pa za vse nič ne mara, bo pogubljen. Drugi prestavljajo: „*Kdor ... zapusti, mu svarjenje težko dé*“.
10. Spodnji, mertvaški svét in kraj pogubljenja sta Gospodu odkrita.
11. V hebrejskim: „*Zasmehovavec ne ljubi njega*“.
12. dela serce klaverno in temen obraz. Za tega voljo veleva sveti Pavel, se vselej veseliti. Filip. 4, 4. Je pa vender neka žalost, ktera je iz Boga (2. Kor. 7, 10.), žalost namreč nad grehi zavoljo razžaljeniga Boga, ki je

Digitized by Google

14. Serce modriga iše podučenja;[13]) usta nespametnih se pasejo z nevednostjo.[14])

15. Vsi dnevi reveževi so hudi;[15]) pokojna vest je kakor vedna gostarija.

16. Boljši je malo s straham Gospodovim, kakor veliki zakladi, ki ne nasitijo.[16])

17. Boljši je povabljenimu biti na sočivje, kjer je ljubezen, kakor na pitano tele, kjer je sovraštvo.

18. Togoten človek prepire napravi; poterpežljiv napravljene potolaži.

19. Lenih pot je kakor ternjev plot;[17]) pot pravičnih je brez spotikljeja.

20. Moder sin očeta razveseljuje; neumen človek pa svojo mater zaničuje.[18])

21. Neumnimu neumnost veselje dela; pameten človek pa gre naravnost svojo pot.[19])

22. Kjer ni svéta, se sklepi razgubé; kjer je pa več svetovavcov, se poterdujejo.

23. Človek ima veselje nad izrekam svojih ust; tode beseda o pravim času je nar boljši.[20])

24. Pot življenja je nad modrim,[21]) de se ogne nar spodnjišimu peklu.

25. Hišo prevzetnih Gospod podere; vdovine mejnike pa uterdi.[22])

26. Hudobne misli so Gospodu gnusoba; čisto govorjenje pa poterdi ko sprelepo.[23])

---

sklenjena s terdnim zaupanjem v Božjo milost; ona je pravična in vse hvale vredna, ker obrodí stanovitno pokoro k zveličanju. Druga je posvetna žalost ali žalost po svetu, kadar namreč človek žaluje zavoljo zgube kakošniga časniga blaga, ali zavoljo kakošniga križa, ki ga rad ne nósi. Taka žalost pride iz posvetniga duha, iz prevelike ljubezni do časnih reči, in je rasti v čednosti silno škodljiva.

13. Drugi prestavljajo: „*iše spoznanja*“ ali hrepení po vednosti.

14. Abotniki se še celó veselé svojiga neumniga početja in malopridnih rečí (Brentano).

15. Vsi dnevi reveževi so sicer grenki zavoljo pomanjkanja, ki ga terpí; tode dobra vest, ki jo ima, ker je pobožen in bogaboječ, ga tolaži in oveseljuje. „*Gostarija*“ pomeni tolažbo in veselje (Brentano).

16. V hebrejskim: ... „*zakladi in zraven nepokoj*“. Po krivici pograbljeno premoženje dela nepokojno vest.

17. Lenuh vidi povsod ternje, velike, nezmagljive zaderžke, in se nobeniga težkiga dela ne loti.

18. in jo močno žali s svojim slabim obnašanjem.

19. Abotnik se veseli svoje neumnosti in svojih pregreh; pravični pa se derží prave poti, in ima tudi veselje nad njo, in sicer še stanovitniši in čistejši veselje kakor grešnik.

20. Slehernega veselí, svojo misel razodeti in komu kaj svetvati; tode njegovi sveti niso vselej primerni okolišinam: o pravim času in kaj primerniga govoriti je vselej nar boljši.

21. Modri hodi po potu življenja, po potu večne sreče, proti nebesam.

22. vdovino premoženje pa obváruje. Prevzetni so tisti, ki menijo, de Božje pomoči ne potrebujejo; njim nasproti je revna vdova, ki vso pomoč in tolažbo le od Boga perčakuje, in jo tudi dobíva.

23. čisto, nedolžno, pobožno govorjenje pa mu dopade.

Digitized by Google

27. Kdor ljubi lakomnost,[24]) zmešnjavo dela v svoji hiši; kdor pa darila sovraži,[25]) bo živel. Z usmiljenjem in zvestobo[26]) se grehi izbrisujejo; s straham Gospodovim pa se vsakteri hudiga ogiblje. Spod. 16, 6.

28. Pravičniga serce misli na pokoršino; usta hudobnih so polne hudiga.[27])

29. Gospod je deleč od hudobnih, molitve pravičnih pa usliši.

30. Svetloba oči razveseljuje dušo;[28]) dobro slovilo[29]) omasti kosti.

31. Uho, ki posluša svarjenje življenja,[30]) se mudi v sredi modrih.[31])

32. Kdor krotitev zametuje, svojo dušo zaničuje; kdor se pa svarjenju vdá, je gospodar sercá.[32])

33. Strah Gospodov je krotitev modrosti,[33]) in ponižnost hódi pred častjo.[34])

XVI. Poglavje.

Bog ljudí vlada, vse je njemu znano, vse je zavoljo sebe vstvaril, prevzetnež mu je gnusoba, z milostjo se človek greha reši, tehtnica je pod Božjo sodbo, králjeva serditost in dobrotnost, hvala modrosti in razumnosti, graja nespameti, Bog delí človeku srečo.

1. Človek serce perpravlja, Gospod pa jezik vodi.[1]) Spod. v. 9.

2. Vse človekove pota so odkrite njegovim očem; Gospod duhove tehta.[2]) Spod. 20, 24.

---

24. Kdor lakomno po blagu hrepení, de se da z darili podkupiti.
25. de se ne da nikdar podkupiti. Ta nauk velja posebno sodnikam.
26. Z deli usmiljenja in pravice. Besedí: „*Z usmiljenjem ... ogiblje*“ ni v hebrejskim.
27. Pravični je postavi pokoren, ter misli in govorí, kakor postava veleva; hudobni pa je nepokoren, in tudi misli in govorí, kar je postavi nasproti — namreč hudo. V hebrejskim: „*Pamet pravičnih prevdari, kar odgovori; usta*“ i. t. d.
28. Prijazne oči (prijazen pogled) človeka razveseljujejo.
29. dobro imé, če drugi dobro govoré od njega. Drugi prestavljajo: „*dobro* (ali veselo) *naznanilo mozga da kostem*“, t. j., človeka poživi in poterdi.
30. Kdor lepo opominovanje in svarjenje posluša.
31. je rad per modrih; ali pa: je moder in bo čedalje modrejši.
32. „*je gospodar svojiga serca*“, svoje nagnjenje in poželenje berzda in krotí.
33. Strah Gospodov učí človeka pravo modrost.
34. kakor napuh pred padcam (Gregori Naz.).

1. Človek misli, kaj in kako bo storil, Bog pa vodi djanje. Človek obrača, Bog pa oberne. Krivoverec Pelagi se je motil, ko je iz besedi te verste nauk posnel, de človek zamore brez gnade Božje dobro delo začeti, le ne ga končati; zakaj tukaj se kar nič ne govorí od pomoči gnade Božje, ampak se omeni le razloček, kteri je večkrat med človeškimi mislimi in sklepi in pa med Božjimi naredbami.
2. „*Pota človekove*“ pomenijo zunanje dela. Človek vidi zunanje dela ljudi, ne vidi pa in ne vé namena, iz kteriga izhajajo; njega le Bog sam popolnama pozná. Zato ima človek večkrat svoje dela za čiste in dobre, pred

Digitized by Google

3. Razodeni[3]) Gospodu svoje dela, in spolnili se bodo tvoji sklepi.[4])

4. Vse je Gospod zavoljo samiga sebe naredil,[5]) tudi hudobniga za hudi dan.[6])

5. Gnusoba je Gospodu sleherni prevzetnež; če je tudi roka z roko sklenjena,[7]) ne bo brez kazni. Začetek dobriga življenja je, pravico delati;[8]) ona je pa Bogu bolj dopadljiva, kakor darovati klavne darove.[9])

6. Z usmiljenjem in z resnico[10]) se *(človek)* hudobije reši, in v Gospodovim strahu se hudiga ogiblje. Zgor. 15, 27.

7. Če človekove pota Gospodu dopadejo, bo tudi njegove sovražnike k miru obernil.[11])

8. Boljši je malo po pravici, kakor obilni prihodki po krivici.

9. Človekovo serce si izmisli svojo pot, Gospod pa njegove stopinje vodi. Zgor. v. 1.

10. Na kraljevih ustnicah je beseda Božja;[12]) njegove usta se ne bodo zmotile v sodbi.[13])

11. Kembelj in tehtnica sta pod sodbo Gospodovo;[14]) in vsi težni kamni v mošnji so njegovo delo.[15])

12. Gnusoba so kralju, kteri hudobno delajo; zakaj po pravici se kraljévi sedež uterduje.

13. Pravične ustnice kraljem dopadejo;[16]) kdor govori, kar je prav, bo ljubljen.

14. Králjev serd je smertin poslanec; moder človek pa ga potolaži.

Bogam pa niso take, ker izvirajo iz skrite lastne ljubezni, iz sebičnosti, častiželjnosti i. t. d. Torej naj se nobeden pravičniga ne šteje, ampak naj se Božje sodbe boji. Glej 1. Kor. 4, 3. 4: 2. Kor. 10, 18. V hebrejskim: „*Vse človekove pota so čiste v njegovih očeh; Gospod pa*“ i. d.

3. Perporočaj, daruj Bogu vse svoje dela in opravila.

4. spolnili se bodo tvoji dobri sklepi, vse se ti bo prav izšlo.

5. Vse je Gospod sebi v čast naredil, de je svoje lastnosti razodel.

6. „*za hudi dan*“, t. j., za sodnji dan. Bog je od vekomej vedil, de bo veliko ljudi pogubljenih, ker je vedil, de ne bodo hotli živeti po njegovih zapovedih, desiravno bi bili lahko; in vender jih je vstvaril, de se bo nad njimi njegova pravica razodevala, ko se niso hotli njegove dobrote in njegoviga usmiljenja vrednih storiti.

7. če tudi drugi druzimu pomaga, kazni ne bo ušel. Drugi razlagajo: če prevzetnih pride tudi rod za rodam, t. j., ko bi jih bilo še toliko, ne bodo kazni odšli. Glej zgor. 11, 20.

8. „*pravico delati*“, t. j., Božje zapovedi spolnovati. Glej Luk. 10, 28.

9. Besedí: „*Začetek ... darovati*“ ni v hebrejskim.

10. Z zvestobo in pravičnostjo. Glej Jan. 1, 14. 17.

11. Pobožno, Bogu dopadljivo življenje sovražnike potolaži.

12. Kralji so namreč namestniki Božji, in Bog jim daje svojo pomoč, de težavne dolžnosti zvesto spolnujejo. V znamnje tega so bili kralji maziljeni enako duhovnam in prerokam.

13. dokler namreč zvest ostane Bogu in njegovi sveti postavi. Drugi prestavljajo: „*njegove usta naj se v sodbi ne zmotijo*“.

14. Gospod ji presojuje, naj bota tedaj pravična.

15. V jutrovi deželi nosijo kupci težne kamne per sebi v mošnji za pasam. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Teža in prava tehtnica ste pred Gospodam; njegove dela so vsi kamni v mošnji*“, t. j., Bog vse natanko pretehtuje.

16. Resnično, odkritoserčno govorjenje je kraljem dopadljivo.

Digitized by Google

15. V králjevim veselim obrazu je življenje; in njegova milost je kakor pozni dež.[17])

16. Perlasti si modrost, ker je boljši kakor zlato; in perdobi si razumnost, ker je dražji kakor srebro.

17. Pot pravičnih od hudiga odpeljuje; varh svoje duše se derži svoje poti.[18])

18. Prevzetnost hódi pred potrenjem, in napuh pred padcam.

19. Boljši je ponižan biti s pohlevnimi,[19]) kakor rop deliti s prevzetnimi.

20. Kdor je izurjen v kaki reči,[20]) bo srečo našel; in kdor v Gospoda zaupa, je srečen.[21])

21. Kdor je modriga serca, se imenuje pameten; in kdor zna prijetno govoriti, bo še več zadobil.[22])

22. Pamet je vir življenja njenimu posestniku; nauk nespametnih je neumnost.[23])

23. Serce modriga uči njegove usta,[24]) in prijetne dela njegove ustnice.[25])

24. Medén sat so zverstene besede,[26]) sladke duši, zdrave kostém.[27]) Zgor. 15, 13. Spod. 17, 22.

25. Je pot, ki se človeku prava zdi, tode njen konec pelje v smert. Zgor. 14, 12.

26. Delavec sebi dela; zakaj njegove usta ga perganjajo.[28])

27. Hudoben človek hudo koplje, in na njegovih ustnicah gori ogenj.[29])

28. Malopriden človek prepire nareja, in jezičnik poglavarje loči.[30])

29. Malopriden človek vabi svojiga prijatla,[31]) in ga pelje po poti, ki ni dobra.

30. S stermimi očmi[32]) misli

---

17. V hebrejskim: „*je kakor oblak pozniga dežja*“, kteri je polju silno potreben, in v Palestini navadno pred žetevjo mesca sušca in maliga travna pride. Glej 5. Mojz. 11, 14. Job. 29, 23.

18. kdor na pravim potu čednosti ostane, obvaruje svojo dušo.

19. „*s pohlevnimi*“, drugi prestavljajo: „*z nizkimi*“, še drugi: „*s ponižnimi*“.

20. Drugi prestavljajo: „*Kdor je izurjen v govorjenji*“, ki zna lepo zverstено govoriti.

21. Spreten, uméten človek zna svoje dela dobro izpeljevati, pa srečen je le tadaj, če se ne zanaša na svojo spretnost in umetnost, ampak če v Boga zaupa.

22. bo še več sadu dobil od svoje modrosti.

23. „*Pamet*“ (drugi prestavljajo „*učenost*“) srečniga dela njega, kdor jo ima; nauk nespametnih pa je vir pogubljenja.

24. Modrost v sercu dela, de človek tudi modro govori.

25. V hebrejskim: ... „*usta, in z njegovih ustnic se poduk dobiva*“.

26. „*zverstene besede*“, drugi prestavljajo: „*prijazne besede*“.

27. prijetne, lepe, prav zverstene besede poživljajo dušo in telo.

28. Lakota, sila sploh perganja človeka k delu.

29. Hudoben človek nalaš priložnosti iše, kje in kako bi razpertje, prepire, nesrečo napravil (v. 28.), in njegove besede so enake ognju, ki vse okrog sebe požge in pokonča.

30. V hebrejskim: ... „*podpihovavec prijatle loči*“, ali razdvoji.

31. „*vabi*“, t. j., zapeljuje svojiga bližnjiga.

32. V hebrejskim: „*Zapre oči, de misli*“ i. t. d. „*Stermne*“, „*zaperte*“ ali pa v kaj vperte oči so znamnje močniga umšanja ali tuhtanja.

Digitized by Google

hudobne reči, si grize ustnice,[33]) in spolni hudobijo.

31. Starost[34]) je častitljiva krona, ki se po potu pravice najde.[35])

32. Boljši je poterpežljiv kakor močen človek, in kdor nad svojim sercam gospoduje, je boljši kakor uni, ki mesta premaguje.

33. Vadljeji se v naročje mečejo, Gospod pa jih razdeluje.[36])

XVII. Poglavje.

Sreča v mirni hiši, moder hlapec, Gospod skuša serca, zaničevavec siromakov, krona starih, pokrivavec pregreškov, abotnik v svoji neumnosti v sé zaupa, bogastvo abotniku nič ne koristi; kdor visoko hišo dela, podertije iše; prijatel vselej ljubi in se v nadlogi pokaže, veselo serce, žalosten duh, abotnik, če moléi.

1. Boljši je suh grižljej z veseljem, kakor polna hiša klavnih darov[1]) s kregam.

2. Moder hlapec gospoduje nad neumnimi sinovi,[2]) in deli dedšino med brati.[3]) Sir. 10, 28.

3. Kakor se srebro v ognji,[4]) in zlato v plavžu skuša, tako Gospod serca skuša.[5])

4. Hudobnež je pokoren hudobnimu jeziku,[6]) in goljuf lažnjive ustnice posluša.[7])

5. Kdor uboziga zaničuje, očita njegovimu stvarniku; in kdor je vesel druziga nesreče, ne bo brez kazni. Zgor. 14, 21.

6. Sinovi sinov so starim krona, in očetje so čast svojim otrokam.

7. Abotniku se ne pristjajo zale besede, in poglavarju ne lažnjive ustnice.[8])

8. Kar kdo željno perčakuje, mu je kakor nar dražji kamen;[9])

---

33. „*si grize ustnice*“, to je znamnje hudobnih, prekanjenih naklepov.

34. Drugi prestavljajo: „*Sivi lasje so častitljiva krona*“.

35. Pravični, pobožni jo dosežejo; Bog jim jo namreč da.

36. Tudi take reči, ki se nam dozdevajo, de se po naključji godé, Bog vlada, ter jih človeku pošilja.

1. Po klavnih daritvah so imeli gostí. Torej hiša polna klavnih darov pomeni tako hišo, kjer je polno dobrih jedil. Pomen: Slaba jed v miru vžita človeku bolje diší in tékne kakor dobre jedila, kjer ni mirú. Glej zgor. 9, 2.

2. Gospodar mu skerb čez nespametne sinove izroči. V hebrejskim: „*čez sina, kteri sramoto dela*“.

3. Modri hlapec razdelí po gospodarjevi smerti njegovo premoženje med njegove sinove, ali pa ga s sinovi vred deduje. Ta pregovor učí, de modrost več velja kakor prostost in bogastvo. Glej Sir. 10, 28.

4. „*v ognji*“, v hebrejskim: „*v kotlu*“.

5. skuša v ognji terpljenja. Glej Sir. 2, 5.

6. Hudobnež stori, kar mu hudoben človek svétuje.

7. goljuf posluša njé, ki ga učé, kako naj druge zapeljuje. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Hudoben je, kdor*“ i. d.; „*goljuf je, kdor*“ i. d.

8. Ajdovski modrijan Aristotel pravi: „Laž je greh sužnjev“. Nepristojno je torej bilo, de so greški cesarji ob nastopu svojiga vladanja persegali, de bodo vselej resnico govorili. Vender je bila pa ta persega blezo še le potem vpeljana, ko je bilo spačenje na Greškim splošno, in se je staro nagnjenje Grekov do laži vsih stanov polastilo.

9. Kar kdo prav močno želí, to mu je kakor drag biser.

Digitized by Google

kamorkoli se oberne, razumno dela.[10])

9. Kdor greh zakriva, iše prijaznosti; kdor vedno od njega govorí, loči združene.[11])

10. Več zda posvarjenje per modrim, kakor sto palic per bedaku.

11. Hudobni vedno prepirov iše;[12]) pa neusmiljen angelj bo poslan zoper njega.[13])

12. Boljši je srečati medvedko, kteri so mladi vzeti, kakor bedaka, kteri se na svojo neumnost zanaša.[14])

13. Kdor dobro s hudim vračuje, ne pojde nesreča od njegove hiše. Rimlj. 12, 17: 1. Tes. 5, 15: 1. Pet. 3, 9.

14. Kdor vodo spuša, je začetnik kregov;[15]) preden pa terpí sramoto, pravdo opusti.

15. Kdor hudobniga opravičuje, in kdor pravičniga pogubuje, sta obadva gnusoba pred Bogam. Iz. 5, 23.

16. Kaj pomaga abotniku imeti bogastvo, ko modrosti ne more kupiti?[16]) Kdor svojo hišo visoko zida, podertije iše, in kdor se podučenju ogiblje, bo prišel v nadloge.[17])

17. Kdor je prijatel, vselej ljubi; in brat se v sili pokaže.[18])

18. Aboten človek z rokami ploska, kadar se je poroka storil za svojiga prijatla.[19])

19. Kdor si razpertije izmišljuje, prepire ljubi;[20]) in kdor svoje vrata zvišuje,[21]) iše podertije.

20. Kdor je spačeniga serca,[22]) ne najde dobriga; in kdor jezik spreobrača,[23]) v nesrečo pade.

---

10. de bi dosegel, kar želí. Ta pregovor se tudi lahko obrača na želje po nebeškim kraljestvu, ki se biseru permerja. Kdor ima namreč serčne želje po Božjim kraljestvu, si tudi perzadeva, takó živeti, de ga bo dosegel.

11. Kdor pregreške, napake druzih zakriva, in jih ne raznaša, in če mu kdo kaj žaliga stori, rad odpuša, tak človek ohrani edinost in prijaznost med ljudmi: kdor pa druzih pregreške raznaša, jih ne odpuša, tak razdéra edinost med ljudmi, in dela razpertije med njimi.

12. V hebrejskim: ... *„punta iše“*; ker ljudi šunta in podpihuje.

13. Bog bo poslal hudiga angelja, ga kaznovat. Glej Ps. 77, 49.

14. Nevarniši je, se pečati z ošabnim neumnežem, kakor z razdraženo zverino.

15. Kdor druzim v škodo na svoje travnike vodo spuša ali obrača, si s sosedi prepir napravi (Glej 1. Mojz. 21, 20.). Tak človek naj ne čaka, de bi ga sosedje tožili, ker bi se pravda v njegovo škodo in sramoto iztekla, ampak naj ž njimi lepo poravná.

16. V hebrejskim: *„Čemu je kupnina v roki neumneža, de bi si modrost kupil? Saj nima pameti“*; saj ni zanjo zmožin.

17. Besedí: *„Kdor svojo hišo .... v nadloge“*, ni v hebrejskim.

18. V hebrejskim: *„brat pa se v sili rodí“*, t. j., zlasti v sili, v potrebi svojo ljubezen kaže svojimu prijatlu.

19. V hebrejskim: *„Človek brez pameti hitro v roko seže, in se za druziga stori poroka“*. Glej zgor. 6, 1: 11, 15.

20. iše priložnosti, de bi se prepiral, ker od tod pride razpertje. Poleg hebrejskiga: *„Spačenost ljubi, kdor prepir ljubi“*.

21. kdor vrata svojih ust široko odpéra (glej Ps. 140, 3. Mih. 7, 3.), de bi se prepiral.

22. Drugi prestavljajo: *„Kdor je nevošljiviga serca“*.

23. kdor svoj jezik spreobrača, de zdaj tako, zdaj tako govori.

Digitized by Google

21. Abotnik je rojen v lastno sramoto;[24]) pa tudi oče nima veselja nad bedakam.[25])

22. Veselo serce leta pomladuje; žalostni duh kosti usuši. Zgor. 15, 13: 16, 24.

23. Krivičnik[26]) darila iz nedrij[27]) jemlje, de pota pravice sprevrača.

24. Modrost se sveti modrimu na obrazu; oči nespametnih švigajo do pokrajin zemlje.[28]) Pridig. 2, 14: 8, 1.

25. Neumen sin je očetu v jezo, in v žalost materi, ki ga je rodila.

26. Ni dobro,[29]) pravičnimu škodo delati, tudi ne poglavarja tepsti,[30]) kteri prav sodi.

27. Kdor svoje govorjenje berzdá, je učen in moder; in učen mož je blaga duša.[31])

28. Tudi abotnik velja za modriga, če molčí, in za pametniga, če stiska svoje ustnice.[32])

XVIII. Poglavje.

Nezvest prijatel; aboten in hudoben človek; moder móž; hudoben jezik; mehkužen in zanikern človek; Gospodovo imé; bogatin in bogastvo; človekovo serce; pravični sam sebe toži; če brat bratu pomaga; jezikova moč; dobra žena; prešestnica; ubožčeva in bogatinova beseda; v družbi prijeten človek.

1. Kdor bi se rad od prijatla ločil, perložnosti iše; vselej je svarila vreden.[1])

2. Abotnik ne sprejme pametne besede, razun če mu kaj taciga poveš, kar mu tiči v sercu.[2])

3. Hudobnimu ni nič mar, če pride v globočino pregreh; tode za njim gre sramota in zaničevanje.[3])

4. Globoka voda so besede iz ust možá,[4]) in prepoln potok je studenec modrosti. Spod. 20, 5.

24. V hebrejskim: „*je rojen v sramoto svojimu očetu*“.
25. desiravno bi ga imel že po natorni postavi ljubiti.
26. Krivični sodnik, ki se da z darili podkupiti.
27. darila, ki mu jih podkupovavec v nedrih, t. j., skrivej pernese.
28. Moder, dober človek ima miren, prijazen pogled, vsacimu naravnost v oči pogleda; neumnež, hudobnež pa je v pogledu nestanoviten, oči sem ter tje meče. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*modrimu je modrost pred očmi*“ (t. j., se po nji ravná), *oči neumniga pa* (je išejo) *na pokrajinah zemlje*“ (t. j., povsod, z velikim trudam, in je vender ne najdejo).
29. Hudobno je, komu škodo delati, celo pa pravičnimu.
30. gerdo ž njim delati, ga žaliti zavoljo pravičnosti.
31. Drugi prestavljajo: ... „*učen mož je blaziga duha*“.
32. „*če stiska svoje ustnice*“, t. j., če svoj jezik za zobmi derží.
1. V hebrejskim: „*Po svojim poželenji iše modrosti, kdor se od druzih loči; v vsaktero modrost se vtika*“.
2. kar je po njegovih neumnih mislih, kar se njegovim željam prileže. V hebrejskim: „*Neumnež nima veselja nad pametjo, ampak le nad razodevanjem svojih misel*“, t. j., abotniku ni mar pravo spoznanje, ampak le to mu je mar, nad tem ima veselje, de drugim svoje neumnosti razklada.
3. Če hudobni greh na greh naklada, mu potem serce oterpne, de nič več ne mara za nobeno svarjenje in opominovanje, in njega, oterpnjeniga, nespokorniga grešnika, čaka večna sramota, večno terpljenje.
4. Kakor globoka voda so besede iz ust modriga moža.

Digitized by Google

5. Ni dobro, gledati na osebo hudobniga, de bi zavoljo njega v sodbi od resnice[5]) odstopil.

6. Ustnice abotnikove se v prepir vtikajo, in njegove usta kreg napravljajo.[6])

7. Abotnikove usta so njegova nesreča in njegove ustnice so poguba njegove duše.

8. Dvojezičnikove besede se zdé priproste, pa segajo do oserčja.[7]) — Strah podere leniga; mehkužne duše pa bodo stradale.[8])

9. Kdor je mehkužen in zanikern v svojim delu, je brat njega, ki svoj trud[9]) zapravlja.[10])

10. Gospodovo ime je naj terdnejši stolp; pravični vanj beži in je povišan.[11])

11. Bogatinu je bogastvo njegovo terdno mesto, in kakor močen zid ga obdaja.[12])

12. Človekovo serce se povzdiguje, preden pade, in se ponižuje, preden k časti pride. Zgor. 11, 2. Sir. 10, 15.

13. Kdor poprej odgovori, kakor sliši, pokaže, de je neumen in osramotenja vreden. Sir. 11, 8.

14. Moški duh prenaša svojo slabost; duha pa, ki je k jezi nagnjen, kdo ga more prenašati?[13])

15. Razumno serce modrost posede, in modrih uho je uka željno.

16. Darilo človeku pot razširja, in mu pred poglavarjem prostor dela.[14])

17. Pravični nar poprej sam sebe toži; *(potem)* pride njegov prijatel, in ga bo preiskal.[15])

---

5. „*od resnice*“, t. j., od pravice odstopil.

6. V hebrejskim: „*Neumneževe ustnice kreg napravljajo, in njegove usta vpijejo po pretepu*“, t. j., njegove neumne, zabavljive besede kreg podpihujejo, de se boj in pretep spočne.

7. Opravljivec in podpihovavec tako govori, kakor de bi slehernimu vse dobro iz serca vošil; pravi, de hoče dobro tebi in unimu, od kteriga govorí; na videz mu je le za čednost in za vero mar. Vender pa škoduje tebi, ker ti slabe misli od bližnjiga obuduje, in škoduje tudi sebi, ker ljubezen do bližnjiga ugasuje. V hebrejskim: „*Obrekovavcove besede so kakor sladčica, do oserčja segajo*“.

8. Mehkužen, len človek se boji dela, in pride v revšino.

9. „*svoj trud*“, t. j., perdelke svojiga truda.

10. Lenuhu in zapravljivcu se enako godi; oba obožata in stradata.

11. Bog je pravičnimu kakor močna, nepremagljiva terdnjava, v kteri pribežališe najde zoper svoje sovražnike, in je visoko povzdignjen nad vse njih napade. „*Bežati*“ pomeni: po rešenji hrepeneti, in se Bogu zaupljivo in brez vsiga pomislika izročiti.

12. Nasproti pa hudobni bogatin ne zaupa v Boga, ampak v denar in v blago. V hebrejskim: ... „*mesto, in visok zid po njegovih mislih*“.

13. Človek vsako telesno hudo lahko prenaša, če je njegov duh močen; kdor je pa slabiga duha, de mu zavoljo vsake majhne zoperne reči jeza skipí, ni v stanu nič prenesti, in je težak tudi drugim. V hebrejskim: ... „*slabost; poterto serce pa kdo ga je v stanu potolažiti?*“

14. Na jutrovim nobeden ne pride brez daril pred vladarja. Glej 1. Kralj. 9, 7. — Nobeden ne more k Bogu priti, kdor si ni z dobrimi deli pota pripravil. Glej Mat. 25, 34—46.

15. Pravični spozna svojo napčnost; pride potem še njegov prijatel k njemu, ga še bolj natanko preiskuje, de ga na pravo pot perpelje. — Grešnik naj

Digitized by Google

18. Vadljej zatéra pravde, in tudi med mogočnimi razsojuje.[16])

19. Če brat bratu pomaga, sta kakor terdno mesto;[17]) in sodnije so kakor mestni zapahi.[18])

20. Človeku se s sadam njegovih ust trebuh polni, in poganjki njegovih ustnic ga nasitujejo.[19])

21. Smert in življenje je v roki jezika; kteri ga ljubijo, bodo njegov sad vživali.[20])

22. Kdor najde dobro ženo, najde nekaj dobriga,[21]) in bo prejemal veselje od Gospoda.[22]) Kdor dobro ženo zaverže,[23]) kaj dobriga zaverže; kdor pa prešestnico obderží, je neumen in hudoben.[24])

23. Ubožec govorí z milimi besedami; bogatin pa terdó odgovarja.

24. V družini prijeten človek je veči prijatel kakor brat.[25])

XIX. Poglavje.

Modri hvali priprostost, poštenost, resničnost, krotkost in poterpežljivost in graja tem čednostim nasprotne pregrehe.

1. Boljši je revež, kteri hódi | v svoji priprostosti, kakor bogatin,

---

svoje grehe spozna, potlej naj gre k svojimu prijatlu, k spovedniku, in naj se jih spové, de ga on še bolj preiše, in na pravo pot perpelje.

16. Kadar pravdarji s sodnikovo sodbo niso zadovoljni, poravnajo svojo pravdo po vadljanji; tako tudi delajo mogočni, ki nobeniga sodnika čez se ne spoznajo.

17. Če je edinost med brati, mestnjani, je njih hiša, njih mesto kakor močna terdnjava.

18. Dobra gosposka, pravični sodniki so kakor terdni zapahi per mestnih vratih, in branijo sovražnikam v mesto. V hebrejskim: „*Bratje, ki se sprejo, so terši, kakor terdo mesto, in njih prepir je kakor zapah v gradu*“, to je, prepiri in pravde med brati dolgo terpé in se silno težko z lepo poravnajo.

19. Glej zgor. 12, 14: 13, 2. „*poganjki njegovih ustnic*“, t. j., kar mu izmed ustnic poganja ali pride, to je, njegove besede ga nasitujejo z dobrim ali pa s slabim, kakoršno je že njegovo govorjenje. Človeku se namreč sreča ravná po njegovim govorjenji. Ljudje ga spoštujejo ali pa zaničujejo, je srečen ali pa nesrečen po tem, kakor govori dobro ali hudobno.

20. „*v roki jezika*“, t. j., v jezikovi oblasti, kteri jezik ljubijo, t. j., radi govoré, bodo sad svojiga govorjenja želi, namreč dobro ali pa hudo, življenje ali pa smert.

21. „*nekaj dobriga*“, namreč pomočnico, ki mu pomaga prenašati težave sedanjiga življenja, in si pridobiti večno zveličanje.

22. bo po nji prejemal od Boga veliko pobožniga veselja.

23. Kdor dobro ženo zaverže, ter se od nje loči.

24. če namreč taka žena v hudobii terdovratna ostane: nasproti pa, če žena svojo pregreho obžaluje, in ji mož odpustí, je to znamnje keršanske ljubezni (Avg.). Besedí: „*Kdor dobro ženo zaverže . . . in hudoben*“ ni v hebrejskim.

25. Kdor v obhoji z ljudmi pravo ljubezen skazuje, je veči prijatel, kakor lastni brat, ki take ljubezni nima. V hebrejskim: „*Nekteri ima veliko prijatlov v svojo nesrečo* (ker so med mnozimi nekteri nezvesti); *prijatel, ki ga ljubi, mu je bolj vdan, kakor brat*“.

Digitized by Google

kteri viha svoje ustnice, in je nespameten.[1])

2. Kjer duša nima spoznanja, ni dobro;[2]) in kdor je v nogah prenagel, se spotakne.[3])

3. Neumnost človeku noge spodnese;[4]) in njegovo serce je zoper Boga vneto.[5])

4. Bogastvo močno pomnoži prijatle; od reveža pa se ločijo še oni, ki jih je imel.

5. Kriva priča ne bo brez kazni; in kdor govorí laži, ne bo ubežal. Dan. 13, 61.

6. Mnogi časté osebo mogočniga,[6]) in so prijatli njemu, ki delí darove.

7. Revniga človeka sovražijo njegovi bratje, in tudi njegovi prijatli se odtegnejo deleč od njega.[7]) Kdor le za besedami hódi, ne bo nič dobil;

8. kdor pa ima pamet, ljubi svojo dušo; in kdor razumnost hrani, bo srečo našel.[8])

9. Kriva priča ne bo brez kazni, in kdor govorí laži, se pogubí.

10. Neumnežu se razveseljevanje ne spodobi, in hlapcu ne gospodovanje nad pervaki.

11. Moževa razumnost se spozna po njegovi poterpežljivosti; in čast njegova je, krivico[9]) pregledovati.

12. Kakor levovo rjovenje, taka je tudi jeza králjeva; in kakor rosa na travi, taka tudi njega prijaznost.[10])

13. Žalost očetova je neumen sin, in prepirljiva žena je ko streha, ki vedno skozi njo kaplje.[11])

14. Hiša in bogastvo se od staršev dobi; umna žena pa samo od Gospoda.[12])

---

1. Boljši je, če je človek reven, in pošteno govorí in ravná, kakor če je bogat, zraven pa nepošteno govorí in dela; zakaj pervi je moder in bo poslednjič srečen, drugi je pa nespameten, in bo poslednjič nesrečen.
2. Kdor ni še nič skusil, kdor nič ne prevdari, mu ne bo dobro.
3. Kdor prenaglo, brez premislika ravná, zabrede v greh in v nesrečo.
4. Neumnost je kriva, de človek v nesrečo pride. V hebrejskim: *„Neumnost mu preverže pot“*, neumnost ga vsiga spači.
5. de zoper Boga godernja, kakor de bi mu bil Bog nesreče kriv, pa si je je sam.
6. V hebrejskim: *„Veliko jih iše obraza radodelnikoviga, in vsak je prijatel možu, ki delí darove“*. Kdor rad delí, ima veliko prijatlov, tode malo pravih.
7. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: *„bratje, koliko bolj se mu odtegujejo njegovi prijatli“*.
8. *„Kdor le za besedami hodi“* (7. v.), t. j., kdor le lepih besedí iše, bodi si učenik ali učenec, ne bo imel nič koristi; kdor je pa moder, le tega iše, kar mu je v resnici koristno. Tak ohrani pravo modrost, in le dobro najde po nji.
9. *„krivico“*, ki mu je bila storjena, *„pregledovati“*.
10. Levovo rjovenje vse zveri v strah pripravi; ravno tako králjeva jeza vse prestraši, ki so okrog njega.
11. Pomen: prepirljiva žena je družini in sploh vsi hiši ravno tako škodljiva kakor streha, ki skozi njo teče.
12. ker le Bog ji more dati take lastnosti, ki zakon osrečujejo. Greška prestava sedemdeseterih prestavljavcov ima pa tako le: *„Gospod je, ki možu dá ženo enakih misel“*. Iz te verste sklepajo sv. očetje, de naj katoličan ne jemlje

Digitized by Google

15. Lenoba navdaja s spanjem, in tolažljiva duša bo stradala.[13])

16. Kdor ohrani zapoved, ohrani svojo dušo; kdor pa svojo pot vnemar puša,[14]) bo umerl.

17. Kdor se uboziga usmili, na obresti posodi Gospodu;[15]) in mu bo povernil.

18. Strahuj svojiga sina, ne obupaj;[16]) le umoriti ga ne misli.

19. Kdor je nepoterpežljiv, bo terpel škodo; če pa s silo kaj vzame, bo škoda dvojna.[17])

20. Svèt poslušaj in krotitev sprejemaj, de boš poslednjič moder.

21. Veliko misel je v sercu človekovim; volja Gospodova pa ostane.[18])

22. Reven človek je usmiljen, in boljši je ubožec kakor lažnjivec.[19])

23. Gospodov strah *(pelje)* v življenje, in v obilnosti bo prebival, in nesreča ga ne bo zadela.[20])

24. Lenuh vtakne svojo roko pod pasho, in je ne pernese k svojim ustam.[21]) Spod. 26, 15.

25. Ako je brezbožnik tepen, se abotnik zmodrí;[22]) ako pa modriga posvariš, sprejme krotitev.[23]) Spod. 21, 11.

26. Kdor očeta žali in mater zapodí, je ostuden in nesrečen.[24])

27. Sin! ne jenjaj nauka poslušati, in naj ti ne bodo neznane besede vednosti.[25])

---

neverke ali krivoverke, in nasproti katoličanka ne nevernika ali krivoverca, ker v takih zakonih, pravi sveti Ambrož, ne more biti vselej prave edinosti.

13. Lenoba dela človeka zaspaniga, delavnost zatéra, in kdor ne dela, mora stradati.

14. „*kdor svojo pot*“ i. t. d., t. j., kdor zapovedi, svoje dolžnosti vnemar puša.

15. Kdor je usmiljen, Bogu posojuje in sicer za obilne obresti; ker Bog ne vrača le, kar se revnimu podeli, ampak še veliko po verhu dá, in mnogotero poverne (Bazili).

16. „*ne obupaj*“ nad njegovim poboljšanjem.

17. V hebrejskim: „*Kdor se togotí, mora škodo terpeti* (mora kaznovan biti, de se poboljša); *ako ga pustiš* (brez kaznovanja), *ga boš mogel še kaznovati*“, de se bo poboljšal.

18. Človek premišljuje, kaj bo storil, in vender se le to zgodi, kar Bog hoče. Človek obrača, Bog pa oberne.

19. Boljši je ubožec, ki ima dobro serce, in rad da, kar ima, kakor tak bogatin, ki sicer veliko obeta, pa nič ne da. V hebrejskim: „*Človek se perkupuje z dobrotljivostjo, in boljši je*“ i. t. d.

20. Kdor se Boga boji, ne bo v greh zabredel.

21. Lenimu se še skorej toži žlico v roko vzeti in jesti, nikar pa de bi se za jed kaj trudil. Lenuh je rajši lačen, kakor de bi delal. V hebrejskim: „*Lenuh vtakne svojo roko v skledo, in je k ustam ne pernese*“, t. j., globoko z roko v skledo seže, in jo komej iz nje k ustam pernese.

22. Terdovratni hudobnež (v hebrejskim: „*zaničevavec vere*) se po kazni ne poboljša, vender pa utegne njegova kazen kteriga druziga manj spačeniga zmodriti in poboljšati, ker vidi, kaj tudi njega čaka.

23. Pametniga človeka opominovanje, svarjenje in kazen poboljša.

24. V hebrejskim: . . . „*zapovedi, je sin, ki staršem sramoto in žalost dela*“.

25. V hebrejskim: „*Moj sin, ne poslušaj nauka, ki od besedí modrosti zavračuje*“.

Digitized by Google

28. Kriva priča pravico zasmehuje,[26]) in usta hudobnih požerajo krivico.[27])

29. Zasmehovavcam so sodbe perpravljene, in telesam abotnikov kladva, ki jih bodo tolkle.

XX. Poglavje.

Modri graja pijanost, jezo, laž, lenobo, hinavšino, krivico, gerdo ravnanje s starši, zatéranje pobožnih, zanemarjanje storjenih obljub, in daje nektere nauke kraljem.

1. Vino nečistost dela, in pijanost hrup; kdorkoli ima nad tem veselje, ne bo nikdar moder.[1])

2. Kakoršno levovo rjovenje, tak je králjev strah; kdor ga draži, greši zoper svojo dušo.[2])

3. V čast je človeku, ki se prepiram odteguje; vsi neumni pa se v krege vtikajo.[3])

4. Zavoljo mraza[4]) ni hotel lenuh orati; torej bo po leti beračil, in nič se mu ne bode dalo.[5])

5. Kakor globoka voda je svèt v sercu človekovim; modri človek pa zajme.[6]) Zgor. 18, 4.

6. Mnogi ljudje se imenujejo usmiljeni;[7]) zvestiga moža pa kdo ga najde?[8])

7. Pravični, ki hódi v svoji priprostosti, bo srečne otroke za seboj pustil.

8. Kralj, ki na sodnjim sedežu sedí, razpodí s svojim pogledam vse hudo.[9])

9. Kdo je v stanu reči: Moje serce je čisto, jez sim brez greha! 3. Kralj. 8, 46: 2. Kron. 6, 36: Prid. 7, 21: 1. Jan. 1, 8.

10. Dvojna tehtnica in dvojna mera, oboje je gnusoba pred Bogam. Zgor. 11, 1. Spod. v. 23.

---

26. Kriva priča sodbo in pravico zaničuje.

27. greh kakor vodo pijó (Job. 15, 16.), zlasti pa krive priče, ki bližnjimu v škodo brezvestno lažejo in krivo pričujejo.

1. Pijanost vnema poželjivost, ter napeljuje v nečistost, v krege in prepire (Glej spod. 23, 31. 32. Efež. 5, 18.). V hebrejskim: „*Zasmehovavca dela vino, in razgrajavca dela močna pijača; kdorkoli*“ i. t. d.

2. „*greši zoper svojo dušo*“, t. j., svoje življenje v nevarnost postavi, ker ga kralj lahko k smerti obsodi.

3. V hebrejskim: ... „*vsi abotniki pa se radi kregajo*“.

4. Drugi: „*zavoljo zime*“. V Palestini v pozimskim času polje obdelujejo in sejejo.

5. V hebrejskim: ... „*orati; torej bo ob žetvi beračil, in nič ne bo dobil*“.

6. Človeško serce je v svojih mislih in namćnih nezmerno kakor globoka voda; modri pa, ki ljudi pozna, človeku nekoliko v serce vidi, ter njegove skrivne želje ugane.

7. V hebrejskim: „*Veliko ljudi je, ki sleherni zmed njih oznanuje usmiljenje; zvestiga*“ *i. t. d.*

8. Veliko je tacih, ki radi slišijo, de jih ljudje dobrotljive imenujejo; ali jih je pa tudi veliko, de bi svoje obljube spolnovali, de bi bili dobrotljivi v djanji, in ne le z jezikam, ali de bi v sili radi pomagali? Drugi pa dajo tale pomen: Veliko ljudi je, ki so res usmiljeni in dobrotljivi; malo pa jih je, de bi vse Božje zapovedi zvesto spolnovali.

9. Kralja, ki ima svoje podložne v strahu, ki vsako hudobijo ojstro kaznuje,

Digitized by Google

11. Že deček se spozna iz njegoviga perzadevanja, če so čiste in prave njegove dela.[10])

12. Uho, ki sliši, in oko, ki vidi, oboje je Gospod vstvaril.[11])

13. Nikar ne ljubi spanja, de te ne tare revšina; odpéraj svoje oči, in nasituj se s kruham.

14. Slabo je, slabo je, pravi sleherni kupec; in ko odide, tadaj se hvali.[12])

15. Zlato in obilno biserov je nekaj; draga posoda pa so učene ustnice.

16. Vzemi obleko njemu, ki se je poroka storil za ptujca, in rubi ga ti namesti ptujih.[13]) Spod. 27, 23.

17. Sladak je kruh laži človeku; potem pa so njegove usta polne peska.[14])

18. Misli se s sveti uterdujejo, in vojske se morajo z modro voditvijo obravnavati.[15])

19. Ne pečaj se ž njim, ki skrivnosti razodeva, ki zvijačno ravná, in ki svoje usta široko odpéra.[16])

20. Kdor svojiga očeta in svojo mater kolne,[17]) mu bo svetilnica v nar veči temi ugasnila.[18]) 2. Mojz. 21, 17: 3. Mojz. 20, 9. Mat. 15, 4.

21. Dedšina, ki se sperviga po njo hití,[19]) poslednjič ne bo imela blagoslova.[20])

22. Ne reci: Povernil bom hudo; čakaj Gospoda, in te bo rešil. Rimlj. 12, 17: 1. Tes. 5, 15: 1. Pet. 3, 9.

23. Gnusoba je dvojni kembelj pred Gospodam; krivična tehtnica ni dobra. Zgor. v. 10.

---

in sovražnikam svoje vlade in vsiga dobriga preveč ne zanaša, se vsi takó bojé, de že njegov pogled vse hudo razžene; kraljestvo taciga kralja bo terdno stalo. O de bi današnje čase vsi kralji in vladarji z vso gosposko vred sedeli na stolu pravice, in de bi toliko ne zanašali njim, ki sovražijo in podkopujejo njih vladarstvo in vse, kar je dobriga, pravičniga in svetiga, ter naj bi jim ne dajali z nevarnimi dovolitvami meča v roke zoper sebe in zoper zvesto ljudstvo!

10. Človek že v mladosti kaže, kaj de bo iz njega.

11. torej Bog vse vidi in sliši, in nihče se mu ne more skriti. Glej Ps. 93, 9.

12. Ta pregovor graja zvijačo per kupčii. Dokler kupec blago kupuje, ga graja, ter pravi, de je slabo in malo vredno; ko ga je pa kupil in odšel, se hvali, de je prav po ceni kupil.

13. Modri spet svarí, de se ne prenagli, komu biti za poroka, kakor zgorej 6, 1—6: 11, 15: 17, 18. Ptujce imenuje sploh vse tiste, za ktere si se poroka storil.

14. Z goljufijo in zvijačo sploh po krivici pridobljeni kruh se spervenja dober zdi, potlej pa težave dela. „*Kruh laži*“ pomeni po misli druzih vsako pregrešno veselje, ki človeka vest grize in peče po njem.

15. Drugi prestavljajo: „*vojske se morajo s previdnostjo (s premislikam) obravnavati*“.

16. „*Ne pečaj se*“ z vekačem, s hinavcam, s priliznjencam, s širokoustnikam. V hebrejskim: „*Kdor skrivnosti razodeva, misli obrekovati; s njim, ki ustnice odperte derži, se ne pečaj*“.

17. „*Kolne*“ pomeni tukaj: hudó želí, hudo stori.

18. njega bo sreča v nar veči sili zapustila (tudi ob smerti). „*Luč*“ pomeni srečo. Glej Job. 18, 6.

19. „*Dedšina*“ pomeni po hebrejski besedi premoženje, ki si ga je kdo naglo perdobil z odertijo, s skopostjo.

20. tako premoženje bo kmalo zginilo, ne bo imelo teka.

Digitized by Google

24. Gospod vodi človekove stopinje; kdo zmed ljudi pa je v stanu razumeti njegovo pot?[21])

25. V pogubo je človeku, svete požérati[22]) in storjene obljube preklicovati.[23])

26. Moder kralj hudobne razpodí,[24]) in postavi slavni oblok nad njimi.[25])

27. Človeški duh[26]) je Gospodovo svetilo, ktero vse znotranje skrivnosti preiše.[27])

28. Usmiljenje in resnica[28]) kralja varujete, in po milosti[29]) se uterduje njegov sedež.

29. Veselje mladenčev je njih moč, in starih čast je siva glava.

30. Kervave proge in bolečine v notranjim životu hudo očišujejo.[30])

XXI. Poglavje.

Bog nagne serca kraljev, kamor hoče; njemu je ljubši usmiljenje in pravica, kakor darovi; sreča prevzetnih hudobnežev; pridni delavec; krivični nabiravec; zakladov; težava s prepirljivo ženo živeti; hudobnež je neusmiljen do bližnjiga; pobožni želi poboljšati hudobne; neusmiljeni ne bo našel usmiljenja; darilo utolaži jezo; hudobnež bo prišel v družbo hudobnežev; človek, ki rad dobro jé in pije; težava s togotno ženo; človek, ki po pravici hrepení, in svoj jezik berzda; ošabnik; lenuh; lažnjiva priča; ni je razumnosti zoper Boga; Gospod daje zmago.

1. Králjevo serce je v Gospodovi roki kakor vodotoki; kamorkoli hoče, ga oberne.

2. Človeku se zdi prava vsaka njegova pot; Gospod pa serca tehta. Zgor. 16, 2: 20, 24.

---

21. Bog vlada vse človekove pergodila po svoji modri previdnosti, ki je pa tukej nobeden ni v stanu razuméti. Še le na unim svetu bomo njegovo ljubezen popolnama spoznali. „Kar tukej je temno, nam unkraj bo svetlo; in vidil bom z očmi, zakaj de Bog tak' st'ri, ko pride iz telesa — moj duh gor v nebesa". Drugi razlagajo: Bog sam zamore človeka na potu zveličanja čez vse zaderžke prepeljati. Človeku je ta pot neznana, in brez Božje pomoči jo vselej zgreši. Glej Jer. 10, 23. Tob. 4, 20. Ps. 36, 23.

22. „*svete požérati*", t. j., pobožne preganjati, zatérati, ropati (Ps. 13, 4: 34, 25. Habak. 1, 13: 3, 14.).

23. Drugi prestavljajo: ... „*in potem z obljubami poravnavati*", t. j., od ropa Bogu dar obetati. Po hebrejskim bi se dalo tudi tako prestaviti: „*Človeku je v pogubo, če se v svetim* (v obljubah) *prenagli*" (jih brez premislika dela (Sodn. 11.), in po storjenih obljubah še le prevdarja, ali je prav storil, in kako bi se jih znebil).

24. jih razkropí, jih spred sebe spodi.

25. „*slavni oblok*", t. j., veličastno znamnje, okroženo kakor mavrica, v spomin, de jih je premagal. Glej v. 8. V hebrejskim: „*in da vleči* (mlativničino) *kolo čez nje*", t. j., jih brez zanašanja pokonča. Glej Sodn. 8, 7. 16: 2. Kralj. 12, 31.

26. Človeška duša, človeški um je žark Gospodoviga neskončniga uma. Glej 1. Mojz. 2, 7.

27. „*ktero*" namreč „*svetilo Gospodovo*", njegov neskončni um, on sam, vse skrivnosti človeškiga serca preiskuje, mu je vse znano. Glej 1. Kor. 2, 11.

28. „*resnica*", drugi prestavljajo: „*zvestoba*", pravica. Zgor. 3, 3.

29. „*po milosti*", po dobrotnosti, pobožnosti se uterduje njegov sedež.

30. Pomen: Ojstre kazni na životu hudobne boljšajo.

Digitized by Google

3. Usmiljenje skazovati in prav delati Gospodu bolj dopade kakor klavne daritve.

4. Napuhnjeno serce dela prevzetne oči; svetilnica[1]) hudobnih je greh.

5. Misli[2]) korenjakove vselej obilnost pernesejo; vsak lenuh pa je vedno v potrebi.

6. Kdor z lažnjivim jezikam[3]) zaklade nabira, je nečimern in neumen,[4]) in se zaplete v smertine zaderge.

7. Hudobne veržejo njih ropi,[5]) ker nočejo storiti, kar je prav.

8. Hudobna pot človekova ni prava; kdor je pa čist, je njegovo delo pravo.[6])

9. Boljši je v kotu na strehi[7]) sedeti, kakor s prepirljivo ženo in v ravno tisti hiši.[8]) Spod. v. 19. Spod. 25, 24.

10. Serce hudobniga hrepení po hudim;[9]) svojiga bližnjiga se ne usmili.[10])

11. Če je hudobnež tepen, se zmodrí priprosti, in ako za modrim hodi, dobiva pamet.[11]) Zgor. 19, 25.

12. Pravični premišljuje hudobneževo hišo, de bi hudobne odvernil od hudiga.[12])

13. Kdor zamaši svoje uho siromakovimu vpitju, bo tudi vpil, pa ne bo uslišan.

14. Skriven dar ugasne jezo, in darilo v nedrije[13]) nar hujši serd.

15. Prav délati je pravičnimu veselje; groza pa njim, ki hudobijo dopernašajo.

16. Človek, ki zajde s pota modrosti, bo prebival v zbirališu velikanov.[14])

17. Kdor pojedine ljubi, bo obožal; kdor vino in mastnino[15]) rad ima, ne bo obogatel.

---

1. „*svetilnica*“, t. j, sreča hudobnih. Glej zgor. 20, 20. Hudobnih sreča je z greham perdobljena.
2. sklepi, nameni, ki jih pridni delavni človek spolnuje, mu obilno premoženja perdobivajo.
3. z goljufijo per kupčíi in z odertijo per posojevanji.
4. si prazno upanje dela, ker taki zakladi nimajo téka (Zgor. 20, 21.). V hebrejskim: „*si nabira dim, ki se razkadi*“.
5. „*veržejo*“ v revšino, v nesrečo; zakaj krivično blago nima teka.
6. Kdor ima hudobne misli, tudi hudobno, krivično dela; kdor je pa v sercu dober, so dobre tudi njegove zunanje dela. V hebrejskim: „*Spačena je pot* (ravnanje, življenje) *človekova, ki je z greham obložena; nedolžni je pa pošten v svojim djanji*“.
7. na plani strehi, kakoršne so na jutrovim imeli, t. j., pod milim nebam na dežji in na mrazu.
8. kakor s prepirljivo ženo v eni hiši živeti.
9. Hudobni misli, kako bi bližnjimu škodoval.
10. V hebrejskim: . . . „*se še svojiga prijatla ne usmili*“.
11. V hebrejskim: . . . „*zmodrí, in ako se modri posvari, se spameluje*“.
12. Pravični, ki ima pravo ljubezen, premišljuje, kako bi hudobne na pravo pot zavernil. V hebrejskim: „*Pravični premišljuje hišo hudobniga* (in ko vidi), *kako de hudobni sami v nesrečo rijejo*“ (mu je to svarilo.).
13. dar, ki se razžaljenimu skrivej podeli, ga potolaži. Glej 1. Kralj. 25, 35.
14. „*velikanov*“, t. j., peklenskih pošast. Glej Job. 26, 5. in razl.
15. „*mastnino*“, dobre jedi; po misli druzih: „*mazilo*“.

Digitized by Google

18. Hudobni bo izdan za pošteniga, in krivični za pravičniga.[16])

19. Boljši je v pušavi prebivati, kakor s prepirljivo in togotno ženo. Zgor. v. 9. Spod. 25, 24. Sir. 25, 23.

20. Zaželen zaklad in olje je v hiši pravičniga; nerazumni človek pa ga zapravi.[17])

21. Kdor hodi za pravico in za usmiljenjem, bo našel življenje, pravico ino slavo.

22. Modri pride v mesto močnih, in razdene moč, na ktero se je zanašalo.[18])

23. Kdor varuje svoje usta in svoj jezik, varuje težav svojo dušo.[19])

24. Prevzetnika in ošabnika imenujejo bedaka,[20]) ki v jezi prevzetnost dopernaša.[21])

25. Želje umoré lenuha; zakaj njegove roke nočejo nič delati.[22])

26. Ves dan želí in hrepení; kdor je pa pravičen, daje in ne neha.[23])

27. Darovi hudobnih so nagnusni, ker se darujejo od pregrehe.[24]) Zgor. 15, 8. Sir. 34, 21.

28. Lažnjiva priča pogine; pokoren človek pa zmagovavno govorí.[25])

29. Hudobni človek s prederznim obrazam svojo terdi; kdor je pa pošten, poboljša svojo pot.[26])

30. Ni ne modrosti, ne raz-

---

16. Bog reši pravičniga iz nadloge, in namesti njega jo mora hudobni terpeti, ki jo je s svojo hudobijo zaslužil. Božja previdnost večkrat tako oberne, de pobožni, ki so ga hotli pokončati, nesreči odide, hudobnež pa sam v jamo pade, ki jo je drugim kopal.

17. Modri je varčen, in ima žita in olja — vsiga — dovolj, abotnik pa zapravlja.

18. „*na ktero*“ moč, vojskino trumo so se mestnjani zanašali. S pametjo, z razumnostjo se vse več opravi, kakor s telesno močjo; torej v vojski modre povelja, razumni vojvodi več opravijo, kakor trume in trume vojšakov brez modrih vojvodov. Glej Pridig. 7, 20. Modr. 6, 1.

19. Kdor se varuje nespametniga govorjenja, se obvaruje prepira, sovraštva i. t. d.

20. „*bedaka*“ ali „*abotnika*“, v hebrejskim: „*zasmehovavca*“.

21. ki v jezi nespametno in ošabno dela. Kakor jeza človeku pamet omami, de ne premisli nasledkov svojiga početja, ravno tako tudi napuh človeka oslepí, de marsikaj nespametniga storí. V hebrejskim: „*bedaka, ki v svoji kipeči jezi kaj počenja*“.

22. Lenuh želí kaj doseči, pa vender ne doseže, ker le želi in si nič ne perzadeva s svojim djanjem, doseči svoje želje.

23. Lenuh želi in želi, pravični pa daje in daje; letá ima per vsim tem vsiga obilno, uni pa ostane vedno revež. V hebrejskim: „*Poželjivost ima dan na dan poželenje, pravični pa daje, in ne perderžuje*“. Pomen: Lakomnik nima nikoli dovolj, radodelnik pa nikoli dovolj ne daje.

24. „*od pregrehe*“, t. j., od blaga, ki se s pregreho perdobiva. 5. Mojz. 23, 18. Mat. 27, 6.

25. „*zmagovavno govorí*“, t. j., zmaga s svojo besedo. Kdor je postavam pokoren, kdor resnico govori, njegova beseda bo vselej obveljala, nedolžnim v srečo, hudobnim v kazen. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: ... „*bo vedno enako govoril*“.

26. Hudobniga ni nič sram, če je kaj napčniga storil, in torej terdovraten ostane v grehu; pravični pa, če pade, sprejme poduk, in se poboljša.

Digitized by Google

umnosti, ne sveta zoper Gospoda.[27])

31. Konja perpravljajo za dan boja; Gospod pa zmago da.

XXII. Poglavje.

Vrednost dobriga imena; Bog je stvarnik bogatih in ubozih; mladeneč, ki se navadi svojiga pota; bogatin gospoduje nad ubozimi; človek, ki hudobijo seje; človek, ki je nagnjen k usmiljenju; spôdi zasmehovavca; lenuh se boji nevarnosti, kjer je ní; nečistnica je globoka jama; dečku prirojena terma; zatéravec ubozih; poslušaj nauke; ne delaj prijaznosti s togotnimi; ne bodi lahkovoljno porok; ne premikaj mejnikov.

1. Dobro imé je boljši kakor obilno bogastvo; čez zlato in srebro je prijetnost.[1]) Pridig. 7, 2.

2. Bogatin in revež se srečata;[2]) Gospod je obeh stvarnik.[3]) Spod. 29, 13.

3. Razumni vidi hudo[4]) in se skrije;[5]) priprosti gré memo, ino terpí škodo.

4. Sad ponižnosti je Gospodov strah, bogastvo in čast in življenje.[6])

5. Orožje in meči[7]) so na potu spačeniga; kdor pa svojo dušo varuje, se jim deleč ogne.[8])

6. Pregovor je: Mladeneč, vajen svoje poti, tud v starost' z nje ne stopi.[9])

---

27. „*zoper Gospoda*“, t. j., zoper Božje sklepe in naredbe; nihče ne more Božjih sklepov zaderževati.

1. „*prijetnost*“, to je taka lastnost, ko se človek ž njo ljudem perkupuje, jim dopade, de ga radi imajo. „*Dobro ime*“, ki je boljši, kakor vse bogastvo, je pa le tisto, ki je na pošteno, pravično in pobožno življenje uterjeno. Modri pa vender s svojimi dobrimi deli ne iše slave in dopadenja per ljudeh; še bojí se je, ker bi ga utegnila ob nár boljši zaklad, ob ponižnost pripraviti. Tudi če se zgodí, de ga ljudje zavoljo zvestiga spolnovanja njegovih dolžnost grajajo in obrekujejo, je vender le v dobrim stanoviten, ter Bogu služi, naj ljudje govore, kar hočejo, kakor učí sveti Pavel v 2. Kor. 6, 8., ker je velikokrat nemogoče, Bogu služiti, in pa tudi svetu dopasti. Gal. 1, 10.

2. bogatin in revež na svetu živita, ker Bog tako hoče.

3. Zdi se, pravi sveti Avguštin, de sta si bogatin in revež nasprotna, vender pa sta si potrebna. Bogatin je vstvarjen zavoljo reveža, in revež zavoljo bogatina.

4. Po misli drugih: Razumni, modri vidi nesrečo.

5. „*se skrije*“, t. j., se hudimu ali nesreči ogne.

6. Ponižnost je podlaga vsih čednost; ž njo si človek perdobiva vse duhovne dobrote in večno življenje.

7. V hebrejskim: „*ternje in zaderge*“, t. j., težave in nevarnosti.

8. Pot hudobniga je polna orožja in mečev, pervič zato, ker hudobni zmirej gleda, kako bi bližnjimu škodoval ali z besedo ali z djanjem; drugič pa zato, ker je njegovo pregrešno življenje polno nevarnost, polno mnoziga terpljenja. Kdor v resnici misli na zveličanje svoje duše, ne stopa na tako nevarno pot, ki pelje v pogubljenje.

9. Kar se človek mlad navadi, tega tudi v starosti ne pozabi.

Digitized by Google

7. Bogatin gospoduje nad revežì; in kdor jemlje na posodo, je sužnj posojevavcov.

8. Kdor krivico seje, bo nesrečo žel, in šiba njegove jeze[10]) ga bo končala.

9. Kdor je nagnjen k usmiljenju, bo oblagodarjen; ker od svojih kruhov daje revežu. — Kdor darila daje,[11]) dobiva zmago ino čast; njim pa, ki jih jemljejo, dušo vzame. Sir. 31, 28.

10. Izpodi zasmehovavca, in ž njim pojde prepir, in nehale bodo pravde in zmerjanja.

11. Kdor ljubi čistost serca, bo zavoljo prijetnosti svojih ustnic kralja imel prijatla.[12])

12. Gospodove oči varujejo spoznanje,[13]) besede hudobniga pa se overžejo.[14])

13. Lenuh pravi: Lev je zunej, v sredi terga bi me utegnil umoriti.[15])

14. Ptujkine[16]) usta so globoka jama; nad komur se Gospod serdi, bo vanjo padel.[17])

15. Nespamet se dečkoviga serca terdno derži; pa krotivna šiba jo prežene.

16. Kdor tare revniga, de bi pomnožil svoje premoženje, ga bo sam bogatejimu dal in stradal.[18])

17. Nagni svoje uho, ter poslušaj besede modrih, in vzemi si k sercu moj nauk,[19])

18. kteri ti bo dopadel, če ga boš v svojim notranjim ohranil, in se bo razlival po tvojih ustnicah.

19. De imaš zaupanje v Gospoda, zato namreč ti ga dans pokažem.

20. Glej, trikrat[20]) sim ti ga popisal v svetih in v podukih,[21])

---

10. „*šiba njegove jeze*“, t. j., jeze Božje, ki si jo sam spleta.
11. Kdor sodnike z darili podkupuje, zmaga, dobí pravdo. — Pregovora: „*Kdor darila . . . vzame*“ ni v hebrejskim.
12. S poštenostjo in z modrim govorjenjem si človek pridobiva milost in dopadenje kraljev.
13. Gospodove oči čujejo nad modrim, ter ga zmote varujejo.
14. misli in besede hudobniga človeka so spačene, in torej ne obveljajo.
15. Lenuh vidi nevarnosti in težave, kjer jih ni, in ž njimi izgovarja svojo lenobo. Tudi v duhovnim življenji si len človek vse pretežko misli, in se boji, česar se ni treba bati. Moliti, postiti se, hudo nagnjenje premagovati, grešne navade opustiti, bližnjo priložnost v greh odpraviti, vse to se lenimu nemogoče zdi, in vender je s pomočjo gnade Božje mogoče — še lahko, kakor nam kažejo zgledi mnozih ljudi, kteri so vse take in enake dobre dela opravljali, in jih tudi zdaj opravljajo. „Ti in uni so môgli, zakaj pa jez ne?“ je rekel sveti Avguštin, ko mu je bila resnica, se spreoberniti.
16. Kurbine, prešestničine usta (glej zgor. 2, 16.), t. j., njeno govorjenje, perlizovanje, zvijačno zapeljevanje.
17. Nekteri greh je kazen druziga poprej storjeniga greha; greh namreč v greh zapelje. Glej Rimlj. 1, 24.
18. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Revni je zatéran, de bi obogatel; bogatin je obdarovan, de bi pomanjkanje terpel*“. — Zateranje spodbuduje revniga k večí pridnosti, de si po tem sam pomaga; če se pa bogatimu bogastvo množí, ga to napelje, de začne zapravljati, in potem obóža.
19. Tukej se začne drugi razdelek poprešnje nabire Salomonovih pregovorov. Glej vvod.
20. „*trikrat*“, t. j., večkrat sim ti dajal nauk.
21. „*v svetih in podukih*“, kako de se namreč obnašaj v družini z ljudmi (Brentano).

Digitized by Google

21. de sim ti pokazal terdne in resnične besede, de po njih odgovarjaš njim, ki so te poslali.[22])

22. Ne delaj sile revežu zato, ker je reven, in ne zatéraj potrebniga per vratih;[23])

23. zakaj Gospod bo razsodil njegovo pravdo, in bo stiskal njé, ki so njegovo dušo stiskali.[24])

24. Ne delaj prijaznosti z jezovim človekam, in ne pečaj se s togotnim možem,

25. de se kje ne navadiš njegovih potov, in svoje duše ne pohujšaš.[25])

26. Ne hodi s takimi, ki v roko segajo,[26]) in ki se za poroke ponujajo za dolgé.[27])

27. Zakaj če nimaš s čim plačati, čimu bi si dajal odejo jemati s svojiga hrama?[28])

28. Ne prestopaj starih mejnikov, ki so jih postavili tvoji očetje.[29])

29. Ali vidiš urniga moža per svojim delu? Pred kralji bo stal,[30]) in ne med nizkimi.

XXIII. Poglavje.

Modri učí in svarí králjeve ljubljence, lakomnike, nevošljivce, starše, otroke in pijance.

1. Kadar s poglavarjem per jedi sediš, skerbno pazi, kaj je pred te položeno,[1])

2. in nastavi si nož na goltanec,[2]) če vender svojo dušo v oblasti imaš.[3])

---

22. de sim ti oznanil gotove in resnične nauke, de jih učiš njé, ki so te k meni v šolo poslali. Ali pa: de boš mogel odgovoriti njim, ki pošiljajo, te za svèt vprašat.

23. „*per vratih*“, t. j., per sodbi ali per kupčii; per mestnih vratih so namreč imeli sodbe in semnje.

24. Bog jim bo v kazen ravno tako nesrečo in nadlogo poslal, v kakoršno so oni bližnjiga perpravili.

25. de njegoviga zgleda ne posnemaš, de v nevarnost grešiti ne prideš; ker s togotnim človekam se kmalo prepir spočne.

26. ki lahkovoljno, nepremišljeno roko dajejo, v roko segajo.

27. ki se lahkovoljno, nepremišljeno ponujajo za poroke. Glej zgor. 20, 16.

28. Čimu bi se namreč, ki si reven in nimaš s čim plačati, v nevarnost podajal, de bi te rubili, in ti še to vzeli, brez česar ne moreš biti, namreč odejo, ker bi druziga per tebi ne dobili. V hebrejskim: „*čimu bi si dajal posteljo spod sebe jemati?*“

29. Mejnikov ne prestavljaj (5. Mojz. 19, 14: 27, 17. Job. 24, 2.). V verskih resnicah in djanskih čednostih se derži tega, kar so cerkveni očetje in učeniki učili in učé.

30. Tak priden človek zasluži priti v kraljevo službo; „*ne med nizkimi*“, t. j., med ljudmi nizkiga stanú.

1. Vari se, de te predobre jedi ne zapeljejo v nezmernost. Pazi tudi na vse besede in vprašanja. Ne pozabi, de si pred kraljem.

2. Premaguj se, ter si misli, de ti je nož na vrat nastavljen, de si v smertni nevarnosti.

3. V hebrejskim: „*nož si nastaviš na goltanec, če si prepožrešen*“, če preveč ješ in piješ.

Digitized by Google

3. Ne želi od njegovih jedí, ker per njem je lažnjiv kruh.[4])

4. Ne trudi se, de bi obogatel, temuč postavi mero svoji razumnosti.

5. Ne vzdiguj svojih oči k bogastvu, ki ga dobiti ne moreš; ker si naredé peruti kakor postojna, in zleté proti nebesam.[5])

6. Ne jej z nevošljivim človekam,[6]) in ne želi njegovih jedi;

7. zakaj kakor vražar in vedež govorí od rečí, ki so mu neznane; poreče ti: Jej in pi; tode njegovo serce ni s teboj.[7])

8. Jedí, ki jih boš povžil, boš izbljeval, in zgubil boš svoje lepe besede.[8])

9. Ne govôri nespametnim[9]) na ušesa; ker zaničujejo nauk tvojiga govorjenja.

10. Ne dotikaj se mejnikov malih;[10]) in na njivo sirot ne hôdi;

11. zakaj njih sorodnik[11]) je močan;[12]) in on sam bo njih reč zoper tè razsodil.

12. Naj gre tvoje serce k nauku, in tvoje ušesa k besedam spoznanja.

13. Ne odteguj otroku krotitve; zakaj če ga s šibo udariš, ne bo umerl.[13]) Zgor. 13, 24. Spod. 29, 15. Sir. 30, 1.

14. Ti ga boš s šibo udaril, njegovo dušo pa boš pekla rešil.[14])

15. Moj sin! ako bo tvoj duh moder, se bo moje serce s teboj veselilo,

---

4. Ne bodi lakomen sladčic mogočnih in bogatih mož; zakaj zapeljive so, in nevarne, ker v nezmernost zapeljejo in zdravju škodvajo.

5. Ne hrepeni po blagu, ki ga ne moreš dobiti; ako za njim dirjaš, ti naglo ubeži kakor postojna. Bodi zadovoljin s tem, kar imaš, in prizadevaj si za to, kar moreš doseči; če po večim segaš, se zastonj trudiš.

6. „z *nevošljivim*“ pa še tudi s skopim človekam. Poleg hebrejskiga: „*ki gerdo gleda in ti koščike v usta šteje*“.

7. kakor vedež, ki od prihodnjih reči govori, kakor de bi vse vedil, desiravno nič ne vé; tako ti bo tudi tak skop in nepervošljiv človek vedno pergovarjal: Jej, pi; pa mu nič kaj ne pojde iz serca. Drugi: Kakor vedež od reči govori, ki od njih nič ne vé, od lakote, dragine, slabih časov, de bodo prišli: take reči tudi nevošljivimu skopuhu per jedi po glavi hodijo, in torej ti nič ne pervoši, če ti ravno prijazno pergovarja in te sili jesti. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*zakaj ko v glavi prešteva* (koliko de se bo potratilo), *ti sicer pergovarja: Jej*“ i. d.

8. Kar boš snedel, ti bo težavo delalo, ker mu boš mogel drago plačati; zatorej bodo tvoje lepe besede, tvoja lepa hvala za kosilo prav zastonj, celó nobeniga dobička ne boš imel od njih.

9. terdovratnim, oterpnjenim zaničevavcam Božje modrosti.

10. Ne delaj revnim škode na premoženji, na posestvu. V hebrejskim: „*Starih mejnikov ne prestavljaj*“.

11. t. j., maševavec njih nedolžnosti, njih rešenik. Bližnji sorodnik se je mogel za ubitiga po postavi (4. Mojz. 35, 19.) maševati.

12. ta maševavec je namreč Bog sam.

13. kakor nekteri nespametni starši mislijo, ter iz strahu, de bi otroku na zdravji ne škodovali, si ga tepsti ne upajo.

14. njega pa boš rešil smerti in večniga pogubljenja.

Digitized by Google

16. in moje ledvice[15]) se bodo radovale, kadar bodo tvoje ustnice govorile, kar je prav.[16])

17. Tvoje serce naj ne hrepeni za grešniki, ampak bodi ves dan v strahu Gospodovim;[17])

18. ker tedaj boš imel upanje poslednji čas, in tvoje čakanje ti ne bo vzeto.[18]) Spod. 24, 1.

19. Poslušaj, moj sin, in bodi moder, in ravnaj svojo dušo po potu!

20. Ne bodi per gostarijah pijancov, in ne per pojedinah tacih, ki meso pernašajo k pojedini;[19])

21. zakaj kteri pijančevajo, in si pojedine napravljajo, hirajo,[20]) in dremota[21]) se s cunjami oblači.

22. Poslušaj svojiga očeta, ki te je rodil, in ne zaničuj svoje matere, kadar se postara.

23. Kupi resnico,[22]) in ne prodajaj modrosti in uka in pameti.[23])

24. Oče pravičniga se z veseljem raduje; kdor je modriga rodil, ga je vesel.

25. Veseli naj se tvoj oče in tvoja mati,[24]) in raduje naj se ona, ki te je rodila.

26. Daj mi,[25]) moj sin! svoje serce; in tvoje oči naj ohranijo moje pota;

27. zakaj kurba je globoka jama, in ptujka ozek vodnjak.[26])

28. Ona preži na potu kakor ropar, in ktere neskerbne najde, jih umori.

29. Komu gorje? čigavimu očetu gorje?[27]) kdo ima prepir? kdo pade v jamo?[28]) kdo ima rane brez vzroka? kdo kalne oči?

30. Ali ne oni, ki per vinu

---

15. moje serce se bo radovalo, v sercu se bom veselil.

16. kadar boš prav delal, pametno živel. Beseda *„govoriti“* je večkrat postavljena namesti *„delati“*.

17. Sreča grešnikov naj te nikdar ne preslepí, de bi njih dela posnemal, ter si mislil po njih delih enako srečo doseči; zakaj ta njih sreča je le na videz in goljufna; temuč ohrani strah Božji, bodi zvest veri in čednosti, in potem boš dosegel pravo in stanovitno srečo.

18. ob smertni uri boš imel upanje večniga plačila.

19. Nekdaj so k pojedinam mnogotere jedila nosili, de so se skupej gostili; dandanašnji pa dnarje skladajo, de ž njimi plačajo, kar so pojedli in popili. V hebrejskim: *„Ne bodi per pijancih, in ne per njih, ki svoj žirot zapravljajo“* (si zdravje podkopujejo in življenje krajšajo z nezmernostjo in razujzdanostjo).

20. *„hirajo“* na životu in božajo, ker zdravje in premoženje zapravljajo.

21. *„dremota“*, t. j., telesno oslabljenje, omamljenje, ki iz pijančevanja izhaja.

22. Perzadevaj si za resnico, vse daj zanjo, de jo dosežeš.

23. *„ne prodajaj“*, t. j., ne zapravljaj, ne zapušaj po nobeni ceni modrosti i. d.

24. Veselita naj se tvoje pridnosti in pobožnosti.

25. Modrost vabi in prosi, de bi se človek nji vdal iz vsiga serca, in po njenih opominih živel.

26. Glej zgor. 22, 14. Vodnjaki, kamor na jutrovim deževnico nabirajo, so globoke, v dnu prav široke, v žrelu pa tako ozke jame, de jih lahko s plošnatim kamnam pokrijejo (1. Mojz. 29, 10: 2. Mojz. 21, 33.). Če je tedaj kdo po nesreči v tak vodnjak padel, si ni mogel brez ptuje pomoči nikakor iz njega pomagati. V enako nesrečo tisti pride, ki se kurbi da zapeljati; težko se je bo kdaj znebil, in skorej bi rekel, de ne bo odšel pogubljenju.

27. V hebrejskim: *„Kdo ima težavo“* ali *„bolečino?“*

28. *„kdo pade v jamo?“* v hebrejskim: *„kdo ima žalost?“*

Digitized by Google

sedé, in pridno kozarce izpivajo?[29])

31. Ne glej vina, kadar je rumeno, kadar se njegova barva v kozarcu lesketa; gladko teče,

32. tode na poslednje piči kakor kača, in strup razlije kakor bazilísk.

33. Tvoje oči bodo po ptujkah gledale[30]) in tvoje serce bo spačeno govorilo.

34. Tadaj boš kakor kdor v sredi morja spí, in kakor spijoč kermilar, ki je kermilo zgubil;[31])

35. ter porečeš: Tepli so me, pa me ni bolelo; vlačili so me, pa nisim čutil![32]) Kdaj se bom zbudil, in zopet dobil vina?[33])

XXIV. Poglavje.

Ne pečaj se s hudobnimi; v nesreči ne zgubi serčnosti; pomagaj zatéranim; ne iši krivice per pravičnim; on sicer večkrat pade, pa spet vstane; ne veséli se nesreče svojiga sovražnika; boj se Boga in kralja; bodi priden in delaven; hudi nasledki lenobe.

1. Ne hrepeni za hudobnimi ljudmi, in ne želi biti z njimi; Zgor. 23, 17.

2. ker njih serce misli na rop, in njih ustnice goljufno govorć.

3. Z modrostjo se hiša zida, in z razumnostjo uterduje.[1])

4. Z umetnostjo se hrami polnijo z vsakterim dragim in naj lepšim blagam.

5. Modri mož je močan, in učeni človek je čverst in krepak.

6. Zakaj z dobro obravnavo se začne vojska in ondi bo zmaga, kjer je veliko svetovavcov.

7. Previsoka je modrost bedaku; per vratih[2]) ne odpre svojih ust.

8. Kdor misli kaj hudiga storiti, se imenuje abotnik.[3])

---

29. V hebrejskim: ... „*sedé, in se shajajo namešano vino pokušat?*“ Dc je bilo vino močneji, so ga z mnozimi dišavami mešali.

30. „*po ptujkah*“, t. j., po nečistnicah. Kjer je pijanost, tam je tudi nečistost.

31. Kakor človek, ki na ladii spi, ne ve, de ga viharji in valovi na morji sem ter tje mečejo, ravno tako pijanca razberzdane strasti sem ter tje gonijo, pa se ne spreumé. In kakor če kermilar zaspi, in veslo z roke spusti, ladija na sipo zabrede in v nji obtiči, ali v kleče zadene, in se razbije, tako pijanec, ki je pamet zgubil, tava, se opoteka in pada, in je v nevarnosti, še celó življenje zgubiti. Gotovo je tedaj, de pijančevanje človeka perpravi ob premoženje, zdravje, življenje, čistost in čednost.

32. „*vlačili*“ v hebrejskim: „*sorali*“. Pijanca vse zasramuje, vsak se mu posmehuje, on pa toliko občuti kolikor štor, nič ga ni sram.

33. V hebrejskim: „*Kadar se predramim, bom spet po njem* (po vinu) *popraševal*“. Te besede pomenijo, de se pijanec težko kdaj poboljša. Pregovor pravi: Pijanec se spreoberne, kadar se v jamo zverne.

1. Z modrim, previdnim gospodarstvam se hiša v dober stan postavlja. Glej zgor. 14, 1.

2. „*per vratih*“, t. j., per sodbi; per mestnih vratih so namreč imeli sodbe na jutrovim.

3. V hebrejskim: „*Kdor misli sam sebi škodovati, njemu se prehudobnež pravi*“.

Digitized by Google

9. Abotnikova misel je greh,[4]) in obrekovavec[5]) je ljudem gnusoba.

10. Ako obupaš maloserčen v dan britkosti, se zmanjšuje tvoja moč.[6])

11. Reši jih, ki so v smert peljani; in ne jenjaj jih otevati, ki se v pogubo vlečejo.[7]) Ps. 81, 4.

12. Ako praviš: Ne premorem, bo vedil on, ki v serce vidi,[8]) in ohranovavca tvoje duše nič ne goljufa; on vračuje človeku po njegovih delih.[9])

13. Jej med, moj sin! ker je dober, in satovje, ki je kaj sladko tvojimu gerlu:

14. tako je tudi nauk modrosti tvoji duši; ako ga najdeš, boš na koncu upanje imel, in tvoje upanje ne bo prešlo.

15. Nikogar ne zalezuj, in ne iši krivice v hiši pravičniga, in ne razdevaj njegoviga pokoja;[10])

16. zakaj pravični pade sedemkrat, in spet vstane; hudobni pa se v hudo pogreznejo.[11])

17. Če tvoj sovražnik pade, se ne vesêli, in nad njegovo pogubo naj se ne raduje tvoje serce;

18. de bi kje Gospod ne vidil, in bi mu ne dopadlo, in bi ne vzel svoje jeze od njega.[12])

19. Ne skušaj se s prehudobnimi, in brezbožnim ne bodi nevošljiv;[13])

20. zakaj hudobni nimajo upanja v prihodnje, in svetilnica brezbožnih bo ugasnila.

21. Boj se, moj sin! Gospoda in kralja, in ne društuj se z obrekovavci;[14])

---

4. Drugi: „*Abotnikova zvijača je greh*“, greh delati je njegova razumnost.
5. „*obrekovavec*“, v hebrejskim: „*zasmehovavec*“ (vere).
6. „*se zmanjšuje tvoja moč*“, t. j., boš še slabeji prihajal, ter boš manj v stanu nesrečo prenašati. Serčnost in zaupanje v Boga pomaga nesrečo prenašati. Ps. 26, 14.
7. Modri tukaj opominja sodnike. Reši jih, pomagaj jim, ki so po nedolžnim zatérani! Ta pregovor se pa tudi da na take obračati, ki v dušno nesrečo, v greh, padejo, ali v bližnji grešni priložnosti živé, kterih se moramo usmiliti, in si prizadevati, de jih pogubljenja otmemo.
8. Če res ne moreš pomagati temu ali unimu nesrečnimu, kakor govoriš, to Bog vé, ker ti v serce vidi, tvoje močí pozna.
9. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: „*Ako porečeš: Nismo vedili* (de je bil bližnji v nevarnosti, in kako bi ga rešili); *ali on, ki serca tehta, ne bo razumel* (če resnico govoriš, ali ne), *ki tvojo dušo varuje, tega ne bo spoznal; ne bo povernil človeku po njegovih delih?*“
10. Ne pregleduj del pravičniga s hudobnim očesam, de bi kaj napčniga nad njim našel, in ne spodkopuj mu sreče. Zakaj de ne, pové naslednja versta.
11. zakaj grešiti je nekaj človeškiga, in še pravični večkrat pade; tode pravični ne ostane v grehu, ampak kmalo vstane, če je bil padel, in greh se je le memogredé oglasil, ne pa per njem uselil (Kriz., Avg., Greg. Vel.). Dalje so pregreški, ki se pravični iz človeške slabosti ž njimi zadolžuje, le majhni, ki mu dušniga življenja, vere, ljubezni, in posvečujoče gnade Božje ne vzamejo (Beda). Vse drugači pa je s hudobnim: On se v greh pogrezne, in si iz njega ne pomaga; zavoljo grešne navade je pod lastnimi razvalinami zakopan, pravi sveti Avguštin.
12. in bi je na te ne zvalil, ter tebe kaznoval.
13. „*ne bodi nevošljiv*“ zavoljo njih puhle sreče.
14. Časti Boga in kralja, ki si mu, ko Božjimu namestniku na zemlji, dolžan

Digitized by Google

22. zakaj njih poguba naglo pride, in kdo vé razdevanje obéh?[15])

23. Še to za modre:[16]) V sodbi na osebo gledati[17]) ni dobro. 3. Mojz. 19, 15: 5. Mojz. 1, 17: 16, 19. Sir. 42, 1.

24. Kteri hudobnimu pravijo: Ti si pravičen, take bodo ljudstva klele, in rodovi jih bodo studili.

25. Kteri ga pa svaré, bodo hvaljeni, in blagoslov bo prišel čez nje.

26. Pravi odgovor je kušljej na ustnice.[18])

27. Opravi zunej svoje delo, in pridno obdelaj svojo njivo, de si boš potlej hišo zidal.[19])

28. Ne pričaj brez potrebe zoper svojiga bližnjiga, in s svojimi ustnicami nikogar ne zapeljuj.

29. Ne govori: Kakor je on meni storil, tako bom jez njemu storil; vsakimu bom povernil po njegovim delu. Zgor. 20, 22.

30. Šel sim čez njivo leniga človeka, in skozi nograd neumniga moža;

31. in glej, vse je bilo polno kopriv, in ternje je pokrivalo njegovo poveršino, in kamnata ograja je bila poderta.

32. Ko sim to vidil, sim si k sercu vzel, in iz zgleda sim si nauk posnel,[20])

33. ter sim rekel: Nekoliko boš spal, nekoliko dremal, mervico boš roke skrižem deržal, de bi počival;

34. in pomanjkanje bo čez te prišlo kakor tékavec, in siromaštvo kakor orožen mož.[21])

XXV. Poglavje.

Čast Božja in králjeva; ne bahaj se; vari se pravde; skrivnosti ne razglašaj; beseda o pravim času je kakor zlate jabelka; svarjenje dano modrimu in pokornimu je kakor zlat uhan; vesel oznanovec je enak hladilu; bahač je enak oblakam brez dežja; mehka beseda omečí terdobo; ne obiskuj prepogosto soseda,

---

pokoršino zavoljo vesti (Rimlj. 13, 5.), in ogibaj se družine tacih, ki od nju slabo govoré. V hebrejskim: ... *„kralja, in s šuntarji se ne pečaj!“*

15. *„kdo ve“*, kakó Bog in kralj hudobneža razdevata, kaznujeta?

16. Te besede so napis naslednjih (v. 23—34.) pregovorov.

17. *„na osebo“*, t. j., na mogočnost, bogastvo, plemenitost ali imenitnost človekovo.

18. Pravi odgovor je znamnje prijaznosti, kakor kušljej.

19. *„hišo zidal“*, t. j., olepšal. Skerbi nar prej za potrebno hrano, potlej še le za zložnost in lepoto.

20. Življenje leniga človeka, pravi sveti Gregori, je vse s koprivami, s ternjem obrašeno, je polno posvetnih željá in hudobij, ki dušo zbadajo. Zid lepe sramožljivosti, ki je bil okrog njega postavljen, je do tal podert. Ko modri vidi hudobniga v takim žalostnim stanu, si iz vse moči prizadeva, čedalje boljši prihajati.

21. *„kakor tekavec“*, t. j., takó naglo in hitro kakor človek, ki s kakošnim naznanilam hitro po potu teče; *„kakor orožen mož“*, ki se mu ne more nihče zoperstaviti. Glej zgor. 6, 11.

Digitized by Google

de se te ne naveliča; kriva priča je kakor meč; upanje v nezvestiga je kakor gnjil zob; žalostnimu vesele pesmi peti ni dobro; žalost je škodljiva; sovražniku stori dobro; temni obraz odverne opravljanje; s prepirljivo ženo živeti je težavno; ne preiskuj Božjiga veličastva; kdor jezika ne krotí, je kakor mesto brez ozidja.

1. Tudi ti pregovori so Salomonovi, ki so jih nabrali možje Ezekija, Judoviga kralja.[1])

2. Božja čast je perkrivati besedo, králjeva čast pa je govor preiskovati.[2])

3. Kakor nebo zgorej, in zemlja spodej, ravno tako nezapopadljivo je králjevo serce.[3])

4. Vzemi srebru žlindro, in prav čista posoda se bo pokazala.

5. Vzemi hudobne kralju spred očí, in njegov sedež se bo s pravico uterdil.[4])

6. Ne bahaj se pred kraljem, in ne stoj na mestu velikačev.[5])

7. Zakaj boljši je, de se ti reče: Pomakni se sem gori, kakor de bi bil ponižan pred poglavarjem.[6])

8. Kar so tvoje očí vidile, nikar ne nosi hitro k pravdi, morde bi potlej ne mogel popraviti, ako bi bil svojiga prijatla onečastil.[7])

9. Obravnaj s prijatlam svojo pravdo, in ptujcu skrivnosti ne razodevaj;

10. de te kje, ko sliši, ne ozmérja, in ti očitati ne jenja.[8])—

---

1. Ob času kralja Ezekija je živélo več modrih in učenih móž (4. Kralj. 18, 26.). Letí so iz deržavnih letnikov ali letnih zapisnikov (glej zgor. 1, 1. razl. 1.) še nekaj Salomonovih pregovorov odbrali, ter jih poprej nabranim pridjali.
2. Bog kaže svojo visokost v svojih skrivnostnih besedah in v svojih skritih namenih in sklepih; králjeva visokost pa se kaže v preiskovanji in pravim spoznanji Božjiga razodenja in njegovih namenov in sklepov. Kralji in vsi vladarji naj bi tedaj imeli per vladanji svojih narodov tale namen pred očmi: Božjo voljo kar nar bolj mogoče spoznavati in spolnovati.
3. Kralji so Božji namestniki na zemlji. Kakor so Božje pota neizvedljive, tako kralj tudi v tem Boga posnema, de svoje modre namene prikriva.
4. Ljudstvo in deželа sme dobro, blagor in stanovitno srečo le tadaj perčakovati od svojiga vladarja, kadar ima vestne in zveste svetovavce okrog sebe.
5. Pred kraljem se nikar ne povišuj, in ne iši visoke časti, imenitne službe; sicer bi te morde še bolj ponižal. — Častí so tudi skerbí, polne težav in nevarnost.
6. Glej Luk. 14, 10. Ponižni bo povikšan, prevzetni pa ponižan.
7. Prenaglo ne začenjaj pravde, in v tem še svojim očem ne zaupaj, de komu ne storiš krivice; zakaj storjeno škodo je težko popraviti. Drugi pa 7. in 8. versto po hebrejskim izvirnim spisu tako delé in prestavljajo:
   7. ... *„ponižan pred poglavarjem, na kteriga so tvoje oči* (tako silno) *gledale.*
   8. *Ne hiti ven k prepiru, de, če te bo uni zasramoval, ne boš mogel poslednjič reči: Kaj čem zdaj početi?“*
8. Če si se z bližnjim zavoljo kake rečí sperl, poravnajta jo med seboj; tega pa, kar sta med seboj imela, drugim nikar ne pravi, de te ne bo grajal in zaničeval, ko bi zvedil, de ga raznašaš. Drugi poleg hebrejskiga: *„Doženi pravdo s prijatlam, pa ne razodeni njegove skrivnosti, de te ne bo zasramoval, kdor bo slišal, in se sramota nikoli ne odverne“*, t. j., ako

Digitized by Google

Milost in prijaznost otevate; ohrani si ji, de se ti ne bo kaj očitalo.[9])

11. Beseda o pravim času govorjena je kakor zlate jabelka na srebernih posteljicah.[10])

12. Modriga in poslušavno uho svariti je kakor zlat uhan in bliščeč biser.[11])

13. Kar je sneženi hlad ob času žetve,[12]) to je zvesti poslanec njemu, ki ga je poslal; on mu stori pokojno dušo. Spod. 26, 6.

14. Bahač, ki obljube ne dopolni, je kakor oblaki in veter, ki dežja ne pernesejo.

15. S poterpljenjem[13]) se poglavar potolaži, in mehka beseda terdobo omeči. Zgor. 15, 1.

16. Ako si najdel med, jéj ga, kolikor ti je treba, de ga kje presit ne izbljuješ.[14])

17. Zaderžuj nogo od hiše svojiga bližnjiga,[15]) de te ne bo kdaj sit, in te ne bo sovražil.

18. Človek, kteri po krivim priča zoper svojiga bližnjiga, je kakor strel in meč in ojstra pušica.

19. Kakor gnjil zob in trudna noga je zaupanje v nezvestiga ob času stiske,

20. in kakor če kdo plajš zgubi v mrazu.[16]) — Pobitimu sercu pesmi peti je kakor kis na solitarji.[17]) — Kakor molj oblačilu, in červ lesu, tako škoduje žalost sercu človekovimu.[18])

21. Ako je tvoj sovražnik lačen, daj mu jesti; ako je žejin, daj mu vode piti; Rimlj. 12, 20.

22. žerjavico namreč mu boš na glavo nosil,[19]) in Gospod ti bo povernil.

23. Sever dež odžene, in temen obraz opravljivi jezik.[20])

24. Boljši je v kotu na strehi sedeti, kakor s prepirljivo ženo v ravno tisti hiši. Zgor. 21, 9.

---

imaš s poprešnjim prijatlam kakošno pravdo, ne raznašaj skrivnosti, ki ti jo je bil poprej zaupal. Taka nezvestoba bi ti za vselej sramoto nakopala.

9. Naši prijatli in zavetniki od nas dobro mislijo, in nas zagovarjajo, če v stisko pridemo. Besedi: „*Milost ... očitalo*“, ni v hebrejskim.

10. „*posteljicah*“, drugi: „*v srebernih skledicah*“, drugi: „*na srebernih stálcih*“, t. j., se prav lepo podá.

11. Svarjenje dano modrimu človeku, ki ga rad posluša, se ravno tako lepo poda, kakor ušesu zlat uhan. Poleg hebrejskiga: „*Kakor zlat uhan in lišp iz naj čistejšiga zlata je, kdor posvari modriga, ki ima pokorno uho*“.

12. S snežnikov na Libanu dobivajo Jutrovci poletni čas snega, de si ž njim pijače hladé.

13. „*S poterpljenjem*“, drugi prestavljajo: „*S pohlevnostjo*“.

14. Nedolžno veselje je perpušeno, toda naj ga človek pametno in zmerno vživa.

15. Ne obiskuj prepogostama svojiga prijatla, de se te ne naveliča.

16. zaupanje v nezvestiga je prazno in neprijetno, ker od njega človek ne dobí pomoči, ki je je perčakoval.

17. Žalostnim vesele pesmi peti, je ravno tako nepristojno, kakor kis ali jesih na solitar ali na lugasto sol vliti, ki zašumí, in hud smrad dela. Brentano prestavlja hebrejsko: „*kakor če kdo kis v rano vlije*“, kar močno sklí.

18. Besedí: „*Kakor molj ... sercu*“ ni v hebrejskim.

19. ga bo rudečica spreletela, se bo sramoval, ga boš ogrel, k ljubezni vnel (Avg.). Glej Rimlj. 12, 20.

20. Ko bi obrekovavca radi ne poslušali, bi molčal.

Digitized by Google

25. Kar je merzla voda žejni duši, to je vesela novica iz daljne dežele.

26. Kakor z nogo skaljen studenec, in kakor skažen vir je pravični, ki pred hudobnim pade.[21])

27. Kakor njemu, ki je preveč medú, ni dobro; tako njega, ki veličastvo preiskuje, častitljivost potare.[22]) Sir. 3, 22.

28. Kakor odperto mesto brez ozidja, tak je človek, ki ne more v govorjenji svojiga duha zaderževati.[23])

XXVI. Poglavje.

Bedaku se čast ne pristuje; nezasložena kletev ne zadeva njega, nad komur se izrekuje; ne govori z bedakam po njegovi neumnosti; kdor bedaku kaj sporočí, bo škodo terpel; abotniku čast skazovati je prazno in neumno; modri pregovori se ne pristujejo bedakam; sodba pravde dokonča; bedak psu podoben; lenuh se boji nevarnost, kjer jih ni; človek, ki se v ptuje pravde vtika; potuhnjen prijatel; podpihovavec; napuhnjen človek s hudobnim sercam; sovražnik se že po govorjenji spozna; kdor drugim nesrečo perpravlja, bo njega zadela; perliznjen, hinavsk človek.

1. Kakor sneg po letu in dež ob žetvi, ravno tako nepristojna je bedaku slava.

2. Kakor ptica kam drugam letí, in vrabec hodi kamor si bodi; ravno tako kletev, brez vzroka[1]) izrečena nad kom, čež-nj letí.[2])

3. Konju bič, in oslu uzda, neumnežem pa šiba po herbtu. Zgor. 23, 13.

---

21. Kakor je žalostno gledati skaljen studenec, ravno tako britko je viditi pravičniga, ki vpričo hudobniga v nesrečo pride. Nar veči nesreča pa je greh. Brentano pa takole razlaga: Kakor se skaljen (moten) studenec spet učisti, ravno tako tudi zatérana, obrekovana nedolžnost, ter spet zadobi svojo čistoto in blišobo.

22. Med je sicer dober, tode preveč ga vživati, težavo dela in je škodljivo zdravju. Dobro je, hrepeneti po spoznanji Božjim, ter premišljevati skrivnosti Božje, tode škodljivo je, če jih kdo pregloboko preiskuje, ter si jih s svojo omejeno in plitvo pametjo misli zapopasti; ali če le iz nečimerne radovednosti veličastvo Božje pretuhtuje, in svojiga uma ukam svete cerkve ne podverže; kaj taciga ga zapelje v naj veči in naj hujši zmote. — V hebrejskim: „*Kdor preveč medú jé, mu ne bo dobro, in kdor težke reči preiskuje, mu bo preteško*“.

23. V hebrejskim: ... „*človek, ki svojiga duha ne krotí*“, t. j., kdor svojih strast ne krotí, svojih počutkov ne berzdá, je v silno veliki nevarnosti, dušnim sovražnikam v roke priti.

1. „*brez vzroka*“, t. j., nezasložena kletev nikogar druziga ne zadene.

2. Kakor zleti ptica čez človeka, ter se nanj ne usede; ravno tako zletí nezasložena kletev čez njega, nad komur je izgovorjena, ter ga ne zadene. V hebrejskim: „*Kakor vrabec ... kakor lastovka*“ ... Brentano pravi: Podoba „*kakor lastovka*“ se tukaj prav perlega; kakor se namreč lastovka v deželo verne, iz ktere je prišla: ravno tako se tudi kletev vanj verne, ter njega zadene, kdor jo je izrekel.

Digitized by Google

4. Ne odgovarjaj abotniku po njegovi neumnosti,[3]) de mu ne boš enak.

5. Odgovori neumnežu po njegovi neumnosti,[4]) de se ne bo modriga mislil.

6. Kruljev na nogah je in krivico pije, kdor po neumnim poslu kaj sporoči.[5]) Zgor. 25, 13.

7. Kakor ima hrom zastonj lepe pišali, ravno tako nepristojin je pregovor ustam neumnežev.[6])

8. Kdor neumnežu čast skaže, je kakor on, ki verže kamen na grobljo Merkurjevo.[7])

9. Pregovor v ustih bedakov je kakor tern, ki se vsadi v roko pijancovo.[8])

10. Sodba pravde dokonča; in kdor bedaka k molčanju perpravi, jezo utolaži.[9])

11. Kakor pes, ki se verne k temu, kar je izkozlal, tak je neumnež, kteri svojo neumnost ponavlja.[10]) 2. Pet. 2, 22.

12. Si li vidil človeka, ki se sam sebi moder zdi? — Več je upati od norca kakor od njega.[11])

13. Lenuh pravi: Lev je na potu, levinja na cestah.[12])

---

3. Ne govori in ne delaj ž njim tako hudobno, zarobljeno, kakor on govori in dela.
4. „*po njegovi neumnosti*“, t. j., odgovori mu, uči in svari ga tako umevno, razložno in poljudno, de bo lahko s svojo neumno pametjo tvoje nauke in svarila razumel in sprejel.
5. Kdor svoje opravila neumnimu, hudobnimu človeku izročí, ne bo po njem nič dosegel, še škodo in krivico bo terpel.
6. Kakor hromimu človeku njegovo stegno nič ne pomaga, ravno tako tudi neumnimu nič ne koristijo modri pregovori, ki jih ima le v ustih, v djanji pa jih ne spolnuje.
7. Bedaku čast skazati je ravno tako nespametno in nepotrebno, kakor k Merkurjevimu stebru kamen vreči. Malika Merkurja so neverniki častili ko varha popotnikov, torej so njemu v čast znamnja ob cestah stavili. Memogredoči so kamne zraven metali, de bi se mu s tem perkupovali; po tem takim so sčasama velike groblje kamnja zraven tacih stebrov nametali. — V hebrejskim: „*Kakor mošnja drazih kamnov na grobli, ravno tako če kdo bedaku čast skaže*“. Drugi: „*Kakor ko bi kdo dragi kamen s slabimi kamni okoval, ravno tako je, če kdo abotniku čast skaže*“.
8. Pijanec ne čuti, če se zbode; tako tudi neumnež ali hudobnež ne čuti, de pregovor, ki ga ima v ustih, ki ga drugim pravi, ravno njega zbada, njega zadeva; torej se ne poboljša, temuč ostane v svoji hudobii. Koliko je tacih oterpnjenih hinavcov, ki Jezusove lepe nauke drugim pravijo, sveto pismo berejo in razlagajo, in vender jih beseda Božja ne gine, de bi se poboljšali in po nji živeli! Drugi pa tako le razlagajo: Kakor pijanec, kadar ternjevo vejo v roke dobi, ž njo sem ter tje maha, in druge rani, tako abotnik, hudobnež modre pregovore napak obrača, ker ne razumé njih pomena.
9. Kakor sodnikova razsodba konča pravde, ravno tako jezi, sovraštvu, prepiram konec stori, kdor njega užene, de umolkne, kteri jih je bil napravil.
10. Na jutrovim radi primerjajo vse nečedno in gerdo z nesnažnim in per njih močno zaničevanim psam. Pes je Turkam še dandanašnji nesnažna žival, ne smé v hišo, in če se njih obleke dotakne, ga ubijejo. Na Turškim tedaj psi živé pod milim nebam, se po ulicah klatijo, in žró le, kar jim kdo iz usmiljenja verže, ali pa merhovino in druge nesnage, ki jih na ulice mečejo. Perm. 2. Petr. 2, 22.
11. Človek, kteri svoje napake in slabosti spozna, se bo prej poboljšal, kakor uni, ki se modriga in pobožniga misli, pa res ni. Prim. 1. Kor. 8, 2.
12. Lenuh vidi nevarnosti, in se jih boji, kjer jih ni.

Digitized by Google

14. Kakor se verté vrata na svojih tečajih, tako lenuh v svoji postelji.[13])

15. Lenuh svojo roko pod pazdiho derži, in jo le s težo do svojih ust pernese. Zgor. 19, 24.

16. Lenuh se sam sebi modrejši zdi, kakor sedem móž, ki pravijo pregovore.[14])

17. Kdor se memo gredé nevoljno v ptuj prepir vtika, je kakor kdor psa za ušesa zgrabi.[15])

18. Kakor je škodljiv, kdor za smert pušice in sulice méče:

19. ravno tako človek, kteri z zvijačo svojimu prijatlu[16]) škoduje; in kadar se zaleze, pravi: Igraje sim storil![17])

20. Ko derva poidejo, ugasne ogenj; in ko se odpravi podpihovavec, jenjajo prepiri.

21. Kakor oglje per žerjavici, in derva per ognji, ravno tako togoten človek prepire vname. Zgor. 15, 18.

22. Podpihovavcove besede se pozdevajo nedolžne, pa vender v oserčje sežejo.[18])

23. Kakor perstena posoda, ko bi jo hotel s sreberno peno olepšati, so napuhnjene ustnice s prehudobnim sercam združene.[19])

24. Sovražnik se spozna na ustnicah, kadar v sercu goljufijo plete.[20])

25. Ako ravno ponižno govori, mu ne verjemi; zakaj sedem hudobij[21]) je v njegovim sercu.

26. Kdor zvijačno perkriva jezo, njegova hudobija se v zbirališu razodene.[22])

27. Kdor jamo koplje, bo va-

---

13. Lenuh je podoben vratam, ki se vedno verté na svojih tečajih, in se vender iz njih ne premaknejo; ravno tako se tudi lenuh obrača po svoji postelji, in vender le v nji ostane; lenuh nerad vstaja.

14. Kdor si v svoji prevzetnosti dopade, si misli, de je modrejši kakor veliko pametnih móž skupej.

15. Kdor se nepoklican v prepir vtika, mu prepiravci ne bodo hvale vedili, ampak ga bodo zmerjali, ali mu pa še kaj hujšiga storili.

16. „*svojimu prijatlu*“, t. j., svojimu bližnjimu.

17. Kdor svojimu bližnjimu na skrivnim škoduje, zraven se pa dela, kakor de bi mu dobro želel, je enak tacimu, ki skrivaj na koga strelja. Tak je bolj nevaren, kakor očiten sovražnik, ker temu se lahko v bran postaviš, ali pa se mu ogneš. — V hebrejskim: „*Kakor on, ki goreče pušice meče, in proži usmertirni strel, tak je človek, kteri prijatla žali, in pollej pravi: Saj sim le iz norčije storil!*“ Pomen: Aboten človek, ki pušice okrog meče, ne misli sicer umoriti, pa vender le umori; tedaj se lahko tudi z norčijo bližnjimu škoduje. Ne glej tedaj le na namen, kadar kaj delaš, ampak tudi na nasledke svojiga dela.

18. Globoko v serce sežejo in ga ranijo. Glej zgor. 18, 8.

19. Besede potuhnjeniga človeka, ki ima hudobno serce, so kakor popenjena perstena posoda, tedaj lepe, pa malo vredne.

20. V hebrejskim: „*Z ustnicami se sovražnik hlini, v sercu pa goljufijo snuje*“, ali kuha.

21. „*sedem hudobij*“, t. j., veliko hudobij.

22. Hinavec svoje sovraštvo zakriva z lepimi besedami, te pozdravlja i. t. d.; per sodnii pa boš vidil, de ti misli škodovati, ondi tedaj se njegova hudobija pokaže. V hebrejskim: „*Hinavšina* (drugi: „*Prijazno pozdravljanje*“) *sovraštvo zakriva, v zbirališu pa se njegova hudobija razodene*“.

Digitized by Google

njo padel; in kdor kamen vali, se bo nanj prevalil.[23])

28. Goljufen jezik[24]) ne ljubi resnice; in sladke usta[25]) pogin napravljajo.

XXVII. Poglavje.

Ne hvali se; abotnikova jeza je silno težka; boljši je graja kakor ljubezen, ki vse pregleda; sit in lačen človek; prijatlovi dobri sveti; človek, ki lahkovoljno zapustí svojo domačijo; hrepêni po modrosti; razumni se ogne hudimu, ne pa priprosti; človek, ki preveč koga hvali; ko raztergana streha je prepirljiva žena; prijatel zbrusi prijatla; kdor svojimu gospodarju zvesto služi, čast doseže; razumni kmalo spozna človeka; človeške očí se nikoli ne nasitijo; hvala deva človeka na skušnjo; abotnik ostane aboten; bodi skerben gospodar.

1. Ne hvali se zavoljo jutrišnjiga dneva, ker ne veš, kaj prihodnji dan seboj pernese.[1])

2. Drugi naj te hvali, ne pa tvoje usta; ptuji, ne pa tvoje ustnice.

3. Težek je kamen, in težkoten je pesek; pa bedakova jeza[2]) je težji, kakor oba. Sir. 22, 18.

4. Jeza[3]) nima usmiljenja, tudi ne kipeča togota; in kdo je v stanu silo razdraženiga prenesti?[4])

5. Boljši je očitno svarjenje, kakor skrita ljubezen.[5])

6. Boljši so rane od njega, ki ljubi, kakor goljufni kušljeji od njega, ki sovraži.[6])

7. Sita duša taptá satovje; lačna duša pa tudi grenko vzame za sladko. Job. 6, 7.

8. Kakor ptica, ki zbeží iz svojiga gnjezda, takó človek, kteri zapusti svoj kraj.[7])

9. Mazilo in mnoge dišave razveselé serce; prijatlovi dobri sveti pa so duši prijetni.

10. Svojiga prijatla in prijatla svojiga očeta ne popusti; v hišo svojiga brata pa ne hodi v dan svoje nadloge.[8]) Boljši je imeti

---

23. Glej Pridig. 10, 8. Ps. 7, 16. 17. Sir. 27, 28. 29.
24. *„Goljufen jezik“*, t. j., hinavsk jezik, potuhnjen človek.
25. *„sladke usta“*, t. j., priliznjen, hinavsk človek.

1. Ne zanašaj se na juteršnji dan. Glej Jak. 4, 13. i. d.
2. Raztogoteniga bedaka ni prenesti, ker se ne da potolažiti. Drugim pomeni *„jeza“* — otožnost, čmernost.
3. *„Jeza ... in kipeča togota“* taciga abotniga, ali otožniga, čmerniga človeka nima usmiljenja.
4. V hebrejskim: *„Grozovitost je togota, in jeza je nalív* (ali: *„povodenj“*, drugi: *„nevihta“*); *in kdo je v stanu sumljivost* (drugi: *„nevošljivost“*) *prenesti?“* t. j., sumljivost je še grozovitniši kakor jeza.
5. *„skrita ljubezen“*, ki se namreč v djanji ne kaže, ki napačnosti svojimu prijatlu pregleda, mu jih ne razodene, ga ne posvari.
6. V hebrejskim: *„Prijatel rani iz dobriga namena, sovražnikovi kušljeji pa so hinavšina“*.
7. Kdor lahkovoljno, brez premislika svojo domačijo, svoj stan in poklic zapusti, je podoben ptiču, ki iz gnjezda skoči, in je potem v mnogi nevarnosti.
8. Zanesi se bolj na svojiga in svojiga očeta prijatla, kakor na brata, in pojdi v sili k unimu poprej, kakor k temu pomoči iskat.

Digitized by Google

soseda[9]) blizo, kakor brata deleč.

11. Perzadevaj si, moj sin! za modrost, in razveseljuj moje serce; de boš očitavcu mogel odgovor dati.[10])

12. Prebrisan vidi nesrečo, in se skrije; priprosti gredó memo, in terpijo škodo. Zgor. 22, 3.

13. Vzemi obleko njemu, ki je za ptujiga porok, in namesti ptujih ga ti rubi. Zgor. 20, 16.

14. Kdor po noči vstaja, in svojiga bližnjiga z močnim glasam blagoslavlja, je enak njemu, ki ga kolne.[11])

15. Votla streha o zimskim času, in prepirljiva žena ste si enake; Zgor. 25, 24.

16. kdor jo zaderžuje, je kakor de bi veter uderževal, in olje v svojo desnico stiskal.[12])

17. Železo se z železam brusi; človek pa obraz svojimu prijatlu zbrusi.[13])

18. Kdor varuje figovo drevo, bo jedel njegov sad; kdor pa je varh svojiga gospodarja,[14]) bo čast dosegel.

19. Kakor se zasvetijo v vodi obrazi njih, ki vanjo gledajo, tako so človeške serca očitne modrim.[15])

20. Pekel in brezen nista nikoli polna; ravno tako tudi človeške oči niso nikdar site. Sir. 14, 9.

21. Kakor se srebro v topivniku, in zlato v peči poskusi; tako se poskusi človek po ustih hvalivcovih.[16]) — Serce hudobniga iše hudobije, pošteno serce pa iše modrosti.[17]) Zgor. 17, 3.

22. Ako bi neumneža v stopah stolkel, kakor se pšeno v stopi dela, bi se mu ne vzela njega neumnost.

23. Skerbno glej na stan svoje živine, in ogleduj svoje čede;

24. zakaj zmirej ne boš imel

9. „*soseda*“, t. j., prijatla. V hebrejskim: „*Boljši je bližnji sosed kakor daljni brat*“.

10. „*očitavcu*“, kteri mene, tvojiga očeta, zasramuje ali opravlja. Moder sin je nar boljši priča očetove poštenosti.

11. Kdor te preveč hvali, in ti srečo voši, se hlini, misli si, de te graja. Prevelika hvala je na pol graja.

12. Kdor misli prepirljivo, jezično žensko ugnati, de bi molčala, se ravno tako zastonj trudi, kakor tak, kteri bi hotel veter uderžati ali olje v pest stisniti; zakaj olje bi mu skozi perste šinilo, in bi ga le še bolj umazalo. Drugi prestavljajo: ... „*uderževal, in bo olja za svojo roko potreboval*“, t. j., jo bo pretepel, ranil, ter olja za mazilo potreboval.

13. prijatel svojiga prijatla zbrusi, omika, zuri v učenosti in čednosti.

14. kdor pa svojimu gospodarju zvesto služi in ga škode varuje.

15. Kakor človek svoj obraz v vodi vidi, tako modri svojo podobo gleda v zerkalu svojiga serca; se spozna iz svojih misel, željá, iz svojiga nagnjenja. V hebrejskim: „*Kakor je v vodi obraz proti obrazu obernjen, ravno tako človekovo serce proti sercu druziga*“. — Kakor se ti do druzih obnašaš, takó tudi oni do tebe.

16. Kakor se zlato in srebro v ognji poskusi, ali je čisto ali pa še žlindrasto, ravno tako se tudi človek pokaže po hvali, ki jo prejme ali je moder ali nespameten. Nespameten je, če ga hvala dela prevzetniga in ošabniga; moder pa, če ponižen ostane. — Ako te kdo hvali, prevdari, če si res hvale vreden, in misli si, de le toliko veljaš, kolikor pred Bogam veljaš, in ne več.

17. Besedi „*Serce ... modrosti*“ ni v hebrejskim.

Digitized by Google

bogastva,[18]) krona pa bo dana od roda do roda.[19])

25. Travniki so odperti,[20]) zelenjava se je pokazala, in seno se spravlja s planin.

26. Jagnjeta ti dajo obleko, in kozlički kúp za njivo.[21]) 1. Tim. 6, 8.

27. Kozje mleko naj ti bo zadosti za tvoje jedilo, in za potrebe tvoje hiše, in za živež tvojim deklam.[22])

XXVIII. Poglavje.

Hudobnež je boječ, pravični pa serčen; veliko puntov v deželi, tudi veliko vladarjev in ubogo ljudstvo; moder sin in potepuh; odertnik spravlja bogastvo radodelnim; kdor postave ne posluša, je njega molitev gnusoba; zapeljivec pravičnih; bogat in revež; veselje pravičnih; skrivač svojih hudobij; srečen je, kdor se bojí; hudobni vladar; morivec; priprosti in hudobni; pridni, delavni človek; zvest mož; krivičen sodnik; človek, ki želí hitro obogateti; grajavec in perlizovavec; zmikovavec svojim staršem; bahač in košativec; v sé zaupljiv človek; do ubozih usmiljen človek; hudobnež, ko gospoduje, in ko pogine.

1. Hudobni beží, če ga ravno nihče ne podí; pravični pa je serčan kakor lev, in brez strahú.

2. Zavoljo grehov[1]) v deželi je v nji veliko poglavarjev;[2]) če so pa ljudje modri, ter razumevajo, kar se jim reče,[3]) je vladarjevo življenje daljši.

3. Če reven človek stiska reveža, je enak plohi, ktera lakoto napravi.[4])

4. Kteri zapusté postavo, hvalijo hudobniga; kteri se je deržé, se vnamejo zoper njega.

5. Hudobni ljudje ne mislijo na sodbo;[5]) kteri pa Gospoda išejo, na vse gledajo.

6. Boljši je revež, kteri v svoji priprostosti živí, kakor bogatin na hudobnih potih.[6]) Zgor. 19, 1.

7. Kdor se derží postave, je moder sin; kdor pa pase pojedeže,[7]) svojimu očetu sramoto dela.

---

18. Bogastvo je minljivo, zlasti če se ne varuje.
19. V hebrejskim: „*Bogastvo ne bo vekomej terpelo; in ali krona ostane od roda do roda?*“
20. Vsiga imaš dovolj za živino: travo in zelenjavo spomladi, seno po zimi za kermo.
21. Za kozlc si lahko njiv kupiš.
22. Koze bodo tebe in tvojo hišo redile.
1. „*Zavoljo grehov*“, t. j., zavoljo puntov. Poleg hebrejskiga: „*Če se dežela spunta*“.
2. Če se dežela punta, ima veliko vladarjev, ker se puntarji vladarstva polastujejo.
3. „*kar se jim reče*“, de namreč punt deželo nesrečno dela; in če potem punte odvernejo, ali pa zatarejo, dolgo časa en vladar vlada.
4. Če človek nizkiga stanu vladarstvo v roke dobi, podložne dere, in je enak plohi, ki vso perst odnese, ki njive in travnike posuje.
5. Drugi: „*Hudobni ljudje ne mislijo, kaj je prav.*“
6. „*na hudobnih potih*“, v hebrejskim: „*na krivih potih.*“
7. „*pase pojedeže*“, ter se ž njimi pečá.

Digitized by Google

8. Kdor z odertijo in z obrestmi bogastvo na kupe spravlja, ga nabira njemu, ki je radodelen do ubozih.[8])

9. Kdor svoje ušesa odvračuje, de ne sliši postave, njega molitev bo gnusoba.[9])

10. Kdor pravične zapeljuje na pregrešno pot, bo padel v svoj pogin; priprosti pa bodo njegovo blago posedli.[10])

11. Bogati mož se sebi moder zdi, pa moder revež ga pregleda.

12. V veselji pravičnih[11]) je velika slava; gospodovanje hudobnih je ljudem v pogin.[12])

13. Kdor svoje pregrehe skriva, mu ne bo dobro; kdor se jih pa obtoži, in jih opustí, bo dosegel milost.

14. Blagor človeku, kteri je zmirej boječ;[13]) kdor je pa terdiga serca,[14]) bo v nesrečo padel.

15. Rjoveč lev in lačen medved je hudoben poglavar čez ubogo ljudstvo.

16. Vladar, kterimu razumnosti manjka, jih bo veliko po krivici zaterl; kdor pa lakomnost sovraži, bo njegovih dni veliko.[15])

17. Človeka, kteri po človeški kervi streže, nihče ne ustavlja, če ravno beží proti jami.[16])

18. Kdor priprosto živí, bo srečen; kdor pa po napačnih potih hodi, bo naenkrat padel.[17])

19. Kdor svojo zemljo obdeluje, se bo s kruham nasitoval; kdor pa lenobo pase, bo z revšino napolnjen. Zgor. 12, 11. Sir. 20, 30.

20. Zvest[18]) človek bo veliko hvaljen;[19]) kdor pa hití obogateti, ne bo nedolžen.[20]) Zgor. 13, 11: 20, 21. Spod. v. 22.

21. Kdor v sodbi gleda na obraz, ne dela prav; tak tudi za grižljej kruha resnico zapusti.[21])

22. Človek, kteri hití oboga-

---

8. Bog tako oberne, de odertnik bogastva dolgo ne vživa, temuč de ga mora drugim prepustiti ali zapustiti, kteri so bolj dobrotljivi memo njega.
9. Kdor noče postave poslušati, njega ne bo Gospod uslišal. Glej zgor. 15, 8.
10. V hebrejskim: ... *„pogin, pošteni pa bodo dobro podedvali“*.
11. Ko se pravični veselé zmage zoper hudobijo.
12. V hebrejskim: *„Kadar se pravični radujejo, je veliko veselja; če se pa hudobni porzdigujejo, ljudje nosijo černo oblačilo“*.
13. kteri se vedno Boga boji, in greha varuje.
14. *„terdiga“*, oterpnjeniga serca, ki nima svetiga strahú.
15. Ako vladar nima razumnosti, stori veliko krivic, in si s tem vladarstvo perkrajša; če je pa toliko razumen, de podložnih ne odéra in ne zatéra, bo svoje vladarstvo podaljšal.
16. Ko bi ubijavec, kadar je v begu, proti kakošni jami tekel, in se vanjo zvalil, bi mu nihče roke ne podal, in mu iz nje ne pomagal; ker ubijavca vsak zaničuje. V hebrejskim: *„Človek, kteri je s človeško kervjo obložen, se ne bo obraroval* (ne najde perbežališa), *ko bi tudi v jamo bežal“*.
17. Drugi prestavljajo poleg hebrejskiga: ... *„kdor napak po dveh potih hodi, bo na eni* (zmed obeh) *padel“*.
18. *„Zvest“*, ... pošten, pravičen človek.
19. bo hvaljen zavoljo svoje čednosti. V hebrejskim: *„bo obilno oblagodarjen“*.
20. Glej 1. Tim. 6, 9. Kdor želi naglo obogateti, mu ni mar, ali so perpomočki pravični in pošteni, ali ne, de le svoj namen doseže.
21. Ako sodnik ljudem na obraz gleda, t. j., na njih stan, na njih imenitnost,

Digitized by Google

teti, in druge zavida, ne vé, de bo revšina nad-nj prišla. Zgor. 13, 11.

23. Kdor posvari človeka, se mu bo potem bolj perkupil, kakor tisti, kteri ga slepi s perliznjenim jezikam.

24. Kdor svojimu očetu ali materi kaj zmakne, in pravi, de to ni greh,[22]) je ubijavcov tovarš.[23])

25. Kdor se baha in košati,[24]) prepire napravi; kdor pa v Gospoda upa, bo ozdravljen.[25])

26. Kdor se na svoje serce zanaša,[26]) je abotnik; kdor pa modro ravná, on bo ohranjen.

27. Kdor ubogimu daje, mu ne bo pomanjkovalo; kdor pa prošnika zaničuje, bo pomanjkanje terpel.

28. Ko se hudobni povzdignejo, se ljudje skrivajo; ko pa poginejo, se množé pravični.

XXIX. Poglavje.

Zaničevavec svarjenja; množitev pravičnih in gospodovanje hudobnih; človek, kteri modrost ljubi; kteri kurbe pase; pravičen kralj in lakomen mož; perlizovavec; hudobnež in pravični: zapeljivci in modri; kervi željni možje; abotnik vse pové; vladar, ki rad laži posluša; siromak in posojevavec; pravičen kralj; šiba daje modrost; úči svojiga sina; prerokovanje ponehuje; terdovraten hlapec; hiter v govorjenji; mehkužno zrejen hlapec; togoten človek; prevzetnost; tatov deležnik; človek, ki se ljudi boji; Gospod je sodnik; hudobnež je pravičnim gnusoba; sin, ki po postavi živi, ne bo pogubljen.

1. Nad človeka, kteri svarivca terdovratno zaničuje, bo prišel nagel pogin, in mu ne bo pomagati.

2. Nad zvišenjem pravičnih ima veselje ljudstvo; kadar hudobni oblast prevzamejo, zdihuje ljudstvo.

3. Človek, kteri modrost ljubi, svojiga očeta razveseljuje; kteri pa kurbe redí, bo zgubil premoženje. Luk. 15, 13.

4. Pravičen kralj deželo povzdiguje; lakomen človek [1]) jo razdeva.

5. Človek, kteri priliznjeno in hinavsko govori s svojim prijatlam, razdeva mrežo njegovim nogam.

6. Hudoben človek se zaplete

---

premožnost i. t. d., se po tem lahko da tako preslepiti, de zavoljo nar manjšiga dobička krivično sodbo sklene.

22. Ker si misli, de bo po njih smerti tako vse njegovo.

23. V greški prestavi: *„je hudodelnikov tovarš“*.

24. V hebrejskim: *„Kdor ni nikoli sit“*, t. j., kdor nima nikoli dovolj, ki je lakomen, rad prepire in pravde začne.

25. *„bo ozdravljen“*, t. j., mu bo dobro, bo mirno in srečno živel. Pomen te verste je tedaj: Kdor je časti in bogastva lakomen, vedno v prepiru živi s svojim bližnjim, ker misli, de mu je on na potu; kdor je pa z malim zadovoljin, in v Boga zaupa, je srečen, in v miru živí s svojim bližnjim.

26. *„na svoje serce“*, t. j., na svojo pamet in umetnost.

1. *„lakomen“*, t. j., krivičen človek, kteri se da v sodbi podkupiti.

Digitized by Google

v zadergo, ko greši; pravični pa bo hvalo pel in se veselil.[2])

7. Pravičnimu je znana revnih reč; hudobni nima znanja.[3])

8. Zapeljivi ljudje[4]) mesto razdenejo; modri pa serd odvernejo.[5])

9. Ako se moder človek z abotnikam prepira, naj se jezi ali smeja, ne bo našel pokoja.[6])

10. Kervoželjni ljudje sovražijo priprostiga;[7]) pravični pa po njem poprašujejo.

11. Bedak pokaže vsiga svojiga duha, modri pa odlaga in za prihodnje kaj perhrani.[8])

12. Vladar, kteri lažnjive besede rad posluša, ima zgolj hudobne služabnike.[9])

13. Revež in upavec[10]) se srečata; oba Gospod razsvetljuje. Zgor. 22, 2.

14. Kteri kralj revne po pravici sodi, njega sedež bo uterjen za vselej.

15. Šiba in svaritev podelujete modrost; deček pa, ki je svoji volji prepušen, dela sramoto svoji materi.

16. Ko se množé hudobni, se množe pregrehe; in pravični bodo vidili njih pogin.

17. Uči svojiga sina, in te bo hladil, ter veselje delal tvoji duši.

18. Kadar prerokovanje pojenjuje, se ljudstvo razkropí;[11]) kdor pa postavo spolnuje, je srečen.

19. Hlapec se ne da z besedami zučiti; ker noče odgovoriti, desiravno umé, kar praviš.[12])

20. Si li vidil nagliga človeka k govorjenju? Od njega je pred neumnost perčakovati kakor poboljšanje![13])

21. Kdor svojiga hlapca z mladiga mehkužno zreja, bo potlej njegovo termo čutil.[14])

22. Jezov človek prepire napravlja; in kdor je kmalo nejevoljin, je še bolj k grehu nagnjen.

23. Za prevzetnim gre poni-

2. *„se bo veselil“* svoje prostosti in svoje sreče.
3. Pravični vé za potrebe ubozih, in se zanje poteguje; hudobni pa noče zanje vediti, in mu niso mar.
4. V hebrejskim: *„zasmehovavci“*, ki vero in pobožne zasmehujejo.
5. *„modri pa“* odvernejo vse puntarske naklepe.
6. Bedaku ne boš prišel na konec, ne z gerdo, ne z lepo.
7. *„priprostiga“*, dobriga, pošteniga, pravičniga človeka.
8. Abotnik vse pove, kar vé; modri pa premišljeno govorí, in ne pové vsiga, kar vé.
9. t. j., dobiva le hudobne služabnike v službo, modri pa ga zapusté.
10. *„upavec“*, posojevavec; drugi: *„odertnik“*; drugi: *„bogatin“*.
11. Kjer vera peša, in se njeni nauki zaničujejo, ondi ljudstvo razujzdano živí, in razpade v mnoge ločine v veri. Drugi najdejo v teh besedah prerokovanje sedanjiga razkropljenja Judov, ki je nastopilo po tem, ko je glas Božjiga nauka utihnil med njimi.
12. Tak je terdovraten hlapec, in se da le z ojstrimi kaznimi poboljšati. Drugi: ... *„izučiti, če umé, kar praviš, pa si ne vzame k sercu“*.
13. V hebrejskim: ... *„več od bedaka, kakor od njega pričakuj“*. Primeri zgor. 26, 12.
14. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„Če kdo svojiga hlapca z mladiga mehkuži, bo hotel poslednjič celó njegov sin biti“*.

Digitized by Google

žanje; kdor je pa ponižniga serca, bo čast zadobil. Job. 22, 29.

24. Kdor ima delež s tatam, sovraži svojo dušo; sliši zapersegajočiga,[15]) pa ne razodene.

25. Kdor se človeka boji, bo hitro padel; kdor pa v Gospoda upa, bo povzdignjen.

26. Veliko jih iše poglavarjeviga obraza; Gospod pa je vsih sodnik.

27. Pravični studijo hudobniga človeka; in hudobni imajo gnusobo nad njimi, ki so na pravim potu. Sin, kteri se derží postave, bo obvarvan pogubljenja.

XXX. Poglavje.

Nabiravec naslednjih pregovorov ponižno spozna svojo nevednost brez Božjiga razodenja; njegova prošnja; ne opravljaj hlapca per njegovim gospodarji; hudobni rodovi; pijavka in nje dve hčeri; tri nikoli site reči; oko, ki svojiga očeta zasmehuje; tri nezapopadljive reči; tri reči, ki deželo pretresejo; štiri prav majhne stvari na zemlji, pa so vender modrejši od modrih; tri stvari dobro stopajo; abotnik se pokaže potem, ko je povišan; človek, ki sesce stiska, ki se močno usekuje, in ki draži k jezi.

1. Besede nabiravca, sinú njega, ki je dajal iz sebe.[1]) Perkazen, ki jo je pravil človek, s kterim je Bog, in ki poterjen od Boga, ki per njem prebiva, govorí:[2])

2. Naj nevedniši sim zmed mož,[3]) in človeške modrosti ni per meni.

3. Modrosti se nisim učil, in učenosti svetnikov[4]) ne poznam.[5])

4. Kdo je šel v nebesa, in od ondot prišel?[6]) Kdo je deržal veter v svojih rokah?[7]) Kdo je

---

15. *„zapersegajočiga“*, t. j., sodnika, ki ga na persego dene, in vender še tatvino skriva.

1. V hebrejskim: *„To so besede* (nauki) *Agurja, sinú Jaketoviga“*. V Vulgati ste besedi *„Agur“* in *„Jake“* po pomenu prestavljene; *„Agur“* se namreč pravi *„Nabiravec“*, *„Jake“* pa *„Izsebedajavec“*. Nekteri razlagavci menijo, de je Agur pregovore tega poglavja sostavil; nekteri pa pravijo, de Agur ni nihče drugi kakor Salomon; Jake pa David, njegov oče, ki je Božjo modrost iz sebe dajal ali govoril.

2. Nekteri prestavljajo hebrejsko: *„Nauki in govori moža Leitiela, Leitiela in Ukala“*, t. j., *„moža“*, ki ima Boga per sebi, ki ima Boga per sebi in zatorej zamore govoriti. Drugi pa prestavljajo: *„Prerokovanje, ki ga je pravil ta mož Itielu, Itielu in Ukalu“*. *„Itiel“* in *„Ukal“*, pravi Brentano, sta bila ali sinova ali pa prijatla Agurjeva.

3. ako gledam na to, kar sam iz sebe vem, sim brez Boga, brez Božjiga razodenja, gola temà in nevednost, sim naj nevedniši.

4. Božjih rečí sam iz sebe, brez Božjiga razodenja ne vem.

5. To naj bi spoznal vsak posveten modrijan, ker človeška pamet sama po sebi skrivnosti Božjiga bitja in njegove zadeve in zveze s svetam ne more spoznati.

6. Tukej Agur pové, zakaj de sebi prepušeni človek take modrosti nima; namreč zato je nima, ker ne more noben človek v nebesa priti, in od ondot spoznanja nebeških reči na zemljo pernesti.

7. Sebi prepušeni človek je tudi neveden v skrivnostih vstvarjenih rečí, ker

Digitized by Google

vode zavil kakor v oblačilo?[8]) Kdo je zemlji vse meje postavil? Kako mu je imé,[9]) in kako je ime njegovimu sinu,[10]) če veš?

5. Vsaka beseda Božja je ognjena,[11]) škit njim, ki vanj zaupajo. Psal. 11, 7.

6. Ničesar ne perstavljaj njegovim besedam, de ne boš kaznovan, in za lažnjivca spoznan. 5. Mojz. 4, 2: 12, 32.

7. Dveh reči sim prosil;[12]) ne odreci mi jih, preden umerjem.

8. Nečimernost in lažnjive besede[13]) odverni deleč od mene. Ne dajaj mi ne uboštva ne bogastva; podeli mi le, kolikor mi je v živež treba;[14])

9. de kje presit ne bom napeljevan te tajiti, in ne rečem: Kdo je Gospod?[15]) ali de po revšini persiljen ne kradem, in krivo ne persegam per imenu svojiga Boga.

10. Ne toži hlapca po krivim njegovimu gospodarju, de te kje ne kolne, in ne padeš.[16])

11. Je rod,[17]) ki svojiga očeta kolne, in svoje matere ne blágoslavlja.

12. Je rod, ki se sam sebi čist zdi, in vender ni omit svojih madežev.

13. Je rod, ki oči visoko nosi, in njega trepavnice so kviško obernjene.

14. Je rod, ki ima meče namest zob, in s svojimi kočniki žveka, de bi ubožce iz dežele, in reveže zmed ljudi požerl.

15. Pijavka ima dve hčeri, ki pravite: Le daj! le daj![18]) Tri reči niso nikdar site, in četerta nikoli ne pravi: Zadosti je!

---

jim ne more zapovedovati; vstvarjene reči le On pozna, ki jih je vstvaril, in jim zapoveduje, to je, Bog sam.

8. Kdo je vodam meje postavil, jih zagradil?

9. *„Kako mu je imé“*, t. j., kakošno je njegovo bitje?

10. *„njegovimu Sinu“*, t. j., njegovi modrosti, ki je od vekomej per njem. Zgor. 8, 22. Primeri Sod. 13, 18.

11. *„ognjena“*, t. j., v ognji poskušena, čista, popolnama resnična. Od Sinú Božjiga — Besede — prestopi modri s svojim govorjenjem k razodevanju večne Besede.

12. ... *„sim te prosil“*, o Bog! — Naslednji pregovori niso med seboj v zvezi.

13. zlasti vso goljufnost, nevošljivost in prekanjenost.

14. V poprešnji in v ti versti prosi modri Boga dveh reči, namreč poštenosti in srednjiga stanú.

15. t. j., de ne pravim: Nimam nobeniga druziga gospoda, kakor svoje blago.

16. *„de ne padeš“*, v hebrejskim: *„de ne boš ti kriv“*, ako namreč hlapec skaže, de ni kriv pregrehe, ktere si ga obdolžil.

17. V štirih naslednjih verstah našteva modri štiri verste hudobnih ljudi, kteri so: Nehvaležneži, hinavci, prevzetneži, grozovitneži.

18. Pijavka ni nikoli sita; njeni dve hčeri ste dve besedi: *„Le daj, le daj!“* Nji enake so štiri naslednje rečí. — Nekteri prestavljajo poleg hebrejskiga: *„Aluka ima dve hčeri“* i. d. *„Aluka“* pa pravijo na jutrovim neki zmišljeni pošasti, ktera nosi na persih dve hčeri, ki niste nikdar site, in tudi svojo mater vedno lačno delate, de ni nikdar sita. — Take so človeške želje, one niso nikdar site.

Digitized by Google

16. Pekel,[19]) in pohotna ženska,[20]) in zemlja, ki se z vodo ne napojí; ogenj pa nikoli ne pravi: Zadosti je![21])

17. Okó, ktero svojiga očeta zasramuje, in porod[22]) svoje matere zaničuje, naj krokarji per potokih izkljujejo in mladi orli požrejo.[23])

18. Tri rečí so mi nerazumljive, in četerte celo ne vem:

19. orloviga pota na nebu, kačjiga pota na skali, ladjiniga pota sred morja in moževiga pota v mladosti.

20. Taka je tudi pot prešestnice, ktera vživa, in ko si usta obriše, pravi: Saj nisim nič hudiga storila![24])

21. Po treh rečeh se pretrese zemlja, in četerte ne more prenašati:

22. po hlapcu, če se vladarstva polastí;[25]) po bedaku, če se najé;[26])

23. po zoperni ženski, če jo kdo v zakon vzame;[27]) in dekli, če je dedinja po svoji gospodinji.[28])

24. Štiri stvari so celo majhne na zemlji, in one so modrejši od modrih:[29])

---

19. *„Pekel“*, t. j., mertvaški spodnji svet ni nikoli sit, ni nikoli poln, naj še toliko ljudi umerje.

20. *„pohotna“*, t. j., poželjiva, nečista ženska, prav po besedi: *„maternica“*. V hebrejskim: *„zaperta maternica“*, t. j., nerodovitna žena, ki je nenasitljiva, ker se zmiram spočetja nadja.

21. Po mislih razlagovavcov te štiri rečí pomenijo: grozovitost, poželjivost, lakomnost in častiželjnost.

22. *„porod“* i. d., v hebrejskim: *„pokoršino svoji materi odreče“*.

23. Veliki orel se celo otrók loti, in ima navado jim oči izkljevati. Glej tudi zgor. 20, 20.

24. Kod je orel letel, kje ravno je kača čez gladko skalo lezla, kod je ladija po morji plavala, kje je človek mlade leta preživel, se ne vé, ker ni sledú za njimi; zato so njih pota nezvedljive, tako rekoč nezapopadljive. Ravno tako skrita in brez sledú je pot (dopernesena hudobija) prešestnice, ki misli, de ni nič hudiga storila, ker je nje hudobija skrita, in se ji ne more spričati. V hebrejskim je namesti *„moževiga pota v mladosti“* — *„moževiga pota* (t. j., moževiga početja) *per devici“*. Pomen: Kakor se možu ne pozna, de je zgubil svojo čistost, če se je bil spečal z devico; ravno tako se tudi prešestnici ne pozna hudobija, ki jo zna prav tajiti in skriti.

25. Tri rečí v deželi hrup narejajo, namreč če se hlapec, človek nizkiga stanú, vladarstva polastí, ker se potem prevzame, ljudstvo tare, in je grozoviten iz strahú, de bi ga kdo ne spodrinil.

26. presit bedak namreč razsaja, in ne da mirú.

27. sovražna ženska razpertje dela, in prepir napravlja. V hebrejskim: *„če zaveržena žena zopet gospodinja postane“*. Žena, ki jo mož zaverže in od sebe spodí (5. Mojz. 22, 15—17.), serd in jezo kuha zoper uno, ki jo mož raji imá. Če se možu zopet perkupi, in gospodinstvo prevzame, vso svojo jezo nad zopernico izliva, ji ne dá mirú, in v hiši vse križem spravi.

28. ker se taka dekla rada prevzame. V hebrejskim: *„če dekla svojo gospodinjo spodrine“*.

29. Naslednje živalice so po svojim umetnim natornim nagibu modrejši kakor tisti modrijani, kteri svojo modrost le iz lastne pameti zajemajo (zgor. v. 3. 4.); zakaj te živalice imajo umetavnost od Boga, ter svoje dela bolj ročno, umetavno in prav opravljajo, kakor človek to, česar se je s trudam naučil.

Digitized by Google

25. Mravlje, slaba mnóžica, ki si živež ob žetvi nabira;[30])

26. zajčki, nezmožin polk, ki si ležiše na skali napravi;[31])

27. kobilice, ki nimajo kralja, in se vender vse kmalo v tropah vzdignejo;[32])

28. ašerica, ki se na roke opéra, in v kraljevih hišah prebiva.[33])

29. Tri stvari so, ki dobro stopajo, in četerta srečno hódi:

30. Lev, nar močnejši med zverinami, ki se nikogar, ki ga sreča, ne ustraši;

31. petelin s prepasanim ledjem;[34]) in oven, in kralj, kterimu se nihče ne sme zoperstaviti.[35])

32. Nekteri se potem pokaže, de je neumen, ko je bil visoko povzdignjen; zakaj ako bi bil pameten, bi bil roko na svoje usta položil.[36])

33. Kdor sesce močno stiska, de bi mleko izmolzel, sirovo maslo iztiska; in kdor se močno usekuje, si kri usekne; in kdor k jezi draži, prepir napravi.[37])

XXXI. Poglavje.

Svarjenje zoper nečistost in pijanost. Hvala pridne in pobožne žene.

1. Besede Lamuelu, kralju.[1]) Perkazen,[2]) ktere ga je njegova mati učila.

2. Kaj?[3]) ljubi moj! kaj? ljubčik mojiga telesa! kaj? ljubčik mojih željá!

3. Ne dajaj ženskim svojiga premoženja,[4]) ne svojiga

30. Mravlje si po leti živeža nabirajo za zimo. Gl. zgor. 6, 7. 8.

31. Morski ali beli zajčiki v trumah skupej živé, in si napravijo v berlogih med skalovjem varne staniša.

32. Kobilice, navadna šiba na jutrovim, se vsipajo v zverstenih trumah po deželah, in vse pokončajo. Glej Joel. 2, 25.

33. Ašerica (aserica) ali martinec po zidu prav urno pleza, in tihotapasto celo v kraljeve poslopja prileze.

34. Nekteri prestavljajo hebrejsko: *„konj s prepasanim ledjem“*; drugi: *„herl* (pes na dolzih nogah, tanciga in podpasaniga života) *z dobrim ledjem“*; še drugi: *„cebra z rižastim* (s pasastim, pisanim) *ledjem“*.

35. Agur primerja králjevo hojo s hojo teh treh žival, in blezo s tem opominja, de naj bi si vsak dober poglavar dobre lastnosti teh žival perlastil, namreč: levovo serčnost, petelinovo čuječnost, in ovnovo hojo pred tropam; oven namreč hodi pred ovcami in jim pot kaže.

36. *„ako bi bil pameten“*, bi ne bil prevzel službe, za ktero je preslab. V hebrejskim: *„Ako si bil v prevzetnosti neumen, in si hudo mislil, položi roko na usta“*, molči, ne izgovarjaj se, ne terdi svoje.

37. Kroti svojo jezo, de se še hujši prepir ne vname, ko bi zadel v koga, ki je prav nagle jeze.

1. *„Lamuel“* se pravi *„Bogu posvečen“*, in je blezo Salomonov primek, ki mu ga je dala Betsabeja, njegova mati.

2. *„Perkazen“*, t. j., Božje razodenje, pregovori.

3. Kaj tedaj stori? — Naslednji nagovori so znamnje presercne ljubezni preskerbne matere do svojiga sina.

4. t. j., svojih telesnih in dušnih moči, in svojiga blaga.

Digitized by Google

bogastva temu, kar končuje kralje.[5])

4. Ne dajaj, o Lamuel! ne dajaj kraljem vina;[6]) zakaj kjer pijanost kraljuje, ni nobene skrivnosti:[7])

5. in de kje ne pijejo, in pravice ne pozabijo, in pravde ubozih ne preveržejo.

6. Dajte močne pijače žalostnim, in vina njim, ki so britkiga serca;

7. oni naj pijejo, de pozabijo svoje revšine, in se nič več ne spomnijo svoje žalosti.

8. Odpri svoje usta za mutca,[8]) in za pravde vsih sinov, ki gredo memo:[9])

9. odpri svoje usta, razsodi, kakor je prav, in stori pravico revežu in ubožcu.

10. Kdo bo našel močno ženo?[10]) Njena cena je ko reči iz daljniga in od zadnjih pokrajin.[11])

11. Serce njeniga moža se na njo zanaša, in dohodkov mu ne bo manjkalo.[12])

12. Ona mu skazuje dobro, in ne hudiga vse svoje žive dni.

13. Poiše si volne in prediva, in dela po umetnosti svojih rok.[13])

14. Ona je kakor kupcova ladija; iz daljniga si pernaša kruha.[14])

15. Še po noči vstaja, in daje perdobitka svojim domačim, in jedi svojim deklam.[15])

16. Ogleda njivo, in jo kupi;

---

5. *„temu“*, t. j., ženstvu. V hebrejskim: *„ne svojih potov njim, ki kralje končujejo“*. Zapeljive ženske na kraljevih dvorih kralje pačijo in prezgodej pod zemljo spravljajo.

6. O Lamuel! kraljem se ne spodobi, veliko vina piti.

7. V hebrejskim: *„Kraljem ne gre, o Lamuel! kraljem ne gre piti vina, in knezam ne gre močna pijača“*.

8. *„mutca“*, t. j., za taciga, ki se ne zna sam odgovoriti.

9. *„vsih sinov, ki gredo memo“*, t. j., vsih ptujih. V hebrejskim: *„vsih sirot“*. Vladarjev perva in naj svetejši modrost je, varovati pravice zapušenih in revnih.

10. *„močno ženo“*, t. j., v čednosti močno, pobožno ženo? Naslednjo hvalo pridne in pobožne žene, s ktero se bukve pregovorov končajo, je po misli nekterih razlagovavcov Salomon sam zložil, nekteri jo nekimu drugimu svetimu pisavcu perpisujejo. V nji se sleherna versta zaporedama z drugo čerko hebrejskiga abecednika začne; zato se ji zlat ženski abece pravi, in tudi katoliška cerkev jo je sprejela v berilo v dan svetnic, ki niso ne device ne mučenice (marternice).

11. Pobožna žena s terdnim, moškim, serčnim duham se težko najde. V hebrejskim: .... *„ženo; njena cena visoko presega bisere“*, t. j., drage kamne.

12. Drugi prestavljajo: ... *„zanaša, in ropa ne bo potreboval“*, mu ne bo treba hoditi na rop.

13. Po besedi: *„dela s svetam svojih rok“*. Drugi prestavljajo: *„po želji svojih rok“*, t. j., dela s pridnimi, urnimi rokami, delo ji gre od rok.

14. Skerbna in delavna žena zna tudi prav majhne reči v prid obračati, ter tudi svoje domače perdelke s ptujim blagam zamenjuje, kolikor ga ji je za hišo treba.

15. De nič časa per delu ne zamudi, še pred dnevam družini daje jesti, kar si je s pridnostjo pridobila. V hebrejskim: *„in daje jed svojim domačim, in delo svojim deklam“*, že na vse jutro skerbno razdeli družini živež in delo.

Digitized by Google

od perdelka svojih rok zasadi vinograd.[16])

17. Z močjo si prepaše ledje, in uterduje svojo roko.[17])

18. Skusi in vidi, de je dobra nje kupčija; njena luč po noči ne ugasne.[18])

19. Svojo roko izteguje po težkih rečeh,[19]) in njeni persti prijemajo vreteno.

20. Svojo roko odpéra ubogimu, in svoje dlani steguje proti potrebnimu.[20])

21. Ne boji se za svojo hišo sneženiga mraza; zakaj vsi njeni domači imajo dvojno oblačilo.

22. Odeje si napravlja; tančica in škerlat je njeno oblačilo.

23. Sloveč per vratih je nje mož, kadar sedí z deželnimi svetvavci.[21])

24. Dela tanko platno, in prodaja, in pas daje Kananejcu.[22])

25. Moč in lepota je njeno oblačilo, in poslednji dan se bo smejala.[23])

26. Svoje usta odpéra modrosti, in postava milosti je na nje jeziku.[24])

27. Pregleduje pota svoje hiše, in ne jé brez dela kruha.[25])

28. Njeni otroci se vzdignejo, in jo blagrujejo; tudi njen mož jo hvali.

29. Veliko hčer je nabralo bogastvo;[26]) ti si vse presegla.

30. Goljufiva je prijetnost, in prazna je lepota; žena, ktera se boji Gospoda, ona bo hvaljena.

31. Dajte ji sadú njenih rok,[27]) in naj jo hvalijo per vratih njene dela.[28])

---

16. Gleda, de bi še več poljá in nogradov pridobila, in jih res dokupi z zaslužkam svojih rok.
17. Sama za delo prime, in na vso moč dela.
18. Veselí se, de ji gredo vsi opravki prav po godu, in to jo spodbuduje, de še tudi po noči dela.
19. Tudi težkih reči se loti. V hebrejskim: *„Iztega svojo roko po koželji“* i. d.
20. Je usmiljena do ubozih, ter jim rada pomaga, kjer more.
21. Lep red in premožnost per hiši, ki se gospodinji perpisuje, še možu daje veči veljavo, kadar pride k mestnim vratam sodit ali pa v posvetvavni zbor.
22. *„Kananejcu“*, t. j., tergovcu. Kananejci so bili namreč veči del tergovci, in zato so takrat vsaciga tergovca ali kupca Kananejca imenovali.
23. Žene, ktere so v svojih mladih letih le po veselicah hodile, in svoji nečimernosti stregle, morajo svoje stare dni žalovati; une pa, ki so skerbele le Bogu dopasti, in svojimu možu ustreči, se veselé svoje poslednje dní, ker so si sveste, de so svoje dolžnosti spolnile. V hebrejskim: ... *„oblačilo, in se smeja prihodnjimu dnevu“*, t. j., ne skerbí je prihodnji čas.
24. Ni jezična in blebetava; kar koli govori, je primerno in podučivno; tudi ne ukazuje terdo in serdito, ampak rahlo in pohlevno, kakor se spodobi ženskimu spolu.
25. Gleda na svoje posle, jih k delu perganja, in ž njimi vred dela, torej ne jé zastonj kruha.
26. V hebrejskim: *„Veliko je hčer, ki pametno živé“*.
27. Dajte ji plačilo za njene dela. Drugi: Dajte ji hvalo zavoljo truda in sadú njenih rok.
28. *„per vratih“*, t. j., očitno. Pomen: Njene dela bodo očitno govorile od nje, zlasti per sodbi Božji.

Digitized by Google

VVOD

v

Eklesiasta ali Pridigarja.

Te bukve se imenujejo v hebrejskim „*Kohelet*“, v greškim imajo imé „*Ekklesiastes*“, in to imé je tudi Vulgata ali latinska prestava ohranila, v našim jeziku pa se jim pravi „*Pridigar*“, kar pomeni modriga učenika, kteri stopi pred zbrano ljudstvo, in ga učí veliko imenitnih resnic, ter mu perporoča lepe nauke za življenje. Po splošni misli judov in kristjanov je te bukve spisal modri kralj Salomon, ter v njih razklada nečimernost, minljivost in spremen vsih zemeljskih rečí, in dokazuje, de si človek z nobeno posvetno rečjo ne more upokojiti uma in serca. Ker tedaj človek ne najde mirú in pokoja v pozemeljskih rečéh, torej mu nič druziga ne kaže, kakor živeti v strahu Božjim. In ravno ta strah Božji je, kteri človeka že na tem svetu mirniga in pokojniga dela, ter mu tudi neminljivo, večno srečo zagotavlja; zatorej ga „*Pridigar*“ perporoča še konec svojih bukev s temile besedami: „*Boj se Boga, in spolnuj njegove zapovedi, ker to dela človeka popolniga. In vse, kar se zgodi, bodi si dobro ali hudo, bo Bog zavoljo vsaciga prelomljenja vzel v sodbo*“.

Digitized by Google

EKLESIAST

ali

PRIDIGAR,

v hebrejskim:

KOHELET.

I. Poglavje.

Vse na svetu je nečimerno in minljivo; pod solncam ni nič noviga; preiskovanje sleherne rečí je težavno.

1. Besede Pridigarja, Davidoviga sina, kralja v Jeruzalemu.

2. Nečimernost čez nečimernosti![1]) — pravi Pridigar — nečimernost čez nečimernosti, in vse je nečimernost![2])

3. Kaj več[3]) ima človek od vsiga svojiga dela, s kterim se trudi pod solncam?[4])

4. Rod odide in rod pride; zemlja pa terpí na vekomej.[5])

5. Solnce vzhaja in zahaja; in se vračuje na svoj kraj; in ondi spet vzhaja;

6. vertí se proti poldnevu, in

---

1. O nečimernost čez nečimernosti, t. j., vse je nečimerno.
2. V 2. in 3. versti napové Pridigar, kar v vsih bukvah razklada. Sveti očetje razlagajo bolj natanko, kakó de so vse pozemeljske reči nečimerne ali prazne. Nečimerne so, ker le prenaglo minejo; — ker ne morejo človeka srečniga storiti; — ker so marsikdaj človeku po napačnim vživanji v spotiko, de se časno in večno nesrečniga stori. Nečimerni, nesrečni ljudje! zakaj ljubite nečimernost, de se po nji pogubljate?
3. *„Kaj več“* kakor prazno nečimernost ima.
4. Kaj si perdobiva človek z vsim svojim delam? Se li zamore človek z vsim svojim trudam resnično srečniga storiti na zemlji? — Kakor je vse nečimerno, tako mu tudi le nečimern sad ostane od njegoviga zgolj pozemeljskiga perzadevanja. — Pridigar razkazuje nečimernost iz spremenljivosti vsih rečí od 4. do 11. verste.
5. Na zemlji se vse spreminja in povračuje, vse mine in preide; le samo zemlja je terdna in neminljiva. Zemlja se imenuje v ti versti večna, tode ne v tem pomenu, kakor de bi nikoli ne prešla, ampak le v oziru na druge stvarí, ki se na nji vedno spreminjajo in preidejo, se imenuje večna, t. j., stanovitna, ki ne preide, ter vedno ostane ravno tista.

Digitized by Google

se nagnuje proti polnoči.[6]) Veter vleče prepihovaje vse okrog, in se vračuje zopet v svoj okrog.[7])

7. Vse reke tečejo v morje, in morje se ne razlije; na kraj, od kodar izvirajo, se reke povračujejo, de spet tečejo.[8])

8. Vse reči (*našteti*) je težko; človek jih ne more z besedo dopovedati; oko se ne nasiti z gledanjem, in uho se ne napolni s poslušanjem.[9])

9. Kaj je to, kar je bilo? Ravno to, kar bo. Kaj je to, kar se je godilo? Ravno to, kar se bo godilo.

10. Nič noviga ni pod solncam, in nihče ne more reči: Glej, to je novo; ker prešlo je že v časih, ki so pred nami bili.[10])

11. Mi ne pomnimo poprešnjih reči; pa tudi kar bo poznejše, ne bodo pomnili oni, ki bodo poslednji.[11])

12. Jez, Pridigar, sim bil Izraelov kralj v Jeruzalemu,

13. in sim se bil namenil modro preiskovati in prevdarjati vse, kar se godi pod solncam.[12]) To prehudo opravilo je dal Bog človeškim otrokam, naj se ž njim upérajo.[13])

14. Vidil sim vse, kar se godí pod solncam, in glej! vse

---

6. V 5. versti je po misli razlagavcov govorjenje od vsakdanjiga solnčniga kroga, v 6. versti pa od letniga kroga, ko se namreč solnce v svojim teku po zimi proti jugu, po leti pa proti severju obrača.

7. „*in se vračuje*“ i. d., t. j., vedno svoj tek v krogu ponavlja. Drugi prestavljajo 5. in 6. versto poleg hebrejskiga: „*Solnce vzhaja in zahaja, in hití na svoj kraj, de tam spet vzhaja. Veter vleče proti poldnevu, in se zavertí proti polnoči, in se zavertí in oberne; in pride spet na kraj, od kodar je bil izšel*“.

8. Morje napolnuje reke po svoji zvezi z viri in studenci in po soparih, kteri iz morja vstajajo, in ko dež ali sneg na zemljo padajo; reke pa se spet razlivajo v morje.

9. Vse spremembe v natori ali v vstvarjenih rečéh, okrožni ték vsih reči dopovedati, bi bilo pretežko, celo nemogoče, ker nagliga spremena perkazen na zemlji ne more noben človek z očmi in ušesi dosti čisto razločiti.

10. Tù je posebno misliti na perkazni v natori, ktere nič noviga ne kažejo; pa tudi svetne dogodbe, perzadevanja, znajdbe in zboljšanja so tudi le nekako sukanje in vertenje v krogu ali povračevanje; s čimur se svet nar bolj baha, to je že zdavno bilo.

11. Ker ljudje preteklo sčasama pozabijo, zato menijo, de se kaj noviga zgodi. — Do tega je Pridigar nečimernost posvetnih reči razkazoval sploh na perkaznih reči, ki se spreminjajo in vedno povračujejo; zdaj pa dopoveduje, kar je on sam zastran nečimernosti vsih posvetnih reči in perzadevanj skusil; kako pomanjkljive namreč de so (v. 12—15.), in kako de tudi človeška učenost ne osrečuje (v. 16—18.).

12. Jez, ki to učim, sim ko izraelski kralj imel priliko, mnogo viditi in slišati; tudi sim bil sklenil, vse preiskovati, in lastna skušnja mi je poterdila, de je vse nečimerno.

13. Preiskovanje se imenuje „*prehudo opravilo*“, ker je težavno, in per vsim tem ne daje prave zadovoljnosti in praviga osrečenja (gl. spod. v. 17. 18.); vender pa je to preiskovanje in hrepenenje po učenosti človeku le potem v prid, če v svojim trudu spozna, de je vsa vednost in učenost nečimerna, de se prava sreča le samo v Bogu in v bogaboječim življenji najde.

Digitized by Google

je nečimernost in obtežnost duha![14])

15. Neporedni se težko poboljšajo, in neumnih je brez števila veliko.[15])

16. Govoril sim v svojim sercu, rekoč: Glej, velik sim postal, in presegel sim v modrosti vse, kar jih je bilo pred menoj v Jeruzalemu, in moj duh je veliko reči modro prevdarjal, in sim se jih naučil,

17. in sim svoje serce vdal, de bi spoznal razumnost in učenost,[16]) in zmote in nespamet, in sim najdel, de tudi v tem je trud in obtežnost duha;

18. zato, ker per veliki modrosti je tudi velika nevolja;[17]) in kdor si množi učenost, si množi tudi težavo.[18])

II. Poglavje.

Sladnosti, bogastvo, vednost, učenost, vse je nečimerno in ne dela nikogar srečniga.

1. Rekel sim v svojim sercu:[1]) Pojdem in se bom vdal sladnostim, in bom užival dobrote; pa vidil sim, de tudi to je bilo nečimerno.

2. Smeh sim štel za zmoto, in veselju sim rekel: Čemu se zastonj goljufuješ?[2])

3. Mislil sim v svojim sercu, svoje meso zderžati vina, de bi svojiga duha obernil na modrost, in se varoval nespameti, dokler bi ne sprevidil, kaj je človeškim otrokam koristno, kaj naj delajo vse dni svojiga življenja pod solncam.[3])

---

14. Spoznal sim, de je vse *„nečimerno“*, t. j., tukaj: nepopolno; in moje preiskovanje je obteževalo mojiga duha, le v terpljenje mi je bilo.

15. Posebno se vidi nečimernost v dušnih rečeh, kjer je toliko napačniga, kar ni moč poboljšati, kjer je silo veliko nespametnih. V hebrejskim se bere ta versta tako le: *„Vse je bilo vegasto in se ni dalo poravnati; povsod pomanjkanje, ki ga ni bilo moč s števili spolniti“*. Pomen: Vse pozemeljsko je krivo in pomanjkljivo, in se ne da poravnati in spopolniti.

16. in sim svoje serce, svojiga duha, v to obernil, de bi spoznal razumnost in modrost.

17. ker mora človek na svoje zmote toliko bolj nevoljin biti, kolikor bolj pravo resnico in dobroto spoznava (Hieron.).

18. ker si učenost le z velikim trudam, z veliko težavnostjo perdobiva. — Tako je tedaj vsa vednost in učenost nečimerna, še celo vednost in učenost v Božjih rečeh je nečimerna in prazna, ako ni združena s pobožnim življenjem, ki edino zamore človeka zadovoljevati in osrečevati.

1. Pridigar dalje spoznava in toži, de ni najdel sreče v sladnostih in bogastvu (v. 1—11.), ne v slavi zavoljo modrosti in veliciga perzadevanja (v. 12—26.).

2. *„Čemu se zastonj“* i. d., v hebrejskim: *„Kaj počenjaš?“* Pomen: Spoznal sim, de smeh in veselje sta tudi goljufiva in nespametna, ker ne dajeta prave sreče.

3. Ko sim spoznal, de sladnosti ne osrečujejo, sim sklenil zderžati se vina, ki človeku glavo zmeša, zato de bi se tolikanj lože poprijel modrosti, dela in

Digitized by Google

4. Velike dela sim počenjal; zidal sim si hiše, in zasadil vinograde;

5. naredil sim vertove in sadovnike, in sim jih obsadil z mnogoterimi drevesi;

6. in napravil sim si vodnjake, de bi močil log zelenečih dreves;

7. posestval[4]) sim hlapce in dekle, in sim imel veliko družino, tudi goveda in velike čede ovac, več ko vsi, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu;

8. nabral sim si srebra in zlata in premoženja kraljev in dežel;[5]) napravil sim si pevce in pevke, in veselice človeških otrók, kozarce in verče v strežbo za natakanje vina;[6])

9. in presegel sim v premoženji vse, ki so bili pred menoj v Jeruzalemu; tudi modrost je z menoj ostala.[7])

10. In vsiga, kar so poželele moje oči, jim nisim nič odrekel; in svojimu sercu nisim branil, de bi ne vživalo vsih sladnost, in se razveseljevalo nad rečmi, ki sim jih bil napravil; in to sim si mislil ko svoj delež, de vživam svoje perzadevanje.[8])

11. In ko sim se obernil k vsim delam, ki so jih bile naredile moje roke, in k delam, v kterih sim se zastonj potíl; sim vidil v vsim nečimernost in obtežnost duha, in de pod solncam nič ne obstane.[9])

12. Prestopil sim se k premišljevanju modrosti, zmot in nespameti.[10]) (Kaj je, pravim, človek, de bi mogel nasledvati kralja, svojiga stvarnika?[11])

13. In sim vidil, de modrost preseže nespamet toliko, kolikor se loči luč od teme.

---

gospodarstva (glej naslednje); morde bi najdel v tem svojo srečo? V hebrejskim: *„Mislil sim v svojim sercu, pokrepčevati svoje meso z vinam; in moje serce je iskalo modrosti, in kako bi v nespameti ostal, dokler bi ne sprevidil“* i. t. d. Pomen: Hotel sim najti srednjo pot, manjšal sim svoje veselice, poprijemal sim se modrosti, pa nisim opustil posvetne sladnosti, in sim iskal svoje sreče v marsikterim početji, delanji in perdobivanji, kje bi jo tukaj najdel.

4. *„posestval sim“*, v hebrejskim: *„nakupil sim si“*.

5. Modri misli drage darove, ki jih je dobival od kraljev mejnih dežel.

6. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... *„pevke in razveseljevanje ljudi, mnogotero igro na strunah“*.

7. t. j., me ni zapustila, moje vednosti so mi ostale. Salomon je premogel per vsi svoji posvetni ljubezni ohraniti ne le natorno razumnost, ampak tudi visokeji spoznanje Božjih reči.

8. mislil sim, de je nar bolj pametno, de je to moj namen, če vživam, kar sim si s tolikim perzadevanjem in trudam perpravil.

9. V hebrejskim: *„in de pod solncam ni praviga dobička“*, t. j., prave sreče.

10. de bi zvedil, koliko de ljudem k sreči perpomorejo, ali jo ovirajo.

11. Pomen oklepja: Kako nespameten sim bil, de sim tolikanj poskušal, svojo srečo najti; ko se prava sreča le v Bogu najde, in je tù na zemlji nihče popolnama ne doseže! — Drugi hebrejsko tako le prestavljajo: *„Kaj bo poskušal človek, ki za kraljem pride? Kar so drugi pred njim že delali“*. — Pomen tega: Kaj bi jez kraljev sin poskušal, de bi svojo srečo najdel? Ravno to, kar so že drugi pred mano poskušali, de bi namreč vidil, ali morde modrost osrečuje!

Digitized by Google

14. Oči modriga so v njegovi glavi; abotnik hodi v temi; in sim spoznal, de obeh je enaki konec.[12]) Spod. 8, 1. Preg. 17, 24.

15. In sim rekel v svojim sercu: Ako bo abotnikov in moj konec enak, kaj mi pomaga, de sim se bolj trudil za modrost? In ko sim tako sam per sebi govoril, sim spoznal, de je tudi to nečimernost.

16. Zakaj spomin modriga, ravno kakor nespametniga, ne bo večen, in prihodnji časi bodo vse enako s pozabljenjem pokrili: učeni umerje kakor tudi neučeni.

17. In zato mi je moje življenje merzelo, ker sim vidil, de vse pod solncam je slabo,[13]) in vse nečimernost in obtežnost duhá.

18. Tudi sim studil vse svoje perzadevanje, s kterim sim se tako pridno pod solncam trudil, ker bom dediča za seboj imel,

19. ki ne vem, ali bo moder ali nespameten, ki bo pa gospodaril z mojim delam, v kterim sim se potil in skerbel. Ali je kaj tako nečimerniga?[14])

20. Zato sim odjenjal, in moje serce se je odpovedalo dalje delati pod solncam.[15])

21. Zakaj ko je kdo z modrostjo in učenostjo[16]) in skerbjo[17]) delal, zapustí perdobljeno lenimu človeku; tedaj je tudi to nečimernost in veliko hudo.

22. Kaj namreč pomaga človeku vse njegovo delo in obtežnost duha, s ktero se križa pod solncam?

23. Vsi njegovi dnevi so polni bolečin in nadlog; še po noči z duham ne počiva.[18]) Ni li tudi to nečimernost?

12. V svojim premišljevanji sim spoznal, de je modri boljši kakor nespametnik, ker modri vidi pot, po kteri mu je hoditi; nespametnik pa po temi tava in se moti; vender pa tudi modrost nekako nečimernost na sebi ima, ker ne reši človeka telesne smerti, in ker tudi njen spomin zgine.

13. *„je slabo“*, t. j., nepopolno, minljivo.

14. Veliko se truditi, ter si bogastvo nabirati, je nečimerno, ker človek ne vé, komu bo svoje premoženje zapustil (Ps. 38, 7.); če ima otroke, utegnejo še pred njim umreti; če pa tudi po njem dedvajo, vender ne vé, ali bodo njegovo blago modro vživali. Nabiranje bogastva ima tedej vselej negotov konec in je zato nečimerno. — Takim gospodarjem, ki menijo, de niso dolžni vbogajme dajati, ker morajo za svojo družino skerbeti, odgovorí sveti Ciprijan: „Praviš, de imaš veliko otrók, in de ti to ne dopuša skazovati del milosti; jez pa ti rečem, de ravno za tega voljo bodi toliko dobrotljivši do revnih; veliko je namreč reči, zavoljo kterih potrebuješ usmiljenja in odpušenja; ravno milošina pa pokriva obilnost grehov“.

15. moje serce se je odpovedalo hrepenenju po zemeljskim blagu. — Pridigar nas s tem ne odvračuje od dela in od perdobivanja časniga premoženja, ampak le od prevelike, nepokojne skerbí za časno, ker se utegne permeriti, de lenim in nevrednim dedičem zapustimo, kar smo si s toliko skerbjo in s tolikim trudam nabirali.

16. *„učenostjo“*, v hebrejskim: *„pametjo“*, ali *„umam“*.

17. Drugi prestavljajo: *„umetnostjo“* ali *„spretnostjo“*.

18. Človeka, ki le za zemljo živi, in le na to misli, kako de bi svojim strastim, svoji poželjivosti stregel, in si bogastvo pomnožil, njega tarejo vedne skerbí in mu še celo po noči pokoja ne dajo.

Digitized by Google

24. Ali ni boljši jesti in piti, in svoji duši dobro streči s svojimi deli?[19]) Sej je tudi to iz Božjih rok.[20])

25. Kdo bo tako jedel in obilno veselice vžival, kakor jez?[21])

26. Bog daje človeku, ki je v njegovih očeh dober, modrost in umnost in veselje; grešniku pa daje nadlogo in nepotrebno skerb, de naklada in spravlja, in zapusti njemu, ki Bogu dopade; pa tudi to je nečimernost in prazna skerb serca.[22])

III. Poglavje.

Vse ima svoj čas, in kmalo mine. Per spremenu posvetnih reči naj živi človek v strahu Božjim.

1. Vse ima svoj čas, in vse pod nebam preide ob svojih časih.[1])

2. Je čas rojstva in čas smerti; čas saditi in čas rovati, kar je bilo sajeniga;

3. čas moriti in čas ozdravljati; čas podérati in čas zidati;

4. čas jokati se in čas smejati se; čas žalovati in čas plesati;

5. čas kamnje razmetavati in

---

19. Ker je gotovo, de moramo marsikdaj malopridnim dedičem zapustiti, kar smo si v trudu in grenkosti perpravili; ali ni tedej boljše, de svoje perdelke v lastni prid obračamo, in jih zmerno in v Božjim strahu vživamo, kakor de bi se za take dediče trudili?

20. Saj je to, hoče Pridigar reči, Bog dal v vžitek, tedaj se tudi sme po Božjim namenu vživati! Pridigar permerja življenje taciga človeka, ki blago, kar mu ga je Bog dal, za svoje potrebe obrača, z nespametjo uniga človeka, ki se trudi, perzadeva in skerbi, spraviti si zaklade in jih imeti, ki pa ne vé, komu jih bo zapustil; in Pridigar pravi, de uni boljše dela, kakor ta. Vender pa Pridigar s temi besedami ne perporoča mehkužnosti, kakor nekteri napačno menijo, ravno tako pa tudi s temi besedami ne zametuje taciga življenja, ki je še veči hvale vredno, kakor zmerno in pošteno vživanje časniga premoženja, ko se namreč človek iz ljubezni do Boga in do keršanske čednosti odpové veselju in zložnimu življenju, in si ojstro, spokorno izvoli, de bi se svojih pomanjkljivost in nepopolnost bolj in bolj očiševal in se posvečeval.

21. Zveza s prešnjo versto je ta le: Ali ni boljše, vživati Božjih dobrot? To sim jez storil: kdo me bo v tem dosegel?

22. Dobrote, ki jih Bog pobožnim daje, so modrost, razumnost v življenji in mir serca; grešnika pa prepuša skelečim skerbem po bogastvu, daje pa ga njim, ktere ljubi. Skerb grešnikova je tedej prazna in zastonj. Gl. Job. 27, 16.

1. Pridigar uči v tem poglavji: Per vednim spreminjanji posvetnih reči (v. 1—8.), ktere spričujejo nadložnost in reve tega življenja (v. 9.), pa jih je Bog po svojih neizvedljivih namenih v naše očiševanje napravil (v. 10. 11.), naj vživa človek življenje (v. 12. 13. 22.) v strahu Božjim (v. 14. 15.), in zavoljo krivice na zemlji, zavoljo spremenljivosti pravice naj upa v nespremenljivo pravico Gospod Boga, ki bo ob vesoljni sodbi sodil ljudi zavoljo vsih reči (v. 16. 17.), če ravno človek, kakor živali, tudi umerje, in neumerjočnosti njegove duše z zunanjimi počutki nihče ne vidi in ne čuti (v. 18. 19. 20. 21.).

Digitized by Google

čas pobirati;[2]) čas objemati in čas odtegovati se objemanju;

6. čas perdobivati in čas zgubljati; čas ohranovati in čas razdajati;[3])

7. čas parati in čas šivati; čas molčati in čas govoriti;

8. čas ljubezni in čas sovraštva; čas vojske in čas mirú.[4])

9. Kaj več ima človek od vsiga svojiga dela?[5])

10. Vidil sim nadlogo, ki jo je dal Bog človeškim otrokam, de se v nji upérajo.[6])

11. On dela vse dobro ob svojim času,[7]) in daje svét njim v preiskovanje, pa de človek ne najde dela, ktero Bog od začetka do konca nareja.[8])

12. In sim spoznal, de ni boljšiga, kakor veseliti se, in dobro delati v svojim življenji.[9])

13. Zakaj sleherni človek, ki jé in pije, in dobro vživa od svojiga dela, ima Božji dar.[10])

14. Zvedil sim, de vse dela, ktere Bog nareja, večno terpijo; ne moremo jim nič ne dodati ne odvzeti; to Bog dela, de bi se ga bali.

15. Kar se zgodi, to ostane; kar še bode, je že bilo; in Bog ponavlja, kar je prešlo.[11])

16. Vidil sim pod solncam na

---

2. je čas zidove podérati in zopet staviti.
3. je čas perdelano perhranovati in perhranjeno razdajati.
4. je čas, ko nas ljubijo; drugi čas je, ko nas sovražijo.
5. Ker se na svetu vse spreminja in prehaja; ker se večkrat kaj taciga pergodí, kar človeku vse sklepe in namene podere, de jih ne more doveršiti, ker se mora človek v to vdati, kar čas nanaša; torej se lahko vpraša: Kaj ima človek od vsiga svojiga truda in perzadevanja? — Nič druziga ne kakor žalost, nevoljo in težavo. — Človek naj tedaj ne navezuje svojiga serca na pozemeljske stvarí, ki se neprenehama spreminjajo in naj ne žaluje preveč ob nesrečnih pergodbah; mar naj ohrani v veselji in žalosti sveto mirnost, ki jo apostelj Pavel (1. Kor. 7, 29. i. d.) perporoča.
6. Vidil sim mnoge nadloge in težave na svetu, ki jih Bog pošilja ljudem iz svetih, modrih namenov, de bi v njih sercih obudil željo po viših dobrotah, ki imajo stanovitno vrednost (Glej zgor. 1, 13.).
7. Ob vednim spremenu časnih reči daje Bog, de se vse ravno takrat zgodí, kadar je za vse nar boljše.
8. Vse spremene in pergodbe na svetu prepuša Bog ljudem v premišljevanje, tode ne zato, de bi spoznali njegove skrite namene, ki jih s temi pergodbami ima, tudi ne zato, de bi zvedili po njih prihodnje reči, ker tega njih plitvi in omejeni um ne more spoznati; temuč zato jim jih daje v premišljevanje in prevdarjanje, de naj bi po njih spoznali resnico: Na svetu je vse nečimerno.
9. *„in dobro delati v svojim življenji“*, drugi prestavljajo: *„in si dobro pervošiti v svojim življenji“*, t. j., življenje veselo vživati, zraven pa Boga se bati, kakor v. 14. naznanja.
10. Per tem vednim spremenu na zemlji naj človek, kar mu je Bog dal, veselo in v strahu Božjim vživa, ravno zato, ker je dar Božji.
11. Pomen 14. in 15. verste je: Po tem vednim vertenji pergodeb, ki se zmirej vračajo in ponavljajo, pa vender nič noviga ne pernašajo (v. 15.), sim spoznal, de imajo Božje dela svojo nepremakljivo, v njegovi previdnosti sklenjeno pot, ki je ne moremo premeniti, si jo pa v ta prid obračajmo, Boga ko nespremenljiviga vladarja vesoljniga sveta spoznavajmo, častímo in ljubímo.

Digitized by Google

mestu sodbe hudobíjo, in na mestu pravice krivico.[12])

17. In sim rekel v svojim sercu: Pravičniga in krivičniga bo Bog sodil, in tadaj bo čas za vsako reč.[13])

18. Rekel sim v svojim sercu od človeških otrók: Bog jih poskuša in dokazuje, de so enaki živini.[14])

19. Zato[15]) je človeka konec kakor živine, in obeh enak stan; kakor umerje človek, tako pogine tudi una; vse enako sope, in človek nima nič več, kakor živina; vse je podverženo nečimernosti,

20. in vse gre na eni kraj; iz persti je narejeno, in v perst se zopet vračuje.

21. Kdo vé, ali se vzdigne duh Adamovih otrók gori, in ali gre duh živine doli?[16])

22. In sim najdel, de ni nič boljšiga, kakor de se človek veseli v svojim djanji, in de je to njegov del.[17]) Zakaj kdo ga bo napeljal, de bi spoznal, kaj bo za njim?[18])

IV. Poglavje.

Nečimernost tega življenja zavoljo zatéranja revnih. Prazno perzadevanje ljudi. Nečimernost kraljéve visokosti.

1. Obernil sim se na druge reči, in sim vidil stiskanje, ki se godí pod solncam, in solze nedolžnih, pa nobeniga tolažnika; in

12. K tem rečem, ki se po svetu godé, in ki jih ne moremo prenarediti, se šteje tudi tole, de po sodnijah namesti pravice večkrat krivica gospodari.

13. Ker se na zemlji večkrat vidi, de ljudje pravico prevračajo, sim se tolažil z vesoljno sodbo Božjo, kjer bo Bog človeške sodbe preiskoval, in bo vsakimu pravico persodil, kakor po svojih delih zasluži. — Pridigar, ki tukaj govorí od sodbe Božje, tudi s tem naznanja svojo vero v neumerljivost človeške duše.

14. Daljej sim mislil: Če Bog dopuša, de krivica na zemlji gospodari (v. 16.), ima tale namen, de bogoljubne duše poskuša, če so mu tudi v nesreči zveste; potem pa tudi hoče s tem ljudem pokazati, de so neumni živini podobni, ker take in tolikošne hudobije počenjajo.

15. Zavoljo krivic, kterih se vsi ljudje več ali manj vdeležujejo, ima človek po truplu eno usodo z živino, de namreč umerje; ako bi bil človek v pravici ostal, bi bil tudi po telesu neumerljiv ostal. — De Pridigar tukaj le od usode in konca trupla govorí, in de ne taji neumerljivosti človeške duše, se vidi iz pogl. 12, 7., kjer očitno uči, de se človekov duh poverne k Bogu, ki ga je vstvaril.

16. Vse umerje, in kdo se more s svojimi počutki prepričati, de je med človekam in živino kak razloček zastran bivanja po smerti? Neumerljivosti človeške duše nas namreč ne učijo počutki, ampak sveta vera, razodenje Božje.

17. Per taki spreminljivosti (1—15.), krivici (16—18.) in omahljivosti na zemlji (19—21.) nisim najdel boljiga, kakor življenje veselo in zadovoljno vživati, ne pa za dediče nezmerno skerbeti (Hier.). Vzrok tega se pové v naslednjim.

18. Zakaj, kdo mu bo razodel, ali bo vredne ali novredne dede imel (Hier.)?

Digitized by Google

de se ne morejo ustaviti njih sili, ker so brez vse pomoči.[1])

2. In sim mertve imenoval bolj srečne kakor žive;

3. in srečnišiga, kakor oba, sim štel njega, ki ni bil še rojen, in ni vidil zlegov, ki se godé pod solncam.[2])

4. Spet sim premišljeval vse opravila ljudi, in sim vidil, de njih perzadevanja so odperte nevošljivosti bližnjiga; tudi v tem tedaj je nečimernost in nepotrebna skerb.

5. Neumnež deva križem svoje roke, in pojeda svoje meso,[3]) rekoč:

6. Boljši je pešica v pokoji, kakor obé roki polni s trudam in z dušno britkostjo.[4])

7. Premišljevaje sim najdel še drugo nečimernost pod solncam.

8. Sam je, in nima druziga, ne sina, ne brata, in vender ne preneha delati, in njegove oči se ne nasitijo z bogastvam; tudi ne premisli, rekoč: Komu li delam, in pertergujem svoji duši dobrote?[5]) Tudi v tem je nečimernost in kaj huda britkost![6])

9. Boljši je tedej, de sta dva skupej, kakor en sam; ker imata vsaj dobiček svoje družbe.[7])

10. Ako eden pada, ga drugi podpéra. Gorje samimu! zakaj če pade, ga nima, de bi ga vzdignil.

11. In ako dva skupej spita, se ogrevata; en sam kako se bo ogrel?

12. In če kdo eniga premaga,

---

1. Po tem ko je Pridigar le bolj sploh iz mnozih spremenov in pergodkov na svetu nečimernost tega življenja naznanil, še tukaj dalje dokazuje, kakó nečimerno (nesrečno) je življene zavoljo zatéranja, ki ga morajo ubogi terpeti, de bi rajši imeli, ko bi jih na svetu ne bilo (v. 1—3.); zavoljo lakomnosti in nevošljivosti ljudi, pa tudi zavoljo nasprotne nespameti, namreč zavoljo lenobe (v. 4—6.); kako nečimern je trud, če se kdo sam in le za se trudi, ko trud v družbi saj nekoliko koristi (v. 7—12.); kako nečimerna je še celo kraljeva čast (v. 13—16.).
2. Tukej blagruje Pridigar stan mertvih in nerojenih samo zavoljo nečimerniga zemeljskiga življenja, ker ne čutijo nadlog, ki na tem svetu ljudi zadevajo, ne govori od prihodnjiga življenja, kjer se poterpežljivost plačuje. Ako se pa na to ozéramo, tedaj moramo nesrečne, ki svoje terpljenje poterpežljivo prenašajo, prav srečne imenovati, ker „*sedanja, kratka in lahka nadloga nam perpravlja nezmérno visoko, večno čast, ktera vse preseže*“. 2. Kor. 4, 17.
3. Nekteri ljudjé pa spet drugači svojo neumnost razodevajo; oni sicer ne hrepené po blagu, niso nevošljivi svojimu bližnjimu zavoljo pridelkov; so pa leni, ter deržé pod pazho svoje roke, povživajo svoje premoženje, in pravijo: „*Boljši je*“ i. d., glej naslednje.
4. Boljši je človeku malo premoženja, ki si ga nabira z zmernim delam in s pokojnim duham, kakor obilno bogastvo, ki si ga s prevelikim trudam, s prevelicimi skerbmi skupej spravlja.
5. ne pomisli in se ne vpraša: Komu nek s tolikim trudam premoženje nabiram, ga tako skerbno spravljam, de še svojim ustam pertergujem, ker nikogar svojih nimam, de bi mu ga zapustil?
6. Tudi taki neumnež je nečimern, in kaže, de je svét nečimern.
7. Zmirej je še boljši, z druzimi v družbi delati; ker v tem imamo vsaj ta dobiček, de se med seboj podpéramo in si pomagamo.

Digitized by Google

se mu dva ubranita: trojin trak se težko preterga.[8])

13. Boljši je reven, pa moder mladeneč, kakor star, pa neumen kralj, kteri ne ve previditi v prihodnje.[9])

14. Zakaj iz ječe in železja pride včasi kdo k kraljestvu;[10]) in kdo drugi, rojen v kraljestvu, v pomanjkanji omaguje.

15. Vidil sim, de vsi ljudje pod solncam se deržé druziga mlajšiga, ki se bo namesti uniga vzdignil.[11])

16. Neskončno je število vsih ljudi, ki so pred njim bili;[12]) in uni, ki bodo za njim, se ga ne bodo veselili; sej je tudi to nečimernost in britkost duha.[13])

17. Obvaruj svojo nogo, kadar greš v Božjo hišo, in perbližaj se, de slišiš;[14]) zakaj veliko boljši je pokoršina, kakor darovi nespametnih, ki ne vedo, kaj hudiga počenjajo.[15]) 1. Kralj. 15, 22. Oz. 6, 6.

---

8. Pridigar govorí tukaj sicer le od časnih dobičkov, ki jih imamo, ako smo združeni s tovarši, ker se namreč v nesreči in potrebi med seboj podpéramo, k delu vnemamo, in sovražnikam lože branimo; vender pa tudi méri na duhovne dobičke, ki jih človek prejema, če po potu čednosti ne hodi sam, ampak če ima kakiga tovarša ali prijatla na strani in se mu razodeva. Če pade v pregreške, mu on pomaga spoznati jih in poboljšati se; če prihaja mlačen in len v dobrim, ga on spodbuja; če pride v priložnosti, ki bi utegnile njegovimu zveličanju nevarne biti, ga on podpéra s svetam in djanjem.

9. V hebrejskim: ... „*kralj, ki je neumen, in ne zna vladati*“. Od nečimernosti človeškiga perzadevanja se prestopi Pridigar k nečimernosti človeške visokosti. Ona je brez cene, ako je ne spremlja modrost (v. 13.); nečimerna je kraljéva visokost, ker jo marsikdo le po naključji doseže, pa jo tudi lahko kmalo zgubí; in ker se tudi nar boljši vladar poslednjič vender le tudi pozabi. V ti versti méri pisavec na egiptovskiga Jožefa, ki je v previdnosti stariga Faraona presegel.

10. ravno egiptovski Jožef je prišel iz ječe k vladarstvu.

11. Vidil sim tudi vse ljudstvo nekiga kraljestva, de se je deržalo kraljeviča ali mladiga králjeviga naslednika, ko je še stari kralj živel.

12. ki so pred kraljem ukaje hodili, ter so ga ko svojiga kralja pozdravljali, in mu spodobno čast skazovali.

13. Noviga kralja ljudje ljubijo, tode njih nasledniki se ga bojo naveličali, in ga ne bodo radi imeli, ter si bodo druziga želeli. Tako spremenljivo je ljudstvo, tako nestanovitna je celo králjeva sreča! Vse je nečimerno!

14. nauke. Po spoznanji nečimernosti vsiga pozemeljskiga nasledujejo razni nauki, kterih spolnovanje perpomore k pravi sreči. Ker je namreč namen teh bukev, dokazati, de je vse nečimerno razun bogaboječiga življenja po Božjih zapovedih (gl. Vvod), zato je mogel pisavec per popisovanji nečimernosti, nektere posebno zanemarjene zapovedi omeniti. Tukaj nasledvajo do pogl. 6, 8. take opominovanja. — Kadar v tempelj greš, pojdi tje s čistim, čuječim sercam, in zvesto poslušaj nauk.

15. če namreč zaslišani nauk pokorno in zvesto spolnuješ, je to veliko boljši kakor dar, ki ga ljudje perneso, ki iz nevednosti hudo delajo, in med kterimi si tudi ti, ako si v poslušanji Božje besede počasen in neskerben, in tedaj svojih pregreškov ne spoznavaš. — De zvemo in spoznamo, kaj hudiga storimo, opominja Pridigar, poslušajmo pridno nauke!

Digitized by Google

V. Poglavje.

Ne govori prederzno, ter ne môli nepremišljeno; spolnuj svoje storjene obljube; ne čudi se, de Bog krivice na svetu dopuša; lakomnik nima nikoli dovolj; delavec lahko spi, ne pa siti bogatin; bogastvo je posestniku v škodo; nič ni seboj pernesel, in nič seboj ne ponese; vživaj svoje premoženje ko Božji dar, in Bog ti bo razveseljeval serce.

1. Ne govori nič prederzno, in tvoje serce naj se ne prenagli govoriti pred Bogam; ker Bog je v nebesih, in ti na zemlji; zatorej bodi malo tvojih besedi.[1])

2. Za mnozimi skerbmi pridejo sanje, in v obilnim govorjenji se najde nespamet.[2])

3. Ako si Bogu kaj obljubil, ne odlašaj spolniti; ker nezvesta in nespametna obljuba mu ne dopade; ampak spolni vse, kar si obljubil.[3])

4. Veliko boljši je, ne obetati; kakor po obljubi obljubljeniga ne dati.

5. Ne dopušaj svojim ustam, de bi dajal svoje meso v greh;[4]) tudi ne rekaj vpričo angelja:[5]) Ni previdnosti![6]) de se kje ne bo Bog serdil nad tvojim govorjenjem, in de ne bo razdjal vsih del tvojih rok.[7])

---

1. Ne razodevaj Bogu v molitvi nepremišljenih želj, ki so morde zoper Božje popolnosti, zoper natorne postave in zoper srečo ljudi; nikdar ne pozabi, de je neskončen razloček med njem in teboj, in malo govôri. Glej Mat. 6, 7.
2. Kakor se ni ubraniti sanj per veliko delih in opravkih, ravno tako se per veliko besedah (posebno v molitvi pred Bogam) ni ogniti kaj nepremišljeniga, neumniga.
3. Neumna je obljuba Bogu storjena, če je nepremišljena, pa tudi, če je kdo obljubil storiti kaj hudiga ali manj dobriga, kakor je to, kar je že tako dolžan storiti. Nezvesta je obljuba, če se ne spolni iz pozabljivosti, ali ker se je človek premislil. Permeri 4. Mojz. 30, 3. Vsaki ima prosto voljo obljube delati, ni pa mu na prosto voljo to dano, jih opušati; sleherni je ojstro zavezan, dopolniti svoje storjene obljube.
4. Ne obetaj kaj taciga, kar bi bilo tvojimu mesu, t. j., tvoji slabosti, tvoji slabi natori pretežko dopolniti, de ne boš svojiga mesa, svoje slabosti, t. j. samiga sebe v greh spravljal s tem, ko bi svojih storjenih obljub ne dopolnil. Pa tudi kaj taciga ne obetaj, kar je zoper Božje zapovedi, ali kar je zoper spolnovanje tvojih dolžnost, ker bi s tacimi pregrešnimi in nespametnimi obljubami grešil (Brentano).
5. Nekteri mislijo z besedo „*angelja*“ duhovna, ki je obljube razsojeval. Glej 3. Mojz. 5, 4. i. d. 27, 8. Permeri Mal. 2, 7. Drugi menijo angelja varha; eni pa angelja zaveze. Glej 1. Kor. 11, 10: 2. Mojz. 23, 20. Razod. 1, 20.
6. Bogu ni mar za ljudi, tedaj tudi za moje obljube ne. V hebrejskim: „*Bila je zmota*“ (prenaglost)! Prenaglil sim se s svojo obljubo.
7. tvoja obljuba bi bila Bogu zoperna, in on bi vso srečo tvojimu delu vzel. Sveti Hieronim še drugači razlaga: Tvoje usta naj ne rekó: Moje meso, moja slaba natora je grešila; ako bi kdo tako govoril, bi samiga Boga greha dolžil in modro vlado Božjo tajil, ki je natoro pustil priti v slabostni stan. Naj bo že slabost tvoje natore kakoršna koli, vender se zamoreš s pomočjo

Digitized by Google

6. Kjer je veliko sanj, tam je veliko nečimernost in brez števila besedí; ti pa se Boga boj![8])

7. Ako vidiš zatiranje ubozih, in silovite sodbe in pravico prevračevati v deželi, ne čudi se temu početju;[9]) ker nad visokim je kdo višji; in nad obema so še drugi višji;

8. in verh tega ukazuje kralj vsi deželi, ki je podložna.[10])

9. Lakomnik se ne nasiti denarja; in kdor bogastvo ljubi, ne bo imel sadú z njega;[11]) tedej je tudi to nečimernost.

10. Kjer je veliko blaga, ondi jih je tudi veliko, ki ga vživajo.[12]) In kaj to pomaga posestniku, kakor de s svojimi očmi bogastvo gleda?

11. Sladko je spanje delavcu, naj malo ali veliko jé; sitost pa bogatiga mu ne da spati.[13])

12. Tudi je še druga prehuda slabost, ki sim jo vidil pod solncam: bogastvo spravljeno svojimu gospodarju v škodo.[14])

13. Zgine namreč v kaki prav hudi nesreči: rodil je sina, ki bo v nar večji revšini.

14. Kakor je[15]) nag prišel iz telesa svoje matere, ravno tako pojde, in nič od svojiga dela seboj ne ponese. Job. 1, 21: 1. Tim. 6, 7.

15. Prav revna slabost! Kakor je prišel, tako se bo vernil. Kaj mu tedaj pomaga, de je v veter delal?[16])

16. Vse dni svojiga življenja

---

gnade Božje skušnjavam ustavljati; torej prostovoljno grešiš, kolikorkrat grešiš.

8. Kakor je veliko sanj tudi zato nečimernih (praznih), ker ene druge prežené, in jih pozabiš; ravno tako je tudi veliko obljub nečimernih, ker obetavec nič več na nje ne misli, in jih ne dopolni. Varuj se take prederznosti, in boj se svetiga vsigavedniga Boga!

9. *„ne čudi se“*, de Bog to dopuša.

10. Ako vidiš krivice v deželi, ne čudi se, de Božja previdnost to dopuša, in de ne kaznuje hudobnežev; vedi pa, de ne bodo ostali brez kazni; ker nižji gosposka, ki to dela, ima nad seboj viši gosposko, in nad vsimi je kralj (zemeljski in nadzemeljski); torej hudobija ne bo ostala skrita, kaznovana bo pred ali potle. V hebrejskim: *„čez nje je kralj, ki ga ko mogočniga boga časté“*.

11. Kdor denar ljubi in stiska, ga ne obrača ne sebi ne drugim v prid; torej nima nobeniga dobička od njega. Bogastvo je le njemu v prid, kdor ga obrača v dobre dela. Pridigar tedej od 9—16. verste graja nečimernost skoposti in hrepenenje po bogastvu.

12. Kdor ima obilno blaga, potrebuje tudi veliko služabnikov, ki jih mora rediti, in ima veliko izlako; zato pravi že sveti Bernard: Bogati ne vživajo svojiga bogastva, ampak drugi; oni imajo samo ime in skerb.

13. Delavni človek je v svojim trudu srečniši kakor bogatin, kteri zavoljo svoje prenasitosti in skerbí ne more spati.

14. De kdo bogastva preveč ne čisla, in de ga po volji Božji obrača, ga mora že vsakdanja skušnja nagibati, ako pomisli, de so nabrani zakladi posestniku velikokrat v nesrečo; ako jih po kaki nesreči zgubí, mora v revšini, ki je ni vajen, stradati in umreti.

15. Kakor bogatin ni nič seboj na svet pernesel, tudi seboj nič ne ponese.

16. *„de je v veter delal“*, t. j., de se je zastonj trudil.

Digitized by Google

je jedel v temi[17]) in velicih skerbeh, in v revi in v žalosti.

17. To tedaj[18]) se mi je zdelo dobro, de človek jé in pije in veselje vživa od svojiga dela, s kterim se trudi pod solncam vse dni svojiga življenja, ki mu jih je Bog dal; ker to je njegov delež.[19])

18. In vsakimu človeku, kterimu je Bog dal bogastvo in premoženje, mu je tudi dal oblast, de jé in vživa svoj del, in se veseli svojiga dela; to je Božji dar.

19. In ne bo dosti mislil na dni[20]) svojiga življenja, ker Bog navdaja njegovo serce z veseljem.

VI. Poglavje.

Pridigar še dalje popisuje nečimerno žalostno življenje skopiga človeka;[1]) potem pové nagibe, zakaj naj človek reve in težave tega življenja voljno prenaša.

1. Je še drugo hudo, ki sim ga vidil pod solncam, in je tudi pogostno med ljudmi.

2. Človek, ki mu je Bog dal bogastvo in premoženje in čast, in nič ne manjka njegovi duši izmed vsiga, kar želi; tode Bog mu ni dal oblasti tega vživati, ampak ptujic to povživa. To je nečimernost in velika reva.[2])

3. Naj bi bil kdo tudi sto otrók[3]) rodil, in živel veliko let, in dosegel visoko starost; bi pa njegova duša ne vživala dobrot njegoviga premoženja, in bi ne imel pogreba;[4]) od njega rečem, de je negôdnik boljši, kakor on.[5])

4. Ker zastonj je prišel,[6]) in gre v temo,[7]) in pozabljivost bo izbrisala njegovo ime;[8])

5. ni vidil solnca,[9]) in ni po-

---

17. „*v temi*“, ker se mu je per večerji luči škoda zdelo. Drugi: „*v britkosti*“.
18. Pridigar zopet sklene, de vživajmo časno premoženje ko Božji dar. Glej zgor. 2, 24: 3, 13.
19. „*ker to je njegov del*“, to mu je odločeno, de svoje premoženje vživa, po smerti pa ga mora zapustiti.
20. Ne misli na svoje slabe dni, na svoje nadloge in težave.
1. Od 1. do 9. verste popisuje modri skopiga človeka.
2. Tak človek je prav nesrečen in milovanja vreden.
3. t. j., prav veliko otrók. Veliko otrók so si Hebrejci šteli v veliko srečo.
4. „*pogreba*“, t. j., častniga pogreba, ker se iz gole skoposti boji stroškov za spodoben pogreb, ali pa ker nehvaležni dedje zanj nič ne marajo.
5. Negôdnik (otrok, ki prezgodej na svet pride), pravi sveti Hieronim, ni skusil ne dobriga ne slabiga; leta skopuh pa ni le nič dobriga vžival, ampak veliko slabiga; ker se je trudil z vednimi skerbmi, in si je verh tega večno terpljenje nakopal.
6. „*zastonj je prišel*“ skopuh na svét. — Namen človekov na svetu je, de si po vživanji pozemeljskih dobrot nebeške zasluži. Skopuh pa ne vživa ne tega življenja, in ne doseže prihodnjiga.
7. „*v temo*“, t. j., na spodnji, mertvaški svét.
8. stiskač ni v spominu, kakor pravični. Ps. 111.
9. je živel v samoti, ker se je ljudem ogibal.

Digitized by Google

znal razločka med dobrim in hudim.[10])

6. Ko bi tudi živel dva tavžent let, in bi dobrot ne užival; ali ne hiti vse v eni kraj?[11])

7. Vse delo človekovo je za njegove usta, pa njegova duša se ne nasiti.[12])

8. Kaj več ima modri, kakor neumni? in kaj ima revni, kakor de gre tje, kjer je življenje?[13])

9. Boljši je gledati, kar želiš, kakor želeti, kar ne poznaš;[14]) pa tudi to je nečimernost in prevzetnost duha.[15])

10. Kdor bo prišel, ima že svoje ime; in vé se, de je človek, in de se zoper močnejiga memo sebe ne more prepirati v sodbi.[16]) 1. Kralj. 13, 14: 3. Kralj. 13, 2.

11. Prav veliko besedí je, in imajo veliko nečimernosti[17]) v prepiranji.[18])

10. Skopuha zadeva le hudo, skerb, otožnost i. d.; on je tedej nesrečniši kakor negodnik, ali otrok, ki prezgodej in mertev na svét pride, ki ga sicer nič dobriga, pa tudi nič hudiga ne zadeva. Nekteri 4. in 5. versto takole prestavljajo: „*zakaj zastonj je prišel* (negôdnik na svet), *in je šel v temo* (v jamo, na spodnji svet) *in pozabljenje zbriše njegovo ime* (na tihim ga pokopljejo, in nihče nanj ne misli, za vselej je pozabljen); *ni vidil solnca in ni poznal razločka med dnevam in nočjo*“ (ker je prišel mertev na svét).

11. Naj bi skopuh še tako dolgo živel, bi pa ne užival svojih zakladov, kaj bi mu pomagali, kaj njegove skerbi in noči, ki jih je prečul? Ali bi ne šel poslednjič pod zemljo brez sadú svojiga perzadevanja, kakor vse drugo? Drugi prestavljajo to versto: „*Ako bi živel* (skopuh) *dva tavžent let, in bi nič dobriga ne užival, ali bi se ne sošla oba* (skopuh in negodnik) *na enim kraji?*“ Pomen: Na spodnjim svetu mertvi ne užívajo nič več veselja in dobrót tega življenja, kaj tedaj pomaga skopuhu dolgo življenje, ki ga ni užival?

12. Delo perdobiva ustam dosti hrane za potrebo, pa ne dosti duši, to je, poželenju, ki ni nikdar sito. Ako išeš le natornim potrebam zadostiti, ne boš nikoli reven; hočeš pa svoje poželenje zatoliti, ne boš nikoli dosti imel. Natora le malo potrebuje, poželenje pa nima mére.

13. Pridigar permérja neumniga bogatina modrimu revežu. Modri revež, ki je s potrebnim zadovoljin, najde srečo že na tem svetu, na unim pa plačilo; lakomnik pa, ki je v časno ves zamišljen, je že tukaj nesrečen, in umerje brez upanja. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Kaj ima modri več, kakor neumnež; kaj revež, ki si zna po svetu pomagati?*“ — Nihče nima nič druziga dobička od pozemeljskih dobrot, kakor de si jih lahko v svoje potrebe obrača.

14. Boljši je imeti, kar želiš, to je, kar potrebuješ, kakor veliko želj imeti po rečéh, ko ne veš, če ti bojo v prid.

15. nečimernost in prevzetnost je to, če po tacih rečéh hrepeniš, ki jih ne moreš nikoli doseči.

16. Od 10. verste do pogl. 7, 1. naznanja Pridigar tri nagibe, zakaj naj človek nadloge tega življenja poterpežljivo prenaša: a) človek je slaba stvar, ki se ne more z Bogam, Vsigamogočnim, pravdati zavoljo vladanja sveta (v. 10.); b) pertožbe le še bolj množé terpljenje (v. 11.); c) mi ne vemo, kaj nam je v pravo srečo za čas in večnost (pogl. 7, 1.). Beseda „*človek*“ je v hebrejskim „*Adam*“, t. j., zemljak, iz zemlje narejen. Že njegovo imé pové, de je slaba stvar.

17. „*veliko besedí*“, t. j., veliko pertožb zoper terpljenje je nečimerno, ker si človek s svojim vednim pertoževanjem terpljenja ne polajša, ampak ga le še bolj množí.

18. Kolikor bolj pogostama človek zoper svoje terpljenje toži, toliko bolj tudi

Digitized by Google

VII. Poglavje.

Ne hrepeni po rečeh, ki jih ne moreš doseči; dobro ime je boljši ko drago mazilo; boljši je hoditi v hišo žalovanja kakor v hišo veselic; boljši je svarjenje ko perlizovanje; obrekovanje tudi modriga omoti; ne bodi nagel k jezi; ne grajaj časov; ne vertaj previdnosti Božje; Bog je človeka vstvaril pravičniga.

1. Čimu je treba človeku hrepeneti po rečeh, ki so viši od njega,[1]) ko ne vé, kaj mu tekne v življenji, v malo dneh njegoviga popotovanja, v času, ki zgine kakor senca? Ali kdo mu more povedati, kaj bo za njim pod solncam?[2])

2. Boljši je dobro ime, kakor drago mazilo;[3]) in boljši smertni dan, kakor rojstni dan.[4]) Preg. 22, 1.

3. Boljši je iti v hišo žalovanja, kakor v hišo gostije; ker v uni se spomni konca vsih ljudi, in živi misli, kaj de bode prišlo.[5])

4. Boljši je jeza,[6]) kakor smeh; ker po žalostnim obrazu se poboljša grešnikovo serce.

5. Serce modrih je *(ondi)*, kjer je žalost, in serce neumnih, kjer je veselje.[7])

6. Boljši je po modrim svarjenimu, kakor po perlizovanji nespametnih goljufanimu biti.[8])

7. Ker kakor pokanje gore-

---

nanj misli, in toliko bolj ga čuti. V hebrejskim: *„Veliko pertožb le množi revo. Kaj ima človek od tega?“* t. j., kaj mu to pomaga, če vedno toži zoper svojo nadlogo?

1. *„po rečeh“*, po bogastvu, po zakladih, ki jih ne more doseči.

2. Kratkoviden človek sam ne vé, kaj mu je v prid, ali bogastvo ali revšina, ali čast ali ponižanje, ali zdravje ali bolezen. — Morde po njegovi smerti še bolj žalostne reči nasledvajo. Bog mu tedej dobro hoče, če dopuša, naj se zdaj z manjšim terpljenjem ubija.

3. Duh, ki ga čednostno življenje razširja, je perjetniši od duha naj drajših mazil. Po jutrovih deželah so imeli ljudje radi lepo dišeče mazila, ter so se ž njimi zlasti per pojedinah mazilili, de so si ž njimi zoperni pot zmanjševali, in zagatni slap odganjali, pa tudi de so gostém per mizi prijetno dišali; *„drago mazilo“* tudi pomeni mehko, zložno, prijetno življenje (Brentano).

4. Ob rojstvu pride človek na svet, kjer ga čaka terpljenje in nevarnosti; ob smerti pa se vsimu temu umakne. Pomen te verste je lahko tudi tale: Boljši je pravično in pobožno, kakor pa mehko in zložno živeti; potem je tudi smertni dan boljši kakor rojstni dan.

5. Hiša žalosti je tista, kjer je kdo umerl, in za njim žalujejo. V taki hiši se spomni človek smerti in sodbe, se uči iz tega berzdati svoje strasti, spoznavati nečimernost pozemeljskih dobrot in čislati večne. V hebrejskim: *„in živi si vzame k sercu“*.

6. *„jeza“* nad pregreški bližnjiga, kakor se jim smejati, jih hvaliti.

7. Poleg hebrejskiga: *„Modri je rad v hiši žalovanja“*, t. j., rad misli na smert; *„abotnik pa je rad v hiši veselja“*, v gostivnici, t. j., le na veselice, pojedine, ples, igro rad misli.

8. Boljši je človeku, de ga modri svarí in kaznuje, kakor de ga bedaki s svojim perlizovanjem slepé in goljufujejo.

Digitized by Google

čiga ternja pod loncam, je smeh neumnežev;[9]) pa tudi to je nečimernost.

8. Opravljanje omami modriga, in mu podere moč serca.[10])

9. Boljši je konec kake reči, kakor začetek; boljši je poterpežljivi, kakor prevzetni.[11])

10. Ne bodi nagel k jezi; ker jeza tiči v neumneževih persih.[12])

11. Ne govori: Kaj meniš, je vzrok, de so bili poprešnji časi bolji kakor sedanji? ker tako vprašanje je neumno.[13])

12. Modrost z bogastvam je koristnejši, in je bolj v prid njim, ki solnce vidijo.[14])

13. Zakaj kakor varuje modrost, tako varuje tudi denar; to pa več imata poduk in modrost, de dajeta življenje svojimu posestniku.[15])

14. Premišljuj Božje dela, ker nihče ne more poboljšati, kogar je on zavergel.[16])

15. O dobrim dnevu vživaj dobrote, in preskerbi[17]) se za hudi dan; zakaj kakor tega, tako tudi uniga je Bog naredil, de ne najde človek pravičniga pertoževanja zoper njega.[18])

---

9. Ternje, ki gori pod kotlam, dela veliko šuma, pa malo greje, ker kmalo ugasne: taka je z besedami perliznjencov; veliko govoré in se šopirijo, pa ne boljšajo.

10. „*omami*“, omoti, zmeša, razžali. Sveti Hieronim opomni, de Pridigar tukaj misli taciga modriga, ki ni še dosegel stopnje prave popolnosti; ker popolni pravični človek ne prenaša le stanovitno zopernosti, ampak se je še celó veseli. Vender pa je resnično, de obrekovanje tudi pravičniga uterne, ali zbode in de bogaboječi po njem v nevarnost pride, omerzniti v gorečnosti za dobro. Glej Ps. 118, 134. Jer. 20, 8. i. d.

11. Ako je začetek kake reči težaven, pa utegne njen konec vesele nasledke imeti, če jih poterpežljivo čakaš; zato človek razumniši ravná, in njegova je boljši, kakor ošabniga nepoterpežljivca, ki hoče, de bi bilo vse nanaglama po njegovi termi storjeno in dokončano.

12. le neumneži godernjajo, in se jezé zoper Boga in njegove naredbe. Perm. Jak. 1, 19. 20.

13. tako vprašanje je nespametno, ker pod solncam ni nič noviga; ker je na svetu vedno dobro in hudo zmešano; nespametno je tako vprašanje tudi zato, ker časi niso krivi zlegov, ampak ljudje, ki imajo prosto voljo.

14. „*ki solnce vidijo*“, t. j., ki so srečni in bogati. Pomen: Ako je bogat človek tudi moder, mu to več pomaga, kakor, če je le bogat. Vzrok tega se pove v naslednjim.

15. „*poduk in modrost*“ presegata denar v tem, de dajeta njemu, ki ji ima, „*življenje*“, zadovoljnost, večno srečo; denar pa tega ne more dati.

16. Zgledi so: Faraon, Judež, Judje. Boj se tedej Božjih del, sodbá, in prosi, de ti Bog vzame kamnito serce, preden te zaverže! V hebrejskim: ... „*nihče ne more zravniti, kar je on skrivil*“. — Z mirnim, pokojnim sercam glej in premišljuj vladanje vesoljniga sveta, ne grajaj, ampak vervaj, de je vse dobro storjeno; zakaj, kar je Bog sklenil storiti, ne more nihče prenarediti.

17. „*preskerbi se*“, t. j., perpravi se za hudi dan, de boš tudi v nesreči zvest Bogu, in vdan v njegovo sveto voljo.

18. človek nima nobeniga vzroka, se pertoževati zoper Boga in njegove naredbe; rajši naj s svetim Jobam pravi: Ako smo prejeli dobro iz roke Gospodove, zakaj bi tudi hudiga ne sprejemali? — V hebrejskim: ... „*naredil, de člo-*

Digitized by Google

16. Tudi to sim vidil v dnevih svoje nečimernosti:[19]) Pravični umerje[20]) v svoji pravičnosti, hudobni pa živi dolgo časa v svoji hudobnosti.[21])

17. Nikar ne bodi prepravičen,[22]) tudi ne modrejši, kakor je treba,[23]) de ne obnoriš.

18. Ne delaj prehudobno, in ne bodi neumen, de ne umerješ pred svojim časam.[24])

19. Dobro je podpérati pravičniga, pa tudi unimu ne odteguj svoje roke;[25]) zakaj kdor se Boga boji, ničesar ne opuša.[26])

20. Modrost poterduje modriga bolj, kakor deset mestnih poglavarjev.[27])

21. Ni ga pa pravičniga človeka na zemlji, de bi delal dobro, in bi ne grešil.[28]) 3. Kralj. 8, 46: 2. Kron. 6, 36. Preg. 20, 9: 1. Jan. 1, 8.

22. Pa tudi k vsaki govorici, ki se govori, ne naklanjaj svojiga serca, de kje ne slišiš svojiga hlapca te preklinjati;[29])

23. ker tvoja vest ti pravi, de si tudi ti večkrat druge preklinjal.[30])

24. Vse sim poskusil v mo-

---

vek ne vé svoje prihodnosti", t. j., de ne vé, kaj bo nad-nj prišlo; zatorej naj se ne prevzame v sreči, ker lahko pridejo hudi dnevi; v nesreči pa naj ne zgubí serčnosti, ker pride boljši prihodnost.

19. „*v dnevih*" svojiga pozemeljskiga življenja.

20. „*umerje*" zgodej, Bog mu ne da dolziga življenja.

21. Ako je Bog moder in pravičen, zakaj pa dá pravičnimu tako zgodej umreti, hudobniga pa pustí dolgo časa živeti? Judje so si mislili „*dolgo življenje*" ko plačilo za čednost, „*zgodnjo smert*" pa ko kazen za greh. Ta ugovor in to zmoto Pridigar zavrača v naslednjih verstah (Brentano).

22. Ne štej se bolj pravičniga, kakor je Bog; ne misli si in ne želi v svoji termi, de naj bi Bog že v tem življenji vsaciga hudobneža kaznoval z zgodnjo smertjo, pravičniga pa plačeval z dolgim življenjem. Na unim svetu bo Bog obema povernil po njunih delih (Brentano).

23. skrivnosti Božje previdnosti nikar bolj ne preiskuj, kakor je prav; nikar ne vertaj, zakaj de pravični zgodej umerje, hudobnež pa dolgo živí, de s takim praznim vertanjem ob pamet ne prideš.

24. Ko vidiš, de Bog hudobneža vselej ne kaznuje na tem svetu, ne bodi zavoljo tega prederzen, ter ne počenjaj hudobij, varuj se velicih grehov, in glej, de ne boš sam kriv z razuzdanim življenjem svoje prezgodnje smerti.

25. Ni pa še zadosti, de se velicih grehov varuješ (v. 18.), stori tudi dobro pravičnimu in hudobnimu.

26. kdor se Boga boji, nič ne puša vnemar, kar on zapoveduje.

27. Prava modrost (prava vera v Boga in njegovo previdnost) daje modrimu zlasti v dvomih nad previdnostjo (v. 16.) več tolažbe, serčnosti, pomoči in moči, kakor veliko mestnih poglavarjev in sodnikov, ki krivico zatérajo, ter zatéranim pravico persojujejo, in jih oderuhov varujejo. Število „*deset*" pomeni sploh „*veliko*" (Brentano).

28. ker v mnozih rečeh se pregrešimo vsi. Jak. 3, 2.

29. „*preklinjati*", t. j., opravljati, obirati, slabo od tebe govoriti. Pomen te verste v sklepu s poprešnjim je: Ker noben človek ni popolnama pravičen, tudi ti nisi, ter imaš svoje pregreške, od kterih morde tudi ljudje govoré. Vender pa ne maraj toliko, kar ljudje od tebe pravijo. Ako poslušaš vsako besedo, ki se od tebe govori, bi utegnil zvediti, de tudi tvoji lastni posli od tvojih pregreškov govoré.

30. de si tudi ti večkrat druge opravljal; torej sprejmi za pokoro, če te ljudje obirajo.

Digitized by Google

drosti. Rekel sim: Zmodril se bom, ona pa je še dalje od mene stopila,

25. veliko dalje, kakor je bila poprej; in, o globoko brezno! kdo jo bo najdel?

26. Pregledoval sim vse s svojim duham, de bi zvedil in premišljeval in preiskoval modrost in vzroke,[31]) in de bi spoznal hudobnost neumneževo in zmoto nespametnih;

27. in sim najdel, de je ženska grenkejši kakor smert; ona je zaderga lovcov, in nje serce je mreža, in nje roke so vezi;[32]) kdor Bogu dopade, ji bo ubežal; kdor pa je grešnik, ga bo vjela.

28. Glej, to sim najdel,[33]) govori Pridigar, eno in drugo, de bi našel vzrok,[34])

29. ki ga moj duh še iše, in ga nisim najdel. Izmed tavžent moških sim najdel eniga, ženske izmed vsih nisim najdel.[35])

30. Samo to sim najdel, de je Bog človeka pravičniga vstvaril, in de se je sam v neskončne vprašanja zapletel.[36]) Kdo je tak moder, in kdo zna razložiti govor?[37])

---

31. „*vzroke*“ vsih rečí in pergodil, zakaj in kakó je vse na svetu. Pomen 24—26. verste: Perzadeval sim si, vse sam poskusiti in pretuhtati, de bi spoznal dobro in hudo v vsih rečeh, in dosegel popolno modrost; tode kolikor bolj sim mislil v modrosti rasti, toliko bolj se mi je umikala, ter se mi je skrila v globočino, de je nisim mogel najti. Pridigar govori (v. 24—30.), de ni mogoče popolne modrosti po človeškim preiskovanji doseči.

32. Premišljevaje nečimernost sveta sim najdel, de ni nič bolj nečimerniga, goljufiviga, grenkiga, kakor zapeljiva ženska, ki vabi može, in jih iše v svojo mrežo potegniti. Taki ženski se vdáti je nar veči neumnost in slepota, izvir vsih zlegov (Hieronim). Permer. Prip. pogl. 7.

33. „*to sim najdel*“, de le on, ki se Boga boji, nečistnici uide, grešnika pa vjame (Brentano).

34. ko sim eno reč z drugo permérjal in prevdarjal, „*de bi našel vzrok*“ vsih reči na svetu; Brentano pa takole: „*de bi našel razumen svèt*“, pravi pripomoček (v. 29.), „*še ga išem, pa ga ne najdem*“ sam iz sebe, kako de bi nečistnici ubežal.

35. Med velikim številam móž sim vender najdel sem ter tje kakiga modriga in popolniga moža; ali med enakim številam žensk nobene modre, popolne nisim najdel. Sveti Peter (1. Petr. 3, 7.) imenuje zato ženski spol ko slabejiga, ki mu pa vender gre spodobna čast.

36. Bog je vstvaril človeka v pervotni pravičnosti in svetosti po svoji podobi, človek pa je želel zveditì: kaj je dobro in hudo; po ti svoji spolnjeni želji je zgubil svojo pervo pravičnost in svetost, je oskrunil na sebi Božjo podobo, je zabredel v zmote, ter se zapletel v mnoge vprašanja, kterih si ni mogel sam razrešiti. Potem takim je sam kriv svoje nesreče, ne pa njegov stvarnik.

37. Kdo je tako moder, de bi mogel spoznati resnico tega, kar je bilo rečeno, in de bi mogel popolnama razložiti veliko vprašanje zastran sedanjiga popačeniga stanú ljudi, zastran nagnjenja k hudimu, zastran njih slepote ino reve?

Digitized by Google

VIII. Poglavje.

Modrost se razodeva človeku v obrazu; modri je pokoren kralju; človek se veliko trudi in ne uide smerti; hudobni prederzno greh delajo zavoljo Božje perzanašljivosti; Božjiga vladanja ne more nihče pretuhtati.

1. Modrost se sveti človeku na njegovim obrazu, in Vsigamogočni spremeni njegov obraz.[1] Zgor. 2, 14.

2. Jez poslušam besedo králjevo in zapovedi persege Božje.[2]

3. Ne hiti spred njegoviga obličja, in ne ostani v hudim djanji;[3] ker stori vse, kar hoče;[4]

4. in njegova beseda je polna mogočnosti; in nihče mu ne more reči: Zakaj tako delaš?

5. Kdor se derží zapovedi, ne bo nič hudiga terpel;[5] serce modriga vé čas in odgovor.[6]

6. Vsako opravilo ima svoj čas in perložnost; in človeku je velika težavnost,

7. ker pretekliga ne vé, in prihodnjiga po nobenim sporočilu ne more zvediti.[7]

---

1. Na obrazu se vidi modrimu resnoba, sramožljivost, čednost, in to je od Vsigamogočniga. V hebrejskim: „*Modrost človeku obraz osvetluje, sirovost pa mu spači obličje*“. Od tega splošniga izreka prestopi Salomon na obnašanje modrosti do gosposke; modrost je namreč tukaj postavljena namesto modriga.

2. Jez (govori modrost v imenu modriga) sim pokorna kraljevimu povelju, ker sim persegla per Bogu, de sim mu podložna. Izraelski kralji so per nastopu svojiga kraljevanja s slovesno persego v tempeljnu ali pred skrinjo zaveze ljudstvo zavezovali k zvestobi in pokoršini. Glej 2. Kralj. 5, 3: 4. Kralj. 11, 17: 1. Kron. 29, 20—24. Drugi dajo pomen: Ker je Bog sam persegel, de naj kralj gospoduje. Po misli svetiga Hieronima je ta kralj, ki ga ima modri tukaj v misli, Bog sam, ki je dal ljudem svoje zapovedi s persego, de jih bo večno osrečil, če mu bodo pokorni.

3. Ne zapušaj ga, ne odrekaj mu zvestobe in pokoršine, varuj se hudiga. — Z malo besedami uči Salomon, kako se je vesti do kralja, ako bi tudi krivičen bil. Bodi pokoren, pravi, in varuj se hudiga. To so pravi pomočki, ki jih imaš zoper oblast poglavarjev; ne orožje in punt, ampak pokoršina in nedolžnost; vse drugo Bogu zroči, ki govori: Moje je maševanje! 5. Mojz. 32, 35.

4. Salomon s tem noče reči, kakor de bi bilo kralju vse perpušeno, ko bi tudi bilo zoper pravico in vest; ampak le pravi, de neusmiljen kralj vse stori po svoji volji zoper podložne, ki se mu puntajo; de tedej podložni razumniši ravnajo, če krivico stanovitno prenašajo, kakor de bi se s puntarsko roko ustavljali gosposki, ker punt le še veči zlege napravlja, in oni si železne verige kujejo, ki lesene s sebe mečejo (Hieronim).

5. „*terpel*“ po gosposkah. De se ti ne bo treba bati oblasti, delaj dobro, govori sveti Pavel.

6. Modri vé, de bo tudi kralju prišel čas, ko bo mogel odgovor dati, in sodbi se podvreči. Drugi: Modri dela prav o pravim času, in vé odgovor dati od svojih del.

7. Vse ima svoj čas in svoj konec, tudi vladanje grozovitniga vladarja. Naj tedej zatérani človek izroči vse modrosti in pravici Božji, in naj bode miren. Tode ljudje sami sebi škodvajo, ako se zoper silo puntajo; pa bi se ne pun-

Digitized by Google

8. Ni v človekovi moči perderževati duha,[8]) in on nima oblasti smertni dan, tudi mu ni perpušeno počivati, ko se boj začenja,[9]) in hudobnost ne otmè hudobniga.[10])

9. Vse to sim premišljeval, in sim svoje serce obračal na vse dela, ki se godé pod solncam. Včasih gospodari človek človeka v svojo nesrečo.[11])

10. Vidil sim hudobne pokopane, kteri so tudi bili, ko so še živeli, na svetim kraji, in so bili hvaljeni v mestu, kakor de bi bili pravično delali; pa tudi to je nečimernost.[12])

11. Ker se namreč sodba berž ne sklepa zoper hudobne, delajo človeški otroci hudo brez vsiga strahú;

12. pa naj grešnik stokrat hudo stori, in naj se s poterpežljivostjo prenaša, vender vem, de bode dobro njim, ki se Boga bojé, in spoštujejo njega obličje.[13])

13. Hudobnimu naj se ne godí dobro, in njegovi dnevi naj se ne daljšajo, ampak kakor senca naj preidejo, kteri se ne bojé[14]) obličja Gospodoviga.

14. Še druga nečimernost je, ki se godí na svetu! So pravični, ktere hudo zadeva, kakor de bi bili delali djanja hudobnih; in so hudobni, ki so si tako svesti, kakor de bi imeli djanja pravičnih: pa tudi to sodim, de je prav nečimerno.[15])

15. Zato sim hvalil veselje, ker človek nima nič dobriga pod solncam, kakor de jé in pije in se veselí; in samo to vzame seboj od dela v dnevih svojiga življenja, ki mu jih je Bog dal pod solncam.[16])

---

tali, ko bi premislili pretekle čase, in bi prihodnje pred očmi imeli; ker zgodovina preteklih časov in prihodnost bi jih učila, de punt zlege le zvišuje.

8. de bi ne zapustil telesa. Tudi nar mogočniši kralj ne more ubežati smerti.

9. V vojskovanji s smertjo se mu ne perzanaša; umreti mora kakor drugi ljudje.

10. Hudobni se ne more z zvijačami, s prederznostjo in silo izmuzniti smerti. Umreti mora. Tolaži se tedej, ako te tare neusmiljen vladar; bodi mu pokoren, delaj prav, in zroči se previdnosti Božji.

11. hudobni vladar tare svoje podložne sebi v nesrečo; ker nanaglama ga zadene kazen Božja zavoljo njegove krivičnosti; umreti mora.

12. Vidil sim druge hudobne: oni niso bili sovraženi na zemlji zavoljo svoje krivice, ampak bili so še slavljeni v svojih častitih službah; tode tudi njih sreča je bila le na videz. Vzrok tega se pové v naslednjih verstah. Ker namreč taki hudobni svojiga življenja niso poboljšali, ampak prederzno hudo delali, so bili naglama (v. 13.) pobrani, in so padli v roke pravici Božji.

13. če tudi Bog grešnika s poterpežljivostjo prenaša, ter ga tukaj ne kaznuje; vender dobro vem, de se bo pobožnim dobro godilo, hudobnimu pa hudo, vsaj po njegovi smerti.

14. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Hudobnimu se ne bo godilo dobro, in ne bo živel dolgo, ampak kakor senca bodo prešli, kteri*“ i. t. d.

15. Prav žalostna pergodba se na svetu kaže, de namreč pravične to zadeva, kar bi móglo hudobne zadevati; hudobnim pa se takó godí, kakor bi se móglo goditi pobožnim; pa tudi to je nečimerno, t. j., le na videz; ker poslednjič se vender le dobrim dobro, hudobnim pa hudo godí. Pridigar povzame, kar je že v 10. versti opomnil, in zveže verste 10—14.

16. Zavoljo tega, ker se na svetu tako godí (glej poprešnjo versto in razlag.),

Digitized by Google

16. In sim svoje serce nagnil, de bi spoznal modrost, in razumel upéranje, ki se najde na svetu, kjer je *(marsikaki)* človek, ki noč in dan očí ne stisne.
17. In spoznal sim, de človek ne more pretuhtati vsih Božjih del, ki se godé pod solncam; in kolikor bolj se trudi v preiskovanji, toliko manj najde; ako bi tudi modri rekel, de vé, bi ne mogel najti.[17])

IX. Poglavje.

Človek ne vé, ali je ljubezni ali jeze Božje vreden, in kaj se mu bo pergodilo; vživaj časno življenje v strahu Božjim; pridno delaj; modrost ima veliko ceno.

1. Vse to sim prevdarjal v svojim sercu, de bi na tanko spoznal.[1]) So pravični in modri, in njih dela so v Božjih rokah,[2]) in vender človek ne vé, ali je ljubezni ali serda vreden;[3])
2. ampak vse se ohranuje ko negotovo v prihodnost,[4]) ker se vse enako godi pravičnimu in krivičnimu, dobrimu in hudobnimu, čistimu in nečistimu, darovavcu in zaničevavcu darov; kakor dobrimu, tako tudi grešniku; kakor krivičnimu persegavcu, tako tudi njemu, ki pravično persega.[5])
3. To je nar hujši med vsim, kar se godí pod solncam, de vse enaka zadeva;[6]) zato se tudi polni

naj človek svoje življenje vživa (se vé, de v strahu Božjim, pogl. 3. razlag. 1.); ker kolikor od svojiga dela vživa, toliko ima na zemlji; ako se pa trudi, de bi une nepopolnosti in žalostne pergodila na zemlji pretuhtal in razložil, in ako je nedovoljin s tem, kar mu je došlo, nima še maliga veselja, ki mu ga dela vžitek njegovih reči. De je nemogoče to nepopolnost razložiti, povestе naslednji versti.

17. Perzadeval sim si sicer, de bi razumel, zakaj je toliko revšine na svetu; ali najdel sim, de človek ne zamore pregledati namena, ki ga Bog ima v vladanji vesoljniga sveta.

1. Tudi naslednje sim natanko premišljeval.
2. Bog vodi njih djanje, in jim daje srečo.
3. ali zasluži srečo ali nesrečo v tem življenji. Pridigar hoče reči: Bog delí na tem svetu srečo ali nesrečo, tode večkrat ne po zasluženji, ampak po svojih nezvedljivih namenih. Sveti očetje in cerkev obračajo te besede na naše opravičenje per Bogu, ker namreč noben človek gotovo in brez zmote ne vé, ali je v Božji gnadi in večniga zveličanja si svest, ker to more človek le po posebnim razodenji Božjim zvediti (Trid. zbor.). Zato pravi tudi sveti apostelj Pavel (1. Kor. 4, 4.): Nič sicer nimam na vesti; tode v tem nisim opravičen; Gospod pa je, kteri me sodi; in zato moramo delati svoje zveličanje v upanji, vender pa tudi v strahu in trepetu.
4. Noben človek ne vé, ali je zaslužil srečo ali nesrečo; to se določi še le v prihodnjim življenji.
5. Prihodnje življenje še le podeluje srečo in nesrečo po zasluženji, ker zdravje in bolezen, bogastvo in revšina, čast in sramota, življenje in smert, so delež vsih ljudi brez ozira na čednost in hudobijo.
6. Ravno to je naj bolj žalostno na zemlji, de imajo dobri in hudobni na zemlji eno usodo, ali de jim je enako usojeno.

Digitized by Google

serce človeških otrók v njih življenji s hudobijo in zaničevanjem, in po tem so verženi v pekel.[7])

4. Ni ga, de bi zmirej živel, in de bi imel to upanje.[8]) Boljši je živ pes, kakor mertev lev;[9])

5. zakaj živi vsaj vedo, de bodo umerli; mertvi pa nič več ne vedo,[10]) in nimajo več zasluženja, ker njih spomin je pozabljivosti zročen.[11])

6. Tudi ljubezen in sovraštvo in nevošljivost so ob enim prešle, in oni nimajo deleža na tem svetu, in v djanji, ki se godí pod solncam.[12])

7. Pojdi tedej,[13]) in jej svoj kruh v veselji, in pi z veseljem svoje vino; ker tvoje dela Bogu dopadejo.[14])

8. Tvoje oblačila naj bodo vselej bele,[15]) in tvoji glavi naj ne poíde olje.[16])

9. Vživaj življenje s svojo

---

7. Ravno zato, ker imajo dobri s hudobnimi vred eno usodo, in se še celó zgodí, de dobre nesreča zadeva, hudobni pa srečo vživajo — ravno zato so nekteri ljudje prederzni, zaničujejo vero in čednost, in s tem zapadejo večnimu pogubljenju. Permeri zgor. 8, 12. spod. 11, 9.

8. Med reči, ki dobre in hudobne, pravične in krivične zadevajo, se šteje smert. Ta stavek v ti versti se z naslednjim takole veže: Ako imajo vsi ljudje enako usodo, de morajo umreti (v. 4.), je vender stan življenja še boljši, kakor smerti (v. 4.); ker mertvi ne morejo nič več vživati (v. 5.), ker se nič več ne vdeležujejo veselja tega življenja (v. 6.). Zato razumnost veleva, de vživaj življenje v strahu Božjim (v. 7—10.).

9. „*Pes*“ je ljudem v jutrovih deželah nar bolj zaničevana stvar, „*lev*“ pa nar čedniši žival, in vender bi bil kdo rajši živ pes, kakor cerknjen lev; zakaj živ pes ima vender še nekoliko vžitka, mertev lev je pa ves brez vsiga občutja in vžitka.

10. Živi ljudje se vsaj zavedo svojiga življenja, in še vživajo posvetne reči; duše mertvih pa, tudi pobožnih so na unim svetu v neki otožni omotici in žalostni tihoti. Pridigar govori tukaj od mertvih stare zaveze pred Kristusam. Preden je bil Kristus svoje delo dokončal, so bile nebesa zaperte, in mertvi so bili pred dokončanim odrešenjem na unim svetu (pred peklam), kjer so brez veselja, otožno živeli, desiravno so bili za večno zveličanje namenjeni. V tem oziru je bilo tedej njih življenje bolj žalostno, kakor življenje na tem svetu. Perm. Ps. 6, 6. razl. 7.

11. t. j., ne morejo nič več vživati, in še celo njih imena in dela so pozabljene. Besedica „*ker*“ je tukaj kakor večkrat v svetim pismu namesti „*in*“.

12. Mertvi nimajo nobenih občutljejev več za ta svet, torej se tudi ne vdeležujejo njegovih veselic.

13. Pridigar posname iz poprešnjiga tale sklep, rekoč: „*Pojdi tedej*“ i. d.

14. „*ker tvoje dela*“ i. t. d., t. j., ker mislim, de sicer prav živiš, de se Boga bojiš. Drugi dajo pomen: ker vživanje nedolžniga veselja tega življenja Bogu dopade.

15. „*Bele oblačila*“ so podoba čistiga nedolžniga veselja. Vživaj nedolžno veselje!

16. Maziljenje z dišečim oljem je bilo v vročih jutrovih deželah zavoljo obilniga potú potrebno. Pomen: Potrebniga si ne krati! Sveti Hieronim opomni per ti versti: Ne nosi nikoli umazaniga oblačila, oblači se z usmiljenjem, z dobroto, s ponižnostjo, pohlevnostjo, poterpežljivostjo; oblači se z novim človekam, ki se ponavlja dan na dan. Vedi tudi, de olje živí luč in poterduje ude, zato si preskerbi olja duhovniga mazila, ki razsvetluje in poterduje!

Digitized by Google

ženo, ki jo ljubiš vse dni svojiga nestanovitniga življenja, ki so ti dani pod solncam ves čas tvoje nečimernosti; ker to je delež v življenji in v tvojim delu, s kterim se pod solncam trudiš.[17])

10. Karkoli more tvoja roka storiti, urno stori; ker na spodnjim svetu, kamor ti hitiš, ni ne dela, ne umnosti, ne modrosti, ne vednosti.[18])

11. Obernil sim se drugam, in sim vidil pod solncam, de ne dobivajo *(vselej)* hitri stave v teku, ne močni vojske, ne modri kruha, ne učeni bogastva, ne umetni perkupljivosti, ampak de stoji vse le na času in naključji.[19])

12. Človek ne vé svojiga konca;[20]) ampak kakor lové ribe s ternkam, in kakor sačijo ptice v zanjko; tako se lové ljudje ob hudim času, ko naglo nad nje pride.[21])

13. Tudi sim vidil pod solncam to modrost, in se mi je naj večji zdela:[22])

14. Bilo je majhno mesto in malo ljudi v njem; prišel je nad-nj velik kralj, in ga je ogradil z nasipam, in je naredil okrog terdnjave, in bila je oblega dokončana.

15. Najdel se je pa v njem reven in moder mož, in je rešil mesto s svojo modrostjo; in nihče se ni spomnil poznejše tega revniga človeka.[23])

---

17. Pridigar perporoča tukaj nasprotno, čisto zakonsko ljubezen. Živi veselo, mirno in v popolni edinosti s svojo ljubo tovaršico! Sveti Hieronim in drugi mislijo, de je ta tovaršica modrost, od ktere je (Preg. 4, 8.) zapisano, de poveličuje njega, kteri jo objema. Dnevi nečimernosti, pravi sv. Hieronim dalje, so dnevi tega spačeniga sveta, zato išimo praviga veselja v poroki z modrostjo, in najdli bomo nar boljši del, to je, de bomo našli v tem nečimernim minljivim življenji pravo, večno življenje.

18. Pridno delaj, dokler je čas! Gl. Gal. 6, 10: 2. Kor. 6, 2. Na spodnjim svetu je konec vsiga dela. Tam ne more nar perpravniši nič več delati, nar umniši svojiga uma nič več v dobro obračati, nar modrejši in učenejši nič več dobriga storiti; zatorej moramo v tem življenji dobro delati, in v to vse svoje močí, čas in perložnosti obračati.

19. Ko je Pridigar delavnost perporočil (v. 10.), dokazuje tukaj, de je tudi v tem nečimernost, ker človek per vsi svoji delavnosti in perpravnosti vender le lahko svoj namen zgreši, če ga čas, sreča, okolišine, gnada Božja ne podpérajo. Kar se tukej po navadnim govorjenji imenuje „*čas*“ in „*naključje*“ ali „*permérljej*“, je skriti Božji sklep, je modra naredba Božja, na kteri vsa naša sreča sloní.

20. Človek ne vé, kaj ga bo vse zadelo, kako se bodo njegove opravile stekle, srečno ali nesrečno.

21. Kakor se ribe in ptiči nenadama vjamejo, tako naglama napade človeka nesreča

22. V poprešnjim je Pridigar opomnil, de si človek sam s svojo delavnostjo ne more sreče zgotoviti, ne nesreče od sebe odverniti, in de tedej tudi perpravnost in modrost ne peljete vselej človeka k odločenimu namenu. V naslednjim Pridigar dokazuje: če tudi modrost ne premore človeškim opravilam srečniga izhajka dati, ima pa vsaj posebno moč v sebi, jih vravnavati in doganjati.

23. Drugi prestavljajo: „*in nihče ni mislil na tega revniga človeka*“, de bi mogel pomagati mestu, ko so ga sovražniki oblegali; pa pomagal je s svojo modrostjo, s svojim modrim svetam, in je rešil mesto iz rok mogočnih sovražnikov. Perm. zgodbe 2. Kralj. 20, 22.

Digitized by Google

16. In sim rekel: Boljši je modrost, kakor moč; kako de je bila tedej modrost revniga zaničevana, in de niso bile poslušane njegove besede?[24])

17. Besede modrih se zaslišijo v tihoti bolj, kakor vpitje poglavarjevo med neumneži.[25])

18. Boljši je modrost, kakor vojskino orožje; in kdor se v enim pregreší, veliko dobriga konča.[26]) Zgor. 7, 20.

X. Poglavje.

Včasi majhen pogrešek veliko dobriga spridi; modri hodi po pravim potu, neumnež pa po napčnim; jezo svojiga poglavarja tiho prenašaj; zmota vladarjev je, ker nevednim možem imenitne službe dajejo, modre pa odmetujejo; kdor druge v nesrečo spravlja, sam sebi škodva; ne loti se dela, ki ga ne znaš; skrivni obrekovavec je podoben kači; abotnik veliko marnja in čenča; gorje deželi, ki ima nevedniga ali pa vnémarniga poglavarja; njegovi služabniki pojedajo in popivajo; ne govôri hudiga od kralja in njegovih služabnikov.

1. Cerknjene muhe skazijo prijetnost mazila.[1]) Drajši kakor modrost in čast je majhna neumnost le za malo časa.[2])

---

24. Moder, razumen človek, če je tudi reven, more večkrat svojim rojakam v nevarnosti bolje pomagati, kakor močen in serčen vojak, ako mu modrosti manjka. To se vidi iz poprešnje povesti. — V hebrejskim: *„Modrost je boljši kakor moč, če se tudi modrost revniga zaničuje, in njegove besede ne poslušajo“*. Ljudje le rajši bogate in mogočne poslušajo, in se po njih ravnajo; dobre svete revnih pa vnemar pušajo (Brentano).

25. Desiravno ljudje sploh le rajši besede bogatih in mogočnih poslušajo, modre svete nepremožnih in nizkih pa zanemarjajo; vender pa se najdejo še tudi taki ljudje, ki dobre svete in nauke ubozih pa modrih radi sprejemajo, ko pride pravi čas, v kterim so njih serca modrimu podučevanju odperte. Ta čas se modri nauki ubozih njih serca bolj prijemajo, kakor glasno vpitje mogočnikov, ki svojo puhlo modrost nevednežem razkladajo (Brentano).

26. *„kdor se v enim pregreši“*, t. j., kdor v eni reči nespametno ravná. Moder človek je kakimu mestu bolj v prid, kakor polna hiša vojskiniga orožja, ako s svojim modrim svetam odverne vojsko, ki toliko in toliko hudiga seboj pernese, in dobriga zatare; nasproti pa tudi lahko en sam nespametnik s svojim neumnim svetam veliko dobriga odverne (Brentano).

1. Ravno poprej je bilo rečeno, de tudi en sam pregrešek zoper modrost lahko veliko škodo naredí; to pokaže Pridigar tukaj v zgledu. Kakor mertve muhe, desiravno so majhne živalice, lahko polno posodo nar drajšiga mazila ob prijetni duh perpravijo in jo usmradijo, tako tudi lahko majhni pregreški ime modriga in slovečiga moža omadeževajo in tako rekoč osmradijo. Sveti cerkveni učeniki še drugače razlagajo. Sveti Gregori, Čudodelnik, si misli z besedama *„cerknjene muhe“* hudobniga človeka, ki veliko dobrih spridi; sveti Gregori Veliki preobilne skerbi in razmišljenje per molitvi, ki ji vso prijetnost in sad vzamejo; sveti Bernard umazane poželenja, ki oskrunijo dušno lepoto.

2. Včasih in v posebnih okolišinah je boljši, de se človek malo neumniga dela, kakor pa de bi se s svojo modrostjo bahal, in s tem prazno čast dosegel. Tako se je David na dvoru filistejskiga kralja delal noriga, in je s tem smerti

Digitized by Google

2. Serce modriga je v njegovi desnici, in serce neumniga v njegovi levici.[3])

3. Neumnež pa, po potu gredé, ko je sam neumen, si vse neumne misli.[4])

4. Če duh mogočniga nad te puhne,[5]) ne zapusti svojiga mesta;[6]) ker to zdravilo odpravi nar veči grehe.[7]) 5. Mojz. 1, 29.

5. Nek zleg je, ki sim ga vidil pod solncam, ki je prišel ko po zmoti spred poglavarjeviga obličja:[8])

6. de je neumnež postavljen na visoko imenitnost, in de bogati sedijo nizko.[9])

7. Vidil sim hlapce na konjih, in poglavarje hoditi po zemlji kakor hlapce.

8. Kdor jamo koplje, bo vanjo padel; in kdor plot predéra, ga bo kača pičila.[10]) Preg. 26, 27. Sir. 27, 29.

9. Kdor kamne prenaša,[11]) se bo udaril ž njimi; in kdor derva kolje,[12]) se bo ranil ž njimi.[13])

10. Če se železo skerha in ni kakor poprej, ampak škerbinasto, ga boš z velikim trudam zbrusil; tudi modrost pride le po pridnosti.[14])

11. Kdor skrivej opravlja, ne dela nič manj kakor kača, ki na tihim piči.[15])

12. Besede iz ust modriga so

---

ubežal. 1. Kralj. 21, 12. i. d. Drugi dajo pomen: Ponižna modrost, ki je otrokam tega sveta neumnost, ima veči vrednost, kakor ošabna modrost tega sveta, ki je pred Bogam neumnost. Perm. 1. Kor. 3, 18.

3. Nagnjenja modriga človeka so obernjene na pravo stran, na pot čednosti; nagnjenja neumniga pa na levo stran, na pot pregrehe. Ali pa: Modri se oberne na pravo pot čednosti, abotnik pa na levo, krivo pot pregrehe.

4. Neumnež se ne peda le na pet pregrehe, ampak tudi na nji ostane, in si vse neumne misli, kteri ne delajo, kar on. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Če neumnež le čez cesto gre, se mu že neumnost vidi; on vsakimu pravi: Neumen je*“. Bedak se per vsaki stopinji spozna, de mu manjka; njemu pa se vsak neumen zdí.

5. Če se jeza tvojiga poglavarja zoper tebe vname.

6. ne hodi z mesta, ostani per svojim opravilu, pridno delaj in molči, ter čakaj, de se mu jeza uleže (Brentano).

7. s tako poterpežljivostjo in molčečnostjo boš odvernil veliko grehov. — Več svetih očakov misli, de „*mogočni*“ je duh teme, kterimu se moramo stanovitno ustavljati, de nas ne premaga.

8. Naslednjo nesrečo sim vidil, ki jo je poglavar sam zadolžil, ali ker mu niso prav povedali, ali pa ker ni imel prave sprevidnosti, de je dal nevednim imenitne, visoke službe.

9. „*bogati*“ z zaslužnjem, čednostmi pa so v nizkih službah. — Ta pomen ima tudi naslednja versta.

10. „*predéra*“ na vert ali pa v nograd, de bi kaj pokradel (Brentano). Pomen: Kdor hoče drugim škodvati, dostikrat sebi škoduje.

11. „*kamne prenaša*“, ali pa: „*vali*“, pa nima dosti moči.

12. „*derva kolje*“, pa jih ne zna klati.

13. Ne lotuj se taciga dela, ki ti je pretežko, ali pa ki ga ne znaš.

14. Kakor se dá skerhana sekira spet nabrusiti, tako se dajo vednosti in čednosti, če so bile zgubljene, z resničnо perzadevo in vajo zopet perdobiti.

15. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Če kača piči, preden je bila zagovorjena, nič ne pomaga zagovarjavcova umetnija*“. Na Jutrovim znajo z natornimi

Digitized by Google

perjetne,[16]) neumneža pa njegove ustnice poderejo.

13. Začetek njegovih besedi je neumnost, in zadnja iz njegovih ust je naj hujši zmota.

14. Neumnež množí besede. Človek ne vé, kaj je bilo pred njim,[17]) in kaj bo za njim, kdo mu bo mogel povedati?

15. Delo neumnežev jih teží, ker ne vedo priti v mesto.[18])

16. Gorjé tebi, dežela! ki je tvoj kralj otrok, in ki tvoji poglavarji že zjutrej pojedajo![19])

17. Srečna dežela, ktere kralj je blag, in ktere poglavarji jedo ob svojim času, de se poživljajo, ne pa zavoljo mehkužnosti.

18. Zavoljo lenobe[20]) se strop useda, in zavoljo zanikernih rok v hišo teče.[21])

19. Kruh in vino obračajo v smeh, de v življenji pojedajo;[22]) in denarju se vse uklanja.[23])

20. Ne obrekuj kralja v svoji misli, in na skrivnim v svojim hramu ne kolni bogatiga; ker tudi ptiči pod nebam bodo tvoj glas raznašali, in ki peruti imajo, bodo tvoje govorjenje oznanovali.[24])

---

pomočki kačam strup jemati, in to imenujejo *„kačam strup zagovarjati“*. Pridigar hoče tedaj reči: Če piči kača, kteri ni bil poprej strup vzet, je zastonj vse zagovarjanje, ter nič ne pomaga. Pomen tega je: Previdnost še le po škodi človeku nič ne pomaga, ki jo je terpel. Nek stari pregovor pravi: Zastonj se zapéra lesa, ko je že krava iz hleva (Brentano).

16. in mu naklanjajo perkupljivost in prijaznost.

17. Neumnež veliko marnjá in čenčá. Človek ne vé vsiga, kar se je že zgodilo; koliko manj more zvediti, kaj se bo v prihodnje zgodilo.

18. Neumnežem je delo zoperno, in ne znajo doseči konca, ker ne vedo zadeti prave poti v mesto modrosti. Sveti Hieronim piše k tej versti: Premišljuj modrijanc, in spoznal boš, kako resnična je beseda: *„Delo neumnežev jih teží“*. Oni išejo modrosti na vso moč, ker pa nimajo vodnika, in mislijo najti modrost s svojim človeškim umam, ne pridejo k modrosti, k mestu Božjimu. Ravno to tudi velja krivovercam. Oni se trudijo s preiskovanjem svetiga pisma, tode tavajo po suhih pušavah svoje dozdevne učenosti, in ne morejo najti mesta, kakor je pisano od njih (Ps. 106, 4.): Zašli so v pušavi, kjer ni vode; pota v mesto stanovanja niso najdli.

19. že zjutrej začnejo pojedati, ko je čas delati.

20. *„Zavoljo lenobe“*, zavoljo zanikernosti hišniga gospodarja, ki truhliga stropa ne podpre in raztergane strehe ne popravi.

21. Hiša s truhlim stropam in z raztergano, votlo streho je tukaj podoba slabo uravnaniga kraljestva, kjer vlada tak kralj, ki ali nič ne umé, ali pa se za nobeno reč nič ne pečá, ter ne pogleda po svojim kraljestvu, de bi vidil in zvedil, kje in kaj de bi bilo treba podpérati, popravljati, zboljševati in novo narejati, razvade, odertije in goljufije pa odvračati (Brentano).

22. Kjer neveden in vnémaren kralj kraljuje, ondi njegovi služabniki pojedine napravljajo, per dobrih jedilih in vinih svoje smehe imajo, po veselicah hodijo, svoje dolžnosti pa zanemarjajo, ljudstvo odérajo, in se dajejo z denarjem podkupiti (Brentano).

23. denar per brezvestnih ljudeh vse premore, ž njim si morejo vse perdobiti in nakloniti.

24. Od kralja in njegovih služabnikov nič slabiga ne govôri, tudi ne v svojim skrivnim hramu, še celó nič hudiga od njih ne misli; zakaj kdor hudo od njih misli, se prav lahko prenagli, de tudi hudo od njih govorí; tako zabavljivo

Digitized by Google

XI. Poglavje.

Dajaj rad ubogim; ne odlašaj z nepotrebnim prevdarjanjem in pomišljevanjem svojih dobrih del; neprenehama delaj dobro; bodi vesel svojiga življenja, tode nikar ne pozabi nesrečniga časa, zlasti pa smerti ne; veseli se v svoji mladosti, vedi pa, de boš od vsiga Bogu odgovor dajal.

1. Pošiljaj svoj kruh čez memo tekočo vodo; saj ga boš čez veliko časa najdel.[1])

2. Razdeli ga sedmim, ali pa tudi osmim, ker ne veš, kaj hudiga bo še na zemlji.[2])

3. Če so oblaki napolnjeni, razlivajo dež na zemljo.[3]) Če drevo pade proti jugu ali proti severju, kamor koli že pade, tam obleží.[4])

4. Kdor na veter gleda, ne seje; in kdor oblake ogleduje, ne bo nikoli žel.[5])

5. Kakor ne veš, po kterim potu pride duh,[6]) in kako se sklepajo kosti v telesu noseče; ravno tako ne poznaš del Boga, ki je vsiga stvarnik.[7])

6. Zjutrej sej svoje seme, in zvečer naj ne neha tvoja roka; ker ne veš, ktero bo bolje izhajalo, to ali uno; in ako oboje skupej, bo še boljše.[8])

---

govorjenje pa bi jim utegnilo na ušesa priti, in tí bi prišel per njih v veliko zaméro; ker slabi vladarji imajo veliko tacih plačanih *„ptičev“*, ki povsod na ušesa vlečejo, kaj de ljudje zoper nje govorijo, in jim potem donašajo (Brentano).

1. Revnim rad podeluj (v. 2.), tvoja milošina se bo z dobičkam domu vernila, kakor ladija, ki jo po blago pošljejo. Perm. Luk. 14, 13. Nek cnak turški pregovor pravi: Vzemi svoj grižljej in verzi ga v morsko vodó; ako ga riba ne vidi, ga vidi Božje okó.

2. Veliko jih obdaruj, prav veliko; ker utegnejo nad te priti mnogoteri telesni in dušni zlegi, kterih te morde reši podeljena milošina. Gl. Tob. 12, 9.

3. Oblaki dajejo sami od sebe vodo, tako tudi ti radovoljno podeluj od svojiga blaga, ki ti ga je Bog izročil.

4. Pridigar s tem spodbuduje k pobožnimu življenju sploh, zlasti pa k dobrotljivosti. Kakor drevo, ki se poseka, obleží na mestu, kamor pade; tako ostane tudi človek po svoji smerti ali v stanu gnade ali pa zaverženja. Zato naj si slehern z dobrimi deli perzadeva, de se bo njegovo drevo ob smerti nagnilo proti jugu ali poldnevu. Ta versta pa ni zoper nauk od vic, kakor so nekteri krivoverci terdili. Če se tukaj tudi le dva kraja imenujeta, namreč kraj gnade in kraj zaverženja, vender s tem ni rečeno, de bi ne bil kraj gnade dvojin, namreč kraj očiševanja in kraj poveličanja.

5. Kdor vedno na veter in na oblake gleda, ter prevdarja in premišljuje, če bo lepo vreme ali ne, s setvijo in žetvijo čaka in odlaša tako dolgo, de pravi čas zamudí! — Prevdarnost je sicer dobra, tode kdor preveč prevdarja in pomišljuje, kaj de bi počel, ne bo nikoli dela ob pravim času spod rok spravil. Taka se godí tudi njemu, ki per dobrih delih preveč prevdarja in pomišljuje.

6. Drugi prestavljajo: *„po kterim potu vleče veter“* ali *„sapa“*.

7. Kakor ne veš, kako pride duh v sad telesa, de ga oživi, in kako se narejajo in sklepajo kostí v maternim telesu; ravno tako tudi ne umeš delavnosti Božje vsigamogočnosti zastran tega, kar se bo godilo. Zatorej se ne vdajaj praznim skerbem, kaj de bi počel; rajši pridno delaj, in zaupaj v previdnost Božjo in v njegovo besedo. Perm. 2. Kor. 9, 8. — Drugi pa takole: Kakor ne veš, kje bo jutri veter vlekel, in kako se narejajo i. t. d.

8. Delaj dobro zjutrej, delaj dobro zvečer, delaj dobro zmirej; ker ne veš,

Digitized by Google

7. Sladka je luč, in prijetno je očem, gledati solnce;
8. pa če tudi človek veliko let živí in se vsiga tega veselí, naj se spomni temniga časa in veliko dni, kteri, ko pridejo, bodo preteklimu nečimernost očitali.[9])
9. Vesêli se tedaj, mladeneč, v svoji mladosti, in tvoje serce bodi dobre volje tvoje mlade dni, in hodi po potih svojiga serca in po vidu svojih oči; vedi pa, de zavoljo vsiga tega te bo Bog vzel v sodbo.[10])
10. Spravi jezo iz svojiga serca, in deni hudo od svojiga telesa;[11]) ker mladost in sladnost ste nečimerni.[12])

XII. Poglavje.

Boj se Boga v mladosti in v starosti pred smertjo. Vse je nečimerno, razun bati se Boga in njegove zapovedi se deržati.

1. Spominjaj se svojiga stvarnika v dnevih svoje mladosti, preden pride čas britkosti,[1]) in se bližajo leta, od kterih boš mogel reči: Ne dopadejo mi!
2. preden otemní solnce, in luč in luna, in zvezde,[2]) in se vernejo oblaki po dežji;[3])
3. ko se hišni varhi tresejo,[4]) in nar močnejši možje[5]) omahu-

---

kdaj Bog to sprejme v tvoje opravičenje; če pa to vselej sprejema, je toliko boljše!

9. „*luč ali solnce gledati*“ pomeni v svetim pismu „*življenje*“, gl. Job. 3, 9. Ps. 58, 9. Pomen: Sladko in prijetno je človeku življenje, pa če tudi dolgo časa veselo in srečno živí, naj nikar ne pozabi nesrečnih in žalostnih dni, zlasti pa ne smerti, kjer se bo pokazalo, de to življenje z vsimi svojimi dobrotami in veselicami je vender le nečimerno. — Pridigar se tukaj konec bukev zopet verne k nauku, ki ga je že večkrat dal, de naj slehern vživa sedanje življenje v strahu Božjim.

10. „*hodi po potih svojiga serca in po vidu svojih oči*“, t. j., živi po željah svojiga serca, in vživaj, kar vidijo in poželijo tvoje oči. Pomen: Veseli se življenja, tode tako, de boš mogel pred Božjo sodbo odgovor dati. Veseli se, tode boj se, s tem Boga žaliti!

11. „*jezo*“ nevoljo, britkost, otožnost; bodi vesel in odpravi bolečino od svojiga telesa.

12. „*mladost in sladnost* (mlade leta in mehkužno, razuzdano življenje) *ste minljivi*“.

1. „*čas britkosti*“, t. j., čas starosti, betežnosti, nadložnosti, bolezni. Stare leta, ko je človek sam sebi in drugim na potu in v težavo, mu ne dopadejo.

2. Modri permerja tukaj starost z zimo na Jutrovim, ko je nebo skorej zmiram oblačno, de se ne vidi ne solnce po dnevu, ne luna in zvezde po noči. Pomen tedaj je tale: Spominjaj se Boga v mladih letih, preden pride starost, v kteri pešajo vse dušne in telesne moči, vsi počutki tvojiga života, in ti zgine vse veselje; „*luč*“ pomeni veselje.

3. preden pridejo černi oblaki nad tvojo glavo, britkost, otožnost, in telesne slabosti in bolečine.

4. „*hišni varhi*“, t. j., tvoje roke. Modri permerja tukej človeški život s hišo, v kteri prebiva duša. Perm. Job. 4, 19: 2. Kor. 5, 1. — Roke, ki život varujejo, se v starosti začnejo tresti.

5. „*nar močnejši možje*“, t. j., kostí, ki morajo život nositi.

Digitized by Google

jejo;[6]) ko mlinarice praznujejo, majhno njih število,[7]) in ko otemnijo,[8]) ki skozi line gledajo;[9])

4. in ko se vrata na ulice zapérajo,[10]) ko glas v mlinu potihuje,[11]) in vstajajo na ptičje petje,[12]) in oglušajo vse pesemske hčere;[13])

5. ko se tudi bojé visočin,[14]) in se tresejo na potu,[15]) ko mandeljnovo drevo cveti,[16]) se kobilica debeli,[17]) in se kapara razsuje;[18]) ker gre človek v hišo svoje večnosti, in žalovavci[19]) po ulicah hodijo;

6. preden se preterga sreberna vervica in zlati trak razveže,[20]) preden se verč ubije per studencu,[21]) in kolo polomi nad vodnjakam;[22])

7. in se poverne prah v svojo perst, iz ktere je bil, in se verne duh k Bogu, ki ga je bil dal.[23])

8. Nečimernost čez nečimernosti! je rekel Pridigar, in vse je nečimerno![24])

---

6. Drugi prestavljajo: „*ukerkujejo*“, noge, kolena se šibijo.
7. „*mlinarice*“, mlinske dekle (2. Mojz. 11, 5.), t. j., zobje, ki jih je že malo v skrenji, nič več ne meljejo. Pomen: Spominjaj se Boga, preden zobé zgubiš, t. j., preden se postaraš.
8. preden „*otemnijo*“ namreč očí, ki v starosti tudi opešajo.
9. „*skozi line*“, ali „*skozi okna*“, votline v čelu. — Kakor je zgorej permerjal modri život hiši, tako permerja tukaj očí oknam ali linam.
10. preden se „*vrata*“, t. j., ustnice „*zapérajo*“, t. j., bolj terdno sklepajo, ali skupej stiskajo. Starim ljudem, ki nimajo zób, se spodnje in zgornje ustnice bolj tesno zapérajo, v usta upadajo.
11. preden „*glas v mlinu*“, t. j., glas v ustih slabeji prihaja. Stari ljudje, ki nimajo zób, prav tiho žvečijo (tovljajo), de se komej sliši.
12. zgodej in lahko vstajajo. Stare ljudi vsak šum, tudi ptičje petje zbudí iz spanja.
13. preden „*pesemske hčeri*“, t. j., ušesa oglušijo.
14. preden se ljudje bojé v hrib hoditi. Stari ljudje se bojé v hrib hoditi.
15. pa se jim tudi po ravnim potu noge tresejo.
16. preden jim lasje beli ali sivi prihajajo.
17. preden težak in nadložen prihajaš, in ti život oteka. Debela kobilica, ki ne more urno skakati, je podoba stariga, opešaniga človeka, ki težko in počasu hodi.
18. preden „*se kapara*“, neko zeliše, razsuje, t. j., preden ti lasje z glave gredo, se spominjaj svojiga stvarnika.
19. preden človek stoji na kraji groba, in so že perpravljeni, ki bodo za njim žalovali. — Judje so nalaš najemali žalovavke, de so po merličih per sili jokale in tarnale.
20. Spominjaj se Boga (v. 1, 2.), preden življenje mine. Življenje se permerja sreberni vervici in zlatimu traku. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*preden se sreberna vervica preterga, in zlati svečnik podere*“, preden tvoje življenje ugasne.
21. preden ti serce per viru življenja poči.
22. preden tvoje pljuča dihati jenjajo.
23. Človeški duh je od Boga; Bog ga je vdihnil v truplo, ki ga je bil naredil iz zemlje (1. Mojz. 2, 7.); zato ne gre duh človeški s truplam vred v zemljo, ampak se verne k Bogu, svojimu stvarniku in sodniku, ki njegovo daljno usodo po njegovim zasluženji določuje.
24. K koncu bukev ponavlja Pridigar resnico, ki jo je v vsih bukvah razkladal,

Digitized by Google

9. In ker je bil Pridigar prav moder, je učil ljudstvo, in je perpovedoval, kar je bil storil, in je preiskovaje zložil veliko pregovorov.

10. Iskal je koristnih besedi, in je spisal kaj gotove in resnice polne govore.

11. Kakor osti in kakor globoko zabiti žeblji so besede modrih,[25]) ki jih je dal en Pastir po svetu učenikov.[26])

12. Več ko teh ne iši, moj sin! Veliko bukev delati, ni konca; in vedno premišljevanje je telesno terpljenje.[27])

13. Zaslišimo vsi skupej konec govorjenja:[28]) Boga se boj in spolnuj njegove zapovedi, ker to človeka dela popolniga;[29])

14. in vse, kar se zgodi, bodi si dobro ali hudo, bo Bog zavoljo vsaciga prelomljenja vzel v sodbo.[30])

---

namreč: de je na zemlji vse nečimerno, spremenljivo, minljivo in nepopolno; opominja, de naj slehern prav prevdarja in premišljuje njegove besede, in sklene svoje delo z naukam, de samo Božji strah človeka dela popolniga in srečniga.

25. globoko sežejo, ako jih prav prevdarjaš in premišljuješ.

26. „*ki jih je dal*“ Bog (ki se imenuje „*Pastir*“ 1. Mojz. 49, 24. Ps. 79, 2. Iz. 40, 11.) po svojih svetih pisarjih.

27. Perzadeval sim si, ti dati iz svoje modrosti tečnih naukov zastran nečimernosti časnih reči; derži se jih, kakor sploh nauka svetih pisem, ki nam jih je dal Bog po prerokih; ne iši modrosti po druzih bukvah, kterih je toliko; one ne peljejo človeka k pravimu koncu; njih branje ga le utrudi.

28. „*Zaslišimo vsi*“ zapopadek vse besede Božje.

29. to dela človeka tukaj popolniga, tam pa ga zveliča. Drugi prestavljajo: „*to namreč je ves človek*“; še drugi: „*zakaj to je vsih ljudi dolžnost*“.

30. Bog bo per sodbi po smerti dobre in hude djanja pregledoval, in per obojih vsak pogrešek, vsako nepopolnost svaril in kaznoval. V hebrejskim: „*ker bo vsako djanje Bog vzel v sodbo, bodi tudi še tako skrito, bodi si dobro ali hudo*“.

Digitized by Google

VVOD

v

Visoko pesem Salomonovo.

Té bukvice se imenujejo „*Visoka pesem*“, v hebrejskim: „*Šir haširim*“, t. j., „*pesem* (vsih) *pesem*“, ker je med vsimi pesmimi, ki jih je zložil Salomon, nar lepši, nar viši in nar imenitniši. Salomon popisuje v nji čisto ljubezen, ki jo imata med seboj ženin in nevesta, desiravno njuno zaročitev zavérajo nar veči zaderžki, in desiravno je nevesta z vso močjo v greh zapeljevana in vabljena. To je zapopadek in besedni pomen „*Visoke pesmi*“; tode besedni pomen je le njena lupina, v kteri je skrito jedro preglobokih in presvetih resnic, in ravno zavoljo njih je že judovska, pa tudi keršanska cerkev svojim vernim njeno branje perporočala. Po enoglasnim razlaganji starih judov popisuje Salomon po ti ljubezni, ki je med ženinam in nevesto, drugo viši Božjo ljubezen, ki je med Bogam in njegovo izvoljeno družbo, pa tudi med njim in vsako pravično dušo. Judje poterdujejo to svojo misel z mnogimi izreki svetiga pisma stare zaveze, kjer se Bog naravnost imenuje ženin izraelskiga ljudstva (Jer. 2, 2. Ezeh. 16, 8.); torej mislijo, de je podoba te tesne zveze v „*Visoki pesmi*“ prav permerjena duhu in misli svetih pisavcov. Nekteri zmed judovskih učenikov si mislijo s podobami „*Visoke pesmi*“ še tudi zaročitev Mesijevo z njegovo izvoljeno srenjo, in tudi to svojo misel poterdujejo z besedami svetiga pisma, ker že 44. psalm govori od Mesija ko kralja, ki obhaja ženitnino, iz ktere izvira zveličanje vsim narodam. Enoglasno s starimi judovskimi učeniki je tudi keršanska cerkev v „*Visoki pesmi*“ popisovano ljubezen že od nekdaj razlagala v višim pomenu. Po enoglasnim nauku svetih očetov se v nji pred očí stavi zaročitev Sina Božjiga z njegovo nevesto, sveto cerkvijo, in z vsako posa-

Digitized by Google

mezno pravično dušo; in drugi cerkveni zbor v Carigradu je zavergel misel Teodora Mopsveščana, ki je menil, de „*Visoka pesem*“ ni nič druziga kakor zaljubljena pesem, ki jo je bil složil Salomon ob svoji poroki s hčerjo egiptovskiga kralja (3. Kralj. 11, 1.). Nauk svetih očetov se ne opéra le na vero starih judov, ampak je poterjen tudi z ukam svetiga aposteljna Pavla, kteri permerja zvezo Kristusovo s cerkvijo zakonski zvezi (Efež. 5, 31.), poterjen je še celo z besedami Jezusa Kristusa, ki se permerja v svojim evangelii, kakor ženin v „*Visoki pesmi*“, kmalo z ženinam, ki mu gredo naproti pametne device s polnimi svetilnicami, obhajat ž njim ženitnino; — kmalo kralju, ki pride v last jemat svoje kraljestvo; — kmalo pastirju, ki svoje ovce pozna, jih po imenu kliče, in da svoje življenje za nje. Menitvi, de bi bil Salomon imel namen, v tih bukvicah le meseno, čeravno čisto ljubezen popisovati, je vse nasproti. Zoper njo so že stari judje in kristjani, ki so mogli vender naj bolje vediti, kako de so učeniki pomen te pesmi razumevali; zoper njo je tudi to, ker so bile te bukvice sprejete v število druzih bukev svetiga pisma, med ktere so bile le verske pisma vzete; in poslednjič je zoper njo tudi zgled mnozih jutrovskih narodov, kteri popisujejo ljubezen med Bogam in njegovimi zvestimi častivci s podobami, ki so posnete po počutni ljubezni. Sicer pa so Judje svoji mladosti prepovedovali brati te bukvice, in so njih branje še le zakonskim ljudem dopušali, ko so trideseto leto spolnili. V keršanski cerkvi ni sicer te prepovedi, in te bukvice so bile tudi v cerkvi očitno brane; vender pa dajejo keršanski učeniki dober svèt, de naj jih le taki kristjani berejo, ki so trezniga duha, ki čertijo posvetno sladnost, in ki si perzadevajo za keršansko popolnamost. Taki kristjani se ne bodo spotikovali nad golimi podobami skrivnostne pesmi; zakaj čistim je vse čisto, nečistim in nevernim pa ni nič čisto, ker sta njih duh in njih vest nečista. Tit. 1, 15.

Digitized by Google

VISOKA PESEM SALOMONOVA,

v hebrejskim:

ŠIR HAŠIRIM.

I. Poglavje.

Nevestine želje po ženinu. Ženin in nevesta si močno dopadeta.

1. *(Nevesta).*[1]) Naj me | ker tvoje[3]) persi[4]) so boljši ka-
kušne s kušljejem svojih ust;[2]) | kor vino;[5])

1. Visoka pesem je zložena v pogovorih, v nji namreč govorí več oseb: zdaj govorí ženin, zdaj nevesta, zdaj ženinovi tovarši, zdaj nevestine družice; ker pa Salomon tega ni zapisal, kdo de zmed njih začne zdaj, kdo de zdaj, govoriti, ampak le njih govorjenje perpoveduje; torej smo zavoljo ložjiga umevanja govorečo osebo ob koncu verste med oklepje ali serpa postavili. Tukaj govori nevesta, v višim pomenu pa govori cerkev, in tudi sleherna pobožna duša, ki ljubi svojiga ženina Jezusa, in želí ž njim se zaročiti ali skleniti.
2. Kušljej je znamnje dobrovoljnosti in ljubeznjiviga zedinjenja; zato so se verni v keršanskih shodih po sveti šegi kuševali, ter so s tem svoje zedinjenje v eno skrivnostno telo razodevali. 1. Petr. 5, 14. Rim. 16, 16. Po misli svetiga Gregorja Velikiga je kušljej Kristusovih ust nadihljej njegove gnade, s ktero on verno dušo za novo življenje obudi. Sveti Bernard uči, kako se sporedama pride do kušljeja Kristusovih ust. Nar prej poklekni, pravi on, ter kušni Jezusove noge, umivaj jih s svojimi solzami, in ne vstajaj poprej, dokler ne zaslišiš: *„Tvoji grehi so ti odpušeni“*; po tem smeš kušniti roko (de bi zadobil iz teh rok gnado za vse čednosti); zadnjič se smeš morde (trepetaje rečem) tudi prederzniti, častitih ust ne le gledati, ampak jih tudi kušniti (de dosežeš popolnama zedinjenje).
3. *„ker tvoje persi“*, o ženin! so boljši i. d.
4. Ženinu se zato persi perlastujejo, ker Bog, Kristus ljubi, kakor mati, svoje izvoljeno ljudstvo (Iz. 66, 13.), in ga nosi v svojim naročji (Iz. 46, 3.); ali pa zato, ker se Božji nauk imenuje mleko, s kterim se otroci Božji živijo 1. Petr. 2, 1. V hebrejskim: ... *„ker tvoja ljubezen je“* i. d.
5. *„vino“* pomeni tukaj veselje tega sveta (Prid. 2, 3.); pomen tega je tedaj tale: Tvoja materna ljubezen s tem vred, kar podeluje, je boljši kakor vse pozemeljske veselja.

Digitized by Google

2. dišijo po naj boljših mazilih;[6]) tvoje ime je razlito olje;[7]) zato te ljubijo deklice.[8])

3. Vleci me! za teboj potečemo, za duham tvojih mazil.[9]) Kralj me pelje v svoj hram:[10]) radujemo in veselimo se v tebi,[11]) mislimo bolj na tvoje persi,[12]) kakor na vino; pravični te ljubijo![13])

4. Černa sim, vender lepa, hčere jeruzalemske! kakor šotori Kedarjev, kakor plahte Salomonove.[14])

---

6. Ljudje v jutrovih deželah se večkrat mazilijo po vsim životu zavoljo snažnosti in prijetniga duha (Prid. 9, 8.).

7. „*tvoje ime je*“, t. j., ti sam si olje, ki poživlja, poterduje, zdravi. Pogostama se v svetim pismu postavlja „*ime*“ namesti reči same, na pr., „*Božje ime*“ namesti Boga samiga (Ps. 5, 12: 12, 6.). V višjim pomenu je tukaj govorjenje od ljubezni Božjiga ženina, de diši po nar boljših mazilih, in de je še celó on, ženin namreč, sam mazilo. To vse se strinja z njegovimi drugimi imeni v svetim pismu, kjer se mu pravi „*Mesija*“, „*Kristus*“, ali „*Jezus*“; sej besedi „*Mesija*“, „*Kristus*“ pomenite: „*Mazilјeni*“, in „*Jezus*“ pomeni: „*Zveličar*“, ki z Božjim oljem svoje gnade zveličuje.

8. Zavoljo tvoje ljubeznjive moči (razl. 7.) ženska mladost po tebi hrepení. V 44. psalmu, kjer je govorjenje od kraljestva in zaročenja Mesijeviga, se perpoveduje, de se mu vodijo device, ki za njim hodijo; in v skrivnim razodenji (14, 4.) se pravi od Božjiga Jagnjeta, de hodijo za njim device, kamor koli gre. Te device ne pomenijo le tacih duš, ki se niso omadeževale z drugim spolam (Skr. raz. 14, 4.), ampak tudi vse take duše, ki so se posvetne spačenosti obvarovale, ali pa se v Jezusovi kervi oprale. Vse té duše ljubijo Jezusa, ker so njegove gnade toliko močne, ker je on toliko ljubeznjiv.

9. Pospeši, hitro napravi najno zvezo, de bom s svojimi družicami per poroki v dišavi tvojih mazil za teboj hodila. — Besede: „*Vleci me!*“ merijo v višim pomenu na slabost neveste, ki ne more hoditi za ženinam po potu čednosti, ako je on ne vleče. Zato prosi, de naj jo vleče s svojo gnado, in mu obljubi, de bo s svojimi tovaršicami, ž njo sklenjenimi svetimi dušami, za njim hodila, poterjena z duham njegovih mazil, t. j., z njegovimi gnadami, ki so v njem, in ki jih radodarno delí njim, ki mu nasledujejo.

10. tadaj me pelješ ti, kralj mojiga serca! v svoj znotranji hram, v svoje serce. Nevesta spozna s tem, pravi sveti Tomaž, de ji je perserčno zedinjenje z ženinam došlo. Tudi v 44. psalmu je bila Mesijeva nevesta s svojimi tovaršicami vred v hišo svojiga kralja perpeljana.

11. „*veselimo se v tebi*“, o kraljévi ženin!

12. „*na tvoje persi*“, t. j., na tvojo ljubezen (v. 1.).

13. Vsi dobri te ljubijo zavoljo tvojih lastnost. Ali pa: Dobri naj te ljubijo! — Pomen vse verste: Moj ženin, ki je moj kralj, kralj nebes in zemlje, me vpeljuje v skrivnosti svojiga duhovniga razsvetljenja, in svoje tolažbe; zatorej se veselim, in razveseljujem v tebi, o premili ženin! ter mislim le v tvojo ljubezen, ki preseže vse posvetno veselje. O kako prav je, de te vsi pravični ljubijo!

14. Ko kmetiško dekle sim na solncu ogorela, nisim bela kakor ve, mestnjanke! pa sim vender zala, — enaka sim černim plahtam, ki jih imajo Kedarji, borni pastirji, na svojih šotorih; vender pa se zavoljo svoje lastne lepote lahko mérijo z zalimi Salomonovimi plahtami. Tudi ogorela lepota je vender le neka lepota! — Ali pa takole: Černa sim sicer od zunaj kakor plahte na kedarskih šotorih, ki so po dežji, po prahu in po solnčnim perpekanji očernele; od znotrej pa sim vender lepa, kakor Salomonove ogrinjala, ki so bile silno

Digitized by Google

5. Ne glejte me, de sim zagorela, ker solnce mi je barvo vzelo;[15]) otroci moje matere so se zoper mene bojevali,[16]) so me postavili za varhinjo v vinograde; svojiga vinograda pa nisim varovala.[17])

6. Povej mi, ti, ki te ljubi moja duša, kje paseš, kje opoldne počivaš, de ne začnem tavati za čedami tvojih tovaršev.[18])

7. *(Ženin).*[19]) Če se ne spo-

---

zale (2. Mojz. 26.). — Kedarji so bili mlajši Izmaelovi (1. Mojz. 16, 12.). Še dandanašnji černijo Arabljani svoje šotore na lesk, kar se jim lepo podaja. V višim pomenu se umeva z nevestino lepoto njena notranja serčna lepota, stan gnade, s ktero jo je Bog ozaljšal; sej se tudi v psalmu (44, 14.) lepota Mesijeve neveste imenuje znotranja. Njena černota pomeni njeno zunanjo z delam, terpljenjem zamorjeno podobo, kar se iz naslednjiga vidi. Jeruzalemske hčere so duše svete srenje, ker Jeruzalem se imenuje pogostama namesti družbe pravičnih. Tedej je pomen: Jez imam sicer borno, z deli, terpljenjem, natornimi slabostmi zamorjeno zunanjo podobo, o moje duhovne sestre, vender pa me zaljšajo gnade, s kterimi me je moj ženin obdaroval. Sveti Avguštin in sveti Ambrož te besede na jezik pokladata cerkvi, in jim dasta pomen: Mene pogledati, je sicer žalostno zavoljo preganjanja, ki ga terpim, zavoljo pohujšanja in zmot, ki me na videz omadežujejo; tode v mojim skrivnim naročji živijo moji pokorni otroci, čeravno jih je malo, pa so z vsimi čednostmi ozaljšani, in so moja vsa lepota.

15. V hebrejskim: ... „*ker me je solnce osmodilo*“. — Terpljenje, težavnosti so mi obraz spremenile. Vročina pomeni večkrat v svetim pismu terpljenje (Ps. 120, 6.) in delo (Iz. 3, 6. Mat. 20, 12.).

16. Moji bratje so se mi sovražne skazali, in so mi ukazali varovati vinograde, de bi ne mogla k svojimu ljubimu priti; torej sim na solncu vsa ogorela, nisim mogla svojiga lastniga vinograda verdevati, svoji ljubezni streči. V višim pomenu toži nevesta: Moji viši so mi napravili terpljenje, so me čertili, sosebno zavoljo moje serčne ljubezni do mojiga ženina; zato je ponižana, žalostna moja podoba. — Drugi pokladajo te besede cerkvi na jezik: Otroci moje matere, judovske shodnice, t. j., Judje so me preganjali.

17. Delo v vinogradu je v svetim pismu podoba vsakdanjiga opravila (Mat. 20, 1.); zato je, kakor bi nevesta rekla: Ljudje so mi mnogotere opravila nakladali, de sim mogla zavoljo njih svoje lastno opravilo, svojo hojo in družbo s svojim ljubim ženinam vnemar pušati. Drugi te besede obračajo spet na cerkev, ki pravi: Ko so me bili Judje sovražno zavergli, sim bila postavljena varhinja druzih vinogradov, ajdovskih narodov; svoj lastni vinograd, izraelsko ljudstvo pa (Iz. 5, 7.) sim mogla zapustiti.

18. Opoldne, ko je bilo nar bolj vroče, so pastirji polegli pod senčnate drevesa. Nevesta želi zveditи, kje de njen ženin počiva, de bi ji ga ne bilo treba dolgo iskati per čedah njegovih tovaršev. Viši pomen: Ko je duhovna nevesta govorila od svojiga terpljenja in dela, ki ga je imela, prosi svojiga ženina, de naj ji razodene, kje de bi ga ob vročim času terpljenja in truda mogla najti per njegovih čedah na paši, de bi ne bila permorana, okrog tavati, in per druzih pastirjih pokoja iskati.

19. Ženin (Bog, Kristus) odgovarja. Tukaj in večkrat v ti pesmi kar nenadama začne ženin govoriti s svojo nevesto, ravno tako nenadama od nje zgine, in ona je spet sama, ter je prepušena svoji britki želji po njem, ki ga preserčno ljubi. S tem je, berž ko ne, naznanjeno, kako de Božji ženin nenadama hodi obiskovat svoje neveste, pobožne duše, ter jih razsvetluje, tolaži, poterduje in zveličuje, pa jih spet po svoji modri previdnosti zapuša

Digitized by Google

znaš,[20]) o prelepa med ženami, pridi, in hodi za stopinjami čed, in pasi svoje kozle zraven šotorov pastirjev.[21])

8. Prijatlica moja, svojim (*vpreženim*) konjem v Faraonovih vozovih te bom enako storil.[22])

9. Lepe so tvoje lica, kakor gerličine;[23]) in tvoj vrat kakor ovratniki.[24])

10. Zlate zavratnice ti bomo naredili, s srebram pisane.[25])

---

s svojo začutljivo gnado, ker tukaj na zemlji ni še pobožnim dano táko vedno začutljivo zedinjenje z nebeškim ženinam, kakoršno jim dojde na unim svetu, v nebesih.

20. Ako tega ne veš, kje de počivam.

21. Ženin ji odgovori, naj le gre s svojo čedo po potu, po kterim so njegovi pastirji s svojimi čedami hodili, in naj ostane s svojimi kozli per njih ležah; ondi ga bo najdla. Nevesta se tukaj kaže ko pastarica, ženin pa ko pastir. V bukvah sv. pisma, ki rade v podobah govoré, pomenijo pastirji učenike (Jer. 2, 8.), kozli pa grešnike (Mat. 25, 32.); grešniki namreč so tiste zgubljene ovce, ki so nevesti (cerkvi) v oskerbovanje izročene. Pomen tega je tedaj: Nevesta moja! le skerbno hodi s svojo zgubljeno čedo, z grešniki, ki so tvoji voditvi izročeni, za mojimi pastirji, za mojimi učeniki, per njih ostani, in glej, kako svoje čede pasejo, tadaj boš tudi mene našla; zakaj jez hočem per tebi in per svojih pastirjih ostati do končanja svetá. — Nevesta pa tudi lahko pomeni sleherno pobožno dušo, ki želí, se s Kristusam skleniti; tadaj pa je pomen tale: Pobožna duša, ki tolikanj po meni poprašuješ, ki bi se tolikanj rada z menoj sklenila, le skerbno hodi z druzimi grešniki vred za mojimi pastirji, t. j., učeniki, njih se derži, in po premišljevanji in spolnovanji njih nebeškiga uka me boš najdla.

22. Ozaljšal te bom, kakor so ozaljšani konji, ki so vpreženi v kraljevih vozovih. Pomen: Z lepimi čednostmi te bom obdaril. — Bog se večkrat v svetim pismu na konjih pred očí postavlja (Habak. 3, 8. 15. Perm. Skr. raz. 6, 2.), in to je podoba njegove vojskine moči. Po tem takim je lahko pomen te verste tudi tale: Zmagovavno moč ti bom dal, kakoršno imajo kraljévi konji. Kakor kraljévi konjniki vse sovražnike premagajo, tako boš tudi ti premagala pekel, svet in meso. — Nevesta tukaj spet lahko pomeni sveto cerkev in vsako pobožno dušo; ker cerkev premaguje in premaga vse peklenske in človeške močí, pobožna duša pa hudiča, svet in svojo poželjivost.

23. Gerlice so nekdaj ko podobo čistosti Bogu darovali (3. Mojz. 5, 7.); one so čisti in zderžni ptiči: od njih pravijo, de si sleherna samica le eniga samca zvóli, in de po njegovim poginu ves čas žaluje, dokler živí. Pomen: Ti si čista kakor gerlica, ker zunaj svojiga nebeškiga ženina nikogar ne ljubiš (Skr. raz. 14, 4.), in svoje telo in svojo dušo v svetosti in čistosti ohraniš (1. Kor. 7, 34.).

24. „*ovratniki*“, t. j., verižice (ketnice) okrog vrata so bile Hebrejcam podoba pokoršine (Sir. 6, 25.), nasproti pa je bil prost, stegnjen vrat podoba nepokoršine (Iz. 3, 16. Job. 15, 26.). Viši pomen te verste je tedej: O nevesta, kako prijetna mi je tvoja sramožljivost in zvesta ljubezen, kako prijetna mi je tvoja pokoršina! Pokorna si namreč postavi stare zaveze, ter njen težki jarem zvesto in voljno nosiš; pokorna si meni, ter si mi iz vsiga serca vdana. Vse té čednosti te lepšajo.

25. „*Zlate zavratnice*“, zlate verižice okrog vratú ti bomo naredili; v višim pomenu: Sladki jarem evangeliske postave, ki je polna ljubezni in gnade, ti bomo naložili. — Zlato in srebro pomenita v svetim pismu čistost v mislih in nedolžnost v življenji (Job. 23, 18. Mal. 3, 3.). V množim številu: „*bomo*

Digitized by Google

11. *(Nevesta).*[26]) Kadar je kralj na svojim ležišu, daje svoj duh moja narda.[27])

12. *(Nevesta).*[28]) Moj ljubi mi je ko šopek mire, ki mi v nederji tiči.[29])

13. Moj ljubi mi je ko ciprov grozd iz vinogradov v Engadih.[30])

14. *(Ženin).*[31]) Glej, lepa si, prijatlica moja, glej, lepa si, tvoje oči so golobje oči.[32])

---

naredili", si razlagavci mislijo presveto Trojico, ker vse tri Božje osebe (peršone) vsigamogočnost Boga Očeta, modrost Sinú in ljubezen svetiga Duha — skupej delajo, de nevesto prav lepo, čisto, sveto napravljajo, ter jo z novimi gnadami obdarjajo, kakor so tudi o pervim vstvarjenji človekovim po Božji podobi (1. Moj. 1, 26.) tri Božje peršone delale. Tedaj je lahko tudi pomen tega tale: Čisto, nedolžno, sveto nevesto te bomo naredili, ter te s svojimi gnadami obdarovali, in te s tem na sé navezali.

26. Nevesta (cerkev, pobožna duša) govori tukaj ljudem.

27. „*narda*" je zeliše, iz kteriga se drago, dišeče olje napravlja. Besedni pomen: Kadar moj kralj na svoji postelji počiva, mu moja narda diši; ali pa: nanj razlivam svojo nardo. Ženske v izhodnjih deželah nosijo dišave in mazila seboj, ter jih per gostijah izlivajo v čast svojim ljubim, de lepo diši po hiši (Mark. 14, 3.). Dobri duh je v svetim pismu podoba dobriga imena, ki ga čednost daje (2. Kor. 2, 14.), in tudi podoba čednosti same (Sir. 24, 20—23.); ko je tedej Marija Magdalena na Jezusa, ki je bil per mizi, drago nardo izlila, je bilo to podoba dobriga duha njenih čednost, ki ga bo posihmal od sebe dajala iz ljubezni do svojiga ženina (Mark. 14, 3.). Kraljevo ležiše (na Jutrovim so per mizi na blazinicah sloneli) pomeni ženitnino, ki jo Božji ženin tù in tam (Preg. 9, 1—5. Mat. 22, 4: 8, 11.) s svojo Božjo vero z nami in v nas (Jan. 14, 23.) ima, de per nji njegove gnade prejemamo, in pa tudi njih duh, vse čednosti (2. Kor. 2, 14.) razširjamo. Je tedej, kakor de bi nevesta ljudem klicala: Ko me moj kralj in ženin tukej v svoji cerkvi in kdej tam v svojim kraljestvu k svojim darovam povabi in s svojim veseljem poživlja, se razširja duh mojih čednost, ki jih imam od njega, in ga razveseljuje kakor narda. — Ali pa takole: Ko je kralj, moj ženin, na desnici svojiga nebeškiga Očeta, pošiljam k njemu v nebesa svoje molitve ko prijeten duh.

28. Nevesta (pobožna duša, sveta cerkev) govorí.

29. Ženske na Jutrovim so nosile šopke lepo dišeče mire v svojim nedrii. „*Mira*" je podoba smerti, zatajevanja, terpljenja i. t. d., ker so zlasti ž njo merliče obkladali; tudi k pogrebu Kristusoviga telesa je bil Nikodem pernesel mire (Jan. 19, 39.). Po tem je pomen tale: Smert mojiga ženina, njegovo britko terpljenje, njegovo mertvenje in zatajevanje mi je vedno per sercu, ter mi je v brambo zoper skušnjave svetá, mesa in hudiča.

30. „*Ciper*" je drevo, njegovo cvetje visí — enako grozdam — na posebnih receljnih; in ima prav prijeten duh. Ciprovo drevje raste v rodovitnih krajih v Palestini, v okrajini pa, ki se ji pravi „*Engadi*", je bilo blezo domače, in je močno slovelo. Nevesta permerja svojiga ljubiga ženina prijetnimu duhu ciproviga grozda, in s tem naznanja prijetnost in oživljajoče veselje, ki ga ji dela.

31. Ženin (Bog, Kristus) hvali nevesto (cerkev, pobožno dušo).

32. Lepota, pravi sveti Tomaž, je dvojna: dušna in telesna. Dušna lepota je v čednostih, v veri, v upanji in v ljubezni; telesna lepota pa je v zunanji spodobni obnaši, v krotenji počutkov, zlasti očí. „*Golob*" je v svetim pismu podoba priprostosti in čistosti (Mat. 10, 16.); „*golobje oči*" pomenijo tedej

Digitized by Google

15. *(Nevesta).*[33]) Glej, lep si, moj ljubi, in zal;[34]) najna posteljica je polna cvetlic.[35])

16. Bruna najnih hiš so cedrove, in stropi cipresovi.[36])

II. Poglavje.

Ljubi in ljuba se hvalita. Nevesta per ženinu. Nje zamaknjenje in zvestoba.

1. Jez sim cvetlica na polji in lilija v dolinah.[1])

2. *(Ženin).*[2]) Kakor lilija[3]) med ternjem, tako je moja prijatlica med hčerami.[4])

3. *(Nevesta).*[5]) Kakor ja-

---

priprosti, čisti namen pobožniga človeka, ki ima per vsih svojih delih in opravilih le Boga, njegovo čast in zveličanje svojiga bližnjiga pred očmi.

33. Nevesta (duša, cerkev) hvali ženina (Kristusa).

34. Tudi Psalmist pravi, de je Kristus lep (Ps. 44, 3.). Lep je, pravi sveti Avguštin, v nebesih, lep na zemlji, lep v čudežih, lep v bičanji, lep na križu, lep še v grobu. Naj viši in prava lepota je pravica. Nikoli ni kdo lep, ako ga najdeš krivičniga; povsod je kdo lep, ako ga povsod najdeš pravičniga.

35. Svojo postelj imava zunaj, na zelenjavi. — Postelj je kraj počitka in zedinjenja ljubijočih. Cvetlice so tukaj namesti dišav, in pomenijo tudi čednosti. Gl. v. 11. 12. Viši pomen je tedej: V mirnim počitku mojiga duha per tebi in v serčnim zedinjenji s teboj mi zacvetó cvetlice vsih čednost (Greg., Kasiod.).

36. Ne potrebujeva imenitniga poslopja; cedri in ciprese so najna streha pod milim nebam. Cedri in ciprese je drevje, znano zavoljo svojiga terdniga skorej nestrohljiviga lesa, zato bi utegnil biti viši pomen tale: Najno stanovališe, najno sobivanje je večno. To se vjema z listam svetiga Petra (1. Petr. 2, 5.), kjer pravi, de smo zidani na Kristusa, in z listam svetiga Pavla (2. Kor. 5, 1. i. n.), kjer piše, de bomo kdej imeli hišo iz Boga, kteri razdeluje mnogotere prebivališa (Jan. 14, 2.) slehernimu po njegovim zaslužnji (1. Kor. 15, 41.).

1. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Jez sim cvetlica v Saronu* (na planjavi ob srednjim morji), *roža v dolinah*“. — V 1. pogl. 14. v. je hvalil ženin nevesto zavoljo njene lepote; zdaj pa mu ponižno odgovori, de je le poljska cvetlica, navadna lilija, ki po dolinah raste. Drugi mislijo, de te besede ženin govori. Če govori nevesta te besede, ž njimi spoznava svoj nič in svojo nevrednost; če jih pa ženin govori, se imenuje ž njimi na polje verženo in vsakimu prepušeno (Iz. 65, 1.) cvetlico, ki je v nizkoti izrastla iz Jesetove korenine (Iz. 11, 1.), ktere oživljajoči duh zopet le nizki, ponižni duhajo.

2. ženin (Bog, Kristus) govori nevesti (cerkvi, duši).

3. „*Kakor lilija*“ drugi prestavljajo: „*Kakor roža*“.

4. Ženin oberne ponižno govorjenje svoje ljube neveste nji v hvalo. Prav ti si lilija, pa lilija med ternjem; ker tvoje tovaršice — s teboj permerjene — so kakor ternje. Cveteča lilija je podoba cerkve in vsih pravičnih duš (Iz. 35, 1. Ozej. 14, 6.); ternje je podoba hudobnih (Iz. 10, 17.). Ženin tedej misli reči: Moja ljuba, z menoj sklenjena duša, cveti s čednostmi kakor lilija, stoji pa v sredi ternja; njene čednosti dosežejo cvetje popolnosti med skušnjavami in preganjanjem hudobnih (Bern.).

5. Nevesta (duša, cerkev) govori od ženina (Kristusa).

Digitized by Google

blana med gojzdnim drevjem, tako je moj ljubi med sinovi.[6]) V njeni senci, kar sim želela, sedim, in njen sad je sladek mojimu gerlu.[7])

4. Peljal me je v vinski hram, in je ljubezen v meni vredil.[8])

5. Podperajte me s cvetlicami, osujte me z jabelki; ker od ljubezni omedlujem.[9])

6. Njegova levica mi je pod glavo, in njegova desnica me objema.[10])

7. *(Ženin).*[11]) Zarotim vas, jeruzalemske hčere, per sernah in jelenih na polji, ne zbujajte in ne predramujte ljube, dokler sama hoče.[12])

---

6. Ako sim jez v tvojih očeh lilija med ternjem, si ti v mojih očeh rodovitno drevo med divjim drevjem; kolikor sadno drevo preseže v vrednosti divje drevesa, toliko ti presežeš v čednostih druge mladenče.

7. To drevo daje dvojno (Preg. 3, 18.), pervič: senco zoper vročino, brambo zoper preganjanje in skušnjave, moč v terpljenji in perzadevanji (zgor. 1, 4—5.); in drugič sladki sad — luč, večno življenje (Jan. 6, 56.).

8. *„Vinski hram“* je podoba ljubezni, kar se posname iz druge polovice te verste. Viši pomen: Moj ženin me je s sveto ljubeznijo napojil. — Stan tega svetiga zamaknjenja je popisal sveti Pavel v listu do Rim. 8, 35—39. *„Vredil je v meni ljubezen“*, t. j., mi je dodelil pravo ljubezen, tako de sim sebe in bližnjiga le zavoljo Boga, Boga pa čez vse ljubila (Tom. Akv.). V hebrejskim: *„in njegovo bandero nad menoj je ljubezen“*, t. j., on me gospodari, me vodi, brani z ljubeznijo; kar je eno s poprešnjim.

9. Hrepeneča ljubezen po ženinu je nevesto upehala in omamila; zato prosi svoje tovaršice, naj ji pernesejo duhtečih cvetlic in močno dišečih jabelk, de se ž njimi poživí. V višim pomenu je ta bolezen (ko namreč nevesta koperni in omedleva zavoljo svoje prevelike ljubezni) tista rana, ki jo narejajo pušice Božjiga ženina (Ps. 44, 6.), njegovo mogočno, obudovavno navdihovanje; je tista z ljubeznijo navdana želja, ki koperní po popolnim zedinjenji z nebeškim ženinam (Bazil., Greg. Nis.). Duh cvetlic in jabelk, ki naj jo poživljajo, je obljuba zedinjenja z ženinam Božjim, od kteriga pomoči upa. Kako jo zadobiva, se dalje popisuje.

10. Ljuba, bolna od svete hrepenljivosti, ozdravi po zedinjenji s svojim ljubim; on jo objame, ona pa zaspi sladkosti. — Viši pomen: Božji ženin objame dušo, ki v sveti želji po njem koperni, ona pa se v sladkosti Božjiga objemanja in zedinjenja zgubí, zaspí in se zamakne, in v tem čudovitnim spanji in zamaknjenji, za ta svet neobčutljiva in mu odmaknjena, zasliši besede iz višiga svetá, in dosežc posebne razsvetljenja in tolažbe. — Če *„desnica“* in *„levica“* kaj posebniga pomenite, ni prav dognano. Po misli svetiga Bernarda pomeni *„levica“* zdravilno, *„desnica“* pa zveličavno moč Božjiga ženina; po misli drujih pa pomeni *„desnica“* njegovo Božjo, *„levica“* pa njegovo človeško natoro, ki obe natori za zveličanje človekovo skupej delate.

11. Ženin (Bog, Kristus) ogovori mestnjanke (ljudi).

12. *„dokler sama hoče“* spati, dokler se sama ne zbudi. — Ko ženin vidi svojo nevesto spati, zaroti mestnjanke, ktere njene blage, preserčne, goreče ljubezni ne razumejo, de naj ne dramijo njegove ljube neveste. Zaroti jih per sernah in jelenih. Ljudem v jutrovih deželah so serne in jeleni podoba vsiga lepiga in prijetniga: tedej jih zaroti per vsim, kar jim je ljubo, prijetno in drago. — Ženin zaroti take ljudi, ki ne razumejo svetiga počitka v Bogu, in menijo, de morajo v Boga zamaknjene in upokojene duše za posvetno delavnost predramiti in preplašiti; take zaroti ženin per vsim, kar jim je ljubo ino drago, de naj ne zbujajo njegove neveste, ktera v svetim veselji in

Digitized by Google

8. *(Nevesta).*[13]) Glas mojiga ljubiga![14]) Glej, on pride skakaje čez goré in poskakovaje čez hribe.[15])

9. Moj ljubi je enak serni[16]) in mladimu jelenu;[17]) glej, on stoji za našo steno, gleda skozi okna in kuka skozi mreže.[18])

10. Glej, moj ljubi mi govori:[19]) Vstani, hiti, moja prijatlica, moja golobica, moja zala, in pridi![20])

11. Ker zima je že minula, dež je jenjal in prešel;[21])

12. cvetlice so se perkazale v

---

popolnim pokoji per njem počiva, temuč de naj jo pustijo spati, dokler sama ne sklene, zapustiti pokoj v Bogu zavoljo zveličanja svojiga bližnjiga, in se zopet pečati s svojimi zunanjimi opravili.

13. Nevesta sliši v spanji glas svojiga ženina, in se ji od njega sanja. V naslednjih verstah govori nevesta v sanjah; v višim pomenu: v zamaknjenji.

14. t. j., Hoho! slišim glas svojiga ljubiga ženina!

15. Vsi sveti očaki in razlagavci terdijo, de v naslednjim zamaknjena nevesta popisuje čudoviti in zveličavni prihod Božje Besede v našim mesu. Kako de Kristus gore in griče preskakuje, razlaga Janez, njegov napovedovavec (Luk. 3, 5.), ki pravi, de vse doline napolnuje in vse gore zravnava, namreč ves napuh odpravlja, ga osramotuje, in ponižnost ko pot naznanja, po kteri se lahko k njemu pride. Enako govori tudi Habakuk (3, 6.) od Boga, ki pride, de stare gore ponižuje in zravnava.

16. „*enak serni*“ drugi prestavljajo: „*gazeli*“, t. j., neka divja koza.

17. Jeleni so podoba hitrosti (Ps. 17, 34.). Kristus je z vso gorečnostjo hitel dopolnovat svoje delo, in je tako rekoč tekel ko velikan po svojim potu (Ps. 18, 6.). Z naročja svojiga nebeškiga Očeta je prišel v naročje presvete Device, z naročja Device v jasli, z jasel v Egipt, iz Egipta se je vernil v Judejo; po tem ko je tukaj učil in brez števila čudežev naredil, je prišel na križ, s križa v grob, iz groba se je vzdignil v višave, de je od ondot ljudem dari delil (Efež. 4, 8.), vedno neutruden in ne zaderžan na svojim potu (Greg. Velik.). Ravno tak je njegov prihod in odhod per vsaki človeški duši. On obiskuje duše s svojo pričujočnostjo, in jih spet zapuša, kadar gnado obiskovanja odteguje (Jan. Križanski).

18. V jutrovih deželah niso bile okna s steklam (šipami) zadelane, ampak le omrežene. Stena, za ktero ženin stoji, je po misli vsih svetih očakov in katoliških razlagavcov naša človeška natora, za ktero se je Jezus skril; zato ga prerok (Iz. 45, 15.) imenuje skritiga Boga. Okna z mrežami, skozi ktere je gledal, so svete pisma, v kterih je od njega pisano (Jan. 5, 39.), pa tudi razsvetljenja, skušnje in gnade, s kterimi se ljudem vedno pričujočiga in za nje delavniga skazuje (Beda, Kasiodor).

19. V naslednjih verstah (10—14.) govori Kristus zlasti svoji cerkvi od svojiga perviga prihoda na zemljo; vender pa se rečeno tudi lahko obrača na Kristusov prihod in stanovanje per vsaki duši posebej.

20. Besedni pomen: Pridi, moja ljuba! zapusti hram; pod milim nebam bova spomladi prebivala. V višim pomenu nagovarja Božji ženin s temi besedami svojo cerkev, vse svoje odkupljene duše, de naj se odtergajo od pozemeljskih rečí, ter naj zvesto hodijo po potu čednosti (Fil. 3, 13. 14.), in poslednjič se njemu perbližajo, de jih bo na stopnjo popolnosti vzdignil (Ps. 83, 7.). Zastran primkov: „*prijatlica*“, „*golobica*“, „*zala*“, glej 14. versto.

21. Zima v Palestini je taka, de nekoliko mescov dežuje. Ko ti mesci minejo, in se vodé raztečejo, se začne lepa spomlad. — Kakor se je imenoval čas, ko je bil Kristus na svet prišel, čas žetve, ko so bili ljudje za njegov nauk,

Digitized by Google

naši deželi, čas obrezovanja[22]) je prišel, gerlični glas se je zaslišal v naši deželi;[23])

13. figovo drevo je zagnalo svoj sad,[24]) cveteči vinogradi so zadišali.[25]) Vstani, moja prijatlica, moja zala, in pridi!

14. Moja golobica v razpočenim skalovji, v luknjastim ozidji, pokaži mi svoje obličje, naj doni tvoj glas v mojih ušesih; ker tvoj glas je sladek in tvoje obličje zalo.[26])

15. Polovite nam mlade lisice,

---

za njegovo sveto delo že dozoreli (Jan. 4, 35.): ravno tako se lahko čas pred Kristusam, ko so ljudje živeli v ajdovski slepoti in pod nezmožnostjo Mojzesove postave, permerno tukaj imenuje zima. Tako tudi vsaka človeška duša bolj ali manj prespí zimsko noč greha, nevednosti, revšine, iz ktere jo Kristus zbudi (Rim. 13, 11. Efež. 5, 14.).

22. „*čas obrezovanja*“ drevja, terte. Drugi prestavljajo hebrejsko: „*čas petja*“ ptičjiga.

23. Kakor per nas lastovke, tako se v obljubljeni deželi gerlice presclijo v druge kraje, in spomladi zopet pridejo. V višim pomenu mérijo podobe, ki so v teh besedah, zopet na Kristusove čase. Cveteča loka je per prerokih pogostna podoba Mesijeviga časa gnade in razsvetljenja (Iz. 32, 15: 44, 16.); „*čas obrezovanja*“ je sploh podoba nove spomladi, očiševavne in zveličavne gnade; zato se Kristus sam (Jan. 15, 1.), ker je podoba noviga človeštva, imenuje vinsko terto, kteri njegov Oče vse odrastlike odreže, ki sadú ne obrodijo; rodovitne pa obreže, de so še rodovitniši; zato pa tudi apostelj (Fil. 3, 3.) pravi: Obrezani smo mi, ki Bogu v duhu služimo, in se hvalimo v Kristusu Jezusu. — Mili „*gerlični glas*“ je podoba pokore in molitve (Ps. 6, 7: 37, 9. Rim. 8, 26.), ki ste pravimu kristjanu lastni in vedno per sercu.

24. „*svoj sad*“, namreč svoj pervi sad. Figovo drevo je dostikrat podoba judovske cerkve (Oz. 9, 10. Luk. 13, 6.). Zgodnje figc, ki so zavoljo svoje sladkosti ko nar boljši veljale (Jer. 24, 1. 2.), so podoba pravičnih stariga zakona, ki so živeli v veri in upanji v Kristusa (Mih. 7, 1. 2.); torej je pomen: Malo je sladkiga sadú v judovski cerkvi, in je že zrel; judovska cerkev je dosegla svoj namen, prišel je čas gnade.

25. Kakor je figovo drevo podoba judovske shodnice, tako so vinogradi podoba srenj, ki se med neverniki na novo v cerkev zbirajo, ali podoba prerojenih duš pravičnih. — Pomen: Že se moja nova cerkev razcveta, že puhti duh toliko pobožnih duš!

26. Ti si v svojim samotnim hramu v nogradu kakor golobica, ki v skalnih luknjah prebiva, de se jastrobov obvaruje. — Po višim pomenu je, kakor de bi ženin rekel: Moja ljuba cerkev (ali pa tudi pobožna duša), ki si se iz strahu svojim in mojim sovražnikam umaknila v samoto, pridi serčno pod milo nebo, daj mi tvoje obličje viditi, tvoj glas slišati; sej te nisim zato s toliko blazimi darovi ozaljšal, de bi se skrivala, temuč de se svetu pokažeš, in z besedo in z djanjem meni pričevanje daješ. Več svetih očakov in razlagavcov misli, de ženin zato daje svoji nevesti, deviški duši, toliko lepih primkov, de ji s tem zaterduje, naj se poda v duhovno skalo, ki je previdena z živo vodo, in je Kristus (2. Mojz. 17, 6: 1. Kor. 10, 4.), naj prebiva v njegovi odperti desni rani, in naj v vsih svojih potrebah, težavah in skušnjavah pomoči iše v Zveličarjevih ranah. Če se bo takó prav odkritoserčno svojimu Zveličarju kazala, in po otročje k njemu zdihovala, bo vse njegovo dopadenje dosegla.

Digitized by Google

ktere vinograd pokončujejo, ker naš vinograd je že v cvetji.[27])

16. [28]) Moj ljubi je moj, in jez sim njegova;[29]) on se pase med lilijami,[30])

17. dokler se dan ne ohladi, in sence ne nagnejo.[31]) Verni se, moj ljubi, bodi enak serni in mladimu jelenu na beterskih gorah![32])

III. Poglavje.

Nevesta iše svojiga ljubiga in ga najde. Ženin se permerja Salomonu, nevesta pa postelji Salomonovi in njegovim noslim.

1. *(Nevesta).* V svoji postelji sim po noči iskala njega, ki ga moja duša ljubi; iskala sim ga, pa ga nisim najdla.[1])

---

27. Te besede govorí nevesta v sanjah. Ko je nevesta prav skerbno svoj vinograd varovala, in škodljive lesice (šakale) iz njega podila, zato jo tudi v spanji ta strah prepade, de bi kje lesice vinograda ne poškodvale; torej kliče svoje tovaršice, de naj jih polovijo. Nekteri razlagavci mislijo, de te besede še ženin govorí. Lesice so v svetim pismu (Eceh. 13, 4.) podoba krivih prerokov; zato si mislijo v tem sveti očaki v višim pomenu krivoverce, kteri s svojimi zvijačami v podobi pobožnosti in pravovernosti skrunijo in kazijo čisto vero. Nevesta (ali pa ženin) vse krog sebe nagovarja, de bi te škodljive sovražnike iz Božjiga vinograda izgnali.

28. Iz strahú, de bi lesice njeniga vinograda ne pokončale, se zbudi nevesta v naročji svojiga ženina, in njene perve besede so naslednje.

29. Te besede merijo v višim pomenu na serčno zedinjenje Jezusa Kristusa z njegovimi dušami, na njegovo nerazvezljivo zvezo s cerkvijo, od ktere apostelj govori (Efež. 5, 23—32.). Ako tudi lesice, zviti sovražniki svete cerkve, nekoliko vernih zmotijo, cerkve pa Kristusu ne morejo iztergati; ker sta neločljivo sklenjena, kakor živo telo s svojo glavo. Perm. Oz. 2, 19. 20. Mat. 28, 20.

30. *„lilijami“* drugi prestavljajo: *„rožami“*. Besedni pomen: Ljubi pase svojo čedo po cvetečih pašnikih. Viši pomen: Moj ljubi se pase, se razveseljuje z dobrim duham svojih čistih deviških duš; ravno to govori apostelj 2. Kor. 2, 15—17.

31. V višim pomenu: dokler se večni dan ne napoči, in ne bo več noči. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„dokler ne mine dan in ne zginejo sence“* — dokler se ne perbliža noč — in prestop v večnost.

32. Goré, ki se jim pravi *„Beter“*, so dve milji od Jeruzalema (Evzebi). Po misli druzih: ... *„na gorah ločitve“*; ker *„beter“* pomeni tudi ločitev. — Komej je bila nevesta s preserčnim veseljem izgovorila, de je ljubi popolnama njen, in ona popolnama njegova, de je on med svojimi pobožnimi, čistimi dušami ko dobri pastir do začetka večniga dneva: in glej! že je nanaglama zopet zginil (zgor. pogl. 1, 7.), in je šel čez višave. Zato zopet hrepení po ljubim, in ga perserčno prosi, de naj kakor jelen hitro teče k nji v to deželo ločitve.

1. Ko je bil ženin svojo nevesto spet zapustil in ji željo vnel (zgor. 2, 17.), občuti ona bolečino svoje goreče želje po njem zlasti na svoji samotni postelji; ona iše tedej svojiga ženina, in ga ne najde. V višim pomenu si mislijo sveti očetje in razlagavci z besedo: *„po noči“* — duhovno noč ali temoto (Ps. 17, 29.), v kteri se duša znajde, ako se ji nebeški ženin umakne.

Digitized by Google

2. Vstala bom in obhodila mesto, po ulicah in cestah bom iskala njega, ki ga moja duša ljubi;[2]) iskala sim ga, pa ga nisim najdla.[3])

3. Našli so me čuvaji, ki varujejo mesto.[4]) Ste ga li vidili, ki ga moja duša ljubi?

4. Ko sim nekoliko memo njih šla,[5]) sim našla njega, ki ga moja duša ljubi;[6]) prijela sim ga,[7]) in ga ne izpustim, dokler ga ne perpeljem v hišo svoje matere in v hram svoje porodnice.[8])

Ta duhovna temota je nekakošna zapušenost (Iz. 49, 14.), ko je pamet za spoznavanje Božjih resnic vsa tumpasta, volja v spolnovanji dobriga vsa okorna, občutje vse omerto, prazno in suho (Tom. iz Vil.). -- Več razlagavcov misli, de tudi besede: „*V svoji postelji*“ niso brez pomena, ter menijo, de to pomeni prijetno, zložno življenje, kterimu se nektere tudi pobožne duše vdajo, tode v takim življenji Jezusa ne morejo najti, njega namreč le na križu in na postelji junaških čednost, sklepov in djanj najdemo.

2. Ker ženin serčne želje svoji nevesti ne spolni, in njene samote s svojo pričujočnostjo ne osreči, zapusti svoj pusti hram in sklene, ga celo v temni noči povsod, tudi po mestu iskati. To se marsikomu pozdeva, de je spodobnosti nasproti, in zato menijo nekteri razlagavci, de nevesta tukaj (v. 1—4.) le v spanji govori; tode nevestino hojo po mestu lahko izgovarja njena pregoreča ljubezen, ktera marsikaj taciga stori, kar se pozdeva nepristojno. — V višim pomenu si mislijo sveti očetje in razlagavci s „*hojo po mestu*“ delavno življenje v službi in postrežbi ljudí (Permer. Luk. 11, 41.). Nevesta je menila, de bo z veliko delavnostjo zedinjenje s svojim ljubim dosegla.

3. tudi po mestu sim ga iskala, tode zastonj. — V nepokojni, nezversteni, prenapeti delavnosti ne najde duša svojiga ženina; taka delavnost duha bolj raztrese, kakor z Bogam zedini; ker opravki, ki jih kdo brez mere in poklica prevzame, pase v njem nečimernost, navezujejo njegovo serce na pozemeljsko po mnozih skerbéh, in ga ranijo kakor ternje (Greg., Bern., Bonav.).

4. „*ki varujejo mesto*“ po noči sovražniga napada in druge nesreče. Glej Ps. 126, 1. „*Čuvaji*“ so v višim pomenu duhovni, učeniki in preroki (Jer. 6, 17. Eceh. 3, 17. Iz. 52, 8: 56, 10.). Nje vpraša duša, ki iše Jezusa. O de bi vse duše, ki so svojiga ženina zgubile, učenike, duhovne, spovednike vprašale za svet, kaj jim je storiti, de spet zadobijo svojo naj veči dobroto!

5. Razumej v duhovnim pomenu: in so me oni podučili, kako se lahko Jezus najde, in sim po njih poduku in opominjevanji ravnala. — Svèt pa, ki ti ga duhovni učeniki dajejo, kako de zgubljeniga Božjiga ženina lahko spet najdeš, je zlasti tale: zvesto in stanovitno opravljaj svoje molitve s tem namenam, de ne išeš v tem svojiga veselja, ampak samo Boga; zunanje opravke spolnuj z veliko previdnostjo samo toliko, kolikor je tebi in tvojimu bližnjimu v zveličanje; per tem pa ne iši nobene notranje tolažbe in sladkosti, ampak stori vse iz čistiga namena zavoljo Boga; poslednjič štej se vsih Božjih gnad in obiskanj nevredniga, vredniga pa vsih kazen, terpljenja in zasramovanja.

6. Besedni pomen: Tudi ženin je bil zapustil z enakimi občutljeji svojo posteljo, je iskal svoje neveste, in zgodilo se je, de se najdeta.

7. Deržala sim ga in rekla: Ne bom ga izpustila, dokler i. t. d. Takó močna je duša, ki iše in ljubi Jezusa, de celó premore njega, ki ima vso oblast v nebesih in na zemlji (Mat. 28, 18.), prijeti, in s prošnjami in zdihljeji ga uderžati (1. Mojz. 32, 26.).

8. Drugi prestavljajo hebrejsko: ... „*Deržala sim ga, in ga nisim izpustila, dokler ga nisim spravila*“ i. t. d.; „*v hišo svoje matere*“, t. j., v hišo, kjer

Digitized by Google

5. *(Ženin).* Zarotim [9]) vas, hčere jeruzalemske, per sernah in jelenih na polji, ne zbujajte in ne predramujte ljube, dokler sama hoče.

6. Kdo [10]) je ona, ki se iz pušave vzdiga kakor dimni steber iz dišav mire in kadila in mnogoteriga prahú dišavarjeviga? [11])

7. Glej, krog Salomonove postelje stoji šestdeset močnih izmed nar močnejših v Izraelu; [12])

---

s svojo materjo stanujem, tedaj v svojo hišo. Nevestina hiša je v višim pomenu njeno telo; hišni hram je serce, duša (Preg. 18, 8.). Nevesta hoče svojiga ženina v svojo dušo vzeti, se hoče popolnama ž njim zediniti. Zato imenuje Kristus našo dušo tudi svojo hišo, in pravi (2. Kor. 6, 16.): *„Per njih bom prebival, in med njimi bom hodil, in bom njih Bog, in oni bodo moje ljudstvo“.* — Skerbimo, de Kristusa ohranimo! Ne spustimo ga pa iz svojih serc, če se vedno spominjamo njegovih skrivnost, in si perzadevamo ga posnemati s svetim življenjem. To je sveto objemanje, s kterim duša svojiga Božjiga ženina derži, in od tod pride uno sveto zamaknjenje, v kterim sebe in vsih reči pozabimo, se v Božjo globočino vtopimo, in se v njegovo podobo prenaredimo.

9. Ko pride nevesta v materin hram, vsa vesela spet sladko zaspí (perm. zgor. 2, 6. 7.), ker svojiga ljubiga ženina per sebi ima. — Kolikošno ceno, pravi sveti Janez Križanski, letá tihi pokoj, letó spanje, letó ukrotenje in zatrenje počutkov per Bogu ima, se razvidi iz ženinovih besedí. S temi besedami on naznanja, kako močno ljubi tako tiho življenje v samoti, ker le take živali imenuje, ki le v samotnih krajih prebivajo. Glej zgor. 2, 7.

10. Tukaj se pesnik ves vname zavoljo nevestine lepote, in jo permerja dišečimu dimu, ki se valí enak stebru iz zažganih nar boljših dišav in kadila (na Jutrovim so kralje kadili in jim v čast drage dišave zažigali, ko so jih slovesno v mesto sprejemali), in jo imenuje postelj in nosli (stol, ki se na njem ljudje nosijo) kralja Salomona, t. j., Salomonovo počivališe ali kraljévo počivališe; mi bi rekli: naj boljši in naj drajši počivališe, ali naj slajši pokoj. — Ženina imenuje pesnik Salomona, de s tem naznanja njegovo naj veči srečo.

11. Pušava pomeni letá svét (Eceh. 20, 35. 36.), ki v hudim tiči (1. Jan. 5, 19.); duhteče dišave pomenijo prijetni duh dobrih del in molitve (Ps. 140, 2. Skrivn. razod. 5, 8: 8, 4.), tedej je pomen: Le poglejte jo, ljubljeno, deviško dušo, ki uide pohujšanju, zapeljevanju, nevarnostim tega sveta, in razveseljuje svojiga ženina s pokoro in molitvijo, in z mnogoterimi čednostmi.

12. Pred Salomonovo spavnico je blezo stala truma njegovih telesnih stražnikov; tukaj pa postavi pesnik stražo zavoljo močnejiga poudarka okrog njegove postelje, ktera v podobi pomeni nevesto. V višim pomenu je postelj podoba duhovniga pokoja in zedinjenja (Zgor. 1, 15.). Salomon (t. j. mož mirú) je ime Božjimu ženinu. Že v pervih bukv. Mojz. 49, 10. (v hebrejskim) se imenuje *„Šilo“*, t. j., mož mirú, pokoj; Izaija ga imenuje (9, 6.) poglavarja mirú, in Kristus pravi sam od sebe, de mir daje (Jan. 14, 27.). *„Močni“* so po navadnim govorjenji svetiga pisma angelji (Ps. 102, 20.), ki varujejo pobožne (Ps. 33, 8.); gosposke in vladarji, ki naj varujejo Božjo cerkev (Iz. 49, 23.); in vse pobožne, goreče duše, ki so v skerbi zavoljo nevarnost svete srenje (Am. 6, 6: 1. Jan. 2, 14.). Tedej je pomen: Glej, ljubljeno nevesto, v kteri Božji ženin svojo zadovoljnost, svoje upokojenje in zedinjenje najde, njo varujejo sveti angelji, zvesti učeniki in gosposke, vsi dobri jo varujejo spačenosti sprideniga svetá in hudičevih zaderg. — Kar se reče od pobožne duše, se da še bolj naravnost oberniti na cerkev, ki je v resnici

Digitized by Google

8. vsi imajo meče, in so za vojsko prav zučeni;[13]) vsaki ima meč na svojim stegnu zavoljo ponočniga strahú.[14])

9. Nosli[15]) si je napravil kralj Salomon iz lesa z Libana.

10. Stebričke jim je naredil sreberne,[16]) naslombo zlato,[17]) stopnjice škarlataste:[18]) znotranje je vložil z ljubeznijo zavolj jeruzalemskih hčer.[19])

11. Pridite, sionske hčere, in poglejte kralja Salomona[20]) s krono, s ktero ga je kronala njegova mati dan njegoviga zaročenja[21]) in dan veselja za njegovo serce.[22])

---

posteljica nebeškiga Salomona, iz ktere se rodi veliko duhovnih otrók, kakor rosa iz zarje (Ps. 109, 3. hebr.), in ona stoji pod Božjo vsigamogočno brambo, de ji peklenske vrata, peklenske močí ne morejo škodovati.

13. Ti duhovni varhi so dobri vojšaki (2. Tim. 2, 3.); oni primejo za duhovni meč, kar je Božja beseda, in za Božje orožje (Efež. 6, 13—17.), de razkadijo vse naklepe, ki se zoper spoznanje Božje vzdigujejo (2. Kor. 10, 5.).

14. Ko se bliža oblast temé (Luk. 22, 53.), peklenska moč, noč duhovnih in posvetnih skušnjav, noč preganjanja in križa, tadaj prepade dušo boječnost in strah; tode Gospodova resnica je zavet in škit, de se ne ustrašiš ponočne groze (Ps. 90, 5.), temuč de lahko s sv. Pavlam praviš (Djan. ap. 27, 23.): To noč je stal per meni angelj Božji, njegov sim in njemu služim.

15. Pesnik permerja nevesto „*noslim*“, ki so narejene iz cedrov z Libana. Cedri pomenijo v svetim pismu terdnost in terpež (zgor. 1, 16.), tukaj pa čednosti in gnade, s kterimi je Božji ženin svojo nevesto ozaljšal za vso večnost; tudi se utegnejo s tem razumeti močne duše pravičnih, če si z „*noslimi*“ in s „*posteljo*“ ne mislimo posamezne duše, ampak vso cerkev (Iz. 35, 3: 60, 13.).

16. Srebro je podoba čistosti (v mišljenji in v življenji). Ps. 11, 7. Ako si mislimo z „*noslimi*“ Božjo cerkev, so stebrički učeniki (Jer. 1, 18. Gal. 2, 9.), ki se s čistim naukam in nedolžnim življenjem skazujejo.

17. „*zlata naslomba*“ verjetno pomeni vero, ki jo sveti Peter imenuje (1. Petr. 1, 7.) drajši kakor zlató.

18. Drugi prestavljajo: „*sedež škarlatast*“. To pomeni Kristusovo kri (1. Petr. 1, 18. 19.), po kteri pridemo v cerkev. Drugi si mislijo z „*zlato naslombo*“ dobro vest, s „*stopnjicami*“ pa povzdigovanje v nebesa z gorečo ljubeznijo.

19. Znotrej so bile nosli ozaljšane, de bi jih jeruzalemske hčere hodile gledat in se nevesti čudit. Ljubezen je korenina vsih čednost, podlaga, brez ktere se prava dušna lepota ne da misliti.

20. Pesnik, ki je (od v. 7—10.) nevesto permerjal postelji in noslim, ženina pa Salomonu, imenuje tukaj dan, ko jo je v maternim hramu zopet najdel, dan zaročenja; permerja ga ženitvanskimu dnevu Salomonovimu, in vabi mestnjanke, de naj pridejo in bojo priče ženinove sreče. Kaj pomeni imé „*Salomon*“, glej razl. 12.

21. Ženini so nosili po judovski šegi dan ženitvanja (poroke) nekakošin venec za lišp.

22. Dan poroke nebeškiga ženina je bil čas, ko je bil človeško natoro na se vzel, in ko je bil prišel v naročje presvete Device, de bi tekel po svojim potu (Avg.). To zaročenje s človeško natoro se nekakošno ponavlja v pravičnih dušah, s kterimi je sklenjen Kristus na vekomej. Zavoljo te zveze s svetimi dušami raznih verst nosi Kristus več vencov (Skrivn. razod. 19, 12.), in

Digitized by Google

IV. Poglavje.

Ženin popisuje nevestino lepoto.

1. *(Ženin).* Kako[1]) si lepa, prijatlica moja! kako si lepa! Tvoje oči so golobje,[2]) brez uniga, kar je znotrej skritiga.[3]) Tvoji lasje so kakor čede koz, ki pridejo gori z galaajske gore.[4])

2. Tvoji zobje so kakor čede strižnih ovac, ki pridejo iz kopeli, vse z dvojčiki, in jalovke ni med njimi.[5])

3. Kakor škarlatast trak so tvoje ustnice,[6]) in tvoja beseda je sladka. Kakor odrezek margaranoviga jabelka so tvoje lica, brez uniga, kar je znotrej skritiga.[7])

4. Tvoj vrat je kakor Davi-

---

sveti Janez Križanski govori posebno od treh vencov, ki zaljšajo glavo Božjiga ženina. Pervi venec je iz nar lepših cvetlic vsih devic, drugi je iz bližečih in presvetlih cvetlic svetih učenikov, tretji venec poslednjič je iz rudečežarnih nageljnov mučencov. Tako ovenčan s trojno krono bo Kristus ženin prišel v svojim veličastvu in svoji lepotii. „*Sionske hčere*“ so izvoljeni judovske in keršanske cerkve; pisavec jih opominja, de naj gledajo lepoto Kristusovo ob njegovim zaročenji. Permeri Sof. 3, 14—17. Sveti očetje si mislijo „*s krono, s ktero ga je kronala njegova mati*“ — tudi ternjevo krono, s ktero je druga mati, judovska cerkev, Božjiga ženina kronala, ktera pa se mu je spremenila v veličastno krono. Hebr. 2, 7. Ps. 20, 4. 5. 6.

1. Ženin hvali lepoto svoje neveste, ki se je spet zbudila.
2. „*tvoje oči so golobje*“: Glej zgor. 1, 14. razl. 32.
3. memo notranje lepote, ki je skrita v tebi. Ps. 44, 14.
4. „*ki pridejo gori*“ k nam i. d. Kakor se dolge, kodraste in svitle dlake koz, ki gredo z galaajske gore, od deleč vidijo, tako se vidijo tvoji kodrasti lasje na glavi, ki so po plečih razčesani. Lasje pomenijo razlagavcam misli in želje; torej je pomen: tvoje misli in želje so pod varstvam čuječiga pastirja, kakor čede na galaajski gori.
5. Tvoji zobje so beli kakor ovce, ki so za strižo, in so bile ravno oprane; in kakor čeda ovac, ki imajo vse po dve jagnjeti, in ni nobene jalove med njimi: tako stojijo tvoji zobje v dveh verstah in so popolnama zdravi in celi. — Zobje pomenijo razlagavcam premišljevanje in molitev, ker s premišljevanjem in z molitvijo Božje resnice tako rekoč prežvekujemo in vžitne delamo, ter ž njimi svoje duše poživljamo, in v dobrim poterdujemo. Pomen: Tvoje premišljevanja in molitve so polne tistih svetih čutil, in tečne pameti, ki jo razsvitlujejo, in tudi volji, ki jo za dobre dela vnemajo. Razlagavcam pa, ki z „*nevesto*“ mislijo cerkev Božjo, pomenijo „*zobje*“ učenike, ki ljudem resnice Božje razkladajo in razlagajo, de jih tudi neučeni in priprosti lahko umevajo, in ž njimi svoje duše poživljajo (Eceh. 2, 8: 3, 1. Skr. raz. 10, 9.), in po kopeli svetiga kersta otroke Božje rodijo. Tako več svetih očetov.
6. Tvoje ustnice so škarlatasto rudeče, t. j., v višim pomenu: kar govoriš, tvoja molitev, žari kakor škarlat, je plamen svete ljubezni.
7. Kakor je prerezano margaranavo jabelko lepo rudečkasto, takó so tudi tvoje lica nežne in rudeče. Rudeče lica so sploh znamnje in podoba sramožljivosti in spodobnosti. Perm. tudi razl. 3. — V hebrejskim: „*so tvoje lica pod zagrinjalam*“.

Digitized by Google

dov stolp, ki je zidan z branili; na njem visi tavžent škitov, vse orožje močnih.[8])

5. Tvoje dvoje persi so kakor dve mladi serni, dvojčika, ki se paseta med lilijami.[9])

6. Dokler se dan ne ohladi in sence ne nagnejo,[10]) pojdem k gori mire in k hribu kadila.[11])

7. Vsa si lepa, moja prijatlica, in madeža ni na tebi![12])

8. Pridi z Libana, nevesta moja, pridi z Libana, pridi! boš kronana! *(pridi)* zverh Amana, zverh Sanira in Hermona,[13]) iz berlogov levov, z gorá leopardov.[14])

9. Ranila si moje serce, sestra, moja nevesta,[15]) ranila si moje serce z enim svojih očí[16]) in z enim lasam[17]) na svojim vratu.[18])

8. Tvoj lepi z biseri ozaljšani vrat je enak Davidovimu veličastnimu stolpu (turnu, ki je zidan iz beliga marmora za orožje); na njem visé škiti in mnogo orožje sionskimu gradu v lepoto, sovražnikam pa v strah. — Vrat je podoba pokoršine (zgor. 1, 9.). Iz pokoršine izvirajo vse čednosti, ko so kristjanu ko orožje zoper dušne sovražnike. Perm. Efež. 6, 13. i. d. 2. Kor. 10, 4. 5.

9. Persi sploh so podoba ljubezni (zgor. 1, 1.); „*dvoje persi*“ pa so podoba dvojne ljubezni, namreč do Boga in do bližnjiga. „*Serne*“ so podoba prijetnosti (zgor. 2, 9.), „*lilije*“ (drugi: „*rože*“) rodovitniga polja. Pomen je: Tvoja ljubezen, s ktero vse dolžnosti do mene in do bližnjiga v modri delavnosti spolnuješ, kakor ti jo jez kažem, mi je prav prijetna.

10. „*sence ne nagnejo*“, t. j., ne zginejo, dokler se ne perbliža noč. V višim pomenu: dokler ne mine dan in se ne perbliža noč tega življenja.

11. ne bom zapustil svoje ljube neveste. Kristus se veseli svojih duš. On jih permerja gori mire in hribu kadila, ker se mora vsaka duša, ki hoče biti Kristusova, nasitovati z grenkostjo lastniga zatajevanja, in se preskerbovati s kadilam goreče molitve in dobrih del. Glej zgor. 1, 13: 3, 6. — Drugi mislijo, de „*gora mire*“ pomeni goro Kalvarijo, Kristusovo terpljenje, „*hrib kadila*“ pa njegovo poveličanje po vstajenji od smerti.

12. Kakor je cerkev, Kristusova nevesta, brez madeža in gerbe (Efež. 5, 25—27.), tako tudi vsaka, z Jezusovo kervjo očišena duša.

13. „*Amana*“, „*Sanir*“ in „*Hermon*“ so verhovi na Libanu proti jutrovi strani, ki se jim pravi „*Antiliban*“, t. j., „*Predliban*“.

14. Moja nevesta! zapusti Liban, gerdi, neprijetni kraj, kjer imajo zveri svoje berloge, in pojdi z menoj v mojo milo domovino. — „*Liban s svojimi cedri*“ je večkrat podoba prevzetnih, ošabnih ljudi, ki se imenujejo, pobožnim nasproti, svét. „*Levi*“ in „*leopardi*“ so podoba sovražnikov Božjiga kraljestva (Iz. 11, 6. Jer. 5, 6.). Viši pomen: Loči se, moja nevesta, pobožna duša, od hudobniga sveta, na kterim je tolikanj silo hudobnih sovražnikov Jezusa Kristusa in njegoviga kraljestva (Greg., Bern.).

15. „*sestra*“, t. j., ki te ko sestra ljubim, ali preljuba moja nevesta.

16. „*z enim svojih očí*“, t. j., s svojim prijaznim pogledam.

17. „*z enim lasam*“, t. j., z enim kodram svojih las.

18. Kristus je po svojim včlovečenji postal naš brat (Hebr. 2, 14.), zato imenuje tudi deviško dušo svojo sestro. Oko, ki rani ženinu serce, je priprosti pogled, čisti namen, ki v vsih rečeh le Boga iše (Glej zgor. 1, 15: 5, 1.). Koder ali kita na vratu je pokoršina v spolnovanji Božjih zapoved. Glej Preg. 1, 9. Zato pravi Jezus (Jan. 15, 10.): „*Ako moje zapovedi spolnujete, bote ostali v moji ljubezni*“. Čisti namen in gorečnost v dobrih delih sta ko pušíci, ki ranite z ljubeznijo Božje serce.

Digitized by Google

10. Kako lepe so tvoje persi, sestra, moja nevesta! tvoje persi so lepši od vina,[19]) in duh tvojih mazil je čez vse dišave.[20])

11. Cedeče satovje so tvoje ustnice, nevesta, méd in mleko je pod tvojim jezikam,[21]) in duh tvojih oblačil je kakor duh kadila.[22])

12. Zapert vert si, sestra, moja nevesta, zapert vert, zapečaten studenec.[23])

13. Tvoji izrastki so raj margaranov s sadam njih jabelk, cipri ino narda,

14. narda in žefran, kasija[24]) in cimet z vsimi drevesi z Libana,[25]) in mira in aloe z vsimi pervimi mazili,[26])

15. studenec vertov,[27]) vir živih vodá, ki z Libana deró.[28])

16. *(Nevesta)*. Sever, vzdigni se, in pridi, jug! prepihuj moj vert, in cedé naj se njega dišave.[29])

---

19. „*tvoje persi so lepši od vina*“, t. j., tvoja ljubezen preseže vse posvetno veselje (Zgor. 1, 1.).

20. Tvoja ljubezen in dobre dela, ki so v nji vkoreninjene (Kol. 3, 12.), presežejo s svojim duham (2. Kor. 2, 15.) naj prijetniši in naj drajši dišave (Zgor. 1, 2.).

21. Pohlevna, prijetna, ljubeznjiva je tvoja beseda. — Sterdi in satovju se Božja beseda permerja (Ps. 18, 11: 118, 103.); to Božjo besedo ima nevesta vedno na jeziku, de duše, ki so ji izročene, ž njo tolaži, poterduje, oživlja. Medu ali sterdi je še tudi pridjano „*mleko*“, kar pomeni, de nevesta tudi za neodrašene, ki so njeni zreji izročeni, skerbí, ker jih Božji nauk tako poljudno učí, de ga njih še slaba pamet more razumevati; daje jim, namreč svojim malim otrokam, mleka, t. j., učí jih perve resnice keršanskiga nauka (Hebr. 5, 12.).

22. Nevestine oblačila so oblačila pravice (Iz. 61, 10. Job. 29, 14. Ps. 131, 9.). Kadilo je podoba molitve. Pomen tega je tedaj: tvoje dobre dela se vzdigujejo ko vedna molitev k meni. Perm. Ps. 44, 9.

23. Ti si čista, neomadežana in obvarovana. — Kakor je cerkev cveteč (Iz. 58, 11: 51, 3. Eceh. 36, 35.), zapert (Ps. 124, 2.) vert, ki je pod Božjim varstvam: tako je tudi vsaka Bogú vdana, pravična duša cveteč, zapert vert v Božjim varstvu; obe, cerkev in Bogu zvesta duša, ste tudi studenec žive vode (Jan. 7, 38.), ki ga je Bog vzel pod svoj pečat v svoje varstvo.

24. „*kasija*“, sladka skorija; drugi: „*kolmež*“, persni korén.

25. „*z vsimi drevesi z Libana*“, drugi: „*z mnogoterim kadilnim germovjem*“.

26. Vse sadje in dišave, ki so na tem vertu, so podobe čednost, ki jih nevesta ima. Perm. Sir. 39, 17. 18.

27. „*studenec vertov*“ si ti, nevesta moja!

28. Kaj živa voda pomeni, kteri je nevesta permerjena, razlaga sveti Jan. 7, 38., kjer Jezusove besede pové: „*Kdor v mé veruje, potekó, kakor pismo pravi, potoki žive vode iz njegoviga oserčja*“, in potem perstavi: „*To pa je rekel od Duha* (darov svetiga Duha), *kteriga so imeli prejeti vanj verujoči*“.

29. Ženin je bil permeril svojo nevesto lepo dišečimu vertu; zdaj se poprime nevesta te podobe in pravi: Sever in jug naj razširjata dišave iz mojiga verta mojimu ljubimu ženinu v veselje; naj mu bom prijetna! — Veter sploh je podoba svetiga Duha (Iz. 57, 16. Preg. 29, 11.), kteri ko ojster „*sever*“ razganja oblake dozdevne svetosti in pravičnosti (Jan. 16, 8. Rim. 3, 20.) in očišuje serce škodljivih soparjev hude poželjivosti (Ps. 50, 12.), — ko gorki „*jug*“ pa ogreva serce kakor ogenj (Jer. 23, 29.), ga porosí z dežjem svojih

Digitized by Google

V. Poglavje.

Nevesta vabi ženina na vert; ženin pride; nevesta vstane mu odperat; ženin se ji umakne in zgine; nevesta ga gre iskat; mestni varhi jo pretepejo, in ji plajš vzamejo; nevesta vpraša po ženinu jeruzalemske hčere; in jim popisuje njegovo lepoto.

1. Naj pride moj ljubi na svoj vert, in naj jé sad svojih jabelk.[1] *(Ženin).* Prišel sim na svoj vert, moja sestra, moja nevesta, požel sim svojo miro s svojimi dišavami; jedel sim satovje s svojim medam; pil sim svoje vino s svojim mlekam:[2] jejte, prijatli, in pite, in napíte se, spreljubi![3]

2. *(Nevesta).* Jez spim, pa moje serce čuje.[4] Glas mojiga ljubiga, ki terka![5] *(Ženin).* Odpri mi, moja sestra, moja pri-

---

gnad (Ps. 67, 10. Iz. 44, 3.) in mu rodovitnost daje (Iz. 55, 10. Kol. 1, 10.). Nevesta tedej prosi svetiga Duha, de naj v njenim vertu, t. j., v nji, obudí mnoge dišave, t. j., čednosti. Duša, pravi sveti Janez Križanski, ne želí tega zavoljo veselja in častitosti, ki ji iz tega dohajate, temuč ker vé, de se njen ženin čednost močno veseli, in de je to spodobno perpravljanje in neka napoved, de se bliža ljubi ženin, Sin Božji, kteri se bo v nji razveseljeval. — Po misli druzih razlagavcov pa v 16. versti še ženin govorí, kar je tudi lahko, ker ukaže severju in jugu, de naj prepihujeta njegov vert; sever naj ga očišuje škodljivih soparjev, jug pa naj ga ogreva in mu o pravim času dežja donaša. Viši pomen: Sveti Duh naj očišuje nevestino serce, in naj ga ogreva z ljubeznijo Božjo.

1. Nevesta vabi svojiga ženina na vert na sadje, t. j., vabi ga, de naj pride k nji, in vživa njeno ljubezen. V višjim pomenu vabi nevesta Božjiga ženina, de naj stanuje v njeni duši, in se razveseljuje nad deli gnade, ki se iz njegove ljubezni izhajajo. — Ženin sliši njeno vabljenje, in ji pravi, de je že prišel.
2. Okusil sim per tebi veselje goreče ljubezni. — Po višim pomenu Božji ženin pravi: Glej, ker si me klicala, sim tudi prišel, de se razveseljujem nad miro zatajevanj (zgor. 4, 6.), nad dišavami tvojih čednost (zgor. 4, 10), nad medam tvoje besede (zgor. 4, 11.), nad vinam in mlekam tvoje ljubezni (zgor. 2, 4: 1, 1.).
3. Ženin govori, kakor de bi bil res per ženitvanskim kosilu, in nagovarja svate, kakor de bi bili pričujoči, naj jedo in pijo. V duhovnim pomenu so svatje Kristusovi pomagavci, aposteljni, duhovni in učeniki (Mat. 9, 15.), kteri so zavoljo svoje visoke službe dolžni pred vsimi drugimi se živíti z miro zatajevanja, z medam Božje besede, z dišavami vsih čednost, in napajati se z vinam ljubezni Božje. — Tukaj jenja pogovor med ženinam in med nevesto, ženin se ji namreč umakne, ter jo prepusti njenimu silnimu hrepenenju. Neko noč pa, ko tolikanj željno po njem zdihuje in žaluje, jo ženin nenadama obiše; ker se pa abotavlja mu odpreti, jo zopet zapusti, in ga mora spet iskati (v. 2—17.).
4. Spim, pa se vender zavém; ker ljubezen v meni čuje, čeravno spim. Po mislih vsih svetih očetov je v višjim pomenu s tem spanjem zopet naznanjen srečni pokoj pobožne duše, ko se od zunanjih, desiravno dopušenih in dobrih del loči, se jim odpové, de se nekoliko časa v premišljevanje Božjih resnic vtopi.
5. Jej! glas mojiga ljubiga je. — Nekoliko prebujena sliši svojiga ljubiga,

Digitized by Google

jatlica, golobica moja, neomadežana moja![6]) ker moja glava je polna rose, in moji lasje polni nočnih kapelj.[7])

3. *(Nevesta).* Svojo suknjo sim slekla,[8]) kako bi jo spet oblekla? Svoje noge sim umila, kako bi jih spet umazala?[9])

4. Moj ljubi je segel s svojo roko skozi lino,[10]) in moj život se je zganil, ko se je dotaknil.[11])

5. Vstala sim, de sim svojimu ljubimu odperla; od mojih rok se je cedila mira, in moji persti so bili polni nar boljši mire.[12])

6. Svojimu ljubimu sim odrinila zapah od svojih vrat, pa se

---

ki pride na njene vrata terkat. — On je uni ženin, ki v Skriv. raz. 3, 20. pravi: *„Glej, stojim per vratih in terkam; ako kdo moj glas pošluša, in mi vrata odpre, pojdem noter k njemu, in bom ž njim večerjal in on z menoj“*. Blagor vsim, ki poslušajo Gospodov glas! — Oh! če dans slišite njegov glas, ne zakerkujte svojih serc! Ps. 94, 8.

6. Odpri mi vsaj ti, ki sim te prerodil s svojim včlovečenjem v svojo sestro s svojo spravno smertjo v svojo prijatlico, z darmi svetiga Duha v svojo neomadežano golobico, v čisto nevesto.

7. Odpri mi, ker me zebe! V jutrovih deželah pada po noči tolikošna rosa, de so od nje oblačila in lasje popotnikov vsi mokri. Gorkota na glavi (Preg. 25, 22.) je podoba ljubezni, nasproti pa je mraz, ki ga ženin zavoljo rose na glavi čuti, podoba duhovne merzlote, s ktero toliko kristjanov Božjimu odrešeniku žalost dela.

8. sim rekla sama per sebi, ko sim se prebudila.

9. Že v postelji ležim. — V jutrovih deželah so ljudje za zunanjo čednost prav skerbni, zatorej si pred, ko gredo spat, noge umivajo, ker si jih po dnevu prav lahko umažejo, ko le opanke — podplate na jermenih — nosijo. V višjim pomenu misli nevesta po besedah svetiga Gregorja Velikiga reči: Ti hočeš, de bi se zopet v delavno življenje k zunanjim opravilam vernila, pa saj sim se pozemeljskih skerbí znebila, in se premišljevanju nebeških reči vsa vdala; kako bi tedaj spet med svet hodila, in se v nevarnost podajala, kjer bi se lahko umazala in oskrunila? — Po misli nekterih svetih očetov govori nevesta v duhovni prevzetnosti, rekoč: Slekla sim stariga človeka, in noviga sim oblekla (Kol. 3, 9.), meni nič ne manjka (Skriv. raz. 3, 17.); — vender pa se to ne zlega prav s pogl. 7, 9., kjer se nevesta duhovni prevzetnosti ustavlja.

10. *„skozi lino“* v durih, de bi zapah odpahnil, in z dišečo miro namazal. Na Jutrovim so imeli per vratih navadno samo lesene zapahe, ki so se lahko odperali; ljubeji pa so vrata svojih ljubih z dišečimi rečmi mazali, kakor je bila tudi per Rimcih navada.

11. Ko je za kljuko prijel, mi je serce zatrepetalo od strahú, začudenja in usmiljenja. V višim pomenu: Ko sim se branila svojiga ljubiga ženina hitro sprejeti, mi je s svojo gnado ljubeznjivo na pomoč prišel, ker je mojo pamet razsvetlil, mojo voljo nagnil, in si je tako rekoč po mojih dušnih močéh pot k meni napravil. Ko mi je njegova Božja gnada serce tako močno ginila, se mu nisim mogla več ustavljati, precej sim se napravila, in sim šla mu odpérat vrata (Tom. in drugi).

12. Nevesta, po delavni gnadi v sercu ginjena, popusti premišljevanje Božjih rečí, in se podá k delavnimu življenju, ter je perpravljena, svojimu ženinu odpreti vrata v svoje serce, in mu z besedo in z djanjem zvesto služiti, akoravno bi ji to še toliko grenkiga zatajevanja perzadevalo. Ženin ji je bil napovedal potrebnost lastniga zatajevanja in mertvenja s tem, ker je bil

Digitized by Google

je bil umaknil in je memo šel.[13]) Moja duša se je tajala, ko je govoril;[14]) iskala sim, pa ga nisim najdla; klicala sim, in mi ni odgovoril.[15])

7. Najdli so me varhi,[16]) ki hodijo po mestu; tepli so me, in me ranili; varhi na ozidji so mi moj plajš vzeli.[17])

8. Zarotim vas, hčere jeruzalemske,[18]) ako najdete mojiga ljubiga, povejte mu, de od ljubezni omedlujem.[19])

9. *(Družice)*. Kakošen je tvoj ljubi izmed ljubih, o sprelepa med ženami? Kakošen je tvoj ljubi izmed ljubih, de nas tako zarotuješ?[20])

---

namazal kljuko z miro, ktera je podoba grenkiga zatajevanja in mertvenja. Ona mu je bila pokorna, in se je podvergla terdim delam in opravilam bližnjimu v zveličanje, kar pomenijo besede: „*od mojih rok se je cedila mira, in moji persti*“ i. t. d.

13. „*je memo šel*“, tode ne zato, kakor bi za njo ne maral, temuč zato, de jo je s tem opomnil, de mora vprihodnje bolj skerbna in njegovimu migljeju hitrejši pokorna biti.

14. „*ko je govoril*“ zgornje besede (v. 2.): „*Odpri mi*“ i. t. d. Nevesta misli reči: Vender je tako prijazno, tako preserčno govoril, zdaj pa ga ni več tukej! Drugi prestavljajo hebrejsko: „*Moja duša mi je upadla ob njegovim odhodu*“, serce mi je upadlo.

15. Ženin poskuša poterpežljivost in stanovitnost svoje neveste, zato ji ni berž odgovoril.

16. ko sim ga spet povsod, še celo v mestu iskala. Gl. zgor. 3, 3.

17. „*moj plajš*“, v hebrejskim: „*moje zagrinjalo*“. — Jutrovske ženske, kadar gredo iz hiše, se ogrinjajo s širokim zagrinjalam, ki je podoben plajšu. — „*Varhi*“ v višim pomenu: učeniki, spovedniki, duhovni, ki jih je Bog postavil varhe svoji cerkvi (zgor. 3, 3.), so večkrat nadležni tolažniki, kakor Jobovi prijatli (Job. 16, 2.); permeri se še celó, de „*varhi*“ s pobožnimi dušami, ko njih duha ne poznajo, gerdo ravnajo, jih s svojo napačno voditvijo globoko ranijo, še celó od samotniga življenja odvračajo, in jim tako rekoč „*zagrinjalo*“ vzamejo. — Drugi sveti očetje pa mislijo, de tukaj imenovani „*varhi*“ niso (kakor zgorej 3, 3.) učeniki in spredniki svete cerkve, ampak de so spredniki in poglavarji tega svetá, kteri pobožne duše sovražijo, ž njimi gerdo ravnajo, jih preganjajo in od svetiga, pobožniga življenja odvračujejo. — Lahko si pa tudi mislimo z „*nevesto*“ sveto cerkev, ki so jo farizeji, pismarji, judovski duhovni in deželski poglavarji zatérali in preganjali, de je mogla iskati zedinjenja s Kristusam, svojim ženinam, v samotnih krajih, kjer je duhovšina z vernim ljudstvam vred Božjo službo opravljala.

18. Nevesta iše svojiga ljubiga ženina vso noč in še zjutrej, ter zadene na več deklet, in jih po svojim ženinu vpraša. Pisavec te svete pesmi, ves zamaknjen v nevestino hrepenenje po ženinu, sem ter tje marsiktere okolišine v ti zgodbi ne jemlje v misel, de jo toliko bolj živó popisuje. — „*Hčere jeruzalemske*“ pomenijo pobožne duše v nebesih in na zemlji, ki jih nevesta nagovarja, de naj za njo njeniga prijatla prosijo, ker jo „*varhi*“, ali „*čuvaji*“ svetiga mesta, spredniki in učeniki preganjajo. (Perm. Job. 5, 1. Skriv. raz. 8, 3.).

19. de sim od ljubezni bolna. Glej zgor. 2, 5.

20. Ali pa ima tvoj ljubej take posebne lastnosti, de tako močno po njem hrepeniš? — Pesnik je tukaj nalaš tako naredil pesem, de dekleta vprašajo nevesto po ženinovih lastnostih, de ji s tem vprašanjem dajo priliko hvaliti in povzdigovati ženinovo lepoto. — Drugi prestavljajo: „*Kakošen je tvoj*

Digitized by Google

10. *(Nevesta).* Moj ljubi je bel[21]) in rudečkast,[22]) zbran izmed tavžentov.[23])

11. Njegova glava je nar boljši zlató;[24]) njegovi lasje so kakor palmovi verhovi, černi kakor vran.[25])

12. Njegove oči so kakor golobje per potokih vodá, kteri so z mlekam umiti in prebivajo ob prepolnih potokih.[26])

13. Njegove lica so kakor gredice dišav, ki so jih dišavarji obsejali.[27]) Njegove ustnice so lilije,[28]) ki se od njih cedí nar boljši mira.[29])

14. Njegove ustružene roke so ko zlate,[30]) polne hiacintov.[31]) Njegov život je ko slonokošen, vložen s safiri.[32])

15. Njegove noge so marmorni stebri, ki so uterjeni na zlate stopale.[33]) Njegova podoba je kakor Libanova; izvoljen kakor cedri.[34])

---

ljubi iz ljubljeniga?" Viši pomen: „*Kakošne lastnosti ima Božji ženin, ki je rojen iz ljubljeniga Očeta*" (Greg. Nisenski)?

21. Bela barva pomeni nedolžnost, svetost in pravičnost. Gl. Ps. 103, 2. Perm. Mark. 9, 2.

22. Kristus se imenuje rudeč zavoljo svete kervi, ki jo je za naše grehe prelil. Iz. 63, 1—3.

23. Drugi prestavljajo: „*znamenit med tavženti*", de ga lahko vsak precej spozna.

24. se sveti kakor zlató. Glava Kristusova je Bog, pravi sveti Pavel 1. Kor. 11, 3. — njegova Božja natora.

25. Kakor perje verh palme okroženo po nji visí, tako visé lasje okrog njegove glave. — Po misli razlagavcov pomenijo „*lasje*" veliko trumo njegovih svetnikov, ki ga obdajajo; „*černota*" pa pomeni njih stanovitnost, moč in poterpežljivost.

26. Njegove oči so čiste in bistre, kakor beli golobje, ki imajo ob potokih dobro pičo. V višim pomenu: Ženinove oči (njegova vednost in previdnost) so čiste in svetle; ker zajemajo svetlobo iz potokov večniga Boga.

27. Njegove lica so polne ko gredice, ki so z dišavami obrašene. Lica razodevajo znotranjo pohlevnost in ponižnost.

28. Pomen: Njegovo govorjenje je čisto in odkritoserčno. Glej Ps. 11, 7.

29. „*Mira*" je podoba zatajevanja, mertvenja in pokore. Kristusova pridiga se je začela z opominjevanjem k pokori in zatajevanju. Mat. 4, 17: 16, 24. Zato pravi sv. Avguštin: Vse življenje sleherniga kristjana je križ in terpljenje, ako živí po evangelii.

30. Njegove roke so lepo okrogle in debele, kakor de bi bile ustružene ali na vretenu okrožene.

31. Njegove roke so rumene ko zlató, kakor de bi bile z rumenimi hiacinti obložene. — V jutrovih deželah si mažejo kožo z rumenim sokam neke rastline, ki ji pravijo „*hena*"; in to se jim zdi kaj lepo. Roke so podoba močí (2. Mojz. 3, 20.); zlató in hiacinti (dragi kamni) so podoba čistih misel in častitosti. — V hebrejskim: „*polne taršiških kamnov*". Hiacinte so namreč donašali iz mesta z imenam „*Taršiš*", t. j., Tartes (Tartessus) na Španjskim.

32. Njegov lepi beli život zagrinja modrasto (plavo) oblačilo safirove barve (safir je višnjev kamen). — Vse skupej je podoba njegovih čistih nebeških misel.

33. Podoba stanovitnosti. Njegovo kraljestvo je namreč večno kraljestvo in njegovo gospostvo terpí ven in ven. Glej Ps. 144, 13.

34. tudi to je podoba stanovitnosti. Glej zgor. 1, 16. Tudi per preroku Eceh. 17, 22. 23. se imenuje Kristus ceder.

Digitized by Google

16. Njegovo gerlo je silno sladko,[35]) in ves zaželen. Tak je moj ljubi, in on je moj prijatel, hčere jeruzalemske!

17. *(Družice).* Kam je šel tvoj ljubi, o sprelepa med ženami? Kam se je obernil tvoj ljubi? mé ga bomo s teboj iskale![36])

VI. Poglavje.

Nevesta najde svojiga ženina, in ženin jo močno hvali. Nevesta na vertu zapeljivcam uide.

1. *(Nevesta).* Moj ljubi je šel doli na svoj vert k gredici dišav, de bi se na vertu pasel in lilij natergal.[1])

2. Jez sim svojiga ljubiga, in moj ljubi je moj, ki se pase med lilijami.[2])

3. *(Ženin).* Lepa si prijatlica moja, ljubeznjiva in zala, kakor Jeruzalem;[3]) strašna kakor zverstena vojskina truma.[4])

---

35. njegovo govorjenje, njegov nauk je prijeten. Glej Ps. 118, 103. Preg. 24, 13. Perm. Mat. 7, 29. Luk. 4, 22.

36. To je odgovor deklet. — Pobožne duše zato poprašujejo nevesto, kam je šel njen ženin, de bi s tem vprašanjem še veči željo po ženinu v nji vnele, in jo opomnile, de naj ga le skerbno iše, saj sama naj bolje vé, kje de je njen ženin; zakaj duša, ki je bila kedaj že z Jezusam sklenjena, sama dobro vé, kje ga lahko najde. — Nekteri pa takole razlagajo v višim pomenu: Nevesta — sveta cerkev — popisuje od 10. do 17. verste družicam — ljudstvam — lepoto svojiga nebeškiga ženina, ter hvali njegovo glavo, očí, lica, roke, noge in gerlo, t. j., njegove Božje lastnosti: njegovo naj viši oblast, vsigavednost, modrost, vsigamogočnost, nespremenljivost, prijetnost njegove besede, njegoviga uka. Po toliki lepoti, po tolicih lastnostih Božjiga ženina so družice — ljudstva — vse ginjene, torej tukaj v 17. versti po njem poprašujejo, ter ga želijo najti in se ž njim skleniti.

1. Besedni pomen: Moj ljubi je šel blezo na svoj vert. — Zgorej omenjeno vprašanje pobožnih duš nagne nevesto, de premišljuje, kje de bi bil njen ženin, in kmalo prejme razsvetljenje, kje de je njen ženin: ona namreč spozna, de on nikjer drugej ne prebiva, kakor na svojim vertu, t. j., v svoji cerkvi, v svojih svetih dušah, de se pase na njih dišavnih gredicah, t. j., de se razveseljuje nad njih ponižnimi čednostmi, in nad njih lilijami, t. j., nad njih čistostjo in njenim sadam; ona spozna, de Kristus per ponižnih in čistih dušah prebiva.

2. „*med lilijami*“ drugi prestavljajo: „*med rožami*“. Ko je nevesta spoznala, de ženin k ponižnim pride, in ko se je bila sama v ponižnosti uterdila; začuti nanaglama svojiga ljubiga v sebi, in se veselí zedinjenja ž njim. Glej zgor. 2, 16.

3. „*Jeruzalem*“, ki se mu pravi mesto popolne, doveršene lepote, in veselje vse zemlje (Žal. pesm. 2, 15.). V višim pomenu: O moja nevesta (meni zvesta duša, ali pa tudi sveta cerkev)! ti si kakor Božje mesto (Iz. 45, 5.), ker sam Bog v tebi prebiva; kakor sveto mesto (Dan. 9, 24.), ker si sama sveta; kakor zaperto, doveršeno mesto (Ps. 121, 3.), ker si sama popolnama. — V hebrejskim: „*Lepa si, moja prijallica kakor Tirca, berhka kakor Jeruzalem*“. — „*Tirca*“ je bilo mesto v gorovji, poznejše sedež izraelskih kraljev; ž njega se je lepo okrog vidilo.

4. ti vse premagaš; zakaj na njenim vratu visí kakor na Davidovim stolpu

Digitized by Google

4. Oberni svoje oči od mene; ker one me nase vlečejo.[5]) Tvoji lasje so kakor čede koz, ki se z Galaada kažejo.[6])

5. Tvoji zobje so kakor trop ovác, ki iz kopeli pridejo; vse imajo mlade dvojčike in jalovke ni med njimi.[7])

6. Kakor koža[8]) margaranoviga jabelka so tvoje lica brez uniga, kar je v tebi skrito.[9])

7. Šestdeset je kraljic in osemdeset stranskih žén,[10]) in deklic ni števila.

8. Ena je moja golobica, moja popolna, edina je svoje matere, izvoljena svoji porodnici.[11]) Vidile so jo hčere in jo močno blagrovale; kraljice in stranske žene so jo hvalile:

9. Kdo je ona, ki pride kakor vzhajoča zarja, lepa kakor luna, izvoljena kakor solnce, strašna kakor zverstena vojskina truma?[12])

10. *(Nevesta).* Šla sim doli na orehov vert, ogledovat jabelka po dolinah, in pogledat,

---

tavžent škitov in veliko orožja. Glej zgor. 4, 4. Perm. 1. Jan. 5, 4: 5. Mojz. 33, 29. Drugi prestavljajo hebrejsko: *„strašna kakor vojskine trume z banderi“.*

5. *„oné me nase vlečejo“* takó, de se ves v tebe vtopim. Te besede kažejo veliko ljubezen, s ktero se Jezus svojih svetih duš, svoje svete cerkve, derži.

6. Lepí so tvoji lasje. Glej zgor. 4, 1. razl. 4.

7. Tvoji zobje so beli. Glej zgor. 4, 2. razl. 5.

8. Tvoje lica so rudečc. Glej zgor. 4, 3. razl. 7.

9. *„kar je v tebi skrito“*, t. j., memo tvoje notranje lepote. Ps. 44, 14.

10. *„stranskih žen“*, t. j., žén druge verste. (Glej 1. Kron. 1. razl. 7.).

11. Besedni pomen: Naj si ima kralj veliko število žen perve in druge verste in trumo postrežnic, mu zavoljo njih nisim nevošljiv; jez sim zadovoljin s svojo kmetiško nevesto. V višim pomenu: V moji cerkvi so sicer *„kraljice“*, t. j., duše, ki z menoj popolnama zedinjene živé; so *„žene druge verste“*, t. j., duše, ki niso sicer še popolnama z menoj zedinjene, pa so vender močno razsvetljene, in po potu čednosti hodijo; in so tudi mlade *„deklcta“*, t. j., duše, ki so še le po pravim resničnim spreobernjenji na pot popolnamosti stopile: vender pa uno dušo, ki mene naj bolj ljubi, tudi jez naj bolj ljubim, in ona mi je tako rekoč edina nevesta (Avg., Bern., Tom.). Več svetih očetov in razlagavcov si misli s to *„edino, popolno, izvoljeno nevesto“* presveto Devico Marijo, ker ona je nar popolniši duša, kar jih je kedaj sveta Božja družba na zemlji imela. — Drugi dajo pomen: V cerkvi je veliko svetnikov perve, druge in tretje verste, vender pa so vsi le ena nevesta, namreč cerkev, ki je edino Kristusovo telo (1. Kor. 10, 3. 17.).

12. Tako so govorile in nevesto hvalile hčere in žene. Kdo je ta lepa, rudeča, berhka deklica? — V višim pomenu: Kakó lepa in blaga je deviška duša! Enako zarji, ki polagama vzhaja in čedalje bolj žareča na nebu prihaja, se je začelo njeno duhovno življenje, in je čedalje lepši prihajalo; enaka luči, ki vedno raste, tudi ona vedno raste v čednostih; enaka močni vojskini trumi se ustavlja z vso močjo svojiga duha in gnade Božje vsim sovražnikam svojiga zveličanja (Glej zgor. v. 3). — Tudi cerkev je rastla polagama; vender pa je bila vselej skala, ki je peklenske vrata niso mogle premagati. — Tukaj spet jenja pogovor. V naslednjim (v. 10. do poglavja 7, 11.) se popisuje skušnjava, ktero je nevesta v svoji ljubezni preterpela, ko jo je neki mestnjan na orehovim vertu zalezoval, in v nezvestobo zapeljeval; ona pa je skušnjavo premagala, in je bila zvesta svojimu ženinu. — V višim

Digitized by Google

ali že vinograd cvetè in margarane poganjajo.[13])

11. Nič nisim vedila;[14]) moja duša me je prestrašila zavoljo Aminadabovih vozov.[15])

12. Verni se, verni se, Sulamita! verni se, verni se, de te gledamo![16])

VII. Poglavje.

Zapeljivec se nevesti perlizuje, ter jo močno hvali; ona pa ga zaverne, in hrepeni le po svojim ženinu.

1. Kaj boš vidil na Sulamiti, če ne vojskinih trum?[1]) Kako lepe so tvoje stopinje v čevljih, poglavarjeva hči![2]) Sklepi tvojih

---

pomenu se popisujejo v tem oddelku vojske in skušnjave, ki jih terpí duša, ki se je Bogu popolnama vdala.

13. Opravki na vertu so podoba delavniga življenja (zgor. 1. razl. 17.) v cerkvi Božji. Pomenljivo se imenuje cerkev orehov vert, kjer raste mnogoteri sad; orehi namreč, ki so v grenko lušino in terdo lupino skriti, se morajo raztreti, preden jih vživamo, in pomenijo velike težave, grenkosti in vojskovanja, ki zveste delavce čakajo v cerkvi Božji.

14. Bila sim v nedolžni priprostosti, in nisim poznala zvijač in sladnost hudobniga svetá.

15. Močno sim se ustrašila mestnjana, ki se je bil s svojimi tovarši perpeljal na orehov vert, se razveseljevat; in mi je hotel silo delati. Zato sim se mu umaknila. „*Aminadab*“ ali „*Aminadib*“ se pravi: ljudstvo poglavarja (tega sveta) (Jan. 12, 31.). „*Vozovi*“ so podoba moči (Iz. 2, 7.); tedaj je viši pomen: Ko sim v svojim poklicu na svetu delala, me je močno prestrašil poglavar tega sveta, kteri je vse: svet, meso in pekel zoper me našuntal, de bi me v svojo oblast dobil; tode njemu in njegovim močém sim ubežala.

16. „*Verni se*“, vpije Aminadab s svojo derhalijo vred za njo, „*verni se*“, de se čudimo tvoji lepoti. — V višim pomenu tako kliče in vabi satanova derhal Kristusovo nevesto, de naj se verne vživat veselje tega sveta, ki ga je že davno zapustila. — Nevestino ime „*Sulamita*“ se pravi „*Mirna*“, kakor se tudi Božji ženin imenuje „*Salomon*“, t. j., „*Mirni*“ (Zgor. 3, 7.). Obe imeni se daste tudi takole prestavljati: „*Popolni*“ in „*Popolna*“, in to poslednje ime blezo dajejo nevesti njeni zalezovavci, ker bi jo radi s tako hvalo v duhovno prevzetnost zapeljali, kar se iz naslednjiga posname.

1. Vidil boš, zapeljivec! de je Sulamita junakinja, ki brani svojo čast in svojo čednost kakor močna vojskina truma. — Pobožnim dušam, Kristusovim nevestam, se ni le vojskovati zoper meso in kri, ampak tudi zoper peklenske močí; zato pa oblečejo ko Kristusovi vojšaki (2. Tim. 2, 3.) oklep pravice, opašejo svoje ledje z resnico, vzamejo v roko škit vere, s kterim zamorejo ugasiti vse ognjene pušice hudobniga, in primejo za meč duha, kar je Božja beseda (Efež. 6, 11—17.).

2. Zapeljivec začne tukaj nedolžno deklico od nog do glave hvaliti, ter jo misli s perlizovanjem v svojo mrežo vjeti. — V višim pomenu: Satan si perzadeva v Kristusovi nevesti obuditi duhovno prevzetnost zavoljo naslednjih lastnost, ki jih ji pred očí stavi.

Digitized by Google

beder so kakor zavratne verižice,[3]) ki jih je izdelala umetnikova roka.

2. Tvoj popek je okrožen kozarec, ki mu nikoli pijače ne pomanjka.[4]) Tvoj trebuh je kakor kùp pšenice, z lilijami obdan.[5])

3. Tvoje dvoje persi so kakor dva mlada sernina dvojčika.[6])

4. Tvoj vrat je kakor slonokošen stolp.[7]) Tvoje oči so kakor ribnjaki v Hesebonu, ki so per vratih hčerine množice.[8]) Tvoj nos je kakor stolp na Libanu, ki gleda proti Damasku.[9])

5. Tvoja glava je kakor Karmel,[10]) in lasje na tvoji glavi so kakor králjev škarlat nabran v gubè.[11])

6. Kako lepa si, in kako berhka si, preljuba, v sladnosti!

7. Tvoja postava je podobna palmi,[12]) in tvoje persi grozdju.[13])

8. Rekel sim:[14]) Zlezel bom na palmo in tergal njen sad; in tvoje persi bodo kakor grozdje v nogradu, in duh tvojih ust kakor jabelčni duh.

9. Tvoje gerlo je kakor naj boljši vino,[15]) *(Nevesta.)* —

---

3. Tvoje bedra ali tvoji kolki so tako lepo okroženo narejeni, kakor klepi zavratnih verižic (ketnic). — Sveto pismo govori, de pridejo otroci iz ledij ali kolkov, zato sveti Hieronim in drugi očetje mislijo, de to naznanja duhovno rodovitnost Kristusove neveste, svete cerkve, ki ima brez števila veliko duhovnih otrók.

4. Tvoj popek je lepo okrogel in podoben polnimu kozarcu, v kterim je zmirej dovolj pijače. — „*Popek*“ je v svetim pismu podoba človeške duše (glej Preg. 3, 8. razl. 8.); torej je viši pomen tale: Tvoja duša je zmirej polna nebeške modrosti (Ps. 35, 9.). Kakor mati svojiga otroka po popku živí, takó živí mati cerkev naše duše po svetih zakramentih.

5. Tvoj trebuh je prav očiten in debel na tvojim životu, ki je bel kakor lilije. — Debel, očiten trebuh štejejo Jutrovci človeku v lepoto. — Viši pomen: Nevesta Kristusova, katoliška cerkev, je rodovitna, neomadežana, duhovna mati veliko otrók. Perm. Ps. 86, 5. Iz. 54, 1. 2. 3: 66, 7.

6. Ti si polna ljubezni do Boga in bližnjiga. Gl. zgor. 4, 5.

7. Tvoj vrat je bel kakor Davidov stolp. Gl. zgor. 4, 4.

8. „*per vratih hčerine množice*“, v hebrejskim: „*per vratih Bat-rabim*“. Tako se je reklo enim mestnim vratam v Hesebonu, berž ko ne zato, ker je obilno ljudstva skozi njé hodilo. Pomen: Tvoje oči so svetle in bistre, kakor čisti potoki v Hesebonu. — Bistre, svetle oči so podoba spoznanja. Efež. 1, 18.

9. Tvoj nos ti stoji veličastno v obrazu enako visokimu Libanu, ki se vidi ž njega do Damaska (mesta v dolini per Antilibanu).

10. „*Karmel*“ je lepo, rodovitno berdo v Palestini tik srednjiga morja. V hebrejskim: „*Tvoja glava ti stoji na vratu kakor Karmel*“. Glava pomeni duha. Tvoj duh je visok in rodoviten.

11. Tvoji lasje so tako lepo spleteni in krog glave zaviti, kakor se škarlatasta pasivnica krog králjeve glave v gube zvija. — „*Lasje*“ so svetim očetam podoba misel; „*spleteni lasje*“ so podoba obilnih misel.

12. Ti si velika, ravna, lepó zrašena kakor palma. — Palmova rast je podoba rasti pobožnih duš v čednosti. Gl. Ps. 91, 13.

13. „*Persi*“ in „*vino*“ so podoba ljubezni. Glej zgor. 1, 1: 2, 4.

14. Sim sklenil. Zapeljivec prav živo pergovarja nevesti, naj se mu vda.

15. Tvoje gerlo je tako sladko in lepo dišeče kakor naj boljši vino.

Digitized by Google

vredno,[16]) de ga moj ljubi pije, in s svojimi ustnicami in zobmi serka.

10. Jez sim svojiga ljubiga, in on se k meni obrača.

11. Pridi, ljubi moj,[17]) pojdiva na polje, mudiva se v vaséh.[18])

12. Zjutrej se vzdigniva v nograde, poglejva, ali cveti vinograd, ali cvetje sad nastavlja, ali so margarane cvetele;[19]) tam ti bom dala svoje persi.[20])

13. Derstje[21]) daje svoj duh. Pred našimi durmi je polno sadja, noviga in stariga, tebi, moj ljubi! sim ga perhranila.[22])

VIII. Poglavje.

Nevesta hrepení po svojim ženinu; ženin ji perporoča zvestobo, in popisuje silno moč serčne ljubezni; nevesta mu perpoveduje, de ji bratje branijo, ga ljubiti, in de se ni dala nikomur zapeljati; obljubi mu večno ljubezen, ter ga prosi, naj jo seboj vzame.

1. Kdo te mi bo dal za mojiga brata, ki sesá persi moje matere, de bi te zunej najdla in te kuševala, in de bi me nihče več ne zaničeval![1])

2. Prijela bi te, in peljala v

---

16. Tukaj mu nevesta v besedo seže in pravi: Dobriga vina, ki ga tako hvališ, ne boš ti pil, ampak pil ga bo moj ljubi ženin; on ga bo pokušal in vso njegovo sladkost okušal. — Viši pomen: Vso mojo ljubezen bo le moj nebeški ženin okušal in se je veselil.

17. Ko je nevesta skušnjavo srečno premagala, vabi svojiga ljubiga ženina k sebi v samoto, kjer se bo ž njim v sveti ljubezni sklenila. — Božji ženin se ne najde v šumu tega svetá, ampak le v tihi samoti v premišljevanji večnih resnic.

18. „*v vaséh*“, kjer le ubogi, priprosti, ponižni ljudje prebivajo. Perm. Luk. 14, 21. 23., rodovitno polje Luk. 8, 4—11.

19. V samoti bom vso svojo dušo izpraševala in pogledala, ali cvetè v nji vino ljubezni, in ali se najde v nji sad dobrih del.

20. ondi se ti bom v sveti ljubezni vso vdala.

21. „*Derstje*“ v hebrejskim: „*dudaim*“, v latinskim: „*mandragoræ*“, neko sadje, ki mu Jutrovci po prazni veri posebno moč perpisujejo, ter pravijo, de nerodovitnim ženam rodovitnost daje in poželjivost obuduje, zato mu tudi pravijo: jabelka ljubezni. Ta sad je podoba gorečiga nevestiniga hrepenenja po ženinu.

22. „*Pred našimi durmi*“, t. j., okrog naše hiše. „*Sadje*“ je podoba svetih želj in del goreče ljubezni, s kterimi misli nevesta razveseljevati svojiga ženina.

1. O de bi bil ti moj pravi brat; tedaj bi ti smela svojo ljubezen očitno skazovati, in bi se mi ne bilo treba bati, de bi me kdo grajal. — Sveti očetje si mislijo v ti nevestini želji goreče želje stare judovske cerkve po Kristusovim prihodu v mesu; zakaj le po Kristusovim včlovečenji je bilo človeku mogoče ž njim se pobratiti, in tesnejše z Bogam se združiti. Ako se pa obračajo besede te verste na pobožno dušo, si ona s tem želí, se vdeležiti Kristusove Božje natore (2. Petr. 1, 4.), de bi po tem mogla njega, svojiga ženina, „*zunej*“, v samoti, ločena od pozemeljskih rečí, preserčno ljubiti, in de bi se svet, meso in hudič ne prederznili, se zoper njo vzdigovati, in jo v greh zapeljevati (Janez Križanski).

Digitized by Google

hišo svoje matere;[2]) ondi bi me učil, in bi ti dajala piti nameša-niga vina[3]) in mošta svojih mar-garanovih jabelk.[4])

3. Njegova levica je pod mojo glavo in njegova desnica me ob-jema.[5])

4. *(Ženin).* Zarotim vas, hčere jeruzalemske, ne zbujajte in ne dramite ljube, dokler sama noče.[6])

5. *(Pesnik).*[7]) Kdo je ona, ki pride iz pušave, polna oveseljenja, naslonjena na svojiga ljubiga?[8]) *(Ženin).* Pod jablano sim te zbudil; ondi je bila tvoja mati popačena, ondi je bila tvoja porodnica oskrunjena.[9])

---

2. *„v hišo svoje matere“*, t. j., v svojo hišo. Gl. zgor. 3, 4.
3. ondi me boš učil modrosti in vednosti, in jez ti bom dajala z dišavami na-mešaniga vina piti, namreč svojo ljubezen, ki je s tvojo ljubeznijo zmešana, v tvojo ljubezen spremenjena.
4. Margaranove jabelka pomenijo Božjé skrivnosti Jezusa Kristusa. Kakor imajo margaranove jabelka prav veliko zern v sebi, ravno tako ima tudi vsaka skrivnost Božja v sebi obilno zern, t. j., čudovitnih postav. Okroglo jabelko pomeni Boga, ki nima ne začetka ne konca. Mošt iz margaranovih jabelk, ki ga ženin in nevesta skupej pokušata, pomeni duhovno sladkost, ki jo duša, kolikor ji je na svetu mogoče, iz spoznavanja Božjih skrivnost vživa: in že tukaj okuša veselje, ki izvira iz ljubezni Božje. In kakor se iz veliko zern margaranovih jabelk le en mošt nareja, tako se tudi iz spo-znanja vsih teh čudežev in veličastnih Božjih del le ena duhovna sladkost v duši spočenja, in le eno veselje svete ljubezni se v njo razliva, ktero pa ona s preserčno vdanostjo neutegama Bogu daruje. Ona imenuje margaranove jabelka svoje, desiravno so Božje, ker jih ji je Bog podaril; duša jih pa zopet Bogu daruje ko njegovo reč.
5. Nevestino hrepenjenje je uslišano; njen ljubi ženin se ji nenadama perkaže, in ji podarí zaželeno zedinjenje. Glej zgor. 2, 6.
6. Sladkost svete ljubezni zatopí nevesto zopet v spanje, ki je bilo zgor. 2, 7. popisano.
7. Tukej začne spet pisavec, ki je to pesem zložil, govoriti, kakor zgorej 3, 6. On vidi v duhu ženina in nevesto od deleč priti in perpoveduje njun pogo-vor, v kterim ženin opominja svojo nevesto k vedni zvestobi, nevesta pa mu zagotavlja svojo zvestobo in vdanost; poslednjič pa, ko vidi, de ji pastirji poslušajo, svetuje svojimu ljubimu ženinu, naj naglo ž njo zbeži.
8. Viši pomen besedí: *„naslonjena na svojiga ljubiga“* — je ta le: Pobožna duša se opéra na svojiga nebeškiga ženina, ker le z njegovo pomočjo pod-pérana *„pride iz pušave“*, ubeží nevarnostim tega svetá. — K tej versti perstavi sveti Gregori Veliki to le: Sveta duša se vzdiguje iz pušave, ker hrepení iz vsiga serca, dokler živí na zemlji, po nebeških rečeh; iz nje kipí veselje, ker po premišljevanji svetiga pisma svojimu duhu nebeško hrano daje; naslanja se na ljubljeniga, ker le v Kristusovo pomoč zaupa, in le z njegovo gnado pride v nebeško domovino.
9. Pod jablano, ki je stala pred hišo tvoje matere, in ji je senco delala, ondi sim te z ljubeznijo navdal; tam v uni hiši, kjer te je tvoja mati spočela in rodila, ter je nehala biti devica. Ženin spomni svojo ljubo nevesto na uni spomina vredni kraj, kjer je bila rojena in k ljubezni spodbujena, in jo s tem slovesno zaroti, de naj mu bo vedno zvesta. — Jablana je v višim pomenu drevo dobriga in hudiga v raji, kjer je bila naša vesoljna mati Eva po grehu popa-čena in oslabljena; — je pa tudi drevo svetiga križa, na kterim je cerkev in

Digitized by Google

6. Deni me ko pečat na svoje serce, ko pečat na svojo roko;[10]) ker močna kakor smert je ljubezen;[11]) terda kakor pekel gorečnost;[12]) njeni žarki so ognjeni in plamenovi žarki.[13])

7. Velike vodé ne morejo pogasiti ljubezni, in reke ne je utopiti;[14]) naj bi dal človek vse premoženje svoje hiše za ljubezen, ko za nič bi zanj maral.[15])

8. *(Nevesta).*[16]) Naša sestra je majhna, in nima pers. Kaj bomo s svojo sestro počeli v dan, ko jo kdo nagovorí?[17])

---

vsaka njena duša po ljubezni in oživljajoči smerti Jezusa Kristusa obujena k ljubezni in k duhovnimu življenju. (Tako razlagajo to vsi cerkveni očetje in katoliški razlagavci). V hebrejskim: ... „*ondi te je rodila tvoja mati, tam te je rodila tvoja porodnica*“. Hebrejska beseda, ki pomeni „*roditi*“, pomeni tudi „*popačiti*“; tedaj se tudi lahko prestavlja: „*ondi te je popačila tvoja mati*“. (ker te je v izvirnim grehu spočela)

10. Toliko me čislaj, kolikor čislaš svoj pečat, t. j., samo sebe. — Na Jutrovim nosijo ljudje svoj pečat v mošnjici na roki ali pa na traku na persih. — Viši pomen: Ker sim se jez iz neskončne ljubezni tebi na križu vsiga daroval, daruj tudi ti meni samo sebe; imej ljubezen v sercu, in skazuj jo z lepimi deli v djanji.

11. ker ljubezen ima toliko moč, de vse premaga, kakor smert; kakor se ne more nihče smerti zoperstaviti, tako se tudi jez ne morem svoji ljubezni do tebe zoperstaviti. — Tako je ljubil Božji ženin, njega je ljubezen na križ, v smert peljala. Glej Jan. 10, 11: 1. Jan. 3, 16.

12. terda, nesprosljiva je goreča ljubezen, kakor pekel (grob), kteri nič več nazaj ne da, kar že ima. Ko sim te tedaj perdobil, hočem vso tvojo ljubezen sam imeti, ter je nočem z nikomur deliti. — Zato se Bog gorečnik imenuje, ker zraven sebe ne terpí nikogar, kteri mu čast in ljubezen krati. 2. Mojz. 34, 14: 2. Kor. 11, 2.

13. njena žerjavica so silni bliski, ki gotovo in naglo zadevajo. Bog se imenuje ogenj 5. Mojz. 4, 24. 36.; — Zveličar pa goreča bakla Iz. 62, 1.

14. Ognja ljubezni ne more nobena voda ugasiti. — Vodé so v svetim pismu podoba nadlog, skušnjav in terpljenja (Ps. 68, 1—3.). Nobena nadloga, nobeno terpljenje, nobena skušnjava ne more ločiti duše, Kristusove neveste, od ljubezni njeniga ženina, govori sveti Pavel v listu do Rim. 8, 35—39.

15. Ljubezen se tudi ne more kupiti. Ako bi kdo njemu, ki ljubi, vse, kar premore, dal za njegovo ljubezen, bi on zato ne maral. Ali pa takole: Kdor ljubi, za vse nič ne mara, kar bi si za ljubezen lahko permenjal. Enako govori tudi sveti Pavel, de ima vse za zgubo in za blato, de Kristusa perdobi. Fil. 3, 8.

16. Nevesta pové tukaj svojimu ženinu govorjenje svojih bratov. Perpoveduje mu svoje poprešnje pergodbe, in hoče ga s tem prepričati, de jo je dosihmal vodila una nepremagljiva moč serčne ljubezni, od ktere je ženin v 6. in 7. versti govoril, in jo od svoje neveste hoče. — Ko sim bila še majhna, govorí nevesta, in nisim bila še let dorastla, so se moji bratje posvetovali in djali: Zdaj, ko je naša sestra še majhna in ljubezni ne pozna, jo lahko denemo v nograd, de ga varuje; kaj pa bomo ž njo storili, če snubači po njo pridejo? — Prišli so; tode bila sim tebi nepremakljivo zvesta, kar sim te spoznala.

17. „*ko jo kdo nagovorí*“? t. j., kadar jo kdo snubi? Bratje so bili nevestini

Digitized by Google

9. Ako je zid, zidajmo nanjo sreberne branila; ako je ko vrata, zadelajmo jih s cedrovimi deskami.[18])

10. Jez sim zid; in moje persi so kakor stolp, od kar sim postala pred njim ko ona, ki je najdla mir.[19])

11. Vinograd je imel Mirni[20]) ondi, kjer je ljudstvo;[21]) izročil ga je varham, de sleherni donaša za njegov sad tavžent srebernikov.[22])

12. Moj vinograd je pred menoj. Tvojih, o Mirni, je tavžent, in dve sto unih, ki varvajo njegov sad.[23])

13. *(Ženin).* Ki prebivaš na

---

oskerbniki po smerti njeniga očeta (Glej zgor. 1, 5.). Bratje, nevestini oskerbniki, so v višim pomenu učeniki in viši v cerkvi, ki jih še slabe in v ljubezni Božji ne še uterjene duše skerbijo, kako bi jih zapeljivih snubačev tega sveta in hudobniga duha ovarovali.

18. Bratje so rekli: Če je naša sestra nepremakljiva kakor zid, ter se zapeljivcam po nobeni ceni ne vda, in svojo nedolžnost ohrani, bomo za njo veliko ceno nastavili; *„ako je pa kakor odperte vrata“*, če sleherni lahko do nje pride, svoje čistosti ne varuje, in po ljubezni hlepí; jo bomo zaperli v vinograd (glej zgor. 1, 5.), in bomo vrata vanj terdo zabili, in je ne bomo pustili k čedam, kjer bi se utegnila z mladenči pečati. — Na Jutrovim so neveste kupovali, in če ni bilo več očeta v življenji, so njih pravi bratje ceno za nje prejemali. Glej 1. Mojz. 24, 53: 34, 12. Sodn. 21, 22. V višim pomenu govorijo duhovni pastirji: Če je duša stanovitna in goreča v službi Božji, jo bomo s svetimi zakramenti in z druzimi duhovnimi pomočki zoper zapeljevanje in vabljenje tega sveta v dobrim poterdovali: če je pa enaka odpertim vratam, če se s svetam pečá, in je v bližnji nevarnosti grešiti, jo bomo s straham Božjim greha ovarovali, in jo k stanovitni ljubezni nagibali in vodili. — *„Cedri“* so podoba stanovitnosti.

19. kar sim pred njim (per njem) svojo srečo najdla. Svojo nedolžnost sim ohranila, nečistih perlizovavcov in snubačev nisim poslušala (zgor. 7, 10.), od kar me je moj ženin s svojo sveto ljubeznijo osrečil.

20. *Mirni“*, v hebrejskim: *„Selomoh“*, t. j., Salomon.

21. *„ondi, kjer je ljudstvo“*, v hebrejskim: *„v Baalhamonu“*, t. j., neko mesto.

22. Letá versta v zvezi s poprešnjim ima pomen: Letá moja ljubezen (v. 10.) ni sicer dopadla mojim bratam (gl. zgor. 1, 5.), zato so me djali v vinograd, de sim ga varovala (v. 5. razl. 15.); tode moj vinograd mi je moja ljubezen (v. 12. Permeri zgor. 1, 5. razl. 17.), on mi tudi obilno sadú rodí; kakor Salomonov vinograd v Baalhamonu obilno pridelka donaša (v. 11.), tako tudi obroduje moj vinograd desetstoterin sad, ki ga moj ženin in varhi v vinogradu dobivajo (v. 12.).

23. Viši pomen obeh verstá: Nebeški Salomon (zgor. 3, 7.) ima v svoji cerkvi, v ktero gredo narodi, vinograd izvoljenih duš (Mat. 21, 33. 34.), in njemu je dal za varhe svoje aposteljne in duhovne (Efež. 4, 11.). Ljubeznjiva prijaznost z nebeškim Salomonam, ki jo vživam, ona mi je moj vinograd. Sad, ki ga prejemam, pa darujem njemu, ki ga on sam meni daje, delim ga pa tudi skerbnim varham moje ljubezni, duhovnam in učenikam, ki se za mé poganjajo.

Digitized by Google

verteh, prijatli poslušajo, daj mi slišati tvoj glas![24])

14. *(Nevesta).* Beži, moj ljubi, in bodi enak serni in mladimu jelenu na gorah dišav![25])

---

24. Ženin nagovorí nevesto: O vinogradnica! glej, moji tovarši, ki z menoj pasejo, poslušajo tvoj mili glas. Zapoj nam eno pesem! — V višim pomenu hoče Božji ženin od svoje neveste vpričo svojih tovaršev, vpričo vsih pobožnih duš, de naj svoje pobožne misli vsim na glas razodene, ker pobožnim dušam posebno dopadejo.

25. Nevesta se teh besedí ustraši, ker spozna, de ni več sama, in prosi svojiga ženina, naj ž njo zbeží čez dišeče gore. — V višim pomenu naznanjajo te besede želje v Boga zamaknjene in ž njim popolnama zedinjene duše, ktera si želí, de bi bila rešena s svetá, de bi bila s Kristusam, in ž njim povzdignjena v nebeške višave. Ta sveta želja se izhaja iz popolniga zedinjenja z Božjim ženinam, in je naj viši stopnja človeške popolnamosti v tem življenji, zatorej se ž njo lahko sklepa petje ljubezni Božje.

Digitized by Google

VVOD

v

Modrostine bukve.

Modrostine bukve se zato tako imenujejo, ker se v njih razklada in perporoča modrost, to je, spoznanje praviga Boga in strah Božji. Sveti pisavec teh bukev pa jih je takó zložil, de ne govori on v njih, ampak naj modrejši Izraelov kralj, namreč Salomon. Letá kralj stavi pred očí Božje povračilo, ki čaka pobožniga in hudobniga (pogl. 1, 1—6. 8.), in opominja zlasti kralje, de naj si perzadevajo za modrost, ktera k pravimu gospodovanju in k neumerljivosti pelje (6, 9 — pogl. 7.). Po tem začne razkladati modrost, ter popisuje njeno céno iz lastniga življenja (pogl. 7—9.) in iz zgodeb svetiga pisma (pogl. 10.), iz kterih se očitno kaže, kakó kaznovanja vredno (pogl. 11. in 12.) in abotno je malikovanje, ktero je modrosti — veri v ediniga Boga — naravnost nasproti (pogl. 13—19.). — Kdo de bi bil pisavec teh bukev, se ne vé. Veči del in naj imenitniši preiskovavci svetiga pisma mislijo, de jih je spisal nek razsvetljen Jud ob času Makabejcov, ko so bili nekteri Judje iz strahú zavoljo preganjanja od prave vere odpadli, in so hotli ajdovsko modrost in malikovanje Izraelcam vriniti. Sveti pisavec si tedaj perzadeva, svoje v veri omahljive rojake v pravi veri poterditi, in malikovanje od njih odverniti. — Spisane so bile te bukve v greškim jeziku. Zavoljo tega, in zato, ker so bile takó pozno pisane, jih nekteri Judje niso sprejeli med svete bukve. V katoliški cerkvi pa so zmirej veljale ko svete bukve, ki so bile spisane po navdihovanji svetiga Duha, kar je več cerkvenih zborov poterdilo, zlasti pa poslednji vesoljni sveti tridentinski zbor.

Digitized by Google

MODROSTINE BUKVE.

I. Poglavje.

Sodniki! bodite pravični; Boga sleherni lahko najde, kdor ga iše z vero in s priprostim sercam; modrost se ne prime hudobniga serca; Božji Duh beží od hudobnih; Bog vse vidi in sliši, ter vé vse skrito, torej nihče ne uide njegovi sodbi; varvajte se godernjanja in opravljanja; Bog noče smerti grešnikov; hudobni si sami nakopujejo pogubljenje.

1. Ljubite pravico[1]) vi, ki ste sodniki na zemlji![2]) Mislite dobro od Gospoda,[3]) in išite ga s priprostim sercam;[4]) 3. Kralj. 3, 9. Iz. 56, 1.

2. zakaj tisti ga najdejo, kteri ga ne skušajo;[5]) razodéva pa se njim, kteri vanj verujejo; 2. Kron. 15, 2.

3. zakaj hudobne misli ločijo od Boga; skušena moč[6]) pa kaznuje nespametne;[7])

4. ker modrost ne gre v hudovoljno dušo, tudi ne prebiva v telesu, ki je vdano greham;[8])

5. zakaj sveti Duh krotitve[9]) beži od hinavca,[10]) in se odtegne mislim, ki so nespametne,

---

1. Ljubite vero, čednost, pravično in pobožno življenje.
2. Drugi prestavljajo: „*vi vladarji na zemlji*“. — Salomon (sveti pisavec tako piše, de Salomon govorí) (glej spod. pogl. 7.) se oberne najpréd k sebi enakim, t. j., k kraljem, oblastnikam in vladarjem; daje pa s tem ob enim vsakterimu modre nauke.
3. Mislite si Gospoda, kakoršen je, de je namreč neskončno pravičen, dobrotljiv, moder, svet, neskončno popolnama bitje; in posnemajte ga, ko ste njegovi namestniki na zemlji.
4. išite ga resnično, s ponižnim in z nerazdeljenim sercam.
5. ki ga ne dražijo z nevero, z verskimi dvomi in z grehi.
6. „*skušena moč*“, t. j., vsigamogočnost Božja kaznuje nespametne.
7. „*nespametne*“, t. j., neverne, hudobne. Drugi prestavljajo: „*vsigamogočnost* (Božja) *osramotí nespametne, ki jo skušajo*“. Hudobneži skušajo vsigamogočnost Božjo s tem, ker greh na greh nakladajo, in ne verjamejo, de bi jih Bog mogel kaznovati; taki nespametniki bodo osramoteni kakor egiptovski in kananejski kralji, kterim je Bog kazal svojo vsigamogočnost, ter jih je strahovitno kaznoval (Brentano).
8. Le pobožni ima veselje nad nauki in nad spolnovanjem svete vere; grešnik ne razumé njeniga duha, ker je njegovimu nagnjenju nasproti; torej jo sovraži, obrekuje in gerdí.
9. „*sveti Duh*“ učenik „*krotitve*“, ali Duh modrosti sploh.
10. „*beží od hinavca*“, od ljudi, kteri Boga tajé s svojim brezbožnim življe-

Digitized by Google

in perdereča hudobija ga prežene.[11])

6. Duh modrosti je sicer dobrotljiv,[12]) pa vender preklinjavcovih ustnic ne bo pustil brez kazni;[13]) zakaj Bog je priča njegovih obist,[14]) in pravi preiskavec njegoviga serca, in poslušavec njegoviga jezika; Gal. 5, 22. Jer. 17, 10.

7. ker Gospodov Duh vesoljni svét napolnuje, in njemu, ki vse obsega, je znan vsaki glas. Iz. 6, 3.

8. Kdor tedaj krivico govorí, ne more biti skrit, in kaznovavna sodba ga ne bo zgrešila.

9. Zakaj misli hudobneževe bodo preiskane, in glas njegovih besedí bo prišel pred Boga, de kazen prejme za svoje hudobije.

10. Sej uhó gorečnosti[15]) sliši vse, in hrup godernjavcov ne bode skrit.[16])

11. Varujte se tedaj godernjanja, ki nič ne pomaga, in obrekovanja zderžíte jezik; zakaj tudi skrivno govorjenje ne bo prazno,[17]) in usta, ktere lažejo,[18]) dušo umoré.

12. Nikar ne hitíte v smert po zmoti[19]) svojiga življenja, in ne perdobivajte si pogubljenja z deli svojih rok;[20])

13. zakaj Bog ni naredil smerti, in se ne veselí pogina živih. Eccli. 18, 32: 33, 11.

14. Sej je vse vstvaril, de biva, in zdrave je naredil vse stvarí na svetu, in smertniga strupa ni bilo med njimi, tudi ne peklenskiga kraljestva na zemlji.[21])

---

njem, desiravno ga pričajo z zunanjimi šegami, zlasti pa beží od tacih, ki sicer praznoto in neumnost malikovanja spoznajo, pa vender iz strahú in samopridnosti malikujejo (Glej vvod).

11. Sveti Duh zgine iz serca tacih ljudí, ki imajo pregrešne misli, in se vdajo hudobijam.

12. „*dobrotljiv*“ v greškim: „*ljudomil*“, priljuden.

13. „*preklinjavcovih ustnic*“, sploh hudobneževih ustnic, t. j., taciga hudobniga človeka ne bo brez kazni pustil, kteri zaničuje vero, ker mu očita hudobije, ki jih veri nasproti dopernaša; tukaj pa ima sveti pisavec blezo pred očmi zlasti tiste hudobneže svojiga časa, ki so vero svojih očetov zapustili, in so po šegi spačeniga sveta živeli; de bi bili pa sebe in svoje djanje opravičili in polepšali, so sveto vero in veri zveste ljudi zaničevali in s svojim hudobnim jezikam gerdili.

14. „*njegovih obist*“, njegovih ledvíc, t. j., njegovih v sercu skritih namenov.

15. „*uhó gorečnosti*“ Božje ali uhó Gospod Boga, ki je za svojo čast ves goreč in vnet, ter zraven sebe ne terpí nobeniga druziga boga, temuč hoče, de se njemu samimu naj veči čast skazuje. Gl. 2. Mojz. 20, 5: 34, 14.

16. „*hrup godernjavcov*“, t. j., godernjanje zoper Boga in njegove naredbe, ali pa zavoljo druzih nadlog. Ob času Makabejcov so mogli Judje veliko terpeti; zavoljo tega jih je veliko zoper Boga godernjalo, ter se malikovanja prijelo (1. Mak. 1, 14.).

17. „*ne bo prazno*“, t. j., ne bo brez kazni.

18. „*lažejo*“, t. j., bližnjiga opravljajo in obrekujejo (Avg.).

19. „*po zmoti*“, t. j., po grehu, po hudobnim življenji.

20. Ne hitíte v večno smert po grešnim življenji, in ne služíte si pogubljenja s svojimi hudobnimi deli.

21. Kar je bil Bog vstvaril, je bilo vse dobro (1. Mojz. 1, 10.); še le po

Digitized by Google

15. Zakaj pravičnost je večna in neumerljiva.[22])

16. Hudobni pa jo[23]) vabijo z djanjem in govorjenjem; in ko jo imajo za prijatlico, derejo tje, in delajo ž njo zvezo; ker so vredni, de so njen delež.[24])

II. Poglavje.

Hudobneži, ki ne verujejo v prihodnje življenje, vživajo veselíce tega sveta, in zatérajo pravične, ker ž njimi ne vlečejo. Bog je človeka vstvaril neumerljiviga, po hudičevi nevošljivosti pa je prišla smert na svet.

1. Sami per sebi napak mislijo, rekoč:[1]) Kratek in težaven[2]) je čas našiga življenja, in ni ga ohladila[3]) ob koncu človekovim, in za nobeniga se ne vé, de bi se bil vernil iz spodnjiga sveta;[4]) Job. 7, 1: 14, 1: 1. Kor. 15, 32.

2. zakaj iz nič smo se rodili,[5]) in kmalo potem bomo, kakor de bi nas nikoli ne bilo; ker sapa v našim nosu je dim,[6]) in beseda iskra, de majè naše serce.[7])

3. Kadar ugasne, je pepél naše truplo, in duh se razkadí,

---

storjenim grehu je bila s človekam vred vsa natora prekleta (1. Mojz. 3, 17—19.), in kraljestvo hudičevo na zemlji vstanovljeno. Drugi prestavljajo poleg greškiga: „*Sej je* (Bog) *vse vstvaril, karkoli biva. Zdrav je bil človeški rod na svetu, in nič pogubljiviga ni bilo v njem, tudi pekel ni imel svojiga kraljestva na zemlji*“. Bog je človeka vstvaril čistiga, nedolžniga in neumerljiviga. Človek ni bil namenjen za smert, za nadloge in za ukončanje.

22. Iz prestvarjene in tudi iz vnovič zadobljene pravičnosti in svetosti se izhaja presrečna neumerjočnost duše in telesa.

23. „*Hudobni pa jo*“, namreč smert vabijo, časno in večno smert si nakopavajo.

24. Hudobni si nakopavajo smert z govorjenjem, ker tajé neumerjočnost (spod. 2, 2—21.), ter si želé popolnama ukončanje, de bi po telesni smerti njih duše ne živele; z djanjem si jo nakopavajo, ker svojimu poželenju strežejo, ki se iz njega dušna in telesna smert izhaja. Imajo jo za prijatlico, ker menijo, de jih bo še le v sivi starosti pobrala, ter rešila vsakoršniga terpljenja za vselej. Za tega voljo se ž njo sprijaznijo in sklenejo, ravno s tem pa tudi zaslužijo, de ji zapadejo s telesam in z dušo.

1. Sveti pisavec zavrača v tem poglavji nauke tistih hudobnežev, ki prihodnje življenje tajé, in vživanje časnih rečí hvalijo ko edino dobroto na zemlji.

2. „*težaven*“ drugi prestavljajo: „*poln sitnost je čas*“ i. d.

3. t. j., ni je pomoči ali zdravila zoper smert.

4. Ker v mnozih težavah le malo časa živimo, in ker moramo gotovo umreti, in ni upanja, de bi se kdaj vernili na ta svet, „*zatorej*“ i. t. d. sklep tega nasledva v 6. versti.

5. V greškim: „*zakaj po naključji smo se rodili*“.

6. ker sapa v našim nosu je kakor dim, ki zgine.

7. Kakor se dim razkadí in iskra ugasne, tako tudi zgine naša oživljajoča moč (pravijo hudobni). V greškim: . . . „*beseda* (govorjenje) *je iskrica, ki se ukreše po gibanji našiga serca*“.

Digitized by Google

kakor tanek hlip, in naše življenje preide, kakor sled oblakov, in zgine kakor megla, ki jo solnčni žarki preženejo in njegova gorkota potlači.[8])

4. In naše imé bo sčasama pozabljeno, in nihče se ne bo spomnil naših del.

5. Zakaj naš čas je kakor memogredoča senca, in po našim koncu ni vernitve, ker je zapečatena, in nobeden se ne verne.[9]) 1. Kron. 29, 15.

6. Zatorej pridite, in vživajmo pričujoče dobrote, in hitro rabimo stvari še v mladosti. Iz. 22, 13: 56, 12.

7. Napolnujmo se z dragim vinam in mazili, in naj nam ne odide časov cvét.[10])

8. Venčajmo se s cvetlicami, dokler ne zvenejo; naj ga ne bo nobeniga travnika, de bi ga naša sladnost[11]) ne prehodila.

9. Nihče izmed nas ne bodi ločen od naše potrate, povsod pušajmo za seboj znamnja veselja; ker to je naš delež, in to naš odloček.[12])

10. Zatérajmo uboziga pravičniga, in vdovi ne zanašajmo, tudi ne spoštujmo sivih lás perletniga starčika.[13])

11. Naša moč pa bodi postava pravice;[14]) zakaj kar je slabiga, ni za nič.[15])

12. Ganímo tedaj pravičniga,[16]) ker nam nič ne koristi,[17]) in je našim delam nasproti, in nam grehe zoper postavo očita, in nas razglaša zavoljo grehov našiga obnašanja.[18])

---

8. Besede: „*in naše življenje ..... potlači*“, so v greškim 4. versti pridjane.

9. Nekdaj so duri zapečatili, če so hotli hišo ali grob skerbno in varno zapreti. Glej Dan. 14, 10. Mat. 27, 66.

10. naj nam ne mine naj lepši, naj boljši, naj prijetniši čas, de bi ga ne vživali.

11. Cvetlice ali rože so podoba radosti in veselja; „*naša sladnost*“, naša razuzdana poželjivost po veselicah. Pomen: Bodimo dobre volje, hodímo po veselicah, dokler ne umerjemo. — Besedí: ... „*naj ga ne bo nobeniga travnika*“ i. d. ni v greškim.

12. „*od naše potrate*“, od našiga preobilniga vživanja veselic; „*ker to je naš delež*“ i. d., jesti, piti, po veselicah hoditi in dobre volje biti, to je naš namen na svetu.

13. Ko ne bomo nič več svojiga premoženja imeli, de bi môgli svoji poželjivosti streči, potem se polastujmo premoženja druzih ljudi. Sveti Avguštin pravi: Razuzdani nečistnik je tudi grozoviten.

14. Takó delajmo, ter odérajmo uboge, vdove in stare, ki si pomagati ne morejo; to nam bodi postava!

15. kaj je to, če uboge, vdove in stare zatéramo in morimo; saj so za nič na svetu, saj niso več za nobeno rabo.

16. V greškim: „*Zalezujmo pravičniga, ker nam*“ i. d.

17. ker nam je težak, ker nam je na potu.

18. Kar je tukej in v naslednjim od obnašanja hudobnih do pravičnih sploh rečeniga, je po misli cerkvenih očetov pisano po preroško od preganjanja, ki so se ga Judje krive storili do Sina Božjiga. Ta misel se popolnama strinja z zgodbo, ki nam jo sveti evangeli pripoveduje. Glej Mat. 23, 25. Jan. 7, 19. Luk. 11, 39. 45.

Digitized by Google

13. Usti se, de Boga pozná,[19]) in se Božjiga sina imenuje.[20])

14. Naše misli odkriva.[21])

15. Težak nam je, že gledati ga; zakaj njegovo življenje je različno od druzih, in njegove pota so vse drugačne.

16. Nas ima za lahkomišljene,[22]) in se ogiblje naših potov kakor nesnažnih rečí, in konec pravičnih više ceni,[23]) in se hvali, de imá Boga za očeta.

17. Poglejmo tedaj, če so njegove besede resnične, poskusimo, kaj bo nad-nj prišlo, in bomo vedili, kakošno bo njega poslednje![24])

18. Zakaj če je resnični sin Božji, mu bo *(Bog)* pomagal, ter ga bo rešil iz rok nasprotnikov. Ps. 21, 9. Jer. 11, 19.

19. Z zasramovanjem in pezanjem ga poskusimo, de vidimo njegovo vdanost, in skusimo njegovo poterpežljivost.

20. K naj sramotniši smerti ga obsodímo, po tem se bo od njega sodilo po njegovih besedah.[25])

21. Tako mislijo in se motijo; zakaj njih hudobija jih je oslepila.

22. In ne vedó skrivnost Božjih,[26]) in ne upajo pravičniga plačila, in za čast svetih duš jim ni mar.[27])

23. Zakaj Bog je človeka vstvaril neumerljiviga,[28]) in po svoji podobi in podobnosti ga je naredil.[29]) 1. Mojz. 1, 27.

24. Po nevošljivosti hudičevi pa je smert prišla na svet;[30])

25. in kteri so na njegovi strani, ga posnemajo.[31])

---

19. Glej zastran tega Jan. 7, 19. Jan. 17, 3: 8, 24.

20. Glej zastran tega Mat. 27, 43.

21. Glej zastran tega Mat. 9, 4. Luk. 6, 8.

22. ki se s praznimi rečmi pečamo. V greškim: *„nas ima za žlindro“*, za izveržek izmed Judov. Glej Jan. 8, 39.

23. se nas ogiblje, kakor nevernikov (Judje se niso pečali z neverniki, de se niso omadežali), blagruje smert pravičnih, in raji ž njimi umerje, de bi se njih veselja vdeleževal, kakor pa de bi z nami živel.

24. *„kakošno bo njega poslednje“*, ali kakó se bo ž njim izšlo. Enako temu so govorili hudobni bratje egiptovskiga Jožefa, ki je bil predpodoba Kristusova (1. Mojz. 37, 20.).

25. po njegovih poterpežljivih ali nepoterpežljivih besedah se bo sodilo, ali je bil v resnici pravičen, ali pa le hinavec.

26. Ne vedó, kakošne skrite namene ima Bog, kadar pravične s terpljenjem obiskuje.

27. *„za čast“* i. d., to je, za častito plačilo pravičnih v večnosti jim ni mar. Ko bi hudobni spoznali Božje namene, in verovali prihodnje povračilo, bi vse drugači sodili zastran pravičnih.

28. *„neumerljiviga“*, t. j., neminljiviga. Neverni hudobneži tajé sicer neumerjočnost, pa ona je človeku prirojena. Smert je satanovo delo (satan pa ni v stanu nobeniga Božjiga dela popolnama ukončati).

29. Drugi prestavljajo greško: *„po podobi svojiga lastniga bitja“*.

30. Hudič je pervim staršem zavidil njih srečo, ter jih je zapeljal. Glej 1. Mojz. 3, 1. Jan. 8, 44: 1. Jan. 3, 8.

31. Hudobni si prizadevajo, kakor hudič, pobožne preganjati in jih umoriti; vender ne dosežejo svojiga namena, kar uči naslednje poglavje.

Digitized by Google

III. Poglavje.

Srečna večnost pobožnih po kratkim terpljenji na tem svetu. Nesreča in konec hudobnih.

1. Pravičnih duše pa so v roki Božji, smertno terpljenje se jih ne dotakne.[1]) 5. Mojz. 33, 3. Spodej 5, 4.

2. Očem nespametnih se pozdeva, de umerjejo, in njih ločitev se šteje ko britkost,[2])

3. in njih odhod od nas poguba; oní pa so v miru.[3])

4. In desiravno pred ljudmi terpijo bolečine, je vender njih upanje polno neumerljivosti.[4])

5. Malo[5]) so stiskani, ali veliko dobriga jim bo došlo; ker Bog jih poskuša, in jih najde sebe vredne.

6. Kakor zlato v peči jih poskuša,[6]) in kakor žgavni dar[7]) jih sprejme, in ob svojim času se bo na nje ozerl.[8])

7. Pravični se bodo svetili in kakor iskre v terstji bodo tekali.[9])

8. Sodili bodo narode, in gospodovali nad ljudstvi,[10]) in Gospod bo kraljeval čez nje vekomej.[11]) 1. Kor. 6, 2.

9. Kteri vánj upajo, bodo resnico spoznali,[12]) in zvesti v

---

1. *„ne dotakne“*, ali ne zadene. Hudobni preganjajo pravične do smerti; oni pa so v Božjim varstvu, in če ravno umerjejo, smert njim ni grenka. — Katoliška cerkev obrača te in nasledne besede (v. 2—10.) na zmago in večno plačilo svetih mučencov (marternikov).
2. Hudobneži mislijo, de pravični umerjó z dušo vred, in de je njih ločitev iz tega svetá britka in grenka.
3. *„poguba“*, t. j., popolnama ukončanje; oní pa se tolažijo s pogledam na plačilo v prihodnjim življenji. Rim. 8, 18.
4. vender upajo popolnama srečno večnost.
5. t. j., malo časa so stiskani in majhno je njih terpljenje, če se permerja z večnim veseljem.
6. kakor zlato v peči jih Bog očišuje v terpljenji.
7. *„kakor žgavni dar“*, t. j., vse, prav do čistiga. Žgavni dar se je ločil od klavniga in od darú za greh v tem, de ga je darivec v znamnje svoje polne vdanosti do Boga vsiga do čistiga sežgal. Sveti mučenci, ki so Bogu popolnama darovali dušo in telo, so bili v resnici žgavni darovi.
8. Kadar pride čas povračila, posebno dan poslednje sodbe, bodo prejeli svoje plačilo.
9. *„iskre v terstji“*, v greškim: *„iskre na sternišu“*. Sodnji dan se bodo pravični perkazali vsi poveličani v nebeški svetlobi, ktera bo hudobnim strahovitna. Hudobni se permerjajo *„terstju“* ali pa *„sternišu“*, pravični pa *„iskram“*, ki požgó suho germovje in sterniše. Glej Zah. 12, 6: Mat. 13, 43.
10. Prav za prav sodi hudobne postava Božja, ker so pa pravični v svojim življenji postavo Božjo spolnovali, ter jo hudobnim pred očí stavili, torej se lahko sodniki hudobnih imenujejo. Ravno ta misel se bere per Mat. 19, 28. Skriv. raz. 3, 21.
11. Pravični bodo per Gospodu, in on bo njih pastir, oče in kralj vekomaj.
12. *„bodo resnico spoznali“*, ter se prepričali, de je zvest v svoji obljubi.

Digitized by Google

ljubezni mu bodo pokorni;[13]) zakaj dar in mir zadobijo njegovi izvoljeni.[14])

10. Hudobni bodo pa po svojih mislih[15]) kazen prejemali; ker so pravičniga vnemar pušali, in so od Gospoda odstopili.

11. Zakaj kdor modrost in krotitev zaverže, je nesrečen; in upanje tacih je prazno, in njih trud brez sadú, in njih dela brez koristi.[16])

12. Njih žene so nespametne,[17]) njih otroci silno hudobni.

13. Njih zarod je preklet;[18]) srečna pa je nerodovitna in neomadežana, ktera ne vé za posteljo v pregrehi;[19]) dobila bo plačilo, kadar se bode svetim dušam povračevalo;[20])

14. in *(srečen je)* skopljenec, kteri s svojimi rokami ne dela hudobije, in nič hudiga zoper Boga ne misli; zakaj izbran dar bo prejel za svojo zvestobo, in naj boljši delež v Božjim tempeljnu.[21])

15. Dobre dela rodijo namreč častitljiv sad, in korenina modrosti se ne usuši.

16. Prešestnikov otroci pa bodo pokončani, in zarod nezakonske postelje bo iztrebljen.

17. In ko bi tudi dolgo živeli,[22]) vender nič ne bodo čislani, in njih starost bo poslednjič brez častí.

18. Ako zgodej umerjejo, ne

---

13. *„mu bodo pokorni“*, t. j., bodo njegovo ljudstvo.

14. Pravični (kteri v Boga upajo in ga ljubijo) bodo prejeli, kar je obljubil, in bodo njegovo ljudstvo; *„dar in mir“* (večno zveličanje) bo njih delež.

15. Hudobni bodo po svojih napačnih mislih (ker namreč neumerjočnost tajé, in se že na zemlji ločijo od Boga in od pravičnih) res večni smerti zapadli, ter bodo ločeni od Boga in od pravičnih na vekomaj.

16. Kdor vero zaverže in se boji zavoljo vere kaj terpeti, si nesrečno večnost nakopuje; upanje tacih odpadnikov od vere je prazno, de bodo ubežali pravici Božji; ves njih trud, vse njih perzadevanje jim nič ne pomaga, ako se k veri ne povernejo.

17. *„so nespametne“*, brezbožne, kakor njih možje (glej Ps. 13, 1.), nesramne (Prip. 9, 13.) in prešestnice (v. 13. 16.).

18. Njih otroci so nesrečni, ker so v grehih rojeni in v malikovanji zrejeni.

19. srečna pa je Izraelka, ktera nima otrók, kteri bi bili v malikovavstvu rojeni in zrejeni, srečna *„neomadežana“*, t. j., ktera se ne omadežva z malikovanjem, *„ktera ne vé za posteljo v pregrehi“*, ktera se ne pečá z malikovavskim možem (Eccli. 16, 17. Skriv. raz. 14, 4.). Brentano.

20. Taka Izraelka, ki je zvesta svoji veri, in se noče pečati z malikovavskim možem, bo prejela plačilo sodnji dan (Brentano).

21. skopljenec je srečniši, kakor brezbožni zakonski mož; zakaj skopljenec, če je ravno tukaj nezmožen za službo v tempeljnu (5. Mojz. 23, 1.), bo pa v tempeljnu Božjim, v nebesih, posebno plačilo prejel, ako je nedolžno, Bogu dopadljivo živel. Iz. 56, 3. 4. Po mislih nekterih razlagavcov sveti pisavec hvali v teh dveh verstah in v pogl. 2, 1. deviški stan sploh. Če ravno zveza teh dveh verstá z drugimi tega razlaganja ne perporoča, ga vender čerka sosebno naše latinske prestave dopuša; zato cerkev v duhovnih urah keršanske device imenuje *„neomadežane“*, ki zakonske postelje ne poznajo.

22. *„In ko bi tudi dolgo živeli“* taki otroci, kteri svoje prešestne starše v hudobii posnemajo.

Digitized by Google

bodo imeli upanja, ne tolažbe sodnji dan.[23])

19. Zakaj krivičniga zaroda konec je nesrečen.

IV. Poglavje.

Srečen je čisti zarod, nesrečen pa je nečisti; ne dolgo, ampak čisto življenje dela človeka častitljiviga in srečniga; Bog včasi nedolžniga človeka zgodej s sveta vzame, de ga hudobni ne spačijo; konec pravičnih je srečen, hudobnih pa je nesrečen.

1. O kako lep je čist rod v svetlobi *(svoje čednosti)*; zakaj njegov spomin je večen, ker je spoznan per Bogu in per ljudeh.[1])

2. Ako je pričujoč,[2]) ga posnemajo; kadar pa se očem odtegne, po njem hrepenijo, in kronan vekomaj obhaja zmago, ker je zmagal boj za plačilo neomadeževanih.[3])

3. Hudobnih rodovitno kardelo pa nič ne koristi,[4]) prešestni odrastliki ne poganjajo globokih korenin, ne postavijo terdniga dna.[5])

4. In akoravno njih veje nekoliko časa zelenijo, jih vender, ker terdno ne stojé, veter sem ter tje majè, in močán piš s korenino izdere. Eceh. 13, 11. Mat. 7, 27.

5. Zakaj njih veje se odlomijo, preden dorastejo; njih sadovi niso nič prida, grenki so za jed, in nič ne veljajo.[6])

6. Zakaj nezakonski otroci so priče hudobije zoper svoje starše, kadar jih kdo vpraša.[7])

7. Pravičen pa, akoravno prezgodej umerje, bo vender v ohlajenji.[8])

8. Zakaj starosti ne dela ča-

---

23. Po besedi: *„ne nagovora* (v greškim: *„tolažbe“*) *dan spoznanja“*. Opravičenje sodnji dan se v svetim pismu *„spoznanje“* imenuje. Glej Mat. 7, 23.

1. *„je spoznan“*, je v časti. Bog in ljudje ga čislajo in spoznajo za dobriga. Glej 3. pogl. razl. 23. Ta versta je sklep poprešnjiga poglavja.

2. Ako je čisti rod pričujoč, t. j., ako čisti, pobožni ljudje, ki nimajo otrok, ki v zakon ne stopijo, še na svetu živé.

3. Pomen te verste: Tak čist rod daje v življenji lep zgled, de ga ljudje posnemajo, po smerti pa ga pogrešajo ravno zavoljo njegoviga lepiga zgleda; v večnosti pa nosi zmagovavsko krono, ker je boj za neomadežano čistost junaško dokončal.

4. Množica brezbožnih, nečistih je za nič, ne doseže svojiga namena.

5. Otroci prešestnih staršev, ki od vere k malikovanju prestopijo, se ne narašajo v obljubljeni deželi; potrebljeni bodo iz nje pred ali potle. Glej zgor. 3, 16.

6. Če imajo hudobni starši otroke, jim zgodej pomerjó v kazen, ali pa bodo ravno tak grenek in malopriden sad, kakor so bili njih starši.

7. *„kadar jih kdo vpraša“* ali per sodbi ali kje drugej, čigavi de so.

8. *„v ohlajenji“*, v greškim: *„v pokoji“*, t. j., bo v miru počival, in ne bo gorel v ognji večniga pogubljenja. Pred Kristusam je bilo plačilo pobožnih po smerti le samo to, de so v miru in brez vsiga terpljenja rešenja čakali, ker je še le Kristus nebesa odperl. — Sveti pisavec je dosihmal zavračal krivo misel hudobnih Judov, de ima veliko število otrók že samo na sebi veliko vrednost, in de si jih smé človek množiti tudi čednosti v škodo; tukaj pa zavrača njih drugo napačno misel, namreč, de je dolgo življenje dobrota posebne

Digitized by Google

stitljive ne dolgo življenje, ne veliko število let, ampak umnost človekova veljá za sive lasé,

9. in življenje brez madeža je velika starost.[9])

10. Ker je Bogu dopadel, je postal njegov ljubčik; in ker je med grešniki živel, je bil vzet.[10]) Heb. 11, 5.

11. Pobran je bil, de ni hudobija njegoviga uma popačila, ali de ni hinavšina njegove duše preslepila.

12. Zakaj mik nečimernosti[11]) zatemní dobro,[12]) in nestanovitne željé[13]) spačijo nedolžno serce.

13. Zgodej je končal, pa je spolnil veliko let;

14. zakaj njegova duša je Bogu dopadla, zato je hitel, ga vzeti izmed hudobij; ljudstva[14]) pa, ki so to vidile, niso umele, in si niso k sercu vzele,

15. de je Bog milostljiv in usmiljen do svojih svetih, in de gleda na svoje izvoljene.

16. In pravični, ko je mertev, pogublja hudobne,[15]) ki še živé, in mladost, ki je zgodej končala, dolgo življenje krivičniga.[16])

17. Vidijo sicer konec modriga, pa ne umejo, kaj je Bog ž njim namenil, in zakaj ga je Gospod vzel v svoje varstvo.

18. To vidijo in ga zaničujejo;[17]) Gospod pa jih bo' zasmehoval.[18])

19. Po tem bodo padli brez

---

cene, in de si ga smé človek ohraniti, ko bi tudi mogel zavoljo tega svojo vero zatajiti. Temu nasproti pa uči sveti pisavec: Kakor se veliko otrók ne more že samo na sebi imenovati dobrota, ker nezakonski otroci poginejo s svojimi starši vred; nasproti pa ima čisti človek, in kteri nima otrók, v čistosti bogastvo, ki ga dela srečniga časno in večno: ravno tako siva starost ni že sama na sebi dobrota, ampak le tedaj, kadar je združena z modrostjo in s čednostjo, in pravični, ko bi tudi prezgodej umerl, ima v čednosti bogastvo, ktero ga dela večno srečniga. Bog mu ni poslal zgodnje smerti v kazen, temuč iz modriga namena ga je poklical iz tega svetá njemu v zveličanje (10—15.).

9. Star človek ni zato častitljiv, ker je dolgo časa živel, ampak zato, ker si smemo misliti, de je po dolzim življenji veči modrost in popolnamost dosegel, kakor mladeneč; ako pa mladeneč toliko modrost in čednost doseže, kolikoršno star človek; tadaj je mladeneč tako častitljiv, kakor siva glava (Brentano).

10. Bog ga je zato tako zgodej s tega sveta vzel, ker je bil doveršil svojo čednost, in pa zato, de bi ga grešniki ne popačili, ko bi še dalje na svetu med njimi živel.

11. „*mik*“ greha in zapeljive spačenosti. Greh in spačenost druzih ljudi mika človeka, ki je k hudimu nagnjen, torej ga lahko omami in zapelje.

12. oslepí naše okó, de tega, kar je dobro in pravo, le nekoliko ali celo nič ne spoznamo.

13. poželjivost, ki je v nas, in požélí zdaj to zdaj uno.

14. „*ljudstva*“, t. j., ljudje pa tega niso spoznali.

15. „*pogublja hudobne*“ s svojim življenjem, ki ga je v pobožnosti dokončal. Glej zgor. pogl. 3. razl. 10.

16. kteri v dolgim času ni storil toliko dobriga, kolikor pravični v majhnim času, ki je v svoji mladosti umerl.

17. „*ga zaničujejo*“ ko neumneža, češ, de mu njegova pobožnost nič ni pomagala.

18. Gospod jih bo po svoji pravici pogubil.

Digitized by Google

časti,[19]) in v sramoti bodo med mertvimi na vekomaj; zakaj on bo té napuhnjene razdrobil, de bodo brez glasú,[20]) in jih bo v dnu zmajal,[21]) de bodo čisto brez vse tolažbe, ter bodo ječali, in njih spomin bo prešel.

20. Vsi preplašeni bodo prišli z mislijo na svoje grehe[22]) in tožile jih bodo njih lastne hudobije.

V. Poglavje.

Sodnji dan bodo hudobni spoznali svojo neumnost, ter se bodo kesali, toda prepozno; pravični bodo prejeli od Boga večno plačilo, hudobni pa bodo kaznovani.

1. Tadaj[1]) bodo pravični stali z veliko serčnostjo pred njimi, kteri so jih stiskali in jim jemali dela.[2])

2. Ko bodo to vidili, bodo zbegani po groznim strahu, in se bodo začudili zavoljo naglosti neupaniga zveličanja *(pravičnih)*,

3. in bodo sami per sebi rekli,[3]) ter se bodo kesali, in zavoljo dušne britkosti zdihovali: Ti so, ki smo jih nekdaj imeli v smeh in v zasramljiv pregovor.

4. Mi neumni smo njih življenje imeli za nespamet, in njih konec za nečast! Zgor. 3, 2.

5. Glej, kako so zdaj šteti med otroke Božje, in njih del[4]) je med svetniki.

6. Mi tedaj smo zgrešili pot resnice, in luč pravice nam ni svetila, in solnce spoznanja nam ni vzhajalo.

7. Utrudili smo se na potu hudobije in pogubljenja, in smo hodili po težavnih potih,[5]) za pot Gospodovo pa nismo vedili.

8. Kaj nam je prevzetnost pomagala? ali bahanje z blagam kaj nam je perneslo?

9. Vse to je prešlo kakor senca, in kakor memo tekoč poslanec, 1. Kron. 29, 15. Zgorej 2, 5.

10. in kakor ladija, ktera po valečim morji splava, ki se ne najde, ko odide, ne nje sled, ne tir njeniga gredeljna v valovih; Prip. 30, 19.

11. ali kakor ptica, ki po hlipu leti, ne najde se kako znamnje njene poti, temuč le šum perut *(se sliši)*, ko po lahkim vetru maha, in s svojim silnim letenjem hlip na dvoje reže; peruti gibaje memo zleti, in po tem ni znati nobeniga sledú njene poti;

12. ali kakor pušica izstre-

---

19. hudobni bodo padli s svoje visokosti.
20. v pekli bodo hudobni napuhnjenci osramoteni; Gospod jim bo njih hudobne jezike zavezal, de bodo molčali.
21. Gospod jim bo vse upanje vzel.
22. „*prišli*“ sodnji dan, ter se bodo spominjali svojih grehov.
1. sodnji dan bodo pravični stali z velikim veseljem.
2. „*jim jemali dela*“, t. j., jih ovérali v dobrih delih.
3. Drugi prestavljajo: „*in bodo med seboj govorili*“.
4. „*njih del*“, t. j., njih delež je med svetniki.
5. Svetu in njegovimu poželenju streči je veliko težavniši, kakor Bogu služiti; to hudobni sami spoznajo.

Digitized by Google

ljena v namerjeni kraj, ko razdeljen hlip precej skupej šine, de se ne zná, kod je letela.[6])

13. Takó smo tudi mi bili rojeni, in smo kmalo jenjali biti, in ne moremo pokazati nobeniga znamnja čednosti,[7]) temuč v svoji hudobii smo poginili.[8])

14. Takó grešniki govoré v peklu.[9])

15. Zakaj hudobniga upanje je kakor pleve,[10]) ki jih veter raznaša, in kakor tenka péna,[11]) ki jo vihar razkropí, in kakor dim, ki ga veter razžene, in kakor spomin memogredočiga enodnevniga popotnika. Ps. 1, 4. Prip. 10, 28.

16. Pravični pa bodo vekomaj živéli,[12]) in per Gospodu je njih plačilo, in skerb za nje per Najvišim.

17. Zato bodo prejeli častitljivo kraljestvo in lepo krono iz Gospodove roke;[13]) ker s svojo desnico jih bo pokrival, in s svojo sveto roko jih bo branil.[14])

18. Prijel bo orožje njegov serd, in oborožil bo stvarí v maševanje nad sovražniki. Ps. 17, 40. Efež. 6, 13.

19. Oblekel bo namesti oklepa pravico, in vzel namesti čelade pravično sodbo.

20. Prijel bo za pravičnost ko za nepremagljivi škit,

21. svojo neutolažljivo jezo bo v sulico zbrusil, in ž njim se bo ves svét bojeval zoper neumneže.[15])

22. Spušene strele bodo naravnost letéle, ter iz oblakov kakor iz prav napetiga loka derle v pokončanje, in bodo v namenjeni kraj zadevale,

23. in njegova skalnata jeza

---

6. Kakor te reči (senca, ptica, pušica) memo zleté, in ne pusté za seboj nič sledú; tako mine in zgine hudobnim življenje (v. 13.), veselje (v. 8.), in upanje, de bodo dolgo časa vživali posvetno razveseljevanje (v. 15.).

7. ko obstoječiga sledú svojiga dokončaniga življenja.

8. „*temuč*“, ker smo le hudobije počenjali, je naše življenje ukončano, in smo večni smerti zapadli.

9. Te verste ni v greškim svetim pismu.

10. „*je kakor pleve*“, nekteri prestavljajo: „*je kakor prah*“.

11. „*kakor tenka pena*“, nekteri prestavljajo: „*kakor tenka slana*“; „*enodnevniga popotnika*“, t. j., popotnika, ptujca, gosta, ki se le en dan per nas mudí.

12. Pravičniga življenje, veselje in upanje nikdar ne mine (primeri razl. 6.); kako razločin je tedaj njih delež od deleža hudobniga človeka!

13. Pravični bodo kdaj gospodovali z Bogam vred (zgor. 3, 8. Skriv. razod. 4, 10: 7, 15.) že sodnji dan, od kteriga je tukej govorjenje, ker bo njih pravično, po Božji postavi obravnano življenje obsodilo hudobne, ter jih osramotilo (Zgor. pogl. 3. razl. 10.).

14. „*branil*“ jih bo ravno tudi sodnji dan zoper hudobne. Sveti pisavec popisuje tukaj in v naslednjih verstah splošno sodbo Božjo; kako bo namreč Bog takrat hudobne premagal, ker jim bo pred očí postavil svojo sveto, nepremenljivo, mogočno postavo, in sami bodo mógli spoznati, de je bilo njih življenje nji nasprotno, tedaj hudobno. Tako bo Božja postava obsodila hudobne. Pa tudi vse stvari se bodo takrat zoper hudobne spuntale.

15. V skrivnim razodenji so naznanjene kazni, s kterimi bo Bog obiskal hudobne ob koncu svetá.

Digitized by Google

bo debelo točo usipala, morska voda bo čez nje divjala, in reke bodo močno na nje derle.

24. Silen vihar se bo zoper nje vzdignil, in jih bo kakor vertinec raznesel. Njih krivica bo vso deželo v pustoto preobernila, in njih hudobija bo mogočnih sedeže prekúcnila.[16])

VI. Poglavje.

Perzadevajte si za modrost, zlasti vi, vladarji in viši, ker vas ojstrejši sodba čaka; modrost sleherni lahko najde, kdor si prav za njo perzadeva; kaj je modrost, vam hočem povedati.

1. Modrost je boljši kakor moč, in razumen človek boljši kakor močni.[1]) Sir. 9, 18.

2. Poslušajte tedaj, kralji, in razumejte; učite se, sodniki vse zemlje![2])

3. Nastavite ušesa, vi, ki čez množice gospodujete, in si dopadete v trumah narodov;

4. zakaj Gospod vam je dal oblast, in mogočnost Najvikši, kteri bo vaše dela preiskoval, in vaše misli pregledoval. Rimlj. 13, 4. 6.

5. Zakaj če niste ko oskerbniki njegoviga kraljestva prav sodili, postave pravice ne spolnovali, in po volji Božji ne ravnali,

6. bo strahovitno in nanaglama nad vas prišel; ker silno ojstra sodba se godí njim, ki so predpostavljeni.[3])

7. Zakaj nizkimu se skaže usmiljenje,[4]) mogočni pa bodo močno kaznovani.

8. Ker Bog ne bo nikomur gledal na obraz, in se ne bo bal mogočnosti nobeniga; zakaj on je nizkiga in mogočniga vstvaril,

---

16. *„vertinec“*, t. j., piš, ki se okrog verti. — Njih strašna hudobija, s ktero hudobneži vse, kar je svetiga, tudi oblast, ki jo je Bog postavil, podkopujejo in prekucujejo, bo sklicala na zemljo vse tiste strašne natorne prikazni, ki zemljo spreminjajo v pušavo.

1. Sveti pisavec je dosihmal popisoval srečni stan pobožnih (modrih) in žalostno usodo hudobnih (nespametnih), in je s tem perporočal modrost zavoljo njenih dobrih nasledkov; zdaj pa naravnost kliče in vabi zlasti deželske vladarje in poglavarje, de naj se vdajo modrosti, ki se dá najti vsim, kteri je z resnično ljubeznijo išejo, in ki vse perpelje k pravimu gospodovanju in k neumerljivosti.

2. *„sodniki vse zemlje“*, prav po besedi: *„sodniki pokrajin zemlje“*.

3. Vladarje in druge oblastnike čaka silno ojstra sodba Božja, ako svojih dolžnost ne spolnujejo in pregrešno živé, ker so s tem krivi grehov svojih podložnih, ktere bi mógli po svoji moči od grehov odvračati, pa jih še s svojimi slabimi zgledi pohujšujejo ter v greh zapeljujejo; in kolikor bolj so dolžni Bogu hvaležni biti, ker jih je Gospod toliko povzdignil, in za svoje namestnike na zemlji postavil: toliko bolj pregrešna in kazni vredna je njih nehvaležnost, ako ga žalijo.

4. *„nizkimu“* se majhna kazen persodi. Od nizkiga, ki je le en talent prejel, bo Gospod tudi le eniga hotel. Podložni ima manj dolžnost, kakor njegov

Digitized by Google

in za vse enako skerbi. 5. Mojz. 10, 17.

9. Močnejših pa močnejši terpljenje čaka.

10. Do vas kraljev so tedaj té moje besede, de se modrosti učite, in ne padete.[5])

11. Zakaj, kteri se pravice prav deržé, bodo opravičeni; in kteri se je naučé, bodo znali odgovor dajati.

12. Bodite tedaj željni mojih besedí, in ljubite jih, in imeli bote krotitev.[6])

13. Modrost je svetla in nezvenljiva, in kteri jo ljubijo, jo lahko vidijo, in kteri je išejo, jo najdejo.

14. Kteri je želé, jim naproti pride, de se jim perva pokaže.

15. Kdor zjutrej zgodej na njo čuje, se ne bo trudil;[7]) zakaj pred svojimi vratmi jo bo našel sedečo.[8])

16. Na njo tedaj misliti, je popolna razumnost; in kdor zavoljo nje čuje, bo kmalo brez skerbí.[9])

17. Zakaj ona sama okoli hodi iskája njih, kteri so je vredni, ter se jim na potih vesela kaže, in jim z vso previdnostjo naproti pride.[10])

18. Nje začetek namreč je prav resnična želja po krotitvi.[11])

19. Perzadevanje za krotitev se kaže v ljubezni,[12]) ljubezen

---

viši, in če tudi téh prav natanko ne spolni, se zamore vender vsaj s tem izgovarjati, de nima vselej priložnosti, si pridobiti praviga spoznanja, de bi vedil, kakó in koliko ga njegove dolžnosti vežejo; memo tega se tudi nizkimu težave in terpljenje, ki ga na tem svetu bolj tarejo, kakor imenitne, lahko štejejo v pokoro in spravo za storjene grehe: temu nasproti pa zasluži imenitni in viši ojstro kaznovanje, če je nezvest v spolnovanji svojih dolžnost, ker se od njega pač ne more misliti, de bi jih ne vedil, in ker bi ga mógle veči dobrote, ki jih prejema, toliko bolj perganjati, Bogu služiti.

5. *„de ne padete“* v zmoto, ali pa: *„de ne zabredete“*.

6. *„imeli bote krotitev“*, t. j., pravo in pobožno življenje.

7. Kdor si kmalo za modrost perzadeva, se ne bo dolgo trudil, de bi jo najdel, t. j., jo bo lahko najdel. Preg. 8, 17.

8. Sveti pisavec popisuje tukaj Modrost kakor osebo ali peršono, in naznanja s tem, de govorí od nevstvarjene, večne Modrosti, ktera je druga Božja peršona, Sin Božji; in res ravno tem besedam: *„pred svojimi vratmi jo bo našel“*, primerjeno govorí Jezus Kristus sam od sebe (v Skrivn. raz. 3, 20.), rekoč: *„Glej! stojim per vratih in terkam; ako kdo moj glas posluša, in mi vrata odpre, pojdem noter k njemu“*. — Iz nevstvarjene Modrosti pa izvira vsa vstvarjena modrost, ki si jo lahko človek pridobi, in ki je v spoznanji praviga Boga in v strahu Božjim. Primeri Preg. 8. in spod. 7, 27. Zavoljo te tenke zveze med nevstvarjeno Modrostjo in med vstvarjeno sveti pisavec večkrat govorí od te in od une ob enim, in prestopa od ene do druge, de se ne vé, kdaj.

9. mu ne bo treba skerbeti, kako bi zadobil modrost, ker (nevstvarjena Modrost s svojimi darovi) njim naproti pride, kteri je išejo.

10. Modrost ne obrača merzlo herbta njim, ki je išejo, temuč jim še naproti pride, če je le išejo po pravim potu.

11. *„po krotitvi“*, t. j., po zboljšanji življenja.

12. *„se kaže v ljubezni“* do modrosti.

Digitized by Google

pa v spolnovanji njenih zapoved,[13]) spolnovanje zapoved pa v popolni čistosti,[14])

20. in čistost perpelje naj bliže k Bogu.

21. Želja po modrosti perpelje tedaj k večnimu gospodovanju.[15])

22. Ako vas tedaj, o kralji ljudstev! veselé sedeži in žezli, ljubite modrost, de bote večno kraljevali.

23. Ljubite luč modrosti vi vsi, kteri ste ljudstvam predpostavljeni!

24. Kaj pa de je modrost in kako se je spočela, bom povedal, in ne bom vam skrival Božjih skrivnost, temuč jo bom preiskal od začetka njeniga rojstva, in bom njeno spoznanje na svetlo dal, in resnice ne bom zamolčal;[16])

25. in z grizečo nevošljivostjo ne bom hodil;[17]) zakaj tak človek se ne bo modrosti vdeležil.[18])

26. Veliko število modrih pa je blagor svetu; in moder kralj je podpora ljudstvu.[19])

27. Sprejmite tedaj krotitev po mojih besedah in to vam bo pomagalo.

VII. Poglavje.

Modrostine prednosti; pomočki jo doseči.

1. Jez sim sicer tudi umerljiv človek, kakor vsi, iz rodú uniga persteniga, ki je bil pervi vstvarjen, in sim se v maternim telesu upodobil v meso,[1]) Job. 10, 10.

2. ko sim se v desetih mesecih sosiril v kervi iz človeškiga semena in po slasti telesne združbe.

3. Tudi jez, ko sim bil rojen, sim sopel občji hlip, sim padel na vsim enako[2]) zemljo, in sim

---

13. „*v spolnovanji njenih*“, t. j., modrostinih zapoved.

14. Nekteri prestavljajo iz greškiga: ... „*spolnovanje zapoved pa je gotova podlaga neumerljivosti*“.

15. „*k gospodovanju*“ per Bogu. Prim. pogl. 5. razl. 13.

16. Dozdaj sim vas opominjal, de išite modrosti; zdaj bom pa bolj natanko razložil nje natoro, začetek, imenitnost, in kako de se pridobí. Sveti pisavec si misli naj pred nevstvarjeno Modrost, govorí pa, kakor je bilo zgorej (razl. 8.) rečeno, od nje tako, de polagama prestopa na vstvarjeno modrost.

17. in ne bom iz nevošljivosti zamolčal resnice, ki jo spoznam.

18. Kdor vero in svojiga bližnjiga ljubi, mu iz nevošljivosti resnice ne perkriva, ampak mu jo odkritoserčno oznanuje. Glej spodej 7, 13.

19. „*podpora ljudstvu*“, drugi prestavljajo: „*sreča ljudstvu*“.

1. Sveti pisavec, ki tukej dovolj razločno naznani, de oseba, ki govori, in ki ji on svoje nauke na jezik poklada, je kralj Salomon; naj pred skazuje, de je modrost vredna, de se više ceni, kakor vse drugo, de se pa od Boga sprosi le s ponižno molitvijo.

2. „*na vsim enako*“ revno, truda polno zemljo. Beseda „*padel*“ naznanja slabost in nezmožnost rojeniga deteta, ki si samo celo nič ni v stanu pomagati. Nektere ljudstva so imele navado, otroke, ko so na svet prišli, na tla pokladati v znamnje, de bi mógli poginiti, ako bi se jih drugi ne usmilili in jih ne sprejeli.

Digitized by Google

pervi glas, kakor vsi drugi, z jokam dal od sebe.[3])

4. V plenicah, in z velikimi skerbmi sim bil zrejen.

5. Zakaj noben kralj nima drugačniga rojstniga začetka;

6. ampak vsi imajo enak vhod v življenje in enak izhod.[4]) Job. 1, 21: 1. Tim. 6, 7.

7. Zato[5]) sim prosil, in razumnost mi je bila dana, sim klical, in prišel je v me duh modrosti.

8. In više sim jo cenil, kakor kraljestva in kraljeve sedeže, in bogastvo sim štel ko nič v permeri ž njo.

9. Tudi nobeniga draziga kamna nisim permerjal ž njo; zakaj vse zlato je v permeri ž njo slab pesek, in srebro zraven nje ima ceno kakor blato. Job. 28, 15.

10. Ljubši mi je bila, kakor zdravje in lepota, in za luč sim si jo zvolil; ker njena svetloba nikdar ne ugasne.

11. Ž njo vred[6]) pa mi je došlo vse dobro, slave brez mere po njenih rokah. 3. Kralj. 3, 13.

12. In veselil sim se vsih reči, ker ta modrost je pred menoj hodila;[7]) pa nisim vedil, de je ona vsiga tega mati.

13. Brez zvijače[8]) sim se je naučil, in brez nevošljivosti jo delim, in nje slave ne perkrivam.

14. Zakaj ona je ljudem nezmeren zaklad; kteri si ga v prid obračajo, so deležni Božje prijaznosti, in se perporočajo z darovi krotitve.[9])

15. Bog mi je dodelil, modro govoriti, in spoznati vrednost tega, kar mi je daniga;[10]) ker on vodi k modrosti, in boljša modre;

16. zakaj v njegovih rokah smo mi, in naše govorjenje, in vsa modrost, in znanje del, in krotitev.

17. Ravno on mi je dal vsih reči, kar jih je: pravo spoznanje, de bi razumel naredbo svetá, in moči pervin,

18. začetek in konec in sredo časov, kako se solnce obrača, in letni časi preminjajo,

19. letni tek, in razverstenje zvezd,

20. nagone žival in zlobo zverin, moč vetrov[11]) in misli ljudi, različnost zélиš in močí korenin,

21. in karkoli je skritiga in

---

3. Res gotovo znamnje, de je človeško življenje polno težav in terpljenja.

4. Vsi ljudje se rodijo in umerjejo, različen je le čas med rojstvam in med smertjo, per nekterih je daljši, per nekterih krajši, in različno je, kar se človeku primeri v tem času; vse to si pa obračajo nekteri v zveličanje, nekteri pa v pogubljenje.

5. „*Zato*“ ker sim ravno takó reven, kakor vsakteri, in ker mi modrost ni prirojena, kakor nobenimu ne.

6. Z modrostjo sim prejel bogastvo, čast i. d. Glej 3. Kralj. 3, 13.

7. „*je pred menoj hodila*“, t. j., me je vodila v vživanji časnih dobrot.

8. t. j., s priprostim sercam, iz dobriga namena.

9. „*se perporočajo z darovi krotitve*“, t. j., s svojim lepim, pobožnim življenjem dopadejo Bogu in ljudem.

10. „*spoznati*“ pravo, notranjo vrednost vsih reči, ktere ljudje imajo za dobrote sedanjiga življenja.

11. „*moč vetrov*“ nekteri prestavljajo iz greškiga: „*moč duhov*“. Še danda-

Digitized by Google

nevidniga, vsiga sim se naučil; zakaj modrost, vsih reči umetnica, me je učila.[12])

22. V nji je namreč Duh umnosti,[13]) kteri je svet,[14]) enojin, mnogoter,[15]) tenek,[16]) zgovoren,[17]) gibčen,[18]) neomadežan,[19]) resničen,[20]) prijeten, dobroljuben, bistroumen, kteriga nič ne ustavi, dobrodelen,

23. priljuden, dobrotljiv, stanoviten,[21]) nezmotljiv, gotov,[22]) vsigazmožen,[23]) vsigaprevidin,[24]) in kteri vse duhove pozna, umen, čist, in tenek.[25])

24. Zakaj memo vsih gibčnih reči je modrost naj bolj gibčna;[26]) zavoljo svoje čistote pa vse prešine.[27])

25. Ona je namreč dih Božje moči,[28]) in čist iztok svetlosti vsi-

---

našnji mislijo v jutrovih deželah, de je Salomon živel v družini z zveličanimi duhovi.

12. Po nevstvarjeni Modrosti so vse reči storjene (Preg. 8, 22. Sir. 24.); ona je vir vstvarjene modrosti, namreč tiste modrosti, ki jo človek dobiva od svetiga Duha, in ki jo imenujemo dar učenosti ali dar umnosti. Glej naslednjo razl.

13. „*V nji*“, t. j., v nestvarjeni Modrosti je sveti Duh. Cerkveni očetje učé, de je sveti pisavec z „*Duham umnosti*“ naznanil svetiga Duha, tretjo Božjo peršono, kakor zgorej z „*Modrostjo*“ Sina Božjiga; in kakor se to, kar je rečeno od Modrosti, lahko večkrat od nevstvarjene Modrosti in od vstvarjene ob enim umeva, ravno tako se tudi to, kar je tukej rečeno od svetiga Duha, lahko obrača na duha učenosti in umnosti, ki ga človek dobiva od svetiga Duha.

14. Sveti Duh je vir vse svetosti; pravi duh človeške modrosti in umnosti hrepení po svetosti.

15. Sveti Duh je enojin ali eden sam v sebi, mnogoter v svojih delih in darovih. Tudi človeški duh umnosti je le eden, pa se mnogotero, v mnozih učenostih razodeva.

16. Sveti Duh vse prešine in preiše, tudi globokosti Božje. 1. Kor. 2, 10. Tudi človeška učenost, namreč dar učenosti, se sme hvaliti, de pozna Boga.

17. dela človeka zgovorniga. Glej spod. 10, 21.

18. dela človeka gibčniga, ga nagiba k delavnosti.

19. za tega voljo ga človek ne more sprejeti, ako ni čistiga serca. Greg. Nazianz.

20. tudi duh človeške učenosti je resničen in se ne moti, ako se opéra na Božje razodenje.

21. Sveti Duh je stanoviten v pomoči; človeški duh je stanoviten v dobrim.

22. je gotov, ker dvome prežene.

23. vse premore sam za se in v človeku.

24. vse previdi, ter obrača vse v dobro.

25. t. j., vse duhove preseže, prešine, pregleda s svojim umam, s svojo močjo in bistroumnostjo. V greškim: „*vse umne, bistre, tenke duhove prešine*“.

26. t. j., modrost hitrejše umé in pregleda vsako reč, kakor nar umniši in nar bistrejši duh. Kar je bilo zgorej rečeno od Duha modrosti, se tukej modrosti sami perpisuje.

27. Kakor tenka strela, kamor vdari, vse prešine; tako tudi tenki, čisti Duh modrosti vsako dušo, v ktero pride, prešine, in jo prestvari (Brentano). Glej razl. 25.

28. Kar se od tukej do 30. verste pripoveduje, bi se lahko umevalo od Božje

Digitized by Google

gamogočniga Boga; in zato ne pride nič omadežaniga k nji.

26. Zakaj ona je svetloba večne luči[29]) in brez madeža ogledalo Božjiga veličastva,[30]) in podoba njegove dobrote.[31])

27. In ker je edina,[32]) vse zamore; in akoravno sama v sebi nespremenljiva,[33]) vender vse prenoví, in se poda med narode[34]) v svete duše, in dela prijatle Božje in preroke.

28. Zakaj Bog nobeniga ne ljubi razun njega, kteri z modrostjo stanuje.[35])

29. Ona je namreč lepši, kakor solnce, in preseže vso uredbo zvezd,[36]) in če se z lučjo permeri, jo prekosi;

30. Zakaj za tó nastopi noč, modrosti pa hudobija ne premaga.[37])

VIII. Poglavje.

Koristi, ktere iz modrosti izvirajo.

1. Ona tedaj z močjo sega od kraja do kraja, in vse prijetno ureduje.[1])

2. Njo sim ljubil in izvolil od svoje mladosti, in sim si jo iskal vzeti za nevesto, in sim bil ljubej njene lepote.[2])

3. Združba, ki jo ima z

---

modrosti, ko lastnosti Božje; po razlaganji svetiga Pavla (Hebr. 1, 3.), ki ga je sv. Duh razsvetljeval, je pa sveti pisavec imel pred očmí drugo Božjo peršono, Sina Božjiga.

29. ona je luč od večne luči; zakaj svetloba luči je luč, in je zmirej z lučjo sklenjena (Avg.).

30. „*ogledalo*“ ali „*zerkalo*“ (špegel). Pomen: V Modrosti — v Sinu Božjim — se vidi — se kaže enaka Očetova podoba, in popolnama enaki obraz Božjiga bitja Očetoviga. Glej Jan. 14, 9. Hebr. 1, 3.

31. t. j., obraz Očetoviga bitja. Sveti Ambrož pravi k temu: Pomni, kolikošne reči de so s tem naznanjene: Podoba kaže, de je Sin enak Očetu; obraz, de je Sin osebna podoba Očetoviga bitja; svetloba, de je večen. Glej razl. 29.

32. t. j., ker sama v sebi biva, živí, ko oseba ali peršona.

33. t. j., ohrani vekomaj svoje osebno bitje. Sveti pisavec s tem naznani svojo vero, de Modrost v Bogu je oseba ali peršona.

34. „*vse prenoví*“, s svojo vsigamogočnostjo vse prestvari, dela iz nevednih in grešnih modre in pravične (Brentano).

35. „*stanuje*“, t. j., ž njo sklenjen živí.

36. „*vso uredbo zvezd*“, t. j., vse lepo zverstene zvezde, ki so v lepim redu na nebu.

37. Vse na svetu je minljivo, za nar bolj svetlim dnevam pride terda noč; le samo Modrost Božja je neminljiva, je večna, in nje ne more premagati in pokončati nobena sovražna moč (Brentano).

1. Modrost Božja močno in krepko dela v vsih rečeh od eniga kraja svetá do druziga, ter vse prijetno (v greškim: „*koristno*“) napravlja in vravnava.

2. Duša, ktera Boga ljubi, je ž njim v enaki zavezi, kakor ženin in nevesta med seboj. Glej vvod v „*Visoko pesem*“. Sveti pisavec si tukej in v naslednjim misli tisto modrost, ki iz Božje Modrosti izvira, in ki jo Bog človeku

Digitized by Google

Bogam, poveličuje njeno blagost;[3]) pa tudi Gospod vsih reči jo ljubi;

4. zakaj ona je učenica krotitve Božje[4]) in izvolivka njegovih del.[5])

5. In ako se v življenji želi bogastvo, kaj je bogatejšiga kakor modrost, ki vse dela?[6])

6. Ako pa dela um, kdo je veči umetnik tega, kar je, kakor ona?[7])

7. In ako kdo pravico ljubi; nje dela so naj veči čednosti;[8]) zakaj ona uči zmernost in razumnost in pravičnost[9]) in serčnost, memo njih ni nič bolj v prid ljudem v življenji.[10])

8. Če pa kdo želí veliko znati; ona vé preteklo[11]) in preudarja prihodnje; umé zvito govorjenje, in zna razrešiti uganjke; vé znamnja in čuda, preden se zgodé, in dogodke časov in vekov.[12])

9. Zato sim sklenil, si jo perdružiti tovaršico, ker dobro vem, de me bo vdeleževala svojih dobrot, in vedrila v otožnih mislih.

10. Zavoljo njé bom dosegel slavo per ljudstvu, in čast per starih, še mladeneč.

11. Tudi prebrisan v sodbi[13]) bom najden, in mogočni se bodo nad menoj zavzémali, in knezi se mi bodo čudili.

12. Kadar bom molčal, me bodo čakali, kadar bom govoril, bodo v mene gledali, in kadar bom delj časa govoril, si bodo perste na usta pokladali.

13. Razun tega bom po nji

---

delí; vender pa se ž njo lahko tudi Božja osebna Modrost ali ko oseba (peršona) umeva.

3. Izvir, ki ga ima v Bogu, jo dela blágo ali žlahtno.

4. je učenica božjiga, pobožniga življenja.

5. V greškim: *„ona vé skrite Božje sklepe in mu je svetovavka per njegovih delih“*. — To veljá od Modrosti, ki je peršona v Božjim bitji.

6. Modrost dela človeka bogatiga, ker mu daje zadovoljnost.

7. Ako bi si kdo rad slavo pridobil z umnostjo, kdo ga je v stanu bolj podučiti, kakor Božja modrost, ktera je svet vstvarila? Glej zgor. 7, 17—21. Preg. 8, 22.

8. Ako kdo želí pravičen, pobožen biti, naj se k Modrosti oberne, ker nje djanje je zgolj pravica in naj viši čednost.

9. zakaj modrost uči v vsih rečeh zmerne, razumne, prave srede se deržati.

10. *„serčnost“* v premagovanji nasprotljejev na potu pravičniga in pobožniga življenja; *„memo njih“*, t. j., memo imenovanih štirih čednost, ni nič bolj ljudem v prid; zato se te čednosti imenujejo poglavitne čednosti, ker so glava vsih druzih čednost in podlaga keršanske pravičnosti, ali: one so tako rekoč tečaji, okoli kterih se vse druge čednosti verté; zato se imenujejo v latinskim jeziku *„tečajne čednosti“*.

11. ona učí preteklo in daje zastran tega permérne nauke.

12. modrost vé tudi na zvito in težko vprašanje pravi odgovor dati (glej 1. Kralj. 3, 16—27.), zna uganjke razlagati (glej 1. Kralj. 10, 1—10.), vé velike prečudne rečí in prihodnje prigodbe, na pr. solnčno in lunino mraknjenje, viharje, dež, kaj se bode sčasama s tem ali z unim kraljestvam zgodilo i. t. d. (Brentano).

13. *„prebrisan“* bom v razsojevanji pravd.

Digitized by Google

neumerljivost zadobil, in bom večni spomin zapustil njim, kteri bodo za menoj.

14. Ljudstva bom v red spravljal, in narodi mi bodo podložni.

15. Prestrašni kralji se me bodo bali, ko me bodo slišali; med množico se bom vidil dober, v vojski pa junašk.

16. Kadar spet v svojo hišo stopim, bom per nji počival; zakaj obhoja ž njo nima nič grenkosti in nje družina nič zopernosti, ampak radost in veselje.

17. Ko sim to sam per sebi premišljeval in v svojim sercu preudarjal, de ste si neumerljivost in modrost v rodu,

18. de je v prijaznosti ž njo prijetno razveseljevanje, v delih njenih rok neperkratena čast,[14]) v pogovorih ž njo razumnost,[15]) in v vdeleževanji njenih govorov slava: sim okoli hodil je iskaje, de bi si jo persvojil.

19. Bil pa sim bistroumen[16]) mladeneč, in sim bil dobil dobro dušo.[17])

20. In ko sim boljši prihajal, sim zadobil neomadežano telo.[18])

21. Ko sim pa zvedil, de ne morem drugači zderžljiv biti,[19]) kakor če dá Bog (in že to je bilo modrost, vediti, čigav dar de je ta), sim pred Gospoda stopil, in ga prosil, ter sim govoril iz vsiga svojiga serca.

IX. Poglavje.

Prečudne modrostine dela. Božja vsigamogočnost in usmiljenje.

1. Bog mojih očetov in Gospod usmiljenja, kteri si vstvaril vse reči s svojo besedo, 3. Kralj. 3, 9.

2. in si po svoji modrosti namenil človeka, de naj gospoduje nad stvarmi, ktere si naredil,

3. in vlada vso zemljo po spodobi in pravici, in sodbo sklepa z ravnim sercam:

4. daj mi modrost, ki stoji zraven tvojiga sedeža, in ne zverzi me izmed svojih hlapcov;

5. zakaj tvoj hlapec sim in sin tvoje dékle[1]), slab človek in kratkiga življenja, in premalo zveden v pravici in postavi. Ps. 115, 16.

6. In ako bi ravno kdo zmed človeških otrók bil popolnama, bi vender nič ne veljal, če mu tvoje modrosti manjka.

---

14. *„neperkratena čast“* drugi prestavljajo iz greškiga: *„nezmanjkljivo bogastvo“*.

15. Drugi prestavljajo iz greškiga: *„v prijazni obhoji ž njo je razumnost“*.

16. Bil sim brihten mladeneč, sim imel dobro glavo.

17. *„dobro dušo“*, t. j., dobro serce mi je bilo prirojeno.

18. Z rastjo v modrosti sim prejel dar čistosti. Brentano pa takole razlaga: Per svojih lepih dušnih darovih sim ohranil tudi zdravo, krepko, čisto telo, ki ga z mladostno razuzdanostjo nisim oskrunil in oslabil. Pridig. 11, 10.

19. *„zderžen biti“* grehov nečistosti in druzih pregreh. Drugi prestavljajo: *„moder biti“*.

1. Glej Ps. 85, 16. Primeri to molitev s 3. Kralj. 3, 6—9: 2. Kron. 1, 8—10.

Digitized by Google

7. Kralja si me zvolil svojimu ljudstvu, in sodnika svojim sinovam in hčeram; 1. Kron. 28, 4. 5: 2. Kron. 1, 9.

8. in ukazal si mi tempelj zidati na tvoji sveti gori, in v mestu tvojiga prebivališa altar, podobo[2]) tvojiga svetiga šotora, kteriga si perpravil spervenja.[3])

9. S teboj pa je tvoja modrost, ktera pozna tvoje dela, in je tudi takrat vpričo bila, ko si svét vstvaril, in je vedila, kaj tvojim očem dopade, in kaj je prav po tvojih zapovedih. Preg. 8, 22. 27. Jan. 1, 1.

10. Pošlji jo s svojih svetih nebes in s sedeža svojiga veličastva, de bo z menoj, in dela z menoj, de vem, kaj ti je dopadljivo;

11. zakaj ona vé in umé vse, ter me bo previdno vodila v mojih delih, in me bo varovala s svojo močjo.

12. Tedaj bodo moje dela prijetne, ter bom pravično vladal tvoje ljudstvo, in bom vreden prestola svojiga očeta.

13. Zakaj kdo izmed ljudi more vediti Božji sklep, ali kdo si more misliti, kaj Bog hoče?[4]) Iz. 40, 13. Rimlj. 11, 34: 1. Kor. 2, 16.

14. Misli umerljivih so namreč boječe[5]) in naša previdnost[6]) je negotova.

15. Ker telo, ki je strohljivo,[7]) teži dušo, in persteno prebivališe tlači pamet, ktera veliko misli.

16. Težko umemo, kar je na zemlji, in s trudam najdemo, kar je pred očmi. Kdo bo tedaj preiskal, kar je v nebesih?

17. in kdo bo tvojo misel vedil, ako ti ne daš modrosti, in ne pošlješ svojiga svetiga Duha z visokosti,

18. de se zboljšajo steze njih, kteri so na zemlji, in de se ljudje naučé, kar tebi dopade?

19. Zakaj vsi, kteri so tebi, o Gospod! dopadli od začetka, so bili po modrosti rešeni.[8])

X. Poglavje.

Zgledi ljudi iz starih časov, ktere je modrost pogubljenja obvarovala.

1. Ta *(modrost)* je obva- | rovala njega, kteriga je Bog

2. Salomonov tempelj je bil po podobi svetiga šotora narejen. Prim. 3. Kralj. 6. z 2. Mojz. 25—30.
3. Kteriga si ukazal napraviti ob izhodu iz Egipta.
4. Sam sebi prepušeni človek ne spozná ne Božje volje, ne njegovih namenov, ne vsih svojih dolžnost.
5. misli človeške so nestanovitne; človek si zdaj to zdaj uno misli pravo.
6. Drugi prestavljajo: „*naši sklepi so nestanovitni*“.
7. telo po grehu popačeno in zavoljo tega strohljivo.
8. Vsi tisti, kteri so se od začetka sveta do zdaj splošne spačenosti obvarovali, ter se niso dali zapeljati, očaki in drugi, so le po modrosti čednost ohranili; ali pa, če so grešili, so se po nji zopet poboljšali in spokorili.

Digitized by Google

perviga naredil očeta vsiga svetá, ker ga je samiga vstvaril; [1]) 1. Mojz. 1, 27.

2. in ga je iz njegoviga greha izvlekla, in mu je dala moč gospodovati nad vsim.[2])

3. Ko je krivični v svoji jezi od nje odstopil, je po serdu bratomorstva poginil.[3])

4. Ko je bila zavoljo njega[4]) z vodó zemlja pokončana, ji je zopet modrost pomagala, ker je pravičniga po zaničljivim lesu vodila.[5]) 1. Mojz. 7, 21.

5. Ona je tudi pravičniga[6]) najdla, ko so se vse ljudstva brez razločka hudobíi vdale, in ga je ohranila brez graje vpričo Boga, in mu je per smiljenji do sina moč obvarovala.[7]) 1. Mojz. 11, 2.

6. Ona je rešila pravičniga,[8]) ki je bežal zmed hudobnih, ki so poginjali, ko je ogenj padal na petere mesta; 1. Mojz. 19, 17. 22.

7. de je še zdaj v spričevanje njih hudobije zemlja pusta in se kadí,[9]) drevesa imajo sadje, ktero ne dozorí,[10]) in solnati steber stoji v spomin neverne duše.[11])

8. Zakaj ker so modrost vnemar pustili, se niso samo v tem pregrešili, de niso spoznali dobriga, temuč so še ljudem spomin svoje nespameti zapustili, de niso mogli skriti tega, v čemur so grešili.

9. Modrost pa je bolečin rešila nje, kteri jo čislajo.

10. Ona je pravičniga peljala po ravnih potih, ko je bežal pred bratovim serdam, in mu je pokazala kraljestvo Božje, ter mu

---

1. Dokler se je Adam ohranil v stanu nedolžnosti in pravičnosti, se je to zgodilo s pomočjo modrosti, ktero je bil od Boga prejel.
2. Sveto pismo tukej pové, de se je Adam zopet k Bogu spreobernil, in gospostvo čez stvari, ki ga je bil z greham zgubil, spet dobil, vender pa v manjši meri.
3. Hudobni Kajn je bil res modrost zapustil, ko je v jezi brata Abeljna ubil, in si je s tem greham pogubljenje nakopal. Glej 1. Mojz. 4.
4. „*zavoljo njega*“, zavoljo Kajna, t. j., zavoljo njegovih grehov, ki so jih njegovi mlajši posnemali.
5. „*ker je pravičniga*“, namreč Noeta v slabi ladii vodila, in je vse, kar je bilo v nji, potopa otela.
6. „*pravičniga*“, namreč Abrahama. Prim. Rimlj. 4, 18.
7. ko so vse ljudstva v hudih pregrešnih zmotah živele, je modrost Abrahama varovala malikovanja in druzih pregreh, ter mu je tudi moč dala, de je iz pokoršine do Boga svojo očetovsko ljubezen do svojiga sina Izaka, ki se mu je močno smilil, v sebi zadušil, in je bil perpravljen, Bogu darovati ga (Brentano).
8. „*pravičniga*“, namreč Lota iz Sodome.
9. „*zemlja*“, okrog gnjiliga ali mertviga morja, ki je na planjavi, kjer je nekdaj stalo sodomsko mesto, je „*pusta*“, solnata, in iz morja se po spričevanji popotnikov neprenehama vzdiguje dim še dandanašnji.
10. „*sadje, ktero ne dozorí*“, so tako imenovane sodomske jabelka, ktere, kakor pravijo, se od zunej lepe vidijo, znotrej so pa polne pepela.
11. „*neverne duše*“, Lotove neverne žene, ki se je v solnat steber spremenila; še dandanašnji kažejo ondi popotnikam solnato gomilo.

Digitized by Google

je dala spoznanje svetih; obogatila ga je v njegovim trudu; in je dokončala njegove dela.[12]) 1. Mojz. 28, 5. 10.

11. V zvijači njegovih goljufov mu je na strani stala, in ga je obogatila.[13])

12. Varovala ga je sovražnikov, in zoper zalezovavce ga je branila, in mu je terd boj napravila, de bi premagal, in zvedil, de je modrost močneji od vsih reči.[14])

13. Ona prodaniga pravičniga[15]) ni zapustila, ampak rešila ga je grešnikov, in je šla ž njim v jamo,[16]) 1. Mojz. 37, 28.

14. in ga v vezéh ni zapustila, dokler mu ni pernesla kraljeve palice in oblasti zopèr nje, kteri so ga zatérali; in je na laž postavila nje, kteri so ga omádeževali, in mu je dala večno svetlost.[17]) 1. Mojz. 41, 40. Djan. apost. 7, 10.

15. Ona je pravično ljudstvo in nedolžni zarod[18]) rešila narodov, kteri so ga terli. 2. Mojz. 1, 11.

16. Prišla je v dušo hlapca Božjiga,[19]) in se je strašnim kraljem[20]) zoperstavila z znamnji in s čudeži.

17. In dala je pravičnim plačilo za njih dela, in jih je vodila po čudnim potu; in bila jim je senca po dnevi, in svetloba zvezd po noči;[21])

---

12. *„pravičniga“*, namreč Jakopa je naravnost peljala k njegovimu stricu Labanu, *„ko je bežal pred“* svojim serditim bratam Ezavam, *„in mu pokazala* (v spanji) *kraljestvo Božje“*, t. j., prebivališe Božje, nebesa, *„ter mu je dala spoznanje svetih“*, t. j., ga je učila spoznavati svetnike, angelje, ki jih je v spanji vidil; *„obogatila ga je v njegovim trudu“*, t. j., poplačala ga je s srečo v njegovi težavni službi za Rahelo in Lijo, *„in je dokončala njegove dela“*, t. j., je dala dober ték njegovim delam, de so se prav in njemu v srečo izšle (Brentano).

13. zoper lakomnost njegoviga strica Labana, kteri mu je desetkrat plačilo premenil, mu je na strani stala, ter ga je učila, kako naj ravná, de si bo veliko živine perdobil in obogatel. Glej 1. Mojz. pogl. 30. in 31. (Brentano).

14. Laban jo je ko sovražnik za Jakopam uderl, ko je bil od njega zbežal, in gotovo bi ga bil terdo imel in pestil, ako bi ga ne bil Bog posvaril. Glej 1. Mojz. 31, 24. 29. Tudi Ezava se je mogel Jakop bati, ker mu je s štiri sto možmi na proti prišel. V tem strahu je Jakop Boga pomoči prosil, in Ezav ga je prijazno sprejel. Glej 1. Mojz. 32, 7—13: 33, 4. — *„Boj“*, v kterim je bil Jakop premagal, je bilo borjenje z Bogam. Glej 1. Mojz. 32, 25—31. Tukaj se je Jakop prepričal, de ni nobena nevarnost tolika, noben sovražnik takó močen, de bi mogel ukončati modriga in bogaboječiga, kteriga vsigamogočna roka Božja varuje (Brentano).

15. *„prodaniga pravičniga“*, namreč egiptovskiga Jožefa.

16. *„grešnikov“*, v grèškim: *„greha“*; — *„v jamo“*, t. j., v ječo.

17. *„kteri so ga omadeževali“*, t. j., počernili, po krivim zatožili, so bili osramoteni, ker se je njegova nedolžnost pokazala (Brentano).

18. *„pravično ljudstvo in nedolžni zarod“*, t. j., Izraelce.

19. *„v dušo hlapca Božjiga,“* t. j., v Mojzesovo dušo.

20. *„kraljem“*, t. j., Faraonu in njegovim pervakam.

21. dala je Izraelcam v plačilo za njih dela sreberne in zlate posode Egipčanov. Glej 2. Mojz. 11, 2: 12, 36. Po dnevu je Bog vodil Izraelce z oblačnim stebram, kteri jim je senco delal, in jih varoval solnčniga perpekanja, po

Digitized by Google

18. Skozi rudeče morje jih je prepeljala, in jih zvozila skozi silne vode; 2. Mojz. 14, 22. Ps. 77, 13.

19. njih sovražnike pa je potopila v morje, in je une iz globociga brezna izlekla.[22]) Torej so pravični rop hudobnih odnesli,

20. in so hvalo peli, o Gospod! tvojimu svetimu imenu in tvojo premagavsko roko so vsi častili; 2. Mojz. 12, 35: 15, 1.

21. zakaj modrost je mutastim odperla usta, in je naredila jezike otrók zgovorne.[23])

XI. Poglavje.

Prečudne modrostine dela. Božja vsigamogočnost in usmiljenje.

1. Vodila je vse njih dela[1]) po rokah svetiga preroka.[2]) 2. Mojz. 16, 1.

2. Hodili so skozi pušavo, kjer nihče ne prebiva, in so šotore stavili v pustih krajih.

3. Sovražnikam[3]) so se zoperstavili, in nad zoperniki so se maševali. 2. Mojz. 17, 12.

4. Ko so bili žejni, so v te klicali, in voda jim je bila dana iz silno visoke skale, in žejo so si ogasili iz terdiga kamna. 4. Mojz. 20, 11.

5. Zakaj s čemur so njih sovražniki bili kaznovani, ko so pomanjkanje v pijači terpeli, v tem so se Izraelovi otroci zavoljo obilnosti veselili.[4])

6. Kar je unim manjkalo, v tem se je njim dobro godilo;

7. zakaj namesti studenca vedno tekoče vode si dal krivičnim človeške kervi.[5])

8. Ko so se oni v kazen zavoljo pomorjenih otrók zmanjševali, si unim nenadama dal obilno vode.[6])

---

noči pa s svetlim stebram, kteri je pred njimi svetil kakor svetla zvezda (Brentano).

22. Drugi prestavljajo: „*Njih sovražnike je potopila v morje, in jih je vergla iz globociga brezna*“; njih mertve trupla je namreč vergla iz globočine, de so po verhu morja plavale, in de so jih Izraelci vidili. Glej 2. Mojz. 14, 30. (Brentano).

23. zdaj so še le Izraelci smeli očitno hvalo peti Gospodu, ker so mógli poprej v terdi egiptovski sužnosti med malikovavskim ljudstvam od njega molčati (Brentano).

1. ko so stavili sv. šotor in delali njegovo orodje in posode.
2. „*po rokah sveliga preroka*“, namreč Mojzesa.
3. Amalečanam (2. Mojz. 17, 8—16.) in Kananejcam (4. Mojz. 21, 1—3.).
4. Egipčani so mogli žejo terpeti zavoljo pomanjkanja vode, ko je bil Mojzes vodo v Nilu in vsih vodnjakih v kri spremenil (2. Mojz. 7, 20—24.); nasproti pa so imeli Izraelci v gosenski deželi in v pušavi dovolj vode.
5. si dal Egipčanam vode v kri spremenjene.
6. Bog je dal, de so Egipčani zavoljo pomanjkanja vode žeje merli, ker so bili izraelske dečke v Nilu potopili; Izraelcam pa je preskerbel vode v obilnosti. V greškim se versti 7. in 8. takole berete: „*Ko so uni* (Egipčani) *nad ukervavljeno, vedno kervavo tekočo reko stermeli, — v kazen za*

Digitized by Google

9. S tadanjo žejo si pokazal, kako svoje povikšuješ, njih zopernike pa moriš.

10. Ko so bili namreč skušani, in sicer po milosti pokorjeni, so spoznali, kakošne bolečine hudobni terpijo, kteri so v jezi sojeni.

11. Leté si skušal, kakor oče, kteri opominja; une pa si preiskal in pogubil, kakor ojster kralj.

12. Zakaj enako so bili stiskani nepričujoči in pričujoči;[7])

13. ker per spominu na pretečeno jih je obhajala dvojna žalost in zdihovanje.[8])

14. Ko so namreč slišali, de se je po njih stiskah unim dobro zgodilo, so se Gospoda spomnili, ter so se čudili končnimu izidu.[9])

15. Zakaj njemu, ki so ga v grozovitnim izpostavljenji zaverženiga zasmehovali, so se ob končnim izidu čudili; oni, ki niso enako pravičnim terpeli žeje.[10])

16. Za nespametne misli njih hudobe, ker so nekteri zmoteni mutaste kače in zaničljive živali molili,[11]) si jim poslal veliko mutastih živál v maševanje; Spod. 12, 24.

17. de bi spoznali, de, s čemur kdo greši, s tem je tudi pokorjen.[12])

18. Zakaj tvoji vsigamogočni roki, ktera je vesoljni svét iz ne-

---

povelje, ki je otroke morili zapovedovalo — si dal tem (Izraelcam) *nenadama obilno vode piti*“.

7. „*nepričujoči*“ namreč Egipčani, kterih ni bilo tadaj doma, ko je Bog nadloge nad Egipt pošiljal, so tudi težave terpeli, ko so slišali, de so bili pervorojeni v Egiptu pomorjeni, de so ob svoje drage posode prišli, in de so jim Izraelci iz sužnosti ubežali; „*pričujoči*“, t. j., Egipčani, kteri so bili tadaj doma, ko jih je Bog z nadlogami tepel, de je svoje ljudstvo iz sužnosti rešil (Brentano).

8. „*dvojna žalost*“, perva žalost, ker je bilo po toči pokončano njih polje, ker so bili pomorjeni njih pervorojeni, ker so prišli ob svoje drage posode; druga žalost, ker so slišali, de se Izraelcam, ki so Egipt zapustili, dobro godi (Brentano).

9. Ko so Egipčani slišali, de so bili Izraelci po tolicih stiskah, ki so egiptovsko deželo zadevale, rešeni, in de se jim dobro godi, so poslednjič spoznali, de se vse to ni godilo po naključji, ampak po naredbi Izraeloviga Boga, „*ter so se čudili*“, de se je vse to tako čudovitno izšlo (Brentano).

10. „*njemu*“, namreč Mojzesu so se poslednjič čudili Egipčani, ki so ga spervenja ko obsojeniga k smerti zasmehovali in zaničevali, ko ga je bila njegova mati na bregu reke Nila izpostavila: — „*ki niso enako pravičnim*“, t. j., Izraelcam, le nekoliko časa žeje terpeli, ampak terpeli so jo sedem dni in veliko hujši kakor Izraelci.

11. Egipčani so molili kače, merčese, mušice, komarje in druge zaničljive živali.

12. Z zaničljivimi živalmi so Egipčani malikovali, z zaničljivimi živalmi so bili kaznovani. Tako so mógli Egipčani, tako morejo vsi ljudje spoznati, de Bog grešnika kaznuje s tem, s čemur se pregreši. Lakomnik ali skopín se pregreši z denarjem, ker ga revežem ne podelí, in druzim in sam sebi nič ne pervoši, in njegov denar mu dela nar veči skerbí in težave. Nečistnik se pregreši nad svojim životam, ker ga z nečistostjo oskruni, in slab, bolehen život je njegovo terpljenje. Neskerbni oče se pregreši nad sinam, ker ga z

Digitized by Google

upodobljene stvarine[13]) vstvarila, ni bilo nemogoče med nje poslati veliko medvedov ali derznih levov,
2. Mojz. 26, 22. Jer. 8, 17. Spod. 16, 1.

19. ali noviga plemena hudih neznanih zverin, ktere ognjeno sapo dihajo ali dimnat duh izpušajo, ali strašne iskre iz oči mečejo,

20. de bi jih ne le njih pik bil v stanu končati, ampak tudi njih pogled po strahu usmertiti.[14])

21. Pa tudi brez vsiga tega bi bili lahko z enim samim piham pokončani, preganjani po svojih lastnih delih in razkropljeni po sapi tvoje mogočnosti: pa ti si vse po méri in številu in po teži obravnal.[15])

22. Ker per tebi samim je vselej velika moč, in kdo se bo uperl moči tvoje roke?

23. Kakor prašek na tehtnici, tako je pred teboj vesoljen svét, in kakor kaplja jutranje rose, ktera na zemljo pada.[16])

24. Pa vsih se usmiliš, ker vse premoreš, in ljudem pregledaš grehe za pokore voljo.[17])

25. Ljubiš namreč vse, kar je, in nič tega ne sovražiš, kar si vstvaril, ker nisi nič iz sovraštva vstvaril ali napravil.[18])

---

besedo in z zgledam k dobrimu ne napeljuje in v strahu Božjim ne zreja, in razujzdani sin je potem šiba zanikernih staršev.

13. „*iz neupodobljene stvarine*“, t. j., iz take stvari, ki ni še imela nobene podobe. — Bog je v začetku ves svét iz nič vstvaril, tode svét tadaj ni imel še nobene podobe, vse je bilo še zmedeno in zmešano; v šestih dneh pa je Bog dajal svetu to lepo podobo, ki jo zdaj ima. Glej 1. Mojz. 1, 1—31.

14. Pomen 18., 19. in 20. verste: Bog, vsigamogočni stvarnik vsiga sveta, bi bil lahko poslal nad terdovratne Egipčane, ki so se njegovimu povelju ustavljali, medvedov, levov in druzih novih, njim neznanih zgrabljivih zverin, de bi jih bile raztergale in pokončale; pa ni storil tega (v. 21.), de jim je dal čas poboljšati se. — Per popisovanji zgrabljivih zverín posnema sveti pisavec Joba (40, 10: 41, 9.), de njih divjačnost in strahovitnost toliko bolj živó pred očí postavlja (Brentano).

15. „*z enim samim piham*“, t. j., strupenim vetram, ki se mu „*samum*“ pravi, turki ga imenujejo „*samiel*“. Ta veter je pekoča sapa, ki v jutrovih deželah po leti z vzhodnje strani včasi potegne, pa le nekoliko minut vleče. Berž ko ga ljudje zapazijo na ozračji, ki se začne žariti, zdajci popadajo na tla, in tišé svoje obraze v zemljo; kdor stoji, in ta veter vanj pihne, pade per ti priči mertev na zemljo. Tudi živali ga po svojim natornim nagonu začutijo, ter položé ob njegovim pihanji svoje glave na zemljo. Včasih perverší s pišam in vertincam. Zavoljo svoje prečudne močí se ta veter imenuje tudi „*ogenj Božji*“ ali pa „*sapa Božja*“. — Pomen: S svojo mogočnostjo bi bil lahko Egipčane pokončal, pa ti si tudi neskončno pravični sodnik, ki vsakimu natanko povračuješ po njegovih delih; torej si méro, število in ojstrost svojih kazen uméril po meri, številu in po teži ali velikosti njih grehov (Brentano).

16. Moč vsiga sveta je proti tvoji moči kakor prahič na tehtnici, ki je ne zmajè; ali pa kakor kaplja jutranje rose, ki na suho zemljo pade, in je celo nič ne zmoči. Tako majhna in slaba je vsa človeška moč proti vsigamogočnosti Božji! (Brentano).

17. Kakor si mogočen, ravno tako si tudi usmiljen, vender le do spokornikov; za tega voljo si Egipčane zavergel, ker so bili terdovratni.

18. Ljubiš tudi grešnike, ker so tvoje stvari, in jih čakaš, de bi se poboljšali; za pogubljenje nisi nikogar vstvaril.

Digitized by Google

26. Kako bi pa moglo kaj obstati, ako bi ti ne hotel? ali se ohraniti, ako bi ti ne veleval?[19])

27. Ti pa vsim zanašaš;[20]) zakaj vse reči so tvoje, o Gospod! ki ljubiš duše.

XII. Poglavje.

Usmiljenje in pravičnost Božja, terdovratnost ljudi.

1. O Gospod, kako dober in sladek je tvoj duh v vsih rečeh![1])

2. Zato polagama kaznuješ nje,[2]) kteri zajdejo, in jih opominjaš, v čemur se pregrešé, in jih nagovarjaš, de naj hudobijo zapustijo in v tebe verujejo, o Gospod!

3. Tako se ti je sicer gnusilo nad poprešnjimi prebivavci tvoje svete deželе,[3]) 5. Mojz. 9, 3: 12, 29: 18, 12.

4. ker so z vražami in krivičnimi darovi[4]) studne dela vpričo tebe dopernašali;

5. morili so namreč brez vsiga usmiljenja svoje otroke, so žerli človeško oserčje, in pili kri[5]) v sredi tvojiga svetiša;[6])

6. te starše, morivce zapušenih duš, si hotel pokončati z rokami naših očetov,

7. de bi oni deželo, ktera ti je pred vsimi druzimi naj ljubši, ko vredno prebivališe Božjih otrók prejeli:

8. vender si tudi tem ko ljudem zanašal, in si poslal sršene ko predhodnike svoje vojske, de bi jih polagama iztrebili.[7])

9. Ne kakor de bi ne bil v

---

19. Grešniki bi brez tvoje volje ne bili v stanu živeti, pa ti jih ohraniš, de bi se spokorili.

20. „*zanašaš*“ v tem življenji, ki je čas poskušnje.

1. Kako dobrotljiv, kako zanašljiv si vsim stvarém! Sveti pisavec dalje hvali, Božjo vsigamogočnost, zanašljivost in usmiljenje, ktero skazuje vsim ljudem celo svojim sovražnikam, kakoršni so bili Egipčani. V greškim: „*zakaj tvoj neminljiv duh je v vsih rečeh*“.

2. t. j., od manjših kazen prestopaš k čedalje večim.

3. Sveti pisavec kaže z zgledam iz svete zgodovine, kako zanašljivo Bog ravná z nar večimi hudodelniki, kakoršni so bili prebivavci v kananski deželi, in de jih s tem hoče spametovati, ker jim spervenja manjši, potem pa zmirej veči kazni pošilja.

4. ker so svoje otroke maliku Molohu v čast žgali. 3. Mojz. 18, 21.

5. Per daritvah je bilo zelo sploh v navadi, de so en del daritve ali pa vso povžili.

6. v sredi kananske dežele, ki je bila Izraelcam namenjena, in so jo sveto imenovali.

7. Bog ni Izraelcam spraznil kananske dežele z naglim pokončanjem njenih starih prebivavcov, ampak je, preden so Izraelci s svojo vojsko vanjo stopili, poslal roje seršenov nad Kananejce iz tega namena, de bi se bili ali spreobernili, ali pa se jim iz dežele umaknili. 2. Mojz. 23, 28. Joz. 24, 12. (Brentano).

Digitized by Google

stanu v boji hudobnih pravičnim podvreči, ali jih po grozovitih zveréh ali s terdo besedo naenkrat pokončati;

10. temuč de si jih polagama sodil, ter jim dajal odlog k pokori, desiravno si vedil, de je njih rodovina hudobna, in de jim je hudobija prirojena, in de se ne bo njih misel nikdar spremenila.[8]) 2. Mojz. 23, 30: 5. Mojz. 7, 22.

11. Zakaj bili so preklet narod spervenja; ker se pa nisi nikogar bal, si z njih grehi poterpljenje imel.[9]).

12. Zakaj kdo bi ti smel reči: Kaj si storil? ali kdo se bo tvoji sodbi zoperstavil? ali kdo bo pred te stopil, se za hudobne ljudi potegovat? ali kdo bo tebe kriviga delal, če ljudstva poginejo, ktere si ti vstvaril?

13. Zakaj druziga Boga ni, kakor ti,[10]) ki imaš skerb za vse, de pokažeš, de ne sklepaš krivične sodbe. 1. Pet. 5, 7.

14. Ne kralj ne oblastnik ne bo pred te stopil in odgovora térjal zavoljo njih, ktere si pokončal.

15. Ker si namreč pravičen, delaš vse po pravici; in si nemogoče ceniš, obsoditi taciga, ki ni tepenja vreden.

16. Zakaj tvoja moč je začetek pravice,[11]) in zavoljo tega, ker si vsih reči Gospod, se vsim zanašljiviga skazuješ.[12])

17. Svojo moč sicer kažeš nad njimi,[13]) kteri v tvojo vsigamogočnost ne verujejo, in kaznuješ prederznost njih, kteri te nočejo poznati:

18. vender pa ti, vsigamogočni Gospodovavec, sodiš s krotkostjo, in nas vladaš z veliko zanašljivostjo; zakaj kadar hočeš, vse zamoreš.[14])

19. Učil pa si s takimi deli svoje ljudstvo, de je pravičnimu treba biti tudi dobrotljivimu, ter si svojim otrokam dal dobro upanje, de tudi, ko sodiš, daješ odlog k pokori za grehe.[15])

20. Zakaj ako si sovražnike svojih služabnikov, ki so bili

---

8. „*polagama sodil*“, t. j., po časi, po malim kaznoval. Bog je bil Izraelcam že préd povedal, de ne bo Kananejcov na enkrat potrebil iz dežele (2. Mojz. 23, 29: 5. Mojz. 7, 22.), desiravno je previdil, de ne bodo malikovanja opustili in se poboljšali (Brentano).

9. „*spervenja*“ koj v začetku, že njih očak Kanaan je bil hudoben, in zatorej preklet (1. Mojz. 9, 25.); dopustil si, de so Kananejci greh na greh nakladali, ker se jih nisi bal, saj bi jih bil lahko vsaki migljej pokončal (Brentano).

10. Tako (v. 12.) bi te mogel le kak drugi bog vprašati, ki ga pa ni.

11. Ne de bi te tvoja moč mógla v krivico zapeljati, je še le podlaga tvoje pravičnosti; zakaj ker si vsigamogočen, si tudi popolnama sam svoj, in nisi nikomur podložin, zatorej si tudi lahko popolnama pravičen.

12. Ker si vsigamogočen, in grešnika zmirej in povsod lahko najdeš, zatorej tudi lahko z njegovimi grehi poterpljenje imaš in kazen odkladaš.

13. „*nad njimi*“, na pr., nad Faraonam (2. Mojz. 5, 2.), nad asirskimi poslanci (4. Kralj. 18, 32.), nad prederznim Antioham (2. Mak. 9, 4.).

14. lahko zanašaš, ker grešnik ti ne more nikdar ubežati.

15. „*s takimi deli*“ svoje krotkosti in perzanašljivosti; — „*tudi ko sodiš*“, t. j., ko sodnik, ki kaznuješ, daješ čas k pokori in poboljšanju.

Digitized by Google

smerti krivi, s toliko zanašljivostjo pokoril, de si jim dal čas in odlog[16]) od hudobije odstopiti:

21. s koliko skerbjo[17]) sodiš še le svoje otroke, kterih očetam si s persego in z zavezo dal dobre obljube!

22. Ako tedaj že nas krotiš, tepeš še veliko bolj naše sovražnike, de, kadar sodimo, mislimo na tvojo dobroto, in kadar smo sojeni, upamo v tvojo milost.

23. Zato si tudi njé, ki so nespametno in krivično živeli, nar bolj tepel s tem, kar so častili.

24. Zakaj predeleč so zašli na potu zmote, de so to za bogove imeli, kar je še med živalmi naj bolj zaničljivo,[18]) ter so živeli kakor nespametni otroci. Zgor. 14, 16. Rimlj. 1, 23.

25. Zato si jih tudi kakor nespametne otroke smešno kaznoval.[19])

26. Kteri se pa z zasmehovanjem in s kaznimi niso dali poboljšati, so sodbo Božjo vredno občutili.

27. Zakaj ker so bili nevoljni nad tem, kar so terpeli, in ker so vidili, de jih ravno to pokončuje, kar so imeli za bogove; so spoznali njega ko praviga Boga, kteriga so poprej tajili. Zavoljo tega je poslednjič nad nje prišlo pogubljenje.[20])

XIII. Poglavje.

Nespamet malikovanja.

1. Nečimerni[1]) pa so vsi ljudje, v kterih ni zpoznanja Božjiga, kteri iz vidnih dobrot ne morejo spoznati njega, kteri je,[2]) tudi gledé na dela ne spoznajo, kdo je njih stvarnik; Rimlj. 1, 28.

2. temuč imajo ali ogenj, ali veter ali hitri hlip ali okrožje zvezd ali veliko vodo ali solnce in luno za bogove, ko vladarje svetá.[3]) 5. Mojz. 4, 19: 17, 3.

3. Ako so te stvari imeli za bogove, ker jim je njih lepota dopadla, bi bili mogli spoznati, koliko lepši od njih je njih Go-

---

16. „*odlog*“, priložnost, hudobijo zapustiti, in se poboljšati.
17. „*s koliko skerbjo*“, s koliko zanašljivostjo sodiš i. d.
18. Pomen 23. in 24. verste: Malikovavce si kaznoval z zaničljivimi živalmi, s komarji, z muhami, ki so jih ko bogove častili. Glej 2. Mojz. 8, 16.
19. si jih dal v zasmehovanje, ker so bili z nar zaničljivšimi merčesi kaznovani.
20. „*Zavoljo tega*“, ko so praviga Boga spoznali, pa ga vender niso častili, ker so še dalje malikovali in brezbožno živeli, „*je poslednjič*“ i. d. Kdor spozná resnico, pa po nji ne živi, je toliko ojstrejši kazni vréden.
1. „*Nečimerni*“, t. j., abotni so vsi malikovavci, ki nočejo spoznati praviga Boga, ko bi ga lahko spoznali iz vstvarjenih reči (Brentano).
2. „*kteri je*“ sam od sebe, stvarém nasproti, ki so od njega. Glej 2. Mojz. 3, 14.
3. „*hlip*“ ali zrak (luft), „*okrožje zvezd*“, zvezdasto obnebje, „*veliko vodo*“, t. j., morje in druge velike reke.

Digitized by Google

spodovavec; zakaj lepote stvarnik je vse to naredil.

4. Ali če so se môči in delam teh rečí čudili, bi bili mógli spoznati, de je on še močnejši, ki jih je vstvaril.

5. Zakaj iz velike lepote stvarí se sklepama lahko spozna njih stvarnik.[4])

6. Vender pa se je nad temi manj pertožiti; zakaj morde se le motijo, ko Boga išejo, in bi ga radi našli.[5])

7. Ko se namreč z njegovimi stvarmi pečajo, in preiskujejo, se prepričajo, de je dobro, kar se vidi.[6])

8. Vender pa se tudi oni ne morejo izgovarjati.[7])

9. Zakaj če so môgli k toliki razumnosti priti, de so bili v stanu svét prevdarjati, kakó de niso toliko ložej njih Gospoda našli?[8])

10. Pa nesrečni so, in mertvi so upanje njih,[9]) kteri bogove imenujejo dela človeških rok, zlato in srebro, umetne dela, živalske podobe, ali malovredne kamne, ki so delo nekdanjiga umetnika.

11. Ali če kak umeten tesár poseka v gojzdu pripravno drevo, in mu umetno osterže vso kožo, in po svoji umetnosti pridno zdela koristno posodo za potrebo v življenji,

12. ivérje svojiga dela pa oberne za perpravljanje jedi,

13. kar pa še ostane, ki ni za nobeno rabo, krivi in gerčasti les, pridno izrezuje, kadar ima čas, in ga po svoji umetnosti upodobuje, ter ga naredi podobniga človeški podobi,

14. ali pa ga kakošni živali podobniga napravi, ter ga prevleče z rudečilam, in mu da z lepotico rudečkasto barvo, in zamaže na njem vsako liso,

15. in mu naredí perpravno hišico, in ga postavi k steni, ter z železam perterdi,

16. de bi se kje ne zvernil;

---

4. iz velikosti in lepote vstvarjenih rečí se lahko sklene na njih stvarnika; kjer je stvar, mora tudi stvarnik biti.

5. „*nad temi*“ malikovavci, ki namreč ogenj, veter, hlip, vodé, solnce, luno in zvezde molijo, „*se je manj pertožili*“, t. j., niso tolike graje in kazni vredni, kakor uni malikovavci, od kterih sveti pisavec v 10. versti govorí, ki si namreč sami bogove narejajo, in jih molijo; — „*ko Boga išejo*“ v vstvarjenih rečeh, ker jih premišljujejo in pretuhtujejo, „*in bi ga radi našli*“, pa ga vender le ne najdejo, ker se s svojim duham od stvari k stvarniku ne povzdignejo (Brentano).

6. Ko ti malikovavci vstvarjene reči pretuhtujejo in preiskujejo, se prepričajo, de so dobre, silno lepe in čudovitne, pa menijo, de je v njih nadnatorna moč, nadnatorna dobrota in lepota, de so viši bitja, tedaj bogovi (Brentano).

7. Per vsim tem je vender le njih zmota kaznovanja vredna.

8. Stvarnika najti je ložej, kakor stvarjeńe reči preiskovati; de namreč svét ni sam od sebe, temuč de ima začetnika ali stvarnika, je tako lahko spoznati, de si še otrok ne more drugači misliti.

9. „*so mertvi*“, namreč maliki, ki imajo usta, pa ne govorijo; oči, pa ne vidijo; ušesa, pa ne slišijo; nos, pa ne duhajo; roke, pa ne tipajo; noge, pa ne hodijo. Ps. 63, 5—7. O kako abotni in revni so ljudje, ki v mertve malike zaupajo! (Brentano).

Digitized by Google

dobro ga namreč oskerbí, ker vé, de si sam ne more pomagati; zakaj le podoba je, in potrebuje pomoči;

17. potem mu perporoča svoje premoženje, in svoje otroke in ženo in ga vpraša za svèt, in se ne sramuje govoriti ž njim, ki nima življenja;

18. in slabiga moledva za zdravje, in mertviga prósi za življenje, in nezmožniga kliče na pomoč,

19. za srečno pot prósi njega, ki sam hoditi ne more, in za dobiček, za opravek in za srečo per vsih rečeh prósi njega, ki je v vsim za nič.[10])

XIV. Poglavje.

Sveti pisavec govori dalje od malikovanja, in naznani nektere vzroke, iz kterih se je začelo.

1. Spet kak drugi se misli na ladijo podati, in ko se začne peljati po divjih valovih, kliče na pomoč les, ki je slabši od tega, ki ga nosi.[1])

2. Tega[2]) je namreč znašla želja po dobičku, in umetnik ga je iztesal po svoji modrosti.

3. Tvoja previdnost, Oče! pa ga vodi, ker tudi na morji daješ pot, in med valovi prav varno stezo, 2. Mojz. 14, 22.

4. ter pokažeš, de zamoreš iz vsih nevarnost oteti, desiravno bi se kdo podal brez umetnosti na morje;[3])

5. de bi pa dela tvoje modrosti[4]) ne bile brez prida, zato

---

10. Primeri Iz. 44, 9—16. Jer. 10, 3—5. Baruh 6, 3—39. Od malikovanja, ki se tukej pripoveduje, je dobro razločiti češenje, ki ga po nauku katoliške cerkve skazujemo podobam, ktere nam ali Božjo peršono, ali mater Božjo, ali kakiga angelja, ali svetnika pred očí stavijo. Per malikovanji se podobam samim perpisuje Božja moč, in torej je tudi čast njim samim namenjena: per češenji podob pa, kakoršno je nam kristjanam dopušeno, nikakor ne mislimo, de imajo svete podobe Božjo moč v sebi, in de nam morejo to ali uno dobroto skazati, temuč so nam le spominki na peršone in skrivnosti, ktere pomenijo, in češenje ni namenjeno njim, ampak temu, kogar pomenijo.

1. Sveti pisavec kaže še dalje nespamet malikovanja nad mornarjem, kteri se v tolicih nevarnostih, ki ga na morji čakajo, ne oberne k vsigamogočnimu Bogu, ampak k strohljivim mališkim podobam, ktere so slabši kakor ladija.

2. „*Tega*“, namreč ta les, ki mornarje nosi, t. j., ladijo. Od 2—7. verste nasledvajo nektere opombe zastran mornarstva, kako so ga ljudje po Božjim dopušenji znajdli, de bi po njem bila Božja vsigamogočnost bolj očitna, in kako ga je ob času vesoljniga potopa Bog sam človeštvu v blagor obernil.

3. kar se je godilo v pervih časih, ker še niso bili zurjeni v ladovanji na morji. Pomen teh treh verstá je: Ladijo je sicer človek znajdel, tode po Božji naredbi. Bog jo vódi po morji, ko bi bila tudi nevednim in neukretnim mornarjem v rokah, de s tem pokaže svojo vsigamogočnost. Noe je šel v ladijo, ki ni bil celo nič zurjen v ladovanji; Bog pa je vodil ladijo po viharnim morji, ki je pokrivalo vso zemljo (Brentano).

4. „*dela tvoje modrosti*“, t. j., ladija in ladovanje po morji. Brentano pa takole razlaga: Ko bi ne bilo ladovanja po morji, bi nam bilo veliko del

Digitized by Google

ljudje zaupajo svoje življenje malovrednimu lesu, in pridejo na ladii srečno čez morje.

6. Pa tudi nekdaj, ko so poginili prevzetni velikani,[5]) je upanje vse zemlje[6]) zbežalo na ladijo, ktero je tvoja roka vodila, in svetu je bil zarod prihranjen. 1. Mojz. 6, 4: 7, 7.

7. Zato je les blagoslovljen, po kterim se zgodi pravica.[7])

8. Malik pa, ki je narejen z rokami, je preklet, ne le on, ampak tudi, kdor ga je naredil: letá zato, ker ga je naredil, uni pa zato, ker se imenuje bog, ko je le zdrobljiva reč. Ps. 113, 4. Bar. 6, 3.

9. Zakaj Bog enako sovraži hudobniga in njegovo hudobijo;[8])

10. in delo bo z umetnikam vred terpelo.

11. Zato se tudi ne bo perzaneslo malikam nevernikov; ker so se Božje stvari naredile v gnusobo,[9]) človeškim dušam v pohujšanje, in v padec nogam nespametnih;

12. zakaj znajdenje malikov je začetek kurbarije,[10]) in njih vpeljanje je spačenje življenja.

13. Oni namreč niso bili od začetka, in tudi ne bodo večno.

14. Nečimernost ljudi[11]) jih je na svét perpravila, in zato se je najdel kratek njih konec.

15. Oče je namreč britko objokoval prezgodnjo smert svojiga sina, in si je dal podobo od njega narediti; in ga je začel kakor

---

Božje modrosti neznanih ostalo, ki se vidijo v druzih delih svetá, in morske živali bi bile za nas brez vse koristi.

5. v vesoljnim potopu. Glej 1. Mojz. 6, 4.

6. *„upanje zemlje“*, t. j., Noe in njegovi sinovi, po kterih se je ob vesoljnim potopu človeški rod ohranil.

7. ter je bil otet pravični Noe. — Drugi pa prestavljajo: *„Blagoslovljen bodi les* (ladija), *na kterim se je ohranila pravičnost“*, t. j., pravični Noe s svojo družino, in po njem prava vera. Gl. 1. Mojz. 6, 9. Iz nasprotja se kaže ta pomen. Blagoslovljen bodi les (iz kteriga je bila ladija narejena), po kterim se je bila prava vera ohranila; preklet pa bodi les (iz kteriga so bili maliki narejeni), po kterim je bila pregnana prava vera v Boga (Brentano). — Več svetih očetov vidi v lesu Noetove ladije predpodobo svetiga križa, po kterim je bil rešen svét večniga pogubljenja.

8. Bog sovraži malikovavca in malike, umetnika in njegovo delo, oba bo zadela kazen (v. 10.). Brentano.

9. *„se tudi ne bo perzaneslo malikam“*, ampak razdjani bodo. Preroki so razdjanje malikov napovedovali. Glej Jer. 10, 15. Iz. 2, 20. Eceh. 30, 13. — *„Božje stvari“*, les, kamne, zlato, srebro i. d., so malikovavci prenarejali *„v gnusobo“*, t. j., v malike.

10. Malike so sploh z nesramnostjo častili, in potemtakim je ta pregreha, desiravno so jo tudi že poprej dopernašali, vender še le po malikovanji bila prav splošna in povsod razširjena, ker je bila po njem nekako opravičena ali še celó posvečena. Ker je malikovanje duhovno prešestovanje ali pečanje s ptujimi bogovi, z maliki (glej 3. Mojz. 17, 7. razl. 4.), in ker človek vselej v djanji kaže, kar je v duhu; torej ni moglo drugači biti, kakor de se je nečistost z malikovanjem združila.

11. Nespamet, nečimerna želja po prazni časti je malike na svét perpravila, kar se iz naslednjiga vidi.

Digitized by Google

boga častiti, ki je malo poprej ko človek umerl, in mu je napravil med svojimi posli božjo službo in darove.[12])

16. Sčasama ko se je ta hudobna navada vkoreninila, so se te zmote kakor postave deržali, in na povelje vladarjev so izrezane podobe častili.[13])

17. In če nekterih ljudje niso mogli vpričo častiti, ker so bili predeleč od njih, so si dali njih podobe od daljnih krajev pernesti; podobo kralja, kteriga so hotli častiti, so očitno izpostavili, de so nepričujočiga ravno tako zvesto častili kakor pričujočiga.[14])

18. Tudi je posebna umetnikova pridnost njih češenje per nevednih pospešila.

19. De bi namreč bil dopadel njemu, kteri ga je najel,[15]) si je s svojo umetnostjo vse perzadel, de bi podobo še lepše izdelal.[16])

20. Veliko ljudi pa je bilo zapeljanih po lepoti dela, de so njega za boga imeli, kteriga so malo poprej kakor človeka častili.

21. In od tod je prišla ta goljufija v človeško življenje, de so ljudje, ker so hotli ali svojimu nagnjenju ali pa kraljem ustreči, kamnam in lesu nepodeljivo imé[17]) dali.

22. In ni jim dovolj, de se v spoznanji Božjim motijo, temuč še tolikanj in toliko hudo mir imenujejo, desiravno v veliki vojski nevednosti živé.[18])

23. Ali namreč[19]) svoje otroke darujejo, ali skrite daritvé opravljajo,[20]) ali norosti polne ali ponočne čuje imajo.[21]) 5. Mojz. 18, 10. Jer. 7, 6.

24. Ne deržé se ne čistiga

12. Sveti pisavec naznani tukej eniga zmed mnozih izvirkov malikovanja; zraven tega pa druzih ne tají.

13. Drugi izvirek malikovanja je napuh kraljev, kteri so zapovedovali, svoje podobe po božje častiti. Primeri Dan. 3, 1—22.

14. Kralji so pošiljali svoje podobe po deželah svojiga kraljestva, ter so zapovedovali svojim podložnim, jih ravno tako po božje častiti, kakor de bi bili sami per njih (Brentano).

15. „*najel*“, de mu je podobo naredil.

16. Greški umetniki so narejali podobe kraljev še lepši, kakor so bili kralji sami. Ljudstvo se je tem lepim podobam močno čudilo, ter si je v njih nekaj nadčloveškiga, nekaj božjiga, domišljevalo; torej jih je jelo po božje častiti. Tako je bilo sirovo, nevedno, abotno ljudstvo po greški umetnii v malikovanje zapeljano (Brentano).

17. „*nepodeljivo imé*“, t. j., Božje ime, ki se nobeni stvari ne podeli ali ne da. Tako so imenovali Judje imé ediniga, praviga Boga. Glej 5. Mojz. 6, 4. Perm. Iz. 42, 8. (Brentano).

18. Zmota le kaj malo časa upokojí um, in ga potem le še v veči dvome in boje spravi.

19. Sveti pisavec našteva v naslednjih verstah mnoge zlege, kteri iz malikovanja izvirajo, ki jih pa malikovavci mir, srečo imenujejo.

20. V greškim: „*svoje otroke v dar koljejo, ali skrite skrivnosti opravljajo*“, ktere ne smejo na dan priti. — Posvečevanje v službo boginje Cerere, boga Priapa in druzih bogov se je godilo v podzemeljskih jamah ali v temnih gojzdih, in je bilo s takimi nesramnostmi sklenjeno, de jih še celó ajdovski pisavci niso hotli popisovati. Prim. Efež. 5, 12.

21. V greškim: „*ali nespametne pojedine po ptujih šegah imajo*“. V ajdov-

Digitized by Google

življenja in ne zakona,[22]) temuč drugi druziga mori iz nevošljivosti,[23]) ali žali s prešestvanjem;

25. in vse gre križem: kri,[24]) ubijanje, tatvina in goljufija, zapeljevanje in nezvestoba, puntanje in krive persege, nadleževanje dobrih,

26. pozabljivost na Boga,[25]) omadeževanje duš,[26]) spreminjanje spola,[27]) nestanovitnost zakonov, razujzdanost v prešestvanji in v nesramnosti.

27. Zakaj nagnusno malikovanje je vsiga hudiga izvirek in začetek in konec.

28. Ali namreč noré, kadar se veselé;[28]) ali gotovo prerokujejo laži; ali krivično živé; ali hitro krivo persegajo.

29. Ko namreč zaupajo v malike, kteri nimajo življenja, mislijo, de jim nič ne škoduje, če krivo persegajo.

30. Za oboje pa bodo po zasluženji prejeli;[29]) za to, ker so od Boga hudo mislili, in se deržali malikov, in za to, ker so krivo persegali, in pravico zvijačno zaničevali.[30])

31. Zakaj ne moč tistih, per kterih se persega, ampak kazen grešnikov pride vselej za greham krivičnih.[31])

XV. Poglavje.

Hvala za spoznanje praviga Boga. Hudobija malikovanja.

1. Ti pa, naš Bog, si dober in resničen,[1]) poterpežljiv in po milosti vse obračaš.

2. Zakaj če že grešimo, smo vender le tvoji, in spoznamo tvojo velikost;[2]) ako pa ne gre-

---

skih tempeljnih so imeli ponočne pojedine, per kterih so malikam v čast nar gerši nesramnosti počenjali. Tacih hudobij nas je keršanstvo oprostilo; pa sramota in gorje tistim kristjanam, kteri se prostovoljno k njim vračajo!

22. zakaj kdor Boga zapusti, pride préd ali potlej ob vso čednost, in pada iz brezna v brezno pregreh.

23. „*iz nevošljivosti*“, v greškim: „*zalezovaje umori*“.

24. „*kri*“, t. j., ranjenje, prelivanje kervi.

25. „*pozabljivost na Boga*“, v greškim: „*nehvaležnost*“.

26. pačenje, zapeljevanje nedolžnih duš. Drugi: oskrunjenje samiga sebe.

27. greh s svojim spolam. Glej Rimlj. 1, 26. 27.

28. n. pr., per norčavih veselicah, ki so jih Bahu v čast obhajali, per kterih so se ženske obnašale, kakor de bi bile nôre.

29. „*Za oboje*“, namreč za malikovanje in za krive persege.

30. V greškim: „*ker so svetost* (persege) *zvijačno zaničevali*“.

31. Krivi persegavci se morajo kazni bati ne zavoljo močí tistih, per kterih persegajo, temuč zato, ker je kriva persega že sama na sebi hudobna in pregrešna. V arabski prestavi pa je tako le: „*Zakaj ne mogočnost tistih, per kterih se persega, ampak greh hudobnih določi vselej kazen hudodelnikam*“.

1. „*resničen*“, t. j., zvest v svojih obljubah.

2. „*tvojo velikost*“, v greškim: „*tvojo moč*“. — Mi nismo kakor malikovavci, ki lahkomišljeno greh delajo, ker so njih maliki brez vse močí, temuč mi se bojimo tvoje velikosti in močí, se pokorimo, in smo tvoji tudi ko grešniki.

Digitized by Google

šimo, vémo, de nas med svoje šteješ.[3])

3. Tebe pa poznati je popolna pravičnost, in tvojo pravico in moč spoznati je neumerjočnosti korenina.[4])

4. Nas namreč ne zapelje v zmoto znajdba zlobne človeške umetnosti, tudi ne prazna malarija, nepridno delo, namreč izrezana, z mnogimi barvami pisana podoba,

5. ktere pogled nespametnimu poželenje obudí, de ljubi obraz mertve podobe, ki je brez duše.

6. Kteri pa hudo ljubijo, zaslužijo, de v take reči zaupanje stavijo; ne le tisti, kteri jih narejajo, ampak tudi tisti, kteri jih radi imajo in častè.

7. Lončár gnjete mehko glino, in iz nje s trudam izdeluje vsakoršno posodo za naše potrebe, in iz ravno té gline izdela posode za čedno potrebo, in tudi za nečedno; za kakošno potrebo pa naj bo vsaktera posoda, je lončar sodník; Rimlj. 9, 21.

8. in napravi s svojim nečimernim trudam iz ravno té gline boga, — on, ki je malo poprej sam bil iz perstí narejen, in čez malo se bo tje podal, od kodar je bil vzet, kadar se bo térjala od njega posójena duša, ki jo je imel.[5])

9. Pa ga nič ne skerbí, de bo kmalo zbolel, in de je kratko njegovo življenje, temuč se skuša z zlatarji in srebrarji, pa tudi posnema bronarje, in si v čast šteje, de prazne rečí zdeluje.

10. Njegovo serce pa je pepel, in njegovo upanje prazna perst, in njegovo življenje je manj vredno kakor glina;[6])

11. zakaj on ne pozná njega, ki ga je naredil, in ki mu je vpihnil delavno dušo in mu vdihnil živiga duhá.

12. Oni[7]) pa tudi mislijo, de je naše življenje igrača, in de je opravek življenja postavljen za dobiček,[8]) in de ga je treba iz vsiga, tudi iz hudiga, vleči.[9])

13. Tak namreč vé, de bolj greší, kakor vsi drugi, kadar

3. Tvoji smo tedaj ko skesani grešniki in ko pravični. Zakaj? Zato ker imamo spoznanje praviga Boga, kteri nas pravične ohrani, ali pa iz grešnikov pravične naredí. Glej naslednje verste.

4. ker tako spoznanje dela ali ohrani človeka pobožniga.

5. Lončar, ki iz perstí malike dela, je bil sam iz perstí narejen, in se bo spet v perst povernil, kadar bo Bog njegovo dušo iz svetá poklical. Kakó smešni so tedaj bogovi, ki jih perstenjak iz perstí nareja! 1. Mojz. 2, 7. (Brentano).

6. Kdor želí s tacimi deli obogateti, je malopriden človek. „*Njegovo serce*“, t. j., kar misli in želí; „*njegovo upanje*“, t. j., kar od malikov perčakuje; „*njegovo življenje*“, t. j., njegovo delo je „*pepel*“, „*perst*“, „*glina*“, t. j., za nič (Brentano).

7. Ljudje, ki se z izdelovanjem in prodajanjem tacih maliških podob pečajo.

8. „*za dobiček*“, drugi prestavljajo: „*za terg*“. Kakor se per igri in na tergu le na dobiček gleda, tako gledajo taki ljudje, ki malike delajo, le na svoj dobiček, ter si mislijo, de so le zavoljo dobičkarije na svetu; torej jim ni nič mar, če tudi iz hudih rečí svoj dobiček vlečejo (Brentano).

9. Dobičkarija greških umetnikov je malikovanje sosebno podpérala. Glej Djan. apost. 19, 25.

Digitized by Google

iz persti zdrobljive posode in podobe dela.[10])

14. Vsi sovražniki tvojiga ljudstva pa, in kteri nad njim gospodujejo, so čez vse nespametni, prevzetni in nesrečni;[11])

15. ker vse malike nevernikov imajo za bogove, kteri vender s svojimi očmi ne vidijo, z nosam ne dišejo, z ušesmi ne slišijo, s persti na rokah ne perjemljejo, pa tudi njih nogé so neukretne za hojo. Ps. 113, 5: 134, 16.

16. Človek namreč jih je naredil, in on, ki je duhá na pósodo dobil, jih je izdelal; zakaj noben človek ne more še sebi enaciga boga narediti.[12])

17. Ker je namreč umerljiv, naredí s hudobnimi rokami le mertviga. On sam pa je boljši od unih, ktere častí; zakaj on vsaj živí, ako ravno je umerljiv, uni pa nikdar ne.

18. Pa tudi časté naj revniši živali;[13]) če se namreč leté z druzimi neumnimi živalmi permerijo, so slabši od unih.

19. Pa če kdo te živali le pogleda, ne more nič dobriga viditi.[14]) One niso zmed njih, ktere je Bog pohvalil in blagoslovil.[15])

---

10. Tak umetnik, ki malike dela, naj bolje vé, de ni v njih višiga bitja, ker jih je kakor druge posode iz ilovice naredil; zatorej bolj greši in je veči kazni vreden, kakor nevedno ljudstvo, ki v svoji priprostosti misli, de je v njih viši duh (Brentano).

11. *„sovražniki tvojiga ljudstva“*, asirski in egiptovski kralji, ki nad nami gospodujejo, so naj bolj nespametni, ker nas k malikovanju silijo. Glej 2. Mak. 6, 1—11. (Brentano).

12. Umerljiv človek, ki je svojiga duha od Boga prejel, in mu ga mora ob smerti spet nazaj dati; tak umerljiv človek ne more narediti neumerljiviga boga; saj še sebi enaciga malika ne more narediti, malika namreč, de bi živel, in de bi imel um in prosto voljo; koliko manj premore narediti neskončniga Boga (Brentano).

13. *„naj revniši živali“*, t. j., naj gerši in naj bolj zaničljive živali: kače, volkove, krokodile in druge merčese.

14. *„nič dobriga“*, t. j., nič prijetniga ni viditi na njih.

15. Bog teh žival ni pohvalil, de so dobre (1. Mojz. 1, 21. 25. 31.), in tudi ne blagoslovil (v. 22. 28.), nekoliko zato ne, ker še tadaj ni bilo vsih na zemlji, zlasti ne človeku škodljivih žival; nektere zmed njih so se še le po grehu na merhovinah in v gnjilih rečeh zaredile, nektere pa so po grehu perviga človeka pleme spremenile; nekoliko jih pa zato ni Bog pohvalil in blagoslovil, ker je previdil, de bodo, in sicer naj pred kača, za njo pa tudi druge živali per malikovanji človeku v spotikljej in v padec. — Ojstre besede, s kterimi sveti pisavec tukej malikovavstvo graja, zadevajo tudi bolj skrito malikovanje, kakoršno se še med kristjani najde. De je namreč kdo malikovavec, ni ravno potreba, de bi les, kamne, živali ali druge stvarí molil; temuč kdorkoli svoje serce in svoje dušne in telesne močí na posvetne reči navezuje, in Boga pozabi, je že pravi malikovavec; n. pr., lakomnik, ki ima v blagu, požrešnik, ki ima v jedi in pijači svojiga malika (glej Filip. 3, 19.), tako tudi učeni in umetnik, ako per svoji učenosti in umetnosti Boga pozabi.

Digitized by Google

XVI. Poglavje.

Razloček med deležem malikovavcov in med deležem častivcov praviga Boga je silno velik.

1. Zavoljo tega so po enacih živalih nadloge po pravici terpeli,[1]) ter so bili po mnozih gerdih živalih pokončani.[2])

2. Namesti teh nadlog si svoje ljudstvo dobro obravnal, ter si jim dal po želji njih hrepenenja novo jed prijetniga okusa, in si jim prepelic pripravil;[3]) 4. Mojz. 11, 31.

3. de bi se unim,[4]) ki so jed poželeli, zavoljo tega, kar jim je bilo pokazano in poslano, še nad potrebno jedjo gnusilo;[5]) tí pa[6]) so po kratkim pomanjkanji novo jed vživali.

4. Zakaj nad une je mogel neogibljivo priti pogin,[7]) ker so neusmiljeno ravnali; tem pa se je móglo le pokazati, kako bodo njih sovražniki pokončani.

5. Sicer je tudi nad te prišla serdita togota zverin, ter so po piku zvitih kač umirali;[8]) 4. Mojz. 21, 6.

6. todè tvoja jeza ni vedno terpela, temuč so bili le malo časa v svarjenje nadleževani, in so dobili znamnje rešenja[9]) v spomin zapovedi tvoje postave.[10])

7. Zakaj kterikoli se je tje[11]) obernil, je ozdravel, ne po tem, kar je vidil, ampak po tebi, ki si vsih rešenik.

8. Po tem pa si pokazal našim sovražnikam, de si ti sam, ki rešiš vsiga hudiga.

9. Une pa so kobilice in muhe do smerti ujedale, in se ni znašlo zdravilo za njih življenje; zakaj vredni so bili, de so jih take živali pokončevale. 2. Mojz. 8, 24: 10, 4. Skr. razod. 9, 7.

10. Tvojih otrók pa še zobje strupenih zmajev niso mogli pre-

---

1. Egipčani so po pravici nadloge terpeli, ker so Izraelce po krivici stiskali.
2. V greškim: *„in mnoge gerde živali so jih nadlegale“*.
3. Z živalmi so bili Egipčani kaznovani, Izraelci pa z živalmi okrepčani. Glej 2. Mojz. 16, 13: 4. Mojz. 11, 31.
4. *„de bi se unim“*, namreč Egipčanam, nad potrebno jedjo gnusilo.
5. Bog je take gerde živali poslal Egipčanam, de bi se jim še druge dobre jedi studile.
6. *„tí pa“*, t. j., Izraelci, so po kratkim pomanjkanji nenavadno posebno jed vživali.
7. *„pogin“* ali pokončanje, v greškim: *„pomanjkanje“*.
8. Nekteri izmed Izraelcov so po piku strupenih kač umerli, ker so bili z mano spod néba nezadovoljni, in so zoper Boga godernjali.
9. *„znamnje rešenja“*, t. j., bronasto kačo, podobo Zveličarjevo. Glej 4. Mojz. 21.
10. de bi po vernim pogledu tistiga znamnja zdravje zadobili, Božje zapovedi iz hvaležnosti toliko zvestejši spolnovali, in nepokoršine so varovali.
11. *„tje“* na bronasto kačo; todè ni jih ona ozdravljala, ampak Bog, ki je Izraelcam obljubil, de bo njih zdravnik, če bodo njegove zapovedi zvesto spolnovali. Gl. 2. Mojz. 15, 26. (Brentano).

Digitized by Google

magati; ker tvoje usmiljenje je prišlo, in jih je ozdravilo.

11. Le de bi se tvojih zapoved spomnili, so bili strahovani, pa so bili hitro ozdravljeni, de bi ne bili padli v globoko pozabljenje, in bi se ne môgli vdeleževati tvoje pomoči.[12])

12. Ker ne zeliša, ne mečilne obveze jih niso ozdravile, ampak tvoja beseda, o Gospod! ktera vse ozdravi.

13. Zakaj ti, o Gospod! imaš oblast čez življenje in čez smert, in pelješ k smertnim vratam, in tudi nazaj perpelješ. 5. Mojz. 32, 39: 1. Kralj. 2, 6. Tob. 13, 2.

14. Ako pa človek iz hudobije koga ubije, in je duh iz njega šel, se ne verne, in tudi duše ne more nazaj poklicati, kadar je bila sprejeta;

15. nemogoče pa je, ubežati tvoji roki.[13])

16. Hudobni, kteri te niso hotli spoznati, so bili s tvojo močno roko tepeni, ker so bili po nenavadnih[14]) povodnjih in toči in po plohah preganjani, in z ognjem pokončani. 2. Mojz. 9, 23.

17. In kar je bilo nar bolj čudno: v vodi, ki sicer vse pogasi, je ogenj[15]) še več premogel; svét se namreč mašuje za pravične.

18. Včasi je sicer ogenj potihnil, de ni zverin sežgal,[16]) ki so bile nad hudobne poslane; naj bi sami vidili in spoznali, de po Božji sodbi tako preganjanje terpé.

19. Včasi je pa ogenj v vodi še močnejše gorel, de je narod[17]) hudobne dežele pokončal.

20. Nasproti si pa svoje ljudstvo živil z angeljskim jedilam,[18]) ter si jim kruha brez truda perpravljeniga z neba pošiljal, kteri je v sebi imel vse razveseljenje in sladkost vsakoršniga okusa. 2. Mojz. 16, 14: 4. Mojz. 11, 7. Ps. 77, 25. Jan. 6, 31.

21. Letá tvoja jed je kazala tvojo dobroto[19]) do tvojih otrók;[20]) in bila je slehernimu po njegovi volji, in se je spreobračala v to, kar si je kdo želel.[21])

22. Sneg pa in led sta moč ognja prenesla, in se nista stajala, de so vedili, kako je ogenj,

---

12. *„so bili strahovani“*, v greškim: *„so bili pikani“*; — *„de bi ne bili padli“* i. t. d., t. j., de bi ne bili pomerli, temuč de so živeli, in še dalje tvoje dobrote s hvaležnim sercam vživali. Perm. Ps. 87, 11—14. (Brentano).

13. tebi duša ne uide, kadar se loči od telesa; ti jo zamoreš nazaj poklicati, in s telesam zopet združiti.

14. *„nenavadnih povodnjih“*, ker v Egiptu malokdaj dežuje.

15. *„ogenj“*, t. j., strele, ki so spod neba udarjale.

16. *„de ni zverin“*, t. j., merčesov pokončal, ki so Egipčane nadleževali.

17. *„narod“*, v greškim: *„rastline“*, v sirski prestavi: *„sad zemlje“*. Včasi je strela udarila v rastline in sadove polja, ki je bilo po veliki povodnji z vodo pokrito, pa so tudi pod vodo zgoreli (Brentano).

18. *„z angeljskim jedilam“*, t. j., s posebno dobro jedjo spod néba, namreč z mano. Gl. 2. Mojz. 16, 14. Ps. 77, 25.

19. *„tvojo dobroto“*, prav po besedi: *„tvojo sladkost“*.

20. S to svojo jedjo kažeš svojo ljubezen do svojih otrók.

21. t. j., kar si je kdo želel, tak slad je mana imela v njegovih ustih. Sveti cerkveni očetje Avguštin, Gregori in Hieronim vender pravijo, de je mana

Digitized by Google

ki je med točo gorel, in se med dežjem bliskal, sadove sovražnikov pokončeval.[22]) 2. Mojz. 9, 24.

23. On pa je spet svoje moči pozabil, de so se pravični preživili.[23])

24. Zakaj stvar služi tebi, svojimu stvarniku, ter se vname krivičnim v kazen, in potihne njim v srečo, kteri v tebe upajo.

25. Zato se je tudi takrat v vse podobe spremenila, in je tvoji milosti, ki vse preživi, služila, po volji njih, ki v te zaupajo;[24])

26. de bi spoznali tvoji otroci, ki jih ljubiš, o Gospod! de človeka ne živi le sad, ki zraste, ampak de ohrani tvoja beseda nje, ki v tebe verujejo.[25]) 5. Mojz. 8, 3. Mat. 4, 4.

27. Zakaj kar ogenj ni mogel pokončati, se je precej po majhnim solnčnim žarku ogreto raztopilo;[26])

28. de bi bilo vsim znano, de je treba pred solnčnim vzhodam tebi hvalo dajati, in ob zarji te moliti.[27])

29. Zakaj upanje nehvaležniga se bo stajalo[28]) kakor zimski led, in se bo razgubilo kakor nepridna voda.

---

tako lastnost le za verne Izraelce imela, ne pa za nezadovoljne in nehvaležne, ravno takó, kakor zakrament svetiga rešnjiga telesa, čigar podoba je mana bila, ki svoje duhovne moči po razni meri tudi le takim podeluje, kteri ga vredno prejemajo.

22. Nar hujši ogenj, namreč strela, ni stopil toče, ktera je živali in ljudi k smerti pobijala; iz tega se je tedaj vidilo, de so bile strele le namenjene, polje požigati.

23. Drugači se je ogenj obnašal proti Izraelcam. Njim ni živeža pokončeval, kakor Egipčanam, temuč jim je v to služil, de so per njem mano kuhali, in podpepelnike pekli. Glej 4. Mojz. 11, 8.

24. Zavoljo tega je stvar, namreč mana, slad spreminjala, ter je služila tvoji volji, ktera vse preživi, de je imelo ljudstvo vse, kar si je želelo, ker je od tebe vse dobro perčakovalo.

25. *„tvoja beseda“*, tvoja vsigamogočna volja preživi vse.

26. Majhen solnčni žarek je mano raztopil (2. Mojz. 16, 21.), ogenj na ognjišu pa ne; per njem se je posušila in tako sterdila, de se je dala zmeti.

27. Izraelci so mógli mano še pred solnčnim vzhodam nabirati, de se jim ni raztopila. S tem je bilo naznanjeno, de je treba še pred svitam vstajati k molitvi in Boga prositi za potrebne gnade, de nas bodo po dnevi per opravilih, skerbeh in v skušnjavah podpérale. Za tega voljo je bila v pervih časih v keršanskih občinah navada, de so še pred zarjo k molitvi vstajali. Dandanašnji je od te pobožne navade ostalo samo še zvonjenje ob angeljevim češenji in pa juternice v duhovskih molitvah. Kakošna zanikernost, če kdo še to malo zanemarja!

28. *„nehvaležniga upanje“* bo zginilo, kteri k molitvi ne vstaja, ali kteri še zjutranje molitve ne opravlja.

Digitized by Google

XVII. Poglavje.

Malikovavski Egipčani so bili tri dni z gosto temo kaznovani, in so v teh treh dnéh velik strah terpeli.

1. Velike so tvoje sodbe, o Gospod! in neizrekljive tvoje dela; zato so neukrotljive duše zašle;[1])

2. ko so namreč krivični menili, de smejo sveto ljudstvo zatérati, so z vezmí temè in dolge noči vklenjeni, v hišah zaperti ležali ko ubežni večni previdnosti.[2]) 2. Mojz. 10, 23.

3. In ko so menili, de bodo v svojih skrivnih grehih s temno odéjo pozabljivosti pokriti ostali, so bili od grozniga strahu vsi prestrašeni, in od silniga zavzetja vsi prepadeni;

4. zakaj kót, v kterim so tičali, jih ni obvaroval strahú; ker jih je strašil doli prihajoči šum in pošásti so se jim perkazovale, ter so jim strah delale.[3])

5. In noben še takó močen ogenj jim ni mogel svetlobe dati, tudi zvezd svetli plamen ni bil v stanu razsvetliti te strašne nočí.

6. Vender se jim je tudi hiter in prestrašin ogenj perkazoval, in bili so prestrašeni po nikoli videni podobi, ter so si hujši mislili, kakor kar se je vidilo.[4])

7. In takó je bila vražja umetnost zasmehovana, in slovez njih modrosti kaznovan z osramotenjem. 2. Mojz. 7, 22: 8, 7.

8. Oni namreč, ki so se ustili, de zamorejo boječim dušam strah in boječnost pregnati, so sami od smešniga strahú zboleli.

9. In desiravno jih ni sicer nobena pošast strašila, so bili vender po memogredočih živalih in po žvižganji kač tako prestrašeni, de so od trepeta koperneli; še v hlip, ki se mu vender ne more nihče ogniti, si niso upali pogledati.[5])

---

1. *„tvoje dela“*, prav po besedi: *„tvoje besede“*; v greškim: *„Velike so namreč tvoje sodbe in neizrekljive“*; *„neukrotljive duše“* so terdovratni Egipčani, ki za velikost in vsigamogočnost Božjo niso marali, in so mislili, Bogu vkljub Božje ljudstvo v deželi obderžati.

2. Zavoljo terde temè se niso môgli Egipčani iz hiš ganiti, doma so mógli biti, kakor de bi bili vklenjeni; — *„ubežni večni previdnosti“* se imenujejo Egipčani, ker niso hotli spoznati večniga, vsigaprevidniga, za svoje ljudstvo skerbniga Bogá, kakor ubežen suženj noče poznati svojiga gospodarja, in mu pokoršine skazovati (Brentano).

3. Ko so Božje kazni nad Egipčane prihajale, so se skrivali po beznicah in jamah, ker so mislili Božjimu serdu ubežati; pa tudi tje jih je spremljala njih huda vest, ki povsod strahove vidi, desi jih ravno ni (Brentano). Huda vest in bolna domišljija (v. 8.) ste praznovernim Egipčanam mnoge gerde podobe in pošasti pred očí stavile.

4. *„hiter in prestrašin ogenj“*, t. j., blisk v černih oblakih se jim je perkazal; v strahu in v svoji bolni domišljii so si vsako reč hujši mislili, kakor je bila.

5. Egipčani so v svojih hišah kače in druge živali redili, ker so jih ko viši bitja, ko bogove častili. Ko pa tiste tri dni strahovitne temè niso piče in

Digitized by Google

10. Zakaj ker je hudobija boječa, se z lastnim spričevanjem obsodi; nepokojna vest namreč zmirej kaj hudiga vidi.[6])

11. Strah namreč ni nič druziga kakor naznanitev misli brez pomoči;[7])

12. in kolikor mànj je upanja v sercu, toliko veči prihaja neznan vzrok,[8]) iz kteriga terpljenje izvira.

13. Tisti pa, kteri so v tej res omamljivi noči, ki je iz naj spodnejšiga in naj globokejšiga brezna prišla, ravno tako *(omamljivo)* spanje imeli,[9])

14. so bili zdaj s pošastmi strašeni, zdaj so v omedlevico padali; zakaj nagel in nepreviden strah jih je sprehajal.

15. Dalje ako je kdo zmed njih na tla padel, je bil zavarvan kakor v ječi zapert[10]) brez železja.

16. Ako je bil kdo kmet ali pastir ali delavec na polji, in je bil prenagljen, je mogel neogibljivo terpeti silo;[11])

17. zakaj z eno verigo temè so bili vsi zvezani. Že žvižganje vetra, ali med košatimi drevesnimi vejami sladko ptičje petje, ali šum silno dereče vode,

18. ali močno ropotanje valečiga skalovja, ali neviden ték se radujočih živál, ali grozen glas rjovečih zverín, ali od previsokih gorá odmevajoči malik: *(vse to)* jih je delalo koperneče od strahú.

19. Vesoljni svet je bil namreč s svetlo lučjo razsvetljen, in je bil brez zaderžka v svojih delih;

---

klaje dobivale, so torej sem ter tje hodile, in se po svoji natori glasile, ter so s tem Egipčanam strah delale. Še celo egiptovski sleparji, ki so se ustili, de znajo ljudem strah jemati, in kačam strup zagovarjati, so bili vsi prestrašeni. Tako jih je bilo strah, de si niso upali kviško in okrog sebe pogledati (Brentano).

6. Kdor ima hudo vest, v temi povsod strahove čuti, vsake stvari, vsaciga šuma se ustraši. Ko so se Egipčani tolikanj bali, so sami sebi spričevanje dajali, ter se obsodili, de imajo hudo vest, ker so z Izraelci tako neusmiljeno počenjali in njih otroke morili. Nihče ni bolj boječ, kakor morivec (Brentano).

7. Strah človeku dela njegova misel, de zanj ni nobene pomoči. Nekteri prestavljajo to versto poleg greškiga: „*Strah namreč naznanja nezmožnost uma*“, ki si ne vé in ne more nič več pomagati (Brentano). V arabski prestavi: „*Strah namreč ni nič druziga kakor čakanje kazni v misli*“.

8. kolikor manj upanja v pomoč ima človek v sercu, toliko veči strah mu dela „*neznan vzrok*“, neznano hudo, neznana kazen, ki bo še nadenj prišla. — Hudobnež se ne more v svojim terpljenji tolažiti z boljši prihodnostjo; zakaj njegova huda vest mu pravi, de je svoje sedanje terpljenje zaslužil, in de se mu je še hujši prihodnje kazni Božje bati (Brentano).

9. Tista dolga, terda noč, ki je tri dni terpela, in je bila taka kakor v peklu, je res Egipčane omamila; zakaj človeka nič bolj ne oslabí, kakor če dolgo časa v strahu čuje; pa tudi nepokojno spanje, v kterim so se neprenehama prebujali, jih je bolj omamilo kakor pokrepčalo (Brentano).

10. ker se zavoljo goste temè ni bil v stanu z mesta ganiti, kakor vklenjen jetnik v ječi. Glej 2. Mojz. 10, 22.

11. se ni vedil kam djati, in je mogel ondi ostati, kjer je bil, ko je tema nastopila.

Digitized by Google

20. le samo une je pokrivala terda noč, podoba teme, ki je imela nad nje priti.[12]) Sami pa so si bili težji kakor temà.[13])

XVIII. Poglavje.

Sveti pisavec dalje popisuje, kakó razločin je deležˇ malikovavcov in pa častivcov praviga Boga.

1. Tvoji sveti[1]) pa so imeli veliko luč; in so sicer slišali njih glas, njih obličja pa niso vidili;[2]) in ker niso tudi oní ravno tega terpeli, so tebe poveličevali.[3]) 2. Mojz. 10, 23.

2. In oni, ki so bili poprej stiskani, so bili hvaležni, de zdaj nič več škode ne terpé, in so prosili za milost, de bi še dalje bil razloček.[4])

3. Zato so imeli ognjen goreč steber ko vojvoda na neznanim potu, in si dal solnce brez škode na dobrim popotvanji.[5]) 2. Mojz. 14, 24. Ps. 77, 14: 104, 39.

4. Uni pa so bili vredni, biti brez svetlobe in terpeti ječo teme, ker so tvoje otroke imeli zaperte, po kterih se je jela svetu dajati neugasljiva luč postave.[6])

5. Ker so mislili pomoriti otroke pravičnih, si jim po enim izpostavljenim otroku, pa otetim njim v nesrečo, veliko otrók vzel, in si vse skupej v močni vodi pokončal. 2. Mojz. 1, 16: 2, 3: 14, 27.

6. Ta noč pa je bila našim očetam poprej naznanjena, de bi gotovo vedili, kakošnim obljubam so verjeli, de bi bili bolj srečni.[7])

7. Zato je tvoje ljudstvo vidilo rešitev pravičnih, krivičnih pa pogubo.

8. Zakaj ravno s tem, s či-

---

12. „*ki je imela nadnje priti*“ v grobu in peklu.
13. ker jih je huda vest pekla in grizla.
1. „*sveti*“, namreč Izraelci na Gesenskim.
2. Izraelci so sicer na Gesenskim kričanje Egipčanov slišali, vidili jih pa niso, zavoljo temè, ki je razun Gesenskiga bila po vsim Egiptovskim.
3. Drugi prestavljajo poleg greškiga: ... „*in* (Egipčani) *so njih* (Izraelcov) *vriskanje slišali, njih obličja pa niso vidili, ter so jih* (Izraelce) *v svojim terpljenji blagrovali*“.
4. „*so prosili*“ Boga, de bi ta „*razloček*“ še dalje terpel med njimi in Egipčani in pa de bi bili tudi po prostoru deleč od njih ločeni.
5. Po noči je Izraelcam pot kazal ognjeni steber, po dnevu pa jim je oblačni steber senco delal, de jih solnce ni poškodvalo.
6. „*neugasljiva luč postave*“, t. j., Božje zapovedi, ki so jih Izraelci na sinajski gori prejeli, so se jele po njih tudi med drugimi malikovavskimi narodi razglašati (Brentano).
7. Mojzes je bil Izraelcam že popred povedal, kaj de se bo tisto noč zgodilo (2. Mojz. 12, 21—28. Perm. 1. Mojz. 18, 13. 14.), de bi iz spolnitve napovedanih rečí Božjo zvestobo v spolnovanji njegovih obljub spoznali, ter na težavnim popotvanji skozi pušavo serčnosti ne zgubili.

Digitized by Google

mur si sovražnike kaznoval, si nas k sebi poklical in poveličal.[8])

9. Pravični otroci pobožnih so ti namreč skrivej darovali, in so enoglasno sklenili, postavo pravice spolnovati,[9]) in ko pravični sprejemati dobro in hudo, in že so hvalne pesmi očetov peli.

10. Nasproti pa se je razlegal divji krič sovražnikov, in se slišal mili jok plakajočih za otróci;[10])

11. zakaj gospod in hlapec sta bila z enako kaznijo tepena, in prosti človek je s kraljem vred enako terpel.[11]) 2. Mojz. 12, 30.

12. Tedaj so imeli vsi brez števila mertvih, kteri so vsi enako smert storili; in živih ni bilo dovolj za pokopovanje, ker je bil imenitniši del ljudstva[12]) v enim trenutku končan.

13. Oni, ki zavoljo vražarije[13]) niso celó nič verjeli, so še le takrat, ko so pervenci bili davljeni, spoznali, de so ti Božje ljudstvo.

14. Ko je namreč pokojna tihota vse obsegala, in je noč v svojim teku pol pota imela,

15. je tvoja vsigamogočna beseda perletela z nebes, s kraljeviga sedeža, terdi bojak je skočil vsred dežele pokončanja,[14])

16. ojster meč je pernesel tvoje nedvomljivo povelje; prišel je, ter je vse z merliči napolnil; stojé na zemlji se je nebá dotikal.[15])

17. Tadaj jih je nanaglama prikazen hudih sánj prestrašila, in nenádama jih je strah obšel.

---

8. Smert egiptovskih pervencov je prinesla Izraelcam rešenje; tisto noč namreč, ko je smert pervence davila, je Faraon spustil Izraelce.

9. Izraelci so per daritvi in vživanji velikonočniga jagnjeta obljubili, Gospodove povelja natanko spolnovati (2. Mojz. 12, 27. 28.).

10. Ko so Izraelci per vživanji velikonočniga jagnjeta hvalne pesmi prepevali, se je slišal po hišah Egipčanov divji krič, ki so po svojih pomorjenih pervorojenih otrocih jokali.

11. Vsi pervorojeni sinovi — od pervorojeniga kraljeviga sina do sina naj manjšiga hlapca — so bili pomorjeni, ravno tako tudi živali (Brentano).

12. „*so imeli vsi*“ skupej prav veliko mertvih, ker je skorej vsak eniga imel; — „*in živih ni bilo dovolj*“, t. j., komej jih je bilo toliko, de so merliče pokopali; — „*imenitniši del ljudstva*“, t. j., pervorojeni sinovi, ki so bili upanje egiptovskiga naroda.

13. „*zavoljo vražarije*“, t. j., po vražarii egiptovskih vražarjev oslepljeni in zapeljani niso nič verjeli; vražarji so namreč nektere Mojzesovih čudežev s svojimi sleparijami posnemali, in so s tem kralja in ljudstvo premotili, de niso Mojzesu verjeli (Brentano). Gl. 2. Mojz. 8, 15.

14. „*tvoja vsigamogočna beseda*“, t. j., tvoje vsigamogočno povelje je prišlo z nebes; — „*terdi bojak*“ ali ojstri, neperzanašljivi vojšak, ž njim si moramo misliti angelja pokončevavca, kteri je Božje povelje spolnil, ter je vse pervorojene usmertil (glej 22. in 25. versto, 1. Kor. 10, 10. Hebr. 11, 28.); — „*dežele pokončanja*“, t. j., dežele, ki je odmenjena v pokončanje (Brentano).

15. V greškim: „*ko ojster meč je pernesel*“ terdi bojak ali angelj pokončevavec tvoje gotovo in nikomur ne perzanašljivo povelje; — „*stojé na zemlji se nebá dotika*“, s tem naznanja sveti pisavec silno veliko moč angelja pokončevavca. Perm. Skriv. raz. 10, 5. (Brentano).

Digitized by Google

18. Eden je tukaj, eden tamkej ležal na pol mertev, in je naznanjal vzrok svoje smerti.[16])

19. Zakaj prikazni, ki so jih strašile, so jim bile to napovedale, de bi ne poginili v nevednosti, zakaj de terpé nadloge.

20. Zadela pa je bila tadaj tudi pravične smertna skušnjava,[17]) ko je bil v pušavi punt vstal med množico;[18]) tode tvoja jeza ni dolgo terpela.

21. Zakaj mož brez krivice[19]) je hitro tekel prosit za ljudstvo, ter je molitev, škit svoje službe, nasproti stavil, in je s kajenjem prošnjo sklepal; jezi je zoperstal, in konec storil nadlogi, ter je pokazal, de je tvoj služabnik. 4. Mojz. 16, 46.

22. Premagal pa je hrup ne s telesno močjo, ne z močnim orožjem, ampak z besedo[20]) si je podvergel njega, ki ga je nadlegoval,[21]) ker ga je spomnil persege in zaveze očetov.[22])

23. Ko so namreč kupama padali umirajoči eden verh druziga, je vmes stopil in silo ustavil, in je prekósil pot, ki je do živih deržala.

24. Zakaj na dolgi obleki, ki jo je na sebi imel, je bil ves svét,[23]) in častitljivost očetov je bila v štiri verste kamnov zarezana,[24]) in tvoje veličastvo je bilo na kapi njegove glave vrezano.[25]) 2. Mojz. 28, 6.

25. Temu se je pokončevavec uganil, in tega se je ustrašil;[26]) zakaj le poskušnja jeze je bila že zadosti.[27])

---

16. Umirajoči pervorojeni so sami pravili, de morajo zavoljo Izraelcov umreti; zakaj v spanji (v. 19.) jim je bil vzrok njih smerti naznanjen.

17. Tudi zmed Izraelcov jih je bilo veliko pomerlo.

18. ko so se bili Kore, Datan in Abiron, in njih derhal spuntali zoper Arona (4. Mojz. 16, 6. 14.). Sveti pisavec skazuje, kakó različno Bog ravná z malikovavci in pa s svojimi častivci.

19. Aron, véliki duhoven, je tekel k altarju.

20. „*z besedo*“, t. j., z molitvijo je premagal angelja.

21. angelja pokončevavca (v. 25.), ki je tudi Aronu veliko žalost delal, ker mu je ljudstvo moril.

22. kterim je bil Bog persegel, de jim bo Palestino v last dal, nasproti pa so mu oni vedno pokoršino obljubili. Ta persega bi se ne bila mogla spolniti, ako bi bili Izraelci v nepokoršini do Boga terdovratni ostali, in bi smertni angelj bil vse ljudstvo pokončal.

23. Obleka vélikiga duhovna je bila podoba svetá; bila je namreč suknja iz platna višnjeve barve, ki so ji okrog roba zlati zvončki med margaranami viseli. Višnjeva barva je pomenila nebo, platno — zemljo, zlati zvončki — ogenj, zagorele margaranove jabelka pa morje.

24. „*častitljivost očetov*“ ali slava očetov so bili njih sinovi. Imena dvanajsterih Jakopovih sinov so bile vrezane v dvanajst drazih kamnov, kteri so v štirih verstah napersnik véliciga duhovna zaljšali. Gl. 2. Mojz. 28, 17. i. d. (Brentano).

25. Véliki duhoven je nosil povoj okrog glave ali kapo iz tanciga platna, spredej na kapi je bila zlata šinica z napisam: „*Sveto Gospodu!*“ Gl. 2. Mojz. 28, 36.

26. véliciga duhovna se je pokončevavec ustrašil, ker je bil podoba njega, ki je prišel v Božjim veličastvu, in se je včlovečil, de bi ves svét rešil.

27. že majhna kazen Božja je teknila.

Digitized by Google

XIX. Poglavje.

Sveti pisavec popisuje hojo Izraelcov skozi rudeče morje in potop Egipčanov; permerja Egipčane s Sodomljani; jemlje v misel Božje čudeže.

1. Hudobne pa je serd napadal brez usmiljenja do konca; zakaj *(Bog)* je previdil, kaj de bodo potlej storili;[1])

2. de se bodo namreč kesali, ker so jim pustili odriniti,[2]) ter so jih še prav skerbno odpravili, in de bodo za njimi derli.

3. Ko so namreč še žalovali, in na pokopališih za mertvimi jokali, jim je prišla druga neumna misel, de so kakor za beguni derli za njimi, ktere so poprej s prošnjo gonili. 2. Mojz. 14, 5.

4. Vlekla pa jih je k temu koncu zaslužena nesreča. Pozabili so to, kar se je bilo zgodilo, de bi naslednja kazen namestila, kar je njih pokorjenju še manjkalo;

5. in de bi tvoje ljudstvo čudovitno skozi[3]) prišlo, oni pa našli novo smert.

6. Zakaj vsaka stvar se je prenaredila v svojo pervotno natoro;[4]) in je tvojim poveljem služila, de bi tvoji otroci bili ohranjeni brez škode.

7. Oblak je namreč obsenčil njih šotore, in kjer je poprej voda stala, se je suha zemlja perkazala, in v rudečim morji je bila pot brez zaderžka, in v grozni globočini zeleno polje.

8. Skozi njega je šlo vse ljudstvo, ki ga je varovala tvoja roka, in vidili so tvoje čudeže in znamnja.

9. Kakor konji so se pasli,[5]) in kakor jagnjeta so skakali, ter poveličevali tebe, o Gospod! ki si jih rešil.

10. Zakaj še so pomnili, kaj se je godilo ob času, ko so bili ko ptujci med njimi, kako je zemlja namesti žival rodila muhe, in reka namesti rib množino žab iz sebe metala.

11. Poslednjič so še vidili novo pleme ptic, ko so po želji gnani dobre jedi prosili. 2. Mojz. 16, 13: 4. Mojz. 11, 31. Zgor. 16, 2.

12. Njih željam vstreči, so namreč od morja perletele prepelice; nad grešnike pa so prišle nadloge, tode ne brez unih znamenj, ki so se poprej godile po močnih bliskih;[6]) zakaj po pravici so terpeli po svojih hudobijah;

---

1. Bog je previdil terdovratnost — oterpnjenost Egipčanov.
2. „*ker so jim*“, namreč Izraelcam Egipčani.
3. „*čudovitno*“, t. j., po čudežu „*skozi*“ rudeče morje.
4. vstvarjene reči so take lastnosti na se vzele, kakoršne so imele pred greham, namreč lastnosti, človeku služiti.
5. Kakor gibčni konji, ki gredo na pašo, tako urno in veselo so šli Izraelci skozi rudeče morje (Brentano).
6. „*nad grešnike*“, t. j., nad Egipčane so prišle nadloge, ktere so se po močnim bliskanji napovedovale.

Digitized by Google

13. ker so s svojimi gosti veliko hujše ravnali;[7]) uni[8]) namreč niso sprejeli neznanih ptujcov,[9]) oni pa so dobre goste v sužnost spravili.[10])

14. In ne samo to, pa še drugi razloček je bil med njimi; uni[11]) so namreč z nevoljo ptujce sprejeli,[12])

15. tí[13]) pa so z grozovitnimi stiskami zatérali nje, ktere so bili z veseljem sprejeli, in jih vsih svojih pravic vdeležili:[14])

16. Pa udarjeni so bili s slepoto,[15]) kakor uni[16]) pred durmi pravičniga; nanaglama so bili obdani s temo, de je vsak vhoda svojih vrat iskal.[17]) 1. Mojz. 19, 11.

17. Zakaj vse pervotíne so se bile med seboj spremenile, kakor se na orglah glas spreminja, pa vender vse svoj glas ohrani;[18]) kar se lahko prav očitno vidi.

18. Pozemeljske živali so se namreč spremenile v povodne, in ktere so plavale, so šle na suho.[19])

19. Ogenj je v vodi čez svojo moč premogel, in voda je svoje gasilne lastnosti pozabila.[20])

20. Nasproti pa plamen ni škodoval mesu žival,[21]) ki sicer tako

---

7. Egipčani so z Izraelci veliko hujše ravnali, kakor Sodomljani. Sveti pisavec permérja tukaj Egipčane s Sodomljani.
8. „*uni*“, namreč Sodomljani so se pregrešili zoper postrežbo ptujcov, ker jih niso hotli sprejeti.
9. „*neznanih ptujcov*“, namreč dveh angeljev, ki sta jim bila neznana. 1. Mojz. 19.
10. „*dobre goste*“, t. j., svoje dobrotnike, ki so jim veliko dobriga storili, — po Jožefu, kteri je bil ves Egipt lakote otel.
11. „*uni*“, namreč Sodomljani, so ptujce bili neradi sprejeli.
12. in sicer ne ko goste, ampak ko sovražnike.
13. „*tí pa*“, namreč Egipčani so zatérali Izraelce.
14. Egipčani so bili Izraelce ob njih prihodu z velikim veseljem sprejeli, in jim gostí napravljali (1. Mojz. 45, 18—20.); potem pa, ko so že delj časa kot mirni podložni vse deržavljanske pravice vživali, so začeli ž njimi kot s sužnjimi gerdo delati, in jim nar težji dela nakladati.
15. „*s slepoto*“, t. j., temo, ki je tri dni terpela.
16. kakor Sodomljani pred durmi Lotove hiše.
17. to veljá od obojih, od Sodomljanov in od Egipčanov, obedvoji so iskali dur v hišo.
18. „*pervotíne*“ ali elementi, t. j., perve bitja, pervi spočetek kake stvarí, na pr. ogenj, hlip, voda, zemlja; — „*na orglah*“, v greškim: „*na brenkljah*“. — De je Bog svoje sovražnike kaznoval, svoje častivce pa rešil, je delal čudeže, ter je močí pervotín ali elementov spreminjal, de so namreč drugači delale in svojo moč, ki so jo bile spervenja od stvarnika prejele, drugači kazale, kakor sicer po navadi; s tem pa vender ni razderl natorskih postav in lepe zloge ali edinosti vesoljniga svetá: kakor tudi igravec na brenkljah ali na citrah glas strun lahko spreminja, s tem pa lepiga soglasja vender le ne razdere, in celó ne brenkelj ne citer ne razbije (Brentano).
19. Čede Izraelcov so šle skozi rudeče morje, in trume žab so skakale v Egiptu po suhim in celó po hišah.
20. voda je svojo moč, ogenj pogasiti, zgubila. Glej zgor. 16, 17. 19.
21. „*mesu žival*“, t. j., múh in komarjev. Glej zgor. 16, 18.

Digitized by Google

rade poginejo, desiravno so v njem hodile, tudi ni raztopil tiste dobre jedí,[22]) ki se je kakor led rada raztopila.[23]) Zakaj v vsih rečeh si ti, o Gospod! svoje ljudstvo poveličal, in počastil, in ga nisi zaničeval, ampak si mu vselej in povsod na strani stal.[24])

22. „*dobre jedí*“, t. j., mane. Gl. zgor. 16, 20.
23. mana se je rada raztopila. Gl. 2. Mojz. 16, 14. 21. Zgor. 16, 27.
24. Tako sveti pisavec končá svoje opominovanje k modrosti, de bi svoje brate uterdil v veri njih očetov, in jih obvaroval malikovanja; zato je njegovo nespamet in škodljivost tolikanj živo popisoval.

Digitized by Google

VVOD

v

Eklesiastik ali v bukve Jesusa, sinú Sirahoviga.

Té bukve se v latinskim jeziku imenujejo „*Eklesiastik*“, t. j., „*cerkvene*“, namreč bukve, ker so se v cerkvah, zlasti per podučevanji v djanskih resnicah brale, in novo spreobernjenim dajale brati. V greškim jeziku imajo imé: „*Modrost Jesusa, sinú Sirahoviga*“, ali pa: „*Panaretos*“, t. j., zaklad čednost, ker se v njih vse čednosti perporočajo. Nauki v teh bukvah so tako tehtni, de se lahko vsim stanovam ko nar koristniši bukve perporočajo. Poglavar in podložnik, učeni in neučeni, bogatin in ubožec, starši in otroci najdejo v njih nar močnejši budila k čednosti in pobožnosti. Zatorej vabi Sirah k sebi, rekoč: „*Perbližajte se k meni, vi neučeni, in zberite se v hiši krotitve*“ (ali v hiši podučevanja, kjer se namreč vam poduk daje, kakó de krotíte svoje hudo poželenje in vse svoje počutke)! „*Zakaj še odlašate*“ (k meni priti)? „*in kaj pravite k temu, ko vaše duše žeja*“ (po nauku, ki ste ga tolikanj potrebni)? „*Odperl sim svoje usta, in sim govoril: Kupite si* (modrost) *brez denarja* (lahko si jo perdobite brez posebnih stroškov, treba je le vaše dobre volje); „*svoj vrat uklonite njenimu jarmu*“ (t. j., vdajte se modrosti, zvesto ji služite, ter po njenim nauku živíte), „*in vaša duša naj sprejme krotitev*“ (nauk prave krotitve hudih strast); „*saj se blizo najde*“ (tudi v teh bukvah se najde). „*Spreglejte s svojimi očmi; le malo sim se trudil, pa sim veliko pokoja našel*“ (le malo časa sim se trudil, ter sim si perzadeval za spoznanje resnic in za lepe čednosti, zdaj pa okušam njih sladki sad, ter vživam dušni mir in pokoj). „*Perdobite si nauk kakor veliko število* (veliko težo) *srebrá, in vzemite ga v posest kakor veliko zlatá* (kakor se trudite za srebró, takó in še bolj se trudite za nauk; in kakor

Digitized by Google

radi v posest jemljete zlató in ga skerbno hranite, ravno tako in še bolj radi sprejemajte nauke, ter jih skerbno v spominu in v sercu ohranite). Sir. 51, 31—36.

Té bukve se lahko razdelijo v tri dele. V pervim delu (od 1—43. pogl.) razklada modri pisavec mnoge djanske in modrostine nauke, ki so podobni Salomonovim pregovoram. — V drugim delu (od 43—50, 26.) se poprešnji nauki razjasnujejo z imenitnimi zgledi iz svetih zgodb. — V tretjim delu (50, 27—31.) pisavec teh svetih bukev nekoliko od sebe pové, in z ginljivo molitvijo svoje bukve sklene.

Spisal jih je bil Jesus, sin Sirahov iz Jeruzalema (glej pogl. 51, 1.), v hebrejskim jeziku, njegov vnuk pa jih je v greški jezik prestavil. Ko jih je pa ta vnuk, kakor sam pové (glej naslednji predgovor 8. in 9. versto), osem in tridesetiga leta egiptovskiga kralja Ptolomeja Evergeta (berž ko ne, Ptolomeja Evergeta II.), to je, leta 131. pred Kristusam prestavljal, in ko si smemo misliti, de jih je bil njegov stari oče en človeški rod — kakih 50 lét — pred njim spisal; se iz tega posname in sklene, de so bile te lepe bukve okrog leta 180 pred Kristusovim rojstvam pisane. Ta misel je toliko bolj verjetna, ker se v teh bukvah (50. pogl.) mnogo lepiga bere od vélikiga duhovna Simona, Onijeviga sina, ki je leta 192 pred Kristusovim rojstvam umerl, vender pa pisavec teh bukev ne pravi, de bi bil takrat Simon še per življenji.

Vsi pobožni Judje so te bukve ko svete bukve v časti imeli in brali; vso verjetnost pa so zadobile v Kristusovi cerkvi, ktera je v več cerkvenih zborih, zlasti pa v tridentinskim zboru poterdila, de so Božje bukve, in jih torej svetimu pismu peršteva.

Naša latinska prestava je prav stara, in je bila že pred svetim Hieronimam narejena. Od greške prestave se precej loči; pa tudi greška je v svojih rokopisih zelo različna; zatorej nekteri mislijo, de je bila latinska prestava narejena iz hebrejskiga spisa, kteriga je sveti Hieronim še vidil, potem pa se je zgubil. — V čemur se naslednja prestava, ki je iz latinske narejena, od greške loči, letó je v nji z oklepjem ali serpama in v razlaganji naznanjeno.

Digitized by Google

V EKLESIASTIK
Jesusa, sina Sirahoviga
Predgovor.

1. V mnozih in velicih rečéh nam je bila po postavi in prerokih in druzih, ki so za njimi prišli, modrost oznanjena, v kterih se mora Izrael hvaliti zavoljo uka in modrosti;

2. zakaj oni, ki takó učijo, niso le sami za se učeni; ampak tudi zunanji bodo lahko po njih prav učeni v govorjenji in pisanji.[1])

3. Zatorej je moj dedec Jesus, kteri se je veliko in pridno pečal z branjem postave in prerokov in druzih bukev, ki so nam jih naši starši izročili, hotel tudi sam nekaj tega zapisati, kar tiče uk in modrost;

4. de bi uka željni to zvedili, si bolj in bolj k sercu jemali, in poterjeni bili v poštenim življenji.

5. Torej vas opominjam, de dobrovoljni pridite, in z zbranim duham prebirajte, ter nam perzanašajte v tem, v čemur se vam dozdevamo, de nismo s permerjenimi besedami modrostine podobe popisovali;

6. zakaj hebrejske besede nekoliko svoje moči zgubé, kadar so v drugi jezik prestavljene.

7. Pa ne le samo te *(bukve)*, ampak tudi celó postava in preroki in druge bukve se ne ločijo malo, ako se z druzimi permerjajo.[2])

8. Ko sim bil namreč osem in tridesetiga leta[3]) v Egipt prišel, ob času kralja Ptolomeja

1. Izrael sloví zavoljo svoje modrosti, ker njegovi učeniki niso samo za se modri, ampak svojo modrost tudi drugim, zlasti ptujcam razodevajo, ker jih v resnicah podučujejo, in jih za podučevanje druzih perpravljajo, bodi si z besedo ali s pisavo.

2. „*ako se z druzimi*“ bukvami svetiga pisma permerjajo. — Tukaj misli pisavec tega predgovora, namreč vnuk Jesusa Sirahoviga, greško prestavo stariga zakona, ktero so bili sedemdesetori tolmači že dokončali.

3. „*osem in trideseti ga leta*“ svoje starosti, ali pa: „*osem in trideseti ga leta*“ kraljevanja kralja Evergeta. Posledne je bolj verjetno.

Digitized by Google

Evergeta,[4]) in ko sim tam dolgo časa bil, sim tamkej našel popušene bukve, ne majhne in ne zaničljive modrosti.

9. Zato se mi je dobro in potrebno zdelo, oberniti nekaj perzadevanja in truda v prestavljanje teh bukev,

10. in sim ta čas veliko noči in svojo vednost v to obernil, de sim te bukve dokončal, ter jih na svetlo dal za nje, ki si hočejo perzadeti se učiti,[5])

11. kako naj svoje obnašanje obravnavajo, ki so sklenili živeti po postavi Gospodovi.

---

4. Egiptovski zgodovini sta znana dva kralja Ptolomeja s primkam „*Everget*“, t. j.,. dobrotnik, namreč Ptolomej tretji in Ptolomej sedmi. Od poslednjiga, ki je kraljeval 53 let, nekoliko časa sam, nekoliko časa pa s svojim bratam, mora biti tukaj govorjenje; ker je pervi, namreč Ptolomej tretji, le 26 let vladal.

5. V greškim: ... „*na svetlo dal, de bi se iz njih ukaželjni, ki na ptujim živijo, učili, kako naj*“ i. d., glej naslednjo versto. Sirahov vnuk je tedaj te bukve iz hebrejskiga v greško prestavil za tiste Jude, ki so zunaj Palestine na ptujim živeli. Judje, ki so se bili po Aleksandrovi smerti v Egiptu, zlasti pa v Aleksandríi naselili, so bili blezo hebrejsko pozabili in so greško znali (Brentano).

Digitized by Google

EKLESIASTIK.

I. Poglavje.

Modrost je nerazumljiva, se kaže v stvaréh, in ima v Bogu svoj začetek; Bog jo daje njim, kteri se ga bojé; strah Božji obroduje v človeku modrost in vse druge čednosti; perstopi s priprostim in ponižnim sercam k Bogu.

1. Vsa modrost[1]) je od Gospod Boga; in ž njim je bila vselej, in je od vekomej. 3. Kralj. 3, 9: 4, 29.

2. Kdo je preštel pesek morja, in kaplje dežja, in dni večnosti? Kdo je zmeril visočino nebá in širjavo zemlje in globočino brezna?

3. Kdo je preiskal modrost Božjo, ki je bila pred vsimi rečmi?[2])

4. Modrost je bila pred ko vse vstvarjena,[3]) in um modrosti je od vekomej.[4])

5. Studenec modrosti je beseda Božja na višavah in njene pota so večne zapovedi.[5])

6. Komu je bila korenina

---

1. Beseda *„modrost“* je tukej v splošnim pomenu umevati, pervič ko nevstvarjena modrost, ki je večna lastnost treh Božjih peršon; in drugič ko vstvarjena modrost, ki jo Bog delí pametnim stvarém. Ravno v tem obširnim pomenu je beseda *„modrost“* tudi v Salomonovih pregovorih in v modrostinih bukvah. Zatorej se mora nekaj, kar se v naslednjim od modrosti govorí, od nevstvarjene, nekaj pa od vstvarjene modrosti, nekaj pa od obeh umevati. Primeri Preg. 8, 22: 3, 13. Job. 18, 12. Modr. 7, 25. i. d. Pisavec začne svoje bukve s tem, de hvali modrost, ktero hoče ljudem priporočiti. On pravi: Začetek vse modrosti je Bog, ki je svet po svojim bitji; ona je vekomej per Bogu, in od njega je vsa modrost, ki jo imajo ljudje in angelji.

2. Kakor nihče ne more prešteti peska v morji i. t. d. in premeriti visočine nebá; ravno tako ne more nihče pretuhtati nezmerne, nevstvarjene modrosti Božje, ki je bila pred vsimi rečmi vekomej per Bogu. Gl. Iz. 48, 13. Job. 38, 4.

3. Modrost, ki je v Bogu ko oseba ali peršona, namreč Sin Božji, je bila pred, kakor vse vstvarjene reči, je bila vekomej v Bogu. Ta nevstvarjena Modrost se tukej vstvarjena imenuje, pravi sveti Hilari, de se s tem naznanja nespremenljiva natora Boga Očeta, ki je brez spreminjanja in zmanjšanja samiga sebe tako rodil Modrost, kakor de bi jo bil vstvaril.

4. *„um modrosti“*, t. j., Modrost je od vekomej.

5. Modrost, ki jo Bog ljudem daje, izvira iz Božje Besede, iz Sina Božjiga, njene vodila so Božje zapovedi, ona namreč kaže pravo pot v srečno večnost.

Digitized by Google

modrosti razodeta, in kdo je nje skrivnosti spoznal?[6])

7. (Komu je uk modrosti očitno razodet? in kdo je njene razne poti razumel?)[7])

8. Eden je nar višji,[8]) vsigamogočni stvarnik in mogočni in prestrašni kralj, Bog, ki na svojim sedežu sedí in gospoduje.[9])

9. On jo je vstvaril v svetim Duhu,[10]) in jo je vidil in preštel in zmeril;[11])

10. in jo je razlil na vse svoje dela in na vse meso[12]) po svoji podelitvi, in jo je dodelil njim, ki njega ljubijo.[13])

11. Gospodov strah je čast in slava in veselje in venec radosti.[14])

12. Gospodov strah serce oveseljuje, in daje veselje in radost in dolgo življenje.

13. Njemu, ki se Boga boji, se bo dobro godilo zadnjo uro, in bo oblagodarjen v dan svoje smerti.

14. (Ljubezen do Boga je časti vredna modrost.[15])

15. Oni, kterim se ona[16]) perkaže, jo ljubijo per njenim pogledu in per premišljevanji njenih velikih del.)[17])

16. Začetek modrosti je strah Gospodov in je vernim v maternim telesu perstvarjen;[18]) on hódi z izvoljenimi ženami, in se kaže nad pravičnimi in vernimi. Ps. 110, 10. Preg. 1, 7: 9, 10.

17. (Strah Gospodov je pobožno spoznanje.[19])

18. Pobožnost[20]) obvaruje in opraviči serce, da prijetnost in veselje.

19. Kdor se Boga boji, se mu

6. Modrost, kakoršno Bog ima, se ne da doseči; le nekoliko je zadobivamo, torej je vsa naša vednost le činica ali troha vednosti Božje.

7. Kdo more popolnama spoznati skrivnosti in naredbe Božje? — Oklepje pomeni, de besedí med njim ni v greškim, in to naznanjajo tudi naslednje oklepja v teh bukvah.

8. V greškim se bere: „*Le eden je moder*“.

9. ki vse razumé, ravno zato, ker je stvarnik vsih rečí.

10. on je vstvaril ali on ima modrost v sebi, ker je duh. V greškim je le: „*on jo je vstvaril*“ i. t. d.

11. Bog sam je popolnama spoznal modrost, mi jo le nekoliko spoznamo v njenih delih. Gl. Modr. 11, 21.

12. „*na vse meso*“, t. j., na ljudi in na živali, ki z vsimi drugimi stvarmi vred Božjo modrost razodevajo; „*po svoji podelitvi*“, t. j., po svoji volji, kakor jim jo je hotel dati.

13. Oní, ki Boga ljubijo, ali se Boga po otročje bojé, Božje modrosti ne oznanujejo le samo s svojo umetno vstvarjeno natoro ko stvari Božje, ampak tudi s svojim prostovoljnim djanjem.

14. „*Gospodov strah je*“, t. j., prava vera in življenje po veri pernese čast, slavo, veselje in „*venec radosti*“, krono večniga veselja na unim svetu.

15. prava (djanska) modrost je ljubezen do Boga.

16. „*kterim se ona*“, namreč ljubezen Božja perkaže, jo z veseljem sprejamejo.

17. Versti 14. in 15. ste le v nekterih greških rokopisih.

18. V sercu vernih in pobožnih ljudi strah Božji tako prebiva, in se že v njih pervi mladosti razodeva, kakor de bi jim bil perstvarjen.

19. prava pobožnost je: bati se Gospoda.

20. „*Pobožnost*“, ktera je s straham Božjim sklenjena, t. j., če se človek boji,

Digitized by Google

bo dobro godilo, in bo oblagodarjen v dan svoje smerti.)

20. Popolnama modrost je, Boga se bati; in nje sad nasiti.[21])

21. Ona napolni vso svojo hišo s sadjem, in hrame s svojimi zalogami.[22])

22. Venec modrosti je strah Gospodov, ki da popolnama mir in sad zveličanja;

23. (in on jo vidi in šteje:[23]) oba pa sta dar Božji.)

24. Znanje in pametno razumnost deli modrost,[24]) in povikšuje čast njih, ki se je deržé.

25. Korenina modrosti je, bati se Gospoda, in njene veje so dolgo življenje.[25])

26. (V modrostinih zakladih je razumnost in pobožno znanje; grešnikam pa je modrost gnusoba.)

27. Strah Gospodov greh prežene;

28. zakaj, kdor je brez strahú, ne more biti opravičen;[26]) njegova serdita jeza[27]) mu je namreč v pogubo.

29. Do časa poterpežljivi prenaša, in potem mu bo povernjeno z veseljem.[28])

30. Previdni človek do časa svoje besede perderžuje, in veliko jezikov razglasuje njegovo previdnost.

31. V modrostinih zakladih je podučenje za krotitev;

32. grešniku pa je služba Božja gnusoba.

33. Sin! ako po modrosti hrepeniš, ohrani pravičnost, in Bog ti jo bo podelil.

34. Zakaj strah Gospodov je modrost in krotitev; in njemu dopade

35. vera in krotkost, (in taciga z zakladi napolnuje.)[29])

36. Ne bodi nezvest strahu

Boga žaliti, bodi si z dopernašanjem hudiga, bodi si z opušanjem dobriga, — taka pobožnost varuje človeka greha, in ga dela pravičniga.

21. Kdor ima modrost in njen sad, namreč razsvetljenje in ljubezen, po ničemur več ne hrepení, njegovo serce je upokojeno.

22. Sirah permerja tukaj modrost sadnimu drevesu, ki svojimu vlastniku veliko dobriga sadú obroduje. Pomen je tedaj tale: Kdor se da modrosti voditi, ga ona bogatí, njegov um z razsvetljenjem in njegovo serce s čednostmi (Brentano).

23. Kdor se Boga boji, se uči spoznati čudeže modrosti in šteti jih.

24. „*Znanje*“ pomeni spoznanje verskih skrivnost; „*razumnost*“ pa spoznanje tega, kar nam je storiti ali opustiti.

25. Začetek modrosti je strah Božji, in ona življenje daljša.

26. „*brez strahú*“ Božjiga. — V greškim: „*Krivična jeza se ne da zagovarjati*“.

27. „*njegova serdita jeza*“ na druge, njegovi grehi zoper ljubezen do bližnjiga so mu v pogubo.

28. Poterpežljivi človek tiho prenaša krivico do perložniga časa, de svojo nedolžnost zagovarja. Ako pa vidi druge grešiti, se ne začne berž nad njimi hudovati, ampak čaka perložniga časa, v kterim upa, de bo njegov bližnji njegovo posvarjenje dobrovoljno sprejel; tako krotenje lastne jeze in duhovni prid, ki ga s svojo previdno zanašljivostjo med ljudmi napravlja, mu dela obilno presercˇniga veselja (Brentano).

29. Bogu dopadete vera in ljubezen, spolnovanje vse postave; „*in taciga*“ človeka, ki veruje in ljubi, Bog obdaruje s svojimi nebeškimi zakladi.

Digitized by Google

Gospodovimu; in ne bližaj se mu z dvojnim sercam.[30])

37. Ne bodi hinavec pred ljudmi, in ne spotikaj se s svojimi ustnicami.[31])

38. Čuj nad njimi, de kje ne padeš, in nečasti ne napraviš svoji duši,

39. in de Bog ne razodene tvojih skrivnost, in te ne verže v sredi zbirališa;[32])

40. ker si se hudobno Gospodu perbližal in je tvoje serce bilo polno zvijače in goljufije.

II. Poglavje.

Služi Bogu, živi v strahu Božjim, bodi poniżen in poterpežljiv v nadlogi; kteri se Boga bojé, vanj verujejo, vanj upajo in ga ljubijo; gorje pa nevernim, neupljivim in nepoterpežljivim; kteri se Boga bojé, spolnujejo njegove zapovedi.

1. Sin, ko v službo Božjo stopiš, (ostani v pravici in v strahu, in) perpravi svojo dušo za skušnjavo.[1]) Mat. 4, 1: 2. Tim. 3, 12.

2. Ponižaj svoje serce, in poterpi; (nagni svoje ušesa, in sprejmi modrostine besede,) in ne prenagli se ob času nadloge.[2])

3. (Nosi, kar ti Bog nakłada;) skleni se z Bogam, in preterpi, de poslednjič raste tvoje življenje.[3])

4. Vse, kar se ti pergodi, sprejmi; (in prenašaj bolečine,) in imej poterpljenje v svoji ponižnosti;[4])

5. zakaj v ognji se skuša zlato in srebro, ljubčiki Božji pa v peči poniževanja. Modr. 3, 6.

6. Zanesi se v Boga in on te bo v svojo skerb vzel; in hôdi po pravim potu, in zaupaj v njega. (Ohrani se v njegovim strahu, in v njem se postaraj.

7. Kteri se Gospoda bojite, poterpežljivo pričakujte njegoviga usmiljenja; in ne obračajte se od njega, de ne padete.)

8. Kteri se Gospoda bojite, mu verjemite; in vam ne bo odšlo plačilo.

9. Kteri se Gospoda bojite, vanj zaupajte; in v razveseljenje vam bo prišlo usmiljenje.

10. (Kteri se Gospoda bojite,

---

30. „*ne bližaj se mu*“ po hinavsko, s straham Božjim na jeziku, s posvetno ljubeznijo pa v sercu.

31. S hinavskim govorjenjem sam sebe v sramotenje in v nesrečo ne spravljaj.

32. „*v sredi zbirališa*“, t. j., pred vsimi ljudmi.

1. „*perpravi svojo dušo*“ z molitvijo in s premišljevanjem. — V poprešnjim poglavji je sveti pisavec govoril od mnoziga blagodara, ki nam ga modrost naklanja; v tem poglavji pa nas spominja terpljenja, kteriga se v pobožnim življenji ne moremo ogniti, ker se čednost le z vojskovanjem uterduje.

2. „*ne prenagli se*“ z nepoterpežljivostjo.

3. „*de raste tvoje širjenje*“ v zasluženji in plačilu.

4. v greškim: ... „*in bodi poterpežljiv, ko pride šiba za šibo*“; v sirski prestavi: „*v bolezni in revšini*“.

Digitized by Google

ga ljubíte; in razsvetljene bodo vaše serca.)

11. Otroci, ozrite se na človeške rodove, in vedite, de še nobeden ni bil osramoten, kteri je v Gospoda upal.

12. Kdo namreč je ostal zvest njegovim zapovedim, in je bil zapušen? ali kdo je v njega klical, in je bil zaveržen? Ps. 30, 1.

13. Zakaj Bog je dober in usmiljen, in odpusa grehe v dan britkosti; (in je varh vsim, kteri ga v resnici išejo.)

14. Gorjé dvojnimu sercu, (in hudobnim ustnicam) in hudodelnim rokam in grešniku, ki na svetu hodi po dvojnim potu![5] 3. Kralj. 18, 21.

15. Gorje obupljivim sercam, ktere Bogu ne verujejo; in zavoljo tega jih on ne obvaruje!

16. Gorjé njim, ki so zgubili poterpljenje, in zapustili prave pota (in se podali na hudobne pota!)[6]

17. In kaj bodo počeli, kadar bo Gospod začel preiskovati?

18. Kteri se Gospoda bojé, niso nezaupljivi v njegovo besedo; in kteri ga ljubijo, se deržé njegove poti.[7] Jan. 14, 23.

19. Kteri se Gospoda bojé, le tega išejo, kar je njemu dopadljivo; in kteri ga ljubijo, so polni njegove postave.[8]

20. Kteri se Gospoda bojé, perpravljajo svoje serca,[9] in pred njegovim obličjem svoje duše posvečujejo.

21. (Kteri se Gospoda bojé, spolnujejo njegove zapovedi, in imajo poterpljenje, dokler se on na nje ne ozrè,)[10]

22. in pravijo: Ako ne delamo pokore, bomo padli Gospodu v roke, in ne ljudem v roke.[11]

23. Zakaj kakor je on velik, tako veliko je tudi njegovo usmiljenje.[12]

---

5. Gorjé hinavcam, ki nekoliko Bogu, in nekoliko svetu zaupajo, ki na videz Bogu služijo, v resnici pa le svetu in svojim strastim strežejo. Gorjé človeku, ki ima dvojno serce, pravi sveti Avguštin, ki polovico serca Bogu daruje, polovico pa hudiču. Satanov del stori, de Bog serce popolnama zapusti, in ga satan vsiga v posest vzame; zato pravi apostelj: Satanu ne dajajte prostora!

6. Gorjé njim, ki omahujejo, ki zdaj hočejo, zdaj nočejo.

7. „*se njegove poti*“, t. j., njegovih zapoved deržé.

8. Bogaboječi ljudje si perzadevajo, Bogu dopasti, imajo njegovo postavo v sercu, in jo v djanji spolnujejo.

9. „*perpravljajo svoje serca*“ s ponižnostjo in poterpežljivostjo.

10. „*imajo poterpljenje*“, t. j., voljno terpé, dokler jih on ne reši.

11. V grešKim: „*Raji hočemo Bogu v roke pasti, kakor ljudem*“; t. j., rajši imamo, de nas Bog tepe, kakor pa de bi nas ljudje pestili; zakaj Bog je neskončno dobrotljiv in milostljiv; on nas ne bo pokončal, če se poboljšamo, temuč nas bo rešil iz naših nadlog; ljudje pa so grozno strastni in sovražni, ter človeka, če se zoper njega vzdignejo, silno preganjajo in zatérajo celo do pokončanja (Brentano).

12. kakor je Bog vsigamogočen, ravno takó neskončno je njegovo usmiljenje; zatorej nas more in hoče rešiti iz naših nadlog (Brentano).

Digitized by Google

III. Poglavje.

Dolžnosti otrók do staršev, ponižnost je hvale vredna, pregloboko pretuhtovanje Božjih rečí je škodljivo, terdovratni in prevzetni človek se ne poboljša, usmiljeni usmiljenje doseže.

1. (Otroci modrosti so zbirališe pravičnih, in njih rod pokoršina in ljubezen.)[1])

2. Otroci, poslušajte očetove povelja, in tako delajte, de vam bo dobro.

3. Zakaj Bog hoče, de otroci svojiga očeta spoštujejo, in hoče in poterduje materino veljavo čez otroke.

4. Kdor Boga ljubi, se bo sprosil za svoje grehe, (in se jih bo ogibal, ter bo uslišan v svojih vsakdanjih molitvah.)

5. Kdor svojo mater spoštuje, je kakor on, ki zaloge nabira.[2])

6. Kdor svojiga očeta spoštuje, se bo veselil svojih otrók, in bo uslišan v dan svoje molitve.

7. Kdor svojiga očeta spoštuje, bo dolgo živel; in kdor je svojimu očetu pokoren, bo mater razveselil.[3])

8. Kdor se Gospoda boji, starše spoštuje, in kakor gospodam služi njim, ki so ga rodili.

9. Z djanjem in z besedo (in z vsim poterpljenjem) spoštuj svojiga očeta, 2. Mojz. 20, 12: 5. Mojz. 5, 16. Mat. 15, 4. Mark. 7, 10. Efež. 6, 2.

10. de njegov blagoslov nad té pride (in njegov blagoslov do konca ostane.)

11. Očetov blagoslov uterduje otrokam hiše, materna kletev pa jih do tal podéra.[4]) 1. Mojz. 27, 27: 49, 2. i. d.

12. Nikar se ne veseli zasramovanja svojiga očeta; ker tebi ni v čast njegovo osramotenje;

13. zakaj človekova čast izhaja iz časti njegoviga očeta, in oče brez časti je sinu v sramoto.

14. Sin, podpéraj starost svojiga očeta, in ne žali ga v njegovim življenji;

15. in ako mu pamet peša, mu zanašaj, in ne zaničuj ga v svoji moči; zakaj usmiljenje do očeta ne bo nikdar pozabljeno.

16. Za materin greh ti bo namreč z dobrim povernjeno,[5])

17. (in ti boš v pravici poterjen,) in v dan nadlog se bo na té spomin imel, in kakor led v lepim vremenu se bodo topili tvoji grehi.

---

1. Le modri ljudje polnijo družbo pravičnih; le pokorni in oní, ki imajo v resnici ljubezen, so njih zarod.
2. Bog ga bo že na tem, gotovo pa na unim svetu plačal.
3. V greškim: ... *„kdor je Gospodu pokoren, bo“* i. t. d.
4. Kar očetov blagoslov sozida, materina prekletev podere, in nasproti; bodi torej obema pokoren!
5. *„Za materin greh“*, t. j., kar se mati zoper té pregreší, če te gerdo ima, za to materino terdobo, ali hudo, ti bo z dobrim povernjeno; Bog te bo namreč plačal, če voljno terpiš.

Digitized by Google

18. Kako gerdó slovi, kdor očeta zapusti; in preklet je od Boga, kdor mater razserdi.

19. Sin, s krotkostjo dopolnuj svoje dela, in boš zraven človeške časti tudi ljubljen.

20. Kolikor si viši, toliko bolj se v vsih rečeh ponižaj; in per Bogu boš milost našel; Filip. 2, 3.

21. zakaj moč samiga Boga je velika, in ponižni ga časté.[6])

22. Nikar ne iši, kar je za té previsoko, in ne pretuhtuj, kar tvoje moči presega; temuč vedno misli, kar ti je Bog zapovedal, (in ne bodi radoveden v mnozih njegovih delih.) Preg. 25, 27.

23. Ni ti namreč treba, tega viditi s svojimi očmi, kar je skrito.

24. Nepotrebnih reči veliko ne premišljuj, in ne bodi radovedin v mnozih njegovih delih;[7])

25. zakaj prav veliko reči je tebi pokazanih, ktere človeški um presegajo.

26. Veliko jih je tudi njih domišljevanje ogoljufalo, in v nečimernosti njih um perderžalo.[8])

27. Terdovratnimu sercu[9]) se bo poslednjič hudo godilo; in kdor nevarnost ljubi, bo v nji poginil.

28. (Sercu, ki po dveh potih hodi, mu ne pojde po sreči,[10]) in kdor je hudobniga serca, se bo na njima spotaknil.)

29. Hudobno serce se bo z bolečinami obtežilo,[11]) in grešnik bo greh na greh nakladal.

30. Zbor prevzetnih se ne bo poboljšal; zakaj deblo greha se bo v njih vkoreninilo, (pa ga ne bodo spoznali.)[12])

31. Modriga serce se v modrosti spozna, in dobro uhó z vso željnostjo modrost posluša.[13])

32. (Modro in razumno serce se bo zderžalo grehov, in dela pravice mu pojdejo spod rok.)

33. Voda goreč ogenj pogasi, in milošnja se greham ustavlja;[14]) Dan. 4, 24.

34. in Bog gleda na tega, ki usmiljenje skazuje, in se ga spominja v prihodnosti, in ob času nesreče bo terdno podporo našel.

---

6. Glej, vzrok, de se ponižujmo! Le Bog sam je velik, mi nismo nič brez njega. Tako tedej s ponižnostjo Božje veličastvo spoznavamo in oznanujemo.

7. V greškim: „*Per svojih mnogih opravilih se v druge reči radovedno ne vtikaj; zakaj* (saj) *ti je* (tako že) *več naloženo, kakor kar človeški um more razumeti*“.

8. „*njih um perderžalo*“, t. j., zatemnilo, de niso resnice spoznali. Zavoljo radovedniga, preglobociga tuhtanja takih reči, ki jih človek ne more popolnama razumeti, je že marsikteri obnorel. Kdor v svetlobo preveč gleda, oslepí.

9. „*Terdovratnimu sercu*“, t. j., nespokornimu človeku.

10. „*ki po dveh potih hodi*“, ki nekoliko Bogu in nekoliko svetu služi. Gl. zgor. 2, 14.

11. Kazen za greh mora biti hudobii permerjena.

12. Kdor ima sam od sebe previsoke misli, svojih rev ne more spoznati, torej tudi ne poboljšati se.

13. V greškim: „*Modri človek misli na pregovore, in poslušljivo uhó je želja modriga*“. Modri si perzadeva, s svojimi poduki ljudi poboljšati; zatorej si želí veliko paznih poslušavcov (Brentano).

14. milošnja greha varuje, in nas z Bogam spravi; zakaj usmiljeni usmiljenje dosežejo. Mat. 5, 7.

Digitized by Google

IV. Poglavje.

Bodi usmiljen do ubozih; reši njega, ki terpí krivico; modrost človeka vodi po pravim potu, pa ga tudi skuša in krotí, potem ga pa poterduje in mu razodeva svoje skrivnosti; čas prav obračaj, in vari se hudiga; ne sramuj se, resnice govoriti; vari se laží; ne sramuj se spoznati svojih grehov; ne ustavljaj se mogočnimu; ne prenagli se v svojim govorjenji; ne razgrajaj v svoji hiši; rad podeluj in ne bodi stisnjen.

1. Sin! milošnje ne odteguj ubozimu,[1]) in svojih očí ne obračaj od siromaka. Tob. 4, 7.

2. Ne zaničuj lačniga človeka, in ne jezi reveža v njegovi potrebi.

3. Ne žali serca revniga človeka, in ne odlašaj darú njemu, ki je v stiski.

4. Ne odrekuj prošnje stiskanimu, in ne obračaj svojiga obraza od reveža.

5. Ne obračaj svojih očí od potrebniga (zavoljo jeze;)[2]) in njim, ki te prosijo, ne dajaj priložnosti, de bi te zadej kleli.

6. Zakaj ako te kdo z razserdenim sercam preklinja, bo njegova prošnja uslišana; uslišal pa ga bo on, ki ga je vstvaril.[3])

7. Bodi perljuden z revnim ljudstvam, in ponižuj se pred starimi, in perklanjaj glavo pred mogočnimi.

8. Revežu (brez žalosti) nagni svoje uho, (in svoj dolg poplačaj,) ter mu mirno in krotko odgovarjaj.

9. Reši njega, ki terpí krivico, iz prevzetneževe roke; in to naj ti ne bo težavno.

10. (Kadar sodiš,) bodi sirotam kakor oče usmiljen, in njih materi kakor mož;[4])

11. in boš kakor (pokoren) sin Narvišiga, in on se te bo bolj usmilil kakor mati.

12. Modrost svojim otrokam življenje vdiha,[5]) in sprejema nje, ki je išejo, in pred njimi hodi po potu pravice.[6])

13. Kdor njo ljubi, življenje ljubi; in kteri per nji čujejo,[7]) bodo nje sladkost vživali.

14. Kteri se bodo nje deržali, bodo življenje dedovali; in kamorkoli ona pride, ondi Bog oblagodarja.[8])

---

1. ki mu gre, ker vbogajme dajati je dolžnost ljubezni. Sveti očetje dolžé tatvine tega, ki revežem pomoč odreče, ki bi jim jo lahko dal od svoje obilnosti.
2. de se reveži ne bodo jezili, in te za herbtam kleli.
3. Njegov stvarnik se zanj poteguje, in te bo kaznoval, ako terdoserčno odrečeš milošnjo, ko bi jo bil lahko dal. Glej 2. Mojz. 22, 22—24. Preg. 21, 13.
4. „*kakor mož*“, namreč kakor materin mož, ako bi še živel.
5. V greškim: „*Modrost svoje otroke povzdigne*“. Modrost pomaga svojim učencam k častitljivim službam (Brentano).
6. „*pred njimi hodi*“, t. j., jim kaže pot k sreči.
7. kteri si za modrost perzadevajo. Glej Modr. 6, 15.
8. Nekteri prestavljajo: „*Kjerkoli on* (tak človek) *hodi, ga Bog blagoslavlja*“.

Digitized by Google

15. Kteri nji služijo, Svetimu[9]) služijo; in tiste, ki njo ljubijo, Bog ljubi.

16. Kdor njo posluša, bo narode sodil;[10]) in kdor na njo gleda, bo varen.[11])

17. Ako se kdo nji zaupa, jo bo dedoval, in njegov zarod jo bo v lasti imel;[12])

18. zakaj ona hodi ž njim v skušnjavi, in ga spervenja poskuša.

19. Ona ga spravlja v strah in trepet, ter ga poskuša; ona ga krotí s svojim ojstrim ukam, dokler ga v njegovih mislih ne skusi, in se mu ne zaupa.[13])

20. Tedaj (ga uterdi, in) ga pelje na ravno pot,[14]) in ga razveseli,

21. in mu razodene svoje skrivnosti (ter mu podari vednost in spoznanje pravice.)

22. Ako se pa[15]) od prave poti oberne, ga zapusti, ter ga v roke da njegovimu sovražniku.[16])

23. Sin, čas prav obračaj,[17]) in vari se hudiga!

24. Zavoljo svojiga življenja se ne sramuj govoriti resnice.[18])

25. Je namreč sramožljivost, ktera pelje v greh, je pa tudi sramožljivost, ki pernese čast in perkupljivost.[19])

26. Ne glej na obraz v svojo škodo,[20]) in ne laži se sam sebi v škodo.

27. (Nikar se ne boj svojiga bližnjiga per njegovim padcu;)[21])

28. in ne zaderžuj besede ob času rešitve.[22]) Ne skrivaj svoje modrosti v njeni lepoti.

---

9. „*Svetimu*“, t. j., Bogu služijo.
10. Kdor je moder, zna vladati narode.
11. V greškim: „*kdor se ji bliža, varno prebiva*“.
12. Kdor se modrosti (veri, pobožnosti, čednosti) popolnama vda, jo bo tudi dosegel, in v svoj zarod zasadil; ali: jo bo svojim mlajšem ko dedšino zapustil.
13. Modrost sperviga svojiga učenca v skušnjave, terpljenje in nadloge pelje, ter mu daje okušati, kako težki in ojstri so njeni nauki; kadar ga je pa stanovitniga spoznala, ga na pot veselja pelje, in mu svoje skrivnosti razodene.
14. „*na ravno pot*“ v mir, v pravo srečo.
15. „*Ako se pa*“ potem, ko je veliko gnad dosegel.
16. V greškim: „*ter ga njegovi nesreči prepusti*“.
17. „*čas prav obračaj*“, namreč v dobre dela.
18. Zavoljo zgube svojiga življenja, ali: iz strahú, življenje zgubiti, „*se ne sramuj*“, se ne boj govoriti resnice.
19. „*Je sramožljivost, ktera pelje v greh*“, namreč sramožljivost, ki izvira iz napuha, in nam brani storjene grehe in krivice ponižno spoznati in poravnati; ali pa tudi če se kdo sramuje, koga posvariti, ki ga ima dolžnost svariti; taka sramožljivost je kriva veliko ptujih grehov. „*Je pa tudi sramožljivost, ki pernese čast in perkupljivost*“, če se namreč sramujemo, kaj nesramniga govoriti, ali počenjati, sploh grešiti (Brentano).
20. „*Ne glej na obraz*“, na veljavo, na imenitnost nobeniga človeka, de bi njemu za ljubo kaj hudiga storil sebi v škodo (Brentano).
21. ne boj se, svojiga bližnjiga ljubeznjivo opominjati in svariti, kadar greši.
22. Ne molči, ako je treba koga posvariti, ga od hudiga odverniti, nevedniga podučiti, komu kak dober svèt dati, se za nedolžniga potegniti (Brentano).

Digitized by Google

29. Zakaj iz govorjenja se modrost spozna, (in razumnost in znanje) in uk iz besedi umniga, in njegova podpora so dela pravice.

30. Po nobeni ceni ne govori zoper besedo resnice, in sramuj se, ako si se neprevidama zlagal.

31. Ne sramuj se, spoznati svoje grehe, in ne podverzi se nobenimu človeku v greh.[23])

32. Nikar se ne zoperstavljaj mogočnimu,[24]) in nikar se ne upéraj zoper derečo vodo.

33. (Za pravico se poteguj z vso močjo, in) do smerti se bojuj za resnico, in Bog se bo za te vojskoval zoper tvoje sovražnike.

34. Ne bodi prenagel s svojim jezikam; pa tudi ne nemaren in len v svojih delih.[25])

35. Nikar ne bodi kakor lev v svoji hiši, de bi svojo družino premetaval in svoje podložne zatéral.

36. Tvoja roka ne bodi stegnjena k jemanju, in stisnjena k dajanju.[26])

V. Poglavje.

Ne zanašaj se na svoje bogastvo, na svojo mladost in moč; prederzno ne zaupaj v Božje usmiljenje, ter ne odlašaj pokore; bodi stanoviten na Gospodovim potu; rad poslušaj koristne besede, in dajaj razumne odgovore; ne bodi podpihovavec in dvojezičnik.

1. Nikar se ne zanašaj na (krivično)[1]) blago, in ne rekaj: Zadosti imam za svoje življenje; (zakaj to ti ne bo nič pomagalo ob času maševanja in nadloge.)[2])

2. Ne ravnaj po poželenji svojiga serca v svoji moči;

3. in ne rekaj: Kako močen sim? ali kdo mi kaj more zavoljo mojih del? zakaj Bog se bo gotovo maševal.

4. Ne govori: Grešil sim, in kaj žaliga se mi je zgodilo? Narviši je namreč poterpežljiv povračevavec.

5. Zavoljo odpušeniga greha ne bodi brez strahú,[3]) in ne nakladaj greha na greh.

6. In ne reci: Usmiljenje Gospodovo je veliko, on se bo usmilil obilnih mojih grehov.

7. Zakaj njegovo usmiljenje se sicer hitro perbliža, pa tudi njegova jeza, in v grešnike se njegov serd ozéra. Preg. 5, 21.

23. *„ne podverzi se“*, t. j., ne bodi pokoren nikomur, kteri ti grešiti veleva.
24. razun če ti greh storiti veleva.
25. S premislikam — počasu — obetaj, naglo pa spolnuj, kar si obljubil.
26. Ne bodi lakomen, ne bodi skop!
1. Tudi Kristus bogastvo imenuje *„krivično“* (Luk. 16, 11.), ker se velikokrat po krivičnih potih perdobiva, in v krivico zapeljuje.
2. zlasti ob smerti ti bogastvo ne bo nič pomagalo.
3. Boj se tudi odpušeniga greha, ker lahko zopet vanj padeš; in ker nisi popolnama zagotovljen, de si v stanu gnade Božje, noben človek namreč ne vé, ali je jeze ali ljubezni vredin. Tridentinski zbor.

Digitized by Google

8. Ne odlašaj, se k Gospodu spreoberniti, in ne odkladaj od dneva do dneva;

9. zakaj njegova jeza naglo pride, in ob času maševanja te bo razdjal.

10. Nikar preskerbno ne hrepeni po krivičnim blagu;[4]) zakaj v dan nadloge in maševanja ti ne bo nič pomagalo. Preg. 11, 4, 28.

11. Ne dajaj se slehernimu vetru goniti, in ne hodi po vsakim potu;[5]) zakaj tako ravná grešnik z dvojnim jezíkam.

12. Bodi stanoviten na potu Gospodovim, v svojim znanji in spoznanji resnice, (in spremlja naj te beseda mirú in pravice.)

13. Bodi pohleven per poslušanji besede, de jo umeš; in z modrostjo daj resničen odgovor.[6])

14. Ako umêš, odgovôri svojimu bližnjimu; ako pa ne, — položi svojo roko na svoje usta, (de se ne vjameš v nespametni besedi, in de ne boš osramoten.)

15. Čast in slava je v govorjenji modriga, jezik nespametniga pa je njemu v padec.[7])

16. Ne pravi naj se ti podpihovavec, (de se ne vjameš v svoj jezik, in de ne boš osramoten;)[8])

17. zakaj nad tatú[9]) pride zasramovanje (in pokorjenje,) in nar hujši sodba nad dvojezičnika; (nad podpihovavca pa serd in sovraštvo in osramotenje.)

18. Opravičuj enako maliga in vélikiga.[10])

VI. Poglavje.

Ne povišuj se v svoji nespameti; živi s slehernim v miru; prijazno govorjenje množí prijatle; ne zaupaj vsacimu prijatlu, ker je veliko nezvestih prijatlov; pravi prijatel se v potrebi pokaže, in je več vredin kakor zlató in srebró; hrepeni po modrosti, ker v nji najdeš pokoj; derži se razumnih starih ljudí; spolnuj zapovedi Božje.

1. Nikar ne bodi iz prijatla sovražnik (svojimu bližnjimu); zakaj hudobneż prejema v deleż očitanje in zasmehovanje, tako tudi vsak nevošljivi in dvojezičn grešnik.[1])

4. *„po krivičnim blagu“* ali po bogastvu. Gl. zgor. razl. 1.

5. Ne bodi, kakor so dvojezični grešniki, ki le po okolišinah ravnajo, in so pobožni s pobožnimi, brezbožni pa z grešniki.

6. *„Bodi pohleven“*, t. j., miren, pokojin.

7. Pametno govorjenje dela človeku čast, nespametno pa ga spravi v nesrečo. Glej Preg. 18, 21.

8. Ne bodi podpihovavec in obrekovavec, de se ne pregrešiš s svojim jezikam, in de ne boš osramoten, ko bi prišle tvoje laži na dan.

9. *„nad tatú“*, ki bližnjimu čast in dobro imé krade.

10. *„enako“* nizkiga in visociga s svojim govorjenjem v sodbi; bodi vsim enako pravičen.

1. Ta versta je v zvezi s poslednjo versto poprešnjiga poglavja. Ne obrekuj nikogar, zlasti ne svojiga prijatla; zakaj vsaciga hudobneža sramota zadene, posebno pa obrekovavca, ki iz nevošljivosti krati svojimu bližnjimu dobro imé,

Digitized by Google

2. Ne povišuj se v svojih mislih kakor junec; de se kje ne razbije tvoja moč po norosti, Rimlj. 12, 16. Fil. 2, 3.

3. de ona tvojiga perja ne sné, in tvojiga sadú ne pokonča, in de ne boš pušen kakor suho drevo v pušavi.[2])

4. Zakaj hudobna duša[3]) pogubi njega, kdor jo ima, in ga da sovražnikam v zasmehovanje, (ter ga perpelje v nesrečo hudobnežev.)

5. Sladka beseda množí prijatle, (in tolaži sovražnike;) in pohlevni jezik dobriga človeka obilno dobriga napravi.

6. Imej veliko mirnih, zmed tavžent pa imej le eniga svetovavca.

7. Ako imaš prijatla, ga v sili poskusi, in prenaglo mu ne zaupaj;

8. zakaj marsikteri je prijatel le do svojiga časa, pa ne ostane v dan nadloge.

9. Tudi je prijatel, ki se v sovražnika spremeni; tudi je prijatel, ki sovraštvo in prepir in obrekovanje razglaša.[4])

10. Nekteri pa je le prijatel, dokler per mizi sedi, pa ne ostane v dan potrebe.

11. Ako pa prijatel stanoviten ostane, bo kakor tebi enak, in bo s tvojimi domačimi zaupljivo ravnal;

12. ako se pred teboj ponižuje, in se skriva pred tvojim obličjem,[5]) boš ž njim enih misel v lepi prijaznosti.[6])

13. Od svojih sovražnikov se loči; pa tudi pred svojimi prijatli bodi previdin.[7])

14. Zvest prijatel je močna bramba; in kdor ga je najdel, je zaklad najdel.

15. Z zvestim prijatlam se nič ne méri, teža zlatá in srebrá ni nič vredna proti ceni njegove zvestobe.

16. Zvest prijatel je zdravilo

---

2. V družini s svojimi znanci in prijatli ne bodi prevzeten in svojeglaven, kakor junec, ki hoče pervi biti per svoji čedi, de se ne boš zastonj trudil, in zgubljal svoje moči per svojih delih in opravilih, ktere bi ti ljudje zavérali, in ti povsod nasproti delali zavoljo tvoje nespametne ošabnosti in svojeglavnosti; *„de ona“*, namreč tvoja norost ali nespametna ošabnost in svojeglavnost ne pokonča tvojih tudi dobrih namenov, tvoje časti in sreče; de ne boš enak suhimu drevesu v pušavi, za kteriga nihče ne mara.

3. *„hudobna“*, ošabna duša človeku pogubo perpravlja.

4. Ako se prijatel spremeni v sovražnika, tadaj ta sovražnik svojiga poprešnjiga prijatla raznaša in černi, ter vse nanj zvrača, de je le on kriv vsiga razpertja, sebe pa lepiga dela (Brentano).

5. ako ni prevzeten, in ti rad odjenja, boš i. t.

6. V greškim se te dve versti takole berete: *„Čez troje blago on tako gospoduje, kakor ti sam, in do tvojih domačih se prosto obnaša. Kadar si pa ponižan, je zoper tebe, in se skriva pred tvojim obličjem“*, t. j., lizun, mizni prijatel, ali prijatel tvoji mizi, se obnaša v tvoji hiši, kakor de bi bil gospodar v nji; ako *„si pa ponižan“*, če te zadene kaka nesreča, če zgubiš svojo imenitno službo, je zoper tebe, in za te nič več ne mara (Brentano).

7. zakaj niso vsi pravi prijatli, ki se prijatle imenujejo, in tudi pravi prijatli se spreminjajo.

Digitized by Google

življenja (in neumerljivosti;)[8]) in kteri se Boga bojé, ga najdejo.

17. Kdor se Boga boji, bo tudi našel dobriga prijatla; zakaj kakoršen je sam, takošen bo tudi njegov prijatel.[9])

18. Sin! z mladiga uk sprejemaj, in najdel boš modrost do sivih lás.

19. Bližaj se ji enak njemu, ki orje in seje, in perčakuj njeniga dobriga sadú;[10])

20. per njenim obdelovanji se boš sicer malo trudil, pa kmalo boš jedel od njeniga sadeža.

21. Kako silno težavna je modrost neučenim ljudem, in brezserčni ne ostane v nji.

22. Ona jim je kakor težak kamen za poskušnjo, in se ne abotavljajo, jo od sebe vreči.[11])

23. Zakaj modrost učenosti je kakor nje imé, in malim znana;[12]) (komur je pa znana, per tem ostane do Božjiga gledanja.)[13])

24. Poslušaj, sin, in sprejmi moder svèt, in ne zametvaj mojiga svéta.

25. Vloži svojo nogo v njene vezí, in svoj vrat v nje ovratnico.

26. Podaj svoje pleča in jo nosi, ter se njenih vezí ne naveličaj.

27. Perstopi k nji z vsim svojim sercam, in z vso svojo močjo se njene poti derži.

28. Poprašuj po nji, in ona se ti bo razodela; in ko si se je polastil, je več ne spusti.

29. Zakaj poslednjič boš v nji pokoj najdel, in ona se ti bo v veselje spremenila.

30. In njene spone ti bodo močna bramba (in terdna podpora,) in njena ovratnica častitljivo oblačilo;

31. zakaj v nji je prijetnost življenja, in njene vezí so vezí zveličanja.

32. Kakor častitljivo oblačilo jo boš oblekel, in kakor veseli venec si jo boš djal na glavo.

33. Sin, ako na me gledaš, se boš učil; ako svoje serce k nji oberneš, boš moder.

34. Ako ji svoje uho nagneš, boš poduk prejel; in ako jo rad poslušaš, boš moder.

35. Derži se družbe modrih starih, in perdruži se iz serca k njih modrosti, de boš vse slišal, kar se od Boga govori, in de ti

8. Zvest prijatel je več vreden kakor zlató in srebró; zakaj on varuje zmot in nesreče, nam pomaga kviško, če pademo, nas tolaži v nadlogah, nam posladkuje življenje i. t. d.

9. Kdor se Boga boji, si le bogaboječe prijatle voli, ali pa jih bogaboječe stori.

10. Perzadevaj si za modrost, ter se po nji trudi, kakor se trudi kmet, ki orje in seje, in dosegel boš njen sad: spoznanje, mir in zveličanje.

11. Modrost je takim ljudem zoperna in kakor težak kamen, kteriga ne morejo nositi, in ga kmalo od sebe veržejo. — Okoli palestinskih mest in vasí so veliki kamni ležali, nad kterimi so mladi ljudje svojo moč poskušali, ter so jih vzdigovali. Permeri Cah. 12, 3.

12. Kakor se beseda: „*modrost*“ malo kdaj sliši, tako je ona sama le malim znana. — Nekteri pa greško tako le prestavljajo: „*modrost je sicer tukej po imenu, pa malim se ona razodene*“.

13. Kdor je modrost spoznal, tega bo peljala k spoznanju in gledanju živiga Boga.

Digitized by Google

hvale vredni pregovori ne odidejo. Spod. 8, 9.

36. In kadar modriga ugledaš, zgodej hiti k njemu, in tvoja noga naj brusi prag[14]) njegovih vrat.

37. Premišljuj Božje zapovedi, in prav pridno se vadi v njegovih ukazih; in on ti bo dal serce, in veselje do modrosti ti bo dano. Ps. 1, 2.

VII. Poglavje.

Moj sin! vari se hudiga, ne želi gospodovanja, rad moli in vbogajme dajaj, nikogar ne zasmehuj, ne trosi laži zoper svojiga bližnjiga, ne čenčaj, ne boj se terdiga dela, ne vleci s hudobnimi, ponižuj se, ne razdéraj prijaznosti, ne loči se od dobre žene, ne žali hlapca, glej na živino, uči svoje sinove, vari svoje hčere, spoštuj svoje starše, boj se Boga in njegove duhovne v časti imej; daj jim, kar jim gre; bodi usmiljen do ubozih, spominjaj se poslednjih rečí.

1. Ne delaj nič hudiga, in hudo te ne bo zadelo.

2. Odstopi od krivice, in hudo se te bo ognilo.

3. Sin, ne vsevaj hudiga v krivične brazde, in ne boš tega sedmero žel.[1])

4. Nikar ne iši poglavarstva per Gospodu, tudi ne častitljiviga sedeža per kralji.[2])

5. Nikar se pred Bogam ne opravičuj, ker on pozna serce; in nikar ne želi za modriga veljati per kralji.[3]) Job. 9, 2. Pridig. 7, 17. Luk. 18, 11.

6. Ne perzadevaj si, biti sodnik, ako nimaš moči, zatreti krivice; de se kje ne zbojiš mogočnikoviga obraza, in svoje pravičnosti v nevarnost ne postaviš.[4])

7. Ne pregreši se nad mestno množico, pa se tudi med ljudstvo ne mešaj,[5])

8. tudi se ne zahomataj v dvojni greh;[6]) zakaj že zavoljo eniga ne boš brez kazni. Spodej 12, 7.

9. Ne bodi boječ v svojim sercu.[7])

10. Moliti in vbogajme dajati ne zanemarjaj.

11. Nikar ne govori: Beg se

---

14. „*tvoja noga naj brusi prag*“, t. j., prav pogostáma hôdi v hišo k modrimu, de boš s svojo hojo prag ugladil (Brentano).

1. „*in tega*“, namreč hudiga ne boš žel i. d. Kdor krivico dela, ga mnogotera kazen zadeva.

2. Ne sili se v imenitne službe, ker so silno nevarne.

3. „*on serce pozna*“, de ni čisto. Ps. 142, 2. — Ne razkladaj kralju svoje modrosti in učenosti, de se mu ne zamériš s svojo baharijo; zakaj kralj ima rad le ponižne služabnike (Brentano).

4. „*de se kje ne zbojiš mogočnikoviga obraza*“, t. j., veljave, imenitnosti mogočniga človeka, de iz strahú pred njim ne skleneš krivične sodbe (Brentano).

5. Ako si sodnik in vladar, ne zatéraj ljudstva, pa se mu tudi ne perlizuj s preveliko zanašljivostjo in mehkostjo (Brentano).

6. „*v dvojni greh*“, t. j., ne perkladaj greha grehu, ne bodi navadni grešnik (Brentano).

7. pa tudi ne obupaj, ako si grešil; z molitvijo in milošnjo se z Bogam spravi.

Digitized by Google

bo ozerl na veliko število mojih darov, in, ko Bogu, Narvišimu, darujem, bo moje dari sprejel.[8])

12. Ne zasmehuj človeka v njegovi dušni britkosti; zakaj Bog, ki ponižuje in povišuje, vse vidi. 1. Kralj. 2, 7.

13. Ne trosi laží zoper svojiga brata; pa tudi prijatlu kaj taciga ne delaj.

14. Nikar si ne dovôli nobene laží; zakaj navada v nji ni dobra.[9])

15. Ne bodi marnjavec v zbirališu starih, in ne ponavljaj besedí v svojim govorjenji.[10])

16. Ne sovraži terdih del in kmetovanja, kteriga je Narviši vstvaril.[11])

17. Ne derži se množice razuzdanih.

18. Spominjaj se serda, ki se ne abotavlja.[12])

19. Močno ponižuj svojiga duhá; zakaj maševanje nad hudobneževim mesam je ogenj ino červ.[13])

20. Ne razdéraj prijaznosti s prijatlam, ki odlaša z denarjem, in ne zaničuj spreljubiga brata zavolj zlatá.[14])

21. Ne loči se od razumne in dobre žene, (ktero si dobil v strahu Gospodovim;) zakaj prijetnost nje sramožljivosti je čez zlató.[15])

22. Ne žali hlapca, ki zvesto dela, in tudi ne najemnika, kteri je tebi vdan. 3. Mojz. 19, 13.

23. Razumen hlapec ti bodi tako ljub, kakor tvoja duša; ne krati mu prostosti,[16]) in ga ne spušaj uboziga od sebe.

24. Imaš živino? skerbi zanjo; in ako ti je koristna, si jo ohrani.

25. Imaš sinove? uči jih, in perpoguj jih z mladiga.

26. Imaš hčere? vari njih ži-

8. Ne misli, de boš z daritvami zbrisal svoje grehe, ki jih iz navade delaš; brez resničniga poboljšanja ne pričakuj sprave z Bogam (Brentano).

9. „*ni dobra*“, t. j., nima dobrih nasledkov (Brentano).

10. Ko si še mladeneč, ne govori preveč v zboru starih, skušenih móž, kakor de bi le sam vse vedil; tebi se le bolj spodobi molčati in njih modro govorjenje poslušati; „*ne ponavljaj besedí v svojim govorjenji*“, t. j., ne govori zmirej ene; drugi prestavljajo te besede: „*ne ponavljaj besedí v svoji prošnji*“, t. j., ako koga česa prosiš, bodi tvoja prošnja kratka, ter ne delaj veliko praznih besedí; zakaj dolga prošnja, polna praznih in nepotrebnih besedí, je nadležna poslušavcu, ali pa bravcu, če je pisana; ali pa takole: ako imenitniga človeka kake reči prosiš, spoštljivo čakaj odgovora, ino ne ponavljaj svoje prošnje desetkrat; zakaj stari, skušeni človek s hladno kervjo prevdarja, če ti bo prošnjo mogel dovoliti ali ne (Brentano).

11. Bog je že našim pervim staršem v raji delo odkazal. Glej 1. Mojz. 2, 15.

12. „*serda*“, t. j., kazni Božje, ki gotovo pride nad grešnika.

13. Bodi vedno ponižen per premišljevanji tistiga ognja, ki nikoli ne ugasne, in tistiga červa, ki nikdar ne pogine. Ogenj in červ sta podobi nar občutljivši bolečine, in silniga grizenja pekoče vesti pogubljenih duš v peklu.

14. V greškim: „*Ne zamenjuj prijatla za blago, ki nima prave cene; telesnih bratov ne za zlato iz Ofira*“; pravi prijatel se ne more nikoli preplačati, ker je več vredin, kakor naj boljši zlató; „*zlató iz Ofira*“ so ko naj boljši šteli.

15. V greškim: „*zakaj ona je prijetniši kakor zlató*“.

16. po dokončani službi. Gl. 2. Mojz. 21, 2: 5. Mojz. 15, 12.

Digitized by Google

vot, in ne kaži jim veseliga obraza.[17])

27. Omoži svojo hčer, in veliko delo si opravil; tode daj jo razumnimu možu.

28. Ako imaš ženo po svoji volji, je nikar ne zaverzi; perstujeni pa se ne zaupaj.[18])

29. Z vsiga svojiga serca spoštuj svojiga očeta; in bolečin svoje matere ne pozabi.[19]) Tob. 4, 3.

30. Pomni, de brez njih bi ne bil rojen; in poverni jim, kar so ti oni storili.

31. Boj se Gospoda z vse svoje duše, in njegove duhovne v časti imej.

32. Z vse svoje moči ljubi njega, ki te je vstvaril; in njegovih služabnikov ne zapušaj.

33. Časti Boga iz vse svoje duše, in spoštuj duhovne, in s plečmi se očišuj.[20]) 5. Mojz. 12, 18.

34. Dajaj jim, kakor ti je zapovedano, njih del od pervin in od darov očiševanja;[21]) (in zavoljo svoje zanikernosti se z malim očišuj.[22]) 3. Mojz. 2, 3.

35. Daruj Gospodu dar svojih pleč in dar posvečenja[23]) in pervine posvečenih reči;[24])

36. in revežu podaj svojo roko, de bo popolnama tvoja sprava in tvoj blagoslov.[25])

37. Radodarnost je vsim živim prijetna, pa tudi mertvimu milosti ne odreci.[26])

38. Ne pušaj jokajočih brez tolažbe, in z žalostnimi žaluj. Rimlj. 12, 15.

39. Naj se ti ne toži, bolnika obiskati; zakaj s tem se boš v ljubezni uterdil. Mat. 25, 36.

40. V vsih svojih delih se spominjaj svojih poslednjih rečí, in vekomaj ne boš grešil.[27])

VIII. Poglavje.

Ne prepiraj se ne z mogočnim, ne z bogatim in ne z jezičnim človekam; ne pečaj se z nezučenim človekam; ne zaničuj spreobernjeniga grešnika, pa tudi ne stariga človeka; ne veseli se sovražnikove smerti; ne zametuj naukov starih

---

17. bodi resnôben, in ne delaj jih razuzdanih s premehkim obnašanjem.
18. ne jemlji v zakon take, ki je ljubiti ne moreš. Nekteri pa greško tako le prestavljajo: *„taki pa, ki se ti je persludila, se nikdar več ne vdaj“.*
19. in časti tudi mater zavoljo bolečin, ki jih je imela.
20. *„s plečmi“*, ki duhovnam grejo, se očišuj. Gl. 2. Mojz. 29, 22. 27: 3. Mojz. 7, 32.
21. *„od darov očiševanja“*, t. j., od daritev za grehe in za dolgove. Gl. 2. Mojz. 29, 22. 27: 4. Mojz. 18, 18.
22. za grehe iz nevednosti ali naglosti manjši dari pernašaj, ako večih ne uterpiš.
23. *„dar posvečenja“* je blezo daritev Nazarejcov. Gl. 4. Mojz. 6.
24. desetino od desetín, ki so jo mógli leviti duhovnam dajati. 5. Mojz. 14, 22.
25. de boš odpušenje in gnado popolnama dosegel.
26. mertvimu skaži milost s tem, de mu zadnjo čast skažeš, in daritev za mertve opraviš. Gl. Tob. 4, 18.
27. Spominjaj se per vsim, kar delaš, de pride za življenjem smert, za smertjo sodba, za sodbo večno srečna ali pa večno nesrečna večnost. Ako na te reči prav živó misliš, ne moreš grešiti.

Digitized by Google

modrih; razdraženih grešnikov ne jezi z očitanjem; mogočniku ne posojuj, in ne bodi porok; sodnika ne sodi; s prederznim ne hodi; z abotnikam se ne posvetuj, pa tudi ne vpričo ptujca; svojiga serca vsakimu ne razodevaj.

1. Ne prepiraj se z mogočnim človekam, de mu ne padeš v roke.

2. Ne prekarjaj se z bogatim možem, de kje pravde ne začne zoper tebe; Mat. 25, 25.

3. zakaj veliko jih je že zlato in srebro zapeljalo, in je do serca kraljev seglo in jih popačilo.[1] Spod. 31, 6.

4. Ne prepiraj se z jezičnikam, in ne perkladaj derv na njegov ogenj.[2]

5. Ne pečaj se z nezučenim človekam, de ne bo govoril kaj hudiga od tvojiga rodú.

6. Ne zaničuj človeka, kteri se od greha odverne, (in mu ne očitaj;) pomisli, de smo vsi svarjenja vredni. 2. Kor. 2, 6. Gal. 6, 1.

7. Ne zaničuj človeka v njegovi starosti; zakaj tudi zmed nas se nekteri starajo. 3. Mojz. 19, 32.

8. Nikar se ne veseli smerti svojiga sovražnika; ker veš, de vsi umerjemo, in nočemo, de bi se kdo zavoljo nas veselil.[3]

9. Ne zametuj govorjenja starih modrih, ampak vadi se v njih pregovorih; Zgor. 6, 35.

10. zakaj od njih se boš učil modrosti in pametnih naukov, in mogočnim služiti brez pertožbe.

11. Ne pušaj v nemar modrih govorjenja; zakaj tudi oni so se učili od svojih očetov;

12. ker od njih se boš učil razumnosti, in ob času potrebe odgovor dati.

13. Ne užigaj oglja grešnikov s svojim svarjenjem, de te ne užge ognjeni plamen njih grehov.[4]

14. Zasramovavcu se v obraz ne ustavljaj, de ne bo sedel kakor zalezovavec pred tvojimi ustmi.[5]

15. Ne posojuj človeku, ki je mogočniši od tebe; če si mu pa kaj posodil, imej kakor zgubljeno.[6] Spod. 29, 4.

16. Ne bodi porok čez svojo zmožnost; ako si bil pa porok, se plačnika misli.

17. Ne sodi zoper sodnika; ker on sodi po tem, kar je prav.[7]

18. S prederznim ne hodi po potu, de kje na te ne zverže svojih hudobnih del; zakaj on hodi po svoji volji, in tudi ti boš poginil z njegovo neumnostjo. 1. Mojz. 4, 8.

19. Z jezovim prepira ne za-

1. Z bogatinam se nikar ne pravdaj, ker z denarji lahko podkupi sodnike; saj denar še celó kralje preslepí, de krivičniku prav dajo, pravičniga pa obsodijo (Brentano).
2. Ne dajaj mu priložnosti k jezi in obrekovanju.
3. „*de bi se kdo zavoljo nas*“, t. j., naše smerti veselil.
4. Ne svari razdraženiga grešnika, de ga s svojim svarjenjem še bolj ne razkačiš, de ne boš kriv njegovih grehov, preklinjanja, rotenja i. d. (Brentano).
5. de bi kakošno besedo pristregel ali vjel, zavoljo ktere bi te mogel per gosposki zatožiti.
6. ne térjaj ga, če ne, boš še več zgubil, ako se boš ž njim tožil.
7. zakaj od njega se more misliti, de je pravično sodil.

Digitized by Google

čenjaj, in s prederznežem ne hodi v samoto; ker njemu je kri kakor nič, in kjer ni pomoči, ondi te bo poderl. Preg. 22, 24.

20. Z abotniki se nikar ne posvetuj; zakaj oni ne morejo nič druziga ljubiti, kakor to, kar njim dopade.[8])

21. Ne posvetuj se vpričo ptujca; ker ne veš, kaj bo počel.

22. Ne razodevaj vsakimu človeku svojiga serca; de ti kje slabe hvale ne bo vedil (in te obiral).

IX. Poglavje.

Svoje žene ne dolži nezvestobe, in ji ne pušaj segati v tvoje pravice; ne ozéraj se po poželjivi ženski, in s plesavko se ne pečaj; ne ogleduj device; ne vdajaj se nesramnicam; ne zijaj in ne pohajkvaj po mestu; ne glej nališpane ženske; ne sedi per nji za mizo, in ne beseduj se ž njo per vinu; ne zapušaj stariga prijatla; ne zaviduj sreče grešniku; vari se človeka, ki ima oblast umoriti; posvetuj se z modrimi; misli v Boga in v njegove zapovedi; delo hvali delavca; jezičnik je strašin v mestu, prederznež v besedi pa je sovražen.

1. Ne bodi sumljiv do žene svojiga naročja,[1]) de ne kaže nad teboj hudobe spačeniga nauka.[2])

2. Ne dajaj ženi oblasti čez svojo dušo, de nad teboj ne gospodari, in de ne boš osramoten.

3. Ne ozéraj se po poželjivi ženski; de kje ne padeš v njene zaderge.

4. S plesavko se ne pečaj, (tudi je ne poslušaj,) de kje ne pogineš po njeni zvijači.

5. Ne vpéraj svojih oči v devico, de se kje nad njeno lepoto ne pohujšaš. 1. Mojz. 6, 2.

6. Nikakor ne vdajaj nesramnicam svojiga serca, de ne pogubiš ne sebe, ne svoje dedšine. Preg. 5, 2.

7. Ne zijaj okrog po mestnih ulicah, in ne klati se po njegovih cestah.

8. Oberni svoj obraz od nališpane ženske, in ne pogleduj po ptuji lepoti;[3]) 1. Mojz. 34, 2: 2. Kralj. 11, 4: 13, 1. Mat. 5, 28.

9. zavoljo ženske lepote se jih je že veliko pogubilo; in iz nje se poželjivost kakor ogenj vnema.

10. (Vsaka ženska, ki je nesramnica, se kakor blato na cesti pomandra.

11. Njih veliko, ki so se lepoti ptuje ženske čudili, je zaverženih; zakaj pogovor ž njo kakor ogenj užiga.)

12. Per ptuji ženi nikdar ne sedi, (tudi ne sloni ž njo na svojim komolcu per mizi.)[4])

---

8. V greškim: *„zakaj oni ne morejo nič zamolčati“.*
1. Ne dolži svoje zakonske žene nezvestobe.
2. de se ne bo nad teboj maševala z nezvestobo, ktere jo dolžiš.
3. *„po ptuji lepoti“*, t. j., po ženi svojiga bližnjiga.
4. Hebrejci so per mizi ležé sloneli na levim komolcu. Ker se je per taki legi glava tega k persim druziga nagnila, je bilo nespodobno in nevarno, ptujo ženo per mizi imeti.

Digitized by Google

13. Ne beseduj se ž njo per vinu,[5]) de se kje tvoje serce k nji ne nagne, in de po svoji kervi ne padeš v pogubo.

14. Ne zapušaj stariga prijatla; zakaj novi mu ne bo enak.

15. Nov prijatel je novo vino; postara naj se, in rad ga boš pil.

16. Ne zaviduj grešniku časti in bogastva; saj ne veš, kakošen bo njegov konec.[6]) Sodn. 9, 53: 2. Kralj. 15, 10.

17. Ne bodi ti všeč krivica krivičnih; ker vedi, de hudobnež do groba ne dopade.[7])

18. Bodi deleč od človeka, kteri ima oblast umoriti, in ne bo se ti treba smerti bati;

19. ako pa pred-nj prideš, se nikar kaj ne pregrešì, de ti kje življenja ne vzame.

20. (Vedi, de smert je blizo;) ker po sredi zaderg stopaš, in po orožji žalostnih hodiš.[8])

21. Po svoji moči se vari svojiga bližnjiga,[9]) in posvetuj se z modrimi in razumnimi.

22. Pravični možje naj ti bodo gostjé, in strah Božji bodi tvoja čast.

23. Obračaj svoje misli v Boga in vse svoje pogovore v zapovedi Narvišiga.

24. Delo se hvali v rokì umetnikov, in poglavar ljudstva v modrosti svojiga govorjenja,[10]) beseda starih pa v razumnosti.

25. Strašen je v svojim mestu jezičen človek, prederzni v svoji besedi pa je sovražen.

X. Poglavje.

Moder sodnik pravično sodi; ljudstvo posnema svoje vladarje; vse je v Božji roci; pozabi krivice; prevzetnost, krivica, skopost, lakomnost je gnusoba; življenje hudobnih vladarjev je kratko; napuh loči od Boga; Bog je zavoljo na-

---

5. Ne pogovarjaj se ž njo per vinu, ne vabi je na kosilo. Jutrovci niso imeli navade, žensk vabiti na gostije; ako je mož gostoval moške, je žena ženskim posebej kosilo dala. Gl. Ester. 1, 9. (Brentano).

6. Glej Ps. 36, 1. 2. 9. 10. Preg. 3, 31: 23, 17.

7. „*de hudobnež*“ Bogu ne dopade, de ga Bog večkrat že pred smertjo v tem življenji kaznuje (Brentano).

8. Pomen 18., 19. in 20. verste: Vari se službe na dvoru kaciga azijanskiga vladarja, kteri ima oblast svoje služabnike in podložne pomoriti, če se mu kaj zamerijo; ako pa vender le k njemu v službo prideš, se skerbno vari, de kaj zoper njegovo voljo ne storiš, in te zavoljo tega ne da umoriti; vedi namreč, de si na vladarjevim dvoru zmirej v silno veliki smertni nevarnosti: ondi hodiš po mnozih zadergah, ki ti jih nevošljivci in spodlezovavci nastavljajo, de bi te vanje vjeli, in te vladarju počernili: ondi služiš čudnimu vladarju, kterimu se kmalo zamériš: ondi si na mestu, kjer je bilo že veliko žalostnih, ki so bili z orožjem pomorjeni; — „*po orožji žalostnih hodiš*“, v greškim: „*verh mesta hodiš*“, t. j., po mestnih strehah hodiš, t. j., v nevarnim kraji si (Brentano).

9. Svojimu bližnjimu se ne zaupaj, dokler ga ne spoznaš, če je pošten ali ne (Brentano).

10. Perpravnost in spretnost umetnikov se lahko spozna iz njih dela, modrost vladarjev pa iz njih govorjenja, sklepov, djanja, naredb, ukazov (Brentano).

Digitized by Google

puha marsiktere narode pokončal; čast njim, ki se Boga bojé, in pravično živé; ne bahaj se s svojim delam, in ne abotavljaj se prijeti za delo; samiga sebe v časti imej; revež si čast perdobi s pridnostjo, modrostjo in čednostjo.

1. Moder sodnik sodi svoje ljudstvo,[1]) in poglavarstvo pametniga je stanovitno.[2])

2. Kakoršen je sodnik ljudstva, takošni so tudi njegovi služabniki: in kakoršen poglavar mesta, taki so prebivavci v njem.[3]) Preg. 29, 12.

3. Neumen kralj spači svoje ljudstvo; po modrosti oblastnikov pa se mesta napolnujejo s prebivavci.[4]) 3. Kralj. 12, 13.

4. V Božji roki je oblast čez deželo; in on ji obudi perpravniga vladarja v pravim času.

5. V Božji roki je človekova sreča, in on obdaja pismarja s svojo častjo.[5])

6. Ne pomni nobene krivice svojimu bližnjimu, in nikomur ne delaj krivice. 3. Mojz. 19, 13.

7. Bog in ljudje sovražijo napuh, in vsa krivica nevernikov[6]) je gnusoba.

8. Vladarstvo se prenaša od naroda do naroda zavoljo nepravic in krivic in obrekovanja in mnozih zvijač.[7]) Dan. 4, 14.

9. (Nič pa ni hudobnišiga, kakor je skopuh.) Zakaj se li povišuje perst in pepel?

10. (Nič ni krivičnišiga, kakor denar ljubiti; zakaj tak ima tudi svojo dušo na prodaj,) ker že v svojim življenji svoje oserčje izmetava.[8])

11. (Vsih *(krivičnih)* oblastnikov življenje je kratko.) Predolga bolezen zdravnika utrudi;

12. zdravnik pa bolezen perkrajša in odreže, tako de je kdo dans kralj, jutri pa merlič.[9])

---

1. „*Moder sodnik*“ pravično „*sodi svoje ljudstvo*“.
2. Nekteri prestavljajo greško: „*Moder sodnik ima v strahu svoje ljudstvo, in gospodarstvo pametniga je prav zversteno*“.
3. Sodnik, vladar, kralj je v zgled svojim služabnikam in podložnim; njega tedaj posnemajo (Brentano).
4. Neumen, hudoben kralj pači svoje ljudstvo s svojim slabim zgledam, in mu pogin napravlja s svojim nespametnim vladanjem; moder kralj pa s svojim razumnim in previdnim kraljevanjem množí ljudstvo po mestih in po deželi, ker podpéra kmetijstvo, kupčijo in rokodelstvo, skerbí za lepo zrejo otrók in za zdravje svojih podložnikov, odpravlja hudobije, ktere ljudem zdravje podkopujejo in jih prezgodej pod zemljo spravljajo (Brentano).
5. Bog vodi vladarja in njegove služabnike, de ljudstvo osrečujejo; za njih trud in perzadevanje pa jim tudi daje veselje ino čast (Brentano).
6. „*vsa krivica nevernikov*“, t. j., vsa neverska prevzetnost.
7. V greškim: „*zavoljo krivice, prevzetnosti in lakomnosti*“.
8. ko še živi, si čeva terga, namreč on je terd in grozovit do samiga sebe.
9. „*Predolga bolezen*“, namreč dušna bolezen krivičniga, hudobniga vladarja, ki se noče poboljšati, Boga zdravnika utrudi, de mu noče še dalje perzanašati; torej stori konec njegovi bolezni, njegovimu pregrešnimu življenju, ter mu pošlje smert. — V greškim pa se umevajo te besede od telesne bolezni, ki jo Bog krivičnimu in neusmiljenimu vladarju pošlje. Brentano si tukaj misli hudobniga kralja Antijoha. Gl. 2. Mak. 9, 5—28.

Digitized by Google

13. Ko pa človek umerje, so njegov delež kače in živali in červi.[10])

14. Začetek človekoviga napuha je ločitev od Boga;[11])

15. ker je njegovo serce odstopilo od njega, ki ga je vstvaril; zakaj začetek sleherniga greha je napuh; kdor se njega derži, bo s kletvijo napolnjen, in poslednjič ga bo on poderl.[12]) Preg. 18, 12.

16. Zato je Gospod zbôre hudobnežev onečastil,[13]) ter jih je popolnama pokončal.

17. Sedeže napuhnjenih vojvodov je Bog poderl, in je pohlevne vladarje namesto njih posadil.[14])

18. Korenine prevzetnih narodov je Bog usušil, in je vsadil namest njih ponižne celó iz nevernikov.[15])

19. Dežele narodov je Gospod razdjal, in jih je do dna pokončal.[16])

20. Nektere izmed njih[17]) je usušil, ter jih je pokončal, in je storil, de je zginil njih spomin z zemlje.

21. (Spomin prevzetnikov je Bog potrebil, ohranil pa je spomin ponižnih v duhu.)

22. Prevzetnost človeku ni pristvarjena, in tudi jeza ne ženskimu spolu.[18])

23. Človeški zarod, ki se Boga boji, je v časti: v nečasti pa bo zarod, ki Gospodove zapovedi prelomuje.

24. Med brati je njih vladar v časti: v očéh Gospodovih pa so oni, ki se ga bojé.

25. Čast bogatih, imenitnih in ubozih je strah Božji.[19])

26. Nikar ne zaničuj uboziga pa pravičniga človeka, in ne povikšuj pregrešniga bogatina.

27. Imenitnik in sodnik in mogočnik je v časti; tode ni ga večiga od njega, ki se Boga boji.

28. Pametnimu hlapcu tudi prosti služijo; razumen in podučen človek ne godernja, ko je svarjen, nevedneż pa ni spoštovan.[20])

29. Nikar se ne povikšuj per opravljanji svojiga dela, in nikar se ne abotavljaj ob času stiske.[21])

30. Boljši je, kdor dela in ima

10. Glej, to je žalostni konec prevzetnosti.

11. *„ločitev od Boga“*, od prave vere.

12. V greškim: ... *„derži, veliko gnusobe napravi“*. Perm. 2. Mojz. 7, 13: 2. Mak. 9, 5.

13. V greškim: *„Zatorej je Gospod nenadama terpljenje poslal, ter“* i. d.

14. Bolni kralj Antijoh je v svojim poslednjim pismu dal Judam upanje, de bo njegov sin in naslednik pohleven in dobrotljiv vladar. Gl. 2. Mak. 9, 27. (Brentano).

15. Bog je pokončal Asirijane in Kaldejce, in namesti njih je kraljeval Cir, perzijanski kralj.

16. Sodomo in Gomoro je do dna pokončal.

17. Kananejce, Amalečane i. d. je potrebil.

18. zakaj spervenja je bil človek dober, še le z Adamovim greham se je bil popačil. — Nekteri pa prestavljajo greško: *„Prevzetnost se človeku ne spodobi, in jeza ne otrokam* (slabotnih) *žen“*.

19. Vsi naj išejo časti v spolnovanji Božjiga nauka.

20. *„ne godernja“*, kadar ga hlapec svari; *„nevedneš“*, nespameten hlapec pa ni v časti, ga nihče ne spoštuje.

21. Ne bodi previsok, dela se prijeti; zakaj delo ni nikomur v nečast, ampak

Digitized by Google

vsiga obilno, kakor kdor baha in kruha strada.[22]) Preg. 12, 9.

31. Sin! v pohlevnosti ohrani svojo dušo, in daj ji čast po njeni vrednosti.[23])

32. Kdo bo opravičil njega, kteri greši zoper svojo dušo? in kdo bo častil tega, ki sam nečast dela svoji duši?

33. Revež je v časti zavoljo svojiga krotenja in strahú; je pa tudi človek, ki je v časti zavoljo svojiga bogastva.

34. Kdor pa je že v revšini spoštovan, koliko bolj še le v bogastvu? In kdor se baha v bogastvu, naj se revšine boji.[24])

XI. Poglavje.

Modrost človeku pomaga k časti in v imenitno službo; nikogar ne sodi le po obrazu in po njegovi velikosti; ne povišuj se, kadar si v časti, ker te Bog lahko poniža; preden koga obsodiš, ga zasliši; s krivičnimi sodniki ne vleci; ne vtikaj se v mnoge opravila, de bi poprej obogatel; Bog deli ljudem svoje darove; ne bodi skop, ker boš mogel kmalo vse svoje bogastvo drugim zapustiti; derži se Božjih zapoved; Bog je tvoj plačnik; nikogar ne hvali pred smertjo; kogar ne poznaš, ga ne jemlji v hišo; prekanjeniga človeka se vari.

1. Modrost povikšuje glavo ponižnimu, ter ga posadi med velikače.[1]) 1. Mojz. 40, 4. Dan. 6, 3. Jan. 7, 18.

2. Ne hvali moža zavolj njegove lepote; in ne zaničuj človeka zavolj njegoviga obraza. 1. Kralj. 16, 7.

3. Majhna je bučela med letečimi živalmi, pa njen sad ima prednost med sladčicami.[2])

4. Nikdar ne bahaj s svojim oblačilam, tudi se ne povišuj, kadar si v časti; zakaj le dela Narvišiga so čudovitne (in častitljive) in perkrite in nevidljive so njegove dela.[3]) 2. Kor. 10, 10. Jak. 2, 2. Djan. ap. 12, 21. 22.

---

v čast. To ukaže Sirah takim, ki tudi v potrebi nočejo delati, ker mislijo, de so preimenitni, in se jim delo ne spodobi (Brentano).

22. Boljši delaven premožen kmet, kakor len pa reven gospod (Brentano).

23. Bodi pohleven in ponižen, tode tudi spoštuj sam sebe, ter spoznaj svojo vrednost, in vari se perhuljene ponižnosti, ki sama sebe drugim pod noge meče (Brentano).

24. V greškim: ... „*v bogastvu? Kdor je pa še per svojim bogastvu brez časti, koliko bolj bi bil še le v revšini*“?

1. Po modrosti, učenosti, poštenosti in čednosti tudi človek uboziga in nizkiga stanú lahko v imenitno službo pride in visoko čast doseže (Brentano).

2. Kakor bučela, desiravno je med letečimi živalmi nar manjši, ljudem bolj koristi, ter jim več dobička donaša, kakor naj veči in naj lepši ptica: ravno tako tudi nar manjši in neočitniši človek s svojo učenostjo in pridnostjo deržavi bolj koristi, kakor naj veči in naj lepši mož, ki nima glave (Brentano).

3. Nikar ne bodi prevzeten in ošaben v svoji imenitni službi, ker te Bog lahko poniža po svojih čudovitnih, skritih in neizvedljivih sklepih, po kterih vesoljni svét vlada, kakor je ponižal Nabuhodonozarja (Dan. 4, 26—30.), Antijoha (2. Mak. 9, 5.) in več druzih (Brentano).

Digitized by Google

5. Veliko trinogov je sedelo na sedežu, pa krono je nosil on, na kteriga se ni mislilo.[4])

6. Veliko mogočnikov je bilo močno zatertih, in sloveči so bili drugim v roke izdani. 1. Kralj. 15, 28. Est. 6. in 7.

7. Nikogar ne grajaj, dokler ne poprašaš; in kadar si poprašal, prav posvari.

8. Dokler ne slišiš, ne odgovori besede; in med govorjenjem nikomur v besedo ne segaj. Preg. 18, 13.

9. Ne prepiraj se zavolj tiste reči, ki ti ni nič mar; in v sodbi z grešniki ne sedi.[5])

10. Sin, ne vtikaj se v mnoge opravila; in ako boš obogatel, ne boš brez greha;[6]) zakaj ako se boš tudi gnal, ne boš dosegel; in ne boš ušel, ako tudi potečeš.[7]) 1. Tim. 6, 9.

11. Nekteri (hudoben človek) dela in hiti in terpí, pa toliko manj obogati. Pridig. 4, 8.

12. Marsikteri človek je medèl, pomoči potreben, prav opešan v moči in obilen uboštva;

13. pa Božje oko se dobrotljivo nanj ozre, in ga vzdigne iz njegove nizkote, in mu glavo povikša; in veliko jih je, ki se mu čudijo in Boga hvalijo. Job. 42, 10.

14. Dobro in hudo, življenje in smert, uboštvo in bogastvo je od Boga. Job. 1, 21.

15. Modrost in krotitev in znanje postave je od Boga; ljubezen in lepo življenje je od njega.

16. Zmota in temota ste grešnikam perstvarjeni;[8]) kdor se pa hudobije veseli, se bo v hudobii postaral.

17. Dar Božji ostane pravičnim, in kar od njega pride, ima ték na vekomaj.[9])

18. Marsikteri obogati, ker varčno ravná; in to je del njegoviga plačila,

19. de pravi: „Počitek sim si našel, in zdaj bom sam užival svoje premoženje“;

20. pa ne vé, de čas prehaja, de se smert perbližuje, in bo vse zapustil drugim, ter bo umerl.

21. Derži se svoje zaveze,[10]) in od nje se pogovarjaj, in staraj se per opravljanji tega, kar ti je zapovedano.

22. Ne derži se dél grešni-

---

4. V greškim: „*Veliko trinogov je moglo na tleh sedeti; nasproti pa je krono nosil on, na kteriga ni nihče mislil*“, na pr. David, ki je bil kralj iz ovčarja.

5. „*z grešniki*“, t. j., s krivičnimi sodniki ne vleci (Brentano).

6. „*ne vtikaj se v mnoge opravila*“ zlasti ne s tem namenam, de bi obogatel; zakaj kdor preveč hrepení po bogastvu, si ga malo kdaj brez krivice nabira.

7. „*ako se boš tudi*“ še tako gnal, in si perzadeval, ne boš nič opravil, ter ne boš dosegel svojiga namena; pa tudi „*ne boš ušel*“ nevarnostim, ki so sklenjene z mnozimi opravili.

8. Zmota in slepota ali nevednost ste človeku z izvirnim greham in z natornimi slabostmi prirojeni.

9. Bog pravičnih nikoli ne zapusti. V greškim: ... „*pravičnim, in njegovo dopadajenje jih osrečuje vekomej*“.

10. Derži se svoje svete vere, po nji živi.

Digitized by Google

kov;[11]) zaupaj pa v Boga, in ostani na svojim mestu.

23. Zakaj lahko je v Božjih očéh, reveža naglo obogatiti.

24. Božji blagodar hití pravičnimu v plačilo, in njegovo perzadevanje ob hitri uri sad pernese.[12])

25. Ne govori: Kaj mi to pomaga,[13]) in kaj dobriga mi bo došlo iz tega?

26. Ne govori:[14]) Sam sim si zadosti; in kaj se mi more odslej hudiga pergoditi?

27. V dobrih dneh ne pozabljaj hudih, in v hudih dneh ne pozabljaj dobrih; Spod. 18, 25.

28. zakaj Bogu je lahko, smertni dan vsakimu poverniti po njegovih delih.[15])

29. Huda ura stori, de človek pozabi veliciga razveseljevanja; ker ob njegovim koncu se odkrijejo njegove dela.[16])

30. Pred smertjo ne hvali nobeniga človeka; zakaj v svojih otrocih se mož spozna.[17])

31. Ne vodi slednjiga človeka v svojo hišo; zakaj zalezbe prekanjeniga so mnoge.

32. (Kakor namreč iz gnjiliga oserčja smrad puhtí, in) kakor se jerebica v nastavo vabi, (in kakor divja koza v zadergo:) tako je tudi serce prevzetniga, in gleda kakor čuvaj na padec svojiga bližnjiga.[18])

33. Zakaj on dobro v hudo preobrača in zalezuje, in še celó izvoljenim madež pertikuje.

34. Iz ene iskre se ogenj namnoži, in en prekanjenec pomnoži prelivanje kerví; zakaj grešni človek zalezuje do kervi.[19])

---

11. t. j., ne dajaj se po njih zmotiti, ako so tudi srečni.

12. Če Bog hoče, lahko obdaruje reveža s časnim premoženjem; ako pa Bog odlaša s svojim daram, naj zavoljo tega siromak ne godernja (Breñtano).

13. „*Ne govori*“, o revež! kaj mi vera in čednost pomagate (gl. v. 21.); per vsim tem sim vender le siromak, in pomanjkanje terpim.

14. „*Ne govori*“, o bogatin! vsiga imam dovolj.

15. V sreči in nesreči misli na plačilo v večnosti, kjer bo Bog vsakimu po vernil po njegovih delih. Permeri Luk. 16, 25.

16. O smertni uri srečni hudobnež na vse pozabi, ker ga takrat njegove hudobne dela strašijo.

17. Ne hvali nobeniga človeka, dokler še živí, ker še lahko v hudobije zabrede; ampak glej na to, ako je Bogu zvest „*v svojih otrocih*“, t. j., v svojih delih. — Nekteri pa te besede v pravim pomenu tako le razlagajo: Nobeniga človeka pred njegovo smertjo ne hvali, ampak glej, kakošni so njegovi otroci; od otrók se da sklepati, kakošen je njih oče. Jabelko ne pade deleč od drevesa, pravi pregovor.

18. Kakor iz gnjiliga oserčja ali iz skaženiga želodca smrad puhtí, tako vrè hudobija hudobnežu iz serca; in kakor zvit lovec vabi jerebico v svojo mrežo, takó vabi prekanjen človek svojiga bližnjiga v svoje zaderge, ter ga zbarkuje in poprašuje, pazi na vse njegove besede, de bi ga v njih vjel in jim kaj hudiga podtaknil; gleda po hiši, kakor de bi bil čuvaj v nji, kje de bi kaj najdel, in potem svojiga bližnjiga, če tudi nedolžniga, počernil. Gl. nasl. versto (Brentano).

19. Kakor ena iskra velik ogenj napravi, ravno tako tudi strupeni jezik prekanjeniga hudobniga človeka lahko vname velik ogenj jeze in sovraštva in prepirov, iz kterih se večkrat boj in prelivanje kerví spočne (Brentano).

Digitized by Google

35. Vari se strupeniga človeka; zakaj on hudobije snuje: de te kje ne spravi v večno zasmehovanje.

36. Spusti k sebi ptujca, in on te bo poderl kakor vihar, in te bo pregnal iz tvoje lastine.[20])

XII. Poglavje.

Bodi previdin, kadar dobrote skazuješ; stori dobro ponižnimu, ne pa prederznimu hudobnežu; kdo je pravi prijatel, se v potrebi spozna; ne zaupaj sovražniku, če se ti tudi perklanja in perlizuje, ker le perložniga časa čaka, de te bo v nesrečo pahnil.

1. Ko dobrote skazuješ, glej, komu jih skazuješ; potem boš imel za svoje dobrote veliko zahvale.[1])

2. Delaj dobro pravičnimu, in najdel boš veliko vračilo; in če ne per njem samim, gotovo per Gospodu.

3. Ni namreč dobro njemu, ki je vedno v hudobii, in ki milošnje ne daje;[2]) (ker tudi Narviši grešnike sovraži, spokornikov pa se usmili.)

4. Daj usmiljenimu,[3]) grešnikov pa ne sprejemaj;[4]) (*Bog*) vračuje hudobnim in grešnikam in jih hrani za dan maševanja. Gal. 6, 10.

5. Podeli dobrimu, in ne sprejemaj grešnika.)

6. Stori dobro ponižnimu, hudobnimu pa nič ne dajaj; brani mu kruha dati, de ne bo po njem močnejši, kakor ti;[5])

7. sicer boš dvakrat toliko hudiga prejel za vse dobrote, ktere si mu skazal; zakaj tudi Narviši grešnike sovraži in hudobnim povračuje z maševanjem.

8. Prijatel se v sreči ne spozna, in v nesreči se sovražnik ne perkrije.

---

20. Ptujiga človeka, ki ga ne poznaš, ne jemlji pod streho, ker bi ti utegnil nepokoj v hiši delati, in se tvojiga premoženja polastovati (Brentano).

1. Razlagavci sploh mislijo, de tukej ni govorjenje od vsakdanjih, manjših milošinj, per kterih ni ravno treba toliko gledati, ako je ta, ki prosi, v resnici milošnje vreden in potreben (Luk. 6, 30.); ampak de se govori tukej le od večih dobrot, ki jih le vrednim delímo. — V greškim: „*Nič dobriga naj se temu ne skazuje, ki je vedno k hudimu nagnjen, in ni hvaležen za nobeno dobroto*“.

2. Ne bo se dobro godilo njemu, kdor terdovratno živí v hudobii, in noče milošnje deliti, ki bi jo lahko delil.

3. „*usmiljenimu*“, t. j., sploh pobožnimu človeku.

4. Sveti Avguštin, sveti Tomaž in drugi sveti očetje pravijo, de je tukej beseda: „*grešnik*“ postavljena namest besede: „*greh*“, in tako bi bil pomen te verste ta le: grehov druzih pa ne podpéraj z dobrotami. — Brentano pa takole: Pomagaj poprej svojim rojakam Izraelcam, kakor nevernikam, kteri bi dobrote Judam v škodo obračali, ter bi čez nje moč dobili, in nad njimi gospodovali.

5. „*hudobnimu pa nič ne dajaj*“, t. j., hudobniga ne podpéraj, de ne bo še bolj prevzeten in ošaben, in de se ne bo poslednjič zoper te vzdignil, in ti škodval.

Digitized by Google

9. Per sreči moža so njegovi sovražniki žalostni; in v njegovi nesreči se prijatel pokaže.[6])

10. Svojimu sovražniku vekomej ne verjemi; zakaj kakor ruda zarijâvi njegova hudobija;[7])

11. ako ravno ponižan perklonjen hodi, vender čuj, in se ga vari.

12. Nikar ga zraven sebe ne postavljaj, tudi naj ne sedi ob tvoji desnici, de se kje na tvoje mesto ne ozéra in tvojiga sedeža ne iše; de na poslednje ne boš spoznal mojih besedí, ako te je moje govorjenje zadelo.[8])

13. Kdo se bo usmilil zagovarjavca, ko ga je kača pičila, in vsih njih, ki se zverém bližajo?[9]) in ravno tako tudi tega ne, ki se s hudobnim človekam druži, in je v njegove grehe zapleten.

14. Nekoliko časa ostane sicer per tebi; ako pa omahneš,[10]) ne dostane.

15. Sovražnik sladko govorí, v svojim sercu pa zalezuje, de bi te v jamo pahnil. Jer. 41, 6. 7.

16. V svojih očeh ima sovražnik solzé; ko pa najde pravi čas, se ne nasiti kervi;[11])

17. in ako se tebi kaj hudiga pergodí, ga boš perviga per sebi našel.

18. V svojih očeh ima sovražnik solzé, in kakor de bi ti hotel pomagati, ti stopali spodnese:

19. potem majè s svojo glavo, in z rokami ploska,[12]) in mnogo šepta, in spremení svoj obraz.[13])

XIII. Poglavje.

Z bogatini in velikači ne imej tovaršije, ker ti je nevarna in škodljiva; rajši se derži ljudi svoje enakosti; obraz razodeva človekovo serce.

1. Kdor se dotakne smole, | se ž njo umaže: in kdor se pečá

---

6. V greškim: „*v nesreči se tudi prijatel loči*“.

7. „*kakor ruda*“, t. j., posoda iz rude, desiravno je zlikana in se lesketá, vender pa spet rada zarijavi: ravno tako tudi tvoj sovražnik, če se ti tudi zdí, de se je s teboj popolnama spravil, ter ti prijaznost in ljubezen kaže, vender le lahko spet rijo svoje poprešnje hudobije nad seboj pokaže, ter te spet sovražiti začne (Tirin).

8. Utolažen sovražnik se lahko verne v svojo poprešnjo hudobijo; in ako ti tudi svojo vdanost kaže, se ga vender le vari. Nikar ga blizo sebe ne pušaj, in ne zaupaj mu svojih skrivnost; zakaj on utegne tvojo odkritoserčnost tebi v škodo oberniti. — Keršanska ljubezen sicer zapoveduje odkritoserčno ljubezen do sovražnikov, vender pa nam ne prepoveduje razumne previdnosti per tacih, na ktere se ne moremo zanesti, ali so njih misli odkritoserčne ali ne.

9. Kdor se sam podá v nevarnost, ž njim nima nihče usmiljenja, ako v nji pogine. V jutranjih deželah so sleparji, ki pravijo, de znajo kačam strup zagovarjati; če taciga sleparja kača piči, komu se bo smilil?

10. „*ako pa omahneš*“, t. j., v nesrečo prideš, te zapustí.

11. Permeri zastran tega Sodn. 16, 6. in Jer. 41, 4—7.

12. „*potem*“, ko si padel, se mu dobro zdi.

13. „*spremeni svoj*“ žalostni obraz v veseliga, verže z obraza šemo, in mnogo hudiga zoper tebe govori.

Digitized by Google

s prevzetnežem, se bo prevzetnosti navzel. 5. Mojz. 7, 2.

2. Težo si naklada, kdor se društuje z imenitnišim, kakor je sam;[1]) zatorej se ne društuj z bogatejšim, kakor si sam.

3. Kakó se perlega lonec kotlu? kadar se namreč terčita, se lonec ubije.[2])

4. Bogatin dela krivico, in rohni; ubožec pa je razžaljen in molči.

5. Ako mu kaj podariš, te sprejme; in kadar nič nimaš, te zapusti.

6. Dokler kaj imaš, bo s teboj pojedal, in te bo spraznil; in potem se mu ne boš smilil.

7. Dokler mu boš potreben, se ti bo hlinil, in se ti bo muzal, in upanje dajal, in ti dobre besede govoril, ter poreče: Kaj ti je kaj treba?

8. On te bo osramotil s svojimi pojedinami, dokler te ne bo dvakrat ali trikrat spraznil;[3]) in na zadnje te bo zasmehoval, in potlej ko te bo vidil, se te bo ogibal, in bo z glavo majal nad teboj.

9. Ponižuj se pred Bogam, in njegove roke perčakuj.[4])

10. Glej, de ne boš v nespameti zapeljan in ponižan.[5])

11. Nikar ne bodi preponižen v svoji modrosti,[6]) de ne boš ponižan v nespamet zapeljan.

12. Kadar te mogočnik k sebi kliče, pojdi od njega; potem te bo še bolj k sebi klical.

13. Ne tiši k njemu, de te ne zapodí; tudi ne bodi predeleč od njega, de ne boš pozabljen.[7])

14. Ne pogovarjaj se ž njim kakor s kom svoje enakosti; tudi ne upaj njegovim obilnim besedam; zakaj s svojim obilnim govorjenjem te skuša, in smehljaje po tvojih skrivnostih poprašuje.

15. Njegovo neusmiljeno serce bo tvoje besede ohranilo,[8]) in on

1. V naslednjih verstah (2—9.) se naštevajo nevarnosti, v ktere se podaja, kdor iz nečimernosti iše prijaznosti in druśnje z imenitnimi in mogočnimi. Veliko težav in grenkost mu od tod izhaja, malo ali celo nič prida pa ne za časno, ne za večno srečo.

2. Kako se perlega revež bogatinu? Ako si revež in bogatin v čem križem prideta, je vselej revež spodej in na zgubi (Brentano).

3. Imenitnež te bo na kosilo povabil, ter te bo s svojim gostovanjem in perlizovanjem tako rekoč osramotil in v toliko zadrego spravil, de mu ne boš upal odreči, česar te bo na pósodo prosil; potem ko bo vse denarje iz tebe spravil, te ne bo nič več pogledal, še zasmehoval in zaničeval te bo (Brentano).

4. Per Bogu iši pomoči, ne pa per mogočnikih.

5. Zavoljo prazne nečimernosti ne iši prijaznosti in druśnje z imenitniki, de te ne bodo zapeljali v kake homatije, in te s tem ponižali.

6. Nikar se preveč ne ponižuj pred mogočniki, nikar se jim ne dajaj pod noge, de bi s teboj počenjali, kar bi hotli.

7. Aleksander Véliki je imel navado reči: Vladarjem se bližaj, kakor se bližaš ognju; toliko blizo, de se lahko per njem ogreješ; pa ne preblizo, de ne zgoriš. Mogočnikam bodi tako blizo, de lahko spoznajo tvoje zmožnosti, lastnosti in zasluženje, in te lahko pokličejo v službo, tode nikar se jim ne vrivaj (Brentano).

8. če mu nisi prav govoril. V greškim: „*Neusmiljeni, ki ni mož besede, ti ne bo*“ i. d.

Digitized by Google

ti ne bo perzanesel ne z nesrečo, ne z železjem.

16. Vari se, in pridno pazi na svoje govorjenje; zakaj blizo svoje nesreče hodiš.

17. Kadar pa poslušaš njegove besede, jih imej kakor sanje, in čuj.[9])

18. Vse svoje življenje Boga ljubi, in ga kliči v svoje zveličanje.

19. Vsaka žival ljubi sebi enako, tako tudi vsak človek svojiga bližnjiga.[10])

20. Sleherna stvar se derži sebi enake, in sleherni človek se društuje s sebi enakim.

21. Se mar volk kdej z jagnjetam društuje? tako tudi grešnik ne s pravičnim. 2. Kor. 6, 14.

22. Kako družbo ima svét človek s psam?[11]) ali kakošen del ima bogatin z ubožcam?

23. Levov rop je divji osel v pušavi: tako so tudi ubožci paša bogatinam.

24. In kakor je ponižnost prevzetnežu gnusoba: tako je tudi revež bogatinu gnusoba.

25. Kadar bogatin omahuje, ga prijatli podpérajo; če pa revež pade, ga še celo znanci zaveržejo.

26. Goljufanimu bogatinu[12]) jih veliko pomaga; kadar prevzetno govori, ga zagovarjajo;

27. če je pa revež goljufan,[13]) ga pa še zmirjajo; če tudi pametno govorí, se njegovo govorjenje ne poterdi.

28. Če bogatin govorí, pa vsi molčé, in njegovo besedo do oblakov povzdigujejo.

29. Če ubožec govori, pa pravijo: Kdo je ta? in če se spotakne, ga poderejo.

30. Dobro je premoženje, kdor nima greha v vesti;[14]) uboštvo pa je naj veči zleg po besedi hudobniga.

31. Serce človeku obraz spreminja,[15]) bodi si v dobro, bodi si v hudo.

32. Znamnje dobriga serca, in vesel obraz boš težko in s trudam našel.[16])

---

9. Ako slišiš besede, ki ti težko denejo, si misli, de si jih v sanjah slišal, in vari se, mu nasproti govoriti.

10. vsaki človek ljubi taciga, ki je njegoviga stanú, ki ima ž njim enake nagnjenja, enake potrebe in želje.

11. Pes je bil Judam nečista žival (3. Mojz. 11, 26.) in podoba nečistiga človeka, brezbožniga nevernika. (Permeri Mat. 7, 6: 15, 26.). V greškim: .... „*ima hijena s psam*“? „*Hijena*“ (huda zvér, podobna volku) je podoba mogočniga zatéravca, „*pes*“ pa podoba revniga človeka. Ako se pes hijeni perbliža, ga razterga in požre; tako tudi mogočen zatéravec revežu vse požre, če je ž njim v družbi (Brentano).

12. V greškim: „*Ako se bogatin spotakne, mu jih*“ i. d.

13. V greškim: „*če se pa revež zmoti, ga*“ i. d.

14. Premoženje je dobro, če si ga kdo brez greha — po pravici — nabere, in po volji Božji vživa (Brentano).

15. Občutljeji človeškiga serca obraz spreminjajo; človeku se večkrat že na obrazu bere, kar se v njegovim sercu godí. Gl. Pridig. 8, 1. (Brentano).

16. V greškim: „*Znamnje dobriga serca je resel obraz; znajdba pa pregovorov je trudapolno premišljevanje*“, t. j., kdor želí najti modrih prego-

Digitized by Google

XIV. Poglavje.

Sirah blagruje človeka, ki ima pokojno in dobro vest; graja lakomnika in skopuha, ki si še potrebniga ne pervoši; opominja, de svoje premoženje po pameti vživaj; hvali modrost in blagruje njega, ki si za njo perzadeva.

1. Blagor človeku, ki ne greší z besedo svojih ust, in kogar ne zbada žalost zavolj greha. Spod. 19, 17.

2. Srečen, kdor nima žalosti v svoji duši,[1]) in komur ni upadlo njegovo upanje.

3. Lakomnimu in stisnjenimu človeku premoženje ni v prid, in čemu je nevošljivcu zlato?[2])

4. Kdor kopiči sebi v krivico,[3]) drugim spravlja, in njegovo premoženje bodo drugi potratili.

5. Kdor sam sebi ni dober, bo li komu drugimu dober? in on se ne bo nikdar svojiga blaga veselil.

6. Ni ga hujšiga kakor je on, ki sam sebi ne pervoši; in to je povračilo za njegove hudobije.[4])

7. Če tudi kaj dobriga stori, le nevedama stori, in ne po svoji volji; in na zadnje pokaže svojo hudobijo.[5])

8. Hudobno je nevošljivcovo ókó; on svoj obraz odvrača, in svojo dušo zaničuje.[6])

9. Lakomnikovimu očesu ni dovolj le nekoliko krivice; on se ne nasiti, dokler se ne usuší, in svojiga življenja ne končá.[7]) —

10. Hudobno oko *(je obernjeno)* v hudo; in se ne nasiti s kruham, ampak strada, in je v žalosti za svojo mizo.[8])

11. Sin, ako imaš, stori si

---

vorov, se mora veliko truditi in premišljevati, in to trudapolno premišljevanje se mu ravno tako na resnobnim obrazu bere; kakor se veselo serce po veselim obrazu kaže. Tako tedej v zunanjim kažemo, kaj se v našim sercu godi.

1. kdor nima vzroka, žalovati zavoljo storjenih grehov.
2. Bogastvo ima le tadaj ceno, če se v dobro obrača.
3. „*sebi v krivico*“, ker si nar potrebniših rečí ne pervoši.
4. „*povračilo za njegovo hudobijo*“, namreč za skopost je: stradanje, mnoge skerbí in težave; skopuh tedaj sam sebe stiska in si terpljenje dela.
5. Ako se kdej naključi, de vender kdo od skopuha per kupčii, ali kakor si že bodi, kak dobiček dobí, tadaj pokaže skopuh svojo hudobijo s tem, de se močno kesá in toži, ker mu je mogel toliko in toliko dobička dati ali prepustiti.
6. „*svoj obraz odvrača*“ od uboziga, in sebe sovraži, ker si še potrebniga ne pervoši. — V greškim: „*Hudoben človek je, čigar okó je nevošljivo, kdor svoj obraz odvrača in se za nikogar ne pečá*“.
7. Lakomen, skop človek nima nikoli dovolj, neprenehama grabi in stiska, dokler stradaje in v skerbeh ne umerje.
8. Lakomnik zmirej misli, kako de bi svoje bogastvo pomnožil, če tudi po krivici; si ne upa do sitiga najesti se; rad bi sicer kaj boljšiga jedel in pil, toda je denarja škoda (Brentano).

Digitized by Google

dobro, in Bogu daruj vredne darove.[9])

12. Pomisli, de smert ne odlaša; zakaj postava pekla ti je oznanjena: postava namreč tega svetá je — umreti.[10])

13. Pred smertjo stori dobro svojimu prijatlu, in po svoji moči pomôli revežu. Zgor. 4, 1. Tob. 4, 7. Luk. 16, 9.

14. Ne krati si dobriga dneva, in ne pušaj vnemar delca dobriga darú.

15. Ali ne boš drugim zapustil svojih žuljev in del v razdelitev deležev?[11])

16. Dajaj in prejemaj, in opravičuj svojo dušo.[12])

17. (Pred svojo smertjo pravico delaj); zakaj v peklu ni najti jedi.[13])

18. Vse meso se stara kakor trava[14]) in kakor perje, ki raste na zelenim drevji. Iz. 40, 6. Jak. 1, 10: 1. Pet. 1, 24.

19. Eno[15]) raste, eno odpada: tako tudi rod mesa in kervi: eni merjó, eni se rodé.

20. Vsako strohljivo delo na zadnje mine, in tudi on, ki ga je delal, pojde ž njim.[16])

21. (Vsako izvoljeno delo bo poterjeno, in on, ki ga je naredil, bo v njem hvaljen.)

22. Blagor možu, ki se vedno derži modrosti, in kteri premišljuje[17]) svojo pravico, in v svojim sercu misli na vsigavidniga Boga, Ps. 1, 2.

23. kteri nje pota v svojim sercu prevdarja, in njene skrivnosti spoznava, in kakor sledivec za njo hodi, in na njenih potih ostaja;[18])

24. kteri skozi njene okna gleda, in per njenih durih poslušа;[19])

25. kteri zraven njene hiše prebiva in kol v njene stene vsadi, de bi svojo hišico na njeno stran postavil; in v ti hišici bo sreča vekomaj stanovala.[20])

---

9. „*vredne darove*“, t. j., darove po svojim premoženji. Mojzes je bogatim druge in ubogim druge darove zapovedal (Brentano).
10. V greškim: ... „*ne odlaša, in de ti ni nobena pogodba s peklam oznanjena*“. Pomisli, de smert nič ne čaka, in ne veš svoje smertne ure, ker nimaš pisma iz spodnjiga svetá (Brentano).
11. Vživaj svoje perdelke v strahu Božjim; zakaj po smerti jih boš mogel drugim zapustiti, de si jih bodo med seboj razdelili. Glej Pridig. 5, 14. (Brentano).
12. Dajaj milošnjo, in Bog ti bo milost skazal, in tvojo dušo posvetil.
13. de bi jo mogel z revežem deliti.
14. „*kakor trava*“, v greškim: „*kakor oblačilo*“.
15. „*Eno*“, namreč perje; „*rod mesa in kervi*“, t. j., ljudje.
16. Vse je na svetu minljivo. Glej Gal. 6, 8.
17. „*svojo pravico*“, svoje djanje, če je po volji Božji.
18. Modrost ali sveta vera se tukaj pred očí stavi ko neka mogočna gospa, ki po svetu hodi in ljudi k sebi vabi; pobožni človek pa za njo hodi in po njenih naukih živí (Brentano).
19. Pobožni si perzadeva, nauke svete vere spoznati (Brentano).
20. Sirah popisuje pobožniga, ki svoj šotor zraven modrostiniga prebivališa postavi; to naznanja njegovo željo po modrosti ali po sveti veri in njegovo ljubezen do nje (Brentano).

Digitized by Google

26. Pod njeno streho bo postavil svoje otroke, in pod nje vejami bo prebíval.[21])

27. Pod njeno streho je obvarvan vročine, in v nje časti počiva.[22])

XV. Poglavje.

Sirah še dalje hvali modrost; zavrača grešnikove ugovore zoper pravico in dobroto Božjo; Bog ni greha kriv, ampak človek sam ga je kriv; Bog je dal človeku prosto voljo, lahko si zvoli dobro ali hudo.

1. Kdor se Boga boji, dobro dela: in kdor se pravice derži, jo bo dosegel.[1])

2. Ona mu bo naproti prišla, kakor častita mati, in kakor deviška nevesta ga bo sprejela.

3. Ona mu bo dajala jesti kruha (življenja in) razumnosti, in ga bo napajala z vodo zveličavne modrosti, in se bo v njem vkoreninila, de ne bo omahoval.[2]) Jan. 4, 10.

4. Ona ga bo deržala, de ne bo osramoten; in ga bo povikšala[3]) per njegovih bližnjih,

5. v sredi zbirališa mu bo usta odperla,[4]) (in ga napolnila z duham modrosti in razumnosti, in ga bo oblekla s častnim oblačilam.)[5])

6. Veselje in radost mu bo nakladala, in večno imé[6]) mu dala v dedšino.

7. Nespametni ljudje je ne dosežejo, (pametni ljudje pa jo srečujejo;) nespametni ljudje je ne vidijo;[7]) zakaj ona je deleč od prevzetnosti in zvijače.

8. Lažnjivi možje nič ne vedo od nje; (resnični možje pa se najdejo per nji, in jim po sreči gre, dokler Boga ne gledajo.)

9. Hvala ni lepa v grešnikovih ustih;[8])

---

21. Sirah permerja tukaj modrost ali sveto vero košatimu drevesu. Jutrovski pastirji so svoje šotore radi stavili pod košate drevesa; de so se solnčniga perpekanja obvarovali. Gl. 1. Mojz. 13, 18. Pomen tega je tedaj tale: Pobožni svoje otroke v sveti veri zreja in po nji živí (Brentano).

22. Sveta vera je človeku bramba v nevarnostih in skušnjavah, in mu kaže pravo pot v srečno večnost (Brentano).

1. „*jo bo dosegel*“ pravico namreč; drugi pa: „*jo bo dosegel*“, t. j., modrost.

2. V grešKim: ... „*in se bo na njo opéral, in ne bo omahoval*“. Pomen: Modrost ali sveta vera mu bo dajala spoznanje v Božjih rečeh, ter ga podpérala na ojstrim potu čednosti, de ne bo omahoval v nji, ampak stanovitno hodil proti večni sreči (Brentano).

3. „*ga bo povikšala*“, t. j., k časti perpeljala.

4. ga bo perpravniga storila, de bo začel očitno učiti.

5. „*ga bo oblekla s častnim oblačilam*“ v drugim življenji.

6. „*večno ime*“, večno slavo, večno življenje.

7. „*Nespametni ljudje*“, t. j., hudobni je ne spoznajo.

8. Hudobnežu se nič ne pristuje, če hvali sveto vero, ker je ne hvali iz lastniga prepričanja, in ker ji s svojim grešnim življenjem nečast dela. Gl. Ps. 49, 16. 17.

Digitized by Google

10. zakaj modrost pride od Boga;[9]) le per modrim Božjim bodi hvala, in usta verniga naj je bodo polne, in Vladar mu jo daje.[10])

11. Nikar ne govori: Bog je kriv, de je ni per meni;[11]) zakaj kar on sovraži, tega ne delaj.[12])

12. Nikar ne govori: On me je premotil; zakaj on hudobnih ljudi ne potrebuje.[13])

13. Vsako ostudnost zmote[14]) Bog sovraži, in ni ljuba njim,[15]) kteri se njega[16]) bojé.

14. Bog je človeka v začetku vstvaril, in mu prosto voljo pustil.

15. Dal mu je svoje zapovedi in povelja.

16. Ako se hočeš zapoved deržati in vselej véren biti po njegovim dopadenji, te bodo ohranile. Mat. 19, 17. Jan. 8, 31. 32.

17. Postavil je pred tebe vodo in ogenj;[17]) po čemur hočeš, stegni svojo roko.

18. Človek ima pred seboj življenje in smert, (dobro in hudo), kar hoče, mu bo dano; Jer. 21, 8.

19. zakaj velika je Božja modrost; on je močen v svoji mogočnosti, in vse vidi brez prenehanja.[18])

20. Gospodove oči gledajo nje, ki se njega bojé, in on pozna vse dela človekove. Ps. 33, 16. Hebr. 4, 13.

21. Nikomur ni zapovedal, hu-

---

9. „*modrost*“ ali sveta vera pride od Boga, zatorej naj jo le čiste usta oznanujejo. V greškim: „*ker ne pride od Boga*“, namreč hvala, ki jo grešnik sveti veri daje. Če hudobnež sveto vero oznanuje in hvali, je ne oznanuje in ne hvali zavoljo Boga, ampak iz samopridnih vzrokov, ali pa še celó iz hinavšine (Brentano).

10. le modri, Božji, pobožni človek naj jo hvali, in le usta verniga človeka naj jo oznanujejo, „*in Vladar mu jo daje*“, v greškim: „*in Gospod ga bo osrečeval*“; Brentano prestavlja: „*in Gospod bo imel nad njim dopadenje*“.

11. „*de je ni per meni*“, namreč modrosti ali sv. vere.

12. Bog ni kriv, de si odpadel od svete vere, ali de si jo zatajil; saj ti je dal prosto voljo in zmožnost, de moreš, če le hočeš, sovražiti, kar on sovraži, to pa storiti, kar on ljubi. V greškim: „*Ne govori: Bog je storil, de sim odpadel; zakaj*“ i. t. d. — Pomen: Svojiga odpada od svete vere ne zagovarjaj; saj dobro veš, de ti je v postavi prepovedan; kar pa Bog v postavi prepoveduje, tega ne delaj. (Gl. 5. Mojz. 13, 5. 9. 15.). Kakor se vidi, Sirah une Jude svari, ki so takrat, ko jih je Antijoh preganjal, od vere odpadli, in so to pregreho z okolišinami hudiga časa izgovarjali.

13. Kako bi li Bog mogel človeka v greh zapeljevati, ker mu hudobnih ljudi ni treba, de je to, kar je, namreč neskončno bitje, neskončno srečen. Tvoj greh mu nič ne more pomagati k njegovi sreči. Bog je brez zmote ino greha, torej ne more nikogar v zmoto ino greh zapeljati (Brentano). Permeri Jak. 1, 13. 17.

14. „*ostudnost zmote*“ in greha Bog sovraži.

15. „*ni ljuba*“, namreč zmota in pregreha njim.

16. „*kteri se njega*“, namreč Gospoda bojé.

17. „*Voda*“ je podoba dobriga in plačila pravičnih, „*ogenj*“ pa je podoba hudiga in kazni hudobnih. Permeri 5. Mojz. 15, 19. Pomen: Dal sim ti na zbiranje dobro in hudo, plačilo in kazen; kar hočeš, si zvôli.

18. zakaj Bog je vsigamogočen in vsigaveden; torej lahko hudo kaznuje, dobro pa plačuje.

Digitized by Google

dobno delati, in nikomur ni dovolil grešiti;

22. (zakaj on ne želi veliko nevernih in malopridnih otrók.)

XVI. Poglavje.

Ne vesêli se veliko otrók, če so hudobni; Bog kaznuje terdovratne grešnike; Božja modrost se razodeva v vstvarjenih rečeh.

1. Ne veseli se hudobnih otrók, če jih je tudi veliko; ne imej veselja nad njimi, ako ni strahú Božjiga v njih.[1])

2. Ne zanašaj se na njih življenje,[2]) in ne glej njih del.

3. Zakaj boljši je en otrok, ki se Boga bojí, kakor tavžent hudobnih.

4. In boljši je brez otrók umreti, kakor hudobne otroke zapustiti.

5. En sam moder človek lahko domačijo z ljudmi napolni, rod hudobnih pa je zapušen.[3])

6. Veliko taciga je vidilo moje okó, in še veliko več taciga je slišalo moje uhó.

7. V zbirališu grešnikov se užge ogenj, in med nevernim ljudstvam se vname jeza.[4]) Spod. 21, 10.

8. Nekdanji velikani niso prosili za svoje grehe, ampak so se na svojo moč zanašali, in bili so končani;[5])

9. in ni zanesel njim, kjer je Lot ptujic bil, ampak jih je preklel zavoljo njih prevzetnih besedi.[6])

10. Ni se jih usmilil, ampak ves rod je pogubil, kteri se je prevzel v svojih grehih;

11. ravno tako tudi šest sto tavžent pešcov, kteri so se bili zbrali v terdobi svojiga serca; in ako bi bil le en sam terdovraten, bi bilo čudo, ako bi bil brez kazni;[7]) 4. Mojz. 14, 29: 26, 51.

12. zakaj per njem je usmi-

1. Judje so si šteli v veliko srečo, če so imeli veliko otrók; ker so namreč dekleta ženinam v zakon predajali, sinove pa so v sili svojim dolžnikam prepušali. Marsikteri starši so se blezo le zavoljo te dobičkarije veselili veliciga števila otrók, za njih lepo zrejo pa niso veliko skerbeli. Zatorej opominja tukaj Sirah take starše, de naj se ne veselé veliciga števila otrók, če so hudobni, ampak veselé naj se le dobrih in v strahu Božjim zrejenih otrók (Brentano).

2. češ, de te bodo v starosti podpérali.

3. „*je zapušen*“, t. j., lahko pomerje. Abraham je imel s Saro le eniga pobožniga sina Izaka, in število njegovih mlajšev je bilo veči, kakor peska ob morji (1. Mojz. 13, 16.). Nasproti pa je imel hudobni kralj Ahab 70 sinov, pa so bili vsi pokončani (Gl. 4. Kralj. 10, 7.). Od 70 Gedeonovih sinov je sam Jonatan ostal v življenji (Sod. 9, 5.). Brentano.

4. Med brezbožnim, hudobnim ljudstvam se spočnejo punti in vojske, ki mu pogin napravijo (Brentano).

5. Sveti pisavec zdaj razkazuje iz mnozih zgledov svetiga pisma, de bodo ljudstva in dežele zavoljo hudobije pokončane. Velikani ob splošnim potopu so bili pokončani. Gl. 1. Mojz. 6, 4. 7. 11.

6. Prevzetnim prebivavcam v Sodomi Bog ni zanesel. Gl. 1. Mojz. 19, 24.

7. Zmed šest sto tavžent izraelskih mož, ki so šli iz Egipta, sta le Jozue in Kaleb prišla v obljubljeno deželo (Brentano).

Digitized by Google

ljenje in serd. On se daje sprositi, pa tudi razliva jezo;

13. kolikoršno je njegovo usmiljenje, tolikošno njegovo kaznovanje; on sodi človeka po njegovih delih.

14. Grešnik ne bo ubežal s svojim ropam, in upanje usmiljeniga se ne bo odlašalo.[8])

15. Vsako usmiljenje perpravi mesto slednjimu po zasluženji njegovih del in po razumnosti njegoviga popotvanja. Rimlj. 2, 6.

16. Ne govori: Skril se bom pred Bogam, in kdo se bo mene spominjal z visokosti?[9])

17. Zmed velikiga ljudstva ne bom spoznan: kaj je namreč moja duša med nezmernimi stvarmi?

18. Poglej, nebo, in nebes nebesa,[10]) brezen, in vsa zemlja, in kar je v njih, se trese pred njegovim obličjem,

19. tudi goré in hribi in podlage zemlje se tresejo in gibljejo, kadar se Bog na nje ozre.[11])

20. Pa serce vsiga tega ne umé;[12]) (on *(Bog)* pa vsako serce pozna;)

21. in njegove pota kdo umé, in kdo vihar,[13]) kteriga nobeno človeško okó ne vidi?

22. zakaj nar več njegovih del je skritih. Kdo pa bo tudi dela njegove pravice dopovedal? ali kdo preterpel?[14]) Njegov sklep je namreč deleč od misel nekterih, in preiskovanje vsiga je ob končanji.[15])

23. Kdor ima malo uma, misli prazne rečí; in nespameten in zmoten mož misli abotne rečí.[16])

24. Sin, poslušaj me, in uči se pametniga nauka, in pazi v svojim sercu na moje besede,

25. in dal ti bom pravo podučenje, ter si perzadeval, ti dopovedati pravo modrost; (torej pazi v svojim sercu na moje besede, in govoril bom v pravim duhu od močí, ktere je Bog položil v svoje dela od začetka, in v resnici bom oznanoval njega modrost.)

---

8. „*se ne bo odlašalo*“ spolniti. Pomen: Grešnik ne bo ubežal s svojimi krivicami pravici Božji, in pobožni ne bo zastonj upal plačila, Bog mu bo natanko povernil po njegovih delih (Brentano).

9. Ne govori: Bog me ne vidi; kako bi se on ali kdo drugi na višavah spominjal revniga zemeljskiga červa?

10. Tukaj pisavec sam odgovor da: Bog mora vse stvari vediti, ker je vse vstvaril; — „*nebo*“, t. j., prostor, kjer so oblaki; „*nebés nebesa*“, t. j., naj viši nebesa, kjer Bog prebiva.

11. Bi li Bog samo tebe ne vidil? le zate ne vedil?

12. Pa človeško serce je nezučljivo. Sveti pisavec kaže, kako nerazumljive so Božje naredbe, zlasti Božja pravica v kaznovanji.

13. Božje sklepe tako malo spoznamo, kakor malo poznamo vihar. Strahovitno moč silniga viharja sicer poznamo, in jo večkrat čutimo; kdaj in kako de se pa vihar spočne in kdaj de bo jenjal, tega pa ne vemo. Ravno tako neznano nam je, kdaj in kako de bodo strašne sodbe Božje nad grešnike prišle, in kdaj de bodo jenjale (Brentano).

14. Kdo more že zdaj povedati, kako bo Bog hudobne kaznoval? Kdo bi mogel prenesti to popisovanje?

15. sodba Božja pride nad človeka po njegovi smerti.

16. Lahkovoljni, hudobni človek misli le na prazne, nečimerne in še celo na pregrešne rečí, ne pa na une poprej imenovane resnobne in strašne rečí.

Digitized by Google

26. Po Božjim sklepu so vse njegove dela od začetka,[17]) in ob njih vstvarjenji jih je ločil po njih delih in pervotine po njih razpolih.[18])

27. On je dal svojim delam moč za vselej, one nič ne potrebujejo, tudi se ne utrudijo, in od svojih opravil ne prenehajo.

28. Nikoli nobeno svojimu bližnjimu napotja ne dela.[19])

29. Ne bodi nevéren njegovi besedi.[20])

30. Potem[21]) je Bog na zemljo pogledal, in jo napolnil s svojimi dobrotami.

31. To oznanujejo vse žive stvari na njé poveršji, in se spet vanjo povračajo.

XVII. Poglavje.

Bog je človeka vstvaril po svoji podobi, ter mu je podelil lepe dušne in telesne lastnosti; sklenil je z ljudmi večno zavezo; dal je narodam vladarje, Izraelce pa je sebi v delež zvolil; milošnja ima veliko ceno; opominovanje k pokori in čednosti.

1. Bog je človeka iz persti vstvaril (in ga po svoji podobi naredil); 1. Mojz. 1, 27: 5, 1.

2. in ga je spet vanjo spremenil, in ga je obdal z močmi po sebi.[1])

3. Število dni in čas mu je odločil, ter mu oblast dal čez to, kar je na zemlji.

4. Z njegovim straham je navdal vse meso,[2]) de bi gospodoval čez zverine in ptice.

5. (Vstvaril je iz njega pomočnico, njemu podobno,) dal jima je pamet, in jezik, in oči, in ušesa, in serce, de sta mislila; in napolnil ji je z modrim naukam. 1. Mojz. 2, 18.

6. Vstvaril jima je učenost duha, z občutljivostjo je njuno serce napolnil, in jima je pokazal dobro in hudo.[3])

7. Njegovo oko je čulo nad njih sercam, ter jim je pokazal veličastvo svojih del,[4])

8. de bi njegovo sveto ime

17. S svojo vsigamogočno voljo je Bog v začetku vstvaril vse rečí.

18. Bog je vse svoje stvari: solnce, luno, zvezde i. t. d. v lepo versto djal.

19. Solnce, luna in zvezde se od začetka neprenehama verté v lepim redu, in nobena ni nobeni na potu.

20. V greškim: „*in one niso nikoli nepokorne njegovimu povelju*“.

21. „*Potem*“, ko je bil solnce luno in zvezde na nebu zverstil (v. 26.), t. j., tretji dan (1. Mojz. 1, 9—13.).

1. „*vanjo*“, t. j., v perst; — „*z močmi*“, t. j., z duham, s prosto voljo i. t. d., „*po sebi*“, t. j., po svoji podobi.

2. Bog je storil, de so se Adama vse živali bale.

3. jima je dal spoznati, kaj je dobro, in ravno s tem tudi, kaj je hudo. To ni nasproti nauku, de sta perva človeka še le po grehu dobro in hudo spoznala; zakaj ločiti je vednost iz skušnje od vednosti sploh. Kaj je greh, so pervi starši vedili, preden so grešili; iz skušnje pa so greh spoznali po storjenim grehu, ko so hudo sami na sebi skusili.

4. Bog je čul nad očaki, ter je razodel svoje veličastvo Noetu, Abrahamu, Izaku, Jakopu. Gl. 1. Mojz. 6, 13: 12, 1. i. d. (Brentano).

Digitized by Google

častili, (in hvalili njegove čudeže) in oznanovali njegove velike dela.

9. Pervergel jim je uk, in dal v delež postavo življenja.[5])

10. Večno zavezo je naredil ž njimi, in jim je pokazal pravico in svoje sodbe.[6])

11. Njih oči so vidile njegovo veliko veličastvo, in njih ušesa so slišale njegov častitljivi glas,[7]) ter jim je rekel: Varujte se vsake krivice!

12. Tudi je vsakterimu zmed njih zapovedal za bližnjiga skerbeti.[8])

13. Njih pota so vedno pred njim, in niso skrite njegovim očem.[9])

14. Vsakimu ljudstvu je postavil vladarja. Rimlj. 13, 1.

15. Izrael pa je očitno Božji del.[10])

16. Vse njih dela so pred Božjim obličjem kakor solnce; in njegove oči brez nehanja gledajo na njih pota.

17. Zveza ni bila razderta po njih hudobii;[11]) vse njih hudobije pa so pred obličjem Božjim.[12])

18. Človekova milošnja je per njem kakor pečatnik; in človekovo radodarnost varuje kakor punčico v očesu.[13])

19. Potem[14]) pa bo vstal in jim povernil, slehernimu na njegovo glavo, in jih bo pahnil v globočino zemlje.[15]) Mat. 25, 41.

20. Spokornikam pa daje pot pravice, in spehane poterduje, de prestanejo, (in jim odloči resnico v delež.)[16])

21. Spreoberni se k Gospodu, in zapusti svoje grehe.

22. Moli pred Gospodovim

---

5. Bog je dal Izraelcam na sinajski gori posebno postavo, ktera naj bi jih zviševala in osrečevala pred druzimi narodi. Gl. 2. Mojz. 19, 5: 3. Mojz. 18, 5. (Brentano).

6. Bog se je za vselej zavezal, de bo Izraelce ko svoje ljudstvo varoval; Izraelci pa so se za vselej zavezali, de se bodo njegovih zapoved deržali. Gl. 2. Mojz. 19, 6—8. (Brentano).

7. ob sinajski gori, ko jim je Bog zapovedi dajal. Gl. 2. Mojz. 20, 15. (Brentano).

8. Bog jim je dal deset zapoved, v kterih so poglavitne dolžnosti do bližnjiga oznanjene. Gl. 2. Mojz. 20, 12—14. (Brentano).

9. Po oznanjeni postavi na sinajski gori je Bog zmirej gledal na obnašanje svojiga ljudstva, ter ga je z ojstrimi kaznimi moral k zvestimu spolnovanju danih zapoved (Brentano).

10. Nad druzimi narodi je dal ljudem oblast kraljevati, nad Izraelam pa je sam kraljeval. Bog sam je bil Izraelov kralj. 2. Mojz. 19, 5. 6: 1. Kralj. 8, 7. (Brentano).

11. Človekova nezvestoba Božjih obljub ne odpravi. Gl. Rimlj. 3, 3. 4.

12. V grešKim: „*Njih krivice niso skrite, in vse*“ i. t. d.

13. Bog usmiljene ljudi vsiga hudiga varuje, kakor človek svoj pečatnik ali svojo punčico v očesu skerbno varuje. V jutranjih deželah ljudje pečatnike skerbno spravljajo in skerbé, de ne pridejo ptujim v roke, ker bi jih lahko v marsiktere goljufije obračali.

14. „*Potem*“, si misli: če usmiljenja per človeku ne najde, „*bo vstal*“ i. t. d.

15. „*v globočino zemlje*“, t. j., v pekel. Po prav poterjeni misli nekterih preiskovavcov natore je v sredi zemlje ogenj.

16. Bog kaže spokornim pot pravice, še slabe v dobrim podpéra, de ne omah-

Digitized by Google

obličjem in zmanjšuj spotikljeje.[17])

23. Verni se k Gospodu, in odverni se od svoje krivice, in zelo sovraži gerdobijo,[18])

24. (in spoznaj pravice in sodbe Božje,) in sterpi v svojim izvoljenim poklicu[19]) in v molitvi pred naj višim Bogam.

25. Druži se s svetimi na svetu, ž njimi, ki živé,[20]) in Bogu hvalo dajejo. Ps. 6, 6. Iz. 38, 19.

26. Ne tiči v zmoti hudobnežev, hvali Boga pred smertjo. Mertviga, ki je, kakor bi ga ne bilo, mine hvala.[21])

27. Hvali, dokler živiš, živ in zdrav hvali in časti Boga, (in hvali se ž njegovim usmiljenjem.)

28. Kako veliko je Gospodovo usmiljenje in njegova spravljivost ž njimi, ki se k njemu spreobernejo!

29. Zakaj vse ne more biti v človeku, ker ni neumerljiv človekov sin, in mu dopadejo nečimerne hudobije.[22])

30. Kaj je svetlejši od solnca? in vender merkne! Ali je pa kaj hudobnišiga, kakor to, kar si je meso umislilo in kri? in to bo kaznovano.[23])

31. On gleda moči visociga neba[24]) in vse ljudi, ki so perst in pepel.[25])

XVIII. Poglavje.

Bog je večen, pravičen, vsigamogočen in usmiljen do vsih stvari; človek pa je uboga, slaba stvar, in k hudimu nagnjen, zato ima Bog poterpljenje ž njim. Sin! ne očitaj revežu; perpravljaj se s pravičnim življenjem k sodbi Božji; v bolezni bodi poterpežljiv; rad môli, in perpravljaj se k molitvi; misli, kar človeka po smerti čaka; moder človek je v vsih rečeh previdin; ne živi po svojim hudim poželenji; ne hodi po veselicah, de ne boš obožal, in sovražil svojiga življenja.

---

nejo; jih tolaži v terpljenji, in jim daje upanje večniga plačila. Gl. Eceh. 18, 23. 30. 32: 33, 10. Ozej. 14, 2. 3. Joel. 2, 22. (Brentano).

17. *„spotikljeje“*, t. j., pohujšanje, ki ga daješ z malikovanjem (Brentano).

18. *„sovraži gerdobijo“*, t. j., malikovanje (Brentano).

19. boj se kazni Božje, in bodi stanoviten v veri.

20. Derži se pobožnih Izraelcov, ki žive po sveti veri.

21. Dobro delaj še na tem svetu; zakaj po smerti se več ne da delati. V greškim 25. in 26. versta: *„Kdo more Narvišiga v peklu hvaliti namest živih, namest njih, ki ga hvalijo in časté? zakaj mertviga“* i. t. d. Gl. Ps. 6, 6. razl. 7.

22. *„vse ne more biti v človeku“* popolnama, t. j., človek ne more biti popolnama, ker je slaba, revna stvar, poln hudiga nagnjenja in požélenja, v tolicih grešnih perložnostih; torej je vredin zanašljivosti (Brentano).

23. Ako še svetlo solnce včasi umerkne, koliko ložej greši človek, ki je meso in kri; in vender bo zavoljo tega kaznovan.

24. *„On“*, namreč Bog *„gleda moči“*, t. j., solnce, luno in zvezde na visokim nebu.

25. V sirski prestavi: *„Bog gospoduje nad močmi na nebu in nad človeškimi otroci, ki so prah in pepel“*. V arabski prestavi: *„Bog visoki pa je čistejši od vojskinih trum na nebu in tudi od ljudi, ki so prah in pepel“* (iz beneške Poliglote).

Digitized by Google

1. On, ki vekomaj živi, je vse, brez izjemka, vstvaril. Bog sam je pravičen, in vekomaj ostane nepremagljivi kralj.[1]) 1. Mojz. 1, 1.

2. Kdo zamore njegove dela prešteti?

3. Kdo bo namreč njegove čudeže preiskal?

4. Kdo bo izrekel mero njegove velikosti? Ali kdo se bo lotil perpovedovati njegovo usmiljenje?[2])

5. Ni moč ne zmanjšati, ne pomnožiti,[3]) ne razumeti Božjih čudežev.

6. Kadar človek dokonča, zopet začne; in kadar počiva, čuti svojo nezmožnost.[4])

7. Kaj je človek? in čemu je? in koliko dobriga ali hudiga on premore?

8. Število človeških dni je k večimu sto let; kakor kaplja vode iz morja, in kakor zernce peska so njih male leta proti večnosti. Ps. 89, 10.

9. Zato je Bog ž njimi potrpežljiv, in svoje usmiljenje čez nje razliva.

10. On vidi, kako prederzno in hudobno je njih serce, in pozna njih zvito spačenost.

11. Zato jim podeluje odpušanje v obilnosti, in jim kaže pravo pot.

12. Človek je usmiljen le do svojiga bližnjiga; Bog pa je usmiljen do vsih stvari.

13. On ima usmiljenje, uči in vodi kakor pastir svojo čedo.

14. On se usmili njega, kteri nauk usmiljenja sprejme, in je uren v njegovih zapovedih.

15. Sin! če komu kaj dobriga storiš, ne toži,[5]) in per vsakim daru se zderži hude žal besede.

16. Ne hladi li rosa vročine? Tako je tudi beseda boljši, kakor dar.[6])

17. Je mar beseda boljši, kakor dar? Pravičen človek da oboje.

18. Abotnik terdo očita,[7]) in dar nezučeniga človeka dela žalostne oči.[8])

---

1. Začetek tega poglavja do 14. verste se sklepa s poprešnjim poglavjem. Sirah hoče v teh verstah reči: Bog, stvarnik vsih rečí, je sam neskončno popolnama bitje in brez vsiga greha; človek pa je uboga stvar, k hudimu nagnjen in poln slabost; zatorej Bog ne ravná ž njim po vsi ojstrosti svoje pravice, mu odpuša grehe, ako jih obžaluje, in se poboljša (Brentano).
2. Ljudje so preslabi, ter imajo preplitvo pamet, de bi mógli Božjo vsigamogočnost, njegovo usmiljenje in vse njegove čudovitne dela prav spoznati, oznanovati in hvaliti (Brentano).
3. Nihče ne more Božjih popolnamost ne zmanjšati in ne pomnožiti, ker so neskončne in nespremenljive (Brentano).
4. „*dokonča*“ premišljevanje Božjih popolnamost, in jih spet začne premišljevati, pa jim ne pride do konca; torej mora molčé spoznati svojo nezmožnost v premišljevanji in spoznanji Božjih lastnost.
5. „*ne toži*“, t. j., ne očitaj revežu njegovih pregreškov in slabost.
6. Kakor je rosa polju koristnejši, kakor presilni dež; ravno tako je tudi pohlevna beseda, če tudi nič ne daš, boljši, kakor dar, ki ga podeliš z režanjem in z mnogim očitanjem.
7. Terdobnež očita revežu, ki mu daje milošnjo.
8. nezučen, zarobljen človek žali s svojim daram siromaka, de mu solzé v očí stopijo, ker mu ga z nevoljo in s terdo besedo verže (Brentano).

Digitized by Google

19. (Pred sodbo si perpravi pravico,[9]) in preden govoriš, se uči.)

20. Pred boleznijo zdravilo vzemi,[10]) in pred sodbo sam sebe izprašaj, in našel boš usmiljenje pred Bogam. 1. Kor. 11, 28.

21. Pred boleznijo se ponižuj,[11]) in ob času bolezni svojo obnašo kaži.[12])

22. Ne dajaj se zaderževati, vedno moliti,[13]) in ne jenjaj do smerti se opravičevati; (zakaj Božje plačilo ostane vekomaj.)[14]) Luk. 18, 1: 1. Tes. 5, 16.

23. Pred molitvijo perpravi svojo dušo, in ne bodi, kakor človek, kteri Boga skuša.[15])

24. Misli na jezo ob dnevu končanja, in na čas povračila, kadar bo svoje obličje proč obernil.[16]) Zgor. 7, 18.

25. Spominjaj se uboštva ob času obilnosti in potreb siromaštva ob dnevu bogastva. Zgor. 11, 27.

26. Od jutra do večera se čas spreminja, in vse to se naglo godi pred Božjimi očmi.[17])

27. Moder človek je v vsih rečeh previdin, in se lenobe varuje v dneh pregreh.[18])

28. Vsak razumni človek modrost spozna, in hvali njega, ki jo je našel.

29. Oní, ki pametno govoré, tudi pametno ravnajo, in umejo resnico in pravico in razširjajo pregovore in pravice.[19])

30. Ne hodi za svojim poželenjem, in obračaj se od svoje volje. Rimlj. 6, 12. 13: 13, 14.

31. Ako spolnuješ želje svoji duši, te bo dala v smeh tvojim sovražnikam.

32. Ne veseli se ne v velikih

---

9. Preden prideš pred sodbo Božjo, sam sebe presojuj, popravljaj, kar grešiš in pravično živi (Brentano).

10. Previdi se s pomočjo, še preden v potrebo prideš; misli na brambo zoper nevarnost, še preden pride; bodi previdin (Brentano).

11. Spokorno in pobožno živi, še preden zboliš.

12. v bolezni kaži svojo pobožnost s poterpežljivostjo.

13. svoje serce vedno z Bogam sklenjeno imej. V greškim: *„Ne dajaj se zaderževati v spolnovanji svojih obljub“.*

14. ne odlašaj poboljšanja do smertne ure, ker Božje plačilo, pa tudi kazen terpí vekomej.

15. Perpravljaj se k molitvi z mislijo na Božje veličastvo, de ga z nespodobnostjo ne boš jezil. — V greškim: *„Preden kaj obljubiš, dobro preudari“.*

16. Misli zlasti v skušnjavah na kazen po smerti in na maševanje Božje per sodbi, ko bo Gospod svoj obraz od tebe obernil ter te zavergel (Brentano).

17. Človeška sreča je spremenljiva in zginljiva; Bogu ni treba premišljevati, kaj de bi storil, de bi dosegel svoj namen. V eni noči je pokončal Faraona z njegovo vojskino trumo vred. 2. Mojz. 14, 28. Perm. Ester. 7, 10. Dan. 4, 29. 30. (Brentano).

18. Ob času, ko so pregrehe, nevera, slabi zgledi med ljudmi v navadi, se modri človek vsake lenobe v službi Božji tolikanj skerbnejše varuje, de tudi sam v pregrehe sčasama ne zabrede.

19. V greškim: *„Kdor modre nauke spozna, lahko tudi druge k modrosti napeljuje, in izvoljene modrostine pregovore razširja“,* namreč z besedo in s svojimi lepimi zgledi.

Digitized by Google

zbirališih, ne v majhnih,[20]) ker se v njih pogostama greši;

33. sicer boš obožal z na pósodo jemanjem za obresti, in ne boš nič imel v mošnji; (tadaj boš sovražin svojimu lastnimu življenju.)[21])

XIX. Poglavje.

Nasledki pijančevanja in nečistosti so žalostni; bodi molčeč, ter ne povej vsiga, kar misliš; ne raznašaj svojiga bližnjiga, in ne verjemi vsiga, kar se od njega govorí; prava in napačna modrost; človeka večkrat lahko spoznaš iz njegoviga obnašanja.

1. Delavec, ki je pijanec, ne bo obogatel; in kdor majhno zametuje, bo sčasama padel.[1])

2. Vino in ženske storé, de modri odstopijo od vere, (in de bodo pametni kaznovani.) 1. Mojz. 19, 33: 3. Kralj. 11, 1.

3. In kdor se derží nečistnic, je hudoben; gnjiloba in červi se ga bodo polastili, in v velik zgled bo postavljen, in veržena bo njegova duša iz števila živih.[2])

4. Kdor hitro verjame, je lahkovoljin (in bo ponižan;)[3]) in kdor greši zoper samiga[4]) sebe, bo malo čislan. Joz. 9, 15. i. d. 22, 11. i. d.

5. Kdor se hudobije veseli, je zaznamnjan;[5]) (in kdor svarjenje sovraži, si življenje krajša;) in kdor blebetanje sovraži, hudobijo gasi.[6])

6. (Kdor greší zoper samiga sebe, se bo kesal; in kdor se hudobije veseli, je zaznamnjan.)

7. Ne ponavljaj hudobne in terde besede,[7]) in ne boš škode terpel.

---

20. Ne hodi po veselicah, gostijah, pojedinah.

21. Tudi v naših časih so taki abotniki, ki denar na pósodo jemljejo, in mnoge rečí zastavljajo, de morejo po veselicah hoditi, in po gostnicah popivati; taki neumneži sovražijo svoje življenje, ker si zdravje podkopujejo, si življenje krajšajo, in si za čas potrebe nič ne perhranijo (Brentano).

1. *„kdor majhno“*, t. j., majhne reči zapravlja in trati, *„bo sčasama padel“* v revšino, bo obožal.

2. *„je hudoben“*, v greškim: *„je nar nespametniši“*. Kdor se z nečistnicami peča, v nevarnost postavlja svoje močí, svoje zdravje, svojo čast in svoje življenje; s prezgodnjo smertjo bo gnjilobi in červam zapadel, in bo v strašen svariven zgled razuzdani mladosti.

3. *„verjame“* zapeljivim besedam prekanjene nečistnice, je nepremišljen bedák in bo zaničevan.

4. Nečistnik se pregreši nad seboj, nad svojim životam. (Gl. razl. 2. Permeri 1. Kor. 6; 18.). V greškim: *„Kdor greši, sam nad seboj hudobijo stori“*.

5. Kdor se nečistih sladnost veselí in se še ž njimi baha, je zaznamnjan ko nesramnež, ki sam sebi sramoto dela.

6. *„kdor blebetanje“*, t. j., obrekovanje in opravljanje odvrača, s tem zatéra hudobijo.

7. Ne perpoveduj drugim opravljanja ino obrekovanja, ki si ga slišal (Brentano).

Digitized by Google

8. Nikar ne pravi svoje misli[8]) ne prijatlu in ne sovražniku; in ako si greh storil, ga ne razodevaj;[9])

9. zakaj on te bo poslušal, in se te bo varval, in te bo (kakor bi hotel greh izgovarjati,) vender le sovražil, in te vedno zalezoval.[10])

10. Si kako besedo zoper svojiga bližnjiga slišal, naj s teboj umerje; zanesi se, de te ne bo razgnala.

11. Neumneža tiší beseda, kakor porod stokajočo.[11])

12. Kakor pušíca v stegnu zasajena, je beseda v neumneževim sercu.[12])

13. Primi prijatla, morebiti de ne vé, in poreče: Nisim storil! Ako je pa storil, de spet tega ne stori.[13]) 3. Mojz. 19, 17. Mat. 18, 15. Luk. 17, 3.

14. Primi svojiga bližnjiga; morebiti de tega ni govoril;[14]) in če je govoril, de kje zopet ne govori.

15. Primi prijatla; zakaj velikokrat je zmota.[15])

16. In ne verjemi sleherni besedi; nekteri z jezikam greši, pa ne iz premislika.

17. Kdo namreč ni z jezikam grešil? Primi svojiga bližnjiga, preden mu žugaš,[16]) Jak. 3, 8.

18. in daj prostor strahu Najvišiga;[17]) zakaj vsa modrost je strah Božji, in v nji je strah Božji, in v vsi modrosti je dopolnjenje postave.

19. Zurjenost v hudobii ni mo-

---

8. Nikar ne pravi vsiga, kar misliš.

9. nikomur ne razodevaj svojih skritih grehov, tudi prijatlu ne brez potrebe.

10. z razodevanjem svojih skritih pregreškov bi zgubil vse spoštovanje in zaupanje per njem, komur bi jih povedal, zlasti pa per svojim sovražniku, kteri bi te sicer tiho poslušal, in še s hinavsko besedo tvoje pregreške in slabosti izgovarjal, v sercu pa bi vender le od tebe hudo mislil, te sovražil in zalezoval (Brentano).

11. nima mirú, dokler drugim ne pové, kar mu je bilo zaupano.

12. Blebetača v sercu zaklenjena skrivnost tako peče kakor pušíca v stegnu, torej komaj priložnosti čaka, de bi jo komu povedal. Klepetač ne more nič molčati (Brentano).

13. Ako slišiš govoriti, de bi bil tvoj prijatel, nekaj hudiga storil, ga zavoljo tega primi, naj se odgovorí; morebiti de ne vé, de bi bil kaj taciga storil, ter poreče: Tega nisim storil! Ako je pa res to storil, morebiti de ne bo več storil, ako ga lepo posvariš (Brentano).

14. „*morebiti de tega ni govoril*“, česar ga dolžiš.

15. Primi prijatla, naj se odgovori; zakaj velikokrat je kaka zmota ali obrekovanje, kar ljudje od njega govoré.

16. „*Primi svojiga bližnjiga*“ zavoljo reči, ktere je obdolžen; tode dobro preiši in premdari, če je tudi res kriv, preden ga z ljubeznijo svariš in strahuješ (Brentano).

17. ne bodi prenud in prevjster z grešnikam, Najvišimu ga pusti strahovati. V grešk im: „*daj prostor postavi Najvišiga*“, ne mašuj se nad grešnikam, ter se spomni postave Najvišiga, ki pravi: „*Moje je maševanje, jez bom povernil ob svojim času*“. 5. Mojz. 32, 35. Perm. Rim. 12, 19. (Brentano).

Digitized by Google

drost, in zmišljevanje grešnikov ni razumnost.[18])

20. Je pa hudobija, in v nji gnusoba; in neumnež je, kterimu modrosti permanjkuje.

21. Boljši je človek, kterimu modrosti in razumnosti manjka, pa se Boga bojí, kakor uni, ki ima veliko razumnost, pa postavo Narvišiga prelomuje.

22. Je neka razumnost,[19]) ki je krivica.

23. Nekteri terdo govori, pa pové resnico; nekteri pa se hinavsko ponižuje, in njegovo serce je polno zvijače.[20])

24. (Je pa tudi, ki se z veliko ponižnostjo preveč ponižuje;) in je, ki v tla gleda, in se dela, kakor bi tega ne vidil, kar je neznano;[21])

25. in ako ga njegova nezmožnost zaderžuje grešiti, vender le hudo stori, ako perložnost najde, hudo storiti.

26. Iz pogleda se mož spozna, in iz obrazove podobe se spozna razumni človek.[22])

27. Oblačilo na životu in smeh na zobéh in hoja človeka kažejo, kaj de je.[23])

28. Je svarjenje tode prazno, ki ga daje v jezi zasramovavec; in je razsodba, ki se ne poterdi dobra; in je, ki molčí, in on je razumen.[24])

XX. Poglavje.

Bodi previdin in razumen, kadar svariš, molčiš, dobro delaš ali govoriš.

1. Koliko boljši je, koga svariti in mu ne braniti spoznavanja in prošnje, kakor pa se jeziti.[1])

---

18. „*zmišljevanje grešnikov*“, t. j., zviti naklepi spredenih hudobnežev niso prava razumnost.

19. namreč una prekanjena, posvetna, hudičeva razumnost spredenih brezbožnih posvetnjakov, od ktere govori sveti Jakop v svojim listu 3, 15.

20. Nekteri govorí s terdo, krepko, ojstro besedo, pa pové resnico; nekteri pa z gladkimi, sladkimi, krotkimi besedami svoje laži in zvijače pokrivajo.

21. „*se dela*“, kakor de bi pregreškov ne vidil, skrivnost ne vedil. — V greškim: „*se gluhiga dela*“.

22. Obraz natihama razodeva serce, pravi sv. Ambrož.

23. Sveti Ambrož dveh mladenčev ni v duhovski stan sprejel, eniga ne, ker se je nespodobno z životam obnašal, in eniga ne, ker ni imel prijetniga pogleda. In ni se motil, oba sta imela nesrečen konec.

24. Svariti koga ni vselej dobro; moder človek svarí o pravim času, tode ne v jezi in z zaničevanjem, in molči o pravim času. V naslednjih verstah se od tega dalje govori.

1. Ako misliš, de je kdo kaj hudiga zoper te govoril, ali ti kako krivico storil, pred se ga pokliči, ali pa pojdi k njemu, ter mu s krotko besedo povej, kaj de imaš zoper njega, de se lahko izgovorí, če ni tega kriv; ako je pa kriv, de lahko svoj pregrešek pred teboj spozna, ter te za zamero prosi. Ako se tako z lepo pomenita in spravita, je boljše, kakor de bi se od strani nad njim jezil in togotil (Brentano).

Digitized by Google

2. Kakor poželjiv skopljenec, ki želi devici devištvo vzeti, Spod. 30, 21.

3. je on, ki s silo krivično sodbo sklene.[2])

4. (Kako dobro je, ko posvarjeni spokornost kaže! tako namreč radovoljnimu grehu ubeži.)[3])

5. Nekteri molči, in je za modriga spoznan; sovražen pa je, kdor je prederzen v govorjenji.

6. Nekteri molči, ker ne zna kaj pametniga govoriti; nekteri pa molči, ker vé, kdaj je pravi čas.

7. Modri človek molči do časa; nesramnež in nespametnik pa ne gledata na čas.

8. Kdor ima veliko besedí, rani svojo dušo;[4]) in kdor si krivično perlastí oblast,[5]) je sovražen.

9. Razuzdan človek ima velikokrat srečo per vsi svoji hudobii; tode njegov dobiček je zgubiček.

10. Je dar, ki ni koristen;[6]) in je dar, kteriga plačilo je dvojno.[7])

11. Nekteri bo pomanjšan zavoljo visokosti; nekteri pa vzdigne glavo iz nizkote.[8])

12. Nekteri z majhno ceno veliko kupi, pa tisto sedemkrat preplača.[9])

13. Modri človek se s svojim govorjenjem ljubeznjiviga dela; prijetnost norcov pa se zgublja.[10])

14. Dar nespametniga ti ne bo k pridu; zakaj njegove oči so sedmérnate;[11])

15. on malo da, in veliko oponaša; on odpéra usta in vžiga.[12])

---

2. Sodniku je zročena pravica, de nad njo čuje in jo skerbno varuje, kakor je skopljencu zročena čistost mladih deklet ali žen; ako tedaj sodnik nedolžne tare, se pregreši zoper svojo dolžnost, kakor skopljenec, če po njih sega, ktere bi bil mogel varvati. — Ta pregovor ni v zvezi ne s prešnjim ne z naslednjim; je tedej blezo od kod drugod semkej prestavljen.

3. ali pa: „*ubeži*“ pregrešni oterpnosti; zakaj spokorni duh varuje človeka terdovratnosti.

4. „*rani svojo dušo*“, t. j., se pregreší z nepremišljenim govorjenjem. V greškim: ... „*besedi, se ga ogibljejo*“.

5. „*oblast*“ v govorjenji, t. j., kdor se prederzne v kaki družini le zmirej sam govoriti, svoje skušnje in vednosti razkladati ter se hvaliti, taciga ne more nihče terpeti (Brentano).

6. „*ni koristen*“ ali ni v prid, ne obrodí sadú ne za čas, ne za večnost.

7. milošnja, ki se iz dobriga namena daje, bo na tem in na unim svetu plačevana.

8. Marsikteri je zaničevan, ker ni kos svoji visoki službi; marsikteri pa je spoštovan v svojim nizkim stanu.

9. Kdor kako reč prav po ceni kupi, jo večidel preplača, ker je malo prida, ali pa prav za nič, na pr. slab konj, ki ni za nobeno rabo per hiši.

10. Modri človek se s svojim pametnim govorjenjem ljudem perkupuje; nespametnik pa se jim perstuduje.

11. Ako ti hudobnež kako dobroto skaže, ti ne bo v prid teknila; zakaj njegove oči gledajo na sedmérno povračilo; on ti le iz samopridnosti, le zavoljo lastniga dobička dobroto skaže, ne pa, de bi tebi iz potrebe pomagal (Brentano).

12. V greškim: ... „*on odpera svoje usta kakor oklicovavec*“, on povsod vpije in razglaša, koliko in koliko dobriga ti je storil.

Digitized by Google

16. Nekteri[13]) dans posodi, in jutri térja; tak človek je sovražen.

17. Abotnik nima prijatla in tudi ne zahvale za svoje dobrote;

18. zakaj oni, ki jedó njegov kruh, so lažnjivi jeziki. Kolikokrat in koliko njih ga zasmehuje![14])

19. (Zakaj on ne delí po pameti, ne tega, kar bi imel hraniti, tudi ne tega, česar bi ne imel hraniti.)

20. Padec goljufniga jezika je enak njemu, ki pade na tlak; — tako naglo pride padec hudobnih.[15])

21. Siten človek je kakor prazen marnj, ki je vedno v ustih nezučenih.[16])

22. Pregovor iz bedakovih ust se zametuje; zakaj on ga ne pové o pravim času.[17])

23. Nekterimu brani pomanjkanje grešiti, v svojim počitku pa je spodbadan.[18])

24. Nekteri zgubí svoje življenje zavoljo sramožljivosti, in ga zgubí zavoljo nespametniga človeka; pogubí pa sebe zavoljo veljave kake osebe.[19])

25. Nekteri svojimu prijatlu kaj obljubi iz sramožljivosti, in si ga v sovražnika dobí brez potrebe.[20])

26. Gerd madež je laž na človeku; pa je vender vedno v ustih razuzdanih.

27. Gorši je tat, kakor laží navajeni človek; pogubljenje pa bota oba podedvala.[21])

28. Obnašanje lažnjivih ljudi je brez časti; in njih osramotenje je ž njimi brez prenehanja.

29. Modri se s svojim govorjenjem perkupi, in razumni človek je všeč mogočnim.

30. Kdor svojo zemljo obdeluje, žitni kùp zvišuje; in kdor

---

13. V greškim: „*On* (hudobnež) *dans posodi*“ i. d.

14. Nespametnik skazuje dobrote nevrednežem, ki mu za nje nič hvale ne vedó, in ga še zasmehujejo (Brentano).

15. Abotno, lažnjivo govorjenje je človeku v globokejši padec, mu bolj škodva, kakor če pade na kamnitne tla; če na tla pade, si morde le nekoliko život poškodva, neumno goljufno govorjenje pa ga ob čast in spoštovanje perpravi, velikokrat tudi krege, prepire in sovraštvo vname (Brentano).

16. Siten človek je tako neslan, težek, perstujen kakor prazne kvante, ki so le nezučenimu ljudstvu všeč (Brentano).

17. Nauki nespametniga človeka se zato zametujejo, in se serca ne primejo, ker jih ne dajo o pravim času, o lepi perložnosti (Brentano).

18. Marsikteriga pomanjkanje varuje mnozih grehov, zlasti prevzetnosti, lenobe, mehkužniga in zložniga življenja i. t. d.; „*v počitku*“, t. j., v mehkim zložnim življenji pa je spodbadan k grehu (Brentano).

19. Nekteriga je sram, mogočnimu, imenitnimu človeku kaj pregrešniga odreči; dovoli mu, ker se mu boji zameriti, s tem pa zgubi svoje življenje in večno zveličanje.

20. „*iz sramožljivosti*“, t. j., ker se sramuje mu odreči, česar ga prosi; ko mu pa svoje obljube ne spolni, si ga spremeni v sovražnika.

21. Ako se tat z lažnikam permerja, je tat boljši kakor lažnik; zakaj tat ukrade le denar ali kaj druziga taciga, kar se lahko poverne, lažnik pa ukrade človeku dobro imé, ki je več vredno kakor zlato in srebro, in se silno težko poverne; obema pa bo došlo v delež pogubljenje (Brentano).

Digitized by Google

po pravici dela, bo sam povikšan; kdor pa mogočnikam dopade, krivici odide.[22])

31. Darila in darovi oslepé oči sodnikam, in jih mutaste storé, de ne morejo svariti. 2. Mojz. 23, 8: 5. Mojz. 16, 19.

32. Perkrita modrost in nevidin zaklad — v kakošen prid sta oba?[23]) Spod. 41, 17.

33. Boljši je, kdor svojo neumnost skriva, kakor človek, ki svojo modrost perkriva.[24])

XXI. Poglavje.

Sirah opominja sina, de naj se varuje greha, zlasti pa ošabnosti; po tem pa popisuje obnašanje neumniga in modriga človeka.

1. Sin, če si grešil, ne nakladaj dalje;[1]) temuč prosi odpušanja zavoljo poprešnjiga.

2. Beži pred grehi, kakor pred kačo; ako se jim bližaš, se te bodo lotili.

3. Njih zobje so levovi zobje, in človeku dušo umoré.

4. Vsaka krivica je kakor na oba kraja ojster meč, za njega rane ni ozdravljenja.[2])

5. Prepir in krivice devajo v nič premoženje, (in prebogata hiša se po prevzetnosti v nič deva;)[3]) tako se premoženje prevzetniga izruje.

6. Prošnja iz ust uboziga pride do njegovih ušes, in kmalo mu pravica dojde.[4])

7. Kdor svarjenje sovraži, je na grešnikovim potu; kdor se pa Boga boji, gré sam v sé.

---

22. „*žitni kùp zvišuje*“, t. j., si veliko žita perdela; — „*krivici*“, t. j., zalezovanju, zatéranju sovražnikov odide, ker ga mogočniki varvajo in branijo.

23. Kakor „*nevidin*“, v zemlji zakopan zaklad nikomur ne koristi; ravno tako tudi v človeku skrita modrost ni nikomur v prid, če je namreč človek ne obrača svojimu bližnjimu v prid (Brentano).

24. Kdor svojo nevednost ljudem skriva, ima vsaj tale izgovor, de namreč nide zasmehovanju in zaničevanju, ktero bi ga zadevalo, ko bi se njegova nevednost razglasila; kdor pa svojo modrost, svoje vednosti perkriva, ter jih ljudem v prid ne obrača, nima nobeniga izgovora; on se pregreší zoper Boga, ker prejeti talent zakoplje, in je krivičen do ljudi, ker s svojo učenostjo njih sreče ne podpéra (Brentano).

1. „*ne nakladaj dalje*“ greha na greh.

2. Sirah stavi v teh verstah pred oči žalostne nasledke smertniga greha v podobi kačjiga pika in rane, ki jo naredijo levovi zobje in na dva kraja ojster meč, in ki se silno težko da ozdraviti in zaceliti: ravno tako težko se dajo popraviti nasledki grehov, le Bog jih more s svojo vsigamogočno roko poravnati in v dobro oberniti; zatorej opominja Sirah svojiga sina in sleherniga človeka, de naj bolj skerbno beží pred greham, kakor pred strupeno kačo, ker kača umori le telesno življenje, greh pa tudi dušno (Brentano).

3. „*po prevzetnosti*“, s ktero so sklenjene mnoge potrate, zlasti v noši, premožna hiša boža.

4. „*do njegovih*“, t. j., Božjih ušes, in Bog kmalo stori pravico revežu zoper neusmiljeniga prevzetneža. Drugi pa takole razlagajo: „*do njegovih*“, t. j., do prevzetneževih ušes, in kmalo prevzetnika zadene pravica Božja.

Digitized by Google

8. Kdor ima prederzen jezik, je od deleč znan; modri pa vé, de sam od sebe pade.[5])

9. Kdor si hišo s ptujim blagam zida, je enak njemu, ki si kamnje po zimi nabira.[6])

10. Grešnikov derhal je kakor kùp prediva, ki ga plamen požre. Zgor. 16, 7.

11. Grešnikov pot je s kamni zravnjena;[7]) njih konec pa je pekel (in tema in terpljenje.)

12. Kdor se pravice derži, razumeva nje pomen.[8])

13. Popolni strah Božji je modrost in razumnost.

14. Kdor ni v dobrim umen, se ne da izučiti;

15. je pa tudi modrost, ktera je polna hudobije; desiravno ni razumnosti, kjer je grenkost.[9])

16. Vednost modriga se naraša kakor povodenj, in njega svèt ostane kakor živ studenec.[10])

17. Nespametnikovo serce je kakor ubita posoda, in ne derži nobene modrosti.

18. Pameten človek vsako modro besedo, ki jo sliši, hvali in na sé obrača; jo pa sliši razuzdanik, mu ne dopade, in jo verže za svoj herbet.

19. Neumneževo govorjenje teži kakor butara na potu; na ustnicah pametniga pa se prijetnost najde.

20. Usta modriga se išejo v zbirališu, in njegove besede v sercih preudarjajo.

21. Kakor poderta hiša je bedakova modrost; in nerazumljive besede so neumneževa učenost.[11])

22. Nauk je abotniku kakor železje na nogah, in kakor ročne vezi na desni roki.[12])

23. Abotnik povzdiguje svoj glas v smehu; modri mož pa se komej tiho smeje.

24. Nauk je razumnimu zlato lepotičje, in kakor zapestnica na desni roki.[13])

---

5. „*modri pa vé*“, de si prederzni jezičnik sam pogin pripravlja.

6. „*ki si kamnje po zimi nabira*“, t. j., ki si po zimi hišo zida, t. j., ki slabo zida; zakaj posojevavci bodo kmalo taciga iz hiše izgnali, in si jo bodo v last vzeli, ako ne bo mogel plačati. V greškim: „*Kdor si hišo s ptujim* (krivičnim) *denarjem zida, si kamnje za svoj grob nabira*“, t. j., si sam pogin napravlja.

7. „*s kamni*“ potlakana, gladka in ravna, t. j., življenje grešnikov je zložno in prijetno; njih konec pa je večno pogubljenje (Brentano).

8. Kdor postavo Božjo spolnuje, ravno s tem njeniga duha in njeno dobrotnost čedalje bolj natanko spoznava in ljubi. Kdor po sveti veri živí, se lahko prepriča, de je dobra in ljudem potrebna (Brentano).

9. „*kjer je grenkost*“, t. j., kjer je hudobija, greh.

10. Modri si po svojim trudu, po svojih skušnjah čedalje veči vednosti perdobiva, in jih rad tudi drugim naznanuje, ter jih ž njimi poživlja, kakor živ studenec žejne (Brentano).

11. V bedakovi glavi je vse zmedeno in zmešano kakor v poderti hiši, kjer je vse sem ter tje razmetano (Brentano); neumnež govori, kakor de bi otrobe vezal.

12. Abotniku, hudobnežu, je nauk zopern, kakor železje na nogah, ker mu prepoveduje živeti po svoji spačeni volji; hudobnež se brani nauka, krotitve, opominjevanja kakor železja in vezí (Brentano).

13. Moder človek takó rad sprejema nauke in svarjenje, kakor zlate verižice, če mu jih kdo ponuja (Brentano).

Digitized by Google

25. Bedak rad v bližnjo hišo teče; skušeni mož pa se sramuje mogočniga človeka.[14])

26. Abotnik skozi okno v hišo pogleduje; zučeni človek pa zunej stoji.[15])

27. Nespamet je za človeka, per vratih poslušati, in razumnimu se to nesramno zdi.

28. Ustnice nespametniga neumnosti perpovedujejo; besede razumniga pa so na tehtnici pretehtane.

29. Norci imajo v ustih svoje serce; modri pa imajo svoje usta v sercu.[16])

30. Kadar hudobnež hudiča preklinja, sam svojo dušo preklinja.[17])

31. Podpihovavec svojo dušo omadežuje, in je povsod čerten; (in kdor per njem stanuje, je sovražen.[18]) Molčeči in razumni je v časti.)

XXII. Poglavje.

Lenuh je zaničljiv; razuzdani otroci so staršem v sramoto; obnašanje do neumnežev; modriga človeka ne premagajo skušnja in nadloge, neumneža pa poderejo; obnašanje do prijatla; začetek molitve v naslednjim poglavji.

1. Lenuh je kakor z lužnatim kamnjem posut,[1]) in vsi zaničljivo govoré od njega.

2. Lenuh je kakor z volovjekam ometan; in sleherni, ki se ga dotakne, si roke otresa.[2])

3. Razuzdan sin je očetu v sramoto, hči pa mu je v škodo.[3])

4. Pametna hči je deležnina svojimu možu; nesramna pa[4]) je svojimu rodniku v sramoto.

5. Prederzna svojiga očeta

---

14. Nespametnik se povsod, kjer le more, vriva, in ga ni nič sram; pametniga pa je sram, imenitnimu človeku se vsilovati.

15. „*zunej stoji*“, in ne posluša per oknu ali per durih. V greškim: „*Trapež per vratih v hišo gleda; učeni*“ i. t. d. Pomen: Zučeni človek pred durmi obstoji, in se da napovedati; nezučeni pa nič ne čaka, kar v hišo perlomi, še preden mu je dopušeno.

16. Norci nimajo serca v persih, ampak le v ustih; oni govoré brez premislika, kvasijo in čenčajo. Modri ljudje pa v sercu preudarjajo, kar povedó, in oni nič ne govoré, česar niso preudarili; zato se smé reči, njih usta so v njih sercu. Gl. Preg. 26, 23.

17. Ako hudobnež hudiča preklinja zavoljo svojih grehov, sam sebe preklinja, ker se je sam prostovoljno grehu in satanu vdal, hudiga je torej zlasti sam kriv, ne pa hudič.

18. Podpihovavec, obrekovavec sam sebi sramoto dela; njega vsi v hiši čertijo in sovražijo, ker razpertije in sovraštvo napravlja (Brentano).

1. Lenuh je poln naj gerši nesnage. V greškim: „*Lenuh je umazanimu kamnu podoben*“ i. t. d.

2. Lenuh je poln naj gerši nečednosti; vsaki se ga želi znebiti, ker ga njegova lenoba za vsako delo in opravilo neperpravniga stori.

3. „*hči pa mu je v škodo*“ s svojim lišpanjem. — Drugi pa: in taka razuzdana hči bo malo čislana.

4. „*nesramna*“, razuzdana hči je svojimu očetu v sramoto.

Digitized by Google

in moža sramotí, (in je hudobnim enaka;) oba pa jo zaničujeta.

6. Nepriložno govorjenje je kakor muzika v žalosti; šiba in uk sta vsaki čas modrost.[5])

7. Kdor norca učí, je kakor on, ki čepine sklema.[6])

8. Kdor njemu, ki ne posluša, kaj pripoveduje, je kakor on, ki budi spijočiga iz terdiga spanja.[7])

9. Kdor neumnežu modrost razklada, s spijočim govorí; in konec govorjenja reče: Kdo je ta?[8])

10. Jokaj se za mertvim; zakaj njegova luč je ugasnila: tudi nad norcam jokaj; zakaj njemu je pameti zmanjkalo. Spod. 38, 16.

11. Za mertvim le malo jokaj; zakaj on počiva:

12. ali prehudobno življenje prehudobniga neumneža je hujši, kakor smert.[9])

13. Žalovanje za mertvim *(terpi)* sedem dni; nad neumnežem in hudobnežem pa vse njune žive dni. 1. Mojz. 50, 10.

14. Z norcam nikar veliko ne govori, in z neúmnežem ne hodi.

15. Vari se ga, de ne boš težave imel, in de ne boš omadežan z njegovim greham.

16. Ogibaj se ga, in boš pokoj našel, in ne boš prišel v zadrego po njegovi neumnosti.

17. Kaj je težji kakor svinec? in kako mu je drugači ime, kakor norec?[10])

18. Pesek in sol in gruča železa se lože prenaša kakor nespameten in aboten in hudoben človek. Prip. 27, 3.

19. Kakor se zvezani les v dnu poslopja ne razmakne, tako je tudi serce, ki je uterjeno na premišljen svèt.[11])

20. Misli pametniga človeka se noben čas iz strahu ne spačijo.[12])

---

5. Kdor za mertvim žaluje, mu muzika težko dé; ko bi ga kdo hotel ž njo vedriti, bi mu bolj težo delal, kakor pa ga razveseljeval: ravno tako tudi opominjevanje in svarjenje človeku težko dé, ter se ne prime njegoviga serca, če mu ga kdo daje ob nepriložnim času. Modri učenik pa se neprenehama trudi, svoje učence podučevati in jih strahovati, termaste in nepokorne otroke pa tudi s šibo, t. j., s permerjenimi kaznimi od hudiga odvračati (Brentano).

6. Kdor norca, t. j., hudobneža uči, se kaj težkiga, celó nemogočiga opravila loti; kakor je namreč težko, iz čepin celo posodo narediti, ravno tako težko je, norca podučiti.

7. Hudobnež, ki noče naukov poslušati, je podoben spijočimu človeku, ki nič ne sliši; če kdo spijočiga človeka iz spanja budí, ga s tem nevoljniga dela: ravno tako tudi hudobneža le nevoljniga dela, kdor mu kaj svetiga perpoveduje.

8. ves nevoljin pravi, kakor on, ki se predrami: Kaj ta hoče?

9. Stan hudobniga človeka, ki je na duši mertev, je bolj žalosten, kakor njegova telesna smert.

10. Svinec in norec sta enako težka; imeni „*svinec*“ in „*norec*“ ste si enaki.

11. Nekdaj so ljudje več leg lesa na dno in v stene devali, de so bile njih poslopja po njih misli bolj terdne. Permeri 3. Kralj. 6, 36 : 7, 12. Pomen: Kakor se hiša, ki je z lesam dobro zvezana, ob viharji in potresu ne podére: ravno tako terdno in stanovitno je v skušnjavah, nevarnostih, britkostih serce modriga človeka, ki se opéra na moder, dober svèt.

12. V grešKim: „*Serce s pravim spoznanjem uterjeno je kakor z apnam očejen zid*“, t. j., stanovitno in zavarvano zoper zunanje nevarnosti.

Digitized by Google

21. Kakor ograja na višavi (in brez mavte postavljeno zidovje) se pišu ne ubrani:

22. tako tudi boječe serce nespametniga v mislih ne obstane pred silo strahú.[13])

23. (Kakor boječe serce nespametniga v mislih se vselej ne boji, tako tudi on, ki je Božjim zapovedim vselej zvest.[14])

24. Kdor v oko dregne, solze pervabi; in kdor serce zadene, občutnost obudí.[15])

25. Kdor kamen med ptiče verže, jih razpodí: tako tudi prijaznost razdere, kdor prijatla zasramuje.

26. Ako si ravno zoper prijatla meč potegnil, ne obupaj; saj se dá nazaj djati. Zoper prijatla

27. če si odperl žaljive usta, se ne boj; saj se lahko spravita, če le ni obrekovanje in očitanje in prevzetnost in razodenje skrivnost in zvijačna škoda: vse to prijatla odpodí.[16])

28. Bodi zvest svojimu prijatlu v njegovim uboštvu, de se boš tudi njegove sreče veselil.

29. Ostani mu zvest ob času njegove nadloge, de boš dedič per njegovi dedšini.[17])

30. Šopar in dim se pred ognjem iz peči vzdigujeta: in ravno tako je pred prelivanjem kervi kletev in zmirjanje in žuganje.

31. Prijatla pozdravljati[18]) se ne bom sramoval, pred njegovim obličjem se ne bom skrival; in ako se mi po njem kaj hudiga pergodí, bom prenašal.

32. Sleherni, ki bo to slišal, se ga bo varoval.[19])

33. Kdo[20]) bo djal pred moje

13. Kakor piš podere ograjo ali plot na višavi in brez mavte narejeno ozidje, tako podere strah hudobnežu serce, ker namreč v sleherni nevarnosti in sili vso serčnost zgubi. Hudobnež je v nevarnostih silno boječ in plašin, ker ga straši njegova huda vest (Tirin).

14. Hudobnež je le v nevarnosti, v sili in v zadregi boječ in plašin, sicer pa, kadar ne čuti nobene nevarnosti, je silno prederzen in serčan, ter se nič ne boji. — Pomen te verste je tedaj tale: Kakor se hudobnež, ki je le v nevarnosti in zadregi boječ in plašin, nič ne boji, če ni v nobeni nevarnosti in sili: ravno tako se tudi on, namreč pravični, ki vedno po zapovedih Božjih živí, nič ne boji v nobeni stiski, nadlogi in nevarnosti; on se le samo Boga boji žaliti (Tirin).

15. Kdor se človeka na njegovi občutljivi strani dotakne, kmalo zvé, kakošnih misel je, in kakošnim strastim je vdan (Brentano).

16. Če prijatel svojiga prijatla neprevidama in iz naglosti razžali, se lahko spravita, ker prijatel svojimu prijatlu táko neprevidno in nepremišljeno razžaljenje odpusti, ne pa, če kaj taciga zoper njega počenja, kar izvira iz hudobniga serca, namreč: obrekovanje, očitanje podeljenih dobrot, prevzetno, zaničljivo obnašanje do prijatla, razodenje zaupanih skrivnost in prekanjena goljufija. V tacih pergodbah prijaznost po pravici jenja, tode se ne sme sprevreči v sovraštvo (Brentano).

17. Nekdaj je bila per nekterih narodih navada, de so tudi prijatli po svojim mertvim prijatlu kaj podedvali.

18. „*pozdravljati*“, v greškim: „*varovati*“.

19. „*Sleherni, ki bo to slišal*“, de svojiga prijatla varujem, in se zanj poganjam, se bo varoval, mu kaj žaliga storiti (Brentano).

20. Ta versta je začetek naslednjiga poglavja in molitve.

Digitized by Google

usta stražo, in na moje ustnice terden pečat[21]), de ž njimi ne padem, in de me ne pogubi moj jezik? Ps. 140, 3.

XXIII. Poglavje.

Molitev za moč zoper pregrešne besede in misli, za ponižnost in zderžnost. Svarjenje zoper navado, persegati in preklinjati. Svarjenje zoper nečisto življenje.

1. Gospod oče, in gospodar mojiga življenja, ne prepušaj me njih poljubnosti, in ne pušaj me po njih pasti![1])

2. Kdo mi bo dal šibe za moje misli in mojimu sercu moder nauk[2]), de ne bodo meni zanašale zavoljo njih nevednost,[3]) in de se njih pregrehe ne pokažejo,[4])

3. in de se moje nevednosti ne narašajo, in moje pregrehe ne množijo, in moje hudobije ne poobilnijo, in de ne padem pred svojimi nasprotniki, in de se moj sovražnik nad menoj ne veseli?

4. Gospod, oče in Bog mojiga življenja, ne prepušaj me njih[5]) poljubnosti.

5. Ne dajaj mi visocih oči,[6]) in odvračaj od mene vso poželjivost.

6. Odvzemi mi vso požrešnost, in nikar naj se me ne loti nečisto poželenje, in ne izdajaj me nesramnimu (in razuzdanimu) življenju.

7. Poslušajte, otroci, poduk zastran ust; in kdor se ga derži, se ne bo pogubil zavoljo svojih ustnic, (tudi se ne bo pregrešil s prehudobnim djanjem.[7])

8. Grešnik se v svoji nečimernosti vjame, in prevzetnež in preklinjevavec se v nji spotakneta.[8])

9. Persegati ne vadi svojih ust; (zakaj v tem jih veliko pade.[9]) 2. Mojz. 20, 7. Mat. 5, 33.

10. Božje imé ti ne bodi vedno v ustih[10]), (in imen svetnikov nikar ne mešaj k svojimu govorjenju;

---

21. O de bi nikoli ne grešil s svojim jezikam!

1. *„njih poljubnosti“*, namreč ust in ustnic, de bi govorile, kakor bi se jim poljubilo; ne dopušaj, de bi se ž njimi pregrešil!

2. Kdo bo moje misli in moje serce berzdal z modrimi nauki?

3. *„de ne bodo meni zanašale“* šibe *„zavoljo njih nevednost“*, t. j., zavoljo napčnih misel, temuč de jih krotijo.

4. *„in de se njih“*, namreč napčnih misel serca — de se hudobne misli v očitne, zunanje grehe ne spremené.

5. *„njih“*, t. j., ust in ustnic. Glej razl. 1.

6. *„visocih“*, t. j., prevzetnih očí, de bi na druge ljudi zaničljivo gledale, vari me napuha in ošabnosti (Brentano).

7. *„s prehudobnim djanjem“*, s krivo persego, obrekovanjem, opravljanjem, kletvino.

8. Grešnik, prevzetnež, ki druge rad preklinja, po svoji nečimernosti oslepljen, v hudobne dela (v. 7.) zabrede.

9. *„jih veliko pade“*, ali jih veliko greší.

10. Ne kliči Boga na pričo per vsakim poterdovanji.

Digitized by Google

sicer ne boš zavoljo njih brez greha.)[11])

11. Zakaj kakor hlapec, ki je pogostama na pezi, se ne znebi prog: tako ne bo popolnama brez greha, kdor persega in svete imena imenuje.

12. Človek, ki veliko persega, je poln krivice, in šiba ne pojde od njegove hiše.

13. Ako ne spolni svoje persege, mu greh ostane; in če nič ne mara, dvakrat greši.[12])

14. In ako brez potrebe perseže, ne bo opravičen in njegovi hiši se bo obilno povračevalo.[13])

15. Tudi je še drugo govorjenje smerti krivo,[14]) per Jakopovih mlajših naj se ne najde.

16. Zakaj usmiljeni vse to od sebe odvračajo, in se v grehih ne valjajo.

17. Razuzdaniga govorjenja svojih ust ne vadi; zakaj ono je pregrešno.

18. Spominjaj se očeta in svoje matere,[15]) kadar med mogočnimi stojiš;

19. de kje Bog tebe ne pozabi pred njimi, de se tega ne navadiš, de nespameten ne bodeš, (de zasramovanja ne terpiš,) de ne boš raji hotel, de bi rojen ne bil, in de ne preklinjaš dneva svojiga rojstva.[16])

20. Človek, ki se navadi zmirjanja, vse svoje žive dni ne bo zučen.[17]) 2. Kralj. 16, 7.

21. Dve versti ljudi imate obilno grehov, in tretja si jezo in pogubo nakopuje:[18])

22. Duša, kakor goreč ogenj vneta, se ne utolaži, dokler kaj ne požre;[19])

---

11. „*zavoljo njih*“, t. j., zavoljo nepotrebniga in lahkovoljniga izrekovanja Božjiga imena in imén svetnikov ne boš brez greha.

12. „*dvakrat greši*“, namreč s krivo persego in s tem, ker nič ne mara, si nič vestí ne dela, če je tudi po krivim persegel.

13. njegovo hišo bo veliko nesreč zadelo.

14. „*smerti krivo*“, t. j., ki se s mertjo kaznuje, namreč preklinjevanje Boga in svetih rečí in zapeljevanje k malikovanju. Gl. 3. Mojz. 24, 16: 5. Mojz. 13, 1. i. d.

15. Spominjaj se svojiga nizkiga stanú, iz kteriga si se k časti povzdignil, ter si dosegel imenitno službo.

16. „*de kje Bog tebe ne pozabi*“, t. j., de te Bog ne kaznuje in ne poniža pred mogočniki zavoljo tvoje prevzetnosti, „*de se ne naviadiš*“ ošabniga obnašanja, de se ne zapelješ v abotne, nespametne misli, de bi se sramoval svojih staršev, in bi preklinjal svoje rojstvo, ter si želel, de bi te rajši nikoli na svetu ne bilo, kakor pa de si bil v nizkim stanu rojen.

17. „*ne bo zučen*“, omikan, ampak zarobljen.

18. t. j., trojni ljudje so posebno pregrešni in kazni vredni. Sirah imenuje v naslednjim troje nečistnike.

19. Neukrotena poželjivost v nečistniku je enaka ognju, ki poprej ne ugasne, dokler ne požre vsiga, kar gori. Ravno tako tudi nečisti ogenj v mehkužu, ki se je razuzdanosti vdal, poprej ne ugasne, dokler vsih močí v njem ne pokonča. Mehkuž se ne zatolí ali utolaži, dokler svojih močí v sebi ne omami (Breutano). — Sirah začne tukaj govoriti od treh ločín nečistnikov, pervič od tacih, ki so polni nečistiga poželenja, in ki sami seboj greh počenjajo (v. 21. 22.); drugič od tacih, k z drugim spolam greh dopernašajo (v. 24.); in tretjič od prešestnikov (v. 25. i. d.).

Digitized by Google

23. in hudobni človek v poželjivosti svojiga mesá ne jenja, dokler ognja ne užge.[20])

24. Nečistimu človeku je vsaki kruh sladak, on se ne naveliča greha do konca.[21])

25. Sleherni človek, ki zakonsko posteljo prestopi, (svojo dušo zaničuje,) ter pravi: Kdo me vidi? Iz. 29, 15.

26. Tema me obdaja, in stene me zakrivajo, in nihče za menoj ne pogleduje, koga bi se bal? Najviši se mojih pregreh ne bo spominjal.

27. Pa ne premisli, de njegovo oko vse vidi, (in de mu tak človeški strah, strah pred človeškimi očmi, strah Božji prežene;)

28. tudi ne spozna, de so Gospodove oči veliko svetlejši, kakor solnce, de ogledujejo vse človeške pota (in globočino brezna), in de gledajo ljudem v serca v nar skrivniši kote.

29. Zakaj Gospod Bogu je bilo vse znano, preden je bilo vstvarjeno, in tako on tudi po tem vse pregleduje, ko je storjeno.

30. Tak[22]) bo na mestnih tergih kaznovan,[23]) (in kakor žebe pojen) in, ko se mu ne bo zdelo, bo zasačen.

31. (On bo pred vsimi osramoten, zato ker ni spoznal strahú Božjiga.)

32. Ravno tako se tudi zgodi vsaki ženi, ki popusti svojiga moža, in dobí dediča iz ptujiga zakona;

33. zakaj pervič je bila postavi Najvišiga nepokorna, drugič se je zoper svojiga moža pregrešila, tretjič se je s prešestvam omadežala, in si otrók dobila iz druziga možá.

34. Taka naj se perpelje v zbirališe,[24]) in naj se zastran njenih otrók sprašuje.[25])

35. Njeni otroci se ne bodo vkoreninili, in njene veje ne bodo sadú rodile.[26])

36. Ona bo preklet spomin zapustila, in njena sramota ne bo nikdar zbrisana.

37. Oni, ki bodo ostali, bodo spoznali, de ni nič boljšiga, kakor Božji strah; in nič slajšiga, kakor spolnovati zapovedi Gospodove.[27])

38. Velika čast je, hoditi za Gospodam; zakaj dolgo življenje se za to dobí od njega.

---

20. kteri ga požrè, popolnama ugonobi ali ukončá.
21. Nečistnik, kterimu je vsaka nečistnica dobra, v grehu ostane, dokler v njem ne pogine.
22. „*Tak*“ prešestnik, ki se vsigavidniga Boga ne boji.
23. Prešestnike in prešestnice so očitno kamnjali.
24. Tako prešestnico naj obsodijo in kamnjajo.
25. de se zakonski otroci ločijo od nezakonskih.
26. Njeni otroci ne bodo dolgo živeli, in tudi ne bodo veliko otrók imeli.
27. Zakonski otroci, ki bodo v življenji ostali, bodo iz nesreče nezakonskih otrók spoznali, de ni nič boljšiga za človeka, kakor de v strahu Božjim in po zapovedih Gospodovih živí, ker se s tem časne in večne nesreče obvaruje (Brentano).

Digitized by Google

XXIV. Poglavje.

Sirah stavi pred očí modrost ko mogočno gospo, ktera zbranimu ljudstvu v tempeljnu perpoveduje svoj prihod z nebes, svoje dela na svetu in srečo tacih ljudi, kterim se ona daje v delež.

1. Modrost sama sebe hvali (in se v Bogu časti), in se sred svojiga ljudstva povikšuje.[1])
2. V zbirališih Najvišiga svoje usta odpéra, in pred obličjem njegovih vojská se hvali,[2])
3. (in v sredi njeniga naroda jo povišujejo, in v zbirališu svetnikov[3]) se ji čudijo,
4. in v množici izvoljenih je hvaljena, in med blagoslovljenimi blagoslovljena), ter govori:
5. Jest sim iz ust Najvišiga prišla (pervorojena pred vsimi stvarmi).
6. Jest (sim storila v nebesih, de je vstala neugasljiva luč, in) sim kakor z meglo pokrila vso zemljo.[4])
7. Jez prebivam na višavah, in moj sedež je na oblakovim stebru.
8. Okrog nebá sim sama obhodila, globočino brezna sim prederla, in se po morskih valovih sprehajala,
9. in na vsi zemlji sim stala, in čez vse ljudstva
10. in čez vse narode viši oblast imela,
11. (in sim serca vsih visokih in nizkih z močjo pohodila;) in med vsimi temi sim pokoja iskala, in sim hotla v Gospodovim deležu prebivati.[5])
12. Tadaj je zapovedal, in mi je rekel Stvarnik vsih reči, in kteri me je vstvaril, je počival v mojim šotoru,[6])
13. in mi je rekel: V Jakopu prebivaj, in v Izraelu imej svoj delež (in med mojimi izvoljenimi se vkorenini).
14. V začetku in pred vsim

1. Z besedo „*modrost*“ si sveti pisavec včasi misli „*nevstvarjeno Modrost*“, ki je v Bogu in je le Bogú lastna; včasi pa si misli „*vstvarjeno modrost*“, ki jo Bog ljudem delí, ali pa sveto vero, ki jo je Bog Izraelcam razodeval.
2. „*pred obličjem njegovih vojska*“, t. j., pred izraelskim ljudstvam ima modrost nasledniji hvalni nagovor (Brentano).
3. „*v zbirališu svetnikov*“, t. j., v zbirališu Izraelcov.
4. „*z meglo*“, t. j., s temo. Od mene izhaja tema in svetloba. Gl. 1. Mojz. 1, 2. Perm. Job. 38, 9.
5. „*z močjo pohodila*“, t. j., svoji oblasti podvergla. — Nevstvarjena Božja Modrost (v. 5—8.) perpoveduje v verstah 8. 9. 10. 11., de nad vsimi stvarmi gospoduje, de se vsim ljudem ponuja, de pa le med izvoljenim, izraelskim ljudstvam s svojim razodenjem prebiva. Modrost, ki je bila z Božjim razodenjem, s sveto vero, izraelskimu ljudstvu podeljena, se imenuje vstvarjena modrost. Ker je pa to modrost zlasti prečista Devica Marija prejela, po tem lahko spoznamo, zakaj de katoliška cerkev nekoliko tega, kar se tukaj od modrosti govorí, na Marijo obrača.
6. V greškim: ... „*vstvaril, mi je odkazal šotor*“, kjer so se Izraelci zbirali in Božjo službo opravljali.

Digitized by Google

časam sim bila vstvarjena, in vekomej ne bom nehala biti; (in v svetim prebivališu sim pred njim služila.)[7] Preg. 8, 22.

15. In tako sim na Sionu uterjena, in v svetim mestu ravno tako počivam, in v Jeruzalemu je moja oblast.[8]

16. In vkoreninila sim se med častitim ljudstvam, ktero je del mojiga Boga in njegov delež; (in v družbi svetnikov je moje stanovanje.)[9]

17. Kakor ceder na Libanu sim povikšana, in kakor cipresa na sionski gori.[10]

18. Kakor palma v Kadesu sim visoko zrastla, in kakor zasajena roža v Jerihi;[11]

19. kakor lepa oljka na polji in kakor javor ob vodi (per potih) sim visoko zrastla.[12]

20. Kakor cimet in lepo dišeče mazilo sim dišala,[13] kakor izbrana mira sim dajala prijeten duh od sebe,

21. in kakor (storaks[14]) in) galban[15]) in oniks[16]) in stakte[17]) in kakor dišava iz nenarezanih dreves[18]) sim svoje stanovanje[19]) z dišavo napolnila, in kakor nenamešan balzam je bil moj duh.

22. Kakor terebinta sim svoje veje razprostérala, in moji odrastki so častitljivi in prijetni.

23. Kakor terta sim sladak in dišeč sad rodila; in moje cvetje je častitljiv in pošten sad.

---

7. „*pred njim*“ v sv. šotoru. Mojzes je Božji Modrosti prebivališe odkazal v tem pomenu, ker je službo Božjo po njenim povelji napravil.
8. Kar je bil sveti šotor prenesen na sionsko goro, imam tukaj na svetim mestu stanovitno prebivališe, ter gospodujem nad Jeruzalemam. — Na enim delu sionske gore, ki se mu pravi „*Moria*“, je bil Salomon sozidal zali tempelj.
9. Izraelsko ljudstvo je bil „*del*“ ali „*delež*“ Gospod Boga, ker si ga je bil v last izvolil; — „*v družbi svetnikov*“, t. j., Izraelcov.
10. Kakor ceder in cipresa sim terdna, močna in visoka zrastla. — Obe drevesi ste zavoljo svoje velikosti, visokosti in terdnosti prav permerjena podoba veličastniga razširjanja in stanovitnosti razodete svete vere. Pomen: Jez — modrost — razodeta, sveta vera — sim se čedalje bolj razpletala, množila, razširjala in uterdovala med izraelskim ljudstvam. — To resnico tukaj Sirah v mnozih podobah pred očí stavi (Brentano).
11. „*v Kadesu*“, v greškim: „*v Engadih*“, „*Engadi*“ so bili mesto v Judovim rodu. — Pomen: Jez sim lepo rastla kakor palma in cvetla kakor roža per Jerihi, — jez — modrost — sveta vera — sim se močno razširjala in lepo razcvetala (Brentano).
12. „*per potih*“ mest, kjer so te drevesa, berž ko ne, zavoljo sence sadili.
13. Imenovane dišave so podobe čednost, ki jih je modrost — sveta vera — v ljudeh obrodila.
14. „*storaks*“ je gosta, lepo dišeča sočnjava iz cvetlice ravno tega imena.
15. „*galban*“ je voda iz nekiga sirskiga germa, ki daje močen duh, in je kadilu zelo podoben.
16. „*oniks*“ je lupina nekiga polža, ki tako diši kakor narda. dí.
17. „*stakte*“ je balzamska sočnjava, ki se iz miroviga germa ce,
18. t. j., kakor lepo dišeča voda, ki se cedí iz kadilniga germa desiravno se ne nareže.
19. „*svoje stanovanje*“, t.j., izraelsko ljudstvo, per kterim sim stanovala, sim s čednostmi napolnila.

Digitized by Google

24. (Jez sim mati lepe ljubezni in strahu in spoznanja in svetiga upanja.

25. Per meni je vsa gnada življenja in resnice, per meni je vse upanje življenja in čednosti.)[20]

26. Pridite k meni vsi, kteri me želite, in nasitite se mojiga sadú;

27. zakaj moj duh je slajši kakor méd, in moja deležnina čez méd in satovje.[21])

28. (Moj spomin terpí vselej in vekomej.)

29. Kteri mene vživajo, so še lačni; in ki mene pijo, jih še žeja.[22]) Jan. 6, 35.

30. Kdor mene posluša, ne bo osramoten; in kteri v meni delajo, ne grešijo.

31. (Kteri mene pojasnujejo,[23]) bodo večno življenje imeli.)

32. Vse to so bukve življenja in zaveza Najvišiga in spoznanje resnice.[24])

33. Mojzes je dal postavo (s pravičnimi zapovedmi) in deležnino Jakopovi hiši (in obljube Izraelu.

34. Davidu, svojimu hlapcu, je (*Bog*) obljubil, premogočniga kralja[25]) iz njega obuditi, ki bo sedel na častnim sedežu na vekomej.)

35. On[26]) obilno izliva modrost kakor Fison[27]) in kakor Tiger spomladi;[28]) 1. Mojz. 2, 11.

36. on um polni kakor Evfrat, in se naraša kakor Jordan ob času žetve;[29]) Joz. 3, 15.

37. ki razpošilja nauk kakor luč, in nastopa kakor Gehon ob času tergatve.[30])

38. On jo je pervi popolnama

---

20. Iz Božjiga razodenja — po sveti veri — človek dobiva resnico, čednost, in v obeh večno življenje.

21. veselje, ki človeku izvira iz vere in čednosti, presežе vse posvetne veselice (Brentano).

22. Kdor je modrost okusil, je čedalje bolj želi; in kolikor dalje je človek vživa, toliko slajši mu je.

23. kteri mene — modrost — sveto vero — drugim razkladajo.

24. Ves ta dobiček naklanja postava Božja, namreč spoznanje in spolnovanje postave Božje; zakaj v postavi se je Božja modrost razodela.

25. „*premogočniga kralja*“, namreč Mesija.

26. „*On*“, namreč Bog, deli ljudem pravo modrost po razodenji svojih zveličavnih resnic in svoje svete postave. — Sirah permérja Božje razodenje, ki se je med ljudmi razširjalo, v njih sercu lepe čednosti obrodovalo in jih osrečevalo, s cveterimi rekami, ki so po raji tekle, ter ga močile in rodovitniga delale, in z Jordanam, ki skozi Palestino teče (Brentano).

27. „*kakor Fison*“ vodo izliva. „*Fison*“, reka v raji.

28. kakor reka „*Tiger*“, ko se spomladi naraša, ker se v armenskih gorah sneg taja.

29. „*ob času*“ spomladanje žetve, mesca sušca in maliga travna, ob kterim času se tudi ta reka naraša, ko se sneg taja na Libanu.

30. „*kakor Gehon*“ ali „*Gihon*“ *ob času tergatve*“, t. j., kakor jeseni reka Džihun, ki v kaspiško morje teče. — Pomen: Kakor nastopa reka Gehon, ter s svojo obilno vodo moči zemljo in jo rodovitno dela: ravno takó tudi Bog nastopa z živo vodo svojih gnad med ljudmi, ter jim jih obilno deli (Tirin).

Digitized by Google

spoznal, in slabejši je ne bo pretuhtal.[31])

39. Zakaj njene misli[32]) so bogatejši, kakor morje, in njen svèt globokejši kakor brezno. Rimlj. 11, 33.

40. Jez, modrost, sim reke izlila.[33])

41. Jez sim kakor rake neizmerne vode iz reke, jez sim kakor struge, in kakor napeljana voda sim iz raja šla.

42. Rekla sim: Močila bom svoj nasajeni vert,[34]) in napajala bom travo svojiga travnika.

43. In glej, moje rake so se narastle kakor reka in moja reka kakor morje;[35])

44. zakaj svoj nauk kakor zora vsim razsvetlujem, in ga na daljavo oznanujem.

45. Vse spodnje kraje na zemlji bom prederla, in vse spijoče obiskala, in razsvetlila vse, ki v Gospoda upajo.[36])

46. Tudi bom svoj uk kakor prerokovanje[37]) izlila, in ga zapustila njim, ki modrosti išejo, in ne bom jenjala biti per njih zarodu do svete večnosti.)

47. Glejte, de ne delam samo za se, ampak za vse, ki resnice išejo. Spod. 33, 18.

XXV. Poglavje.

Tri reči so hvale vredne, tri pa sovraštva; devet rečí Sirah čisla, deseto pa perpoveduje; ženska hudoba je grozno velika; perpomoček zoper njo.

1. Tri reči dopadejo moji duši, ktere so pred Bogam in ljudmi poterjene:

2. Edinost med brati, in ljubezen do bližnjiga, in mož in žena, ki sta ene misli.

3. Trojne ljudi sovraži moja duša, in me zelo teží njih življenje:

4. Prevzetniga reveža, lažnjiviga bogatina,[1]) nespametniga in neumniga starca.[2])

5. Kar nisi v svoji mladosti spravljal, kakó boš najdel v svoji starosti?

6. Kakó lepó se podá sivi glavi prava razsodba in starim razumen svèt!

---

31. Le Bog sam prav popolnama spozna svojo Božjo modrost, človeški um pa je ne bo nikoli popolnama razumel (Brentano).

32. „*njene misli*“, v greškim: „*nje pomen*“, namreč pomen postave Božje.

33. Jez, modrost Božja, sim bila studenec, iz kteriga je Božji nauk na zemljo tekel.

34. „*svoj nasajeni vert*“, t. j., svojo izvoljeno srenjo.

35. Božja modrost — sveta vera — se je vedno razširjala, naj poprej med Izraelci, po tem pa tudi med druzimi narodi; apostelini so jo oznanovali po vsim svetu.

36. K nar daljnišim ljudstvam pojdem, jih iz pregrešniga spanja budit in razsvetlovat vse, ki upajo v Gospoda.

37. Nauk, ki ga jez učim, je Božji nauk, kakor prerokovanje prerokov, tedaj gotov in resničen (Brentano).

1. „*lažnjiviga bogatina*“, ki veliko obeta, pa malo da.

2. V greškim: „*in zaljubljeniga, neumniga starca*“.

Digitized by Google

7. Kakó lepó se pristuje posternim modrost, in imenitnim razumnost ino svèt!

8. Venec starih je mnoga skúšnja, in strah Božji je njih čast.

9. Devet reči, od kterih nihče hudo ne misli v svojim sercu, visoko čislam; deseto pa bom ljudem povedal z jezikam:[3])

10. Človek, ki ima veselje nad otroci: kdor živi in vidi pogin svojih sovražnikov:

11. kdor je tako srečen, de ima razumno ženo: in kdor se s svojim jezikam ni pregrešil: in kdor ne služi takim, ki niso njega vredni:[4]) Spod. 26, 1. Zgor. 14, 1: 19, 16. Jak. 3, 2.

12. kdor je tako srečen, de je praviga prijatla našel: in kdor pravico ušesu oznanuje, ki ga rado posluša:

13. kako velik je tudi ta,[5]) ki je modrost in vednost našel! pa ga ni čez njega, ki se boji Gospoda;

14. zakaj strah Božji je čez vse povzdignjen.

15. Blagor človeku, komur je dano, de ima Božji strah! Kdor ga ima, s kom bi se neki permerjal?

16. (Strah Božji je začetek njegove ljubezni; vender pa se mora začetek, vera, ž njim sklepati.[6])

17. Naj hujši bolečina je serčna žalost, in nar veči hudobija je ženska hudobija.)

18. Vsaka bolečina se preterpi, le serčna žalost ne;

19. tudi vsaka hudobija, le ženska hudobija ne;

20. in vsaka nadloga, le nadloga sovražnih ne;

21. in vsako maševanje, le maševanje sovražnikov ne.[7])

22. Ni je hujši glave, kakor kačja glava:

23. ni je veči jeze, kakor ženska jeza. Boljši je zraven leva in zmaja stanovati, kakor per hudobni ženi prebivati. Preg. 21, 19.

24. Hudobija ženi obličje spremeni; (ona kakor medved svoj obraz otemni,) de se kaže kakor žalostno oblačilo.[8]) Med svojimi sosedi

---

3. Deveterne ljudi blagrujem, desete pa še posebno srečne štejem in hvalim. — Sirah te deseterne ljudi našteva od 10. do 15. verste, in so tile: 1. kdor ima dobre otroke; 2. „*kdor živi*“ zdrav in vesel (v sirski prestavi v 13. versti: „*Srečen, kogar revšina ne tare in pomanjkanje ne stiska*“); 3. kdor je rešen sovražnikov, ki pred njim pomerjejo; 4. kdor ima pametno ženo; 5. kdor svoj jezik ukroti; 6. kdor ni permoran služiti terdimu in hudobnimu gospodarju; 7. kdor ima zvestiga prijatla; 8. kdor ima dobre učence, ki nauke radi poslušajo; 9. kdor pravo modrost in učenost doseže; 10. zlasti pa kdor se Boga boji (Brentano).

4. „*kdor ne služi*“ neusmiljenimu, hudobnimu gospodarju.

5. ali: „*kdor je tako velik, de je modrost*“ i. t. d.

6. Strah Božji se mora izhajati iz vere, ktera je začetek vsiga zveličanja; zakaj kdor v Boga ne veruje, se ga ne more bati.

7. ker veselje, ki ga sovražniki nad nesrečo svojiga bližnjiga imajo, posebno boli; zato je David raji izvolil kugo, kakor de bi ga bili njegovi sovražniki poniževali. Gl. 2. Kralj. 24, 13. 14.

8. Togotna ženska gerdo in čukasto gleda, nje obraz je ves nagerban, černo-

Digitized by Google

25. njen mož ječi, in zdihuje na tihim, kadar sliši.[9])

26. Vsaka hudobija je majhna proti ženski hudobii; z grešniki bodi njen del![10])

27. Kar je peščena pot v breg nogam stariga človeka, to je jezična[11]) žena pokojnimu možu.

28. Ne glej ženske lepote, in ne želi ženske zavoljo njene lepote.[12]) Spod. 42, 6.

29. Ženska jeza in nespodobnost in nesramnost so hude reči.

30. Kadar žena gospodari, nasprotva svojimu možu.[13])

31. Hudobna žena dela poterto serce, in žalostno obličje in serčno bolečino.

32. Slabe roke in šibeče kolena dela žena, ki ne osrečuje svojiga moža.[14])

33. Žena je naredila začetek grehu, in zavoljo nje vsi umerjemo.[15]) 1. Mojz. 3, 6.

34. Ne dajaj vodi iztoka, tudi ne majhniga, hudobni ženi pa ne dovoljenja, hoditi iz hiše.

35. Ako ne bo hodila ob tvoji roki,[16]) te bo vpričo sovražnikov osramotila;

36. loči jo od svojiga telesa,[17]) de te ne bo vedno zaničevala.

XXVI. Poglavje.

Sirah hvali dobro ženo, hudobno pa graja; dve reči ga žalite, tretja pa v njem jezo vnema; dve reči ste nevarni.

1. Srečen mož, ki ima dobro ženo; zakaj število njegovih lét bo še enkrat toliko.[1])

2. Serčna žena svojiga moža razveseljuje; in on bo leta svojiga življenja v miru spolnil.

---

rumenkast in sivkast kakor žalostno in spokorno oblačilo. Spokorna obleka je bila per Judih iz kozje dlake stkana.

9. „*kadar sliši*“, hude reči od nje govoriti.

10. ona naj se kaznuje kakor hudoben grešnik; ker je hudobna! Nekteri pa razlagajo: ona naj tudi hudobniga moža dobí!

11. Kakor je peščena pot v breg slabimu starčku težavna, ravno tako težavna je pokojnimu možu jezična in prepirljiva žena (Brentano).

12. ne jemlji ženske v zakon le zavoljo telesne lepote.

13. V greškim: „*ako žena moža obogati*“.

14. Nemarna žena, ki svojiga moža ne podpéra, ga dela nevoljniga in čmerniga, de zgubí vse veselje do dela in gospodarstva; zatorej domačija peša (Brentano).

15. Eva je perva grešila; po nji je tedaj prišel greh na svet, po grehu pa smert (Brentano).

16. Ako hudobna žena s teboj ne vleče.

17. Loči se od nje. — Hebrejic je smel svoji ženi dati ločivni list, in jo od sebe spoditi, ako je slabe lastnosti na nji zapazil (5. Mojz. 24. 1.). Jezus je pa zakonu dal pervo ojstro postavo, in je prepovedal, razrešiti to, kar je Bog zvezal. Tudi je dal zakonskim ljudem s posebno gnado Božjo, ki jo je z zakonam sklenil, več perpomočkov, de zakonsko zvezo ložej nerazvezljivo med seboj ohranijo.

1. Mir in zadovoljnost z ženo daljšata možu življenje.

Digitized by Google

3. Dobra žena dober dar; ona bo delež bogaboječih (in dana možu zavoljo njegovih dobrih del).

4. Bodi si bogat ali siromak, je njegovo sercé zadovoljno in njegov obraz vesel vsaki čas.

5. Treh reči se moje sercé boji, in zavoljo četerte je moj obraz preplašen:

6. Izdajanja mesta, puntanja ljudstva,

7. lažnjiviga obrekovanja: vse to je hujši kakor smert.

8. Serčna bolečina in žalost je sumljiva žena.[2])

9. Jezik sumljive žene je šiba; ona vsim perpoveduje.[3])

10. Hudobna žena je kakor jarem volov, ki sem ter tje vlečeta; kdor njo ima, je kakor kdor škorpijona prime.

11. Žena pijanka je velika jeza,[4]) in njena sramota in ostudnost se ne bo perkrila.[5])

12. Nečista ženska se spozná na prederznih očeh in na njenih trepavnicah.[6])

13. Hčer, ki ni sramožljiva, terdo vari, de se kje priložnosti, ki jo dobi, ne poprime.[7]) Spod. 42, 11.

14. Čuj nad vso nesramnostjo njenih oči, in nikar se ne čudi, če za té ne mara;[8])

15. kakor žejni popotnik odpéra ona svoje usta studencu, in od vsake bližnje vode pije, in se za vsakim kolam usede, in vsako pušico v svoj tul vzame, (dokler ne omaga.)[9])

16. Prijetnost pridne žene moža razveseljuje, in njega kosti mazili.[10])

17. Njena krotenost[11]) je dar Božji.

18. Razumna in tiha žena, dobro podučena duša, se z ničemur ne zamenja.

19. Dar čez vse darove je sveta in sramožljiva žena;

20. in nobena cena ni vredna zderžne duše.

21. Kakor vzhajoče solnce na višavi Božji svetu, takó je berhkota dobre žene v lepotijo njeni hiši.

22. Kakor svetla svetilnica na

---

2. To je četerta reč, zavoljo ktere je njegov obraz preplašen (v. 5.).
3. „*vsim*“, namreč rodovincam, prijatlam, sosedam razklada svoje pertožbe.
4. Žena, ki je pijanka, dela možu veliko jezo.
5. Pijanke so veči del tudi nečistosti vdane.
6. Nečistost se nesramni ženski že na pogledu in na obrazu razodeva.
7. „*ki ni sramožljiva*“, prav po besedi: „*ki se ne odverne*“ od nečistih reči. — Pomen: Nesramožljivo hčer skerbno vari slabih perložnost, de v njih ne zabrede v greh.
8. V greškim: „*sicer se ne čudi, ako se nad teboj pregreši*“, t. j., ako greši in ti škodo napravi.
9. „*za vsakim kolam*“ per vsakim šotoru. — Razuzdana ženska hlepí po nečistosti kakor popotnik po vodi, ona se povsod moštvu nastavlja, in se slehernimu vda (Brentano).
10. „*njegove kosti mazili*“, t. j., ga z lepo obnašo in skerbno postrežbo pokrepčuje, de je zdrav in dolgo živí (Brentano).
11. „*Njena krotenost*“, t. j., njeno tiho, pohlevno, krotko, ponižno, sramožljivo obnašanje. V greškim: „*Tiha žena je dar Božji*“ (Brentano).

Digitized by Google

svetim svečniku, je lepota njeniga obraza v njenih terdnih letih.[12])

23. Kakor zlati stebri na srebernih stalih, so terdne noge stanovitne žene na podplatih.[13])

24. Kakor je dno večno uloženo na terdno skalo, takó zapovedi Božje v sercu svete žene.)

25. Zavoljo dveh reči je moje serce prežaljeno, in zavoljo tretje me jeza obletuje:

26. Ko junak zavoljo revšine omaguje, in ko je razumen mož zaničevan,

27. in če se kdo od pravice v greh podá;[14]) taciga je Bog k meču obsodil.[15])

28. Dve reči se mi težke in nevarne zdete: kupec se bo težko znebil lenobe,[16]) in kerčmar ne bo čist grehov ustnic.[17])

XXVII. Poglavje.

Kupčevanje je nevarno; iz govorjenja se spozna človek, kakošen de je; hudobnežev se je treba varovati; kdor skrivnosti svojiga prijatla razodene, se ne bo nikoli ž njim spravil; perlizovavec je silno nevaren; kdor drugim škodo napravlja, sam vanjo pade.

1. Zavoljo uboštva[1]) jih veliko greši, in kdor iše obogateti, svoje oko proč oberne.[2])

2. Kakor se zabije klin med sklepe kamnov, tako se tudi med prodajanje in kupovanje greh vsili.

3. Greh se z grešnikam vred zatare.[3])

4. Ako se strahú Božjiga stanovitno ne deržiš, se bo tvoja hiša kmalo poderla.[4])

5. Kakor po retanji smeti v

---

12. Lepota pobožne žene, ki se ni oslabila z razuzdanim življenjem, se sveti še v dorašeni starosti kakor luč na zlatim svečniku v tempeljnu, ki se je vsaki večer užigala. Gl. 3. Mojz. 24, 4. (Brentano).

13. Prava, pobožna žena je v dobrim stanovitna in nepremakljiva kakor steber.

14. Zavoljo dveh reči me serce močno bolí, namreč: če mora junak, ki je v svojih mladih letih vladarju zvesto služil in deželo branil, svoje stare dni stradati in pomanjkanje terpeti; in če se razumni, znajdeni in skušeni možje odrivajo, nevedni lizavci pa v imenitne, dobro plačane službe jemljejo, kjer svojo lenobo pasejo; zlasti pa me serce boli in nevolja obhaja, če se kdo izneveri, ter našo sveto vero zapustí, in se malikovanja prime (Brentano).

15. „*taciga*“ odpadnika od vere bo Bog kaznoval.

16. „*lenobe*“ v službi Božji in v spolnovanji svojih dolžnost do bližnjiga.

17. „*kerčmar*“ ali „*gostničar*“, Allioli prestavlja: „*in kramar ne bo čist ostal grehov jezika*“. V greškim: „*Težko se varuje kupèc goljufije, in kerčmar ne bo grehov čist*“.

1. V greškim: „*Zavoljo dobička*“, ali: „*Zavoljo denarja*“.

2. „*proč obernejo*“ od Boga, od dolžnosti, od pravice.

3. „*Greh*“, goljufija, odertija gre z grešnikam v grob in v pogubljenje, ako se poprej ne spokori in ne spravi.

4. Le strah Božji more kupca varovati krivice in pogube.

Digitized by Google

reti ostanejo, tako tudi človekova slabost v njegovim premisliku.[5])

6. Lončarsko posodo peč poskusi,[6]) pravične ljudi pa skušnjava britkosti.

7. Kakor se spozna iz sadú, kako se je drevesu streglo, tako iz govorjenja, kake misli so v človekovim sercu.

8. Pred govorjenjem ne hvali človeka; zakaj iz tega se ljudje poskušajo.[7])

9. Ako za pravico hodiš, jo boš dosegel in jo kakor častno oblačilo oblekel; tudi boš per nji prebival, in ona te bo vedno varovala, in dan spoznanja[8]) boš v nji podporo našel.

10. Ptice se pticam družijo, resnica pa se obrača k njim, kteri po nji ravnajo.

11. Lev vedno na rop preži: tako greh na nje, kteri krivico delajo.

12. Svet človek v modrosti ostane (kakor solnce)[9]); nespameten pa se spreminja kakor luna.

13. Med neumneži perderžuj besedo do časa, med preudarnimi pa rad govôri.[10])

14. Govorjenje grešnikov je zoperno,[11]) in njih smeh v grešnim razveseljevanji.

15. Govorjenje taciga, ki veliko persega, stori, de lasje na glavi po koncu vstajajo; in njegova nespodobnost, de je treba ušesa mašiti.[12])

16. Prelivanje kervi izvira iz prepira prevzetnežev; in njih kletev se težko posluša.

17. Kdor skrivnosti (svojiga prijatla) razodeva, zgubi vero, in ne bo našel prijatla po svoji volji.

18. Ljubi svojiga bližnjiga,[13]) in z zaupanjem se ž njim druži.

19. Ako si pa njegove skrivnosti razodel, si ga ne boš spet perdobil.

20. Kakoršen je namreč človek, ki svojiga prijatla zgubi, takošen je on, ki zgubi prijaznost svojiga bližnjiga.[14])

21. In kakor kdor spusti ptiča

---

5. Po rešetanji se pokažejo pleve, po preudarjanji in premišljevanji samiga sebe pa človek zagleda v sebi grešnost. Nekteri prestavljajo greško: ... *„tako človekove smeti per njegovim govorjenji“*. Po govorjenji se človek spozna, kakošen de je, ali je dober ali hudoben, učen ali neveden.

6. če je peč terdna; če ni terdna, se razpoči.

7. iz sadú se spozna drevo, človek pa iz govorjenja. Kakoršen človek, takošno govorjenje.

8. *„dan spoznanja“*, t. j., sodnji dan. Perm. Ps. 1, 6. Mat. 7, 23.

9. Sveti, pobožni človek je stanoviten, kakor solnce, ki se ne spreminja.

10. Ako si med neumneži, hudobneži, in zaničevavci vere, modrih pregovorov, svetih rečí ne govôri ob nepriložnim času; med modrimi pa vselej smeš modro govoriti. V greškim: *„med neumneže se le o pravim času podajaj, med umnimi pa se mudi“*.

11. *„zoperno“*, v greškim: *„pohujšljivo“*.

12. *„in njegova nespodobnost“*, v greškim: *„prepiranje stori, de je treba“* i. d.

13. Ljubi svojiga bližnjiga, t. j., svojiga prijatla.

14. Ako si s tem, ko si skrivnosti svojiga prijatla razodel, prijaznost ž njim razderl, si tudi njega zgubil.

Digitized by Google

iz svoje roke, tako si ti svojiga bližnjiga izpustil, in ga ne boš več perdobil.

22. Ne hodi za njim, ker je deleč od tebe; zakaj on je zbežal kakor serna iz mreže, (ker je ranjena njegova duša.)

23. Nič več ga ne boš mogel obezati;[15]) zakaj zavoljo zmirjanja je še sprava,

24. ali skrivnosti svojiga prijatla razodeti, dela obupno nesrečno dušo.[16])

25. Kdor z očmi miga, hudo naklepa, in nobeden ga ne odžene;[17])

26. pred tvojimi očmi sladká svoje usta,[18]) in se tvojimu govorjenju čudi; nazadnje pa svoje usta preverže, in se nad tvojimi besedami spotika.

27. Veliko reči sovražim, ali nobene ne tako, kakor njega; pa tudi Gospod ga sovraži.

28. Kdor kamen kviško verže, mu na glavo pade: in kdor zalezljivo rani, sam sebe rani.[19])

29. Kdor drugimu jamo koplje, sam vanjo pade: (in kdor bližnjimu kamen nastavi, se sam vanj spotakne) in kdor drugimu zanke nastavlja, sam v njih pogine.

30. Kdor dela prehudoben naklep, se zvali na njega, pa ne vé, od kod to pride.

31. Prevzetniki zasmehujejo in zasramujejo; ali maševanje kakor lev na njé preži.[20])

32. V zadergah poginejo, kteri se padca pravičnih veselijo, in žalost jih posuši, preden umerjejo.[21])

33. Jeza in divjanje, oboje je nagnusno; in grešni človek je obema vdan.

XXVIII. Poglavje.

Vari se maševanja, opravljanja in vsih grehov, ki se z jezikam delajo; zakaj jezik je silno huda reč.

1. Kdor se hoče maševati, | nad njim se bo Gospod maševal,

15. Nič več mu ne boš mogel ran obezati.

16. Zavoljo vsaciga druziga razžaljenja se prijatli lahko spravijo, kdor je pa skrivnosti svojiga prijatla razodel, je zgubil vse upanje, se ž njim še kdaj sprijazniti.

17. Kdor ti vse, kar govoriš, perkimuje in poterduje, ter se ti perlizuje, de bi še kaj več iz tebe spravil in zvedil, tak hudo misli s teboj storiti, ter te per druzih počerniti in v nesrečo spraviti, — in taciga terpiš per sebi! V greškim: ... *„naklepa, in kdor ga pozna, se ga ogiblje“.*

18. sladke besede govori in se ti perlizuje.

19. Sirah v naslednjih verstah z mnozimi prilikami kaže, de po Božji volji ravno tista nesreča njega zadene, ki jo kdo drugim nakopuje.

20. Nad prevzetnike, ki pobožne zaničujejo, bo nenadama perderla kaznovavna sodba Božja, kakor nenadama plani lev iz zatišja na svoj rop (Brentano).

21. Brezbožni ljudje, ki se nesreče pravičnih veselijo, se v mreže mnozih nesreč zahomotajo, in v njih poginjajo; žalost in obupnost jih razjeda, še preden umerjejo, ker od svete vere, ki je edina podpora v nesreči, nobene tolažbe ne prejemajo (Brentano).

Digitized by Google

ter mu bo grehe gotovo perderžal.[1]) 5. Mojz. 32, 35. Mat. 6, 14. Mark. 11, 25. Rimlj. 12, 19.

2. Odpusti svojimu bližnjimu, ako te je razžalil; in tadaj bodo tudi tebi, ako prosiš, grehi odpušeni.

3. Človek zoper človeka jezo derži, — in per Bogu odpušenja iše!

4. S človekam, ki je njemu enak, nima usmiljenja, in vender odpušenja svojih grehov prosi!

5. On, ki je le meso, jezo derži (in Boga odpušenja prosi), kdo bo za njegove grehe prosil?[2])

6. Spomni se poslednjih reči, in jenjaj sovražiti;

7. zakaj strohljivost in smert se bližate po njegovih zapovedih.[3])

8. Spomni se strahú Božjiga, in ne jezi se zoper svojiga bližnjiga.

9. Spomni se zaveze Najvišiga,[4]) in bližnjimu spreglej nevednost.[5])

10. Zderži se prepira, in grehe si boš zmanjšal;

11. zakaj jezen človek prepir vname, in grešen človek prijatle zdraži, in sovraštvo napravi med njimi, ki v miru živijo.

12. Kakor si je že les v logu, se vnéma ogenj: in kakor si je že zmožnost v človeku, je tudi njegova jeza, in po njegovim premoženji se njegova togota vzdiguje.[6])

13. Nagel kreg ogenj vžiga,[7]) in nagel prepir kri preliva: (in jezik, ki spričuje,[8]) smert perpelje.)

14. Če v iskro pihaš, se vname v ogenj; če pa nanjo pljuneš, ugasne: oboje pride iz ust.[9])

15. Preklet je podpihovavec in dvojezičnik; zakaj med veliko njih, ki v miru živé, napravi zmešnjave.

16. Tretji jezik[10]) jih je že

1. ter mu grehov ne bo odpustil. Mat. 18, 32. i. d.
2. Akoravno umerljivi človek, ki jezo derži, Boga prosi odpušenja svojih grehov, njegova molitev ne bo uslišana, ker izvira iz sovražniga serca. Bog bo njegovo daritev za odpušenje grehov zavergel (Brentano).
3. V greškim: *„Misli na strohljivost in smert, in pokoren boš njegovim zapovedim“*.
4. Spomni se svoje zaveze z Bogam, svoje vere, ktera te uči, de smo vsi otroci eniga očeta, tedej bratje, ki smo se dolžni ljubiti.
5. *„nevednost“*, t. j., grehe, ki jih je iz nevednosti, iz nepremišljenosti storil.
6. *„Kakor si je že les v logu“*, nekteri se rajši užge, kakor drugi: tako je tudi človek, v nekterim se popred huda jeza vname, kakor v drugim. Kolikor veči je njegova moč, oblast, mogočnost in njegovo bogastvo; kolikor bolj je vkoreninjena njegova togota; kolikor dalje terpí prepir: toliko hujši jeza se v njem vname zoper njega, kdor ga razžali. Torej se vari mogočniga bogatina razdražiti! (Brentano).
7. ker človek brez vsiga premislika ravná.
8. *„jezik“*, ki krivično spričuje. Kregi in prepiri se velikokrat s pretepam in z ubojem končajo.
9. *„oboje“* je v tvoji moči, namreč v iskro pihati, t. j., jezo dražiti, ali pa *„na njo“*, na iskro, pljuniti, t. j., jezo utolažiti; opusti pervo in stori drugo!
10. *„Tretji jezik“*, ki med prijatlama razpertije napravlja.

Digitized by Google

veliko nadražil, in jih je razpodil od naroda do naroda,[11])

17. terdne mesta bogatinov je razvalil, in hiše mogočnikov podkopal,

18. (moč ljudstev je poterl, in močne narode je razkropil.)

19. Tretji jezik je možate žene pregnal,[12]) in jih je njih dela oropal.[13])

20. Kdor ga posluša, nima pokoja, tudi nima prijatla, v kteriga bi se zanesel.[14])

21. Tepenje z bičem proge dela: otepanje z jezikam pa kosti zmelje.[15])

22. Veliko jih je pod ojstrim mečem padlo; pa ne toliko, kolikor jih je po svojim jeziku poginilo.[16])

23. Blagor njemu, kdor je obvarovan hudobniga jezika, kdor ni skusil njegove jeze, in za njegov jarem ne vleče, in ni zvezan z njegovimi vezmi;[17])

24. zakaj njegov jarem je železen jarem, in njegove vezi so bronaste vezi.

25. Njegova smert je nar hujši smert, in boljši je pekel,[18]) kakor on.

26. Tode on ne bo vselej obstal;[19]) ampak potov krivičnih se bo polastil, pravičnih pa njegov plamen ne bo sežgal.[20])

27. Kteri Boga zapustijo, bodo vanj padli; on bo v njih gorel, pa ne bo ugasnil; in on se bo vanje spustil, kakor lev, in kakor leopard jih bode ranil.[21])

28. Zagradi s ternjem svoje ušesa; hudobniga jezika nikar ne poslušaj, in svojim ustam vrata in ključavnice napravi.[22])

29. Svoje zlato in svoje srebro raztopi, in tehtnico iz njega na-

---

11. Hudoben jezik je že veliko nesreč med ljudmi napravil: prepire, sovraštva, boje, vojske, pregnatev iz dežele i. d. (Brentano).
12. Obrekljiv jezik je dobre žene počernil, de so jim možje dali ločivni list.
13. *„njih dela“*, t. j., premoženja, ki so ga pergospodinile.
14. Kdor posluša podpihovavca, živí v vednim nepokoji; sumljive misli do žene, do družine, do prijatlov ga namreč delajo nepokojniga; nima je vesele ure, ter tudi zgubi svojiga prijatla (Brentano).
15. obrekovanje dela rane, ki se ne dajo zaceliti.
16. z obrekovanjem in podpihovanjem so si pogubo nakopali.
17. *„za njegov jarem ne vleče“*, t. j., ki ni pod jezikovo oblastjo, ali ko jezik nad njim ne gospodari, *„in ni zvezan“* i. d., t. j., ki zavoljo jezika ne terpí.
18. *„pekel“* pomeni tukaj in drugod večkrat v svetim pismu *„grob“* in *„smert“*. Pomen: Grob in smert nista tako strašna, ali: se lože prenašata, kakor hudoben jezik.
19. *„ne bo vselej obstal“*, t. j., ne bo vselej obveljal, ali obrekovanje hudobniga jezika ne bo vedno obveljalo zoper pravične; Bog bo njih nedolžnost ob svojim času razodel (Brentano).
20. hudoben jezik le v krivičnih gospodari, ne pa v pravičnih, ki ga neprenehama krotijo, zatorej jih ne pokonča njegova hudoba, kakor ogenj gojzd (Brentano).
21. *„bodo vanj padli“*, namreč v plamen, t. j., hudobnimu jeziku v oblast in v pokončanje. — Sirah permerja hudoben jezik ognju, ki poprej ne ugasne, dokler vsiga ne požge (perm. Jak. 3, 5.), in hudim zverém, ki svoj rop raztergajo (Brentano).
22. Skerbno čuj nad svojimi ušesi, ter ne poslušaj hudobniga jezika, oprav-

Digitized by Google

pravi za svoje besede, (in prave berzde svojim ustam;)[23]

30. in vari se, de ti jezik kje ne spodleti, in de ne padeš vpričo sovražnikov, ki te zalezujejo, (in de tvoj padec ne bo neozdravljiv do smerti.)[24]

XXIX. Poglavje.

Posojuj potrebnim; posojene rečí vračaj ob pravim času; milošnjo rad dajaj ubogim; bodi porok za svojiga bližnjiga, tode ne za vsaciga; nepremišljeno poroštvo bi ti bilo v veliko škodo; bodi doma zadovoljin s pičlo in slabo hrano, in ne hodi po gostijah.

1. Kdor skazuje milost, posojuje svojimu bližnjimu; in kdor obilno daje, zapovedi spolnuje.

2. Posodi svojimu bližnjimu ob času njegove potrebe, in spet verni svojimu bližnjimu ob svojim času.[1]

3. Spolni besedo, in pošteno ž njim ravnaj; in našel boš vsaki čas, kar ti je treba.

4. Veliko jih je, ki si posojeno mislijo kakor kako najdeno reč, in težavo delajo tem, ki so jim pomagali.

5. Dokler prejemajo, dajavcu roko kušujejo, in v obljubah svoj glas ponižujejo;

6. ob času vračila pa odloga prosijo, in zoperne besede govoré, in godernjajo, ter čez hude čase tožijo.

7. Marsikteri bi lahko povernil, (se vender le brani,) in komej polovico posojila verne, in še to šteje ko najdeno;

8. ako pa ne more,[2] uniga ob denar perpravi, in ga brez vzroka za svojiga sovražnika ima,

9. in ga z zmirjanjem in s kletvijo plačuje, in mu za čast in za dobroto zasramovanje vračuje.

10. Nekteri neradi posojujejo, ne sicer iz hudobije, ampak ker se bojé po nedolžnim goljufani biti.

11. Vender s ponižanim bodi

---

ljanja, obrekovanja, podpihovanja i. d., de tudi ti vanj ne pervoliš; berzdaj pa tudi svoj jezik, de se ž njim ne pregrešiš (Brentano).

23. Dobro pretehtuj in preudarjaj svoje besede, preden jih govoriš, to je več vredno kakor zlató in srebró. — V greškim: „*Ogradi svojo lastino s ternjem, in zveži svoje srebró in zlató* (spravi ga); *vender pa tudi napravi svojimu govorjenju tehtnico in kembeljne, in naredi svojim ustam vrata in zapah*“. Pomen: Ako svoje njive, vertove in vinograde s ternjevim plotam ogradiš; svoje zlató in srebró, svoje denarje skerbno spravljaš in zapéraš, de ti jih kdo ne ukrade; ako že za časno toliko skerbiš: koliko bolj še le skerbi za svojo dušno popolnamost, ter dobro preudarjaj svoje govorjenje in berzdaj svoj jezik, de ž njim ne grešiš, in si pogubljenja ne nakopavaš (Brentano).

24. Vari se neprevidniga, nepremišljeniga govorjenja, de ga tvoji sovražniki ne obernejo tebi v škodo, ktero bi do svoje smerti čutil.

1. verni svojimu bližnjimu, kar ti je bil posodil.

2. „*Ako pa ne more*“, posojeniga verniti.

Digitized by Google

močnodušen,[3]) in nikar mu milošnje ne odlašaj.

12. Zavoljo zapovedi reveža sprejemi, in zavoljo njegove revšine prazniga ne spušaj.

13. Zgubi denarje zavoljo svojiga brata in prijatla, in ne skrivaj jih pod kamen, de se ne zgubé.[4])

14. Obračaj svoj zaklad po zapovedih Najvišiga; in ti bo bolj pomagal, kakor zlato.[5])

15. Zapéraj milošnjo revežu v sercé,[6]) in ona ti bo sprosila, de se ti nič hudiga ne bo zgodilo. Tob. 4, 10. Zgor. 17, 18.

16. 17. 18. Ona se bo zoper tvojiga sovražnika bolj bojevala, kakor junakov škit in sulica.

19. Dober človek je porok za svojiga bližnjiga; kdor je pa sramožljivost zgubil, ga bo samimu sebi prepustil.[7])

20. Dobrote porokove ne pozabljaj; zakaj on je sam sebe za te dal.[8])

21. Grešnik in nečistnik[9]) se svojiga poroka ogibljeta.

22. (Grešnik porokovo premoženje sam sebi perpisuje;) in nehvaležnik zapusti njega, ki ga je rešil.

23. Človek je porok za svojiga bližnjiga; ali kadar ta sramožljivost zgubi, uniga zapusti.

24. Prehudobno poroštvo jih je že veliko ukončalo,[10]) ki so sicer srečni bili, ter jih je kakor morski val sem ter tje metalo.[11])

25. Ono je mogočne može pregnalo iz dežele, de so se med ptujimi narodi potikali.

26. Grešnik, ki prelomi Gospodovo zapoved, bo v slabo poroštvo zabredel; in kdor se veliko opravkov loti, bo zapadel sodbi.[12])

27. Svojimu bližnjimu po svoji moči pomagaj; tode vari se, de sam ne padeš.

28. Pervo v človeškim življenji je voda in kruh in oblačilo in

---

3. s potrebnim, z ubogim imej usmiljenje.
4. Res je sicer, de lahko ob svoje denarje prideš, ako jih revežu posodiš; vender pa je boljši, de jih per revežu zgubiš, kakor de bi jih pod kamnam zakopane zgubil; zakaj ondi ti lahko zarijavijo, ali pa jih tatje ukradejo (Brentano).
5. „*kakor zlató*“, ki bi ga v skrinji zapertiga imel.
6. „*Zapéraj*“ rajši milošnjo revežu v serce, kakor de bi jo zapéral v svojo skrinjo.
7. „*kdor je pa sramožljivost zgubil*“, t. j., kogar ni več sram, kdor je terdiga in neusmiljeniga serca, pusti svojiga bližnjiga v njegovi potrebi tičati (Brentano).
8. Kdor je za koga porok, lahko ob vse svoje premoženje pride, in če ni dovolj njegoviga premoženja, ga tudi lahko on, komur je porok, ko sužnjiga proda; porok tedaj tudi samiga sebe zastavi (Brentano).
9. „*Grešnik in nečistnik*“, t. j., hudobnež in krivičnik.
10. Lahkovoljno, neprevidno poroštvo je že veliko ljudi ob vse perpravilo.
11. poroštvo jih je po svetu pognalo, ker so zavoljo njega vse svoje premoženje in svoj dom zgubili.
12. Bog lahkomišljeniga grešnika s tem kaznuje, de je lahkovoljno za koga porok, in potem ob vse svoje premoženje pride; in kdor se v pravde vtika, bo v sodbi kaznovan (Brentano).

Digitized by Google

hiša, ki sramoto pokriva.[13]) Spod. 39, 31.

29. Boljši je reveževa jed pod streho iz desk, kakor imenitne pojedine (na ptujim brez doma.)[14])

30. Bodi z malim zadovoljin kakor z velikim; (in ne bo ti treba slišati očitanja, ki vlačugarje zadeva.)[15])

31. Hudo življenje je, od hiše do hiše vlačiti se; zakaj kdor je kje gost, se ne bo po domače obnašal in ust odpéral.[16])

32. On bo gostoval, in bo nehvaležne pasel in napajal, zraven pa grenke slišal.[17])

33. „Pojdi sem, gost, in napravi na mizo; in s tem, kar v roki imaš, druge pasi!“

34. „Pojdi spred obličja mojih častitljivih prijatlov; jez sam hiše potrebujem, ker je brat gost per meni“.[18])

35. To težko dé občutljivimu človeku, namreč terdo ravnanje zavoljo stanovanja in očitanje posojevavcovo.

XXX. Poglavje.

Sirah daje staršem lepe nauke, kakó naj svoje otroke zrejajo; zdravje in veselo serce je na svetu naj veči dobrota; žalost, nevošljivost in jeza življenje krajšajo.

1. Kdor ljubi svojiga sina, ga vedno ima pod šibo, de se ga veseli na poslednje, (in mu ni treba terkati na sosedove vrata.) Preg. 13, 24: 23, 13.

2. Kdor svojiga sina uči, bo zavoljo njega hvaljen, in se bo ž njim med domačimi hvalil.

3. Kdor svojiga sina uči, v sovražniku nevošljivost vnema,[1]) in med prijatli se bo hvalil ž njim. 5. Mojz. 6, 7.

4. Ako mu oče umerje, je, kakor de bi ne bil umerl; zakaj sebi enaciga je zapustil.[2])

5. V svojim življenji ga je

13. „*Pervo*“, t. j., naj potrebniši je človeku živež, obleka, in stanovanje; s tem bodi zadovoljin (Brentano).

14. Boljši je slab živež v leseni bajti, kakor imenitne pojedine v ptuji hiši, kjer se mora človek po volji druzih ravnati, po njih mislih govoriti, in v skerbi biti, de bi se jim s čem ne zameril (Brentano).

15. Doma bodi ob svojim kruhu, in te ne bo zadevalo očitanje, ki ga morajo preslišati taki, ki radi od hiše do hiše po gostijah lazijo. — Sirah graja take Jude, ki so se po jutrovski šegi po gostijah vlačili (Brentano).

16. „*in ust odpéral*“, t. j., saj si še ne bo upal govoriti, ki v ptuje hiše v gostje pride (Brentano).

17. On, ki v ptujo hišo v gostje pride, bo nehvaležne domače pasel in napajal s tem, kar je seboj pernesel; memo tega bo mogel še marsikaj grenkiga preslišati, kar nasledva v 33. in 34. versti (Brentano).

18. Sveti pisavec tukej kaže, kako malo je tacih ljudi, ki iz dobriga serca ptuje gostujejo. Kmalo kdo reče (v. 33.): Gost! kar si seboj pernesel, na mizo razloži, in s tem mojim ljudem postrezi; kmalo kdo pravi (v. 34.): Zdaj pa le pojdi; jez te ne morem več gostovati in pod streho imeti, ker je k meni imeniten gost prišel, njega moram sprejeti v svojo hišo.

1. Sovražnik je drugim nevošljiv, če imajo dobre otroke.

2. Pobožen oče še po svoji smerti tako rekoč v svojim lepo zrejenim sinu živí, ker je sin njemu enak, pobožen in skerben oče (Brentano).

Digitized by Google

vidil, in se ga veselil; ob svoji smerti ne žaluje,[3]) in ne sramuje se pred sovražniki.

6. Zakaj zapustil je svoji hiši branivca zoper sovražnike, prijatlam pa hvaležniga povračnika.

7. Zavoljo duš svojih otrók si rane obezuje, in vsakiga kriča[4]) se ustraši njega serce.[5])

8. Neukroten konj se ne da voditi, in samopašen sin bo prederzen.

9. Le gladi sina, in on te bo imel v strahu; le igraj si ž njim, in žalil te bo.

10. Nikar se ž njim ne smejaj, de ne boš žaloval, in de na zadnje tvoji zobje ne dobé skomine.[6])

11. Ne prepušaj ga v mladosti njegovi volji, (in ne pušaj v nemar njegovih umišljav.)

12. Perpoguj njegov vrat v mladosti, in daj mu po herbtu, dokler je še otrok, de kje ne bode terdovraten, in ti ne verjame, kar bi ti bilo dušna bolečina. Zgor. 7, 25.

13. Uči svojiga sina in trudi se ž njim, de ne bo tebi v nečast njegova nesramnost.

14. Boljši je zdrav in močan ubožec, kakor slaboten bogatin, ki ga bolezen tare.

15. Dušno zdravje v svetosti in pravici je boljši, kakor zlató in srebró: in terdno telo boljši, kakor nezmerno bogastvo.

16. Ni ga bogastva čez bogastvo telesniga zdravja: in ni ga veselja čez veselje sercá.

17. Boljši je smert, kakor grenko življenje: in boljši večni pokoj, kakor dolga bolezen.

18. Sladkarije pred zapertimi ustmi so kakor dobre jedila, postavljene na grob.[7])

19. Kaj maliku jedilni dar pomaga? saj ga ne jé in ne duha! Dan. 14, 6.

20. Tak je on, ki je zaverženod Gospoda, (in nósi plačilo svoje hudobije.)[8])

21. On z očmi gleda[9]) in zdi-

---

3. „*ne žaluje*“, ni v skerbi zavoljo svojiga sina.

4. Oče, ki za lepo zrejo svojih otrók skerbi, ker mu je njih časna in večna sreča per sercu, si nareja veliko ran zlasti per svojim premoženji, ki si jih mora obezovati in celiti; „*vsaciga kriča*“, vsake nevarnosti, v ktero otroci zabredejo, se skerbni oče ustraši.

5. V greškim se bere ta versta: „*Kdor pa svojiga sina mehkuži, obezuje njegove rane* (ga boža in gladi), *vsak glas mu serce presune*“; premehkiga očeta močno serce boli, če njegov ljubčik le zajoka, berž ko berž mu oče voljo spolni (Brentano).

6. „*de na zadnje tvoji zobje ne dobé skomine*“, je hebrejski pregovor in pomeni: de ne boš poslednjič s slabimi, z razuzdanimi otroci kaznovan. — Ako kdo nezrelo, kislo sadje jé, dobí skomino. Slabo zrejeni otroci so kisel sad — so lesníka, — ki očetu skomino delajo. Perm. Jerem. 31, 29. Eceh. 18, 2. (Brentano).

7. Sladkarije bolnimu človeku, ki nič več ne more vživati, pomagajo toliko, kolikor mertvim dobre jedila, ki se na njih grobe pokladajo. Na Jutrovim so imeli šego, na grobe jedila pokladati in vpiti: Vstanite, jejte in pite! (Brentano).

8. Komur Bog kako hudo bolezen pošlje zavoljo njegovih grehov, de ne more nič več vživati, je podoben maliku, ki nič ne jé, desiravno jedilne darove pred-nj pokladajo (Brentano).

9. Bolnik gleda, kar se mu pernese.

Digitized by Google

huje kakor skopljenec, ki devico objema in zdihuje. Zgor. 20, 2.

22. Ne vdajaj se žalosti, in ne ubijaj se s svojim preudarjanjem. Preg. 12, 25: 15, 13: 17, 22.

23. Veselje serca, to je človekovo življenje (in zaklad brez zmanjšanja svetosti); veselje človeku življenje daljša.

24. Usmili se svoje duše, de boš Bogu dopadel, in zderži se; zberi svoje serce v njegovi svetosti, in žalost deleč od sebe odženi.[10])

25. Zakaj žalost jih je veliko umorila, in ona nič ne pomaga. 2. Kor. 7, 10.

26. Nevošljivost in jeza dni krajšate, in skerbi starost perpeljejo pred časam.

27. Vedrimu in dobrimu sercu se jed perlega, njegovo kosilo pa je hitro.[11])

XXXI. Poglavje.

Sirah govorí od hrepenenja po premoženji; daje lepe nauke, kako se je treba obnašati per pojedinah; perporoča in hvali zmérnost zlasti v pijači.

1. Čuja zavoljo bogastva život suši, in skerbi zavoljo njega spanje odnašajo.

2. Skerb, previditi se, serce odvrača,[1]) in huda bolezen dušo strezni.[2])

3. Bogatin se trudi v nabiranji bogastva, in v svojim počitku se napolnuje s svojim premoženjem.

4. Ubožec se trudi, in si zmanjšuje živež, in na zadnje je berač.[3])

5. Kdor zlato ljubi, ni brez greha:[4]) in kdor strohljivosti iše,[5]) bo ž njo napolnjen.

---

10. Odganjaj žalost že zavoljo usmiljenja do samiga sebe in iz ljubezni do Boga. Berzdaj hudo poželenje, iz kteriga skerbi in žalost izhajajo, in si le za sveto življenje perzadevaj.

11. Drugi prestavljajo: „*Čisto in dobro serce je veselo per jedi, njegovo jedilo pa je skerbno perpravljeno*“. Kogar ne tare ne nevošljivost, ne jeza, ne žalost, je vesel per jedi, in jed mu dobro tekne.

1. Prevelika skerb za prihodnje potrebe serce odvrača od Boga, ker zmanjšuje zaupanje v njega, in ga še celó v sé, v ljudí, v denar in premoženje stavi.

2. V greškim: „*Skerbí polno čuvanje hoče počitek, in spanje zlajšuje bolečine hude bolezni*“.

3. Pomen 3. in 4. verste: Bogatin in ubožec se trudita, kolikor moreta, za premoženje; bogatin si ga veliko nabere, in ga v svoji starosti pokojno vživa: ubožec pa si z vsim svojim perzadevanjem in ubijanjem nič ne perhrani za svoje stare dni, ter mora poslednjič stradati in beračiti. Nezmerne skerbi tedaj človeku nič ne pomagajo; ker Bog po svoji nerazumljivi previdnosti nekterim delí bogastvo, nektere pa pusti v siromaštvu. Perm. Preg. 10, 22. Prid. 9, 11. Ps. 126, 1. (Brentano).

4. Kdor želí obogateti, nič ne mara ne za Božje ne za človeške postave, de le svoj namen doseže. Perm. Preg. 28, 20: 1. Tim. 6, 9. 10. (Brentano).

5. „*kdor strohljivost*“, t. j., nečimernih rečí, grešniga veselja iše, hití v pogubljenje.

Digitized by Google

6. Veliko jih je padlo zavoljo zlatá, in njegova lepota jim je bila v pogubo. Zgor. 8, 3.

7. Les spotikljeja[6]) je zlato njim, ki mu darujejo; (gorjé njim, ki ga išejo,) in vsaki nespametnik se bo v njem pogubil.

8. Blagor bogatimu, ki je najden brez madeža, in kteri ne hodi za zlatam, (in se ne zanaša na denar in zaklade.)

9. Kdo je ta? de ga hvalimo; zakaj čudo je delal v svojim življenji.[7])

10. Kdor je bil v tem skušen, in je popolnama, bo večno čast dosegel; on bi bil lahko grešil, pa ni grešil; hudo storil, pa ni storil;

11. zato je uterjeno njegovo blago v Gospodu,[8]) in njegovo milošnjo bo vsa množica svetih oznanovala.

12. Ako per veliki mizi sediš, ne odpéraj per nji pervi svojih ust.[9])

13. Nikar tako le ne govôri:[10]) Tukej je veliko na nji!

14. Pomisli, de je hudobno oko[11]) huda reč.

15. Kaj je bolj hudobno vstvarjeno, kakor oko? zatorej per pogledu solze preliva po vsim obrazu.[12])

16. Ne stegaj pervi svoje roke, (de te nevošljivost ne osramoti in ne zarudečiš.)[13])

17. Nikar se preveč ne najej per pojedini.[14])

18. Sam po sebi spoznaj, kaj je tvojimu bližnjimu všeč.

19. Vživaj kakor zderžljiv človek od tega, kar se pred té postavi; de ne boš sovražen, ko bi veliko jedel.[15])

20. Zavoljo spodobnosti pervi jenjaj; in ne bodi nenasitljiv, de kje ne bodeš v spotikljej.

21. In kadar med njih veliko sediš, ne steguj pervi svoje roke, (in ne térjaj pervi piti.)

22. Zučenimu človeku je malo

---

6. „*Les spotikljeja*“, t. j., malik je zlato i. d. Sirah permerja tukaj zlato maliku, kterimu lakomnik vse, tudi svojo vest daruje. Perm. Mat. 6, 24. Luk. 16, 13. (Brentano).

7. „*čudo*“, t. j., nekaj prav čudovitniga, kar se malo kdej zgodi na svetu, de namreč bogatin ne navezuje svojiga serca na bogastvo, in de ga napčno ne obrača, temuč de ga po Božji volji vživa, in potrebnim v pomoč delí (Brentano).

8. zato ker je s svojim blagam dobro delal, si je perdobil zaklad per Gospodu, obilno plačilo v nebesih; „*vsa množica svetih*“, t. j., vsa judovska srenja perpoveduje njegove dobre dela.

9. ne začenjaj pervi jesti — ne bodi požrešin!

10. „*ne govori*“ iz požrešnosti in nevošljivosti; — „*na nji*“, na mizi namreč.

11. „*hudobno oko*“, t. j., lakomno in nevošljivo oko.

12. Kaj je bolj hudobniga na svetu, kakor tak lakomnik in nevošljivec? On se celo joka (mu je žal), ko vidi druge jesti, in ne more vsiga sam imeti ali snesti.

13. „*de te nevošljivost*“, t. j., de te nevošljivec, ki per tebi sedi, ne zaverne, in s tem ne osramoti; — „*ne zarudečiš*“, t. j., rudeč ne bodeš, de te ne bo sram.

14. V greškim: „*Ne zadevaj z druzimi v skledi*“; počakaj, de na te versta pride; ne iši naj boljšiga kosca po skledi (Brentano).

15. Per jedi bodi zméren, de ti ne bodo oponašali.

Digitized by Google

(vina) dosti; od njega ne boš v spanji stokal, in ne boš čutil bolečine.

23. Bdenje, kolera in grizenje bo požrešnimu človeku v del,

24. zdravo spanje pa treznimu človeku; on spi do jutra in njegova duša se ž njim veseli.

25. Ako si bil pa siljen veliko jesti, od mize vstani in izbljuj;[16]) in to ti bo zlajšalo, (in svojimu telesu ne boš bolezni nakopal.)

26. Sin, poslušaj me, in ne zaničuj me; in na zadnje boš spoznal besede moje.

27. Per vsih svojih delih bodi hiter, in nobena bolezen te ne bo zadela.[17])

28. Veliko ust bo hvalilo njega, ki deli obilno kruha, in spričevanje, ki se njegovi dobroti daje, je gotovo.

29. Zoper njega pa, ki kruh skopo deli, bo mesto godernjalo; in resnično je spričevanje, ki se daje njegovi skoposti.[18])

30. Vina ne ponujaj tem, ki ga ljubijo; zakaj vino jih je že veliko pokončalo. Jud. 13, 4.

31. Ogenj poskusi železo, če je terdo: ravno tako poskusi vino, ako se do pijanosti vživa, serce prevzetnežev.[19])

32. Vino človeškimu življenju služi, ako se zmérno pije; ako ga zmérno piješ, boš trezen.

33. Kakošno življenje ima on, ki si ga z vinam krajša?

34. (Kaj življenje jemlje? Smert.)[20])

35. Vino je bilo od začetka vstvarjeno v razveseljevanje, ne pa za pijanost. Ps. 103, 15. Preg. 31, 4.

36. Vino dušo in serce obveseljuje, ako se zmerno pije.

37. Trezno pitje je zdravje duši in telesu.[21])

38. Vino, če se nezmérno pije, napravi zdražbe in jezo in veliko razdertij.

39. Vino, če se nezmérno pije, je duši grenkost.

40. Prederznost iz pijanosti je nespametnimu v spotikljej, njegovo moč zmanjšuje, in rane dela.[22])

41. Per pojedini z vinam, ne

16. Ako si se zavoljo gostovavčeviga pergovarjanja preveč najedel, pojdi domu, ter vzemi kako zdravilo, de svoj želodec iztrebiš, in s tem hujši bolezen odverneš; tode glej, de se vdrugič ne pregrešiš s preobilnim vživanjem.

17. Sirah svetuje tukaj drugi perpomoček si zdravje ohraniti, namreč: Pridno delaj! Lenoba je telesu in duši škodljiva (Brentano).

18. Pomen 28. in 29. verste: Kdor rad in obilno gostuje, njega ljudje hvalijo zavoljo njegove radodelnosti, in njih hvala je resnična: kdor je pa v gostovanji skop, zoper njega mestnjani godernjajo zavoljo njegove skoposti, in resnično je, ako pravijo, de je skop. — Na Jutrovim so bogati in premožni ljudje ob posebnih praznikih radi gostovali, ne le popotnike, ampak tudi domače. Kdor je zoper to šego ravnal, so ga med skopíne šteli (Brentano).

19. Kakor se pokaže, če je železo prav terdo, ako ga razbeliš in v vodo veržeš; ravno tako se pokaže, kaj je človek, namreč, ali je dober ali hudoben, kadar je preveč pil; — zakaj v pijanosti perpoveduje, kar trezen misli.

20. „*Smert*“, ki si jo človek prezgodej z nezmérno pijačo pervabi.

21. Vino poterduje telo in vedrí duha, ako se zmérno pije. Gl. 1. Tim. 5, 23. (Brentano).

22. Nespameten pijanec je v pijanosti silno prederzen, rad drugim zabavlja, si zdravje poškodva, in boje napravlja (Brentano).

Digitized by Google

svari svojiga bližnjiga, in ne zaničuj ga v njegovim veselji.[23])

42. Nikar mu ne očitaj, in s terjanjem ga ne pertiskaj.[24])

XXXII. Poglavje.

Sirah učí, kako se je treba per gostijah vesti, in v družini z ljudmi obnašati.

1. Ako so te postavili starašina, se ne prevzemaj; bódi med njimi [1]) kakor eden zmed njih.

2. Oskerbi jih, in še le potem se usedi; in kadar si vse preskerbel, se posadi,

3. de se boš ž njimi veselil, in častni venec prejel,[2]) (in od zbranih čast zadobil.)

4. Govôri, ako si naj starejši; zakaj tebi se spodobi

5. perva beseda s posebno modrostjo; in nikar ne brani muzike.[3])

6. Kadar ne poslušajo, ne govôri, in ob nepriložnim času se s svojo modrostjo ne povzdiguj.[4])

7. Kar je rubín v zlatim okovu, to muzika per vinskih gostijah.

8. Kar je smaragd v zlatim perstanu, to je muzičini kor per veseli in zmérni vinski gostii.[5])

9. Molčé poslušaj,[6]) in zavoljo svojiga spodobniga obnašanja se boš perkupil.

10. Mladeneč, od svoje reči komej kaj govôri!

11. Kadar boš dvakrat vprašan, ob kratkim odgovôri.[7])

12. Per veliko rečeh bodi, ka-

---

23. Per pojedinah, kjer se vino pije, svojiga bližnjiga nikar ne svari; zakaj vinjeniga človeka bi s svojim svarjenjem bolj razdražil kakor pa poboljšal (Brentano).

24. Vinjeniga človeka nikar ne térjaj; dolžnik še trezen rad ne sliši, če ga térjaš, koliko manj, če je vinjen (Brentano).

1. „*med njimi*“, t. j., med gostovi. Per prijatelskih pojedinah so v starih časih imeli navado, starašina izvoliti. V tacih družinah so bili starčiki, ki so podučno govorili, in mladenči, ki so le poslušali; per imenitniših gostijah so pa tudi radi muziko imeli. Starašinovo opravilo je bilo: pojedino vredovati, gostovam sedeže odkazovati, jedi deliti, za spodobno obnašo in treznost povabljenih skerbeti, in čas naznanjati, kdaj de naj gostovi od mize vstanejo.

2. Nekdaj so imeli navado, ob koncu gostije starašinu venec na glavo djati, ako je bil svojo službo dobro opravil, ali pa koj iz začetka, de se je od gostov ločil. To šego imajo še dandanašnji v nekterih krajih per večerji pred sv. tremi kralji.

3. Lepo muziko so Izraelci visoko čislali. Gl. 1. razl.

4. Kadar te ljudje per mizi ne poslušajo, ker so vsi v muziko zamišljeni, ne govôri, ter jih ne moti s svojim nepriložnim modrovanjem in presojevanjem, kaka de je muzika, ali jo prav delajo ali ne (Brentano).

5. „*rubín*“ (rudečín) je rudeč drag kamen, „*smaragd*“ (zeleník) pa je zelen drag kamen. — Zučeni omikani ljudje muziko tako visoko čislajo, kakor drage kamne (Brentano).

6. Mladeneč, molčé poslušaj! Gl. 1. razl.

7. Sirah perporoča mladenčem, de naj vpričo móž malo govoré, ker se njim bolj pristuje poslušati, kakor prederzno govoriti (Brentano).

Digitized by Google

kor de bi bil nevedin, ter molčé poslušaj, in vprašaj!

13. Med velikači ne bodi prederzen; in vpričo starih veliko ne govôri.

14. Pred točo hódi blisk, pred sramožljivostjo pa hódi perkupljivost, (in zavoljo spodobnosti ti dojde dobra perkupljivost.)[8])

15. Kadar je čas vstati,[9]) se ne abotavljaj; teci pa pervi na svoj dom, in tam dobre volje bodi, in tam igraj,[10])

16. in razkladaj svoje misli, tode brez greha in prevzetniga govorjenja.[11])

17. V vsim tem pa Gospoda hvali, ki te je vstvaril, in s svojimi dobrotami nasitil.[12])

18. Kdor se Gospoda boji, njegov nauk sprejema: in kteri per njem čujejo, bodo blagodar našli.[13])

19. Kdor postave iše, bo ž njo napolnjen: in kdor zvito dela, se v nji spotika.[14])

20. Kteri se Gospoda bojé, bodo našli to, kar je prav, in bodo pravico kakor luč užgali.[15])

21. Grešni človek se svarjenja ogiba, in najde priliko, kakoršne si želi.[16])

22. Preudarni človek ne zametuje razumniga sveta, nespametni in prevzetni pa se še tega ne boji, česar se je bati,[17])

23. tudi ko je kaj brez svéta

---

8. „*Pred točo*“, v greškim: „*Pred gromam*“ i. d. Pomen: Kakor sta blisk in toča (grom) združena, tako je tudi perkupljivost vselej s sramožljivostjo, ponižnostjo in spodobnostjo sklenjena. Sramožljiv, ponižen, spodoben mladeneč se vsim perkupi (Brentano).

9. „*Kadar je čas vstati*“ namreč od mize, se ne mudi še dalje v hiši, de ne boš domačim nadležin, ki imajo še veliko dela s pospravljanjem in pomivanjem posode (Brentano).

10. ko še do časa domu prideš, in ko nisi za prav resnobne in težke dela in opravila, ako te je bilo vino nekoliko bolj pregrelo, se s svojimi domačimi razveseljuj, in ž njimi kaj poigraj (Brentano).

11. perpoveduj svojim domačim, kako se je per gostii godilo, tode nikar se ne pregreši z opravljanjem in obiranjem gostnika in gostov.

12. Skleni veseli dan z molitvijo, ter zahvali Gospoda, svojiga stvarnika za prejete dobrote (Brentano).

13. kteri se zjutrej zgodej k Bogu obračajo in molijo, bodo prejeli gnade, kterih prosijo.

14. Kdor si perzadeva postavo spoznati in spolnovati, bo vedno boljši prihajal; kdor pa postavo zvija, ter jo po svoji spačeni volji razlaga, se zoper njo pregreši in pogubi.

15. Pravi častivci Gospodovi bodo resnico in voljo Božjo lahko spoznali in po nji živeli, ter s svojimi pravičnimi deli — s svojimi lepimi zgledi — pred svojim bližnjim svetili, in ga k dobrimu vnemali (Brentano).

16. Hudobni človek najde priliko v ravnanji druzih ljudi, zagovarjati svoje napčne dela, ter si misli in pravi: saj drugi tudi tako delajo.

17. Razumni človek poprej dobro preudarja, in se tudi s svojim prijatlam posvetuje, préden se loti kaciga imenitniga opravila; nespametni in prevzetni človek pa brez vsiga premislika ravná, in se z nikomur ne posvetuje, ter se nič ne boji slabih nasledkov, ki izvirajo iz njegoviga nepremišljeniga počenjanja (Brentano).

Digitized by Google

storil; (in se s svojim početjem kaznuje.)[18])

24. Sin, brez svéta nič ne delaj, in po storjenim delu se ne boš kesal.

25. Ne hodi po nevarnim potu, in se ne boš spotaknil v kamen; tudi težavnimu potu se ne zaupaj, (de svoji duši sam spotikljeja ne nastaviš.)[19])

26. Tudi svojih otrók se vari, (in čuj pred svojimi domačimi.)[20])

27. Per vsakim svojim djanji svojo vest zvesto poslušaj; to je namreč spolnovanje zapoved.[21])

28. Kdor Bogu verjame, gleda na zapovedi;[22]) in kdor v njega zaupa, ne bo pomanjkanja terpel.

XXXIII. Poglavje.

Pobožniga človeka Bog varuje; neumnež ali hudobnež je nestanoviten; Bog je vse vstvaril, in vse vlada po svoji volji; svojiga premoženja ne dajaj otrokam pred svojo smertjo; svojimu hlapcu ne pusti postopati, vender pa gerdó ž njim ne delaj.

1. Kdor se Boga boji, njemu se nič hudiga[1]) ne perméri, ampak Bog ga varuje v skušnjavi, in reši hudiga.

2. Modri ne sovraži postave in pravice, in se sem ter tje ne meče, kakor ladija v viharji.

3. Razumni človek verjame postavi Božji; in postava mu je zvesta.[2])

4. Kdor hoče odgovoriti, naj perpravi besedo; in tedaj naj se da slišati, ko je bil prošen; hrani naj nauk, in potem naj odgovori.[3])

5. Serce nespametniga človeka je kakor kolo per vozu, in njegove misli kakor podvoz, ki se verti.[4]) Zgor. 21, 17.

6. Prijatel zasmehovavec je kakor žebec, ki rezgatá pod vsakim, ki ga jezdi.[5])

7. Zakaj presega dan drugi

---

18. „*tudi ko je kaj brez sveta storil*“, se ne boji hudih nasledkov; pa njegovo nepremišljeno početje se mu kmalo utepa (Brentano).

19. Ne lotuj se taciga dela ali opravila, ki tvoje močí presega, de v škodo ne zabredeš (Brentano).

20. Kolikokrat otroci in družina svoje starše, gospodarje in gospodinje goljufajo, obrekujejo in opravljajo! Ako še celó domačim ni vselej zaupati, koliko bolj se je treba ptujih varovati! (Brentano.)

21. Ako vselej po svoji vesti delaš, boš spolnoval zapovedi Božje; zakaj glas nepopačene vesti je Božji glas (Brentano).

22. Kdor živo veruje, de je Bog dal zapovedi, jih bo tudi dopolnoval.

1. „*nič hudiga*“, t. j., noben greh in nobena nesreča, ki iz njega izvira.

2. „*postava*“ namreč Božja mu spolni, kar obeta: pomoč, tolažbo, večno plačilo. — V greškim: ... „*in postava mu je tako verjetna, kakor Božja beseda*“.

3. Kdor želí v kakim zboru očitno govoriti, naj perpravi svoj govor; in tadaj naj začne govoriti, ako ga drugi prosijo, de naj govorí; previdi naj se pa poprej s potrebno vednostjo, in potem naj govori (Brentano).

4. Modri človek je v svojim prepričanji in ravnanji stanoviten; neumnež pa je spremenljiv, in zdaj tje, zdaj sem omahuje.

5. Žebec skušą vsakiga jezdica s sebe vreči, kadar kobilo zagleda; ravno tako

Digitized by Google

dan, in spet svetloba svetlobo, in leto leto, desiravno vse od solnca pride?[6])

8. Gospodova modrost jih je ločila, (potem ko je bilo solnce vstvarjeno, in se derži svojiga reda.)

9. On je čase in (njih) praznike odločil, (ki se obhajajo do sedanjiga časa.)

10. Zmed téh je Bog nektere povikšal in poveličal, in nektere med število navadnih dni postavil. Tako so vsi ljudje iz ila, iz perstí, iz ktere je bil Adam vstvarjen;

11. in Bog jih je vender po svoji mnogoteri modrosti razločil, in jim razne poti odkazal.[7])

12. Nektere zmed njih je oblagodaril in povikšal, in nektere zmed njih je posvetil in sebi odločil, in nektere zmed njih je preklel in ponižal, in jih zavergel, ker so se od njega ločili.[8])

13. Kakor il v roki lončarja, kteri ga podobuje in perpravlja,

14. in vsiga po svoji volji izdeluje: tako je človek v roki tistiga, ki ga je vstvaril, in mu bo povernil po svoji razsodbi.[9])

15. Dobrimu je hudo nasprotno,

---

se zasmehovavec vsakiga loti, prijatla in neprijatla, in nikomur ne zanese, ako ima le priložnost, koga zasmehovati. On raji prijatla zgubi, kakor de bi oberzdal svoj ojstri jezik.

6. Zakaj je nekteri dan boljši od druziga? Zakaj je razloček med dnevi in leti, ki vender vsi iz solnca izhajajo? Sirah daje na to vprašanje odgovor v naslednjih verstah.

7. Božja (natorna) naredba je, de si niso vsi ljudje enaki na svetu, temuč de se razločijo po dušnih darovih (po talentih), po premoženji in po stanu v človeški družbi. Kdor tedaj učí, de imajo vsi ljudje enake pravice, učí hudoben nauk, ki je Božji naredbi nasproten.

8. Nekteri ljudje so posebni Božji ljubljenci, ker jim je Bog podelil posebne natorne darove in gnade, in jih je še celó svoje namestnike na zemlji izvolil; nekteri pa so rojeni v nizkim stanu, in so manj darov od Boga prejeli; on namreč delí svoje darove po svoji volji. Tedej ima Bog tudi svoje ljubčike? Tako nespametna modrost današnjih časov poprašuje. — De, ima jih, ima, pa le tako, kakor jih ima v natori, namreč nektere stvari, po kterih on svoje veličastvo bolj svetlo in mogočno razodeva, kakor po druzih.

9. Bog razdeluje ljudem svoje darove, mnoge službe in stanove po svoji prosti volji, kakor lončar tudi po svoji prosti volji izdeluje iz ene in ravno tiste gline svoje posode, nektere za imenitne, nektere pa za vsakdanje in nečedne potrebe (Brentano). To priliko rabi tudi sveti apostelj Pavel v listu do Rimljanov (9, 21.), kjer govori od skritiga Božjiga sklepa, de so nekteri ljudje namenjeni za zveličanje, nekteri pa za pogubljenje. Bog je namreč iz človeškiga rodú, ki ga je bil Adamov greh popačil, nektere ljudí odločil, de nad njimi skazuje bogastvo svoje neskončne ljubezni; nektere pa je zavergel, de nad njimi razodeva svojo pravično jezo. Ako nekteri ljudje večno zveličanje dosežejo, je to večni Božji sklep, ker je Bog od vekomaj previdil, de se bodo njegovih gnad vdeleževali, in po njegovi sveti volji živeli; ako pa bodo nekteri ljudje pogubljeni, je to tudi večni Božji sklep v tem pomenu, ker je Bog od vekomaj previdil, de se bodo njegovim gnadam ustavljali ter jih zametovali; zakaj Bog le njé sprejema ali pa zametuje, za ktere že od vekomaj vé, de se njegovih gnad, ki jih vsim delí, ali poprijemajo ali pa jih zametujejo. Gnada in delavnost ž njo je tedaj v Božji in človekovi roci.

Digitized by Google

in smerti življenje: tako tudi pravičnimu možu grešnik. In tako pregleduj vse dela Najvišiga. Dve in dve reči, pa je ena drugi nasprotna.[10])

16. In jez sim se poslednji zbudil, in sim kakor kdor po tergatvi jagode pobira.[11])

17. In vender sim se tudi jez na Božji blagodar[12]) zanašal, in sim tlačivnice napolnil, kakor on, ki terga.

18. Glejte, de nisim sam za se delal, ampak za vse, ki podučenja išejo. Zgor. 24, 47.

19. Poslušajte me, mogočniki, in vse ljudstva, in zaslišite predpostavljeni zbirališa!

20. Sinu in ženi, bratu in prijatlu ne dajaj oblasti čez se v svojim življenji; ne dajaj tudi nikomur svojiga premoženja, de se kje ne boš kesal, in ne boš mogel zanj prositi.

21. Dokler živiš in sopeš, naj te noben človek ne pregovori.

22. Zakaj boljši je, de tvoji otroci tebe prosijo, kakor de bi ti svojim otrokam v roke gledal.

23. V vsih svojih delih bodi ti gospodar.[13])

24. Svoji časti madeža ne delaj.[14]) Konec dni svojiga življenja, in ob času svoje ločitve razdeli svoje premoženje.

25. Klaja in palica in breme je za osla: kruh in krotitev in delo pa za hlapca.

26. V krotitvi dela in iše počitka; ako mu pustiš praznovati, prostosti iše.

27. Jarem in berzda ukleneta terd vrat, hlapca pa upogne vedno delo.

28. Hudobnimu hlapcu peza in železje; pošlji ga v delo, de ne bo postopal;

29. zakaj postopanje veliko hudiga nauči.

30. K delu ga postavi; zakaj to je zanj. Ako te ne uboga, ga s sponami ukroti, vender pa nikomur preveč ne nakladaj; kaj tehtniga pa ne delaj brez preudarka.

31. Ako imaš zvestiga hlapca, ti bodi tako ljub, kakor si sam sebi; ravnaj ž njim, kakor z bratam; zakaj ti si ga s svojo kervjo perdobil.[15]) Zgor. 7, 23.

32. Ako ga po krivičnim gerdo imaš, ti bo ubežal;

33. in ako se vzdigne in beži, ne boš vedil, kje bi po njem popraševal, in na kterim potu bi ga iskal.

---

10. *„Dve in dve reči“* ste ena zraven druge, pa ena drugi nasprotva. Na svetu je dobro s hudim namešano. Perm. Mat. 13, 24—30.

11. Sirah sam sebe poslednjiga zmed svetih pisavcov imenuje in pravi, de je nabral modrostine nauke, kterih Salomon in drugi niso bili zapisali.

12. *„na Božji blagodar“*, t. j., na razsvetljenje Božje.

13. Ne pušaj, de bi tvoji otroci tebe gospodarili.

14. kar bi se pa zgodilo, ako bi svojim otrokam vse svoje premoženje zročil, in bi jih svoje stare dni še kruha prosil.

15. *„s svojo kervjo“*, t. j., z nevarnostjo svojiga življenja perdobil. Sirah govorí tukaj od taciga sužnja, kteriga je kdo v vojski perdobil. Kdor ni bil v vojski ubit, je bil suženj svojiga zmagovavca.

Digitized by Google

XXXIV. Poglavje.

Vari se praznih vér; skušnje so koristne; darovi hudobnežev, ki uboge zatérajo, Bogu ne dopadejo; ako se človek zavoljo svojih grehov posti, mu post nič ne pomaga, če se ne poboljša.

1. Prazno upanje in laž oslepí nespametniga človeka, in sanje delajo neumneže ošabne.[1])

2. Kakor kdor za senco prijema in po vetru sega, je tisti, ki gleda na lažnjive prikazni.

3. V sanjah se eno poleg druziga vidi, pred človekovim obrazam človekova podoba.[2])

4. Kaj more nečisti človek očistiti? in kaj more lažnik resničniga povedati?[3])

5. Goljufna vražarija in lažnjivo razlaganje ptičjiga petja in sanje (hudobnežev) so nečimernost.[4])

6. Kakor porodnica, terpí tvoje serce zavoljo praznih domišljav;[5]) ne jemlji si jih k sercu, ako ti niso po obiskanji Najvišiga poslane;[6])

7. zakaj sanje so njih veliko zmotile, in spodletelo jim je, kteri so se na njé zanašali.

8. Brez laží se besede postave spolnujejo, in modrost se iz ust zvestiga razlaga.[7])

9. (Kaj vé, kdor ni bil skušan?) Človek, ki je veliko skusil, bo veliko mislil; in kdor se je veliko naučil, pametno govori.

10. Kdor ni nič skusil, tudi malo vé; kdor pa je bil v veliko rečeh, je premeten.[8])

11. (Kaj vé, kdor ni bil skušan? Kdor je bil *(že večkrat)* ogoljufan, je poln zvijač.)

12. Okoli gredé sim veliko

---

1. Iz praznih sanj nespametniki sklepajo, kako se jim bo v prihodnje godilo, in se tako s praznim upanjem in z lažmi goljufajo.
2. Prikazni v sanjah so tako prazne, kakor v zerkalu podobe.
3. Kakor iz kalne luže čiste vode ne moreš zajemati, ravno tako tudi nisi v stanu, iz sanj resnice zvediti.
4. *„so nečimernost“*, t. j., so prazne, goljufive.
5. Kdor praznim sanjam, goljufnim vražarijam, lažnjivimu prerokovanju hudobniga vražarja verjame, terpí njegova duša britke težave, strah in grozo, kakor porodnica, ker si domišljuje, de se mu bo to in to hudo pergodilo, kar mu je vražnik in razlagavec sanj napovedal (Brentano).
6. *„ne jemlji si jih k sercu“*, ne verjemi jim, namreč sanjam, ako ti jih ni Bog poslal; so namreč tudi preroške sanje, v kterih Bog ljudem svojo voljo in prihodnje reči razodeva. Take sanje je imel Jakop (1. Mojz. 28, 12.), egiptovski Jožef (1. Mojz. 37, 9.), Faraon in njegovi dvorniki (1. Mojz. 40, 10. 16: 41, 1.), Nabuhodonozor (Dan. 2, 1: 4, 1.), sveti Jožef (Mat. 1, 20). Modri (Mat. 2, 12.), sveti Pavel (Djan. ap. 18, 9.) (Brentano).
7. Drugačna, kakor sanje, je pa postava; ona je v vsih svojih obljubah resnična in njene besede zanesljivi učeniki razlagajo.
8. kdor pa je veliko po svetu skusil, si je veliko razumnost in spretnost per svojih delih in opravilih perdobil.

Digitized by Google

vidil, mnogotere šege govorjenja.[9])

13. Zavoljo tega sim bil večkrat v smertni nevarnosti, pa po milosti Božji sim bil rešen.[10])

14. Duh njih, ki se Boga bojé, bo obvarovan, (in pred njegovim obličjem bo oblagodarjen.)[11])

15. Zakaj njih upanje je v njih zveličarji, in oči Božje gledajo na té, ki njega ljubijo.

16. Kdor se Gospoda boji, se nič ne trese, in ne boji; zakaj on je njegovo upanje.

17. Srečna je duša njega, kteri se Gospoda boji.

18. Na koga on gleda?[12]) in kdo je njegova moč?

19. Gospodove oči gledajo na té, ki se njega bojé; on jim je mogočen varh, močna terdnjava, pokrivalo zoper vročino in senčna streha zoper poldansko perpeko, Ps. 33, 16.

20. varstvo pred spotikljejem, in pomoč per padcu; on dušo povzdiguje,[13]) in oči razsvetljuje, ter daje zdravje in življenje in blagodar.

21. Kdor od krivičniga blaga daruje, njegov dar je omadežan,[14]) in zasmehovanja krivičnih ne dopadejo. Preg. 21, 27.

22. (Gospod je samo per njih, ki na potu resnice in pravice vanj zaupajo.)

23. Darovi hudobnežev Najvišimu ne dopadejo, in se tudi ne ozéra na darove krivičnih, in tudi zavoljo obilnosti darov jim ne bo odpustil grehov. Preg. 15, 8.

24. Kdor daruje dar od blaga revežev, je kakor tisti, ki zakolje sinú pred očetovimi očmi.[15])

25. Kruh revežev je življenje ubozih; kdor jim ga vzame, je ubijavec.[16])

26. Kdor v potu perdobljeni kruh ukrade, je enak njemu, ki svojiga bližnjiga ubije.

27. Kdor kri prelije in pa on, ki najemnika ogoljufa, sta brata. 5. Mojz. 24, 14. Zgor. 7, 22.

28. Če eden zida, eden pa podéra; kakošen dobiček imata, kakor le delo?

29. Če eden moli, eden pa kolne; čigav glas bo Bog uslišal?[17])

30. Kdor se umije, ker se je

---

9. Ko sim po svetu hodil, sim veliko vidil in slišal, kako se ljudje obnašajo in govoré.

10. „*pa po milosti Božji*“, v greškim: „*pa po skušnji sim bil rešen*“.

11. Bog varuje njé, ki se ga bojé, in jim skazuje svojo milost.

12. Na koga se pobožni zanaša v nevarnosti?

13. „*on dušo povzdiguje*“, t. j., Bog dušo razveseljuje.

14. V greškim: ... „*njega dar je zasmehovanje*“ Božje, ker s takim krivičnim daram naznanja svojo vero, kakor de bi Bog krivice ne vedil, ali se zanjo ne menil.

15. Bog je oče ubozih. Kdor kaj ubozim vzame in Bogu daruje, mu njegov dar celo nič ne dopade: kakor bi ne dopadel očetu, ko bi mu njegoviga sina v čast zaklal (Brentano).

16. Ubogi se živijo s pičlo hrano; kdor jim še to pičlo vzame, jih perpravi v smert za lakoto, torej ravná ž njimi kakor morivec (Brentano).

17. Če hudobnež uboziga odéra, potem pa Bogu daruje, in ga odpušenja grehov prósi; ubogi pa oderuha kolne, ter za maščevanje kliče: „*čigav glas bo Bog uslišal?*“ Gotovo glas uboziga. Glej zgor. 4, 6. Ps. 11, 6. (Brentano).

Digitized by Google

bil merliča dotaknil, in se ga spet dotakne, kaj mu njegovo umivanje pomaga?[18])

31. Ravno tak je človek, ki se posti[19]) zavoljo svojih grehov, če jih zopet dela; kaj mu poniževanje pomaga? kdo bo njegovo molitev uslišal? 2. Pet. 2, 22.

XXXV. Poglavje.

Daruj Bogu, kakor ti je v postavi zapovedano; krivični dar ni Bogu všeč; solze vdóv vpijejo zoper oderuhe; molitev ponižniga oblake predere; Bog kaznuje prevzetneže.

1. Kdor se derží postave, pomnoži daritev.

2. Zveličavna daritev[1]) je, gledati na zapovedi (in od vse hudobije odstopiti.) 1. Kralj. 15, 22.

3. Od krivice odstopiti je toliko, kolikor spravno daritev za svoje krivice darovati in odpušenja grehov prositi.

4. Kdor jedilno daritev daruje, se hvaležniga kaže, in kdor usmiljenje skazuje, tudi dar pernese.

5. Od hudobije odstopiti, je Gospodu dopadljivo; in od krivice odstopiti, je prošnja odpušenja grehov. Jer. 7, 3: 26, 13.

6. Ne perkazuj se prazen pred Gospodovim obličjem;[2]) 2. Mojz. 23, 15: 34, 20: 5. Mojz. 16, 16.

7. zakaj vse to[3]) se godi zavolj zapovedi Božje.

8. Daritev pravičniga altar omasti,[4]) in je prijeten duh pred obličjem Najvišiga.

9. Daritev pravičniga je dopadljiva, in Gospod se je bo spomnil, in je ne bo pozabil.

10. Z dobrovoljnim sercam Bogu čast skazuj, in ne zmanjšuj pervin svojih rok.[5])

11. Per vsakim dajanji delaj vesel svoj obraz, in z veseljem svoje desetine posvečuj.[6]) 2. Kor. 9, 7. Tob. 4, 9.

12. Daj Najvišimu po tem, kar je on tebi dal; in z dobrim očesam daj, kar premore tvoja roka;

13. zakaj Gospod je vračevavec, in ti bo sedmerno povernil.

14. Pomanjkljivih darov ne daruj;[7]) zakaj on jih ne bo sprejel.

15. Tudi se ne zanašaj na krivično daritev;[8]) zakaj Gospod

---

18. Kdor se je merliča dotaknil, je bil ognušen. Gl. 4. Mojz. 19, 11. 12.
19. Ravno tako tudi človeku nič ne pomaga, če se posti in pokoro dela; pa se ne poboljša in spet svoje navadne grehe dopernaša (Brentano).
1. V greškim: „*mirna daritev*“, ki so jo darovali, ali de bi si rešenje sprosili, ali za rešenje se zahvalili. Gl. 3. Mojz. 3, 6. Bogu naj bolj prijeten dar daruje, kdor po njegovih zapovedih živí in greh zapustí.
2. Per vsim tem ne opušaj zunanjih daritev, ker so v postavi zapovedane.
3. „*vse to*“, kar gre k zunanjim daritvam.
4. „*altar omasti*“ ali je mastna, t. j., prijetna.
5. Prostovoljno Bogu daruj, in ne krati mu darov.
6. „*svoje desetine posvečuj*“, t. j., daruj!
7. Gl. 3. Mojz. 22, 22: 5. Mojz. 15, 21. Mal. 1, 7. 9.
8. „*na krivično daritev*“, t. j., na dar, ki ga Bogu perneseš od krivično perdobljeniga blaga.

Digitized by Google

je sodnik, in ne gleda na človeško visokost. 5. Mojz. 10, 17: 2. Kron. 19, 7. Job. 34, 19. Modr. 6, 8. Djan. ap. 10, 34. Rim. 2, 11. Gal. 2, 6. Kol. 3, 25: 1. Petr. 1 7.

16. Gospod ne gleda osebe zoper reveža,[9]) ampak molitev razžaljeniga usliši.

17. On ne zaničuje prošnje sirote, tudi ne vdove, kadar zdihovaje svoje reve toži.

18. Ali ne tečejo vdovi solze po licih, in ali ne vpije zoper njega, kteri jih izžema?

19. (Z lic se namreč v nebesa vzdigujejo, in Gospod, ki se da sprositi, se jih ne veseli.)

20. Kdor Boga z veseljem moli, bo sprejet, in njegova molitev se do oblakov bliža.

21. Molitev ponižniga človeka oblake predere; in se ne utolaži, dokler se tje ne perbliža, in ne odstopi, dokler je Najviši ne pogleda.

22. In Gospod ne bo odlašal, ampak bo pravičnim persodil, in njim pravico storil; in Najmočnejši ne bo imel poterpljenja ž njimi,[10]) ampak jim bo herbet raztolkel.

23. In nad narodi se bo maševal, dokler ne pokonča množice prevzetnežev, in ne potare žezel hudobnežev;[11])

24. dokler ne poverne ljudem po njih delih, po delih Adamovih,[12]) in po svojim sklepu;

25. dokler ne persodi pravice svojimu ljudstvu, in ne razveseli pravičnih s svojim usmiljenjem.

26. Prijetno je Božje usmiljenje ob času nadloge, kakor deževni oblaki ob času suše.

XXXVI. Poglavje.

Molitev za rešenje iz rok sovražnikov in za spreobernjenje nevernikov. Dobra žena je možu v veliko srečo.

1. Usmili se nas, o Bog vsih rečí! in poglej na nas, (in pokaži nam svetlobo svojiga usmiljenja,)

2. in pošlji svoj strah nad narode, kteri tebe ne išejo; de spoznajo, de ni Boga zunej tebe, (in de razglasujejo tvoje velike dela.)

3. Vzdigni svojo roko nad ptuje narode,[1]) de vidijo tvojo moč;

4. zakaj kakor si pred njih očmí nad nami posvečen, tako

9. Bog ne gleda na veljavo, imenitnost, visokost krivičniga človeka, ki reveža zatéra.

10. „*ne bo imel poterpljenja ž njimi*“, namreč s hudobneži.

11. „*žezel hudobnežev*“, kraljevih palic, kraljéve močí in oblasti egiptovskih in sirskih kraljev, ki Izraelce zatérajo (Brentano).

12. „*po delih Adamovih*“, t. j., po človeških grešnih delih, kakor je sklenil.

1. Pokaži svojo vsigamogočnost neverskim ljudstvam, ter jih kaznuj po svoji pravici.

Digitized by Google

se poveličaj pred našimi očmí nad njimi,[2])

5. de te spoznajo, kakor tudi mi spoznamo, de zunaj tebe, o Gospod! ni Boga.

6. Ponavljaj znamnja, in delaj nove čudeže.

7. Poveličaj svojo roko, in svojo desno ramo.[3])

8. Obudi svoj serd, in izli svojo jezo.

9. Potrebi zopernika, in tepi sovražnika.

10. Pospeši čas,[4]) in se spomni konca,[5]) de bodo tvoje čudeže razglašali.

11. Kdor se reši, naj ga požre serditi plamen;[6]) in oni, ki tvoje ljudstvo stiskajo, naj pogubo najdejo.

12. Steri glavo sovražnim poglavarjem, ki pravijo: Ni ga zunaj nas!

13. Zberi vse Jakopove rodove,[7]) (de spoznajo, de ni Boga zunaj tebe, in de razglašajo tvoje čudeže;) de jih sprejmeš v svojo last, kakor v začetku.[8])

14. Usmili se svojiga ljudstva, ki se imenuje po tvojim imenu,[9]) in Izraela, kteriga si poenačil svojimu pervorojenimu.[10]) 2. Mojz. 4, 22.

15. Usmili se Jeruzalema, mesta svojiga svetiša, mesta svojiga počitka.[11])

16. Napolni Sion s svojimi neizrekljivimi besedami,[12]) in svoje ljudstvo s svojo častjo.

17. Daj spričevanje tem,[13]) ki

---

2. Kakor si nevernikam svojo svetost pokazal nad Izraelci, ker si jih zavoljo malikovanja in njih razuzdanosti kaznoval, ter si jih dal sovražnikam v roke: ravno tako pokaži pred našimi očmí svojo moč nad neverniki, ter jih tepi s čudovitnimi kaznimi (Brentano).

3. Pokaži svojo vsigamogočnost. — *„Roka“* in *„rama“* ste podobi močí.

4. Daj, de kmalo pride čas našiga rešenja.

5. Misli v to, de storiš konec našimu terpljenju in njih ošabni prederznosti.

6. Kdor uide meču, naj ga blisk pokonča. Ne dopušaj, de bi kdo izmed sovražnikov tvojiga ljudstva, ki so tudi tvoji sovražniki, ubežal. — V starim zakonu so ljudje hudobnim maševanje prosili, ker je Božja pravica spravo térjala. Po tem pa, ko je bil Kristus spravno daritev na križu dokončal, in ž njo pravici Božji zadostil, se je prekletstvo spremenilo v Božji blagoslov, in kazni za greh so se spokornikam obernile v milo odpušenje. Zatorej kristjani ne prósimo svojim sovražnikam maševanja, ampak spreobernjenja.

7. Iz babilonske sužnosti se niso vernili vsi Judje v sveto deželo; veliko jih je bilo še ostalo razkropljenih med druzimi narodi.

8. *„v začetku“*, ko so iz Egipta šli.

9. *„ki se imenuje po tvojim imenu“*, namreč Božje ljudstvo.

10. *„kteriga si poenačil“*, ali enaciga storil svojimu pervorojenimu sinu, t. j., kteriga si tako ljubil in obdaril, kakor oče svojiga pervorojeniga sina ljubi in obdaruje (Brentano). — Izrael se imenuje pervorojeni (2. Mojz. 4, 22.), ker je bil pervo ljudstvo, po kterim se je zveličanje začelo vsih druzih narodov. V tem ozéru je bil Izrael predpodoba edinorojeniga Sina Božjiga, po kterim vsi ljudje otroštvo Božje spet dosežejo.

11. *„svojiga počitka“*, t. j., svojiga prebivališa.

12. *„s svojimi neizrekljivimi besedami“*, t. j., s svojimi prerokbami, obljubami. Spet obudi preroke!

13. Pošlji učenike Izraelcam; — učeniki namreč dajejo spričevanje resnici s svojimi poduki in s svojim življenjem.

Digitized by Google

so od začetka tvoje stvarí,[14]) in obudi prerokovanja,[15]) ktere so poprešnji preroki v tvojim imenu govorili.

18. Poverni njim,[16]) kteri tebe čakajo, de bodo tvoji preroki resnični najdeni; in usliši molitev svojih služabnikov

19. po blagoslovu, ki ga je Aron dal tvojimu ljudstvu;[17]) in pelji nas na pot pravice, in naj vsi, ki na zemlji prebivajo, vedó, de si ti Bog, ki večnost pregleduje. Mojz. 4, 24.

20. Trebuh jemlje vsako jed v sé; vender pa je jed boljši od jedí.[18])

21. Gerlo okusi jed z divjine; in razumno serce lažnjive besede.[19])

22. Hudobno serce žalost napravi; skušen človek pa se zoperstavi.[20])

23. Ženska vsakiga moža vzame; hči pa je boljši od hčere.[21])

24. Lepa žena razveseljuje obličje svojimu možu, in obudí v njem željo, ki preseže vse človeške želje.[22])

25. Ako je nje jezik ozdravljiv in krotak in usmiljen, ga nje mož nima sebi enaciga med človeškimi otroci.

26. Kdor ima dobro ženo, začne bogateti; on ima pomoč in steber, na kteriga se naslanja.

27. Kjer ni plotú, se posestvo ropa: in kjer žene ni, tam *(mož)* zdihuje ino strada.[23])

28. Kdo kaj upa njemu, kteri nima gnjezda, in ostaja, kjer se zmračí? On je kakor perpravljen ropar, kteri od mesta do mesta teka.[24])

---

14. ktere si vstvaril, iz sužnosti rešil in posvetil.
15. „*obudi prerokovanja*“, t. j., spolni prerokovanje starih prerokov, ki so nam v tvojim imenu rešenika, Mesija, obetali. Iz. 49, 6. Jer. 23, 5. (Brentano).
16. poplačaj jih s tem, de svoje prerokovanja dopolniš.
17. „*usliši molitev svojih služabnikov*“ po môči in méri tistiga blagoslova, ki ga je izgovarjal po tvojim povelji viši duhoven Aron nad tvojim ljudstvam (glej 4. Mojz. 6, 24.); daj nam tedaj kmalo okušati sad tega blagoslova (Brentano).
18. Po ti molitvi daje Sirah splošne nauke. Trebuh sicer vsako jed v se vzame, vender pa pomisli, de so nektere jedí bolj zdrave od druzih; torej bodi previdin per jedi, ako ti je zdravje ljubo (Brentano).
19. Kakor se divjina že po okusu lahko spozna in razloči od druziga mesa, ravno tako tudi razumen človek lahko spozna in razloči resnico od laži (Brentano).
20. V greškim: ... „*skušen človek mu poverne*“. Spreden človek s svojimi zvijačami žalost in škodo napravlja, skušen človek pa jo odverne, in zvijač sam v jamo pade, ktero je drugim skopal (Brentano).
21. Ženska rada v zakon vzame vsaciga moža, kteri jo snubi; ti pa bodi previdin, de si dobro zbereš (Brentano).
22. Ženska, če ima zraven telesne lepote tudi dobro serce, osrečuje svojiga moža, in mož ima nad njo vse, kar si le želeti more (Brentano).
23. Hiša brez gospodinje je kakor vert brez plotú, na kteriga lahko vsakteri pride in kaj pokrade. Mož, ki nima žene, mora vse domače rečí svojim hlapcam in deklam zaupati, kteri le bolj za se skerbé, kakor pa za hišo; zatorej hiša boža, in gospodar zdihuje zavoljo zgube svojiga premoženja (Brentano).
24. Kdor nima domačije, zato ko nima žene, okrog po svetu lazi in ostaja,

Digitized by Google

XXXVII. Poglavje.

Marsikdo je le po imenu prijatel; ne pozabljaj svojiga zvestiga prijatla; ne posvetuj se z vsakim človekam; perdobi si dobro serce; prosi Boga, de te vodi po pravim potu; jezik lahko veliko dobriga ali pa hudiga napravi; moder človek je ljudem v veliko srečo; bodi zméren v jedi in pijači.

1. Sleherni prijatel poreče: Tudi jez sim prijaznost sklenil; pa nekteri prijatel je le po imenu prijatel. Ni li to žalost do smerti,

2. ako se tovarš in prijatel v sovražnika spreoberne?

3. O hudobna prederznost! od kod si se vzela, de zemljo s svojo hudobijo in zvijačnostjo pokrivaš?[1])

4. Marsikteri tovarš se razveseljuje s prijatlam, ako se temu dobro godi; ob času nadloge pa bo njegov zopernik.

5. Marsikteri tovarš zavoljo trebuha[2]) miluje prijatla, in prime za škit zoper sovražnika.[3])

6. Ne pozabljaj v svojim sercu svojiga prijatla, in spomni se ga v svoji premožnosti.

7. Nikar se ne posvetuj s tem, kteri te zalezuje, in perkrivaj svoje namene njim, ki so ti nevošljivi.

8. Vsaki tak svetovavec da sicer svèt; tode je svetovavec v svoj dobiček.

9. Vari se svetovavca; zvedi poprej, kakošno potrebo de ima; zakaj on morebiti nase misli.

10. On bo morebiti kol v zemljo zabil, in ti poreče:

11. Tvoja pot je dobra;[4]) in bo tebi nasproti stal in gledal, kaj se ti bo pergodilo.

12. Le posvetuj se[5]) (zastran svetosti s človekam, ki vere nima; in s krivičnikam zastran pravice; in) z ženo zastran nje spodlezovavke; z boječim zastran vojske; s kupcam zastran kupčije; s kupovavcam zastran prodaje;

---

kjer ga noč vjame; on je ženskimu spolu tako nevaren, kakor ropar zlatu in srebru. — Sirah perporoča tukaj zakon ko pomoček zoper mnogo dušno in telesno škodo.

1. Od kod je tvoj začetek, de zemljo s hudobijo in goljufijo pokrivaš? V grèškim: *„O hudobna misel! od kod si se pervalila, de zemljo z zvijačnostjo pokrivaš“?* Kako morejo ljudje tako hudobni biti, de s hinavsko prijaznostjo svojiga bližnjiga goljufajo!

2. *„zavoljo trebuha“*, t. j., zato, ker mu obožani prijatel nič več ne more jesti in piti dajati.

3. *„prime za škit“*, t. j., brani svojiga prijatla sovražnikov, le *„zavoljo trebuha“*, le zavoljo lastniga dobička, le iz samopridnosti.

4. on ti bo zavéral, ali ti svetoval pot, ki je polna zaderžkov, in vender poreče: *„Tvoja pot je dobra“* (11. v.), že prav ravnaš.

5. Naslednje besede do 15. verste govori Sirah posmehovaje, namreč: *„Le posvetuj se“* s takimi in s takimi, in boš že vidil, kaj se ti bo zgodilo, kako hudi nasledki te bodo zadeli! — Sveti pisavec tedaj s tem uči, de se nikar ne posvetuj s takimi, ki zavoljo svoje nevednosti ali pa hudobniga serca ali ne morejo ali pa nočejo dobriga sveta dati.

Digitized by Google

z nevošljivim človekam zastran hvaležnosti;[6])

13. s hudobnežem zastran pobožnosti; z nesramnežem zastran sramožljivosti; s kmetovavcam zastran vsakoršniga dela;

14. z delavcam na léto najetim zastran tega, kar ima v letu dodelati; z lenim hlapcam zastran veliko dela: — s temi se nikdar ne posvetuj;

15. ampak vedno se derži svetiga moža, kteriga poznaš, de je bogaboječ,

16. kteri je enih misel s teboj, in kteri s teboj žaluje, ako se v temi spotakneš.

17. Preskerbi si serce, ktero ti prav svetuje; zakaj za te ni nič dražjiga.[7])

18. Duša (svetiga) moža včasih bolj pové resnico, kakor sedem čuvajev,[8]) ki na visokim stojé, in okoli gledajo.[9])

19. In per vsim tem prôsi Najvišiga, de tvoje stopinje po resnici vodi.

20. Pred vsimi deli naj hódi resnična beseda[10]) pred teboj, in pred vsakim djanjem terden svèt.

21. Hudobna beseda serce spači,[11]) iz ktere štiri reči izvirajo: dobro in hudo, življenje in smert;[12]) in jezik nad njimi vedno gospoduje.[13]) Marsikdo je premeten, druge učiti, sam sebi pa ni v prid.[14])

22. (Marsikdo je premeten, veliko drugih podučiti, in tudi sam sebi pomaga.)

23. Kdor zvito govori, je sovražen; on je v vsih rečeh ogoljufan;[15])

24. Gospod mu ni dal gnade, in vse modrosti mu pomanjkuje.

25. Moder je tisti, kdor je sam sebi moder; in sad njegove modrosti je hvale vreden.

26. Moder mož svoje ljudstvo uči, in sad njegove modrosti je stanoviten.

27. Moder mož je poln blagoslova;[16]) in kteri ga vidijo, ga hvalijo.

---

6. „*zastran hvaležnosti*“, t. j., zastran hvaležne, delavne ljubezni.
7. Perdobi si dobro serce, pravo, strasti čisto vest; ona ti bo naj boljši svèt dajala.
8. Nepopačena vest svetiga moža, po kteri Božji glas govorí, mu bolj gotovo pové resnico, kakor veliko učenih učenikov.
9. V Palestini so imeli na gričih stolpe (turne), na kterih so bili noč in dan čuvaji, kteri so vpili, ako so se roparji ali sovražniki mestu in vasém bližali. Tukaj pomenijo „*čuvaji*“ učenike in svetovavce (Brentano).
10. Pred vsakim imenitnim delam in opravilam vprašaj za dober svèt.
11. Hudoben svèt lahko oberne serce v hudo.
12. Svetovavec lahko napravi s svojim govorjenjem dobro in hudo, življenje in smert.
13. jezik premore napraviti veliko dobriga ali pa tudi hudiga, kakor si ga že človek obrača ali v dobro ali v hudo.
14. Taki so bili farizeji, namreč v vsih rečéh premeteni in učeni, pa niso obračali sebi v prid, kar so druge učili.
15. Prekanjeniga modrijana ljudje sovražijo; s svojim zvitim govorjenjem sam sebi škodva, ker se s tem ob čast in poštenje perpravi.
16. Modriga moža ljudje blagoslavljajo, mu vse dobro vošijo.

Digitized by Google

28. Človekovo življenje ima odštete dni; Izraelovih dni[17]) pa je brez števila.

29. Moder človek si med svojim ljudstvam čast perdobiva, in njegovo imé bo vekomaj živelo.

30. Sin! skušaj svojo dušo[18]) v svojim življenji; in ako je hudobna, ji oblasti ne dajaj;

31. zakaj vsim ni vse dobro, in vsaki duši ne dopade vsaka reč.[19])

32. Per nobeni pojedini ne bodi samogolten, in ne segaj po vsakim jedilu;

33. zakaj po mnozih jedilih pride bolezen, in požrešnost napravi kolero.

34. Zavoljo pijanosti jih je že veliko pomerlo; kdor pa je trezen, si življenje daljša.

XXXVIII. Poglavje.

Dolžnosti do zdravnikov in do mertvih. Pismarji potrebujejo veliko časa, in ne smejo imeti veliko druzih opravil, de si učenost perdobijo; rokodelci so vsi v svoje umetniške dela zamišljeni, torej se ne morejo z učenostjo pečati.

1. Spoštuj zdravnika zavoljo potrebe;[1]) zakaj Najviši ga je vstvaril.[2])

2. Vsako zdravilo je namreč od Boga, on pa od kralja plačilo prejema.[3])

3. Umetnost zdravnika k časti povzdigne, in mogočni ga hvalijo.

4. Najviši je iz zemlje zdravila vstvaril, in razumen človek jih ne studi.

5. Ni li bila grenka voda po lesu posladkana, 2. Mojz. 15, 25.

6. de so ljudje tacih rečí moč spoznali?[4]) In Najviši je ljudem vednost dal, de naj bi ga v njegovih čudežih častili.

7. Ž njimi[5]) on ozdravlja in bolečine zmanjšuje; lekarnikar sladke zdravila dela, zdravilne mazila napravlja, in njegoviga dela ni konca ne kraja.

8. Zakaj mir Božji[6]) je nad zemljo.

9. Sin! ne zaničuj sam sebe v svoji bolezni,[7]) ampak Gospoda prosi, in on te bo ozdravil. Iz. 38, 2. i. d.

10. Odverni se od greha, in

17. Modri sicer umerje, Izraelovo ljudstvo pa, ki ga je on učil z besedo in z zgledi, ne umerje ž njim. Ljudje se od roda do roda s hvaležnostjo spominjajo naukov, ki jih je modri dajal. Zgled tega imamo ravno nad Siraham, ker se njegove podučne bukve z velikim duhovnim pridam berejo že delj ko dva tavžent let (Brentano).

18. Spoznavaj hudo nagnjenje svoje duše.

19. Perzadevaj si tedaj tako živeti, de svojo časno in večno srečo dosežeš.

1. „*zavoljo potrebe*“, t. j., ker njegove pomoči potrebuješ.

2. Najviši ga je v to namenil, de ti v bolezni pomaga.

3. zdravnik od kralja plačilo prejema, de uboge zastonj ozdravlja.

4. kakoršno je imel uni les, s kterim je bil Mojzes grenko vodo posladil.

5. s čudovitimi ozdravilnimi močmi, ktere je Bog nekterim stvarém dal.

6. dar Božji, obilne zdravila, ki jih Bog daje.

7. ne bodi nemaren. Nekteri pa: ne obupaj.

Digitized by Google

poravnaj svoje dela, in svoje serce očisti vsaciga greha.

11. Daruj dišave in čisto moko v spomin,[8]) tvoja daritev bodi mastna,[9]) in pokliči zdravnika;

12. zakaj Gospod ga je vstvaril;[10]) ne pušaj ga od sebe, dokler njegove pomoči potrebuješ.

13. Pride namreč čas,[11]) ko boš njim[12]) prišel v roke.

14. Oni pa bodo Gospoda prosili, de naj jim da počitek in zdravje za njih službe voljo.[13])

15. Kdor greši pred očmi svojiga stvarnika, bo prišel zdravniku v roke.

16. Sin! objokuj merliča, in začni se jokati, kakor ko bi se ti bilo nekaj prav hudiga pergodilo. Po navadi pokri njegovo truplo, in ne pušaj v nemar njegoviga pokopa.

17. (Zavoljo raznašanja pa) britko žaluj za njim (en dan), in potlej svojo žalost utolaži;[14])

18. žaluj pa en dan ali dva po njega vrednosti zavoljo opravljanja.

19. Zakaj žalost smert pospeši, in moč oslabi, (in serčna žalost vrat ukloni.)[15]) Preg. 15, 13: 17, 22.

20. Žalost ostane v samoti, in reveževo življenje[16]) je kakor njegovo serce.

21. Svojiga serca ne vdajaj žalosti, ampak odganjaj jo od sebe; in spominjaj se poslednjih reči.[17])

---

8. de se te Bog spomni in ti pomaga. — Od *„daritve v spomin“* je govorjenje 3. Mojz. 2, 1. 2. — Bolnimu kristjanu keršanska vera enake nauke daje. Brez odlašanja naj prejme svete zakramente, naj zaupa v neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, ki je edina spravna daritev, in naj se poterduje v poterpežljivi stanovitnosti z molitvijo in vdanostjo v Božjo voljo.

9. *„bodi mastna“*, bodi Bogu prijetna; v greškim je še perstavljeno: *„kakor ko bi ti bilo umreti“*. Po daritvi, ki je znamnje skesaniga serca, se z Bogam spravi, vdaj se popolnama v njegovo sveto voljo, in voljno sprejmi iz njegove roke tudi smert, ako ti jo pošlje (Brentano).

10. Gospod ga je postavil tebi v pomoč.

11. in ta čas je v bolezni.

12. *„ko boš njim“*, namreč zdravnikam v roke prišel.

13. Judovski zdravniki so bili tudi duhovni, in so dobro spoznali, de je človeška umetnost preplitva, ako jih per ozdravljanji bolnikov Bog ne vodi, in zdravilam moči ne daje; zatorej so molili in prosili Gospoda, de naj da bolnikam počitek, polajšanje in zdravje po njih, namreč po zdravnikov perzadevanji (Brentano).

14. De te ne bodo ljudje raznašali, se derži navadnih šeg zastran žalovanja za mertvimi; po preteklih dneh žalovanja pa svojo žalost utolaži, ker je škodljiva zdravju. — Judje so po navadi sedem dni žalovali po mertvih (glej zgor. 22, 13.), včasih pa tudi trideset dni, ako so jim bili ranjki posebno dragi (4. Mojz. 20, 29: 5. Mojz. 21, 13: 34, 8.). Sirah govori v ti in v naslednji versti od žalovanja pervih dveh dni, ko so namreč Judje neprenehama jokali, se postili, in se po prahu valjali (Brentano).

15. Ako bi delj časa tako nezmerno žaloval, bi s tem svojimu zdravju škodval, bi lahko zbolel in prezgodej umerl (Brentano).

16. Ako se žalovavec od ljudi odloči, in se v samoti žalosti vda, mu je še bolj škodljiva in nevarna; *„reveževo življenje“*, t. j., življenje njega, ki žaluje.

17. S tem se tolaži, de mora vsak umreti, in de boš mogel tudi ti umreti.

Digitized by Google

22. Nikar ne pozabljaj: zakaj od tod ni vernitve;[18]) njemu ne boš nič pomagal, sam sebi pa boš škodoval.

23. Spominjaj se moje sodbe;[19]) zakaj ravno taka bo tvoja: včerej meni, dans tebi!

24. Kadar merlič počiva, daj tudi spominu vanj počivati;[20]) tolaži ga pa, kadar gre duh iz njega.[21]) 2. Kralj. 12, 21.

25. Pismarjeva modrost pokoja potrebuje,[22]) in kdor ima malo opravkov,[23]) si modrost perdobiva. S kakošno modrostjo bo napolnjen on,

26. ki za drevo derží, ki se s šibo baha, z ostnam vole goni, in se s takimi deli pečá, in vé le od telet govoriti?

27. On je le v to zamišljen, kako bi brazde delal, in njegova skerb je, krave pitati.

28. Tako tudi vsaki umetnik in zidar,[24]) ki dela noč in dan, ki pečatnike izrezuje, in si perzadeva, vsakoršne podobe napraviti; on le v to misli, kako bi podobne podobe napravil,[25]) in s pridnostjo svoje delo dokončá.

29. Ravno taka je s kovačem, ki sedí per naklu, in misli, kako bo železo koval. Ognjena soparica mu meso perpeka, in on se z vročino pečí vojskuje.

30. Ropotanje kladva njegovo uho gluši, in njegovo oko je obernjeno proti podobi, po kteri posodo dela.

31. On svoje serce obrača le v dokončanje dela, in njegova pridnost ga popolnama ozaljša.[26])

32. Ravno tako tudi lončar sedí per svojim delu, in vertí kolo z nogami; on je zavoljo svojiga dela vedno v skerbi, in njegovo delo ima svoje število.

33. S svojo roko glino upodobuje, in pred svojimi nogami krivi svojo moč.[27])

34. On na to misli, de posodo dobro pocini, in skerbno peč očedi.

35. Vsi ti se na svoje roke[28]) zanašajo in sleherni je v svoji umetnosti moder;

36. brez vsih teh se mesto ne more sozidati,

37. in v njem ne prebivati, tudi ne okoli hoditi; v srenji pa se ne povzdignejo,[29])

---

18. Spomni se, de ga z žalovanjem ne boš na ta svet nazaj perklical.
19. Te besede piše Sirah, kakor de bi jih merlič govoril. — Nekteri pa berejo: *„njegove sodbe“*, namreč ranjciga usode ali pergodila.
20. Kadar merlič v miru počiva, jenjaj po njem žalovati.
21. Kadar umira, ga tolaži, in mu pergovarjaj. — V greškim: *„zavoljo njega se tolaži, ker se je njegova duša od tod ločila“*.
22. Učenik, duhoven, sodnik potrebuje pokojniga časa, de si potrebno modrost in učenost perlastuje.
23. Kdor ni raztresen z vnanjimi in takimi opravki, ki so njegovimu namenu nasprotni.
24. Ravno tako tudi si umetniki in rokodelci ne morejo perlastiti modrosti in učenosti, ki jo imajo učeniki, duhovni, sodniki, zdravniki i. d.
25. *„misli“*, kako de bi pervotni podobi podobne podobe napravil.
26. t. j., on delo, kteriga je poprej na debelo izdelal, potem še natanko dodeluje.
27. Nekteri: *„in s svojimi nogami tlači terdo glino, ter se krivi z životam“*.
28. *„na svoje roke“*, na svojo umetnost se zanašajo.
29. Rokodelci in umetniki sicer svoje opravila umejo, in so človeški družbi

Digitized by Google

38. na sodnjim sedežu ne sedé, sodnjih postav ne umejo, tudi pravstva in pravice ne spravljajo na dan, in niso izurjeni v pregovorih;

39. ampak oni ugotavljajo časne stvari [30]) in njih skerb je per umetniškim delu; v to svojo dušo vdajajo, postavo Najvišiga pa le memo gredé preiskujejo.[31])

XXXIX. Poglavje.

Modri se pečá s preiskovanjem resnice in postave Božje; Bog je časti in hvale vreden v svojih delih; stvarí Božje so dobre, in v prid teknejo njim, ki jih prav obračajo, grešnikam pa so v kaznovanje.

1. Modri modrost vsih starih preiskuje, in preroke premišljuje.[1])

2. On hrani govorjenje slovečih móž, in pomen njih pregovorov pretehtuje.

3. On skrivnosti pregovorov preiskuje, in se pečá s tem, kar je skritiga v prilikah.

4. On služi med mogočnimi, in se pred vladarjevim obličjem perkazuje.[2])

5. Po deželah ptujih narodov hodi; zakaj on hoče dobro in hudo med ljudmi skušati.[3])

6. Svoje serce daje, de o zoru čuje per Gospodu, kteri ga je vstvaril, in móli pred obličjem Najvišiga.[4])

7. On odpéra svoje usta v molitvi, in zavoljo svojih grehov prosi.

8. Ako pa véliki Gospod hoče, ga napolni z duham razumnosti;

9. in on govore svoje modrosti kakor dež izliva, in Gospoda v molitvi hvali;

10. in on se ravná po njegovim svetu ino nauku, in se posvetuje v njegovih skrivnostih.

11. On razglasuje poduk svojiga nauka, in se hvali postave Gospodove zaveze.

12. Veliko jih hvali njegovo modrost, in ona ne bo nikdar pozabljena.

13. Njega spomin ne bo zginil, in po njegovim imenu se bo od roda do roda popraševalo.

---

potrebni; predpostavljeni, učeniki, duhovni, sodniki pa ob enim ne morejo biti.

30. oni se le s pozemeljskimi rečmi pečajo.

31. V greškim: ... „*delu; ne pa on, ki svojiga duha* (svoje dušne močí) *napénja, in postavo Najvišiga premišljuje*“. Rokodelci naj ostanejo vsakteri per svojim delu, možje pa, ki se učenosti vdajo in postavo Mojzesovo premišljujejo in preiskujejo, so v viši službe poklicani (Brentano).

1. Sirah tukaj dokazuje, de je opravilo modriga človeka vse drugačno, kakor umetnikov in rokodelcov, od kterih je bilo v poprešnjim poglavji govorjenje; modri se namreč pečá s preiskovanjem resnice in postave Božje, in se vsih perpomočkov poprijema, de bi svoj namen dosegel.

2. Modri pride v službo k vladarjem in kraljem. Gl. 1. Mojz. 41, 47. Dan. 1, 4. 20: 2, 48. (Brentano).

3. Modrijani na Jutrovim so radi po svetu hodili, de so si mnozih skušenj nabirali (Brentano).

4. Kdor si za modrost perzadeva, zjutrej zgodej vstaja, ter po goreči molitvi svoje serce k Bogu povzdiguje, in ga pomoči prosi (Brentano).

Digitized by Google

14. Njegovo modrost bodo narodi perpovedovali, in njegovo hvalo bo srenja oznanovala.

15. Ako per življenji ostane, bo viši imé zapustil, kakor tavžent druzih; ako pa gré (kmalo) počivat, mu bo tudi pomagalo.[5])

16. Še se hočem sam seboj posvetovati, de še kaj povem; zakaj z gorečnostjo sim napolnjen.[6])

17. (Ona glasno govori:) Poslušajte me, vi otroci Božji! in obrodujte sad kakor roža,[7]) ob potokih zasajena.

18. Kakor Liban dajajte prijeten duh.[8])

19. Cvetite kakor lilija, in dajajte duh in lepó zeleníte, in pojte hvalno pesem, in slavíte Gospoda v njegovih delih.

20. Poveličujte njegovo imé, in hvalite ga z glasam svojih ust, in s pesmimi ustnic in s citrami, in takole govoríte per hvaljenji:

21. Vse Gospodove dela so prav dobre. 1. Mojz. 1, 31. Mark. 7, 37.

22. Na njegovo povelje je stala voda kakor kùp, in na besedo njegovih ust kakor v vodnim koritu.[9]) 1. Mojz. 8, 3.

23. Zakaj po njegovim povelji se zgodí, kar mu dopade, in v njegovi pomoči ni pomanjkanja.

24. Dela vsiga mesa[10]) so pred njim, in njegovim očem nič ni skritiga.

25. Od vekomaj do vekomaj vidi vse, in nič ni čudovitniga v njegovih očeh.

26. Ne smé se reči: Kaj je to, ali kaj je uno? zakaj vse bo ob svojim času preiskano.[11])

27. Njegov blagoslov se kakor reka razliva.

28. Kakor je potop napojil zemljo, tako bo prišla njegova jeza nad narode, ki ga niso iskali. 1. Mojz. 7, 11.

29. Kakor je vode v sušo spremenil, in zemljo usušil, de jim je pota po svojih potih vravnal: tako imajo grešniki spotikljej po njegovi jezi.[12]) 2. Mojz. 14, 21.

---

5. ako pa zgodej umerje, mu njegovo dobro imé — njegova slava — še na svetu med ljudmi ostane.

6. V greškim: ... „*zakaj poln sim kakor polna luna*“, t. j., poln sim gorečih željá, ker bi rad s svojim ukam temò — nevednost — razsvetlil, kakor razsvetljuje polna luna terdo noč (Brentano).

7. „*Ona*“, namreč modrost glasno govori; „*obrodujte sad*“, cvetje, t. j., razširjajte prijeten duh lepih čednost, kakor ga razširja roža.

8. Gora „*Liban*“ razširja prijeten duh, ker ondi raste veliko smolnatiga, dišečiga drevja. Lepi duh je podoba čednosti.

9. Na Božje povelje se je razdelila voda, in je stala kakor zid, ko so Izraelci šli skozi rudeče morje in skozi Jordan.

10. „*Dela vsiga mesá*“, t. j., vsih ljudí.

11. „*zakaj vse*“ se bo ob svojim času razumelo. V greškim: „*zakaj vse je v svoj namen vstvarjeno*“, in sicer v dober namen, če ravno tega namena zdaj še ne spoznamo.

12. „*de jim je*“, namreč Izraelcam, ko so hodili iz Egipta, „*pota*“ i. t. d.; „*tako*“ nasproti „*imajo grešniki*“ i. t. d. — Pomen: Bog vodi pravične po svojih potih, ter jih varuje, grešnike pa puša po svoji pravični jezi, njim v kazen, de se spotikajo, to je, v mnoge nesreče padajo.

Digitized by Google

30. Kakor je bilo od začetka za dobre dobro vstvarjeno, tako za prehudobne (dobro in) hudo.[13])

31. Človeškimu življenju sosebno potrebne reči so: voda, ogenj in železo, sol, mleko in pšenični kruh[14]) in med in grojzdje in olje in oblačilo. Zgor. 29, 28.

32. Vse to tékne svetim ljudem k dobrimu, hudobnežem in grešnikam pa k hudimu.[15])

33. So duhovi, ki so v maševanje vstvarjeni, in s svojo togoto terpljenje zvišujejo;[16])

34. ob času pokončevanja svojo moč pokažejo, in utolažijo serd njega, ki jih je vstvaril.

35. Ogenj, toča, lakota in smert, vse to je vstvarjeno za maševanje.

36. Zobje zverin in škorpijoni in kače in meč se mašujejo nad hudobnimi v pokončanje.

37. Oné se njegovih ukazov veselé, in so na zemlji perpravljene, kjerkoli jih potrebuje, in kadar pride njih čas, zapovedi ne prelomijo.[17])

38. Zatorej sim bil že od začetka poterjen, in sim preudarjal in premišljeval in pisano zapustil.[18])

39. Vse dela Gospodove so dobre, in vsako delo on ob svojim času daje.[19]) 1. Mojz. 1, 31. Mark. 7, 37.

40. Ne sme se reči: To je slabši, kakor to; zakaj vse se poterdi ob svojim času.[20])

41. Torej zdaj z vsim sercam in z ustmi hvalite in častite imé Gospodovo.

---

13. To je red na svetu. Dobrim naj se godi dobro, hudobnim pa hudo (po latinski prestavi: „*dobro in hudo*“).

14. „*pšenični kruh*“, t. j., kruh sploh.

15. Vse te v 31. versti naštete stvari pobožnim ljudem k dobrimu služijo, ker jih prav, po volji Božji, obračajo in zmérno vživajo; hudobnim pa služijo k hudimu, ker jih napčno obračajo, in nezmerno vživajo (Brentano).

16. Hudobni duhovi so odločeni v kaznovanje grešnikov, oni so šiba v pravični roki Božji, s ktero Gospod hudobne tepe. Nekteri mislijo, de „*duhovi*“ tukaj pomenijo „*viharje*“, s kterimi Bog večkrat ljudstvo kaznuje.

17. „*Oné*“, t. j., zgorej imenovane stvarí — šibe v roki pravice Božje — ročno in urno spolnujejo Božje povelje; — „*njih čas*“, hudobne kaznovati; — „*zapovedi ne prelomijo*“, t. j., se ne ustavljajo Božjimu povelju, ampak ga natanko dopolnujejo.

18. „*sim bil že od začetka*“, ko se je bilo preganjanje Izraelcov začelo (1. Makab. 1, 12.), „*poterjen*“ v veri svojih očetov, ker sim se bil prepričal, de je neskončno modri in dobrotljivi Bog dobrim vse dobro odločil, in de se bodo ob svojim času vse stvarí maševale nad hudobneži. Te resnice sim preudarjal in premišljeval, in sim jih tudi v teh bukvah zapisane zapustil, de se tudi drugi ž njimi poterdujejo v veri (Brentano).

19. „*Vse Gospodove dela*“, vse naredbe, so dobre in perpravne v dosego Božjih namenov, in Gospod vse ob svojim času napravlja, de svoj sveti namen doseže (Brentano).

20. Človek ne spozna s svojo plitvo pametjo Božjih naredb per vladanji vsiga svetá, torej jih ne smé pretehtovati in grajati. Marsikaj se človeku zdí slabo in škodljivo, ob svojim času pa se poterdi ko dobro, ker ljudem služi k poboljšanju in zveličanju. Vojske, bolezni, lakota in druge nadloge nas bolj budijo Bogu služiti, kakor mir, zdravje, obilnost in sreča (Brentano).

Digitized by Google

XL. Poglavje.

Mnoge nadloge tarejo sleherniga človeka na tem svetu; krivično blago nima téka; nektere reči so boljši od druzih; strah Gospodov je boljši, kakor vse; vari se beračevanja in polizovanja po hišah.

1. Veliko težav je vsim ljudem persojenih, in težek jarem leží nad Adamovimi otroci od dne njih rojstva do dne njih pokopa v mater vsih ljudi.

2. Njih misli in skerbi serca so obernjene v premišljevanje prihodnosti in v dan smerti,

3. od njega, ki sedí na častitljivim sedežu, do tega, ki je v prah in pepel ponižan;

4. od njega, ki je oblečen v višnjevo oblačilo in nosi krono, do tega, ki je pokrit s hodnikam. Serd, ljubosumnost, nepokoj, nestanovitnost in strah pred smertjo, vedna jeza in prepir,[1])

5. in še celó ob času počitka v spavnici moti ponočno spanje njegove misli.

6. Malo, ali skorej nič ne počiva, in v spanji mu je, kakor v dan skerbí.[2])

7. On se straši dozdevkov svojiga serca, kakor kdor je v dan boja ubežal. Kadar vstane, in se najde v varnosti, se čudi praznimu strahu.[3])

8. Tako se godí vsimu mesu od človeka do živine; grešnika pa sedmerno zadeva.[4])

9. Zraven tega pa še smert, prelivanje kervi, prepir in meč, stiskanje, lakota in zatéranje in šibe: Zgor. 39, 35. 36.

10. vse to je napravljeno za hudobneže, in zavoljo njih je bil prišel potop.

11. Vse, kar je iz zemlje, se poverne v zemljo, kakor se vse vodé v morje vračajo. Spod. 41, 13. Pridig. 1, 7.

12. Vsaka podkupnína in krivica preide;[5]) zvestoba pa ostane vekomaj.

13. Premoženje krivičnih posahne kakor potok, in se pozgubí kakor velik grom v dežji.[6])

1. Sleherniga človeka — od kralja do berača — stiskajo mnoge nadloge, britkosti in težave. Mnoge strasti: „*serd, ljubosumnost*“ (nekteri prestavljajo: „*nevošljivost*“) i. t. d. se polastujejo njegoviga serca, in ga delajo nepokojniga (Brentano).

2. On je v sanjah (po noči) ravno tako poln nepokojnih skerbí, kakor po dnevu. — V grešKim: ... „*kakor ob času čuvanja*“, t. j., on ima nepokojno spanje, kakor čuvaj v svoji čuvajnici, ki se neprenehama — ves preplašen — prebuja, ker se mu sanja, de se sovražnik bliža (Brentano).

3. „*Kadar vstane*“, t. j., ko se zbudi, in vidi, de je ves varen na svoji postelji, se čudi, de so ga prazne sanje tako zeló strašile (Brentano).

4. „*vsimu mesu*“, t. j., vsim živim stvarem. — Naslednji zlegi zadevajo vse žive stvarí, tolikanj hujše pa grešnike, ker so ti zlegi nasledki ali kazni njih hudobij (Brentano).

5. „*podkupnína*“, t. j., dar, s kterim se dajo krivični sodniki podkupiti, in krivično premoženje nima téka; kakor dobljeno, tako tudi zgubljeno (Brentano).

6. Kakor se hudournik (suhelj), ki po kaki plohi perverší, v pesku naglo po-

Digitized by Google

14. Kadar on svojo roko odpéra, se veselí; tode poslednjič hudodelniki vender le skopernijo.[7])

15. Mlajši hudobnih ne poganjajo veliko odrastikov; zakaj nečiste korenine verh skale ropotajo.[8])

16. Trava, ki per vsaki vodi in ob kraji reke raste, se izruje poprej, kakor vsa druga trava.[9])

17. Dobrotljivost je oblagodarjena kakor vert, in usmiljenje ostane vekomaj.[10])

18. Življenje zadovoljniga delavca je posladkano, in v njem zaklad najdeš.[11])

19. Otroke roditi in mesta zidati, imé ohrani; ali poštena žena se še viši ceni.[12])

20. Vino in muzika serce razveseljujete; več ko oboje pa je ljubezen do modrosti.[13])

21. Pišali in brenklje delajo prijeten glas; čez oboje pa je prijazno govorjenje.

22. Po prijetnih in lepih rečeh tvoje oko hrepení; več kakor to pa so zelene setve.

23. Prijatel in tovarš si v sili pomagata; bolj kakor oba pa mož in žena.

24. Bratje si ob času nadloge pomagajo; bolj ko oni pa reši usmiljenje.[14])

25. Zlató in srebró je nogam podloga; čez oboje pa je dober svèt.[15])

---

suší, in grom hitro potihne: ravno tako naglo zgine po krivici perdobljeno premoženje (Brentano).

7. „*on*“, namreč krivični sodnik, z veseljem odpéra svojo roko, ko darove prejema; tode taki krivični sodniki bodo z zemlje potrebljeni. 5. Mojz. 16, 19: 27, 25. (Brentano).

8. „*zakaj nečiste*“, trohle korenine ropotajo verh proda, ker jih je solnce posušilo. Pomen te verste: Otroci hudobnih staršev ne bodo imeli dobrih otrók. Kakor iz slabe, že trohle korenine ne zraste zdravo, dobro drevo: ravno tako tudi iz slabih, spačenih, hudobnih staršev ni upati dobrih otrók, ker se že po rojstvu njih spačenosti navzamejo, in od njih lepe zreje ne prejemajo (Brentano).

9. V greškim je namesti besede „*trava*“ beseda: *αχεί* (ahei), to je egiptovska beseda, ki pomeni visoko, debelo travo, ki ob reki Nilu raste, in ki jo imajo Egipčani za kurjavo. Pomen: Trava v močvirji hitro zraste, in bo poprej pokošena, posušena in sežgana, kakor druga trava na senožetih: ravno tako se godí hudobnežem, oni namreč hitro zrastejo, t. j., naglo obogatijo s krivičnim blagam, pa bodo toliko poprej pokošeni, potrebljeni in pokončani (Brentano).

10. Hudobnežem nasproti (v. 15.) pa bo dobrotljivi in usmiljeni človek oblagodarjen z dobrimi otroci, enako lepimu vertu, v kterim raste obilno dobriga sadniga drevja (Brentano).

11. „*v njem*“, namreč v življenji zadovoljniga. V greškim: „*Življenje zadovoljniga in delavniga človeka je sladko* (prijetno), *oba pa preseže on, ki zaklad najde*“, t. j., ki si brez posebniga truda veliko bogastva perdobi, s kterim lahko veliko dobriga stori, ako ga prav obrača (Brentano).

12. Poštena, dobra žena je več vredna, kakor slava, ki si jo kdo perdobiva, ako ima veliko otrók, in če mesta zida.

13. Duhovno veselje, ki ga kdo iz modrosti — iz čednosti vživa, je več vredno, in je bolj stanovitno, kakor vse počutno in posvetno veselje (Brentano).

14. „*usmiljenje*“, ki ga drugim skazujemo, in ki nam pomoč Božjo naklanja.

15. Kdor ima veliko zlatá in srebrá, stoji na terdnih nogah, tode dobér svèt je včasih več vreden, kakor zlató in srebró (Brentano).

Digitized by Google

26. Bogastvo in moč serce povzdigujete; čez oboje pa je strah Gospodov.[16])

27. Gospodovimu strahu nič ne pomanjkuje, in kjer je on, ni treba druge pomoči iskati.

28. Gospodov strah je kakor oblagodarjen vert; on je lepši ozaljšan, kakor vse.[17])

29. Sin, vari se beračevanja, dokler živiš; zakaj boljši je umreti, kakor beračiti.[18])

30. Človek, ki se na ptujo mizo ozéra, v svojim življenji ne misli na svoj živež; zakaj on svoj život s ptujo jedjo redí.[19])

31. Zučeni in modri mož pa se tega varuje.

32. Neumnežu se revšina v ustih sladka zdí;[20]) tode v njegovim trebuhu bo ogenj gorel.[21])

XLI. Poglavje.

Smert je silno grenka njim, ki srečo in veselje tega sveta vživajo; siromakam, starim, nepoterpežljivim pa je ljuba; ne boj se smerti, saj je Bog vsaciga v smert obsodil; otroci hudobnih staršev, ki pravo vero zapustijo, so tudi hudobni; gorje takim, ki so pravo vero zapustili; skerbi za svoje dobro imé; sramuj se slednjiga hudiga djanja.

1. O smert! kako grenak je tvoj spomin človeku, kteri svojo srečo v premoženji ima;

2. možu, ki v miru živí, kterimu v vsih rečeh po godu gre, in kteri še zamore jesti.[1])

3. O smert! kako ljuba je tvoja sodba revnimu človeku, in njemu, ki peša v močéh;

4. starimu, in njemu, ki mora za vse skerbeti; malovernimu, ki zgubí poterpežljivost.

16. Bogastvo in telesna moč dajete človeku serčnost, še bolj pa dela človeka serčniga strah Gospodov — sveta vera v Boga. Glej zgodbe Makabejcov (2. Mak. od 2. do 11. pogl.) (Brentano).

17. Bogaboječnost — sveta vera — je podobna lepimu vertu, ki je poln dobriga sadja; ona človeka zaljša z naj lepšimi čednostmi, in mu donaša naj veči dobičke (Brentano).

18. ker beračevanje zapeljuje človeka v mnoge hudobije.

19. V greškim: .... „*ozéra, ima življenje, ki ni vredno imena življenje; on s ptujo jedjo ognuša*“. Slepoočni ali nesramni polizún, ki se sam k ptujim mizam vabi, in ki si noče sam kruha služiti, sam sebe zametuje; njegovo življenje je ostudno in zaverženo; tak slepoočnik (človek, ki ga ni nič sram) je enak Judu, ki se „*s ptujo*“, t. j., s prepovedano jedjo ognuša. Gl. 3. Mojz. pogl. 11. (Brentano).

20. Beraču (v. 29.) in lizunu (v. 30.) se sladka zdi beračija, ktera se njuni lenobi perlega. — Tukej tedej sveti pisavec ne govori od čednosti evangeljskiga uboštva. To uboštvo Jezus blagruje, in ono je bilo v resnici sladko svetim ljudem stariga in noviga zakona.

21. tode mora veliko grenkiga, pekočiga očitanja in osramotenja preslišati. On si mora reči: Res si ropar v človeškim društvu, ki le žreš, pa nič ne delaš!

1. Bogatin dvakrat umerje, pravi sveti Krizostom, ker se mora, ne le od svojiga telesa ločiti, ampak tudi od svojiga bogastva, ki mu je ravno tako ljubo, kakor telo.

Digitized by Google

5. Smertne sodbe se nikar ne boj! Spomni se tega, kar je bilo pred teboj, in kar se bo za teboj godilo; to je Gospodova sodba čez vse meso.[2])

6. In kaj druziga se ti bo pergodilo, kakor to, kar je Najvišimu dopadljivo? bodi si jih deset, ali sto, ali tavžent let;[3])

7. zakaj na spodnjim svetu ni tožbe zoper življenje.[4])

8. Otroci grešnikov so otroci gnusobe, kakor tudi oni, ki v hudobnih hišah prebivajo.[5])

9. Delež otrók grešnikov zgine, in z njih zarodam je vedna sramota.

10. Zoper hudobniga očeta tožijo otroci, ker so zavoljo njega zaničevani.[6])

11. Gorjé vam, hudobni ljudje, ki ste zapustili postavo Gospoda Narvišiga!

12. In ako se roditè, se roditè v prekletev; in ako umerjete, bo prekletev vaša deležnina.[7])

13. Vse, kar je iz persti, se v perst poverne; tako gredó hudobni iz prekletve v pogubljenje.[8]) Zgor. 40, 11.

14. Ljudje žalujejo po njih truplu; imé hudobnežev pa bo zbrisano.[9])

15. Skerbi si za dobro imé; zakaj to ti bo dalje ostalo, kakor tavžent drazih in velicih zakladov.

16. Dnevi dobriga življenja imajo število, dobro imé pa ostane vekomaj.

17. Otroci, ohranite v miru dobre nauke; zakaj skrita mo-

---

2. Spomni se, de so mógli umreti vsi, ki so pred teboj živeli, in de bodo mógli tudi vsi umreti, kteri bodo za teboj živeli; zakaj Bog je nad vsimi Adamovimi otroci smertno sodbo sklenil (Brentano).

3. V greškim: „*Zakaj se ustavljaš volji Najvišiga? bodi si*“ i. t. d. Smert nič ne gleda in ne vpraša, koliko časa kdo živí; ona vsaciga pobere, kadar ji Bog ukaže, torej se ne ustavljaj volji Božji (Brentano).

4. „*na spodnjim svetu*“, t. j., pred peklam in v peklu ljudje ne tožijo zoper to, de so malo ali pa veliko let živeli, ampak zoper to, de niso lét, ki jim jih je bil Bog podelil, prav obračali.

5. „*Otroci grešnikov*“ se tukaj imenujejo tisti Izraelci, ki so bili od prave vere odpadli, in so se bili z neverskimi (ajdovskimi) družinami sklenili; takim odpadnikam in njih otrokam Sirah napoveduje strahovitne sodbe Božje (Brentano).

6. Ko bo grozovito preganjanje hudobniga kralja Antijoha nehalo, in ko bodo Izraelci spet brez strahú in zaderžka po Gospodovi postavi živeli, se bo otrokam iznejeverjenih ali odpadlih staršev vsa deležnina ali lastnina zarubila in pobrala, in ti otroci bodo ko dvojski rod (na pol judje, na pol pa ajdje) zasramovani in zaničevani; zatorej bodo svoje starše kleli in rotili, ker so po njih nezvestobi v veri v toliko nesrečo prišli (Brentano).

7. Ako vi, iznejeverjeni starši! otroke roditè, jih roditè le v prekletev, t. j., v zasramovanje, v zaničevanje in v pogubljenje; ako pa brez otrók umerjete, bodo ljudje vašo nezvestobo kleli (Brentano).

8. „*iz prekletve*“, t. j., iz greha v večno pogubljenje.

9. Ljudje sicer žalujejo per pogrebu tacih izneverjenih hudobnežev, ker se pokop nikomur ne odreče; tode s tem tudi njih imé ugasne, nihče se jih noče nič več spominjati (Brentano).

Digitized by Google

drost in neviden zaklad, kaj pomagata?[10]) Zgor. 20, 32.

18. Boljši je še človek, ki svojo neumnost perkriva, kakor človek, ki svojo modrost skriva.[11])

19. Vender pa sramujte se tega, kar pride zdaj iz mojih ust;[12])

20. zakaj vsake reči sramovati se, ni dobro; in ni vse, kar je prav storjeno, vsim všeč.[13])

21. Sramujte se nečistosti pred očetam in materjo, in laži pred vladarjem in mogočnim,

22. hudodelstva pred poglavarjem in sodnikam, krivice pred srenjo in ljudstvam,

23. krivičnosti pred tovaršem in prijatlam, in pred krajem, kjer prebivaš,

24. tatvine, zavoljo Božje resnice in zaveze,[14]) slonenja na kruhu[15]) in goljufije per dajanji in prejemanji,[16])

25. molčanja per pozdravljanji,[17]) gledanja za nečisto žensko, in obračanja svojiga obraza od sorodnika.[18])

26. Ne obračaj svojiga obličja od svojiga bližnjiga; in sramuj se, mu kaj vzeti, in ne poverniti.

27. Ne pogleduj žene druziga moža, in ne poprezvaj za njegovo deklo, tudi ne stoj per njeni postelji. Mat. 5, 28.

28. Sramuj se prijatlam z besedo očitati; in kadar si kaj dal, ne oponašaj.

---

10. „*v miru*“, t. j., v sreči. — Pomen: Kažite svojo modrost tudi v sreči, ter se varujte vse ošabnosti, sicer bi vam vsa vaša modrost toliko pomagala, kolikor zaklad, ki je v zemlji zakopan.

11. Kdor svojo neumnost, svojo nevednost skriva, vsaj nikomur nič ne škodva; kdor pa svojo modrost, svojo vero, svojo čednost, svoje dobre dela skriva, s tem opuša lepe zglede, s kterimi je dolžan, svojiga bližnjiga k dobrimu spodbudovati (Brentano).

12. Sveti pisavec hoče reči: Modriga obnašanja se nikdar ne sramuj; sramuj se pa rečí, ktere ti bom zdaj povedal.

13. Ne sramuj se torej vselej tega, kar ljudem ne dopade; zakaj ni vse, kar je prav, vsim ljudem všeč.

14. sramuj se tatvine pred svojo domačijo zavoljo postave in vere, ki prepovedujete krasti.

15. sramuj se slonenja na komolcih „*na kruhu*“, t. j., na mizi per jedi, ker je to gerdo in nespodobno; s takim nèzučenim, zarobljenim obnašanjem per mizi bi ne kazal spoštovanja do druzih gostov, in bi se jim zaméril.

16. sramuj se goljufije per kupovanji in prodajanji, sploh per vsim svojim djanji in nehanji.

17. sramuj se molčanja, ako te kdo pozdravi; spodobno se mu zahvali za pozdravljenje (Brentano).

18. sramuj se nespodobniga, terdiga, sovražniga obnašanja do svojiga sorodnika; ne obračaj se od njega, kakor de bi ga ne poznal; pomagaj mu v potrebi (Brentano).

Digitized by Google

XLII. Poglavje.

Sramuj se vsiga napčniga; bodi previdin gospodar; čuj nad svojo razuzdano hčerjo; z ženskim spolam se nikar ne pečaj; popisovanje Božje vsigamogočnosti in modrosti v vstvarjenih rečéh.

1. Ne perpoveduj dalje, kar si slišal, in skrivnost ne razodevaj; in gotovo se ti ne bo treba sramovati, in perkupil se boš vsim ljudem.[1]) Ne sramuj se vsiga tega,[2]) ter se vari, komu za ljubo grešiti. 3. Mojz. 19, 15: 5. Mojz. 1, 17: 16, 19. Preg. 24, 23. Jak. 2, 1.

2. *(Ne sramuj se)* postave in zaveze Najvišiga, in sodbe skleniti zoper hudobneža,

3. ne sodbe zoper tovarše in ptujce, tudi ne, prijatlam deleža podeliti,[3])

4. ne pravične tehtnice in kembeljnov, ne dobička v velicih ali manjih rečéh,[4])

5. ne skerhanja per kupovanji in prodajanji,[5]) tudi ne ojstre krotitve otrók, in ne prehudobniga sužnja okervaviti.[6])

6. Za hudobno ženo je pečat dober.[7])

7. Kjer je veliko rok,[8]) zapéraj; in karkoli izdajaš, preštej in pretehtaj; kar pa daješ in prejemaš, vse zapiši.

8. *(Ne sramuj se)* svariti nespametniga in neumniga, in ne takih starcov, ktere mladenči grajajo;[9]) in prebrisan boš v vsih rečeh in prijeten vsim ljudem.

9. Zavoljo hčere oče skrivej čuje, in skerb mu spanje jemlje, de se kje v mladosti ne postara, in ko se omoži, de ne bo zoperna možu,[10])

---

1. To gre prav za prav k poprešnjimu poglavju; sveti pisavec namreč tukaj jenja naštevati dela, kterih se modri človek sramuje. Zdaj pa našteva djanja, ktere nekteri iz napačne sramožljivosti opušajo, ker se bojé ljudem zamériti.
2. *„Ne sramuj se vsiga tega“*, kar bom zdaj povedal.
3. Pravično razsodi pravdo, ki jo ima kdo zmed tvojih tovaršev ali znancov s kakim ptujcam; bodi vsim enako pravičen; in ako imaš zvoste prijatle, kteri so ti veliko dobriga storili, se ne boj, vsiga svojiga premoženja, ali pa le nekoliko tega jim voliti v svoji zadnji volji, ako so namreč bolj vredni, kakor tvoji zapravljivi in malovredni sorodniki (Brentano).
4. Bodi pravičen per tehtnici in meri, vender pa tudi sam sebe škode vari, ter ne opušaj v nemar pravičnih dobičkov, naj si že bodo veliki ali majhni; zakaj pogostama zanemarjeni majhni dobički se poslednjič vender le narastejo v veliko škodo (Brentano).
5. ne sramuj se podreti pogodbe per kupovanji in prodajanji, ako sta se kupovavec in prodajavec z goljufijo pregrešila.
6. ne sramuj se prehudobniga sužnja okervaviti, t. j., ga do kervi pretepsti.
7. Zapravljivi ženi vse zapéraj, kar le zapreti moreš.
8. Kjer je veliko dolzih, zmikavnih, nezvestih rok.
9. Ne sramuj se opominjevati ali svariti tudi starih ljudi, kteri s svojim obnašanjem zaslužijo, de jih še celo mladenči grajajo.
10. Oče naj svoji še mladi hčeri moža preskerbí, de se kje neomožena ne postara (stare pa neomožene dekleta so bile na Jutrovim staršem v nečast);

Digitized by Google

10. de ne bo v svojim devištvu omadeževana, in de se v očetovi hiši noseča ne znajde; de kje omožena zvestobe ne prelomi, in vsaj nerodovitna ne postane.

11. Nad razuzdano hčerjo skerbno čuj, de te kdej ne stori sovražnikam v zaničevanje, mestu v obrekovanje in ljudstvu v očitanje, in de te ne osramoti pred ljudsko množico.

12. Nobenimu človeku ne glej na lepoto, in med ženstvam se nikar ne mudi;

13. zakaj iz oblačil pride molj, od žene pa moževa hudobija.

14. Boljši je hudoben mož, kakor perliznjena ženska, kakor ženska, ki v sramoto perpravi.[11])

15. Zdaj se hočem Gospodovih del spomniti in oznaniti, kar sim vidil. Na Gospodovo besedo so bile njegove dela.[12])

16. Solnce vse reči razsvetljuje in pregleduje, in Gospodoviga veličastva je polno njegovo delo.

17. Ni li Gospod zapovedal svojim svetim, perpovedovati vse njegove čudeže, ktere je vsigamogočni Gospod storil, de je svoje veličastvo uterdil?[13])

18. On pregleduje brezno in serce ljudí, in pozna njih zvijačo.[14])

19. Zakaj Gospod vé vse, kar se le more vediti, in pregleduje znamnja časov; on oznanuje preteklo in prihodnje, in razodéva sled skrivnih rečí.[15])

20. Nobena misel mu ni neznana, in nobeno govorjenje se mu ne skrije.

21. On je veličastne dela svoje modrosti ozaljšal; on je od vekomaj do vekomaj; njemu se ne more nič dodati,

22. nič vzeti, in on nobeniga svéta ne potrebuje.

23. Kako ljubeznjive so vse njegove dela, ako ravno jih le iskrico spoznamo!

24. Vse to živí, in vedno ostane; in kadar koli je treba, mu je vse pokorno.

---

po tem pa, ko se njegova hči omoží, naj tudi skerbí, de se ona svojimu možu ne perstudi, de ji kje njé mož ne da ločivniga lista, in je ne spodí od hiše (Brentano).

11. Hudoben mož ti ni tako nevaren, kakor potuhnjena in perliznjena nečistnica; zakaj v možu, ki ni tvoj prijatel in perlizovavec, lože spoznaš zvijačo, ker je bolj odkritiga in ravniga serca; zvita ženska pa zna s svojim sladkim govorjenjem svoje nastavljene mreže tako perkrivati, de te je že vanje vjela, ob nedolžnost, čast in dobro imé perpravila, še préden se prav zaveš (Brentano).

12. Gospod je s svojo vsigamogočno besedo vse vstvaril (Brentano).

13. Ni li Gospod že nekdaj zapovedal svojim zvestim služabnikam, n. pr. Jobu, Mojzesu, Samuelu, Davidu in drugim prerokam, de naj njegove vsigamogočne dela ljudem oznanujejo in poveličujejo? Zakaj bi tudi jez njih zgleda ne posnemal, in ne poveličeval dobrotljiviga stvarnika vsih rečí? (Brentano).

14. „*njih zvijačo*“, t. j., njih skrite naklepe, njih skrivne misli (Brentano).

15. „*znamnja časov*“, t. j., solnce, luno, zvezde. — Njemu, vsigavednimu Gospodu je znano vse preteklo in prihodnje, njemu so odkrite tudi naj skrivniši djanja in reči; torej jih ljudem lahko razodeva po svojih prerokih (Brentano).

Digitized by Google

25. Vse je dvojno; eno zoper eno,[16]) in on ni nič pomanjkljiviga naredil.

26. On ohrani v vsakim, kar je dobriga.[17]) In kdo se bo nagledal njegove slave?

XLIII. Poglavje.

Božje veličastvo se razodeva po mnozih vstvarjenih rečéh.

1. Terdina na višavah[1]) je nje lepota; podoba nebá se vidi v veličastvu.

2. Solnce, ko se per vzhodu pokaže, oznanuje,[2]) ono je čudovitna posoda, delo Najvišiga.

3. Opoldne izžiga zemljo, in kdo more prenašati njegovo vročino? Nekdo ohrani peč v razbeljenji izdelkov,

4. ali trikrat bolj izžiga solnce goré,[3]) ter izdihuje goreče žarke, in s svojimi bliščečimi žarki pogled jemlje.

5. Velik je Gospod, ki ga je vstvaril, in ktero na njegovo besedo po svojim potu hití.

6. In luna, ki se vsim ob svojim času perkazuje, je kazalo časa in znamnje dobe.[4])

7. Po luni se prazniki uravnavajo;[5]) ona je luč, ki se zmanjšuje, kadar je polna.

8. Mesec ima po nji svoje imé, ona čudovitno raste, dokler ni polna.

9. Ona je kakor šotoriše na višavah; na terdini neba častitljivo sveti.[6])

10. Lepota neba je svetloba zvezd; Gospod svet na višavi razsvetljuje.

11. Na besedo Svetiga stojé v svojim redu, in ne opešajo na svojih straţah.[7])

12. Poglej mavrico, in hvali

---

16. Na svetu so si mnoge rečí nasprotne, ter se med seboj vojskujejo, na priliko: noč in dan, poletje in zima, merzlota in gorkota, suša in moča, resnica in laž, pravica in krivica, čednost in hudobija. Kakó moder in mogočen je vladar vsiga svetá, ki per tolikim nasprotji, per toliki vojski vender vse v lepi edinosti ohrani! (Brentano).

17. V greškim: „*Eno poterduje dobro druziga*“, t. j., dobro se spoznava, poterduje in zvišuje po nasprotnim hudim (Brentano).

1. „*Terdina na višavah*“, t. j., nebez na višavi; — „*podoba neba*“ i. t. d., ali: o nebo, kakó veličastno se vidiš!

2. „*oznanuje*“ dan; Brentano pa pravi: „*oznanuje*“ Boga, svojiga vsigamogočniga stvarnika.

3. V Palestini, zlasti pa v Arabii, je okrog poldne grozno velika soparica, de se skorej ne more prenašati; še veči vročina, kakor per razbeljeni péči, pa je ondi v hribih, kamor se solnce bolj vpéra (Brentano).

4. V Palestini so šteli mesce in leta po luni, vsak mesec je imel 28 ali pa 29 dni, leto pa 354. Luna je tedaj Jutrovcam čas kazala.

5. Judje so 14 dni po mlaji mesca „*nizana*“ veliko noč praznovali. Po luni so tudi druge praznike uravnovali (Brentano).

6. Luna se kaže očesu kakor šotoriše, ki je okrog in okrog obdano z ognjem, ki ga vojaki na straži delajo.

7. Sveti pisavec permerja zvezde stražam pred Božjim šotorišem, ki vso noč vsaka na svojim mestu svetijo (Brentano).

Digitized by Google

njega, ki jo je naredil; ona je silno lepa v svoji svetlobi. 1. Mojz. 9, 14.

13. Ona okrožuje nebo s svojim častitim krogam; roke Najvišiga so jo razpele.

14. Na njegovo povelje hitro pada sneg, in on po svoji volji nanaglama pošilja bliskanje.

15. Zavoljo tega se njegovi zakladi[8]) odpérajo, in megle kakor ptice izletavajo.

16. On s svojo močjo oblake dela, in kakor razdrobljeno kamnje se usipa toča.

17. Na njegov pogled se tresejo goré, in po njegovi volji piše jug.

18. Glas njegoviga groma zemljo stresa, nevihta od severja[9]) in vihar.

19. Kakor se leteče ptice usedajo, tako on trosi sneg, in kakor kobilice cepajo, tako pada *(sneg)*.[10])

20. Lepoti njegove belote se čudi oko, in nad njegovo obilnostjo[11]) se serce zavzema.

21. On slano kakor sol na zemljo usipa; in ko pomerzne, je kakor ternjevi verhovi.[12])

22. Kadar merzel veter sever piha, zmerzne voda v led; on se nad vse stoječe vode uleže, in kakor z oklepam pokrije vodo.

23. On obžrè gore, in požgè pušave, in posuší zelenje kakor ogenj.[13])

24. Vse to se ozdravi v nagli megli, in iz toplote izhajoča rosa pride, in ga poniža.[14])

25. (Na njegovo besedo utihne veter,) in s svojo voljo utolaži morsko brezno, in v njem je otoke Gospod zasadil.[15])

26. Kteri se po morji vozijo, njegove nevarnosti perpovedujejo; in ko to s svojimi ušesi slišimo, se čudimo.

27. Tam so sloveče in čudovitne dela: mnogotere plemena zverin in živál in morski somi.

---

8. „*zakladi*“, t. j., shrambe. Stari so si mislili, de ima Bog v velicih shrambah vetre, oblake, sneg in vode zaperte, in jih iz njih izpuša ob svojim času, kakor se spušajo golobje iz golobnjakov (Brentano). Sv. pismo govorí tedaj po ljudskim uménu.

9. „*nevihta od severja*“, t. j., silna ura od polnočne strani.

10. Trume ptic in kobilic so podoba obilniga snega, ki na zemljo pada (Brentano).

11. „*nad njegovo obilnostjo*“, prav po besedi: „*nad njegovim dežjem*“ i. t. d. berž ko ne: „*nad njegovim sneženjem*“ ali *padanjem*“.

12. Sirah permérja slano zavoljo njene bele barve soli, zmerznjenke pa ternjevim verhovam, zato ker so zmerznjenki (ledene sveče, kruceljni), ki molé od stréh, na koncéh ojstri in bodeči kakor ternje (Brentano).

13. V 21., 22. in 23. versti popisuje Sirah zimo, ki vso zelenjavo po hribih in planjavah osmodí, usuší in pokonča (Brentano).

14. „*Vse to*“, kar namreč zima osmodí in usuší, „*se ozdravi*“, t. j., se spet popravi, ter ozelení spomladi „*v nagli megli*“, t. j., po gorkim dežji, ki naglo pride, in topla rosa z juga „*ga poniža*“, t. j., ukroti, premaga merzli veter, ali pa takole: raztopí zmerzlino. — V greškim: ... „*in rosa, ki pride iz toplote, vse oveseli*“, t. j., vse spet oživi, hribi in planjave spet ozelenijo (Brentano).

15. „*Na njegovo besedo*“, t. j., na Božje povelje utihnejo viharji na morji, in Bog je v njem naredil otoke, in jih varuje zoper zdivjane valove (Brentano).

Digitized by Google

28. Po njem se popotvanje dokonča, in na njegovo besedo je vse v redu.[16])

29. Veliko bi povedali, pa nam besedi zmanjkuje; konec našiga govorjenja pa je: On je v vsih rečeh.[17])

30. Ako ga hvalimo, koliko premore naša moč? zakaj on je vsigamogočen čez vse svoje dela.

31. Gospod je strašan in silno velik, in čudovitna je njegova moč.

32. Častite Gospoda, kolikor le morete; on je vender še viši, (in čudovitno je njegovo veličastvo.)

33. Hvalite Gospoda, povišujte ga, kolikor morete; zakaj on je veči, kakor vsaka hvala.

34. Povikšujte ga iz vse moči; vender pa se ne trudite, saj ga ne bote dosegli.[18])

35. Kdo ga je vidil, de bi ga mogel popisati?[19]) in kdo ga more tako povikševati, kakoršen je od začetka? Ps. 105, 2.

36. Veliko skritiga je še veči, kakor to;[20]) zakaj mi vidimo le malo njegovih del.

37. Vse je pa Gospod vstvaril, in je dal modrost njim, ki pobožno živé.

XLIV. Poglavje.

Sirah hvali očake: Henoha, Noeta, Abrahama, Izaka, Jakopa in druge pobožne možé.

1. Hvalimo sloveče može in naše očake v njih rodovinah.

2. Veliko slovečiga je Gospod storil od začetka v svojim veličastvu.[1])

3. Oni so gospodovali po svojih deželah, bili so mogočni in z modrostjo previdení možje, in so ko preroki čast prerokov razglaševali.

4. Zapovedovali so tadanjimu ljudstvu, in dajali so z močjo svoje modrosti ljudstvam nar svetejši nauke.

5. Oni so s svojo umetnostjo iskali muzičnih napevov, in so pesmi pisem skladali.[2])

6. Oni so bili z močjo bogati ljudje, (za lepe reči so si perzadevali,) in so mirno živeli v svojih hišah.

7. Vsi ti so si per rodovih

16. „*Po njem*“, namreč po Gospodu, z njegovo pomočjo prijadrijo mornarji v namenjeni kraj; zakaj Bog je s svojo vsigamogočno besedo morje tako napravil, de se ljudje po njem lahko vozijo (Brentano).

17. Nemogoče mi je popisati vse stvari Božje; tukaj le še toliko rečem: Bog je vse reči vstvaril, in jih tudi ohranuje (Brentano).

18. „*vender pa se ne trudite*“, nikar se preveč ne ubijajte pretuhtovati Boga in njegovih popolnamost, saj ga tukaj na zemlji ne bote nikoli prav popolnama spoznali s svojim plitvim, slabim umam (Brentano).

19. „*de bi ga mogel*“ prav natanko popisati, kakoršen de je.

20. „*kakor to*“, kar od Boga in njegovih stvarí vemo.

1. V greškim: ... „*je Gospod storil nad njimi*“. Gospod je že od nekdaj kazal nad njimi svoje veličastvo.

2. „*pesmi pisem*“, namreč psalme in druge pesmi v svetim pismu (Brentano).

Digitized by Google

svojiga ljudstva čast perdobili, in so bili hvaljeni že v svojih dneh.

8. Njih otroci so imé zapustili, de se še njih hvala oznanuje.[3])

9. So pa tudi nekteri, ki niso v spominu; zginili so, kakor de bi jih ne bilo; rojeni so bili, kakor de bi ne bili rojeni, in njih otroci ravno tako kakor oni.

10. Pa uni[4]) so bili usmiljeni možje, njih pobožnost se ni pozabila.

11. Njih premoženje ostane per njih zarodu.[5])

12. (Njih vnuki so svet delež,) in njih rod je v zavezi ostal.[6])

13. Njih otroci zavoljo njih na vekomaj ostanejo; njih rod in njih slava ne bota prešla.

14. Njih trupla so v miru pokopane, in njih ime živi od roda do roda.

15. Njih modrost ljudstva perpovedujejo, in njih slavo srenja oznanuje.

16. Henoh je bil ljub Bogu, in je bil v raj prestavljen,[7]) de bi narode k pokori opominjal.[8]) 1. Mojz. 5, 24. Hebr. 11, 5.

17. Noe je bil popolnama in, pravičen najden, in ob času serda je bil sprava.[9]) 1. Mojz. 7, 1.

18. Zato je bil pušen ostanek zemlji, ko se je bil potop pergodil.

19. Večna zaveza je bila ž njim narejena, de ne bo vse meso spet s potopam pokončano. 1. Mojz. 9, 14. Hebr. 11, 7.

20. Abraham, véliki oče veliko narodov, nima v slavi sebi enaciga; on se je deržal postave Najvišiga, in je bil v zavezi ž njim. 1. Mojz. 12, 2: 15, 7: 17, 4. 10.

21. V svojim mesu je zavezo poterdil, in je bil zvest v poskušnji najden.[10]) 1. Mojz. 22, 1.

22. Zato mu je persegel, de mu bo dal slavo med njegovim ljudstvam, de bo rastel[11]) kakor prah na zemlji,

23. de bo njegov zarod povikšan kakor zvezde, in de bo deželo dedoval od morja do morja in od reke[12]) do pokrajin dežele.[13])

---

3. *„so imé zapustili“*, namreč imé, ki je še njih očetam v čast.
4. *„Pa uni“*, kterih imena vemo, ki so v sv. pismu zapisane.
5. Njih otroci njih čednosti posnemajo, tedej njih čast vedno živí.
6. ker imajo sveto deležníno, namreč čednosti svojih dedov ali starih očetov, *„in njih rod“*, njih mlajši so zvesti ostali veri svojih očetov.
7. V greškim ni besedi: *„v raj“*. De Henoh še v svojim telesu živí, se razvidi iz lista sv. Pavla do Hebr. 11, 5.; kje pa de živí, sveti očetje niso enacih misel.
8. zakaj v Antikristovih časih bo Henoh spet prišel, pokoro oznanovat ljudstvam, ki se bodo Antikrista deržalc. Gl. Skriv. raz. 11.
9. zakaj zavoljo njegove pravičnosti, s ktero se je Kristusa vdeležil, in je bil njegova predpodoba, je Bog človeškimu rodu perzanesel, de ni bil pokončan.
10. *„V svojim mesu“*, namreč po obrezi; — *„v poskušnji“*, ko mu je bil Bog zapovedal, Izaka darovati (Brentano).
11. *„de bo rastel“*, t. j., de se bo njegov rod množil.
12. *„od reke“*, namreč od reke Evfrata.
13. do egiptovske dežele. Ta Božja obljuba se je spolnila ob času Davida in Salomona.

Digitized by Google

24. In z Izakam je ravno tako storil zavoljo Abrahama, njegoviga očeta.

25. Gospod mu je dal blagodar vsih narodov,[14]) in je poterdil zavezo[15]) verh Jakopove glave.

26. Spoznal ga je po svojih blagodarih,[16]) in dal mu je delež,[17]) ter ga je razdelil dvanajsterim rodovam.

27. In on mu je obranil usmiljene može, ki so pred vsimi ljudmi milost našli.[18])

XLV. Poglavje.

Sirah hvali Mojzesa, Arona in Fincesa.

1. Mojzes je bil ljub Bogu in ljudem, njegov spomin je blagoslovljen. 2. Mojz. 11, 3.

2. On ga je v časti svetnikam enaciga storil, in ga je poveličal sovražnikam v strah, in na njegove besede je perkazni ukrotil.[1])

3. Počastil ga je pred kralji, in mu je dal povelja do svojiga ljudstva, ter mu je pokazal svojo slavo. 2. Mojz. 6, 7. 8: 33, 11.

4. Zavoljo njegove zvestobe in krotkosti ga je posvetil, in ga je zvolil izmed vsiga človeštva.[2])

5. Slišal je namreč njega in njegov glas, in on ga je v oblak peljal,[3])

6. in mu je dal vpričo zapovedi in postavo življenja in krotitve,[4]) de naj uči Jakopa njegove zaveze in Izraela njegovih pravic.

7. Arona, njegoviga brata,

---

14. *„blagodar vsih narodov“* je Mesija, kteriga je Bog Izaku obljubil poslati iz njegoviga zaroda.

15. to obljubo je Bog Jakopu poterdil. Gl. 1. Mojz. 28, 13. Besede: *„verh Jakopove glave“*, so posnete z judovske šege, ker so per blagoslavljanji roke na glavo pokladali (Brentano).

16. Spoznal ga je za praviga Abrahamoviga sina.

17. *„mu je dal delež“*, namreč kanansko deželo v last.

18. Bog je izmed njegovih mlajšev vedno obudoval nektere pobožne može, ki so bili prijetni vsim ljudem. V greškim: *„In on je dal iz njega se roditi usmiljenimu možu, ki je milost našel pred vsimi ljudmi“*. Ta *„usmiljeni“*, sploh pobožni mož je bil egiptovski Jožef (Brentano).

1. Bog je Mojzesa poveličal, kakor svoje svete služabnike: Abrahama, Izaka in Jakopa; — *„sovražnikam v strah“*, namreč Faraonu in Egipčanam; — *„je perkazni ukrotil“*, goljufne čudeže egiptovskih vražarjev je v nič storil. Glej 2. Mojz. 7. pogl. (Brentano).

2. *„Zavoljo njegove zvestobe“* v spolnovanji Božjih zapoved, in zavoljo njegove *„krotkosti“* (Mojzes je bil namreč naj krotkejši mož) ga je Gospod *„posvetil“* v svojo službo, ali pa: izbral. Gl. 4. Mojz. 12, 3. 7. Hebr. 3, 2. (Brentano).

3. Mojzes je slišal govoriti Boga, ki ga je bil poklical na sinajsko goro, ktera je bila z oblakam obdana. Gl. 2. Mojz. 24, 15. 16. (Brentano).

4. *„postavo življenja“*, t. j., svojo zveličavno postavo, in postavo *„krotitve“*, t. j., svoje zapovedi, ki ukazujejo krotiti in berzdati človeške strasti (Brentano).

Digitized by Google

iz Levijeviga rodú, je k enaki časti povikšal.[5])

8. Sklenil je ž njim večno zavezo,[6]) in mu je dal duhovstvo med ljudstvam, in ga je s častjo osrečil,

9. in ga je opasal s slavnim pasam, in ga je oblekel v častitljivo oblačilo, in ga ovenčal z naj dražjim orodjem.[7])

10. Oblekel mu je dolgo suknjo in spodnje oblačilo in naramnik, in mu je veliko zlatih zvončikov okrog obesil, 2. Mojz. 28, 35.

11. de so žvenkljali per njegovi hoji, in de se je žvenkljanje slišalo v tempeljnu v spomin njegoviga ljudstva.

12. *(Oblekel mu je tudi)* sveto oblačilo, ki je bilo iz zlata in iz višnjeve in zagorelorudeče volne tkano, delo modriga, z umnostjo in resnico previdéniga možá.[8])

13. Bilo je[9]) iz škerlataste niti umetno tkano delo, v kterim so bili dragi, z zlatam okovani in po kamnjarjevi umetnii izrezani kamni v spomin dvanajsterih Izraelovih rodov.

14. Zlata krona je bila na njegovi kapi, na kteri je bilo zarezano znamnje svetosti, in slava njegove časti, drago in očem silno prijetno delo.

15. Kaj tako lepiga ni bilo pred njim od začetka.

16. Vanj se ni noben ptujic oblačil, ampak le samo njegovi sinovi in njegovi vnuki vse čase.

17. Njegove daritve je ogenj vsaki dan sežigal.[10])

18. Mojzes je njegove roke napolnil, in ga mazilil s svetim oljem. 3. Mojz. 8, 12. 27. 28.

19. To je bilo njemu in njegovimu zarodu v večno zavezo storjeno, dokler bodo dnevi nebá, de naj bi duhovni bili, in hvalo peli, in poveličevali njegovo ljudstvo v njegovim imenu.[11])

20. Zmed vsih živih je njega izvolil, de naj bi Bogu daroval daritev, kadilo in prijeten duh[12]) v spomin za spravo svojiga ljudstva.

21. In dal mu je oblast v svojih zapovedih, v zavezi svojih pravic, učiti Jakopa spričevanj in Izraela v njegovi postavi razsvetljevati.

22. Vzdignili pa so se bili ptujci zoper njega, in iz nevošljivosti so ga v pušavi obdali ljudje, ki so bili z Datanam in

---

5. Bog je dal Aronu viši duhovsko službo, ktero je poprej Mojzes opravljal.
6. Bog je Aronu obljubil, de bo duhovstvo vedno ostalo per njegovi družini.
7. Zastran duhovskiga oblačila glej 2. Mojz. 28. pogl.
8. *„možá“*, namreč Beselecla. — V greškim: ... *„tkano delo s napersnikam pravice“* (z napisam): *„svetloba in pravica“*. Glej zastran tega 2. Mojz. 28. pogl. 13. in 22. razlago.
9. *„Bilo je“*, namreč sveto oblačilo z napisam: *„svetloba in pravica“*. Glej poprešnjo razlago.
10. V greškim: *„Njih daritve so se vsaki dan dvakrat brez prejenjanja zažigale“*.
11. To se je v tem ozéru dopolnilo, ker se duhovstvo stariga zakona po duhovstvu noviga zakona vedno nadaljuje, tode po višim rédu.
12. *„kadilo in prijeten duh“*, v greškim: *„žgavne in kadilne daritve“*.

Digitized by Google

Abironam, in serdita Koretova derhal. 4. Mojz. 16, 1.

23. Gospod Bog je to vidil, in mu ni bilo všeč; in naglo jih je njegov serd požerl. 4. Mojz. 16, 31. 35.

24. Storil je nad njimi strašin čudež, ter jih je z ognjenim plamenam pokončal.

25. Aronu pa je čast pomnožil, ter mu je dal delež, in mu odločil pervine zemeljskiga sadú.

26. Zlasti jim je perpravil kruha do sitiga;[13]) ker tudi smejo jesti od Gospodovih darov, ktere je dal on njemu in njegovimu zarodu.

27. Sicer pa nima deleža v deželi narodov,[14]) tudi ne dela med ljudstvam; zakaj on sam je njegov del in delež.

28. Finees, Eleazarjev sin, je bil tretji v časti,[15]) ker ga je posnemal v strahu Gospodovim, 4. Mojz. 25, 7. 1. Mak. 2, 54.

29. in je bil stanoviten per nesramnih delih ljudstva;[16]) s pobožnostjo in z veselim sercam je Izraela z Bogam spravil.

30. Torej je sklenil ž njim zavezo mirú, de naj bo on viši duhoven svojiga ljudstva, in de per njem in per njegovim zarodu čast višiga duhovstva ostane vekomaj:

31. kakor je bil s kraljem Davidam, Jesetovim sinam iz Judoviga rodu, zavezo storil, njemu in njegovimu zarodu v delež,[17]) de bi on[18]) v naše serca modrost dajal, in njegovo ljudstvo pravično sodil, de bi se njih premoženje ne pozgubilo, temuč de njih čast per njih zarodu vekomaj ostane.[19])

XLVI. Poglavje.

Sirah hvali Jozueta, Kaleba in Samuela.

1. Junak v vojski je bil Jo- | zue, Navetov sin, naslednik Moj-

---

13. V greškim: . . . *„nar boljšiga kruha“*, namreč: pokladniga kruha. Gl. 3. Mojz. 24, 9.

14. Duhovni in leviti niso dobili deležnine v kananski deželi, de niso bili po časnih, zemeljskih opravilih zaderževani in moteni v svoji duhovski in levitovski službi. Gl. 4. Mojz. 35, 1. 2: 18, 20.

15. *„je bil tretji“* izmed vélicih duhovnov. Za Aronam je bil véliki duhoven njegov sin Eleazar, za njim pa Finees.

16. *„je bil stanoviten“* v veri, ko je bilo ljudstvo Boga zapustilo, in je malikam v čast nečistost uganjalo (Brentano). Gl. 4. Mojz. 25.

17. Per Fineesovih mlajših naj bode viši duhovstvo, kakor per Davidovih mlajših kraljeva oblast.

18. *„de bi on“*, namreč veliki duhoven nas modrosti učil.

19. V greškim: *„Kakor je bil* (Bog) *zavezo naredil z Davidam iz Judoviga rodu, de sin po sinu dedva kraljévo oblast: tako tudi Aron in njega zarod dedva“* viši duhovstvo. *„Bog vam* (duhovnam) *daj modrost v serce, njegovo ljudstvo pravično soditi, de se ne zmanjša njegova sreča in večna slava po rodovih“.*

Digitized by Google

zesov v prerokovanji,[1]) velik že po svojim imenu;[2])

2. silno velik pomočnik izvoljenih Božjih v boji z vstajočimi sovražniki, de bi Izrael prejel obljubljeno deželo.

3. Kolikošno slavo je dosegel, ko je bil svojo roko vzdignil, in zoper mesta meč potegnil?

4. Kdo se je kdaj pred njim tako v bran postavil? Gospod sam mu je namreč sovražnike perpeljal v roke.

5. Ni li bilo v njegovi serditosti solnce perderžano, de je bil en dan, kakor dva? Joz. 10, 14.

6. On je klical Najvišiga, Vsigamogočniga, ko se je s sovražniki okrog bojeval, in véliki in sveti Bog ga je uslišal, de se je usula toča ko kamnje silno velike teže. Joz. 10, 11. 12.

7. S silo je nad sovražno ljudstvo planil, in je pokončal zopernike, ko so doli šli,[3])

8. de bi narodi spoznali njegovo mogočnost, in de se ni lahko bojevati zoper Boga. On je bil Vsigamogočnimu pokoren.

9. Tudi ob Mojzesovih časih je dobro storil on in Kaleb, Jefonetov sin, ko sta se sovražniku zoperstavila, in ljudstvu grešiti branila in hudobno godernjanje utolažila. 4. Mojz. 14, 6.

10. Onadva, ki sta bila sama zmed šest sto tavžent pešcov iz nevarnosti rešena, sta bila izvoljena, de sta jih peljala v deležnino, v deželo, v kteri se mleko in med cedí.

11. In Gospod je tudi Kalebu dal móč, in je celó do starosti per moči ostal, de je šel na goré v deželi, in de je njegov zarod prejel deležnino;[4])

12. naj bi vsi Izraelovi otroci vidili, kako dobro je, ubogati svetiga Boga.

13. Tudi sodniki so bili vsakteri s svojim imenam; njih serce ni bilo spačeno, in se niso bili od Gospoda obernili.[5])

14. Njih spomin bodi tedej blagoslovljen, in njih kosti naj poganjajo na svojim kraji,[6])

15. in njih ime naj ostane vekomaj; slava svetih mož naj ostane per njih otrocih.

16. Samuel, Gospodov prerok, ki ga je Gospod Bog ljubil, je napravil novo vladarstvo, ter je mazilil poglavarje svojiga ljudstva.[7])

17. On je kardelo po Gospodovi postavi sodil, in Bog se je

---

1. *„v prerokovanji“*, t. j., v preroški službi, ker je Bog ž njim govoril, on pa je povelje Božje ljudstvu oznanoval (Brentano).
2. ime *„Jozue“* pomeni: odrešenik, zveličar, zmagovavec.
3. *„ko so doli šli“* od Bethorona. Glej Joz. 10, 11.
4. Glej vso to zgodbo Joz. 14, 6—13.
5. Tudi sodniki so bili sloveči možje, ki se niso bili vdali malikovanju, ampak so Bogu zvesto služili, in ljudstvo varovali sovražnikov (Brentano).
6. *„njih kosti naj poganjajo“*, t. j., oni naj še živijo v svojih mlajših s svojimi lepimi čednostmi; nekteri pa takole: njih kosti naj spet oživijo per vstajenji mertvih.
7. *„novo vladarstvo“*, namreč kraljévo vladarstvo (Gl. 1. Kralj. 8, 6. 22.); — *„je mazilil“* Savla in Davida.

Digitized by Google

na Jakopa ozerl, in prerok je bil poterjen v svoji zvestobi.[8])

18. On je bil zvest spoznan v svojih besedah;[9]) ker je gledal Boga luči.[10])

19. On je klical Gospoda vsigamogočniga med darovanjem jagnjeta brez madeža, ko so ga sovražniki od vsih strani obdajali in stiskali.

20. In Gospod je z nebes zagermel, in je dal z velikim hrumam slišati svoj glas,

21. in je poterl poglavarje Tircov in vse vojvode Filistejcov.[11])

22. In preden je svoje življenje dokončal, in se iz sveta ločil, je pred Gospodam in njegovim maziljenim[12]) pričal, de ni od nikogar ne denarja, še čevlja ne[13]) vzel, in nihče ga ni dolžil.

23. In potem, ko je bil umerl, je kralju povedal, in mu oznanil konec njegoviga življenja, in je povzdignil iz zemlje svoj glas, in je prerokoval, de bo ljudska hudobija pokončana.[14])

XLVII. Poglavje.

Sirah hvali Natana, Davida in Salomona.

1. Po tem je vstal prerok Natan ob Davidovim času. 2. Kralj. 12, 1.

2. Kakor se mast od mesá odloči, tako je bil David odločen izmed Izraelovih otrók.[1])

3. Z levi si je igral v svoji mladosti kakor z jagnjeti, in z medvedi je ravno tako ravnal, kakor z mladimi ovčicami. 1. Kralj. 17, 34.

4. Ali ni bil ubil velikana, in vzel sramoto od svojiga ljudstva? 1. Kralj. 17, 49.

5. Vzdignil je svojo roko, in je s kamnam iz prače poderl Golijatovo ošabnost;

6. zakaj on je klical vsigamogočniga Gospoda, in dal je njegovi desnici moč, s pota spraviti mogočniga junaka, in povišati rog[2]) svojiga ljudstva.

7. Zatorej ga je slavilo *(ljudstvo)* ko premagavca deset tav-

8. Samuel je vladal ljudstvo po Božji postavi, Bog pa je dal srečo njegovimu vladarstvu, in kar je Samuel prerokoval, se je vse zgodilo (Brentano).

9. Samuel je bil resničen spoznan v svojim prerokovanji.

10. t. j., on je imel prave, resnične perkazni Božje.

11. Glej vso to zgodbo 1. Kralj. 7, 6. i. d.

12. *„njegovim maziljenim“*, t. j., pred kraljem Savlam.

13. *„še čevlja ne“*, t. j., tudi ne naj manjši reči, ki bi bila kaj vredna.

14. *„de bo ljudska hudobija“*, t. j., de bo hudobno ljudstvo pokončano. 1. Kralj. 22, 18. i. d.

1. Judje so mast darovane živine ko naj boljši del odločili od mesa, in so jo posebej Bogu v čast sežigali (3. Mojz. 3, 1—11.). Kakor mast je bil David ko naj boljši mož izmed vsih Izraelcov odbran, in torej je bil Bogu memo vsih naj bolj prijeten in ljub.

2. *„povišati rog“*, t. j., pomnožiti moč Izraelovimu ljudstvu.

Digitized by Google

žent móž,[3]) in ga je hvalilo zavoljo Gospodovih blagodarov, in mu je dalo častno krono;[4]) 1. Kralj. 18, 7.

8. zakaj on je zaterl sovražnike povsod, in je iztrebil Filistejce, ki so zoperniki do današnjiga dné; razterl je njih rog na vekomaj.[5])

9. Per vsakim delu je dajal hvalo Svetimu in. Najvišimu s častitljivo besedo.

10. Iz vsiga serca je hvalil Gospoda, in je ljubil Boga, (kteri ga je vstvaril, in mu dal moč zoper sovražnike.)

11. Tudi je postavil pevce pred altar, in je z njih glasam napravil prijetno petje.

12. Dajal je tudi praznikam lepoto, in je lepšal čase do konca svojiga življenja,[6]) de so hvalili sveto imé Gospodovo, in že zjutrej povikševali svetiga Boga.

13. Gospod ga je očistil njegovih grehov, in je na vekomaj njegov rog povikšal;[7]) in mu je z zavezo dal kraljestvo in slavni sedež v Izraelu. 2. Kralj. 12, 13.

14. Za njim je vstal njegov modri sin, in zavolj njega[8]) je poderl vso sovražno moč.

15. Salomon je kraljeval v mirnih časih, in Bog mu je podvergel vse sovražnike, de bi hišo zidal njegovimu imenu[9]) in svetiše na vekomaj perpravil. Kako moder si bil v svoji mladosti! 3. Kralj. 3, 12.

16. in kako si bil z modrostjo napolnjen kakor reka! In tvoja duša je zemljo odgernila.[10]) 3. Kralj. 4, 31.

17. In si s prilikami napolnil uganke;[11]) celó do otokov je bilo razglašeno tvoje imé, in zavoljo svojiga mirú si bil ljubljen.

18. Tvojim pesmim in pregovoram in prilikam in razlaganju so se dežele čudile,

19. in imenu Gospod Boga,[12]) ki ima primek Izraelov Bog.

---

3. Ženske so Davidu, ki je bil Golijata premagal, slavne pesmi pele.
4. *„častno“*, ali kraljevo krono mu je bilo ljudstvo namenilo.
5. V greškim: ... *„zoperniki, in je poterl njih rog* (njih moč) *do današnjiga dné“*.
6. V greškim: ... *„čase do doveršenja“* i. t. d. Pomen: David je obhajanje praznikov, svetih časov in očitne službe Božje prav slovesno ali častitljivo napravil. Gl. 1. Kron. 16, 4—37: 23, 2. in pogl. 24., 25. in 26. (Brentano).
7. *„njegov rog“*, t. j., njegovo moč (v njegovim mlajšim, v Mesii).
8. *„Za njim je“* kraljeval njegov sin Salomon; — *„zavolj njega“*, zavolj Davida je Bog poderl vse sovražnike.
9. *„de bi hišo“*, t. j., tempelj zidal v povikšanje Božjiga imena.
10. *„z modrostjo napolnjen“*, t. j., tako si bil modrosti poln, kakor je reka polna vode; — *„tvoja duša“*, t. j., tvoj duh je preiskoval in poznal vse stvari na zemlji (Gl. 3. Kralj. 4, 33.). V greškim: *„Tvoja duša je pokrila vso deželo“*, t. j., tvoj duh se je razširil po vsi deželi, ker si s svojo modrostjo obdeloval neotesano ljudstvo (Brentano).
11. *„uganke“*, t. j., skrivnostno govorjenje. V greškim: *„in jo* (namreč deželo) *napolnila* (namreč tvoja duša, tvoj modri duh) *z uganskimi* (skrivnostnimi) *pregovori“*; i. t. d. (Brentano).
12. *„imenu Gospod Boga“*, t. j., moči Božji, ki se je v tebi razodevala, so se čudile vse ljudstva.

Digitized by Google

20. Ti si zlato nabiral kakor medenino, in si srebro kakor svinec spravljal. 3. Kralj. 10, 27.

21. Pa ti si se bil ženskam vdal; imel si oblast do svojiga života.[13])

22. Ti si svojo slavo omadežal, in si svoj zarod onečastil, ter si nad svoje otroke jezo perpravil, in si se v svoji nespameti dal zapeljati,

23. de je bilo kraljestvo razdvojeno, in terdo vladarstvo[14]) se vzdignilo v Efrajmu. 3. Kralj. 12, 16.

24. Bog pa vender ni odstopil od svojiga usmiljenja, in ni ugonobil in ne pokončal svojiga dela; tudi ni v korenini zaterl vnukov svojiga izvoljenca,[15]) in ni pokončal zaroda njega, ki je Gospoda ljubil;

25. ampak ohranil je ostanek Jakopu in Davidu iz njegoviga debla.

26. In Salomon je imel konec s svojimi očeti,

27. in je zapustil iz svojiga zaroda neumnost ljudstva,[16])

28. nespametniga Roboama, ki je s svojim svetam ljudstvo od sebe odvernil, 3. Kralj. 12, 23.

29. in Jeroboama,[17]) Nabatoviga sina, kteri je Izraela v greh zapeljal,[18]) in Efrajmu[19]) pot k hudobii odperl, in prav veliko je njih grehov bilo.

30. Ti[20]) so jih deleč izgnali iz njih dežele.[21])

31. Oni so se vse hudobeji zmišljevali, dokler ni bilo mašev anje nad nje prišlo, (in vsim njih greham konec storilo.)

XLVIII. Poglavje.

Sirah hvali Elija, Elizeja, Ezekija in Izaija.

1. Elija, prerok, pa je vstal kakor ogenj, in njegova beseda je gorela kakor bakla.[1]) 3. Kralj. 17, 1.

---

13. *„si imel oblast do svojiga života“*, t. j., si ž njim tako počenjal, kakor de bi bil imel do njega vso oblast. V sirski prestavi: ... *„in jim je dal oblast do svojiga života“*.

14. *„terdo vladarstvo“*, t. j., puntarsko vladarstvo se je vzdignilo zoper njegoviga sina, ker je bilo deset rodov od njega odpadlo.

15. *„svojiga izvoljenca“*, namreč pobožniga kralja Davida.

16. *„neumnost ljudstva“*, t. j., nar neumnišiga med ljudstvam.

17. Salomon je Jeroboama za seboj pustil v tem pomenu, ker so bili Salomonovi grehi krivi, de je Bog Jeroboamov punt in ž njim sklenjene hude nasledke dopustil.

18. *„je Izraela v greh zapeljal“*, namreč v malikovanje.

19. Efrajm je bil poglavitniši rod Izraeloviga kraljestva, in pomeni tukej vse Izraelovo kraljestvo.

20. *„Ti“* grehi namreč so bili krivi, de so bili pregnani iz dežele.

21. Ti grehi so bili vzrok asirske sužnosti. 4. Kralj. 17, 6. 7.

1. Sirah permerja preroka Elija ognju, ker je s svojo gorečo besedo zatéral malikovanje (Brentano).

Digitized by Google

2. On je lakoto na nje perpravil, in oni, ki so ga s svojo nevošljivostjo dražili, so se zmanjšali;[2]) zakaj oni niso môgli terpeti Gospodovih zapoved.

3. Z Gospodovo besedo je nebó zaperl, in je trikrat ogenj z neba vergel. 3. Kralj. 18: 4. Kralj. 4.

4. Tako je bil Elija s svojimi čudeži poveličan! In kdo se more tako hvaliti, kakor ti?[3])

5. ki si z besedo Gospod Boga mertviga otél iz spodnjiga sveta in smertne oblasti; 3. Kralj. 17, 22.

6. ki si kralje v pogin pahnil in častitljive z njih sedeža,[4]) (ter si lahko poterl njih moč;)

7. ki si slišal na Sinaji sodbo in na Horebu maševavne sodbé;[5])

8. ki si mazilil kralje v pokorjenje, in si preroke sebi naslednike postavil;[6])

9. ki si bil vzet v ognjenim viharji, na vozu z ognjenimi konji; 4. Kralj. 2, 11.

10. ki si bil postavljen v hudih časih, Gospodovo jezo utolažiti, očetovo serce sinu nagniti, in Jakopove rodove zopet ustanoviti.[7]) Mal. 4, 6.

11. Blagor jim, ki so tebe vidili, in so bili s tvojo prijaznostjo počešeni![8])

12. (Zakaj mi živimo le v tem življenji,[9]) po smerti pa ne bo tako naše ime.)

13. Elija je bil sicer v viharji zagernjen, Elizej pa je bil napolnjen z njegovim duham. V svojim življenji se ni bal nobeniga poglavarja, in nihče ga ni s svojo močjo premagal. 4. Kralj. 2, 12.

14. Tudi ga ni nobena beseda premagala, še celó njegovo mer-

---

2. „*so se zmanjšali*“, t. j., so bili pokončani, namreč duhovni malika Bala (3. Kralj. pogl. 18.), po tem pa so se bili tudi drugi sovražniki zmanjšali. — V greškim: „*On je hudo lakoto na nje perpravil, in jih je zmanjšal s svojo gorečnostjo*“; Elija je namreč Boga prosil, de ni deževalo, torej jih je veliko za lakoto pomerlo (Brentano).

3. „*kakor ti*“, Elija! ki si vdovi v Sarepti mertviga sina v življenje obudil? (v. 5.) (Brentano).

4. Glej 3. Kralj. 21, 22. 23: 4. Kralj. 1, 16. 17: 9, 12. 14: 2. Kron. 21, 2. 4.

5. Elija je bil zbežal v Arabijo na sinajsko goro (en del te gore je bil Horeb), in ondi mu je bil Bog razodel strahovitne sodbe ali kazni, ki jih bo poslal nad Izraelovo kraljestvo in nad kralja Ahaba. Gl. 3. Kralj. 19, 11. 15. (Brentano).

6. si postavil kralje, ki so bili namenjeni, ljudstvo zavoljo malikovanja kaznovati (gl. 3. Kralj. 19, 11. 15.), „*in si preroke*“, namreč preroka Elizeja za svojiga naslednika postavil. Gl. 3. Kralj. 19, 20.

7. Tako se bere per preroku Mal. 4, 6. Malakijevo prerokovanje se je nekoliko že spolnilo nad Janczam Kerstnikam, ki je bil napolnjen z Elijevim duham; natanko pa se bo dopolnilo proti koncu svetá, ko se bodo po pridigi preroka Elija, ki se bo zopet perkazal, vsi Judje v Jezusovo cerkev podali. Mat. 11, 14: 17, 12.

8. V greškim: „*Blagor jim, ki tebe vidijo in v ljubezni umerjejo; zakaj potem bodo pravo življenje imeli*“.

9. zatorej te ne moremo viditi na tem svetu; „*ne bo tako naše ime*“, kakoršno je tvoje, ki nisi prav za prav umerl, in boš v zveličanje ljudi zopet prišel.

Digitized by Google

tvo truplo ga je ko preroka oznanovalo.[10]) 4. Kralj. 13, 21.

15. V svojim življenji je dopernašal grozne reči, in po smerti je delal čudeže.[11])

16. Per vsim tem se ljudstvo ni spokorilo, in oni niso svojih grehov zapustili, dokler niso bili izgnani iz svoje dežele, in dokler niso bili razkropljeni po vsim svetu;

17. in le malo ljudstva[12]) je bilo ostalo, in poglavar iz Davidove hiše.

18. Eni zmed njih so storili, kar je Bogu dopadlo;[13]) eni pa so veliko grehov dopernesli.

19. Ezekija je ogradil svoje mesto, in je vanj napeljal vodo, in je z železam skalo zavertal, ter jo je v vodnjak naredil.[14])

20. V njegovih dneh je bil Senaherib prišel, in poslal Rabsaka, in je svojo roko zoper nje povzdignil, in svojo roko zoper Sion stegnil, in prevzel se je bil v svoji moči. 4. Kralj. 18, 13.

21. Tadaj so strepetale njih serca in roke, in terpeli so bolečine, kakor žene na porodu.

22. In klicali so usmiljeniga Gospoda, ter so stegali svoje roke, in k nebesam povzdigovali, in sveti Gospod Bog je njih glas kmalo uslišal.

23. (On se ni njih grehov spomnil, tudi jih ni njih sovražnikam v roke dal,) temuč očistil jih je z roko Izaija, (svetiga preroka.)[15])

24. On je razmetal asirsko šotoriše, in angelj Gospodov jih je poterl. 4. Kralj. 19, 35. Tob. 1, 21. Iz. 37, 36: 1. Mak. 7, 41: 2. Mak. 8, 19.

25. Ezekija je bil namreč storil, kar je Bogu dopadlo, in je serčno hodil po potu svojiga očeta Davida, kakor mu je bil zapovedal Izaija, véliki in zvesti prerok pred Božjim obličjem.

26. V njegovih dneh je nazaj šlo solnce, in on je kralju življenje zdaljšal. 4. Kralj. 20, 11. Iz. 38, 8.

27. On je z velikim duham vidil poslednje reči,[16]) in je tolažil žalostne v Sionu. Do večnosti

28. je oznanil prihodnje in skrite reči,[17]) preden so se zgodile.

---

10. Nobeno pregovarjanje ga ni môglo odverniti od Boga in njegovih zapoved. Drugi prestavljajo prav po besedi: ... „*premagala, in njegovo mertvo truplo je prerokovalo*“; misli si namreč čudež, ki se je bil na Elizejevim grobu zgodil. Glej 4. Kralj. 13, 21. (Brentano).

11. Glej 4. Kralj. 2, 14. 22. 23: 3, 16—24: 4, 7. 36. 41. 44: 5, 14. 27: 6, 6. 12. 20.

12. namreč podložni Judoviga kraljestva. Gl. zgor. pogl. 47, 30.

13. Eni zmed Judov so po volji Božji živeli.

14. Glej zastran tega Iz. 22, 10: 2. Kron. 32, 29. 30.

15. „*temuč očistil*“ i. t. d., to je: Bog jih je rešil po molitvi svojiga svetiga preroka Izaija (Brentano).

16. „*poslednje reči*“, Mesijeve čase, sveto cerkev, ki je Božje kraljestvo na zemlji.

17. je prerokoval prihodnji stan judovske in keršanske cerkve do konca svetá.

Digitized by Google

XLIX. Poglavje.

Sirah hvali Josija, Jeremija, Ecehiela, dvanajst prerokov, Zorobabela, Jozueta, Jozedekoviga sina, Nehemija, Henoha, Jožefa, Seta, Sema in Adama.

1. Josijev spomin je kakor zmés dišav, ki jo je mazilar napravil.[1]) 4. Kralj. 22, 1.

2. Njegov spomin je v vsakih ustih sladak kakor med, in kakor muzika per vinski pijači.

3. Bog ga je bil postavil ljudstvu v spreobernjenje, in je potrebil gnusobo hudobije.[2])

4. On je svoje serce k Gospodu obračal, in v dnevih grešnikov je bil pobožnost uterdil.

5. Zunaj Davida in Ezekija in Josija so se vsi pregrešili;[3])

6. zakaj Judovi kralji so postavo Najvišiga zapušali, in so strah Božji zaničevali.[4])

7. Torej so svoje kraljestvo drugim dali in svojo čast ptujimu ljudstvu.[5])

8. Ti[6]) so požgali izvoljeno sveto mesto, in so v pustote naredili njegove ceste po Jeremijevim prerokovanji. 4. Kralj. 25, 9.

9. Oni so namreč ž njim gerdó ravnali, ki je bil že v maternim telesu prerok posvečen, de naj podere in iztrebi in pokonča in spet sozida in ponovi.[7])

10. Ecehijél je vidil obraz veličastva, ktero mu je bil pokazal na vozu Kerubinov.[8]) Eceh. 1, 4.

11. Zakaj on je opomnil sovražnikov v plohi, in je oznanoval dobro njim, ki po pravih potih hodijo.[9])

12. Tudi kosti dvanajst prerokov naj zelené na svojim kraji;[10]) zakaj oné so Jakopa poterdovale,[11]) ter so ga rešile z močjo vere.[12])

13. Kako hočemo Zorobabela

---

1. Spomin Josijevih čednost je tako prijeten, kakor nar dražji dišave. „*Dišave*“, „*med*“ in „*muzika*“ so podobe prijetnosti (Brentano).
2. Josija je bil potrebil malikovanje iz dežele (Brentano).
3. ker so malikovanje podpérali, ali ga saj terpeli. Gl. 3. Kralj. 22, 4. 5 : 15, 14 : 22, 44.
4. še celó Judovi kralji so postavo Božjo vnemar pušali, in se Boga niso bali.
5. „*so dali*“, t. j., so mógli prepustiti; — „*ptujimu ljudstvu*“, t. j., Kaldejcam.
6. Kaldejci so Jeruzalem razdjali, kakor je Jeremija prerokoval.
7. „*oni*“, namreč Judje, so z Jeremijem gerdo ravnali zavoljo njegoviga prerokovanja. — Bog je bil Jeremija zvolil, naj Judam prerokuje, de bo Bog njih kraljestvo razdjal, ob svojim času pa ga bo zopet ustanovil (Brentano).
8. Zastran tega, kar je Ecehiel vidil, glej Eceh. 1. pogl. in razlage.
9. Ecehiel je napovedal lažnjivim prerokam in sovražnim ljudstvam nesrečo v podobi plohe in viharja (Eceh. 13, 13: 38, 22.); spolnovavcam Božjih zapoved in poboljšanim grešnikam pa je oznanoval dobro. Glej Eceh. 18, 21 : 33, 14. i. d. (Brentano).
10. Tudi dvanajsteri mali preroki naj živé v slavnim spominu med svojimi mlajšimi. Gl. zgor. 46, 12.
11. zakaj tudi mali preroki so Izraelce tolažili v stiskah, in jih poterdovali v veri in upanji prihodnjiga rešenja (Brentano).
12. ter so oznanovali Izraelcam rešenje v moči vere in zaupanja.

Digitized by Google

poveličevati? zakaj on je kakor pečatnik v desni roki.[13]) 1. Ezd. 3, 2. Ag. 1, 2.

14. Kakó tudi Jesusa, Jozedekoviga sina?[14]) ktera sta v svojih dneh hišo zidala, in postavila Gospodu sveti tempelj, ki je perpravljen v večno veličastvo.

15. Tudi Nehemija bo dolgo časa v spominu, ki nam je sozidal poderto zidovje, in postavil duri z zapahi vred, in ki je naredil naše hiše.

16. Ni ga bilo človeka na zemlji, kakoršen je bil Henoh; zato je pa tudi bil vzet z zemlje;

17. tudi ni bilo človeka, kakor je bil Jožef, poglavar svojih bratov, steber svojiga ljudstva, vladar svojih bratov, podpora ljudstvu; 1. Mojz. 41, 42—45.

18. njegove kosti so bile shranjene, in so po njegovi smerti prerokovale.[15])

19. Set in Sem sta slovela med ljudmi; Adam pa je čez vse ljudi zavoljo svojiga začetka.[16]) 1. Mojz. 4, 25. 32.

L. Poglavje.

Sirah hvali Simona, vélikiga duhovna. Konec pregovorov.

1. Simon, Onijev sin, véliki duhoven,[1]) je v svojim življenji hišo podperl, in v svojih dneh tempelj popravil.

2. On je tudi tempelj povišal, dvojno poslopje z visocimi zidovi ob tempeljnu.[2])

3. V njegovih dneh so se vodnjaki izlivali, in so se kakor morje polnili čez méro.[3])

---

13. On je bil ljubčik Božji, in Bog ga je tako skerbno varoval, kakor skerbno kdo svoj pečatnik varuje, de ne pride v ptuje roke. Permeri Ag. 2, 24. Vis. pes. 8, 6.

14. Jesus, sin Jozedekov, je bil véliki duhoven tisti čas, ko se je bil Zorobabel z Judi vred iz babilonske sužnosti vernil. Zorobabel in Jesus, Jozedekov sin, sta tempelj zidala. Gl. 1. Ezdr. 3, 2.

15. Jožef je že pred svojo smertjo prerokoval, de bodo Izraelci Egipt zopet zapustili, in v Kanaan se vernili (1. Mojz. 50, 23. 24.), ob enim pa je tudi zapovedal, de naj seboj vzamejo njegove kosti iz Egipta in v Kanaan prenesejo. Ko so se bili tedej Izraelci iz Egipta vzdignili, je Mojzes tudi Jožefove kosti seboj vzel (2. Mojz. 13, 19.); tadaj so se bile tudi Jožefove besede že na pol spolnile, torej so bile Jožefove kosti Izraelcam lahko porok, tako rekoč prerok, ter so jim na potu skozi pušavo tudi molčé prerokovale, de se bo gotovo tudi druga polovica Jožefoviga prerokovanja dopolnila, namreč de bodo prišli v obljubljeno deželo.

16. „*Adam pa je čez vse ljudi*“ povzdignjen, ker ni bil rojen kakor drugi ljudje, ampak ga je Bog iz persti naredil, in mu neumerljivo dušo vdihnil (Brentano).

1. Véliki duhoven Simon, verjetno drugi tega imena, je v tempeljnu dal narediti devet stebrov (Brentano).

2. S temi besedami sveti pisavec blezo omeni, de je ta véliki duhoven zidovje in tabor okrog tempeljna povišal (Brentano).

3. Simon je naredil vodotoke ali rake v mesto, torej so bili vodnjaki polni

Digitized by Google

4. On je skerbel za svoje ljudstvo, in ga je pogina rešil.

5. On je s svojo močjo mesto razširil, in je bil spoštovan, kadar je med ljudstvo stopil; tudi vhodiše v hišo in v preddvor je razširil.[4])

6. Kakor se svéti zgodnja danica sred megle, in kakor polna luna ob svojih dneh,

7. in kakor solnce v svoji svetlobi: tako se je on svetil v Božjim tempeljnu,

8. kakor blesketeča mavrica med veličastnimi oblaki, in kakor cveteče cvetlice v spomladanskih dneh, in kakor lilije ob potokih, in kakor dišeče kadilo v poletnih dneh,

9. kakor svetel ogenj in kadilo užgano na ognji,

10. kakor posoda iz čistiga zlatá, ozaljšana z vsakoršnimi drazimi kamni,

11. kakor rodovitna oljka, kakor cipresa, ki se na kviško vzdiga: tak je bil on, kadar je častno oblačilo oblekel, in je bil napravljen z vso lepotijo.

12. Kadar je šel k svetimu altarju, je čast dajal sveti obleki.[5])

13. Ko je pa prejemal darove iz rok duhovnov, in sam per altarji stal, okrog njega pa njegovi bratje: je bil kakor vsajen ceder na libanski gori,[6])

14. in vsi Aronovi sinovi[7]) so okoli njega stali v svoji časti, kakor palmove veje.

15. Gospodove darove pa so oni v svojih rokah deržali pred vsim Izraelovim zbirališem; in ko je per altarji svojo službo opravljal, de bi dokončal daritev nar višiga Kralja,[8])

16. je stegnil svojo roko k pitnimu daru, in je kri grozdja daroval;[9])

17. izlil jo je na tla per altarji v dišavo Božjo naj višimu Poglavarju.

18. Tadaj so Aronovi sinovi vpili, in z dolgimi trobentami trobili, in dajali slišati velik glas v spomin pred Bogam.[10])

19. Tadaj je vse ljudstvo nanaglama z obrazam na tla padlo, de je molilo Gospoda, svojiga Boga, in prosilo vsigamogočniga, visokiga Boga.

20. In pevci psalmov so ga s svojimi glasovi poveličevali, in v

---

vode. V greškim: „*Njegove dni je bil vodnjak poškodvan, ki je bil iz brona, in njegova širjava je bila enaka morju*“. Ta „*vodnjak*“ je bil silno velik kotel v tempeljnu, kteriga so Hebrejci, kakor tudi vsako veliko vodo „*morje*“ imenovali. Glej popis tega „*morja*“ 3. Kralj. 7, 23. (Brentano).

4. V greškim: „*On je mesto z nasipam obterdil. Kako lepo se je svetil, ko ga je ljudstvo obdajalo, ko je stopil izza ogrinjala v svetišu*“!

5. V greškim: ... „*altarju, je razsvetlil vse svetiše*“.

6. Simon je bil lep, velik mož, ki je izmed vsih druzih duhovnov molel, kakor molí ceder izmed druziga drevja (Brentano).

7. „*vsi Aronovi sinovi*“, t. j., vsi duhovni.

8. Véliki duhoven je darove iz rok duhovnov jemal, in jih je Bogu daroval. Po žgavnih daritvah se je pitna daritev opravljala (4. Mojz. 28, 7. 14.).

9. „*kri grozdja*“, t. j., rudeče vino. Gl. 1. Mojz. 49, 11. (Brentano).

10. „*v spomin pred Bogam*“, t. j., naj se Bog ljudstva spomni.

Digitized by Google

véliki hiši je bilo polno prijetniga glasú.

21. In ljudstvo je v molitvah prosilo Gospoda Najvišiga, dokler ni bilo češenje Gospodovo dokončano, in dokler niso oni svoje službe opravili.

22. Potem je šel doli, in je vzdignil svoje roke nad vse zbirališe Izraelovih otrók, de je Bogu čast skazal s svojimi ustnicami, in se razveselil v njegovim imenu,[11])

23. ter je ponovil svojo molitev, in je hotel pokazati Božjo moč.[12])

24. In zdaj[13]) prosíte Boga vsih reči, ki je velike reči storil po vsim svetu, ki je pomnožil naše dni od materniga telesa, in je z nami delal po svojim usmiljenji:

25. naj nam da veselo serce, in naj v naših dneh biva mir v Izraelu vekomaj,

26. in naj Izrael veruje, de je z nami Božje usmiljenje, in de nas bo rešil ob svojim času.

27. Dva naroda sovraži moja duša, tretji pa, ki ga sovražim, ni ljudstvo:[14])

28. ki prebivajo na seirski gori,[15]) Filistejci in neumno ljudstvo, ki v Sihemu stanuje.[16])

29. Nauk modrosti in krotitve je v te bukve zapisal Jesus, sin Sirahov iz Jeruzalema, ki je vnovič dal modrost iz svojiga serca.

30. Blagor njemu, ki se vadi v tem dobrim; kdor si to k sercu jemlje, bo zmirej moder.[17])

31. Ako se namreč po tem ravná, bo vse premogel, ker luč Božja njegovo pot razsvetlja.

---

11. *„je šel doli“* od altarja, in je blagoslovil ljudstvo. Glej 4. Mojz. 6, 23.
12. Blagoslov vélikiga duhovna je bil sklenjen s hvalno molitvijo. Med blagoslovljenjem je ljudstvo na tleh ležalo in prosilo, de bi jim došel sad blagoslova vélikiga duhovna.
13. Tukej sveti pisavec perstavi opominovanje, de naj Izraelci Boga hvalijo in vanj zaupajo.
14. Sirah sklene svojo hvalno pesem s svetim rotenjem Božjih sovražnikov, kteri neprenehama podérajo v deželi mir, kteriga je ravno kar prosil. In ti sovražniki so bili Idumejci, Filistejci in Samarijani. Od Samarijanov pravi, de niso *„ljudstvo“*, ker so bili le derhal, ki se je bila zbrala iz raznih krajev asirskiga kraljestva. Gl. 4. Kralj. 17, 24.
15. namreč Idumejci; oni so bili zlasti v poslednjih časih zaperseženi sovražniki Božjiga kraljestva. Gl. Ps. 136, 7.
16. Filistejci so že od nekdaj sovražili Izraelce; *„neumno ljudstvo“* so Samarijani, kterih véliko mesto je bilo Sihem. *„Neumno ljudstvo“* se mende zavolj tega imenujejo, ker so judovsko postavo z malikovanjem sklepali. Gl. 4. Kralj. 17, 24. 25. Jan. 4, 22.
17. Kdor si moje nauke k sercu jemlje in po njih živí, vedno modrejši in svetejši prihaja (Brentano).

Digitized by Google

LI. Poglavje.

Zahvalna molitev. Opominjanje k modrosti.

1. Molitev Jesusa, sinu Sirahoviga.[1]) Častil te bom, Gospod kralj, in te hvalil Boga svojiga zveličarja;

2. častil bom tvoje imé, ker si mi bil pomočnik in varh,

3. in si rešil moje telo pogina, iz zaderge krivičniga jezika, in ustnic lažnjivcov, in si mi bil pomočnik zoper moje sovražnike.

4. In si me po obilnim usmiljenji svojiga imena rešil rjovečih, ki so bili perpravljeni, me požreti;[2])

5. iz rok teh, ki so mojo dušo zalezovali, iz nadlog, ki so me obdajale;

6. iz stiskajočiga plamena, ki me je obdajal, de v sredi ognja nisim zgorel;

7. iz globočine peklenskiga žrela in nečistiga jezika in lažnjive besede, hudobniga kralja in krivičniga jezika.

8. Hvali *(tedaj)* do smerti, duša moja, Gospoda;

9. zakaj moje življenje se je bilo že perbližalo peklu doli.[3])

10. Od vsih strani sim bil obdan, in ni ga bilo, de bi mi bil pomagal; po človeški pomoči sim se ozéral, in ni je bilo.

11. Spomnil sim se, o Gospod, tvoje milosti in tega, kar si od nekdaj storil;[4])

12. ker otévaš njé, ki v té zaupajo, o Gospod, in jih rešiš iz rok narodov.

13. Povzdignil si na zemlji mojo hišo, ko sim prosil odvernjenja smerti.[5])

14. Klical sim Gospoda, Očeta svojiga Gospoda,[6]) naj me ne puša brez pomoči v dan moje nadloge in takrat, ko me prevzetneži preganjajo.

15. Hvalil bom tvoje imé neprenehama, in ga častil z zahvalo; zakaj uslišana je bila molitev moja.

16. Rešil si me iz pogube, in me otel iz hudiga časa.

17. Zavoljo tega te bom ča-

1. Sirah sklene svoje modrostine bukve z molitvijo, v kteri Boga zahvaluje za rešenje iz smertne nevarnosti, v ktero so ga bili njegovi opravljivi sovražniki pahnili. Cerkev to hvalno pesem móli ob godovih raznih svetnikov, zlasti svetih devic in mučenic ali marternic, in Bogu zahvalo daje za gnade, ktere jim je dodelil, de so ohranile svojo čistost v nevarnostih in skušnjavah spridéniga svetá.

2. „*svojiga imena*“, t. j., svojiga bitja, svoje Božje natore. Sirah permérja svoje sovražnike „*rjovečim*“ levam, ki so po njegovi kervi hrepeneli (Brentano).

3. „*peklu*“, t. j., spodnjimu svetu, smerti, grobu.

4. ker si svoje služabnike iz smertne nevarnosti rešil, na pr. Jožefa, Daniela, Jeremija i. d.

5. Varoval si vse moje pohištvo, ko sim te prosil rešitve iz smertne nevarnosti. V greškim: „*Povzdigoval sim od zemlje svojo prošnjo, in prosil rešenja od smerti*“.

6. Te besede merijo na Ps. 109, 1., in imajo v sebi vero v prihodnjiga Mesija, obljubljeniga odrešenika judovskiga ljudstva.

Digitized by Google

stil in hvalil, in blagoslovil imé Gospodovo.

18. Ko sim še mlaji bil, preden sim bil zašel,[7]) sim modrosti očitno iskal v molitvi.

19. Prosil sim je pred tempeljnam,[8]) in do konca je bom iskal. In ona je scvetela, kakor zgodnji grozd,

20. in moje serce se je je veselilo. Moja noga je po pravim potu hodila, in z mladiga sim je iskal.

21. Nekoliko sim nagnil svoje uhó, in sim jo slišal.

22. Veliko modrost sim v sebi našel,[9]) in sim v nji močno rastel.

23. Zatorej bom čast dajal njemu, ki mi je dal modrost.

24. Zakaj sklenil sim, po nji ravnati; vnet sim bil za dobro, in nisím bil osramoten.

25. Moja duša se je za njo vojskovala, in ko sim po nji ravnal, sim bil v nji poterjen.

26. Svoje roke sim kviško vzdigoval, in sim njé neumnost obžaloval.[10])

27. Svojo dušo sim na njo obračal, in jo v preiskovanji našel.

28. Koj od začetka sim si jo k sercu vzel, zato tudi nisim bil zapušen.[11])

29. Moje notranje se je treslo, ko sim je iskal; zatorej bom dobro posestvo posestoval.[12])

30. Gospod mi je dal jezik v plačilo; ž njim ga bom hvalil.[13])

31. Perbližajte se k meni, vi neučeni, in zberite se v hiši krotitve![14])

32. Zakaj še odlašate? in kaj pravite k temu, ko vaše duše žeja?[15])

---

7. *„preden sim bil zašel“*, t. j., preden sim bil grešil; drugi pa razlagajo: preden sim bil šel v ptujo deželo; Sirah je bil namreč svojim sovražnikam ubežal, berž ko ne, v Egipt.

8. *„pred tempeljnam“*, t. j., v preddvoru Božjiga tempeljna.

9. potem, ko sim jo bil sprejel.

10. *„in sim nje neumnost“*, namreč neumnost svoje duše obžaloval; Brentano pa takole prestavlja greško: *„in sim svoje pregreške zoper njo* (namreč zoper modrost storjene) *obžaloval“*.

11. V greškim 27. in 28. versta: *„Svojo dušo sim k nji obračal, in sim jo najdel po očiševanji* (svojiga serca); *po nji sim bil koj spervenja* (berž od začetka) *gospodar svojiga serca* (svojiga hudiga nagnjenja); *zato pa tudi ne bom zapušen“*. Pomen: Po modrosti sim hrepenel, in sim si jo perlastoval po čistim, pobožnim življenji; ona mi je zmožnost in moč dajala, de sim koj spervenja gospodoval nad hudim poželenjem svojiga serca; zato pa me tudi ne bo zapustila, ker ona beži le iz spačeniga serca, v kterim strasti gospodujejo (Brentano).

12. *„Moje notranje“*, moje serce se je treslo v meni zavoljo veliciga hrepenenja po modrosti; in ko sim tolikanj po nji hrepenel, in si z vso močjo za njo perzadeval, sim jo tudi dosegel, in v nji zadobil naj boljši zaklad (Brentano).

13. Zavoljo mojiga perzadevanja za modrost mi je dal Bog za plačilo zgovornost, de lahko z vso gorečnostjo govorim od modrosti, od čednosti, od Božje postave, od vere, in hvalne pesmi Bogu pojem (Brentano).

14. *„v hiši krotitve“*, t. j., v šoli modrosti, kjer se učitè postave Božje, in svoje hudo nagnjenje krotiti, in svoje strasti berzdati (Brentano).

15. Zakaj še dalje odlašate, modrosti, čednosti, sveti veri se vdati, ker le ona more vaše prazne, pa resnice željne duše upokojiti? (Brentano).

Digitized by Google

33. Odperl sim svoje usta, in sim govoril: Kupite si *(modrost)* brez denarja,[16])

34. in svoj vrat ukloníte njenimu jarmu,[17]) in vaša duša naj sprejme krotitev; saj se blizo najde.

35. Spreglejte s svojimi očmi; le malo sim se trudil, pa sim si veliko pokoja našel.[18])

36. Perdobite si nauk kakor veliko število srebrá, in vzemite ga v posest kakor veliko zlatá.

37. Vaša duša naj se veselí njegoviga usmiljenja, in njegove hvale se ne sramujte.[19])

38. Svoje delo storite pred časam,[20]) in dal vam bo plačilo ob svojim času.

---

16. Perlastujte si modrost, in po nji živíte, saj vam to nobenih stroškov ne perzadeva, le samo dobre volje vam je treba (Brentano).

17. podverzite se modrosti, ona naj nad vami gospoduje! (Brentano).

18. De si tudi vi morete modrost in čednost perlastiti, lahko iz mojiga zgleda posnamete. Jez sim si le malo časa za njo perzadeval, svoje hudo požélenje, svoje strasti v sebi zatéral, po tem pa sim zadobil velik dušni pokoj tudi v naj večim preganjanji in terpljenji (Brentano).

19. Razveseljujte svoje poterte duše s spominam v dobroto in usmiljenje Gospod Boga, kteri vas bo ob svojim času rešil iz nadlog; tudi se ne sramujte nevernikov, očitno dajati Bogu čast in hvalo.

20. *„pred časam“*, t. j., pred plačilam; — Brentano pa takole: Zgodej si perzadevajte za modrost, resnico in čednost; in Bog bo vaš trud obilno plačal ob svojim času.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

הספריה הלאומית
S 52 B 331
Sveto pismo Stare in Nove Zaveze :
Vol. 3 C.1
2316286-30
Z3G

Digitized by Google